

Cana Coaunera Ere

El Nuevo Testamento
en el idioma urarina
Perú

El Nuevo Testamento
en el idioma urarina

Primera edición, 2006
Segunda edición, 2008

Publicado por
© La Liga Bíblica 2008

Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra bajo las condiciones siguientes:

- Reconocimiento. Debe reconocer los créditos de la Liga Bíblica (pero no de una manera que sugiera que tiene su apoyo o apoyan el uso que hace de su obra).
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
- Sin obras derivadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada a partir de esta obra.

Contenido

Mateocha Laenai	(Mt)	5
Marcohacha Laenai	(Mr)	75
Locasiicha Laenai	(Lc)	118
Joaancha Laenai	(Jn)	196
Ichanohichuru	(Ich)	245
Roma Nenacaauru Rai	(Ro)	325
Corintoo Nenacaauru Rai Leinjiin	(Co I)	356
Corintoo Nenacaauru Rai Coroataja	(Co II)	386
Galasia Batane Nenacaauru Rai	(Ga)	406
Efeso Nenacaauru Rai	(Ef)	417
Filipoo Nenacaauru Rai	(Fl)	427
Colosau Nenacaauru Rai	(Col)	435
Tesalonecau Nenacaauru Rai Leinjiin	(Te I)	442
Tesalonecau Nenacaauru Rai Coroataja	(Te II)	449
Timoteo Rai Leinjiin	(Ti I)	452
Timoteo Rai Coroataja	(Ti I)	460
Tito Rai	(Tit)	466
Filemoon Rai	(Fil)	470
Ebereeocuru Rai	(He)	472
Saantiaaocha Letoai	(Sat)	495
Fedoroacha Letoai Leinjiin	(Fd I)	505
Fedoroacha Letoai Coroataja	(Fd II)	514
Joaancha Letoai Leinjiin	(Jn I)	519
Joaancha Letoai Coroataja	(Jn II)	527
Joaancha Letoai Nichataja	(Jn III)	529
Jodasiicha Letoai	(Jod)	531
Afocarifisi	(Af)	534

Mateeocha laenai

Ena Nenea Cana Coaunera Ere

Cana Coaunera Calaoihi
Jesocurisito foerateracuru
(Lc 3.23-28)

1 ¹Caate Cana Coaunera Calaoihi
Jesocurisito foerateeurera Rabiri
aina Abaraaun foeratenojoinuru
foerateeurera curuaacurune.

² Isaca inaca neein nenaalu jetao
Abaraaun.

Jana Isaca calaohilu jetao Jacobo.
Jana Jodaa aina rai nocoalacuru
inaca neein nenaalu jetao Jacobo.

³ Faresi aina Sara jetaote, Tamara que
nebateein Jodaa bereecuru nelu.
Jana Faresi calaohilu jetao Esroon.
Jana Esroon calaohilu jetao Armi.

⁴ Jana Armi calaohilu jetao
Aminadaba.
Jana Nasoon jetaote, Aminadaba
calaoihi nelu.
Jana Salomoon jetaote, Nasoon
calaohinelu.

⁵ Jana Raba que nebateein Salomoon
calaohilu jetao Bosi.
Jana Roto que nebateein Bosi
calaohilu jetao Oberi.
Jana Oberi calaohilu jetao
Isaihasi.

⁶ Jana Isaihasi jetaote, *rey*neein
nenaalu Rabiri inaca nelu.

Jana Oriasi comasaineein nenaalu
que nebateein, Rabiri calaohilu
jetao Salomoon.

⁷ Jana Salomoon calaohilu jetao
Roboam.

Jana Roboam calaohilu jetao Abiasa.
Jana Abiasa calaohilu jetao Asa.

⁸ Jana Asa calaohilu jetao Josafa.
Jana Josafa calaohilu jetao Joraam.
Jana Joraam calaohilu jetao Osiasi.

⁹ Jana Osiasi calaohilu jetao Jotaam.
Jana Jotaam calaohilu jetao Acasi.
Jana Acasi calaohilu jetao Esequiha.

¹⁰ Jana Esequiha calaohilu jetao Manasee.
Jana Manasee calaohilu jetao Amoon.
Jana Josiasi jetaote, Amoon
calaohinelu.

¹¹ Jana Jeconiasi aina rai nejeraauru
inaca neein nenaalu jetao Josiasi.
Nii bana jetaote, Isaraelitaauru
mucuhin amanajaarelu, acaauru atane
caje roconajaain, Babilonia batane que
ichaaoru coina.

¹²Nitohaneein mucuhin amanajaau-
ruhane baiha jetaote, rai calaoihi
Salatieli sirilu Jeconiasi. Salatieli
calaohilu jetao Sorobaberi.

¹³ Jana Sorobaberi calaohilu jetao Abiod.
Jana Abiod calaohilu jetao Eliaquiin.
Jana Eliaquiin calaohilu jetao Asoro.

¹⁴ Jana Asoro calaohilu jetao Sadoco.

Jana Sadoco calaohilu jetao Aquiin.
Jana Aquiin calaohilu jetao Elioon.

- ¹⁵ Jana Elioon calaohilu jetao Eleasar.
Jana Eleasar calaohilu jetao Mataan.
Jana Mataan calaohilu jetao Jacobo.
¹⁶ Nii jana Jacobo jetaote, Curisito
Mesihasi neba Mariha lana Jose
inacanelu.

¹⁷Nitohaneein jetaote, niha Abaraaunne
caje coauneein lechoonca jena saain
nichoalateurelu, Abaraauun nefoerateuru,
niha Rabirine que tiaaojoaain.

Nii Rabiri caje coauneein jetaote,
lechoonca jena saain nefoerateurelu,
Babilonia batane Israelitaauru mucuhin
amanajauruhane que tiaaojoaain.

Nii mucunajaain amanajauruhane
baiha jetaote, lechoonca jena saain
nefoerateurelu, nejanoaa Curisitone
que tiaaojoaain.

Nejanoaa Jesocurisitone (Lc 2.1-7)

¹⁸Naojoaainte nenea nelu Jesocurisito.
Nii bana jetaote Jose aina ita raauruhane
rai niha Marihane jana jetaote, jaiti ita
aina neeuruhane ajiniha Cana Coaunera
Suujue ichanohineein inae ausirinelu
Mariha. ¹⁹Nii jana esinae rauhijiriin jeriha
Cana Coaunerane rijijieein cacha
caohachaain suujua coaraniha Josene
jaun jetaote, nii chuni cacha rai canaanai
sirihane Marihane belanaala jianein caje
amunaa jerelu.

²⁰Nitohaneein inae amuhane caina
suujua cuhane coauca Josene jana
jetaote, sinihu rai ocochin jetao:
“Jiaorihane Mariha raai ii comasainu
quene coasiinera Rabiri nefoerateneein
nenea Jose. Nii canaanai niicha sirihane
Cana Coaunera Suujue ichanohineein
nenaanera. ²¹Inae leinjiin calaohiri-
chaain Marihane. Inae nejanoaa nii rai
canaanaine jana Jesusoneein curuaa-

teeura. Osa caje rai cachaneein
neeninuuru ichoteraanu nihane jaunte,
Jesusoneein curuaareeincha,” nae jetao
rai Cana Coaunera letono anjera.

²²Nitohaneein jetaote, rai nere bera
inoaensi *profeta* que:

²³ “Chariji bana
quicha aina ichoaelanaala nenea
ranunate,
inae ausirineein
leinjiin canaanai siricheein.
Inae nejanoaane janate,
Emanoel neein curuaateurureein
cachaaauru,”

naain nere bera inoaensi que beratihane
Cana Coaunerane nainaelu.

“Emanoel,” naanete: “Cana
Coaunera cana aina ne,” nae.

²⁴Inae niritiin sinihocane caje nocohin
jetaote, nii rai aitoha Cana Coaunera
letono anjerane tonoraain, comasainu
que Mariha raelu Jose. ²⁵Nejetaote,
nejanoaa nii Mariha calaohi- Jesoso
neein Joseecha curuaatine reentiaain,
nirijieein ita que turuelanaala ita aina
ichaaorelu.

Enoto mitu nichajai jelson caje turuuruha Jesoso nejanoa coaraa arasijie caje cha coitucuerane

2 ¹Nitohaneein jetaote, Jodea batane
que nenea Beleeun nejanoaelu
Jesoso, jelai batane curuaanaanein
niha *rey* Erodeseine bana. Nii jana
jetaote, Jerosaleeun enoto mitu nichajai
jelson caje turuha uure itolere que
nerelaain arasijieeuru caje cha coitucuu-
rerauru cachaauru. ²Inae ecu turuhin
jetaote:

“Chu ne, nii Jorioocuru Curuaanaa
rey nejanoanaa. Ocooca rai arasijiene
coaracaanune jaunne turuhin coaraa
uhacaanu, coroaecaanune caina,”
naure jetao turuhin, nii itolere
coitucuerane cachaauru.

³Nii nejanoaane coitucuhin jetaote, jataain nererojoeae *rey* Erodesi, satiin Jerosaleen cocoaichacuru aina jiniiquin. ⁴Nii jaun jetaote, satiin saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitonjoan rauhi que cache relaaurera, naonjoainuri cotiharate Erodesi: “Chu nejanoareein Mesihasi,” naain acaauru caje bajaane coina. ⁵Nii jaun rene turuhin jetaote:

“Jodea batane que nenea Beleeunte nejanoareeincha. Nitohaneein ecu nejanoaane cointate:

⁶ ‘Jodaa atane que nenea Beleen nese, coatiha ansijiin natiin
ii amurijiriin tabaain nenacaauru
neseuru fautaain nerihheini,
ii que netiin nejanoarihani leinjiin
Curuaanaa
canu cachaauru
Israeli cocoaichacuru
coroatajaneranein
nenaane jaauru,’

naain laenaclu Cana Coanera ere bera *profeta* inoensicha,” naaure jetao Erodesi rai.

⁷Nii jaun jetaote, nii chuni rai belanaala nii arasijie caje itolere coitucuurera cotiharatiha Erodesine jaun jetao, rai turuhin beeuruhane jaun acaauru caje esinae rauhijiriin, “Naaonjoain banate ococoelu,” naain nii ocooca arasijiene coitucue. ⁸Inae nitohaneein rai beeuruhane caje coitucuhin jetaote:

“Chajaain Beleeun cuhin nii canaanai coaanihuche. Chucha ne. Cha cajecha nefoeratenaaneein ne. Chaen inae eruhichene carai biha uuchene canuhtonai coaraa uhene corojera,” naain jetao nii itolere coitucuurera letoae Beleeun Erodesi.

⁹Niritiin acaauru letoaa *reyne* tonoraain Beleeun cuuruha nii itolere coitucuurerane jana jetaote, acaauru

ajiniha cuujue nii arasijie- enoto mitu nichajai que ocoocane jana acaauruhacha coarai. Inae nii niha canaanaine jaun turuhin jetaote, ecu nichoae inacue nii arasijie.

¹⁰Inae ecu inaauca nii arasijiene coaraain jetaote, jataain rachoojoeure nii arasijie caje cha coitucuureraauru. ¹¹Nitohaneein rachoojoeuruhane baiha loreri asae enohin coaracurhane jana jetaote, neba Mariha aina niha nii canaanaine coaraain jetao, rohan nelauriaain nii canaanai coroaecurhane baiha rai camela caje oro, enuha sacari jujui, chaen coretiin nenea jujui, naonjoainuri rocohin que nii canaanai belaihure.

¹²Nii baiha jetaote, nii niha acaauru letoaera Erodesine jaan jeloan situhin cauha cuuruhane coataa acaauru sini anuu caje coitucuhin jetao, leeocha bero cuhane cuhin jelaiha nataneu cauha cuure.

Egipto cuhin soroha Josene

¹³Inae jelai caje amuuruha nii itolere coitucuurera *magocurune* jana jetaote, Jose siniha rai ococohin jetao:

“Inae jetao nii canaanai ariha Erodesi sohin jaohane coina. Nii ajiniane ichei aitoon, nii canaanai aina rai neba amain Egipto batane que cuhin sorohine coina. Chaen ichei bihanune reentiaain ecu neeura,” nae jetao rai Cana Coanera letono anjera.

¹⁴⁻¹⁵Nii jaun jetaote, sini caje nocohin nii canaanai aina rai neba amain jetao, janottiin soroe Egipto nichae cunaa bero cuhane cuhin Jose, oha Erodesine reentiaain ecu nihane coina.

Nitohaneein jetaote:

“Egipto caje coauneeinne canu Calaohi cotihareunni,” naain beratihalu nere bera inoensi *profeta* que Cana Coaneranane nainane coina ailu.

Canaanaihuru soaajeratiha Erodeseine

¹⁶Nitohaneein coritaaain comarohin caauruha nii arasijie caje itolere coitucuurerane que nainaane jaun jetaote, jataain obajein, ena nejanoanaa caje coaunein, coroata jaanacai que tiaaajoaain, Beleun sacuritaain nenacaauru canaanaihuru, nii Jesoso nejanoa beeuruha itolere coitucuurerane bana caje coaunein nejanoanacaauru jitariin soaajerate Erodeseine.

¹⁷⁻¹⁸Nitohaneein jetaote:

“Rama nese quete
aohanrareein jataain inaderaain
chananaa tabaihuri.

Raquerite
calaohichuru coisiha aitoreein.
Nete inae esinae rauhijiriin
ooruha calaohichurune jaun,
ajetera jerelanaala aite,”

naain laenaalu *profeta* inoaensi
Jeremihasine nainaalu.

¹⁹Nejetaote, inae oha Erodeseine baiha jetao, Egipto niha Josene jana sinihu rai ocochoin jetao: ²⁰“Chajaain nii canaanai aina rai neba amaain jelaiha Israeli batane que caunihura. Inae ooruha nii canaanai sohin jaonaa jereraaurulura,” nae jetao rai Cana Coanera letono anjera.

²¹Nii jaun jetaote, nii canaanai aina rai neba amaain jelaiha Israeli batane que cauha cuelu Jose. ²²Nejetaote, nii rai inaca Erodeseine coreeraniha niha Arquelaaone coitucueratiha sinihu que Cana Coaneranane caje coitucuhin jetao, Jodea cuhane coasiha Calileea batane que cue Jose. ²³Inae nii Calileea batane que turuhin jetaote, rauhijiriin cuhin Nasarete neseu ichaoha cuelu. “Nasarete cocoaicha neeinte curuaareein Jesoso,” naain beeuruhalu *profetacurune* nainaane coina.

Cana Coanera Ere beebejiha

Joan Baotisitane

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

3 ¹Nii bana jetaote, Jodea batane que nena cache areroo ecocohin, ecu situnacaauru cachaauru cotijiaain acaauru rai Cana Coanera Ere beebeje Joan Baotisita. ²Nitohaneein acaauru relaiin jetaote:

“Inae nichuuntaa Cana Coanera cojoananaa. Aihane jaun nacoaunein Cana Coanera ere tonoraain, caohachaaain inara ichao coreein neeuche,” naain jetao cachaauru rai beebejein relanajae Joan Baotisita.

³Nii Joan que jetaote:

“Nerichaaain cache areroo eheehejein cache cotiharano.
Nii ajiniha caohachaaain inara suujua baaso jianein,
caohachaaain inara suujua coaraain,
caohachaaain neeuche,
turuha Cana Curuaanaane
raotojein raachene coina,”

naain laenaalu *profeta* inoaensi Isaihasi.

⁴Camecho ujui caje ichanohin cajione que cajionequiin jetaote, jacari caje ichanohin siitoroon que ichoraquiin, sisiincho, irichaje, naaonjoainuri que lenonein nelu nii Joanne.

⁵Nii cache areroo neein cachaauru relai Joanne coitucuhin jetaote, sathiin Jodea batane caje, Jerosaleen caje, Jorodaan batane rohan caje, naaonjoainuri cajene maajein turuhacoaain aonaa cuere arajii cachaauru. ⁶Nitohaneein rene turuhin esinae rauhijiriin suujuelanaala osaaocuruhane beeuruhane jetaote, cojunacatenaa nucuhe Jorodaan cuhane tein acaauru baotisarejetelu Joanne.

⁷Nejetaote, jataain arajiin rene turuhacoaauruha acaauru baotisaane

coina fariseeocuru aina sadoseeocurune coaraane jaun jetao:

“Cha inara rai aite turu rai nenea caseteco tabai caje nichoteeichene cointate taibinaecuru- acano rijijieein nenacaauru cachaauru. ⁸Aihane jaun nii ajiniha caohachaaain inara suujua coaraain caohachaaain ichaaoche. Aihute esinae rauhijiriin nacoaauneein Cana Coaunera coitucuhin, inara ichao coreein caohachaaain nenea jerequichene coaracurumiin leeochoauru cachaauru. ⁹Jiaonrihachu chaen nejesinajeein: ‘Canacaanune Abaraauun nefoeratenichaanu,’ naain irihache. Cana Coaunerate naine caa ajeri caje niha natiin Abaraauun nefoerateeuru coaanaa ne. ¹⁰Chaen techu inaana inaeniha temulene, cojoaisi aina curuataain tero que sauhin usihanau mocohaca. Nii rijijieein inae esenetaachuru letoaa cureein nii turuha uhenenu usi tabai jana. ¹¹Canune esinae rauhijiriin nacoaauneein Cana Coaunera ere tonoraain neeichene coarateeichene coujuna-cane que, acauhanau tein inara coujunacatein inara baotisaauun. Jana canu baiha turuha uhenite laen, inara suujue cuhane Cana Coaunera Suujue tein, usi quene maajeein inara coujunacatein inara baotisareein. Acate jataain canu amurijiriin cocoainaan letononeein ne. Canune fautaain cocoainaan letononeein neeun. Nii rai safato amaeranu que niha natiin nelatejeehaaun. ¹²Charijieein teenti aroso taojiaain, jelai tein rai fero taojiae mocohane coina taicha. Nii rijieein, jelai tein coitucuurera raain, jana nii nere tonorana jerelanaala nenacaauru jelai tein mocoha cureein, chabana jacanaa charanejeein nenea usi que,” naain jetao cachaauru rai beebeje nii Joaan.

Jesoso coujunacatiha baotisiaa Joanne
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Nii jana jetaote, baotisiaa Joanne coina Calileea caje cuhin, nii niha Joanne jaauun nucohe Jorodaauun

turuha cue Jesoso. ¹⁴Nii jana jetaote, jauriaanejeein baotisanaa jerelanaala jetao:

“Chanuna ii canu baotisanaa naineei natiin, ii canu rene uhi,” naa Joanne jana jetaote:

¹⁵“Jauriaa niriimiin ena. Jauriaanejeein satiin aitoa Cana Coauneraane jaan ichacaanete caohachae,” nae jetao Joaan rai Jesoso. Niritoha raine jaun jetaote, jerihane rijijieein baotisiae Joaan. ¹⁶Nitohaneein coujunacatiha acauhanau tein baotisiaa Joanne jana, acau caje mituha Jesusone rijieeoritiin jetaote, neboracaa dede bacuujuane jana, leinjiin serori rijijieein nichoae fauha uha Cana Coaunera Suujuene jana coarae Jesoso. ¹⁷Nii jana jetaote:

“Caate jataain quicha belaaain canuhacha cocoainanohin canu Calaohi nera,” naain toniha erenea dedeeune jana aonajeeunre.

**Baaso que Jesoso sarunaa
jeriha moconajaerane**
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 ¹Nii baotisiaa Joanne baiha jetaote, Cana Coaunera Suujue amano-joineein cacha areroo cue Jesoso, ecu coujuh in coaraa moconajaerane coina.

²Nitohaneein cacha areroo niha jenachoonca jiiichooneein, jenachoonca janotiineein lenone lanaalane baiha mijiiitoha Jesusone jana jetaote, ³coujuh in coaraane coina rene turuha cue moconajaera.

Nitohaneein rene turuhin jetaote: “Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine, caa ajeri jaberocooru rai aitoote lenoneneein nerotomiincha,” naa Jesoso rai moconajaerane jana jetaote: ⁴“Nete Quiricha inoansi cuhane: ‘Coatiha lenoneecha que ichaonaa nainihe i cacha. Cana Coaunera ere tonoraain, jerihane

rijijieein ichaohanete nainere, jerichane-
jeein ichaoha cachane,' naain
laenanohineein ne Cana Coaunera
Quiricha inoaensi cuhanera," nae jetao
moconajaera rai Jesoso.

⁵Niritoha raine baiha jetaote, Cana
Coauneraacha que banijiaain nenea
Jerosaleeun nese que nenea Teenforo
ecuunni choae Jesoso inaaen jetao:

⁶"Chajaain aihane esinae rauhijiriin
Cana Coaunera Calaohi neeine caalai
caje nomaroteeute coaraca. Cana
Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete:

'Rai letonocuru anjeraaurute
letoareein Cana Coaunera,
ii beraaihuruhane coina.
Acaaurute
rai biji que ii michuureein,
nabana ajeri que necunaitaaine
coataa,'

naain laenaerate Cana Coaunera," naa
rai moconajaerane jaun jetaote:

⁷"Chaen techu Cana Coaunera Quiricha
inoaensi cuhane: 'Jiaonriha ii
Curuaanaa ii Coaunera coujuhin
coaraaine,' naain laenanohineein ne,"
nae jetao moconajaera rai Jesoso.

⁸Satononejeein jetaote, jataain ecuuneein
nenea ichtane ucuuno que amaaen jetao,
jitariin caa chauratane que nenacaauru
neseeuuru coarateein, que nelatein ichaona-
caaurune maajein coarateein jetao:

⁹"Jitariin caa ena iicha coaraine ichei
tereeni, neseonriaain canu coroaequine,"
naa Jesoso rai moconajaerane jetaote:

¹⁰"Cana Coaunera Quiricha inoaensi
cuhane: 'Leinjiin ii Curuaanaa ii
Coaunera coraajeein raacha nelatein rai
nere tonoraau,' naain laenanohineein nera.
Chajaain ena canu caje amuhachaaura
moconajaera," naain jetao moconajaera
sitae Jesoso. ¹¹Niritiin moconajaera sitaa
Jesosone jaaun caje amuhane jetaote,
rene turuhacoaain coroatajanecure
anjeraauru.

**Calileea cachaauru relaane
nunuhetiha Jesosone**
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Caresero cuhane Joaan enoaau-
ruhane coitucuurin jetaote, Calileea
nichae cuelu Jesoso. ¹³Nejetaote,
Nasarete ichoaelanaala, Saboloon aina
Nefatalii nefoerateeuuru atane que nenea
nemuri auhaniha Caferenaon ichaoha
cuelu.

¹⁴Nitohaneein jetaote:

¹⁵"Cucuana auhaniha Jorodaan jerau
Saboloon aina Nefatalii atane-
Calileea ichaonacaauru
Jorioniheichurute
inae jianacoon rai nichao baaso caje
mituureein.

¹⁶Jana nii ooruhane bana nitajeeneu-
rite,
inae leeocho ichaonaa que
ichaaore,"

naain laenaalu *profeta* inoaensi
Isaihasine nainaelu.

¹⁷Nii caje coauneein jetaote: "Inae
nichuuntaa Cana Coaunera cojoanonaa.
Aihane jaun nacoaauneein Cana
Coaunera coitucuhin, caohachaaen inara
suujua coaraain, caohachaaen neeuche,"
naain jetao cachaauru rai beebejeein
acaauru relae Jesoso.

Jenai ate mucuurera cotihaca Jesosone
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸Nii cachaauru relaane caje Calileea
conemuri auhaniha cuujihane jaun jetaote,
coroatajai ita nejeraauru Simoon Fedoro
neen acaauruhacha curuaatei, chaen rai
nejera Aanderesi, naaonjoainuri erue jetao
Jesoso, acaauru amihaneoo niha ate
mucuuruhane jaun, ate mucuuruhane
coina acauhanau rai rede nalaecuruhane
jana. ¹⁹Nii jana acaauru coariin jetaote:

"Chajaauche canu ainate nii ate
mucuhichene rijijieein, canu rai

cachaauru mucuhin raeraneein neeiche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²⁰Nii rijieeoritiin jetaote, acaauru rai redeeuru ratiriin Jesoso aina cuure. ²¹Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, coroatajai ita nejeraauru Sebedeoo calaohichuru Saantiaao, Joaan, naonjoainuri coari Jesoso, leinjiin bote cuhane neein acaauru rai redeeuru rucuheca neeuruha rai inaca ainane jana. Nitohaneein coarinajaain cотиhанааа Jesosone jaun jetaote, ²²nii rijieeoritiin bote cuhane acaauru inaca ratiriin caajie cuure.

Arajii cachaauru relaa Jesosone

(Lc 6.17-19)

²³Nitohaneein cuhin jetaote, Calileea sacuritaain cuhecujueein, sinacocaauru nainein enohenojoein cachaauru relaain, Cana Coaunera cojoanonaa erenaa raotono que ereerejeein, itolere cunai caaun cunaitenacaauru, jaberoco que cunainojoiriin nenacaauru, naonjoainurine maajeein rautaacoae Jesoso. ²⁴Nii jana jetaote, satiiin Siria batane sacuritaain inae Jesoso benaa coitucuhin jetao, araai laurii cunai caaun cunaitenacaauru, jaberoco que cunanacaauru, coitucuhu que suujuec-nacaauru, otonacaauru, bacosacuru, naonjoainurine maajeein rene amaauruhane jana jetao, acaauru rautaacoae Jesoso.

²⁵Nitohaneein jetaote, Calileea nenacaauru neseeuru, Decapolis, Jerosaleen, Jodea, Jorodaan batene uurihuru, naonjoainuri cajeeurune maajeein cuhacoaain jetao, Jesoso sacuhin rene turuhacoaure arajii cachaauru.

Ichatane ucuuno que cuhin ecu cachaauru relaa Jesosone

(Lc 6.20-23)

5 ¹Arajiin rene turuuruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin ichatane

ucuuno que iniin jetao, ecu nelauriariin lauheque Jesoso. ²Nitohaneein ecu netiin acaauru relaain jetaote:

³“Nerausiaaecuruha latiha acaauru suujuane coitucuhin nenacaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que neeuruhane jaun.

⁴Nerausiaaecuruha inaderaaeriin ichaonacaauru.

Niichurute cairichaaajoaain coarae Cana Coaunera.

⁵Nerausiaaecuruha leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala raotojoein ichaonacaauru.

Niichuru raite, acaauru que banihatein niicha rucujuei atane tereein Cana Coaunera.

⁶Nerausiaaecuruha corajeein esinae rauhijiriin jeriha Cana Coauneraane rijijieein leeocheenein namute cacha coaraelanaala, niheichu namute cacha cairichanaa coacuhin niha leeocheane jerelanaala, naonjoaain caohateranein nenacaauru niicha coana jerei coacururichaaine jaun.

⁷Nerausiaaecuruha cairichaaajoaain leeochoaauru coaraain, chaelai lateein neeuruhane, acaauru coroatajanein naonjoaain nenacaauru.

Nii rijijieeinte cairichaaajoaain acaauru coaraain, jeelai amuritoheriin acaauru coroatajanereein Cana Coaunera.

⁸Nerausiaaecuruha caohachaain suujua coaraain caohachaain ichaonacaauru.

Niichurute esinae rauhijiriin Cana Coaunera aina jiniiquiin niha cuurureein.

⁹Nerausiaaecuruha raotojoein jiniiquiin ichaauruha cachaaurune coina coroatajanein ichaonacaauru.

Niichurute rai calaohineein teein acaauru coareein Cana Coaunera.

¹⁰Nerausiaaecuruha Cana Coauneraacha jerei ichacuruhane

coreniha mucunojoneein, casetecano-joneein, arinojoneein, naonjoaain nenacaauru, Cana Coaunera cojoanonaa que neeuruhane jaun.

¹¹Nerausiajeeinte neeiche canu cachaneein neeichene coreniha inara nocoeje chanuhin, inara sohin, joareein inara que ereein, naonjoaan cachane.

¹²Nitohaneein techu cairichaerino-joneein rautanohinelanaala ichaorelu Cana Coaunera ere bera inoensihuru *profetacuru*, inara ajiniha nenacaaurulu.

Aihana jaun raotojoein rachoojoein, chaque tonajelanaala neeuche, dedeu raoti ichaonaa que inara coreterihani Cana Coaunerane jaun.

Lenone raotono tera aina cachaconaeraneein nena
(*Mr 9.50; Lc 14.34-35*)

¹³Charijieein teeinti setuhane coataa, tebe que iniho colaain rucuheca. Nii rijijieeinte nabana nitajeeuruha cachaaarune coataa, acaauru ichao baaso rucuhaneein neeiche. Inae lenone cotebetenaa naineniha tebene, inae lenone raotono tenaa nainerihe. Nechu joaenreen atane ichoae jaonojoneein, shaonohineein nihane coinaachate nelate. Nii rijijieein inara netonai, cacharai ichaonaa raotono coaratelanaala cacharelaeneeichene, inara netonai nii chaque nelatelanaala neriquicheein.

¹⁴Ichatane ucuuno que niha leinjiin nesene, nihei chuni coaraelanaala nainejei. Nii rijijieein techu satiin cachanotaracae inara aina cuaain niicha jerei coaratihana Cana Coaunerane jaancono rijijieein neeiche.

¹⁵Nii rijijieein nihei chuni cono mocohin darohe asae tera. Bujuaihu telanaalate ucuun tihaca, satiin conohanau tururuha loreri asae turunacaaurune coina.

¹⁶Nii rijijieein cachacononeein satiin cachaauru que caohacha ichaquichene

coarateein, acaauru que coitucuerateein neeuche. Aihute esinae rauhijiriin caohacha ichaquichene coaraain Cana Coaunera coroaecuruhine cachaauru.

Cachaauru relaa Moisesane jaan-rauhi coitucueratiha Jesosone

¹⁷Coatiha inara relaaain nihilu Moisesane jaan rauhi jianein neeichene coina, cau turuhin nihaaun. Nihieichu inara relaauruha *profetacurune* jaan jianequichene coina turuhaaun. Nenacaaen nejian, nii inara relaauruhane jaan coitucuhiche esinae rauhijiriin jeelai amuritoheriine coina, 'Naaonjoain quete aite,' naain inara rai biha uun. ¹⁸Esinae rauhijiriine inara rai aitoreeunni, jaiti niha dede, chauratane, naonjoainurine que tiaaajoaain, coatiha aninoerarinaai le erenaanejeein, satiin nii aitohane rijijieein situhane reentiaain, nii Cana Coaunera tenojoin Rauhi Inoensi.

¹⁹Nitohanihane jaun nii rauhi inoensi caje leinjiin leeochoaauru fautaain nelatihei rijijieein nena rauhi tonoraelanaala nena, niheichu que leeochoaauru relaeinane, acate Cana Coaunera Cojoanonaa que jataain nelatenereein. Nete caohachaaain tonoraain, nii aitoha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, esinae rauhijiriin leeochoaauru relaerate, jataain nelatineein nereein Cana Coaunera Cojoanonaa que. ²⁰Rauhijiriine inara rai aitoreeunni, Moisesa aitoonjoan rauhi que cacharelaaurera aina fariseeocuru amurijiriin, inara rai Cana Coaunera aitoonjoan tonoraain rijijieein niicha icharatei ichaneeichene, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaonaa naineriheicheein.

Namute cachacona obaacane caseteco coarihanine que cacharelaa Jesosone
(*Lc 12.57-59*)

²¹Inarate coitucuhiche: 'Jiaoriha sonajaain jaohichene. Sonajaain

joerate caseteco coaareein,' naauruha inara foerateeurera rai ne. ²²Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha namute cacha aina obajei, nii obaecane jaan jera aina rucujueein que suujua acatelanaala nenaate, caseteconeein niha cureein. Jana rai nejera que 'Cha coitucuhēei,' naain ereite, casetecaerate-rein nitohanai rucuhēcuruhane coina nenacaauru- *Junta Supremacuru*. Jana, 'Chaque nelatiheei inacojoeinte neei,' naain namute cachaauru que ereite, usi tabai jana nijiaoreein.

²³Aihana jaun ii que suujua acatiha Cana Coaunerane coina chaelai amaai que belaaaine coina Teenforo asae nena rori- *altar* ichoaene jana, ii cotaairiin niha chamute cachane que coaauquine, ²⁴jauriaanejeein caohachaaain neein ii cotaairicha ainane coina, nii rori acatiha nii iicha amai ratiriin, aina rucuhēnihu. Inae aina caohachaaain rucuhēquine baihate laen nainreei jelaiha cuhin nii rori- *altar* ichoae nii Cana Coaunera belaaaine jaan teeine.

²⁵Chunocoha inara amute cacha, cocoainanacaaihuru rai inara couluru-jeein nihane, raotojoeein aina ereein rucuhēcuche, joesio rai inara colurujihane coataa. Aineeichenete folisiaa rai inara tiha joesione, caresero cuhane inara enoaurureein. ²⁶Nitohanein ichaeneeichenete nii caresero cuhane neriquicheein mituhelanaala, nii baaso ichaquichene coretequichene reentiaain. Esinae rauhijiriine aitoon inara rai.

Comasainelanaala nena ene dadaeniha cachane coina relaa Jesusone

²⁷Inarate: 'Jiaonriha inara sinijeranelanaala nena ene dadaaichene,' naain inoaenlu inara relaauruhalune coitucuhiche. ²⁸Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Chunocoha

suujua cuhane ene jereein coarate, suujua cuhane nejelau ene que naosate.

²⁹Inara nota osa que inara sarunaa jerihane nii inara nota que coaraain, inaraacha jerei caje amuuche, nabana inara nota coreniha baaso ichaquichene, inara notaacha usi jana cuelanaala, satiin inara jaberoco usi jana nitajihane coataa. ³⁰Jana inara biji osa que inara sarunaa jerihane, coa nii inara biji turuaache nii inara sarueratenaa jerihane jaan que. Mucuhichene ajiniha caje amuuche. Nii inara bijiicha mocoelanaala, inara jaberocoone maajeein usi tabai jana nitajihane coataa.

Ene raain joeranihane, osa que nesaruha cachane que, cacha relaa Jesusone
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹Chaen techu inoaenlu: 'Chunocoha comasai joeranihane, nii comasai jaohane jaan cocoiricha teeuche raite aina comasai jaohine,' naain inara relaaurelu. ³²Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Leeocha cacha aina ichoanihane jana comasai joerate, inae osa que nesaru. Jana nii quicha jaonjoin ene raerate, jerichane-jeein osa que nesaru.

Cana Coaunerate coaraje, naain nohaniha cachane que, cacha relaa Jesusone

³³Chaen techu inara inoaensihuru rai: 'Jiaonriha Cana Coaunera notaracae netiin, Cana Coaunera bajaain, rai chaelai benatequichene nihanatiin teneeichene,' naauruhane coitucuhiche. ³⁴Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha joareein inacojoein: 'Cana Coaunera coreniha,' naain ereeichene. Niheichu: 'Dede coreniha,' naain erenaa nainiheeiche, Cana Coaunera nelaurianaja niha dedene jaun. ³⁵Niheichu atane coreniha nihanatiin nainiheeiche,

nichaauraa Cana Coaunerane jaan nihane jaun. Niheichu Jerosaleen coreniha nihanatiin, Cana Coaunera nese nihane jaun. ³⁶Niheichu inara couturi coreniha chaelai ichaquichene coina erenaa nainiheiche, inara jerequichene que jichosiin, nesomaraain, naaonjoaain nenerihani inara coturijine jaun. ³⁷Chaelai que: 'Icharihanuhin,' naaichene ichacuche. Jana: 'Icharihaauni,' naaichene coa ichacache. Nelathei cha ichaeraanu rijitiin nohanein irihacane. Niite baaso ne.

**Soeraane, nerinanaa nainenih chunine
que cache relaa Jesusone**

(Lc 6.29-30)

³⁸Inarate inoanlu: 'Chatohanein inara soeraniha inara cunaitaaine, inara netonai cunaitaain nii inara soera sooche,' naauruhane coitucuhiche. ³⁹Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha chatohanein baasonein teraquichene neurinanaa coaauquichene. Aihane jaun inara meri faohitooanilhane, rai jera netonai icharatecuche. ⁴⁰Chunocoha cocoinanacai rai inara colurujueein inara obiri ruluhane, nii jelaronaa bana inaraacha jiai inara obirine maajeein teeuche. ⁴¹Inara que anajiin amaeratiha cocoinanacai, inara laurinelanaala nenaane, nii bajaane amuritoheriin amanaa nainequichene coarateein amaauche. ⁴²Inara caje niicha latei bajaain niha cachane, rai teeuche. Jana inara rai cainaane coina chaelai bajaain niha cachane, chunaelanaa rai niicha latei teeuche.

**Cotaicha belaa in niha cachane coina
cache relaa Jesusone**

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³Chaen techu inoanlu: 'Inara belaaichaauru belaa in, inara cotaihurera cotaihuhe,' naauruha inara raine coitucuhiche. ⁴⁴Nena laen canu inara rai

aitoon. Inara que nejeratenacaauru belaihuhe. Inara rohecaera rai Cana Coaunera bajaauche. ⁴⁵Nitohanein neeichenete, dedeeu nena Cana Inaca Cana Coaunera calaohinein neriquicheein. Acate enoto coaanae, cojoanoonetojoein nechuu aansainein nenacaauru rai, caohachaain nenacaauru rai, naaonjoainuri conaeranu que nihane coina. Chaen techu suujua coaraelanaala nenacaauru rai, suujua coaraain nenacaauru rai, naaonjoainuri rai elo letoae acaauru rai caohachanu que. ⁴⁶Jana acaihaniji inara belaaichaauruhacha belaaichene, chatohanai que jana inara belaaiche Cana Coaunera, inae cuu tihane bana. Coaracuche nachuhinti Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui bajaaurera netonai jataain nechuu aansainein neeuruha natiin, nitohanein ichaauruhane. ⁴⁷Jana inara belaaichaauruhacha rai raotojoein ereein, leeochoauru aina raotojoein erelanaala, naaonjoaain neeichene, chatohaneinna jana esinae rauhijiriin inara ichao corein neeichene coaracurure cachaauru, Cana Coaunera coitucuuruhi nihanatiinte, inara rijijieein neeure. ⁴⁸Aihana jaun caohachaain rauhijiriin neeuche, aihana Cana Coaunerane rijijieein.

**Caohacha ichaa cachane coina
cache relaa Jesusone**

6 ¹Jiaonriha nechuu rauhijiaain inara coaracuruha cachaaurune coinaacha cache notaracaae Cana Coaunera jerenohin ichaquichene. Nitohanein neeichene coatiha chaque inara rai cainarinaain Cana Coaunera. ²Aihana jaun cha lateein nenacaauru coroatajanequichene, jiaonriha itolerenein cachaauru rai been acaauru coroatajanequichene. Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurute cache notaracaae, nechuu jataain acaauru aina caohachaain niha cachane coina, Sinacoca

asaae, bero cuhane, naaonjoaain cacha belaihure. Jiaonriha acaauru rijijieein ichaquichene. Acaaurute nechu jataain aihure, acaauruhacha esenetaain, caohachaaain acaauru coaraa cachane coina. Nete inae caohachaaain acaauru coaracuruha cachaaurune que inae cainanohine acaauru rai.

³Aihana jaun inara, cairichaihuru coroata-janiha cha teeichene, jiaonriha jataain inaraacha belai rai niha natiin beeichene.

⁴Nitohaneein esinae chuni que coaratelanaala teeichene coaraanete, inara rai cainareein cana Inaca Cana Coaunera.

**Cana Coaunera bajanaa que
cacha relaa Jesosone**
(Lc 11.2-4)

⁵Cana Coaunera bajaachene, coa bajaauruha Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurune rijijieein bajaache. Acaaurute sinacoca asaae, joareein bero cuhane, naaonjoaain neechuru Cana Coaunera bajaare, nechu jataain caohacha ichaa nocoetiin aihuruhane coaracuruha cachaaurune coina. Nete nii coaracuruha cachaaurune coina aihuruhaneecha que, inae cainanohine acaauru rai.

⁶Nete laen ii Cana Coaunera bajanaa jereine, caohacha jelai netiin coaraeniha chunine jana, bujuaihu ucuha cuhane netiin ii Inaca Cana Coaunera bajaaine caohachae. Nitohaneein chuni que necoharaeratelanaala netiin bajaachene coaraanete, inara rai inaraacha bajai terein ii Inaca Cana Coaunera.

⁷Cana Coaunera bajaachene, coa acaauru rai ecaantocuru bajaae bajaacuruha araai saain Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein joaenreen ereerejeein bajaache. ⁸Aihana jaun jiaonriha acaauru rijijieein neeiche inarane.

Cana Coaunerate, caje bajaachene ajiniha inara suujua cuhane inaraacha latei latequichene coitucue.

⁹Aihane jaun Cana Coaunera bajaachene:

‘Satiin canacaanu Inacaneein dedeeu nena Ofa, Iineein neeine coitucuurumiin satiin cachaauru.

¹⁰Turuhine Ii Cojoanonaa. Caa chauratane que iicha jerei ichacurumiin, dedeeu ichacuruhane rijijieein.

¹¹Cojoononetojoein canacaanu rai lenone ocoteeu.

¹²Baaso ichacaunne, canacaanu que ii suujua acateeu, canacaanu rai baaso icharaauru que, canacaanu suujua acatichaanune rijijieein.

¹³Jiaonriha osa que nesaruhiin nihacaunne nainatejeein neeine. Canacaanu caje moconajaera sitaa. Inae,’

naain Cana Coaunera bajaache.

¹⁴Inara rai baaso icharaauru que, inara suujua acateein, acaauru aina caohachaaain neeichenete, Cana Coaunera netonai inara que suujua acatena nainereein. ¹⁵Jana inara rai baaso ichaain neeuruha leeochoaurune jana, acaauru que inara suujua acateneichene, Cana Coaunera netonai inara osa que suujua acateneerein.

**Suri noitelanaala netiin
Cana Coaunera bajaauruha
cachaaurune que, cacha relaa Jesosone**

¹⁶Inara suri couu netiin Cana Coaunera bajaachene, jiaonriha aihuruha Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurune rijijieein, nechu inara suri couu neeichene coaracuruha cachaaurune coina coa cunaitenaa meri tocohaneein inara meri tihache. Inae nitohaneein ichacuruhane coaraain acaauru belaichuruha cachaaurunete, nii acaauru belaichuruhaneecha que inae cainanohi ne acaauru rai. ¹⁷Jana

inara, inara suri couu netiin Cana Coaunera bajaachene, inara meri culejeein neruujueein raotojoein bajaache, ¹⁸inara suri couu netiin Cana Coaunera bajaachene que nainacuruha cachaaurune coataa. Nii banate laen leinjiin Cana Coauneraacha inara belaicheein, inara suri couu netiin bajaachene coreniha.

Dedeeu raoti ichaonaanaja

(Lc 12.33-34)

¹⁹Coa caa chauratane que raotiin nenea coacuhin, coriquihona neein itolere rucuhel sirina coacuhin nihache, inara rai cojoanojoiin nitajeein, basijiaaurureein asijiautooru, naaonjoanrichaaine jaun.

²⁰Caa chauratane que caohachaain nenea coacuhin mainajeein amihaneein coriqui taoojiaachene jianein, nii aachene rijijjeein mainajeein Cana Coaunera rai itolere caohachanu ichana que amihaneechete dedeeu inara rai cainanohinemii. Nii dedeeu laen asijiatooru nihanatiin turuhin inara basijiauna nainerinaain. Niheichu cojoano, ecu enohin aasaena nainerinaain.

²¹Nitohanihane jaun jauriaanejeein caohatiin coaacuche, inara ichao rai inaraacha ichanenu que. Inara ichao rai jataain nelateineein niha coriquine esenetaachene acaacha ichacuche. Jana inara ichao rai nelateineein niha Cana Coauneraacha icharatenohine esenetaachene acaacha ichacuche.

Cacha jaberoco conaeraneein niha cacha suujuane

(Lc 11.34-36)

²²Inara notate inara suujua que itolere inaraacha coarai coitucueratera ne. Aihana jaun inara nota que inaraacha coarai coitucuhin, ichaquichene caohatiha inara suujuane tonoraai ichaeneeichenete jianacoon neriquicheein. ²³Jana inara nota que

baasonihane coaraqichene saijjeein, inara suujua nii baaso ichaquichene jerihane rijitajoein baaso ichaquichene, nocohenaanau nijiaonreein inara suujue.

Coriquiicha que coacuhin Cana Coaunera jerenohi ichana jereniha cachane

(Lc 16.13)

²⁴Nihei chuni coroatajai curuaana letononeein nenea nainei. Leinjiin belaiin acaacha ere tonoraain, nii leeocho que jaolequiin nere tonoraenerehane jaun. Nii rijijjeeinte Cana Coaunera sacunaa nainene cacha, coriquiicha que coacuhin nihane.

Jerihane rijijjeein ichaonacaauru cachaauru ichao beraiha

Cana Coaunerane

(Lc 12.22-31)

²⁵Nitohanihane jaunne inara rai aitoon. Coa lenoneein acau cohin ichaohichene jaanu, inara cajione, naaonjoan que nererojoecaaeriin nihache. Tana lenone amurijiriin nelatiha inara ichaone jana, cajione amurijiriin nelatiha inara jaberoco coitucuhin neeichene. ²⁶Coaracuche nachuhinti temule jaain niicha quiineuri taojiaain rucuheturuhane jaanu coloheri siriin naaonjoaain neeururiha tajaacuru. Nete laen cana Inaca Cana Coaunera, lenoneein ichaauruhane coina acaauruhacha quiine teein ne. Inarate nii tajaacuru amurijiriin jataain nelateein neeiche. ²⁷Inaonjoan sanein niha natiin itolereneein suujua cuhane coaauca cachane niha natiin, nichao cariaain ichaonaa nainihe. ²⁸Chanuna inara cajione que nererojoecaaeriin neeiche. Coaracuche nachuhinti ajenacuru niicha jiaenine que nichanaa ichaain, amihaneein, naaonjoane que airijiin

omarohin, jataain caohatonanaain ujuaneein naaonjoaain neeuruhane.

²⁹Jana rey Salomoon, coatiha nii aihuruha ajenacurune rijjijeein niheilu, caohati cajione que necoreteein nihalune saijjееin. ³⁰Tana mocohin nitajerai niha ajaenane saijjееin, caohachaain omarohin nihane jaanu tein niha Cana Coaunerane coitucuhichene. Chanuna jana chaen, nii amuritoheriin inara cajioneterichaain Cana Coaunerane esenetaeneeichete, cha esenetana jeriheichuru cachaauru.

³¹Nitohanihane jaun nainiheeiche: 'Chaaque lenoneeinna acau cohin, necoreteein, naaonjoaain nerichaache,' naain que nererojoeaain nena nainiheeiche. ³²Cana Coaunera coitucuhichurute, niicha que nererojoeaain niicha sacunaa jere. Nete laen Cana Coaunera inaraacha latei latequichene coitucue. ³³Aihana jaun Cana Coaunera Cojoanonaacha que coacuhin, jeriha Cana Coaunerane rijjijeein ichaohin, niicha jereeicha ichaechajeein neeichenete, satiin caa inara rai aitocooaanne jaan tereein Cana Coaunera. ³⁴Jiaonriha eresi inaraacha ichaneni que coacuhin nererojoeaachene. Le janonaa bana nainein, canaacha ichaneni que coaaucaachenete caohachae.

**Jiaonriha leeochoaauru ichao
coulurujueeichene
(Lc 6.37-38, 41-42)**

7 ¹⁻²Coa leeochoaauru ichao coaraain coulurujueein nihache. Nabana nii leeochoaauru colurujueeichene rijjijeein, inara coulurujihha Cana Coaunerane coataa. Nii leeochoaauru coaraain neeichene rijjijeeinte inara netonai coareein Cana Coaunera. ³Chanuna aansijiin laojoiri ichaain baaso ichacuruha leeochoaurune coaraain,

acaauru que ereein neeiche, inara, acaauru amurijiriin jataain baaso ichaain ichaohichene saijjееin. ⁴Inasiina jataain amurijiriin leinjiin enuha jaberoco que funojoi niha ii notane saijjееin, 'Jereeune ii nota que nena utoone rocoe,' naain erenaa nainereei inejera rai. ⁵Cha coitucuha nocoetohine saijjееin cha coitucuhi. Jauriaanejeein nii ii nota fuera enuha jaberoco rocchin jaaote, caohatiin coaraain nii inejera nota que nena utoone coaraain rocchi.

⁶Coa remaaecuru rijjijeein nenacaauru rai, inara que banijiaain Cana Coaunera tenojoin tihache. Nabana inara coinetein inara cunaitauruhane coataa. Niheichu coosi rijjijeein nenacaauru rai, inara rai nelateein nena nii Cana Coauneraacha tei tena nainiheeiche, que jaolequiin chaque nelatihei rijjijeein coaracuruhane jaun.

**Cha latein bajaera raite
terein Cana Coaunera**

⁷Cana Coaunera caje cha latein bajaachenete, inara rai inaraacha latei tereein. Cha latein ariin bajaera raite, cha tein ne Cana Coaunera. ⁸Nii rijjijeein techu latein rene cuha cachane, rae Cana Coaunera. ⁹Coaracuche nachuhinti inara caje lenone bajaa inara calaohine, rai ajeri telanaala lenone caohacha teeichene. ¹⁰Ainihane inara caje ate bajaane, rai acano telanaala rai iniho caohacha teeichene. Nii amuritoheriinte, cha latein caje bajaa cachane rai caohacha tein ne Cana Coaunera. ¹¹Coaracuche nachuhinti inara netonai baasonein inara suujua coaraain ichaahichene saijjееin, cha bajaain niha inara calaohichurune, cha caohacha tein naaonjoaain neeichene. Nii amuritoheriinte cha caohacha tein nereein inara

rai Cana Coaunera, caje cha lateein bajaachene.

¹²Nitohanihane jaun inara aina caohachaaain neeuruha leochaaurune jeriquichene rijijieein, leochaauru aina caohachaaain neeuhe. Nitohaneein ichoai coinata aite nii rauhi aina *profetacuru* inoensihuru laenanojoi. Aitoha nii rauhine rijijieein ichaoha cachane coina.

Ichaonaa coero aina cache itajera coero
(Lc 13.24)

¹³Nii jaratoelanaala nenea coero aina acuujuua siricha jelon enooche. Nii cache ichao itajeranu que nenea bacuujuua aina rai coerote, jaraaotohane jaun cuhane cuhin arajiin nitajeure cachaauru. ¹⁴Jana ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nenea rene cache turuaera bacuujuua aina rai coerote, aansijin jaratohelanaala. Nii jaunte caaintatocha ecu turuha cachane jaun, corootajajeeincha turuujuue cache.

Ninaa caje enuha baaso coitucuhacane
(Lc 6.43-44)

¹⁵Caohachaaain necohalajiin neeuhe, nii Cana Coaunera coitucuha nocoetiinchuru erenacaauru casajeeuru que. Acaaurute turuureein nii Cana Coaunera coitucurera tocorijianeinchuru inara rene. Nete acaauru suujua cuhane, inara ichao itajeranu baaso uhaain inara rene turuureein. ¹⁶Inarate nainequiche coitucunajaaiche acaauru ichao cajene. Coatiha inoeri que inaana nainihe oja, niheichu meseri que inaana nainihe acusa. Nii rijijieeinte cache baaso caje ocoona nainene ichaonaa caohacha. ¹⁷Nii rijijieein techu satiin temule caohacha, caohacha que inacae. Jana enuha baasote, jerichanejeein baaso que inacae. ¹⁸Satiin temule caohacha baaso

que inaana nainihe. Jerichanejeeincha caohacha que inaana nainihe enuha baaso. ¹⁹Satiin enuha baasooru- baaso que inaanacaaurute, inae sauhin moconojoiniha cureein. ²⁰Nii rijijieein techu acaauru ichao caje cache caohachaneein, cache baasoneein, naaonjoaain ichaauruhane coitucuriquicheein.

Coatiha satiin cachaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaaururinaain.
(Lc 13.25-27)

²¹Coatiha satiin canu rai: 'Canu Curuaanaa,' naain erenacaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhin ichaonaa nainecururinaain. Canu Inaca Cana Coaunera jerenohin icharate laen, nainereein rai Cojoanonaa que ichaoha ne. ²²Inae nii cojoanonaa que turuhane banate, arajiin cachaauru nesoone caaun: 'Curuaanaa, Curuaanaa, canacaanune ii coitucuruha cachaaurune coina, ii que ereeretocaaunu, ii curuaa corenihane moconajaera letonocuru sitaain, arajii cojoelanaacojoai ichacaanulu,' ²³naauruha canu raine janane: 'Coatiha inara coitucuhaaun, naain cacaje amuuche baaso ichajeein ichaonacaauru,' naain acaauru sitareeunni.

Canu ere aonaain caintoonjoan icharate, chabana nitajenereein
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴Nitohanihane jaun canu ere aonaain caintoonjoan icharate, leinjiin cache jataain nainain niicha ichai coitucuhi nenea, enuha suujui caohacha que banesijiateein, ucuacaain temuhin neloheritihane jana, ²⁵uha elone jaun tabacoaa nucuhecuro aina uha cujuana tabaine jana, nii loreri inasine, enuha caohacha suujui que banesijiateein ucuacaain temuhin ichaonaa niicharane

jaun. Nii rijjicha canu ere aonaain caitoonjoa ichara cache. ²⁶Jana canu ere aohanra nii caintoonjoa ichaela-naala baaso ichajeiin ichaonaate, leinjiin cache aaso erena tonoraai, enuha suujui baaso que banesijiateein, araracaariin temuhin neloheritihane jana, ²⁷uha elone jaun tabaacoa nucuhecuru aina uha cujuana tabaine jaun comohin neratanein nitaje nii loreri. Nii rijjicha canu ere aonaane saijieein caitoonjoan tonoraain ichaela-naala nena cache,” naain jetao cachaauru rai ereereje Jesoso.

²⁸Niritiin acaauru rai beebejiha Jesosone jana jetaote, jataain cojoelatoore satiin cachaauru, ²⁹Moisesa aitoonjoan rauhi que acaauru relaaurera amurijiriin, esinae rauhijiriin sujuu caje coitucuhin aitohane jaun.

**Cosibi caaun cunaitenaa
cache rautaa Jesosone
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)**

8 ¹Inae nii cachaauru relaane nainaan, ichatane ucuunno caje fauha uha Jesosone jana jetaote, arajiin sacuure cachaauru. ²Nii jana jetaote, turuha uhe leinjiin cache cosibi caaun cunaitenaa. Aca jetaote, Jesoso rene turuhin nacatiha neseonriaain jetao:

“Ti jereeine canu rautaa caa canu cosibi cajera Curuaanaa,” naane jana jetao:

³“Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naain biji que dadaa Jesosone rijjeeperitiin, nii rai cosibi caje nerautaa somaraain ne nii cache. Nitohanai cunai siricha cache rohan nichuuntaain dadanaa nainenih chunine que airijiin, rohan nichuuntaain dadae Jesoso. ⁴Nitohanein rautaa jetaote:

“Aonaau. Jiaonriha chuni rai catohanein ii rautaa nihanune beenera.

Raujiaaincha nii Moisesa aitoonjoan rijjijiein, Cana Coaunera belaiha saseredote rai iicha teeni amaain cunihunte caje inae nerautaa coaracurumiin cachaauru. Chaen techu inae nii ii cunai caje nerautaa somaraain leeochoauro rohan turunaa naineine coaracurureein satiin cachaauru,” nae rai Jesoso.

**Romanocuru rai soondarooru
curuaanaa letono rautaa Jesosone
(Lc 7.1-10)**

⁵Inae Caferenaan turuha Jesosone jana jetaote, rene turuhin jetao:

⁶“Curuaanaa, canu letononein nenaate cunaitein ne canu loreri asae, itolereenein jiuohin cunaacoa rai jaberocone jaun,” naain Jesoso rai biha leinjiin Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jaun jetao:

⁷“Inae rautaa urichaaunni,” naa rai Jesosone jaun jetao:

⁸“Curuaanaa, coatiha chaque ichi nelatejeehaun canu loreri asae turuha uhine coina. Raujiaaincha nii cunai sitaa canu letono caje, aihute nerautamiin. ⁹Nitohaneinne canu letoain neeuuha canu curuaanaacurune acaauru ere tonoraain neun. Nii rijjijiein techu, neeure canuhacha letoani soondarooru. Leinjiin letoaanunete quere tonoraain cue. Jana leeocho cotihacaunnete uhe. Chaelai ichaa canu letonone coina letoaanune techu ichae quere tonoraain,” naa Jesoso rai Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jana, ¹⁰cojoelatiin jetaote: “Esinae rauhijiriin coatiha nihei chuni Israaeli cocoaicha, caa cache rijjijiein jataain quesenetaera coarahaun chabana. ¹¹Esinae rauhijiriinte enoto mitu nichajai, enoto so nichajai, naaonjoainuri cajeeuru arajiin uhin, Abaraun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri aina raotojoein turuhin lenonecurureein, inae Cana Coaunera cojoanonaa que turuhane bana. ¹²Jana

Israelitaauru tabaaaurute, rai cachanu que ranajaain nihalu Cana Coaunerane saijieein, inae Cana Coaunera cojoanonaa que turuhane bana, nocohenaanau jaoleneein chanaa curureein nesoone caaun,” nae jetao aina cunacaauru cachaauru rai Jesoso.

¹³Niritohane baiha jetaote:

“Chajaain chenenajaun caunihute, nii esenetaain jereeine rijijieein nerautamiin ii letono,” nae Jesoso. Nii rijieeritiin jetaote, inae nerautae nii soondarooru curuaanaa letono cunaitenaa.

Fedoro tano rautaa Jesosone

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴Nii baiha jetaote, Fedoro loreri asae turuha cuha Jesosone jana jetao, ecu sininaja ichoae ajaa caaun cunaitteen niha Fedoro tanone jana eruuruha cue.

¹⁵Inae ecu turuhin nii cunaitenaa biji mucuha Jesosone rijieeritiin jetao, inae caje amuha nii ajaane jaun, nerautain nimichuhin acaauru rai lenone chalue.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesosone

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶Inae nocohejihane jana, arajii suujua cuhane coitucuhichuru siriin caaun cunaitenacaauru uhaain turuuruha cachaaurune jana jetao, nereecha que nii cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhichuru sitaain, satiin cunaitenacaaurune maajeein rautaacoae Jesoso.

¹⁷Nitohaneente ichae Jesoso,

“Acate turureein

cana caje cana osa aina

cana cunainunru itajihane coina,”

naain besihalu Cana Coaunera ere bera inoanseni Isaihasine nainaane coina.

Jesoso aina cunaa jereraauru

(Lc 9.57-62)

¹⁸Nii jana arajii curuhacaain neeuruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nemuri jerau amauruha aina

nerelanacaaurune coina acaauru rai aite Jesoso. ¹⁹Nii jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao: “Curuaanaa, ii ainane unaa jereun, chunijiun cuhine jaaun niha natiin,” naa Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaerane jana jetaote:

²⁰“Arolarihurute sininajaanu siriin naonjoaaunre. Jerichanejeein techu sininajaanu siriin naonjoaaunre tajaecuru. Nena laen canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne, nene canu rai chunijiun nesurucuaaunne jaanura,” nae jetao rai Jesoso. ²¹Nii jana jetaote, aina nerelanaa netonai jetao: “Curuaanaa, inae oha canu inacane janane conautichaaune baiha ii aina ureuni,” naa raine jaun jetao:

²²“Niriimiin. Canu sacuhachaaute ecu nejesinajeein Cana Coaunera coitucuhi nesinanejeein ichaaoruhine ooruhane reentiaain,” nae jetao rai Jesoso.

Cujuana aina fichafichanaa suruaa Jesosone

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin bote cuhane fauhin jelai caje amue Jesoso. ²⁴Nii jana inae bote cuhane cuujueeuruhane jana, uha cujuana tabai aina fichafichanaane jaun jetaote, enohe bote cuhane acau. Nii jana jetaote, tonajelanaala bote cuhane sinii siniicha Jesosone jana ²⁵nocoaaun jetao:

“Curuaanaa, inae nalunaa jerichaache. Chajaain caa acau caje cana ichoterateeu,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote:

²⁶“Chanuna jataain nesooneeiche.

Jataainachura ansijieeinjin cha esenetaeneeichete,” naain nimichuhin cujuana aina fichafichanaa suruaa Jesosone jaun jetao, inae neniha

fichafichanaane jaun raotojoeein cuujueure. ²⁷Nii jana cojoelatiin jetaote:

“Chatohanaineeinna ne caa cacha, cujuana aina cucuana cuhane niha natiin nere tonorain nesuruhane coina,” naaure jetao ecu nejesinajeein aina nerelanaaauru.

Cadara batane que coroatajai suujua cuhane coitucuhuhi sirichaauru rautaa Jesosone

(*Mr 5.1-20; Lc 8.26-39*)

²⁸Inae nemuri jerau aina nerelana-caaauru aina jiniiquiin Cadara batane que turuha Jesosone jana jetaote, atanebana jelai caje cuhin jetao, coineteure coroatajai cachaauru, suujua cuhane coitucuhuhi sirichaauru. Acaauru jetaote, enaacha cacha cunaitaane jaun, nene chuni nii neeuru-naja bero cuhane amui. ²⁹Acaauru jetaote:

“Caa canacaanu rene turuhin canacaanu rohecaaa Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Nechu jataain canacaanu rohecaain, canacaanu cairichaaaine coinete, jaiti cojoanonaa que turuenihane jana turuhicha,” naaure jetao ehequiin. ³⁰Nii jana ecu rohan arajiin lenoniha neeuruha coosichurune jaun jetaote:

³¹“Caa cachaauru suujua caje canacaanu sitanaa jereeine, nii coosichuru suujua cuhane canacaanu letoaaura,” naauruha Jesoso rai, nii cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhichurune jaun jetaote:

³²“Taa coosichuru suujua cuhane cunichuchera,” naain jetao nii coitucuhichurune letoae Jesoso. Nii jaun jetaote, nii cachaauru suujua caje mituhin, coosichuru suujuaniha enooruha nii coitucuhichurune rijiteeritiin jetao, satiin ramarau

nemarotihacoaain nereeonohin ohacoaure nii coosichuru.

³³Nitohanihane coaraain jetaote, jelai caje sorohin jetao, neseu turuhin nii coosichuru suujua niha enooruha coitucuhichurune jana, ooruha coosichurune beeure nii coosichuru beraihurera cachaauru. ³⁴Nii jaun jetaote, satiin nii nese caje cuhin, nii niha Jesosone jaun rene turuhin coaraain jetao, rai aitocure chajaain jelai caje amuhane coina.

Jiurona cacha rautaa Jesosone

(*Mr 2.1-12; Lc 5.17-26*)

9¹Nii baiha jetaote, aina nerelana-caaauru aina jiniiquiin bote cuhane fauhin cuhin nemuri jerau ichaohalune jaun Caferenaon turuha cue Jesoso. ²Inae ecu turuuruhane jana jetaote, nela cuhane leinjiin jiurona cacha turuaa cuuruha Jesoso rene cachaaurune jana, jataain rautaane esenetaain aihuruha nii cachaaurune coaraane jaun, nii cunaitenaai rai jetao:

“Nelararajiaaura cacalabi. Inae ii osa caje ichoteratenohi neeicha,” nae jetao rai Jesoso.

³Nii aonaain jetaote:

“Chanuna caritiin Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin ere caa cacha,” naain jetao suujua cuhane coarajeeure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru tabaauru. ⁴Nejetaote niritiin baasoneein suujua cuhane coaacu-ruhane coitucuhane jaun jetao:

“Chanuna baasoneein itolere bana inara suujua coaraquiche. ⁵Chaa quena caaintare: ‘Inae ii osa caje ichoteratenohineein,’ naenihacane: ‘Chajaain nimichuhin chela seriin amuun,’ naacane. ⁶Coarajeeuche nachuhintine, canu Cana Coaunera Calaohi- cacha caje nejanoanaa nichaanne cocoaainin letohanojoinichaaun osa caje cacha

ichoteratichaaunne coina, caa chauratane quene coarate inara que,” naa acaauru raine baiha jetaote, nii jiurona cacha rai jetao:

“Chajaain nimichuhin chela seriin chenenajaun cauninura,” nae nii jiurona rai Jesoso. ⁷Nii rijieeoritiin nimichuhin jetao, rai nenajaun cauha cue nii jiurona cacha. ⁸Nii coaraain jetaote, rai suujua rauhi inaaritelanaala que casiin Cana Coaunera coroaecure. Nitohanai ichana nainiha cachane jaanu tein niha Cana Coaunerane coaraain.

Mateo cotihaca Jesosone

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Nii jiurona cunaitenaa rautaane jaan jelai caje uhin canu- Mateo nichaaunne, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaanune jaan rori ichoae lauhecohanune jana canu coaraainte:

“Chajaau canu aina,” naain canu cotihaca Jesosone jaun, nii rijieeoritiin nimichuhin Jesoso aina cuun.

¹⁰Nitohaneein cuhine canu loreri asae turuhin, satiin aina nerelanacaauru aina curuaaecaain Jesoso coroaateen. Nii janate ecu canacaanu rene turuhin nelauriaain lenonecure jataain arajiin Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui bajaaureraauru canu leeochoauru, chaen leeochoauru cachaauru- nechu aansaineein ichaonacaauru, osaaonacaauru, naaonjoainuri. ¹¹Nii coaraainte Jesoso aina nerelanacaauru rai:

“Chanuna caa *impoestonu* que coriqui bajaaureraauru aina, caa osaaonacaauru aina lenone caa inara relaera,” naauruha fariseeocurune ¹²aonaainte:

“Coatiha coichaera latecuruhi raurohin nenacaauru. Leinjiin cunaite-nacaauruhachate coichaera latecure. Nii rijijieein canu latecuruhi caohachaaain

ichaoha nocoetonacaauru. ¹³Chajaain nii Quiricha Inoansi cuhane: ‘Coatiha chaelai sohin mocohin que canu belaaichene jerinaaun. Raujiaaincha jiniiquiin cairichaojoaain ita coaraain ita belaaain neeichenena jereen,’ naain laenanohi nihane jaan que nerelanihuhe. Aihane jaun, coatiha nii caohachaaain ichaoha nocoetonacaauru cotihaca uhaaun, osaaocuruhane coitucuhin nichao corein caohachaaain ichaonaa jereraaurune cotihaca uun,” nae fariseeocuru rai Jesoso.

Suri couu neein cosinacaain Cana

Coaunera bajaauruhane

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Nii janate Jesoso rohan nichuuntaain:

“Chanuna fariseeocuru aina canacaanuhacha canacaanu suri couu netiin cosinacaain Cana Coaunera bajaacaanune jana, ii aina nerelanacaauru aihurene,” naauruha Joaan Baotisita aina amuhemuhenacaaurune jana jetaote:

¹⁵“Chasiina suri couu netiin cosinacaain inaderaaurure ene ranaa jerera beseta que cotihanohichuru, jaiti acaauru aina niha nii ene ranaa jerera cacha natiin. Nete inae nii jianacoon tein cacha ranaa jerera nichaaunne mucuhin amaaauruhane banate laen, suri couu cosinacaain niha cuurureein- nii beseta que cotihanohichuru.

¹⁶Coaracuche nachuhinti, nihei chuni obiri enachasine soain, cajione siri que counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soaihanete, nii obiri enachasine asaaere nii cajione siri. Chaen caohachaaain nedanaa nainerihei nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane. ¹⁷Nii rijijieein chu nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneein

cuhane teraa ichonainete naasaare nii coaerai. Nitohanihane jaunte, caohachae coaerai nejesinaneen niha coaeraine. Chaen ichonai, ichonai nejesinajeen nihane caohachae,” nae acaauru rai Jesoso.

**Jesoso cajione dadaera ene
aina Jairo cacunu**

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Niritiin acaauru rai ereereca Jesosone janate, rene turuhin nacatiha neseonriaain:

“Jataain enate nijioaen canu cacunu. Nete canu jiniichaain uhin dadaaine nacoaauneein ichanareein,” naain Jesoso cotihaca leinjiin Jorioocuru curuaanaane jaun, ¹⁹nii rijieeoritiin nimichuhin aina nerelanacaauru que corihaneraain caaijie cue Jesoso. ²⁰Nii janate lechoonca coroata jaanacaain, rai jaberoco caje ichana jaohajeein niha leinjiin enene jaun, Jesoso rohan nichuuntaain caaijie cutiin cajione auha mucuuri: ²¹“Caa rai cajione auha mucuhanuneecha caaunne nerautareeunni,” naain esenetaane jaun. ²²Nete rai cajione auha mucuhane jana naurite-riin nii ene coariin:

“Nelararajiaaura ene, jataain nerautaaaine esenetaain aaine jaunte inae nerautaaicha,” naa rai Jesosone rijieeoritiin, inae nerautae nii ene ichana jaohane caje.

²³Nii ene rautaane caje cuhin, nii Jorioocuru curuaanaa loreri asaae turuha Jesosone janate, inae atane rucuhacuruhane rai neein cojioriinchuru coinaderaauruha cachaaaurune jana turuhin:

²⁴“Satiin caalai caje mituuche. Coatiha ohane jaun aihei caa ranuna, sinihane jaunte aicha,” naa acaauru rai Jesosone jana coenacure ecu neein coarajeerera cachaauru. ²⁵Nete

coenacuruhane saijieein, jitariin nii loreri caje mitanajaane baiha, nii ranuna rene enohin biji que mucuhin michuha Jesosone jana nimichue nii ene. ²⁶Nii coaraainte ita rai beeuruha cachaaaurune jaun, satiin jelai batane sacuritaain coitucunojoi ne nii o caje ranuna ichtatilha Jesosone.

Coroatajai maosa rautaa Jesosone

²⁷Nii ranuna ichtatihane baiha caje amuha Jesosone janate caaijie cuhin:

“Jataain cairichaaajoaain canacaanu coaraaura Rabiri nefoerate,” naain eheehequuin sacuure coroatajai maosacuru. ²⁸Nii janate inae loreri asaae turuhin, ecu enoha Jesosone jana rohan nichuuntaauruha nii coroatajai maosacurune jaunte:

“Caa maosa neeichene caje inara nota teein nihanune esenetaaichena,” naain acaauru caje bajaa Jesosone janate:

“Aihacaanura Curuaanaa,” naauruhane jaun, ²⁹biji que acaauru nota dadaain:

“Nii esenetaaichene rijjijieein conohine inara notara,” naa acaauru rai Jesosone rijieeoritiin, ³⁰inae conoe acaauru nota. Nii jaunte:

“Coo leeochoaauru rai caa inara nota teein nihanune bihache,” naain acaauru suujuatiha Jesosone saijieein, ³¹jelai caje amuuru rijieeoritiin beeuruhane jaun, inae satiin jelai batane sacutaain acaauru nota teein niha Jesosone coitucuuere.

Erenaachara cacha rautaa Jesosone

³²Inae jelai caje amuuruha nii coroatajai maosacuru niicha rautaaaurine janate, erenaachara cacha, coitucuchuhi que suujuequuin nenea turuaa uure Jesoso rene. ³³Nii janate nii coitucuchuhi sitaa Jesosone rijieeoritiin, inae irihane nunuhete nii erenaachara cacha. Nii coaraainte:

“Coatiha chabana catothanai coarahaa-cache Israeli lauri nichaachene janata,” naaure cojoelatiin cachaauru.

³⁴Nete:

“Jeelai coitucuhichuru curuaanaate, caa catohaneein coitucuhichuru sitaain niha caa cachane jaanu teein nera,” naaure ecu neein coarajeein fariseeocuru.

**Cairichaaajoaain cachaauru
coaraa Jesusone**

³⁵Nitohaneinte neseuru cuhecujeein nenaanajauru nainein amuhemujeein, netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruhane jaan coloheri sinacocacuru nainein cuhecujeein, Cana Coaunera Cojoanonaa erena raotono que cachaauru relaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajeein rautae Jesuso. ³⁶Nii jana cachaauru coaraa Jesusone janate, nii chaque nelatihei rijijieein beraicha colane nena carenero rijijieein amuhemucuruhane jaun cairichaaajoaain acaauru coarae. ³⁷Nii jaunte:

“Jataainte esinae arajiin neeure cachaauru, Cana Coaunera coitucunaa jereraauru. Nete nene acaauru relaerana. ³⁸Aihane jaun Cana Coaunera bajaachete neeine acaauru raain acaauru relaeranu,” nae aina nerelana-caauru rai Jesuso.

**Aina nerelanaa nichaanune caje,
lechoonca coroatajai nichaanune janijiin
cocoainaa Jesuso afosotoneeine
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)**

10 ¹Nii jaunte lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune cotijiaain janijiin, canacaanu cocoainaan canacaanu letoae Jesuso, cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhichuru sitaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajeein

rautaacaanune caina. ²Nii lechoonca coroatajai afosotoorunu que niicha cocoainai nichaanunete, jauriaanejeein Simoon Fedoroneein acaauruhacha curuaatei, rai nejera Aanderesi, Saantiaao aina rai nejera Joaan Sebedeo calaohineein nenacaauru, ³Ferifi, Bartolomee, Tomasi, chaen canu Mateo nichaanune Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobarain coriqui bajaera nichaanlune, Arafeeo calaohi Saantiaao, Tadeo, ⁴chaen jauriaanejeein Romanocuru que nejeratenacaauru aina nenaalu Simoon Seloteneein niicha curuaateuri, chaen nii baiha Jesuso coulurujueranu Jodasi Isacariote, naaonjoainichaanu.

**Cana Coaunera Cojoanonaa que
cachaauru relaauruhane caina aina
nerelanacaauru letoaa Jesusone**

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Nitohanein nii lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune letoaainte canacaanu suujuate: “Coa nii Cana Coaunera coitucuelanaala ichaonacaauru atane que cuhache. Niheichu Samaria cocoaichacuru rene niha natiin coa turuhache. ⁶Ucuuae cuelanaala, Cana Coaunera cachanein nitajerai nenacaauru Israeli cocoaichacuru rene cunichuche. ⁷Chajaain ucuuae cuhin, inae nichuutaa Cana Coaunera Cojoanonaa benichuche acaauru rai. ⁸Chaen cunaitenacaauru rautain, onacaauru nihanatiin ichatein, cosibi caaun cunaitenacaaurune maajeein rautain, cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhichurune maajeein sitaache. Inarate core colane nitohanai ichana nainequichene jaanu raain neeiche. Aihana jaun nitohanai ichaain neeichene, coa core bajaache.

⁹⁻¹⁰Coa inara coriqui, inara atora, inara cajione necoreeteichene jaanu,

inara safato, inara biji achune, naaonjoainuri amaain cuhache. Niha rauhi, amihanenacaauru coroaateeru-ruha cachaaaurune coina. ¹¹Leinjiin neseu, nenaanajaun, naaonjoainu turuhichene, chunocoha caohachaain inara raera cacha ariin, rai loreri asaee neeuche jelai caje amuhichene reentiaain. ¹²Inae nii loreri asaee turuhichene neein, loreri asaee nenacaauru rai ereein turuuche. ¹³Nii jana raoti ichaonaa que ichaonaa jerecuruhane, raotojoein inara raaurureein nii loreri asaee nenacaauru cachaauru. ¹⁴Jana caohachaain inara raelanaala inara aohana jerecurenihane, nii loreri caje, chaen nii nese caje, naaonjoain caje inara amuneein inara tija que nena utoone rihariaain ratiriin amuuche. ¹⁵Esinae rauhijiriin acaaurute cana janana besaute que inae tihane bana, Sodoma, Comora, naaonjoainuri batane que ichaonacaauru amurijiriin caseteco coaracurureein.

**Mucunojoinecuruhane coina
arichacuruhane**

¹⁶Aonacuche, canune inara letoaaun janolari mululune jana situha cuha irine rijijieein cuhichene coina. Aihana jaun cacha cunaitaane coina nainaa acanone rijijieein cunichuche. Chatohanein teraane nihanatiin nerinanaa nainenihaserorine rijijieein. ¹⁷Aihane jaun caohachaain nainain necohalajiin cunichuche. Cocoainanacaaihuru rai inara teeuruhane janate, sinacoca asaee inara amaain inara bisiin, ¹⁸coberenadorocuru rene inara amaain, reychururaine maajeein inara amaaurureein canu coreniha. Nii janate canuneein nihanune coitucuerateriquicheein acaauru que, chaen nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru quene maajeein. ¹⁹Inae cocoainanacaihuri biji inara

teeuruhane, coa acaauru tonoraain ereeichene jaanu que tonajianche. Inae ereeichene coina neeichene janate, Cana Coaunera Suujue, inara rai ereeichene jaanu tereein. ²⁰Aihane jaun coatiha inara ecu ereriheeicheein. Cana Inaca Cana Coaunera Suujuete inara coreniha ecu erereein.

²¹Nitohanerichaaaine jaunte, rai nejeraauruhacha, nejeraauru tereein ateinanohineeuruhane coina. Nii jana rai inacaauruhachate, rai calaohichuru tereein cocoainanacai rai. Nii jana acaauru calaohichuruhachate, inacaauru que nejerateein inacaauru teeurureein ateinanohineeuruhane coina. ²²Satiin cachaauru caa chauratane sacuritaain canu coitucuelanaala nenacaaurute, canu coreniha inara que nererojoeaca cuurureein. Nete nii esenetaane jianelanaala, atiin satono que tiaain jerichanejeein sacuera nichotereein. ²³Leinjiin neseu turuhichene jana, inara rohecaain inara mucunaa jerecuruhane, leeocho neseu cuhin sorooche. Esinaene aitoon. Jaiti Israeli nefoerateeuru sacuritaain turuheneeichene janane, canu inara ichohaichaniha ecu turureeunni canu acaihaniji Cacha Calahineein nejanoanaa nichaaunne.

²⁴Niheichu rai relaera amurijiriin nena nainihei aina nerelanaa. Niheichu rai fatoroon amurijiriin nena nainihei rai cachanein nena. ²⁵Relanojoein nenacaauru, acaauru relaera rijijieein neeuruhine. Jana letononeein nenacaauru acaauru curuaanaa rijijieein neeuruhine. Canu inara Curuaanaa neein inara relaera nihanune que moconajaera Beelsebo niha canu beeuruha natiin, tonacururiha jana inara que.

**Coasinacainein niha ohacachene baiha
cana itajeranein nenaane
(Lc 12.2-7)**

²⁶Aihane jaun, coa cachaauru coasichache. Coitucueraelanaala, asinojoein

chaachaaain niha chunine niha natiinte, coitucunojoiniha cureein. ²⁷Jana caa coitucueraelanaala nenea nii chuni aonaenihane jana, caa caitoonjoan coitucuerateeuche satiin cachaauru urichoo netiin. ²⁸Coa inara atinana naineraauru que casihache, inara atinaauruhane baiha chabana satonoelanaala neeni janonaa que neeni, inara suujue itajenaa nainecurenihane jaun. Nete laen nainequiche chabana satonoelanaala nenea usi jana inara jaberoco aina inara suujue itajeranu neeni nenea-Cana Coaunera que casiin neechene.

²⁹Tana nii chaque nelatejeeane que airijiin leinjiin moneda que coriha coroatajai tajaelineane coitucuhichene. Nete jereniha cana Inaca Cana Coaunerane nii leinjiinijin nitajenaa nainecurene. ³⁰Nii amurijiriin inarate, inara couturijine maajeein leinjiana leinjianaain janiinojoneein ne. ³¹Aihane jaun coa casiin ichaohache. Inarate jataain tajaelineacuru amurijiriin nelateein neeiche.

**Cachaauru que Jesocurisito
coitucuerateerera
(Lc 12.8-9)**

³²Chunocoha cachaauru que canuneein nihanune coitucueraneein, canu cachaneein nihane coitucueratera ne, acaentonai coitucueratereeeunni dedeeu nenea Ofa Cana Coaunera acatiha neein. ³³Nena laen canuneein nihanune coitucueraneein canu cachaneein nihane saijjeein, canu coitucuerate lanaala nenea que acaentonai coitucuenereeeunni Ofa Cana Coaunera acatiha neein.

**Ita caje cacha lerueraneein niha Jesusone
(Lc 12.51-53; 14.26-27)**

³⁴Coatiha raoti ichaonaanaja turuaa uhaaunlu caa chauratane que, ita que nererojoecaain ichaoha cachane jaane turuaa uunlu. ³⁵Nitohanihane jaunte, rai inaca que nejeratiha rai calaohine jana rai neba que nejeratereein rai cacunu. Jana rai

nebaene quete nejeratereein rai nacana. ³⁶Nitohaneente nechu naraaicha que nejeratenaaneein neeureein cachaauru. ³⁷Rai inaca, neba, calaohi, cacunu, naonjoainuri belaihane amurijirin cacoelainihane, nii chuni canu cachaneein nenea nainihe. ³⁸Itolere necairichanaa abaantaain coroso que nerichaaunnine rijijeein necairichanaa abaantaenihane, canu cachaneein nenea nainihe. ³⁹Nete laen canu, rai nichao ichoteratena nainichaaunne coitucuhin canuhacha cohajeein nenea, nichao ichoteratereein canu coreniha. Jana canu esenetaelanaala, canu colane nichao ichoteratena jererate rai nichao itajereein.

**Cainanohinerichaaain namute
cacha rai cha tera
(Mr 9.41)**

⁴⁰Chunocoha inara raerate canu raa aicheein. Jana caohachaaain canu raerate canu letoera raa aicheein. ⁴¹Cana Coaunera letononiha leinjiin *profetane* coreniha caohachaaain raain nenaate, *profeta* rai cainanohiniha rai namiha-neeone rijijeein nii raane coreniha rai cainanohiniha cureein. Chunocoha leinjiin cacha caohachaaain nenea raain neite, jerichanejeein nii cacha caohachaaain nenea rai cainanohinihane rijijeein, nii raane coreniha rai cainanohiniha cureein. ⁴²Chunocoha caa ena canu sacunaa nunuhetejeeureraauru rai, nechu jataain canu sacueranihane coreniha le eraurujeein conacai teein nei raite, esinae rauhijiriin cainanohiniha cureein," nae aina nerelanaanichaanune rai Jesuso.

**Jesoso rene tururuha
Joaan Baotisita letonocurune
(Lc 7.18-35)**

11 ¹Nii lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune relaane baihane, jelai batane que nenacaauru

neseeuu naineein cuhacaanu, Cana Coaunera beratenojoin erenaa beebejeein cachaauru relaa amuhemuheca Jesusone coina. ²Nii janate caresero cuhane netiin benaa caje itolere ichaa Curisitone coitucuhin aina amuhemuhenaacaauru letoae Joaan: ³“Tina esinae rauhijiriin, nii turuha uheneni Curisito niha. Aca neneene beeune turuha leeoehane cohacaanu,” naain rene turuhin bajaauruhane coina. Nii jaunte letoanajaane rijitjoejin aitocuruha rene turuhinne jaun:

⁴“Chajaain caa inaraacha coarai, inaraacha aonai benichuche Joaan raicha. ⁵“Inae maosa neeuruhane caje conoa maosacuru notara. Bacosacuru niha natiinte, inae nichaaurain amuurera. Cosibi caaun cunaitena-caaauru niha natiinte, inae somaraain neeure cosibi cajera. Urichosaaecuru niha natiinte, inae enene erenaa aonacurera. Onacaauru niha natiinte, inae o caje ichanacurera. Jana cairichainejeein nenacaauru raite, Cana Coaunera beratenojoin erenaa beebejeein, nosa caje nichoteeururichaaaine beebeje. ⁶Nerausiaaejeeinte neeure rai suujua corelanaala acanihanee esenetaain acaacha cohajeein nenacaauru,’ naain benichuche Joaan raicha,” naain Joaan letonocuru letoae Jesuso. ⁷Inae jelaiha cauha cuuruha Joaan letonocurune janate:

“Chatohanai coaraa cuhichelu cacha areroo cuhin. Leijnjiin jiarana nujua cujuana ichanohineein nerurujuanaana coaraa cuhichelu. ⁸Ainihane leijnjiin cacha, cajione caohacha que necoreeteein neina coaraa cuhichelu. Inarate raotojoejin coitucuhiche, cajione caohacha que necoreeteein nenacaauru, *reychuru* loreri asaae neeuruhane. ⁹Chatohanai coaraa cuhichelu. Leijnjiin Cana Coaunera ere bera *profetana*

coaraa cuhichelu. Aiha laesinaae, nii choae tacaain jataain leijnjiin *profeta* amurijiriin nenaate esinae rauhijiriin coaraa cuhichelu. Acate Joaan ne. ¹⁰Nii Joaan quete:

‘Canune ii ajiniha cachaauru rai ereerecane coina canu ere bera letoareeunni turuhine jaanu rucuharanu que,’ naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹¹Esinae rauhijiriine aitoon, satiin cachaauru caje nihei chuni cacha Joaan amurijirii jataain nelateein nei, Moisesa que Cana Coauneraacha teratenojoi Cojoanonaa bana. Nete laen, ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa, Joaan fautaain nelatihei rijijieein nena, jataain nii Joaan amurijiriin nelateineein ne.

¹²Turuhalu Joanne caje coauneeinte, enanetojoejin ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa turuera nichaanne que nejerateein itajenaa coaacure Cana Coaunera coitucuhichuru curuanaaacuru. ¹³Satiin *profetacuru* aina Cana Coaunera aitoonjoaunru rauhite, nii turuha uheni Cana Coaunera Cojoanonaa coitucuerateein neeurelu, turuha Joanne que tiaaajoaain. ¹⁴Inarate esinae rauhijiriin nacoaaneein turuha urichaaain Irihasine que aitocuruhalune coitucuhiche. Acate nii Joaan neein turuhelu. ¹⁵Caa aitocoaanne aonacurumiin urichonacaauru. ¹⁶⁻¹⁷Caa cachaauru, enene cojoanonaa que nenacaauru ichao bihanune jaannu coitucuhaaun. Aihuruha canaanaihurua nenaanaja cataaun nocoatijiaan, rai corihacuru rai eheehequuin:

‘Raansaichene coina auno totihacaanu. Nete canacaanu auno rautaelanaala raansanaa jereneeiche. Inara cotijiaain, berane jaain inaderaa-caanune jana, canacaanu aina

inaderaheeiche, ' naauruhane rijiichu-ruha.

¹⁸Nii rijijieein techu, turuha Joaan joenreen lenone que lenonelanaala, bino conaa inaelanaala, naaonjoaaine jana, moconajaera suujue sirihā beeiche. ¹⁹Nii baiha turuhanu canu, cacha calaohineein nejanoanaani-chaaunne jana, bino cohin, joenreein lenone que lenoneein, naaonjoaineeinne jana, 'Achoritiin, ajetoriaanein, baasonein ichaonacaauru osaonacaauru belaichanein, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera belaicha niha' canu beeiche. Nete jataain itolere que nainaain, chaachaain niha Cana Coaunerane caje coaraain, coitucunojoi ne niicha ichai," nae Jesoso cachaauru rai.

Caseteco coaracururichaain erenaatonoraauruhi cachaaurune

(Lc 10.13-15)

²⁰Cojoelanaacojoai ichaalu Jesosone saijieein nichao coreein nacoauneein Cana Coaunera coitucureniha nii nese que ichaonacaauru cachaaurune jaunte: ²¹"Jataainte cairichaaajoaiche nohane, Corasiin cocoaichacuru. Cairichaa-joaiche nohane Betesaaida cocoaichacuru. Inara que cojoelanaacojoai ichaain coaratihanulune tocohanein, Tiro, Sidoon, naaonjoain cocoaichacuru rai cojoelanaacojoai ichaain coaratihanulune jana nihanete, inae inoaelu nejeein inae nichao corein, nacoauneein Cana Coaunera coitucueranein neeuruhane coarateeurure niicha jerenhin ichaain. ²²Nete inae coitucuhichuru coulurujueein casetecae-ratihane jaan Cojoanona que turuhane bana, Tiro, Sidoon, naaonjoainunri cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara. ²³Jana

inara, Caferenaanon cocoaicha neeichene, inacojoein caohachaain niha nocoetiin raotiin nena coaauquiche. Nete ohichene bana nocohena tabai jana nitajiha curiquicheein. Nii inara que cojoelanaacojoai coaratihanulune tocohanein, Sodoma cocoaichacuru que coaratihanune jana nihanete, enanetojoein neeurue jelai cocoaichacuru. ²⁴Nete inae coitucuhichuru coulurujueein casetecaane caina turuha Cana Coaunera Cojoanona que turuhane bana, Sodoma batane cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara," nae cachaauru rai Jesoso.

Canu esenetaerate raotojoein ichaoreein.

(Lc 10.21-22)

²⁵Niritohane baihate: "Itolere chauratane, dede, naaonjoaain Coauneranein neeine coroaajihanu jataaincha, Ofa, itolere coitucutoha nocoetonacaauru que iicha asii coitucuerateei cairichainejeein nenacaauru quene jaauru.

²⁶Aihara Ofa, nitohanein jereein jaunte ichaacha," naane baihate:

²⁷"Canu Inaca Ofate satiin rainein nena tein ne carai. Nihei chuni Cana Coaunera Calaohi cachanein nejanoana nichaanne coitucuera. Leinjiin Ofa Cana Coauneraachate cacoitucue. Niheichu chuni, Ofa Cana Coaunera coitucuera. Canu-Calaohineechane coitucun. Canu-Calaohi nichaane coitucueratenaajerichaaune jaauru que, coitucueratihanune banaachate, Canu Inaca Ofa Cana Coaunera coitucuurueein cachaauru. ²⁸Nii inara baasonein ichaonacaauru, inara nererojoeeriin ichaonacaauru, inara osonacaauru, naaonjoaineeichene canu esenetaain canu sacuuchena raotojoein ichaonanaja te inara rai. ²⁹Caa inara rai

caitoonjoa esenetaain, Canu que nerelaain aihanune rijijieein ichaaoche. Coatiha chabana inara aina baasoneein nerinaaunni. Nii bana coatiha nitajerinaain inara suujue. ³⁰Coatiha caaintaai, caa inara rai caitoonjoa tonoraa cachane,” nae.

Nebetacanaa cojoanonaa bana tirico inaa molooruha Jesoso aina nerelanacaaurune
(*Mr 2.23-28; Lc 6.1-5*)

12 ¹Nii amuhemuhecaauune jaun, nebetacanaa cojoanonaa bana tirico coocana jana situha cuhacaanu Jesoso aina jiniiquiin aina nerelanaa nichaanune. Nii janane mijiitohacaunune jaun, situnacanejeein nii tirico moloonejeein rai nucuhe quihacaanu. ²Nii coaraainte:

“Nii ii aina nerelanacaauru coaraau. Cooaaeraa nebetacanaa cojoanonaa bana nitohanai ichara natiinte, inae tirico taihure,” naauruha Jesoso rai fariseocurune jaunte:

³⁻⁴“Tana lesajei que mijiitooruhane jaun, corihacuru aina jiniiquiin Cana Coaunera loreri Teenforo asaae enohin, Cana Coaunera que banijiaain nenea faan, saseredotecuruhacha nii faan quinaa nainihane saijieein, corihacuru aina faan quiha curuaanaa Rabirine jaan reretaain coitucuhichene. ⁵Tana Moisesa aitoonjoa cuhane nebetacanaa cojoanonaa bana carenero narejeen sohin Teenforo asaae mocooruha saseredotecurune niha natiin, osa que nesaruhin naonjoaurenihane jaan reretaain coitucuhichene. ⁶Aihane jaun Teenforo amurijiriin jataain nelateein cau nihanune coitucuhin neeuhe.

⁷Coatiha: ‘Naaonjoain quete aite caa Quiricha cuhane,’ naain coitucuhichee. Nii Cana Coaunera Quiricha cuhane: ‘Nii inihocuru mocohichene jianein inara amute cache belaaain, naaonjoain

neeichenena jereun,’ naain ne, laenanohineein. Nitohanai coitucuhin neeichenenoote, chatohanai baaso ichaain neniha inara amute cachane jana colurujueein naonjoaain neriquiche. ⁸Nitohanihane jaunna, canu- cache calaohineein nejanoanaa nichaaunne, nebetacanaa cojoanonaa amurijiriin cocoainaan letononeein neeun,” naain fariseocuru tonorae Jesoso.

Leinjiin jiuirona bijii cache rautaa Jesosone
(*Mr 3.1-6; Lc 6.6-11*)

⁹Inae jelai caje amuhinte, ecu nenea sinacoca asaae enoha cuha Jesosone jana, ¹⁰ecu najiniha ne leinjiin jiuirona bijii cache. Nii jana Jesoso colurujueeuruhane jaanu lera ariirichuruhane jaunte:

“Nainihanacha cocoaeraane saijieein, cunaitenaa rautaaca nebetacanaa cojoanonaa banane,” naain Jesoso caje bajaauruha fariseocurune janate:

¹¹“Tana chunocoha inara, leinjiin carenero siriquichene jana nebetacanaa cojoanonaa bana acau mitunajaan ucuha jachu cuhane naluha inara raine coaraa curiquiche jelai caje rocuhichene coinane. ¹²Tana leinjiin carenero amurijiriin nelatilha leinjiin cachane coitucuhichene. Aihane jaun, cha caaunna cunaitenaa rai caohacha ichaa rautaenerichaaca nebetacanaa janonaa bana,” naain fariseocuru tonoraane baihate:

¹³“Ii bijii raujiaura,” naa nii jiuirona bijii leinjiin cache rai Jesosone janate, bijii sijitaane rijieeoritiin, inae nerautae nii bijii jera rijijieein nii cache bijii. ¹⁴Nete jelai caje mituhin nejesinajejin ita suujua tacaure fariseocuru Jesoso sohin jaaoruhane caina.

Jaiti neniha Jesosone jana, tururichaaaine biha Isaihasine

¹⁵Nitohaneein inae sohin jaonaa jerecuruhane coitucuriin jelai caje

amuha Jesusone janate, sacuruha arajiin cachaaurune jaun, jitaain cunaitenacaauru rautaaain, ¹⁶aonajeeuruha cachaaurune urichoo, nii rautanaacane que ereeuruhane caohate Jesuso. ¹⁷Nitohaneeinte bihalu Cana Coaunera ere bera inoaensi Isaihasine nainaane coina:

¹⁸ “Caate,
 janiijin belaaain cocoaain
 Canu Suujue que suujuequuin
 canu letononeein nenea ne,
 ‘Inae nerinaain baasoneein
 cachaauru cairichaaurera,’
 naain,
 satiin chauratane que
 lauri lauri nenacaauru cachaauru rai
 beebejihane coina.

¹⁹ Coatiha
 cachaauru que nejerateein,
 cachaauru cotaain,
 bero cuhane niha natiin
 tonijiaain ereein cachaauru relaain,
 naaonjoaane aohanrarinaain.

²⁰ Coatiha
 nelatelanaala nenacaauru,
 cairicheineein nenacaauru,
 naaonjoainuri cairichaeranu que
 airinaain.

Niheichu
 aasaeriin esenetaeraauru que
 jaolecorinaain,
 lauri lauri nenacaauru cachaauru
 ichao rucuhacane jaan que
 turuhane reen tiaaajoaain.

²¹ Satiin lauri lauri nenacaauru
 cachaaurute
 acaacha que jaacooreein,”
 naain belu Isaihasi.

**Moconajaera letononeein niicha ichana
 nainei ichaa Jesuso beeuruhane**
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Nii janate, suujua cuhane coitucuhuhi siricha leinjiin cacha erenaachara

maosa amaauruha Jesuso rene jana, irihane jaanu teein, rai nota cono te. ²³Nii coaraain cojoelatiinte: “Tana caa cacha Rabiri ichoala nihane,” naain ecu nejesinajeein satiin ita caje bajaacoaaure.

²⁴Nii aonajeeinte: “Moconajaera curuaanaa Beelseboote, caa cacha rai catohanai ichana nainihane jaan teein ne,” naaure fariseeocuru.

²⁵Niritiin coaacuruhane coitucuha Jesuso raotojeeine jaunte: “Satiin caa chauratane que ichaonacaauru cachaauru, ita que nejerateein neeuruhanete jiniiquuin nitajenaa nainecurure. Niheichu leinjiin nese que ichaonacaauru ita que nejerateein neeuruhane, jiniiquuin raotojeein ichaonaa nainecururihei. ²⁶Nii rijijieein techu, moconajaera netonai rai letonocuru que nejerateein nihane, nii rai letonohacha sitaain nihane, nii chaque nelateein nenea nainerihei. ²⁷Nii aitocohichene tocohanein moconajaera suujue aina cuaain moconajaera sitaanu nechujianra, jeelai moconajaeraacha itajija aicheetunna. Nete nii aitocohichene tocohanene, nitohanihane, cha jana inara letonocuru letohare nitohanai ichana naineein neeuruhane jaanu siriin neeuruhane coina. Nitohanihane jaunte, nechu jataain inara raajenhane jataain baasoneein aitocohichene coarateeiche. ²⁸Caa cacha suujua cuhane nenacaauru moconajaeracuru sitaanu Cana Coaunera Suujue aina cuaainnete, inae inara aina niha Cana Coaunera Cojoanonaane coujunacanein ichaaun.

²⁹Leinjiin cacha jataain laraajiin nenea loreri asae enohin nihei nii chuni caje niicha sirii ruluhera. Biji ichojoaainchate naine nitohanein caje niicha sirii ruluhane.

³⁰Chateeinti canuhacha ichai ichaene. Niite canu que nejeratenaanein ne. Nii rijijieein techu canuhacha ichai itajeranein ne canu esenetana jerihei.

³¹Nitohanihane jaunne inara rai aitoon, satiin osaonacaauru cachaauru quete suujua acatereein Cana Coaunera. Nete laen tonaain baasoneein Cana Coaunera Suujue que erei que suujua acatenereein. ³²Canu- Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne que nihanatiin tonaain baasoneein erei quete suujua acatereein. Nete laen rai Suujue que tonaain baasoneein erei nihane, caa ena nena janonaa, caa baiha neeninu janonaa, naonjoain que nihanatiin neein suujua acatenereein Cana Coaunera.

**Ninaa caje temule caohacha
coitucuhacane
(Lc 6.43-45)**

³³Tana temule jaain neeichene, caohacha que inaacane caje temule caohacha coitucuhin neeichene. ³⁴Nitohaneein necha ansainein neeichene jaunte, inara suujua caje mitunaa nainene caohacha. Inara suujua cuhane baasoneein inaraacha coacuite, inara ujuae caje mitue. ³⁵Jana caohachaaain suujua coara cachate, caohacha nejesina que ereein ne, suujua cuhane niha caohachane jaun. Jana baasoneein suujua coara cachate baaso que ereein ne, suujua cuhane niha baasone jaun. ³⁶Canune inara rai beeun, inae caseteco coaracururichaaain satiin caa chauratane que nenacaauru cachaaaurune bana, tonaain baasoneein ereeichene nihanatiinte coitucunojoinereein. ³⁷Nitohaneinte, inara ujuuae caje baaso ichaaain neeichene ujuaihoneein neneeichene, caohacha ichaaain neeichene coitucunojoiniha cureein,” nae acaauru rai Jesoso.

**Cojoelanaacojoai bajaauruha necha
aansai cachaaaurune**

³⁸Nii jaunte:
“Cacha relaera, canacaanu rai cojoelanaacojoai ichaaain coarateeinene

jerichaanura,” naauruha Moisesa aitonjoan que cacha relaaaurera aina fariseeocuru tabaaaurune janate:

³⁹“Caa necha ansainein suujua coitucuelanaala ichaonacaauru cachaaaurute, acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaaunne jerecure. Nena inae acaauru que cojoelanaacojoai coaratihalu *profeta* Jonasine jaun, inae nenacaaenein acaauru que coaratenaajereneun. ⁴⁰Nii nichata jiichoo nichata janotiinein, ate tabai suri cuhane nihalu Jonasine rijijeeine, canu- Cacha Calaohinichaaunne nichata jiichoo nichata janotiinejeincha atane cuhane nereeunni. ⁴¹Aihana jaun, coitucunojoiniha caohacha ichaeraauru aina baaso ichaeraauru ichao que tihane banate, nacoaaunein nimichucurureein Ninibe cocoaichacuru, acaauru coulurujueeruhane coina, acaauru rai beratenojoin beebejiha Jonasine aonaain nacoaaunein Cana Coaunera que coacuhin neeuruhane jaun. Jana ena cau inara aina neinichaaunnena Jonasi amurijiriin nena nichaaunne saijjeeinte caitoonjoa esenetana jereneeiche. ⁴²Jerichanejein techu nacoaaunein nimichureein enoto mitu nichajai coarajeein cana raotono nichajai que nenaalu ene curuaanaanein nena netonai inae caseteco coaracururichaaain caa ena nenacaauru cachaaaurune bana acaauru coulurujihane coina, niicha coitucuhi beebejiha cachaauru rai Salomoonne jana, coriaji atane caje uhin aonaa uhalune jaun. Cau caa ena inara aina neinichaaunnena Salomoon amurijiriin nena neeun. Nete nii saijjeein canu esenetana jereneeiche.

**Nacoaaunein cacha suujueniha
jelaiha enoha coitucuhine
(Lc 11.24-26)**

⁴³Cacha suujua caje mituha leinjiin coitucuhinete, cajihanein amuhemujein nihane jaanu ariirijie. Nii jana eruhenihanete: ⁴⁴“Taolu mituhanulune jaaunne jelaiha cauha cureeun,” naain

coacue. Niritiin jelaiha turuhin nii cacha coaraane jana, aiha leinjiin loreri conera colane caohatiin lojoinojoinnein nenea rijijieein eruhanete, ⁴⁵nacoaau-neein jelaiha cuhin, caainsineein amurijiriin baasoneein nenacaauru aina ita taojiaain, jiniiquiin nii cacha suujua cuhane jeelaiha enooruhane, jataain jeelai amuritoheriin baasoneein ichoae nii cacha. Nitohaneinte, ichaoha cuurureein caa necha ansainein ichaonacaauru cachaauru netonai,” nae acaauru rai Jesoso.

**Jesoso rene turuuruha
neba aina nejeraaurune**
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶Niritiin jaiti cachaauru aina ereereeca Jesusone janate, rene turuhin aina erenea jerecure neba aina nejeraauru. Loreri asae enohelanaala airiniha neeuruhane janate:

⁴⁷“Taute airiniha turuhin neeure ii neba aina ii nejeraauru, ii ainate erenea jerecure,” naain Jesoso rai beeure.

⁴⁸⁻⁵⁰Nete, nii rai biha unaa rai:
“Caaurute canu neba aina canu nejeraaurune. Chunocoha caletoaera Ofa ere tonoraain niicha jerenohin icharate, canu nejera, canu bai, canu neba, naaonjoainuri ne,” nae aina nerelanaa nichaanune cojeluhin Jesoso.

**Temule jaera que cuaain
cachaauru rai iriha Jesusone**
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 ¹Nii bananeeinte, nii loreri nihacaanune jaan caje cuhin, nemuri auhaniha turuhin ecu nelauriaain lauheque Jesoso. ²Nii jana, arajiin rene turuhacoaauruha cachaaurune jaunte, leinjiin bote cuhane fauhin lauheque, carene ichoae neeuruha cachaaurune tonohana. ³⁻⁴Nii bote cuhane netiinte, araii laurii nereretanaa

rijijiei *parabola* que cuaain cachaauru rai ereerejeein:

“Leinjiin temule jaera temule jaa cunajaun ucuhe riiacane janate tabaauru bero cuhane naluha nii niicha rijajaiine jaun, turuhin coaraain quihure tajaecuru. ⁵Jana le turijieein niicha rijajate, neniha mululuhin atanene jaan jelon ajeri ichoae nalunacaauru carajaelanaala omaroe. ⁶Nete inae omrohane jana mituhin ajajaa enotone jaun ohe, mululuhin neniha atanene jaaun, ucuacaain neniha rai cojoaisine jaun. ⁷Le turijieein niicha rijajai ucuhete, ajena jana naluhane jaun, amurijiriin omaroha ajaenane jaun atinae. ⁸Jana atane caohacha que le turijieein niicha rijajate, le ucuhecure caje le temuracuru lefashaananaain inacae. Jana tabaaurute saotachoonca ucuhennein, nichatachoonca ucuhennein, naaonjoaain inaacure. ⁹Caa caitoonjoan aonacurumiin irichonacaauru,” naain cachaauru rai ereereje Jesoso.

**Jesoso caje *parabola* que cachaauru
rai ereereecane bajaacaanu aina
nerelanaa nichaanune**
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Nii jaunne, Jesoso rohan nichuuntaain nii araii laurii nereretanaa rijijiei *parabola* que cachaauru rai ereereecane jaan bajaacaanu caje aina nerelanaanichaanune. ¹¹Nii jaunte: “Cana Coaunerate rai cachanein neeichene jaun, coitucueraelanaala nenea Cojoanonaa coitucuerate inara que. Nete laen rai cachanelanaala nenacaauru que coitucueratenaa jerene. ¹²Nitohanihane jaunte, naitoonjoa tonoraain niicha jerei ichajeein nenacaauru rai, jataain jeelai amuritoheriin itolere coitucuhin neeuruhane jaanu tereein Cana

Coaunera. Jana naitoonjoa tonoraela-naala niicha jerei ichaelanaala nenacaauru cajete, jitariin acaihaniji acaauruhacha coitucujujei rulureein.

¹³Nitohanihane jaunne araii laurii nereretanaa rijijiei que cuaain acaauru rai ereeun. Coaracuruhane niha natiin coitucuurenihane jaun. Niheichu aonacuruhane niha natiin aonaain coitucuurenihane jaun.

¹⁴Nitohaneuruhane cointate: Aonacuruhane niha natiin:

‘Naaonjoain quete aite,’
naain coitucuururihaain.
Niheichu
nii coaana jerecuruhane niha natiin
coaracururinaain.

¹⁵Inae jataain nauhaca
caa cachaauru suujuane jaunte,
cha aonacuruhane nihanatiin,
‘Naaonjoai quete aite,’
naain coitucunaa nainecurene.
‘Niheichu
cha coaracuruhane niha natiin
coitucunaa nainecuruhi.

Nabana
canuhacha ichai coaraain,
aonaain coitucuhin
canu rene uuruhane,
acaauru rautaanune coataa,’
naain bihalu Cana Coaunera ere
bera inoagensi Isaihasine jaa
nainaelu,”

naain aina nerelanaa nichaanune rai bihane baihate:

¹⁶“Nete laen inara nerausiajeein niha curiquicheein, aonaain, coaraain, coitucuhin, naaonjoainchene jaun.

¹⁷Arajii *profetacuru*, chaen caohachaaain suujua coaraauru cachaauru, naaonjoainurine maajeeinte niqiu, caa inaraacha coarai coana jerecurelu. Nete coana nainecurenelu. Inaraacha aonaine maajeein aohana jerecuruhane saijjeein aonacuruhilu.

Temule jaera *parabola* que irihane biha Jesosone
(*Mr 4.13-20; Lc 8.11-15*)

¹⁸Aonacuchene caa temule jaera que cuaain araii laurii *parabola* que irihanune be inara raite coitucuhiche. ¹⁹Cana Coaunera Cojoanona que erena aonacuruhane saijjeein coitucuhichurute, nii bero cuhane nalunaa temule uchu rijijjeein neeure, acaauru suujua cuhane Cana Coaunera beratenojoi erena jereein aonacuruhane niha natiin, turuha acaauru suujua cuhane baasone jianeraauru ne. ²⁰Jana nii ajeri ichoae nalunacaauru temule uchuhecurute, Cana Coaunera ere aonaain esenetaain corojeein jereein raauruhane jana, ²¹inae cairichaaerinjoineein mucunojoineturuhane cointa arinojineein neeuruhane, canu esenetaain neeuruhane jianeraauru rijijie. ²²Jana nii ajaena jana temunojoin temule uchuhecurute, Cana Coaunera ere aonacuruhane saijjeein, nechu jataain caa atane que netiin necoriquijiaain, raotiin nena coacuhin, niicha que suujua cuaain necoritanacaauru rijijie. Niite, inae nii erena esenetaauruhane jianein, leeochoauru relaauruhane jianein neeure. ²³Nii atane caohacha que temunojoin temule uchuhecurute, Cana Coaunera ere aonaain leeochoauru relaain, naaonjoaain nenacaauru rijijie. Acaaurute, nii le uchuhecuru caje lefasha uchuheenein, saotachoonca uchuheenein, nichata choonca uchuheenein, naaonjoaain le tijiriichuru caje teeurera rijijichure,” naain aina nerelana-caauru rai beebeje Jesoso.

Tirico temuureru rai ajaena baaso temuha acaauru que nejeratenaane

²⁴Niritiinte, nacoaanein leeochoa nereretanaa que cuaain acaauru rai ereerejeein:

“Cana Coaunera Cojoanonaate, leinjiin cacha, rai nocoana jana

cachaauru que tirico temueratihane jana, ²⁵temuhin satiin sinihuruhane tonohana, nii tirico niicha temuuri jana turuhin ajaena baaso temuha leinjiin cacha acaauru que nejeratenaane rijijie. ²⁶Nii jana inae omarohin, inae inaaca nii tiricone jana inanacae nii ajaena baaso netonai. ²⁷Nitohanihane jana coaraainte: ‘Curuaanaa, chasiinna temue rateeilune saijieein, jana mituhe ajaena baaso,’ naauruha nii ocoana erora rene turuhin nii amihanenacaaurune janate: ²⁸‘Chunocoha canu que nejeratenaate, nii ajaena baaso temucaiha,’ naa acaauru rai nii ocoana erorane janate: ‘Ta, nii ajaena baaso rocohin jaohacaanune jereeine,’ naain bajaauruha nii amihanenacaaurune jana: ²⁹‘Niriimiin, nii ajaena baaso rocohalaainte tiricone maajeein rocoriquiche. ³⁰Nirijieein ecu neein jiniiquiin omarocurumiin, tainaca que tihane reentiaain. Inae tainaca que tihane banane jelai teein nii ajaena baaso raain, jelai teein tirico raain rucuhacaune jaa cuhane rucujueein, nii ajaena baaso jelai teein mocoherate-reeunni,’ nae nii ocoana erora,” naain cachaauru rai beebeje Jesoso.

**Mosatasa ucuhe rijiiicha Cana Coaunera
Cojoanonaane que erenaa parabola**
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹Niritiinte nacooauneein:
“Cana Coaunera Cojoanonaate leinjiin cacha, rai nocoana jana mosatasa ucuhe temuhera rijijie. ³²Esinae rauhijiriinte, jataain leeochoauru temule ucuhecuru amurijiriin aansijian rai nucuuhene saijieein, inae omarohane leeochoauru ocoana jana nenacaauru temulecuru amurijiriin fohecane, rai nunecuru que tajenajaanu ichacure tajaacuru,” naain nereretanaa que cuaain beebeje cachaauru rai Jesoso.

**Faan jorerera rijiiicha Cana Coaunera
Cojoanonaane que erenaa parabola**
(Lc 13.20-21)

³³Niritiinte: “Cana Coaunera Cojoanonaate nichata sajeein coujunaca que arina coujunacateriin rai jorerera que jasiiteein tabaain nii coliha joreeein caje arajiin faan jaa leinjiin enene rijijie. Nii neleerihana tabaain colihane caina nena jorerera rijijieeinte, cacha ichao sacuritaain nefaane caina nena ne Cana Coaunera Cojoanonaa,” naain beebeje Jesoso.

**Nereretanaa rijijiei parabola que
ereerejihane biha Jesosone**
(Mr 4.33-34)

³⁴Nitohaneente, nereretanaa rijijiei parabola nejesina que cachaauru relae Jesoso. Chabana nii parabola colane irihie cachaauru rai.

³⁵Nitohaneente:

“Cana rai chauratane coaanaa Cana Coaunerane caje coauneente, satiin asinojooinein nena que erereein, nereretanaa rijijiei parabola cuaaincha,”

naain beeuruhalu Cana Coaunera ere bera inoansihuru profetacurune nainaane caina nitohaneein ichae Jesoso.

**Tirico temuurerera rai ajaena baaso
temuera que irihane biha Jesosone**

³⁶Nitohaneein inae cachaauru rai irihane nainaainte, acaauru rai nocoein jelai caje cuhin nii neeuruhane jaan loreri asaee enoha Jesosone jana, rohan nichuuntaain nii tirico cocana jana ajaena baaso temuhera que cachaauru rai iriha Jesosone bajaacaanu caje aina nerelanaa nichaanune. ³⁷Nii jaunte: “Nii temule ucuhe caohacha temuherate canu- Cacha

Calaohineein nejanoanaanichaaunne rijjije. ³⁸Jana nii ocoana que caitoonjoate, cana rai chauratane ne. Jana nii temule ucuhe caohachate, Cana Coaunera esenetaain aina ijiin rai Cojoanonaa que neenihuru ne. Jana nii ajaena baasote, moconajaera letononeein nenacaauru ne. ³⁹Jana nii ajaena baaso temuherate, acaauru que nejeratena moconajaera ne. Jana nii taojiaera que aitocoaaunnete, inae ecu tilhane bana sarichaaïn cana cojoaonaane que aite. Jana nii taain rucuheraaurute anjeraaurune. ⁴⁰Charijieein teeinti, ajaena baaso taojiaain mocohaca, nii rijjijieeinte inae saa cana janonaane bana moconojoi-niha cuurureein osa que leeochoaauru saruhin nenacaauru moconajaera aina. ⁴¹Nii banane canu- Cacha Calaohineein nejanoanaanichaaunne canu rai anjeraauru letoareeunni, nii cana cojoanonaa que nenacaauru baaso ichaain, osa que leeochoaauru saruhin, naaonjoaain nenacaauru raain ⁴²usi charijibana jacanaacharanejeein nenaã jana jaonajaauruhane, ecu neein auhaaahaquuïn chanaaurureein. ⁴³Inae nitohanihane banate, esinae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohin ichaain tonoraain nenacaauru, aiha enotone tocohaneein jiquihaquuïn conohin niha cuurureein, canu Inaca Cana Coaunera Cojoanonaa que neein. Caa aitocoaaunne aonacurumiin irichonacaauru.

Oro rijjijieein nenaã coreti tesoro rijjicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁴Charijieein teeinti, leinjiin oro rijjijieein nenaã coreti tesoro eruha leinjiin cachane, nii eruhane jaun tein conauteein ratiriin, rachoojoein jitariin niicha sirii rucuhele que necorete nii cacha, nii niicha eruhi conautihane jaan atane coretihane coina. Nii rijjijieeinte, itolere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine Cana Coaunera Cojoanonaa.

Oro rijjijieein nenaã perla coreti rijjicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁵⁻⁴⁶Charijieein teeinti, leinjiin recatoon, perla coretiin nenaã ariirijieein amuhin, inae nii perla coretiin nenaã eruhane, jataain nii coreti eruhane coitucuhin rachoojoein cuhin, rai rucuhele que jitariin necoreteein, nii niicha eruhi perla coreti nii recatoon. Nii rijjijieeinte, itolere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine Cana Coaunera Cojoanonaa.

Rede que ate mucuhera rijjicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁷⁻⁴⁸Charijieein teeinti, nemuri cuhane rede jaaoruha ate mucuurerane jana, itolere ate mucuha nii niicha jaori redene, inae memoha ate caaunne jana carene ichoae inaaïn ate caohachaaauru janijiiin omari cuhane tein, nii baasooru foranacaauru jaore nii ate mucuurerana, nii rijjicha Cana Coaunera Cojoanonaa. ⁴⁹⁻⁵⁰Nitohaneein techu, inae cana janonaã satono que turuhane bana, caohachaaïn ichaonacaauru janijiiin raain, baasoneein ichaonacaauru jaaurureein usi chariji bana jacaelanaala nenaã jana anjeraauru. Nii banate chanaã cuurureein auhaaahaquuïn,” nae aina nerelanaã niichaanune rai Jesoso.

Canacaanu relaane jaan aonaain coitucuhacaanune bajaa Jesosone

⁵¹Niritiinte: “Caa inara rai caitoonjoan aonaaina coitucuhiche,” naain canacaanu caje bajaa Jesosone janane: “Enjeen, aihacaanura Curuaanaa,” naacaanu. ⁵²Nii jaunte: “Coaracuche nachuhinti leinjiin Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaera- cacha relaanete, ‘Naaonjoan caa Ena Turunaa Cana Coaunera Cojoanonaã Caohacha’ naain beein, ‘Naaonjoan nii rauhi inoaei’ naain nii ena canuhacha bei

Cana Coaunera Cojoanonaa aina rauhi inoaes que aitiin caohatiin cachaauru rai beein cachaauru relae,” nae Jesoso.

Rai nataneu Nasarete turuha Jesosone
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³⁻⁵⁴Inae nii nereretanaa rijijiei *parabola* biha cachaauru raine nainaaante, jelai caje canacaanu aina amuhin rai nataneu turuhin, ecu nenea sinacoca asaae enohin, ecu nenacaauru cachaauru relaane nunuhete Jesoso. Nii janate cojoelatiin: “Chuna jataain cojoelanaacojoai ichaane coinane maajejin nerelaete toritiin itolere coitucuhin ere. ⁵⁵Tana enuha caje itolere ichana inaera cacha calaohi nihane, jana rai neba niha Marihane. Nii jana rai nejeraauru niha Saantiaao, Jose, Simoon, Jodasi, naaonjoainurine. ⁵⁶Jana rai baihuru netonai cau cana aina ichaaoruhane. Chaa cajena jataain nainaaan itolere coitucuhin aite,” naaure ecu neein aonajeerera cachaauru.

⁵⁷Niritocuruhane jaunte inae Jesoso esenetaain nere tonorana jerecurene cachaauru. Nii jaunte acaauru rai: “Chunijjiun cuhane jaunrute niqui leinjiin *profeta* que suujua acateein coitucuure laurinelanaala nenacaauru cachaauru. Nete laen esenetaaurene laurinein nenacaauru naraaichuru. Niheichu nii loreri ichaohane jaaun nenacaauru niha natiin,” nae cachaauru rai Jesoso. ⁵⁸Nii jaunte ecu arajiin cojoelanaacojoai ichaenelu, esenetaaurenihana ecu nenacaauru cachaaurune jaun.

Oha Joaan Baotisitane

14 ¹Nii banate, Calileea batane curuaanaanein niha Erodeseine jaun, nii amuhemuheca Jesosone coitucuriin: ²“Acate, Joaan Baotisitane. Inae o caje ichanacaihara. Acanihane jaunte, nii cojoelanaacojoai ichana

nainera,” naain jetao ereereje Jesoso que rai letonocuru rai.

³⁻⁴Rai nocoala Ferifi comasai Erodiasi sirihana comasaine que Erodeseine jana jetaote: “Jiaanriha chocoala comasai sirii ii comasaine quera,” naa Joanne corenihan jetao, caresero cuhane Joaan enoaeratelu *cadena* que ichoaratein Erodesei.

⁵Nitohanein caresero cuhane enoaain jetaote, Joaan sohin jaonaa jerihane niha natiin, ichana nainenelu Erodesei, satiin cachaauru Cana Coaunera letononihana Joanne esenetaauruhane jaun, cachaauru coasiha. ⁶Nejetaote, nejanoane bajaanaa bitoane coina beseta ichaa Erodeseine jana jetao, nii beseta bitoaa turunacaauru acatiha raansae nii Erodiasi cacunu. Nii acaauru acatiha raansaa nii ranunane coaraain jetaote, jataain rautatiin coaraane jaun, ⁷niicha jerei bajaa caje nii ranunane, Cana Coaunera notaracaae rai tihane coina aite Erodesei. ⁸Nii jaun jetaote, rai neba suujuatenojoinen Erodesei rai: “Canu rai aihane, leinjiin ojoaichu cuhane Joaan Baotisisita coturi uhaau caraicha,” naa nii ranunane jaun ⁹inaderae *rey* Erodesei. Nejetaote, satiin niicha cotihacuri acatiha tein Cana Coaunera notaracaae, niicha jerei bajaa caje nii ranunane rai tihane coina aitothane jaun, ¹⁰caresero cuhane niha Joanne jana coturi moloheratein raerate. ¹¹Nii jaun jetaote, leinjiin ojoaichu cuhane Joaan coturi amaain teeuruha nii ranuna raine jaun, neba rai te nii ranuna.

¹²Inae nitohanein teratiha Erodeseine coitucuhinte, Joaan jaberoco raain conautein ratiriin, biha uure Jesoso rai Joaan sacuureraauru.

Saoqui oaraancai cacha coroaatiha Jesosone

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³Nii jaunte, rai beeuruhane caje coitucuhin, nii nihane jaan jelai caje canacaanu aina amuhin, canacaanuhacha

aina leinjiin bote cuhane fauhin, neniha cachane jaan cue Jesoso. Nete nii bote cuhane fauhin amuhacaanu Jesoso ainane coitucuriin, neseeuru cajeeuru uhacoain sacuure atanechoae uhi cachaauru. ¹⁴Inae niicha coinetihu turuhin, bote caje fauhin, iniha cuha Jesusone janate, najiniha cunaitenacaauru uhaain arajiin neeuruha cachaaurune jaun, cairichaojoain acaauru coaraane jaun, niicha uhaauri cunaitenacaauru rautae Jesoso. ¹⁵Nii jana, inae nocohena jerihane jaunte, Jesoso rohan nichuuntaain: “Chajaain caa cachaauru rai necoeute, nenajaun cauha cuuruhinete, ucuhae rai lenone coretecurumiin. Coatiha caa jana ichaohi cache,” naacaanune jana: ¹⁶“Chajaain inara acaauru coroaateuche. Coatiha caohacharihei ena caauruhane,” naa canacaanu rai Jesusone jaun: ¹⁷“Nihei nacacaanu rai lenone. Saoquijieein faan, itaque jerajejeein ate, naajeeinchate neeje,” naacaanune janate: ¹⁸“Cajilha carai uhaauche,” naain ¹⁹omane choae nelauriaauruha cachaaurune caina aitiin, biji cuhane nii ate aina faan mucuhin teberiaain: “Narihara Cana Coaunera,” naain Cana Coaunera bajaain cataun nii faan teruhin aina nerelanaa nichaanune rai te Jesoso, chaluhaacaanune caina. ²⁰Nii jana satiin cachaauru naineein chaluhaacaanune janate, que lenoneein obeecuruhane jana, jaiti cautihane jaun, rai caute que lechoonca coroata omarii, omari memoaaure. ²¹Canaanaihunra aina enecuru janijilanaala, quichaauruhacha janijiinte, saoque oaraancai cachaauru nii lenonecure.

Acau ichoae amuha Jesusone
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²²Nii baihate, ecu nedaain cachaauru rai necoihane tonohanau, bote cuhane fauhin ichoachaniha nemuri jera jaaohacaanune caina aina nerelanaa nichaanune letoae

Jesoso. ²³Inae cachaauru rai necoihane baihate, jelai caje amuhin, acaachanejeein ichatane ucuuno que cue, ecu Cana Coaunera bajaane caina. ²⁴Inae nocohejihane janate, cuu acaachanejeein niha Jesoso nii ichatane ucuunone jana, inae coriaeneein cue nii bote, atane auha caje. Nii jana, mijiaaeneein uha cujuana aina fichafichanaane jaunte, amusine nii bote. ²⁵Nii jana inae janonaa jerihane janate, nii ichatane ucuuno nihane caje uhin, nacacaanu caajije uhe Jesoso acau ichoae rurujueein. ²⁶Nii jana acau ichoae rurujueein uhane coaraainne, coasiha cojioriin: “Nechu aansai coitucuhuhite aicha,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune. ²⁷Nii jaunte: “Coa nesoone-toache. Canune aihunra,” naain canacaanu rai iriha Jesusone jaunte: ²⁸“Ti aaine, jereeune ii rene tiaain uhe acau ichoera Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone jaunte: ²⁹“Chajaaujian,” naa Jesusone jaun, bote caje fauhin acau ichoae cuhin ruruje Jesoso rene cuhin Fedoro. ³⁰Nete jataain mijiaaeneein uha cujuana aina fichafichanaane coaraain, nesoonetohane jaun, asaau naluha cue Fedoro. Inae naluhane jaunte, nesoone caun auhaquuin: “Curuaanaa, canu comaleeu,” naa Fedorone jaunte, ³¹biji que mucuhin: “Chanuna jataain cha esenetaeneei. Chanuna necoatohi,” nae Jesoso, Fedoro rai. ³²Inae bote cuhane faauruhane rijjeeoritiin, nesuruha nii fichafichanaa aina cujuanane janane, ³³Jesoso acatiha neseonraain: “Iite esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calahohineeincha,” naacaanu satiin nii bote cuhane cuinichaanune.

Jenesaree batane que turuhin,
ecu nenacaauru cunaitenacaauru
rautaa Jesusone
(Mr 6.53-56)

³⁴Inae nii nemuri jerau turuhinne, Jenesaree batane que turuhacaanu.

³⁵Nii Jenesaree bataneu turuhacaanune janate, Jesoso coitucuure ecu ichaonacaauru cachaauru. Nii jaunte, jelai batane sacuritiin ecu turuha Jesosone coitucuhin, rene cunaitenacaauru uhaacoaain ³⁶turuhin, caje acaauru rautana nainihane bajaauere, jeriha Jesosone rai cajione auha mucuuruhane coina. Nii rai cajione auha mucuurera cunaitenacaaurute satiin nerautaaure.

**Baasoneein cache ichao tera
que iriha Jesosone
(Mr 7.1-23)**

15 ¹Nii janate, Jerosaleen caje turuha uure Jesoso coaraa, Moisesa aitoonjoan rauhi que cache relaaureraauru aina fariseeocuru tabaauru. Acaaurute, Jesoso rohan nichuuntaain:

²“Chanuna aihuruhalu canacaanu inoaesihurune rijijieein neurene caa ii aina nerelanacaauru. Chanuna jeriha canacaanu ichaone rijijieein lenonecuruhane ajiniha, jauriaanejeein biji culeecurene,” naain Jesoso caje bajaauruhane janate:

³“Chanunajian inara netonai Cana Coaunera aitoonjoa tonoraelanaala, inara ichaohacha sacuhiche. ⁴Nitohaneeeichene jaunte: ‘Ii inaca, ii neba, naaonjoainuri ere tonoraain caohachaaain ichaaoche. Necha ansai, naain baasoneein rai inaca, rai neba, naaonjoaain que ereein neite ateananohiniha cureein,’ naa Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane natiin tonoraelanaala ichaohiche. ⁵⁻⁶Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhanete niqui ne rauhi, satiin cache, rai fojiaraauru rai cha teein nihane coina. Nete inara: ‘Coatiba inara rai cha tenaa nainihaaun, satiin quiicha sirii inae Cana Coaunera que banijiaaneein nihane jaun,’ naain erei cache, inaca,

neba, naaonjoain rai chaelai tenaa nainenihane que aitocoiche. Nitohaneeeinte, Cana Coaunera aitoonjoan que jaolecohin tonoraaneeiche, nechujataain inara ichaohacha sacuhichene coina. ⁷Esinae rauhijiriinte, necha ansaneein neeichene que aitiin, inara que laenaelu Cana Coaunera Ere bera *profeta* inoaensi Isaihasi:

⁸‘Caa cachaaurute,
rai nereecha que
canu corojeein neure.

Jana
acaauru suujua cuhane aihuruhi.
Cacajete
coriaae ne acaauru suujua.

⁹Nii jaun,
nii chaque nelatejeehai,
netaojiaain canu
coroaacuruhane
nechujataain acaauru relaauruha
cachaaurune
que nejesinajeein ita relajeein
neuruhane jaun,’

naelu inara que Cana Coaunera Ere bera inoaensi Isaihasi,” nae acaauru rai Jesoso. ¹⁰Niritohane baihate, nii ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain:

“Caohachaaain caa inara rai aitocooaunne aonacuchete coitucuhiche.

¹¹Coatiba baasoneein cache ichao aasaehai joareen lenone canaacha quii. Baasoneein suujua cuhane niicha coacui, nujuae caje mitunaate laen, baasoneein cache ichao aasaje,” naainte acaauru rai beebeje Jesoso. ¹²Nii janate rohan nichuuntaain: “Nii aithone aonajein jataain ii que nererojoeaauruha fariseeocurune aonaaina,” naain caje bajaacaanu aina nerelaa nichaanune janate: ¹³“Niicha temunojoinelanaala nenea ajaenate, cojoaisi aina curuataain rocohin jaoreein Cana Inaca Cana Coaunera. ¹⁴Aihane jaun, coa acaauru rerohecaachete nainaauru-

miin. Maosa rijijieein neeuruhane rijijieein nenacaauru relaeraneein neeuruhane jaunte aitocure. Chaen techu leeocha maosa amanaa jeriha leeocha maosane, jiniiquin atane jachu cuhane naluhin nitajeeururihane rijiiichuruhane jaun aitocure,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. ¹⁵Nii janate Jesoso rai: “Canacaanu rai, nii aitoihine jaan beeuene coitucuhacaanu,” naa Fedorone janate: ¹⁶“Inara niha natiin inachura coitucueeneichete. ¹⁷Tana satiiin cacha ujuae cuhane enonaa, cacha suri cuhane cuhin, nii baiha cacha jaberoco caje mituhane coitucuhichene. ¹⁸Jana cacha ujuae caje mitunaate, cacha suujua caje mituhe. Niite laen baasoneein cacha ichao aasaerane. ¹⁹⁻²⁰Nitohanihane jaunte, cacha suujua caje mituha itolere baasone jaun, sonajaain jaohin, sinijeranelanaala nena ene aina ichaohin, asijiauhin, casejenetiin, ita cotaain, naonjoaan cachanete laen, baasoneein cacha ichao aasaerane. Jana nitohaniha cana ichaone tonoraelanaala cana biji culejelanaala lenonichaane, coatiha baasoneein cana ichao aasaehai,” nae Jesoso.

**Leinjiin ene Jorionelanaala
nena Jesoso esenetaane**

(Mr 7.24-30)

²¹Jelai caje amuhin Tiro, Sidoon, naonjoainuri batane nichae cuha Jesosone jaun aina cuhin, ²²inae ecu turuhacaanune janate, eheehequiin: “Curuaanaa Rabiri nefoerate, cairichaaajoaain canu coaraau. Moconajaera siriha canu cacunune jaunne aitoonchera,” nae canacaanu caaijie uhin leinjiin Canaan bene, natane caje uhin ecu ichaonaa. ²³Nii jana inauhe-neechea aonajian Jesosone jaunne: “Chajaain caa ene rai aitoote amuhine.

Nete cana caaijie ujuueein eheeheque,” naacaanu rohan nichuuntaain aina nerelanaa nichaanune. ²⁴Nii jaunte: “Cana Coaunerate rai cachaneein nenacaauru Israeli cocoaichacuru nitajeeuruhane rai nenacaauru reneeche caletoaclu,” nae Jesoso. ²⁵Nete, nacatiha neseonraain: “Canu coroataja-neeuchera Curuaanaa,” naa rai nii enene janate: ²⁶“Coatiha caohacharihei Cana Coaunera cachaneein nenacaauru que banijiaain nena ruluhin remaae rijijieein neinequichene rai tihanuchenera,” naa Jesusone janate: ²⁷“Aihachechuhisi niquicha Curuaanaa. Nete remaae rijijieein canacaanu coaraaichene niha natiin, atiin canu coroataja-neeuchera Curuaanaa,” naain Jesoso tonorae nii ene. ²⁸Nii jaunte: “Quesenetaaine corenihate, inae ii jerenohi rijijieein nerautareein nii ii cacunuchera,” naa Jesusone rijieeoritiin, inae nerautae nii rai cacunu.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesosone

²⁹Jelai caje amuhinte, Calileea conemuri auhaniha turuhin, ichtatane ucuunno que iniin, ecu nelauriaain lauheque Jesoso. ³⁰Nii janate, rene netaojiaaure arajii cachaauru, bacosacuru, maosacuru, biji que jiurona-caauru, erenaacharaauru, leeochoauru arajii cunaitenacaaurune maajeein uhaacoaain, Jesoso acatiha tenajaauruhane acaauru rautaane coina. ³¹Nitohaneein rautanaacane janate, inae nerautaaain, nichaauraaain, amuure bacosacuru, maosaneeuruhane caje conoe maosacuru nota, inae nerautaaure biji que jiuronacaauru, erenaacharaauru niha natiin inae ereeure, naaonjoaauruhane coaraainte, jataain cojoelatiin, Cana Coaunera Israeli Coaunera coroaecure nii ecu neein coarajeerera cachaauru.

**Jena oaraancai cachaauru rai
lenone faa Jesusone**

(Mr 8.1-10)

³²Nii janate, aina nerelanaa nichaanune cotijiaain canacaanu rai: “Inae jataain cairichaojoaain caa cachaauru coaracaanu. Inae nichata janoha cau canu aina neeuruhane. Nii jana nihei acaauru lenone. Naininaaun coroatenajaelanaala acaauru letoaanu acaauru nenajaunne. Mijiintena caaun aterocuruha bero cuhanene coataa,” naa canacaanu rai Jesusone jaunne: ³³“Chuna caa araaine cacha rai lenone erurichaache, neniha cachane jaau nihacache natiin,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ³⁴“Inatajajeein nihun faan siriquiche,” naa canacaanu rai Jesusone jaunne: “Caainsinejeein faan, corotajajeein ate, naajeeichate neeje,” naacaanune janate, ³⁵atane ichoae nelauriaauruha cachaaurune coina aitiin ³⁶rai biji cuhane faan aina ate mucuhin, Cana Coanera bajaane baiha, cataaun taturiin aina nerelanaa nichaanune rai te, cachaauru rai chaluhaacaanune coina. ³⁷Nii jaunne, satiin cachaauru rai chaluhaacaanune jana, inae nainaain lenonecuruhane saijjeein cautihane jaun, rai caute que caainsine omari memoaure. ³⁸Canaa-nainuru, enecuru, uha elone jaun tabaacoa nucuhecuru aina uha cujuana tabaine janijilanaala quichaauruhacha janijiinte jena oaraancaure nii lenonenacaauru cachaauru. ³⁹Nii lenonecuruha cachaaurune baihate, cachaauru rai necoein, leinjiin bote cuhane fauhin, Maadala batane que cue Jesuso.

**Cojoelanaacojoai icharatecuruha
sadosseeocuru aina fariseeocurune**

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 ¹Nii janate, Jesuso coaraa uure fariseeocuru aina sadosseeocuru. Nitohaneinte inae rene turuhin coulurujeeuruhane jaanu leranu ariha, acaauru rai cojoelanaacojoai ichaane

coina aitocure. Chaen esinae rauhijiriin, Cana Coanera letono nihane coitucuu-ruhane coinane maajeein.

²Nete acaauru rai: “Charijieein teinti, sonaina cafarane nocohaca dedene: ‘Caohatorichaaain janonaa,’ naain ereeiche. ³Jana, janone cafarane nocohaca dede nijichoriaaajoaaine: ‘Urichaain elo,’ naain ereeiche. Nitohanein dede caje itolere coitucuhin naaonjoaainchene natiin, chanuna jana: ‘Naaonjoaane coinata caa aicha,’ naain caa enene cojoanonaa coitucunaa naineneeiche. ⁴Caa cachaauru nechua aansaineein suujua coitucuelanaala nenacaaurute, cojoelanaacojoai ichacaanune coina canu rai aitocure. Nene inae acaauru que coaratesihalu Jonasine jaun inae nenacaeneein acaauru que cojoelanaacojoai coaratenaa jereneeun,” naane baiha acaauru ratiriin, jelai caje amuhe Jesuso.

**Faan jorerera- lebadora rijiicha
fariseeocuru ichaone**

(Mr 8.14-21)

⁵Inae Calileea conemuri jerau cuhacaanune jaun faan baiteein ratirihacaanu aina nerelanaa nichaanune jaunte: ⁶“Aonacuche. Faan jorerera rijiicha fariseeocuru aina, sadosseeocuru ichaone que necohalajihuiche,” naa canacaanu rai Jesusone jaunne: ⁷“Chanuna caa aite. Faan uhaenihacachene jaunna caa aitoate,” naacaanu ita raine aonajeinte:

⁸“Chanuna faan uhaeneinchene que aitocoiche. Jataain asaeriinchate quesenetaaiche. ⁹Tachu jaiti nainaquiche taolu saouqijiei faan chaluheratihanu, saouqui oaraancai cacha raine jana, inata omariin rai caute taojiaaichelu. ¹⁰Niheichu taolu, caainsinejei faan chalueratihanulu jena

oaraancai cacha raine coaauheechi, inata omariin jana rai caute taojjaai-chelu. ¹¹Chanuna faan que inara rai aitenihanune que nainaneechi. Faan jorerera rijjicha fariseeocuru aina sadoseeocuru ichaone que necohalajihuche,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso. ¹²Nii jaunne, faan jorerera que aitelanaala, cacha relaauruha fariseeocuru aina sadoseeocurune que aitoaha canacaanu rai Jesusone que nainacaanu.

Mesihasi niha Jesusone biha Fedorone
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³Inae Filipino Sesareea batane que turuhinte, aina nerelanaa nichaanune rai: “Tonacuruha cachaauru, Cana Coaunera Calaoheenein cacha caje nejanoanaa nichaaunne que,” naa Jesusone janate: ¹⁴“Tabaaurute, Joaan Baotisita niha, ii beeure. Jana tabaaurute, Irihasi niha, ii beeure. Jana leeochoaurute, Jeremihasi niha ii beeure. Jana tabaaurute, chunocoha Cana Coaunera ere bera *profetane* caiha, naaure,” naain tonoraacaunune janate: ¹⁵“Tonaquiche jana inara. Cha nichaaun jana Canu inara rai,” naain canacaanu caje bajaa Jesusone janate: ¹⁶“Iite esinae rauhijiriin ichaohin nenea Cana Coaunera Calaohi Mesihaseenei,” nae rai Simoon Fedoro. ¹⁷Nii jaunte: “Raotojoeinte rausiaaenojineein neei, Jonasi calaohi Simoon. Chuni cacha ichei benihane janate, Canu Inaca Cana Coaunera ii que canu coitucuerate. ¹⁸Jana iite Fedoro neei. Canune ichei aitoon. Iite canuhacha tei ajeri rijjijeein, canu coitucuruha canu cachaneein neenihurune coina icharaneein neriquiin. Nii ii que canuhacha icharatei amuritonaa nainerinaain chuni, onaanha natiin itajenaa nainerinaain. ¹⁹Ii raine, Cana Coaunera Cojoanonaa

que nenea naineeine coina, ichei chabi tereeeunni. Caa chauratane que netiin, iicha ichaite, Cana Coaunera Cojoanonaa que nereein. Jana caa chauratane que netiin, jaolecohine jaante, Cana Coaunera Cojoanonaa que tihane bana jaolenereein,” naa Simoon Fedoro raine baihate: ²⁰“Jiaonriha chuni rai: ‘Acate Mesihaseine,’ naain beeichene,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

Orichaaine biha Jesusone
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹Inae mainajiriin cairichaaaururichain Jorioocuru bichauhenaauru, saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainurine catainaane jaunte, Jerosaleeun curichaaainne beebeje aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso. Sohini jaaoruhane nichata janone cubane ichanarihanine que aitothane jaunte, ²²jelai Jesuso teteriin: “Jiaonriha nitohaneein chetecuruhane jeriha Cana Coaunerane Curuaanaa. Nitohaneein chetena nainecuruhi jerihane,” naain caohatiha Fedorone janate, nauriteriin Fedoro coaraain: ²³“Naain cacaje amuura moconajaera. Nechu canu cairichaeranu quete aitochicha. Cana Coaunera jerenohin aina, cha coitucunaa nainiheei ii. Cachaauruhacha jerenohinchate coitucuujeei,” naane baihate: ²⁴“Chunocoha canu esenetaain, canu aina nerelanaa jerihane, rainuhacha que niicha coacuhi jianein, itolere necairichanaa abaataain canu sacuhine. ²⁵Jana canu colane rai nichao ichoteratena jerate, rai nichao itajereein. Jana, canu coreniha necairichanaate, rai nichao ichoteratereein. ²⁶Coatiha chaque nelatihei, itolere niicha jerei, niicha

coacui sirihane nihanatiin, nichao itajiha cachane. Inaaonjoaain coretihane niha natiin, nii nichao ichoteratena nainiheí cache. ²⁷Inae Cojoanonaa que turuhane banane turuha ureeunni esinae rauhijiriin canu- Cana Coaunera Calaoehineein cache caje nejanoanaa nichaaunne, canu Inaca Cana Coaunera necaohacha que necaohachaain, rai letonocuru anjeraauru aina jiniiquiin. Nitohanihane banane, le cachaauruhacha ichai cainareeunni acaauruhacha ichai rijiinanaain. ²⁸Cau caa ena nenacaauru tabaaurute oorene-reein, itolere curuaanaa neein nihanune coina turuhanu cache caje nejanoanaa nichaaunne Cojoanonaa coaraane reentiaaajoaain,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Nejelauneein necoriha Jesoso jaberocone

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 ¹Nitohaneein atinaaururi-chaainne bihane baiha, saota janonejeeinte, Fedoro, Saantiaao, Saantiaao ocoala Joaan, naaonjoainuri amaain jelai acaauruhacha aina jataain ucuuneein nena íchatane ucuuno que cue Jesoso. ²Inae ecu turuhin jetaote, acaauru acatiha netiin, necoriha Jesoso jaberocone jana, rai nomeri netonai enoto tocohaneein jiquihacohane jana, rai cajione netonai cono tocohaneein jiquihaque. ³Nitohaneein necoriha nomeri aina rai cajionene jana jetaote, Jesoso rene ecocohin aina ereeuruha Moisesa aina Irihasine jana coarajeure. ⁴Nii jaun jetaote Jesoso rai: “Curuaanaa, caohatoha cau nihachene. Ii jereeinene nichatajaain loanari jareeunni, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain,” nae jetao rai Fedoro. ⁵Niritiin ereereeca Fedorone jana jetaote, luhecotariin jiquihaquuin acaauru conaacotaa dede

sacarine jana jetao: “Caate jataain belaaín janijíin quíícha cocoaínai Canu Calaoíhi ne. Rai nere tonoraain neeuche,” naain jetao toni nii dede sacari jana erena. ⁶Niritiin toniha erenaane aonaain jetaote, atane ichoae comoore jataain coasina caaun, nii nichatajaain aina cunacaauru aina nerelanaacaauru. ⁷Nii jana jetaote, acaauru rene nichuuntaain mucunajaain jetao:

“Nimichucuche. Coa casihache,” naa Jesoso acaauru raine jana, ⁸coaracuruhane jana jetao, inae neniha chuni ainane jana, jelai acaachanejeein ecu ne Jesoso. ⁹Inae nii íchatane ucuuno caje jeelaiha fauha cuuruna jaun jetaote: “Jiaonriha chuni rai caa inaraacha coarai beeíchene, Cana Coaunera Calaoíhi cachaneein nejanoanaa nichaaunne ohanune caje íchanacaaunne reentiaain,” naa aina nerelanaacaauru rai Jesosone jana jetaote:

¹⁰“Chanuna jana chaen: ‘Irihasite jaurihanejeein turuha ureein,’ naaure Cana Coauneraacha tei rauhi que cache relaaureraauru,” naain jetao Jesoso caje bajaure aina nerelanaacaauru.

¹¹Nii jaun jetaote: “Esinae rauhijiriin Irihasite ichoaichaniha turuha ureein. Acate itolere rucuhereein. ¹²Nena canu inara rai aitoon. Nii Irihasite inae ichoaichaniha turuhelu. Nete, acanihane coitucuelanaala que nocoatijiaain, mainajertiin cairichaaurelu. Nii rijijíeeinne acaauru bijíu necairichaa cureeunni Cana Coaunera Calaoíhi cachaneein nejanoanaa nichaaunne,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote, ¹³Joaan Baotísita que, acaauru rai aitoha Jesosone que nainacure aina nerelanaacaauru.

Suujuu cuhane coitucuchuhi sirícha canaanai rautaa Jesosone
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴Inae nii cachaauru aina nihacaunne jaan turuuruhane janate, Jesoso

rohan nichuuntaain, nacatiha neseon-raain: ¹⁵“Curuaanaa, cairichaaajoaain canu calaohi coaraau. Araain saainte mijiaaainein mucuha rai cunaine, usihanauniha natiin comohin, acauhanau niha natiin naluhe. ¹⁶Ii aina nerelanacaauru raine niqúi teeun, nete rautasihurene,” nae rai leinjiin cacha. ¹⁷Nii janate: “Cha esenetaain, caohachaain sujuua coaranacharaauru cachaauru. Cha carajaneaina inara aina neein inara relaain, inara abaantareeun. Cajiha canu rene nii canaanai uhaauche,” naain ¹⁸nii canaanai caje coitucuchuhi sitaa Jesusone rijieeori-tiinte inae nerautae. ¹⁹Nii baihane, jelai Jesoso teteriin: “Chanuna jana canacaanu coitucuchuhi sitanaa nainesinihacaanu,” naain Jesoso caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

²⁰“Jataain aasaeriin esenetaaichene jaunte, rautana nainesineeiche. Esinae rauhijiriin mosatasa ucuhe tabaainejeei-nijin esenetaaichene jana nihanete, caa ichtane ucuunno rai: ‘Caalai caje amuhin, tajiha cunihun,’ naaichene amure jelai caje. Nihei chanerihai inara rai cha, rauhijiriin esenetaaichene. ²¹Nete laen, catohanei moconajaera letono, cana suri couu neein Cana Coaunera bajaee bajajeein sitanacai ne,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

**Caa quete orichaainne be
coroata saain Jesoso.**

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²²Inae nii canaanai caje coitucuchuhi sitaane baiha, jiniiquiin Calillea batane que amuhemuhecaanne janate, aina nerelanaa nichaanune rai: “Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaannete necha aansainein nenacaauru cachaauru

bijihu canu tiha cuurureein, ²³casohin cajaanurhane coina. Nena, nichata janone cuhane ichanareeunni,” naain aina nerelanaa nichaanune rai biha Jesusone jaunne, jataain inaderaacaanu.

**“Coriqui tihana Teenforo rai nii inara
relaera,” naain caje bajaauruhane**

²⁴Niicha relainichaanune aina jiniiquiin Caferenaon turuha Jesusone janate, Fedoro coaraa uure, Teenforo asaae cacha caje coriqui bajaaureraauru. Inae Fedoro rene turuhinte: “Coriqui tihana Teenforo rai nii inara relaera,” naain caje bajaauruhane janate: ²⁵“Ejeen, coriqui tiha,” naain acaauru tonorae Fedoro.

Nii janate inae loreri asaae enoha cuhacaanune jana, Fedoro rai: “Tonaai iite Simoon. Charijihuru caje coriqui bajaauru caa chauratane que nenacaauru cachaauru curuaanaacuru. Rai lauri cajena. Ainihane, laurine lanaala nenacaauru cajena,” naain bajaa Fedoro caje Jesusone janate: ²⁶“Laurine lanaala nenacaauru cajete bajaauru,” naa Fedorone jaunte: “Nitohanein, acaauru lauri coretena nainenihane chujian, cana netonai coretena nainerihaaca. ²⁷Nete nabana chunocoha acaauru caje nenaai baijiaera tocohanihacane coataa, caohachae coretichaane. Chajaain taa nemuri cuhane ate cojunihu. Chaen jauriaanejeein dadaera ate raain, rai nujuaaen cuhane coaraainete, cuhane nereein coata caje coriqui. Acaachate nainejereein que canu rai aina ii rai *imposto* coretichaane. Chaen amaain coretenihun,” nae Fedoro rai Jesoso.

**Charijicha jataain nelateineein ne Cana
Coaunera Cojoanonaa que.**

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 ¹Nii rijieeoriitiinne, Jesoso rohan nichuuntaacoaain: “Charijicha jataain nelateineein ne Cana

Coaunera Cojoanonaa que,” naain caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune. ²Nii jaunte, leinjiin canaanai cotijiaain, canacaanu cataaun teein: ³“Esinæ rauhijiriine aitoon. Inara ichao coreein, aiha caa canaanaine rijijieein nena naineneeichene, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que nena naineriheeicheein. ⁴Cana Coaunera Cojoanonaa que nelateineein neite, leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala, aiha caa canaanaine rijijieein rai nichao coreein ne. ⁵Chunocoha, canu coreniha leinjiin canaanai raerate canu raa aicheein,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

**Jataainte alalacarae osa que
nesarucuaane**

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶“Chunocoha, caa ena Canu esenetaeraauru canaanaihunru saruheraniha osa que, nuluno que ajeri jaberoco tijichaain, cucuana ucuaano jelon joeraanete caohachae. ⁷Jataainte cairichaaajoaure caa chauratane que nenacaauru cachaaauru, enaicha osa que sarunojoneein neeuruhane jaun. Itolere banate nitohaniha cureein. Nete acaauru amuritoheriin jataain cairichaaajoareein nii osa que acaauru saruhera cache. ⁸Nii jaunte caohachae, ii biji, ii tijia, naaonjoain osa que ii saruhin nihane, molohin jaohine. Nenaceneein tejian caohachare, ii biji, ii tijia, naaonjoain mauhecaain ichaonaa esine que neeine. Nabana, ii biji, ii tijia, naaonjoain, ii saruhane coreniha, satiin ijiabereeo chabana jacanaacharanejeein nena usi jana nijiaohine coataa. ⁹Jana, ii nota, osa que ii saruhane, rocohin jaao. Nenaceneein tejian caohachare, leinjiin ii nota aina ichaonaa esine que neeine. Nabana jerane ii nota aina jiniiquiin chabana jacanaachara usi jana nijiaohine coataa.

Carenero nitaje que cuaain relanajaane

(Lc 15.3-7)

¹⁰Jiaonriha, chunocoha caa canaanaihunru que jaolecohichene. Dedeu neein itolere bana acaauru beraihuruha Ofa Cana Coaunera rohan neein rai letonocuru anjeraaurune jaunne inara rai aitoon. ¹¹Canu- Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaunna, nitajerai nenacaauru ichoterateraanu que turuhin neeun.

¹²Aonacuche. Tana leinjiin cache, lefashaain niha rai carenerone jana, nitajiha leinjiinne, ichtatane ucuunno que nii iscoon choonca iscoonni ratiriin, ¹³nii nitajenaa arin eruhane, nii iscoon choonca iscoonneein nitajelanaala nenacaauru coroaecane amurijiriin, esinae rauhijiriin niicha eruhi coroaerihane. ¹⁴Nii rijijieeinte, nii leinjiinejein nitajeuruha caa canaanaihunrune jerene dedeu nena cana inaca Cana Coaunera.

**Chatohaneein nainecure ita que suujua
acatecuruha Jesocurisito coitucuerane.**

(Lc 17.3)

¹⁵Chunocoha leinjiin inara caje Jesocurisito coitucuera, baaso ichaain niha chunocoha raine, jelai teein cotijiaain baaso ichaain niha raine coitucuerateein rai raotojoein ereeine, nii rai irihane jana rai nere tonoraain coitucuhin nihanete, inae jataain raotojoein neriquicheein jiniiquiin. ¹⁶Jana ii ere tonoraenihane, leinjiin corotajaainniji cotijiaain, acaauru aina jiniiquiin rai ereeuche, ii corotajanena nainecureuha nii leeochoaauru netonaine coina. ¹⁷Jana, acaauru ere nihanatiin tonoraenihane, netaojiaain Cana Coaunera coroaeraauru rai beein, acaauru rai teeute rai ereeuruhine. Nii

netaojiaain Cana Coaunera coroaeraauru ere tonoraenihane, Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru-neein teein, Roma curuaanaa rai cacha cobaraain coriqui bajaaurera rijijieein coaracuche.

¹⁸Caa chauratane que netiin, inara ichanohite, jerichanejeein dedeeu icharareein. Jana, caa chauratane que netiin jaolecohichene jaante, dede caje jaonojoinereein. ¹⁹Caa quene inara rai aitoreeunni. Caa chauratane que netiin, ita que jerajeejin neein ita suujua rijijieein coacuhin Cana Coaunera bajaain, cha bajanaa jeriquichene, inara rai inaraacha bajai tereein canu inaca Cana Coaunera. ²⁰Chunijiun neeichene jaaunru, Canu coreniha, coroatajaain, nichatajaain, naaonjoaain netaojiaain neeichenena canu netonai, ecu inara aina nereeunni,” naa Jesusone janate:

²¹“Curuaanaa, inata saain canejera que casuujua acatichaaunne caohachae, baaso ichaain niha caraine, caainsi saneeina,” naa Fedorone janate: ²²“‘Coatiha, caainsi saneein,’ nahaau. ‘Caainsichoonca saneein caainsinei quene aitoon, ii suujua acateeine coina,’ ” nae Fedoro rai Jesuso.

Rai fatoroon cachaauru rebe aninoana jereniha acaauru beraichaneein nenaane

²³“Nitohanihane jaunne, naaonjoaa Cana Coaunera Cojoanonaane que inara rai aitoreeunni. Inacuche. Rebe rucuhena jeriha leinjiin curuaanaa reyne rijijiei nereretanaa quene inara relareeunni. ²⁴Inae rebe rucuhena nunuhetihane janate, jataain arajiin que rebeona rai cacha turuaa uure rene. ²⁵Nete, neniha cha coretihane jaanne jaun, jitariin bereecuru, rai sinijera, rai rucuhellooru, naaonjoainuri aina curuaecaain, letononeein neeuruhane

coina acaauru que necoretihane coina aite nii rey. Jitaain rai rebe coretihane-reein tiaaajoaain satiin jiniiquiin amihaneeuruhane coina. ²⁶Nii jaunte, nii rey acatiha neseeonraain: ‘Curuaanaa, atiin caque ii suujua acateein, canu cohacoriuhane ii rai jitariin corete,’ naa rai nii cachane jana, ²⁷cairichaaajoaain coaraane jaun, nii rai rebe aninoaan que suujua acateein nirijieein jianerate. ²⁸Nete inae jianiha nii rebeonajaane jana, caje cuhin rai corihanera que coroatajajeein rebeona aina ita eruhin, nii rebeoca quene coreniha mucuhin rai raro tororohin: ‘Caque rebeoquine jaan coreteeu,’ naa raine janate, ²⁹nacatiha neseeonraain: ‘Canu que ii suujua acatein, canu cohacune ii rai jitariin corete,’ naa rai nii leeochoane saijieein, ³⁰tonoraelanaala caresero kuhane enoaerate, cuu niha rebe jitaain coretihane reentiaane coina. ³¹Nitohaneein, caresero kuhane nii acaauru leeochoa tihane coaraante, jataain rautaaurenihane jaun, nii acaauru curuaanaa rey rai biha cuure leeochoaauru. ³²Nii jaunte, que suujua acatein jianihane baiha nihane jaun, cotiharatein: ‘Nechu aansaneein ichaonaa cacha. Nii rebe coreniha rebeoquine janane, ii que casuujua acatein, carichaaajoaine jaun ii jianeunlu carai aitohine jaun. ³³Chanuna jana, nii cairichaaajoaain ii coaraain casuujua acatichaaunne rijijieein, nii ii leeochoa que, ii suujua acatenei,’ naain, ³⁴inae jataain obaecene jaun, caresero kuhane enoaerate nii rey, jitaain rebe coretihane reentiaain,” naain nii nereretanaa que canacaanu relaane baihate: ³⁵“Nitohaneeinte inara casetecareein canu inaca Cana Coaunera, inara suujua aina cutaain inara amute cacha que inara suujua

acatein belaineeichene,” naainte aina nerelanaa nichaanune rai beebeje Jesoso.

Sinjera joaera quiete cacha relae Jesoso.
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

19¹Niritiin acaauru rai irihane baihate, aina nerelanaa nichaanune aina Calilea caje amuhin, Jodea batane que turuhin, nucuhe Jorodaan jera que cue Jesoso. ²Nii janate, arajiin sacuure cachaaauru. Ecute arajiin cunaitenacaauru rautae. ³Nii janate, nechu cairichaauruhane jaan lera ariha, Jesoso rohan nichuuntaain: “Tonaai. Caohachaana joaereen coreniha rai comasai jaoha cachane,” naauruha Jesoso rai fariseeocuru tabaaurune janate: ⁴“Tana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane laenanohineein nenea ereretaain aonaquichene. Jaurihanejeein itolere coaunaane nunuheneeinte, quicha, ene, naaonjoaain coaunaelu Cana Coaunera. ⁵Nitohaneein acaauru coaunaainte: ‘Rai fojiaraauru caje amuhinte comasai raain, leinjiin cachaneein nenea rijijieein ichaaorureein,’ naalune coitucuhichene. ⁶Nitohanihane jaunte, lesajeein necoansajiaa cachane, leinjiin ita jaberoco que jaberocoanaa rijijieein neeure, rai comasai aina. Niheichu ita caje, Cana Coaunera tenojoihunru batunaa nainiheijoaereen cacha,” naain acaauru tonoraa Jesosone janate: ⁷“Chanuna jana chaen, comasai jaonaa jerera nihane, rai ita jaaoruhane jaan cocoiricha teein, comasai joaera coina aitelu Moisesa tenojoi rauhi,” naauruhane janate: ⁸“Niritiinte aitelu Moisesa, nechu aansaineein nere tonorana jereneeichene jaun. Coatihani niqui jauriaanejeein nitohaneein niheilul. ⁹Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha, chuni quicha aina ichoaniha rai comasaine

jana, jaohin leeocho ene raanete, nii ene niicha rai coreniha inae osa que nesarue nii quicha,” naa Jesoso fariseeocuru raine janate: ¹⁰“Nitohanihane jaun chujian, caohacharihei necoasajiaa cachane,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ¹¹“Coatihani nitohani coitucunaa nainesihuruhi satiin cachaaauru. Acaihanijin coitucuuruhane coina, coitucueratiha Cana Coaunerane jaan curuhachate, nii coitucuujeeurureein. ¹²Niha araai lauriin nitohaneein necoansajianaa nainelanaala niha cachane jaanu. Tabaaurute, inae nejanoae nitohaneein necoansajiaure-nihane coina. Jana tabaaurute acaauru cule rocooruha acaauru amute cachaaaurune jaun necoansajianaa nainecurene. Jana leeochoaurute raotojoein Cana Coauneraacha tei amihanenaa que amihaneeuruhane coina necoansajianaa jerene. Nitohaneein ichaonaa jereraauru, nitohaneein ichaaoruhine,” naain ereereje canacaanu rai Jesoso.

Canaanainunru rausiaaeca Jesosone
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Nii janate, canaanainunru uhaaure Jesoso rene cachaaauru, acaauru rai Cana Coaunera bajaain, biji que acaauru mucuhin acaauru rausiaaecane coinane janane, acaauru que tacaain caohatihacaanu aina nerelanaa nichaanune. ¹⁴Nii jaunte: “Coa Canu rene turuuruha canaanainunrunecahatihache. Cana Coaunera Cojoanonaate aihuruha caa canaanainunrunerijijieein nenacaauru rainein ne,” naainte, ¹⁵bijique nii canaanainunru mucuhin rausiaae najaane baiha, jelai caje amuhe Jesoso.

Jesoso ainate ere leinjiin enamanaa coriquihona.
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-17)

¹⁶Nii janate, Jesoso rene turuhin: “Cacharelaera, chariji caohacha ichareeun, chariji

bana nitajenaachara ichaonaa que ichaohanune coina,” naa leinjiin enamanaa Jesoso raine janate: ¹⁷“Chariji caohachana Canu caje bajaai. Caohachate ne leinjiincha. Nitajenaachara ichaonaa caohacha que ichaonaa jereeine, aitohalu Cana Coaunera rai Rauhine jaan tonoraain ichaao,” naa rai Jesosone janate: ¹⁸“Chariji Rauhina,” naain baajaane janate: “‘Coa sonajaain jaoha. Jiaonrihachu, ii comasaine lanaala nenea ene dadaain, asijiauhin, leeochoaauru cairichaa casaje que ereein, naaonjoaain neeine. ¹⁹Chaen ii fojiaraauru ere tonoraain, ijiabereeo belaaie rijijieein, chamute cacha belaaain ichaao,” naa Jesosone janate: ²⁰“Jitariinne, nii chaitoonjoa tonoraain. Chana nenacaane carai lanare,” naa Jesoso rai nii enamanaane janate: ²¹“Esinae rauhijiriin, chaque lanaelanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteein, cairichaaihuru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereein iicha latei dedeeu. Nii baiha canu sacuu,” ²²naa rai Jesosone aonaainte, jataain inaderaain cauha cue nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun. ²³Nii jaunte, aina nerelanaa nichaanune rai: “Esinae rauhijiriinte caaintate, Cana Coaunera Cojoanona que enoha leinjiin coriquihonane. ²⁴Nacoauneeine aitoreeunni. Charijieein teeinti leinjiin toro seeonjoan amuritoojoaain nenea camecho, oco jachu cuhane situnaa nainene. Nii amurijiriin enonaa nainihei leinjiin coriquihona Cana Coaunera Cojoanona que,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. ²⁵Niritoha Jesosone jaunne, jelai amuritoheriin canacaanu suujua elonaane jaun: “Nitohanihane, chariji jana enohin nichotenaa nainereein,” naacaanu ita raine janate, ²⁶canacaanu coariin: “Nihei chuni raajenihane enohin nichotenaa nainihei. Nete laen Cana Coaunera jerihane

joaenreein cacha enohin nichotenaa naine,” naa canacaanu rai Jesosone janate: ²⁷“Canacaanune, ii sacuhacaanune coina jitariin canacaanuhacha sirii ratirihacaanulu. Cha jana rarichaanuhin canacaanu nii coreniha,” naa Fedorone jaunte: ²⁸“Esinae rauhijiriinte, inae Cana Coaunera cojoanona que turuhane bana canu, Cana Coaunera Calaoi cachaneein nejanoanaa nichaunne itolere cocoainanacaaihuri amurijiriin cocoainanohi nichaunne jaan rori- *trono* ichoae nelauriaanune banate, inara netonai lechoonca coroatajai cocoainanacai nequichene rori- *trono* ichoae nelauriariquicheein, nii lechoonca coroata lauriin nenacaauru Israeli cocoachacuru ichanaa coaraain, ‘Acaauru acaaurute caohacha ichae. Jana acaauru acaaurute baaso ichae,’ naain beein coitucuhin rucuhequichene coina. ²⁹Chaen techu, canuhacha icharatee ichacuruhane coina, rai bereecuru, naraaichuru, comasai, fojiaraauru, rai natane, naaonjoain ratirichate, lefasha sanein jelai amurijiriin eruurureein. Chaen techu, chabana nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa que ichaoreein. ³⁰Chaen techu, caa ena leeochoaauru amurijiriin nelaetoha nocoetonacaauru, caa ena chaque nelatihei rijijieein nenacaauru fautaain chaque nelatelanaala nedaaurureein. Jana ena caa leeochoaauru fautaain nelatihei rijijieein nenacaaurute, jataain nelateineein neeurureein,” naain Fedoro tonorae Jesoso.

Leinjiin ocoana erora- cacha amiharatera rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relaa Jesosone

20 ¹⁻²Niritoha canacaanu raine baihate nocoana que cacha amiharatiha leinjiin ocoana erorane rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relae.

Niritiinte: “Leinjiin cacha janohetiin nimichuhin, nocoana jana amihaneeruha cachaaaurune coina ariin, inae cachaauru eruhin, rai nocoana jana le jiichooneineein acauru amihaneoo coretihane coina rucujueein, nii cachaauru letoae nii amihanenaa erora. ³Inae acauru letoane baiha, enoto chujutaaelalajein nacoaunein mituhin cuhin leeochoaauru cachaauru arihane janate, najiniha neure nenaanaja cataaun nelanaaejeein cachaauru. ⁴Nii jaunte, nii nelanaaejeeunruhane coaraane jaun: ‘chajaain inara netonai amihanenihuche canu ocoana jana. Inara amihaneon rijijieeine inara coretereeunni,’ naa nii amihanenaa erorane jaun cuure nii cachaauru. ⁵Nii baihate coaiteen, enoto chujutaain mituhin cachaauru ariin, nii baiha sonaiha mituhin cachaauru ari nii amihanenaa erora. ⁶Inae nuna macohi ichoae teejiha enotone jana, mituhin nacoaunein cachaauru arihane jana, nenaanaja cataaun neuruha rai namihaneoo colane nelanaaejeein cachaaaurune jaun, erunajaain: ‘Chanuna sonafaajejin amihanelanaala neeiche,’ naain acauru caje bajaa nii amihanenaa erorane jana: ⁷Neniha canacaanu rai amihanenaa terane jaunna, amihanenihacaanu,’ naauruhane jaunte: ‘Chajaain aihane inara netonai canu ocoana jana amihanenihuche,’ naain letoanajae nii amihanenaa erora. ⁸Inae nocohena jernihane janate, rai cachaauru beraicha rai: ‘Chajaain, nii cachaauru cotijiaain, acauru satononiha turuhin amihanenacaauru que nunuhetein coretenaacu, nii jauriaanejejin nunuheteraauru que satonotein,’ naa nii amihanenaa erorane janate, ⁹inae ichoachaniha cuuruha nii satononiha nuna macohi

ichoae teejiha enotone jana nunuhetein amihanenacaaurune jana, le cachaauru corete jerichanejejin le jiichooneein, nii coretera. ¹⁰Nii janate, inae nii ichoachaniha turuhin amihanenacaauru coretihane jaan que turuhane jaun: ‘Nii satononiha turuhin amihanenacaauru amurijiriin jecha, rai namihaneoo core raaurureein,’ naaure. Nete, nii satononiha turunacaauru rijijieein, jerichanejejin le jiichoo corenein raauere acauru netonai. ¹¹Nii jaunte, rai namihaneoo core raauruhane ucuaaetoha nejesinajejin nii amihanenaa erora rai: ¹²‘Caa canacaanu satononiha turunacaaurute, basiinjiincha amihaneeruhane saijieein, canacaanu coreteeine jeoneein acauru coreteei, mainajejin amihaneein, enoto ajaanone maajejin abaantacaanune saijieein,’ naaure. ¹³Niritocuruha nii amihanenaa erora raine jaunte, leinjiin rai: ‘Coatihana baasoneein ii coretichaunte quiicha belaa. Tana canu aina, le janohineein ii coretichaanne coina rucuhequine coitucuhine. ¹⁴Aihana jaun, nocoaa ii amihaneoo core. Chajaain amuu. Canune, nii inara satononiha turuhin amihanenacaauru rai, jerichanejejin inara coretichaanne jeoneein coreteun, ¹⁵carai niha rauhi cacoriqui aina quiicha jerei ichacaanne jaanune jaun. Raunajetocooanne jaunna baasoneein canu coaraaite,’ naain nii cacha tonorae nii amihanenaa erora. ¹⁶Nii rijijieeinte, caa enene ichoachaniha nenacaauru satononiha neuruurein. Jana satononiha nenacaaurute, nunuhenein neuruurein,” nae Jesoso.

Orichaainne biha nacoaunein Jesosone
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷Inae bero cuhane Jerosaleen nichaae cuujihacaanune janate, nii lechoonca coroatajaain aina nerelanaa

nichaanune cotijiaain, jelai canacaanu teteriin: ¹⁸⁻¹⁹“Inae enate laen Jerosaleeun cuhacache. Ecute, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne mucuhin, saseredote curuaanaacuru, chaen Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri rai canu tiha cuurureein. Chaen techu nejelau atane caje unacaauru cachaauru rai caetecurureein, caque nocoatijiaain, canu faojoaain coroso que canu teein canu ateinaauruhane coina. Nena nichata janojoin cuhane ichanareeunni,” naain aina nerelanaa nichaanune rai beebeje Jesoso.

Saantiaao aina Joaan nebaacha bajai
(Mr 10.35-45)

²⁰Nii janate, Jesoso rene turuha uhe Sebedeeo comasai, rai calaohichuru Joaan, Saantiaao, naaonjoainuri aina. Turuhinte, nii calaohichuru rai atiin chaelai ichaa Jesosone coina nacatiha neseonriaane jana: ²¹“Chate jerequicheta,” naain caje bajaa Jesosone janate: “Inae ii Cojoananaa que turuhane bana, atiin ii raotono nichajai que nelauriaa leiijinne jana, ii jaabiji nichajai que nelauriaminche caa leeochara,” naa Jesoso raine janate: ²²“Cha bajaachene, coatiha coitucuhin bajaheeihe. Necairichanaa abaantari-chaaunnine rijijieeinna necairichanaa abaantana nainequiche,” naain acaauru caje bajaa Jesosone janate: “Abaantana nainichaanu,” naain tonoraauruhane jaun:

²³“Nii necairichanaa abaantana nainequiche niqiu. Nete laen, canu raotono nichajai que, canu jaabiji nichajai que, naaonjoaain nelauriana naineneeihe, nitohanai rai tihanune coina nenihanune jaun. Banihateein

ichaalu Ofane jaancuruhacha raite, tenojoin niha cureein,” nae acaauru rai Jesoso.

²⁴Nii Jesoso caje bajaa Sebedeeo calaohichuru nebane aonaainne, nii coroatajai ita nejeraauru que nejeratiha-caanu nii lechooncaain aina nerelanaa nichaanune.

Nii jaunte, ²⁵canacaanu cotijiaain canacaanu rai: “Inarate rai cachaauru cairichaaeriin, acaauru amurijiriin niha nocohetiin neeuruha Cana Coaunera coitucuhichuru curuaanaacurune coitucuhiche. ²⁶⁻²⁷Nete laen, inara nitohaneein nena naineneeihe. Aihana jaun, chunocoha inara jana leeochoauru amurijiriin nena coaacane, leeochoauru coroatajane-miin. Jana, chunocoha leeochoauru amurijiriin nena coaacane, rai letononeein neeine.

²⁸Nitohaneein nihanune coinane cau turuhin neeun canu- Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne. Coatiha carai quicha latei teein niha cachane coina cau turuhaaun. Canune, cachaauru rai nelatichaaunne coina letononeein neeun. Canune, osa caje nichotiha arajii cachaaurune coina ohin cacoichana que coretiha cureeunni,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Coroatajai maosa rautaa Jesosone
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹Inae Jerico caje amuhacaanune janate, Jesoso caaijie ure arajii cachaauru. ³⁰Nii janate, bero cuhane babaecooruha coroatajai maosacurune jaun, acaauru rohan situha cuha Jesosone aonaain: “Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nena, tana cairichaaajoaain canacaanu coaraaine,” naauruha ehequiene janate, ³¹aitocuruhane caohateeuruha cachaau-

rune jana, que rutaain tonijiaain ehehequuin: “Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nena, cairichaa-joaain canacaanu coaraau,” naauru janate ecu inacuhin acaauru cotijiaain: ³²“Chatohanai inara rai ichacaanne jeriquiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone janate: ³³“Conoha canacaanu notanena jerichanura Curuaanaa,” naauru jana, ³⁴cairichaa-joaain acaauru coaraane jaun, biji que acaauru nota dadaa Jesusone rijieoritiin inae conoha acaauru notane jaun, Jesoso caaijie uure, nii coroatajai maosacuru.

Jerosaleen turuha Jesusone

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

21 ¹Inae Jerosaleen catainajeein leinjii nese Betafajee ichtatane ucuunno- Oliboneein acaauruhacha curuaatei rohan turuhacaanune janate, aina nerelanaa nichaanune caje coroatajai letoae Jesoso. ²“Chajaain taa niita canaacha coarajei neseu cunichuche. Ecute, cositenojineein leinjiin bene, leinjiin curuaanaa narejeen, naaonjoaain borocuru eruriquicheein. Chaen inae erunajaaichene, carai cajiha acaauru cosichuru rututaain uhanajaauche. ³Inae uhanajaaichene jana, chunocoo inara caje bajaane: ‘Latenaaca curuaanaane jaunna amanajaacaanu. Enate jelaiha acaauru cainaratereein,’ naain uhanajaauche,” naain letoanajae Jesoso.

⁴⁻⁵Nitohanihalu:

“Sioon cocoaichacuru, joaenreen rijijieein nena inara *Rey* coaracuche.

Acate, inara rene turuha uhe leinjiin boro laojoiri ichoae. Cabario ichoae amuuruha leeochoauru curuaanaacurune saijieeinte, leinjiin boro

anajiin tabai ruhacaera narejeen laojoiri ichoae uhe,” naain beein laenaalu *profeta* inoainsine nainaane coina ailu.

⁶Niritiin acaauru letoaa Jesusone jaun cuuruha nii coroatajai aina nerelanaa nichaanune caje cunacaaurune janate, nii beein letoanajaane rijijieein, ⁷rai narejeen aina boro eruhin, nichoae cajione maritaain amanajaain, Jesoso rai tenajaauruha aina nerelanacaaurune jana, nichoae lautoroaain cue Jesoso.

⁸Nii janate, najiniha neeure arajiin cachaauru. Acaauru tabaaurute, bero cuhane acaauru cajione maririjia-coaure. Jana tabaaurute, ajaena raain, najiniha meriaacoaure. ⁹Jana, ichoachaniha cunacaaurute, acaauru caaijie cunacaauru aina coroajeein ehehequuin:

“*Rey* Rabiri ichoala coroaacuruhine.

Raotojoein turuhine acaneein nena rijijieein Cana Curuaanaa- Cana Coaunera letono.

Dedeune maajeein Cana Curuaanaa coroaacuruhine,” naaure Jesoso que.

¹⁰Nii Jerosaleen turuha Jesusone coaraante, satiin nii nese sacutaain que suujua rohecaain cajihaneei amuhemujeein: “Cha cajena unaa ne caa cacha,” naain ita caje bajaain: ¹¹“Caate, Cana Coaunera ere bera *profeta* Jesoso ne, taolu Calileea nena Nasarete cocoaicha,” naaure cachaauru.

Teenforo asajai caje cachaauru sitaa Jesusone

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹²Nii jana inae Teenforo asaae enoha cuhane jana, najiniha neeuruha necoretenacaauru aina acaauru caje coreteraaurune jaunte, jelai caje sitanajae Jesoso. Coriqui coreeuruha cachaauru raina jaan rori lachohitiin, ecu

serori que necorethi nenacaauru rorine maajejin Iacohitiin:

¹³“Cana Coaunera Quiricha cuhanete: ‘Canu lorerite, acaihaniji Canu bajaabajaacuruhane jaan coloherineein nereein,’ naain ne laenanohineein. Nete, inara leinjiin asijiaunanaja coloherineein teeiche,” naain acaauru cotai Jesoso.

¹⁴Nii Teenforo asae, rohan turuha-coaauruha maosacuru, bacosacuru, naaonjoainurine janate, acaauru rautae Jesoso. ¹⁵Nii cojoelanaacojoai ichaain acaauru notaaca Jesosone jana ecu neein coarajeeuruha saseredote curuaanaacuru aina Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainurine janate: “Coroaenjoinemiin rey Rabiri ichoala,” naain cojiorichuruha canaanainunru Teenforo asaene aonaain obajeinte:

¹⁶“Toon ii rai eereuruhane aonaaina,” naain bajaure.

Nii jaunte: “Aihanu. Aonacaun. Tana: ‘Canaanainunru, sisinacaaurune maajejin ii coroaecuruhane coinete, caohacha ichaai,’ naain laenanohineein nena reretaachene,” naain acaauru tonorae Jesoso. ¹⁷Niritoha acaauru raine baihate, ecu acaauru ratiriin, nii nese caje amuhin, Betaniau cue Jesoso, ecu sinihane coina.

**Inacaenihane coina iquera
cojiotaa Jesosone
(Mr 11.12-14, 20-26)**

¹⁸Inae janone jelaiha neseeu cuhane jana mijiitohane jaunte, ¹⁹bero auhaniha niha leinjiin *iquerane* jaun nichuuntaain coarae Jesoso, inaacane lihane coina niqiu. Nete inacaenihane jaun:

“Inae chabana coaiteen inaariheeni,” naa Jesosone rijieoritiiin ohe nii *iquera*.

²⁰Nii coaraainte: “Chasiinna luhecota-riin ohe,” naauruha cojoelatiin aina nerelanaa nichaanune tabaaurune janate:

²¹“Esinae rauhijiriin esenetaain, icharichaaain Cana Coaunerane esenetaain neeichene, caa ena *iquera* ichacaaunne amurijiriinte naineri-quiche. Caa ichtane rai: ‘Caalai caje amuhin, cucuana cuhane cunihun,’ naaichene, nii aitocoichene rijieoritiiin cucuana cuhane cure nii ichtane. ²²Nii rijijieein techu, Cana Coaunera caje cha bajaaiiche, terichaainne esenetaainne, inara rai inaraacha bajai tereein Cana Coaunera,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

**Cocoaainai letono niha Jesosone
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)**

²³Nii baiha Teenforo asae enohin cachaauru relaa niha Jesosone janate, rene turuhin: “Chatohanai Cocoaainacai neeinna neei ii, catohanai ichaaine coina. Chana cocoaainacai neein ii cocoaiaae,” naain Jesoso caje bajaauruha saseredote curuaanaacuru aina Joriocuru bichauhenaaurune janate:

²⁴⁻²⁵“Canuhetonaina inara caje bajanaa jereeun. Cha Joaan letoaelu cacha cojunacatihane coina. Cana Coaunerana letoaalu, ainihane cachaauru letononeeinna aihalu. Canu rai beechenena, canuhetonai inara rai canu cocoainaera bereeunni,” naain acaauru tonoraa Jesosone janate:

“‘Cana Coaunera letoaelu,’ naacache-nete: ‘Chanuna jana esenetaeneechelu,’ nareein cana rai. ²⁶Niheichu ‘Cachaaurute letoaelu,’ nanaa nainihaacache acaauru coasiha. Satiin cachaauru, Cana Coaunera, Joaan letoaalune esenetaauruhalune jaun,” naaure nejesinajejin ita rai. Niritiin ita rohecaainte:

²⁷“Coitucuhaacaanu,” naauruha
Jesoso raina jaunte acaentonai:

“Aihana jaun chujian canuhetonai,
inara rai canu cocoainaera benaa
nainihaaun,” naain acaauru tonorae
Jesoso.

**Coroatajai calaohichuru letoaa
leinjiin cachane rijijiei que
acaauru relaa Jesosone**

²⁸Nii baihate acaauru rai:

“Tonaquiche jana inara caa erenaa
que. Leinjiin cachate coroatajaain
neuruha rai calaohichurune jana,
leinjiin rai: ‘Canu calaohi, enene canu
ocoana jana amihanenihu,’ naa rai
inacane jana: ²⁹‘Coatiha curinaaunni’
naain cunaa jerenihane baiha cue nii
leinjiin rai calaohi. ³⁰Nii baiha coaiteen,
nii rai calaohi coroataja letoaane janate:
‘Saan ahi. Inae curichaaunnicha ofa,’
naane saijjeein cuene. ³¹Chariji inara
rai, rai inaca ere tonoraain niicha
icharatei ichae,” naain canacaanu caje
bajaa Jesosone janate:

“Nii ichoaichaniha rai inaca letoano-
jointe, inacaacha icharatei ichaain inaca
ere tonorae,” naauru janate:

“Nii rijijjeein techu, inara aineeichene
jana, Cana Coaunera Cojoanonaa que
niha cuurureein Roma curuaanaa rai
cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera
aina ene cojoaelorohecuru. ³²Caoha-
chaain rai nichao coreein neuruha
cachaaurune coina, relanajaa uhalu
Joanne jana, inara esenetaeneeiche-
lune jana, Roma curuaanaa rai
cachaauru cobaraain coriqui bajaau-
raauru aina, nii ene cojoaelorohecuru
esenetaauruhane jaunte, Cana
Coaunera Cojoanonaa que neeurureein.
Jana inara, coaraquichene saijjeein
esenetaain inara ichao coreneeichene
jaun, coatiha Cana Coaunera
Cojoanonaa que neriheechiin,” nae

saseredotecuru aina Jorioocuru
bichahenaauru rai Jesoso.

**Nechu aansainein ichaonacaauru
amihanenacaauru que cachaauru
relaa Jesosone**

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³“Caa leeocho erenaa aonacuche.
Leinjiin cachate oba cocana sirihane
jaun, bino ichaane jaanu ichaain
corihatein, nii baiha ucuuneein rori jae
nichoae netiin amihanenacaauru
beraihane coina. Inae satiin besautiaane
baihate, rai leruhin teeuruhane coina
que amihanenaa inaaaureraauru
cachaauru rai teein ratiriin amue. ³⁴Inae
tainacaane janate, leruhin rai niicha
teeuruheni teeuruha raine coina
letonocuru letoaa nii ocoana erorane
jana, cuhin bajaauruha nii letonocurune
jana, ³⁵tabaauru letonocuru faojoaain,
tabaauru atinaain, ajeri que tabaauru
bodoosin, naaonjoainchuru sonajaaure.
³⁶Nii jaunte, nitohanein rai letonocuru
letoaane jana, sonajaauruhane jaun,
coaiteen jelai amuritoheriin, enacoau-
neein letonocuru letoaane jana, jericha-
nejeein sonajaaunre nii amihanena-
caauru.

³⁷Nii letonocuru letoaane nainein
sonajatocuruhane jaunte, satononiha rai
calaohi letoae: ‘Canu calaohi nihane
jaunte laen que suujua acatecurureein,’
naain niqui letoae. ³⁸⁻³⁹Nete inae cuha
nii rai calaohine jana coaraain ecu ita
rai: ‘Caate laen, nerora calaohi nihane
jaun, jitariin cana caje caa rai inaca
rainein nena raa cureein satiin aina
nedaane coina. Coanete sohin
jaohacache. Nii banate, satiin cana
rainein nedareein nii rainein neenu,’
naain nii rijia caje mitaain sohin jaaore
nii amihanenacaauru.

⁴⁰Aihana jaun, inae turuhane bana,
cha ichareein acaauru aina, nii

amihanenaa erora,” naain bajaa acaauru caje Jesusone janate:

⁴¹“Nii nechu aansaineein ichaonacaauru cachaauru sohinte jaoreein, cairichaaajoaain acaauru coaraelanaala. Sohin jaonajaainte, leeochoauru rai nii amihanenaa tiha cureein, inae ecu tihane bana rai leruhin niicha taojiaauri teeuruhane coina,” naauru janate:

⁴²“Tana, Cana Coaunera Quiricha cuhane: ‘Nii ajeri, loreri ichacuruhane jaanu que nena jaolecooruhane jaan que temurateeinte loreri jaaure nii loreri icharaauru. Niine cojoelatohacaanu, nitohanein ichaa Cana Coaunerane jaun,’

naain laenanohinein nihane reretaain aonaquichene.

⁴³Nitohanihane jaunna inara rai aitoon, rai Cojoanonaa que neeichene coina tihalune saijieein nii inara rai niicha teilu ruhuhin, janijiin niicha ranojoinunru Cojoanonaanu que terichaain Cana Coaunerane jaun.

⁴⁴Jana canu nii ajeri nichaanne ichoae comoite raajenihane chalutoroaain nedareein. Jana, canu nii ajerineein chunocoha ichoae comohanunete ajane neein nedareein,” naain raajenihane neque aite Jesoso.

⁴⁵⁻⁴⁶Niritiin acaauru que aitoa Jesusone que nainacuruhane jaunte, Jesoso mucuertenaa jerecuruhane saijieein, ichana nainecurene, satiin cachaauru coasaha nii saseredote curuaanaacuru aina Joriocuru bichauhe-naauru, satiin cachaauru Cana Coaunera letono *profeta* niha Jesusone esenetaauruhane jaun.

Leinjiin rey calaohi nisirihatihane quete cacha relae Jesoso.

(Lc 14.15-24)

22 ¹⁻²Nitohaneinte coaiten acaauru rai nereretanaa rijijie que cuaain ereerejeein:

“Leinjiin *rey*, nisirihatiha rai calaohine coina beseta ichaane jaunte niqui, ³rai letonocuru letoae, nii cotihanohichuru cotihacuruhane coina. Nete tonoraanaala, nii beseta que turunaa jerecurene. ⁴Nii turunaa jerecurenihane jaunte, enacoauneein rai letonocuru leeochoauru letoae: ‘Inae jatoroaingete ne lenone. Coerenetona-naain nenacaauru nirihurujete soerate. Chajaain beseta bitoaa uucheje,’ naain cotihanaacuruhane janate, ⁵⁻⁶tonorana jerelanaala nocoana jana cue leinjiin. Jana leeochoate, rai rucuhene que necoretiha cue. Jana leeochoaurute, nii *rey* letonocuru mucuhin atinanaajaan sonajaaure.

⁷Nii corenihate jataain obajein, rai soondarooru letoae acaauru *rey*, nii rai letonocuru sohin jaoreraauru sohin jahin, acaauru nese mocooruhane coina. ⁸Inae nitohanein turunaa jerecureniha niicha cotiharateeurine jaunte, ‘Satiinte niqui inae jatoroaain ne, caa nisirihatena beseta. Nete nelatecurenihane jaun turunaa nainecurene nii jauriaanejein cotihanohichuru. ⁹Aihana jaun, chajaain nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhecujein, inaraacha erui cachaauru cotihacuchete, caa nisirihatena beseta bitoaa uuruhine,’ naain rai letonocuru letoae nii *rey*. ¹⁰Nii jaunte, nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhin, aansaineein ichaonacaauru, cachaauru caohachaain suujua coaraauru, naaonjoainurine majeein cotihacuruhane jaun, cacha que memoe loreri asajai.

¹¹Inae satiin nii *reycha* tei cajione jiaain neeuruha cotihanoichurune jana enohin coaraa *rey* janate, ecu ne leinjiin cacha *reycha* tei nisirihateeuruhane jaan cocoaione jiaelanaala nena. ¹²Nii cacha raite: ‘Chasiina

nisiriatenaa cocoajione satiin rai canuhacha tei jiaeralanaala cau enohite quiicha belaa,' naa rai nii *rey* jana, ecu inauheneeicha neein aonaje nii cacha. ¹³Niritiinte lenonecuruha cachaaurune jana coaaraneein nenacaauru rai: 'Caa cacha biji aina, rai tijia ichojoaain airiniha nocohenaanau jaochete, ecu neein chanaaine,' nae nii *rey*. ¹⁴Arajiite niqui cotihanohi ne; nete coroatajaaecure janijiin ranojoinunri. Nii rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaa," naain que jaolequiin nenacaauru que cuaain ecu nenacaauru cachaauru rai ereereje Jesoso.

**Roma curuaanaa rai coriqui
bajaaurera aina iriha Jesosone
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)**

¹⁵Niritiin acaauru que aitoa Jesosone que nainacuruhane jaunte, jelai caje amuhin Jesoso coulurujeeuruhane jaanu leranu arihure ita suujua tacaain fariseeocuru. Chaelai que aitocuruhane jana, baasoneein acauru tonoraa Jesosone colurujeeuruhane coina. ¹⁶Nitohaneein coacuhinte, acauru ere tonoraeraauru, chaen Erodesi ere tonoraeraauru, naaonjoainuri letoaure Jesoso rene, coulurujeeuruhane jaan lera ariha coritaauruhane coina. Nii jaunte rene turuhin:

"Cacha relaera, iite iique tonaain iriha cachane tonoraelanaala, esinae rauhijiriin aitiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaoha cachane coina relaai, rai suujua caje rocohin cacha relaauruha leochaaurune rijijielanaala. Chaen nechu inanacaa cacha ichaone caje coaraain coulurujee-neeine coitucuhacaanu. ¹⁷Nii jaunna, canacaanu rai beeine jerichaanu. Caohachaana Romanocuru curuaanaa- curu curuaanaa- enferadoroacha bajaeratenojoi coriqui *imposto*

tihacachene," naain bajaure Jesoso caje. ¹⁸Nete, nechu cairichanaa coacuhin letononeein aitocuruhane que nainaana jaun:

"Casajenetiin cacha caohacha niha nocoetonacaauru, chanuna baasoneein cacairichaa canu coritana coaauquiche. ¹⁹Canu rai, nii enferadoro rai inaraacha tei coriqui uhaauchena coarae," naa Jesosone jaun, rai coata caje nena coriqui denario teeuruhane jaun coaraainte:

²⁰"Chariji coujunaca cau caa ne, rai curuaa aina laenanohineein," naain acaauru caje bajaa Jesosone jana:

²¹⁻²²"Caate enferadoro coujunacane," naain tonoraauruhane jaunte:

"Aihana jaun chujian, nii enferadoro rainein nena teeuche enferadoro rai. Jana, nii Cana Coaunera rainein nena teeuche Cana Coaunera rai," naa acaauru rai Jesosone jaunte inauhe-neeicha cojoelatiin ecu Jesoso ratirijin amuure.

**Oha cachane baiha ichanaa
cachane bajaauruhane
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)**

²³Nii bananeeinte, Jesoso coaraa uure sadoseeocuru tabaauru, oha cachane baiha nacoauneein ichanaane esenetaurenihane jaun, bajaauruhane coina. Nitohaneein uhinte:

²⁴"Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai aitelu, chunocoha leinjiiniji canaanai sirilanaala rai comasai ratirihin ohane, nii onaa ocoala nii rai ninana autana raa rai comasaneein ne, nii onaa bereeneein teein, nii autana bereetihane coina. ²⁵Nii janate, cau canacaanu aina neeurelu caainsineein ita nejera nejesinaneein cachaauru. Nii acaauru inanate, leinjiiniji rai comasai aina canaanai sirilanaala ohe. Nete leinjiiniji

canaanai sirilanaala ohane jaun, rai nocoala rai, nii rai nautana teein ratiri. ²⁶⁻²⁷Nete jerichanejeein canaanai sirilanaala oha acaentonaine jaun, que jaurii nocoala rai nii nautana teein ratiri. Nirjijeein cuaajeeinte satiin ooruha nii ita nejera nejesinaaurune jana, ohe nii ene netonai. ²⁸Aihana jaun, inae nacoauneein o caje ichanaa cachane bana, chariji comasaineein nereein nii ene, satiin ita nejeraauru comasaineein nihilune jaun,” naain Jesoso caje bajaauruhane jaunte:

²⁹“Cana Coaunera Quiricha inoaensi reretaain niicha ichana nainei coitucue-neeichene jaunte, cha coitucueenei-chene jaun aitocoiche. ³⁰Inae ohane caje ichanaa cachane, ene, quicha, naaonjoainuri ita que nesinijerateein neeurinaain, inae Cana Coaunera letono anjera dedeeu nenacaauru rijijjeein neeurichaaine jaun. ³¹Tana o caje ichanacuruha onacaaurune que, raaje nujae caje: ³²‘Canune, Abaraan, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaunera-neeun. Aihana jaun, coatiha onacaauru Coauneranihaaun. Canune ichaohin nenacaauru coauneraneen.’ naain aitovalu Cana Coaunerane reretaain coitucuhichene,” nae acaauru rai Jesoso.

³³Nirtiin sadoseeocuru relaa Jesusone jaunte, cojoelatiin aonajeeure cachaauru.

**Jataain leeochoaauru amuritoeriin
nelateein tenojoi Rauhi**
(Mr 12.28-34)

³⁴Nitohanein acaauru relaa Jesusone jana, inauheneeicha aonajeeuruha sadoseeocurune coitucuhinte, ita taojiaaure fariseeocuru. ³⁵⁻³⁶Nitohaneinte, leinjiin acaauru caje Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaeranein nena fariseo, Jesoso rai:

“Cacha relaera, chariji rauhi cana ichao rai leeochoaauru amuritoeriin jataain nelateineein tenojoin ne,” naain nechu coulurijiane jaan leranu ariha, Jesoso caje bajaane janate:

³⁷“Ii Curuaanaa Cana Coaunera belaihu, ii coichana, ii suujua, ii suujue, iicha coacui, naaonjoain aina cuaritaain. ³⁸Caritiinte jataain jauriaanejeein cana rai nelateineein nena rauhi beratelu cana rai Cana Coaunera. ³⁹Nii que jaurineein tenojote, jerichanetojoein: ‘Chamute cacha belaa in coaraau, ichaajenihane iijabereeo belaa ine rijitotojoein,’ nae. ⁴⁰Caa coroatajai rauhite, jataain nelatein cana ichao rai tenojoi ne. Acatechu nii Moisesa aitoonjoa rauhichuru cana relaauruha *profetacurune* jaan rauhi temuranein ne,” nae fariseeocuru rai Jesoso.

**Cha caje nefoeratenaa ne
Curisito Mesihasi.**

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹Nitohanein jaiti netaojiaain ita aina neuruha fariseeocurune janate:

⁴²“Tonaquiche inara Curisito Mesihasi que. Cha caje nefoeratenaa neeicha ne,” naain acaauru caje bajaa Jesusone janate: “Rabiri caje nefoeratenaneinte ne Curisito Mesihasi,” naain tonoraauruha fariseeocurune janate:

⁴³“Chasiina jana nitohanihane, que aitoroatiha Cana Coaunera Suujuene jaun: ‘Canu Curuaanaa,’ naelu Rabiri, Curisito Mesihasi que. Chaen techu:

⁴⁴“Canu Curuaanaa raite:
“Cau carohan,
caraotono nichajai que nelauriaau,
ii que nejerenacaauru amuritiin
ii tijia asaa tenajaanune
reentiaaincha,” nae Cana
Coaunera,’
naain belu Rabiri.

⁴⁵⁻⁴⁶Aihana jaun, chasiina Rabiri caje nefoeratenaa nere Curisito Mesihasi:

‘Canu Curuaanaa,’ naalu rai Rabiri natiin,” naa acaauru rai Jesusone janate, le erenaanejeeini tonoraaurenihane jaun, inae nii caje coaaneein, caje cha bajanaa jerecurene fariseeocuru.

Fariseeocuru aina, Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaunera ichao biha Jesusone

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

23 ¹Nii baihate, ecu nenacaauru cachaauru, chaen aina nerelanaa nichaanune, naaonjoainichaanune rai:

²“Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaunera aina fariseeocurute, aitoha nii rauhine jaan belanaala joaenreen cuaain cachaauru relaure. ³Atiin acaauru ere tonoraain acaauru aitoonjoa ichacuche. Nete laen caohachaene chaachacuruhane rijijieein cha ichaquichene, tonaain ereeuruhane nihanatiin, enaacha leeoehanein chaachacuruhane jaun. ⁴Nitohaneinte, nii chabana nitohanei ichaonaa que ichaonaa nainenihane cachane saijieein, cachaauru rai caaintati ichaonaa teure, nii acaauru nihanatiin nitohanei ichaonaa que ichaonaa naineralanaala.

⁵Nechu caohacha ichaa nocoetocuruhane coaracuruha cachaaurune coinete, nitohanein neeure. Nii jaunte, rai naurichuru, rai bijihuru cuhane, naaonjoaain Moisesa rai Cana Coauneraacha tenojoin rauhi laenanohineein nenaamaaauruhane rautatoore. Chaen techu jataain nelatiha nocoetocuruhane jaan coujunacanu que, cajione ererianohineein nenaajiaainne maajein aihure. ⁶Nii rijijieein techu niha lenonena jaaunru rori caohachaauru janijiin ichoae nelauriaain lenoneein, sinacoca asaene maajein enooruhane, rori caohachaauru janijiin nichoae

nelauriaaure. ⁷Nitohaneeuruhane jaunte, bero cuhane acaauru que tacaain, acaauru que suujua acateein iriha cachaaurune jereein: ‘Cacha relaera,’ naa acaauru rai cachane jereinchuru aihure.

⁸Nete laen inara: ‘Canu relaera,’ naain inara rai iriha cachane jereein nenaanaineneeiche, satiin inara ita nejeraneein neeichene jaun, leinjiincha niha inara Relaeerane jaun. ⁹Niheichu nainiheeiche chuni rai: ‘Canu inaca,’ naain erenaa nainiheeiche, leinjiincha niha inara Inaca dedeeune jaun. ¹⁰Niheichu nainiheeiche: ‘Canu curuaanaa,’ naa inara rai cachane jereein neeichene, leinjiin Curisito nichaanne inara Curuaanaa neein nihanune jaun. ¹¹Nitohanihane jaun, leeochoauru amuritoheriin nenaacoaauca chunocoha inara janane, cha lateein neeuruha leeochoaurune, acaauru corotajanemiin. ¹²Nitohaneein leeochoauru amurijiriin nenaajerenacaaurute leeochoauru fautaain tenojoinereein. Jana leeochoauru fautaain neite, leeochoauru amuritoheriin tenojoinereein.

¹³Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaauneraauru aina fariseeocuru. Inarate Cana Coaunera Cojoanonaa que nenaajerecuruha leeochoaurune caohateraneein neeiche. Inara netonai que ichaonaa naineneeichene jaunte, que ichaauruha leeochoaurune caohateraneein neeiche. ¹⁴Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaunera aina fariseeocuru, autanaauru loreri nihanatiin ruluhiin neeichene jaun. Nitohanein ichaohichene aninoaeraneete, Cana Coaunera bajaai chene carajaain bajaai che. Nitohanein neeichene jaunte, jataain caseteco coaraa curiquicheein inara.

¹⁵Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaure-rauru aina fariseeocuru. Inarate chauratane sacuritaain cucuana cuhaneuru amuhemujeein cachaauru ariiriique, nechú jataain Cana Coaunera esenetaera niha nocoetiin relanajaainchene, coroata saain inara amurijiriin moconajaera cachaneein neuruhane coina.

¹⁶Coaraain nainacuche inara maosa rijijieein nenacaauru cachaauru relaeranein nenacaauru. Inarate chunocoha, Teenforo coreniha cha ichaane coina aitothane sainejeein nii naitonjoa ichaeniha cachane, cha ujuaihóneein nenihane que aitocoiche. Nete laen Teenforo corujele oro coreniha chaachaain nihane coina aitothane jana, chatohanai ichaain nenihane cocoaeraane que aitocoiche. ¹⁷Aaso aina maosa rijijieein nenacaauru cachaauru. Cha jataain inara rai nelateein nenaane orona. Tana nii Teenforo coreniha que banijiaíneein niha nii orone jaun, jataain nelateíneein nihane coitucuhichene. ¹⁸Chaen techu: Chunocoha, Cana Coaunera que banijiai lenonecuru mocohichene jaan rori- *altar* coreniha cha ichaane coina aitothane sainejeein ichaeniha, cha ujuaihóneein nenihane que aitocoiche. Nete laen, nii rori- Cana Coaunera que banijiai iniho mocohichene jaan- *altar* ichoae nena coreniha cha icha cachane coina aitocoichene, esinae rauhijiriin nohanelanaala ichaane coina aitocoiche. ¹⁹Maosa rijijieein nenacaauru cachaauru. Cha jataain inara rai nelateíneein ne. Nii Cana Coaunera que banihateein tenojoin inihona, ainihane rorina. Tana nii rori coreniha Cana Coaunera que banijiaíneein niha nii inihone coitucuhichene. ²⁰Aihane jaun nii rori coreniha chaachaain nihane coina aitoha

chunine, nii roriicha coreniha coatiha icharinaain, nii nichoae nena corenihane maajeeinte ichareein. ²¹Jana Teenforo coreniha chaachaain nihane coina aitothane, coatiha Teenforo corenihacha ichaane coina aitorinaain, Cana Coaunera quene maajeeinte aitoreein ecu nihane jaun. ²²Jana dede coreniha chaachaain nihane coina aitoha chuninete, Cana Coaunera nelaurianajanein niha dedene jaun, Cana Coaunera quene maajeein aitoreein.

²³Coaraain nainacuche fariseeocuru aina Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaure-rauru, inaraacha ichai coitucuhin ichoaneeneichene jaun. Caohacha icha nocoetiinte niqui jataain ansijiin laojoiri niha natiin Cana Coaunera rai teeiche. Nete jataain nelatei Cana Coaunera rai rauhi tonoraain neneeiche. 'Caohacha nejesinaacha ichaain, baaso coacuelanaala neein, cairichaaojoaain leeochoauru coaraain, Cana Coaunera ere tonoraain aca jerihane rijijieein que asiin cha ichaelanaala neeuche,' naa Cana Coaunera rai rauhine sainejeein tonoraeneeiche. Nii leeocho jianelanaala nii rauhi aitoonjoa ichaquichenete caohachae. ²⁴Inarate, maosa rijijieein nenacaauru cachaauru relaeranein neeiche. Jataain ansijin laojoiri niha natiinte niqui tonoraain niha cachane jereein neeiche. Nete jataain banejelanaala baaso ichaain neeichene coaraain coitucunaa naineneeiche.

²⁵Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaure-rauru aina fariseeocuru. Inara cacha coritaera nequichenete, acau cohichene jaan janoriicha culeequiche. Nete cuhanai culejeneeichene jaun jataain calanine cuhanai. Nii rijicha inara suujua cuhanai, inara suujua cuhane

coacuhin baasoneein cacha basijiaauhin, inara amute cacha caje cha chunaain, naonjoaainchene jaun. ²⁶Cha coitucuelanaala nitajenaa neein nenacaauru fariseocuru. Jauriaanejeein nii acau cohichene jaan janori culeequichene rijijieein, nii inara suujua cuhanai itolere baaso ichaquichene jaan caaun calanineein niha inara suujua cuhanaine jaan jaochete, somaraain neeiche.

²⁷Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaeracuru aina fariseocuru, aiha atanebana airichai nichajaine rijijieein somaraain, jana asaun itolere onaa bucuuru calani sirihane rijiicha inara suujua cuhanaine jaun. ²⁸Nii aiha atanebanane rijijieeinte, cachaauru nota rai, inara jaberocohacha cacha caohacha tocohaneein inanacae. Nete, inara suujua cuhane casajenetiin, cacha coritaeraniha caohacha ichaa nocoetiin aaichene jaun, leinjiin calani rijijieein neeiche. ²⁹Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaeracuru aina fariseocuru, inaraacha ichai coitucuhin ichaeneeichene jaun. Casajenetohichene jaunte, nechu cacha coritaeraniha, nii inara foerateracuru sonojoihunru *profetacuru*, cacha caohachaain suujua coaraauru, naonjoainuri cojunaca ichaquiche ajeri caje, caohatiin itolere que corujueleeitein. ³⁰Nitohaneein ichaainte: ‘Cana foerateracuru jiniichaain ichaohacache-lune jana nihane, coatiha acaauru coroatajane rihahacache, *profetacuru* sohin jaaoruhane jana,’ naain ereeiche. ³¹Niritiinte, inara raajenihane, nii inoaenlu *profetacuru* sohin jaaoreralu nefoeratenequichene coitucuhiche. ³²Inae nitohaneein nunuheteeruhalu inara foerateracurune jaan besautiaauche.

³³Acanocuru, acano caje nefoeratenacaauru. Coatiha usi tabai jana caseteco

neriquicheeine caje nichoteriheicheein. ³⁴Nii coinete inara rene *profetacuru*, cha cojoeluinanaa inaaurera, cacha relaeracuru, naonjoainuri letoaanune jana, tabaauru sohin jaohin, coroso que tabaauru teein, tabaauru faohariquicheein sinacoca asae teein. Chaen techu, neseuru neseuru nainein arinajariquicheein. ³⁵Nii jaunte inara, satiin cacha caohachaauru atinanohichuru coreniha caseteco coariquicheein. Caohachaain suujua coara Abeli atinaauruhane que nunuhetein, Cana Coaunera rai jelai teein nenea teeruhane jaan rori rohan nenea *santuario* rohan teein inaraacha soilu-Berequihasi calaohi Sacariasi que tiaaajoaain, caseteco coaraa curiquicheein. ³⁶Esinae rauhijiriinte nitohanihane coreniha, caseteco coaracurureein caa enene nenacaauru cachaauru,” nae Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaerera aina fariseocuru rai Jesoso.

Jerosaleen cocoaichacuru coreniha chanaa Jesosone

³⁷Niritohane baihate: “Cairichaaajoaiche Jerosaleen cocoaichacuru, inara rene Cana Coaunera letonocuru *profetacuru* sohin jaohin, Cana Coaunera ere beracuru bodoosiche ajeri quene jaun. Araai saaine niqui, ii cocoaichacuru ranaa jereun, nitaro asae calaohichuru taojiaa ataoharine rijijieein. Nete canu esenetaneeichene jaun canu rene unaa jereneeiche. ³⁸Aonacuche. Ena caje coaunein, inae inara aina nerihaaunni. Aihana jaun, inae nerinaain inara beraicha. ³⁹Inae nacoaunein canu coariheicheein, turuhanune bana: ‘Caa ena turunaa Cana Curuaanaa coroaecuruhine satiin chauratane que nenacaauru cachaauru,’ nariquicheeine que tiaaajoaain,” nae Jesoso.

Nitajerichaaïn Teenforone biha Jesosone

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 ¹Inae Teenforo caje mituhin jelai caje amuhane rai niha Jesosone janane, rohan nichuuntaacoain caohatiin ichanohiniha nii Teenforone coaracaanu aina nerelanaa nichaanune.

²Nii jaunte: “Caohatiin ichanohiniha caa Teenforonena coarajeiche. Esinae rauhijiriine inara rai aitoon, coatiha nii leinjiinniji ita ichoae nerinaain caa ena inaraacha coarajei ajeri, inae satiin nitajerichaaïne jaun,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Nacoauneein tururichaaïn Curisitone bajaauruha aina nerelanacaaurune

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Nii baihane, Oliboneein acaauruhacha curuaatei ichatane ucuunno cuhacaanu, ecu turuhin jelai lauhecoba Jesosone jana, rohan nichuuntaacaanu aina nerelanaa nichaanune. Nitohaneein rohan nichuuntaainne:

“Canacaanu rai nii chaitoonjoan beenene jerichaanu Curuaanaa. Chabana nacoauneein cau tururiquiin. Chatohanaicha inae turuhe lalajeine jana, ii turu cojoinaca beraneein coarichaanuhin, inae saelalajiha cana janonaane bana,” naain caje bajaacaanune janate:

⁴“Caohachaaïn necohalajiin neeuche, nabana inara coritaauruha chunocohacurune coataara. ⁵Arajii cachaaurute, canu niha nocoetiin inara coritana jerecureeïn: ‘Canune Curisito Mesihasingeunra,’ naainte, arajii cachaauru coritaaurureeïncha. ⁶Niha sonaana cau, tajiha, naaonjoaaine coitucuhichene, jiaonriha nesoonetohichenera, nitohanihate cureeïn nii ajinihara. Nete, nitohanihane nihanatiin, jaiti cana

janonaa satono que turuenereeïncha. ⁷Nejelau lauri nenacaauru ainate, sonaana que neeureeïn leeocha lauri nenacaaurura. Nejelau atane que nenacaauruniha natiinte, leeocha atane que nenacaauru aina sonaana que neeureeïncha. Chaen techu, itolere sacuritaain niha mijetenane jana, araaï laurii atanecuru que niha cureeïn carorara. ⁸Nitohaneeinte nunuheca cureeïn, inae cana cojoanonaa satono que turuhelalajihane jana, jataaïn inaderaauruha cachaaurune jaan cojoanonaara.

⁹Nii jana inarate tenojoiniha curiquicheeïn cocoainanacaaihuri rai, inara faojoaain, inara atinaain, naaonjoaain inara teeuruhane coina. Chaen techu, satiin cachaauru, canu coreniha inara que nererojoecaeriin neeureeïncha.

¹⁰Nii banate, arajii canu esenetaera niquichene, inaraacha esenetai jianeïn, ita que nererojoecaain, nejesinajeïn ita colurujueïn ita teriquicheeïn cocoainanacaaihuri rai.

¹¹Arajiite *profetaniha* nocoetiin turuhin namute cachaauru coritaauruhane, acaauru esenetaaurureeïn arajii cachaauru. ¹²Nitohaneeinte, jataaïn baaso coacuhin inae ita belaihuruhane jianeïn niha cuurureeïn cachaauru.

¹³Nete laen, nii niicha esenetai esenetaane nunuhetihane caje coauneïn, jericanejeïn satono que tiaain sacuera nichotereeïncha. ¹⁴Caa ena nenaï ichaonaa erenaa raotono quiicha beebjei Caa Coanera Cojoanonaate, satiin chauratane sacuritaain benojoinereeïn, satiin cachaauru inae coitucuuruhane jana, besaute que turuha cana cojoanonaane coinara.

¹⁵*Profeta* Danieriicha laenailu reretaain coarate nii coitucuhin nichotena nainereïn. Aihana jaun,

inae nii Teenforo asaae jelai teein Cana Coaunera que banijiaain *altar* ichoae ecooca Cana Coaunera que nejeratenaa casicheine coaraquichene, ¹⁶Jodeau nenacaauru sorooruhine ichtatane ucuunno que cuhincha. ¹⁷Jana, rai loreri janori ichoae nenea, jiaonriha fauhin rai rucuhele raane. ¹⁸Jana rai nocoana jana nenea, jiaonriha rai nenajau cauhin rai cajione ranaa coaacuane. ¹⁹Jataainte cairichaojoaaurureein nii cojoanonaa que turuhane bana ausurineein nenacaauru enecuru, sisihajeein canaanai sirichaauru enecuru, naaonjoainuri. ²⁰Cana Coaunera bajaauche, nabana jelaronaa bana, niheichu nebetacanaa cojoanonaa, naaonjoain bana niha nii sorohichene jaan cojoanonaane coataa. ²¹Nitohaneinte niha cureein jataain necairichanaa tabai, cana necoaauna caje coauneein nii chabana niha nitohanaine que airijiin niheichu nerinaain nii baiha. ²²Jana, nii cojoanonaa sarotiaeniha Cana Coaunerane, satiiin cachaauru nichotena nainecururihei. Nete, atiin sarotiareein, janijiin niicharanojoihunru belaitohane jaun acaauru coreniha.

²³Chunocoha inara rai: ‘Caute ne Curisito Mesihasischa. Chajaau tejian coanicha,’ naa inara raine, jiaonriha esenetaaichene. ²⁴Turuurichaaain inara rene casajeeuru *profetaniha* nocoetona-caauru aina Curisito mesihasihiha nocoetonacaauru. Nitohanein turuhinte, itolere cojoelanaacojoai ichacurureein, janijiin Cana Coauneraacha ranojoinunrune maajeein coritana nainecuruhane coritacuruhane coina. ²⁵Nitohanihane ajinihane inara rai beeun, caje coitucuhin nainaan ichaohichene coina. ²⁶Aihane jaun, inara rai: ‘Nota tajiha cacha areroote

ne,’ naauruhane nihanatiin jiaonriha cuhichene. Niheichu: ‘Nocoo caute ne nasiincha,’ naa inara rai chunine, jiaonriha esenetaaichene. ²⁷Charijieein teeinti, enoto mitu nichajai caje jilenetoha jiacane enoto soo nichaae cuhine, satiiin coaanojoi ne. Nii rijijieeinte, satiiin coanojoiniha cureein, inae nacoauneein cau turuhanu acaihaniiji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaanne bana. ²⁸Charijieein teeinti, niha caanii setune que fauha ichtarine caje coitucuerae. Nii rijijieeinte coitucunojoinereein turuhanu canu Curisitonichaaunne bana.

Tururichaaain acaihaniiji cacha calaohineein nejanoanaane

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹Inae nitohanein niha nii necairichanaa tabai cojoanonaane janate, nocohenanein nerotoreein enoto cono. Atene netonaite, conohane jianereein nii cojoanonaa bana. Jana arasijieeurute, dede caje naluurureein. Dedeu nenacaauru nihanatiinte nerurujaaurureein.

³⁰Nitohanihane janate laen, inanacareein dede caje inae fauha uhanu canu acaihaniiji Cacha Calaohineein nenea nichaanne bera. Nii jana, satiiin chauratane sacuritaain nenacaauru cachaaurute, jataain coasinacaun chanaain coaracuruhane janane, dede sacari jana uhin fauha ureeunni acaihaniiji Cacha Calaohineein nenea nichaanne, jataain necaohachaaain itolere ichana nainein nelatein. ³¹Nitohanein turuhinne canu letonocuru anjeraauru letoareeunni, tonijiaain jaailha toteein, satiiin chauratane sacuritaain, itolerenein satono tinonoritiin nenacaauru janijiin canu ranojoinunru cachaauru taojiaauruha canu raine coina.

³²Aihana jaun, caa uhera que inara relaanune jaan que nerelaauche.

Charijieein teeinti, inae rai nunecuru caohatonanaain alohacoaain ujuanihane caje, inae cataainjia ajaanaane coitucuhiche. ³³Nii rijjijieein, caa inara rai caitoonjoa tocohanihane coaraquichene, inae turuhelalajihanu acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne que nainacuche. ³⁴Esinae rauhijiriinte, jaiti ooreniha caa enene nenacaauru cachaaurune jana aicheein. ³⁵Dede aina chauratanete nitajeeuru-reein. Nete laen, nitajenereein, caa caitoonjoa nainaane reeitiaain, canu ere. ³⁶Coatiha laen nihei chuni, rai cojoananaa aina, 'Naaonjoain rijji tiaainte aicheeincha,' naain nii coitucuera. Niheichu, Cana Coaunera letonocuru anjeraauru dedeeu nenacaauru nihanatiin coitucuruhi; niheichu canu- Calaohinichaaune saijieein coitucuhaaun canuhetonai. Acaihaniji canu Inaca Cana Coauneraachate, nii coitucuhin ne.

³⁷Nihalu Nohene bana aihalune tocohaneinte aicheein, inae nacoauneein turuha urichaaunni acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaaunne cojoananaa que turuhane bana. ³⁸Coaracuche nachuhinti, jaiti uheniha elo tabaine jana, rai bote cuhane fauhin enoha Nohene que tiaaajoaain, raotojoeein lenoneein, acau cohin, necohansajiaain, naaonjoauruhalu cachaaurune. ³⁹Nejetaote laen, urichaaain elo tabaine coaaujeeurenihane jana, uha elo tabaine jaun jetao, jitariin acaauru jooaluc ne. Nii rijjijieein nechu, coohatejeeurenihana cachaaurune jana, nacoauneein turureeunni acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne. ⁴⁰Nii turuhanune rijjeeoritiinte, ocoana jana neeureein coroatajai cachaauru. Leinjiinte, amanojoinihane jana, leeocha ratirinojoinereein. ⁴¹Nii jana,

coroatajai enecurute, tutune jaa neeuruhane jana, leinjiin amanojoinihane jana, leeocha ratirinojoinereein.

⁴²Nitohaneein: 'Cuu tiaainte, turuha ureein canu Curuaanaa,' naain coitucue-neeichene jaun, tururichaaunnine que nainaain ichaaоче. ⁴³Charijieein teeinti, leinjiin cacha: 'Cuu tiha janotiine janate turuha ureein cau asijiauto,' naain coitucuhane que nainaane jaun, nii chuni rai loreri asae enohane jerelanaala caohatiin rai loreri beraihane jaun, nenere basijiaera. Nii rijjijieein inara netonai jatoroaain neeuche. ⁴⁴Aihane jaun, Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne turu cojoananaa coitucue-neeichene jaun, inara netonai nainaain jatoraaain canu cohacuche.

**Fatoroon ere tonoraain nenea cacha aina,
fatoroon ere tonoraelanaala nenea cacha**
(Lc 12.41-48)

⁴⁵Cha teeinti letoaain ratirihana rai fatoroonne tonoraain, inae cuu tihane jana rai loreri asaae nenacaauru cachaauru coroaate, ⁴⁶nii jataaain raotojoeein neeine, nii letoaain ratirihane jaan ichajihane jana eruha nii rai fatoronne. ⁴⁷Nitohaneein rai fatoroon aitoonjoa tonoraain icharate, esinae rauhijiriin satiin rai niicha sirii beraichaneein tereein rai fatoroon. ⁴⁸⁻⁴⁹Nete laen: 'Jaitijiecha carajareein rai fatoroon,' naain nii leeochoauru letonocuru faojoaain sonajaain, ajetoriaacuru aina netaojiaain lenoneein ajeein, naaonjoaan, ⁵⁰cha cohatejela-naala nihane jana turuhane, nii nechu aansai letono casetecareein rai fatoroon, ⁵¹caseteco coaracuruha nechu cacha coritaa Cana Coaunera coitucuha nocoetonacaaurune rijjijieein. Ecute catu rionein chanareein," nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

**Lechooncai ranunaauru
ichanohi que erenaa**

25 ¹“Cana Coaunera Cojoanonaate, aihuruha lechooncai ranunacuru nisirihatenaa beseta quene rijijie. Nii lechooncai ranunacurute, rai cono erene que mocohin nenea amaain, nii nisirihateneni cohaca cuure turu jana raauruhane caina. ²Nii lechooncai ranunacuru caje, saouqii ranunacurute, niicha ichai que caohachaaain coacuelanaala icharaauru ne. Jana, leeochoaauru saouqii ranunacurute, jataain nainaaain niicha ichai icharaauru ne. ³Nii saouqii cha coacuelanaala nenacaauru ranunacurute, rai cono amaauruhane saijieein, nacoaauneein noitecuruhane jaanu erene amaasurene. ⁴Nete laen, nii saouqii jataain nainaaain nenacaauru, rai cono amaauruhane choae tacaain, le botichananaain rai noinu erene amaasure. ⁵Nitohaneein cuuru jana, jaiti turueniha nii nisirihatenine jaunte, inae siniitoruhane jaun, satiin sinihure nii ranunacuru. ⁶Nii janate, inae dede catai rijiu: ‘Inae uha nii cacha nisirihateneni. Chajaain que tacaain raachera’ naain toniha eheonane jaunte, ⁷⁻⁸nimichucutaain rai cono noitecuruhane jana, nii saouqii cha coacuhelanaala nenacaauru ranunacuru, nii saouqii nainaaain cono noinu que erene uhaurera rai: ‘Atiin canacaanu sihuchoe aansijiin, nii inara cono noi erene quera. Inae saa rai noi erenene jaun, jacaacaa canacaanu conone jaunte aitocooanura,’ naauruhane janate: ⁹‘Nainihaacanuta. Inara sihacaanune, canacaanu rai nihanatiin nerihane coalanaalata. Chajaaincha que necoreteeuruhane jaun cuhin, coretenichuchera,’ naaure nii rai cono noinu amaain cunacaauru ranunacuru. ¹⁰Nete nii rai cono noinu erene coretiha cuuruha nii saouqii cha coacuelanaala

nenacaauru ranunacurune jana, inae turue nii nisirihateneni cacha. Nitohanein turuha nii cacha nisirihatenenine janate, aina jiniiquiiin loreri asae enooruha beseta que nii saouqii ranunacuru nainaaai nenacaaurune jana inae nefue acuujuua. ¹¹Nii janate, inae nii acuujuaniha turuhin: ‘Curuaanaa, atiin canacaanu rai acuujuua joaracaaune canacaanu netonai enohacaanu,’ naauruha nii saouqii ranunacuru cha coacuelanaa nenacaauru, rai cono noinu coretecuruhane caje turuhinne janate: ¹²‘Esinae rauhijiriin inara coitucuhane coalanaala,’ nae acaauru rai nii curuaanaa. Nii rijiihate cureein Cana Coaunera Cojoanonaa.

¹³Aihana jaun, itolere bana nii que nainaaai jatoroaain ichaaoche, ‘Naaonjoai janonaa banate aicheein. Cuu tiariinte aicheein,’ naain coitucueneeichene jaun.

**Cachaauru rai coriqui teein ratiricha
fatoroon rijiiha Cana Coaunera
Cojoanonaane
(Lc 19.11-27)**

¹⁴Cana Coaunera Cojoanonaate, leinjiin cacha coriajai atane cuhane jaun, rai cachaauru cotijiaain, acaauru que coriqui beraichatera rijijie, ¹⁵leinjiin rai saouqi oaraacai coreneein nenea coata caje coriqui te. Jana leeochoa raite, coroata oaraacaain te. Jana leeochoa raite le oaraacaain te, le cachaauru rai coretena nainecuruhane jeeonijihanaain teente amue. ¹⁶Nii saouqi oaraancaain raera cachate, nii coriqui que rucuhele coreteein, que necoreteein saouqi oaraancaain nii coriqui joJoe. ¹⁷Jerichanejeein techu, coroata oaraacaain niicha rai joJoe nii coroata oaraancaain raera cacha. ¹⁸Nete laen, nii le oaraancaain raera, niicha bajei atane jachu cuhane nii rai

fatoroon tenojoi coriqui asi. ¹⁹Nii baiha carajaain catiaainte, inae turue nii acaauru curuaanaa coriqui teein ratiricha. Nitohanein turuhinte, nii acaauru rai niicha tei coriqui coreniha acaauru rebe bajae. ²⁰Nii saouqi oaraancaain raerate ichoaichaniha turuhin: 'Curuaanaa, noco ha taolu canu rai, saouqi oaraancaain iicha tei coriqui. Noco haen leeocho saouqi oaraancaain joocaaune jaan,' naain, nii coriqui niicha joloji tiha nii rai cachane janate: ²¹'Jataain caohachate ichaacha, jelai amuritoriin nena beraichaneen ii tereunnicha. Aihana jaun, chajaain caloheri asaae enoote jiniiquiin rachoojihacara,' nae nii curuaanaa. ²²Nii baihate turue, nii cacha coroata oaraancaain coriqui raera. Nitohanein turuhinte: 'Curuaanaa, noco ha taolu canu rai coroata oaraancaain iicha tei coriqui. Noco haen coroata oaraancaain joocaaune jaan,' naa nii coroata oaraancaain raera cachane jana jetaote: ²³'Jataain caohachate ichaacha, coroatajajei aina caohachaain erena tonoraain ichaine jaunne, jelai amuritoherii beraichaneen ii tereunni. Aihana jaun, chaajaain caloheri asaae enoote, jiniiquiin rachoojihaca,' nae nii curuaanaa.

²⁴Nete laen, nii le oaraancaain raera cacha turuhin: 'Curuaanaa, nechu aansai cachaneene jaun, temueneene jaanru jelai caje temule raain, ii ocananelanaala nenacaauru caje nihanatiin temule raain, ²⁵naojoaaine jaunna ii coasiha, atane jachu cuhane ii coriqui asihun. Nete cau ne nii ii coriqui,' naain nii coriqui cainaa nii cachane jaunte: ²⁶'Iite, canu cacha baasoneen bajeriti cacha neei. Inae raotojoein canu temulenelanaala nena niha natiin raain, canu ocananelanaala nena caje temule raain naojoaanune

coitucuhine saijjeein, ²⁷chanuna chaen, canu coriqui amaain teneei banco cuhane. Bana nitohanihane jana nihane, canu turuneeine nii banco cuhane neein nejoocane jaanne maajeein rareeun,' nae nii curuaanaa. ²⁸Niritiinte, ecu nenacaauru rai: 'Caje nii le oaraancai niicha sirii coriqui ruluhin, nii lechoonca oaraancaenein siricha rai teeuche. ²⁹Nitohaneente, siricha rai jataain jelai amuritoheriin tenojoineerein, jelai amuritoheriin sirihane coina. Jana, cha sirilanaala nenaate, acaihaniji niicha sirii, jitariin caje ruluerareein. ³⁰Aihana jaun, caa canu cacha baaso cha coitucuhi mucuhin, naain airiniha nocohenaanau jaochete, ecu neein mainajeein chanaaine,' nae ecu nenacaauru rai.

Rucuhenoinerichaain baaso icharaauru aina caohacha icharaauru ichaone

³¹Inae rai cono caohacha que conohin, rai anjeraauru cataaun uhin turuhin rai rori- *trono* ichoae nelauriaanu canu Cana Coaunera Calaochineen cacha caje nejanoanaa nichaaune banate, ³²satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru turuureein canu acatiha. Nitohanein nacatiha turuuhane janate, carenero curu caje, jelai teein cabraauru leruha carenero beraichane rijijjeein, ³³raotono nichajai que, nii janijin niicha ranojoihunru- rai cachaauru teein, najaabiji nichajai que nii rai cachanelanaala nechu aansanein nenacaauru tereein. ³⁴Nitohanein jelai tihacoaain lerunajaainte, nii raotono nichajai que nenacaauru rai: 'Chajaauche cajija satiin, nii canu Inaca rausiaenojoineein neiniquichene. Chajaauchete, cana rai chauratane coaunaane caje coaunein, inara que banihatein canu Inaca Cana Coauneraacha rucujuei Cojoananaa que ichaohiche. ³⁵Inarate, mijitichaaune canu coroateein,

cocoirichaaunne acau que cacocaain, canu nesurunaja colane amuhemuhecaaunne, canu nesurunajaanu teein, ³⁶lanaa canu rai cajionene, carai cajione teein, cunaitichaaunne turuhin cacoharaain, caresero cuhane nihanune jana, turuhin canu coaraain, naaonjoaain canu rai nelatein nerejetocoiche, 'narichaaunni acaauru rai canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaune. Niritocoaun acaauru raine janate: ³⁷'Curuaanaa, esinaaena mijiteeine ii coroaatein, cocoireeine ii cocoaain, ³⁸ii nesurunaja colane amuhemuhequine, ichei ii nesurunaja teein, ii cajione colane neeine, ichei cajione teein, ³⁹cunaiteein, caresero cuhane neein naaonjoaine turuhin ii coaraain, naaonjoa rejetocoaanulura, 'naauruha rai nii couluuonojoi suujuaquiin nenacaaurune janate: ⁴⁰'Satiin canu nejeraauru cairicheinejeein nenacaauruhacha latei terejetocoichenete, canu rai tiha nii terejetocochelu, 'naain acaauru tonorareein nii acaauru Curuaanaa Rey," nae acaauru rai Jesoso.

⁴¹"Niritohane baihate, nii najaa bijj nichajai que rai cachanelanaala nenacaauru rai: 'Naain cacaje amuhin, moconajaera aina rai letonocuru que banihatein ichanohin chabana jacanaa charanejeein nenea usi rene cunichuche, nii coina neiniquichene jaun, 'naain usi rene letoanajareein. ⁴²Niritiin usi rene letoanajaaunte: 'Inarate, mijitichaaunne niha natiin, canu coroaatelanaala, cocoirichaaunne niha natiin, acau que canu cocoaanelanaala, naaonjoa rejetocochelu. ⁴³Niheichu canu nesurunaja colane amuhemuhecaaunne niha natiin, canu nesurunaja tiheieiche. Canu rai lanaa cajionene niha natiin, canu rai tiheieiche. Niheichu cunaiteein, caresero cuhane neein naaonjoaanune niha natiin turuhin cacoharaheieiche, 'naanu acaauru raine janate: ⁴⁴'Curuaanaa, esinaaena ii

coroaatelanaala, cocoireeine ii cocoaelanaala, ii nenajanu lateeine ii rai telanaala, cajione lateeine ii rai telanaala, cunaiteein, caresero cuhane neein naaonjoaine jana turuhin ii coaraelanaala, naaonjoan rejetocoaanulu, 'naain bajaauruhane janate: ⁴⁵'Esinae rauhijiriinte, satiin cairicheinejeein nenacaauru cachaauruacha latei teneieichene canu raite nii teneieiche. ⁴⁶Satiin nitohanein nenacaaurute, chabana sanaachara caseteco que neeurureein. Jana, coluunojoi suujuaquiin nenacaaurute, chabana sanaachara ichaonaa que neeurureein, 'naain tonoranaareein nii acaauru Curuaanaa Rey," nae canacaanu rai Jesoso.

**Jesoso mucuuruhane coina
que ereereecuruhane
(Mr 14.1-2; Jn 11.45-53)**

26 ¹Inae cachaauru rai niritohane nainaaunte, niicha relai nichaanune rai: ²"Nii coitucuhichene rijjijieinte, coroata janoi cuhane nereein Fasocoa beseta. Inae laen Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne mucuhin teeururichaaain coroso que catinaauruhane coina," nae Jesoso. ³Nii bananeeinte, saseredotecuru curuaanaa curuaanaa Caifasi loreri asae ita taojiaaure saseredotecuru aina Jorionichaanune bichauhenaauru, ⁴Jesoso mucuhin, nechu nohanein colurujueein sohin joerateeuruhane que coaauruhane coina. ⁵Nejetaonte: "Nainihaacache beseta chojoanooa bana ichaacachene, nabana cachaauru suujua rohecana coataa," naaure jetao ita rai.

**Jesoso ichoaete nejujuaauruhane
jaan choohite leinjiin ene.
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)**

⁶Betaniau, "Nabero caje nerautanaa," naain niicha curuaateuri- Simoon

loreri asae niha Jesusone janate, ⁷ajeri coreti caje ichanohin boticha laaojoi cuhane, le curuhin jujuhin- jataain coretiin nenea amaain jetao, rori ichoae lauhecoba Jesusone jana, coturi ichoae nii jujuhi choohite nii leinjiin ene. ⁸Nii coaraainte obajeein:

“Chanuna jataain coretohaneein saijieein, catohaneein jujuhi lanaje caa ene.

⁹Bana jataain coreein que necoreteein, nii rai core coriqui que, cairicheihuru coroatajanelanaala,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

¹⁰⁻¹¹“Chanuna niritiin caa ene rohecaache. Jataain canu rai caohachate ichae caa ene. Inae itolere bana inara aina nerihaaunni. Jana, cairicheihurute laen itolere bana neeurureein inara aina. ¹²Caa jujuhi choroha cajabereeo ichoae caa enenete, canu conautecuruhane coina cajabereeo rucuhaca ichae. ¹³Esinae rauhijiriinte, cana rai chauratane sacutaain caa osa caje nichoterichaaain cachane jaan que cachaauru relaauruhane jaauru, caa cajabereeo ichoae jujuhi tiha caa ene quene maajeein cachaauru rai ereerurureein. Nitohaneente, coaunojoineerein itolere bana caa ene,” nae Jesuso aina nerelanaa nichaanune rai.

Jesoso coulurujija Jodasine

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴Nii jana, nii aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja neein nenea Jodasite, saseredotecuru curuaanaa coaraa cue. ¹⁵Nitohaneein cuhin jetaote:

“Inaajoaain carai coriqui tenaa nainequiche, inara rai Jesuso tihanune coinata,” naain acaauru caje bajaane jana nichata chooncaain coata caje nenea coriqui teeuruhane coina rai aitocure. ¹⁶Nii jaun jetaote, jelai neeorihane jana inae acaauru rai Jesuso tenaa nainihane jaan que coacuhin jetao, amuhemujue Jodasi.

Aina nerelanaa nichaanune aina janotiin lenoniha Jesusone

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; Co I 11.23-26)

¹⁷Inae nunuheca jorerera colane ichanohi faan quihuruhane jaan beseta Fasocoa cojoanonaane janate, Jesuso rohan nichuuntaacaanu:

“Chu Fasocoa cojoanaa nunuhe cojoanotiin que, canaacha quiniene lenone ichacaunne jereeita,” naain Jesuso caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

¹⁸“Chajaain taa neseeu leinjiin cacha loreri asae cuhin: ‘Cacha relaerate ichei, “Inae canu cojoanonaa que tihane jaunne ii loreri asae ureun, cuu canu aina nerelanaacaauru aina Fasocoa beseta bitoanune coinara,” naain aitoroate ii rai,’ nanichuchera,” naain canacaanu caje tabaauru letoae Jesuso.

¹⁹Niritiin letoanajaa Jesusone jaun cuhin, nii naitoonjoa rijijieein Fasocoa cojoanotiin que canacaanuhacha quiniene lenone ichacure aina nerelanaa nichaanune tabaauru.

²⁰Nitohaneente, inae nocohecane jana, lechoonca coroatajaain aina nerelanaa nichaanune aina lenoniha ne Jesuso. ²¹Nitohaneein lenoniha nihacaanune janate:

“Esinae rauhijiriin, leinjiin inara cajete, cacoelaichaneei neeichene saijieein, caque nejeratenacaauru rai cacolurujueein, acaauru rai caetereeincha,” naa canacaanu rai Jesusone jaunne, ²²jataain inaderaain le cachenichaanune:

“Curuaanaa, canu quenacha aitohi,” naacaanu satiin aina nerelanaa nichaanune janate: ²³“Caa ojoaichu cuhane faan setejiarichate nii cacolurujueein caetereein. ²⁴Nitohaneente, canu que aitiin laenanohineein niha Cana

Coaunera Quiricha inoansi cuhanena rijijieein, Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne, nii nainaa cureeunni. Nete laen, jataain cairichao-joareein nii canu colurujuera. Caohato-rihalu niqúi nitohanesihane ajiniha nejanoenihalu nii cachane,” naa Jesosone janate:

²⁵“Cacha relaera, canu quenacha aitoi,” naa nii colurujueranu Jodasine janate:

“Mmmjjjm, nii bajaaine rijijieeinte aicheein,” nae Jodasi rai Jesoso.

²⁶Nitohaneein lenonichaanune janate, faan mucuhin: “Narihara Cana Coaunera,” naain, cataaun nii faan tatuhin beeune beeunein aina nerelanaa nichaanune rai teein:

“Caa quihuiche. Caate, cajabereeo nenaaneein ne,” naain canacaanu rai teeinte, jerichanejeein nii faan ichaane rijijieein ²⁷acau cooruhane jaan curu cuhane, conacai bino mucuhin:

“Narihara Cana Coaunera,” naane baiha canacaanu rai nii conacai teeinte:

“Satiin jiniiquiin leruune leruunein caa conacai cooche. ²⁸Caate cacoichananein arajii cachaauru caohachanu que canuhacha ichaneni cojunacanein chorohi jaonojoinereein. Acate arajii osonacaauru que suujua acaterichaine coina orichaaunine cojunacane. ²⁹Nena laen, inae nacoauneein inara aina jiniinquiin, caa oba caje ichanohin conacai coenereunni, Ofa Cana Coaunera Cojoanona que inara aina jiniiquiin neein nii bana ocoonanein nena bino cohacachene reeintiaaooain,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

**Coitucuha nocoetoenerichaaín
Fedorone biha Jesosone**

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰Nii baihane, Quiricha Inoansi cuhane laenanoineein nena salmo tabaauru que nenatichaanune nainain,

Oliboneein niicha curuateeuri ichatane ucuunno que cuhacaanune janate:

³¹“Enene cojoanotiin cuhanete, satiin inara, Canu esenetaain canu que jaeequiin neeichene jianein, ita caje riaaeriquicheein, Quiricha inoansi cuhane:

‘Carenero beraicha sohin
jaoruhane janate,
ita caje riaaneurureein
niicha beraihuri carenerocuru,’

naain canu que aitiin besihalune rijijieein. ³²Nena inae ohanune caje ichanacaaunne, inara ajiniha Calileea cureeunni, ecu nacoauneein jiniiquiin nena coinara,” naa Jesosone janate:

³³“Ii esenetaain ii que jaeecooruhane jianein, neeruha leeochoaurune nihanatiin, coatiha laen canu ii esenetaain ii que jaeecohanune jianerihaaunni Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone janate:

³⁴“Esinæ rauhijiriinte, enene cojoanotiin cuhane jaiti ereniha ataohari curuaanane ajiniha, nichata saain canu coitucuha nocoetoeneriquiin,” naa Fedoro rai Jesosone janate:

³⁵“Airihaauni bajaiaata Curuaanaa. Ii aina curuaecaain jereraa casohin cajaaoruhane coinane nihanatiin, nainihaaun ii que jaeecohanune jianein ii coitucuha nocoetoenihanunera Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone janane, leeochoauru aina canacaanu netonai, nii aitoha Fedorone rijitjojoein aitocaaun.

**Jetesemaii netiin Cana Coaunera
bajaa Jesosone**

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Nii baihate, aina nerelanaa nichaanune aina jelai caje amuhin, Jetesemaiineein niicha curuateeuri cue Jesoso. Inae ecu turuhacaanune janate:

“Cau nelauriaain canu cohacuchena, inara tonohanau tajiha cuhin Cana

Coaunera bajani,” naain ³⁷jiniichaaïn Fedoro, coroatajai Sebedeoo calaohi-churu, naaonjoaihunri amaain jataain nererojoeaajoaain naonaain jetao, jataain inaderae Jesoso. ³⁸Nitohaneein inaderaain jetaote:

“Jataaine onaanajaanu rijitocojoaain casuujua cuhane inaderaaunra. Cau nedaain, canu jiniichaaïn ichaaojoeïn cacohacuchera,” naain ratirinajaan jetao, ³⁹acaauru caje, nita cuhin neseonraain atane que coturi temetaain jetao: “Ofa, icheine aitoon. Bana ii jereeine jana nihane, caa necairichanaa tabai caje canu rocohi. Nena canuacha jerei rijijieïn ichaaine jereneeun. Ii jereeine rijijieïn ichaainene jereeeunra Ofa,” naain Cana Coaunera bajaane nainaain jetaote, ⁴⁰jelaiha cuhin nii neeuruha aina nerelanacaaurune jaau turuha Jesusone jana jetao, najiniha sinihuruhane jana erunajaan jetao Fedoro rai:

“Chanuna canu aina leratojoeïn, sinilanaala ichaaojoeïn nena naineneeiche. ⁴¹Sinilanaala ichaaojoeïn neein Cana Coaunera bajaache, nabana chatoanai que nesaruhin neeichene coataa. Inara suujuate niqui aitona naine, nete inara jaberoco jataain nii abaantasine,” naain jetao acaauru ratiriin jelaiha nii Cana Coaunera bajaane jaan cue Jesoso.

⁴²Nitohaneein inae coroata saain, jelaiha cuhin Cana Coaunera bajaane cuhane jetaote: “Ofa, caa necairichanaa tabai canu cojuhin canu coaranu caje canu roconaa jereneeine, ii jereeine rijijieïn ichaa,” naain jetao Cana Coaunera bajaee Jesoso.

⁴³Niritiin Cana Coaunera bajaane caje, nacoaauneïn jelaiha cuhin, aina nerelanacaauru coaraa cuha Jesusone jana jetaote, jataain banetojoe niha acaauru rai sinirenane jaun nimirichaa

acaauru notane jaun, sinihuru jana erunajaane jaun jetao, ⁴⁴ecu ratirina-jaain jelaiha cuhin, Cana Coaunera bajaane nichatasatilha cue, nii jauriaane-jeïn aitohane rijitojoeïn Jesoso.

⁴⁵Nitohaneein jetaote, jelaiha nacoauneïn nii neeuruha aina nerelanacaaurune jaun, acaauru rene turuhin jetao:

“Jaitinachura caohacha nainetojoeïn siniichete. Inae laen, Cana Coaunera coitucuhichuru bijiu tenojinichaaun, canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne cojoanonaa que turuha. ⁴⁶Chajaan nimichucuchete amuhacachera, inae nichuuntajihã nii acaauru rai caeteraanura,” nae jetao Jesoso aina nerelanacaauru rai.

Jesoso mucuuruhane

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷Niritiin, jaiti aina nerelanaa nichaanune aina erereeca Jesusone janate, turuha uhe, Jesoso aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroatajaneïn nena Jodasi, letoanajauruha saserodotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jorionichaachene bichauhenaauru, naaonjoainurine jaun, enuha, sabere, naaonjoain que bijii achunequiin nenacaauru arajii cachaauru uhaain.

⁴⁸Jaiti Jesoso rene turuelanaalate, nii aina cunacaauru rai jetao: “Inae cuu turunaane: ‘Sohara cacha relaera,’ naain rai nomeri lohitoreeuni, caje coitucuhin, aca mucuhichene coinara,” naain acaauru rai be jetao. ⁴⁹Niritiinte Jesoso rohan nichuuntaain: “Sohara cacha relaera,” naain Jesoso meri lohitoha Jodasine janate:

⁵⁰“Cacoelaicha, ii jereeine rijijieïn coaraain chatohaneïn caetecurumiin,” nae Jodasi rai Jesoso.

Nii janate Jesoso rohan nichuuntaain, Jesoso mucuure nii Jodasi amanojoinuri cachaauru.

⁵¹Nii janate, rai sabere rocohitiin, que nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa letono uricho sauhitiin beuhitoha leinjiin cache, Jesoso aina cunaane janate:

⁵²“Jelaiha rai curu cuhane, nii ii sabere teeu. Satiin sabere que sonajaain jaoreraaurute, sabere que acaauru netonai sonojoiniha cuurureeincha. ⁵³Tana ena canu Inaca caje bajaanune, canu rai lechoonca coroata lauriin anjeraauru letoanaa nainiha, acaauru aina canu coreniha ita sooruhane coinane coitucuhine. ⁵⁴Nene naineneun nitohanai ichacaaunne. Inae rai Quiricha inoansi cuhane, catohaneein caetecururichaainne que aitiin laenaeratihalu Cana Coaunerane nainane nihane jaun,” naainte nii mucuha unacaauru rai:

⁵⁵“Chanuna necha aansai cache mucuha unaa tochaneein, sabere, enuha, naonjoainuri que biji achunequiiin canu mucuha uhiche. Cojoanoone-tojoeine inara notaracaee, Teenforo asaee cachaauru relaa nenajacoon. Nii saijieeinte, canu mucunaja queneeiche, ⁵⁶inae nitohaneriquicheeine que aitiin, rai *profetacuru* que laenaeratihalu Cana Coaunerane nainaaichene coina,” naa acaauru rai Jesosone janate, ecu jelai ratriin, satiin sorohacaanu aina nerelanaa nichaanune.

**Niha chatohanaine rucuhereenein
nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru
acatiha niha Jesosone**

(*Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71;*
Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Nitohanein Jesoso mucuhinte, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa Caifasi loreri asaee amaaree nii mucuureraauru. Nii janate, nii Caifasi loreri asaee ita taojiaain neeure Moisesa aitoonjoa rauhi que cache

relaaurera aina fariseeocuru. ⁵⁸Nitohaneein, inae Jesoso amaauruhane janate, nita acaauru coarajeiin cuujueein sacuhin, Caifasi loreri chaje rohan neeuruha Teenforo beraichacurune jaaun, ecu acaauru aina enohin lauhequiiin, jelai caje coaauneein Jesoso coaraje Fedoro: “Chatohanerichaauchaaincha,” naane jaun.

⁵⁹Nii janate, nechu jataain nohanein, colurujueein Jesoso atinaaretecuruhane jaanu que coaauru saseredotecuru curuaanaacuru, chaen niha chatohanaine rucuhereenein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru, naonjoainuri. ⁶⁰Nete, nitohanein arajii cachaauru colurujueeruha nohaneine saijieein, nii chatohanein teeuruhane jaanu lera erusichurene. Nii jaunte inae satononiha coroatajaain nimichuhin:

⁶¹“Esinaete chuhsi: ‘Nainichaaun caa netaojiaain Cana Coaunera coroaecuruhane jaa coloheri Teenforo chamuhintiin, nichata janojoein cuhane jerichanejeein michuhanunera,’ naain erenajaquera,” naauruha nechu nohanein colurujihane janate, inauheneeicha acaauru aonaje Jesoso.

⁶²Nii jaunte laen nimichuhin:

“Chanuna ereneei iitonai. Esinaena rauhijiriin aitoine jaunna caa ii colurujueeruha,” naain caje bajae saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, nete inauheneeicha aonaje Jesoso ⁶³Nii jaunte rai nacoauneein:

“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera coreniha beeenana jereun. Iina esinae Cana Coaunera Calaohi Mesihaseenei,” naa rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane janate:

⁶⁴“Esinae rauhijiriinte, acanichaaunne que aithoicha. Canu Cana Coaunera Calaohi cache caje nejanoanaa nichaaunnena, coarajeichene jana canu

Inaca itolere ichana nainera Cana Coaunera raotono nichajai que lauhecocreeunnicha. Chaen techu, dede sacari jana uhin fauha uhanune coariquicheeinha,” nae nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai Jesoso.

⁶⁵Nii jaunte obaecane cojunacaniha rai cajione romaromaain:

“Nechu jataain Cana Coaunera baijiaate, caritiin ere caa cache. Cha nenacaenneeina coaraain cana rai colurujuera laterihacache. Inae inara netonai, Cana Coaunera baijiaeraanu rijitiin irihane aonaquiche. ⁶⁶Tonaquiche jana inara, caa naitoonjoa que,” naa rai leeochoauru rai janate:

“Esinaete chuhisi, aca colurujeeuruhane jaan ujuaihona. Aihane jaun ohanete caohachae,” naaure.

⁶⁷Niritiinte, nomeri colunecuruha tabaaurune jana faohacure leeochoauru. ⁶⁸Jana leeochoaurute:

“Chajaain aihane, ii Mesiasineeine, caa ii soera cojoelunaaura,” naain rai nomeri faojoaain soore.

Jesoso coitucuha nocoeteniha Fedorone

(*Mr 14.66-72; Lc 22.56-62;*

Jn 18.15-18.25-27)

⁶⁹Nii tonohanau, ecu airiniha lauhecoha Fedorone janate, rohan nichuuntaain:

“Itonaite, Calileea cocoaicha Jesoso aina nerejetohilu,” naa leinjiin ene coseenraaneein nenaane janate:

⁷⁰“Nii aithone jaan cache coitucuhaaun,” naain sathiin aonajeeuruha ecu nenacaaurune urichoo suujue Fedoro.

⁷¹Nii baihate jelai caje amuhin, rijia acujua rohan cuha Fedorone janate, coaiten coaraain:

“Caa netonaite, Nasarete cocoaicha Jesoso aina nena ne,” naain leeochoauru rai biha leinjiine janate:

⁷²“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera notaracae nii cache coitucuaaunta,” naain nacoauneein suujue Fedoro.

⁷³Nii catiariinte Fedoro rohan nichuuntaacoaain: “Esinae rauhijiriinte, iitonai aina nenaaneein, ii ereecha cajete necoitucuerateeicha,” naaure nii ecu nenacaauru Fedoro rai.

⁷⁴“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunerate coaraje nii cache coitucuenihanunera,” naain nesuujiha Fedorone janate, nii rijieeoritiin inae ere ataohari curuaana.

⁷⁵Nii jaunte: “Jaiti ereniha ataoharine janate, nichata saain cacoitucuhine suujueriquiinha,” naalu rai Jesosone coacuhin, jelai caje mituhin amuhin, jataain inaderaain chanae Fedoro.

Filato rai Jesoso teeuruhane

(*Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32*)

27 ¹Inae janohane jana jetaote, sathiin saseredote curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru, ita suujua rijitajoeein ita suujau tacaure, Jesoso sohin jaoruhane coina. ²Nitohaneein jetaote, Jesoso ichojoaain amaain, Roma cocoaichaneein nena coberenadoro Filato rai teeure.

Oha Jodasine

³Inae nitohaneein Jesoso cairichaaain atinaaururichaaanne que nainaain jetaote, jataain inaderaain netojoeete nii coulurujuera Jodasi. Nii jaun jetaote, nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri rai jetao:

⁴“Osa quene nesaruun, inara rai atinaaichene coina cha ujuaihonela-naala nena cache teeiinha,” naain nii nichata chooncai coataneein nena coriqui coretecuruhane jaan cainaa Jodasine jana jetao, ranaa jerelanaala:

“Nihei cha coitucunaa nainihaacaanu nii aina canacaanuta. Iichate nii

coitucuujuueicha,” naure jetao Jodasi rai. ⁵Nii jaun jetaote Teenforo asae nii coriqui rialaaitiin ratiriin jelai caje amuhin raajenihane rai raro ruluhi ohe Jodasi.

⁶Nii jana jetaote, nii coriqui raain jetao:

“Caa coriquite, ichana corenihane jaun, leinjiin calaniheein ne. Aihana jaun, jelai tein Cana Coanera rai canaacha tei coriqui curu cuhane, caa coriqui tenaa nainihaacache,” naure jetao ita rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru.

⁷Niritiin coacuhin ita suujua tacaain jetaote: “Atane rocooruha, caje ojoaichucuru jaauruhane coinane jaan,” naain niicha curuaateuri jelai coretecore nii coriqui coreniha, niha nejelau atane caje uhin onaane, cuu tein conautecuruhane jaanu que. ⁸Nii jaun jetaote, Ichana Batane neein jelai curuaateure enanetojoein cachaauru. ⁹Nitohaneinte: “Rai core nichata chooncaain coatanein nenea coriqui, Isaraelitacuruhacha cainai raainte, ¹⁰coreniha: ‘Atane rocooruha, caje ojoaichu ichacuruhane coinane jaan,’ naain acaauruhacha curuaatei atane coretecore,” naain beratihalu *profeta* Jeremihasi que Cana Coaneranane rijijieein, nii naitoonjoa nainaaure.

Filato acatiha niha Jesusone

(*Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-19.38*)

¹¹Inae coberenadoro Filato rene Jesuso amaaain turuaauruhane jana jetaote:

“Iina Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa- *Rey* ineein,” naain caje bajaa Filatone jana jetaote:

“Esinaete, acanichaaunne que aithohicha,” naain Filato tonorae Jesuso.

¹²Nii nainiha jetaote, cuu tein, Filato rai coulurujeeuruha saseredotecuru

curuaanaacuru curuaanaacuru aina, Jorioocuru bichauhenaaurune jana jetao, cuu inauheneeicha aonajenajae Jesuso.

¹³Nii jaun jetaote:

“Toon ii que ereein ii coulurujeeu- ruhane aonaaaina,” naa Jesuso rai Filatone jana jetaote, ¹⁴cuu inauhe- neeicha tonoraelanaala aonajian Jesusone jaun jetao, inae rai tonaain irihane jaanu coitucueine Filato.

Jesoso ateinaauruhane rai neeuruhane
(*Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16*)

¹⁵Beseta bana naineein jetaote, janijiin: “Acate caohachae mituhanera,” naauruha satiin cachaurune jaan mitai nejesinane caseteco nihane caje Filato.

¹⁶Nii bana jetaote, caresero cuhane niha itolere sacutaain cachaauruhacha coitucui Jesuso- Barabasineein acaauruhacha curuaatei caseteco- neeinne jaun jetao, ¹⁷satiin netaojiaain codohacooruha, nii Jesuso colurujeeu- rera cachaaurune jana:

“Chariji caa coroatajaaihuri caje, jianichaaunne jeriquiche. Caa Jesuso Barabasina jianerihanu. Ainihanena caa Jesuso Mesihaseinein acaauruhacha curuaatei jianerihanu,” naain jetao acaauru caje bajae Filato, ¹⁸nechu necoelai caaun, nii coulurujeeuruha raine que nainaaane jaun.

¹⁹Niritiin jetaote, nii cha rucuhacane jaan rori ichoae lauhaca Filatone jana:

“Jiaonriha chatohanein nii cha ujuaihonelanaala nenea cacha tenaa coaauquine. Janotiine nii cacha coreniha, jataain baasoneein sinicoonni,” naain jetao berate rai comasai.

²⁰Nejetaote, satiin nii cuu nenacaauru cachaauru suujuau tacaure, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru: “Nii

Barabasi jianein nii Jesoso atinaera-teeu,” naauruhane caina. ²¹Nii jana jetaote:

“Chariji jianichaaunne jeriquiche, caa coroatajaaihuri caje,” naain acaauru caje nacoauneein bajaa coberenadoro Filatone jana jetaote:

“Nii Barabasi que tacaajeein jianeinena jerichaanu,” naauruhane jana:

²²“Chajana laen ichareeun, caa Jesoso Mesihasee in acaauruhacha curuaatei aina,” naa Filatone jana jetaote:

“Coroso que laen aca teeu,” naaure jetao satiin. ²³Niritocuruhane jaun jetaote:

“Chatohanai baasona ichae,” naa Filatone jana jetaote:

“Chajaain coroso que teechaau,” naaure jetao tonijiaain ehequiin.

²⁴Nitohanein Jesoso jianena jeriha Filatone saijieein, jianena jerelanaala rai suujua rohecaauruha jelai ichoae jauhecotojoeriin cachaaurune jaun jetao, acau raerateein jetao:

“Coatiha canu, orichaain caa cachane ujuaihoneein nerinaaunni. Inarate nii ujuaihoneein neriquicheein,” naain jetao, satiin coarajeuruha nii cuu nenacaauru cachaaurune jana jetao, rai biji culeje Filato, nii ujuaihoneein nenihane coujunacaneein, nitohaniha acaauru ichaone jaun.

²⁵Niritoha acaauru rai Filatone jana jetaote:

“Satiin canacaanune, canacaanu bereceru aina jiniiquiin, oha caa cachane ujuaihoneein nerichaanuhi,” naaure jetao Filato rai cachaauru.

²⁶Nii jaun jetaote, Barabasi jianein, nii baiha Jesoso bisichateein acaauru bijiu teein, coroso que terate Filato.

²⁷Nii jana jetaote, niha chatohanaine rucuhacuruhane jaan colohereinein nena- loreri seeonjoa asae Jesoso

amaain jetao, curuhacaain netaojiaain neeure satiin coberenadoro rai soodarooru. ²⁸Nitohanein teein jetaote, rai cajione rocohin que cajione lanajai curuhacure. ²⁹Chaen couturi que ojoa caje ichanohin comai lauriaain jetao, rai biji raotono nichajai que otiha teure. Nii baiha jetaote, nacatiha neseon-riaain: “Laraajiin ichaohine Jorioocuru curuaanaacuru Curuaanaa Reycha,” naain jetao, ³⁰couluneinchuru nii rai niicha teuri otiha que jetao, rai couturi faoha facoaain que ninichajeeure. ³¹Nitohanein mainajeein ninichajeeuruhane baiha jetaote, nii cajione lanajai, que niicha curuhacuri rocohin, nacoauneein nii rai cajione esine curujuuai amaure coroso que teeuruhane caina.

Coroso que Jesoso teeuruhane

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³²Inae nii neeuruhane jaan jelai caje Jesoso amaauruhane jaun jetaote, Sirene cocoaicha Simoon eruhin, que nii Jesoso teeuruhane jaanu coroso baijiaeratecure.

³³Inae nitohanein cuhin: “Couturi Bejero,” naain acaauruhacha curuaateihu turuhin jetaote, ³⁴elonai que jasisii bino que jetao Jesoso cocoaure. Nejetaote, aansijiin cohin aonaain conaa jerene Jesoso.

³⁵Inae coroso que Jesoso teein jetaote: “Chariji raineieicha nedareein,” naain jetao Jesoso cajione que nocoatijiaaure soodarooru. ³⁶Nii baiha jetaote, Jesoso asae nelauriaacoaain beraihure.

³⁷Nitohanein teein jetaote, rai couturiniha nii caseteaauruhane jaan leranu rai curuaa laenacure:

Caate Jorioocuru curuaanaacuru
Curuaanaa Rey ne.

naain.

³⁸Cuu jetao techu aina teein, coroatajai asijiaautooru teure coroso

que, leinjiin najaa biji nichajai que, leeocho rai raotono nichajai que, naonjoaain. ³⁹Jeloon situnacaauru cachaauru jetaote, couturi jisjisiha-naain jetao:

⁴⁰“Teenforo chamuhitiin, nichata janojoeein nacoaauneein michuhin jerichanejeein tiha nocoetona jeree inatiin, chajaain ichaajenhane ijiabereeo ichoterateeu. Esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaoehineene, nii coroso caje faau,” naaure. ⁴¹⁻⁴³Jerichanetojoein jetaotechu:

“Leeochoauru ichoteratihane saijieein, tana laen raajenhane rai jaberoco ichoteratena nainihane. Aca Isaraelitacuru Curuaanaa *Rey* nihane, coroso caje fauhinete cana netonai esenetaacache. Cana Coauneraacha que jaecohane jaun, chajaain ena ichoteratemiin Cana Coaunera, esinae rauhijiriin niicha belaa nihanete, cana netonai esenetaacache. Acate cana rai aitelu, Cana Coaunera Calaohi nihane que,” naain jetao que ninichaajeure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru, Moisesa rai rauhi que cacha ralaaureraauru, chaen Jorioocuru bichauhenaauru, naonjoainuri.

⁴⁴Nii coroatajai asijiaautooru coroso que nenacaauru nihanatiin jetaotechu, nocoje chanuure.

Oha Jesosone

(*Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30*)

⁴⁵Nii jana jetaote, enoto chujutoroa caje coauneein, nuna macohi amuritoheriha enotone rein tiaaajoaain nocojoe cana rai chauratane. ⁴⁶Nii rijieeoritiin jetaote, tonijiaain ehequiin: “Cana Coaunera, chanuna jelai canaina-tejeei,” naane neein jetao: “*Eli Eli lema sabactani*,” nae jetao Jesoso.

⁴⁷Niritohane jana, tabaauru ecu neein aonajeerera jetaote: “*Profeta* Irihasi cotihacate aite,” naaure.

⁴⁸Nii jana, leinjiin acaauru caje jetaote, soroneein jeluhariin cuhin jetao, sie tocohaneein nena ariin ruhin, elohanti bino sisiaain jetao, jiarana nujua que nujuateein Jesoso ujuae que te, cohane coina. ⁴⁹Nii jana leeochoauru jetaote:

“Coa roerohecaate, ichoteratiha uha niicha cotijiai Irihasine coarajihachera,” naaure.

⁵⁰Nejetaote, nacoauneein tonijiaain auhaquiin inae ohe Jesoso. ⁵¹Nii rijieeoritiin jetaote, ecui caje coauneein ocoai cuhin nesoaiheite Teenforo cuhanai bujuaneein nena cajione. Nii jana jetaote, nerurujuaa cana rai chauratanene jana jetao, netatujuacoae ajerichuru. ⁵²Atane banaaurune maajeein, netatujuacoane jana jetaote, Cana Coaunera coitucueraneein onacaauru cachaauru nihanatiin jetao, o caje ichanajacoaain ichaaore.

⁵³Nitohaneein jetaote, inae o caje ichanaa Jesosone baiha jetao, Cana Coaunera nese Jerosaleeun cuuruha nii o caje ichanana-caaurune jana jetao, coaranaacure arajii cachaauru.

⁵⁴Nitohaneein uha carorane jana, nihacoa cojoelanaacojoaine jana coaraain jetaote, jataain nesooneein jetao:

“Esinaete chuhisi, Cana Coaunera Calaoehine caa cacha,” naaure jetao, soondarooru curuaanaa aina ecu Jesoso beraiha nenacaauru.

⁵⁵Nii jana jetaote, caje icharaain netiin Jesoso coarajeeure arajii enecuru Calileea caje coauneein coroatajaneraneein sacuureraauru. ⁵⁶Acaauru aina jetaote cuurelu Maadala bene Mariha, chaen Saantiaao aina Jose neba Mariha, chaen Sebedeoo calaohichuru neba, naonjoainuri.

Jesosone jaberoco rucuecuruhane

(*Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.28-42*)

⁵⁷Inae nocohecane jana jetaote, turuha uhe leinjiin Jesoso ere tonoraera

coriquihonanein nenea Arimatea cocoaicha Jose. ⁵⁸Nii Jose jetaote, Filato coaraa cue, caje Jesoso jaberoco bajaane coina. Nii jana rai Jesoso jaberoco teratiha Filatone jaun jetaote, ⁵⁹Jesoso jaberoco raain, lino caje ichanohi shojoera que conajaain, ⁶⁰que banijiaain niicha bajerateilu ajeri jachu cuhane Jesoso jaberoco rucujue Jose. Nii baiha jetaote, ajeri que caohatiin nii ajeri jachu bacuujuua fuhin ratiriin jelai caje amue. ⁶¹Nii jana, Maadala bene Mariha, chaen nii leeocho Mariha, naaonjoainuri jetaote, nii ajeri jachu Jesoso jaberoco teeuruhane jaan acatiha laurijiatiin nedaare.

Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan beraihuruha sondaroorune

⁶²Nii cojoanoo, inae nebetacanaa cojoanonaa nihane jana jetaote, Filato coaraa cuure jiniiquiin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina fariseecuru. Nitohanein cuhin, inae rene turuhin jetaote:

⁶³“Curuaanaa, jaiti ichaohane banate: ‘Inae nichata janoha ohane baiha jete, o caje ichanareein,’ naain ererejetoha nii casajeneein ichaonaa cachane quene coaaucaun. ⁶⁴Aihane jaun, nii rucuhecuruhane jaan ajeri jachu beraichateuu nichata janoi reentiaain. Ainihanete, janotiin uhin rai jaberoco amaaain: ‘O cajete ichanae,’ naain cachaauru coritaaurure aina nerelanacaauru. Niite laen, nii jauriaanejeein amurijiriin, jataain banejelanaala casaje nere,” naauruha Filato raime jana jetaote:

⁶⁵“Caa nitohanei beraichane que nenacaauru soondarooru aina cuhin, caohatiin jerequichene tocohaneein nii ajeri jachu funichuche,” nae acaauru rai Filato. ⁶⁶Nii jana cuhin jetaote, nii ajeri jachu niha Jesoso jaberoco jaan rai fuera sechaare leinjiin secho que.

Nitohanein sechaain jetaote, ecu beraichanu que soondarooru ratiriin cauha cuure saseredotecuru curuaanaa curuaanaacuru aina fariseecuru.

O caje ichanaa Jesosone

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12 Jn 20.1-10)

28 ¹Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana, inae ena janohajiha semana nunuhene jana jetaote, Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan- ajeri jachu coaraa cuure Maadala bene Mariha aina leeocho Mariha. ²Nii jana dede caje fauha anjerane jana jetaote, luhecotariin uhe jataain mijiaainetiin carora. Nitohanein fauhin jetaote, nii Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan ajeri jachu fuuruhane jaan ajeri jaberoco raain nichoae laujuae nii anjera. ³Nii anjera jetaote, aiha jiacanene tocohanein jiquihacoha rai jaberoco jana, jataain somajae rai cajione aiha dede sacarine tocohanein. ⁴Nii coaraain jetaote, coasina caaun rijijijianein onaa rijinanaain nedaare nii beraihurera soondarooru. ⁵Nii jana jetaote, nii coaraa cunacaauru enecuru rai jetao:

“Jiaorihha casiichene. Inae, nii coroso que teein niicha ateinaauri Jesoso ariha aaichene coitucuhanura. ⁶Inae cau nihei. Inae nii aitoroetohane tocohanein o caje ichanaa. Chajaauchete, nii teeuruhalune jaan jelai coarae,” naain acaauru que nii Jesoso jaberoco teeuruhane jaan jelai coarate nii anjera. ⁷Niritiin jetaote: “Chajaaain erojoein cuhin aina nerelana-caauru rai: ‘Inae jetao o caje ichanaa. Calillea cuhin jetaote, inara ajiniha tutureein. Ecu jetaote coaariquichein,’ nanichuche. Inara rai bihanune coinane cau turuun,” naain jetao, nii enecuru letoae anjera.

⁸Nii jaun jetaote, jataain casihu-ruhane saijieein rachoojoein nii Jesoso

atane bana jelai caje erojoein uhin biha uure nii enecuru, aina nerelanaa nichaanune rai. ⁹Nii jana jetaote, uujuueuruha nii enecurune jana acaauru rohan neeritiin acaauru rai iriha Jesusone jana rohan nichuuntaain, rai tijja que nebalurucaain cutujuuain jetao coroaacure nii enecuru. ¹⁰Nii jana jetaote:

“Jiaonriha casiichenera. Chajaain canejeraneein nenacaauru rai benichuchete, Calileea cuuruhine. Ecune ita coarichaanuhi,” nae jetao, nii enecuru rai Jesoso.

Niicha coarai beeuruha soondaroorune

¹¹Nitohaneein biha cuuruha enecurune nainiha jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai jetao, neseeu cuhin jitariin niicha coaracuri biha cuure nii atane banau Jesoso jaberoco beraiha nenacaauru soondarooru tabaauru. ¹²Nii jaun jetaote, ita suujuau tacaauruhane caina Jorioocuru bichauhenaauru coaraa cuure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru. Nitohaneein inae ita suujuau tacaain jetaote, jataain arajiin soondarooru rai coriqui tein jetao:

¹³“Janotiin sinihacaanune tonoha-naute, turuhin Jesoso jaberoco amaaure aina nerelanacaauru,’ naauche. ¹⁴Nii jana coitucuhin, chatohaneein inara tenaa coaauca coberenadoro Filatonena, ita suujua tacaain caohaterichaanuhi, nabana baasoneein inara tihane coataa,” naain jetao, nii soondarooru suujua-teeure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru.

¹⁵Nii jaun jetaote, nii coriqui raain jerichanetojoein nii suujuatenajaauruhane rijitoein jetao, aitocure nii soondarooru. Nii jaun jetaote, niritiin acaauru coritaauruhane jaun, eneenetoein nii esenetaaure Jorioocuru.

Niicha icharatei ichacuruhane caina aina nerelanacaauru rai aitoaha Jesusone (*Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23*)

¹⁶Nitohaneein canacaanu rai beratiha Jesusone jaunne, Calileea nii naitoonjoa ichatane ucuunno cuhacaanu lechoonca leinjiin Jesoso aina nerelanaa nichaanune. ¹⁷Ecu turuhacaanune janate, ecu canacaanu ajiniha niha Jesusone jaun, rohan turuhin jaiti acanihaneein esenetaaurenihatabaaurune saijjeein coroaecaanu.

¹⁸Nii janate canacaanu rohan nichuuntaain:

“Canu Inaca Cana Coaunerate, chauratane, dede, naonjoainuri rai cocoinacaineein nihanune caina caeteen ne. ¹⁹Aihane jaun, chajaain sатиin caa chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauru cachaauru relanichuche inara relaanune rijijieeinte, canu ere tonoraera neeuruhine. Chaen, Canu Inaca, canurai calaohinichaaunne, Cana Coaunera Suujue, naonjoain nichaanune rai canacaanu cachaneein nenea jereraauru cojunacateen baotisanajaauche. ²⁰Chaen inara rai aitonajaaocaaunne rijijieein, nii caitoonjoa tonoraain ichaauruhane caina relanajaauche. Jerichanejeeinne besautiha cana cojoanonaane reeintiaaajoaain itolere bana inara aina nereeunni,” naain necoe Jesoso.

Marcohacha laenai

Ena Nenea Cana Coaunera Ere

**Cana Coaunera ere beebejiha
Joaan Baotisitane**

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 ¹Caate nunuhe caje coauneein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito que erena raotono ne. ²⁻³Niite inoaenlu nere bera inoaensi Isaihasi que berateein laenaratiha Cana Coaunerane jaun, nii aitothane rijitjoeiin:

“Nii Canuhacha letoai

Canu ere berate,

ii ajiniha cuhin turuhine jaan

bero rucuhereein.

Nitohaniane jaunte:

‘Cana Curuaanaa turunajaanu
bero raujiaauche,’ naain cacha
areroo rohan situnacaauru
cotijiaain suujuatereein,”

naain nere bera inoaensi Isaihasi que berateein laenaratiha Cana Coaunera

⁴Nii rijijieein jetaote chuhsi, inae cacha areroo cachaauru baotisaain:

“Inara osa jianein, esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucuhin nacoauneein inara ichao coreein neeichene cojunacanein acauhanau teein baotisanoinjeein neeichene inara osa caje inara ichoteratemiin Cana Coaunera,” naain belu jetao acaauru rai Joaan. ⁵Nii jana jetaote, satiin Jodea batane que nenacaauru aina Jerosaleeun

nenacaauru naonjoainuri nii Joaan ere aonaa curejetecurelu.

Nitohanein cuhin ecu turuhin esinae rauhijiriin suujelanaala osaocuruhane beeuruhane jaun jetao, nucuhe Jorodaan cuhane teein acaauru cojunacatiha acaauru baotisarejete nii Joaan.

⁶Camecho ujui caje ichanohin cajione que cajionequin jetaote, jacari caje ichanohi que ichoraquiin, sisiincho, irichaje, naonjoainuri que jetao lenonein nerejetelu nii Joaan.

⁷Nitohanein jetaote, Cana Coaunera ere beebejeein jetao:

“Canu baihate ureein leinjiin jataain canu amurijiriin nelatein nenea. Niheichu rai safato ichora rutuhanune coina nihanatiin nelatejeerinaauni.

⁸Canune acau que inara camujuaain inara baotisaain. Jana acate laen inara baotisaain ureein Cana Coaunera Suujue que,” nae jetao cachaauru rai Joaan.

Jesoso baotisaain Joannee
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹Nii cojoanona bana jetaote, Calileea batane que nenea Nasarete caje amuhin, nucuhe Jorodaan auhaniha turuha Jesusone jana jetao, ecu Jorodaan cuhane teein acaentonai camujuaain baotisaain Joaan. ¹⁰Nii baotisaain Joane

jana acau caje mituhane rijieeoritiin dede coaraa Jesusone jana jetaote, neyoraca dede bacuujuane jana caje uhin serori rijijieein nichoae fauha uhe Cana Coaunera Suujue. ¹¹Nii jana dedeeu tonii jetaote:

“Ii te jataain canuhacha jereein canuhacha cocoinanohin cacalabineein neeicha,” naain toniha erenaane jana jetao aonajeure.

Baaso que Jesuso saruha Moconajaerane
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹²Nii baiha jetaote, cacha nenaja nihei que Jesuso amae Cana Coaunera Suujue. ¹³Nii jaun ucuae ataibinaecuru jana niha jena chonca janohin Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana jetaote, baaso que saruhane coina cojuhina coaraa moconajaerane jana jetao, Jesuso coroatajanecure Cana Coaunera letonocuru anjeraauru.

**Calileea batane kuhin,
rai namihaneeo nunuhetiha Jesusone**
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴Inae caresero kuhane Joaan enoaauruhane baiha jetaote, Calileea batane que cue Jesuso, Cana Coaunera ere Erenaa Raotono que ereerejeein cachaauru rai bihane coina.

Nitohaneein inae ecu turuhin jetaote: ¹⁵“Inae ichuunijiha Cana Coaunera Cojoanonaa. Aihane jaun Cana Coauneraacha beratenojoin Erenaa Raotono esenetaain tonoraauche,” naain beebeje cachaauru rai Jesuso.

**Jenai cachaauru ate mucuurerana
cotihaca Jesusone**
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶Nii jana jetaote, Calileea conemuri auhanaha cuujihane jaun jetao, coroatajai ate mucueracuru Simoon, chaen nejera Aanderesi, naaonjoainuri

coarae Jesuso, acauhanau rai rede nalaacuruhane jana. Nitohaneein acauru coaraain jetaote: ¹⁷“Chajaauche canu aina. Aihate nii ate mucuhichene rijijieein, canu rai cachaauru mucuhin raeraneein neeiche,” nae jetao acauru rai Jesuso.

¹⁸Nii rijieeoritiin jetaote, rai rede ratiriin Jesuso aina cuure.

¹⁹Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, coroatajai ate mucuurerana Sebedeeo calaohichuru Saantiaao aina rai nejera Joaan eruha cue Jesuso, bote kuhane neein redeeuru rucuhaca neeuruhane jana. ²⁰Nii coaranaacane rijijieeoritiin cotihanaacane jaun jetaote, bote kuhane acauru coroatajaneraauru aina nii acauru inaca Sebedeeo ratiriin Jesuso aina cuure.

**Leinjiin cacha suujua kuhane niha
Moconajaera letonone**
(Lc 4.31-37)

²¹Inae Caferenaon turuhin jetaote, nebetacanaa cojoanonaa bana ita taojiaain, Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruha Joriocurune jaan coloheri sinacoca asaa kuhin cachaauru relaane nunuhetiha cue Jesuso. ²²Nii jana jetaote, cojoaelatiin aonajeure cachaauru, Moisesa aitonjoan rauhi que cacha relaurera amurijiriin esinae rauhijiriin suujua caje coitucuhin aitohane jaun.

²³Nii jana jetaote, nii netaojiaauruha cachaaurune jaan coloheri sinacoca asaa ne leinjiin cacha- suujua kuhane Moconajaera letono siricha. ²⁴Ac jetaote ehequiin:

“Chanute canacaanu rene turuha uhita Nasarete cocoaicha Jesuso. Jerihane nechur jataain canacaanu itajeranu quete turuha uhicha. Raotojoeinne canu, ii Cana Coaunera Calaohi neeine coitucunra,” nae Jesuso rai. ²⁵Nii jana jetaote:

“Coa iriha. Caa cacha jianein amuura,” nae jetao Jesoso, nii cacha suujua cuhane nenea Moconajaera letono rai. ²⁶Nii jana jetaote, rijijijianein nii cacha teein, tonijiaain ehequiin mitue nii Moconajaera letono, nii cacha suujua caje. ²⁷Nii jana satiin nesoonetiin jetaote:

“Chatohanai cacha relaera cachana caa ai. Coatiha cacha relaauruha cacha relaaurerane rijijieein cacha relai. Caate laen nohanelanaala esinae rauhijiriin cacha relae. Chaen techu moconajaera letonocuru nihanatiin nere tonoraain cacha suujua caje mituhin amuure,” naain jetao ita caje bajaure nii cachaauru.

²⁸Nii jana jetaote, coa carajaeriin Jesoso benaa coitucure satiin Calileea batane que nenacaauru cachaauru.

Simoon Fedoro tano rautaa Jesusone
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹Inae netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruha Jorioocurune jaan coloheri sinacoca caje mituhin jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoanuri aina jiniiquiin, Anderesi aina Simoon loreri asaae cue Jesoso. ³⁰Nii jana jetaote, inae nii loreri asaae turuuruhane jana, ajaa caaun cunaiteein ecu tocoeque Simoon tano. Nii jaun jetaote, Jesoso rai beeuruhane jaun, ³¹rohan nichuuntaain rai biji que michuhane jana jetao, inae caje amue ajaa. Nii rijieeritiin inae caje amuha ajaane jaun jetaote, nimichuhin acaauru coroaate nii cunaitenaa Simoon tano.

Arajiin cunaitenacaauru rautaa Jesusone
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³²Inae sohane jaun nocohecane jana jetaote, Jesoso rene satiin cunaitenacaauru, chaen suujua cuhane Moconajaera letono sirichauru, naaonjoainuri

cachaaurune maajein amaaure, acaauru rautaa Jesusone caina. ³³Nii jaun jetaote, satiin nenaanajaauru caje cuhin, ecu acuujuu niha netaojiaaure cachaauru. ³⁴Nitohanein jetaote, araii laurii cunai caaun cunaitenacaauru cachaauru rautaaain, Moconajaera letono sirichaurune maajein rautae Jesoso. Nejetaote laen ereeuruha nii cacha suujua cuhane nenacaauru Moconajaera letonocurune caohate Jesoso, raotojoein acanhane coitucuruhane jaun.

Calileea batane cuhin,
Cana Coaunera ere beebejiha Jesusone
(Lc 4.42-44)

³⁵Inae janonaa jerihane jaun jetaote, nimichuhin nii nese caje cuhin, jelai Cana Coaunera bajaa cue Jesoso. ³⁶Nii jaun jetaote, leeochoauru aina jiniiquiin cuhin Jesoso ariha cue Simoon. ³⁷Eruhin jetaote:

“Satiin cachaaurute ii ariirijia amuhemuhecuru,” naauruha Jesoso raine jaun jetaote:

³⁸“Chajaa chachuchete ichuun nenacaauru leeochoa nenanajaauru cuhin Cana Coauneraacha beratenojoin erenaa benichaache. Nii coinane jelai caje mituhin cajiha uun,” naain acaauru tonorae Jesoso.

³⁹Nitohanein jetaote, cajihaaneein nenaanajaauru amuhemujueein, satiin Calileea batane sacuritaain Joriocuru rai netaojiaauruhane jaan coloherihuru asaae Cana Coaunera ere beebejein, moconajaera letonocuru sirichauru cachaaurune maajein rautaaain amuhemujue Jesoso.

Leinjiin cosibi siricha rautaa Jesusone
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰Nii jana jetaote, Jesoso rene turuhin jetao: “Jereeine jana nihane canu

rautaai caa canu cosibi caje,” naa leinjiin cacha cosibi caaun cunaitenaa, nacatiha neseeonrihaainne jaun jetaote,

⁴¹cairichaaajoaain coaraane jaun jetao, biji que mucuhin:

“Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naa nii cacha rai Jesusone ⁴²rijieeoritiin caje amuha nii cosibine jaun jetaote, inae somaraain ne nii cacha. ⁴³⁻⁴⁴Nii nerataane rijieeoritiin rai necoein jetaote:

“Aonaun. Coa caa ii rautaanune biha chuni rai. Raujiaain Cana Coaunera ere que cacha relaera neein nenea saseredote coaanihun ii coaraane coina. Chaen inae nerautaa nii ii cosibi cajene coaracuruhane coina, aitoa Moisesa aitonjoan rauhine rijijieein, Cana Coaunera belaaone jaanu amaain cunihute inae ii cosibi caje nerautaaone coitucuumiiniin satiiin cachaauru,” naain jetao jataain suujuatein nii cacha letoae Jesuso. ⁴⁵Nii jana jetaote, satiiin cachaauru rai nii nitohanein jaberoco rautaa Jesusone que nereretaa cue nii cacha. Nii jaun jetaote, inae neseeu ru raotojoein turunaa nainenihane jaun jetao, neniha cachane jaaun cuhin amuhemujue Jesuso. Nejetaote, lauri laurichuru caje cuhin coaraa cuure cachaauru.

Leinjiin jiuirona cacha rautaa Jesusone
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 ¹⁻²Nii baiha janojanoheriin catiaain jetaote, coaiten Caferenaan cue Jesuso. Inae ecu turuhin, loreri asaae nihane coitucuhin jetaote, rene turuha cuuruha arajii cachaaurune jana jetao, acaauru rai Cana Coaunera ere beebeye Jesuso. Nitohanein arajiiin turuuruha cachaaurune jaun jetaote, jataain nemoha loreri asajine jaun, nii acujua rohan nihanatiin nene turuha cachane jaannu. ³Nii jana jetaote, Jesuso rene

leinjiin cacha jiuirona amaare jeni cachaauru. ⁴Nejetaote, jataain arajiiin turuha cachane jaun, Jesuso rene nii jiuirona cacha turuanaa nainecure-nihana jaun jetao, loreri coarana joaracaain rai nela cuhane tijichaaain, nii niha Jesusone jaan jelon nii jiuirona cacha faaure. ⁵Nii cunaitenaa rautari-chaaanne esenetaain amauruha nii amaaurerane coaraane jaun jetaote:

“Inae ii osa caje ii ichoteratein, ii que casujua acatichaaunra cacalabi,” nae jetao nii cunaitenaa rai Jesuso.

⁶⁻⁷Nii jana ecu neein aonajeein jetaote: “Chanuna caritiin ere caa cacha. Nechu jataain Cana Coaunera niha nocoetohane jaunte aite. Leinjiin Cana Coauneraachate nainere osa sitaa cacha cajene,” naain jetao suujua cuhane ereerejeein laurujuaurujuuain aonajeeure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureerauru tabaauru. ⁸Niritiin suujua cuhane coaacuruhane que nainaaain jetaote:

“Chanuna niritiin inara suujua cuhane coaaquiche. ⁹Cha caaintanerihaa nii jiuirona rai: ‘Inae ii osa caje ichoterate-nojoein,’ naain irihaca ne. Ainihane: ‘Nimichuhin chela seriin amuu,’ naacane. ¹⁰Coarajeeuchenejian, Cana Coaunera Calaohi cachanein nejanoanaa nichaaunne, itolere curuaanaa neein nihanu caa cana rai chauratane quene coaratete, rai nosa caje cacha ichotena nainichaaunne coitucuhiche,” naain jetao, nii jiuirona rai:

¹¹“Ii raine aitoon. Nimichuhin chela seriin chenenajau caunihu,” naa Jesusone rijieeoritiin jetaote, ¹²satiiin nii ecu neein coarajeeurera notaracae jetao, nimichuhin rai nela seriin jelai caje amue nii jiuro caaun cunaitenaa. Nii jaun jetaote, satiiin cojoelatiin jetao: “Chabana catohani coarahaacacheta,”

naain jetao Cana Coaunera coroaecure cachaauru.

Leinjiin cacha Lebi cotihaca Jesosone
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³Nii baiha jetaote, coaiten nemuri auhaniha cuha Jesosone jana, rene tururuha arajiin cachaaurune jaun jetao, acaauru rai Cana Coaunera ere bebejeein acaauru relae Jesoso. ¹⁴Nii caje cujueein jetaote, Romanocuru rai *impoestonu* que cacha cobaraain coriqui raeraneein nihane jaun rai rori ichoae lauhecoha Arafeeo calaohi Lebine jana coariin jetao:

“Chajaau caniha,” naa Jesosone jaun jetao, nii rijieeoritiin nimichuhin Jesoso aina cue Lebi. ¹⁵Nii baiha jetaote, nii Lebi loreri asae lenoniha niha aina nerelanacaauru aina Jesosone jana jetao, cuu nii Lebi aina lenoniha neeure arajiin leeochoaauru Romanocuru rai *impoestonu* que cacha cobaraain coriqui raaurera, leeochoaauru cachaauru-baasoneein ichaoha benojoihunri, naaonjoainuri. ¹⁶Nitohaneein Jesoso aina lenoniha neeuruha nii nitohaneein ichaonacaauru cachaaurune coaracuruhane jaun jetaote, nii Jesoso aina nerelanacaauru rai jetao:

“Chasiina taa Romanocuru rai *impoestonu* que cacha cobaraain coriqui raaurera, baasoneein ichaoha benojoihunri, naaonjoaihunri aina lenone inara relaera,” naaure jetao fariseeocuru aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera, Jesoso aina nerelanacaauru rai.

¹⁷Nii jana jetaote, acaauru aonajejin jetao:

“Coatiha coichaera latecuruhi rauronacaauru. Leinjiin cunaitenacaauruhachate coichaera latecure. Coatiha osa colane nenacaauru cotihaca uhaaun. Osa aina nenacaaurune cotihaca uun,” naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

Suri couu netiin Cana Coaunera
bajaauruhane

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸Joaan Baotisita sacuurera aina fariseeocuru sacuurera jetaote niqui, suri couu netiin Cana Coaunera bajaebajaecure. Nii jana jetaote, Jesoso rene turuhin jetao:

“Chanuna jana chaen, Joaan, fariseeocuru, naaonjoaihunri relanojoinuru jataain Cana Coaunera bajaee bajaecure suri couu netiin. Nete laen itolere bana ii aina nerelanacaauru, coaerai cohin, lenoneein, naaonjoaunreta,” naauruha Jesoso raine jana jetaote:

¹⁹“Aiha chuhisi niqui. Nete ene ranaa jeriha cachana jaa beseta que neeuruhan jaun, suri couu nena nainecurene caa cotihanohinchuru, jaiti acaauru aina niha nii ene raeranu cachane jaun. ²⁰Nete laen inae nii ene ranaa jerera cacha amaauruhane, suri couu neein inaderaa cuurureeinha,” naain jetao: ²¹“Coaracuche nachuhinti, nihei chuni obiri enachasine soaain, cajione siri que counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soailhanete, nii obiri enachasine asaere nii cajione siri. Chaen caohachaain nedanaa naineriheii nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane. ²²Nii rijijieein chu, nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneein cuhane teraa ichonainete naasaere nii coaerati. Nitohanihane jaunte, caohachae coaerai nejesinaneein niha coaeraine. Chaen ichonai, ichonai nejesinajejin nihane caohachae,” naain jetao cachaauru tonorae Jesoso.

Nebetacanaa cojoanonaa bana aroso
rijijieein nena tirico moloonejejin
quihuruha Jesoso aina nerelanacaaurune

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³Nebetacanaa cojoanonaa bana aina nerelanacaauru aina jiniiquiiin temule jana situhin, amuhemuheca Jesosone jana jetaote, quihuruhane coina aroso

ríjijíeein nenea tirico inaa moloone-
jeeure aina nerelanacaauru. ²⁴Nii
coarajeein jetaote:

“Chanuna nebetacanaa cojoanonaa
nihane jaun cocoaeraa nitohanai ichara
natiin, nitohanai ichacure nii ii aina
nerelanacaauru,” naauruha Jesoso rai
fariseeocurure jana jetaote:

²⁵Tana nitohanihalu Rabirine coitucuhi-
chene: ²⁶“Nii Rabiri jetaote, saseredotecuru
curuaanaa neein niha Abiatane bana
Teenforo asaee enohin Cana Coaunera que
baníjiaain nenea faan qui, nii rai
corihacuru aina jiniiquiin mijiitooruhane
jaun, saseredotecuruhacha nii faan quinaa
nainihane saíjijíeein,” tana naain laenanohi-
niha Cana Coaunera Quiricha cuhanene
ereretaain aonaquichene.

²⁷⁻²⁸“Nebetacanaa cojoanonaate
coaunaelu Cana Coaunera, bana
nebetacanaa nainiha cachane coina.
Coatiha cache cairichaeranu que
nebetacanaa cojoanonaa coaunaailu
Cana Coaunera. Nii jaunne laen canu
naineeun nebetacanaa cojoanonaa bana
nihanatiin quiicha ichana jerei ichaain
nihanune. Nitohaneente inara ríjijíeein
cachaneain rai Calaohi nichaaunne
cocoainaan letoae Ofa Cana Coaunera,”
naain jetao fariseeocuru tonorae Jesoso.

Jiurona bíjii cache rautaa Jesosone

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 ¹Nii baiha jetaote, coaiteen
netaojiaain Cana Coaunera rai
rauhi que ereereecuruha Joriocurune
jaan coloheri sinacua ase enoha cuha
Jesosone jana jetao, cuu ne leinjiin
cache jiurona bíjii. ²Nii jaun jetaote,
nebetacanaa cojoanonaa bana nihane
jaun nii Jesoso coarajeeure fariseeo-
curu, nii jiurona bíjii cache rautaane
niha nechú jataain colurujeeuruhane
jaan leranune coina. ³Nii jaun jetaote,
nii jiurona bíjii cache rai jetao:

“Nimichuhin nii cache cataaun
chujutoroaau,” naain jetao:

⁴“Chatohanai ichacaane caohachae
nebetacanaa cojoanonaa bana, baaso
ichaain cache ichao itajihacanena.
Ainihane cache ichao rai caohacha
ichacaanena,” naain fariseeocuru caje
bajaa Jesosone jana jetaote, inauhe-
neecha curuaaequiin aonajeeure. ⁵Nii
jaun jetaote, nii nere aohana jerecure-
nihane jaun, nererojoeaaajoaain
inaderaain, nii curuaaain nenacaauru
coaraain jetao:

“Ii bíjii raujiaau,” naa nii cache rai
Jesosone jana, bíjii sijitaain raujiaa nii
cachane jana jetaote, inae nerautain
neraujiaa rai bíjii. ⁶Nii coaraain jetaote,
airiniha mituhin ita suujuatíha cuure
Erodesi ere tonoraeraauru aina fariseeo-
curu, Jesoso sohin jaaoruhane coina.

Nemuri auhaniha netaojiaauruha arajiin cachaaurune

⁷Nii baihate, rene tururuha arajiin
Calíleea cocoaichacurune jana, nii Calíleea
conemuri auhaniha cue aina nerelanaauru
aina Jesoso. ⁸Jataain itolere ichaain,
cunaitenacaauru cachaauru rautaaain,
naaonjoaane coitucuuruhane jaun jetaote,
coaraa cuure Jodea batane, Jerosaleen,
Idomea batane, nucuhe Jorodaan
auhaniha neein enoto mitu nichajai
cajeeurune maajeeinchuru cuhin jetao,
Tiro, Sidoon, naaonjoainuri batane cajene
maajeein turuha cuure arajiin cachaauru.
⁹Nii jaun jetaote, chajaain letona jatoraaain
bote coaracuruha aina nerelanacaaurune
coina, acaauru rai aite Jesoso, nabana
sururucuruha nii arajiin turunacaauru
cachaaurune coataa. ¹⁰Jataain araaí laurii
cunai caaun cunaitenacaauru rautaane
jaun jetaote, satiin cunaitenacaauru Jesoso
jaberoco dadanaa jerecure nerataauruhane
coina. ¹¹Nii jana suujua cuhane mocona-
jaenra letono sirichaauru jetaote, Jesoso

coaracuruhane jetao, nacatiha neseeon-
riaain:

“Iite Cana Coaunera Calaohi neeicha,”
naain jetao cojiorichure.

¹²Nejetaote aonajeuruha cachaaurune
jana, que ereeuruha nii moconajaera
letonocurune caohate jataain Jesoso.

**Afosotoorunu que, lechoonca coroatajai
niicha cocoainanenu janiicha Jesosone**
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³⁻¹⁴Nii baiha jetaote, ichtatane ucuuno
que iniin caohachaaain niicha coaracuri
cotijiae Jesoso. Inae satiin netaojiaa-
ruhane jana jetaote, janiinjaain
acaauru caje lechoonca coroatajaain
nenacaauru cocoainae, corihaneein
jiniichaaain amuhemujein, chaen nere
beraanu que naaonjoaaunruhane coina.
Nii lechoonca coroatajai niicha
cocoainauri jetaote, afosotoorunein
curuaatenajaain letoanajaen, ¹⁵cache
suujua cuhane nenacaauru moconajaera
letonocuru sitaain, cunaitenacaaurune
maajein rautaauruhane coina. ¹⁶Nii
lechoonca coroatajaain niicha janiichuri
jetaote, nii jauriaanejein Simoonnein
niicha curuaatei Fedoro, chaen ¹⁷nejera
Joan aina Sebedeeo calaohichuru
Saantiaao naaonjoainurine. Acaauru
jetaote, Boanerges neein curuaatenajae:
“Arara calaohichuru,” naanenein.
¹⁸Chaen Aanderesi, Ferifi, Bartolomee,
Mateeo, Tomasi, Arafeeo calaochi
Saantiaao, Tadeeo, Celotenein niicha
curuaatei- Simoon, ¹⁹chaen nii acaauru
lechoonca coroataja, Jesoso colurujue-
ranu Jodasi Isacariote naaonjoainurine.

**Moconajaera letononiha Jesoso
beeuruha Moisesa aitoonjoan
que cache relaaurerane**
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰Nii baiha jetaote, leinjiin loreri
asaae enoha cuha Jesosone jana jetao,

ecu rene arajiin netaojiaauruha
cachaaurune jaun jetao, nii aina
nerelanacaauru aina jiniiquiin lenonena
nainecurene. ²¹Inae nitohaneein ecu
niicha ichanenu coitucuelanaala niha
Jesosone beeuruhane coitucuuruhane
jaun jetaote, raa cuure naraaichuru.

²²Chaen Jerosaleen caje turunacaauru
Moisesa aitoonjoan que cache
relaaurerane netonai jetaote,

“Moconajaeracuru curuaanaa
Beelseboote, caa cache rai catohanei
ichaane jaan teein ne, nii aina cache
suujua cuhane nena moconajaeracuru
letono sitaane coina,” naaure jetao ita
rai.

²³Niritocuruhane aonaain jetaote,
acaauru cotijiaain:

“Chasiina nejesinanejein, chatoha-
neein ita teein, ita sitanaa nainere
moconajaera. ²⁴Niheichu leinjiin atane
que ichaonacaauru, nejesinanejein itaque
nejeratein nihane raotiin ita aina
ichaonaa nainecururihei. ²⁵Niheichu
leinjiin loreri asaei ita que nejesinanejein
nejeratein nena nainecuruhi
coroatajai cache, lesajein ita que
nejeratein nihane raotiin ita aina
ichaonaa nainecurenihane jaun. ²⁶Nii
rijijieeinchu ita que nejesinanejein
nejeratein nena nainecuruhi mocona-
jaera aina rai letonocuru, enaacha
jiniiquiin ita itajenaa nainecururihane
jaun.

²⁷Nihei chunei jataain laraajiin nena
cache loreri asaae enohin niicha sirii
rulunaa nainera. Jauriaanejein biji
ichohacane banaachate nainere caje
niicha sirii ruluhane.

²⁸Cana Coaunerate, itolere baaso
ichaain neosatein, itolere baaso que
ereein naaonjoaaunruha cachaaurune
niha natiin acaauru que suujua acatein
ne. ²⁹Nete laen rai Suujue que
baasoneein iriha cachane, chabana que

Suujua acatenereein Cana Coaunera. Nii cacha baasoneein que ereite chabana satonoelanaala caseteconihia cureein,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera rai Jesoso. ³⁰Moconajaera letono sirihia beeuruhane jaun jetaote, acaauru rai aite Jesoso.

Neba aina turuuruha Jesoso nejeraaurune
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹Nii jana jetaote, turuha uure neba aina Jesoso nejeraauru. Nejetaote loreri asae enoelanaala, airiniha neein cotiharateeure. ³²Nii jana jetaote, nii Jesoso curuhacaain nenacaauru cachaauru jetao: “Taute airiniha turuhin ii ariiriichure ii neba aina ii nejeraauru aina ii baihuru,” naauruha raine jana jetaote:

³³“Charijina canu neba, canu nejeraauru, naaonjoainere,” naane baiha jetao, ³⁴nii curuhacaain nenacaauru cachaauru coaraain jetao: “Caaurute canu neba, canu nejeraauru, canu baihuru, naaonjoainuri ne.

³⁵Chunocoha jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, Cana Coaunera jerenohin icharate, canu neba, canu nejera, canu bai, naaonjoainurine,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Ucuhe riaara que cuaain
cacha relaa Jesusone**
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 ¹Nii baiha nacoaauneein nemuri auha niha teein cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, ecu arajiin netaojiaauruha cachaaurune jana, nii nemuri cuhane niha leinjiin botene jaun jetao, cuhane fauhin nelauriariin lauheque Jesoso, nemuri auhaniha neein coarajeeuruha cachaaurune jana. ²Nitohaneein bote cuhane fauhin jetaote, ecu neein aonajeeuruhane jana araa laurii itolereeuru que cuaain

acaauru relae. ³Nitohaneein acaauru relaa in jetaote:

“Caohachaain caa quere aonacuche.

⁴Leinjiin cacha, ucuhe riaacane jana tabaauru bero cuhane nalunacaaurute turuhin quihure tajaecuru. ⁵Jana tabaauru jataain neniha atane jioonone jaun samaata choae nalunacaaurute erojoein omaroe, ucuacaain neniha atane jioonone jaun. ⁶Nete enoto ajaano caun, neniha chojoaisine jaun ohe nii omarona. ⁷Jana tabaauru ucuhecuru, ojoa jana nalunacaaurute omarohane saiijieein amurijiriin omarohin soha ojoane jaun, inacae lanaala ohacoae.

⁸Jana tabaauru ucuhecuru atane caohacha choae nalunacaaurute omarohin caohachaain inaacane jaun, le ucuhecuru caje tabaauru nichata choonca ucujeein, saota choonca ucuheneein, le fasha ucuheneechuru inacae,” naain acaauru relaa in jetaote:

⁹“Caohachaain aonacurumiin urichonacaauru,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Acaauru relaa Jesusone jaan bajaauruha
caje aina nerelanacaaurune**
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰Inae caje amuuruha nii cachaaurune jana, jelai nedaa Jesusone jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaure caje, nii lechoonca corotajaain aina nerelanacaauru aina ecu rohan nenacaauru leeochoauru cachaauru, coitucuuruhane coina. ¹¹Nii jana jetaote, acaauru rai: “Inara quete asinojoneein nena rai Cojoanonaa coitucuerate Cana Coaunera. Nete laen rai cachane lanaala nenacaauru que, nereretanaa que cuaain acaauru rai be, ¹²coaracuruha neniha natiin coitucurenihane coina. Niheichu aonacuruhane niha natiin, coitucuuruhane coataa. Nabana aonaain aina cuaain esenetaauruhane, acaauru osa acaauru ichoterateein acaauru que suujua acatiha Cana

Coaunerane coataa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Ucuhe riaara que acaauru relaane
jaan coitucueratiha Jesosone**
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Ta caa inara relaanune jaan aonaain coitucuhichene. Chatohaneeina jana leeochoauru que cuaain inara relaanune coitucuriquiche. ¹⁴Nii ucuhe riarate Cana Coaunera ere bera rijjijeein ainaa ne.

¹⁵Niha nii coina tabaauru tabaauru nii bero cuhane naluhin nitajenaa ucuhe rijjijeein nenacaauru cachaauru. Nii coinata Cana Coauneraacha beratenojoin aonacuruhane niha natiin, inae acaauru coritaa uha moconajaerane acaacha esenetaain, inae suujua cuhane Cana Coaunera coaacuruhane jianecure.

¹⁶Nii leeocho cachaaurute, nii samaata choae nalunaa ucuhe rijjichure. Nii jaunte Cana Coaunera beratenojoin jereein rautaaain aonacuruhane baiha, ¹⁷caohachaain acaauru suujua cuhane coaacure-nihane jaun, Cana Coaunera esenetaa-uruhane jianecure. Nii jaunte Cana Coauneraacha beratenojoin esenetaain neeuruhane jana, cairichanojineein, cojunojineein, naaonjoaauruhane, Cana Coaunera esenetaaruhane jianecure.

¹⁸Jana leeocho cachaaurute, nii ojoa jana nalunaa ucuhe rijjijeein neeure. Cana Coaunera beratenojoin aonacuruhane baiha niha natiin, ¹⁹jataain acaauru ichaohacha que suujua teeuruhane jaunte, nechu jataain raaje necoritaain coriquihonanein nenaajereein, itolere sirina jerecuruhane jaun, caohachaain Cana Coaunera esenetaain tonoraarenihane jaun nitajeeure.

²⁰Jana leeochoaurute atane caohacha choaae nalunaa ucuhe rijjijeein neeure. Acaaurute Cana Coaunera ere aonaain, caohachaain Cana Coaunera esenetaaure, nii chabana jianelanaala.

Nii esenetaeraauru tabaaurute, le ucuhe caje nichata choonca ucuhenein le tijirii caje tera, saota choonca ucuhenein, le fasha ucuhenein tera, naajoaain le tijirii caje teeurera rijjijeein neeure,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Cono que cuaain cachaauru
relaa Jesosone**
(Lc 8.16-18)

²¹Niritiin jetaote: “Nihei chuni cono mocohin bujuaihu tera. Nitohanein bujuaihu telanaalate, jianacoon conohanau neeuruha turunacaaurune coina ecuun teeure. ²²Nii cono aina cuaainte jianacoon coitucunojoiniha cureein coitucuerae lanaala itolere asinojinein inaraacha ichai. ²³Aonacurumiin urichonacaauru,” naain jetaote:

²⁴“Caohachaain nainaaain inaraacha aonai aonacuche. Charijieein teeinti leeochoauru coaraqiche, nii rijjijeeinte inara netonai coareein Cana Coaunera. ²⁵Caohachaain niicha jerei rijjijeein ichaohin nere tonoraerate, jeelai amuritoheriin coroatajanereein Cana Coaunera. Nii rijjijeein techu ena canuhacha tei raera jelai amuritoheriin rareein inae ecu tihane bana. Jana nii canuhacha tei latelanaala nenaate cha colane nedaareein inae ecu tihane bana,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Omaroha ucuhene que cuaain
acaauru relaa Jesosone**

²⁶Niritiin jetaote: “Temule jaera cacha rijjicha Cana Coaunera cojoanonaa.

²⁷Charijieein teeinti temule jaain, janotiin berailanaala sinii, jerichane-jeein jiichoo berailanaala nihane tonohanau coitucuenihane jana omaroe nii niicha temui, nii rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaa. ²⁸⁻²⁹Charijieein teeinti, raajenihane omarohin, nalojoaacoain, inacaain, inae tainaca que teein

cataa nii temulene taihure cachaauru, nii rijiicha Cana Coaunera cojoanonaa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Mosatasa ucuhe que cuaain
acaauru relaa Jesusone**
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰Niritiin jetaote: “Chaaquenejianra inara rai Cana Coaunera cojoanonaa que cuaain aitete coitucuhicheta. ³¹Leinjiin mosatasa ucuhe temunacai rijiicha. Acate itolere temulecuru ucuhe fautaain jataain aansijien. ³²Nete inae temunjoineein nihane, itolere temulecuru ocoana jana nenacaauru amurijiriin neleereein fojoein nuna seonjoan nihane jana, nichoae tajein loroore tajaecuru, nii rijiicha Cana Coaunera cojoanonaa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Coitucunaa nainecuruha nereentiaain
araai laurii que cachaauru relaa Jesusone**
(Mt 13.34-35)

³³Nitohanein jetaote, araai laurii que cuaain itolere acaauruhacha coitucui-acaauru ichao que cuaain cachaauru relaain Cana Coaunera ere beebjeein acaauru relae, aonaain coitucunaa nainecuruha nereentiaain Jesoso. ³⁴Nitohanein jetaote, rai cacha nelanaala nenacaauru relaa Cana Coaunera Cojoanonaa quene, acaauruhacha coitucui-acaauru ichao que cuaain relanajae. Jana aina nerelanacaauru relaane jetaote, rauhijiriin, “Naaonjoainte ne Cana Coaunera Cojoanonaa,” naain Cana Coaunera Cojoanonaa beein que relanajae.

**Fichafichanaa aina cujuana
suruaa Jesusone**
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵Nii cojoanotiin bananein aina nerelanacaauru rai jetaote:
“Jamauchete nemuri jerau cunichaache,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁶Nii jaun jetaote, ecu cachaauru ratiriin, nii fauhin lauhequiin cachaauru relaa Jesusone jaan bote cuhane fauhin amauruha aina nerelanacaaurune jana jetao, acaauru jiniichaain cuure leeochoa boteeuru. ³⁷Nitohanein cuuruhane jana jetaote, jataain mijiaaieein uha cujuana tabai aina fichafichanaane jana jetao, acaauru bote cuhane acau enoaa fichafichanaane jaun, inae nalunaa jere nii cuurunaja bote. ³⁸Nii jana bote roe cuhane binaao choae tocoequiin siniin siniicha Jesusone jana jetaote:

“Cacha relaera chajaain nocoo. Inae nalurichaacheje. Tana inae nalunaa jerichaachene que tonajeine,” naauruha nocoain aina nerelanacaaurune jana jetaote, nimichuhin:

³⁹“Cooa inooniha. Chajaain nesuruu,” naa nii nemuri fichafichanaa rai Jesusone rijieeoritiin jetao, nesuruha cujuana aina nii fichafichanaane jaun raotojoein cuujeure. ⁴⁰Inae nesuruha nii fichafichanaane baiha jetaote:

“Chanuna jataain nesoneeiche. Chanuna cha esenetaeneeiche,” nae jetao nii aina nerelanacaauru rai Jesoso. ⁴¹Nejetaote jataain nesoonetooruhane jaun jetao:

“Chatohanaineeinna ne caa cachate, nere tonoraain nesurue cujuana tabai aina nemuri fichafichanaa,” naaure jetao ecu ita rai nii aina nerelanacaauru.

**Cadara bataneu niha suujua cuhane
moconajaera letono siricha cachane**
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 ¹⁻²Nitohanein cuhin inae nemuri jerau tururuha Cadara batane que jana, iniha cuha Jesusone jana jetaote, que tacaain coinetiha cue leinjiin catcha-sujua cuhane moconajaera letono siricha. Nii cacha jetaote atane bana caje uhin ai, ³ecu ichaohane jaun. Nitohanein rai suujua cuhane moconajaera letono sirihane jaun jetaote,

cadena que niha natiin ichohana nainene chuni. ⁴Araai saain tija aina biji ichohacuruha *cadena* quene niha natiin jetaote, molomolonijihanaane jaun, chatohaneein tenaa nainene nii chuni. ⁵Nii jaun jetaote, janotiin, jiichoo netojoeinchuru ichatane janaauru amuhemujueein, atane banaauru ichoae amuhemujueein, eheehejeein, ajeri jaberoco ichoae comohin, naaonjoain amuhemujue nii cacha. ⁶Nii jaun jetaote, coriaae uujiha Jesusone coariin, jeluhariin coinetein nacatiha neseonriaain ehequiin jetao:

⁷“Jiaonriha caniha nenoaain carerojoe-caaine, acaihanijin nenea Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Jiaonriha atiin nohane Cana Coaunera coreniha chatohaneein caeteetine,” nae jetao ⁸nii cacha suujua cuhane nenea moconajaera letono. Nii cacha suujua jianein amuhane coina: “Nii cacha suujua cuhane neein, cacha suujua aasaequine caje mituhin amuura moconajaera letono,” naa Jesusone jaun. ⁹Niritiin jetaote:

“Tonaa ii curuaa,” naain caje bajaa Jesusone jana jetao,

“Jataain araaichaanune jaunte Lejion ne canu curuaara,” nae jetao Jesoso rai.

¹⁰Nejetaote, jelai batane caje jaoha Jesusone caohate jataain nii moconajaera letono nii cacha suujueniha nenea. ¹¹Nii jana ichatane ucuuno rohan lenoniha neeuuruha arajiin coosichurune jaun jetaote:

¹²“Atiin taa coosichuru suujua cuhane canacaanu letoaa,” naaure jetao Jesoso rai, nii moconajaera letonocuru cacha suujua cuhane nenacaauru.

¹³Nii jaun caje bajaauruhane rijitjoein jeriha Jesusone jaun jetaote, nii coosichuru suujuaniha enooruhane jaun, ucui caje nomaroteein acauhanau naluhin, acau que nereeonohin oore nii coroata oaraancai coosichuru.

¹⁴Nii jaun jetaote, nii coaraain jelai caje sorohin, neseeu cuhin, nenaana-jaaunru, naaonjoainu cuhecujueein biha cuuruha nii coosichuru beraihurerane jaun jetao, turuhin coaraa cuure cachaauru. ¹⁵Nii jana jetaote, nii niha Jesusone jaun turuuruhane jana jetao, cojurihu cacha caohachaneein nenea tocohaneein necoreetein lajuuae, nii suujua cuhane arajiin moconajaera letono coitucuhuhi siricha cacha. Nii jana coaraain neseonetooruha nii coaraa cunacaauru cachaaurune jana jetaote, ¹⁶nii coosichuru suujua cuhane enooruha nii moconajaera letonocurune jana, ooruha nii coosichurune jana, nerautaa nii moconajaera letono siricha cachane beure nii coaraa cunacaauru rai, nii ecu neein coarajeeurera cachaauru. ¹⁷Nii jaun jetaote, chajaain erojoein jelai caje amuha Jesusone luhecaauere cachaauru.

¹⁸Nii jana, inae jelaiha bote cuhane fauha cuha Jesusone jana jetaote, aina cuhane coina rai aite nii moconajaera letono sirihane caje nerautanaa cacha. ¹⁹Nejetaote, aina cuhane jerelanaala:

“Chajaaincha chenenajaun cauhin, charaaichuru rene turuhin, cairichaa-joaain ii coaraain itolere ichaa iniha Cana Coaunerane benihun acaauru rai,” nae jetao rai Jesoso.

²⁰Nii jaun jetaote, Decapolis batane que nenacaauru nenaanajaauru cuhecujueein, itolere ichaa coreniha Jesusone biha nii cachane jaun jetao, satiin cojoelatoore aonajeeurera cachaauru.

**Jairo cacunu aina leinjiin
ene rautaa Jesusone
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)**

²¹Nii baiha jelaiha nemuri jerau cauha cuha Jesoso, bote cuhane jana jetaote, najiniha arajiin netaojiaain cohacuruha nemuri auhaniha cachaau-

rune jaun jetao, ecu turuhin ne nii cachaauru aina Jesoso. ²²Nii jana jetaote, turuha cue leinjiin sinacoca curuaanaa neein nenea Jairo. ²³Turuhin jetaote:

“Onaa jeriha canu cacunune jaunne ii coaraa uun. Chajaaute atiin nohane turuhin nichoae ii biji meracaete nerautaa inichaohine,” nae jetao Jesoso acatiha neseonriaain nii Jairo.

²⁴Nii jaun jetaote, aina cuha Jesosone jana, jiniichaain cuuruha arajiin cachaaaurune jaun jetao, jataain arajii cachaauru cataaun cuujue. ²⁵Nii arajiin cunacaauru cachaauru jana jetaote cue, leinjiin ene lechoonca coroata jaanacaain jaberoco caje ichana jaohajeein nenea. ²⁶Aca jetaote, nii rai chaque nelatejeeane que airijiin jitariin niicha sirii jaohin arajii cache coicharaauru que nocoicharatihane niha natiin nerautasilanaala jataain taaeneein cuujue nii rai cunai. ²⁷Nii ene jetaote, Jesoso benea inaoriin cuhin coaraain, leeochoauru cachaauru jana cutiin, Jesoso janori nichae marotiin cajione auha mucuuri, ²⁸“Caa cajione auha mucuurihanune niha natiine nerautareeunni,” naain esenetaane jaun. ²⁹Nii Jesoso cajione mucuhane rijieeoriitiin nesuruha ichanane jana jetaote, inae nerautanaaneein naonae rai jaberoco. ³⁰Nii jana caje mituha niicha ichana nainei cache rautaane jaaque nainaan jetaote, nii cachaauru coaraain:

“Chana toon cacajione mucue,” naa Jesosone jana jetaote,

³¹“Tana jeranu ii sururucuruha cachaaaurune coaraainete. ‘Chana toon cacajione mucue,’ naain bajaai,” naaure jetao Jesoso rai nii aina nerelana-caauru.

³²Nejetaote, rai cajione mucuera coaraane coina, nii rohan nenacaauru

cachaauru cajanaain coarae Jesoso.

³³Nii jaun jetaote, nesoone caaun rijijijianein nacatiha neseonriaain, nii suujue lanaala esinae rauhijiriin, “Naonjoaain ii cajione mucuhanune rijijieeoriitiinne caa canu cunai caje nerautaaun” naain be nii ene. ³⁴Nii jaun jetaote:

“Ii rautana nainichaaunne esenetaaine jaunte, inae nerautaa. Raotojoein raurohin caunihun,” nae jetao nii ene rai Jesoso. ³⁵Niritiin ereereeca nii ene rai Jesosone jana jetaote, nii ranuna inaca sinacoca curuaanaa Jairo loreri caje turuha uure cachaauru. Rene turuhin jetaote:

“Inae oha ii cacunu. Coa inacojoein nii cache relaera roheca,” naaure jetao nii cachaauru. ³⁶Nejetaote, nii acaauru aohana jerelanaala nii sinacoca curuaanaa rai jetao:

“Jiaonriha acaauru esenetaain nesooneine. Raujiaaincha rautaanune esenetaau,” nae jetao Jesoso.

³⁷⁻³⁸Nitohanein inae nii sinacoca curuaanaa loreri asae turuuruhane jana tonijiaain cojioriin chanaauruha cachaaurune jana jetaote, aina cuuruha leeochoaurune jerelanaala, Fedoro, Saantiaao, chaen nii Saantiaao nejera Joaan, naonjoainuri aina jiniiquiin enohin jetao:

³⁹“Chanuna niritiin cojioriin chanaaiche. Coatihane ohane jaun aihei caa ranuna. Sinihane jaunte ai,” naa Jesosone jana jetaote, ⁴⁰Jesoso coenacure cuu nenacaauru cachaauru. Nii jana jetaote, satiin nii cuu nenacaauru cachaauru mitaain, nii ranuna inaca aina neba, chaen corihaniha cunacaauru, naonjoainuri aina jiniiquiin nii ranuna rene enohin jetao, ⁴¹biji que mucuuriin:

“Talita coom,” nae jetao nii ranuna rai Jesoso. “Icheine aitoon ranuna.

Nimichuu,” naa jetaote aite Joriocuru ere cuhane.

⁴²Nii rijieeoritiin nimichuhin ruharuhaca nii lechoonca coroata jaanacai ranunane jana jetaote, cojoelaatiin coarajeure nii cuu neein coarajeerera cachaauru. ⁴³Nii jana jetaote, jataain chuni rai beeuruhane caohatihane baiha jetao, nii ranuna coroaateeuruhane coina aite Jesoso.

Nasarete cuha Jesosone
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 ¹Nii baiha jetaote, aina nerelana-caauru aina jiniiquiin, jelai caje cuhin rai nataneu cauha cue Jesoso. ²Inae nataneu turuhin, nebetacanaa cojoanonaa bana sinacoca asae enohin cachaauru relaane nunuhetiha Jesosone jana jetaote, nii relanajaa Jesosone aonajejin jetao:

“Chuna nerelaete toritiin itolere coitucuhin que cache relae. Chaa cajena itolere coitucutiin, chabana coaraai cojoelanaacojoai ichaane coinane maajejin nerelae. ³Tana caa, Mariha calaohichuru Saantiaao, Jose, Jodasi, Simoon, naaonjoainuri nejera, tabara caje itolere rucuhale icharaneein nena carfinteroneein nerejetohane. Tana chaen rai baihuru cau cana aina ichaoruhane,” naain jetao ita caje bajaure cojoelatiin, nii ecu arajiin nenacaauru cachaauru. ⁴Niritiin rai nere tonorana jerecurenihane jaun jetaote:

“Itolere banate niqui cuhane jaanru, Cana Coaunera ere bera *profeta* que suujua acatein esenetaain neure cachaauru. Nete laen rai nataneu nenacaauru naraachuru que suujua acatein esenetana jerecurene. Niheichu nii nihane jaan loreri asaa nenacaauru niha natiin esenetaauruhi,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁵Niritiin jetaote, ecu cojoelanaacojoai ichaelanaala, corootajajejin ecu

nenacaauru cunaitenacaauruhacha mucuhin rautanajae. ⁶Nitohanein esenetana jerecurenihane cachaaurune jaun jetaote, acaauru cojoelate Jesoso.

**Cana Coaunera cojoanonaa
beebejeeuruhane coina aina
nerelanacaauru letoaa Jesosone**
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Nii baiha jetaote, Nasarete rohan nenacaauru neseeuuru cuhecujuein, cachaauru relae cue Jesoso. ⁷Nitohanein jetaote, leeocho neseeuuru cuhecujuein cache suujua cuhane nenacaauru moconajaera letonocuru coitucuhichuru sitaain cachaauru rautaaauruhane coina nii lechoonca corootajajain aina nerelanacaauru cotijiaain cocoainanajajain letoanajae corootajaanana corootajaananaain Jesoso. ⁸Nitohanein letoanajajain jetaote, acaauru atora, acaauru achano, coriqui, naaonjoain amaelanaala, ⁹acaauru safatocuruhacha curujuaain, nii necoreeteeuruhane coina acaauru cajione amaelanaala, acaauru bijji achuneecha baejejin bero cuhane cuuruhane coina acaauru rai aite. ¹⁰Niritiin letoanajajain jetaote:

“Leinjiin loreri asae turuhichene, ecu sinihuche inaraacha ichai nainaain jelai caje amuhichene reentiaain. ¹¹Chunijihun turuhichene jaanru, caohachaain inara coana jerehanaala inara aohana jerecurenihane, jelai caje amuuche, inara safato que nena utoone riariaain ratiriin, inae nitajeeuruhane rai neeuruhane que nainacuruhane coina,” naain jetao nii aina nerelanacaauru letoaa Jesoso.

¹²Nitohanein cuhin jetaote, nacoauneein Cana Coaunera coitucuhin aca jerihane rijijieein neeuruha cachaaurune coina acaauru rai aitiin, ¹³arajii moconajaera letono sirichaauru cachaaurune maajejin raataain, arajii cunaitenacaauru rautaaure erene que rujuanajajain nii aina nerelanacaauru.

Oha Joaan Baotisitane

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴Nitohaneein itolere ichaa Jesosone beeuruha itolere sacuritaaine jaun jetaote, Erodesi netonai coitucue.

Chaen jetaotechu: “Joaan Baotisitane ichanacaihara. Nii jaunte, nii itolere cojoelanaacojoai ichana naineranein necaihara,” naa Erodesine jana jetaote; ¹⁵“Jerihanete *Profeta* Eliasinecaihara,” naaure leeochoaauru. Nii jana leeochoaauru jetaote: “Inoaenlu *profetacuru* rijijieein nena *profetate* aicaihara,” naaure. ¹⁶Nejetaote, niritocuruhane aonajihane jaun: “Acate Joaan ne. Rai nuluno moloeratihanulu natiinte, inae nacooaunein o caje ichanacaiha,” nae jetao Erodesi.

¹⁷Erodiasi coreniha jetaote, Joaan mucerateein *cadena* que ichojoaain caresero cuhane terate Erodesi. Nii Erodiase jetaote, Erodesi nejera Ferifi comasainein nelu. Nejetaote, comasainein sirilu Erodesi nii rai nejera comasainihane saijieein. ¹⁸Nii jaun jetaote: “Jiaonriha ii comasainein taa inejera comasai siriinera,” nae jetao Erodesi rai Joaan.

¹⁹Niritoha Erodesi rai nii Joaane caje coaunein jetaote, nii Joaan cotaairiin sohin jaohene rijitoein nerejete Erodiase. ²⁰Nejetaote sohin jaonaa nainene, esinae rauhijiriin leinjiin cacha- saantonein Cana Coaunera letononein nihane coitucuhane jaun, coasiha cocoaerateranein niha Erodesine jaun. Nitohanihane jaun jetaote, iriha Joaane rautatiin aonaane jaun nii aina chatohanai niicha ichanenu coitucuelanaala ne Erodesi. ²¹Nejetaote, nejanoa bajaanaa bitoane coina lenone jaain, que jauriinein nenacaauru curuaanaacuru, chaen rai soondarooru curuaanaacuru, chaen

Calileea cocoaichacuru jataain nelatecuri cotijiaain beseta ichaa Erodesine jana jetao, Joaan sohin jaohene rijitoein jetaocane jana, suujua rijijieein erue Erodiase. ²²Nii jana jetaote, nii beseta ichaane jaa coloheri asaae enohin raansaa cuha nii Erodiase cacunune jana jetao, nii raansaane jana rautatiin coaraje Erodesi, nii ecu aina lenoniha nenacaauru aina jiniiquiin. Nii jana jetaote:

“Joaareen iicha jerei bajaau cacajene ichei tera. ²³Cana Coaunera notaracaaene chelai, iicha jerei bajaai cacajene tereunicha. Nainichaaun cataaun leruhin caa quiicha beraai atane tihanunera,” nae jetao araai saain nii ranuna rai Erodesi. ²⁴Nii jaun jetaote, jelai caje mituhin:

“Cha bajareun cajete oma,” naa cuha neba raine jana jetaote:

“Chajaain ena caje Joaan Baotisita couturi bajaau,” nae jetao nii ranuna neba.

²⁵Nii jaun jetaote, jelaiha soronein enohin jetao,

“Ena carai leinjiin plato cuhane Joaan Baotisita couturi teinene jereeun,” naa jetao cue nii ranuna Erodesi rai.

²⁶Nii jaun jetaote, jataain inaderae Erodesi. Nejetaote, sating niicha cotihacuri urichoo Cana Coaunera notaracae aithane jaun, nii caje niicha bajai tenaa nainenihane que aitona nainene. ²⁷Nitohanihane jaun jetaote, nii rijieoritii leinjiin soondaro letoae Erodesi, Joaan couturi molohin raa cuhane coina. ²⁸Nii jaun jetaote, caresero cuhane cuhin Joaan couturi molohin leinjiin plato cuhane uhaain, nii ranuna rai tiha soondarone jaun jetao, neba rai te nii ranuna.

²⁹Nii jana jetaote, inae nitohanein Joaan teuruhane coitucuhin jetao, nii Joaan jaberoco raain conautiha cuure sacuureraauru.

**Saoqui oaraancai cachaauru
rai lenone faa Jesusone**

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰Nitohaneein letoanajaa Jesusone caje turuhin jetaote, aina netaojiaain itolere ichaaain Cana Coaunera ere que cachaauru relaain, naaonjoaauruhane beeure Jesuso rai, nii lechoonca coroatajaain niicha cocoainauri afosotoorune jana jetaote:

³¹“Chajaauchete neniha cachane jaun cuhin, jelai raotojoein nebetacanichaa- chera,” nae jetao acaauru rai Jesuso, cauhajeeuruhane niha natiin arajiin turuhajeeuruha cachaaurune jaun, lenonecuruhane teurenihia acaauru raine jaun. ³²Nii jaun jetaote, leinjiin bote cuhane fauhin neniha cachane jaun, jelai Jesuso aina cuure nii niicha cocoainauri afosotooru. ³³Nejetaote, arajii cacha cuuruhane coarajihane jaun, nii cuuruhane jaun jelai coitucuhin, satiin neseuru caje arajiin cuhin jetao, acaauru ajiniha soroneein jeluhaarin cuhin turuure. ³⁴Nitohaneein cuhin acaauru ajiniha turuuruhanne jaun jetaote, ecu turuhin bote caje iniha cunajaun jetao, arajiin ecu cachaauru coaraa Jesusone jana, beraicha colane nena carenerocuru rijjijeein aihuruhane jaun jetao, cairichaojoaain acaauru coaraane jaun, ecu araai laurii niicha coitucui que relanajae Jesuso. ³⁵Nii jana inae sohane jaun jetaote, rohan nichuuntaain:

“Inae soha. Coatiha nihei caa jana cacha. ³⁶Chajaaain cachaauru rai nocoeute ichuun nenacaauru nenaana- jaauru, neseuru, naaonjoainuri cuhin, chaelai lenone ariin coretiha cuuruhine,” naauruha aina nerelana- caaurune jana jetaote:

³⁷“Niriimiin. Chajaaain acaauru coroateeuhe inara,” naa Jesusone jana jetaote,

“Aihana jaunna, coroata fashai denario coreneein faan coretiha cuhacaanune jereei, acaauru coroaati- chaachene caina,” naaure Jesuso rai aina nerelanacaauru. Nii le denariote le jiichoo amihanenaa core ne. Niritocu- ruha aina nerelanacaaurune jaun jetaote:

³⁸“Inatajaain faan siriqiche. Chajaaain coaanihuhe,” naa Jesusone jaun, coaraain jetaote, “Saoquijieein faan, ita que jerajejeein ate, naajeeichate neeje,” naaure jetao aina nerelanacaauru.

³⁹Nii jaun jetaote, joaenreen omame ichoae nelauriaauruha cachaaurune caina aitoaha Jesusone jaun jetao, ⁴⁰tabaauru le fashaaain, tabaauru saoqui chooncaain, naaonjoaain neleruhin nelauriaaure cachaauru. ⁴¹Nitohaneein laurianaacane baiha jetaote, nii saoquii faan aina coroatajai ate raaoriin jabaaequii dede coarajeein jetao, Cana Coaunera bajaain cataaun faan taturiin aina nerelanacaauru rai te jetao Jesuso, cachaauru rai chaluuruhane caina. ⁴²Nitohaneein jetaote, jerecuruhane jaaun tiaojoaain nainaaain lenonecu- ruhane baiha, ⁴³lechoonca coroata omariin, nii faan aina ate caute que omari memoaaure.

⁴⁴Saoqui oaraancai cachaauru jetaote, nii saoquii faan que lenonecure, acaauru rai faa Jesusone jaun.

Acau choaae amuha Jesusone

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵Nii baiha jetaote, aina nerelana- caauru letoae, bote cuhane fauhin nemuri jerau Betesaaidau ichoaichaniha turuuruhanne caina. Nii tonohanau jetaote, ecu nedaain cachaauru rai necoe Jesuso. ⁴⁶Inae cachaauru rai nocoihane baiha jetaote, ichtatane ucuuno que cuhin Cana Coaunera baja cue. ⁴⁷Nii jana jetaote, inae nocohe-

jihane jana, nemuri cataaun cuujueure nii aina nerelanacaauru bote cuhane. Nii jana jetaote, ecu jelai atane choae jaiti nihane jana, ⁴⁸acaauru que tacaain uha cujuanane jaun, necairichajein taraacajein cujueuruhane coaraje Jesoso. Nii jana inae janohe lalajihane jana jetaote, acaauru caajjie acau choae cuhin acaauru rohan situha cunaa rijijieein acaauru nichae cujue. ⁴⁹⁻⁵⁰Nitohaneein acau choae cujihane jana, sатиin coaracuruhane jaun jetaote, nesoonetiin anucainiha been auhaacure. Nii rijieeoritiin jetaote, acaauru rai:

“Jiaonriha inacojoein nesoonetiin casiichene. Canune aihunra,” naain, ⁵¹acaauru aina bote cuhane fauha Jesusone jana jetaote, inae nesuruha cujuanane jaun, jataain cojoelatoore, ⁵²nii cojoelanaacojoaain faan faain acaauru notaacane sainejeen itolere ichana nainihane que nainaelanaala, “Naaonjoanne jaunte catohanai ichae,” naain coitucunaa nainecurenihane jaun.

**Genesareta bataneu turuhin
cunaitenacaauru rautaa Jesosone
(Mt 14.34-36)**

⁵³Nitohaneein cuhin nemuri jera jaaruhane jaun jetaote, Genesareta bataneu turuhin, ecu acaauru bote jauriaain cositeure. ⁵⁴Inae bote cositeein caje inihuruhane rijieeoritiin jetaote, Jesoso nihane coitucure nii cocoachacuru cachaauru. ⁵⁵Nii jaun jetaote, sатиin nii jelai batane sacuritaain nii niha Jesusone jaan jelai coitucuhin jetao, rene cunaitenacaauru amaure ela cuhane tijichanjaain. ⁵⁶Chunjijihun nenaanajaunru, neseeuru, berooru cuhane, naaonjoainu cuha Jesusone jaunru jetaote, najiniha situanjaunru jeloon ela choae cunaite-nacaauru teein, Jesoso rai aitocure,

cajione auha mucuuruhane caina. Nitohaneein sатиin Jesoso cajione mucuurera cunaitenacaauru jetaote, nerautaacoaure.

**Baasoneein cache ichao tera
(Mt 15.1-20)**

7 ¹Nitohaneein jetaote, Jesoso coaraa cuure Jerosaleeun caje turunacaauru Moisesa aitoonjoan que cache relaureraauru aina fariseecuru.

²Acaauru jetaote, aihuruhalu acaauru inoaensihurune rijijieein acaauru rai rauhi tonoraelanaala lenonecuruhane ajiniha biji culejelanaala lenonecuruha Jesoso aina nerelanacaauru tabaaurune coaraain jetao, acaauru que ereure.

³Nitohaneein aihuruhalu acaauru inoaensihurune rijijieein ichaauruha fariseecuru aina sатиin Jorioocurune jaun jetaote, lenonecuruhane ajiniha biji culejeen lenonecure itolere bana.

⁴Jerichanejeen jetaote, lenone arihuruhane caje turuuruhane nii aitoaha acaauru rai rauhine rijijieein biji culejeen lenonecure. Nitohaneein jetaote, araai lauriin ne acaauru ichao, lenonecuruhane ajiniha acau cooruhane jaan curu niha natiin culejeen, acau curu culejeen, coadarojoe culejeen, acaauru sininaja jelai niha natiin culejeen, naaonjoaunruhane jaun.

⁵Nitohaneeuruhane jaun jetaote:

“Chanuna nii aitoaha rauhine rijijieein aihuruhalu cana inoaensihurune rijijieein, lenonecuruhane ajiniha biji culejeen lenonecure ne ii aina nerelanacaauru,” naaure jetao Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cache relaurera aina fariseecuru.

⁶Nii jaun jetaote acaauru rai:

“Esinae rauhijiriinte, inara que aitiin laenaelu Cana Coaunera ere bera inoaensi *profeta* Isaihasi, nechu jataain nohaniha Cana Coaunera coitucutoha nocoenacaauru.

Nii que aitiin:

‘Caa cachaaurute,
nechu jataain nujuaaecha que
canu coroajeein neeure.
Nete acaauru suujua,
cacaje coriaae ne.

⁷ Nii jaun
nii chaque nelatejeehai
netaojiaain
canu coroaecuruhane,
nechu jataain
caitoonjoanelanaala nena que
nejesinajeein ita relajeein
aihuruhane jaun,’

naa Cana Coaunera acaauru quene
laenaelu *profeta* Isaihasi.

⁸ Chanuna nitohaneein Cana Coaunera
aitoonjoan que jaolecchin inara
inoaensihuru rijijieein ichaonaa
jeriquiche inara,’ naa acaauru raine
baiha jetaote:

⁹ ‘Itolere bana inara inoaensihuru
ichao rijijieein ichaonaa jeriquichene
jaunte, Cana Coaunera aitoonjoan que
jaolecchin aohana jereneeiche.

¹⁰ ‘Inara inaca, inara neba,
naaonjoainuri que
inara suujua acateein neeuche.
Chateeinti
baasoneein neba, inaca,
naaonjoain que ereein ne.
Niite ateinanohiniha cureein,’

naelu jetao Moisesa. ¹¹ Nete inara
aitocoiche, leinjiin cacha, rai inaca, neba,
naaonjoain rai. ‘Coatiha inara rai cha tenaa
nainihaaun, satiin quicha sirii corban
nein nihane jaun,’ naane caohachae inara
rai. (‘Corban,’ naane jetaote, acaauru ere
cuhane, ‘Cana Coaunera que banijiaain
nena,’ naa aite.) ¹² Chaen techu, inara rai
caohachae, inae niritiin erei cacha, rai
inaca, neba, naaonjoain rai chaaelai tenaa
nainenihane que aitocoichene.

¹³ Nitohaneein inara inoaensihuru
ichao sacuhin neeichene jaunte, Cana

Coaunera aitoonjoan tonorana
jerelanaala itajeein neeiche, nejesina-
jeein jelaaicha que ita relaain neeichene
jaun,’ nae jetao Moisesa aitoonjoan que
cacha relaurera aina fariseeocuru rai
Jesoso.

¹⁴ Niritiin jetaote, nacoaauneein nii
ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain
jetao:

‘Satiin caa ena inara rai aitocooaunne
jaan aonaain coitucuche. ¹⁵ Coatiha
joaereen lenone quiha cachane coreniha
que jaolequiin nihei Cana Coaunera.
Leeochaauru cairichanaa jerenacaun,
suujua cuhane baasoneein coacuhin
baaso ichaeraauru quete laen jaolequiin
ne Cana Coaunera. ¹⁶ Esinae rauhijiriin
urichocoichene aonacuche,’ nae jetao
acaauru rai Jesoso.

¹⁷ Niritohane baiha ecu cachaauru
ratiriin loreri asae enoha cuha Jesusone
jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan
bajaure caje aina nerelanaacaauru. ¹⁸ Nii
jana jetaote:

‘Tana inara netonai aonaain
coitucuhichene. Tana joaereen lenone
quiha cachane coreniha que jaolequiin
neniha Cana Coaunerane coitucuhichene.
¹⁹ Nii cachaacha quii lenonete,
nii cacha suriicha cuhane enohin, nii
baiha mitue, suujua cuhane
enoelanaala,’ nae jetao.

Niritiinte, joaenreein lenone quiha
cachane niha natiin, que jaoleconaa
nainenihana Cana Coaunerane coitucue-
rate cana que Jesoso. ²⁰ ‘Cacha suujua
caje mitunaa baaso niicha coacui, niicha
ichai, naaonjoain corenihate laen, cacha
que jaolequiin ne Cana Coaunera.

²¹ Nitohaneein suujua cuhane
baasoneein coacuhin baaso ichaeraa-
rute, namute quicha aina niha natiin
ichao jeracchin, asijiauharitiin,
sonajaain jaohin, ²² sinijeranelanaala
nena ene aina ichaohin, laurijira

rucuhele jereein, namute cacha cairichanaa jerenacaan que ereein, namute cacha coritaain, itolere niicha jerei nejesina ichaain, necoelajauharityiin, namute cacha cairichaa casajenetyiin, namute cacha que necohasitaain, suujua coaraain chaachaelanaala, naaonjoaaurre. ²³Niichurute satiin cacha suujua caje mituhin cacha que jaolequii niha Cana Coaunerane jaan teraneein ne,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Leinjiin Jorio nihei
cacunu rautaa Jesosone
(Mt 15.21-28)**

²⁴Inae cachaauru relaane nainaain jetaote, jelai caje coauneein Tiro bataneu turuha cue Jesoso. Nejetaote, ecu turuhin leinjiin loreri asae enoe, coitucuuruha jelai cocoaichacurune jerelanaala. Nii sainejeein jetaote, ecu turuhin nihane coitucuurihure. ²⁵Nii jaun jetaote, inae ecu nihane coitucuhane jaun, rene turuhin Jesoso acatiha neseeonriaa cue leinjiin ene, suujua cuhane moconajaera letono coitucuchuhi siriha rai cacunune jaun. ²⁶Nii ene jetaote, Jorio niheichuru Sirofenicia batane cocoaichacuru bene ne. Aca jetaote, Jesoso rene turuhin conujue cacunu suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi sitaane coina. ²⁷Nii jaun jetaote:

“Coa canu roheca. Naininaaan Cana Coaunera cachaneein nenacaauru que banijiaain nena ruluhin tihanu remaae raine,” naa rai Jesosone jana jetao:

²⁸“Aihachuhisi niquicha Curuaanaa. Atiin ii araichuru Joriocuru rautaaaine rijijieein canu cacunu rautaaainene jereenra. Remaae rijijieein canacaanu coaraaine niha natiincha,” naa Jesoso rai nii enene jana jetaote:

²⁹“Aihachuisi. Esinae rauhijiriinte aitoi. Inae ii cacunu caje mituhin amuha moconajaera letono coitucuchuhi. Inae nainein jelaiha chenena-jaun cauha cuhinera,” naa Jesosone jaun, ³⁰nenajaun cauha cuhane jana jetaote, loreri asae sininajaun niha nii cacunu ranunane jana eruha cue nii ene. Nejetaote, inae nii ranuna suujua caje mituhin amue moconajaera letono coitucuchuhi.

**Urichoelanaala, raotiin eresilanaala
naaajoaain nena cacha rautaa Jesosone**

³¹Nii baiha jetaote, nacoauneein Tiro batane jelai caje amuhin, Sidoon batane, Decapolis batane, naaonjoainuri nenacaauru neseuru ichoae rauhijiriin situhin nitihonohin cuhin jetao, Calileea conemuri turue Jesoso. ³²Nitohaneein inae ecu turuhane jana jetaote, rene leinjiin urichoelanaala, raotiin eresilanaala, naaonjoaain nena turuaain jetao, biji que dadaain nii cacha rautaane coina rai aitocure. ³³Nii jaun jetaote, jelai cachaauru udaa nii cacha amaain jetao, nuricho jachuuru cuhane biji couturichuru enoaain, lune soriin lele ichoae teein, ³⁴ecuun jabatoroain dede coaraain neraain jetao: “Efata,” naane jetao: “Najachuu,” naa aite Joriocuru ere cuhane.

³⁵Niritohane rijieeoritiin, inae najachuha nurichone jana jetaote, inae raotojoein erena naine rai lele netonai. ³⁶Nitohaneein rautaaain jetaote niqui, nii chuni rai beeuruhane caohate Jesoso. Nejetaote, jataain beeuruhane caohatiha sainejeein jataain que naurutaain beure. ³⁷Nii caje coitucuhin jetaote: “Itolere banate caohacha ichae, uricho saaecuru niha natiin urichohin, raotiin eresilanaala niha natiin erena nainein, naaonjoanne jaun,” naaure jetao cojoelatiin cachaauru.

**Jena oaraancai cachaauru rai
lenone faa Jesusone
(Mt 15.32-39)**

8 ¹Nii baiha nacoaauneein netajiaauruha arajiin cachaaurune jaun jetaote, jataain neniha acaauru lenonena jaun aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

²“Inae nichata janohinte canu aina neure caa cachaauru. Jana nihei caohachanainejeein lenonecuruhane jaanu. Nii jaunne jataain cairichaa-joaain acaauru coaraaun. ³Coroaatena-jaelanaala acaauru nenajaun letoanajaa-nunete mijitenacaun aterona nainecure, tabaauru coriae caje uuruhane jaun,” naa Jesusone jana jetaote:

⁴“Chaa caje eruhin najian caa jeoni cacha coroaaterichaache, caa jana ichaoha chuni cacha, caje coretichaa-chene jaanune coalanaala,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote: ⁵“Inatajaain najian faan siriqiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsinejeeinchate neeje faan,” naaure jetao aina nerelanacaauru.

⁶Nii jaun jetaote, atane choae nelauriaauruha cachaaurune caina aitiin jetao, jerane biji que nii caaunsini faan mucuhin Cana Coaunera bajaain, cataaun nii faancuru tatuhin aina nerelanacaauru rai tiha Jesusone jaun jetaote, jitariin nii cachaauru rai chaluure. ⁷Nii jana niha coroatajajeein ate netonaine jaun jetaote, acaentonai mucuhin Cana Coaunera bajaain nii ate nemaajeein chaluherate Jesuso.

⁸Nitohaneein nainaan lenonecuruhane baiha jetaote, caute que caaunsineein omari memoaaunre. ⁹Itolereneein jena oaraancai cachaauru jetaote, lenonecure. Nii baiha jetaote, acaauru rai

necoeein, ¹⁰aina nerelanacaauru aina bote cuhane fauhin jetao, Dalmanotau bataneu cue Jesuso.

**Cojoelanaacojoai ichaa Jesusone caina
aitocuruha fariseeocurune
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)**

¹¹Nitohaneein jetaote, Jesuso rene turuhin aina ereeuruhane baiha jetao, nechu jataain coujuha, Cana Coaunera letononeein caa nihane coaratiha acaauru quene caina cojoelanaacojoai ichaane caina rai aitocure fariseeocuru. ¹²Nii jaun jetaote, jataain mijiaainein nerai raain jetao:

“Chanuna acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaunne caina aitocure caa cachaauru. Coatiha nii acaauru que chatohanai cojoelanaacojoai coaratenaa nainihaaun,” naane jaun jetao, ¹³ecu acaauru ratiriin jeelaiha bote cuhane fauhin nemuri jerau cue Jesuso.

**Faan jorerera lebadora rijiicha
fariseeocuru ichaone
(Mt 16.5-12)**

¹⁴Nitohaneein jelai caje bote cuhane fauhin amuuruhane jaun jetaote, rai nachano baiteein leinjiin faancha amaain cuure. ¹⁵Nii jana jetaote, acaauru nainalaaca jetao:

“Aonacuche. Faan jorerera lebadora rijiicha fariseeocuru aina Erodesi ichaone que caohachaaain nainacuche,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

¹⁶Niritoha acaauru rai Jesusone jana jetaote, neniha acaauru rai faanne que nejesinajeein ita rai ereeuruha aina nerelanacaaurune aonajeein jetao:

¹⁷“Chanuna faan sirineeichene que ereereequiche. Jataain nachura nainanachara nejeein coitucueeneichete. Jataainte asoneeojoaain nainanachara

nejeeiche. ¹⁸Niha niqii inacojoein inara nota, inara uricho, naaonjoaain. Nete nii cha coaraain, cha aonaain coitucunaa naineneeiche. ¹⁹Saoqui oaraancai cachaauru rai saoquii faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Lechoonca coroata omariin,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetao:

²⁰“Chajana jena oaraancai cachaauru rai caaunsini faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsi omariineein,” naauruha aina nerelanacaaurune jaun jetao:

²¹“Nii saijieein nachura jaiti nainaeneeichete,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

**Betsaaidau leinjiin
maosa rautaa Jesusone**

²²Nitohaneein cuhin Betsaaida turuuruhane jana jetaote, Jesuso rene leinjiin maosa amaain rautaane coina conujeunre cachaauru. ²³Nii jaun jetaote, biji que nii maosa mucuuriin jelai cachaauru udaa amaain jetao, lune que jerane nii maosa nota rujuarujuariin nichoae biji tein: “Inae chelai coana naineei,” naa Jesusone jana ²⁴nenotaain jetaote:

“Nuna tocohaneinte murimurihonanae carai cachaauru,” naa nii maosane jaun jetaote, ²⁵nacoauneein jerane nota ichoae biji tiha Jesusone jana, nacoauneein nota jirichaane jana jetao, inae conoha notane jaun, caohachaain cha coarae nii maosa.

²⁶Nitohaneein rautaaain jetaote, rai nenajaun letoain jetao:

“Coa taa neseu cauha,” nae rai Jesuso.

**Mesihasi niha Jesusone
que aitoha Fedorone
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)**

²⁷Nii baiha jetaote, Filipino batane que nena Sesareea nenacaauru neseuru

cue jetao, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Jesuso. Nitohaneein bero cuhane aina nerelanacaauru aina cuujeeurunajau jetaote:

“Tonacuruha canu que cachaauru. Cha nichaaunje,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁸“Tabaauru cachaaurute Joaan Baotisita niha ii beeuere. Jana leeochoaurute, inoanlu nena Cana Coaunera ere bera *profeta* inoanseni Eliasi niha ii beeuere. Leeochaaurute, inoanlu nenacaauru *profeta*curu tabaauru niha ii beeuere,” naauruha raine jaun jetaote:

²⁹“Cha nichaaun jana inara rai,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

“Iite nii canacaanuhacha cohajei Mesihaseein,” nae jetao rai Fedoro.

³⁰Nejetaote, chuni rai acaneein nihane beeuruhane caohate jetao Jesuso.

**Orichaaaine biha Jesusone
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)**

³¹Nii caje nunuhetein jetaote: “Canu Cana Coaunera Calaoihi cachanein nejanoanaa nichaaunne cairichaeriinte caque jaolecohin niha cuurureein Jorioocuru bichauhenaauru aina saseredotecuru curuaanaacuru, chaen Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaureraauru, naaonjoainuri. Acaaurute catinaa cuurureein, nena nichata janone cuhane ichanareeunni,” naain jetao, ³²esinae rauhijiriin cachaauru rai bee Jesuso. Niritiin esinae rauhijiriin suujuelanaala aithane jaun jetaote jelai amaain niritiin irihane caohate Fedoro. ³³Nejetaote niritoha Fedorone jaun, jaotoroaain nii aina nerelanacaauru coaraain jetao cotaicha rijitiin: “Coa carerojoecaa moconajaera. Cacaje amuun. Coatiha Cana Coauneraacha coacui coitucuheeii. Joaereein cachaauruhacha coacuhite coaauqui,” ³⁴naane baiha jetaote, nii

aina nerelanacaauru aina ecu
nenacaauru cachaauru cotijiaain jetao:

“Aonacuche. Chunocoha canu
cachaneein nenea jerihane suujua
letono ichana jerihane jianein, coroso
que canu tein canu cairichaaururi-
chaaaine rijijieein necairichanaa
abaantaain caitoonjoa tonoraain,
jerichaaunne rijijieein neeine. ³⁵Chuno-
coha canuhacha icharatei ichaelanaala
nein nichao ichoteratena jerera,
coatiha nichoterinaain. Nete laen canu
coreniha, canuhacha beratei bihane
coreniha, naajoain coreniha nichao
itajera, ichoteratenojoiniha cureein.
³⁶Chaaquena rai nelatere, itolere caa
chauratane que nenaacha que coacuhin
rai nichao itajiha cachane. ³⁷Nitoha-
nihane jaun inaaonjoaain coretihane
niha natiin nii nichao ichoteratena
nainihe cache. ³⁸Nitohanihane jaun,
chunocoha canu nichaaunne beein
quiicha beratenojoin biha caa necha
aansainein osaaonacaauru cachaauru
raine que nocoejihanena, canu-
cacha calaohi nichaaunne inae que tihane
bana canu Inaca necaohacha que
necohachaaain rai letonocuru anjeraauru
aina nacoaaunein turuha uhanune
banane canuhetonai que necoeje-
reunni,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

9 ¹Niritiin jetaote:
“Esinaae rauhijiriin coatiha
oorurinaain cau ena canu aina
nenacaauru tabaauru, niicha ichaneni
ichaaain turuha Cana Coaunera Cojoano-
naane coaracuruhane que tiaain,” nae
jetao acaauru rai Jesoso.

Nejelauneein ocooca Jesoso jaberocone
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²Saota janone baiha jetaote, ichtatane
ucuuno cue Jesoso, Fedoro, Saantiaao,
Joan, naaonjoainuricha amaain. Inae
ecu turuuruhane jana jetaote, acaauru

notaracaae nejelauneein ocooca Jesoso
jaberocone jana jetao, ³jataain
caohatiin bichoronohin cajione amuriji-
riin somajaain jiquihaquiin nedae rai
cajione. ⁴Nii jana jetaote, ecu Jesoso
aina ecocohin ereeuruha inoanlu
nenacaauru Cana Coaunera ere bera
inoaensihuru, Irihasi, Moisesa,
naaonjoainurine jana coarajeure.

⁵Nii jaun jetaote,

“Cacha relaera, jataainte caohate cau
nihacachene. Coanete nichatajaain
loanari jaacache, leinjiin ii rai, leinjiin
Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai,
naaonjoaain,” nae jetao Jesoso rai
Fedoro.

⁶Jataain nesooneetooruha nii Jesoso
aina cunacaauru, aina nerelanacaaurune
jaun jetaote, nii tonaain irihane jaa
coitucuenihane jaun aite Fedoro.

⁷Niritohane jana acaauru conaacotaa
dede sacarine jaun jetaote, nii dede
sacari jana tonii: “Caate jataain quiicha
belaai canuhacha letoai canu
Calaohinera, nere tonoraain neeuchera,”
naa erenaane jana jetao aonajeure.

⁸Nii rijieeoritiin roaichu coaracuruhane
jana jetaote, inae acaauru rohan neniha
chunine jana jetao, ecu jelai acaauru
aina niha Jesosone jana coaracure.

⁹Nitohanein jetaote, nii ichtatane
ucuuno caje jelaiha faaujueein, nii niicha
coaracuri beeruha chuni rai nii aina
nerelanacaaurune caohate Cana Coaunera
Calaohi Jesoso, inae o caje ichanaane
baiha beeuruhane caina. ¹⁰Nii jaun jetaote,
suujuaacha kuhane nii niicha coaracuri
ruhecure, oo caje ichanarihanine que
aitohane coitucuenihane jaun ita caje
bajaabajajeein. ¹¹Nii jaun jetaote:

“Chanuna jauriaanejeein Irihasi
tururichaaaine que aitocure- Moisesa
aitoonjoan que cacha relaaaureraauru,”
naain Jesoso caje bajaauruhane jana
jetaote:

¹²“Esinae rauhijiriinte niqui, itolere rucueraanu que jauriaanejeein tururichaain Irihasine que aitocurelu. Chanuna jana Cana Coanera Quiricha inoansi cuhane cacha Calaohineein nena cairichanojooineein, jaoleneein niha curichaaaine que aite. ¹³Aonacuche. Inae turuha uhalu Irihasine janate, que niicha jerei ichaain cairichaaurelu, nitohanihane caina Cana Coanera Quiricha cuhane aitiin laenanohinihane rijijieein,” naain jetao tonorae Jesuso.

Moconajaera letono coitucuchuhi siricha leinjiin enamanaa rautaa Jesusone
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Inae jelaiha nii neeuuha aina nerelana-caaauru leochaaurune jaau tururuhane jana jetaote, ecu acaauru aina neeure arajiin cachaauru. Chaen Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera tabaauru netonai ecu neein jetao acaauru aina ereereecure. ¹⁵Nii jana uujilha Jesusone coariin jetaote, que tacaain satiin jeluhaariin cuhin jetao, jataain cojoelatiin rai iriha cuure. ¹⁶Nii jana jetaote, acaauru rai:

“Tonaai acaauru aina ereereequiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

¹⁷“Cacha relaera, coaraaine coinane, cau ii rene canu calaohi uhaaun, moconajaera letono coitucuchuhi siriha suujua cuhanena jaun, erenaachara neein nihane jaun.

¹⁸Nitohanihane jaunte, chunijihun cuhane jaauru baasoneein mucuhane naineen atane choaae tocojoaain tacaain, nujuae caje lajaaqui mitaain, catu rhionein, sefetaain te nii suujua cuhane nena coitucuchuhi. Nii jaunne niqui ii aina nerelanacaauru rai aitoon nii suujua cuhane nena coitucuchuhi sitaauruhane caina. Nete sitanaa nainesihurene,” naa nii acaauru jana nena leinjiine jaun jetaote:

¹⁹“Jataain cha esenetaaichuru cachaauru. Cha carajaneinna inara

aina nereeeun. Cha carajaneina inara abaantareeun. Chajaain cajiha nii enamanaa uhaauche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁰Jesoso rene nii enamanaa amaature. Nii jana Jesuso coariin jetaote, atane choae nii enamanaa siheite nii suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi. Nii jana jetaote, najaabu jabubuhin nujuae caje lajaaqui mitujuae nii enamanaa. ²¹Nii jana jetaote, nii enamanaa inaca rai jetao:

“Chabana caje coaaneen caa catohane,” naa Jesusone jana jetaote:

“Causine caje coaaneente aicha.

²²Nii jaunte arai saain usihanaauru comaaichuru, acauhanaauru comaain ateinana jere nii suujua cuhane nena coitucuchuhi. Nitohanihane jaun, aitiin cairichaaooaain canacaanu coaraain, canacaanu coroatajaneun, rautana naineene,” naa nii enamanaa inacane jaun jetaote:

²³“Tana rautana nainichaaunne esenetainete cacaje bajaai. Satiin quesenetaera raine niicha bajai ichaain neeun,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁴“Jataainnachujian chesenetaaun.

Cacorataaneene jataain jelai amuritoheriin chesenetaera,” nae jetao ehequiin nii enamanaa inaca.

²⁵Nii jana arajiin netaojiaauruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nii enamanaa suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi rai jetao:

“Erenaachara neein urichoelanaala caa enamanaa tera coitucuchuhi, canune ichei aitoon caa enamanaa jianein caje mituhin amuhine caina. Jiaonriha nacoaauneen caa enamanaa suujua cuhane enohine,” naain suruaa Jesusone jana jetaote,

²⁶nacoaauneen baasoneen nii enamanaa jaberoco tein cojioriae nii

suujua cuhane nenea coitucuchuhi. Nitohaneein tihane baiha onaa rijijieein teein, caje mituhin amuhane jaun jetaote, “Inae baasoneein jaberoco tihane caaunte jerihane inae ohe,” naaure nii ecu arajiin neein coarajeeurera cachaauru. ²⁷Nejetaote, biji que mucuhin michuha Jesusone jana jetao, nimichuhin nichaaurae nii enamanaa.

²⁸Nitohanihane baiha aina nerelana-caauru aina jiniiquin leinjiin loreri asaae enoha Jesusone jaun jetaote, jelai ecu teteriin:

“Chanuna canacaanu nii coitucuchuhi sitanaa nainesinihacaanu,” naain caje bajaauruhane jana jetaote:

²⁹“Catohanai moconajaera letonote nainichaa Cana Coaunera bajaacane ainaacha sitaacane,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Caa quete coroata sae ohane biha Jesoso.
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰Nitohaneein nii canaanai rautaane jaan jelai caje amuhin jetaote, Calileea turuhin rauhijiriin situujueein cuujeeure. Nejetaote, nii acanihane coitucuha chunine jerene Jesoso, ³¹aina nerelana-caauru relanaa nainihane coina. Nii acaauru relaane jaan jetaote:

“Cacha Calaohineein nenaate cachaauru bijiu tenojoinihane jana ateinaa cuurureein. Nete nichata janohane baiha ichanareein,” naain aina nerelana-caauru relaane jana jetaote, ³²nii acaauru rai aitohane inaaureniha natiin jetao caje bajaarene necoatocuruhane jaun.

Charijina jataain nelateinneein nere
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³Nitohaneein cuhin, inae Cafere-naon turuhin loreri asaae enooruhane jana jetaote, aina nerelana-caauru rai jetao:

“Chaaque ita rai ereerejeein uhicheein bero cuhane,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁴Nejetaote inauheneecha curuaae-quin aonajeeure, bero cuhane uujueein, “Charijina caa cana jana jataain nelateein nenaane,” naauruha ita raine jaun. ³⁵Nitohaneein inauheneecha aonajeeuruhane jaun jetaote, lelauria-riin nii aina nerelana-caauru lechoonca coroatajai cotijaain jetao: “Leochoaauru amurijiriin nenea jeriha chunine, acaauru rai nelateein itolereenein acaauruhacha jerei icharaneein neeine,” ³⁶naane baiha jetaote, biji que leinjiin canaanai mucuuriin acaauru cataaun teein jetao:

³⁷“Canu coreniha caa canaanai raerate, jerichanejeein canu raane rijijieein aicheein. Nii jaun canu raera coatiha canuhacha raa airinaain, caletoaera Ofa netonai raate aicheein,” nae jetao aina nerelana-caauru rai Jesoso.

Canaacha ichai ichara,
coatiha cana que nejeratenaa nihei.
(Lc 9.49-50; Mt 10.42)

³⁸Nii jana jetaote:

“Cacha relaera, ii curuaa aina cuaain moconajaera letono coitucuchuhi sitaain que suujueequin nenacaauru rautaa leinjiinne janane eruhin caohatihacaanu, cana jana nenaanein ainihane jaun,” naa Joanne jana jetaote: ³⁹“Jiaonriha caohateein neeichene. Chunocoha canu curuaanein netiin chojelanaacojoai ichara, nii baiha baasoneein erenaa nainihe canu que. ⁴⁰Canaacha ichai ichara, coatiha cana que nejeratenaa nainihe. ⁴¹Chunocoha canu Curisito cachanequichene coreniha inara rai esinaeca niha natiin terate, esinae rauhijiriin rai cainanohiniha cureein,” nae jetao rai Jesoso.

Jataain alalacaraa osa que nesarucuaane*(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

⁴²Niritiin jetaote: “Chunocoha ena canu esenetajeeurerauru saruha osa quenete, nii ajiniha caohachare nuluno que leinjiin ajeri jaberoco tijichaain ichojoaain cucuana cuhane joaeraane. ⁴³Jana osa que ii saruha ichohiine moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ichohii aina Cana Coaunera cojoanonaa que neeine. ⁴⁴Nabana le jerajei ichohii coreniha, nii chariji bana nii riano niha natiin ohin, nii usi tabai jacanaachara jana cuhine coataa. ⁴⁵Jerichanejeein osa que ii saruha ii tijiane moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ii tjiaa aina Cana Coaunera cojoanonaa que neeine. ⁴⁶Nabana osa que ii saruha ii tijiane coreniha nii riano niha natiin ohin, nii usi tabai jacanaachara jana cuhine coataa. ⁴⁷Jerichanejeein osa que isharuha inotane, le jerajei inota rocoo. Nenacaeneetejian nii amuritoheriin caohachare le jerajei inota aina Cana Coaunera Cojoanonaa que neeine. Nabana usi que isharuha inotane, ⁴⁸nii riano niha natiin ohin, nii usi jacanaachara, naaonjoain jana cuhine coataa. ⁴⁹Usi jana situnaa rijijieeinte nichote-richaacheein satiin. ⁵⁰Nelatiha niqui tebe. Nete inae lenone cotebetenaa nainenihane, inae nii chaque nelatene. Nii rijijieeinte chaque nelateneeiche inara que icharatenohi ichaain, raotojoein ichaauruha leeochoaaurune jaan ichaeneeichene,” nae jetao acaauru rai Jesoso

Comasai jianiha cachane que**cache relaa Jesusone***(Mt 19.1-2; Lc 16.18)*

10 ¹Inae Caferenaanon caje amuhin jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin nuuhe Jorodaan auhaniha cuhin, enoto mitu nichajai

jeloon nenea Jodea batane que cue Jesoso. Ecu jetaote, rai netaojiaauruha cachaaurune jana jetao, nacoaauneein relanajae Jesoso, cachaauru relanaa rautatohane jaun. ²Nii jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao, nechu jataain cairichaaauruhane jaanu lera ariha jetao, comasai jianena nainiha cachane bajaure jetao Jesoso caje fariseeocuru tabaauru. ³Nii jaun jetaote:

“Tonaa inara rai Moisesa, comasai jianiha cachane que,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

⁴“Comasai jianiha cachane caina, jauriaanejeein comasai jianihane jaaque aitiin nenea quiricha teeuchete, aina comasai jianemiin cache,” naainte aite Moisesa,” naauruha fariseeocurune jana jetaote:

⁵“Aiha niqui. Nete, nere tonorana jerelanaala neeichelune jaun, nitohaneein ichaquichene rautaenihane saijieein ichaquichene caina aitelu Moisesa. ⁶Nete jauriaanejeein itolere coaunaane nunuhenein, quicha, ene, naaonjoaain coaunaelu Cana Coaunera. ⁷Nii jaaunte, inaca, neba, naaonjoain ratiriin amuhin necoansaijiae cache. ⁸Chaen leinjiin cachaneein nenea rijijieein coacuhin, jiniiquiin ita aina neeure. ⁹Nitohaneein niha cachane caina ichaa Cana Coaunerane jaun, nii comasai jianena nainihe cache,” nae jetao fariseeocuru rai Jesoso.

¹⁰Inae loreri asaae enooruhane jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaure nacoaaunein caje aina nerelanacaauru. ¹¹Nii jaun jetaote, acaauru rai:

“Comasai jianein leeocho ene raerate, osa que nesaruha aicheein.

¹²Jerichanejeein techu, osa que nesarureein lana jianein leeocho cache que nelanajaane ene,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Canaanainuru rausiaaeca Jesusone

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Nii jana jetaote, acaauru mucuhin rausiaaeca cojiotanaaca Jesusone coina jetao, rai canaanainuru amaauere acaauru fojiaraauru. Nejetaote, nii canaanainuru amaauruha nii amaauere caohateure nii Jesuso aina nerelanacaauru. ¹⁴Nii rene amanajaauruhane caohateuruhane coarajejin jetaote, obajejin jetao:

“Coa carene tururuha canaanainurune caohatihachete, canu rene tururuhine. Aihuruha caa canaanainurune rijijieein nenacaauru raineeinte ne Cana Coaunera Cojoanonaa. ¹⁵Esinæ rauhijiriin aiha leinjiin canaanaine rijijieein neniha cachane coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que nena nainerinaain,” ¹⁶naane baiha jetao, jerane biji cuhane nii canaanaihuru raane baiha jetao acaauru mucuhin, acaauru rausiaaeca cojiotanajæ Jesuso.

**Jesoso aina iriha leinjiin
cache coriquihonane**

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷Nitohaneein inae jelai caje amunaa jeriha Jesusone jana jetaote, rene jeluhiariin cuhin turuhin jetao, nacatiha neseeriaain:

“Caohachanejei cache relaera. Cha ichareeun charijibana nitajenaachara ichaonaa raotono que nena nainichaaune coina,” naain Jesoso caje bajaa leinjiin cachane jaun jetaote: ¹⁸“Chanuna caohachanejei cache neein canu curuuateei, leinjiin Cana Coauneraachate caohachanejeineein ne. ¹⁹Inae raotojoejin Cana Coaunera aitoonjoan coitucuhi: ‘Jiaonriha sonajaain jaohine. Coa ii sinijerane lanaala nena ene aina ichaohin niha. Coa asijiauha. Coa chamute cache

cairichanaa jerenacaun chuni cache coacuhin casaje que ereein niha. Chae efojiaraauru ere tonoraain caohachaain acaauru aina neeun,’ naane coitucuhi,” naa rai Jesusone jaun jetaote:

²⁰“Aihanu chujian. Canu enamanaca caje coauneeinne jitariin nii naitoonjoan tonoraain ichaon,” naa nii cachane jana jetaote, ²¹jataain cairichaojoaain coaraain jetao:

“Esinæ rauhijiriin, chaque lanaelanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteein cairichaihuru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereein iicha latei dedeeu. Nii baiha laen canu aina uu,” naa rai Jesusone jaun jetaote, ²²jataain nererojoecaain jelai caje amue inaderaain nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun.

²³Nii jaun jetaote, nii rohan curuacaain nenacaauru cachaauru coaraain, aina nerelanacaauru rai jetao:

“Jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanonaa que nena jeriha coriquihonane,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁴jataain cojoelatiin ecu aonajeeure aina nerelanacaauru. Nejetaote nacoauneein acaauru rai jetao:

“Cacoelaichaaauru, jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanonaa que nena jerichaane. ²⁵Leinjiin oco jachu cuhane situnaa naineniha leinjiin camechone amurijiriinte, jataain caaintate Cana Coaunera Cojoanonaa que nena jeriha coriquihonane,” naa aina nerelanacaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁶jataain jeelai amuritoheriin naurutaain cojoelatiin jetao, ecu nejesinajeein ita rai jetao:

“Nitohanihane nichotena naineriaain chuni,” naauruha nii aitohane aonajeeinne jaun jetaote, ²⁷ecu coaranaacane baiha jetao:

“Caaintatiin cachaauruhacha coaraite, Cana Coaunera rai caaintajene,” naa Jesusone jaun jetaote: ²⁸“Canacaanune jitariin canacaanuhacha sirii ratiriin ii sacuhacaanulu,” naa rai Fedorone jaun jetaote:

²⁹“Chunocoha esinae rauhijiriin canu coreniha, chaen, cacha ichoteratera caitoonjoan- canu ere beebejeein, naaonjoanne caina, rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naaonjoain ratirichate, ³⁰caa chauratane que neein jataain jeelai amuritoheriin lefasha saneein rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naaonjoainuri siricheein. Cairichaerinojoneein neeuruhane niha natiinte, turuha uheni Cana Coaunera Cojoanonaa charijibana nitajenaachara ichaonaa que niha cuurureein. ³¹Ena jataain arajii itolere que nelaetoha nocoetonacaaurute, nii chaque nelatelanaala niha cuurureein. Jana ena chaque nelatelanaala arajiiin nenacaaurute, nelateein niha cuurureein,” naain jetao Fedoro tonorae Jesuso.

Caa quete inae nichata sae orichaaanne biha Jesusone
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³²Jerosaleen nichaae cuuruhane jaun jetaote, aina nerelanacaauru ichoaai-chaniha cuujiha Jesusone jana jetao, cojoelatiin cuujeeuruhane jana jetao, nii niritohane que casiin jetao, cuujeeure acaauru caaijie cunacaauru. Nii jaun jetaote, jelai nii aina nerelanacaauru lechoonca coroatajai cotijiaain jetao:

³³“Inae caa ena coitucuhichene rijijieeinte, Jerosaleen cuujihacache. Inae ecu turunaate, canu inaraacha cohajei cachaneein nejanoanaa nichaaune mucuhin saseredotecuru curuaanaacuru rai, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru rai,

naaonjoainuri rai caetecuruhane jana, catinanacanejeein nejelau cachaauru Jorionelanaala nenacaauru bijihu caetecurureein. ³⁴Nii janate, caque necoatijiaain canu couluneein, canu bisiin catinaa cuurureein. Nena nichata janohane baiha, nacoauneein ichanareeunni,” nae jetao nitohaneein teeururichaaanne que Jesuso.

Acaauru coroatajaniha Jesusone caina caje bajaauruha Saantiaao, Joaan, naaonjoainurine
(Mt 20.20-28)

³⁵Niritohane jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao:

“Cacha relaera, caa ena ichei canacaanuhacha bajaarani ichaainene jerichaanu,” naauruha Sebedeoo calaohichuru, Joaan, Saantiaao, naaonjoainurine jana jetaote: ³⁶“Chatohanai inara rai ichacaunne jerequiche,” naa Jesusone jana jetaote:

³⁷“Canacaanu rai, inae ii Cojoanonaa necaohacha que neeine bana, ii ajaabiji nichajai que, ii raotono nichajai que, naaonjoaain nihacaanune jaanu ichaainene jerichaanu,” naauruhane jana jetaote:

³⁸“Coatiha nohane inaraacha bajai coitucuhin aitoheehiche. Caa necairichanaa abaantarichaaunnine rijijieeinooote, necairichanaa abaantanaa nainequiche inara. Chaen noote, nitohanihanune caina cojunacatenohi nichaaunne rijijieein cojunacatenohineein neeiche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

³⁹“Abaantanaa nainichaanu,” naauruhane jana jetao:

“Inarate niqii, caa necairicharichaaunnine rijijieein necairichanaa abaantaain cojunacatenohineein niha curiquicheein, cojunacatenohineein nihanune rijijieein. ⁴⁰Nena laen, canu raotono nichajai que, canu ajaabiji nichajai que, naaonjoaain nelauriaaichene caina inaraacha bajai tenaa naineneun, nii

coina inae acaauru que banihateein rucuhenojoneein nenacaauru raineein nihane jaun,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁴¹Niritoha acaauru rai Jesusone aonajein jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri aina obaaecure nii lechooncaihuri aina nerelanacaauru. Nejetaote, acaauru cotijjaain jetao:

⁴²“Inarate raotojoein, Cana Coanera coitucuhichuru, leeochoauru amurijiriin nenea jerein acaauru cocoainanacai neeuruhane que suujua acatein neeuruha leeochoaurune jerein neeuruhane coitucuhiche. ⁴³Nete laen nejesinajein nitohanein nenea naineneeiche inara. Nitohanein nenea coacuelanaala, nejesinajein ita coroatajanein neeuche. ⁴⁴Jana leeochoauru amurijiriin nenea jerera, leeochoauru letononein neeine. ⁴⁵Coaracuche nachuhinti canu Cana Coanera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne canu coroatajaneichene coina tururichaaun. Arajii cachaauru osa caje nichotein jianacoon neeuruhane coinane, nii coreniha cajabereoo cairichaeratiha uunlu acaauru coroatajaniha,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Maosanihane caje Bartimeeo
rautaa Jesusone**

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶Inae Jericoo turuhin jetaote, ecu basiinjiin neeoriiin jelai caje amuha aina nerelanacaauru aina Jesusone jana jetao, acaauru aina cuure arajiiin cachaauru. Nii jana bero auhaniha lauhequuin coriqui bajaa leinjiin Timeeo calaohi cairichei maosa Bartimeeone jaun jetaote, ⁴⁷Nasarete cocoaicha Jesoso nihane aohanriin jetao:

“Rabiriicha foeratei Jesoso, cairichaaoljaain atiin cacoharaau,” naain eheeca nii maosane jana jetaote, ⁴⁸arajiiin cachaauru, ehequuin aithane caohateeure inauheneecha nihane coina. Nejetaote, que rutaain ehequuin:

“Rabiriicha foeratei, atiin cairichaaoljaain cacoharaau,” naa nii maosane jaun jetaote, ⁴⁹ecu inacuhin jetao:

“Chajaain cajiha cotihanihuche,” naa Jesusone jaun jetao:

“Chajaauje nimichuhinte, toon ii cotihara coarae,” naauruha nii maosa raine jaun jetaote, ⁵⁰cajione buri rocohitiiin siheeiitiin ratiriin jetao, Jesoso rene jeluhariin turuha cue nii maosa. ⁵¹Nii jana jetaote:

“Chatohanein chetichaaunne jereita,” naa Jesusone jaun jetao:

“Conoha canotanena jereeinra cacha relatera,” naa nii maosane jana jetaote: ⁵²“Inae jataain quesenetaaine jaun inae conoha inota. Inae nainein amuhinera,” naa rai Jesusone rijieoriitiin jetaote, inae conoha nii maosa notane jaun jetao Jesoso jiniichaaain bero cuhane cue nii maosa.

Jerosaleeun turuha Jesusone

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 ¹Nitohanein cuhin, inae Jerosaleen catainaauruhane jaun jetaote, Betafajee, Betania, naaonjoainuri rohan Olibo bichatane turuuruhane jaun jetao, caje coaaneein coroatajai aina nerelanacaauru letoae Jesoso. ²“Chajaain taa nita canaacha coarajei neseu cunichuche. Inae ecu turuhichenete, ecu cositenojoneein teecoha jaiti chuni cacha amunajanela-naala nenea asno narejeene jana eruha curiquicheein. Cosi rutuhin uhaaichene jana: ³“Chanuua cosi rutuhin amaaihe,’ naa chunocoha inara raine: ‘Latiha Cana Curuaanaane jaaunne raa uhacaanu. Inae enate ichei jelaiha cainaratereein,’ naauche,” naain jetao letoanajae Jesoso.

⁴Nii jaun jetaote cuhin, nii acaauru rai aithane rijijieein bero auhaniha teecoha cositenojoneein acuujuu rohan asno narejeene jana, eruhin jetao cosi

rutuhin amaauruhane jana jetao: ⁵“Cha ichaquiche inooneein. Chanuna nii asno narejeen cosi rutuhin amaaiche,” naain jetao, acaauru caje bajaure nii cuu nenacaauru cachaauru tabaauru.

⁶Nii jaun jetaote, nii acaauru suujua-teenin letoanajaa Jesusone rijitoejeen nii cachaauru tonoraauruhane jaun jetao, inauheneecha nii asno narejeen amaauruhane coarajeure. ⁷Nitohaneein jetaote, nii asno narejeen ichoae cajione tein jetao, Jesoso rai nii asno amaauruhane jana jetao, inae rene turuhaauruhane jana nichoae nelauriaain cue Jesoso. ⁸Nitohaneein asno ichoae nelauriaain cuhane jana jetaote, najiniha bero cuhane rai cajione buri maririjacoaauruhane jana jetao, leeochoaauru elele alo rijijieein nenea ajaena alo raain najiniha bero cuhane maririchure. ⁹Nii jana najiniha cunacaauru, caajie cunacaauru, naonjoainuri jetaote:

“Raotojoein turuhine Cana Coaunera rijijieein nenea cana Curuaanaa.

¹⁰Raotojoein turuhine Cana Coaunera Cojoananaa, cana inoaensihuru foerate-raneein nenea Rabiri nefoerate cojoananaa. Aihute coreniha raotojoein neurumiin dedeeu nenacaaurune maajein,” naaure jetao cojioriin cachaauru.

¹¹Nitohaneein Jerosaleen turuhin jetaote, Teenforo asaae enohin, ecu basijiin neoriin jitariin nasajai coaraane baiha jetao Betaniau cue lechoonca coroatajai aina nerelana-caauru aina Jesoso, inae sohane jaun.

**Inacaelanaala oha uherane
coina cojiotaa Jesusone**

(Mt 12.18-19)

¹²⁻¹³Nii cojoanoo Betania caje amuuruhane jana jetaote, niita bero auhaniha niha uhera alone jana

coaraain jetao, coaraa cue Jesoso mijiintohane jaun. Nejetaote, inaacane bana rijiu nenihane jaun, ninaa colane nalohacha baajejeen ne. ¹⁴Nitohaneein inacaenihane jaun jetaote:

“Inae nacoaauneein inacaeneriquinne jaun, neriaain chuni ii inaa lerata,” naain uhera cojiotaa Jesusone jana jetao, ecu aina neein aonajeure aina nerelanacaauru.

**Teenforo asaae necoretenacaauru
sitaa Jesusone**

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵Inae nacoaauneein Jerosaleen turuhin jetaote Teenforo asaae enohin, nii Teenforo asaae chaelai que necoreteein, chaelai coretiha, naonjoainin nenacaauru sitaain, atanichoae coriqui coreeuruha cachaauru raine jaa rorihurune maajein lacojoainin jetao, serori que necoretenacaauru rorihurune maajein lacojoainin, ¹⁶nii Teenforo asaae nenacaain rucuhele enoaauruhane caohate Jesoso. ¹⁷Nitohaneein jetaote:

“Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete: ‘Cana Coaunera bajaauruha satiin chauratane sacuritaain que nenacaauru cachaaurune jaan colohereineite ne canu loreri,’ naain laenanohineein ne. Nete asijiaauruhane jaan coloheri rijijieein teiche inara,” naain jetao ecu acaauru relae Jesoso.

¹⁸Niritiin cachaauru relaane aonajein jetaote, Jesoso sohin jaonaa coaaucu-ruhane jaun, sohin jaaoruhane jaanu lera arihure saseredotecuru curuaanaa-curu, Moisesa aitoonjoanque cacha relaaureraauru, naonjoainuri. Ne jetaote, sohin jaaoruhane coasichure, nii acaauru relae Jesusone jaan rautatiin aonajeuruha satiin cachaaurune jaun.

¹⁹Inae nocohecane jana jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquin nii nese caje amue Jesoso.

Inacaelanaala oha uherane*(Mt 21.20-22)*

²⁰Nii cojoanoo janone nii uhera rohan situha cuuruhane jana jetaote, inae cojoaisi aina curuaaequin oha nii uherane jana coaracure. ²¹Nii jaun jetaote, cojiotaa Jesusone coacuhin que nainaan jetao:

“Cacha relaera, inae raca cojiotaaine jaunte, inae ohe taa uhera. Coaraau nachuhinti,” naa Fedorone jaun jetaote:

²²“Jataain Cana Coaunera esenetaauche. ²³Chunocoha esinae rauhijiriin airichainne esenetaain nii batoelanaala: ‘Niilai caje nefaruhin cucuana cuhane cunihun,’ naa caa ichtane ucuuno rainete, esinae nii aithane rijijieein aihane ne. ²⁴Nitohaniane jaunne inara rai aitoon, inaraacha latei eruhichene coina Cana Coaunera bajaache, inara rai terichaine esenetainete eruriquicheein. ²⁵Inara rai chatohanai cotainacai ichain neeruha inara amute cachaaaurune niha natiin, acaauru que inara suujua acateein Cana Coaunera bajaachene bajaache. ²⁶Aihute baaso ichain osa que nesaruquichene niha natiin inara osa que suujua acatemiin cana Inaca dedeeu nena Cana Coaunera,” nae jetao Fedoro rai Jesuso.

“Cha ii cocoainae,” naauruha Jesuso raine
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷Nii baiha jetaote, nacoaaneein Jerosaleen cauha cue aina nerelana-caauru aina Jesuso. Inae ecu turuhin Teenforo asaee enohin amuhemuheca Jesusone jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao:

²⁸“Cha ii cocoainae catohanai ichaain neeine coina. Chatohanai cocoaianacai neeinna neei,” naaure jetao Jesuso rai

saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureerauru, Jorioocuru bichauhenaauru, naonjoainuri.

²⁹⁻³⁰Nii jaun jetaote, acaauru rai: “Canuhetonaine inara caje bajareeunni. Cha Joaan letoaelu, cachaauru cojunacatiha uhane coina. Cana Coaunera letoaenihanena cachaauruhacha letoanojineein uhalu. Catoonraain carai beeichenena, canuhetonai canu cocoaainain canu letoaera bereeunni inara rai,” naain jetao acaauru tonorae Jesuso.

³¹Nii jaun jetaote, ecu nejesinajeein ita rai jetao: “‘Cana Coaunera letoanojineeinte uhelu,’ naacachenete: ‘Chanuna jana nere tonoraain esenetae-neeichelu,’ nareein. ³²Coatihachu: ‘Cachaauru letoanojineeinte uhelu,’ nanaa nainihaacache,” naaure jetao ita rai. Satiin cachaauru Cana Coaunera letoanojineein uhalu Joaane esenetaauruhalune jaun, cachaauru coasiha. ³³Niritiin jetaote:

“Chachaaointi Joaan letoaaain nelu. Coatiha coitucuhaacaanu,” naauruha Jesuso raine jaun jetaote:

“Aihane jaaunchujian canuhetonai, caa catohanai ichacaanne coina canu cocoaainain canu letoaera berinaaunni inara rai,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

**Ocoana jaaurera necha ansaineein
ichaonacaauru que cuaain
cachaauru relaa Jesusone**
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 ¹Niritohane baiha jetaote, ocoana jaaurera que cuaain cachaauru relaain jetao: “Leinjiin cacha jetaote, ocoana jaain jitariin corihateein bino jaauruhane jaanu coloherinu que loreri jaain, leinjiin jataain ucuuneein teein rori jae ecu neein amihanena-caauru beraihane coina. Nitohanein

caohachaaïn rucuhecane baiha jetaote, nii ocoana que amihanenacaauru rai atane tein ratiriin amuhe nii atane erora. Inae tainaca que turuhane bana ita rai lerruuhane caina. ²Nitohanein tein ratiriin jetaote, inae tainaca que tihane jaun, leinjiin rai cacha letoae, nii amihanenacaauru caje que banihatein niicha taihuri bajaa cuhane caina.

³Nejetaote, nii cacha mucuhin faojaain sooruhane baiha, nii cacha letoaaure cha colane nii temule erora rene. ⁴Nii jaun jetaote, nacoaaunein leeocho cacha letoaa nii temule erorane jana, nocoejechanuhin, couturi cunaitaain cha colane acaentonai letoaaure jelaiha. ⁵Nii jana nacoaaunein leeocho cacha letoaaure jana jetaote, acaentonai sohin jaaore nii temule beraichacuru. Nii baiha nacoaaunein arajiin rai cachaauru letoajeein sacuha nii temule erorane jana jetaote, tabaauru sohin jaonajaain, tabaauru faojaain cunaita-najaare.

⁶Satononejeein jetaote leinjiin jataain niicha belaaï rai calaohi neeorihane jana, aca letoae: ‘Jerihane canu calaohi quete laen suujua acatecurureein,’ naain coaacane jaun, sohin jaoruhane esenetaelanaala. ⁷Nejetaote, ita rai jetao: ‘Inae uha caa atane erora calaohi. Coanete sohin jaohacachete, cana rainein nedaaïne caa atane,’ naaure jetao nii ocoana que amihanenacaauru cachaauru, uha nii atane erora calaohine jana coarajeein. ⁸Niritocuruhane jaun jetaote, inae acauru rene turuhane jana mucuhin ateinaain nii ocoana udaa amaain jaberoco jaaore,” naain jetaote:

⁹“Tonaquiche jana inara, nii calaohi sohin jaaoruhane que, tohanrihacha jana nii ocoana erora. Raajenihane cuhinacha nii ocoana que amihanenacaauru sohin jaohin, leeochoauru

cachaauru bijiu nii ocoana teriha beraihuruhane caina. ¹⁰Tana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane:

‘Ajeri jaolecooruha
loreri icharaaurune jaante,
jauriaanejeein
loreri nunuhenein ne.

¹¹Acate
jataain cana rai
cojoelanaacojoaain ichae
Cana Coaunera,’

naain laenanohinihane jaan reretaain aonaquiche chariji banane,” naain jetao ocoana icharaauru que cuaain cachaauru rai ereerejeein acauru relae Jesoso.

¹²Niritiin acauru que cuaain relanajaa Jesosone que nainacuruhane jaun jetaote, Jesoso mucunaa jerecure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru, saseredotecuru curuaanaacuru, naonjoainuri. Nejetaote, Jesoso aina neeruha arajiin cachaaurune jaun cachaauru coasiha ecu ratiriin jelai caje amuure.

*Impoestonu que coriqui teeuruhane
que iriha Jesusone
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

¹³Nitohanein ecu ratiriin jelai caje amuuruhane baiha jetaote, Erodesi ere tonoraeraauru, fariseecuru, naonjoainuri letoaaure, rai ereeuruhane jana tonaain acauru tonoraa Jesusone nechua jataain coulurujueeuruhane jaanu lera ariha cuuruhane caina. ¹⁴Acauru jetaote rene turuhin jetao: “Ii que tonaain iriha cachane niha natiin, tonoraelanaala esinae rauhijiriin ereein neeine coitucuhacaanu. Chaen techu nohanelanaala esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijiein ichaoha cachane caina cacha relaaï. Aihane jaun, caohachaana Romano-curu curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui tihacaanune. Ainihane chatohaneriha.

Coretena nainichaanuna. Ainihanena niriiriha,” naaure jetao Jesoso rai fariseoocuru aina Erodesi ere tonoraeraauru.

¹⁵Nejetaote, nechujataain cairichaa aitocuruhane que nainaane jaun jetao:

“Chanuna cacairichanaa coacuhin niritiin carai ereeiche. Carai cajilha nii coriqui uhaauchene coarae,” naa acaauru rai Jesosone jaun, ¹⁶rai coriqui teeuruhane jana jetaote: “Chaa curuaa caa laenanohineein ne rai cojunaca aina,” naa acaauru rai Jesosone jaun jetao: “Romanocuru curuaanaa enferadoro curuaa,” naaure jetao rai.

¹⁷Nii jaun jetaote acaauru rai: “Aihana jaun chujian enferadoro que banijiaain nenea teeuche enferadoro rai. Chaen Cana Coaunera que banijiaain nenea teeuche Cana Coaunera rai,” naain acaauru tonoraa Jesosone jaun jetaote, ecu jataain cojoelatiin aonajeure.

**Ohane baiha oo caje ichanaa cachane
bajaauruha sadoseeocurune**
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Nii jana jetaote, Jesoso coaraa uure sadoseeocuru, oo caje ichanaa cacha suujuene esenetaaurenihane jaun caje bajaauruhane coina. Acaauru jetaote rene turuhin jetao:

¹⁹“Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai laenaain ratirilu, oha leinjiin cacha nesirihateein nii comasai aina canaanai sirilanaalane, nii onaa comasai autana raa nii onaa nejerane, nii onaa aina siricha rijijieein canaanai sirihane coina. ²⁰Nitohanihane janate, ita nejera nejesinaneein neuruha caaunsinein cachaaurune jana, jauriaanejeein acaauru nejera nesirihateein, nii nesirihatenajan aina calajoilanaala ohe. ²¹Nii jaunte, nii autana rae nii onaa nejera. Nete acentonai ohe aina calajoilanaala. Jerichanejeein techu ohe nii acaauru nichataja. ²²Nii jaunte, nii chunocohacuru nii caaunsini ita

nejeraauru calajoilanaala oore. Nii janate tabiicha nii ene netonai ohe. ²³Aihane jaun ooruhane baiha nacoaauneein ichanaa acaauru suujuene bana, chariji comasainein jana nereein nii ene, caaunsini ita nejeraauru aina nesirihateein nihalune jaun,” naain jetao Jesoso caje bajaure sadoseeocuru.

²⁴Nii jaun jetaote:

“Nechu jataain joaaneereinte ereerequiche inara, Cana Coaunera Quiricha ereretaain aonaain niicha ichanenu coitucuneeichene jaun. ²⁵Ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nenea rijijieein ichanaain niha quichaauru, enecuru, naaonjoainuri suujuene, inae nesirihatenaa nainecuruhi, dedeeu nenea anjeraauru rijijieein inae neeuruhane jaun. ²⁶Tana ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nenea rijijieein ichanaa cacha suujuene que aitoaha nuna laajoiri moconau neein Moisesane jaa quiricha reretaain aonaquiche inarane. Ecu jetaote Moisesa rai: ‘Canune Abaraau, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaunera neeun,’ nae jetao Cana Coaunera. ²⁷Coatiha ohin nitajenacaauru coaunera nihei Cana Coaunera- ohin nii baiha jerichanejeein jaberoconeein nenea rijijieein nenacaauru cachaauru coaunera Cana Coaunera. Nitohanihane jaunte, jataain joaereein nii cha coitucuelanaala ereerequiche inara,” naain jetao sadoseeocuru tonoraa Jesoso.

**Cana Coaunera aitoonjoan- jataain cacha
ichao rai nelateein nenea**
(Mt 22.34-40)

²⁸Niritiin esinae rauhijiriin sadoseeocuru tonoraa Jesosone jana aonajihane jaun jetaote, Jesoso rohan nichuuntaain jetao:

“Chariji jataain jauriaanejeein Cana Coaunera aitoonjoanein cacha ichao rai nelateinein ne,” nae jetao, rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaera.

²⁹Nii jaun jetaote:

“Jauriaanejeein cana ichao rai nelateein nena Cana Coaunera aitoonjoante: ‘Aonacuche Israeli cocoaichacuru. Cana curuaanaa Cana Coaunerate, leinjiin acaacha itolere curuaanaa neen ne. ³⁰Aihane jaun, ii suujua, ii suujue, ii coichana, naaonjoainuri aina curataain cana curuaanaa Cana Coaunera belaihu. ³¹Chaen ichaajenhane ijiabereeo belain coaraaine rijijieein chamute cacha belain coaraau,’ nae. Nihei caa baiha jataain cacha ichao rai nelateein nei Cana Coaunera aitoonjoan,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaera rai Jesoso. ³²Nii jaun jetaote: “Esinae rauhijiriinte chuhisi aithochica cacha relaera. Leinjiinte chuhisi ne Cana Coaunera. Nihei nii baiha acaneein nei. ³³Cana suujua, cana suujue, cana coichana, naaonjoainuri aina curitaain Cana Coaunera belain, cana jaberoco belaichaane rijijieein cana amute cacha belain, naaonjoaancanete chuhisi, itolere inihocuru, itolere jujuaihuru, naaonjoainuri mocohaca rori ichoae teenne amurijiriin jataain nelateine,” nae jetao Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaera. ³⁴Niritiin esinae rauhijiriin tonoraa nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaerane coitucuhane jaun jetaote:

“Coatiba icharaain niheei Cana Coaunera Cojoanonaa que neeine caina,” naa Jesusone jaun jetaote, inae nii tonaai caje chatohanai bajanaa coitucue.

“Chatohanai caje nefoeratenaa ne Mesihasi” naain bajaa Jesusone
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Nii baiha Teenforo asaa neein cachaauru relaane jaun jetaote:

“Chanuna Rabiri caje nefoeratenaa niha Mesihazine que aitocure Moisesa

aitoonjoan que cacha relaaureraauru.

³⁶Cana Coaunera Suujue aitoroatenojieein:

‘ “Cau carautono nichajai que nelauriaau carohan, ichei nejeratenacaauru amuritoherateein, itiha asaa tenajaanune reen tiaajeein,”

naa Cana Coaunera cana curuaanaa rai,’ naa Rabiri inatiin.

³⁷Aihane jaun, inasiina Rabiri nefoerate caje nenaanere Mesihasi, Cana Curuaanaa neein curuaatiba Rabiri netonai inatiin,” naa cachaauru rai Jesoso jana jetaote, rautatiin Jesoso aonajeure nii ecu arajiin nenacaauru cachaauru.

Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru ichao biha Jesusone
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Nitohaneein cachaauru relaane aina cuaain jetaote:

“Caohachaain nocohalajiin ichaaoche, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru que. Cacha relaauruhane jaa cocajione jiaainte, bero cuhaneuru acaauru que suujua acatecuruhane coarateein neeuruha cachaaurune jereinchuru amuure. ³⁹Chaente netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que ereereecuruhane jaan coloheri sinacoca asaa enooruhane jataain nelateein nena rijijieein rori caohacha ichoae nelauriana rautatiin, beseta ichaain lenonecuruhane jaun niha natiin rori caohachaauru ichoae nelauriana rautatiin aihure. ⁴⁰Chaentechu, autanaauru caje acaauru lorero niha natiin ruluure. Nitohaneente necha aansaineein ichaauruhane que nainacuruha cachaaurune coataa sonafaajianaichuru Cana Coaunera bajaae bajajeein ichaao. Acaaurute

leeochaauru amuritoheriin caseteco coaraa cuurureein,” naain jetao cachaauru relae Jesoso.

Nichaonajaanu que niicha sirii coriqui tiha Cana Coaunera belaiha leinjiin autana cairicheine

(Lc 21.1-4)

⁴¹Nii jana jetaote, coriqui teeuruhane jaan curu cuhane coriqui teeuruha cachaaurune jana corajihia lauhequuin Jesosone jana jetao, jataain araainanaain coriqui teure coriquihonacaauru.

⁴²Nii jana jetaote, turuhin jataain coroatajajeei coreein nenea coriqui tiha cue, nii teeuruhane jaa curu cuhane ita que jerajeein, leinjiin autana jataain cairichei. ⁴³Nii coarajeein jetaote, aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

“Esinæ rauhijiriin satiin caa curu cuhane coriqui teurera amurijiriinte coriqui te caa leinjiin autana cairichei. ⁴⁴Jana satiin caa coriquihonacaaurute, acaauru rai cautena coriqui caa teure. Nete laen caa ene jataain cairicheinijian natiin, acaihanijin nichaonajaanu que niicha sirii te jitariin,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Itajenojoinerichaaain Teenforone biha Jesosone

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 ¹Inae nii Teenforo caje mituha cuha Jesosone jana jetaote rai jetao:

“Cacha relaera, jataain caohatiin ajeri caje ichanohiniha caa Teenforone coaraaina,” naa rai aina nerelanacaauru caje leinjiine jaun jetaote:

²“Jataainte niqui caohatiin tasiojoaain ichanohineein coaraai. Nete inae turuha cojoanonaane bana, nii leinjiinijin nenereein caa ajeri ita ichoae teein ichanohineein inaraacha coarajei, satiin itajenojoiniha curichaine jaun,” naain jetao aina nerelanaa tonorae Jesoso.

Nacooauneein tururichaaain Cana Coaunera Cojoanonaane

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Nii baiha jetaote, nii Teenforo coarajeein rohan nenea Olibo bichataneu cue jetao aina nerelana-caauru aina Jesoso. Inae ecu turuuruhane jaun nelauriariin lauhecoha Jesosone jana jetaote:

⁴“Chatohanai janonaa banana nunuhereein nitohanai. Chatohanaina jana, inae jataain cataainjian nitohanaine jana coaarareein,” naain caje bajaauruha jelai teteriin, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, naonjoainurine jaun jetaote: ⁵“Inara coritaain niha chunine coataa caohachaaain nainaan neeuche.

⁶Arajiichurute canuniha nocoetiinchuru turuhin: ‘Canune Curisito neeunra,’ naa uuruhane, arajii cachaauru nii acaauru coritaauruhane esenetaa cuurureein.

⁷Jiaonriha: ‘Ecuuru ecuurute ne sonaana,’ naain coitucuhichene nesooonein casiichene. Nitohaneente nunuheca cureein. Nete caa caitoonjoan cojoanonaa satono que turuhane jaun ainereein. ⁸Laurihu laurihu nenacaauru cachaaurute, leeochoauru aina nejeratein, ita que nererojoecaain niha cuurureein. Jana leeocho atane que ichaonacaaurute, leeocho atane que ichaonacaauru aina sonaana que niha cuurureein. Chaentechu araa lauriin aihane jaanru, jataain mijiaaaineein niha cureein carora tabai. Nii janate, niha cureein mijitena. Niite aasaariin necairichanaa nunuheniha cureein.

⁹Aihane jaun caohachaaain nainaan neeuche. Canu corenihate, cocoainana-caihuru, reychuru, naonjoainuri bijiu inara teeuruhane janate, sinacocacuru asaecuru teein inara bisiha cuurureein. Nitohanein inara teeuruhane banate,

esinae rauhijiriin canuneein nihanune biha curiquicheein acaauru rai. ¹⁰Jaiti nitohaneein satono que turuenihane ajinihate, satiin cachaauru chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauru rai caa caitonjoan nosa caje nichoteeururi-chaaine beebejiha curiquicheein.

¹¹Aihane jaun, cocoinanacaihuru rene inara amaauruhane, jiaonriha acaauru rai ereeichene jaaque tonajeein cuichene. Inae ecu ereeichene coina turuhichene coatiha inara aitoriheei-cheein. Cana Coaunera aitoroatenojoin Cana Coaunera Suujue letononeeinte aitoriquicheein. ¹²Rai nejeraauruhachate nejeraauru colurujihha cuurureein ateinanohineeuruhane coina. Jana rai calaohichuruhachate colurijihha cuurureein acaauru inacaauru. Nii janate rai inaca colurujeeuruha acaauru calaohichurune jana, acaauru ateinaa cuurureein. ¹³Canu cachaneein neeichene corenihate inara cotaairiin inara coaraa sacurureein satiin caa chauratane sacuritaain nenacaauru cachaauru. Nete nitohaniha sainejeein satono que tiaain caitoonjoan tonoraain neite ichoteratenojoiniha cureein.

¹⁴Aihane jaun caa reretaain aonaain tonoraauche. Inae nii Teenforo asaae jelai teein Cana Coaunera que banijiaain *altar* ichoae ecooca Cana Coaunera que nejeraatanaa casicheine coaraquichene, ichatane jana cuhin sorooruhine Jodea ichaonacaauru. ¹⁵Ecuun rai loreri satono coarana ichoae niha chunine jana niha nitohanane, jiaonriha rucuhele niha natiin roconaa coaacane. Rauhijiriincha fauhi amuhine. ¹⁶Jana ocoana jana nihane jana aihane, jiaonriha jelaiha nejenohin cajione ranaa coaacane. ¹⁷Jataainte cairichaaajoaaurureein nii cojoanonaa que inae turuhane bana ausirineein nenacaauru enecuru, sisihajeein

canaanai sirichaaauru, naaonjoainuri.

¹⁸Nabana elohena bana niha nitohanane coataa Cana Coaunera bajaauche inara. ¹⁹Cana rai chauratane coaunaain nihalu Cana Coaunera baiha, nitohanai necairichanaa coaraa chariji banane que airiijiinte, jataain niha cureein necairichanaa cojoanonaa. ²⁰Nii necairichanaa cojoanonaa sarotiaeniha Cana Coaunera, nerihei chuni nichotei nii caje. Nete rai cachaneein janijiin niicha ranojoinunri jataain belaihane jaun, nabana nitajeeuruhane coataa nii cojoanonaa sarotiareein.

²¹Aihane jaun chunocoha inara rai: ‘Caute ne Mesihasi. Ecute ne,’ naa inara rene turuhinne, jiaonriha esenetaaichene. ²²Mesihasi niha nocoetiinchurute *profetane* lanaala nenacaaurune maajeeichuru, inara coritaa cojoelanaa-cojoai ichaa cuurureein. Janijiin Cana Coaunera ranojoinuru niha natiinte coritaaurureein. ²³Aihane jaun, caohachaaain necohalajiin itolereenein neeichene coinane caraajenhane inara rai aitoon, que nainaan neeichene coina,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

**Nacooauneein tururichaain cacha caje
nejanoanaa Curisitone**

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴Niritiin jetaote: “Nitohaneein inae niha necairichanaa cojoanonaane baihate, nocoena niha enotone jana, atene netonai coenereein. ²⁵Nii janate, dede cajene maajeeichuru naluhacooa arasijieeurune jana, nesoone caaun rijijijianiha cuurureein dedeeu nenacaauru netonai. ²⁶Nitohanihane janate, itolere ichana nainihane coarateein nelate que nelateein dede sacari jana fauha uhanu canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje

nejanoanaa nichaaunne jana coariquicheein. ²⁷Acate rai anjeraauru letoareein, nii janijiin niicha raauri, rai cachaauru taojiaain raauruha satiin caa chauratane tinoritiin nuurihuru cajeeurune maajein, dede uurihuru cajeeurune maajeichurune coina.

²⁸Caohachaaain nainacuche, caa uhera que cuaain inara relaunne que. Inae satiin naluha nune alone baiha nacoaunein nalojoaa uherane coaraquichene, caje inae nichuuntaa ajaanaane coitucuhiche. ²⁹Nii rijijieein nainacuche caa caitoonjoan rijijieein aihane coaraquichene, canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanonaa nichaaune inae nichuuntaa turuhanune que.

³⁰Esinae rauhijiriine aitoon, jaiti ooreniha ena caa satiin canu aina nenacaaurune janate, ³¹nitajereein caa chauratane aina dede. Nete lae caa aitocooaunne jaa quere, caa aitocooaunne rijijieein que tihane reentiaain nereein.

³²Nete laen: ‘Naaonjoain cojoanonaa banate ecu tiaain aicheein,’ nene naain nii chuni coitucuera. Niheichu dedeeu nenacaauru anjeraauru niha natiin coitucuruhi. Niheichu canu niha natiin coitucuhaaun, leinjiin Ofaachate coitucuuje. ³³Nii que tihaneree tiaain caohachaaain nainaaain Cana Coaunera bajajeein neeuche. Coatiha coitucueraai nii airichaaaine jaa cojoanonaa. ³⁴Acate coriaji ataneu cunaa jeriha leinjiin cachane, rai cachaauru que loreri beraichatein, le cacha cachaauru rai amihanenaa tein, nii loreri beraicha que beraichtenajaain ratirinajaain amuhane rijijie. ³⁵⁻³⁶Aihane jaun, caohachaaain nainaaain turuhane cohajeein neeuche inara. Coatiha coitucueraai turuha nii loreri erorane, sona naluque, dede cataaun, ataohari irihanau, janone, naaonjoainjin,

turuhane jana letona jatoroaaain neneichene coataa. ³⁷Caa inara rai aitocooaunne rijitoeine leeochoauru rai netonai aitoon, caohachaaain nainaaain cohaquichene coina,” nae jetao, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, naaonjoainuri rai Jesoso.

**Jesoso mucuuruhane coina
ita taojiaauruhane**

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 ¹Coroata janohin lanajeeca jorerera colane ichanohin faan quihuruhane jaan beseta fasocoane jana jetaote, chunocoha que coritaeratein, Jesoso mucuhin ateinaauruhane jaan lera arihure saseredotecuru curuaanaa-curu aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru. ²Nii jana tabaauru jetaote:

“Nainihe nitohanai ichacaache beseta nunuhe banane. Nabana cana que nejerateeuruha ecu aina nenacaauru cachaaurune coataa,” naaure jetao ecu ita rai.

**Alabastro caje ichanohi que curuhin
nena jujui choroha leinjiin ene
Jesoso ichoaaene**

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³Betaniau cosibi ruhecaeranein niicha curuaatehuri Simoon loreri asaa turuhin, ecu nelauriana najaan rori choae lauhecoha Jesusone jana jetaote, *alabastro* caje ichanohi que curuhin-juane nejesina caje ichanohi jataain coretiin nena jujui nardo amaain turuha cue leinjiin ene. Nitohanein turuhin jetaote nii jujui curu raiheitiin Jesoso couturi choae chorohe. ⁴Nii jana ecu neein coarajeeurera tabaauru jetaote obajeein jetao:

⁵“Chanuna que cairichaaihuru coroatajana richaae, nichata fashai denario core jeeoni amurijiriin nii jataain coretiin nena

jujuai nardo que necoretelanaala joaereen nii jujuuain ichanohi jaohiche,” naain jetao nii ene que ereein nocoeje chanuure. Nii le denario jetaote le jiichoo amihanenaa core ne.

⁶Nii jana jetaote acaauru rai:

“Coa nocoeje chanuhin, coa rorohecaache. Jataain caohachate ichae catohaneein canu tein. ⁷Itolere banate inara aina neurureein cairicheihuru. Nii jaunte, acaauru coroatajanena jeriquichene jaan que, acaauru coroatajanena naineriquicheein. Jana canu, itolere cojoanonaa bana inara aina neriaauni. ⁸Caa enete niicha ichana nainei ichae, cajabereoo jujuuauruhane jaanu que niicha rucujui nihane jaun. ⁹Esinae rauhijiriine aitoon. Chunijihunru chauratane sacuritaain nosa caje nichoteeuru richaaine coina caitoonjoan canu ere beebjeeuruhaneein nanaa ucuha seejoan coarateerein. Chaen inae inara que coaratihi nii loreri erorane, ecu tein janotiin cana lenonenu enoalaauche,” naain jetao, nii aina nerelanacaauru suujuateein letoanajae Jesuso.

Jesoso coulurujia Jodasine

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Nii Jesoso aina nerelanacaauru lechoonca coroataja Jodasi Isacariote jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru coaraa cue, acaauru aina ereein, Jesoso rene amanajaane coina. ¹¹Nitohaneein acaauru rene turuhin amanajaane coina acaauru rai aitoha Jodasine jaun jetaote, jataain coroajeein rai coriqui tenaa jerecuruhane jaun, jelai nedaarioha Jesusone que coacue, rene amanajaane coina Jodasi.

Aina nerelanacaauru aina janotiin lenoniha Jesusone

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; Co I 11.23-26)

¹²Jorerera colane ichanohin faan quiin, Cana Coaunera rai carenero

narejeen sooruhane jaan fasocoa beseta cojoanonaa nunuhe bana jetaote:

“Chu fasocoa cojoanotiin que lenonichaachene jaanu que lenone jaa cuhacaanune jereeii,” naain jetao Jesuso caje bajaaree aina nerelanacaauru.

¹³Niritocuruha raine jaun jetaote, coroatajai aina nerelanacaauru letoaain jetao:

“Chajaain taa neseu cunichuche. Inae ecu turuhichene jana, baichaje cuhane acau baaibaachaain cuujuiha leinjiin cachane jana eruhichene sacuuche.

¹⁴Chaen inae loreri asaae enohane, nii loreri erora rai: ‘Cacha relerate ii caje bajaerate, Chariji ucuha cuhane canu aina nerelanacaauru aina lenonerichaanuhin fasocoa cojoanotiin que, naain bajaerate,’ naaiche rainete, ¹⁵aca inara que ecuunetiin coaranai loreri asaae, caohatiin rucuhenojoneein nanaa ucuha seejoan coarateerein. Chaen inae inara que coaratihi nii loreri erorane, ecu tein janotiin cana lenonenu enoalaauche,” naain jetao, nii aina nerelanacaauru suujuateein letoanajae Jesuso.

¹⁶Nii jaun jetaote, nii neseu cuhin acaauru rai aitoha Jesusone rijijieein leinjiin cacha eruha cuure nii coroatajai aina nerelanacaauru. Nii jana jetao acaauru que leinjiin ucuha coaratihi nii cachane jaun, ecu tein fasocoa cojoanotiin que lenonecuruhane coina lenone jaare.

¹⁷Inae nocohajihane jana jetaote ecu leeochoaauru aina nerelanacaauru aina turuha cue Jesuso. ¹⁸Nitohaneein lenonecuruhane jaanu neein jetaote:

“Esinae rauhijiriin ena cau caniha inara jiniichaain lenoniha nenaate, canu que nesujueein cacoluruheca cureein,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ¹⁹jataain inaderaain:

“Canuna ii coulurujerichaaunte,” naain caje bajaaree le cacha cachaauru.

²⁰Nii jaun jetaote:

“Ena, cau canu aina lechoonca coroatajai nequichene caje nenea, canu jiniichaain canu ojoaichu cuhane faan setejiaain quichate acane. ²¹Cana Coaunera Quiricha inoensi cuhane aithohane rijijieein itolereneein aihanete ne. Nete jataain cairichaaajoareein nii caque nesuujueein cacoluruhera. Jataainte caohacharelu, nejanoenihalu nii cachane,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²²Nitohaneein lenonecuruhane ucuaetoha jetaote, faan mucuuriin Cana Coaunera bajaain, cataaun tacaain taturiin acaauru rai teein jetao:

“Nocoo caa quihuche. Caate cajabe-reoneein nenea ne,” naain jetao acaauru rai te Jesoso.

²³Nii baiha, acaauru coconeein nenea bino curu mucuuriin, Cana Coaunera bajaain acaauru rai tihane jana jetaote, satiin ita rai leruune leruunein cooruhane baiha jetao: ²⁴“Caa canaacha coite canu coichana ne. Acate arajii cachaauru osa coreniha nijiaonri-chaaanne coina Cana Coauneraacha icharatei ichacaunne jerichaaunne jaan cojunacaneein nenea ne. ²⁵Esinaae rauhijiriin nacooauneein caa baiha bino corihaaunni, Cana Coaunera Cojoanonaa necaohacha que neein ecu nenea bino cohanune reentiaain,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Coitucuha nocoetelanaala nesuujuerichaaain Fedorone biha Jesosone
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶Nitohaneein jetaote, salmo que nenateein Cana Coaunera coroaecuruhane baiha jetao aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Olibo bichataneu cue Jesoso. ²⁷Inae ecu turuhin jetaote:

“Enene cojoanotiin cuhanete, satiin canu esenetaaichene jianein ita caje riaaneriquicheein. Nitohaneichene

coinate: ‘Carenerocuru beraicha sooruhane janate, cajihaneein riaaniha cuurureein carenerocuru,’ naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha inoensi cuhane. ²⁸Nena inae ichanacaunne, jaiti Calilea turusiquichene ajiniha, canu inara ichooaichaniha ecu niha cureeunni,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote: ²⁹“Satiin ii esenetaauruhane jianecuruhane nihana-tiin coatiha laen airinaaunni canu,” naa Fedorone jana jetaote:

³⁰“Esinae rauhijiriin enene cojoanotiin cuhanete, jaiti coroata saain ereniha ataoharine jana, canu coitucuha nocoetelanaala nichata saain nesuujia curiquiin,” naa Fedoro rai Jesosone jana jetaote: ³¹“Ii aina jiniiquiin ateinanohi nihanune coina aitocuruhane nihana-tiin, coatiha nii ichoitucuha nocoetelanaala nesuujerihaaunni,” naa Jesoso rai Fedorone jana jetaote leeochoauru netonai jerichanetojoeein aitocure.

Jetesemanii Cana Coaunera baja Jesosone

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Nii baiha jetaote, Jetesemaniineein niicha curuaatehuri cuhin, inae ecu turuuhane jana jetao:

“Cau nelauriaain canu cohacuchene, inara tonohanau Cana Coaunera bajani,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

³³Niritiin jetaote, Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri amaain cuhin jetao, jataain inaderaain nererojoeae Jesoso.

³⁴Nitohaneein nererojoeaain jetaote: “Jataain onaanajaanu rijitocojoaainte inaderae casuujua. Cau nedaauche inara. Jiaonriha siniichene. Nirijieein ichaaojoein canu cohacuche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁵⁻³⁶Niritiin ratirinajaan acaauru caje nita cutiin jetaote, notoroaain atane que

nauri temetaain jetao: “Ofa, coatiha ii rai caaintajerihei caa necairichanaa tabai caje canu ichoteratena jereeine. Nena canu jerichaaunne rijijieein ichaaine jereneun, ii jereeine rijijieein ichaau,” naain jetao Cana Coaunera bajaee Jesoso. ³⁷Inae Cana Coaunera bajaane baiha, jelaiha acaauru coaraa cuhane jana jetaote, sinihuruhane jana erunajaa cue. Nii jaun jetaote: “Inaenchura siniite Simoon. Jataainachura aasaeriinijin sinirena abaantaain ichaaajoenaa naineneite. ³⁸Nabana osa que nesaruquichene coataa sinirena abaantaain ichaaojoein Cana Coaunera bajaache. Jataainte niqii inara suujua cuhane ainaa jeriquiche. Nete jataain abaantasine inara jaberoco,” nae jetao Fedoro rai Jesoso.

³⁹Niritiin jetaote, nacoaauneein jelaiha cuhin jerichanetoejin Cana Coaunera bajaee cue. ⁴⁰Inae Cana Coaunera bajaane baiha, acaauru coaraa cuhane jana jetaote jataain siniitooruhane jaun, sinihuruha aina nerelanacaaurune jana erunajaa cue Jesoso. Nii jaun jetaote, nii tonaain tonoraauruhane jaanu coitucuurene. ⁴¹Inae nichata saain jelaiha cuhane baiha nacoaauneein turuhin jetaote:

“Jaitinachura neloraain siniichete. Inae laen necha aansainein osaaonacaauru bijiu Cacha Calaoi nichaaune mucuhin teeuruhane rai nihane cojoinaca que tiha. ⁴²Chajaain nimichucuchete amuhacache. Inae tajiha nichuutaa canu belaihaneein canu colurujuera,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Jesoso mucuhin amaauruhane

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³Niritiin jaiti ereerejiha aina nerelanacaauru aina Jesosone jana jetaote, sabere, enuha, naaonjoainuri que biji achunequiiin arajii cachaauru que corianeraain turuha cue nii Jesoso aina nerelanacaauru

lechoonca coroatajaneein nenea Jodasi. Acaauru letoaaauruhasaseredotecuru curuaanaacuru aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaureraauru, Joriocuru bichauhenaauru, naaonjoainurine jaun. ⁴⁴Nitohaneein que nesujueein colurujeuin jetaote: “Nii quiiha meri lioracaite acanereein. Chaen mucuhin caohatiin biji ichojoaain amaauche,” naain jetao amanajae Jodasi.

⁴⁵Niritiin acaauru amaain jetaote, inae rene turuhin rohan nichuutaain jetao:

“Cacha relaera,” naain jetao Jesoso meri lohite Jodasi. ⁴⁶Nitohaneein jetaote, Jesoso mucuhin amaaure.

⁴⁷Nii jana jetaote, sabere mucuhaneechaneeriin leinjiin haseredotecuru curuaanaa cacha uricho beuhite, ecu acaauru aina nenea cacha. ⁴⁸Nii jana jetaote, nii mucuha cunacaauru cachaauru rai jetao: “Chanuna necha aansai asijauto mucuera tochaneein enuha, sabere, naaonjoain uhaain canu mucuha uhiche. ⁴⁹Itolere cojoanonaa banane inara jana Teenforo asaae neein cachaauru relanajacoon. Nii jana chabana canu mucunajaaohееeiche. Nete Quiricha inoaensi cuhane aitoha Cana Coaunerane nainaaichene coinete caa aaiiche,” nae jetao nii mucuha cunacaauru cachaauru rai Jesoso.

⁵⁰Nii jana jetaote, ecu jelai Jesoso ratiriin, satiiin soroore aina nerelanacaauru. ⁵¹Nii jana leinjiin enamanaa jetaote, shojoera que shoheshohequiiin caaijie cuujihane jana jetao, acaen-tonai mucuuruhane jaun, ⁵²nii shojoera ratiriin machohequiiin cha colane soroee.

Jorioocuru bichauhenaauru- niha chatohanaine rucuhaneein nenacaauru-

Junta Suprema acatiha niha Jesosone

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71;

Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³Nitohaneein haseredotecuru curuaanaacuru curuaana rene Jesoso

amaauruhane jana jetaote, satiin ecu netaojiaaure saseredotecuru curuaanaa-curu, Joriocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru, naaonjoainuri. ⁵⁴Nii jana jetaote, nita coarajeein caaijie cuuje Fedoro, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa loreri chajeniha tiaajeein. Inae ecu turuhin jetaote, Teenforo beraaihurera aina nelauriaain usi que nichaatiha nedae.

⁵⁵Nii jana jetaote, Jesoso sohin jaaoruhane jaanu lera airihure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen satiin Joriocuru bichauhenaauru- *Junta Supremacuru*, naaonjoainuri. Nejetaote, nii chatohaneein teeruhane jaanu lera eruurene, ⁵⁶nitohaneein nohanein colurujueuruha arajiin cachaaurune saijieein ita rijitjoeein aitocurenihane jaun. ⁵⁷Nii jana tabaauru jetaote, nimichuhin nechu jataain nohanein:

⁵⁸“Canacaanu uricho quene aonacaan: ‘Caa cachaauruhacha ichai Teenforo itajeeinne, nichata janojoein cuhane leeocho ichana naineen cachaauruhacha ichanohinelanaala,’ naane jana,” naain jetao colurujueure.

⁵⁹Nejetaote, ita rijitjoein cuaain colurujeeurenihane jaun esenetana nainecurene.

⁶⁰Nii jana jetaote, satiin nii ecu nenacaauru cataaun nichaauraain jetao: “Chatohanaina ichaaite, toon toritiin icholuruhecuruhane jana tonoranajae-neein,” naain jetao Jesoso caje bajae saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa. ⁶¹Nejetaote, tonoraelanaala inauhenecha aonaje Jesoso. Nii jaun jetaote, nacoaauneein rai jetao:

“Iina itolere icharaanu que turuha uheni Cana Coanera Calaohi Mesihasi neei,” naain caje bajaa saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote: ⁶²“Ejeen, acaneeunchujanrana.

Inarate itolere ichana nainera neein nena Ofa raotono nichajai que lauhecohanune jana cacoarariquicheein. Chaen techu, inae ecu tihane bana dede caje, dede sacari jana uhin fauha uhanune jana canu coarariquicheein,” nae jetao rai Jesoso.

⁶³Nii jaun jetaote, obaecane cojunacaneein cajione soaisoain jetao: ⁶⁴“Cha nenacaaneeina coara lateriquiche. Inara uricho quete, inae Cana Coanera Calahiniha nocoetiin irihane aonaquiche. Tonaquiche jana nii que,” naa acaauru rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote, satiin ita suujua rijitjoein nii coulurujeeuruhane ujuaaihonnein aca ohane coina aitocure.

⁶⁵Nii jana tabaauru jetaote, coluneeinchuru nota conajaain bisiin jetao: “Aihane caa ii bisicha coitucuhin beeu,” naauruhane jana jetao, Teenforo beraichacurune maajeein nomeri faohacure.

Jesoso coitucuha nocoeteniha Fedorone

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62;

Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶⁻⁶⁷Nii jana jetaote, loreri chajeniha usi que nichaatiha lauhecoha Fedorone coariin: “Ii netonaite Nasarete cocoaicha Jesoso aina amuhemuhena neei,” nae jetao Fedoro rene turuhin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa coseenra.

⁶⁸Nii jana jetaote: “Coatiha nii carai aitohine jaan cacha coitucuhaaun. Chaa que chaainti nii aitoi,” naain jetao neesujue Fedoro. Niritiin jetaote, jelai caje amuhin acuujuaniha neeorihane jana, inae ere ataohari curuaanaa. ⁶⁹Nii jana jetaote, nacoaauneein Fedoro coaraain leeochoauru rai jetao:

“Caa netonaite, nere tonoraeranein nena ne,” nae jetao nii coseenra, leeochoauru rai.

⁷⁰Nejetaote nacoaauneein nesuuje. Nii baiha neeorin jetaote, nacoaauneein Fedoro rai jetao:

“Rauhijiriinte bajiaa acaauru caje nena neei. Nii choae tacaain Calillea cocoaicha neei inatiin,” naaure jetao nii cuu nenacaauru.

⁷¹Nii jana jetaote: “Esinae rauhijiriin Cana Coaunerate coaraje, nii aitocoi-chene jaa cacha coitucuenihanune,”

⁷²naa Fedorone rijieoritiin irihane coroata satiha ataoharine jana jetaote: “Jaiti coroata saain ereniha ataoharine ajinhate, cacoitucuha nocoetelanaala nichata saain nesuujueriquiin,” naalu rai Jesusone coacuhin jetao chanae Fedoro.

**Coberenadoro Filato
acatiha niha Jesusone**

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 ¹Nii jana jetaote, jataain janohetiin netaojiaaure saseredotecuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, chaen niha chatohanaine rucuhaneein nenacaauru- *Junta Supremacuru*, naaonjoainuri. Nitohanein jetaote, Jesoso biji ichojoaain amaaain Roma curuaanaacha letoai Jorionelanaala nena- coberenadoro Filato rai tiha cuure. ²Inae nii Filato rene turuaauruhane jana jetaote:

“Iina Jorioocuru Curuaanaa *Rey* niha,” naa rai Filatone jana jetaote: “Ejeen. Esinae rauhijiriin acanichaanne quete aitoi,” nae jetao rai Jesoso.

³Nii jana saseredotecuru curuaanaacuru jetaote, jataain araai laurii itolere ichaain nihane que aitiin colurujeure.

⁴Nii jaun jetaote, nacoaauneein rai jetao: “Aonaun, jataain araai laurii itolere ichaain neeine que aitiinte icholuruhe-

cure. Chanuna jana tonaain acaauru tonoraeneei,” nae jetao rai Filato.

⁵Nejetaote, tonoraeniha Jesusone jaun: “Chatohanihane jaunna caa catoonraene,” nae suujua cuhane Filato.

**Ateinanohi niha Jesusone
coina rucuhacuruhane**

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶Nitohanein beseta bana nainein niha chuni colurujuenojine jetaote, jerecuruha nii cachaaurune rijijiein jianenajaque Filato. ⁷Nii jana jetaote, caresero cuhane ne leinjiin cacha

Barabasinein niicha curuaateuri. Nii Barabaside leeochoauru aina acaauru curuaanaacuru que nejerateein sonajaain jaorera ne. ⁸Nii jana jetaote Filato rene turuhin, nii beseta bana nainein ichanajaaocane rijijiein ichaa

Filatone coina caje bajaure cachaauru. ⁹Nii jaun jetaote, acaauru rai jetao: “Aihane jaunna, inara Jorionequi-

chene Curuaanaa *Rey* jianichaaunne jeriquiche,” nae jetao acaauru rai Filato, ¹⁰saseredotecuru curuaanaa amurijiriin coitucuhin cachaauru relaa Jesusone

jaun, arajii cachaauru esenetaain sacuuruhane jaun que necoelai caaun mucuhin rai teeuruhane que nainaane jaun. ¹¹Nejetaote, cachaauru suujua tacaure saseredotecuru curuaanaacuru,

Barabasi jianeratecuruhane coina. ¹²Nii jana jetaote, acaauru rai jetao:

“Chatohanai jana ichacaanne jeriquiche caa Jorioocuru curuaanaa *Rey*neein inaraacha curuaatei aina,” naain acaauru caje bajaa Filatone jana jetaote:

¹³“Coroso que teenein jerichaanura,” naauruha ehequiinne jaun jetaote:

¹⁴“Chatohanai baasonajian ichae,” naa acaauru rai Filatone jana jetaote, nacoaaunein ehequiin jetao:

“Coroso que teechaaura,” naaure cachaauru.

¹⁵Nii jaun jetaote cachaauru aina caohachaaain nenea jerihane jaun Barabasi jianein, Jesoso bisichatihane baiha acaauru rai te Filato, coroso que teuruhane coina.

¹⁶Nii jana jetaote, nii cocoinanacai loreri chajeniha Jesoso amaain, sondaro nejesinanejeein ecu satiin netaojiaaure. ¹⁷Nitohanein netaojiaain jetaote, que cajione jichohajiojaai lanajai curujuaain, oja caje ichanohin comai lauriaaure coturi que. ¹⁸Nii baiha jetaote:

“Acanein neeine Jorioocuru Curuaanaa *Rey*,” naaure jetao ehequiin nechu jataain cairichaa que nocoatijiaa.

¹⁹Niritiin jetaote, enuha que rai couturi faojoaain coulunecuruhane baiha, nechu jataain que ninichaaajia nacatiha neseonriaaure soondarooru.

²⁰Nitohanein jataain que ninichaajeeuruhane baiha jetaote, nii cajione lanajai jichohajiojaai que niicha curuhacuri rocchin jetao, rai cajione esine curujuaain, jelai caje amaain coroso que tih cuure.

Coroso que Jesoso teuruhane

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹Nii jana jetaote, ocoana caje caaujiha Alejaandoro, Rufo, naaonjoainuri inaca leinjiin cacha Sirene cocoaicha Simoonne jana coaraain jetao cotihacure, nii Jesoso teuruhane jaanu coroso amaane coina.

²²Nitohanein jetaote, Golgotau Jesoso amaare. Golgota naane jetaote, “Niha couturi bejeronaa jaan,” naane aite. ²³Inaa ecu turuhin sacari mirra jujuaain nenea que jasiiteein bino que cocoaanaa jerecuruhane jana jetaote conaa jerene Jesoso. ²⁴Nitohanein cairichaaain jetaote coroso que teein, “Chariji raineincha nedarein,” naain que nocoatijiaain ecu nejesinajeein ita

rai Jesoso cajione chaluure soondarooru. ²⁵⁻²⁶Janone nichae nuna macohi ichoae teejia enotone jana coroso que teein jetaote: Jorioocuru curuanaa niha nocoetohane jaunte, “Jorioocuru curuaanaa *Rey* ne,” naain que aitiin, laenanohineein nenea tabara teure coturiniha. ²⁷Chaen jetaote ecu aina corotajai asijiautooru teure coroso que, leinjiin raotono nichajaique, leeocho rai najaabiji nichajaique, naaonjoaain. ²⁸Nitohanein jetaote: “Necha ansai asijiautoorunein nenea rijijieeinte nereein,” naain laenanohineein niha Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanene nainae.

²⁹Nii jana jetaote, coturi rurujuaain:

“Ichalaraa. Chajaain aihane Teenforo itajeein nichata janojoin cuhane nacoaaunein michunaa jereeine rijijieein ³⁰ichaajenihane ijjabereeo ichoteratein coroso caje faau,” naain jetao Jesoso nocoje chanuure satiin ecu situacaauru.

³¹Saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru, naaonjoainuri netonai jetaote:

“Leeochoauru ichoteratiha niqui, nete raajenihane jaberoco ichoteratena nainene. ³²Chajaain aihane caa coroso caje fauhine Mesihasi- Isaraelitaauru curuaanaa *Reyte* coaraain esenetaacache,” naain jetao que ninichaajeeure nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru. Nii ecu jiniichaaain coroso que nenacaauru netonai jetaotechu Jesoso nocojechanuure.

Oha Jesusone

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³Nii jana jetaote, enoto chujutora caje coaaunein nunuhetein nocohena ne satiin caa chauratane nuna macohi ichoae teejihaa sonanereentiaain. ³⁴Nii rijieeoritiin jetaote, jataain tonijiaain jetao:

“Eloi, eloi, lema sabactani,” naane jetao: “Cana Coaunera cacorataaneen, chanuna catohaneen canu nainatejeei,” naa jetao aite Jesoso.

³⁵Nii jana nii ecuneen aonajeerera tabaauru jetaote:

“Aonacuche *profeta* inoaensi Eliasi cotihacate aite,” naure jetao ita rai.

³⁶Nii jaun jetaote, leinjiin acaauru caje nena cache jetao, jelhariin cuhin cajione que bino baaso elohanti sisiaain amaain jetao, Jesoso rai sijirichae jiarana nujan macohi que tein cohane caina. “Coa rohecaachete aihane coroso caje fauha uha Eliasine coaracaache,” naain.

³⁷Nii jana jetaote, jataain tonijiaain auhaquiin inae ohe Jesoso. ³⁸Nii jaun jetaote, ecui nichajai caje nunuheteen ecoai nichaae cuhin nesoaiheite nii Teenforo bujuatecuruhane jaan cajione. ³⁹Nii jana, ecu neen coarajiha Roma rai soondarooru curuaanaane jana niritiin oha Jesosone jaun jetaote:

“Esinae rauhijiriinte, Cana Coaunera Calahinecaihua caa cachara,” naain jetao ecu coaraje.

⁴⁰Chaen enecuru tabaauru jetaote, caje icharajeriin neen coarajeeuruhane jana, ecu acaauru aina ne Maadala bene Mariha, chaen Jose ocoala Saantiaao neba Mariha, chaen Salomee, naaonjoainuri. ⁴¹Nii ecu neen coarajeeurera enecuru jetaote, aina cuhin Calileea niha Jesosone bana coroatajaneraneen nenacaauru ne. Chaen jetaotechu, ecu neure arajiin leeochoauru cachaauru, Jerosaleeun cuha Jesosone jana aina cunacaauru.

Jesoso jaberoco rucuhacuruhane
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²Inae nocoheca nebetacanaa cojoanona que janohane coinane jana, neruujeeuruha Jorioocurune jaa

cojoanona jana jetaote, ⁴³Filato coaraa cue Arimatea cocoaicha Jose, Jesoso jaberoco bajaane caina. Nii Josete Jorioocuru rai nelateen nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru- *Junta Supremacuru* caje jataain nelateen nena ne. Acaentonaite tururichaa in Cane Coaunera Cojoanonaane cohajee inelu. ⁴⁴Nii jaun jetaote, rene turuh inae oha Jesosone que aithane jaun cojoelatohane jaun jetao soondarooru curuaanaa cotiharate Filato, esinae rauhijiriin ohane biha raine coitcuhane caina.

⁴⁵Nii jana rene turuh inae ohane bihane jaun jetaote Jose rai nii Jesoso jaberoco terate Filato. ⁴⁶Nii jaun jetaote, Jesoso jaberoco fauh in jataain cajione caohacha lino coretee in nii cajione que conajae Jose. Nitohaneen conaacane baiha jetaote, ajeri jachu cuhane tein, rai bacuujuua fuh in ratiri ajeri jaberoco que. ⁴⁷Nii jana jetaote, ecu aina neen nii Jesoso jaberoco teeuruhane jaa jelai coarajeeure Maadala bene Mariha, chaen Jose neba Mariha, naaonjoainuri.

O caje ichanaa Jesosone
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 ¹⁻²Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana jetaote, semana nunuhe cojoanonaa tomiho bana jataain janohetiin enanejee in mituhajiha enotone jana jujuaihuru coretee in amaain, que Jesoso jaberoco jujuua cuure Saantiaao neba Mariha, Maadala bene Mariha, Salomee, naaonjoainuri. ³Nitohaneen cuhin jetaote ita rai:

“Chana jana cana rai nii fueranee in nena ajeri elonare,” naain jetao niqui cuure.

⁴Nejetaote coaracuruhane jana, elonanohineen ne nii ajeri seenjoan fueranee in nena. ⁵Nii jana nii ajeri jachu cuhane enooruhane jana jetaote, acaauru

raotono nichajai que lauhaca leinjiin enamanaa somajaain tarararoti que cajionecohine jana coaraain nesoonetoore nii enecuru. ⁶Nejetaote, acaauru rai: “Coa nesoonetohache. Coroso que niicha teuri Nasarete cocoaicha Jesosona ariiche. Inae ichanaane jaun coatiha inae cau nihei. Nii teeuruhane jaan jelai coaracuche.

⁷Chajaain jelaiha cauhin, Fedoro, chaen aina nerelanacaauru, naaonjoainuri rai: “Inae inara ajinihate Calileea cue Jesoso. Ucuuaete coariquicheein, inara rai aitoroaetohane rijijieeincha, nanichuche acaauru raicha,” nae jetao nii enecuru rai anjera.

⁸Nii jana jetaote, jataain nesoonetooruhane jaun chatatajaneein jelai caje sorohin, nii chuni rai belanaala inauheneecha neeure.

Maadala bene Mariha rai ecooca Jesosone
(*Jn 20.11-18*)

⁹Inae semana cojoanonaa nunuhe bana ichanaane baiha jetaote, nii suujua cuhane caaunsini moconajaera letono siricha- niicha rautailu Maadala bene Mariha rene ococoe jauriaanejeein Jesoso. ¹⁰Aca jetaote, chanaain inaderaauruha nii Jesoso aina nerelana-caaurune jana jetao, acaauru rene turuhin biha cue.

¹¹Nitohaneein acaauru rene turuhin, jerichanejeein jaberoconeein ichaoha Jesosone coaraain biha cuha acaauru raine jana jetaote esenetaaurene.

**Coroatajai aina nerelanacaauru rai
ococoa Jesosone**
(*Lc 24.13-35*)

¹²Nii baiha jetaote, bero cuhane cuujeeuruha coroatajai aina nerelana-caaurune jana nejelauneein acaauru rai ococoe Jesoso. ¹³Nitohaneein acaauru rai ocoocane coaraain, leochaauru rai biha cuuruhane jana jetaote, nii acaauru niha natiin esenetaaurene.

**Niicha cocoaainauri afosotooru rai,
acaauruhacha ichaneni tiha Jesosone**
(*Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23*)

¹⁴Nii baiha neeorin jetaote, lenoniha neeuruha nii lechoonca leinjiin aina nerelanacaaurune jana jetao, ecu acaauru rai ococohin, nii o caje ichanaane coaraain beeurera esenetana jerelanaala baasoneein rai suujua coaracuruhane caohate.

¹⁵Nii baiha jetaote: “Chajaain caa chauratane sacuritaain nenacaauru satiin cachaaauru rai, nosa caje nichoteeururichaaaine coina jitariin caa caitoonjoan beebjeenichuche. ¹⁶Caa caitoonjoan beechene jana esenetaain acauhanau teein nebaotisaerateite nichotiha cureein. Jana caa caitoonjoan beechene jana esenetana jeriheichurute caseteco coaraa cuurureein. ¹⁷Canu esenetaain canu ere tonoraain neeichenete canu neein nena rijijieein moconajaera letonocuru sitaain, nejelau-neeichuru nereeuru cuhane ereein, ¹⁸acano niha natiin mucunaa nainein, naaonjoaain, corianiha natiin coichene nii chatohaneein baasoneein inara tenereein. Nii choae tacaain techu, cunaitenacaauru mucuhichene nerautaa cuurureein,” nae jetao niicha cocoaainauri rai Jesoso.

Dedeeu cuha Jesosone
(*Lc 24.50-53*)

¹⁹Niritiin niicha cocoaainauri afosotooru rai irihane baiha jetaote, dedeeu iniin rai Inaca Cana Coaunera raotono nichajai que nelauriaa cuelu Cana Curuaanaa Jesoso. ²⁰Nii jaun jetaote, satiin chauratane sacuritaain amuhemujeein nosa caje nichoteeururichaaaine beebjeiha cuuruhane jana jetao, nii acaauruhacha beebjei esenetana nainecuruha cachaaaurune coina acaauru aina cuaain cojoelanaacojoai ichae Cana Coaunera.

Locasiicha laenai

Ena Nenea Cana Coaunera Ere

Teofilo rai Locasiicha laenai quiricha

1 ¹Arajii cachaaurute caa canacaanu jana Jesoso ichanohichuru laenacurelu. ²Nii laenaeraaurute nunuhe caje coaaneein aina amuhemujueein niicha coarai que canacaanu relaeraneein neeuruhane coina tenojoinnein neurelu. ³Nii jaunna, canuhetonai satiin coitucuurera caje bajaau, rai nunuhe caje coaaneein colalajiin, caohachaain coitucuhanune coina. Nii jana, carai netonai jataain caohachaane jaunna carai nelatein neeine rai laenaau Teofilo, ⁴esinae rauhijiriin erenea niha nii ii relaauruhane jaa esenetaain caohachaain coitucuhin neeine coina.

Nejanoarichaaain cacha baotisaera Joanne biha anjerane

⁵Jodea batane curuaanaa- *rey* neein niha leinjiin Jorionein nenea Erodesine bana jetaote, ichoaelu leinjiin Cana Coaunera aina caohachaain niha cachane coina rucuhanein nenea saseredote Sacariasi. Aca jetaote, acaauru inoansi saseredotecuru Abiasa lauri caje nenaanelu. Nii jana rai sinijera Isabeli jetaote, jauriaanejeein saseredotenein nenea Aaroon nefoera-teeuru caje nenaanelu. ⁶Acaauru

jetaote, esinae rauhijiriin jiniiquin Cana Coaunera esenetaain naitoonjoan tonoraain neurelu. Nitohaneunruhane jaun jetaote nii chuni- acaauru que chatohanai ujuaitena nainecurenelu.

⁷Nejetaote, canaanai sirina inaeniha nii Isabeline jaun, leinjiinejei canaanai sirilanaala jiniiquin biinaaneurelu.

⁸⁻⁹Nitohanein jetaote, inae Cana Coaunera notaracae saseredote neeuruhane ichanohin jujui mocooruhane coina neeuruha Sacariasi laurichurune jaa cojoinacaque tihane jaun jetaote, nitohaniha saseredote neeuruhane ichaone jaun, Sacariasi que tacaajeein dadae, rori ichoaae tein jujui mocoha Teenforo asaaene coina.

¹⁰Nitohanein jujui mocoha enohane tonohanau jetaote, aere neein Cana Coaunera bajae bajaecure leeochoauru saseredotecuru aina cachaauru.

¹¹Nii jana jetaote, Sacariasi rai ecocohin, nii jujui mocohane jaa rori raotono nichajai que jetao chujujuae Cana Coaunera letono anjera. ¹²Nii jaun jetaote, nii anjera coariin, nesoonetiin cojoaelatoha Sacariasine jana jetao:

¹³“Coo nesoonetohara Sacariasi. Bajaebajaequiine aonajian Cana Coaunerara. Nii ii sinijera Isabelite leinjiin canaanai siricheeincha. Acate Joann neein curuaateriquincha.

¹⁴Chaentechu aina jataain raotojoein neriquincha. Leeochaauru cachaauru netonaite nejanoa coroaecurureein, ¹⁵jataain Cana Coaunera rai nelateinnein nerichainne jaunra. Coatiha bino, abariinti, naaonjoainuri corinaainta. Acate esinae rauhijiriin Cana Coaunera suujue que suujuecoha cureein nejanoaane ajiniha caje coauneeincha. ¹⁶Acate, Cana Coaunera Ere tonoraai che Isaraeli cocoaichaneechene caina ichareeincha. ¹⁷Nii Joaante turuha uheneni Cana Curuaanaa ajiniha cureein, Cana Coaunera ere bera inoansi Irihasi rai niicha tei suujueque suujuequiin- Cana Coauneraacha ichana nainei ichaain naaonjoaaincha. Acate aicheein calaohichuru aina jiniiquin ita que suujua acateein neeuruha acaauru fojaraaurune coinara. Chaen erenaa tonorana jeriheichuru netonai erenaa tonoraain naaonjoaauruhane, raotojoein Cana Curuaanaa ranaa nainecuruhane coinara,” naa rai nii anjerane jaun jetaote:

¹⁸“Inasiine bajiaa nitohaneein nerichaaunnine esenetareeun, inae casinejera aina jiniiquin jataain biinaanihacaanu natiinta,” naa Sacariasine jana jetaote:

¹⁹“Canune, Cana Coaunera letono Cabirieli neeun. Acate caletoe, ichei caa erenaa raotono bihanune caina. ²⁰Nete caa ichei aitocooaunne esenetareeine jaun, ena caje coauneei caa ichei caitoonjoan cojoinaca que tihanereein tiaain erenaachara neein neriquincha,” nae jetao Sacarias rai nii anjera.

²¹Nii tonohanau jetaote, aerene neein Sacarias cohacuruha cachaurune jana, jataain carajaane jaun jetao, “Chana jataain ichae carajaain Teenforo asaae caje mituenihane caina,” naain jetao ita caje bajaaure nii aerene neein coharaauru.

²²Nii jana jetaote, tabiicha acaauru rene eresilanaala Teenforo caje mituha uhe nii Sacarias, acaauru rai biji nejesinaacha que bihajein. Nii jaun jetaote: “Jerihanete chaelai coaratih Cana Coaunerane jaa coaracaiha Teenforo asaaera,” naaunre jetao ita rai.

Nii caje nunuhetein jetaote, erenaa nainelanaala nelu Sacarias.

²³Inae nitohanein teenmforo asaae niicha ichanenu nainain jetaote, jelaiha nenajaun cauha cue Sacarias. ²⁴Nii baiha neeonriin, inae ausirinein jetaote, rai loreri caje amuelanaala ecuhacha ne saoqui ateein rai sinijera Isabeli:

²⁵“Cana Coaunerate, caa catohanein caete, nabana caque nererojoecaain jaolecooruha cachaurune coataa,” naain suujua ereein.

Nejanoarichaa in Jesosone biha leinjiin anjerane

²⁶Inae saota ateniha canaanai siriha Isabeline jana jetaote, Calileea batane que nena Nasareteu jetao, leinjiin letono anjera Cabirieli letoae Cana Coaunera. ²⁷Chariji bana quicha aina ichoelanaala nena leinjiin ranuna Mariha rene turuha cuhane caina. Nii ranuna jetaote, cana inoensihuru curuaanaa Rabiri neferatenein nena Jose que nelanajaane rai ne.

²⁸Nitohanein cuhin jetaote, nii niha Marihane jaaun rene turuhin enohin jetao:

“Ii renena bedaeniha uunra, Cana Coauneraacha rausiajei. Jataainte ii rausiaje Cana Coaunerara” naa rai nii anjerane jaun jetaote, ²⁹coaariin nesoonetiin: “Chanuna caritiin ere canu rai,” naa suujua cuhane Marihane jana jetao,

³⁰“Coa nesoonetohara Mariha. Cana Coaunerate ii janiji, ii rai caohacha

ichaane coina. ³¹Inae leinjiin canaanai siririquiinch. Inae nejanoaane jana Jesoso neein curuaateenicha. ³²Acate itolere cacha amurijiriin itolere que nelateinnein, acaihaniji Cana Coaunera Calaohineein nenaanein coitucua cuurureein cachaaurura. Nii jana Cana Curuaanaa Cana Coaunerate, nii rai foeratera inoensihuru curuaanaa neein nena Rabiri rijjijiein *reynein* terein, inara Curuaanaanein nihane, ³³rai nere tonoraache inara Israeli cocoaichaneichene, chabana satonoelanaala inara Curuaanaanein nihane coinara,” naa nii anjerane jana jetao:

³⁴“Inasiine bajiaa nitohanein leinjiin canaanai siricheeun nii chuni cacha aina ichaohanune coalanaalata,” naa Marihane jana jetao:

³⁵“Cana Coaunera Suujuete aiha suruaane rijjijiein ichoae fauha ureein, leinjiin canaanai sirine coinara. Nii jaunte nii canaanai iicha sirii, Cana Coaunera Calaohinereeincha.

³⁶Ii araai Isabeli netonai techu, inae leinjiin canaanai siricheeincha. Inae biinaa nihane sainejeeinte inae canaanai siricha. ‘Canaanai sirina inaenihane jaun jete canaanai sirine,’ naauruhane jaate, inae saota atene rai canaanaicha. ³⁷Coatoha Cana Coaunera rai caaintaai chata,” naa Mariha raine jana jetaote:

³⁸“Aihachuhisicha. Niicha belai nichaanne rai aitohine rijjijiein, niicha ichana jerei ichamiin Cana Coaunerara,” naa Marihane jana jetao, inae jelai caje amue nii anjera.

Isabeli rene turuha cuha Marihane

³⁹Nii bana jetaote, erojoein cuhin Jodea bichatane que nena neseu cuhin Isabeli rene turuha cue jetao Mariha.

⁴⁰⁻⁴¹Nitohanein cuhin jetaote, inae ecu turuhin Sacariasi loreri asae enohin, Isabeli rai iriha Marihane aonaain jetao,

Isabeli suri cuhane neein nerurujuae nii rai canaanai.

Nii jaun jetaote, Cana Coaunera Suujue que suujuequiin jetao, ⁴²jataain tonijiaain:

“Cana Coaunerate, itolere enecuru rai caohacha ichaane amurijiriin ichei caohacha ichae. Nii rijjijieintechu nii ii calaohi rai netonai caohacha ichae.

⁴³Nii jaun chaneinna jana nereun canu, Cana Curuaanaa nebaneine saijiein carene turuha uhine coina.

⁴⁴Nii carene turuhin ereeine aonaainte, rachoojoenaa caaun canu suri cuhane neein nerurujuae carai canaanai. ⁴⁵Nii jaunte raotojoein neei, ii rausiaaeca nii ichei aitoha Cana Curuaanaa esenetaain tonoraaine jaun,” naa Mariha rai Isabeline jana jetaote:

⁴⁶“Aihanuchujian.

⁴⁷Canu suujuate, itolere niicha ichana naineei ichaain, canu ichoteratein niha Cana Curuaanaa Cana Coaunerane jaun corojaje,

⁴⁸rai chanein nenihanune saijiein canu janijiiin canu rausiaaeca Cana Coaunerane jaun.

Nii jaunte ena caje coaunein Cana Coauneraacha rausiajeinein cacurujuatoha cuurureein itolere janonaa bana cachaauru,

⁴⁹nitohanein jataain canu belaiha itolere que nelatein itolere ichana nainera Cana Coaunerane jaun. Leinjiin acaachate Acanein ne.

⁵⁰Nii Cana Coaunerate, cairichaojoaai itolere bana que suujua acatein ichaonacaauru coarae.

⁵¹ Nitohaneein itolere niicha
ichana nainei ichaante,
nii chaque nelatelanaala neeuruha
nii itolere que nelaetoha
nocoetonacaaurune coina
icharaneein ne.

⁵² Chaentechu, curuanaacuru
reychuru nihanatiin,

⁵³ inae cha nelanaala
neeuruhane coina ichae.
Chaentechu,
nii leeochoauru rai
chaque nelatelanaala
cairicheinejeein nenacaauru
rausiaeraneein ne, itolere que.
Jana nii coriqui nebaneein
nenacaaurute,
nii cha colane bijiicha baejeein
niha cuurureein.

⁵⁴ Aihane jaunte
rai cacha Israelitanichaachene
cairichaaajoaain cana
coaraane jaun,
cana coroatajanereein,

⁵⁵ inae nitohaneein ichaane coina,
cana inoaensi Abaraau,
nii rai inamacooru,
naaonjoainuri rai aitohalu
Cana Coaunerane jaun,”

naain jetao Cana Coaunera coroaje Mariha.

⁵⁶ Nitohaneein turuha cunajau nichata
ateein Isabeli aina nihane baiha jetaote,
jelaiha nenajaun cauha cuelu Mariha.

**Inae nejanoaa cacha coujunacateein
baotisaera Joanne**

⁵⁷ Inae nejanoaane que tiha nii Isabeli
rai canaanaine jaun jetaote, quicha
cojoaajineein janoae rai neba Isabeli.

⁵⁸ Nii jana jetaote, rene turuhacoaain
jetao coroaeca cuure rai naraichuru
aina rai laurijiracuru, rai caohacha
ichaa Cana Coaunerane coitucuruha
raotjoeine jaun.

⁵⁹ Inae fosa janoniha nii canaanai
nejanoane jana jetaote, amain rai
jaberoco cari saerateein jetao, rai inaca
Sacariasi curuaa que jetao curuaatenaa
jerecure. ⁶⁰ Ne jetaote jerelanaala:

“Aihei, jiaohine. Joaan neein curuaa-
canete caohachae,” naa rai nebane jaun
jetao:

⁶¹ “Chanuna. Inasiina niha niritoco-
joaain curuaajaain charaaine coalanaala
niritocohare rai curuaa,” naain jetao
jerecurene.

⁶² Niritiin jetaote, nii canaanai inaca
coujeluhin: “Tohanriani rai curuaata,”
naain jetao bajaure coitucuruhanane coina.

⁶³ Nii jaun jetaote, acaauru caje que
teen laenaane jaanu bajaee jetao biji
nejesinaacha que. Nitohaneein bajaain
jetaote, “Joaan neein curuaacanete ne,”
naain jetao laenae rai inaca, jaiti
mituheniha rai nerene jaun. Nii jaun
jetaote, satiiin cojoelatoore cachaauru.

⁶⁴ Nii rijieoritiin inae nacoaneein
mituha nerene jaun jetaote, rachoo-
joeiin Cana Coaunera coroaje Sacariasi.
⁶⁵ Nii jana jetaote, nitohanihane jaun
cojoelatoore rai laurijiracuru coarajeu-
rera. Nii jaun jetaote, itolereenein Jodea
bichatane batane sacuritaain coitucuhin
ita rai beebejerejetocurelu.

⁶⁶ Nii aonaain cojoelatiin jetaote:
“Chatohanai neeinna nereein nii
canaanai,” naaure jetao, esinae
rauhijiriin niicha jerenohineein nena
nihane coaratihia acaauru que Cana
Coaunerane coaracuruhanane jaun.

Rachoojoiha Sacariasine

⁶⁷ Nii jana, nii canaanai inaca
Sacariasi suujueniha neein que beratihia
Cana Coaunera Suujuene jaun jetaote:

⁶⁸ “Jataainte caohacha ichae
Cana Curuaanaa Israeli
Coaunerara,

- raotojoeein neeuruha
rai cachaaurune coina,
ichoteratiha uhana jaunra.
- ⁶⁹ Nii jaunte,
cana inoensihuru curuaanaa
Rabiri nefoerateneein,
jataain itolere amurijiriin
nelateein laraajiin nenea letoae,
jianacoon cana mitaeraanu quera.
- ⁷⁰ Inae catohanein
ichaane coinata,
rai nere bera inoensihuru
que beratelura.
- ⁷¹ Itolere
cana que nererojoecaain,
cana aina nejerateein nenacaaru,
naonjoaihunri caje
cana mitaane coina
aitohalune jaunte,
- ⁷² nii baitena nainene,
cairichaaajoaain
cana inoensihuru coaraain
aitohalune jaun,
Cana Coaunerara.
- ⁷³ Nitohanein
esinae rauhijiriin ichaane coina,
cana foeratera inoensi Abaraau
rai:
- ⁷⁴ Jianacoon,
cana aina nejeratenacaaru caje
jete cana mitaane,
cha que casilanaala nere tonoraain
leinjiin raacha nelateein,
- ⁷⁵ esinae rauhijiriin
caohacha nejesina ichaain,
baaso coacuelanaala
inoenlu netojoein,
itolere janonaa bana
nerichaacheeinje,
naain belu Cana Coaunera,
cana foeratera inoensi Abaraau
rai.
- ⁷⁶ Jana ii, cacalabineeinete,
acaihanijin Cana Coaunera
neein nenea ere beranein,

- Cana Curuaanaa ajiinchatera
neein niha curiquiin,
jeriha Cana Coaunerane rijijieein,
turunaa nainihane jaanu
beebejeeine coina,
- ⁷⁷ acauru osa caje
acauru ichoteraterichaaain
Cana Coaunerane
coitucuuruha cachaaurune coinara.
- ⁷⁸ Jataain cairichaaajoaain
cana coaraane jaunte,
dede caje cana rai
ena nenea Cojoanonaa teein
ne Cana Coaunera,
⁷⁹ nocohena tabai caje nichoteein,
nii rai Cojoanonaa que
neconaain cuhin,
cana rai niicha tenojoin
raotojoein rachoojoein
ichaonaanaja que
turuacachene coinara,”

naain jetao nii canaanai inaca Sacariasi
suujueniha neein que beratihana Cana
Coaunera Suujue.

⁸⁰Nii jana jetaote, esinae rauhijiriin
Cana Coaunera Suujue que suujuequiin
jetao, fohejeein cujue nii canaanai.
Nitohanein fohejeein ichauchenanein
jetaote, cacha areroo amuhemujueein
nelu, rai lauri Israelitacuru que
necoitucueratihane reein tiaajoaain.

Nejanoa Jesosone
(Mt 1.18-25)

2 ¹Nii nejanoa rai niha Jesosone bana
jetaote, itolereenein cana rai
chauratane sacuritaain cachaauru
letoaelu reychuru curuaanaacuru
curuaanaa enferadoro Aogosto, satiin
cachaauru janijiiin acauru curuaacuru
cocoirichauruhane coina. ²Nii jauriaa-
nejeein cachaauru curuaa cocoirichaa-
ruhane bana jetaote, Siria batane
coberenadoro neein nelu Sirenio. ³Nii

jaun jetaote, satiin acaauru foeratera-
curu atane cuhacoain, quiricha cuhane
curuaa teratiha cuhacoaurelu lauri
lauri caje uhin ecu turunacaauru
cachaauru.

⁴Nii jaun jetaote, Calileea batane que
nena Nasarete caje cuhin jetao, Jodea
batane que nena Beleeun cuelu jetao
Jose, jelai caje nejanoanaaneein nihalu
rai foeratera reyneein nenaalu Rabirine
jaun. ⁵Nii jaun jetaote, canaanai
cousurihi niha Marihane jana, aina
jiniiquuin quiricha cuhane curuaa
laenaratiha Beleeun cue jetao Jose, ita
raauruhane rai netiin. ⁶Nii jana inae
nejanoaane que tiha nii Mariha rai
canaanaine jaun jetaote, nii Beleeun
neurunajau nejanoaelu rai canaanai.
⁷Nitohaneein, inae nejanoaa nii jauriaa-
nejeein nena rai calaohine jana jetaote,
rai belaae que conaconariin jetao, baca
lenone omane ichoae tocoecae rai
neba, neniha loreri turuurunajaanune
jaun baca coloheri asaae neeuru jana
nejanoaane jaun.

**Carenero beraihurera renete
turuure anjeraauru.**

⁸Nii jana jetaote, Beleen rohan neeure
fasoto jana janoaajihanaain, letononeein
carenerocuru beraihurera cachaauru.
⁹Nii jana jetaote, acaauru rai ecooca
Cana Coaunera letono anjerane jana
jetao, acaauru curuhacaain jilinetoha
Cana Coaunera conone jaun, luaa
nesoonetoore eluhatohane jaun.
¹⁰Nejetaote acaauru rai: “Coa nesoo-
tohachera. Raotojoein satiin rachoo-
joein neriquicheeine jaanune inara rai
jataain erenaa caohachaneein biha
uunra. ¹¹Eneete inara inoensihuru
curuaanaa Rabiri neseu nejanoae inara
Curuaanaa- inaraacha cohajei Mesihasi
jianacoon inara ichoterateraanura.
¹²Caa inara rai aitocoaaunne jaate,

coaraa cuhichene, baca coloheri asaae
omane ichoaae rai belaae que conaano-
jooineein tocoecoha jana eruha curiqui-
cheeincha,” ¹³naa acaauru rai nii
anjerane rijieoritiiin jetaote:

¹⁴ “Jataain rachoojoein
Cana Coaunera coroaecuruhine
dedeeu.
Raotojoein rachoojoein
neeuruhine cau chauratane quene
maajeein
niicha rausiajeineein
nenacaauru-
rai cachaaurura,”

naain jetao Cana Coaunera coroaecure
dede caje arajiin ecojoacoain
anjeraauru, nii leeocho anjera rohan
ecocohin.

¹⁵Inae niritiin jelaiha dedeeu cuuruha
nii anjeraaurune jana jetaote:

“Chajamaaunchete aihane, caa cana
rai Cana Coauneraacha beratenojohin
coanichaache Beleeun cuhincha.
Chatohanaiquecha aiteta,” naaure jetao
ita rai, nii letononeein carenerocuru
beraihurera- cachaauru.

¹⁶Niritiin erojoein cuhin coaracu-
ruhane jana jetaote, Mariha aina Jose
eruruhane jana jetao, baca lenone
omane ichoae rai belaaeque conaano-
jooineein tocoeeque nii canaanai.

¹⁷Nitohaneein eruhin, nii acaauru rai nii
canaanai que aitoha anjerane beeuruha
nii letononeein carenerocuru beraihure-
rane jaun jetaote, ¹⁸cojoelatoore jetao
satiin ecu neein aonajeuerera
cachaauru. ¹⁹Nii jana, rai neba Mariha
jetaote, rai suujua cuhane nitohanihane
coacuhin jetao, suujuaacha cuhane
coaraje. ²⁰Nitohaneein esinae rauhijiriin
nii acaauru rai biha anjerane rijijieein,
jitariin coaracuruhane jaun jetaote:
“Caohachate ichae cana rai Cana

Coaunerara,” naain Cana Coaunera corojeein jelaiha cauha cuure nii letononeein carenerocuru beraihure-raauru cachaauru.

**Cacha que suujua acatiha Cana
Coaunerane jaa coloheri Teenforo asaae
Jesoso causine amaauruhane**

²¹Inae fosa janoniha nejanoane jana jetaote, nii canaanai jaberoco macohi cari saerateein, Jesoso neein curuaateure, jaiti ausirineniha Marihane jana aitohalu anjerane rijijieein.

²²Inae nii aitohalu Moisesane jaan cojoanonaa rijiu que tihane jaun jetaote, jiniiquiin nocoulucoherateeuruhane baiha jetao, Jerosaleeun nii canaanai amaain Cana Coaunera que coitucueratiha cuure. ²³Nitohaniane coina: “Satiin jauriaanejeein quicha cojoajineein bereeconaa Cana Coauneraacha que nii rai beree banihate-miin. ²⁴Chaen coroatajai tajaee laajoiri serori rijijieein nena torotola nenihane, coroatajai serori aao uhaaine,” naain aitohalu Cana Coaunerane rijijieein nii niicha bajai tajaee amaain cuure, rai naitoonjoan rijijieein nii tajaee niicha amaauri mocohin que Cana Coaunera belaa, que nii beree banihateeuruhane coina.

²⁵Nii bana jetaote, Jerosaleen ichoaelu leinjiin cacha Simeon. Aca jetaote, esinae rauhijiriin Cana Coauneraacha jerei ichajeein, tururichaain jianacoon Israeli cocoaichacuru mitaeranune cohajeein nelu. Aca jetaote, que coitucueratiha Cana Coaunera Suujuene jaun, ²⁶nii niicha letoaeni Mesihasi coaraelanaala ohenihane coitucuelu. ²⁷Nitohaniane jaun jetaote, nii cachaauru que suujua acatiha Cana Coaunerane jaa coloheri Teenforo asaae Jesoso causine amaaurua rai fojiaraaurune jana que

coitucueratiha Cana Coaunera Suujuene jaun coitucuhin, Teenforo asaae cuha Simeonne jana jetaote, que jiniichaain nii Jesoso causine turuaaure rai fojiaraauru Teenforo asaae, Cana Coaunera aitoonjoan ninaaruhane coina. ²⁸Nii jana jetaote, nii canaanai coariin, raain baiichaain jetao:

²⁹ “Inae laen
nii iicha ichanenu
carai chaitoonjoan
coaracaaunne jaun,
inae laen nainichaaun ohanu
iicha jerei icharanichaaunnera,
³⁰ itolere notaracae
³¹ iicha tei jianacoon
canaaanu mitaeranu
coaracaaunne jaunra.
³² Acate Cana Coaunera
coitucuelanaala
Israelitaniheichuru
lauri lauri nenacaauru que
acaauru aina
Cana Coauneraacha
ichanenu coitucueratereein.
Chaentechu
raotojoein rachoojoein
neeurureein Israelitaauru,
acaauru lauri caje nena
neein niha caa iicha letoaine jaun,”

naain jetao Cana Coaunera corojee Simeon.

³³Niritoha nii canaanai que Simeonne aonajeein jetaote, ecu cojoelatoore nii canaanai fojiaraauru. ³⁴Nii jana jetaote: “Inara coroatajanemiin Cana Coaunera,” naa acaauru raine baiha jetao, Mariha coarajeein:

“Aonaan. Caa canaanaite, arajii Israeli cocoaichacuru itolere que nelaetoha nocoetonacaauru nelatela-naala nedaaruhane jana, leeochoauru tabaauru itolere que nelateein nedaau-

ruhane caina nenaane. Nitohaneein nihane corenihate, que jaolecoorureein arajii Isaraelitaauru, ³⁵satiin que acaauru ichao coitucueraterichaaaine jaun. Nete jataain cunaain cacha jaberoco sauha saberene rijijieein, jataain cunaain ii suujuaque tacareein, que nejerateeriin neeururichaaaine jaun,” nae jetao Mariha rai Simeon. ³⁶Nii jana jetaote, ecu nelu leinjiin ene netonoai-Cana Coaunera ere beranein nena. Acate Asere laurineein nena- Fanoeri cacunu camotojoe Ana ne. Aca jetaote, jataain ranuna neein nelanajaain, caaunsi jaanacanejeein lana aina ichoaelu. ³⁷Nii baiha jetaote, fosachoonca jena jaanacaaneein nirijieein autananein ichaohin jetao, suri couu netiinchuru janotiin inetojoeinchuru, sonafaajihanaainchuru Cana Coaunera bajaee bajajeein nerejetelu nii Teenforo caje mituhelanaala. ³⁸Nii Ana jetaote, nii Jesoso causine turuaauruhane jana ereereeca Simeonne coaraain jetao, acaentonoai nii Jesoso causine que ereereje, satiin nii nichoteeururichaaain Jerosaleen cocoaichacurune cohajeraauru cachaauru rai.

Jelaiha Nasarete caauruhane

³⁹Inae nitohaneein jeriha Cana Coaunerane rijijieein rai naitoonjoa ichacuruhane baiha jetaote, jelaiha rai natane- Calileea batane que nena Nasarete jetao cauha cue Jose, Mariha aina. ⁴⁰Nii jana jetaote, fohejeein itolere que nainaan ichauchenanihajejin sacue nii canaanai, coroatajaniha Cana Coaunerane jaun.

Teenforo asaae niha canaanai Jesosone

⁴¹Ajaanaa naineein jetaote, Jerosaleeun cuhin Fasocaa beseta bitoaa cunajaoncure nii Jesoso fojiaraauru.

⁴²Nitohaneeuruhane jaun jetaote, inae lechoonca coroata jaanacaa Jesosone jana jetao, nitohaniha acaauru ichaone jaun satiin cuhin nii beseta bitoaa cuure Jerosaleen. ⁴³Inae beseta bitoauruhane baiha, jelaiha nenajaun cauha cuuruha rai fojiaraaurune jana jetaote, Jerosaleeun nedae coitucureenihane jana nii canaanai Jesoso. ⁴⁴Nii jaun jetaote, “Inae jecha ichoachaniha cunacaauru aina cauha cuhi nii Jesoso,” naa fojiaraauru suujuune jaun jetao, le janohin cuuru baiha, niicha coitucuuiri, naraaichuru, naaonjoaihunri jana arihure niqii rai fojiaraauru, nejetaote eruurene. ⁴⁵Nitohaneein eruurenihane jaun jetaote, jelaiha nejenohin ariha cuure Jerosaleeun.

⁴⁶Nitohaneein cuhin jetaote, nichata janohane cuhane jetao Teenforo asae, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru aina, ita rai ereeuruhane aonajeein, acaauru caje nii ereeuruhane jaan baja lauhequinnne jana eruha cuure. ⁴⁷Nii jana, jataain nainaan, nii ereeuruhane aonajeein, acaauru caje bajaain, acaauru tonoraane jaun jetaote, cojoelatoore satiin ecu neein aonajeeurera cachaauru.

⁴⁸Nitohanihane jana eruhin jetaote:

“Chanuna canacaanu rai belanaala nitohaneinte canaanai. Ii inaca ainane ii ariirijiacaanu, neeine jaa coitucuenihacaanune jaun ii coinaderaain,” naa rai nebane jana jetaote:

⁴⁹⁻⁵⁰“Chanuna canu ariirijieeiche. Tana canu inaca loreri asaae nihanu niicha jerenohineine coitucuhiche-neta,” naain acaauru tonora Jesosone jana jetaote: “Naaonjoaiquete aitera,” naain coitucusichurene rai fojiaraauru.

⁵¹Nitohaneein fojiaraauru jiniichaaain Nasarete cauhin jetaote, rai fojiaraauru ere tonoraain nerejetelu.

Satiin niriinanai jetaote, rai suujuaacha cuhane coarajerejetelu rai

neba. ⁵²Nitohaneein fohejeein ichauhe-nanihajejin, itolere que jataain nainaan jetaote, satiin cachaauru aina caohachaain ne nii Jesoso, coroatajanein aina caohachaain niha Cana Coaunerane jaun.

**Cacha areroo niha cache
cojunacatera Joaan ne**
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 ¹Inae lechoonca saoqui jaanacaain satiin cocoinanacaaihuri curuaanaa enferadoro neein niha Tiberione bana jetaote, Jodea batane rai coberenadoro neein nelu Ponsio Filato. Nii jana Erodesi jetaote, Calileea batane rai coberenadoro neein nelu. Nii jana rai nejera Ferifi jetaote, Taraconite, Itorea, naonjoahuinri batane rai coberenadoro neein nihane jana, Abilinia batane rai coberenadoro neein nelu Lisania. ²Nii jana Caifasi, Anasi, naonjoaihunri jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru- curuaanaanein neurelu. Nii bana jetaote, Sacariasi calaohi Joaan rai jetao erelu Cana Coaunera, cache areroo rai ecocohin.

³Nii jaun jetaote, Jorodaan auhaniha nenacaauru nenaanajaauru cuujecujeein jetao, “Jeriha Cana Coaunerane rijijieein inara suujua coreeuchete acauhanau teein cojunacatenohineein baotisanajoineein neeichete, inara osa caje inara ichoteratemiin Cana Coaunerara,” naain jetao, cachaauru rai beebeje Joaan. ⁴⁻⁵Nitohanejin jetaote, icharejete Joaan. Niritiin laenaalu Cana Coaunera ere bera inoansi Isaihasine rijijieein:

“Nerichaaain cache areroo ehehejeein:
‘Cana Curuaanaa turunajaanu
coeroteeuche,
raujuuin cuaain.

Satiin turiararoorute nemoanojoinereein.
Atane ucuunooru nihanatiinte ranaasiin macaracanojoi nijihacooa cureein.

⁶Nii banate,
satiin caa chauratane que nenacaauru cachaauru jianacoon cache mitaeraanu letoaa Cana Coaunerane coaracurureein,”

naain nii Joaan que aitiin laenaalu *profeta* inoansi Isaihasine rijijieein jetaote ichae Joaan.

⁷Inae nitohanejin cachaauru cojunacatiha acauhanau teein baotisa Joanne coitucuhin, rene cuuruha cachaauru, acaauru baotisaane coinane jana jetaote: “Chaa inara osa coreniha caseteco tabai turu rai nena caje nichoteein, jianacoo mituriquicheeine que inara rai aite, taibinaecuru.

⁸Nitohanihane jaun, nii ajiniha caohachaain inara ichao coreein, Cana Curuaanaa Cana Coaunera coitucuhin esenetaain neeuchete, Cana Curuaanaa coitucueranejin inanacaaichene coaracurumiin cachaauru. Chaenchu jiaonriha: ‘Abaraau nefoerate nichaunune jaun cha latihaacaanu canacaanu,’ naain inara raajenihane necoritanaa nainiheeiche. Cana Coauneraachate nainere, caa ajeri jaberoco caje Abaraau nefoerate coaunaane. ⁹Chaentechu, inae ajianojonejin ne tero, inaana inaeniha temulene rai chojaaisi aina curuataain sauhin usihanau mocohacane rijijieein, inae jaoleneein neuruha Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaaurune coina,” nae jetao acaauru rai Joaan.

Niritoha acaauru rai Joanne jaun jetaote: ¹⁰“Chatohanai jana ichariha-

caanu canacaanuta,” naain caje bajaauruhane jaun jetaote:

¹¹“Coroatajaain obiri siricha, nii obiri colane nenea rai leinjiin teeine. Chaen lenone siricha, nii lenone colane nenea rai teenera,” nae jetao acaauru rai Joaan.

¹²Nii jana jetaote, Roma curuaanaa rai *imposto* nuque cachaauru cobaraain coriqi bajaaurera tabaauru netonai, acaauru baotisaa Joaan necoina turuhin jetao:

“Chatohanai jana ichariacaanu canacaanuta cacha relaera,” naauruhane jana jetao:

¹³“Jiaonriha aitocuruha inara curuaanaacurune amuritoojoaain cachaauru cobaraain leruhin basijiauhichenera,” naa acaauru rai Joanne jana jetaote:

¹⁴“Chatohanai jana icharihacaanu canacaanuta,” naain caje bajaauruha soondarooru tabaaurune jana jetaote:

“Jiaonriha chatohanai ichaeniha chunine jana coulurujeein sonaa coacuhin cotaain niicha sirii rulunaa coaquichene. Inara amihaneoo corenihacha ichaaochera,” naa Joanne jana jetaote, ¹⁵jataain turuha Mesihasine cohajeeruhane jaun jetao:

“Caa canaacha cohajei Mesihasi chara inae caa turuera,” naain jetao ita caje Joaan bajaauru nii ecu neein coarajeerera cachaauru.

¹⁶Niritiin ita caje bajaauruhane jaun jetaote, acaauru rai: “Canune esinae rauhijiriin, raujiaain acauhanau inara teein inara baotisaaun. Jana nii caaaijie uhenite, Cana Coanera Suujue, usi, naaonjoain que inara baotisaa ureein. Acate jataain camurijiriin nelateein cocoinaain letononeein ne. Nii rai safato ichora rutueranuque nihanatiin nelatejeehaaun. ¹⁷Chaentechu leinjiin inaro uhareein que arosotuhin rai caohacha raain, rai bano

mocoha charijibana jacanaacharanejeein nenea usihanaau teeine coina. Nii rijijieeinte, nii jeriha Cana Coaneranerijijieein nenea jeriheichuru mocoha cureein, jerihane rijijieein nenacaauru janijiin raaincha,” nae jetao satiin ecu rene turunacaauru cachaauru rai Joaan.

¹⁸Niritiin acaauru suujuatein jetaote, acaauru rai Cana Coanera beratenojoi Jesuso que Erenaa Raotono beebeje Joaan. ¹⁹Chaen jetaotechu, coberenadoro Erodesi netonoai suujuate, rai nocoala Ferifi comasai Erodiasi siria comasaineeine jaun, chaen itolere baasooru ichaain nihane jianihane coina. ²⁰Nejetaote, nitohaneein nii baaso ichaane ichoae tacaain, caresero cuhane Joaan enoae, rai niritohane coreniha.

Jesoso baotisaa Joanne

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Nitohaneein jetaote, jaiti caresero cuhane enoainiha Erodesine jana, acauhanau satiin cachaauru teein cojunacatenaaca acaauru baotisarejete Joaan. Nitohaneein cachaauru baotisaa Joanne jana jetaote, Jesuso netonai nebaotisaerateein Cana Coanera bajaane jana, neyoraca dede bacuujuane jana jetao, ²²nichoae fauhin nelauriaa uhe inanacaain Cana Coanera Suujue leinjiin serori rijijieein. Nii jana jetaote: “Iite acaihaniji quiiicha jeree, quiiicha janijiin cacalabineein neeicha,” naain toniha erenaa dedeeune jana jetao aonajeure.

Jesocurisito foerateereraauru

(Mt 1.1-17)

²³Inae nii Cana Coaneraacha icharatenohin namihaneeon nunuheitihane bana jetaote, nichata choonca jaanaca nelu- nii Jose calaohi niha acaauruacha bei Jesuso.

Nii jana nii Jose jetaote Eli calaohi nelu.

²⁴ Jana Mataa calaohilu jetao Eli.
 Jana Lebi calaohilu jetao Mataa.
 Jana Meriqui calaohilu jetao Lebi.
 Jana Janaa calaohilu jetao Meriqui.
 Jana Jose calaohilu jetao Janaa.
 Jana Matatiasi calaohilu jetao Jose.

²⁵ Jana Amoso calaohilu jetao Matatiasi.
 Jana Naoso calaohilu jetao Amoso.
 Jana Esili calaohilu jetao Naoso.
 Jana Nacaai calaohilu jetao Esili.

²⁶ Jana Maati calaohilu jetao Nacaai.
 Jana Matatiasi calaohilu jetao Maati.
 Jana Semei calaohilu jetao Matatiasi.

Jana Jose calaohilu jetao Semei.
 Jana Jodaa calaohilu jetao Jose.
²⁷ Jana Joanaan calaohilu jetao Jodaa.
 Jana Resaa calaohilu jetao Joanaan.
 Jana Sorobaberi calaohilu jetao Resaa.
 Jana Salatieli calaohilu jetao Sorobaberi.

Jana Neeri calaohilu jetao Salatieli.
²⁸ Jana Meriqui calaohilu jetao Neeri.
 Jana Adiin calaohilu jetao Meriqui.
 Jana Cosamii calaohilu jetao Adiin.
 Jana Eremadaan calaohilu jetao Cosamii.

Jana Eri calaohilu jetao Eremadaan.
²⁹ Jana Jesoso calaohilu jetao Eri.
 Jana Eliseri calaohilu jetao Jesoso.
 Jana Jorimi calaohilu jetao Eliseri.
 Jana Mataa calaohilu jetao Jorimi.

³⁰ Jana Lebi calaohilu jetao Mataa.
 Jana Simeon calaohilu jetao Lebi.
 Jana Jodaa calaohilu jetao Simeon.
 Jana Jose calaohilu jetao Jodaa.
 Jana Jonaaun calaohilu jetao Jose.
 Jana Eliaquiin calaohilu jetao Jonaaun.

³¹ Jana Meleea calaohilu jetao Eleaquiin.

Jana Mena calaohilu jetao Meleea.
 Jana Matata calaohilu jetao Mena.
 Jana Nataan calaohilu jetao Matata.

³² Jana Rabiri calaohilu jetao Nataan.
 Jana Isaihasi calaohilu jetao Rabiri.
 Jana Oberi calaohilu jetao Isaihasi.
 Jana Bosi calaohilu jetao Oberi.
 Jana Sala calaohilu jetao Bosi.
 Jana Nasoon calaohilu jetao Sala.

³³ Jana Aminadaba calaohilu jetao Nasoon.
 Jana Admin calaohilu jetao Aminadaba.

Jana Esroon calaohilu jetao Armi.
 Jana Faresi calaohilu jetao Esroon.
 Jana Jodaa calaohilu jetao Faresi.

³⁴ Jana Jacobo calaohilu jetao Jodaa.
 Jana Isaca calaohilu jetao Jacobo.
 Jana Abaraaun calaohilu jetao Isaca.

Jana Tare calaohilu jetao Abaraaun.
 Jana Nacoro calaohilu jetao Tare.

³⁵ Jana Seroo calaohilu jetao Nacoro.
 Jana Raco calaohilu jetao Seroo.
 Jana Fele calaohilu jetao Raco.
 Jana Eberi calaohilu jetao Fele.
 Jana Sala calaohilu jetao Eberi.

³⁶ Jana Cainaa calaohilu jetao Sala.
 Jana Arafasa calaohilu jetao Cainaa.
 Jana Sem calaohilu jetao Arafasa.
 Jana Nohe calaohilu jetao Sem.
 Jana Lamee calaohilu jetao Nohe.

³⁷ Jana Matosalee calaohilu jetao Lamee.
 Jana Enoco calaohilu jetao Matosalee.

Jana Jaredi calaohilu jetao Enoco.
 Jana Malareri calaohilu jetao Jaredi.

Jana Cainaa calaohilu jetao Malareri.
³⁸ Jana Enoso calaohilu jetao Cainaa.
 Jana Seti calaohilu jetao Enoso.
 Jana Adaan calaohilu jetao Seti.

Nii jana Adaan jetaote, jauriaanejeein Cana Coauneraacha coaunaineein nelu.

Jesoso coujuhin coaraa moconajaerane
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 ¹Nii baotisaa Joanne baiha Cana Coaunera Suujue que suujuequiu nuuhe Jorodaaun caje cauha cuha Jesosone jana jetaote, cacha areroo amaa Cana Coaunera Suujuene jaun jetao, ²ucuaae niha jena choonca janoneeinne jana, nechu cojuha sarue moconajaera.

Nitohanein jenachoonca janoneein lenone lanaala nihane jaun mijiintohane jana jetaote:

³“Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine, caa ajeri jaberoco rai aitoote lenoneein nerotomiincha,” naa nechu saruha rai moconajaerane jana jetao:

⁴“Coatiba lenoneecha que ichaonaa nainihe cacha,’ aite Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naain tonoraa Jesosone jaun jetaote, ⁵luhecotariin ecuun amaain, satiin caa chauratane coaratein jetao:

⁶“Canune jitariin canuhacha ichana nainei aina satiin caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru curuaanaa-neein neeine coina, ichei tenaa naineen. Satiin acaauru canu rainein neuruhane jaunne chunicoaha jerera rai tenaa naineen.

⁷Aihane jaun neseeriaain canu corojeein, canu bajae bajaequinete satiin ichei niha cureein,” naa moconajaerane jana jetao,

⁸“Nete, ‘Acaihanijin ii Coauneraacha corojeein, rai nelatein niicha jerei ichaau,’ naain laenaerate Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naain jetao tonorae Jesoso.

⁹Nii baiha jetaote, Jerosaleeun amaain ecuun Teenforo ichoae inaain jetao:

“Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine caalai

caje nemaroteeute coaracaa. ¹⁰Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane te: ‘Rai letonocuru anjeraauru letoarichaain Cana Coaunera ii beraaihuruhane coina.

¹¹Acaaurute rai biji que ii michuurureein, nabana ajeri que necunaitaaine coataa,’

naain laenaerate Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naa moconajaerane jana jetao,

¹²“Chaentechu: ‘Coo ii Coaunera coujuhin coaraara,’ naain laenaerate Cana Coaunera, rai Quiricha cuhane,” naain tonoraa Jesosone jana jetaote, ¹³ecu ratiriin carajaaajoaain caje amuhe nii Moconajaera, neniha tonaain Jesoso coujuhin coaraane jaane coitucuenihane jaun.

Calillea bataneu namihaneeo
nunuhetiha Jesosone
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Nitohanein, Cana Coaunera Suujue que suujuequiu niicha ichana nainei coitucuhin, Calillea cauha cuha Jesosone jana jetaote, satiin atane sacuritaain jetao que ereeure coitucuhacoain cachaauru. ¹⁵Nitohanein cuhin jetaote, netaojiaain Cana Coaunera rai Rauhi que ereerecuruhane jaa coloheri sinacocaauru nainein cuhecujeein cachaauru relaane jaun jetao, satiin coroaecure cachaauru.

Nasareteu niha Jesosone
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Nitohanein cuujue cujueein jetaote, nii neein fohecalune jaan Nasareteu jetao cauha cue Jesoso. Nii jana jetaote, nitohaniha rai nicheaone jaun jetao, nebetacaanaa cojoanonaa bana sinacoca asae enoha cue, Cana Coaunera Quiricha ereretaane coina. Nitohanein ecu enohin chujuecohane

jana jetaote, ¹⁷rai *profeta* inoansi Isaihasicha laenai quiricha teeure, ereretaane coina. Nii Quiricha ereretaane coina jasasaane jana jetaote:

- ¹⁸ “Cana Coaunera Suujuete caniha ne,
niicha jerenohineein,
‘Inae raotojoein neriquicheein,’
naain cairichaihuru rai bihanune
coina.
Chaentechu,
‘Inae jianacoo neriquicheein,’
naain casetecocuru rai bihanune
coina caletoe.
Nii choae tacaain techu,
maosacuru coichaain acaauru nota
rautaain,
cairichaihuru ichoteratichaaunne
coina caletoe,
¹⁹ nitohanerichaaain
inaraacha cohajei Cana Coaunera
Cojoanonaa
coitucueratihanu inara quene
coina,”

²⁰naain ereretaane baiha jelaiha nii quiricha seriin, sinacoca curuaanaa rai tein nelauriariin lauhecoba Jesosone jana jetaote, chaque tonaelanaala coarajeure satiin ecu nenacaauru cachaauru. ²¹Nii jana jetaote: “Enete esinae rauhijiriin caa Cana Coaunera Quiricha cuhane aithane rijjijeein, satiin inara acatiha turuhe caa naitoonjoa coarajeeichene notaracae,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote, ²²ita rai ererecure caohacha ichaa Jesosone que, satiin cojoelatiin coarajeein, acaauru rai raotojoein ereerecane jaun. Nejetaote tabaauru:

“Tajian caa Jose calaohinihaneta,”
naain jetao ita caje bajaare.

²³Nii jaun jetaote:

“Jerihanete esinae rauhijiriin caque,
‘Aihane, cacha coichana inaeraneene,

ichaajenihane nocohichaaain canacaanu notaacune coaracaanura,’ naain caque ereeiche. Chaentechu jerihane, ‘Aihane itolere ichaa Caferenaaonne rijjijeein, cau chatane que jerichanejeein itolere ichaaain canacaanu notaacune coaracaanura,’ naain ereeiche canu esenetae-neeinchene jaun,” naain jetaote:

²⁴“Esinae rauhijiriine inara rai aitoreeunni. Coatiha esinae rauhijiriin, caohachaaain ranojoneein niheilul chuni Cana Coaunera ere beraneein nenacaauru *profetacuru* rai nataneque. ²⁵Coaracuche nachuhinti jataain arajiin neeuruhalu Israelitanichaachene benecuru autanaaunru, nihalu Cana coaunera ere bera *profeta* Irihasine banane. Nii banate nichata jaanaca amurijiriin uheniha elone jaun, banejelanaala cana atane Israeli batane sacuritaain nelu mijitena omaroeniha temulene jaun. Nete nii cana benecuru autanaauru rene letono nenelu nii bana nena *profeta* Irihasi. ²⁶Nete laen coriaae atane que leinjiin Sidoon nese roha nena Sarepta neein curuajai neseu cana lauri Israelitanelanaala nena autana reneeche letononeein cuhelu nii Irihasi, nii autana rai lenone faane coina. ²⁷Jerichanejeein techu, arajii cana laurichuru Israelitacuru somane cauun cunaitecuruhane jana, acaauru rautaaenelu Cana Coaunera ere bera *profeta* inoansi Iriseeo, cana lauri caje nena nihane saijjееin. Nete laen, leinjiin Siria cocoaicha cana lauri Israelitanelanaala nena Naamaanha jetaote rautaelu,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²⁸Niritoha acaauru rai Jesosone jaun jetaote, satiin aina jataain obaaecure nii sinacoca asaa nenacaauru cachaauru.

²⁹Nitohaneein aina obajeein nimichucutaain jetaote, nii sinacoca caje sitaain, ichtane ecuunoo ichoae ichanohi niha

nii nesene jaun jetao, ecu amaaunre
jelai caje coaauneein nii Jesoso
saruhitocuruhane caina niqui,
³⁰nejetaote, cha que tonajelanaala
acaauru cataaun situhin amuhe Jesoso.

Suujua cuhane coitucuhuhi siricha cacha
(*Mr 1.21-28*)

³¹Nitohaneein sitaauruhane jaun
amuhin jetaote, Calileea batane que
nena Cafereanaon cue Jesoso. Nitoha-
neein cuhin, ecu turuhin jetaote, ecu
neein nebetacanaa cojoananaa bana,
³²ecu nena sinacoca asaa neein
cachaauru relaane jana jetao, rautatiin
aonajeure cachaauru, leechoauru
cacha relaaurera rijijielanaala, esinae
rauhijiriin rai suujua caje rochoin
acaauru relaane jaun.

³³Nii jana jetaote, nii sinacoca asaae
ne leinjiin rai suujua cuhane coitucu-
chuhuhi siricha cacha. Aca jetaote,
tonijiaain ehequuin:

³⁴“Coa canacaanu rohecaara
Nasarete cocoaicha Jesoso. Nechu
canacaanu cairichaain canacaanu
itajihate uhicha. Canune raotojoein
ichoitucunra. Iite acailhaniji Cana
Coaunera letononeein nenaaneeicha.
Canacaanu jianeera,” naane jana jetao,

³⁵“Coaa maitaa. Nii cacha suujua
jianein caje amuura,” naa Jesusone
jana jetaote, satiin cachaauru acatiha
chatohanein cunaitaelanaala atane
ichoae nii cacha siheitiin rai suujua caje
amue nii coitucuhuhi.

³⁶Nii jana jetaote, satiin nesoonetiin
coarajein jetao:

“Chatohanai cocoinanacainein
nenaana caa cacha, jataain chaque
tonajelanaala nere nejesinaacha que
caritohane jana caa cacha suujua caje
mituha coitucuhuhi, rai nere tonoraainne
caina,” naan jetao ita caje bajaure ecu
nein nii coarajeurera cachaauru.

³⁷Nitohaniane jaun jetaote, satiin nii
atane sacuritaain jetao, Jesoso que ita
rai ereerecure cachaauru.

Simoon Fedoro tano rautaa Jesusone
(*Mt 8.14-15; Mr 1.29-31*)

³⁸Inae nii sinacoca caje mituhin,
Simoon loreri asae turuha cuha
Jesusone jana jetaote, najiniha ajaa
caun cunaiteein niha Simoon tanone
jaun jetao, Jesoso rai aitocure rautaane
caina. ³⁹Nii jaun jetaote, nichoae
nenoracaain nii ajaa sitaa Jesusone jana
jetao, inae caje amuhe nii ajaa. Nii jaun
jetaote, inae nerautaane jaun nimichuin
acaauru rai lenone chalue.

Arajii cunaitenaacuru rautaa Jesusone
(*Mt 8.16-17; Mr 1.32-34*)

⁴⁰Nii jana jetaote, inae nuna macohi
ichoae teejia enotone jana, araai laurii
cunai caaun cunaitenacaauru turuaa cuure
Jesoso rene, acaauru rautaane caina. Nii
jana jetaote, cajanee cajanajein acaauru
ichoae biji meracaane jaun jetao nerautaa-
coaure. ⁴¹Chaen jetaotechu, suujua
cuhane moconajaera letono sirichaauru
netonoai rautaane nii nerautanacaauru
cachaauru caje mituhin:

“Iite Cana Coaunera Calaohi neeicha,”
naauruha cojiriinne jetao, ereeuruha
nii coitucuhichurune caohate Jesoso,
Aca Mesihaseein nihane coitucuruha
nii coitucuhichurune jaun.

**Sinacoca asae Cana Coaunera
cojoananaa beebejia Jesusone**

⁴²Nitohanein jetaote, inae nemata-
racaa janonaane jana, nii nese caje
amuhin neniha cachane jaa cue Jesoso.
Nii jaun jetaote ariin, nii nihane jaa
turuhin, jelai caje amuhane caohateeu-
ruha cachaaurune jana jetao,

⁴³“Nena leechoauru nenaanajaaunru
cuhecujuein Cana Coaunera

Cojoanonaa beebejia cureeun, nii coina letononeein nihanune jaun,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁴⁴Nitohaneein jetaote, Jodea batane sacuritaain nenacaauru Isarailitacuru rai sinacocacuru naineen cuhecujé niicha beeni beebejeein.

Cojoelanaacojoaain ate mucuuruhane

(Mt 4.18; Mr 1.16-20)

5¹Calilea conemuri auhaniha turuhin, ecu Cana Coaunera naitoonjoan que cachaauru relaa Jesusone jaun, aonaa turuuruha arajiinne jaun jetaote, sururucure cachaauru. ²Nitohaneein sururucuruhané jana jetaote, caje fauhin redeeuru culeecuruha ate mucuurerane jana, carene que conera colane coroatajaain boteeuru coaari Jesoso. ³Nii jana, Simoon rai niha nii ecu nena leinjiin botene jaun jetaote, cuhane fauhin, nemuri auha caje acáu cataaunjeri nii bote amaa Simoonne coina aite Jesoso. Inae nemuri auha caje acáu cataaunjeri amaauruhane jana jetaote, nii bote cuhane netiin, ecu nelauriariin caje coauneein cachaauru rai ereerejeein acaauru relaje.

⁴Inae acaauru relaane nainaan jetaote:

“Taa nemuri ucuaano que caa bote amaain, ecu caa inara rai redeeuru jaochette ate mucuhichera,” naa Simoon raine jana jetaote:

⁵“Nena inae janoaajeein rede jaohacaanu natiin, leinjiinnijin ate mucuelanaala janohacaanura cacha relaera. Nenachu ii aithohine jaun, nacoauneein caa redeeuru jaohin coaraa curichaanura,” naain jetao tonorae Simoon.

⁶Niritoha acaauru rai Jesusone jaun redeeuru jaoruhane jana jetaote, jataain arajiin ate mucuuruhane jaun

jetao, ate caaun nesoajji nii acaauru rai redeeuru. ⁷Nii jaun jetaote, leeochoa bote cuhane nenacaauru acaauru leeochoaauru cotihacure bijj que, acaauru coroatajaniha cuuruhane coina. Nii jaun jetaote cuhin, nii coroatajai bote nemoaauruha ate quene jaun jetao, jataain naluhene rijjijeein nelemue nii coroatajai bote. ⁸⁻⁹Nitohaneein jataain arajiin ate mucuuruhane jaun jetaote, jataain cojoelatiin satiin nesoonetooruhane jaun, Jesoso tija asae neseonriaain jetao:

“Jataain osaaotohanune jaun ii rohan nena nainihaaunta Curuaanaa,” nae jetao Simoon Fedoro nesoone caaun.

¹⁰Nii jana jetaote, nii Simoon aina neurelu Sebedeo calaohichuru, Joaan, Saantiaao, naaonjoaihunri, nii Simoon aina ate mucueraneein neeuruhane jaun.

Niritoha Jesoso rai Simoonne jana jetaote:

“Coo nesoonetohara, Simoon. Inae ate mucueraneein nerihheeni. Ena caje coauneente, cachaauru mucuhin raeranein neriquiinchá,” nae jetao rai Jesoso.

¹¹Niritoha raine jaun jetaote, atane ichoae acaauru rai boteeuru inaain, jitariin niicha sirii ratiriin jetao Jesoso aina cuure Simoon Fedoro, Joaan, Saantiaao, naaonjoaihunri.

**Leinjiin cosibi ruhecaera
cacha rautaa Jesusone**

¹²Nii baiha leinjiin neseu neeuruhane jana jetaote, Jesoso rene turuha cue leinjiin cacha cosibi ruhecaain caaun cunaitein, nitohanai cunai siricha cacha leeochoaauru rohan turunaa nainenihane saijjeein. Aca jetaote, Jesoso coariin atane que nauri turuanacanejeein notoroaain jetao:

“Ii jereeine canu rautaaau caa canu cosibi cajera Curuaanaa,” naane jana jetao:

¹³“Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naain biji que dadae Jesoso, nihei chuni cacha, nitohaneein cosibi ruhacaera dadanaa nainenihane saijieein. Nitohaneein dadaa Jesusone rijieeoritiin jetaote, inae caje amue nii rai cosibichuru.

¹⁴Nitohaneein rautaa in jetaote:

“Inae nerautaaicha. Coa chaen chuni rai: ‘Acate canu rautaera,’ naain caque iriha. Raujiaaincha Cana Coaunera aina caohachaa in niha cachane coina rucuh-raneein nenea saseredote rene turunihute, inae coulunohineein ii cosibi caje nerautaa in coaramiincha. Chaen nerautaa in coujunacane que nii aithalu Moisesane rijijieein belaa in jaanu amaain teeu saseredote raicha. Aihute inae nerautaa in somaraa in neei nii ii cosibi cajene coaraa in, inae acaauru rohan turunaa nainee in coitucuurumi in sati in cachaaurura,” naain jetao letoae Jesoso.

¹⁵Ne jetaote, niriti in bihane caohatiha Jesusone saijieein, acaauru rautaa ne coinane maa jeein jataa in jelai amuritoheri in turuhacoa in coaraa in aonaa uure cachaauru. ¹⁶Ne jetaote, tabaauru que acaauru caje amuh in, nii neniha cachane jaau cuhin jetao Cana Coaunera baja re jetao Jesoso.

Leinji in jiu rona rautaa Jesusone

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Nii baiha, cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, ecu nelauriaa coa in aonajeure fariseeocuru tabaauru, Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaa urera, naa onjoa in nuri, Calileea batane, Jodea batane, Jerosaleen, naa onjoa ihunri sacuta in churu caje uhacoa in. Nii jana jetaote, aina cuaa in niicha ichana nainei ichaa Cana Coaunerane jaun, cunaitenacaauru rautaa coaa Jesusone jana jetao,

¹⁸leinji in cacha jiu rona turuaa uure cachaauru, rai nela cuhane tijichaain amaain. Inae turuaa in jetaote, loreri asae enoanaa jerecure, nacatiha coaraa Jesusone coina niqui. ¹⁹Ne jetaote, nene enooruhane jaanu, jataa in araaicha cachana jaun. Nii jaun jetaote, loreri coarana joaracaain jetao rai nela cuhane tijichaain, sati in cachaauru cataaun jetao Jesoso acatiha nii jiu rona cacha faure. ²⁰Nii jana, esinaen rauhijiri in rautarichaa inne esenetaa in aihuruha nii cachaaurune coaraane jaun jetaote:

“Inae ii que suujua acate in ii osa caje ichoteratenohineeicha cacalabi,” naa Jesusone jana jetao, inae nerautae nii cunaitenaa cacha.

²¹Niriti in nii jiu rona rautaa Jesusone aonaa in jetaote:

“Chanee inna ne caa cacha, cariti in eree in Cana Coaunera baijiaraanu rijiti in irihane coina. Leinji in Cana Coauneraachate nainere nosa caje cacha ichoterate in cacha que suujua acate in nihanera,” naain jetao eree ure Cana Coaunera naitoonjoan que cacha relaa urera aina fariseeocuru.

²²Niriti in que eree uruhane que nainaa in jetaote: “Chanuna niriti in eree iche. ²³Chaquena caa in tare: ‘Inae ii que suujua acate in ii osa caje ichoteratenohineeicha,’ naeniha cane:

‘Nimichuh in amuun,’ naacane. ²⁴Coara-jeuechenejian, Cana Coaunera Calao hi cachane in nejanoanaa nichaaunne, itolere Curuaanaa nee in nihanu caa cana rai chauratane quene coaratete, rai nosa caje cacha ichotena nainichaaunne coitucuhiche,” naain jetao, nii jiu rona cacha rai jetao:

“Icheine aitoon. Nimichuh in chela seri in chenenajaun caunihu,” naane ²⁵rijieeoriti in jetao, sati in coarajeeru hane notaraca e nimichuh in, nii tocuhacane jaa nela seri in jetao, Cana

Coaunera corojeein rai nenajaun cauha cue nii jiurohane caje nerautanaa cache.

²⁶Nitohanihane coaraain jetaote, satiin cojoelatiin Cana Coaunera coroaecuruhane saijjeein jetao coasiin: “Charijibana coaraa catohanaine que airijiinte, enene catohanai cojoelanaaco-joai coaracaachera,” naaure jetao ita rai.

Lebi cotijiaa Jesusone
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷Nitohaneein nii jiurona cache rautaane baiha, jelai caje mituha cuuruhane jaun jetaote, leinjiin cache, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui que cachaauru cobaraera Lebi coari Jesuso, nii coriqui teuruhana jaa rori ichoae lauheco jana. Nitohaneein coariin jetaote:

“Chajaau canihara,” naain cotihaca Jesusone ²⁸rijjeeperitiin nimichuhin jetao, satiin niicha ichanenu ratiriin Jesuso jiniichaain aina cue Lebi, caaijie cunacaauru aina.

²⁹Nitohaneein Jesuso jiniichaain cuhin jetaote, nii baiha neenejeein coroaena caaun rai loreri asae beseta ichaa Lebine jana jetao, ecu neure arajiin leeochoaauru Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui que cachaauru cobaraaurera, chaen leeochoaauru cachaauru, naaonjoaihunri.

³⁰Nii jaun jetaote, Jesuso aina nerelanacaauru rai:

“Chanuna cocoeraa Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui que cachaauru cobaraaurera aina leeochoaauru osaaonacaauru aina lenoneein, acau cohin, naaonjoainchene saijjeein, nii acaauru aina netaojiaain lenonequiche,” naaure jetao acaauru rai, nechu jataain acaauru que iriha Cana Coaunera naitoonjoa que cache relaureraauru fariseeocuru aina leeochoaauru fariseeocuru.

³¹Niritocuruha nii aina nerelana-caauru raine aonaain jetaote:

“Coatiha coichara latecuruhi raotojeein raurohin nenacaauru. Leinjiin cunaitenacaauruhachate coichara latecure. ³²Coatihachu baaso ichacuruhane nihanatiin coitucunaa jeriheichuru cotihaca uhahaun. Leinjiin osaaocuruhane coitucuureraaurune cotijiaaun, rai suujua coreein jeriha Cana Coaunerane rijjijeein neeunruhane coinara,” naain jetao tonoranajae Jesuso.

Ena Niicha Tei Ichaonaa
que cache relaa Jesusone

³³Nii jana jetaote:

“Chanuna jana chaen, Joaan, fariseeocuru, naaonjoaihunri relanojoinuru jataain Cana Coaunera bajaee bajaecure suri couu netiin cosinacaain. Nete laen itolere bana ii aina nerelana-caauru, acau cohin, lenoneein, naaonjoaunreta,” naauruha Jesuso raine jana jetaote:

³⁴“Aiha chuhisi niqui. Nete ene ranaa jeriha cachana jaa beseta que neeuruhane jaun, suri couu neein cosinacanaa nainecurene caa cotihanohinchuru, jaiti acaauru aina niha nii ene raeranu cachane jaun. ³⁵Nete laen, inae nii jianacon teein cache ranaa jerera nichaaunne amaauruhane suri couu neein cosinacaain inaderaa cuurureeincha,” naain jetao: ³⁶“Coaraanachuhinti, nihei chuni, obiri enachasine soaain que cajione siri counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soaihanete nii obiri enachasine asaaere, nii cajione siri. Chaen caohachaain nedanaa nainihei nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane. ³⁷Nii rijjijieinchu, nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana cuhane ichonai tera. ³⁸Nitohaneein

cuhane teraa ichonainete naasaare nii coaerai. ³⁹Niheichu coaerati cohane baiha ichohanti coera, ichonai amuritoheriin raotoha coaeratine jaun,” nae jetao, cacha relauruha fariseeocurune rijijielanaala, leeochneein cacha relaane jaun.

**Nebetacanaa janonaa bana tirico
moloonejeeuruha Jesoso
aina nerelanacaaurune
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)**

6 ¹Nebetacanaa janonaa bana tirico coocana jana situujeeuruha aina nerelanacaauru aina Jesusone jana jetaote, nii tirico moloonejeein biji cuhane situsitunjihanaain nuuhe quihure nii aina nerelanacaauru.

²Nii coaraain jetaote:

“Chanuna nebetacanaa janonaa bana cocoeraa nitohanai ichara natiin, nitohanai ichacure nii ii aina nerelanacaauru,” naain bajaauruha fariseeocuru tabaaurune jana jetaote:

³⁻⁴“Aiha niqii. Nete laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. Tana lesajei que Cana Coaunera loreri taberenacolo asae enohin Cana Coaunera que banijiainein niha nii faan natiin, mijitenacaaun rai corihacuru aina jiniiquiin nii faan quiha Rabirine ereretaain coaraqicheneta. Acaihaniji saseredotecuruhacha nii faan quihane rai nihanatiinte quihurelu,” naain jetao:

⁵“Canu- cachanein nejanoanaa nichaannena, nebetacanaa cojoananaa amurijiriin cocoainanohineein neeun.” naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

**Jiurona bijihona cacha
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)**

⁶Nii baiha jetaote, coaiten nebetacanaa cojoananaa bana, sinacoca asae enohin cachaauru relaa Jesusone jana

jetao, ecu acaauru jana niha leinjiin cacha, rai biji raotono nichajai que jiuronane jaun jetaote: ⁷“Necha caa nebetacanaa janonaa bana nihane saijieein, caa jiurona jijii cacha rautari-chaainta,” naain jetao, Jesoso cojoelaaure colurujeeuruhane jaan lera ariha aihuruhane jaun, Cana Coaunera naitoonjoa que cacha relaurera aina fariseeocuru. ⁸Ne jetaote, nii cojoelauruhane que nainain jetao, nii jiurona jijii cacha rai jetao:

“Nimichuhin nii ena cataaun nichaauraura,” naa nii Jesusone jana jetaote, nimichuhin nichaauraa nii cachane jaun jetao, nii fariseeocuru rai:

⁹“Inara raine leinjiin erenaa bajanaa jereun. Chatohanai ichacaane caohachae. Nebetacanaa janonaa bana, cacha ichao rai caohacha ichacaanena caohachaa. Ainihane cacha ichao itajihacanena caohachaa,”

¹⁰Nii baiha jetaote, nii ecu satiin curuhacaain nenacaauru coaraain jetao, nii cacha rai aitoha jetao:

“Ichoii raujiaaute coaracaara,” naa rai Jesusone jana jetao, rai biji raujiaa nii cachane jana jetao, jiurohane caje inae nerautae nii cacha biji.

¹¹Nitohaneein nii jiurona rautaane coaraain jetaote: “Chana icharihacache caa aansai aina,” naain jetao, jataain Jesoso aina obaaecure nii ecu neein coarajeerera fariseeocuru aina Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaureraauru.

**Lechoonca coroatajai rai
afosotooru janiicha Jesusone
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)**

¹²Nii bana jetaote, ichtatane ecuunno que cuhin, janoaajeein Cana Coaunera bajaebajajeein janoe jetao Jesoso. ¹³Inae janohane jana jetaote, nii aina nerelaa amuhemuhenacaauru jitariin cotihanajaain acaauru

caje janijiin lechoonca coroatajaihuri cocoainaan, afosotooru neein acaauru curuaate. “Afosoto” naanete, “Letononeein nenea” naane aite.

¹⁴Nii niicha janijiichuru jetaote, Simoon-nii Fedoro neein niicha curuhateeni, chaen nii Simoon nejera Aanderesi, chaen Saantiaao, Joaan, Ferifi, Bartolomee, ¹⁵Mateo, Tomasi, chaen Arafeeo calaohi-Saantiaao, chaen Selote neein niicha curuaateuri-Simoon, ¹⁶chaen Saantiaao calaohi-Jodasi, chaen nii Jesoso couluru-jueranu Jodasi Isacariote, naaonjoaihurine.

Arajii cacha relaa Jesosone

(Mt 4.23-25)

¹⁷Inae nitohaneein ichtatane ecuunno cuhin, nii rai afosotooru janijiin cocoainaan nainaan jetaote, acaauru aina jiniiquiin atane macararo que fauha cue Jesoso. Nii jana jetaote, ecu turuhin nii aina amuhemuhenaacauru aina netaojiaaure arajii cachaauru. Jodea batane, Jerosaleeun, cucuhana auhaniha nenacaauru neseeuru-Tiro aina Sidoon, naaonjoaihunri cajeeurune maajeein turuhacoaare. Acaauru relaa Jesosone aonanacanejeein, acaauru rautaa acaauru cunain cajene coinane maajeeinchuru turuuure jataain arajii cachaauru.

¹⁸Nii coitucuchuhi ichanohinein cunaitenacaauru rautaane jana jetaote, nerautaacoaare. ¹⁹Nii coaraain jetaote, satii cachaauru, Jesoso dadanaa jerecure biji que, aca jerihane rijijieein nerautaacoaauruha nii cunaitenacaaurune coaracuruhane jaun.

Raotojoein neeuruha tabaaurune jana tabaaurute raotelanaala neeureein.

(Mt 5.1-12)

²⁰Nii jana jetaote, nii aina nerelanaacauru coaraain jetao:

“Ena cairicheinein neeichene natiinte, nerausijeein neeiche, Cana

Coanera cojoanona inara rai nihane jaun.

²¹Ena mijitenaanaun neeichene natiinte, nerausijeein neeiche, nii chaque lanaelanaala neriquicheeine jaun.

Ena chanaaiche natiinte, nerausijeein neeiche, rachoojoein enoanaain neriquicheeine jaun.

²²Canu cachanein neeichene coreniha, inara cotaain, inara sitaain, inara nocoeje chanuhin, inara que jaolequuin naaonjoauruha canu corenihane nihanatiinte nerausijeein neriquicheein. ²³Nitohanein inara teeuruhane nihanatiin jataain raotojoein rachoojoein neeuche, canu coreniha dedeeu raotojoein neriquicheeinne jaun. Coaracuchenachuhinti, inara cairichauruha inara araichurune rijijieein, Cana Coanera ere beracuru *profetacuru* cairichaerin nerejetucuruhalu acaauru inoensihuru.

²⁴Coaraain nainacuche coriquihonacaauru. Inae ena aachene rijijieein rachoojoein niha curieeicheein.

²⁵Coaraain nainacuche ena raotojoein lenonein nenacaauru. Inae nerinaain inara rai lenone.

Coaraain nainacuche ena enoanaain nenacaauru. Inae inaderanaa caaun chanaa curiquicheein.

²⁶Coaraain nainacuche itolere neein atane sacuritaain coraenohinein nenacaauru. Nitohaneinte *profetaniha* nocoetonacaauru corojeein nerejetocurelu inara inoensihuru.

Ichei nejerenacaauru belaihu.

²⁷Nena laen inara canu ere tonoraera nequichene rai aitoreunni. Inara que nererojoecaain jaolequuin nenacaauru belaa in caohachaa in acaauru aina neeuche.

²⁸Nechu jataain inara cotaiha: ‘Coaraain nainacuche necha aansaihuru,’ naain inara que erein nei belaa in, rai Cana Coanera bajaauche. ²⁹Chunucoha lejerajei chomeri

faohitohane, rai jera netonai icharateeu. Jana chunucoha ii cajione buri ruluhane, rai ii obiri netonoai teeute amaaine. ³⁰Jerichanejeeinchu, ii caje chaelai bajaeranihane teeu. Coa ii caje iicha sirii rulueraanihane, coa tonaain iriha. ³¹Charijieeinchaainti, inara belaiha cachane jeriquiche, nii rijijieein acaauru belaihuhe inara netonai.

³²Inara belaihaauruhacha belaiin neeichenete, aihuruha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein neriquicheein. ³³Nii rijijieein-techu, inara coroatajaneraauruhacha belaiin neeichene, aihuruha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein neriquicheein. ³⁴Chaentechu, chaelai lateein niha cachane jana, inara rai cainaane coina teeichene, aihuruha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein neriquicheein. ³⁵Jana laen, nii inara que jaolequiin, inara que nererojoecaeriin, naaonjoaain nenacaaru aina caohachaain neein, chaelai latecuruhane acaauru rai teeiche, inara rai cainacuruhane latelanaalane, caohachae. Nii rijijieein neeichenete, esinaen rauhijiriin jerihane rijijieein ichaquichene jaun, inara rai nii cainareein Cana Coaunera, nitohaneein acaauru belaiha natiin coitucunaa jerelanaala nenacaauru, neechu aansainein ichaonacaauru, naaonjoaihurri belaiin ichaa Cana Coaunera jaun. ³⁶Nii cairichaojoaain cachaauru coaraa Cana Inaca Cana Coaunera rijijieein, inara netonoai cairichaojoaain inara amute cachaauru coaracuche.

**Jiaonriha leeochoaauru que
baasoneein ereein neeichene**
(Mt 7.1-5)

³⁷Jiaonriha leeochoaauru amurijiriin nena coacuhin, leeochoaauru que

baasoneein ereein neeichene, nabana, nii leeochoaauru ichaquichene rijijieein inara tiha Cana Coaunera coataa. Chatohanai ichaa inara leeochoaurune, acaauru que inara suujua acatecuchete, inara que netonoai suujua acateemiin Cana Coaunera. ³⁸Chaelai lateein neeruha inara amute cachaaurune jana rai teeichenete, inara rai inaraacha latei terein Cana Coaunera. Jitariin inaraacha sirii teeichene nihanatiinte, jelai amuritoheriin inara rai cainareein Cana Coaunera. Chaentechu leeochoaauru coaraqichene rijijieein, inara netonain coareein Cana Coaunera,” naain jetaote:

³⁹“Coatiha nelaterihei, leinjiin maosa amaeraanu que niha leeochoa namute maosane. Enaachate nitohanihane, leinjiin ecuha jachu cuhane naluhin jiniiquiin nitajenaa nainecurure.

⁴⁰Niheichu nii chuni, rai relaera amurijiriin nena nainera. Nii inara relaera rijijieein nerelaachene banaachate nainereiche, raujiaain rijijieein neeichene.

⁴¹Chanuna inejeraacha baaso ichajeein ichaohane coaraa. Tana iitonai jataain amurijiriin baaso ichajeein ichaohine coaraaine. ⁴²Chasiina iitonai baaso ichajeein ichaohine coitucuneeine, baaso ichajeein ichaoha inejerane coitucureei. Jauriaanejeein ii baaso ichajeein ichaohine coitucuhin jianein ichaao. Nii baihate laen nainereei inejera rai: ‘Baaso ichajeeinte ichaohi. Chajaain baaso ichajeein ichaohine jianein caohachaain ichaao,’ naain erenaa nainereei.

**Rai ninna cajete, coitucunacaine
temule caohacha**
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³Nihei chuni temule caohacha, baaso que inaana nainei. Niheichu temule baasoniha natiin caohacha que inaana

nainei. ⁴⁴Nitohaneente, rai ninaa caje temule caohacha coitucuhaca. Nitohanihane jaunte, chabana tijiemule que inaana nainene ojoa. Jerichanejeein chu chabana caji uhi que, inaana nainihe i jiaaen soririji. ⁴⁵Nii rijijieein techu, caohachaa in suujua coara cacha, caohacha nejesina que ere, sati in caohacha- rai suujua cuhane nihane jaun. Jana cacha, baasoneein suujua coarate baasoneein ere, sati in baaso- rai suujua cuhane nihane jaun. Nitohaneente cacha ujuae caje mitue sati in rai suujua cuhane nena.

Coroata laurii loreri icharaauru rijiiicha nere aonaera biha Jesosone

⁴⁶Chanuna itolere bana, ‘Canu Curuaanaa,’ nainchene sainejee in quere tonoraain quiicha jerei ichaeneeiche.

⁴⁷Aonacuchena inara rai canu ere tonoraain caitoonjoan icharaauru que erete coitucuhiche. ⁴⁸Charijie in chaainti, loreri jaane caina jauriaanejee in ucuaati in bajee in, enuha suuji caohachaa uru temuh in ichaa leinji in cachane jana, uha tabanaane jana que taca ujuinaa mijiaane in nihanati in nii loreri comaene, caohati in ichanoh in nihane jaun. Nii rijiiicha cacha, canu ere tonoraain caitoonjoan ichaa chabana jianelanaala ne.

⁴⁹Jana quere tonoraeniha cachanete, araracaeri in atane bajee in, baasooru que banesijiatee in loreri ichara cacha rijijiee in ne. Nii jana uha tabanaane, que mijiaane in taca ujuinaane jana, beraujuain nitaje nii loreri, nii rijiiicha nii canu aonaane sainejee in, quere tonoraelanaala nenacaauru cachaauru,” nae acaauru rai Jesoso.

Romanocuru rai soondarooru curuaanaa cafitaan leto no rautaa Jesosone

(Mt 8.5-13)

7 ¹Inae nii cachaauru rai irihane nainain jetaote, Caferenaan cue aina nerelanacaauru aina Jesoso. ²Nii

jana jetaote, nii Caferenaan ichoae leinji in Romanocuru rai soondarooru curuaanaa cafitaan. Nii jana nii cafitaan leto no- jataa in belaa in niicha sirii jetaote, cunaitee in ohane rai ne.

³Nii jaun jetaote, nii Caferenaan turuh in niha Jesosone inaaori in jetao, Jorioocuru bichauhenaauru letoae nii cafitaan, conujee in Jesoso cotihaca cuuruhane, nii rai leto no cunaitena rautaa uhane caina. ⁴Nii jaun jetaote, rene turuh in:

“Iine cotihaca uhacaanu canacaanu letoaa cafitaane jaunra. ⁵Jataa in canacaanu araachuru belai chane in, aca canacaanu rai sinacoca ichaeratee in, naaonjoa in nihane jaunne, caa cafitaan corotajane in rai leto no rautaa in jerichaanaura,” naaure jetao Jesoso rai.

⁶Nii jaun jetaote, acaauru aina cuh in, inae turuhe lalajee in cujueru ha Jesoso ainane jana jetao, rai belai chaa uru letoae nii cafitaan: “Curuaanaa, coatih a nii chaque ichei nelatee in nihaaun canu loreri asae turuhine caina. ⁷Nii jaunne caraaje- nihane ii cotihaca uheneeun. Acaihaniji aitoote nerautami in canu leto no. Ii aito hine rijijiee in nerautarichaa in canu leto none coitucuhanune jaunne ichei rai ujiaa in berateeun.

⁸Nii rijijiee in canu letoaa uru ha canu curuaanaa curune tonoraain neeun. Nii rijijiee in techu, canu bijiu nenacaauru soondarooru caje chunucoha letoaanune, canu ere tonoraain cue. Jana chunucoha cotihacaan uhane coinanete canu ere tonoraain uhe. Jana canu leto no letoaanu chaelai ichaane coinanete canu ere tonoraain ichae, nanichuchera,” naa in letoaa cafitaane jaun inae aito ha cuuruhane jana jetaote, ⁹cojoelati in, nii aina amuhemuhenaacaauru cachaauru coarajee in jetao:

“Coatiha Isaraelita nichaachene lauri jana, caa cacha tocohaneein jataain quesenetaera coarahaunta,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

¹⁰Nii jana inae jelaiha cauha cuuruha nii cafitaan loreri asae nii niicha letooaurine jana jetaote, inae acaauru ajiniha nerautain niha nii rai letono cunaitenaane jana turuure.

**Leinjiin autana calaohi ichtiha
ohane caje Jesosone**

¹¹Nitohaniane baiha jetaote, aina nerelanacauru, chaen arajiin sacuurera cachauru, naaonjoaihunri aina leinjiin nese Naain ineein curuajai nichae cue jetao Jesoso. ¹²Nii jana jetaote, inae turuhelalajein cuujueeruha nii nese quene jana jetao, leinjiin ene autana calaohi- leinjiin acaacha calaohineein nenea onaa conautiha jetao cuure. Nii jana jetaote, nii nese caje cuhacoaain arajiin corihaniha cuure cachauru.

¹³Nii jana nii autana coaraa Jesosone jana, cairichaojoaain coaraane jaun jetaote: “Coa chanaara,” naain jetao, ¹⁴nii rijieeoritiin, nii onaa roha nichuuntaain, nii amaanruhane jaa rori dadaane jaun jetao, ecu inacuhin coarajeeuruha nii baijiaain amaurerane jana jetao:

“Enamanaa, nimichuhin nelauriaaura,” naa Jesosone jana jetao, ¹⁵inae nimichuhin nelauriaain ere nii onaa. Nitohanein nii neba rai nii onaa ichtatein tiha Jesosone ¹⁶coaraain jetaote, satii acanein nihane que suujua acatein cojoelatiin jetao:

“Jataain itolere amurijiriin nelateein, itolere ichana nainera *profetate* cana rene turuera,” naain jetao:

“Cana Coaunerate rai cacha nichaachene coroatajaniha uhera,” naure jetao Cana Coaunera coroajeein, neebana nitohanai coaracuruhane jaun.

¹⁷Nitohanein coaraain jetaote, satiiin Jodea batane sacuritaain jetao beeuruhane jaun, nii onaa ichtiha Jesosone coitucuuere.

**Joan Baotisita letonocuru
(Mt 11.2-19)**

¹⁸Nitohanein onacauru ichtatein, naaonjoan Jesosone coaraain jetaote, Joaan rai biha cuure sacuurerauru. Nii caje coitucuhin jetaote, coroatajai sacuurera cotijiaain jetao: ¹⁹“Ina esinae rauhijiriin canacaanuhacha cohajei turuha uheneninee. Aca neneine canacaanu rai beeu, leeocho cohacaanune coina,’ naain bajanichuche rene turuhincha,” naain jetao letoanajae Joaan Baotisita. ²⁰Nii jaun cuhin, Jesoso rene turuhin:

“Joan Baotisitae canacaanu letoae, ii esinae rauhijiriin nii canacaanuhacha cohajei turuha uhenenineeine bajaacanune coina. Aca neneine leeocho cohacaanune coina,” nauruha Jesoso rene turuhin Joaan letonocuru ²¹rijieeoritiin jetaote, araii laurii cunai caaun cunaitenacauru cachauru rautaaain, arajii maosacuru nota teein, coitucuchuhi caaun cunaitenacaurune maajeein rautaacoaane baiha jetao, nii coroatajai Joaan letonocuru rai jetao:

²²“Chajaain Joaan rai caa ena inaraacha coarai aina inaraacha aonai benichuche. Chaen, inae maosa neeuruhane caje notaauruha maosacuru. Bacosacuru netonaite inae nichaauraaain amuure. Cosibinacauru netonoaite inae cosibi caje nerautaacoaure. Iricho saaecuru netonaite, inae irichohin neeure. Nii jana onacaurute jerichanejeein cacha neein jaberoconein nichaauraaain neeure. Jana cairicheinejeein nenacauru raite, jataain acaauru rausiaaerichaain Cana Coaunerate beebeje. ²³Nitohaniane jaunte,

nerausiajeein neeurureein canu que jaaecohane jianelanaala nenacaauru,” naain jetao, “Chajaain caritiin benichuche Joaan raicha,” naain jetao acaauru letoae Jesoso.

²⁴Niritoha acaauru raine jaun, jelaiha cauha cuuruha nii Joaan letonocurune jana jetaote, nii Joaan que cachaauru rai ereereje jetao Jesoso. “Chatohanai coaraa curejetocochelu nii cacha areroo cuhin. Leinjiin jiarana nujan cujuanaacha rurujuaina coaraquichelu. ²⁵Chatohanai coaraquichelu. Leinjiin cacha cajione caohacha que necoreetein neina coaraquichelu. Nete nii cajione caohacha que necoreetein nenacaauru, cocoainanacaihuru loreri asae neeuruhane coitucuhiche raotojoein. ²⁶Chatohanai jian coaraquichelu. Leinjiin *profetana* coaraquichelu. Aiha jerihane, jataain *profetacuru* amurijiriin nena leinjiin *profetate* coaraquichelu.

²⁷Nii Joaan que tejian, rai Calaohi nichaunne rai aitelu jetao:

‘Chajinihane quere beranu que leinjiin letoareeunni,

turuhine jaanu rucuheraanu quera,’ naain belu Cana Coaunera, niicha laenaeratenojoi rai Quiricha inoaensi cuhane. ²⁸Coatoha inoaenu caje coaaneen, enanetojoein nihei chuni nii Joaan amurijiriin nei cacha. Nete laen ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa, canuhacha tei que nena cacha, leeochoaauru fautaain nihane niha natiin jataain Joaan amurijiriin ne.

²⁹Nete cachaauru relaa Joanne jana, satiin aonaraauru cachaauru, nii Joaan que acauhanau tein nebaotisaerateurelu. Nii choae tacaaintechu, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera netonai necha ansaneein neeuruhane saijieein nebaotisaerateurelu, esinae rauhijiriin

Cana Coauneraacha icharatenohi ichaa Joanne esenetaauruhane jaun. ³⁰Jana fariseeocuru aina Cana Coaunera naitoonjoo que cacha relaaureerauru, itolere amurijiriin Cana Coaunera coitucutoha nocoetocuruhane saijieein nebaotisaeratenaa jerecuruhilu, Cana Coaunera icharatenohi icharaneen aiha Joanne eseneta jerelanaala que jaolecooruhane jaun.

³¹Nitohaneente itolere acaauru rai baaso ne. Nihei acaauru rai chabana caohacha.

³²Acaaurute nenaanaja cataaun nocoati-jiana jaun auno toteeuruha acaauru amute canaanaihurune jana, raasanaa jerelanaala neein, niheichu berane ichacuruhane jana chanaaurene acaauru amute canaanaihuru. Nii rijichuruha caa enene nenacaauru cachaauru. ³³Nii rijichuruhane jaunte, turuha Joaan Baotisisa coaerai conaa inaelanaala, faan niha natiin quinaa inaelanaala, naaonjoaaine jana, ‘Nechu aansainihane jaunte ai, nechu jataain coitucuchuhi siriha rai suujua cuhanene jaun,’ naain que ereeichelu.

³⁴Nii baiha canu- Cachaneein nejanohanaa nichaunne turuhin, coaerai cohin, lenoneein, naaonjoaanune jaunte, ‘Ahotiritiinjiene tabaain lenoneein ajetoriaaneeun. Chaen jene nechu aansaneein ichaonacaauru cachaauru belaaain, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaaurerane maajeein belaitoon,’ naain ereeiche caque. ³⁵Nete inae ecu thiane bana esinae rauhijiriin Cana Coauneraacha icharatenohi ichacaunne coitucuha cuurureein satiin cachaauru,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Leinjiin fariseeoneein nena
Simoon rene turuha Jesosone**

³⁶Leinjiin fariseeo jetaote, Jesoso cotijiae rai loreri asae turuhin lenoniha

cuhane coina. Nitohaneein cotihacane jaun cuhin, inae loreri asae turuhin, lenonecuruhane coina rori ichoae nelauriaa Jesosone jana jetaote, ³⁷turuha cue leinjiin ene cojoaeloroheri nii neseu ichaonaa. Nii ene jetaote, nii fariseeo loreri asaae turuhin lenoniha cuha Jesosone inaoriin jetao, lecuruhin jataain coretiin nena erene jujui amaain turuhin jetao, ³⁸chanaain Jesoso tija rohan nelauriaain, rai nota baca que jetao rai tija rujuae. Nitohaneein rujuaane baiha jetaote, rai couturiji que caruruhin jetao liosiin, erene jujui que rujuae.

³⁹Nitohaneein ichaane coaraain jetaote: “Esinæ rauhijiriin leinjiin *profetanihane* jana nihanete, caoneein tiha caa ene cojoaeloroerine jana, baaso nihane coitucure caa cachara,” naain jetao suujua ereein coaraje nii Jesoso cotihara fariseeo.

⁴⁰Nii jaun jetaote, nii fariseeo rai: “Simoon, icheina erenaa jereun aonaaine coina,” naa Jesosone jana jetao: “Saan. Aitoo caraine aonaera, cacha relaera,” naa nii fariseeone jaun jetao:

⁴¹“Leinjiin cacha jetaote, corotajai cacha rai coriqui te, jelai amuritoheriin rai cainacuruhane coina niqui. Nitohaneein jetaote, leinjiin rai te saoque fashaaain. Jana leeochoa rai jetaote, te saoque chooncaain.

⁴²Ne jetaote, coretena nainecurenihane jaun, nii corotajai que rebeonacaauru cachaauru cobaraelanaala acaauru que suujua acate nii coriqui erora. Tonaai jana nii que. Chariji jana nii corotajaiihuri caje, jataain nii coriqui erora belaaain coare,” naa Jesosone jana jetao:

⁴³“Jerihane nii leeochoa amurijiriin rebeona cachate jataain nii coriqui erora belaaain coaraera,” naa nii Simoonne jaun jetao:

“Esinæ rauhijiriinte aitohicha,” nae jetao Jesoso.

⁴⁴Niritiin jetaote, nii ene coarajeein, nii Simoon rai jetao:

“Caa ene coaraaunachuhinti. Coatiha jauriaanejeein ii loreri asae turuhanune jana, catiha culecaauune coina carai acau tiheei. Nete laen caa ene, rai nota baca que catiha culejeein rai couturiji que caruruhin jacorae. ⁴⁵Coatihachu turuhanune jana canu meri lioracaheei. Caa enete laen turuhin enohane caje coauneein canu tija lioracaane jianene.

⁴⁶Niheichu nii jujui niha natiin cacouturi ichoae tiheei. Jana caa enete laen catiha ichoae erene jujui chorohin que catiha rujuae. ⁴⁷Nitohanihane jaunne ichei aitoon. Arajii rai nosate inae que suujua acate, jataain canu esenetaain canu belaihane coaratihaha caa ene ne jaun. Nete laen, nii leeochoaauru amurijiriin caohachaaain ichaoha nocoetonacaauru, rai nosa caje chabana nichoteeuruneein, chabana osaaocuruhane coitucuhin canu belaina jerecurenihane jaun,” naa nii fariseeo raine baiha jetao, ⁴⁸nii ene rai:

“Inae itolere baaso ichajeein ichaohine caje ichoteratenojooineeichera,” naa Jesosone jana aonajeein jetao:

⁴⁹“Chaneeinna ne caa cacha, itolere baaso ichajeein niha caa enene jaan caje niha natiin ichoterateein nihane coina,” naauruha nii aina ecu cotihanohineei neein aonajeeurerane coitucuhin jetao:

⁵⁰“Quesenetaaine jaunte, ichoteratenojooineein neeiche, baaso ichajeein neeine jaan caje. Raotojoeein chenena-jaun caunihuchera,” nae jetao Jesoso, nii ene rai.

Jesoso corotajaneraauru enecuru

8 ¹Nitohaneein jetaote, itolereenein neseeuu nainein, nenanajaauru nainein amuhemujeein Cana Coaunera cojoanonaa que ereerejeein amuhemuhere-

jete Jesoso, lechoonca coroatajai rai afosotooru, ²chaen coitucuchuhi caje, joanreein cunai caje, naonjoaihunri caje niicha rautauri enecuru tabaauru que corihaneraain. Niichuru aina jetaote cuelu, nii caaunsineein suujua cuhane coitucuchuhi sirihane jana nii Jesosohacha rautai “Maadala bene” naain niicha curuaateuri Mariha, ³chaen Erodesi amihaneeo beraichanein nena Cosa comasai Joana, chaen Sosana, naonjoaihunri aina leeochoaauru arajii enecuru jetao, acaauruhacha sirii que acaauru coroatajaneranein cuure.

Temule jaera *parabola* que erenaa
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴Nii jana jetaote, neseuru caje cuhacoaain Jesoso coaraa cuuruha arajii cachaaurune jaun, arajiin netaojiaauruhane jaun jetao acaauru rai: “Aonacuchene ena inara rai temule jaera *parabola* que erete coitucuhiche.

⁵Leinjiin cacha, ucuhe riaaca cuhane jaun jetaote, bero cuhane naluha nii niicha riaajai nucuhene jaun shaaocure cachaauru. Chaen tabaauru quihure tajaaelinaacuru. ⁶Nii jana tabaauru ajeri choae nalunacaauru jetaote, omarohane sainejeein ohijiacoae. ⁷Tabaauru ojaoneonjoai jana nalunacaauru jetaote, omarohane jana amurijiriin omaroha ajaenane jaun ohacoae. ⁸Jana tabaauru atane caohacha choae nalunacaauru jetaote, caohachaain omarohane jaun, ele ucuhecuro caje ele fashai ucuheneinchuru nefae,” naain jetaote, acaauru rai tonijiaain: “Caa caitoonjoan coitucunaa jeriquichene aonacuche,” nae jetao Jesoso.

Temule jaera *parabola* que acaauru relaa Jesosone bajaauruhane
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹Niritiin temule jaera que cachaauru relaa Jesosone jaun jetaote:

“Chatohanai quena nii temule jaera que cuaain cachaauru rai aitoi,” naain Jesoso caje bajaauruha aina nerelana-caaurune jaun jetaote:

¹⁰“Inaraacha quete rai Cojoanonaa coitucuerate Cana Coaunera. Nena laen, nii canu esenetana jeriheichuru cachaauru rai carijieein erenaa *parabola* que cuaain acaauru rai beeun, nabana coaracuruhane nihanatiin coitucurenihane caina, niheichu aonacuruhane nihanatiin coitucuruhane coataa.

Temule jaera *parabola* que cachaauru relaa biha Jesosone
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹Nii temule ucuhe riaara que aitocooaunne jaan erenaa *parabolate*, Cana Coaunera beratenojoi rijijieein ne.

¹²Jana nii bero cuhane nalunaa nucuhe que caitoonjoante, Cana Coaunera beratenojoi aonaain inae esenetaain neeuruhane jana, nabana nichoteeuruhane coataa acaauru coritaa uha moconajaerane jaun suujua elonaain nenacaauru cachaauru rijijie.

¹³Jana nii ajeri choae nalunaa nucuhe que caitoonjoante, Cana Coaunera beratenojoin aonaain, corojieein esenetaain neeuruhane nihanatiin, carajaelanaala basiinjiincha esenetaariin, inae necairichanaa coaracuruhane que nererojoeaain jianeraauru rijijie.

¹⁴Jana nii ajaena jana nalunaa nucuhe que caitoonjoante, tonoraain aonacuruhane nihanatiin, jeraen jianejeein cuaajeein, jataain niicha lateicha que coacuhin, coriquiquiin raotojoein neeururichaanne coacuhin, itolere bana niicha jereeicha ichajeein, jeriha Cana Coaunerane rijijieein cha chana jerelanaala nitajerai nenacaauru rijijie.

¹⁵Jana nii atane caohacha choae nalunacaauru nucuhe que caitoon-

joante, nii jataain jereein aonaain, nii beratiha Cana Coaunerane rijijieein naitoonjoan ichajejin, itolere bana tonoraain laraajiin jianelanaala nenacaauru cachaauru rijijie,”

Cono que cacha relaa Jesosone
(*Mr 4.21-25*)

¹⁶“Nihei chuni cono mocohin bujuaihu tera. Niheichu arana asae tenaa nainihei, nabana nocohenaanau tururuha loreri asaae turunacaaurune coataa. Nitohaneein bujuaihu telanaa-late ecuun te, conohanau loreri asaae enooruha turunacaaurune caina. ¹⁷Nii rijijieeintechu, ena caa inara relaanune jaan coitucuelanaala nenacaauru, rijieeori bana coitucuuruein.

¹⁸Aihane jaun, caohachaain aonacuche. Nii rijijieeintechu ena canuhacha tei raera jelai amuritoheriin rareein inae ecu tihane bana. Jana nii canuhacha tei latelanaala nenaate cha colane nedaareein inae ecu tihane bana,” naain acaauru rai be Jesoso.

Rai neba aina Jesoso nejeraauru
(*Mt 12.46-50; Mr 3.31-35*)

¹⁹Niritiin cachaauru rai ereerejiha Jesosone jana jetaote, rene turuha uure neba aina rai nejeraauru. Ne jetaote, rohan turunaa nainecurene, jataain arajiin ecu tururuha cachaaurune jaun. ²⁰Nii jana ecu nenacaauru tabaauru jetaote,

“Taute aerene neeure ii nejeraauru, ii neba aina. Jataainte ii coana jerecure,” naain Jesoso rai beeuruhane jana jetaote,

²¹“Aiha niqui. Nete Cana Coaunera beratenojoi esenetaain, rijijieein ichaohin, naintonjoa rijijieein ichara cachate, canu fojiara aina canu nejeraaurunera,” naain jetao tonorana-jaen Jesoso.

Fichafichanaa aina cujuana suruaa Jesosone
(*Mt 8.23-27; Mr 4.35-41*)

²²Nii baiha jetaote: “Amauchete caa nemuri jerau cunichaachera,” naain jetao, aina nerelanacaauru aina leinjiin bote cuhane fauhin cuhin jetao, ²³nemuri jera jaohajeeuruhane jana jetao, uhe cujuana tabai aina fichafichanaa. Nii jana, sinitoha Jesosone jana jetao, inae nemoha acaune jaun, caaun nalunaa jere nii cuurunaja bote. ²⁴Nii jaun jetaote nesoone caun

“Cacha relaera, cacha relaera, inae nalurichaacheje,” naain Jesoso nocoauruhane jaun jetao, nimichuin cujuana aina fichafichanaa suruha Jesosone jaun jetao, tonajelanaala cuujeeure.

²⁵Nitohaneein cujuana aina fichafichanaa suruaain jetaote, nii aina nerelanacaauru rai jetao,

“Chanuna cha esenetaeneeiche,” naa acaauru rai Jesosone jana jetao, nesoonetiin cojoelatiin jetao, “Chaneeina ne caa cacha, nere tonoraain nesuruha cujuana aina fichafichanaane caina,” naain jetao nejesinajejin ita caje bajaature.

Jerasa batane que nenea coitucuhuhi siricha
(*Mt 8.28-34; Mr 5.1-20*)

²⁶Nirijieein cuujeein jetaote, tabiicha nemuri jera jaohin, najauriaa cuure Calillea jeraniha nenea Jerasau batane que.

²⁷Inaen ecu turuhin najauriaain, atane choae iniha cuha Jesosone jana jetaote, nii nese caje cuhin que taca cue suujue cuhane coitucuhuhi siricha cacha. Nii cacha jetaote, nii chaabana cajione jiaain, niheichu loreri asae nihanatiin ichoaelanaala atane bana ichoaecha ichoae.

²⁸Aca jetaote, Jesoso coariin nacatiha auhaquiin semojoaain tacaain jetao;

“Coa caniha nenoaain carerojoecaara, acaihaniji nena Cana Coaunera Calaohi Jesoso,” nae jetao Jesoso rai, ²⁹caje mituha, nii suujua cuhane neein aasaera coitucuchuhi coina aitoha Jesosone jaun.

Nitohanihane jaun jetaote, arai saain *cadena* que caohatiin biji aina tija ichohacuruhane nihanatiin, rai molohin cacha nenajanihu amaauruha nii coitucuhicurune, ecu nii cacha arerero ne. ³⁰Nitohanein rai irihane jana jetaote:

“Tonaa ichurujuata,” naain caje curuaa bajaa Jesosone jana jetao,

“Lejioon niha canu curuaara,” nae jetao nii cacha, jataain arajiin suujua cuhane neeuruha coitucuhicurune jaun. ³¹Nii arajiin suujua cuhane nenacaauru jetaote, usi jana acaauru letoaa Jesosone coataa jetao, ³²⁻³³ichatane ucuunno que arajiin lenoniha neeuruha coosichurune jaun jetao, nii coosichuru suujueniha enooruhane coina Jesoso caje bajaare. Nii jaun jetaote, nii jerein caje bajaauruhane rijijieein jeriha Jesosone jaun jetao, nii cacha caje mituhacoaain nii coosichuru suujueniha enooruhane jaun jetao, nemuri cuhane nichorohin acauhanau naluhin ohacoaare nii coosichuru.

³⁴Nii coaraain jetaote, satiin jelai caje sorohin, nenaanajaaunru, neseuru, naaonjoaihunri naineein biha cuure nii coosi beraihurera cachaauru. ³⁵Nitohanein beeuruhane jaun, cuhin coaraa cuuruha cachaaurune jana jetaote, Jesoso tija asae lauhaca coujurihu cacha neein necoreetein nii suujua caje coitucuhichuru mitunaja cachane jaun jetao, coaraain coasichure nii cachaauru.

³⁶Nii jana, nii cacha caje mituuruha coitucuhichurune jana coaraauru jetaote, esinae rauhijiriin nii nerautaane rijijieein beure leeochoauru cachaauru rai.

³⁷Nitohanein coaraain jetaote, satiin nii Jerasa batane que nenacaauru cachaauru jetao, jelai caje amuha Jesosone jerecure, jataain coasichuruhane jaun.

Nii jaun jetaote, bote cuhane fauhin, jelai caje amuha Jesosone jana jetao, ³⁸aina cunaa jere nii coitucuhichuru mitunaja cacha. Ne jetaote, aina cuhane jerelanaala:

³⁹“Jiaohine. Chajaaincha jelaiha chenenajaun cauhin, ii rautaaain niha Cana Coaunerane beebejenihun,” nae jetao rai Jesoso.

Nii jaun jetaote, ecu nedaaain, satiin nenaanajaaunru naineein cuhecujueein jetao, rautaaain niha Jesosone beebejein amuhemujuen nii cacha.

Jairo cacunu. Chaen leinjiin ene Jesoso cajone dadaera

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰Nitohanihane baiha, jelaiha nemuri jerau cauha cuuruhane jana jetaote, jataain corojeein Jesoso raaure, turuhane cohajeeurhane jaun, satiin cachaauru. ⁴¹Nii jana jetaote, turuha uhe leinjiin cacha- sinacoca curuaanaa neein nena Jaironein niicha curuaateeri. Nii cacha jetaote, Jesoso tija asae neseeriaaain jetao conujueein cotijiae, rai loreri asae turuha cuhane coina, ⁴²jataain ohane rai niha leinjiin rai cacunu- lechoonca coroata jaanacajine jaun.

Nii jaun cuha Jesosone jana jetaote, jataain arajiin sacuuruha cachaaurune jaun, sururucure cachaauru.

⁴³Nii arajiin cunacaauru jana jetaote cue leinjiin ene- lechoonca coroata

jaanacaain nirijieein ichana jaohajeein cunaiteein nenea. Nii jetaote, jitariin niicha sirii coriqui jaohin nocoicharate niqui. Nejetaote, rautasihurene nii chuni coichaeraauru.

⁴⁴Nii ene jetaote, Jesoso caajie cuhin, rohan nichuuntaain rai cajione auha dadae. Nii Jesoso cajione auha dadaane rijieoritiin jetaote, inae nesurue rai ichana.

⁴⁵Nitohaneein dadaane jana jetaote:

“Chatoon canu dadae,” naain bajaa Jesosone jana, satiin dadaauruhane suujueeuruhane jaun jetaote,

“Cacha relaera jataain araacha cachane jaunte, ii sururucure jerane,” naa rai Fedorone jana jetaote:

⁴⁶“Aihei bajiaa. Chunucohate jerihane canu dadae. Cacaje mituha cacha rautacaaunne jaan cajene coitucunra,” naain jetao bajae Jesoso.

⁴⁷Niritoha Jesosone jaun, nesuujuenaa nainenihane jaun jetaote, rijijijianein Jesoso acatiha neseorihain: “Naaonjoaain cunaitichaaunne jaunne, nii caje nerautasinihanune jaun, ii dadaaunra. Nii ii dadaanune rijieoritiine inae nerautaaun canu cunai cajera,” naain satiin aonajera urichoo jitariin biha nii enene jana jetaote;

⁴⁸“Aihachuhisi. Jataain ii rautaanune esenetaaine jaunte, ii cunai caje nerautaaicha ene. Chajaain chaque tonajelanaala chenenajaun caunihunra,” nae jetao rai Jesoso.

⁴⁹Nitohaneein jaiti ereerejiha Jesosone jana jetaote, turuhin jetao:

“Coo nenacaanein nii cacha relaera roeroecaa. Inae oha ii cacunura,” naain jetao biha uhe letoauruhane jaun leinjiin cacha, nii sinacoca curuaanaa Jairo rai.

⁵⁰Niritoha nii cachane aonajeein jetaote,

“Coo tonajian. Raujiaaincha quesentaute nacoaanein ichanamiin oo caje ii cacunura,” nae jetao Jairo rai Jesoso.

⁵¹Niritiin cuhin jetaote, nii Jairo loreri asaa turuhin, Fedoro, Saantiaao, Joaan, chaen, nii ene fojiaraauru, naaonjoaihunriicha enoae jiniichain nii loreri asae. ⁵²Nitohaneein inae loreri asae enooruhane jana jetaote, jataain satiin coinaderaain nii ene coisichuruha nii loreri asaa nenacaaurune jaun:

“Coo chanaache. Coatiha ohane jaun aihei caa ranuna. Sinihane jaunte aicha,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote, ⁵³satiin esenetaelanaala coenacure- nii ecu neein coarajeeurera cachaauru, esinaen rauhijiriin oha nii ranunane coaracuruhane jaun.

⁵⁴Nii jana jetaote, biji que nii ranuna onaa mucuhin tonijiaain jetao: “Ranuna, chajaain nimichuura,” naa Jesosone rijieoritiin nimichuhin jetao, ⁵⁵nacoaanein raurononeein oo caje ichanae nii ranuna. Nitohaneein ichatein jetaote, corohateeuruhane coina aite Jesoso. ⁵⁶Nii jaun jetaote, jataain chojelatooruha rai fojiaraaurune jana jetao: “Jiaonriha caa catoanein ichatein nihanune beeiche chuni rainera,” naain jetao suujuatenajaen Jesoso.

Cana Coaunera Cojoanonaa biha cuuruhane coina aina nerelanacaauru letoaa Jesosone
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9¹Jelai lechoonca coroatajai aina nerelanacaauru taojiaain, acaauru aina neein cocoainanajaain jetaote, letoanajae Jesoso, cacha suujua cuhane nenacaauru itolere coitucuhichuru sitaain, cunaitenacaaurune maajeein rautauruhane coina. ²Nitohaneein jetaote, Cana Coaunera Cojoanonaa beein, cunaitenacaaurune maajeein rautauruhane coina acaauru letoae.

³Nitohaneein letohanajaain jetaote:

“Coo inara biji achune, inara atora, inara achano, inara coriqui, necoreetei-

chene jaanu que inara cajione, naonjoainuri amaain cuhache. ⁴Chunijihun loreri asae turuhichene ecu neeuche jelai caje amuhichene reentiaain. ⁵Jana chunijihun nese que turuhichene jana, inara ranaa jerelaanaala inara aohana jerecure-nihane, jelai caje amuuche. Inara tija batane faofaohin riariaain ratiriinte, ‘Coaraain cau neein nainacuche,’ naain ichaquichene coitucuumiin caje,” naain jetao letoanajae Jesoso.

⁶Nii jaun jetaote, nii letoanajaane rijijieein cuhin, neseeuu nainein cuhecujeein jetao, ichoteratenajaane jaa erenaa rauhi raotono beebejeein jetao, cunaitenacaaurune maajeein rautacoaare.

Suujua auhacaa Erosedes

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷Nitohanein itolere ichaechajeein niha Jesusone coitucuhin jetaote, que suujua auhacaain nererojoecae Jorioocuru curuaanaa Erosedi. Tabaauru, “Joan jete oo caje ichanaain ai,” naauruhane jana, ⁸leechoaauru, “*Profeta* Irihasi jiete, oo caje ichanae,” naaure. Jana tabaauru jetaote, “Cana Coaunera Ere bera inoansi tabaauru jete, oo caje ichanaain ai,” naaure.

⁹Ne jetaote, niritocurhane coitucuhin jetao: “Caraajenihanena nii Joaan uluno moloheratihanune jana moloorelura. Chaaquena jana, nii itolere ichaa been ereeure,” nae jetao Erosedi.

Nii jaun jetaote, jataain Jesoso coana jere Erosedi.

Saoqui oharaancai cacha rai lenone tiha Jesusone

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰Inae nii letoanajaa Jesusone caje turuhin, jitariin acaauruhacha ichai beeuruha nii cocoainain niicha

letoaauri afosotoorune jana jetaote, jelai cachaauru caje acaauru amaain, leinjiin nese Betesaaidau amanajae niqui Jesoso. ¹¹Nejetaote, inae cuhane coitucuriin, sacuhin, rene turuha cuuruha cachaaurune jana jetao, raotojoeein acaauru raain, Cana Coaunera Cojoanona que acaauru rai ereerejeein, cunaitenacaaurune maajeein rautae.

¹²Nii jana inae sohane jaun jetaote, Jesoso rohan nichuuntaain:

“Chajaain caa cachaauru rai aitoote, taa ichuunucuhacuru nenacaauru neseeuu cuhin, nesurunajaanu aina lenone ariha cuurumiincha. Coatiha nihei cau cacha caje lenone coreteein acaauru coroaatenaa jaanuta,” naauruha nii lechoonca coroatajai aina nerelanacaaurune jana jetaote:

¹³“Niriimiin. Atiin inara, acaauru coroaateeuuche,” naa acaauru rai Jesusone jana jetaote:

“Saoquijieeinchate neeje faan, chaen coroatajaain ate naajeeinchara. Coretiha cuhacaanune banaachate nena nainere lenone, satiin caa cachaauru raicha,” naaure jetao Jesoso rai, ¹⁴itolereenein saoqui oharaancaain acaauru aina neeuruha cachaaurune jaun.

Ne jetaote aina nerelanacaauru rai jetao:

“Saoquichooncaa nanaain ita rohan teein acaauru lauriaauchera,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetao, ¹⁵nii aitohane rijijieein, ita rohan teein acaauru lauriaacoaare nii aina nerelanacaauru.

¹⁶Inae satiin nelauriaacoaauruhane jana jetaote, nii saoquii faan aina coroatajai ate mucuhin, coreniha dede coarajeein Cana Coaunera coroaecane baiha jetao, nii faan aina ate beeunebeeunein aina nerelanacaauru rai jetao te Jesoso, jitariin cachaauru rai chaluuruhane coina.

¹⁷Nitohaneein jetaote, inaeneeu-
ruhane jaaun tiaaajoaain lenonecuruha
satiin cachaaurune natiin jetao,
lechoonca coroata omariin, omari
nemoaure caute que.

**Esinae rauhijiriin Mesihasi
niha Jesosone biha Fedorone**
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸Nii baiha jetaote, jelai aina
nerelanacaauru aina cuhin Cana
Coaunera bajaane jaun jetao:

“Tonacuruha canu que cachaauru.
Chanichaaunchata,” naain acaauru caje
bajaa Jesosone jana jetaote:

¹⁹“Tabaaurute, ‘Joaan Baotisita jete,
oo caje ichanaain ai,’ naaurera. Jana
tabaaurute, ‘Cana Coaunera Ere bera
inoaensi Irihasite ai,’ naaure. Jana
tabaaurute, ‘Cana Coaunera Ere bera
inoaensi caje leinjiin jete, oo caje
ichanaain ai,’ naaure,” naain
beuruhane jaun jetaote:

²⁰“Tonaquiche jana inara canu que.
Cha nichaaun,” naain acaauru caje
bajaane jana jetaote:

“Iite, Cana Coauneraacha letoai
Mesihaseeicha,” naain jetao tonorae
Fedoro.

Orichaaaine biha Jesosone
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹Ne jetaote, niritocuruha raine jana,
nii acaneein nihane beuruha chuni
raine coataa, caohate Jesoso.

²²Niritiin jetaote: “Nii inaraacha cohajei
Cachaneein nejanohanune cairichaeriinte,
caque jaolecoha cuurureein Jorioocuru
bichauhenaauru aina saseredotecuru
curuaanaacuru, chaen Cana Coaunera
naitoonjoan que cacha relaaureraauru,
naaonjoainuri. Acaaurute catinaa
cuurureein niqui, nena nichata janohane
cuhane ichanaa cureeunnicha,” nae jetao
acaauru rai Jesoso.

²³Nii baiha jetaote, nii satiin ecu aina
nenacaauru rai jetao:

“Chunucoha canuhacha relainein
canu ere tonoraeranein nenea jerihane,
itolere suujua letono ichana jerihane
jianeein, coroso que canu teein canu
cairichaaaururichaaaine rijijieein necairi-
chanaa abaataain caitoonjoan
tonoraain, jerichaaunne rijijieein
neeine. ²⁴Nitohanihane jaunte,

caoreniha nichao itajera, nichotiha
cureein. Jana suujua letonohacha
ichajeein, itolere bana rai caohacha-
nuhacha coacuhin neite nitajereein.
²⁵Chaaquena nelatere caa chauratane
que neein, itolere rai nelateeicha que
coacuhin rai nichao itajihane cachane.

²⁶Chunucoha, canu que coejeein
caitoonjoa quene maajeein coejera
quene necoejereeeunni canuhetonai,
canu- inaraacha cohajei Cachanein
nejanohanune, itolere ichana
nainichaaunne coarateein, Canu Inaca
necaohacha que necaohachaain rai
letonocuru anjeraauru aina turuha
uhanune bana. ²⁷Esinae rauhijiriin
satiin cau nenacaauru tabaauru
cachaauru oorurinaain, Cana Coaunera
Cojoanonaa coaracuruhane reeintiaain,”
nae jetao acaauru rai Jesoso.

Nejelauneein nerotoha Jesosone
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸Nii cachaauru rai irihane baiha, fosa
janoneein catiaain, ichtane ucuuno
que cuhin Cana Coaunera bajaa cuha
Jesosone jana jetaote, corihaniha cuure
Fedoro, Saantiaao, Joaan,
naaonjoaihuri. ²⁹Inae ecu turuhin Cana
Coaunera bajaane jana, ecu neein
coarajeuuruhane jana jetaote,
itolereenein nejelauneein nerotoha
nomerine jana jetao, rai cajione netonai
jataain somajaain jiquihaquuin
nerotohane jana, ³⁰ecu aina ocochihin

aina ereure coroatajai cachaauru Moisesa, Irihasi, naonjoainuri.

³¹Nitohaneein jetaote, jataain cono caohacha que conaeraain neein jetao, Jerosaleeun cairichanojoneein oha curichaaain Jesosone que jetao ereure.

³²Nii jana jataain siniitooruhane sainejeein jetaote, nirijeein ichaojoeein jetao, cono caohacha cataaun neein coroatajai cacha aina iriha Jesosone jana, coaraje rai corihacuru aina Fedoro.

³³Inae Jesoso rohan neuru caje amuuruha nii coroatajai cachaaaurune jana jetaote:

“Cacha relaera, jataainte caohate cau nihacachene. Coanete nichatajaain lohanari jaacache, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naonjoaain,” nae jetao Fedoro. “Naonjoaane coinata catohaneein coarate Cana Coaunera,” naain coitucuenihane jaun nirate Fedoro.

³⁴Niritiin ereerejihane jana, acaauru conaacotaa dede sacarine jana jetaote, jataain nesooneooruhane jana jetao, ³⁵nii dede sacari jana toniin jetao: “Caate jataain jereein canuhacha cocoinaain quiicha letoai Canu Calaohinera. Nere tonoraain neeuchera,” naain jetao toni erena.

³⁶Niritiin toniha erenaane aonajeeuruhane baiha, Jesoso coaracuruhane jana jetaote, inae jelai ecu ne. Ne jetaote, nii bana nii chuni rai nitohaniha Jesosone belanaala inauhe-neeche suujua cuhane coarajein nii chuni rai beeurene.

**Coitucuhuhi siricha leinjiin
canaanai rautaa Jesosone
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)**

³⁷Nii cojoanoo nii ichtatane ucuuno neuru caje jelaiha fauha cuuruhane jana jetaote, Jesoso que taca cuure

arajiin cachaauru. ³⁸Nii arajiin que taca cunacaauru cachaauru jana toniin jetaote:

“Cacha relaera, atiin nohane caa acaihanijin quiicha sirii canu calaohi coaraau. ³⁹Suujua cuhane coitucuhuhi sirihane jaunte, baasoneein tihane, auhaquiin tocojoaain tacaane, nujuuae caje lajane mitae. Jataainte, baasoneein jaberoco tein jianena jerene. ⁴⁰Nii jaauune niqii ii aina nerelanacaauru rai aitoon, caje nii coitucuhuhi sitaauruhane coina. Nete ichana nainesihurene,” naa tonijiaain ehequini, nii leinjiin cachane jaun jetaote:

⁴¹“Jataainachura cha esenetaeneei- chete nitaje rai nenacaauru cachaauru. Inaonjoan saneaina inara aina neein inara abaantareeun. Chajaain cajiha nii ii calaohi uhaaura,” naa Jesosone jaun, ⁴²rohan nichuuntaa nii cunaitenaa canaanaine jana jetaote, atane ichoae tacaain siheite nii suujua cuhane nena coitucuhuhi.

Nii jaun jetaote, nii suujua cuhane nena coitucuhuhi suruaain jetao, nii canaanai rautaaain, rai inaca rai te Jesoso. ⁴³Satiin nii coaraain jetaote, itolere que nelateein, itolere ichana nainiha Cana Coaunerane coaraain cojoelatoore.

**Orichaainne biha coroata saain Jesosone
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)**

Nitohaneein cojoaelanaacojoai ichaain, acaauru notaaca Jesosone cojoelatooruha satiin cachaaaurune tonohanau jetaote:

⁴⁴“Caohachaaain caa inara rai aitocooaunne aonacuche. Coa baitichache. Canu acaihaniji inaraacha cohajei Cachaneein nejanohanaa nichaaunne, cocoinanacaihuru bijihu tenojoiniha cureunicha,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

⁴⁵Ne jetaote, acaauru que coitucuera-teniha Cana Coaunerane jaun, nii acaauru rai aithane coitucuurenihane sainejeein, acaauru rai biha Jesusone caina caje bajanaa nainecurene, bajaauruhane que nocoatocuruhane jaun.

Chariji jataain nelateineein ne

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶Nii jana jetaote: “Charijina, caa cana jana, jataain leeochoauru amurijiriin nelatineein nere,” naauruha nejesinajeein ita rai aina nerelanacaaurune ⁴⁷aonajeein jetao, leinjiin canaanai mucuhin rohan tein jetao:

⁴⁸“Canu coreniha, caa canaanai raerate, canu raane rijijieein aicheein. Jerichanejeein canu raain neitechu, caletoaera Ofa raa aicheein. Nitohanihane jaun, cau inara jana nelatihei rijijieein inaraacha coaraite, jataain nelatineein ne,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

**Canaacha ichai icharate,
cana lauri rijijieein nenacaauru ne.**

(Mt 9.38-40)

⁴⁹Nii jana jetaote: “Cacha relaera, ii letononeein nena rijijieein coitucuchuhi que suujuequiin nenacaauru rautaaain niha leinjiinne janane eruhin nii caohatihacaanu, cana aina nenaaneein ainihane jaun,” naa Joanne jaun jetaote:

⁵⁰“Jiaonriha nitohanai ichara caohateein neeichene. Canaacha ichai ichaain nenaate cana lauri rijijieein nenacaauru ne,” nae jetao rai Jesuso.

**Joan aina Saantiaaocha ichana
jerei caohatiha Jesusone**

⁵¹Inae jelaiha dedeu cuhane catainajeein jetaote, Jerosaleeun necairichanaa coaraane rai nihane saijieein, atiin nelararajaain, nii Jerosaleeun turuhane

caina ucuae cue Jesuso. ⁵²Nitohaneein cuhin jetaote, najiniha nere beraanuuru letoaelu, turuhane jaanu ariha cuuruha leinjiin nese Samariaune caina. ⁵³Ne jetaote, ecu ranaa jerecurenelu Samaria cocoaichacuru, rauhijiriin Jerosaleeun cuhane coitucuuruha raotojeeinne jaun.

⁵⁴Nitohaneein, acaauru ranaa jerecurenihane jaun jetaote:

“Curuaanaa, jereune acaauru ichoae usi letoacaanute, satiin mocohin nitajeeuruhine,” naaure jetao Joaan aina Saantiaao. ⁵⁵Ne jetaote, acaauru rene nauriteriin jetao:

“Caohachaai nitohanai ichaain nihacachene,” naain jetao, acaauru cotaicha rijitiin caohate Jesuso.

⁵⁶Niritohane baiha jetaote, leeochoa neseu jetao cuure.

**Jesoso aina cunaa
jerecuruha cachaaurune**

(Mt 8.19-22)

⁵⁷Inae bero cuhane cuujeeuruhane jana jetaote:

“Curuaanaa, cuhine jaaun niha natiine, itolere bana ii aina nena jereeeunra,” naa Jesuso rai leinjiin cachane jana jetaote:

⁵⁸“Aonaun, arolarihuru niha natiinte, sininajaanu siriin naaonjoaaurera. Jerichanejeeintechu, sininajaanu siriin ne tajaacurura. Nii jana canu inaraacha cohajei- Cachaneein nejanohanune, coatiha nihei chunijihun neloraain nesurucuaaunne jaanuta,” nae jetao rai Jesuso.

⁵⁹Niritiin jetaote, leeochoa rai:

“Chajaau canihara,” naa Jesusone jana jetao:

“Curuaanaa, jauriaanejeein canu cohacune, oha canu inacane reentihain aina nenicha,” naane jana jetaote:

⁶⁰“Niriimiin, caa chabana nitajenaachara quicha tei ichaonaa ranaa

jeriheichuru, ecu nejesinajeein ita coaracurumiincha. Ii caniha uute, Cana Coaunera Cojoanonaa beebjeeicha,” naa Jesusone jana jetaote, ⁶¹leeocha netonai:

“Curuaanaa, ii ainane unaa jereun canuhetonai. Jauriaanejeein canu cohacune, canu nenajaun nenacaauru rai necoenicha,” naane jana jetao:

⁶²“Nete, Cana Coaunera Cojoanonaa que nenea jeriha cachane, itolere bana niicha ichana jerei jianihane caohachae,” nae jetao Jesuso.

Caainsi choonca coroatajai

Jesoso letonocuru

10 ¹Nitohanihane baiha jetaote, caaunsi choonca coroatajaain jetao aina nerelacaauru janijiin jetao, coroatajaanana coroatajaananaain najiniha letoanajae Cana Curuaanaa Jesocurisito, nii turuha curichaainne jaau neseuru naineein cuuruhane caina.

²Nitohanein letoanajaain jetaote: “Esinae rauhijiriin arajiinte neeure Cana Coaunera coitucunaa jereraauru cachaaauru. Nete jataain coroatajaae-cure acauru relaeranuurura. Aihane jaun Cana Coaunera bajaachete neeine acauru relaeranuurura. ³Nii nitohanihane jaunne ena inara letoaauru. Nete jataain alalacaraain nii curiquicheein, taebiaen mululune jana situha cuha irine rijijieein curiquicheeinne jaunra. ⁴Jiaonriha inara coriqui, inara atora, inara safato, naonjoaihunri amaaïn cuhichenera. Coa chunijiun inacuhin, chuni rai caeneenejeein ereein cuhache. ⁵Chaen chunijiun loreri asae turuhichene, ‘Raotojoein neeuche saain caa loreri asae neinequichenera,’ naauche inara turuneeicha. ⁶Nii jana nii loreri asae niha caohachaain nenea jereraaurunete

nerausiajeein neeureeincha. Jana caohachaain raotojoein nenea jerecure-nihane, coatiha nerausiaecururiaainta.

⁷Chaen chunijiun nese que turuhichene, leinjiin loreri asaecha neein, lenonecुरूhane jaan que lenoneein, acau cohin, naonjoaanchera. Niha rauhi, coreteraauru amihanenacaaurune jaanura. Jiaonriha lorerichuru naineein cajihanein amuhemuhequichenera.

⁸Chaen chunijiun nese que turuhichene jaau, caohachaain inara raain inara coroteeurrhane jaan que lenonecुरूchera. ⁹Chaen ecu neeuruha cunaitenacaaurune, acauru rautaaïn, ‘Inaen ichuunnijihha, inara caje Cana Coaunera Cojoanonaara,’ naain acauru rai beechera. ¹⁰Leinjiin neseu turuhichene jana, ecu inara coana jerecurenihane: ¹¹‘Cau inara neseu turuhacaanune jana canacaanu tijia que nitiririchana utoonena riariaain ratirihacaanu, “Coaraain cau neein nainaacuche,” naain ichacaanne que nainaquichene caina. Nete laen, inae ichuunnejeeorihha inara caje Cana Coaunera Cojoanonaane saijjeein que jaolecohichene coitucuhichene caohachaera,’ naain acauru rai beein, jelai caje amuuchera. ¹²Nii inara coiinteraauru cachaaaurute, neecha aansaineein ichaonacaauru Sodoma cocoaichacuru amurijiriin jataain caseteco tabai coaraa cuurureeincha,” naain nii rai niicha letoanojoinunri rai be Jesuso.

Erenaa tonoraaichuru cachaauru

(Mt 11.20-24)

¹³Niritiin jetaote: “Cairichaaajoaache, Corasiin, Betesaaida, naonjoaain nese cocoaichacuru, jataain necairichanaa coariquicheeinne jaun. Bana inara rai cojoelanaacojoai ichacaanne rijijieein, Tiro, Sidoon, naonjoaihun cana lauri Israelitanelanaala ichaonacaauru rai

cojoelanaacojoai ichacaanne jana niha nete, acaauru ichoachaniha inae Cana Coanera que suujua acatecuruhane coarateein, baaso ichajeein ichaoruhane jianein neuruhane coujunacane que inaderaain costaro siri caje nenea cajione jiaain, ajane que nerujuaain neeurure.

¹⁴Nitohaneechene jaunte, inae nii cojoanonaa que turuhane bana, Tiro, Sidoon, naonjoaihun cana lauri Isaraelitanelanaala ichaonacaauru amurijiriin, caseteco tabai coaraa curiquicheein. ¹⁵Jana inara Caferenaanon cocoaichaneinchene, inacojoein dedeeu cuha nocoetona jereein coaauquiche. Inarate, usi tabai cataaun jaonjoineein nitajija curiquicheein,” naain bihane baiha jetaote:

¹⁶“Nitohanihane jaun, caohachaain inara raerate, jerichanejeein caohachaain canu netonoai raa aicheein. Jana, inara que jaolequiin, inara ranaa jeriheichurute, jerichanejeein canu que jaolequiin canu ranaa jerenihane jaun aihurureein. Nii rijijieein techu, canu que jaolequiin, canu ranaa jeriheichuru, jerichanejeein caletoaera Cana Coanera que jaolecoha aihurureein,” nae rai nii letonocuru rai Jesoso.

Jelaiha cauha cuuruha caaunsi choonca coroatajai nii niicha letoanojoinurine

¹⁷Nitohaneein letoanajaane jaaun cuhin jetaote, caje jelaiha rachoojoein turuhin jetao:

“Curuaanaa, ii letononeein nihacaanune jaunte irihacaanune, coitucuhichuru nihanatiin canacaanu ere tonoraain neeure,” naauruha nii caaunsi choonca coroatajai letonocurune jana jetaote:

¹⁸“Aihachuhisi. Jiaccane amuneein dede caje naluha uha Moconajaerane

janane coarajeeun. ¹⁹Canune, nitohanein itolere que nelateein laraajiin cuhin, acanocuru, canaauru, naonjoaihunri ichoae situhin, itolere coitucuchuhicuru amuritohiche, nii necairichanaa coaraelaanaalane coina inara letoaaun. ²⁰Nete, nii nitohanein inara ere tonoraain neuruha coitucuchuhichurune nihanatiin que rachoojoein nenea naineneiche. Inae laenanohineein niha Cana Coanera Quiricha cuhane dedeeu inara curuaa-curuneecha quete laen nainequiche rachoojoeichenera,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Rachoojiha Jesosone

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹Nitohanein turuhin itolere ichacuruhane beeuruha nii rai letonocurune jaun jetaote, rachoojoein Cana Coanera Suujue que suujuequiin jetao:

“Ii, dede, chauratane, naonjoaain Coanera neein, itolere Curuaanaa neein neeine coroaecaaunra Ofa. lite, nii itolere coitucutoha nocoetonacaauru que coitucueratelanaala, nii cha que nelatihei rijijieein nenacaauru que nii coitucueraelanaala nenea coitucuerateicha. Aihara Ofa. Nitohanein jereine jaunte ichaacha,” naa Cana Coanera raine baiha jetao:

²²“Ofate caque itolere coitucuerateein ne, coitucuhin nihanune coina. Nihei chuni canu coitucunaa nainera, cacoitucuerateniha Ofane. Nii rijijieein chu canu, rai Calaohineein, que coitucueratenihanune, nihei chuni Ofa coitucuera. Canu, rai Calaohineein coitucueratenaa jerichaunne jaanruhachate Ofa coitucuurureein,” nae jetao rachoojoein Jesoso.

²³Nii baiha jetaote, jelai teein aina nerelanacaauru rai jetao: “Neraasiajeeinte neeiche, caa ena inaraacha

coarai coaraain neeichene jaun. ²⁴Arajii *profetacuru*, chaen *reycuru*, naaonjoaihunru inoasihurute niqui, caa ena inaraacha coarai coaana jereein, caa inaraacha aonai aohana jerecurelu. Nete, nii coaraain, aonaain, naaonjaaun-renelu,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Samaria cocoaicha que *parabola* que
cuaain, leinjiin cache relaera
relaa Jesosone**

²⁵Niritoha Jesusone jana jetaote, rene turuhin jetao, “Tohanrihanicha,” naain nechu jataain coujuha jetao:

“Cache relaera, cha ichareeun chariji bana nitajenaachara ichaonaa que ichaonaa nainichaaunne coina,” naa rai leinjiin Moisesa naitoonjoan rauhi que cache relaerane jaun jetao:

²⁶“Tonaainjia laenanohineein ne Moisesa aitoonjoan rauhi cuhane ereretaain coaraaine jana,” naa rai Jesosone jaun jetaote:

²⁷“Jataain ishujua, ii suujue, ii coichana, naaonjoain aina cutaain, ii Curuaanaa ii Coaunera que ii suujua acateein, aca jerihane rijijieein coitucuhin naitoonjoan ichaain neeu. Chaen ijiabereeo belaaain coaraain neeine rijijieein, chamute cache belaaain neeu,’ naainte ne nii rauhi cuhane,” naain jetao tonorae nii Moisesa naitoonjoan rauhi que cache relaera.

²⁸Nii jaun jetaote:

“Jataain caohatiinte aitohi. Nitohaneein neeinete, ichaonaa chariji bana nitajenaachara que niha curiquincha,” nae jetao rai Jesoso.

²⁹Nii jaun jetaote, jaiti jitaain nii niicha coitucunaa jerei beniha raine que nainaa Jesusone coina jetao:

“Charijina camute cache neein belaaain ichaoreeun,” naa Jesoso raine jana jetao:

³⁰“Aonaan. Coaraaunachuhinti, leinjiin cache jetao, Jerosaleen caje

Jericoo cuhane jana, bero cuhane eruhin, enuha que faofoaain sohin- rai cajione ruluhin- jitariin niicha siriine maajeein ruluhin- ateinane lalajeein ratiriin amuuruha necha aansainein ichaonacaauru cachaaurune.

³¹Nii jana jetao, nii jeelai bero cuhane cuujiha leinjiin Isaraelitanichaachene lauri caje nena saseredotene jana, najiniha niha nii cachane coariin, comarohin rauhijiriicha situhin amue.

³²Nii jana jetao coaiteen caaijie cuujiha, leeocho Isaraelitanichaachene lauri caje nena Lebitane jaun, acaentonai coariin, inauheneeicha coarajeein comarohin rauhijiriicha situhin amue.

³³Nii jana jetao, acaauru caaijie cuujiha leinjiin cana lauri Isaraelitanelanaala nena inara jaole Samaria cocoaichane jaun jetao, coariin, cairichaaajoaain coaraane jaun jetao, ³⁴rene nichuuntaain erene aina bino caje ichanohinein nena coi que culejeein jetao, nii nocoasaja coichaain, cajione que conajaain jetao rai cabario ichoae lauriaain, coreteein turunaanaja leinjiin loreri asaee amaain ecu teein jetao berai.

³⁵Nii cojoanoon jetaote, rai coriqui rocohin jetao nii nenaanaja erora corete jetao nii Samaria cocoaicha. Nitohaneein coreteein jetaote, ‘Atiin canu rai caa cache beraain coichaa. Caa cache coreniha ii coriqui jaohinene ii rai cainareeunni caaujiataain,’ nae jetao nii cache, nii nenaanaja erora rai.

³⁶Nitohanihane jaun, chariji jana nii nichatajaihuri caje nii necha aansainein ichaonacaauru cachaauru sonojoi cache belaaain coarae, rai jaberoco belaihanerijijieein,” naa Jesusone jana jetaote:

³⁷“Nii cairichaaajoaain coaraain belaaain coichaera,” naa nii Moisesa aitoonjoan que cache relaerane jaun jetaote:

“Inae laen coitucuhi. Nitohaneein iitonai ichaa,” nae jetao, rai Jesoso.

**Mariha aina Marata loreri
asaae turuha Jesosone**

³⁸Nii baiha jetaote, jelai caje amuhin leinjiin neseu turuhane jana jetao, rai loreri asaasae rae leinjiin ene Marata.

³⁹Nii Marata nejera Mariha jetaote, ecu turuhin ereerejiha Jesosone jaun jetao aonaane coina rai tijia asaasae nelauriiriin lauheque. ⁴⁰Nii jana jetaote jelai niicha ichanenu aina ratiriin aihane jaun jetao, Jesoso rohan nichuuntaain jetao:

“Curuaanaa, tana itolereneein camijianeon aina jelai caratiriin aihane caa canejerane coaraainete rai aiteneei canu coroatajaniha uhane coina.” naa Maratane jaun jetaote:

⁴¹“Marata, aonaan. Jataain niha iicha ichanenune jaunna jataaain nererojoeaai. ⁴²Nete jataain leinjiincha ne cacha rai jataain nelatei. Caa Marihate nii jataain cacha rai nelateein nei janijiin rae. Nii jaun nerinaain chuni caje ruluera,” naain jetao tonorae Jesoso.

**Cana Coaunera bajanaa que aina
nerelanacaauru relae Jesosone**
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 ¹Jelai cuhin Cane Coaunera bajaa cuha Jesosone jana jetaote, inae nainaane jana jetao:

“Curuaanaa, aina nerelanacaauru relaalau Joanne rijijieein canacaanurelaa Cane Coaunera bajanaa quera,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote: ²“Saan ai. Cane Coaunera bajaachene:

‘Cane Coaunera,
ii acaihaniji Cane Coauneraneein
neene coitucuhin neurumiin satiin
cachaauru.

Nihei chuni ii baiha ii rijijieein nei. Dedeeu iicha jerei ichacuruhane rijijieein,
cau chauratane que netonai ichacurumiin satiin chauratane que nenacaauru.

³ Canacaanurelai lenone teeute canacaanurelai lanaeneene lenone.

⁴ Baaso ichaechajeein nihacaanune nihanatiin canacaanurelai que ii suujua acateeu, canacaanurelai baaso ichaain nenacaauru que canacaanurelai suujua acateein nihacaanune rijijieein.

Jiaonriha osa que nesaruhiin nihacaanune nainatejeein neeine,’

naain Cane Coaunera bajaache bajaichenera,” naain jetao acaauru relae Jesoso.

⁵Niritiin jetaote:

“Coaracuchenachuhinti inara tabaauru niha rai belaihana jana, janotiin dede cataaun rai loreri asaasae turuhin: ‘Quiicha belaa, taa niha ii lenone cautene. ⁶Ena canu loreri asaasae turuha jataain quiicha belaaune jaunne, que coroaatihanune coina aitoon, neniha rai canuhacha teeninune jaun. Ii raine jeelai que corereunni,’ naane janate nainere: ⁷“Cane corerojoea. Inae canu bereecuru aina nesurucuaaunne jaun nimichuhin tenaa nainihaaun,’ naainte nesurunajaun neein tonorana nainere nii belaiha. ⁸Netechu nimichuhin tenaa jerenihane saijieein conujiha nii belaihana, atiin nimichuhin jitariin niicha latei tenaa nainere. ⁹Nii rijijieein Cane Coaunera caje cha latein bajaachene, inara rai inaraacha latei tereein. Cha latein ariin bajaera raite, cha teein ne Cane Coaunera. ¹⁰Satiin cha latein ariin bajaerate, niicha latei eruhin ne.

Nitohaneente rohan nichuutaain cha baja cachane, rai cha tein naonjoareein Cana Coanera,” naan jetaote,

¹¹“Coaracuchenachuhinti inara, inara caje ate bajaain niha inara calaohine jana, inara, inacaneein rai acano teriquiche. ¹²Ainihane inara caje taje bajaane jana rai canau teriquiche.

¹³Coaracuchenachuhinti inara baasonein ichaohichene natiin, caohacha nejesina tein neeiche inara bereecuru raine. Nii amurijiriin techu lateein caje bajaain neeichene, rai Suujue que suujuequiin neeichene coina, nii bajaera rai Suujue tein nereein dedeeu nena Cana Inaca Cana Coanera,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Moconajaera ichanohineein niicha ichai ichaa Jesoso beeuruhane

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴Nii baiha jetaote, suujua cuhane coitucuchuhi sirihihane jaun, caaun eresilanaala niha leinjiin cachane jana jetao, caje sitaain rautae Jesoso. Inae caje mituhin amuha nii moconajaera letono coitucuchuhine jana, inae iriha nii eresilanaala nena cachane coaraain jetaote, jataain cojoaelatoore nii ecu neein coarajeeurera cachauru. ¹⁵Ne jetaote tabaauru: “Coitucuchuhichuru curuaanaa Beelseboote caa cache rai catohanai ichaane jaan tihane jaun, caa catohanai ichaera,” naaure jetao Jesoso coarajeein.

¹⁶Jana tabaauru jetaote, esinae rauhijiriin aina niha Cana Coanerane coaracuruhane coina nechu cojuha jetao, cojoelanaacojoai ichaane coina caje bajaure. ¹⁷Ne jetaote, nechu cojuha aitocuruhane coitucuha raotojoeine jaun jetao:

“Inarate caa coitucuchuhi ichanohineein cunaitenaa cache

rautaanune jaun, Moconajaera letononiha canu beeiche. Nete inara coitucuhichene rijijieein, satiin caa atane que nenacaauru ita que nejeratein neein ita sooruhane, jiniiquiin ita ichao itajeeurureein. ¹⁸Nii rijijieein techu, nii coauquichene rijijieein, nejesinajeein ita que nejeratein neeuruha rai letonocuru ainane, ita ichao itajeeurureein Moconajaera aina rai letonocuru. Nitohaniane jiniiquiin nii cha que nelatein neeururihei. ‘Nii coitucuchuhichuru curuaanaa Beelseboo caletoaane aina, coitucuchuhi ichanohineein cunaitenaa caa cache rautaa,’ canu beeichene jaunne caa inara rai aitoon.

¹⁹⁻²⁰Inara tabaauru, chunocoha cache suujua caje coitucuchuhi sitanaa jerecuruhanete, ‘Cana Coaneraacha ichaneni ichaeraniha’ beriquiche. Jana laen canu, cache suujua caje coitucuchuhi rocohanune jaunte, ‘Moconajeraacha ichai ichaeraniha’ canu beeiche. ‘Nete laen, Moconajaera letono coitucuchuhi rocohanu cajene jaun, canu, Cana Coaneraacha ichai ichaeranein, Moconajaeraacha ichai itajeranein nihanune coaraqichene saijieein aitocoiche.

²¹Nii rijijieein techu, jataain laraajiin nena cache, rai biji achune aina rai loreri beraihane, satiin rai loreri asaae nenacaauru rai rucuhele rulunaa nainene caje chuni. ²²Nete laen, jataain amurijiriin jataain laraajiin nena, turuhin caje nii rai rucuhele niicha berai ruluha uhane, enaacha caje nii biji achune ruluhan jitariin raine que nii rai rucuheleuru rulureein,’ naan jetao Moconajaera amurijiriin laraajiin itolere ichana nainihane,” be Jesoso.

²³Niritiin jetaote: “Nitohaniane jaun canuhacha ichai rautaelanaala coarate, canu que nejeratenaa neein nihane jaun

ai. Jana canu aina Cana Coaunera rai cachaauru ranaa jeriheite, moconajaera aina nitajeeuruha cachaaaurune jerihane jaun ai,” nae jetao Jesoso

**Jelaiha mitunaja rene cauha
moconajaera letono coitucuhine**

(Mt 12.43-45)

²⁴Niritiin jetaote: “Nitohanein leinjiin cacha caje mituhin amuha coitucuhinetete, enohane jaanu ariirijie cajianein joareein amuhemujueein. Nii jana erusinihanete, ‘Jelaiha taolu mituhanune jaa rene cauha cuhanunete caohachae,’ nae. ²⁵Niritiin nii mituhalune jaa cacha suujua cuhane turuhane, aiha leinjiin loreri coneraelanaala caohatiin lojinojoneein rucuhenojoneeine rijijieein nii cacha suujua eruhane, ²⁶nacoaaunein jelaiha cauhin, caaunsinein amurijiriin jataain baasonein nenacaauru coitucuhicuru cotijiaain amaaain, nii cacha suujua cuhane enohin ichaauruha nii coitucuhichurune, jauriaanejeein aihalune amuritoheriin jataain baasonein ichoae nii cacha,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Esinae rauhijiriin rausiaenojoneein
niha cachane jaan esine**

²⁷Niritiin jaiti acaauru rai ereerejiha Jesusone jana jetaote, nii cachaauru jana toniin jetao:

“Nerausiaaeca ene ii janoaain efojiaralura,” naa rai leinjiin ene ehequiine jaun jetaote:

²⁸“Aiha chuhisi niqui. Nete Cana Coaunera aitoonjoan aonaain tonoraain nenacaauru nii amuritoheriin nerausiaaecure,” naain jetao tonorae Jesoso.

**Cojoelanaacojoai bajaauruha necha
aansai cachaaurune**
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹Nitohanein netaoijajeein, jataain arajiin turuuruha curuhacaain cachaaau-

rune jaun jetaote, acaauru rai: “Caa Moconajaera cojoanonaa que nenacaauru cachaaaurute, jataain necha aansainein ichaauruhane jaun, acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaanne jerecure.

Nete Isaraelita neeurenihane saijieein, dede caje cojoelanaacojoai coaracuruhane latelanaala, acaauru rai Cana Coauneraacha beratei biha Jonasine jana esenetaaurelu Ninibe cocoaichacuru. ³⁰Nii rijijieeine canuhetonai inaraacha cohajei Cachanein nejanohanaa nichaanne, caa enene cojoanonaa que ichaonacaauru cachaauru rai Cana Coauneracha ichaneni beranein neeun.

³¹Nitohanihane jaunte, inae satiin cachaauru ichao coitucuhin rucuheca Cana Coaunerane Cojoanonaa que turuhane bana, nimichureein Egipto bujuau nena atane curuaanaa enenein nena reina, caa enene neiniquichene coulurujiane coina. Acate coriaji atane caje uhin turuelu, niicha coitucui biha Salomoonne jana aonaane coina. Nitohanihalu natiinte, Salomoon amurijiriin neinichaaune saijieein, canu ere aohana jereneeiche. ³²Nii rijijieein techu, inae enene cojoanonaa que ichaonacaauru cachaauru ichao coitucuhin rucuheca Cana Coaunerane jaan Cojoanonaa que turuhane bana, inara colurujueeuruhane coina nimichua cuurureein Ninibe cocoaichacuru. Aiha nii Ninibe cocoaichacuru, inae caseteco coaracuruhane rai neeuru jana acaauru rai Jonasi que beratitha Cana Coaunerane jana, cojoelanaacojoai coaracuruhane latelanaala esenetaain nichao coeereurhalune jaun. Nete laen, Jonasi amurijiriin nei nichaanne sainejeein canu esenetaeneeiche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Cacha cono niha cacha notane
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³Niritoha acaauru raine baiha jetaote: “Charijieein teeinti, nene chuni

cono mocohin bujuaihu tera. Niheichu rori asae nii cono telanaala ecuun nii cono mocohin te, satiin nii loreri asaa turunacaauru conohanau neeuruhane coina. ³⁴Nii rijjijeein techu inara jaberoco cononeein ne inara nota. Aihane jaun, esinae rauhijiriin jataain caohachaa in cha coaraain coitucuhin neeichenete, satiin jianacoon niha cureein inara suujua. Nete laen caohachaa in cha coarquichene nihana-tiin que jaolequiin joaenreein chacha-quichene, jataain nocohena tabai jana niha cureein inara suujua. ³⁵Aihane jaun, cha coaraain coitucuhin caohachaa in nocohalajiin neeuche, nabana cha coarquichene nihanatiin que jaolequiin neeichene, nocoheneein nerotoha nii inara conaerane coataa. ³⁶Aihute itolere inaraacha coarai coitucuhin ichaquichene, nocohena coaraelanaala satiin jianaacoon neeine inara suujua, raafariin conohanau cha coana rijjijeein, esinae rauhijiriin satiin itolere coaraain neeichene,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Cacha relaaurera aina fariseeocuru colurujiha Jesosone

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷Inae niritiin cachaauru rai ereerejihane nainaa Jesosone jana jetaote, rai loreri asae lenoniha cuhane coina jetao cotijiae leinjiin fariseeo. ³⁸Nii jaun cuhin, rai loreri asae turuhin nitohaniha acaauru ichaone saijjjein biji culeje lanaanla rori ichoae nelauriaa Jesosone jaun jetaote, cojoaelate jetao nii cotihara fariseeo.

³⁹Nii jaun jetaote:

“Inara fariseeo neeichenete jataain inara jaberoco culeena inaaiche niqui. Nete nii saijjjein jataain banjelanaala calanainein ne asijjauh, naosatein,

naaonjoaainchene coreniha inara suujua cuhanai. ⁴⁰Asoneeojooaichenaate. Tana nii jianacoon nenea inara jaberoco coaunera inara jaberoco cuhane nenea, inara suujua netonai coaunaane coitucuhichene. ⁴¹Aihana jaun inara suujua coaraain inaraacha ichaneni ichaain neeuchete nuculocohin neeine inara suujua aina inara jaberoco,” naain jetaote acaauru rai,

⁴²“Cairichaaajoaaiche fariseeocuru, cacha caohachaniha nocoetocoichene coaracuruha cachaaurune coina, biha inara rai rauhine rijjijeein nii lechoonca turinein inaraacha taojiai inara temule caje le turii teechene saijjjein jeriha Cana Coaunerane rijjijeein inara amute cachaauru belaa in, nii chuni que jaolequelanaala satiin ita rijjijeein cachaauru coaraain neneeichene jaun. Aihane jaun, nii cacha caohachaniha nocoetocoichene jianein inara amute cacha belaa in, nii choae tacaain aitoha inara rai rauhine rijjijeein ichaaoche.

⁴³Cairichaaajoaaiche fariseeocuru, esinae rauhijiriin jataain nelatein nenea rijjijeein sinacoca asae rori caohacha janijiin nichoae nelauriaain, inara que suujua acatein, chunijiun inara eruuruhane inara rai ereein, naaonjoaauruha cachaaurune jeriquichene jaun.

⁴⁴Cairichaaajoaaiche. Charijjjein teeinti atane bana shaquiin nichoae situhin amue cacha, asaaun niha calanaine coitucuelanaala. Nii rijjijeeinte ne, inara suujue cuhane calani neosateechene coreniha,” naa acaauru rai Jesosone jaun jetaote:

⁴⁵“Cacha relaera, fariseeocuru que niritiin canacaanu quene maajeein ereeine jaunne, sanein rautaeniha-caanu,” naa acaauru caje leinjiin Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaerane jaun jetaote,

⁴⁶“Cairichaaajoaiche inara netonai. Nitohaneein ichaohiche inarane que ainaan tocohaneein, ichaonaa anajiin teein, inara amute cachaauru cairichaaeriin neeichene jaun.

⁴⁷⁻⁴⁸Cairichaaajoaiche, Cana Coaunera ere bera *profetacuru* sohin jaoruruha inara foerateracurune coitucuhin, baaso ichacuruhane coitucuhichene saijieein inara netonai acaauru rijjiiiein neeichene jaun.

⁴⁹Nitohaneriquicheeine coitucuhinte: ‘Acaauru raine, *profetacuru*, afosotooru, naaonjoainuri letoareeunni. Nii janate, tabaauru sohin jaohin, tabaauru que nejerateein, acaauru que nererojoecaa curiquicheeincha,’ naain besilu Cana Coaunera, nitohaneichene coitucuhane jaun.

⁵⁰Nii jaunte, cana rai chauratane coaunaalu Cana Coaunerane caje coauneein, nii inara foerateracuru aina nii inaraacha sohi inaraacha jaorilulu *profetacuru* coichana core coaratihacureein inara que Cana Coaunera.

⁵¹Nitohaneente nii Abeli sohin coichana jaohalune jaan caje coauneein, Cana Coaunera rai lenonecuru mocooruha saseredotecuruhachane jaan rori aina *santuario* cataaun teein inara foerateracuruhacha atinailu Sacariasi que tiaaajoaain caa enene neiniquichene que nii core coaratihacureein Cana Coaunera.

⁵²Cairichaaajoaiche, Cana Coaunera ere bera Moisesa naitoonjoan que cacha relaaurera; Cana Coaunera naitoonjoan coitucuhin neeichene saijieein tonorana jerelanaala neein, coitucuhin tonoraauruha cachaaaurune jerelanaalane maajeeine jaun,” nae caauru rai Jesuso.

⁵³⁻⁵⁴Niritoha acaauru raine jaun jetaote, aina obajeein, nechu jataain tonaane coulurujeeuruhane jaan lera ariha jetao, Jesuso rohecaure Cana Coaunera naitoonjoan que cacha relaaurera aina fariseeocuru.

Baaso ichacuruhane nihanatiin caohacha ichaa nocoetocuruhane coataa cachaauru relaa Jesusone

12 ¹Nitohaneein araai oharaan-caain netaojiaauruha cachaaurune jaun jetaote, nejesinajeein ita sururucuruhane jana jetao, aina nerelanacaauru rai jetao: “Jiaonriha aihuruha fariseeocurune rijjiiiein asinojoneein baaso ichaain caohacha ichaa nocoetiin nihache. ²Nii asinojoneein coitucueraelanaala baaso ichaain caohacha ichaa nocoetocochene nihanatiinte inae ecu tihane bana coitucunojoinereein. ³Nitohanihane jaunte, inae nii cojoanonaa que inae turuhane bana, nii coitucueraane coataa asiin ereeichene jaan coitucunojoinereein. Jana nii coaraa chunine coataa asiin inaraacha beite satiin aonajera urichoo coitucunojoinereein.

Esinae rauhijiriin coasinacai

⁴Nitohanihane jaunne, jataain canuhacha belaaineeichene rai aitoreeunni. Jiaonriha inara sohin inara jaonaa jerera que casiin neeichene, nii inara atinaaruhane baiha nii chatohaneein inara teein inara itajenaa nainecurenihane jaun. ⁵Nena laen esinae rauhijiriin coasinacai que inara rai aitoreeunni. Nii ohin niha inara jaberocone baiha usi jana inara suujue itajeranu quete laen nainequiche casiin neeichene. Aiha laen, nitohaneein cana tenaa nainerate laen naine coasiin ichaohacane.

⁶Tana nii coitucuhichene rijjiiiein jataain corelanaala nena corootajajei moneda coriqui coreniha saouqui tajae laooinaa que necoreteeichene. Nete nitohaneein cachaauru rai jataain cha que nelatenihane saijieein, nii leinjiin-niji acaauru baitene Cana Coaunera.

⁷Nii rijijieein techu, leinjiana leinjianaain janiinojooinein ne inara couturijihuru. Aihana jaun, itolere tajaee laaoinaacuru amurijiriin nelateein neeiche Cana Coaunera raine jaun, jiaonriha casiin neeichene.

Cachaauru que acaneein nihane coitucuerateeuruhane jeriha Jesocurisitone
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸Chunocoha cacoitucuhin canu coreniha larajjiin cachaauru acatiha netiin ereein neine, inae Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhane bana, Cana Coaunera aina letonocuru anjeraauru notaracaae netiin canu, acaihaniji inaraacha cohajei cachaneein nejanohanaa nichaaunne aca coreniha erereeeni. ⁹Jana chunocoha, cachaauru que canu neein nihanune coitucueratelanaala nenaane, acaentonoai coitucuha cuhenereeeni canuhetonai, Cana Coaunera aina rai anjeraauru acatiha netiin.

¹⁰Canu acaihaniji inaraacha cohajei Cachaneein nejanohanune que baasoneein ereein nei que nihanatiinte suujua acatena nainereein ofa Cana Coaunera. Nete laen baaso neein Cana Coaunera Suujue que ereein nei que suujua acatenereein.

¹¹Nitohanihane jaun inara colurujueein inara amaauruha sinacoca asae Joriocuru cocoainanacaihuri, joesiocuru, naaonjoainuri renene, jiaonriha chaque tonajeein cuhichene. Coa: 'Tonaainnera erereeeni, naain nocoatiin ereeichene jaanu coacuhin cuhache. ¹²Inae ereeichene coina neeichene janate, caohachaain ereeichene coina inara relaa cureein Cana Coaunera Suujue. Coatiha inara suujua caje rocohin ecu ererheicheein,' nae jetao aina nerelana-caauru rai Jesoso.

Jataain alalacaraa coriquihonacaauru ichaone

¹³Nitohaneein cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, nii arajii

cachaauru caje leinjiin cacha jetao Jesoso rai:

"Cacha relaera, canu nejera rai aitoote, canu rai canacaanu inaca amureecha ratirii rucuhele canacaanu rainein nenea leruhin teeine canu raicha," naa Jesoso raine jaun jetaote;

¹⁴"Chana jana chaen, cocoainana-cainein canu tein, nitohanai rucuhenein inara rene caletoe inara inaca amureecha sirii rucuhele leruhin tihanu inara raine coina," naain jetao,

¹⁵saain nii ecu neein aonajeeurera cachaauru rai jetao: "Jiaonriha itolere siriin necoriquijiaain nenea coaquiche inara netonaine. Coatiha coriqui siriin nihacaneecha que nelateein nihei cana ichaota," naain jetaote;

¹⁶"Coaracuchenachuhinti niqui niha leinjiin cacha, jataain itolere siriin coriquihonane. Nii jaun jetao, jelai tein atane siriin, arajiiin ocoana sirihaen jaun jataain arajiiin rai temulecuru taojiae.

¹⁷Nii jaun jetaote: 'Cha laen ichareeun canu temulecuru canuhacha taojiaa ainata. Inae nihei rucuhecaaanne jaanuta,' naain jetao coacuhin; ¹⁸'Saan. Inae canuhacha ichaneni coitucuhane. Jitariin canu temulecuro coloherihuru comaain jaohinne, nacoaunein leeochoaauru lorerichuru tabaihuri jareeun, jitariin catemuleeuru canuhacha taojiaa rucujueein, jitariin carujueleeurune maajeein rucuhecaaan nasaee teeinne coina. ¹⁹Nii baihane laen caraajenihane: Inae niha arai jaanacaneein ichaohin, tonajelanaala acau cohin, lenonein, rachoojoein naaonjoaanune jaanu,' naain suujua cuhane iriha nii coriqui coriquihonane jana jetaote; ²⁰'Asoneeojoaanaate, ena chojanotiin cuhanete oriquincha. Nii ii rucuhele inacojoein arajiiin rucujueein chunaain iicha sirii, chaa rainein chaainti niha cureeinta,' nae jetao rai Cana Coaunera.

²¹Nitohaniane jaunte, nechu jataain rainein chaque namute cacha coroata-janelanaala rucuhele siriin nenea cacha, Cana Coaunera rai cairichainejeein ne, nitajihane rai nihane jaun,” naain jetao nii coriquihona cacha que erenea *parabola* que acaauru relae Jesoso.

**Nere tonoraain jerihane rijijieein
ichaohin nenacaauru beraiha
Cana Coaunerane
(Mt 6.25-34)**

²²Niritohane baiha jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Caa quene inara rai erenea jereeun. Jiaonriha lenoneein ichaohiche jaanu aina inara cajoneecha que nererojoecaaichene.

²³Jataain nelateein niha lenonene amurijiriinte, jataain nelateein ne inara ichao. Jerichanejeein techu nelateein niha cajonene amurijiriin jataain nelateein ne inara jaberoco.

²⁴Coaracuche nachuhinti temule jaain, niicha quiineuri rucuhecuruhane jaanu coloheri siriin, naaonjoaain neururiha rohirihuru. Nete laen Cana Coaunera, lenoneein ichaauruhane caina acaauruhacha quiine teein ne. Inarate rohirihuru amurijiriin jataain nelateein neeiche.

²⁵Inaonjoa saain nihanatiin itolere-neein suujua cuhane coaauca cachane nihanatiin, nichao cariaain ichaonaa nainihe. ²⁶Chanuna aansijiin laaojoiiri que coacuhin neeichene nihanatiin, ichana nainequichene coaalanaala itolere que nererojoecaaeriin neeiche.

²⁷Coaracuche nachuhinti caohachae-nanaain omarohin neeuruha caa ajaena ujuanecuru amihanejeein neeuruhane que airijiinne. Nete aihuruha caa ajaena ujuanecurune tocohaneein jataain caohachaa inanaacanelu rey Salomoon, cajione caohacha que necoreetein nihalune saijieein.

²⁸Nitohanein mocohenineein niha caa ajaena ujuanecuru natiinte, caohachaa in omarohin neeuruhane jaanu teein ne Cana Coaunera. Tana nii amurijiriin inara- cachanein neeichene cajione terichaa in Cana Coaunerane esenetaai-cheneta.

²⁹Nitohaniane jaun, coa lenoneein, acau cohin, naaonjoaaichene jaanuhacha que nererojoecaaeriin nihache.

³⁰Satiin caa chauratane que Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaaurute, nechu jataain nitohanein nererojoecaaeriin neeure. Nete laen, satiin inaraacha latei coitucuhin teraneein ne Cana Inaca Cana Coaunera.

³¹Nitohaniane jaun jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaauruha cachaaurune jaan Cojoanona que coacuhin neeichenete lanaenereein inaraacha latei,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

**Dedeeu charijibana satonohelanaala
ichaonaana jaan
(Mt 6.19-21)**

³²Niritiin jetaote: “Jiaonriha casiin neeichene, charijieein teinti carenero beraain neeure irilaain sirichaauru, nii rijijieein inara beraain nerichaaunnine jaun. Inara Cana Coaunera coitucuhera-neeichenete, jataain coroatajajeein neeiche niqiu. Nete jataain inara belaihanee jaun rai Cojoanona que inara rareein Ofa Cana Coaunera.

³³Aihane jaun, jitariin nii inaraacha siri rucuhele que necoreetein, cairichainejeein chaelai que latejiojiriin nenacaauru coroatajanecuche. Nitohanein neeichenete, dedeeu charijibana satoelanaala nenea Cana Coauneraacha teeninu rariquicheein. Nerinaain inara caje nii dedeeu inara rainein nenea ruluera. Nii bana

asijiautooru nihanatiin ecu turuhin inara basijiahuna nainihe. Niheichu cojoano nihanatiin ecu enohin asaena nainihe.

³⁴Nitohanihane jaun jauriaanejeein caohatiin, nii chabana satonoelanaala nena, nii ena nitaje rai nena inara ichao, naaonjoai que coaacuche.

Letonoa jatoroaain neeuche

³⁵Letona jatoraa inara cajione jiaain neeuche, inara siricho mocohin conohanau. ³⁶Charijieein teeinti, nesirihatena beseta caje cauhin, acuujua dadaa fatoroone jana, acuujua joaracaain raure nii letonocuru. Nii rijijieein jatoraa in neeuche. ³⁷Raotojoeinte neurureein nii rai letonocuru, sinilanaala neeuruhane jana acaauru eruha nii acaauru fatoroone. Esinae rauhijiriinte raajenihane rori ichoae acaauru lauriaain lenone que acaauru coroaatiha cureein nii acaauru fatoroon. ³⁸Dede cataaun, janonaa nichae, naaonjoaain turuhane jana, sinilanaala cohacuruhanete, raotojoein neeurureein.

³⁹Caohachaa inara rai caitoonjoa aonacuchete coitucuhiche. Chunocoha loreri erora turuhin basijiauha uha asijiatone coitucuhane, coatiha nii acuujua joracarihei, nabana enohin basijiauha nii asijiatone coataa. ⁴⁰Nii rijijieein inara netonai nainaa in jatoroaain neeuche, turuha urichaa in nacoaunein nii jauriaa acaihaniji inaraacha cohajei Cachanein nejanohanaa que,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Letoera tonoraera aina letoera tonoraai
(Mt 24.45-51)

⁴¹Niritoha Jesosone jaun jetaote:
“Leinjiin canacaanuhacha ii aina nerelanaanichaanune relanaa aitohi

Curuaanaa, ainihane satiin raine maajeeinna aitohi,” naain caje bajaa Fedorone jaun jetaote,

⁴²“Tana coitucuhichene. Chariji jian, nii jataain nelatein nere tonoraeranein loreri beraichanu que ratiri rai fatoroon, turuhanereen tiaain nii rai cachaauru coroaatein acaauru sirihane coina. Tana satiin canuhacha cocoinai neeichene, canu cachaauru beraichanein neeichene coitucuhichene. ⁴³Jataain raotojoeinte nereein nii nere tonoraera, nii letoain ratirihane jaa ichaa jerihane rijijieeine jana, eruha nii fatoroone. ⁴⁴Nii banate, esinae rauhijiriin jerihane rijijieein ichaohin nere tonoraain nihane, aca cocoinaain itolere niicha sirii coaranu que terein rai fatoroon.

⁴⁵Jana, ‘Jaitijiecha carajaain lanae turuha rai fatoroone’ naain coacuhin baasonein niicha beraihuri quichaaauru, enecuru, naaonjoainuri que jaolequin acau cohin, lenonein, ajein, naaonjoane jana ⁴⁶eruhanete, rai cachaaurunelanaala rai nere tonoraachuru cairichaa curichaa in Cana Coaunerane rijijieein acaentonai cairichaa cureein nii rai fatoroon.

⁴⁷Jana inae nitohanein coitucuhane saijieein, jatoroaain nelanaala nii letoaa rai fatoroone tonoraelanaala, nenaate casetecareein jataain banejelanaala bisiin rai fatoroon. ⁴⁸Nete laen coitucuelanaala nena rai cacha, baaso ichaane nihanatiin coitucuruhanane saijieein baaso ichaeraauru fautaeriin cairichanojoiniha cureein. Nitohanihane jaun, quicha coitucui coitucuhertihanune jaancuru cajene, jataain jelai amuritoheriin bajareeunni, canuhacha jerei ichacuruhanane coina.

Jesoso coreniha ita que
nejerateeuruha cachaaurune
(Mt 10.34-36)

⁴⁹Canune caa chauratane que usi mocoha uun. Bajaa nachuhinti chajaain

mocohane jana turueneenlu. ⁵⁰Jataain necairichanaa tabai abaantanunete ne. Nii jaunne, nii que turuhanereen tiaain, que nererojocaeriin neeun. ⁵¹Inacojoein chachu, 'Caa cana rai chauratane que jecha raoti ichaonaanaja turuaa uun,' naaiche niqui. Aihei bajiaa. Raujiaain ita caje neleruhin niha cachane coinane turuunlu. ⁵²Nitohanihane jaunte, saouquin le lorerijieeincha ita aina ichaonacaauru, ena caje coauneen ita caje neleruhin, nii nichatajaihuri que nejeratiha cuurureein nii coroatajaihuri. Jana coroatajaihurite, nejeratiha cuurureein nichatajaihuri que. ⁵³Jana calaohi aina te nejeratereein rai inaca. Nii jana calaohite inaca que nejeratereein. Jana acaauru nebate, rai cacunu que nejeratihane jana, rai cacunu netonai que nejeratereein. Rai nacano que nejeratiha nebaenene janate, nebaene que nejeratereein rai nacano," naain jetao Fedoro tonorae Jesoso.

**Janonaa cojoinacaauru
coitucuha cachane
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)**

⁵⁴Nii baiha jetaote, leeochoaauru cachaauru rai jetao:

"Enoto soo nichajai que nijichorianaa coaraaichenete, 'Urichaain elo,' naain ereeichene, nii aitocoichene rijijieein esinae rauhijiriin uhe elo. ⁵⁵Jerichanejeein techu, enoto mitu coarajeein cana raotono nichajai caje uain jiatuha cujuanane, 'Ajaarotorichaain,' naaichene esinae rauhijiriin ajaarote. ⁵⁶Cha coitucunaa jeriheichuru casajeeuru. Nitohaneen dede, cana rai chauratane, naaonjoain caje coaraain cha coitucuhiche natiinte, canu coaraaiche natiin, 'Naaonjoaa ichaonaane coinane aicha,' naain canu coitucunaa jereneeiche.

**Aina nejeratenaa aina
raotojoeein niha cachane
(Mt 5.25-26)**

⁵⁷Chanuna baaso ichaain neeichene niha natiin, baaso ichaquichene coitucuhi nenaajereneeiche. ⁵⁸Nitohanihane jaunte, inae ena caje coauneen colurujuenojoi ineriquicheein. Aihane jaun, joesio rene inara amaa inara colurujueranu ajiniha aina rucuecuche. Ainihanete, inae colurujuenojoi nequichene jaan cojoanonaa que turuhane bana, inara netonai colurujuiha nii nejerateeichene jaan jera joesio raine, inara tiha coaridiaauru bijihune, caresero cuhane inara enohaurureein. ⁵⁹Nii bana jelai caje mituriheeeicheein nii baaso ichaquichene jaan core nainaaiche jitaain inara coriqui jaohinne reein tiaan," nae jetao cachaauru rai Jesoso.

13 ¹Nii bana jetaote, turuha cuure cachaauru Jesoso rene. Nitohaneen rene turuhin jetaote, "Jerosaleen nena Teenforo asaae lenonecuru sohin mocohin, Cana Coanera coroaeca neeuruha Calileea cocoaichacuru tabaaurune janate, acaauru sohin jaonajaain, nii lenone acaauruhacha sohi coichana que acaauru coichana jasiite Filatora," naain jetao Jesoso rai beure nii cachaauru.

²Niritocuruhane jana jetaote: "'Jataain naraaichuru amurijiriin osaaocuruhane jaun jecha aihure nii Calileea cocoaichacuru' naaiche niqui. ³Nete aine. Inara netonaite ohin nitajeriquicheein, inara ichao coreein jeriha Cana Coaunerane rijijieein neneeichene.

⁴Jerichanejeein techu jerihane, 'Nii leeochoaauru Jerosaleeun ichaonacaaurulu amurijiriin jecha osaaotooruhane jaun, nii le choonca fosaneeuri ichoae comoe nii ucuuneen ininaanaja nena Silohe,' naaiche niqui. ⁵Nete aine. Nii aihuruhane rijijieein techu inara netonai ohin nitajeriquicheein, jeriha Cana

Coaunerane rijijieein inara ichao coreein ichaonaa jereneeichene,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Inacaeniha temulene que *parabola* que
cacha relaa Jesosone**

⁶Niritiin jetaote: “Leinjiin cacha nocoana jana leinjiin temule sirihane jaun jetaote, inaacane coaraa cue. Nii jana leinjiinniji inacaenihane jaun jetaote, ⁷nii ocoana beraicha cacha rai jetao, ‘Aonaan. Nichata jaanaca naineinne niqi le jaanacaauru nainein turuhin caa temule coaraa unajacoon. Nena chabana inaacane jana coaraeneeun. Aihane jaun chajaain ena sauhin jaao. Cha inacojoeinte atane lanaaeca nere,’ naane jana jetaote:

⁸‘Aihachuhisi niqichica curuaanaa. Jauriaa nirijieein coarajeeune, ena ajaanaa cuhane rai nasaji retuhin ajaena setuuru te temurau. ⁹Nitohaneein tihanune saijieein inacaenihanete laen nainere sauhin jaohine,’ naain jetao tonorae nii ocoana beraicha,” naain jetao cachaauru relae Jesoso.

**Nebetacanaa cojoanonaa bana leinjiin ene
janori raroahaera rautaa Jesosone**

¹⁰Nii baiha jetaote, nebetacanaa cojoanonaa bana sinacoca asae enohin jetao, cachaauru relaa cue Jesoso. ¹¹Nii jana jetaote, ecu ne leinjiin ene- lechoonca fosa jaanacanihane caje coauneein baasoniha jaberocoone jaun caaun cunaiteein. Nitohaneein jetaote, suujua cuhane neein jaberoco asaeca coitucuchuhine jaun, nii chariji bana neraujiasilanaala janori raroahaain ne. ¹²⁻¹³Nii ene coaraain jetaote, cotijiaain nichoae biji meracaain:

“Inaen ii cunai caje nerautaaicha ene,” naa Jesosone rijieeoritiin, cunai caje nerautaaain nichaauraain jetao, Cana Coaunera corojeein rachoojoe nii cunaitena ene.

¹⁴Nitohaneein nebetacanaa cojoanonaa bana cunaitena rautaa Jesosone coaraain jetaote,

obaje nii sinacoca curuaanaa. Nitohaneein obajein jetaote:

“Niha saota janoneein amihanenaana jaan cojoanonaa. Nii amihanenaana jaan cojoanonaa bana nerautaaeratiha uuchera. Coa nebetacanaa cojoanonaa bana nerautaaeratiha uhachera,” naa cachaauru raine jana jetaote:

¹⁵“Chanuna nebetacanaa janonaa bana cha ichaain neeiche inara netonaine saijieein, cha ichaain neeruuhaleeochaurune jereneeiche. Tana inara netonai nebetacanaa cojoanonaa bana, inara baca, inara boro, naaonjoinuri cosi batuhin amaache jesinaaeca cohane coinane. ¹⁶Nii rijijieeiina caa ene Abaraan nefoerate-neein nena, lechoonca fosa jaanacanein Moconajaera ichanohinein caaun cunaiteein nihane caje, nebetacanaa cojoanonaa bana rautaaun,” naa Jesosone jaun jetaote, ¹⁷jataain nocoejeeure jetao, nii aina nejeratenacaauru. Ne jetaote jataain itolere que nelatein, itolere ichaa Jesosone coaraain jetao coroaecure satiin cachaauru.

**Mosatasa ucuhe que *parabola* que
cuuuaain cacha relaa Jesosone
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)**

¹⁸⁻¹⁹Niritiin jetaote: “Coaracuchena- chuhinti aansijihan mosatasa ucuhe natiin, nocoana jana temuha cachane jana omarohin fohecane, rai nunecuru que nucuhateeuruha tajaecurune. Nii rijiiicha cacha inae Cana Coaunera Cojoanonaa canuhacha tei que ichaoha cachane,” nae jetao Jesoso.

**Faan jorerera que cuuuaain *parabola* que
cacha relaa Jesosone
(Mt 13.33)**

²⁰⁻²¹Niritiin jetaote: “Coaracuchena- chuhinti faan ichacuruhane coina neleeriha tabaain nii colihane jaanu que jorerera teein, nichata sajeein

coujunaca que arina coujunacate leinjiin ene, inae neleeriha tabaain nii colihane jana caje arajiin faan jaane coina. Nii rijjijeeinte neleeriha tabaain colihane coina nenea jorerera rijjijeein, neruujilha cacha ichaone coina nenea ne Cana Coaunera Cojoanonaa,” naain jetao acaauru relae Jesoso.

Acuujua jaratoelanaala nenea
(Mt 7.13-14, 21-23)

²²Nii baiha jetaote, Jerosaleeun cuuruna jaan jetao, situuruna jaanru nenacaauru nenaanajaaunru, neseeuru, naaonjoainuri naineein cachaauru relajeein cuujue Jesoso. ²³Nii jana jetaote:

“Curuaanaa, jataainna coroatajaaecuruha caa nosa caje nichotenacaauru,” naain caje bajaa leinjiinne jaun jetaote:

²⁴“Eenjeen. Nitohanihane jaun, nii acuujua jaratoelanaala nenea cuhane enooche. Arajiite niqui enonaa jerereein nete nainecurenereein.

²⁵Inae ecu tihane bana nimichuhin acuujua fuha nii loreri erora nete, inara airiniha nedainequichene, ‘Curuaanaa, acuujua joaracaane enohacaanura,’ naaichene janate, ‘Inara coitucuhanune coalanaala, cha nequiche chaainti,’ naa inara rai nii loreri eroranete, ²⁶‘Ii ainane lenoneein, acau cohin, naaonjoarejetocoaanulu. Iite canacaanu relarejetohti canacaanu berooru cuhanera,’ naaichene janate, ²⁷Inae inara rai aitocooaan, cha nequiche chaainti. Inara coitucuhaaun. Naain cacaje amuuche, baaso ichaechajeein ichaonacaauru,’ naarein. ²⁸Nii banate, inara airiniha nedainiquichene inara catu rihoneein chanaa curiquicheein, Cana Coaunera Cojoanonaa que neeuuha satiin *profetacuru*, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainurine coarajeeincha.

²⁹Nitohaneeinte enoto mitu nichajai coarajeein cana jaabiji nichajai caje,

enoto mitu nichajai coarajeein cana raotono nichajai caje, enoto mitu nichajai caje, enoto soo nichajai caje, naaonjoainuri nichajai cajeeurute turuha uurureein cachaauru, Cana Coaunera aina rai Cojoanonaa que neein nelauriaain lenonecuruhane coina.

³⁰Nitohanerichaaainne jaunte, nii ena jaolecooruhane jaanru nelatelanaala nenacaauru tabaaurute, ichoaichaniha ranojoneein niha cuurureein. Jana leeochoaauru amurijiriin nelaaetoha nocoetonacaauru tabaaurute, satononejeein ranojoiniha cuurureein,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Jerosaleen cocoaichacuru coreniha chanaa Jesosone
(Mt 23.37-39)

³¹Niritohane jana jetaote:

“Chajaain ena caalai caje amuu. Ii sohinte ii jaonaa jere Erodesicha,” naauruha Jesoso rene turuhin fariseocuru tabaaurune jaun jetaote:

³²“Aiha niqui. Chajaain nii ataibinae rai: ‘Enene, eresi, eresi cojoanoon, naaonjoaichurune coitucuhuhichuru sitaain, cunaitenacaauru rautaaain, naaonjoareeunni,’ naain benichuche.

³³Nena laen enene, eresi, eresi cojoanoo, naaonjoaainchuru canuhacha ichaneni ichaaechajeein cuujuereeeunni, nii Jerosaleeun edaa onaa nainenihaleinjiin *profetane* jaun, ecu turuhanune reentiaaincha,” naain Erodesi rai beratihane baiha jetaote:

³⁴“Cairichaaajoaache nohane satiin Jerosaleen cocoaichacuru, inara rene Cana Coaunera letonocuru, chaen *profetacuru*, naaonjoainuri bodosiinjajeri que sohin jaonajaaonquichene jaun. Araai saaine niqui nitaro asae calaohichuru sararaain siniha ataoharine rijjijeein, inara ranaa

jereeun, nete cacoitucunaa jereneeiche.
³⁵Aihane jaunte inaan jelai neriquicheein. Inae cacoharariheeeicheein nacoauneein inara rene turuhanune reentiaaincha. Nii nacoauneein tururichaaunine cojoanona banate: ‘Raotojoeein turuhine Cana Coaunera-neein nena cana Curuaanaara,’ nariquicheein canu raicha,” nae jetao cachaauru rai Jesuso.

Laracaain cunaitenaa rautaa Jesusone

14 ¹Nii baiha jetaote, nebetacanaa janonaa bana leinjiin curuaanaa fariseo loreri asae lenoniha cuha Jesusone jana jetao colurujueeuruhane jaanu leratihane coaracuruhane coina, “Chatohanaicha ichareein,” naauruhane jaun jetao ecu coarajeeure leeochoauru fariseeocuru.

²Nii jana, niritiin coaacuruhane que nainaane jaun jetaote, ecu rohan niha leinjiin cacha laracaain cunaitenaane jaun jetao:

³“Nainihana nebetacanaa janonaa bana rautaeraa leinjiin cunaitenaane. Tonaquiche inara,” naain jetao Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaurera, chaen fariseeocuru, naonjoainuri caje jetao bajae Jesuso.

⁴Nii jana inauheneecha curuaequiin aonajeuuruhane jaun jetaote, biji que nii cunaitenaa mucuhin rautaaain jetao letoae amuhane coina.

⁵Nitohanein cunaitenaa rautaaain jetaote:

“Chariji inara caje nebetacanaa janonaa bana naluha rai toro acau netaojianaja atane jachu ucuacaain nena cuhanene jana, inauheneecha rocoelanaala coarajere. Ainihane rai calaohi naluha acau netaojiana jaan atane jachu cuhanene, nirijieein rocoelanaala coarajere,” naain fariseeocuru caje bajaa Jesusone jana jetaote,

⁶tonoraelanaala inauheneecha aonajeure.

Nesirihatenaa beseta que cotihanojoihuri

⁷Niritoha Jesusone jana, nelaurianaanaja rori caohacha janijiin nichoae nelauriaauruha nii cotihanojoihurine coaraain jetaote, acaauru suujuatiha:

⁸“Chunocoha inara cotihaca nesiriatenaa beseta quene, jiaonriha rori caohacha janijiin nichoae nelauriaaichene. Nabana turuha uha inara amuritoheriin nelateein nena cotihanohinete, ⁹Nii ii rori jianeute ecu nelauriamiin caa leeochoa,’ naa uha nii inara cotiharane, coejetiin rori baaso ichoae nelauriaa cunaa nainequiche. ¹⁰Aihane jaun nii ajiniha inara cotihara nihane, rori baasonejeein nena ichoae nelauriaauche. Nii banate turuhin, satiiin nii ii rohan rori ichoae nelaurianacaauru notaracaae, ‘Caa rori caohacha ichoae nelauriaa uura quiicha belaa,’ naa nii inara cotiharane, ichei caohachanere. ¹¹Nitohanein leeochoauru amurijiriin nelateein nena jerenacaaurute, necoeje chanunojoiniha cuurureein. Jana nii nelatecuruhane coaratelanaala nenacaaurute, raotojoeein ranojoi niha cuurureein,” naain jetao suujuatenajae Jesuso.

¹²Niritiin jetaote acaauru cotihara cacha rai jetao:

“Cachaauru cotijiaain coroatenaa jereeine, jiaonriha ii nejeraauru, charaachuru, iicha belaihuri, ii laurijiracuru coriquihonacaauru, naonjoainuri cotihaquine. Acaauru cotijiaain acaauru coroaateine jana, ii cotijiaain ii coroaateeuruhanete, inae ii rai nii cainaenereein Cana Coaunera.

¹³Nitohanihane jaun beseta ichana jereeine, cairichaihuri, nelatelanaala nenacaauru, bacosacuru, maosacuru, naonjoainuri cachaauru cotihacu.

¹⁴Acaaurute laen ichei cainana nainecurenihane nihanatiin, Cana Coaunera ichei cainaa cureein, inae rai cachaneein nenacaauru ichtatiba oo caje Cana Coaunerane bana,” nae jetao nii cotihara fariseeo rai Jesoso.

**Cana Coaunera Cojoanona que
cacha relaa Jesosone
(Mt 22.1-10)**

¹⁵Niritoha Jesosone jana aonaain jetaote:

“Bajiaanachuhinti Cana Coaunera Cojoanona que neein lenonenihacache,” naa Jesoso rai leinjiin acaauru aina rori ichoae nenaane jaun jetaote:

¹⁶“Coaracuchena chuhinti leinjiin cacha jetao, lenone jaain arajiin cachaauru cotiharate. ¹⁷Nitohaneein jetaote, inaan jatoroaa nii lenonene jana jetao rai letono letoae cotihanajaane coina.

Nii jaun jetaote, cuhin acaauru rene turuhin: ‘Chajaauchejete lenone, inae jatoroaa lenonera,’ naain cotihanajaane jana jetaote: ¹⁸‘Saan, naininaaun. Ena atane coretichaaunne jaun coaraa cuhanunete ne. Canu que ii suujua acateeu,’ naain jetao berate leinjiin. ¹⁹Nii jana leeochoa jetaote: ‘Lechooncaain toro amihanenaa que nelatei coretichaaun enane jaunne, acaauru coujuhin coaraa cureeun, amihanenaa que nelatecuruhane coitucuhanune coina. Nii jaunne ichei aitoon caque ii suujua acateeine coina,’ naain beratihane jana jetaote, ²⁰leeochoa netonai: ‘Ena nesirihatihanune jaun nainihaaun uhanune,’ naain jetao satiin ita rijitiin beratihacoaaure, acaauru que suujua acatiba acaauru cotiharane coina.

²¹Nii jaun jetaote, jelaiha cauhin nii rai aitocuruhane rijitjoeein biha cue rai fatoroon rai nii letono. Nii jaun

jetaote obajein, ‘Chajaain soroneein nese sacutaain cuhin, cairichaihuri, cacha nelatelanaala nenacaauru, maosacuru, bacosacuru, naaonjoainuri cotijaain caja uhanajaau,’ nae jetao rai fatoroon nii letono rai.

²²Nii jaun jetaote, nii rai aitohane rijijieein satiin cachaauru chaque nelatelanaala nenacaauru cotijaain jetao: ‘Curuaanaa, inae nii carai aitohine jaa ichacaau. Nete jaiti caute nelaurihanajaaauru,’ naa nii letonone jaun jetaote: ²³‘Chajaain nenaanajaaauru nainein cuhin, unaa jereraauru leeochoaauru cachaauru cotihanihute nemomiin canu lorericha. ²⁴Coatiha inae canu loreri asaae lenonecururihaain nii jauriaanejeein cotihanoinunrita,’ nae jetao nii letono rai fatoroon,” naain jetao nii cacha tonorae Jesoso.

**Jesoso cacha nena jerichaane,
necairichanaa abaantaacane ne.
(Mt 10.37-38)**

²⁵Jelai caje amuha Jesosone jana, arajiin sacuuruha cachaaurune jaun jetaote, acaauru rai: ²⁶“Chunocoha canu esenetaain canu cachaneein nena jerihane, rai inaca, rai neba, rai comasai, rai bereecuru, rai nejeraauru, rai baihuru, rai jaberoco, naaonjoainuri belaihanane amurijiriin cacolaain quere tonoraain nihanete ne.

²⁷Canuneein nihanune coitucuhin canu cachaneein nena jerera, coroso que airichaaunne rijijieein itolere necairichanaa abaantaain letohaanune jaan ichaain neeine. Jana ainihane, coatiha canu cachaneein nena nainihe chuni.

²⁸Tana inara tabaaauru, leinjiin loreri janaa jerihane jauriaanejeein nelauriaain: ‘Necha besautiana nainerichaaunni,’ naain coaacane coitucuhi-

chene. ²⁹Nitohaneein coacuelanaala ichaain, nunuheniha nenea tihane baiha jianihanete, satiin ecu situhin coaraauru nainere. ³⁰Caa leinjiin cachate niqui caa loreri ichana jere.

Nete jauriaanejeein besautiaane jaanu que coacuhin ichaenhane jaun nainaelanaala ecu jiane, 'naain erenaa nainecurure que cachaauru. Aihane jaun jauriaa nejeein besautiana nainihane coitucuhane coina coaauca nii loreri ichara cachane rijijieein coaumiin canu cachaneein nenea jerera.

³¹Nii rijijieein techu jauriaanejeein nelauriaain coauna nainere leinjiin *rey*, leeochoa *rey* aina sonaana que nenea jerihane: 'Necha lechoonca oharaancani soondarooru aina caa coroata choonca oharaancani soodaroo aina nenea *rey* amuritonaa nainichaaun,' naain coaaucaane jana, ³²nainenihane coitucuhanete, jaiti coriaae niha nii nejeratihane jaa *rey*ne jana, raotojoeein jiniiquiiin ita aina rucujueein ichaauruhane coina jitariin nii leeochoa *rey* nejeratenajaacha bajai tihane coina aitiin nere beranu letoare.

³³Nii rijijieein coacuelanaala, niicha sirii jianena jerelanaala nenea, coatiha canu cachaneein nenea nainihe.

Cotebihane jianihane, nii chaque nelateniha tebene

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴Coaracuchena chuhinti jataain nelatiha niqui tebene. Nete nii cotebihane jianihane, inae chaque nelateein nenere. ³⁵Niheichu temule jaacane coina, atane jasiitihane jaanu que nihanatiin nelaterihe. Nechu jataain joaereinte jaoleneein nere.

Nii rijijieein nii chaque nelaterihe, relaanune rijijieein ichaohane baiha, jianein niha canu cachane. Caa caitoonjoan aonacurumiin uricho nacaauru," nae jetao nii arajiin sacuurera cachaauru rai Jesuso.

Rai nitajenaa carenero eruha carenero beraichane que cuaain nenea *parabola* que cache relaa Jesusone

(Mt 18.10-14)

15 ¹Satiin naraaichuru Jorioocuru cairichaerriin Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui que cachaauru cobaraaurera, chaen leeochoauru cachaauru baasoneein ichaonacaauru, naonjoainuri jetaote, Jesuso rene turuure irihane aonacuruhane coina.

²Nii coaraain jetaote, "Caa cachate osaaonacaauru cachaauru raain nihantiin acaauru aina lenonenajaque," naain jetao Jesuso necoeje chanuure Moisesa aitoonjoan que cache relaurera aina fariseeocuru.

³⁻⁴Niritocuruhane jaun jetaote, acaauru rai: "Tana chunocoha inara caje lefashaaain carenero siriquichene jana, nitajiha leinjiine nii iscoonchoonca iscooni ratiiriin nii nitajenaa carenero ariha curiquiche eruhichenerein tiaaine. ⁵Nitohaneein inae eruhichenete raotojoein baijiaain turuaain, ⁶loreri asaae inaraacha belaihuri, inara laurijiracuru, naonjoainuri cotijiaain, 'Canu coroaecuche. Inae carai nitajenaa carenero eruhanu,' nanaa naineriquiche.

⁷Nii rijijieein techu osaaocuruhane coitucunaa jerelanaala neeuruha nii iscoonchoonca iscooneeurine jana, leinjiin cache osaaocane coitucuhin, Cana Coanera lateein rene turuhane, nii iscoonchoonca iscoonni corojelanaala, nii leinjiin turunaacha coroaecure dedeeu nenacaauru," naain jetao fariseeocuru tonorae Jesuso.

Coretiin nenea moneda nitajenaa eruha enene que *parabola*

⁸Niritiin jetaote: "Nii rijijieeintechu, leinjiin ene, lechooncaain moneda jataain rai nelateineein nenea caje nitajiha leinjiinne, tana raafariin

mocohin, eruhanereen tihaain loreri asaji lojoiin caohatiin aririhane.

⁹Nitohaneeein ariin eruhane, tana niicha belaihuri, chaen rai laurijiracuru, naaonjoainuri cotijiaain, ‘Canu coroaecuche. Inaen canu rai nitajenaa jataain canu rai nelateineein nena moneda eruhanura,’ nariha nii ene ne.

¹⁰Nii rijijieein techu, ita coroaeein neure Cana Coaunera rai anjeraauru, nosa caje nichoteein niha leinjiin cachanera,” naain jetao acaauru relae Jesoso.

Rai calaohi ocoala que suujua acatiha rai inacane que *parabola*

¹¹Niritiin jetaote: “Niha jetao leinjiin cacha corootajaain calaolojiin. ¹²Nii jana, nii rai calaohi ocoala jetaote: ‘Ofa, canu rai, ohine bana carainein neeninu iicha sirii irihuru, ii atane, ii rucuhele naaonjoaihunri leruu,’ naane jaun jetao, nii rai ninana aina acaauru nainein jetao lerne nii acaauru inaca.

¹³Nii jana rai nocoala jetaote, nii baiha neoriin jetao nii que banijiaai que jitariin necoreteen jetao nii coriqui aina coriajai atane cuhin, nechu jataain joareein jitariin rai coriqui jaohin nichao que ichoae.

¹⁴Inaen jitariin rai coriqui jaohane jana, nii nihane jaan neniha quinacaine jaun jetaote, ecu mijitena que necairichae.

¹⁵Nii jaun jetaote, nii nihane jaan nena leinjiin cacha caje amihanenaa ariha cuhane jaun, rai cosichuru beraihane coina jetao letoae nii cacha.

¹⁶Nii jaun jetaote, nii cosichuru lenone raain que lenonenee rijitocojoae. Nejetaote nene rai cha tera.

¹⁷Nii jaun jetaote: ‘Arajiin neeuruha ofa rai amihanenacaauru natiinte, itolere bana ne banejelanaala acaauru lenonenu, cau mijitenacaun ohajihanu

canune jana. ¹⁸Jelaiha cauha cuhanunete ne ofa loreri asae. Chaenne inae ofa rene turuhanune: “Jataainine banejelanaala baaso ichaaun Cana Coaunera aina, ii aina, naaonjoaaincha. ¹⁹Aihane jaun jiaonriha inae ii calaohineein caeteenera. Raujiaain ichei amihanenacaauru rijijieein caeteera ofa,” nareunni ofa raicha,’ naain jetao suujua ere nii cacha calaohi ocoala.

²⁰Niritiin suujua irihane baiha bero cuhane cuhin jelaiha cauha cuha rai inaca loreri asaene jana jetaote, jaiti nita nihane jana coariin cairichaa-joaain coaraane jaun, soroneein coinetein jetao que baluunetiin, jataain belain rae nii rai inaca.

²¹Nii jana jetaote: ‘Jataain banejelanaalane baaso ichaaun Cana Coaunera aina, ii aina, naaonjoaaincha ofa. Aihane jaun jiaonriha ii calaohineein caeteenera ofa,’ nae jetao nii calaohi, rai inaca rai. ²²Nejetaote niritohane jana: ‘Chajaain erojoein cajione enachasine uhaain, caa rai cajione coreeuche. Chaen rai biji couturi que leinjiin anicho teein, rai tijia quene maajeein safato curuhacuche. ²³Chaen leinjiin baca narejeen coereneti soochete, lenoneein beseta ichacaache, ²⁴ohin nitajihane rai ne caje turuha uha caa canu calaohine jaun,’ naain jetao rai cachaauru letoae nii inaca.

²⁵Nii tonohanau jetaote, neeuruha irihurune jaun nihane caje cauha uhe nii calaohi inana. Nii jana jetaote, inaan nenaanaja catainaane jana jetao, auno toteein raansaauruhane jana erunajae.

²⁶Nii jaun jetaote, nii leinjiin acaauru cacha cotijiaain jetao: ‘Chatohanai besetate ichaquicheta,’ naain caje bajaane jana jetao, ²⁷‘Ii nejerate jerichanejeein raurohin turuhane jaun, baca narejeen coereneti soeratein beseta

ichae ii inacara,' naain rai biha nii acaauru cacha, nii calaohi inana raine jaun jetaote, ²⁸jataain obajeein loreri asaae turunaa jerene. Nii jana jetaote, raajenihane coineteen raa cue nii rai inaca, acaauru aina nihane coina.

²⁹Nii jana jetaote, jataain rautaela-naala jetao: 'Iite raotojoein araai jaanacaain ichei nelateen nihanune coitucuhi. Chaen nechu canu letoaaine chabana cointelanaala ichaain neun. Nii sainejeein chariji bana leinjiin niiji carenero tihee carai, canuhacha belaihuri aina sohin beseta ichacaane coinata. ³⁰Nii saijieeinte turuha caa ii calaohi, ene cojoaeloroeerihuru aina nechu joareein ii coriqui jaoinne janate, rai baca coereneti sohin teeicha,' naa coetaain rai inaca raine jaun jetaote,

³¹'Aiha chuhisicha cacalabi. Iite chuhisi itolere bana canu aina neeicha. Nitohanihane jaunte sатиin quicha sirii icheineen nera. ³²Nete laen ena esinae rauhijiriin caohachae beseta ichaain rachoojoihacachene, ohin nitajihane rai ne caje nacoaauneen turuha ii ocoalane jaunra,' nae jetao rai inaca," naain jetao acaauru relae Jesoso.

"Caohachaa in jecha ichareein," naain loreri beraichaanu que cacha ratiriha rai fatoroonne que parabola

16 ¹Niritiin jetaote, aina nerelana-caauru rai jetao: "Niha jetao leinjiin cacha jataain coriquihonaneen. Nii jetaote, rai loreri beraichaanu que leinjiin cacha ratiri jitariin rai rucuhelleuru, rai cachaauru, rai coriqui, naaonjoaihunri beraichanu que. Nii jana nii rai rucuhelleuru itajihacoaane jaun jetaote: 'Inae ichujeleuru itajeein, ii coriqui que niicha jerei ichaa taa ii cachara,' naain jetao biha cuure nii fatoroon rai. ²Nii jaun jetaote cotihara-

teen: 'Chatohanai ichaaine jaunna, ii biha uure canu rai. Chajaain jitariin chamijianeecuru cocoirichaain uhane coitucue. Inaen nenacaen nainihee canu loreri aina canu rucuhelleuru beraichanu que neeneta,' nae jetao nii rai fatoroon.

³Nii jaun jetaote: 'Chana nohane jana ichareeun, camijianeon caje canu sitaa canu fatoroone jana. Coatiha atane que chatohanai amihanenaa ichana que nelatejeecaanne coaalanaalata. Chaen nechu jataain nocoejeeun cacha caje chaaelai bajaanune quera,' naain coaucane baiha jetao ⁴'Saan. Inae canuhacha ichaneni coitucuhanu, canu amihaneon colane nedaanune bana canu raa chunocoha loreri asaane coina,' naain jetao suujua ere nii loreri beraichanu que niicha ratirii.

⁵Niritiin jetaote, leinjiana leinjianaain jetao, nii rai fatoroon que rebeona-caauru cotijiaain: 'Inaonjoaain rebeoqui canu fatoroon queta,' naain bajaane jana jetaote; ⁶'Lefasha bareranei erene que ne rebeconra,' naain jetao tonorae nii jauriaanejeein niicha cotijiai. Nii jaun jetaote: 'Saan, aihachuhisi. Nocola nii rebeoquine jaan, ninu nelauriaain saquichoonca bareranejeeicha laenaaura,' naane baiha jetao, ⁷Leeocha cacha rai jetao: 'Inaonjoaain jana rebeoqui ii, canu fatoroon queta,' naain bajaane jana jetaote: 'Lefashai costaronei tirico quene rebeconra,' naain tonoraane jaun jetaote: 'Saan, aihachuhisi. Nocola nii ii rebe. Fosachoona costaronejeeicha cauteen laenaunra,' nae jetao rai.

⁸Nitohaneen jetaote, jataain nainaan rai caohachanuhacha que coacuhin ichaa nii rai loreri beraichane que nainae nii rai fatoroon.

Nitohaneente Cana Coanera Cojoanona que neenihuru amurijiriin,

jataain nainain rai caohachanuhacha que coacuhin neeure Cana Coaunera coitucuhichuru,” naane baiha jetaote:

⁹“Inara netonoaite nii rijijieein Cana Coaunera tenojoi beraichaneein neeiche. Aihane jaun nii itolere inara rai Cana Coauneraacha teei que, aca jerihane rijijieein niicha jerei ichaain neeuche, inae ohichene bana niha raotojoein inara raeranune coina.

¹⁰Nitohanihane jaun, aansijiin laojoiri raa cachane niha natiin caohachaaain nii rai teraacha jerei icharate, arajiin cha raane jerichanejeein caohachaaain ichareein.

¹¹Nitohanihane jaun, caa nitajerai nena chauratane que cha siriin neeichene nihanatiin caohachaaain ichaeneeichene coatilha nerinaai inara rai esinaen rauhijiriin chabana nitajenaacharanejeein nena tera.

¹²Aihane jaun, inara rai eroraqui tenojoi que caohachaaain cha ichaain neneeichene, coatilha nerihaaain inara rainein neeninu tera.

¹³Nihei chuni coroatajai fatoroon rai niicha latei icharanein nena nainei, nabana leeocha que jaolecuhin, leeochaacha ere tonorana nainihane jaun. Nitohanihane jaun Cana Coauneraacha ere tonoraain nena jerichaane, nii canaacha jerei que coauna nainihaaca,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

¹⁴Niritoha Jesosone jana aonajeein jetaote, Jesoso necoeje chanuure fariseecuru, acaauru jataain coriquiicha que coacuhin neeuruhane jaun. ¹⁵Nii jaun jetaote, “Inarate caohacha ichaa nocoetiin neeiche itolere bana cachaauru notaracaae. Nete inara suujua cuhane inaraacha coacui coitucue Cana Coaunera. Nitohanein jataain nelateineein cachaauruhacha coarai que te jaoleque Cana Coaunera.

**Cana Coaunera rai rauhi inoaensi aina
Jesosohacha tei rai cojoanonaa**

¹⁶Moisesa, chaen *profetacuru*, naaonjoainuri cojoanonaate turuha

Joaan Baotisitane que tiaaajoaain nelu. Nii caje coauneeinte beebejenojoneein nelu Cana Coaunera cojoanonaa canuhacha turuai. Nii quete necounujueure nii canuhacha teei Cojoanonaa sirichuruhane coina.

¹⁷Canu Cojoanonaa que neeichene nihanatiin satiin Cana Coaunera rai rauhi inoaensi tonoraain neeichenete caohachae.

**Comasai joaera que cacha relaa Jesosone
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)**

¹⁸Leinjiin cacha rai comasai jaohin leeocha ene raanete jataain osa que nesaruha aicheein. Jerichanejeein techu, lana joaera ene raain niha cachane osa que nesauruha aicheein.

**Jataain coriquihona aina oha
cairichanein nena Lasarone**

¹⁹Niha jetao leinjiin cacha jataain coriquihonanein. Nitohanein coriquihocane jaun jetaote, itolere bana jataain cajione caohacha que necoreetein, lenone caohacha nejesina que beseta ichanajaque. ²⁰Nii jana jetaote, ecu ne jaberoco nainecojoaain abero siriin leinjiin cairicheinejeein nena Lasaro. Aca jetaote, nii coriquihona loreri chajeniha lauheque nejesinane atanichoae. ²¹Nitohanein cairicheinejeein nihane jaun jetaote, nii coriquihona rori caje nalunaa rai lenone coniraain que lenonena jere nii cairichei. Nii jana remaaecuru jetaote, rohan turuhacoaain nii rai nabero lojoihure.

²²Nitohaneinne baiha inae oha nii cairicheinejeein nena- nii Lasarone jana jetaote, amaaure anjeraauru Abaraaun aina dedeeu nihane coina. Nii jana jetaote, nii coriquihona netonai inae ohane jaun conautecure.

²³Nitohanein ohin necairichaauruha onacaaurune jaan netiin necairichajeein, nita icharajeriin neein Abaraaun

coaraa nii coriquihonane jana jetaote, Abaraaun rohan ne nii jaiti jiniiquiin ichaauruhane bana niicha cairichaerii Lasaro. ²⁴Nii jaun jetaote: auhaquiin: ‘Cairichaaajoaain cacoharaaura ofa Abaraaun. Atiin nii Lasaro rai aitoote, esinaeca que biji coturi macohin setejiaain calele jelarooa uhinera. Caune jataain necairichajeeun usi tabai janara,’ naane jana jetaote: ²⁵‘Aiha chuhisi niqui. Nete jiniiquiin inara jaberoconeein ichaohichene bana, jataain raotojoei ichaonaa que ichaore-jetohilura cacalabi. Nii jana caa Lasarote, jataain ichaonaa baaso que ichaohin cairicheinejeein nerejetelu. Nii jaunte nii coacuhin, necairichaaequi iine jana, aca caohachaain ranojoneein nera. ²⁶Nii choae tacaain techu, cana cataaun ne jataain ucuacaain ucuha jachu satonoelanaalara. Nii jaun nii inara nichae situnaa nainecuruhi cajicheique nenacaauru. Niheichu inara niha natiin nii cajicheique turunaa nainiheicheta,’ nae jetao Abaraaun, nii coriquihona onaa rai.

²⁷Niritoha raine jaun jetaote: ‘Nii jaunne ichei aitoon, canu inaca loreri asaae ²⁸nii neeuruha saoquii canu nejeraaurune jaaun Lasaro letohaine, acaauru rai iriha cuhane coina. Nabana caa necairichaecaanne jaaun acaauru netonai uuruhane coataara, ofa Abaraaun,’ naa nii coriquihonane jana jetaote; ²⁹‘Nete Moisesa aina *profetacuruhacha* laenanohin siriin neure, nii tonoraain neeuruhinera,’ naa Abaraaunne jana jetaote; ³⁰‘Aiha chuhisicha ofa Abaraaun. Nete acaauru rene ichanaain turuhin biha leinjiin onaane, acaauru netonai nii esenetana nainecururera,’ naa nii coriquihonane jana jetaote; ³¹‘Aiha chuhisi niqui. Nete Moisesa, chaen *profetacuru*, naaonjoainuri esenetaaurenihalune

rijijieein, acaauru rene ichanaain tururuha onacaaurune nihanatiin, esenetana nainecururera,’ naain tonorae Abaraaun,” naain jetao fariseo-curu suujuate Jesoso.

Jataain necohalajiine osa que namute cache saruera
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 ¹Niritiin jetaote: “Itolere banate nereein osa que inara sarueranu. Nete laen jataain necairichanaa coareein nii osa que leeochoauru saruera cache. ²Nitohaneein caa ena Cana Coaunera coitucuhajeraauru sarueratiha osa quene ajinihat caohachare nulunoque ajeri tijichaain cucuana cuhane joeratenojoi nihane. Aihane jaun nii que necohalajiin neeuche.

³Chatohaneein baaso ichaain niha ii nejerane suujua teeu. Suujua teeine jana ii ere tonoraain caohachaain nichao coreein cuhane que ii suujua acateeu. ⁴Lejiichoo cuhane caaunsi saneein ichei baaso ichaain nihane nihanatiin, caaunsi saneein turuhin, ‘Inae laen coaiterihaaunnita,’ naa uhane, que ii suujua acateeu,” nae jetao Jesoso.

Esinae rauhijiriin esenetaacane itolere ichana nainichaane

⁵Nii jana jetaote: “Jataain itolere ichana nainiha Cana Coaunerane esenetaain nihacaanune jaanu teeu canacaanu raicha,” naauruha Jesoso rai niicha cocoainaaari afosotoorune jaun jetaote:

⁶“Mosatasa uchu laojoiri jataain aansijieein nena rijijieein aasaeriin esinae rauhijiriin esenetaachenete caa shabeento rai: ‘Niilai caje nerocohin caa cucuana cuhane omaronihunra,’ naaiche caa shabeento raine inara ere tonoraain aiche caa shabeentora,” naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

Letononeein nenaacha ichaneni

⁷Niritiin jetaote: “Inara leinjiin cachaaquichene jana, inara ocoana jana temule jaane jaanu que atane retuhin, baca beraain, naonjoanne caje cauhane janate rai: ‘Nelauriaaute lenoneei,’ nanaa coacuhelanaala: ⁸‘Chajaain ena canu lenonenu jaain, ena uhaaune lenoneein acau coe. Nii baihate ii netonai lenoneein acau coriquincha,’ nariquiche. ⁹Nii choae tacaain techu, ‘Narihara,’ nanaa coitucuneeiche nii inara cacha rai, letoaain neeichene jaan ichaain nihane coreniha. ¹⁰Nii rijjijieein inara letoaain niha Cana Coaunerane jaan nainaaain neeichene bana, nainiheeiche: ‘Jataain cacha caohacha neeine nihacaanura’ naain erena nainiheeiche. Raujiaain: ‘Canacaanu letoaain nihalune jaanchane inae nainacaanura,’ naauche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Lechoocaaain cosibi aonaain caun cunaitenacaauru rautaa Jesosone

¹¹Jerosaleeun cuhane jaun jetaote, Calileea, Samaria, naaonjoainuri batane cataaun situhin cue Jesoso. ¹²Nii jana jetaote, leinjiin neseu turuhane jana jetao, nii nese caje que taca cuure lechooncaain cosibi caun cunaitenacaauru cachaauru. Nitohaneein cuhin jetaote, cocoaeraa cacha rohan turuha nitohanai cunai aonaera cachane jaun jetao, Jesoso caje coriaae netiin:

¹³“Cairichaojoaain nohane canacaanu coaraaura cacha relaela Jesoso,” naaunre jetao Jesoso rai ehequiin. ¹⁴Niritocuruha raine jana jetaote:

“Chajaaincha saseredotecuru rene turunichuchete inara coaracurumiincha,” naa acaauru rai Jesosone jaun, cuujueeuruhane jana jetaote,

inaen cosibi caje nerautaaain somaraain neeure, acaauru dadaelanaala aitoha Jesosone saijjieein. ¹⁵Inae nitohaneein nerautaaauruha acaauru cosibi cajene coaraain jetaote, jelaiha nejenohin cuhin, tonijiaain ereein Cana Coaunera coroaajeein jetao, ¹⁶Jesoso acatiha rai tijia asae atanichoae neseoriaain jetao, rachoojoe leinjiin cacha Samaria cocoaicha Jorionelanaana nena. ¹⁷Nii jaun jetaote:

“Tajian lechooncaauruhani caa cosibi caje nerautanacaaurune. Aancaauru chaen leeochoauru iscoon neeurita.

¹⁸Leinjiin caa Jorionelanaala nena cacha estaraajerohachate jelaiha nejenohin Cana Coaunera coroaeca uhe rautaanune corenihara,” naain

¹⁹“Esinae rauhijiriin esenetaaine jaunte, ii cunai caje nerautaa, chajaain nimichuhin caunihura,” nae jetao rai Jesoso.

Naonjoaain tururichaaain quiicha tei Cana Coaunera Cojoanonaane

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰Nii baiha jetaote, “Chabana turureein Cana Coaunera cojononaa,” naain jetao Jesoso caje bajaure fariseecuru.

²¹Nii jaun jetaote: “Coatiha inanacaain tururinaain Cana Coaunera cojoanona. Niheichu, ‘Caute ne. Tajihate ne,’ naain coitucurieeicheein. Inaen inara jana niha quiicha tei Cana Coaunera Cojoanona,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²²Niritohane baiha jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Inae amuhane baihate jaiti nacoauneein turuenihanune ajiniha le janojoeinniji ena caa canuhacha tei janonaa coarana jereriquicheein niqui, nete coaraeneriquicheein. ²³Nii jana tabaaurute inara rai, ‘Caute ne. Tajihate ne,’ naaurureein.

Nete nelatene, niritocuruhane jana acaauru esenetaain acaauru sacuhichene. ²⁴Nacoauneein turuha urichaaunni acaihaniji cachaneein nejanohanaane Cojoanonaa que turuhane banate, charijijeein teeinti jeraneejoaain dede conaa jiacanone, saain coanojoneein ne. Nii rijijieeinte saain coanojoneein coitunojoiniha cureein inae nacoauneein turuhanune bana. ²⁵Nete amuhanune ajiniha jauriaanejeein jataain canu que nererojoecaain canu que jaolecooru-reein, caa ena cojoanonaa que nenacaauru cachaauru.

²⁶Charijieein teeinte nihalu Nohene bana ailu, nii rijijieeinte jerichanejeein aiha cureein nacoauneein turuha uhanu canu acaihaniji Cachaneein nejanohanune Cojoanonaa que tihane bana.

²⁷Coaracuche nachuhinti nii chaque nererojoecaeriin nelanaala, nisiriha-teen, lenoneein, acau cohin, naaonjoaauruhalu cachaauru bote kuhane enohin nichotiha Nohene cojoanonaa que turuhanereein tiaaine. Nii jana uha elo tabaine jaunte satiin ohacoaurelu.

²⁸Nii rijijieein techu cha coacuelanaala raotojoein neein, acau cohin, lenoneein, netemulijaain, namihaaneeo que necoreteein, niicha latei coreteein, neloheriteein, naaonjoaurelu cachaauru nihalu Lotone bana. ²⁹Nii jana, Sodoma neseu ichaohane caje amuha Lotone janate, usi aina naluha asofere dede cajene jaun caaun satiin oorelu cachaauru. ³⁰Nii rijijieeinte jerichanejeein aiha cureein nacoauneein turuha uhanu acaihaniji cachaneein nejanohanaa nichaaunne Cojoanonaa que turuhane bana,” naain jetaote,

³¹“Nii cojoanonaa bana inara loreri janori ichoae neeichene, jiaonriha

jelaiha fauhin inara loreri caje inara rucuhele ranaa coaaquichene. Niheichu inara ocoana jana neeichene jana aihane, inara loreri asaae caunaa coacuelanaala rauhijiriincha sorooche. ³²Nitohanihane jaun, niicha ratirii coaacane jaun aihalu Loto comasaine coacuhin nainaan ichaaoche. ³³Aihane jaun rai rucuheleuru queecha coacuhin neite rai nichao itajereein. Jana nii rucuhele que coacuelanaala nichao rainuhacheque coacuhin neite nichote-reein,” naain jetaote,

³⁴“Nii airichaaainne cojoanotiin banate, leinjiin eruhari kuhane niha cuurureein coroatajai cachaauru. Nii jana leinjiin amanojoinihane janate, ecu nedaa cureein leeoche. ³⁵Jana coroatajai enecurute, ederi que chaelai tutuurureein. Nii jana leinjiin amanojoinihane janate ecu nedareein leeoche.

³⁶Nii jana coroatajai quichaaurute nocohana jana neurureein. Leinjiinte amanojoinereein, leeoche ratirino-joinereein,” naane jana jetaote:

³⁷“Chatoanai bana, chucha nitohane-reeinte Curuaanaa,” naain caje bajaauruhane jaun jetaote:

“Inae ecu tihane banate coitucuno-joinereein, canii setu que fauha uha ichtarine jana caje coaraain coitucuno-joinihane rijijieein,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Joesio necha ansaineein nenea rai cachacoulurujia autanane que parabola

18 ¹Coiinteerilanaala Cana Coaunera bajaauruhane, Cana Coaunera bajaauruhane caina *parabola* que cuaain acaauru relaa Jesosone.

²Niritiin jetaote: “Coaracuchehinti leinjiin neseu nihalu jetao leinjiin joesio cachaauru que suujua acatelanaala, niheichu Cana Coaunera batohane que casilanaala nenea ne. ³Nii

jana jetao, nii neseu ichoae leinjiin autana. Nii autana jetaote, nii joesio rai leinjiin cacha nejeratenaja colurujihua cue. ⁴Nii jana jetaote, carajaain nirijieein nere tonorana jerelanaala ne nii joesio. Nejetaote nii baiha: ‘Cachaauru que nihanatiin casuujua acateein, niheichu Cana Coaunera batocooaunne que casiin nihaaun niqui. ⁵Nena raotojoeein nihanuna rohecaain, casuujua rohecaain sacuha caa autanane coataa naitoonjoa tonoraain ichareeun caihanihane caina,’ nae nii joesio. ⁶Coaracuchenachuhinti, jataain necha aansainein nihane saijieein suujua coaraa nii joesione. ⁷Nii jaunte nii amurijiriin, nii janijiin nii raauri, janotiinetojoein, jiichoonetojoein, naonjoaain bajaabajaeraauru cocooaeratenaa nainereein Cana Coaunera. ⁸Nitohaneeinte carajaain cohacuruhane latelanaala enaacha acaauru cocooaeraterere. Nena laen inara caje bajaauru, canu inaraacha cohajei cachanein nejanohanaa nichaaunne, nacoauneein turuhanune reeintiaainacha canuneein nihanune esenetaain caitoonjoa ichaaechajeein neeururichaain cachaauru,” naain jetao acaauru relae Jesoso.

**Roma rai coriqui bajaaurera aina
fariseeocuru que *parabola* que cuaain
cacha relae Jesosone**

⁹Nii baiha jetaote, nii acaauruhacha caohachaain niha nocoetiin leeochoaauru que jaoleconacaauru rai jetao, acaauru ichaohacha que *parabola* que cuaain jetao: ¹⁰“Coroatajai cacha jetaote, Teenforo asae cuhin Cana Coaunera baja cuure. Leinjiin jetaote, nechu jataain naraaichuru cairichaa Roma rai *impoestonu* que coriqui bajaerane. Jana leeochoa jetaote fariseeone. ¹¹Nii fariseeo jetaote, ‘Narihara Cana Coaunera

ichoreniha ainacaauru tocohaneein asijaautoneein, necha aansainein ichaohin, joareein ene canu sinijeranelanaala nenea aina ichaohin, naonjoaain nenihanu canune coreniha. Chaen nechu, naraaichuru cairichaa Roma rai *impoestonu* que coriqui bajaaurera rijijieein neneeun. ¹²Chaen nechu, jataain ii coitucuhanune esenetaaine caina, le semanacuru cuhane coroata saain casuri couu lenone lanaala neein ii bajaee bajajeein, lechooncaain chaaelai raanu camijiane corenihane, rai lechoocani teein neeun ii raicha,’ naain jetao Cana Coaunera bajaee chujuhequuin. ¹³Nii jana nii naraaichuru cairichaeriin coriqui bajaera jetaote, caje icharaain neein necoeje caaun najabaracaain dede coaraelanaala jetao: ‘Cairichaaajoaain cacoaraau osaaotohanune jaauru Cana Coaunera,’ nae nalarijia faone faoneein. ¹⁴Niritiin bajaane jaunte, inae que suujua acatiha Cana Coaunera jana jelaiha nenajaun cauha cue nii naraaichuru cairichaa coriqui bajaera. Nete laen nii fariseeo que suujua acatene Cana Coaunera.

Nitohaneeinte nii leeochoaauru amurijiriin Cana Coaunera coitucutiin, itolere que nelaetoha nocoetiin nenacaaurute chaque nelatelanaala jaoleneein neeureein. Jana rai nichao coitucuhin leeochoaauru amurijiriin nenea coacuelanaala nenacaaurute nelatein ranojoinecureein,” nae.

**Canaanaihuru belaiha Jesosone
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)**

¹⁵Jesoso rene canaanaihuru turuaa uuruha acaauru mucuhane coinane jana jetaote, Jesoso rene turuanajaauruhane caohateure aina nerelanacaauru. ¹⁶Nii jaun jetaote, nii aina nerelanacaauru cotijaain jetao:

“Coa rohecanajaachete canu rene turuuruhe nii canaanainuru. Jiaonriha canu rene turuuruha canaanaihurune caohateechenera. Cana Coaunera Cojoanonaate, aihuruha caa canaanaihurune rijjijeein nenacaauru rainein nenea nera. ¹⁷Esinaen rauhijiriine inara rai aitoreeunni. Aihuruha caa canaanaaihurune rijjijeein canu raain neniha chunine, coatiha Cana Coaunera Cojoanona que nerihaain,” nae jetao aina nerelana-caauru rai Jesuso.

**Jesoso aina iriha leinjiin
cacha coriquihonane
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)**

¹⁸Leinjiin cocoinanacai jetaote, Jesoso aina iriha uhe. Nitohaneein rene turuhin jetaote:

“Caohachanejei cacha relaera, cha ichareeun chariji bana nitajenaachara ichaonaa caohacha que ichaonaa nainichaauinne coina,” naain Jesoso caje bajaane jana jetaote;

¹⁹“Chanuna ‘caohachanejei cacha relaera,’ naain cacurujuateei. Leinjiin Cana Coauneraachate caohachanejeein ne,” naain jetaote: ²⁰“Inae raotojoein Moisesa aitoonjoan coitucuhi: ‘Jiaonriha nejelau ene ii sinijeranelanaala nenea aina ichaohin neeine. Coa sonajain jaoha. Coa asijiauha. Coa chamute cacha cairichanaa jerenacaun chuni cacha coacuhin, casaje que ereein niha. Chaen efojiaraauru que ii suujua acateein acaauru coitucuhin neeun,’ naane coitucuhi,” naa rai Jesusone jaun jetaote:

²¹“Aihanu chujian. Canu enamanaca caje coauneeinne jitariin nii naitoonjoan tonoraain neeun,” naain tonoraa nii cocoinanacaine jaun jetaote:

²²“Aihachuhisi niqui. Nete jaiti lanajejen leinjiin tonoraain ichaaine

coina. Jitariin nii iicha sirii rucuhele que necoreteein, cairicheihuru rai jitariin nii coriqui chaluu. Nii banate dedeeu ichaonaa caohacha que ichaonaa naineriquiin. Nitohaneein ichaaine baiha canu aina uu,” nae jetao rai Jesuso.

²³Nejetaote niritoha rai Jesusone jaun, jataain inaderae nii cacha jataain coriquihocane jaun.

²⁴Nii jaun jetaote:

“Jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanona que ichaoo leinjiin coriquihonane. ²⁵Nii Cana Coaunera Cojoanona que ichaauru coriquihonacaaurune coina caaintaane fautaain caaintarihei leinjiin camecho rai oco jachu cuhane situhane coina,” nae jetao inaderaa nii coriquihonane coaraain Jesoso.

²⁶Nii jaun jetaote:

“Nitohaniane nichotena nainerinaain chuni,” naain caje bajaauruha ecu neein aonajeunrerane jaun jetaote,

²⁷“Nii caaintatiin cachaauruhacha coarai, coatiha Cana Coaunera rai caaintajiehita,” naa Jesusone jaun jetaote,

²⁸“Canacaanune jitariin canacaanuhacha sirii ratiriin ii sacuhacaanulu,” naa Fedorone jaun jetaote:

²⁹“Esinae rauhijiriin chunocoha, Cana Coaunera Cojoanona que ichaohane coina, rai loreri, rai sinijera, rai bereecuru, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, naaonjoin ratirichate, ³⁰jataain nii amuritoheriin caa chauratane que siriiin, nii choae tacaain nii turuha uheni Cana Coaunera Cojoanona que chariji bana nitajenaachara ichaonaa siricheeincha,” naain jetao Fedoro tonorae Jesuso.

**Orichaaianne bihane
nichatasatiha Jesusone
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)**

³¹Nii baiha jetaote, jelai nii lechoonca coroatajaain niicha cocoinaauri

cotijiaain jetao: “Enate laen Jerosaleeun cuhacache, cuu nii acaihaniji Cachaneein nejanohanaa nichaaunne que aitiin laenacuruhalu satiin *profetacurune* nainaanune coina.

³²Nitohaneente nejelau ataneu nenacaauru estaraanjerooru bijihu canu teeurureein nechu jataain cacotaiha baasoneein caeteen, canu nocoeje chanuhin, canu coluneein, naaonjoaauruhane coina. ³³Nitohaneein canu teeinte, enuha que canu faohacuruhane baiha canu ateinaa cuurureein. Nena nichata janohane cuhane nacoauneein ichanaareeunni,” nae jetao niicha cocoaanaauri rai Jesoso.

³⁴Nii niritoha acaauru raine jana jetaote, nii naitoonjoan aonacuruhane saijieein esenetana nainecurene.

Jericoo leinjiin maosa rautaa Jesosone

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵Niritohane baiha jelai caje amuhin Jericoo turue lalajeein cuujiha Jesosone jana jetaote, bero cuhane lauhequiin coriqui bajaa niha leinjiin maosane jaun jetao, ³⁶arajiin situha cachane aonaain jetao: “Chaaauruna toon situha cue,” naain bajaane jana jetaote: ³⁷“Nasarete cocoaicha Jesusote sacuureraaura cachaauru aina situha cuera,” naain beeuruhane jaun jetao: ³⁸“Atiin nohane cairichaaajoaain cacoharaaura Rabiri nefoerate Jesoso,” naa ehequiin nii maosane jaun jetao, ³⁹niritohane caohateeure sitonaane coina nii ichohai-chaniha cunacaauru. Nejetaote, acaauru ere tonoraelanaala jeelai amuritoheriin ehequiin jetao:

“Atiin nohane cairichaaajoaain cacoharaaura Rabiri nefoerate Jesoso,” nae jetao nii maosa.

⁴⁰Nii jaun jetaote, ecu inacuhin raerateen jetao inae rohan nichuutaane jana jetao:

⁴¹“Chate jereeita,” naain caje bajaa Jesosone jana jetao:

“Canota rautaaainene jereeurra Curuaanaa,” naain tonoraa nii maosane jaun jetaote,

⁴²“Saana ai. Esinae rauhijiriin quesene-taine jaunte inae maosaneeine caje nerautaaiha,” nae jetao rai Jesoso.

⁴³Niritoha rai Jesosone rijieeoritiin maosanihane caje inae conoha rai notane jaun jetaote, Cana Coaunera corojeein Jesoso sacue nii maosa.

Nitohanein nii maosa rautaane jana, ecu neein coarajeeurera cachaaauru netonai jetaote, satiin Cana Coaunera corojeein rachoojoeure.

Saqueeo loreri asae cuha Jesosone

19 ¹Jericoo turuhin jetaote, nii Jerico nese cataaun situha cue jetao Jesoso. ²Nii jana jetaote, ecu ichoae leinjiin cache, naraichuru Jorioocuru cairichaeriu nena, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui bajaaurera curuaanaaneein nena coriquihona Saqueeo. ³Aca jetaote, jataain Jesoso coitucunaa jerihane jaun coana jere niqui. Nejetaote, jataain araaicha cachane jaun coana nainesine Saqueeo, leeochoauru fautaain ecoainijihane jaun. ⁴Nii jaun jetaote, coana nainihane coina soroneein najiniha cuhin jetao situha curichaaain nii Jesosone jaaun nena leinjiin enuha que iniin jetao cohaca cue. ⁵Nii jana jetaote, nii iniin cohacane jaan nena enuha asae situha cuhane jaun, jaboroaaain coaraain jetao:

“Saqueeo, chajaain soroneein niilai caje fauha uu. Enenene ii loreri asae nesurureeunni,” naa rai Jesosone jaun jetaote, ⁶soroneein nii enuha caje fauhin jetao, corojeein rai loreri asae Jesoso amae jetao nii Saqueeo. ⁷Nii coaraain jetaote: “Chanuna jataain

osaaona niha taa cachane coitucuhane saijieein rai loreri asae aina nesuruha cue,” naain jetao Jesoso que ereeure ecu satiin neein coarajeeurera cachaauru.

⁸Niritiin Jesoso que ereeuruhane jana jetaote, nichaauraain jetao:

“Aonaaun Curuaanaa. Jitariin quicha sirii rucuhelene leruhin tereeeunni cairichaaihuru rai. Chaen nechu chaaelai que chuni basijiauhin nihanune, jena saain jelai amuritoheriin cainareeunnicha,” nae jetao Jesoso rai nii Saqueeo.

⁹Nii jaun jetaote:

“Caa cache netonai inara rijijieein, Abaraau nefeerateneein nihane jaunte, enene caa rai loreri asae turue jianacoon osa caje mitaeranura. ¹⁰Nii acaihaniji cachaneein nejanohanaa nichaaunnena, caa chauratane que turuun, nii jaolecohichene jaan cachaauru nitajenaa neein nenacaauru ariin, acaauru ichoterateein raanune coina,” nae jetao rai Jesoso.

Coriqui raaurera cachaauru que *parabola* que cuaain cachaauru relaa Jesosone (Mt 25.14-30)

¹¹Niritoha Jesosone jana, ecu neein aonajeeuruha cachaaurune jaun jetaote, acaauru relaa *parabola* que. Inae Jerosaleen rohan nichuuntaauruhane jaun, “Inae jerihane turuhelalajihia Cana Coaunera Cojoanonaara,” naain coaacuruhane jaun jetao acaauru rai:

¹²“Coaracuche jetao nihalu leinjiin cache *rey* araainein nenaane. Nii cache jetaote, *rey* ineen cocoinaauruhane coina jetao coriaji atane cue, inae *rey* ineen cocoinaauruhane jana jelaiha natane que cauha uhanne coina.

¹³Inae amuhane rai jetaote, lechooncaain rai letonocuru cotijiae, acaauru nainein jequiiin coriqui chaluhane coina. Nitohaneein acaauru cotijaain

coriqui chaluhin jetaote: ‘Caa coriqui aina amihaneeuhe turuhanune reeintiaaincha,’ naain ratirinajae.

¹⁴Nejetaote, jataain que nererjoe-caaure nii natane que nenacaauru cachaauru. Nii jaun jetaote, caajie acaauru ere beranu que leinjiin letoaaure ‘Coatiha canacaanu curuaanaa *rey* ineen niha caa cachane jerihacaanuta,’ naa cuhane coina.

¹⁵Nejetaote nitohanein nere bera letoaauruha caajiene sajieein, *rey* ineen cocoinaauruhane jaun, *rey* ineen jelaiha natane que turuha uhe.

Inae nenajaun turuhin jetaote, nii letonocuru coriqui tein ratirihane jaaunru cotiharate, ‘Inaonjoaaincha canu coriqui joooure le cache cachaauruta,’ naain coitucuhane coina.

¹⁶Nii jana nii niicha cotiharatei ichoaichaniha rene turunaa jetaote: ‘Curuaanaa lechoonca saneeinte nefae ii coriqui,’ naa turuhinne jaun jetaote; ¹⁷“Saan. Aihane jaun iite jataain caohati canu cachanein neei. Inae acaihaniji que caohacha ichaai caa coroatajaji coriqui ainane jaunne, lechooncai nese coaranu que coberenadoroneein chetereeeunnicha,’ nae rai nii *rey*. ¹⁸Nii jana leeocho jetaote: ‘Curuaanaa, saoqui saainte nefae ii coriqui,’ naa turuhinne jana jetaote, ¹⁹jerichanetojoeein: ‘Saan. Aihane jaun saoquii nese coaranu que coberenadoroneeinte neriquiincha,’ nae jetao rai.

²⁰⁻²¹Nii jana leeocho jetaote: ‘Curuaanaa, nocoia ii coriqui. Jataain necha aansai cache neeine jaunne ii coasiha, cajione que conajaain cau rucujueun. Chaen chaelai teneeine nihanatiin, enaacha temunojoi taain raain, naonjoain neeine coitucuhanune jaun,’ naane jaun jetaote; ²²‘Ichaajenihanete ii ereecha que necouluruhequi canu cache baaso. Chanuna chaen, nii

chaelai tihanune que airijiin, enaacha temunojoi taain, raain, naaonjoaanune coitucuhi raotojoein inatiin, ²³baanco cuhane nii canu coriqui tiha cueneei, canu loreri asae turuhanune, jelai amuritoheriin carai cainaainerichaae, naain jetao, ²⁴nii ecu nenacaauru rai: ‘Caje nii coriqui ruluhin, nii lechoonca saneein faera rai teuchera,’ naane jana jetaote: ²⁵‘Curuaanaa, chanuna inae lechoonca saneein jelai amurijiriin sirirha natiin nacooauneein tenacare raita,’ naaunruha raine jaun jetaote: ²⁶‘Inae inara rai aitocooaun, jataain sirirha raite jeelai amuritoeriin terareein. Jana sirirhei cajete, coroataja-jeein sirirhane nihanatiin jitariin caje ruluherareein,’ naain jetaote: ²⁷‘Chajaain chaen nii *rey* ineein nihanune jerelanaala caque nejeratena-caaauru uhaain cau canotaracaae teein sohin jaonajaauche,’ nae jetao nii *rey*,’ naain jetao cachaauru relae Jesuso.

Jerosaleen cuha Jesusone

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸Niritohane baiha jetaote, Jerosaleen cunajaun, ²⁹nii Jerosaleen rohan ichuunejeein nenea ichatane ucuuno Olibo neeonjoain neein niicha curuateeuri rohan nenea Betafajee, Betania, naaonjoainu turuhin jetaote, coroatajaain aina nerelanacaauru rai:

³⁰‘Chajaain taa cana ajiniha nenea neseu cunichuche. Ecute cositeno-joineein teequi leinjiin boro chabana cacha amunajaniheine eruriquicheein. Chaen cajiha carai cosi rutuhin uhaauche. ³¹Inae uhaaichene jana, ‘Chanuna nii boro cosi rutuhin amaaiche,’ naa chunine, ‘Cana Curuaanaate latihane jaun raeratera,’ naauche,’ naain jetao letoanajae Jesuso.

³²Niritiin acaauru letoaa Jesusone jana, nii neseu cuuruhane jaun jetaote,

nii acaauru rai aitohane rijjijeein nii boro eruha cuure nii aina nerelana-caaauru. ³³Nitohaneein ecu turuhin, nii boro cosi rutuhajeeuruhane jana jetaote:

“Chanute nii boro cosi rutuhicheta,” naa acaauru rai nerorane jaun jetao:

³⁴“Cana Curuaanaate latihane jaun raeratera,” naaure jetao rai.

³⁵Nitohaneein cosi rutuhin jetaote, nii boro ichoae rai cajione teein jetao, Jesuso rene amaaure nichoae nelauriaain cuhane coina. ³⁶Nitohaneein nii boro amaaain Jesuso rene turuaauruhane jana jetaote, nichoae nelauriaain raotojoein cuujiha Jesusone jana jetao, najiniha bero cuhane rai cajione marirjiacoaure cachaauru.

³⁷Inae Olibo neeonjoain bichatane ucuuno fauque cuujiha Jesusone jana jetaote, itolere cojoaelanaacojoai ichanajaaoncane coaranajaaoncuruhane jaun jetao, cojioriin Cana Coaunera coroaecure satiin nii sacuurera cachaauru.

³⁸“Raotojoein turuhine aca neein nenea rijjijeein cocoinaain Cana Coaunera letono *Reycha*. Dedeeu raotojoein nihacachene coina icharaneein nihane coitucuhin Cana Coaunera coroaecuruhine cachaauru,” naauruha cachaaurune jana jetaote:

³⁹“Cacha relaera, toon ii sacuurera cachaauru rai aitoote, toritocuruhane jianecurumiincha,” naauruha nii cachaauru jana cunacaauru fariseeocuru tabaaurune jaun jetaote:

⁴⁰“Esinae rauhijiriine aitoonra. Toritocuruhane caje inauheneecha neeuruhanete, cojiorichurureein caa ajerichurura,” naain jetao tonoranajae Jesuso.

⁴¹Inae Jerosaleen rohan nichuutane jaun, inae inanacaa nii Jerosaleenne coaraane jaun jetaote, ecu nenacaauru

cachaauru coreniha chanaain jetao:

⁴²“Bajjaana chuhinti caa janonaa cuhane jianacoon inara mitaeraanu que cau turuhanune coitucuhin neneeiche. Nete quesenetaain canuneein nihanune coitucuhin coarana naineneeiche.

⁴³Nitohaneeeichene jaunte, inaen nereein itolere neein inara curuhacaain inara corihateein, inara mucuhin niha nii nejerateein neeiche jaa cojoanonaara.

⁴⁴Caa inara nese fejeainte itajein, inara cocoaichucuru soaajeein jaoha cuurureeincha. Coatiha nerinaain leinjiiniji ajeri ita choae teein ichanohita. Inara ichoterateein, jianacoon inara mitaeraanu que turuha uhanu inara Coauneraneinne jana canu esenetaain cacoitucunaa jereneeichene corenihara,” nae jetao inaderaain Jesoso.

Teenforo couluuoca Jesosone

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵Inae Jerosaleen turuhin jetaote, Teenforo asae enohin, ecu necoretiha nenacaauru sitaain jetao:

⁴⁶“Cana Coaunera Quiricha inoaensii cuhanete aite: ‘Canu lorerite nasae neein canu bajae bajaecuruhane jaan colohetine,’ naain. Nete necha aansai asijiautooru ucuhaneein teeiche inarara,” nae jetao nii cachaauru rai Jesoso.

⁴⁷Nitohaneein cojoanoonetojoein Teenforo asae cuhin cachaauru relaa Jesosone jana jetaote, nechu jataain sohin jaaoruhane jaa lera ariha jetao, cuhin coaracure saseredote curuanaacuru, Cana Coaunera naitoonjoa que cache relaaureraauru, nii nese curuanaacuru, naaonjoainuri. ⁴⁸Nejetaote, nii chatohaneein teeuruhane jaan lera erusichurene, satiiin cachaauru jataain nii acaauru relaane jaa rautatiin aonajeunruhane jaun.

Nitohanai ichaane coina cocoainaain letononiha Jesosone (Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 ¹Teenforo asae nosa caje nichoteeururichaain cachaaurune beebejeein, acaauru relaa Jesosone jana jetaote, turuha cuure saseredotecuru curuanaacuru, Cana Coaunera naitoonjoa que cache relaaureraauru, Joriocuru rai nelatein nenacaauru ichauhenaauru, naaonjoainuri. ²Nitohaneein turuhin jetaote:

“Chatohanai cocoainanacaineina neei catohanai ichaane coina. Chate catohanai ichaane coina ii cocoainaain ii letoaaain neta,” naauruhane jaun jetaote:

³“Saan. Canuhetonaina inara caje leinjiin erenaa bajareeun catoonraaichene coina. ⁴Cha Joaan letoaaain nelu cachaauru baotisaain cachaauru coujunacatiha uhane coina. Cana Coaunera letoaenihanena, cachaauruha-chana letoaaain nihalu,” naain acaauru caje bajaa Jesosone jana jetaote, ⁵ecu inauheneeicha aonajein jetao: “‘Cana Coaunera letononeeinte ailu,’ naacachenete: ‘Chanuna jana esenetaain tonoraain neneeichelu,’ nareein.

⁶Niheichu, ‘Cachaauru letononeeinte ailu,’ nanaa nainihaacache. Niritocoaachenete ajeri que cana bodoosiin cana sohin cana atinaaurureein cachaauru, satiiin Cana Coaunera letononeein aihalu Joanne esenetaauruhalune jaun,” naain jetao, ecu nejesinajein ita rai ereerejeeuruhane baiha jetao: ⁷“Coatiha coitucuhaacaanu. Chachaainti cache baotisaain coujunacatiha Joanne coina letoaaain neluta,” naaure jetao.

⁸Nii jaun jetaote:

“Niheichu canuhetonai nihanatiin ‘Naaonjoainte canu cocoainaain nihane ainane, caa catohanai ichaauru,’ naain

benaa nainihaaun inara raita,” naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

Necha aansainein ichaonacaauru ocoana beraichacuru que *parabola* que cuaain cachaauru relaa Jesosone
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Niritohane baiha jetaote, necha aansainein ichaonacaauru ocoana beraihurera que *parabola* que cuaain jetao: “Leinjiin cacha jetaote, leinjiin ocoana sirihane jaun jetao, que amihanenacaauru rai tein ratiriin jetao, coriajai ataneu cue,latihane nainein rainein nena letoaauruha raine coina.

¹⁰Nitohanein tein ratiriin jetaote, inaen tainaca que tihane jana jetao, leinjiin letono letoae, nii amihanenacaauru caje rainein niha nii ocoanane coreniha que banihatein niicha taihuri bajaa cuhane coina. Ne jetaote, nii cha telanaala faojaain sohin jelaiha letoaare. ¹¹Nii jaun jetaote, nacoaunein leeocho letono letoaa nii ocoana erorane jana jetao, nocoeje chanuhin faojaain sohin, cha colane acaentonai letoaare. ¹²Nii jana coaiteen leeocho letono letoaane jana jetaote, jataain cunaitaain jelai caje acaentonai sitaure nii ocoana que amihanenacaauru.

¹³Nii jaun jetaote: ‘Cha laen ichareeun. Satononejeein caa jataain jereein canuhacha belaa canu calaohi letoaanunete ne. Quete laen acaneein nihane coitucuhin raotojoein raain nere tonoraaururein,’ nae nii atane erora.

¹⁴Nejetaote niritiin nii rai calaohi letoaane jana jetao, cuujihane jana coariin: ‘Taate caa atane erora calaohi ne. Acate inae oha rai inacane bana, caa itolere que banijiaain nena rareeincha. Coanete mucuhin sohin jaohacachete cana rainein nedaaine caa iolere que banijiaain nenaara,’ naain ita caje

bajaacoaain jetao, ¹⁵nii ocoana caje amaain sohin jaaore nii ocoana que amihanenacaauru.

Nitohanihane jaun, tonaquiche jana nii que inara. Chatohaneeicha acaauru terein nii ocoana erora, nii rai calaohi mucuhin sohin jaaoruhane jaun.

¹⁶Raajenihane uhin inacha nii ocoana que amihanenacaauru sohin jaohin, leeochoaauru rai nii ocoana teriha nii ocoana erora,” naain jetao *parabola* que cuaain cachaauru rai ereerejeein relanajaen Jesoso.

Nii jana jetaote:

“Jiaonriha icharaa nitohaninera,” naaure jetao nii cachaauru.

¹⁷Nii jana jetaote, acaauru coarajeein jetao:

“Chaquena jana chaen, Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane: ‘Nii jaolecooruha loreri icharaaurune jaan ajerite jauriaanejeein loreri nunuhenein ichanohinein niha cureeincha,’ nae.

¹⁸Aihana jaun chunocoha nii ajeri ichoae comoite, nichaluchaluriha cureein. Jana chunucoha ichoae comoha nii ajerinete jitohitorein,” naain jetao be cachaauru rai Jesoso.

¹⁹Niritiin acaauru que cuaain, cachaauru relaa Jesosone que nainacuruhane jaun jetaote, nii rijieoritiiin mucueratena jerecure saseredotecuru curuaanaacuru aina Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaaaureraauru. Nejetaote chatohanein tenaa nainecurere cachaauru coasichuruhane jaun.

Jesoso mucuuruhane jaan lera ariha Roma curuaanaa rai coriqui teeuruhane bajaauruhane

(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰Nitohanein sohin jaonaa jerecuruhane jaun jetaote, acaauru letono letoaare, belaicha cacha

rijijieein turuhin Jesoso caje chaelai erenaa bajaauruhane jana, tonaain acaauru tonoraane nohaneein colurujueeuruha coberenadoro raine coina. ²¹Nii jaun jetaote, rene turuhin:

“Cacha relaera, nii aitiin cachaauru relaaine jaane esinae rauhijiriin chuni que suujuelanaala, satiin cachaauru rai jerichanetojoeein aitohine coitucuhacaanu. Ite esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaoha cachane coina aitiin cachaauru relaai. ²²Nitohanihane jaunne ii caje bajaa uhacaanu. Caohachaana Romanocuru curuaanaa enferadoro rai *impoestonu* que coriqui tihacaanune,” naain jetao Jesoso caje bajaature.

²³Nii jaun jetaote, nechujataain baasoneein coacuhin que iriha aitocuruhane que nainaane jaun jetao:

²⁴“Saan. Canu que leinjiin nii coretequichene jaan coriqui coarateeeuche,” naane jana, que nii coriqui coarateeuruhane jana coaraain jetaote: “Cha cojunaca caa, ecu laenanohineein curuaa siriin,” naa Jesosone jaun jetaote: “Enferadoro rai,” naauruhane jaun jetao: ²⁵“Aihane jaun chujian- caa enferadoro rainein nena teeuche enferadoro raicha. Jana Cana Coaunera rainein nena teeuche Cana Coaunera raicha,” nae jetao nii cachaauru rai Jesoso.

²⁶Niritoha satiin cachaauru notara-cae Jesosone jaun jetaote, nii chatohanein mucuhin teeuruhane jaa lera eruurenihane jaun jetao, ecuhacha cojoelatiin inauhenecha neuree nii saseredotecuru letonocuru, niritiin acaauru tonoraane jaun.

**Chatohaniha cacha inae
oo caje ichanaane**
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷Nii baiha jetaote, Jesoso coaraa cuuree nii ohane baiha jerichanejeein

jaberoco rijijieein niha cacha suujuene esenetaauruhi sadosseeocuru. Nitohanein cuhin rene turuhin jetaote:

²⁸“Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai laenaain ratirilulu, oha leinjiin cacha nesiriateein nii comasai aina canaanai sirilanaalane, nii autana raain aina canaanai siriha rai ocoalane coina. Nitohanein nii autana aina canaanai siriha rai ocoalane coina. Nitohanein nii onaa calaohineein niha nii canaanaine coina. ²⁹Nii janate ita nejera nejesinaneein caaunsineein neure cachaauru. Jauriaanejeein acaauru inanate, leinjiin ene aina nesirihateein, nii leinjiin niji canaanai sirilanaala ohe. ³⁰⁻³¹Nii janate neeuruha coroatajaain rai nejeraaurune jaun, oha coaiten nii nihanane jaun nii ene rae nii rai nejera. Nii rijijieein techu satiin nii ene raure acaauru ocoalacuru itolere bana ooruh acaauru inanacurune jaun. Nete leinjiin niji canaanai sirilanaala oore nii caaunsineeuri ita nejeraauru. ³²Nii janate inae oohe nii ene netonai.

³³Aihane jaun chariji comasineein jana nereein nii ene, inae Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaauruhane bana, caaunsineeuri ita nejeraauru aina nisiriathalune jaun,” naain jetao Jesoso caje bajaaturee nii sadosseeocuru.

³⁴Niritiin caje bajaauruhane jaun jetaote:

“Caa chauratane que nenacaauru quichaauru, enecuru, naaonjoainurite nisiriateein naaonjoaunre. ³⁵Nete laen inae ooruhane baiha oo caje ichanaain Cana Coaunera rene turuhenuhu quichaauru, enecuru, naaonjoainuri inae oo caje ichanacuruhane nisirihateeureneerein, ³⁶onaa inaaurenihana anjeraaurune rijijieein neeururichaainne jaun. Chaen techu Cana Coaunera Calahineein neeurureein acaauru ichateein nerichaaain Cana Coaunerane jaun. ³⁷Jerichanejeein

techu ohane baiha ichanaain neeuuruha onacaaurune que laenaain coitucuerateein nelu cana que Moisesa, nii nuna laaojiori iihani netiin Cana Coaunera aina irihane bana, ‘Canune, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaunera, inara Coaunera neein neeun,’ naalu Cana Coaunera Moisesa raine jaun. ³⁸Aihane jaun coatiha ichaonacaauruhacha Coaunera neein nihei Cana Coaunera, onacaauru nihanatiin rai ichaohin neeuuruhanane jaun,” naain jetao sadoseeocuru tonorae Jesoso.

³⁹Niritoha sadoseeocuru rai Jesosone jana jetaote:

“Jataain caohatiinte acaauru rai aithicha cacha relaera,” naure jetao Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaureerauru tabaauru, acaauru laen oo caje ichanaa cachane esenetaauruhane jaun.

⁴⁰Niritoha acaauru rai Jesosone jaun jetaote, inae nenacaaen caje chatohanai bajaanaa nainecurene.

**“Cha caje nefoeratenaane Mesihasi,”
naain bajaa Jesosone**

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹Nii jana jetaote:

“Chanuna Rabiri caje nefoeratenaaniha canaacha cohajei Mesihasiine jaun, Rabiri amurijiriin nena nainenihai beeiche. ⁴²Inasiina raajenhane, quiricha Salmo cuhane:

‘Cana Coaunerate,
Canu Curuaana Mesihasi rai:
“Cau carohan

canu raotono nichajai que
nelauriaain coarajeuna,

⁴³nii iniha nejeratenacaauru
amuritiin,

ii bijihu tenajaanune reeintiaaicha,”
naa Cana Coaunera, Canu Curuaana
Mesihasi raicha,’ naain raajenhane Salmo
cuhane bihalu Rabiri inatiin. Chanuna Rabiri
amurijiriin nena nainenere Mesihasi.

⁴⁴Inasiinna jana chaen amurijiriin nena

nainenihai Mesihasiine saijjein nii Rabiri
netonai, ‘Canu Curuaana,’ naain Mesihasi
nichaaunne curuaatihalu natiin,” naain jetao
bajae Jesoso.

**Cana Coaunera aitoonjoa que cacha
relaaureera biha Jesosone**

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵Niritohane jana satiin ecu neein
aonajeuruha cachaaurune jana jetaote,
aina nerelanacaauru rai jetao: ⁴⁶“Caoha-
chaain nechohalajiin neeuche, caa Cana
Coaunera aitoonjoa que cacha relaaure-
rauru que. Acaaurute acaauru que suujua
acatena nainihai cachane jaan cocoajione
jiaain, itolere coitucueranein,
caohachaain niha nocoetocuruhane jaun,
chunijihu nenaanaja cataaun nihanatiin,
acaauru que suujua acatein niha satiin
cachaaurune jereein neeure. Chaen techu,
sinacoca asae nelauriaauruha jataain
nelatenacaaurune jaan rori caohacha
janijiiin, nichoae ichoachaniha
nelauriaaure. Chaen techu ichoachaniha
nelaurianana jaan janijiiin, lenone rohan
nelaurihaain lenonecure. ⁴⁷Chaen techu
cairichei autanaauru caje acaauru
lorerichuru nihanatiin ruluhin
naaonjoaauru. Nii choae tacaain techu
nitohaneuruhanane jaun, jataain nohaniha
Cana Coaunera coitucueraniha nocoetocu-
ruha itolere amurijiriine jaun, satiin
notaracaae Cana Coaunera bajaauruhane
carajaain bajaure. Nitohaneuruhanane
jaunte leeochoaauru osaaonacaauru
cachaauru amurijiriin, jataain caseteco
tabai coaraa cuurureein,” nae jetao aina
nerelanacaauru rai Jesoso.

**Acaihaniji ichaaojihane jaanu
coriqui tiha cairichei autanane**

(Mr 12.41-44)

21 ¹Niritiitiin Teenforo asae coriqui
coreniha Cana Coauneraacha
icharatenohi amihananaa ichacuruhane

coina curu cuhane coriqui teuruha cachaaaurune jana, ecu coarajenajaa Jesusone jana jetaote, ²leinjiin autana jataain cairicheinejeein nenea netonai coroatajajein jataain coretelanaala nenea coriqui te, ³jataain teuruha leeochoaurune fautaaine jaun jetaote:

“Esinae rauhijiriine aitoon inara rai. Caa cairichei autanate, leeochoauru amuritoheriin coriqui te. ⁴Satiin caa leeochoaurute nechu jataain inae acaauru rai cautecha teure. Jana caa autanate, jataain cairicheinejiha natiin jitariin acaihaniji ichaaojoihane jaanu te,” nae jetao Jesoso.

Nitajerichaain Teenforone biha Jesusone
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵Nii jana jetaote, caohatiin ajeri caje ichanohiniha Teenforone coaraain, jataain caohatiin inanacaane coina, nasaae itolere niicha teuri coaraain jetao que ereerejeure cachaauru. Nii jana jetaote acaauru rai:

⁶“Caa ena ajeri caje caohatiin ichanohinein inaraacha coarajeite, inae ecu tihane bana fejeein itajenojoineerein,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Nerichaain cojoelanaacojoaine biha Jesusone

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷Niritohane jaun jetaote:

“Cacha relaera, chabanacha aicheein nii chaitoonjoan. Chatohanai cojoelanaacojoaicha inae que turuhelalajihane jana coararichaanuhin,” naain jetao caje bajaure.

⁸Nii jaun jetaote: “Caohachaain nainaain necohalajiin neeuche, inara coritaa chunine coataara. Inae nerichaain arajii canu niha nocoetiin inara coritaeraanuurura. Tabaaaurute: ‘Canune acaneeunra,’ naaureein. Jana tabaaaurute: ‘Inae taolu caitoonjoa

cojoanonaa que nihacachera,’ naauruha inara raine, jiaonriha esenetaain sacuna-jaichenera. ⁹Jiaonrihachu nejesina-neein ita sohin neuruha satiin chauratane que nenacaauru cachaaaurune coitucuhin neeichene nihanatiin nesoonetohichenera. Nitohaneeinte jaiti nii cojoanonaa que turuenihane ajiniha aicheeincha. Nete nitohanihane nihanaatiin jaiti cana janonaa satono que turuheneereincha,” nae jetao Jesoso.

¹⁰Niritiin jetaote: “Leeocha atane que ichaonacaauru cachaaaurute, lauriu ichaonacaauru cachaauru aina ita cotaiha cuurureein. Jana leinjiin atane que ichaonacaauru cachaaaurute, leeocho atane que ichaonacaauru aina ita soorureein. ¹¹Nii janate itolere cana rai chauratane sacuritaain niha cureein jataain mijiaaaineein carora, mijitena, cunai, naajoainuri. Nii jana dede quete jataain coasinaacojoai coaraain, cojoelanaacojoai coaraa cuurureein cachaaaurura.

¹²Nete nii cojoanonaa que turuenihane ajiniha, inara rohecaain inara mucuhin sinacoca asae inara amaain, curuaanaacuru, chaen coberenadorocuru, naaonjoainuri acatiha inara tein inara cairichaain caresero cuhane inara enohaa cuurureein canu ere tonoraera neeichene corenihara. ¹³Nitohaneein inara teuruhane banate, canu nichaaunne coitucuerateriquicheein cachaauru quera. ¹⁴Jiaonriha, ‘Tonaainera erereunta,’ naain inara jabereco coreniha ereeichene jaanu que coacuhin cuhiche inara amaauruhanene. ¹⁵Canune jataain nainaain ecu ereeichene jaanu tereeeunni inara raicha. Nii bana nii tonaain inara tonoracuruhane jaanu coitucuhin neeururihaain nii inara aina nejeratenacaauruta. ¹⁶⁻¹⁷Nete laen inara cairichaeriin inara

cotaairiin nenacaauru coroatajaniha cuurureein nechu jataain inara cairichaa, inara inacaauru, inara nejeraauru, inara araaichuru, inaraacha belaihuri, naaonjoainuricha. Nitohaneente inara tabaauru sohin jaoha cuurureein. Satiin caa chauratane que nenacaauru cachaurute Canu ere tonoraera neeichene coreniha inara que nererojoecaeriin, inara cairichaeriin, inara cotaairiin, naaonjoain neeureeinha. ¹⁸Nete nii leinjiiniji inara couturiji nihanatiin nitajenereein. ¹⁹Nii jaun caohachaain laraajiin nii inara suujua corelanaala, raotojoein neeuchete nii caje nichotenaa nainequiche.

²⁰Inae Jerosaleen curuhacaain neeuruha soondaroorune coaraquichene, inae nitajerichaainne cojoanona que turuhane que nainacuche. ²¹Inae nitohaneeuruhane coaraquichene, Jodea nenacaauru naain ichtatane ucuuno cuhin sorooruhine. Jana Jerosaleen nenacaauru, nii nese caje coriaae amuurumiiincha. Jana chunocoha rai nocoana jana nihane jana nitohanihane, jiaonriha jelaiha nii neseu turuha cunaa coaacanera.

²²Inaen nitohanihane coina, niritiin inoalenlu quiricha inoansi cuhane satiin laenacuruhane jaa cojoanona nainaane coina jataain caseteco tabai niha curichaaaine jaunra. ²³Jataainte cairichaojoaa cuurureein nii cojoanona bana ausirineein nenacaauru enecurua, chaen sisiajeein canaanai siriin nenacaauru, naaonjoainuricha. Nitohaneente caseteco tabai coaraa cuurureein nii Jodea batane que nena aina Jerosaleen ichaonacaauru cachaurura. ²⁴Tabaaurute sabere que sohin jaonjoiniha cuureeinha. Jana tabaaurute mucunojoinnein corihaji ataneeuru amanojoi-

niha cuurureein. Nitohaneente Cana Coanera coitucuhichuru, nii Jerosaleen nenacaauru itajihua cuurureein caohate-nojoiniha nitohanei ichacuruhane jaan que turuhanereein tihaincha,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Nacooauneein turuha urichaaunni Canu cachaneein nejanohanaa nichaaunne
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵Niritiin jetaote “Enoto, atene, arasijie, naaonjoainuri quete cojunacatein coaratenojoinereeinha. Nii jana satiin caa chauratane que nenacaauru cachaurute, nesooniha cuurureein, ‘Naaonjoanne jaunte caa aicha’ naain coitucurenihane jana jataain tonihaca coasinacaain fichafichanaa cucuanane coaraaincha. ²⁶Nitohanihane janate inae nitajerichaain cana rai chauratanene coaracuruhane jaun, coasinacaun acunoha cuurureein cachauru. Dedeu nenacaauru netonaite jataain nerurujuaa cuurureein. ²⁷Nii janate jataain nelatein itolere ichana nainichaaunne coaratein turuha uuhanu Canu Cachaneein nejanohanaaneein dede sacari jana uuhinne coaraa cuurureein cachauru. ²⁸Inae nitohanihane nunuhetihane jana, nii chaque tonajelanaala neeuche, inae inara que nejeratenacaauru caje nichoteriquicheeinine coitucuhichene jaun,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²⁹Acaauru rai niritiin jetaote, nechu jataain nainacuruhane jaanu que jetao: “Coaracuhena chuhinti *iquera* aina joanreein enuhacuru, satiin neroeeca nalone baiha ³⁰nacooauneein omaroha nalone, inae elohena que turunaa jerihane que nainaquichene. ³¹Nii rijijieein techu inae caa caitoonjoan cojoanona que tihane bana, inae coaraquichene, nichuuntaa Cana Coanera Cojoanonaane que nainariquicheeinha.

³²Esinae rauhijiriinte jaiti ooreniha caa ena nenacaauru cachaaaurune jana, satiin situha cureein caa caitoonjoan.

³³Dede, chauratane, naaonjoainurite nitajiha cuurureein. Nete laen caa caitoonjoan leinjiini nitajelanaala satiin aitocoaaunne rijijieein aihane rai ne.

³⁴Aihane jaun caohachaaain necohalajjiin, nii cajihaneein inara suujua coacuelanaala, nii ajelanaala, nii inara ichaohacha que nererojoeaeriin neeichene jianein neeuche, inae nii cojoanonaa que tihane bana, ujua cuhane foroaa chaelaine rijijieein inara foratiaa nii cojoanonaane coataa.

³⁵Itolere sacuritaain caa chauratane que nenacaauru cachaauru ichoaate naluha cureein nitohanai. ³⁶Aihane jaun letona jatoroaain itolere cojoanonaa bana Cana Coaunera bajaebajajeein neeuche. Aihate caa caitoonjoan tocoanein situhane bana, caje nichoteein, nii acaihaniji Cachaneein nejanohanaa nichaaunne acatiha raotojoeein turunaa nainequiche inara,” nae jetao caje bajaauruhane jaun aina nerelanacaauru rai Jesoso.

³⁷Nitohaneein jetaote, jiichoonihane Teenforo asae cachaauru relain, inae nocohecane jana Oliboneein niicha curuaateuri ichatane ucuuno cuhin nihane nesururejetelu Jesoso. ³⁸Nitohaneein jetaote, janohetiin Teenforo asae cuhin, acaauru relaa Jesusone aonaa curejetucurelu satiin cachaauru.

**Jesoso mucuuruhane coina
ita suujua tacaauruhane**

*(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11;
Jn 11.45-53)*

22 ¹Inae jorerera colane faan quihuruhane jaa cojoanonaa Fasocoo beseta catainaane jana jetaote, ²Jesoso sohin joerateeuruhane coina

jetao, “Chatohaneein ichanaareta,” naain coaacure saseredotecuru curuaanaacuru aina Cana Coaunera aitoonjoa que cache relaaureraauru. Nabana raajenihane mucuhin sohin jaauruhane, chatohaneein acaauru teeuruha cachaaaurune que necasacuruhane jaun.

³Nitohaneein inae sohin jaauruhane coina que nocousuujuaruhane jana jetaote, nii aina nerelanacaauru lechoonca coroataja Jodasi Isacariote neein niicha curuaateuri suujua saruha Moconajaerane jaun jetao, ⁴batirichuru curuaanaacuru, Teenforo curuaanaacuru, naaonjoainuri coaraa cue: “Canune naaonjoaain inara rai naineeun, nii Jesoso mucuhinchene coina ecu inara turuaanunera,” naa acaauru raine coina.

⁵Inae niritoha acaauru raine jaun jetaote, jataain corojeein coretena jerecure. ⁶Nii jaun jetaote, acaauru suujua rijitoejin cachaauru colane niha Jesusone cojoae, ecu Jorioocuru bijihu Jesoso tihane coina Jodasi.

**Cana Curuaanaa aina
lenonecuruha afosotoorune**

*(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30;
Co I 11.23-26)*

⁷Nii jana inae jorerera colane ichanohin faan quini carenero narejeen sooruhane jaan beseta cojoanonaa Fasocoo que turuhane jaun jetaote, ⁸Fedoro aina Joaan rai jetao:

“Chajaain Fasocoo beseta cosonaina que canaacha quiine ichanihuchete que lenonichaachera,” naain jetao acaauru letoae Jesoso.

⁹Nii jaun jetaote:

“Chujian ichacaaunne jereeita,” naain jetao caje bajaare.

¹⁰Nii jaun jetaote:

“Inaen cuhin nii neseu turuhichene janate, baichaje cuhane acau baaiibaai-

chaain cuujiha leinjiin cachane jana eruriquicheein. Chaen loreri asae enohane reentiaain sacuuchera. ¹¹Chaen inae nii loreri asaa turuhichene, nii loreri erora rai: “Taa cana relerate, Chariji loreri asae nena ecuha cuhane, Fasocoo beseta cosonaina que lenonereeeunni canu aina nerelana-caauru ainata, naain ii caje bajaeratera,’ naauche. ¹²Niritocoichene janate, nii loreri coroata coarana ecuha seonjoa siricha coaratereein inara que. Chaen inae nitohaneein inara que coaratihane baiha, ecu sonaina lenonichaachene jaanu jelai rucuhечuchera,” naain jetao letoanajaen Jesoso.

¹³Nii jaun jetaote cuhin, nii acaauru rai aitoha Jesosone rijijieein eruuruhane jaun jetao, ecu teein Fasocoo beseta bitoaain, cosonaina que lenonecuruhane jaanu jelai rucuhечure.

¹⁴Inae nitohaneein enoalauruhane jana jetaote turuhin, inae que lenonecuruhane jaan rijiu tihane jana, rai afosotooru aina rori ichoae nelauriaa lenonecuruhane coina Jesoso.

¹⁵Nitohaneein rori ichoae nelauriaain jetaote: “Jataaine inara aina carijieein caa Fasocoo beseta bitoaain, cosonaina que lenonena jerenajacoon osichaaunne ajiniha. ¹⁶Coatiha laen caa baiha, inae caa Fasocoo beseta bitoaain inara aina lenonerihaaunni Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhanune reentiaain,” naain jetao, ¹⁷curu cuhane, oba caje ichanohin bino teberiaain Cana Coaunera bajaane baiha jetao, acaauru rai teein:

“Nocoo, inara nejesinajeein caa leruune leruuneein cooche. ¹⁸Inae caa baiha nacoaaunnein caa oba caje ichanohin bino corihaaunni Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhanunereen tiaain,” ¹⁹naane baiha jetaote, faan mucuhin Cana Coaunera bajaain,

cataaun nii faan tatuhin beeeune beeeunein acaauru rai teein jetao:

“Caa inara rai canuhacha teite cajabe-reoneein ne. Acate jianacoon neeichene coina, inara coreniha cairichanojoneein atinanohinereein. Aihane jaun, itolere bana canunein nihanune coacuhin que lenonecuche,” nae jetao acaauru rai faan teruhin teein Jesoso.

²⁰Niritoha acaauru rai Jesosone jana lenonecuruhane baiha jetaote, nii faan que aitohane rijitoejein, acaauruhacha coheni teein jetao;

“Caa oba caje ichanohin binote, inara caohachanu que cacoichana jaohin canuhacha ichaneni icharihanuhinne cojunaca nera. ²¹Nitohaneein caque nejeratenacaauru rai caeteraanute ena cau cana aina lenoniha ne. ²²Nitohaneein acaihaniji Cachanein nejanohanaa nichaaunne cairichaeriin neeuruhane coina, aitiin neeuruhane rijijieein aihanete ne. Nete jataain cairichaaajoaa cureein, nii caque nerotohin cacairichaerateranu,” naain jetao bino teberiaain Cana Coaunera bajaane baiha afosotooru rai te Jesoso.

²³Nii jaun jetaote, “Charijinachara toon tothaneein que nerotohin aina nejeratenacaauru rai coulurujueein cairichaeratiha cureein,” naain jetao ita caje bajaacooaure aina nerelanacaauru.

Charijina jataain nelateineein ne

²⁴Niritiin jetaote nejesinajeein: “Charijina caa cana caje jataain nelateineein coanojoneein ne,” naain jetao ita caje bajaacooaure aina nerelanacaauru. ²⁵Nii jaun jetaote acaauru rai: “Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru curuaanaacurute, itolere amurijiriin nena jereein cachaauru cairichaeriin neure. Niite acaauru cairichaauruhane coitucuu-

ruhane nihanatin coroaacure caohacha ichaa benajaain. ²⁶Nete laen inara naineneeiche nitohaneein neeichene. Nitohaneein nenea coacuelanaala, leeochoaauru amurijiriin nelateein nenea jeriha chuni inara cajene, leeochoaauru ere tonoraain, letoaauruhane jaan ichaain neeine. Jana chunocoha leeochoaauru letoeraneein nenea jerihane satiin rai, chachaeraneein neeine.

²⁷Nitohanihane jaun chariji jataain nelateineein nere, nii lenonihane caina rori ichoae nelaurianaana. Ainihane nii lenone chaluherana nelateein nerihane. Aihei jerihane. Nii rori ichoae lenonihane caina nelaurianaate nii lenone chaluera amurijiriin nelateein niha nocoete.

Nena laen canu nitohanelanaala, inara letono rijijieein ena cau inara aina inaraacha latei icharaneein neeun.

²⁸Inarate cajiniichaain necarichanaa coaraain nenajaaonquiche. ²⁹Nii jaunne itolere Curuaanaa neein nelateein nihanune caina canu cocoaain caetein niha Ofane rijijieein, inara netonai cocoaain nereunni. ³⁰Nii banate inae nii cojoananaa que turuhane bana, cajiniichaain rorihuru ichoae nelauriaain acau cohin, lenoneein, naaonjoanriquicheein. Chaen techu baaso ichacurenihane, caohacha ichacuruha lechoonca coroata laurii Isaraeli cocoaichacurune coaraain coitucuhichene caina cajiniichaain nii caina banijiaain nenea rori ichoae nelauriariquicheein, inae nii cojoananaa que tihane bana,” nae jetao aina nerelana-caaauru rai Jesoso.

Coitucuha nocoetenerichaain

Fedorone biha Jesosone

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹Niritiin jetaote: “Simoon, inae Canu sacueraneein neeichene bajaa mocona-

jaera inara raane caina. ³²Nena ii coreniha Cana Coaunera bajaun, canu esetaaine jianeine nihanatiin nacoaunein nelalararajiaain Canu esenetaain neeine caina. Aihana jaun, inae nacoaunein canu esenetaaine bana, inejeraaauru coroatajanecuhin caohachaain laraajiin, canu esenetaauruhane jianelanaala raotojoein rachoojoein neeuruhane caina,” nae jetao Simoon rai Jesoso.

³³Niritoha raine jaun jetaote:

“Curuaanaa, canune ijiniichaain caresero cuhane enohin nihanatiin ii coreniha onaa naineun,” nae jetao rai Simoon.

³⁴Nii jaun jetaote:

“Fedoro, enene janotiin cuhanete, iriha janonaa rai ataohari curuaanaane ajiniha, nichata saain canu coitucuha nocoeteneriquin,” nae jetao Fedoro rai Jesoso.

Inae nichuutaa coujunojoiniha Jesosone

³⁵Niritiin jetaote:

“Inara letoaain nihanulu coriqui curu, inara safato, inara atora, naaonjoain colane janana lanaain nihalu inara rai cha,” naain acaauru caje bajaa Jesosone jaun jetaote,

“Aihei. Coatiha nii lanaailu canacaanurai rai chata,” naain jetao tonoraare.

³⁶Niritocuruhane jaun jetaote:

“Nete laen ena chateeinti coriqui curu siriin, natora siri, nii amaain cuhane caohachae. Chateeinti sabere sirine nii jelaronaa bana niicha jiai cajione burique necoreteein leinjiin sabere coretemiin.

³⁷Inara raine aitoon, inae caque aitiin Quiricha inoasesi cuhane: ‘Naaonjoaain cairichaaeriinte necha aansai caseteco coaraane rai nenea ichara rijijieeinte teeurureeinha,’ naain itolereenein niritiin caque aitiin laenacuruhlune

ríjijíeein situhane rai te ne,” naa acaauru raine jaun jetaote:

³⁸“Curuaanaa, caute ne corotajaain sabere,” naauruhane jaun jetaote:

“Inae nainejerichaaain niriimiin,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Olibo neeonjoaihu Cana Coaunera
bajaa Jesosone**

(Mt 26.36-56; Mr 14.32-42)

³⁹Niritoha acaauru raine baiha jetaote, ecu nesurunajaaoncane jaun, Oliboneein niicha curuaateeri ichtatane ucuuno cuha Jesusone jana jetao, caaijie cuure aina nerelanacaauru. ⁴⁰Nitohanein cuhin, inae nii Olibo neeonjoaihu turuhin jetaote:

“Cana Coaunera bajaauche nabana osa que nesaruquichene coataara,” nae jetao acaauru rai.

⁴¹Acaauru rai niritiin jetaote, nita acaauru aonajein cuhin neseonrariin jetao; ⁴²“Ofa, ii jereeine caa jataain necairichanaa tabai caje canu mitaaura. Nena canu jerichaaunne ríjijíeein ichaaaine jereneenra. Ii jereeine ríjijíeein ichaaura,” naain jetao Cana Coaunera bajae Jesoso.

⁴³Niritohane jana jetaote, dede caje ecocohin lararajiaa leinjiin anjerane jaun jetaote, aina suujua nunaaajoae.

⁴⁴Nii aina jataain nesoonenaa cataauneein jelai rutaain, Cana Coaunera bajaaebajaaeca Jesusone jana jetaote, atanichoae tabaanaain nalue rai dorooana ichananeein.

⁴⁵Nitohanein inae Cana Coaunera bajaane nainaan, aina nerelanacaauru coaraa cuhane jana jetaote, jataain cotaanaa aina inaderanaa caaun sinihure. ⁴⁶Nii jaun jetaote acaauru rai:

“Chanuna siniiche. Chajaain nimichuhin Cana Coaunera bajaauche nabana osa que nesaruquichene coataara,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Jesoso mucuuruhane

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷Niritiin jaiti acaauru rai ereerejiha Jesusone jana jetaote, turuha cuure arajii cachaaauru. Nii aina nerelanaacaauru lechoonca coroataja neein nena Jodasi jetaote, acaauru ichoaichaniha acaauru amaeranein cue. Aca jetaote, Jesoso rohan nichuuntaain nechu jataain belaicha ríjijíeein jetao rai nomeri lioracae. ⁴⁸Nii jaun jetaote: “Jodasi, belaicha ríjijíeeina nomeri lioracaain nii acaihaniji cache Calahineein nena teei aina nejerateeriin nenacaauru bijihute,” nae jetao Jesoso.

⁴⁹Inae inooneeuruhane coaraain jetaote:

“Curuaanaa, coanene ii cocoaeratihaaanu sabere quera,” naaure jetao nii Jesoso aina nerelanacaauru.

⁵⁰Niritiin jetaote, leinjiin saseredotecucu curuaanaa letono uricho beuhite, rai raotono nichajai que tacaain sabere que, leinjiin nii Jesoso aina nerelanaa.

⁵¹Nii jaun jetaote:

“Inae niriimiin, coa cunaitaa,” naain jetao jelaiha nii saseredotecuru curuaanaa letono uricho tirichaain jetao rautae Jesoso. ⁵²Nitohanein rautaane baiha jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru, Teenforo beraihurera, chaen Joriocuru bichahenaaauru, Joriocuru rai nelatein nenacaauru, naaonjoainuri rai jetao:

“Chanuna leinjiin necha ansai ausijiautoneein sonajaain joeranein nihanune que airijiin sabereuru aina enuhacuru uhaain canu mucuha uhiche. ⁵³Itolere cojoanona banara, inara aina Teenforo asae nenajacoonna. Nii jana nii chatohanein coatihua canu dadana-jaoheiche. Nete inae nitohanein nocohena tabai osa que nesaruhin

namuritocohichene cojoanona que tihane jaun aiiche inarara,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Jesoso coitucuha nocoeniha Fedorone
(Mt 26.57-58, 69-74; Mr 14.53-54, 66-72;
Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Nitohanein jetaote, Jesoso mucuhin saseredotecuru curuaanaa loreri asae amaauruhane jana jetao, nita caaijie coarajeein jetao cuujue Fedoro. ⁵⁵Cuu turuhin jetaote, jelarotokane jaun, nenaanaja cataaun tein usi mocohin, curuhacaain nichaatiha neeuruhane jana jetao, Fedoro netonai cuu turuhin acaauru aina nichaatiha usi rohan lauheque. ⁵⁶Nii jana saseredotecuru curuaanaa coseenra-neein nena leinjiin ene jetaote, cuu usi rohan lauhequiin nichaatiha Fedorone jana, cuu coarajihane baiha jetao coujueluhin:

“Caa netonaite aina nenaane,” naane jaun jetao:

⁵⁷“Ainaaunchenaate. Coatihana Jesoso coitucuhaaunche canute,” naain jetao suujue Fedoro.

⁵⁸Nii baiha neeoriin jetaote, leeochoa netonai:

“Caa netonaite acaauru aina nenaanera,” naane jaun jetaote;
“Ainaaunnaate, coatihana aca nihaaunte,” naain jetao nii cacha tonorae Fedoro.

⁵⁹Nii baiha carajaaajoaain jetaote, coaiteen leeochoa netonai;

“Esinae rauhijiriin caa cacha netonaite, aina nenaane. Nii choae tacaain techu Calileea cocoaichanera,” naane jana jetao:

⁶⁰“Coatihana nii carai chaitoonjoan cacha coitucuhaaunte,” nae jetao nii cacha rai Fedoro. Niritiin jaiti ereerejiha Fedorone jana, nii rijieeoritiin iriha ataohari curuaanaane jana, ⁶¹jaotoroaain Fedoro coaraa Jesosone aina jetaote:
“Enene cojoanotiin cuhanete, nichata saain

cacoitucuha nocoetelanaala nesuujueeine jana ererein ataoharicha,” naa Jesoso raine coacuhin nainaain jetao, ⁶²nii neeurunaja loreri caje mituhin jetao jataain obajeein chanae Fedoro.

Jesoso que ninichaajeeuruhane
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³Nitohanein nii Jesoso mucuu-ruhane jana beraiha nenacaauru cachaauru jetaote, que ninichaajeein faohacure. ⁶⁴Nitohanein faojoaain jetaote, nota conajaain:

“Aihane esinae rauhijiriin *profetaneine* caa ii soera coitucuura,” naainchuru jetao sohin, ⁶⁵jataain que ereeinchuru nocoje chanuure.

Jataain Jorioocuru rai nelateein nenacaauru *Junta Suprema* acatiha niha Jesosone
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶Nitohanein tein jetaote, inae janohane jana, ita taojiaaure Jorioocuru coaraneein nenacaauru bichauhenaauru, chaen saseredotecuru curuaanaacuru, Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaure-raauru, naaonjoainuri, jataain Jorioocuru rai nelateein nenacaauru *Junta Suprema* acatiha amaauruhane coina. Nitohanein amaain inae cuu turuhaain jetaote:

⁶⁷“Esinae rauhijiriin Mesihasi neeine canacaanu rai beeune coitucuhacaanura,” naaunruhane jaun jetaote:

“‘Aca nichaaunchujian,’ naanune nihanatiin, nii quesenetareeichene coalanaalata. ⁶⁸Nii inara caje erenaa bajaanune nihanatiinchu catoonrariquichene coalanaalata. ⁶⁹Nena laen inae, enene caje coaaneein, itolere Coauneranein nelateein nena Cana Coaunera raotono nichajai que nelauriaa cureeinni, canu acaihaniji cachanein nejanohanaa nichaaunnera,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁷⁰Niritoha acaauru raine jaun jetaote, satiin:

“Aihane jaunna, ii Cana Coaunera Calaoherinei,” naauruhane jaun jetao:

“Esinae rauhijiriinte acanichaaunne que aitocoichera,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁷¹Niritoha acaauru raine jaun jetaote: “Cha nenacaaneenin cana rai berana laterihacache, inae raajenhane nujuuae caje acanihane que aithane aonacaache natiin,” naaure jetao.

Jesoso coulurejeeuruha Filato raine

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

23 ¹Niritiiti jetaote, satiin nimichucutaain coinetein mucuhin jetao, Filato rene Jesoso amaaure. ²Ecu turuaain jetaote, Filato acatiha tein Jesoso coulurujeere:

“Caa cachane eruhacaanu, caa cana atane que nenacaauru cachaauru suujua rohecaain, cana curuaanaa Romano-curu curuaanaa enferadoro rai coriqui tihacache caohatein, ‘Aca jete nii canaacha cohajei Rey Mesihasi ne,’ naain cachaauru suujua auhacaane jana,” naain jetao coulurujeere.

³Niritiiti coulurujeeruhane jaun jetaote, “Tina chuhisi Jorioocuru Curuaanaa Rey ineei,” naain caje bajaa Filatone jaun jetaote: “Esinae rauhijiriin acanichaaunne quete aithicha,” nae jetao rai Jesoso.

⁴Niritohane jaun jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru, chaen ecu neein aonajeeurera cachaauru, naonjoainuri rai jetao:

“Coatiha chatohanein baaso ichaa caa cachane coarahaan canuta,” naa acaauru rai Filatone jaun jetaote:

⁵“Nete cachaauru relaane aina cuaain satiin cachaauru suujua auhacae. Nitohaneinte Calileea batane caje nunuhetein, caa Jodea batane netonai que jerichanejein ichana jerera,” naain jetao jataain acaauru esenetaa Filatone jerein counujeere.

Erodesi rene Jesoso letoaa Filatone

⁶Niritocuruhane aonaain jetaote: “Calileea cajena nenaana caa cachate,” naain jetao acaauru caje bajae Filato.

⁷Niritiiti acaauru caje bajaane jana, “Aca chujianrana,” naauruhane jaun jetaote, Calileea coberenadoronein bana niha Erodesine jaun rene letoae Filato, nii bana nii Jerosaleeun turuhin niha nii Erodesine jaun. ⁸Nitohanein Jesoso letoaa Filatone

jana coaraain jetaote, jataain rachoojoe Erodesi, cojoelanaacojoai ichaane coitucuhin, acaentonai Jesoso coarana jeretohane jana rene letoaaauruhane jaun. ⁹Nii jaun jetaote, arai saain niqui, “Chatohanein nena neein,” naain caje bajae Erodesi. Nejetaote, nere tonorana jerene Jesoso. ¹⁰Nii nainiha jetaote, ecu neeure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri, jataain acaauru esenetaain, Jesoso cairichaa Erodisine coina counujein coulurujiha neeure. ¹¹Nitohanein nere tonorana jereniha Jesusone jaun jetaote, coetaain rai soodarooru aina jiniinquin nocoeje chanuhin jetao cairichaa, nocoreeteuruha *rey*churune jaan tocohanai cajione que jetao Jesoso cajione corerate Erodesi. Nitohanein tein jetaote, nacoaanein Filato rene letoae Erodesi. ¹²Nitohanein Jesoso cairichaaauruhane bana caje coaanein jetaote, ita que nejerateeruin neeuruhane baiha jetao, ita belaihanein neeure Filato aina Erodesihuru.

Jesoso atinaauruhane coina rucuhecuruhane

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³Nitohanein Filato rene letoaa Erodesine jana jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru, chaen cocoaainacaihuru, satiin ecu nenacaauru cachaauru, naonjoainuri taojiaain jetao:

¹⁴“Inarate canu rene caa cache turuaa uhiche, ‘Cachaauru suujua roeroacaain jete, cachaauru suujua auhacae,’ naain coulurujeein. Nena caraajenhane inara acatiha tein caje bajaunune janate, nii chatohaneein cotainacai ichaain, nii coulurujeechene jaa lera coitucue-neeun. ¹⁵Niheichu caa cana rene jelaiha letoera Erodesi nihanatiin, nii chatoanai ichaane jaa lera coitucui. Aihane jaun inae coarquiche inara, nihei nii chatoaneein cairichaain ateinaacachene jaan lera. ¹⁶Raujiaainchane casetecaain nii baiha jianereunni, ¹⁷Fasocoa beseta naineen niha coulurujuenojone, nirijieein jianenajaoncaanne rijijieein,” naa acaauru rai Filatone jana jetaote, ¹⁸satiin ita rijitiin jachaatorohaain jetao:

“Jiaohine. Jiaonriha nii Jesoso jianeenera. Nii Barabasi jianeujan Jienra,” naure jetao Filato rai Jorioocuru.

¹⁹Nii Barabasi jetaote, caresero cuhane enohaaure, nii neseu Romano-curu que nejerateein, acaauru aina sonaana que neein leinjiin cache sohin jaohane coreniha. ²⁰Nitohaneein nii chatohaneein Jesoso cairichanaa jerenihane jaun jetaote, nirijieein jianihane coina jetao niqui, nacoaau-neein acaauru rai ere Filato.

²¹Nejetaote, jataain tonijiaain jeelai rutaain jachaatoroaain jetao:

“Letonanocoriin coroso que teute ecu neein ohinera,” naure jetao ita rijitiin.

²²Niritocuruhane jaun jetaote:

“Chatohanai baasonajian ichae. Coatiha cairichaain atinaanune coina chatohaneein baaso ichaain nihane coarahaan canuta. Raujiaainchane casetecaain, nii baiha nirijieein jianereunnicha,” nae jetao acaauru rai Filato nichata saain.

²³Niritoha acaauru raine jana jetaote, jachaatoraaain ehequiin jetao, “Coroso que tihachaaura,” naauruha araai saaine cotabeniha jetaote, ²⁴nii aitocuruhane rijijieein jetao ichae Filato. ²⁵Nitohaneein jetaote, nii Romanocuru que nejerateein sonaana que neein sonajaain joaera caresero cuhane nena, acaauruhacha jianeratei cache mitaain jetao acaauruhacha jerei rijijieein jetao, acaauru bijihu Jesoso te Filato.

Coroso que Jesoso teeuruhane

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶Nii jaun jetaote, coroso que Jesoso teeuruhane coina, amauruhane jana, situujiha cuha leinjiin cache Sirene caje unaa Simoonne jaun jetaote, cotijiaain que nii Jesoso teeuruhane jaanu coroso baijiaerature. Nii jaun jetaote Jesoso caaijie, nii coroso teeuruhane jaanu amae. ²⁷Nitohaneein amauruhane jana jetaote, arajii enecuru, quichaauru, naaonjoainuri jetao, caaijie cuere. Nii caaijie cunacaauru jana cunacaauru enecuru jetaote, cojioriin chanaaure Jesoso coinadera. ²⁸Nii chanaauruhane jana acaauru coaraain jetaote:

“Jiaonriha cacoreniha chanaaichenera Jerosaleen benecuru. Inara bereecuru, inara jaberoco, naaonjoain coreniha chanaauchera. ²⁹Inae nerichaain inara cairichaauruhane jaan cojoanonaa. Nii banate: ‘Caohatoriha canaanai sirilanaala nihacachene niqui,’ nariquicheein. ³⁰Nii banate ichtatane ecuunooru rai, ‘Canacaanu ichoae neranuu,’ naa cuurureein cachaauru. Jana atane rarorooru raite, ‘Canacaanu asihu,’ naaurureein. ³¹Coaracuche nachuhinti chatohanai baaso ichaain nenihanune sainejeein catohaneein caetecuruhane. Nii jaun chatohaneein teinti inara teurureein inae amuhanune baiha,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³²Nii Jesoso jiniichaain jetaote, coroatajaain necha aansai baaso icharaauru cachaauru amaaure, sohin ateinanajaauruhane caina. ³³Inae nii “Couturi Bejero” neein acaauruhacha curuaateihu turuhin jetaote, coroso que Jesoso aina jiniiquiin nii coroatajai necha aansai baaso icharaauru teeure. Leinjiin jetaote, Jesoso najaabiji nichajai que teeure. Jana leeochoa jetaote, raotono nichajai que teeure. ³⁴Nitohaneein coroso que teeuruhane jana jetaote:

“Caa catohaneein caetecuruhane coreniha, acaauru que ii suujua acateura Ofa, cha coitucuurenihane jaunte aihurera,” nae jetao Jesoso. Nii jana jetaote, ecu nejesinajejin ita rai Jesoso cajione chaluure soodarooru. ³⁵Nitohaneein teeuruhane jana jetaote, ecu neein coarajeure cachaauru. Nii nainiha jetaote, cocoinanacaaihuri netonai:

“Chajaain aihane ena esinae rauhijiriin Cana Coaunera tenojoi Mesiha-sineein niicha janijineein nihane, raajenihane rai jaberoco ichoteratemiin leeochoaauru ichoteratihane rijijieeinte coaracaachera,” naaure jetao nechu jataain cairichaa que ninichaajia.

³⁶Nii jana soodarooru netonai jetaote, Jesoso que ninichaajejin nechu jataain cairichaa rohan nichuutaacoaain jetao, bino elorajiojoaain nena que jetao cocoaain:

³⁷“Aihane esinae rauhijiriin Jorioocuru rai Rey neeine, ichaajenihane ijiabereeo ichoterateeune coaracaanura,” naaure jetao rai.

³⁸Nitohaneein coroso que teein jetaote, rai bichoeniha tein jetao: “Caate Jorioocuru rai Reyneein ne,” naain laenacure.

³⁹Nii jana nii necha aansainein coroso que nena cacha coroataja

jetaote, nechu jataain cairichaa cotaiha jetao:

“Aihane esinae rauhijiriin Mesiha-sineeine, ichaajenihane ijiabereeo ichoterateeute coaracurumiin, chaen canacaanune maajejin ichoterateeune coaracaanura,” naane jana jetaote: ⁴⁰“Coo niritoha. Tana ichasetecari-chaain Cana Coaunera coasiine. Itonai rijijieein caseteconeein neeinatinachura aitohte. ⁴¹Canatejian esinae rauhijiriin itolerenein baaso ichacaane coreniha necairichaecaa cau. Jana caa cacha, nii chatohanai baaso ichaain nihane coreniha caa aihei,” ⁴²naane baiha jetao:

“Canu coaacuhin ii Cojoanonaa que neeine banara Jesoso,” naa nii baaso icharaauru coroso que nena leeochoane jana jetaote:

⁴³“Eneete esinae rauhijiriin raotojoejin ichaonaana jaun caniha neriquincha,” nae jetao rai Jesoso.

Oha Jesusone

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴Nitohaneein inae ohane rai niha Jesusone jana jetaote, enoto chujutora caje coaunejin jetao, caohachanainejejin nocoananejin nedae satiin chauratane, nuna macohi ichoae teejihane enotoneretiain.

⁴⁵Nitohanihane jana jetaote, neleruhin nesoaihacoae nii Teenforo leruera cajione, ecu bujuanejin nena.

⁴⁶Nii jana jetaote, jataain tonijiaain auhaquiin jetao:

“Ti bijihune canu suujue teeuru Ofa,” naain jetao inae ohe Jesoso.

⁴⁷Nii jana ecu beraiha nenacaauru Roma rai sondarooru cafitaain jetaote, Cana Coaunera coroajejin jetao:

“Esinae rauhijiriinte, nii chatohanai baaso ichaain nenecaiha caa cachara,” nae jetao.

⁴⁸Nitohanihane jana ecu satiin neein coarajeeurera cachaauru jetaote, nesoone caaun rai nalarijia faojaain jelai caje cauhacoaure. ⁴⁹Nejetaote, satiin nii Jesoso coitucuurrerauru, chaen Calileea caje coauneein sacuurera enecuru, naaonjoainuri jetao ecu neein coarajeeure jelai caje amuelanaala nita netiin.

Ajeri jachu cuhane Jesoso jaberoco rucuhecuruhane

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Nii jana jetaote, ecu ne leinjiin cacha Jodea batane que nena Arimatea cocoaichanein nena Jose. Aca jetaote, caohacha cachanein, satiin Jorioocuru rai nelatein Jorioocuru coaranein nenacaauru- *Junta Suprema* tabanein nihane sainejein, turuha uha Cana Coaunerane Cojoanonaane cohajihane jaun jetao, nitohanein nii Jesoso teeuruha nii rai leeochoaauru *Junta Supremacurune* rautaain coaraene. ⁵²Nii Jose jetaote, Filato caje Jesoso jaberoco bajaa cue, rucuhacane caina. ⁵³Nitohanein bajaain jetaote, coroso caje fauhin jetao, shojoera que conajaain jetao, jaiti chuni onaa teurenihane jaan ichtatane ramara que nena ajeri jachu cuhane jetao rucuhaca cuure. ⁵⁴Nitohanein jetaote, inae nunuheneelalajihane nebetacanaa cojoanonaane jaun, inae niicha ichanenu ichana nainecuruhane nainejein jetao, luhecaain nii Jesoso rucuhacure.

⁵⁵Nitohanein Jesoso jaberoco rucuhaca cuuruhane jana jetaote, acaauru aina cuure Calileea caje coaunein jiniichain unacaauru enecuru. Nitohanein cuhin jetaote, caohachaaain rai jaberoco rucuhacuruha ajeri jachu cuhanene coaracure.

⁵⁶Nitohanein ajeri jachu cuhane rai jaberoco rucuhacuruha jana

caohachaaain coaracuruha baiha jetaote, nenajaun cauhin jetao, meetoon rijijiein jujuaain nena ichacuruhanane nainaain jetao, Quiricha inoansi cuhane aitoha Cana Coaunerane rijijiein, nebetacanaa cojoanonaa bana nebetacaure nii enecuru.

Oo caje ichanaa Jesosone

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 ¹Nitohanein nebetacaauruhane cojoanoo janohetiin jetaote, nii teeuruhane jaan ajeri jachu coaraa cuure nii acaauruhacha ichai jujui amaain nii enecuru. ²Ecu turuhin coaracuruhanane jana jetaote, elonanohi ne nii ajeri jachu fuuruhane jaa ajeri jaberoco. ³Nii jana enohin coaracuruhanane jana jetaote, inae ecu Cana Curuaanaa Jesoso jaberoco eruurene.

⁴Nii jaun jetaote, niicha ichanenu coitucuelanaala nesooneetooruhane jana jetao, somaratohanai que cajionequini, ecu luhecotariin acaauru aina ecocohin temeenete coroatajai cacha. ⁵Nii coaraain jetaote, nesoone caaun, suujua acatecuruhane coaratihane nenoracaauruhane jana jetao:

“Chanuna onacaauru jana, ichaohin nena ariiche inara. ⁶Inae ichanaane jaun, coatihane cau nihei. Tana Calileea inara aina nihane bana inara rai: ⁷Acaihaniji cachanein nejanohanaanein nenaate, necha aansainein ichaonacaauru rai tenojoinein niha cureein. Nii janate coroso que tein ateinaa cuururein. Nete nichata janohane cuhane ichanarein, narejeto inara raine que nainaquehene, naaure jetao ecu ecoonacaauru cachaauru.

⁸Niritocuruha acaauru raine que nainaain jetaote, acaauru rai aitoroetoha Jesosone coaacure. ⁹Nitohanein inae nainaain, nii atane bana caje jelaiha cauhin jetaote, jitariin nii acaauruhacha

coarai biha jetao cuure lechoonca leinjiin afosotooru rai, chaen satiiin acaauru aina nenacaauru cachaauru, naaonjoainuri rai. ¹⁰Nitohaneein coaraain afosotooru rai biha cunacaauru jetaote, Maadala bene Mariha, chaen Joana, chaen Saantiaao neba Mariha, chaen leeochoauru enecuru acaauru aina cunacaauru, naaonjoainurine. ¹¹Nitohaneein turuhin beeuruhane jana jetaote, acaauru esenetana jerecurene afosotooru. ¹²Nejetaote, nii acaauru esenetaaurenihane sainejeein soroneein jeluhariin cuhin turuhin, nii atane bana cuhanai coaraa Fedorone jana jetao, nii conaacuruhane jaa shojoeraacha ecu codoheque. Nitohaneein shojoeraacha eruhane jaun jetaote, jataain cojoelatiin jelaiha nenaanajaun cauha cue Fedoro.

Emaoso nese coero cuhane cuuruhane
(Mr 16.12-13)

¹³Nii bananeein jetaote, enoto chujutora rijiu fautaain amunaanaja itaanejeein nii Jerosaleen caje nena Emaoso neseu jetao, cuure coroatajai Jesoso aina nerelana-caauru. ¹⁴Nitohaneein Jesoso ateinaaauruhane que ereerejeein bero cuhane cuujeeuruhane jana jetaote, ¹⁵jaiti que ereerejeeuruhane jana, acaauru rohan nichuutaain jetao, acaauru aina bero cuhane cuujue Jesoso. ¹⁶Nejetaote, acanihanane coitucurene, acanihanane coitucuuruhane jereniha Jesosone jaun. ¹⁷Nitohaneein jetaote, acaauru rai: “Chaaquena bero cuhane ereerejeein cuujueeiche,” naa acaauru rai Jesosone jaun jetaote, ecu inaderatonnaain inacuhin jetao: ¹⁸“Ii netonai Jerosaleeun neeinatiinna: ‘Naaonjoain ichacuruha caa janonaacha cuhanera,’ naain coitucueneeite,” naain tonoraa nii bero cuhane cuujuenaa coroataja Cureeofasine jaun jetaote: ¹⁹“Chatohaneeuruhanaate aitoi,” naane jaun jetao:

“Nasarete cocoaicha Jesoso, satiiin cachaauru notaracae nere que irihane naitoonjoan ichaain, itolere que laraajiiin Cana Coauneraacha letoai *profetaneein* nihanatiinte ²⁰Romanocuru rai coulurujueeure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen cana rai cocoina-nacaihuri, naaonjoaihunri, coroso que teein ateinaaauruhane caina.

²¹Canacaanune niqui, cairichaerino-joineein neeuuha Isaraeli cocoaicha nichaachene ichoteratihane cohajihacaanu. Nete inae nichata janoha nitohaneein ateinaaauruhane saijieein, ²²canacaanu aina nenacaauru enecuru tabaauru, janonaa aonaain cuhin natane bana coaraa cuuruhane jana, ²³ecu Jesoso jaberoco eruurenihane jaun, jelaiha nenaanajaun cauhin canacaanu rai beein canacaanu socoinaure. Acaauru rai ecocohin jete: ‘“Coatilha cau nihei Jesoso jaberoco, inae oo caje ichanaane jaunta,” naaunre anjeraauru,’ naain beeure. ²⁴Niritocuruha turuhinne jaunte, canacaanu caje nenacaauru tabaauru netonai cuhin, nii atane bana coaraa cuure. Nii janate chuhisi, nii aitocuruha enecurune rijijieein, inae ecu nene Jesoso jaberoco. Niheichu nii Jesoso nihanatiin coaracuruhi,” nae jetao rai Cureeofasi.

²⁵Niritohane jaun jetaote acaauru rai: “Chanuna cha esenetana jerelanaala, nii aitocuruhalu *profetacurune* coacuhin esenetana jereneeiche. ²⁶Tana jauriaanejeein dedeeu cusihane ajiniha, catohaneein necairicharichaain Mesihasinane coitucuhicheneta,” naane baiha jetao, ²⁷Moisesa quiricha caje coaunein nunuheteein jetao, que aitiin laenacuruhalu *profetacurune* beebejeein jetao, acaauru rai ereereje Jesoso.

²⁸Nitohaneein nii cuuruhane jaan, Emaoso neseu turuuru jana jetaote, rauhijiriin situujiha cunaa rijijieein cuujue Jesoso. ²⁹Nejetaote:

“Cauna canacaanu aina nesuruure. Inae jataain sohane jaun nocohejia natiin,” naain jetao chunaaure. Nitohaneen chunaauruhane jaun jetaote, ecu acaauru aina nesurue Jesoso.

³⁰Nitohaneen acaauru aina nesuruhin jetaote, lenonecuruhane coina nelauriaauruhane jana jetao, faa teberiaain Cana Coaunera bajaane baiha jetao, acaauru rai beeeunebeeneen te. ³¹Nitohaneen faan tihane que nainaan jetaote, Jesoso nihane coaraan acanihan coitucuuruhane jana jetao, inae acaauru caje jianatoroaa in amue.

³²Nitohaneen jianatoraa in amuha acaauru cajene jana jetaote: ecu jelai nedaain ita rai nejesinajeein,

“Esinae rauhijiriin acanihan jaun jiara bero cuhane ujueein, ereerejia Cana Coaunera Quiricha inoansi quene jana, aca netoojoaain naonae cana suujua cuhanaina,” naaure jetao ita rai.

³³Niritocuruhane baiha jetaote, caene-nejelanaala jelaiha bero cuhane soroneen cuhin Jerosaleen, ita taojiaain neeuruha lechoonca leinjiin nenacaauru afosotooru aina acaauru leeochoaurune jaan cauha cuure. Inae nii Jerosaleen nenacaauru rene turuuruhane jana jetaote:

³⁴“Esinae rauhijiriinte inae ichanae Cana Curuaanaara, Simoon raite inae ecoocera,” naain jetao acaauru rai beeure.

³⁵Niritocuruha acaauru raine jana jetaote, bero cuhane acaauru rai netonai ecocohin acaauru aina cuujihane beein, acaauru aina lenoneen faan teberiaain, Cana Coaunera bajaain acaauru rai tihane que nainacuruhane beeure jetao nii acaauru ajiniha netaojiaain nenacaauru rai, nii coroatajaihuri Emaoso coero cuhane cunacaauru.

Aina nerelanacaauru rai ecooca Jesosone
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶Niritiin acaauru rai bero cuhane ecoocane que jaiti ereerecuruhane jana

jetaote, luhecotariin acaauru cataaun neoritiiin:

“Raotojoein neeuche,” naa acaauru rai Jesosone jaun jetao: ³⁷“Rai corii jecha coaracure,” naauruhane jaun jetao jataain nesoonetoore. ³⁸Nitohaneen nesoonetooruhane jana jetaote:

“Chanuna jataain nesoonetohiche. Chanuna nainanacharanejeein, baasoneein inara suujua cuhane coaauquiche. ³⁹Cacoiichuru, catihacuru, naonjoaihunri coaracuchenachuhiti, jeelai cajabereeneeinte neeure caa cajabereecuru. Cajabereeo mucuhin cacoharaauche. Leinjiin onaa corii, caa cacoaraaichene tocoaneein bucuhan, jaberoconeein nichaauraa in nena naineriheita,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁴⁰Niritiin jetaote, coroso que teein, rai tija, biji, naonjoain curuabaauruhane jaacuru coarate acaauru que. ⁴¹Nejetaote, jataain esenetana jerecurene, jataain cojoelatiin rachoojoeeuruhane jaun. Nitohaneeuruhane jaun jetaote:

“Tana cau enohalanohineen niha cau chaelai lenone nijine,” naain acaauru caje bajaane jaun jetao,

⁴²niha ate basicuhone jaun, rai teeuruhane jaun jetao, ⁴³ecu acaauru notaracae netiin que lenone. ⁴⁴Nitohaneen lenonihane baiha jetaote acaauru rai:

“Caa catohaneen caetecuruhanene quene inara rai berejetoonu, jaiti canu atinaaurenihane jana inara aina nihanune bana. Inae catoaneein caetecuruhane coina, rai quiricha cuhane itolereneen caque aitiin laenaalu Moisesane nainaan, chaen aitiin quiricha cuhane laenacuruha *profetacuru*, Salmo naonjoain cuhanene rijijieeine inae nainaan,” naa acaauru raine baiha, ⁴⁵Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane aitoane rijijieein acaauru que coitucuhateein jetaote:

⁴⁶“Laenanohineeinte ne, canu Mesihasi nichaaunne ohanune baiha, nichata janohane cuhane ichanacaaunne que. ⁴⁷Aihana jaun, canuhacha cocoainanohineein Jerosaleen caje nunuhetein, satiin atanecuru sacuritaain cachaauru rai, ‘Esinae rauhijiriinte, coreniha ichoterate-nohineein nerichaacheein,’ naain beeuchete, nacoaauneein Cana Coaunera coacuhin suujua coreein neeuruhine acaauru osa caje acaauru ichoteratiha Cana Coaunerane caina. ⁴⁸Inarate caa ohanune caje ichanacaaunne coaraneein neeiche. ⁴⁹Canune inara rai Ofa aitoonjoalu tereeeni. Aihane jaun, jiaonriha caa Jerosaleen caje amuhiche, laraajiin neeichene jaanu dede caje unaa

raaichene reeitihaaineta” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Dedeeu cauha
cuha Jesosone**
(Mr 16.19-20)

⁵⁰Niritoha acaauru raine baiha jetaote, Jerosaleen caje amanajaain jetao, Betaniau turuanajaain, ecuun biji sijirichaain jetao acaauru cojiotae. ⁵¹Nitohaneein acaauru cojiotaain coroaenaacane baiha jetao, inae dedeeu cauha cue, ecu acaauru ratiriin. ⁵²Nii jana jetaote, ecu Jesoso coroaecuruhane baiha, jataain rachoojoein jelaiha Jerosaleeun cauha cuure. ⁵³Nitohaneein cauhin jetaote, itolere bana Teenforo asae Cana Coaunera coroaerejetecurelu.

Joaancha laenai

Ena Nenea Cana Coaunera Ere

Cana Coaunera Ere

1 ¹⁻²Jaurianejeeinte nenea ne caa Erenaa.

Itolere, dede, cana rai chauratane, naajoain coaunaa Cana Coaunerane ajiinhate nelu caa Cana Coaunera Ere, jelai Cana Coauneranein.

³Nii jelai Erenaa quete itolere coauneratelu Cana Coaunera. Nihei nii colane necoanaain nei.

⁴Nii Erenaate ichaonaa teranein ne. Nii ichaonaa teerate, cache cononeein ne. ⁵Nii Erenaate, cononeein nocohena conaeranein ne. Jacatiasihei nocohena tabai.

Charijieein teinti cana rai chauratane conae caa enoto. Nii rijijieinte cache suujua conae nii Erenaa. Amuritonaa nainesihei nocohena tabai.

⁶⁻⁹Inae chauratane que turuelalajia nii cono esine, satiin cachaauru conoeranein janate, Joaan letoae Cana Coaunera, nii cono que ereerejeein cachaauru relaane, aonaain esenetaain coitucuuruhane coina.

¹⁰Nii Erenaa quete, chauratane coaunerate Cana Coaunera niqiu. Nete cajia chauratane que turuhane jana coitucurene caa chauratane que nenacaauru, niicha coananohineein neeuruhane saijieein.

¹¹Caa niicha coanai chauratane que turuhane janate, que jaolequiin raaurene cachaauru. ¹²Nii janate, atiin raain esenetaaure corootajajei cachaauru. Nii corenihate, calaohi raane rijijieein acaauru rae Cana Coaunera. ¹³Joareein cache calaohi rijijieein nihei inae Cana Coaunera ere esenetaane cache. Rauhijiriinte Cana Coaunera calaohi rijijieein nereein nii Erenaa esenetaane.

¹⁴Nii Erenaate, cachanein nejanoain canacaanu aina ichoae. Nii jaunna aina amuemujeein coaracaanune jaun, leinjiin acaihanejeein Cana Coaunera Calahineein nihane coaracaanu canacaanu nota que, jerichanejeein Cana Coaunera rijijieein chabana nohanelanaala rauhijiriin canacaanu belaihana jaun. ¹⁵Nii janate, turuha uhane jana: “Taa quenara aitonajacoonra, ‘Canu caaijiete turuha ureein canu ajiniha nenaara,’ naain aitonajacoon,” nae Joaan, nii Erenaa cojoeluhin.

¹⁶Inetono janonaa banate, satiin cache belaiin cana corootajane nii Erenaa.

¹⁷Moisesa quete rai naitoonjoan beratein laenaeratelu niqiu Cana Coaunera. Nete tonoraurene cachaauru. Nii natiinte, atiin cachaauru belaiha ichaonaa rauhi que cachaauru relaane coina turue Cana Coaunera

Calaohi Jesocurisito, nii cacha relaana jaan ichaonaa rauhi raauruha cachaaurune caina. ¹⁸Chabana Cana Coaunera coaracuruhi cachaauru niqui, nete inaca Cana Coaunera coitucuhane jaun, nii inaca que cana relae, acaihanejei Calaohineein nihana jaun.

**Turuha urichain Jesocurisitone beebejiha
Joaan- cacha coujunacaterane**

¹⁹Joaan renete batrichuru letoaaure nii Jerosaleen nenacauru bichauhe-naauru: “Chaneeita,” naain Joaan caje bajaauruhane caina.

²⁰Inae Joaan rene turuhin bajaauruhane janate: “Curisito nihaunta,” naain rauhijiriin tonoranaaca Joanne jana:

²¹“Chaneei najian. Cana Coaunera ere bera Eliasineeina,” naain coaiteen bajaauruhane jana:

“Aca nihaunta,” naain coaiteein tonoranaaca Joanne jana:

“Aca neneina jaun, chaneei najian. Nii turuha niicha jerecuri canaca-nuhacha cohajei Cana Coaunera ere beranecaai,” naauruhane janate:

“Ahan- aihei, aca nihaunta,” naain tonoranaaca coaiteenne jana:

²²“Chaneei najian. Beeinete ne, bihacaanu canacaanu letoaurera raine caina. Chatoanai icharaneei najian,” naain bajaauruhane jana:

²³“Canu quetejian, nerichain leinjiin cacha, cacha areeroo cuhin eeheehejeein cacha cotiaranura: ‘Turuha cana curaanaane jaan coero raujiauchera, naain beranura,’ naa Isaihasi najaan nichaaura,” naain biha Joanne jana:

²⁴⁻²⁵“Chanuna jana chaen, acau que cachaauru coujunacateei, nii canaacha cohajei Mesihasi neein, niheichu Eliasi neein, niheichu leeocho Cana Coaunera ere bera- *profeta* neein, naaonjoinuri neein nenaalanaala,” naain bajaauruha nii fariseocuru letonocurune janate:

²⁶“Acuahanau teeinne canu, cachaauru coujunacatiha baotisanajaun. Inae turuha urichain canu caaijie inaraacha coitucuhi cacha. ²⁷Canu caaijiete turuha ureein, nii inoaelu nena cacha- jataen canu amuritoeriin cocoainanacai,” naain acaauru rai be Joaan.

²⁸Nitohaneieinte, Jorodaan jeraniha nena Betabarau niha Joanne jana, Jerosaleen caje uhin Joaan rene turuhin bajaauruhane janate: “Canuna laen cacha areeroo eeheehejeein cacha cotiaraneein neeunra,” naain acaauru rai be Joaan-cacha coujunacatera.

Cana Coaunera carenero narejeen

²⁹Nii cojoanoote, taja ujjiha Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana coariin: “Notara Cana Coaunera carenero narejeenta. Taate itolere caa chauratane que nenacauru cachaauru caje osa itajeranu que oha cureeincha.

³⁰Taa quenara aitonajacoonra, ‘Canu caijiete turuha ureein nii canu ajjiiniha nena cacha,’ naain aitonajacoon.

³¹Inae niqui inoaelu caje coauneein nesianiha niqui, nete caa cacaijie turuha uhe. Canu netonaichu coitucuhauunlu jauriaa nejeein. Jianacoo cana mitaeraunu que Cana Coaunera letononeein nihane coitucuhauunlu. Nena laen inae ena coitucuu, carai biha caletoaerana jaun. Israeli cocoaichacuru que coitucueratihanune coinete, carai been caletoaer caletoaera. ³²⁻³³Osa caje cana mitaeraanu que letononeein nihane coitucuhauunlu niqui. Nena, ‘Leinjiin cacha choaae fauha uha serori rijijiein Cana Coaunera Suujue-nete, Cana Coaunera Suujue que coujunacatihate aicheeincha,’ naain carai biha caletoaerana jaun, choaae fauha uha dede caje serori rijijieine coaracaunna jaunna coitucuu. ³⁴Nii

jaunna, ‘Acate Cana Coaunera Calaohi inecaihara,’ naaun, nitoanihane coaracaunna jaun,” naain be Joaan.

Ichaoechania Jesoso Ere tonoraerauru

³⁵Nii cojoanoote jelaiha Betabarau coroatajai nere tonoraerauru Simoon Fedoro ocoala Anderesi, chaen canu, naojoaain nihacaanu Joaan ainane jana, ³⁶situhu uhe Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Nii janate: “Taa Cana Coaunera carenero narejeen coaracuchera,” naain biha Joaan canacaanu raine jaun, ³⁷Cana Coaunera Calaohi Jesoso coariin caijie kuhacaanu. ³⁸Nitohanein caaijie kuhacaanune janate, jaotoraain canacaanu coariin:

“Chate ichaquiche niriirijieinta cachauru,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesoso canacaanu raine jana:

“Chute neei aaita cacha relaera,” naacaanune jana:

³⁹“Chajauchetegan coaanicha,” naain canacaanu amaane jana, inae enuna macoijiu teetia enotone jaun, cuu aina sonafaacaanu.

⁴⁰⁻⁴¹Nii baihate, nihana Simoon Fedoro ariha cue nii Anderesi. Ariin, ruhin: “Inae canaacha cohajei jianacoon cana mitaeranu que- Cana Coaunera letono Curisito eruhacaanura,” naain nihana Simoon Fedoro rai biha cue Anderesi.

⁴²Nii baihate, Cana Coaunera Calaohi Jesoso rene, Simoon Fedoro turuaa uha Anderesine jana, Simoon coariin:

“Jonasi calaohi Simoonneei niqui, nete Fedoro nereein ichurujuara,” naain Fedoroneein curaate Cana Coaunera Calaohi Jesoso, aca laraajiin nere beraneein nerichaine coitucuhana jaun.

Ferifi aina Natanaaeli cotihaca Cana Coaunera Calaohi Jesosone

⁴³⁻⁴⁶Nii cojoanoote Calileea batane que cuna jaun, Ferifi aina itaque

tacauruhana jaun: “Canihaneerihura,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, Ferifi rai.

Fedorooru nese Betesaaida caje unaa nii Ferifi netonai.

Niritiin cotihacane jaunte, Natanaaeli ariha cue Ferifi. Ariin, eruin: “Inae turuha nii Cana Coaunera Quiricha Inoaesi kuhane turuha uha niicha jerecuri eruhacaanura. Nii cacha-canacaanuhacha eruhite, Jose calaohi-Nasarete cocoaichanera,” naain biha Ferifi, Natanaaeli raine jana jetaote:

“Chaquete nelatere Nasarete cocoaichata,” naane jana jetao:

“Chajaachaautejian coaanicha,” naa Ferifine jaun, Ferifi jiniichain uhin turuha uhe.

⁴⁷Nii janate, inae rohan nichuuntaa Natanaaeline jana: “Nocoo inae uha Israeli cocoaicha esine- coritanacae lanaala nenaara,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone janate:

⁴⁸“Inasiinte cacoitucuhita. Cacoitucuhi inachute,” naane janate:

“Eejeen- aihanura. Ii cotihaca uha Ferifine ajinihana inae ii coitucuu. Nii uheranein curajaain enuha asaae neeine janana, ichoharajeenra,” naane janate:

⁴⁹“Iite Cana Coaunera Calaohinein canacaanuacha cohajei Israeli curanaa Rey neeicha cacha relaera,” naa Jesoso rai Natanaaeline jana:

⁵⁰“Nii uhara asaae neeine coaracaunne que aitocoanune najaanchana canu esenetaai. Inae jataain nii amuritoerin coariquiincha.

⁵¹Rauhijiriina aitoonra. Inae nejoracaa dede bacuujuane janate inaraacha cohajei Cacha Calaohi nichaunne choae fauhin, jelaiha iniha cuuruha Cana Coaunera letonocuru aanjeraurune coariquiincha,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Nisirihatiha cachane beseta

2 ¹Nii baihate nichata janohi catiariin Calillea batane que nenea- Canaau neein curajain nenea neseu ne nisirihatiha cachana jaan beseta.

Nii jaunte, cuu nii beseta bitooa cue Cana Coaunera Calaohi Jesoso neba.

²Nii janate Cana Coaunera Calaohi Jesoso netonai cotihacure nii beseta que, aina nerelanaaauru aina cuhane caina.

³Nitohaneein inae nii beseta que neeuru jana jetaote, inae saa binone jana: “Inae nihei binota,” naain Jesoso rai biha nebana jaun:

⁴“Saan. Chanuna niriitohi caraite oma. Inasiina jaiti turuha canu amihaneon nunuhetihanune jaan cojoinaca que ne coalanaala,” naa neba raine janate:

⁵“Chajaaincha naitoojoancha ichacuchera,” nae nii cuu bino chaluurera rai Jesoso neba.

⁶⁻⁷Nii janate cuu ne Jorioocuru rai saotaneein baichaje tabaanaain- atane caje ichanohineein, Cana Coaunera notaracae biji culejeein itolere acaauru lenonecuru culejeein ratirihuruhana jaanu que jesinaaeca teuruhana jaan.

Nii jaunte: “Caa cuhane acau raain teeuche nainecolijiaanaaincha,” nae Jesoso nii bino chaluurera rai.

Nii le baichajete baichaje seejoan cuhane coroata baichajihanaai curujuae.

Inae nii baichaje nainecolijiaanaain acau raain, teein beeuruhane janate: ⁸“Soriin amaain, taa beseta erora cocoaanhura,” naa Jesosone jaun, soriin amaain nii beseta erora cocoe nii acau chaluurera.

⁹Nii janate Cana Coaunera Calaohi Jesosohacha rotoi nihane coitucuelanaala coe nii beseta erora. Acaihanejein nii acau raureraachate coitucuuere.

Nii jaunte nii bino cohin aonaain: ¹⁰“Raotoha caa bino,” naain, “Chajataauraa,” naain, nii ene ranaa jerera cotijiaain: “Raotoha caa ii bino. Aihuruha leochaaurune rijijieein, bino caohacha que nunueteiin cana cocoeerate lanaalate aaita. Taoniin nunueniha canaacha coi amuritoeriinte raaotera,” nae nii beseta erora, nii ene ranaa jerera rai.

¹¹Nitohaneinte Calillea batane que nenea nese Canaau, binoneein jesinaaeca rotoe Jesoso, esinae Cana Coaunera letononeein nihane coitucuu-ruha cachaurune caina.

Nii coaraaina, esentaacaanu aina nerelanaa nichaanune.

Nitohaneein nunuheteeinte, itolere cunaitenacaauru rautaaain, itolere ichae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

¹²Nii baihane Caferenaanon cuha Jesusone jana, corianiha cuhacaanu, nejeraauru, neba, aina nerelanaa nichaanune naaonjoaain, cuu neeorihacaanu inata janojoeine caina.

Jerosaleen nenea Teenforo caje necoretanacaauru sitaa Cana Coaunera Calaohi Jesosone

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³Nii janate Jorioocuru beseta Fasocoa que turuelalajihana jaun, turuha cue Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

(Fasocoa besetate bitohauere Jorioocuru ajalanaala, nii Teenforo asaee. Cairichae-rinajaain niha Egipto curaanaane caje jianacoo mitanajaa Cana Coaunera najaan-chojoanonaainiha nii Fasocoa besetana jaunte, nitohaneein Fasocoa beseta chojoanonaa bana Teenforo asaee itataojiaain Cana Coaunera coroajejin bajaure Jorioocuru.)

¹⁴Nii janate Jerosaleeun nenea Cana Coaunera rai ita taojiauruhana jaan

loreri inoaesí- Teenforo asaae necoretiha neeure Jorioocuru, itolere baca, carenero, serori naonjoain que. Nii janate ecu jelai tein ne cachaauru rai coriqui coreurera. Niite acaauru coriqui choae laurujua laurujuauruhane jana, ¹⁵sicho coinori que rajirajinajaain, nii acaauru rai bacaauru, carenerocuru, naonjoain aina curuataain, acaauru sitaain, nii coriqui coreurera rai coriqui riariae atane choae. Acaauru coriqui rori raatiin sieitiin, ¹⁶chujuhe-coha nii serori que necoretenaane jana: “Naain caa serorichuru amaauchera. Coa caa Ofa Cana Coaunera loreri asaae necoretiha chera,” naain sitanajae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

¹⁷Nii jaunte, “Jataain ii loreri beraihanunete ne,” naain aitosihalu Cana Coaunera Quiricha Inoaesí cuhane nii canacaanuhacha cohajeine jaun, “Aca caara,” naain canacaanu suujua cuhane Jesoso coarajiacaanu aina nerelanaa nichaanune.

¹⁸Nii jaunte sitanajaa Jesosone jaun: “Chatohanai jana ichaain canacaanu notaareei jana, esinae Cana Coaunera letononeeine coitucuhacaanune coinata,” naain Jesoso caje bajaauruha Jorioocurune janate:

¹⁹“Caa Cana Coaunera loreri chamuhtiin jaohichenena, nichata janojoeincha cuhane michureeunni nacoaau-neeincha,” naane janate:

²⁰“Inasiinte jenachoonca saota jaanacaain ichacuruhalu jetao natiin, iicha nichata janojoeincha cuhane michureeita,” naaure Jorioocuru Jesoso rai.

²¹Rai jaberocohacha quete aite, nii Cana Coaunera loreri que ujuaitein. Nii jaunte nichata janojoein ichanae Jesoso- oo caje. ²²Nii jaunte nichata janojoein ichanaane coaracaanune jaun, inae jauriaa aitosihana jaun,

canacaanu suujua neeoritohana jaun, nii aitoaha Jesosone esenetacaanu, Cana Coaunera Quiricha Inoaesí cuhane aitohana jaun.

Satiin cacha suujua coitucuha Jesosone

²³Fasocoa bana cuu Jerosaleeun neein, bacosacuru, maosacuru, urichosae, naajoaunri rautaane coaraainte, Cana Coaunera Calaohi Jesoso esenetaacoaure arajii cachaauru. ²⁴Nete, “Naaajoaainte chuhisi, esinae rauhijiriin quesenetaurreeincha,” naene Jesoso, acaauru suujua coitucuhana jaun. ²⁵“Naaajoaunruha caa cachaaurura,” naain biha chuneine que airijiinte, cacha suujua coitucuhana jaun, saneein esenetanajaene Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Jesoso rene turuha Necodemone

3 (Niha lelauriin Jorioocuru fariseeo neein curuajaain. Niichurute, “Acaauruhachajete jataain leeochoaauru amuritoheriin Cana Coaunera ere tonoraure,” naaure.)

¹Leinjiin fariseeo Necodemo neein curajaain nenaate nii lelauriin Jorioocuru bichauhenanein ne, acaauru rai jataain nelateinein. ²Niite janotiin Cana Coaunera Calaohi Jesoso rene turuha uhe. Turuhinte:

“Eletooa Cana Coaunerane coitucuhacaanura. Iite itolere bacosacuru aina cunaitenacaauru rautaraneein neeicha. Nitohanai ichana nainiheí jelai cacha Cana Coaunera colaneta, cacha relaera,” naa Necodemone janate:

³“Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Enacooauneein nejanoaeniha cachane, Cana Coaunera aina jiniiquiin nena nainiheí” naa Jesosone jaunte:

⁴“Inasiina enacooauneein nejanoare ichauhena. Inasiinte coaiten neba suuri cuhane neloroaain nejanoare ichauhena,” naa Necodemone janate:

⁵“Esinaena rauhijiriin aitoon. Nihei acau nejei, Cana Coaunera Suujue naojoain que coujunacatenoineniha cachane, Cana Coaunera Ere tonoraeranein nenea nainihein cacha. ⁶Jana, cacha caje nejanoanaate- jelai cachaneeinne. Jana, suujua culejeein caruruhin coriha Cana Coauneranete, Cana Coaunera cachaneein ne. Colane aihei. ⁷Cana Coaunera Calaohi coitucuhin esenetaain nere tonorana jereraaurute nejanoaain Cana Coaunera cachaneein nereein. Coaa caa ichei caritocooaunne cojoaelatiincha caeneein aonajiha,” naa Jesoso, Necodemo rai. ⁸Niritiinte, “Charijieein teeinti tiririjiin uha cujuanane, ‘Naojoain cajete uhera,’ naain coitucueinei. Niheichu ‘Cuute cuera,’ naain coitucuhenei. Nii rijijieein techu, ‘Naojoainte cacha rai ichaonaa te Cana Coaunera Suujue,’ naain coitucueeneicha,” naa Jesusone janate:

⁹“Chatohanihana,” naa Necodemone janate:

¹⁰“Jataain Israeli cocoaicha relaeraneei inatiin, ta carihanai coitucuhine.

¹¹Esinaena rauhijiriin aitocooanu, canacaanu nota que coaracaanune jaun. Nete, aitocooanune esenetaeneechera.

¹²Caa cana rai chauratane que aitocooanune esentaeneeine, chatohaneein jana dedeeu ichaonaa bihanune esenetareei.

¹³Nihei chunei dedeeu iniin coara. Canuna laen dedeeu nihanune caje uhin cau turuun cachaneein, itolere caa chauratane que nenea cacha rijijieein nihanune coina. Canuna Cacha Calaohineein inaraacha cohajeineein neeun. ¹⁴Charijieein teeinti, coata caje acano ichaain, enuha que nujuateein chujuraa Moisesane coitucuhi chachu natiin. Nii rijijieein techu, enuha que nujuateein Cacha Calaohi nichaunne

chujuraa cuurureein, ¹⁵nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa raa quesenetarane coina,” naain,

Chauratane que nenacaauru belaitoha Cana Coaunerane

¹⁶“Jataain caa chauratane que nenacaauru cachaauru belaitoha Cana Coaunerana jaunte, acaihanejein calaohi nichaaunne letoae caa chauratane que Cana Coaunera, nitajenaachara nejeein niha quesenetaain cacoitucuurera cachaaunne coina. ¹⁷Coatiha cacha casetecaanune coina calaohi nichaaunne letoaii Cana Coaunera. Jianacoo osa caje cacha mitaanune cointate, cau calaohi nichaaunne letoae Cana Coaunera.

¹⁸Nii Cana Coaunera Calaohi nichaaunne esenetaa cachane, caseteco coarinaain. Jana Cana Coaunera Calaohi nichaaunne esenetaaite, caseteconein niha cureein, acaihanejein Cana Coaunera Calaohi nichaaunne esenetaenihana jaun.

¹⁹Cono rijijieeinne turuun caa chauratane que Cana Coaunera Calaohi nichaaunne, cacha conaeranu que niqui. Nete nii cono jerecurene nii Cana Coaunera Calaohi nichaaunne esenetaauruhi cachaauru. Acaihanejein nocohena janaachate nenea jerecure, nocohenaanau neein suujua coaraelanaala baaso ichacuruhane coina. Nii corenihate caseteconein neeurureein. ²⁰Baaso ichacuruhane coaracuruhane coataate, cono rohan nichuuntanaa jerecurene saain nii baasoneein nenacaauru cachaauru. ²¹Jana caohachaaain ichaauruhane, cono rohan nichuuntaaure, Cana Coaunera jerenohin ichacuruhane coaracuruhane coina,” naainte Necodemo rai aite Cana Coaunera Calaohi Jesoso raaje neque.

Enacooauneinte Jesoso que ereereje Joaan- Cacha Coujunacatera

²²Nii baihate Jodea batane que cue Cana Coaunera Calaohi Jesoso, aina

nerelanaa nichaanune aina, cuu inata janojoei nejeein neoriin, acauhanau cachauru teein coujunacatenajaain baotisanajaane caina. ²³Nii janate, Salim rohan nena Enoon, cachauru coujunacatiha ne Joaan, cuu niha tabaain acauna jaun. Nii janate cuu turuhajeeure cachauru, acauhanau teein coujunacatenajaain baotisanajaa Joanne caina.

²⁴⁻²⁶Inae Joaan enoaene lalajeeuruha caresero cuhane janate, acauhanau tein cachauru coujunacatein baotisa Jesusone jaun, ita cotaicha rijiitocure Joaan ere tonoraaurera, leinjiin Jorloo aina. Nii baihate Joaan rene turuhin: “‘Cha,’ naau. Taolu ii aina Jorodaan jeraniha nenaalu leinjiin cacha canacaanu rai iicha beebjeilute, enene acauhanau tein cachauru coujunacatein baotisanajaa ne. Saainte inae aca ere tonoraure,” nauruha Joaan rai nere tonoraaurerane janate:

²⁷⁻²⁸“Saan. Jeriha Cana Coaunerane jaunte aihure. Inae inara rai rauhijiriin aitonajaaocaaun, ‘Coatiha Curisito nihaun,’ nanajaaocaaun. Canute letoae Cana Coaunera nii beraanu que.

²⁹Charijieein teeinti, inae comasai raa cachane corojaje rai belaicha. Nii rijijieein inachu canu netonai corojajeun, Cana Coaunera Calaohi Jesuso ere tonoraauruha cachaurune.

³⁰Aca ere tejian tonoraa cuurureein cachauru, jelaichoae jauhecotojoeriin. Jana canu erete tonoraa cuurureein fautojoeriin. ³¹Nii dede caje unaate, itolere cacha curuaanaa neein ne. Jana chauratane que nena cachate, niicha coaraaicha coitucujue. Jana aihei dede caje unaa. Itolere dedeeu nena, itolere caa chauratane que nenacaauru, naojoainte coaraain coitucue. ³²Acate itolere niicha coarai coaraain be niqui, nete esenetaurene caa chauratane que nenacaauru. ³³⁻³⁴Jana esenetaa

cachanete, esinae rauhijiriin aitoaha Cana Coaunerane coitucuha cureein, jelai Cana Coaunera Suujue que suujuecoha Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaun.

³⁵Cana Coaunerate, nii letono calaohi belaitohana jaun, itolere cacha curuaanaa nihane caina cocoainae. ³⁶Nii jaunte Cana Coaunera Calaohi esenetaera, nirijijieein nitajenaachara nejeein nena ichaonaa raa cureein. Jana, nii Cana Coaunera Calaohi esenetaite nitajiha cureein Cana Coaunera casetecanohi neein,” nae Joaan- Cacha Coujunacatera, nere tonoraaurera rai. Nitohanihalu inae Joaan enoaene lalajeeuruha caresero cuhane rai.

Samaria bene rai iriha Jesusone

4 ¹Joaan cacha coujunacatera ere tonoraauruhane amuritoheriinte, Jesuso ere tonoraure arajii cachauru. Chaen “Aca jete, Joaan amuritoheriin acauhanau tein cachauru coujunacatein baotisanajae.” naain coitucure fariseeocuru. ²(Coatiha aca, acauhanau tein cachauru coujunacatein baotisanajaa. Acaihanejein canacaanu aina nerelanaa nichaanunechana acauhanau tein cachauru coujunacatein baotisanajaa.) ³Nii jaunte nii coitucuhin, Jodea batane caje mituhin, Calileea cauha cue Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

⁴⁻⁵Nii Calileea batane que turuhane caina, nii Samaria batane choae situhin, Sicaranein curujajaan nena nese turue Jesuso, calaohi Jose rai Jacoboacha tei atane rohan.

⁶Nii jaunte cuu niha atane jachu ucuaatiin acau mitunajaan Jacobo curuaa siriina jaun, enoto chujatae lalajeein rijiu ecu lauturoaain lauhecoha Jesusone tonohanaune, ⁷⁻⁸nii nese

Sicarau, lenone coretiha cuhacaanu saain.

Nii jana jetaote canacaanu caaijie tocoriin tajiha acau raa uhe leinjiin Samaria bene.

Nii jaun jetaote: “Caisichuche nii ii acau quera,” naain acau bajaa Jesusone jana jetaote:

⁹“Chanuna Joriooneeinche natiin, cacaje acau bajaaiche, Samaria benenein nihanuche natiin,” nae jetao nii Samaria bene Jesoso rai, Samaria cocoaichacuru aina ita belaihureniha Jorioocuruna jaun.

¹⁰Nii jaun jetaote: “Ichei Cana Coauneraacha tenaa jerei coitucuhin, canu nichaaunne coitucuhin cacaje laaen bajaai chene jana nihanena laaen, canu cocoi renachara nejeein niha cacha najaan acau ichaonaa tera tereeeunche icheicha,” naa Cana Coaunera Calao hi Jesosone jana jetaote:

¹¹“Chaquena acau soriin rariquiche, raina jaannu sirijeequichene coalanaa-lata. Ucuhatohache caa atane jachu natiinta. Cha cajete ichaonaa tera acau tereeeiche caraita. ¹²Canacaanu foeratera inoae si Jacobohacha ratirineein nihache caa atane jachu natiinta. Cajete raain niha nete acau corejetecurechel u Jacobo calaohichuru, rai nirihuru, naajoai hun-richera. Iina amurijiriin nena jereeechete,” naa Samaria benene jana jetaote:

¹³“Satiin caa cajete acau raain cooerate, jerichanejeein enacoauneein cocoi riha cureein chera. ¹⁴Jana, canuhacha tei acau coha cachanete, coaiten enacoauneein cocoi renereinchera. Quiicha tei acaute, cacha suujua cuhane marohemarohereein, cacha rai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teranu quera,” naa Jesusone jana jetaote:

¹⁵“Saan. Carai aihane nii acau uhauche coaiten cocoi richaanchene

coataara, enacoauneein coaiten acau raanuchene coataara,” naane jana jetaote:

¹⁶“Ii sinijiera cotihachanihuchera,” naa Jesusone jana jetaote:

¹⁷“Niheiche casinejerata,” naane jana jetao:

“Esinaete chuhisi, rauhijiriin niicha que aitocoichera. ¹⁸Jauriaate ni qui saokuini sinijieraoquichelura. Chaeen nii ena ii aina nenaate rauhijiriin isinejera neein nenecheta,” naa Jesusone jaun jetaote:

¹⁹“Cana Coaunera Ere beraneeina ichoaraaunchera. ²⁰Caa atane ucuuno quete Cana Coaunera bajaebajaeatoo-rechel u canacaanu foeratera inoae si hureruchera. Jana inara Joriooneeichenete, naain Jerosaleeun cuhin Cana Coaunera bajaebajaeaanune jerequichelura,” naa nii Samaria benene jana jetao:

²¹“Quesenetaauchera. Inae ichuunnejeeonria caa atane ucuuno que uhi chene laatelanaala, nii Jerosaleeun cuhichene laatelanaala, chunijiu niha natiin Cana Coaunera bajaebajaequichenera.

²²Samaria cocoaicha neeichene, coatiha nii inaraacha bajaebajajei coitucuu-jueein aitoheeeiche. Jana canacaanu Jorioo nichaanunena nii canaca-nuhacha bajaebajajei coitucuhin laaen aitocooanuche, Jorioocuru cajete ecoona nihache nii jianacoon cacha mitaerane jaun. ²³Enene cajete coauneein, caa atane ucuuno que unaa laatelanaala, nii Jerosaleeun cunaa laatelanaala, rauhijiriin suujua cuhane Cana Coaunera bajaauruhineche nere tonoraerauru esineeruru. Nitohaneinte jereche Cana Coaunera, ²⁴suujue nejee siha nijihachena jaun,” naa Jesusone jana jetaote:

²⁵“Raotojoeina turuha urichain Cana Coaunera letono Curisitone coitucuu chene. Acate laen cana relaa

ureeince itolere que,” naa nii enene jana jetaote:

²⁶“Saan. Canuna acaneein caa ichei aitoonchera,” nae jetao Cana Coaunera Calaoihi Jesoso.

²⁷Nii janana eruhacaanu aina nerelanaa nichaanune, nii ene aina ereeree jana. Nii natiine, “Chaquena ereereequiche,” naain bajanaa nainenihacaanu, jataain cana curuaanaa nihane jaun.

²⁸Nii jaunte cuu baichaje ratiriin, canacaanu que janoriin naain neseu biha cue nii Samaria bene. ²⁹Inae neseu turuhin jetaote: “Chajaauchete, taa leinjiin cacha coaraera. Acate naajoaain itolere ichacaunne que aite caraicha. Jerihane acate Cana Coaunera Letono Curisito necaihara,” naa nii neseu nenacaauru rai turuhinna jaun ³⁰tajhi jiniichaa in uhin, nii ratiriha najau turuhin coaraa uure.

³¹Nii tonohanauna jaiti uujeeru jana: “Chaelainejein quiorihura,” naain lenonihane coina counujichaanune janate:

³²“Niha caleonne inaraacha coitucuhine lanaalara,” naa Jesosone jaun:

³³“Jerihane chunicohanejeinte coroaatecaihara,” naacaanu itaraine janate:

³⁴“Lenoneein inara suujua nunaai-chene rijijieina, casuujua nunaau caletoaera amihaneon ichaain jitaanune. Acate caleonne nera.

³⁵⁻³⁸Inoaelu nere bera que catohaneein turuhanune beratihana Cana Coaunerana jaun, turuhanune cohajein neuruha cau nenacaauru cachaaurune jaunna inara letoareeunni, inae turuhanune beebejeeichene esenetauruhane, nitajenaachara nejein nenea ichaonaa raauruhane coina,” naa Cana Coaunera Calaoihi Jesoso, aina nerelanaa nichaanune rai.

³⁹Nii neseu turuhin niriitiin cachaauru rai beein, “Naaajoain itolere ichacaunne quete aitera,” naa nii enene jaun jetaote esenetaaure arajiin nii Samaria cocoaichacuru. ⁴⁰Nitohaneein Cana Coaunera Calaoihi Jesoso rene turuhin: “Canacaanu aina neorihura,” naauruhana jaun, acaauru aina coroata janojoein neorihacaununa jaun, ⁴¹jataain jelai amuritoheriin esenetaacoaure, nujuaae caje raaje aithane jaun.

⁴²Nitohaneente nii jauriaanejein Jesoso aina erenaa Samaria bene rai: “Ii cajena aasaariin coitucuhin esenetaacuanuchelu. Inae laen enene esenetaacuanuche jataain nujuaae caje raaje aithane aonacaanuchene jaun. Acate Curisitonechera. Acate caa chauratane que nenacaauru itolere cachaauru jianacoon mitaera nechera,” naaure nii ene rai.

Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa rey rai cocoaainacainein nenea calaoihi rautaa Jesosone

⁴³Coroata janohin Samaria batane que nihane baihate, caje amuhin naain Calillea batane que cue Cana Coaunera Calaoihi Jesoso. ⁴⁴“Naaajoainte Cana Coaunera Letononeein nera,” naain caohachaain coitucuhin, belaa in, raarenerichaa in naraichurune coitucuha raotojoein inatiinte, ati in Calillea cauha cue Jesoso.

⁴⁵Inae Calillea turuhacaunune janate, caohati in Jesoso raare jelai batane que ichaonacaauru. Jauriaanejein Jerosaleeun Fasocoa bitoauruhane jana cuu itolere ichaa Jesosone coaracuruhane jaunte caohati in raare.

⁴⁶⁻⁴⁷Nii jaunte Calillea nenea nese-Canaau turuha cue Cana Coaunera Calaoihi Jesoso, nii jauriaanejein bino neein jeesinaeaca rotoha najaun.

Nii janate coitucuri in coaraa uhe Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa

rey rai cocoinanacainein nenea, cunaitiha calaohina jaun que rautaera-tihane caina. Tajiha turuhinte: “Atiin canenajau Caferenaon turuha uute carai canaanai rautaaicha,” naa nii cocoinanacaine jana:

⁴⁸“Saan. Chatohanai coaraeneeiche inara nota quene, cha esenetaheeiche,” naane janate:

⁴⁹“Chajaaajoaau atiin osiha carai canaanaine ajiinihara curuaanaa,” naane janate:

⁵⁰“Chajaaincha chaque tonajelanaala caunihu. Inae nerautaa ii rai canaanaicha,” naa Jesusone jaun, esenetaain cauha cue.

⁵¹Nii jana jetaote, inae turuhelalajein cuujihane jana jetao, tajiha que tacaain: “Inae nerautaa ii calaohicha,” naauruha que tacaain cachaaurune jaun jetao:

⁵²“Chu teejia enotone jana nejelajaain nerautaeta,” naain bajaane jana jetaote: “Raca enoto cafetaainte nejelajaain nerautaera,” naaurua najaun jetaote:

⁵³“Nii rijjute chujian aite carai Jesusora,” naain jetao, nii caje coauneein jetao Cana Coaunera Calaohi Jesuso esenetaaure saain, sinijiera, bereecuru, naajoain aina jiniiquuin.

⁵⁴Nii quete coroata saain coitucuruha cachaaurune caina niicha ichai ichae Cana Coaunera Calaohi Jesuso, Jodea caje Calileea nenea neseu turuna jaun.

Jiurona rautaa Cana Coaunera Calaohi Jesusone

5 ¹Nii baihate Jerosaleeun cauha cue Jesuso, Jorioocuru beseta bitoaaane caina.

²Nii Jerosaleeunte, carenero bacuujuanein curujaain nenea acuujuua rohan ne Beteseta neein curujaain acau netaojia najaan. ³Ecute

saoquuin niha lohanarine jana nasaae daraacoore arajiin cunaitenacaauru, maosacuru, bacosacuru, neluhinaauru, jiuronacaauru, niichuru daraaque nerurujuaa nii acau netaojiane cohaca. ⁴Nii acau netaojia jetaote, tabaque nichoae fauha Cana Coaunera Letonone, nerurujuae nii acau. Nitohanein nerurujuaane jana, ichoaaichaniha cuhane fai cunaitenaa jetaote nerautae.

⁵Cuute ne leinjiin cacha, nichatachoonca fosa jaanacain cunaaicha aina nei. ⁶Niite tocoecohane jana coarae Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Coaraane jana, inae nitohanein carajaain cunai aina nihana jaunte, rai: “Nerautanaa jereena,” naain caje bajaa Jesusone janate:

⁷“Ejeen, aihanu niquicha. Nete nene caa acau netaojianaja cuhane canu faeraanura. Faunaa jerichaaunne naineente, canu ichoaechaniha faaure leeochoaurura,” naa nii cunaitenaane janate:

⁸“Saan. Chajaain nimichuhin chela seriin amuute coaracaara,” naa Jesusone janate, ⁹nii rijjeeoritiin caoachanainejeein nerautaaain, nela seriin nichaauraaain jelai caje amue nii cunaitenaa.

Nii janate nebetacanaa janonaa bana nitohanai ichaane jaun, coaraain: ¹⁰“Ta cocoaeraa chaelai baijiera enenene coitucuhinete, nebetacanaa cojoanonaa nihane saijieein anajiin baijiaai,” naauruha rai Jorioocuru janate:

¹¹“Aihanu niqui, nete caletoae canu cunai caje carautaera,” naane jana:

¹²“Chate nii nitohanai ichaaine caina eletoaeta,” naain niqui bajaauruhane jana ¹³coitucue, arajii cacha jana nitajeoriha Jesusone jaun.

¹⁴Nii baihate nii Jerosaleeun nenea ita taojiaain Cana Coaunera bajauruha Jorioocuru najaan Teenforo asaae eruhin:

“Aonaau, inae laaen nerautaicha. Nijiaonria coaiteen naosatenea

coaquine. Coaiteinete jelai amuritoerriin coaraa curiquincha,” naa Jesoso raine jaunte, ¹⁵Jorioocuru rai biha cue: “Acate carautaera,” naain. ¹⁶Nii jaunte Jesoso aina nejeratein, jataain sohin jaonaa jerecure Jorioocuru, nitohanein nebetacanaa janonaa bana cacha rautaana jaun.

¹⁷Nii jaunte: “Joanreein bana amianiha Ofana jaunna, jerichanejeein ichaaurra,” nae Cana Coaunera Calaoihi Jesoso.

¹⁸Niritoha Jesusone jaunte, jataain jelaichoaae jauhecotojoeriin aina obajeein sohin jaonaa jerecure. Chaen nebetacanaa janonaa que aitocuruhane tonoraelanaala, “Cana Coaunera Calaoihi nihane jaun jete, ichaa Cana Coaunerane rijijieein ichae,” naane corenihane maajeein jataain rautaaurene Jorioocuru.

**Rai inaca Cana Coaunera
cocoainanohineein niha
Cana Coaunera Calaoihine**

¹⁹Nii jaunte: “Esinaena rauhijiriin aitoreeunni inara rai, Coatiha casuujua caje coauneein quiicha jerei ichana nainihaun, Cana Coaunera Calaoihi nichaun natiin. Acaihanejein Ofaacha jerenohichana ichaun. Itolere Ofaacha ichaichana ichaun canu netonai.

²⁰Cacoelaiha Ofa Cana Coaunerana jaunte, itolere niicha ichai que canotajae. Chaaen techu jeelai choae jauhecotojoeriin caque itolere ichaain inara notaratihane, nii cojoaelatiin coaraa curiquicheein. ²¹Onacaauru ichatein acaauru rai ichaonaa tiha Ofa Cana Coaunerana jaunna, canu netonai quiicha belaihuri ichatein acaauru rai ichaonaa teeun. ²²Chabana cacha coujuhin coaraai Ofa Cana Coaunera. Coatiha ichana nainenihane caun aihei. Nii jaunte canu cocoaainaan caletoe

cacha coujuhin coaraaunnuque, ²³chaen rijijieein jataain curuaanaa neein nihanune coitucuhin, rai nere tonoraauruhane rijijieein quere netonai tonoraauruhane caina. Cha teenti quere tonoraene, niite caletoeera Ofa ere tonoraenereein.

²⁴Caletoeera ere esenetaain, quere tonoraain naajoain neeichenena inara coujuhin inara coaraelanaala rauhijiriin nitajenaachara nejeein nena ichaonaa tereeunni inara rai, jaoleneein neeichene coataa. Esinaena rauhijiriin aitoon.

²⁵Enene caje coauneente Cana Coaunera Calaoihinein nihanune ere aonacuruha Cana Coaunera coitucuhi cachaaurune jana, quere tonoraauruhane, acaauru suujua coriha cureein Cana Coaunera. ²⁶Raajenihane ichaonaa nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teraneein niha Ofa Cana Coaunerana jaunna, jerichanejeein rijijieein nena rai calaoihi nichaunna jaun canu netonai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teeun. ²⁷Inaraacha cohajei- cacha calaoihi nichaanne cocoaainante caletoe, caohachaaain ichaauruhane coaraain baasoneein ichaonacaauru ichao rucueranu que. ²⁸Coaa caa aitocoaunne cojoaelatohache. Inae cojoinaca que turuhane banate, rai nere aonacurureein. ²⁹Nii banate natane bana caje mituurureein satiin onacaauru, caoacha icharaauru nitajenaachara nejeein nena ichaonaa raauruhane jana, baaso icharaaurute caseteco coaraa cuurureein.

³⁰Coatiba casuujua caje coaunein cacha coujuhin coarahaan. Aitiin caletoea Ofane rijijieeina rauhijiriin cacha coujuhin coaraan.

³¹‘Cana Coaunera Calaoihi nichaunra,’ naain irihanu caraajenianene caohacharihei. ³²⁻³³Inae Joaan caje bajaeratei-

chene jana, rauhijiriin inara rai bihalu Joaan. Aihana jaun, esenetaachenete caohachae, Cana Coaunera ere beraneein niha Joanne coitucuichene jaun.

³⁴Esinaete rauhijiriinte caque aite Joaan- acauhanau tein cachaauru coujunacatein baotisaera, caje bajaachene jana niqui, nena cacha aitohane lateneeun. Jianacoon mituhin neeiche osa cajene jerena caaunna, caa niritiin aitoon.

³⁵Aca aiha leinjiin conone rijijieein niha Joanne jaunte niqui, coroajeein neeichelu basijjiin reeintiariin.

³⁶Chaaen techu, 'Acate canaacha cohajeinera,' naain inara rai biha rauhijiriin Joanne choae tacaain techu niqui, inara nota que itolere ichacaunne coaraqiche. Nii quiicha ichaina ichaun, esinae rauhijiriin caletoaa Ofa Cana Coaunerane coitucuhichene coina.

³⁷⁻⁴⁰Chariji bana Cana Inaca Cana Coaunera coaraain nere aonaheeiche niqui. Nete, nere bera inoaesihuru que catohaneein turuhanune berateein laenaeratihalu Cana Inaca najaan que nerelaache niqui, caje ichaonaa nitajenaachara nejeein nena raaichene coina. Nete nii aitohane rijijieein caletoaa Cana Inacane esenetaeneeichene jaun raenereicheein.

⁴¹Nii jaunna caque tacaain canu coroajeein caraaichene jereneeun.

⁴²Chaaen nachu raotojoeein Cana Coaunera jereein, nere tonoraain neneeichene coitucun.

⁴³Cana Inaca Cana Coaunerate niqui caletoae. Nete, caohachaain caranaa jereneeiche. Jana inara rene turuhin, 'Canuna Cana Coaunera letono neeunra,' naa inara rene turuhin Cana Coaunera letono niheinete laen caohachaain rariquiche.

⁴⁴Cana Coaunera coacuelanaala itaacha coroajeein, 'Iite caohati cachanein neeicha,' naain neeichene jaunte, quesenetana naineneeiche.

⁴⁵Coatiha Ofa rai inara coulurujuenaa coauhaaun canu. Nii Moisesa inaraacha esenetaite laen Cana Coaunera rai inara colurujuereein. ⁴⁶Moisesa aitojoan esenetaichene jana nihanete, quesentareeiche, catohaneein turuhanune que aitiin laenaalu Moisesane jaun. ⁴⁷Nii aitiin niicha laenai esenetaeneeichene, chatohaneein jana aitocoauune eseneta-reeiche," nae Jesoso.

Saoqui oharaancai cacha rai lenone tiha Jesusone

6 ¹Nii baihate Calileea conemuri jeraque cuha Jesusone jana, ²sacuha cuure arajiin cachaauru, cunaitenacaauru rautaane coaracuruhana jaun.

³Nii janate cuu atane ucuuno choae iniin nelauriariin lauheque Jesoso, aina nerelanaa nichaanune aina, ⁴Jorioocuru beseta Fasocoa catainajeein.

⁵Nii jaunte arajiin turuuruha cachaaurune jaun: "Chu lenone coreterihacache, caa arajii cachaauru rai," naain bajae Ferifi rai Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ⁶Niicha ichaneni coitucuha natiinte bajae Jesoso Ferifi caje, "Toohanrichaaincha," naain.

⁷Niritiin bajaane jana: "Coroata fashai janonei amihanenaa corejeeein faan coretichaachene niha natiin coatia caa arajii cacha naineriheta," naa Ferifine baihate:

⁸⁻⁹"Caute ne caa canaanai rai saoquijieein faan, nii baiha coroatajaain ate, naaonjoaain niqui, nete caa araainein cacha nainenere carijiei," naa nii Simoon Fedoro ocoala Aanderesine jaunte:

¹⁰"Saan. Acaauru rai aitocuchete nelauriaauruhine satiin," naa Jesusone jaunte:

“Nii omame choae nelauriaauchera,” naauruhane jana, nelauriaaure nii saouqi oaraancai quichaauru nejeesina, enecuru, canaanaihunru, naaojoain janijilanaala.

¹¹Nii janate nii faan teberiaain: “Nariha,” naain Cana Coaunera bajaane baiha, nii aina nerelanaa nichaanune rai nii faan te Cana Coaunera Calaohi Jesoso, chaluhaacaunune coina. Chaluhaacaunune janate, nii saouqi oharaancai cacha naine nii faan. Jerichanejeein techu nainecohanajae nii ate.

¹²Nii janate, inaeneeruhana jana cautihana jaun: “Caa caute curujuaain raauche nijiaohanne coataa,” naa Jesoso, aina nerelanaa nichaanune raine jaun, ¹³curuhacaunune janate ne, elechoonca coroata omariin faan caute. Nitohaneente caute, nii saouqijiei faan nefaain.

¹⁴Nii coaraainte: “Caate caa chauratane que turuha uha niicha jerecuri Cana Coaunera letono canaacha cohajeinecaihara,” naaure cachaauru.

¹⁵Nii jaunte jataain acaauru curuaanaa *rey* neein Jesoso tenaa jereein, counujueein amanaa jerecuruhane coarajihana jaun, acaauru que janoriin amue rautaenihana jaun. Nitohaneente acaauru que janoriin amuhin, atane ucuuno que iniha cue Jesoso, cuu jelai basijiin neorihane coina.

Acau choae amuha Jesosone

¹⁶⁻¹⁷Nii janane, inae nocohecane jaun, jaiti turueniha Jesoso atane ucuuno cajena jaun, fauha cuhacaanu. Fauhina, leinjiin bote cuhane naain jera jaoha cuhacaanu, Caferenaanon turuhacaunune coina. Nii janate inae nalaquiiin cuhin nocojoe. ¹⁸⁻¹⁹Nii janate, inae bote cuhane fauhin cuujihacaunune jana, canacaanu sacuha uhe Jesoso, acau

choaae rurujueein uhin. Nitohaneente acau choae uhin canacaanu rohan nichuuntaain, nii acau jiheeitohane jana, fichafichanaa tabai nihane jana, nii bote nalaane amuniha canacaanu rai janate coaracaunune jana, tajiha acau choaae uhin rurujue, nii bote nichaae uhin. Nii jaunne coasiha nesoonetohacaunune janate:

²⁰⁻²¹“Coaa nesoonetohachera. Canuna aihunra,” naane jaun, que tacaain corojeein, nii bote cuhane fauhin amaacaanu. Nii janana cohaneeriin turutoha cuhacaanu canacaanuhacha coinetihu.

²²Nii cojoanoote, acaihanejein satononiha jera jaoha cunaa bote cuhane fauhin jera jaoha cuhacaunune jana, canaacaanu aina uheniha Jesosone jaun, nii que ereerecure. ²³Nii jana jetaote, Tiberia nese caje uhin turuha uhe leinjiin bote. Turuhin jetaote, najauriaa uhe nii Cana Coaunera bajaain niicha tei faan quihuruha najaan rohan. ²⁴Nii jana cuu nenihacaunune jana, Jesoso netonai niha natiin nenihana jaun, nii bote cuhane nefaujuaain cuhin, nii nihacaunune jaaun Caferenaanon turuhin ariha uure.

“Tchaonaa esine tera lenoneneeinne neeun,” naa Jesosone

²⁵Nii janate jera jaohin coaraa uuruhane jana, cuu nii Caferenaanon ne Jesoso. Nii jaunte rai: “Chabana cau turuhite cacha relaera” naauruhane janate:

²⁶“Nii quiicha ichai coaraquiche natiin, ‘Naaajoain caara,’ naain inara suujuuu erenaa coacuelanaala, nainaan obejeein lenonequichene jaunte caririijieeiche,” naainte, ²⁷“Coo sanaa inaera lenone corenihacha amihanihache. Acaihanejein ichaonaa tera- chabana sanaachara nejeein lenone coreniha amihaneuche. Nii

nitajenachara nejeein niha cacha najaan lenone tihanune cointate caletoe Ofa Cana Coaunera. Canuna inaraacha cohajei Cacha Calaohi ineenra,” naa Jesoso acaauru rai janate:

²⁸“Chatohaneein nerichaanu Cana Coaunera jerenohi ichacaaunne coina,” naain bajaauruhane janate:

²⁹“Caa niicha letoai nichaunne esenetaichenete jere Cana Coaunera,” naa Jesosone janate:

³⁰“Chatohanaina ichaain canacaanu notaareei, coaraain esinaen rauhijiriin Cana Coaunera letononeeine esenetaacaunne coina. ³¹Carene tabai que amuhemuhecuruha najaaun jetaote, neniha lenonene jaun jetao, dede caje faan rijijieei nenea manaa neein curujaain nenea que jetao ichaohin amuhemuhecururejetelu canacaanu inoaesihuru. Nitohaneein jetaote, neniha lenonene jaun, ‘Dede caje nenea faan rijijieein nenea manaa te Cana Coaunera,’ naa Cana Coaunera Quiricha inoaesihuru” naauruhane jaunte:

³²“Coatiha Moisesa nii dede caje nenea faan manaa tihei. Acaihanejein Ofa Cana Coauneraachate nii dedeeu nenea faan esine teraneein ne. ³³Nii Ofa Cana Coauneraacha tei faante turue caa chauratane que, cachaauru rai ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nenea teranu que,” naa Jesosone jaunte:

³⁴“Atiin canacaanu rai inetono janonaa bana, nii faan que canacaanu sihura curuaanaa,” naauruhane janate:

³⁵“Canuna cacha rai ichaonaa tera faan neein neen. Cha teeinte carene uhe aca mijiteriaain. Cha teeinti qesenetae, aca cocoireriaain. ³⁶Nete inara rai aitocoaaunne esenetaeneeiche, inara nota que quiicha ichai coaraquiche natiin.

³⁷Satiin Ofa Cana Coauneraacha letoaita carene uhe. Nii jaunna carene uhi nihane sitaenereunni.

³⁸Coatiha quiicha ichana jerei ichacaaunne coina, dede caje uhin turuha uhaaun caa chauratane que. Acaihanejein caletoe Ofa Cana Coauneraacha jerei ichacaaunne coinana cau turuun. ³⁹Nabana nitajeuruha cachaaurune coataate caletoe Ofa Cana Coaunera. Nii jaunna satiin nii carai niicha teuri cachaauru ichateein michunajaa cureunni inae saa cana janonaane bana.

⁴⁰Nii Cana Coaunera Calaohi coaracuruhane esenetaauruha satiin cachaaurunete jere caletoe Ofa Cana Coaunera, chabana nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa raa esenetaeraaurune coina.

Nii jaunna inae saa cana janonaane bana ichateein michunajaa cureunni,” naain acaauru tonorae Jesoso.

⁴¹Niritiinte, “Canuna dede caje faunaa faan neenra,” naa Jesosone jaun nocoeje chanuure Jorioocuru.

⁴²Nitohaneinte ita rai: “Ta Jose calaohi Jesoso niha caane. Raotojoein inaca, neba, naajoain coitucuhacache natiin, dede caje faunaa nereta,” naauruha ita rai Jorioocurune janate:

⁴³“Inae canu necoeje chanuhichene jianecuchera. ⁴⁴Chunei carene unaa nainihei, nii jereein neniha caletoe Ofa Cana Coaunera. Inae saa janonaane banana nii carene uhine ichatiha cureunni. ⁴⁵Satiinte relareein Cana Coaunera,’ naa Cana Coaunera ere beracuru ioensiruhacha laenai quiricha cuhane jaunte, satiin Ofa ere aonain tonoraain que nerelanacaaurute, carene ureeicha.

⁴⁶Chabana Ofa coaraai chunei. Acaihanejein canuhachana coaraaun caje unaa nichaunna jaun.

⁴⁷Esinaena rauhijiriin aitoreeunni. Qesenetaerate ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nenea raa cureein.

⁴⁸Canuna ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nenea tera lenoneneein neeunra.

⁴⁹Neniha leinjiinejein cacha najaaun carene tabai choae amuhemuhecuroha inara inoaesihurune janate, que ichaauruhane coina cojoanoo netojoeein manaa neein curuajaain nenea quinacai nalae Ofa Cana Coaunera, que ichaauruhane coina. Nete, satein oore nii quihurera- inara inoaesihuru inae binaanein. ⁵⁰Canuna dede caje faunaa lenone neeun. Nii faan nichaaunne quicha, chabana orihain. ⁵¹Canuna nii lenone neein dede caje faunaa neein neeun. Nii lenone que ichaohin neite niriijijeein nitajenaachara nejeein niha cureein.

Nii lenone quicha tenaa jereite, cajabereonnein ne. Acane tiha cureeunni, que ichaohin neeuruha caa chauratane que nenacaaurune coina,” naa Jesusone janate,

⁵²“Chatohaneaina rai jaberoco que cana coroaatere,” naain nejesinajein ita cotaicha rijitocure Jorioocuru.

⁵³Nii jaunte: “Esinaena rauhijiriin aitoreeunni inara rai. Canuna Cana Coaunera Calaohinein, jelai Cacha Calaohinein inaraacha cohajei ineein neeun. Cajabereon quiin cacoichana coheneeichene, nihei ichaonaa esine ranaa nainiheeiche. ⁵⁴Cajabereon quiin cacoichana coerate, chabana nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa raa cureein. Acane, saa cana janonaane bana ichateein michuha cureeunni. ⁵⁵Ichaonaa tera lenone esine neein niha cajabereonne janate, ichaonaa tera conacai ineein ne cacoichana. ⁵⁶Nitohanein cajabereon quiin, cacoichana coerate, caniha jiniiquiin nereein. ⁵⁷Nii caletoaera Ofa Cana Coaunerate ichaonaa siri. Nii jaunna que ichaohin neeun. Nii rijijieein techu, cacoreniha ichaoha cureein caque lenonein nei.

⁵⁸Nii dede caje faunaa lenone quena aitoon. Coatiha nii inara inoaesihuru- ruhacha quii manaa rijijieein nihei. Nii manaa quihuruha niqii inara inoaesihuru, nete satein oore nii quihurera. Jana nii caitojoan dede caje faunaa lenone quiha cachanete, chabana nitajenaachara nejeein niha cureein,” ⁵⁹naain relanajae Jesuso, Caferenaon, acaauru rai sinacoca asaae netaojiauruha Jorioocurune jana.

Nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa tera erenaa

⁶⁰Caritiin relanajaa Jesusone jaunte: “Caaintatoha jataain caa naitoojoan. Chate nere tonorare,” naauruha nii caaijie arajiin cunacaauru cachaurune janate, ⁶¹aohanriin:

“Ta aihane carautaaichene. ⁶²Toohan- reichecha, jauriaa nihanulune jaun jelaia iniha cuhanune coaraquichene. ⁶³Caa quere aonaain esenetaeraurute, chaelai janonaa bana nitajenereein. Jana, caa aitocoanne esenetaelanaala erenaa tonoraauruhite, ichaoha jaberoco niha natiin, nitajiha cureein suujue. Cha que nelatihei cana jaberoco, cana suujue colane. ⁶⁴Nete jaiti caa aitocoanne jaan esenetaaurene inara tabaauru,” nae acaauru rai Jesuso, inae inoaelu caje coauneein, “Acaauru acaaurute quesenetaenereein. Jana, acate naaonjoain cacoulrujueein naaonjoain caeteratiha cureein,” naain coitucuhana jaun.

⁶⁵Nii jaunte: “Nii jereniha Ofane, carene unaa nainihei chunei,” naa Jesusone caijiete, ⁶⁶jianjihacoaure nii arajiin aina nerelananichaanune aina amuhemuhena- caauru niritoha Jesusone jaun.

⁶⁷Nii jaunte: “Inara netonaiha cajaohin caratiriin amuriquiche,” naain bajaa elechoonca corootajai nichaanune cajene jana:

⁶⁸“Ahan aihei. Chuna nenacae curichaacaanu. Nii canacaanu relainajaan tejian nenacae ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nenea teraneein ne. ⁶⁹Canacaanuna laaen ii esenetaacaanu. Nii jaunna acaihanejein Cana Coaunera Calaohi Curisitoneein neeine coitucuhacaanura,” naa Fedorone janate:

⁷⁰“Canuna lechoonca coroatajai niquichene cotijiaain raain neeun niqui. Nete, nii inara lechoonca coroataja nechua aansain moconajaeraneein ne,” nae Jesoso canacaanu rai. ⁷¹Nii Simoon calaohi Jodasi Isacariote quete aite Jesoso, aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja niha natiin coulurujuerichaaaine coitucuhana jaun.

7 ¹Nii baihate, Calileea batane que nenacaauru neseuru neseuru cachaauru relaa amuhemujue Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Jodea batane que cunaa jerihe, cuu sohin jaonaa jerecuruha cuu nenacaauru Jorioocuruna jaun. ²Nii janate, inae ichuunejeonriha lohanari beseta bitoaauruha Jorioocurune jaun:

³“Coo cau niha. Jodea cunihunte cuu chaaelai ichaaaine coaracurumii cuu nenacaauru ii coitucuurera. ⁴Coitucuha cachane jeriha chuneine, asiin cha ichana nainihe. Aihana jaun, letononeein satiin coarajeeurera notaracae ichaate coaracurumii,” nae nocoalacuru. ⁵Nihe nocoalacuru nihanatiin esenetaaurenihana jaunte aitocure.

⁶Nii jaunte: “Inasiina jaiti turuha cuhanune jaan cojoinacane caalanaala cureeun. Inara raite laaen caoachae joaenreein bana cuhichene, ⁷neniha chatohaneein inara aina nejerateein, inara cotaain, chatohaneein inara tenaa nainenihaa caa chauratane que nenacaaurune jaun. Canihate laaen nejerateeure, itolere baaso

ichacuruhane que rauhijiriin aitocoaunne coreniha. ⁸Inara cunichuchete beseta bitoaaiche. Jaiti curihaunni canu, turueniha cuhanune jaan cojoinaca quene jaun,” naain ⁹nii Calileea nedae Jesoso.

Lohanari beseta bitoaurera jana turuha Cana Coaunera Calaohi Jesosone

¹⁰Nii baihate inae cuuruha nocoalacurune jana, acaentonai cue acaauru caaijie nasina rijijieein, acaauru aina beseta bitoaa.

¹¹Nii janate inae nunuheca besetane jana ariirijieeure Jorioocuru: “Aancacha nii cacha,” naain ¹²cuu nejesinajeein coaucuhin ita rai ereerejeein:

“Acate caohachanejein cachaneein ne,” naauruha tabaaaurune janate, tabaauru:

“Caohachanejein cacha nihei jana canacaanu rai, cacha coritaain naojoanna jaun,” naaure tabaauru. ¹³Nete, rauhijiriin “Aca,” naain chaque erenaa nainene chunei Jorioocuru coasiha.

¹⁴Nii janate, netaojiauruhana jaan loreri Teenforo asaae enoha Jesosone jana, inae sanaa jere nii beseta.

¹⁵Nii janate cuu relanajaa Jesosone jana cojoaelatoore Jorioocuru. Cojoaelatiinte:

“Chatohaneaina nirijieein nerelaela-naala itolere coitucue,” naauruhane janate:

¹⁶“Coatiha casuujua caje quiiha rocohi nihei- caa inara relaanune jaan. Caa inara relaanune jaunte, nii caletoaera caje unaa ne. ¹⁷Nii jaunte inae jatoroaain Cana Coaunera jerenohi ichana jeratee aitocoaunne aonaain coitucuha cureein. Nitohaneinte esinaae rauhijiriin casuujua caje rocohin aitenihanune coitucuurereein.

¹⁸Charijieein teeinti: ‘Canuna caoacha cachaneein neeun,’ naain suujua caje

rocohin raotono que ereereecane, ereereje cacha raotojoein: ‘Caate jataain caohachanejein cachanein ne,’ naain caohachaaain belaaain coaracuruha cachaaurune coina. Nete rai letoaera curuaanaa coitucuhin coroaecuruhane coina, esinae rauhijiriin aite. Aihana jaun, Nihei nii que: ‘Casaje,’ naain ereereecuruhane jaanu.

¹⁹‘Cana Coaunera ere bera Moisesa ere tonoraacaanu,’ naainte ereeiche niqui. Nete: ‘Coa sonajaain jaohache,’ naain aitoa Moisesa natiin tonoraeneeichene jaun, casohin cajaanaa jerequiche,” naa Jesusone janate:

²⁰“Chana ishohin ijjiaonaa jerete aansai,” naauruhane janate:

²¹“Chanuna jana chaaen, nebetacanaa janonaa bana cunaitenaa rautaanune jana, cojoaelatiin obaaequichelu caniha. ²²‘Quichanein nejanoaa inara bereene, inae fosa janoniha nejanoaane jana, rai nacatichei cari jiununuhin saache,’ naa Moisesane jaunte niqui, nii tonoraain nebetacanaa janonaa bana niha natiin, canaanai nacatichei cari jiununuhin sauhin naonjoaain neeichelu.

²³Chanuna chaaen nebetacanaa janonaa bana lesajein cunaitenaa rautaanune coreniha, caniha obajein caque nererojoecaichelu. ²⁴‘Cana Coaunera aitojoaan tonoraacaanu,’ naaiche inara suujua cuhane natiin, esinae rauhijiriin Cana Coaunera aitoonjoan coitucuhin tonoraain niheeiche. Esinae rauhijiriin Cana Coaunera aitoonjoa coitucuhin neeinchene jananihane, caniha obajein caque nererojoecaain nerihheeiche,” nae acaauru rai Cana Coaunera Calaohi Jesuso.

“Naajoain cajena unaa neeun,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone

²⁵Nii janate: “Tana caa cacha aririjieuruha sohin jaoruhane

coinane,” naauruha nii Jerosaleen nenacaaurune jana, ²⁶“Nocoa chujiangra jianacoo neein satii coarajera notaracae ereerejena. Chanuna colaraain inauhene coarajeure.

Jerihanete acaauru esenetaain, ‘Acate Cana Coaunera letoa Curisitone,’ naaurucuiha cocoaianacaihuru.

²⁷Canacaanuna laaen, nii uhana jaan coitucuhacaanu. Jana turuha Curisitone, ‘Naojoain cajete uhera,’ naain coitucuerariaain,” naauruhane janate, ²⁸cuu nii ita taojjiaauruhana jaan loreri Teenforo asaae aonajenajaain,

“Esinaena aihana jaun, canu unajaan coitucuhiche. Coatiha casuujua caje coauneein uhaaun. Inaraacha coitucuhi Cana Coaunera caletoe. ²⁹Dede caje, aca caletoea jaunna coitucun caje uhanune jaun,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesuso tonijiaain.

³⁰Niritohane corenihate mucuhin amaain caresero cuhane Jesuso enoanaa jerecure niqui, nete jaiti cuu tenihana jaun, chatoaneei que biji teeurene.

³¹Nete, atiin esenetaain:

“Turuha Curisitone, coatiha aiha caa cachane amuritoheriin araai saain niicha ichai ichaain cacha notaariaain,” naaure arajii cachaauru.

Teenforo beraihurera folisiaacuru que Cana Coaunera Calaohi Jesuso mucuhin raerateeuruha fariseeocurune

³²Jesoso queecha ereeuruha cachaaurune que urihocuruhana jaunte, rautaaurenihana jaun nere tonoraeraauru Teenforo beraihurera folisiaacuru letoaaure nii fariseeocuru, nii cuu nena batirichuru curuaanaacuru, naojoaihuru, Jesuso mucuhin raacuuhane coina.

³³Nii jaunte:

“Basijiin reeintiariina cau neeorihun. Nii baihana nii caletoea rene cauha cureeunni. ³⁴Canu aririquichein niqui.

Nete caurueneriquicheein, nii cuhanune jaun turunaa naineneriquicheei najaun,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone jaunte, ³⁵nejeesinajejin itarai: “Chuna curute, ariirijiacachene niha natiin eruhenerihacache. Jerihanete Curiecocuru que najasiiteein nenacaauru Jorioocuru ataneu cunaa jere, Curiecocuru relaane coina. ³⁶Chatohanerichaain naate aite: ‘Canu ariichene niha natiin, caururiheicheein cuhanune jaun turunaa naineneriquicheeine jaun,’ nae,” naainte itacaje bajaebajaecure Jorioocuru.

**“Cocoirei carene uhinena
cocoa,” naa Jesosone**

³⁷Nii beseta satono janonaa banate, beseta nunuhe bana, bajaauruhane amuritoheriin Cana Coaunera bajaare jiniiquiin nii beseta bitoaa turunacaauru.

Nii jaunte beseta satono que nimichuhin tonijjain, nii cuu nenacaauru rai:

“Cocoirei carene uhinena cocoa.

³⁸Aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoaei cuhanene tochaneein, quesenetaera cacha suujua cajete mitureein acau rijijieein sorohin, jelaiha suujua cuhane maroema-roereein, suujua rucujueein rai ichaonaa nitajenaachara nejejin nena teraaunu que, chaen leochaauru rai niha natiin tihane coina,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, nii beseta bitoaurera rai.

³⁹Nitohaneein Cana Coaunera Suujue raaururichaain esenetaeraauru cachaaurune quete aite Cana Coaunera Calaohi Jesoso, coitucuruane coina. Jaiti dede curuaanaanein Jesoso enoanihana jaunte, esenetaeraauru rai suujue letoaene Cana Coaunera. Nii quete aite Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

**Jesoso coreniha ita caje
nelerucuruha cachaaurune**

⁴⁰Nii jaunte niritoha Jesosone jaun tabaauru:

“Acate nii turuha uha niicha jerecurei Cana Coaunera ere berane,” naauruhane jana,

⁴¹“Acate Curisitonera,” naocauruha leeochoaurune janate, tabaauru jana:

“Inasiin jetao Calileea caje uriha Curisitone coalanaala. ⁴²‘Jerichane-jeinte curuaanaa inoaei Rabiri rijijieein Beleen cocoaichanein nereein Curisito, curuaanaa inoaei Rabiri ichoalanein nena,’ naa Cana Coaunera Quiricha Inoaei cuhane natiin, Curisito nere Calileea cocoaicha,” naaure.

⁴³Niritiinte Jesoso coreniha cuu ita rohecaain ita caje nelerucure.

⁴⁴Tabaaurute mucuhin amaain caresero cuhane tenaa jerecure niqui, nete ichana nainene chunei.

**Jesoso esenetaaureniha
cocoainanacaihurine**

⁴⁵Nii jaunte, Jesoso colane turuha uuruha nii Teenforo beraihurera folisiaacurune jana:

“Chanuna mucuhin uhaeneeiche,” naain bajaauruha cuu nena fariseocuru, batirichuru curuaanaacuru, naaonjoaihurine jana:

⁴⁶“Cha corenihana mucuhin uharichaanu joareein coreniha. Nihei chunei cacha irihane rijijieein erei,” naauruhane janate:

⁴⁷“Ina nachu inara netonai coritaate.

⁴⁸Esenetaauruha cana curuaanaacuru, fariseocuru, naaonjoainurine coalanaala esenetaaiche. ⁴⁹Acaihanejin Cana Coaunera Ere coitucuruhi, Cana Coaunera joalecuru cachaaurute esenetae,” naauruhane jana:

⁵⁰⁻⁵¹“Nainihe joareein nere aonaelanaala, joareein: ‘Naojoainte ichae,’ naain, caohachaaain coitucuhelanaa, cacha casetecaacachene, niritiin aitoha cana quiricha inoaei cuhanene jaunne,” naa nii janotiin Jesoso rene turuha cunaa fariseo Necodemone janate:

⁵²“Ii tonaina Calillea cocoaicha neei. Nihei chunei Calillea caje ecocohin Cana Coaunera ere bera. Cana Coaunera Quiricha cuhane arihute coitucuhi,” naauruha leeochoauru fariseeocuru Necodemo rai janate, ⁵³nenajau cauha cuure nii cuu nenacaauru.

Ene cojoaelorohe

8 ¹Nii janate acaauru que janoriin, naain Oliboneein curuajaain nenea atane ucuuno cue Cana Coaunera Calaohi Jesuso. ²Inae janohane janate naain Jerosaleeun cauha cue, coaiteen enacoaaunein cuu nenea Teenforo asaae enohane coina.

Nii janate rene turuhajeeuruha arajii cachaaurune jaun, nelauriaain relanajae Jesuso. ³Nii janate nejelau quicha que nicharatihane jana ene cojoaelorohe eruhin, mucuhin, tajiha turuaa uure, Cana Coaunera aitoonjoa que cacha relaaurera fariseeocuru. ⁴Nitohanein turuaainte, nii cuu nenacaauru cataaun tein:

“Naaojoaain nejelau quicha ainane janana, caa ene eruhin mucuhin uhaacaanura cacha relaera. ⁵Cana Quiricha Inoaesi cuhanete laenaain cana rai rauhini tein letoaelu Moisesa, nitohaniha ene cojoaelorohe ne, sohin jaohacache ajeri que botosiine coina. “Tonaai jana ii,” ⁶naain bajaauere, nii ene sohin joaeratenaa jerenihane coulurujueeuruhane coina.

Nii janate acaauru tonoraelanaala notoroaain, biji couturi que atane laenaje. ⁷Nii janate cuu tonoranajae lanaala atane laenajiha biji couturi quene jana, cuu jeelai coaiteenejeein bajaebajaecuruhana jaun, couturi michuriin:

“Niha cau leinjiin inara jana osa que lanaala, chabana baaso ichae lanaala nenea ne, nii ichoaechaniha focoine

ajeri que,” ⁸naain coaiteen notoroaain atane laenaje biji couturi que Jesuso.

⁹Niritoha Jesusone jaunte, aihuru bana acaauru netonai baaso ichacuruhana jaun, acaauru suujua que tacaana jaun, coejeein, biinaa que ichoaichaaain leinjihana leinjihanaain mituhin cauha cuure. Inae satiin mituhin amuuruha nii ene coulurujueurerana jaun, nii eneecha que jerajejeein neorihana jaun, ¹⁰nimichuhin nichauraaain:

“Aancaauruche icholurueraauruta. Ta ishohin ijiaohache chuneine,” naain nii ene caje bajaa Jesusone janate:

¹¹“Aiheicheta curuaanaa. Nihei casohin cajoahiche chuneita,” naa nii enene jana:

“Niheichu, canu niha natiin chatohanein chetein, ishohin ijiaonaa nainihaaunche. Inae caunichuche. Jiaonriha caa baiha coaiteen nosateichenera,” naain nii ene jiane Jesuso.

Cana rai chauratane cononeein niha Jesusone

¹²Nii baihate coaiteen cachaauru rai beebeje Jesuso:

“Canuna caa chauratane que nenacaauru cononeein neeunra. Quere esenetaerate ichaonaa tera cono siricheein. Chabana nocohanaanau amuhemuheriaain,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone janate:

¹³“Nohaneeicha. Ichaajenihane aitiinte aitohicha. Nii jaun chaque nelatihei nii aitohine jaanta,” naauruha fariseeocurune jana:

¹⁴“Caraajenihane aitiin aitocoaaunne niha natiinte, nelate quere. Canuna nii uhanuluna jaan jelai coitucuun. Jana inara coitucuheeiche. Niheichu canu cunajaanu coitucuheeiche. ¹⁵Nechu jataain Cana Coaunera coitucuneeichene jaunte, joaenreein inara suujua

cuaaichene jaun, joanreein ereeree-
quiche. Aanca chunei coulurujueri-
chaaun canu. ¹⁶Canu, cacha couluruja-
nunete, esinae rauhijiriin coulurujueno-
joinee ne, canuhacha jelai caitono
nenihana jaun, caletoaera Cana Inaca
aina aitocoounna jaun. ¹⁷Charijieein
teeinti 'Ita rijiitojoeein ereeruha
coroatajai coaraaurune, esenetaacache
nete ne,' naain aite inara quiricha
inoaes cuhane, nitohanein ichaqui-
chene caina. ¹⁸Nirijieeinna coaranein
aitoon, nii caletoaera Ofa
cajiniichaain coaranein ne. Nii jaun
quesenetaachenetene," naa Jesusone
jaunte:

¹⁹"Aanca aihane nii chaca," naain
bajaauruhane jana:

"Cacoitucuneeichene jaun, Ofa
coitucuheiche. Cacoitucuhichene jana
nihanete, Ofa netonai coitucuriquiche,"
²⁰naain relanajae Jesuso, nii ita
taojiaauruhana jaan loreri Teenforo
asaae, nii coriqui teeruha cachaaurune
jaaun neein. Niritoha Jesusone jaunte
mucuhin enoanaa jerecure. Nete
enoaaurene, jaiti nitohanein
teeruhane jaan cojohinaca que
turuenihana jaun.

**"Nii cuhanune jaan cunaa
nainiheeiche," naa Jesusone**

²¹Nii baihate coaiten aitiin:

"Inae amuhanune baihate cariirijieri-
quicheein inacojoein. Nete inara osa
caan cauhacha neein oriquicheein, nii
cuhanune jaun cunaa naineneichene
jaun," naa Jesusone jaun:

²²"Jerihanete raajenihane nesohin
nijiaonreein. Nii jaunte nii cunajaun
cuenerihacacheine que aite," naain ita
rai ereerecuruha Jorioocuruna jaun:

²³"Inarate, caa chauratane que
neiniquiche. Canuna jana, cana choae
caje nena neeinneeun. ²⁴Nii jaunte oha

curiquicheein osa caaun, canunein
nihanune esenetaeneichene jaun," naa
Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana:

²⁵"Chaneina jian," naain bajaauruha
Jorioocurune jana:

"Inae inara rai aitocoacaaun turuha-
nune caje coaunein. ²⁶Niha arajiin
erenaa inara rai quiicha beenei. Nii
caletoaerate rauhijiriin esinae aite.
Cauricho que aonacaunna jaunna
jerichanetoejin beebjejeun, caa
chauratane que neniquichene rai," naa
Cana Coaunera Calaohi Jesusone
²⁷janate coitucusichurene, "Naaonjoain
Cana Coaunera quete aitera," naain
coitucuurenihane jaun.

²⁸Nitohanein coitucuurenihana
jaunte:

"Inara araaineein nihanu natiinte,
enuha que ecuu canu nujuatein canu
chujuraa curiquicheein. Nii banate
Curisitonein nihanune coitucuhin,
casuujua caje rocihin aitenihanune
coitucuha curiquicheein. Acaihanejin
carelaa Ofa Cana Coaunera jaan que
aitocoaaunne coitucuha curiquicheein.
²⁹Chabana jelai caratirihei caletoaera
Ofa, niicha jerenohin ichacaaunna
jaun," ³⁰naa Cana Coaunera Calaohi
Jesusone jaunte esenetaaure arajiin
cachaauru.

**Jelai tein Cana Coaunera cacha, jelai
tein Moconajaera cacha**

³¹Nii baihate esenetaaurera Jeroocuru
rai:

"Rauhijiriin quere tonoraachenete,
canu ere tonoraera esinenein neriqui-
cheein. ³²Nii banate esinae rauhijiriin,
Cana Coaunera jerenohi coitucuhin
raotojoein jianacoo ichaonaa naineri-
quicheein," naa esenetaerauru rai Cana
Coaunera Calaohi Jesusone janate:

³³"Canacaanu foeratera Abaraun caje
coaunein nihein chunei fatoroon

canacaanu cailichaera. Inasiinte nii aito hine tocohaneei enene cuhaneeeicha ichoreniha jianacoo mituhin nerichaanu. Nechu jataaina inoaelu caje coauneein raotojoeein rohecaeraelanaala ichohacaanu,” naauruha nii esenetaaichuru Jorioocurune janate:

³⁴“Satiin quere tonoraaauruhite jataain mululuhin osa tabai aiha ne. Nii chunijiu cuhin nichotenea nainerihaain.

³⁵Cana Coanera Calaoheinein nihanune jaunte ne carai rauhi jianacoo nii osa caje inara mitaanune caina.

³⁶Canu nii caje jianacoo inara mitaanunete esinae rauhijiriin jianacoo mituhin neriquicheein. ³⁷Abaraaunte chuhisi inara foeratera ne niqui, nete casohin cajaanaa jerequiche, quere esentaeneeeichene jaun. ³⁸Carelaa Ofa najaan quena inara rai aitoon.

Charijieein teeinti, inara relaa inara inacana jaan ichaquiche, nii rijijieeina canu netonai caletooa Ofane jaa ichaau,” naa Jesosone janate:

³⁹“Abaraaunte canacaanu inacane,” naauruha Jorioocurune janate:

“Esinae rauhijiriin Abaraaun calaohi neeichene jana nihanetera, aichejetohalune rijijieein neriquiche inara netonai.

⁴⁰Nete esinae caletooa Cana Coaneranene que aitocooaunne coreniha casohin cajaanaa jerequiche. Chabana nitohanai que nerurujuanaa jeriheilu Abaraaun. ⁴¹Inarate aiha inara inacane rijijieein neeinche,” naa Cana Coanera Calaohi Jesosone janate:

“Coatiha unosineein nihaacaanu, Cana Coaneraachate canacaanu inacane,” naauruha Jorioocurune janate:

⁴²“Cana Coanera inara inaca niha netera, canu belaicheeiche, Cana Coanera caje uhin cau turuhin nihanune jaun. Coatiha casuujua caje coauneein cau uhin turuhaaun. Cana

Coanera te caletooa. ⁴³Quere esenetana jereneeeichene jaunte, caa inara rai aitocooaunne aonasineeineche.

⁴⁴Moconajaerate inara inaca ne. Nii jaunte, caje nenea neeichene jaun niicha jereeicha ichaquiche. Nii Moconajaerate inoaelu caje coauneein soserejeein ne. Chabana rauhijiriin chaque irihe. Chaque irihanete nohane, nichaon nihana jaun, casaje nujuaneein nihana jaun. ⁴⁵Esinae rauhijiriin aitocooaunna jaunte quesenetaeneeeiche.

⁴⁶Chariji inara caje osaquiin nihanune coitucue. Chanuna esinae rauhijiriin aitocooaun natiin quesenetaeneeeiche.

⁴⁷Cana Coanera cacha nequichenetera, Cana Coanera ere rautaa in aonaain tonorareeiche. Cana Coanera cacha neneeeichena jaunte, Cana Coanera ere aohana jereneeeiche.

Abaraaun ajinhate nesihane Curisito

⁴⁸Esinaete rauhijiriin osaoquicha-Samaria cocoaicha,” naain Cana Coanera Calaohi Jesoso cotaihuruha Jorioocurune jana:

⁴⁹“Nihei aansijieein nejein osaaohaun. Nechu acaihanejein Ofaacha jerenohin ichaain nihanune corenihate caansaine que ereeiche. ⁵⁰Coatiha, ‘Canuna caohacha cachaneeun,’ naain irihaun.

Curuaanaaneieinte caeteein ne Ofa.

⁵¹Esinaena rauhijiriin aitoon, quere tonoraerate chabana nitajenaachara nejeein nereein,” naa Jesosone janate:

⁵²“Esinaete osaoquicha. Inasiinte Abaraaun, satiin Cana Coanera ere bera inoaesihuru, naajoaihurru inae oosichuruhalu inoaelu natiin, chere tonoraeraacha nitajenaachara nejeein neeurureta.

⁵³Abaraaun amurijiriinna nereei iite. Inae ohane jana ohacoaauruhalu Cana Coanera ere bera inoaesihuru netonai natiin. Chaneeeina jana ii nereei,” naauruha Jorioocurune janate:

⁵⁴“Canuna inara curuaanaa caohati neeun,’ naain irihanune caohacharihei. Nete caque: ‘Caate acaihanejein canu calaohine. Nere tonoraauche,’ nae Ofa Cana Coaunera. ‘Cacoaunera,’ naaiche niqiu. Nete ⁵⁵coitucujueneeiche. Canune laaen coitucun. Inara rijijieein casaje nichaaunnena, ‘Coitucuhaun,’ nareeun. Esinaena rauhijiriin caraajehane coaracaunna jaun, nere tonoraain caletoaana jaan ichaaun. ⁵⁶Inara foeratera Abaraunte, cau chauratane que catohaneein tururichaaunine coitucue. Nii jaunte inae ena cau turuhanune jaun corojeein rachoojoe,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaunte:

⁵⁷“Inasina saoquichoonca jaanacaaine coalanaala, canacaanu foeratera Abaraun coareei,” naauruha Cana Coaunera Calaohi Jesoso rai Jorioocurune jana:

⁵⁸“Aihanu. Esinaena rauhijiriin aitoon. Inae inoaeluna Abaraun ajinihana nesiha neeun canu,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone jaun, ⁵⁹ajeri mucuutaure, que botosihuruhane coina. Ajeri mucuutaauruhane janate, jianatoroaain acaauru cataan cuhin, Teenforo caje mituhin amue.

Maosa rautaa Jesusone

9 ¹Amuhemujuena jaunte leinjiin cacha maosaneein nejanoanaa coarae Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ²Coaraane janate:

“Chanuna maosaneein nejanoae caa cacha. Rai fojiaraauru osa caaun nenihane, rai nosa caaunna,” naain Jesoso caje bajaacaunune janate:

³“Aihei, coatiha nosa caun nihei. Niheichu fojiaraauru osa caaun nihei. Cana Coaunera ichanohi coaraa cachane coinatae catohaneein nejanoae. ⁴Inae caletoaeraacha icharatee ichacaunnete

ne, nainichaaunne chojataa. Inae caa baiha nainerihaaunni. ⁵Cau chauratane que nihanune quena, chauratane cononeein neeun,” ⁶naainte, atane choaae lune churutaa, biji couturi que laculacunejeein, itacariin nii maosa nota rujuaain:

⁷“Inae laaenra, taa necaajoanaa najaan Silohe inota culeenihura,” naa Jesusone jaun, cuhin culeecane caje turuhane janate, inae conoe nii maosa nota. (Silohe nanaate, Letono nanaane.)

⁸Inae nerautaa jana coaraante: “Caana lauhajelauhajein coriqui bajanajaoca,” naain ita caje bajaaree nii laurijiracuru- nii jauriaa nitohaneein coaraauru.

⁹Niritiin ita caje bajaante:

“Aca chujianrana,” naauruha tabaaurune janate:

“Aca nihane coalanaala. Tocohaniha chuhisi niqiu, nete aca nene,” naaure leeochoauru.

Nii janate raajenihane:

“Acaneun chujianrana,” naa raajene jaun:

¹⁰“Inasina jana enene conoe inota,” naain bajaauruhane janate:

¹¹“Nii leinjiin cacha- Jesoso neein curuajaain nenaate, atane choae lune churutaa, biji couturi que laculacunejeein, tucuaacain canota rujuaain: ‘Inae laaenra, necaonjoanaana jaaun Silohe culeenihura,’ naain caletohana jaun: ‘Ai,’ naain culeecaunne janate, inae conoe caa canotara,” naain bihane janate:

¹²“Aanca chaen nii cacha,” naain bajaauruhane janate:

“Jm, jm, jm. Aancachaainti. Coitucuhaun,” nae nii maosa nerautanaa.

Nii nerautanaa maosa caje bajaauruha fariseeocurune

¹³Nii janate nii maosa nerautanaa amaauruha fariseeocuru renene janate:

14-15 “Inasiinte enene conoe inotata,” naain cotaain bajaure fariseeocuru nii cacha caje, nebetacanaa janonaa bana atane choae lune churutaain biji couturi que laculacunejeein tucuaacain nii maosa nota rujuaain, rautaa Jesosone jaun. Bajauruhane janate:

“Itanicha que canota rujuarujuariin culeeratihane jana, culeecaaunne janate inae conoe canotara,” naane janate:

16 “Cana Coaunera caje nenaai nihei nitohanai cacha, amihaniha nebetacanaa janonaa banana jaun,” naauruha tabaaurune janate:

“Inasiinte Cana Coaunera tocohaneein ichaa natiin, osaona nihane nitohanai ichanaa nainerihe bajiaa,” naauruha nii leeochoauruna jaunte, ¹⁷coaiteen enacoauneein:

“Tonaai jana ii, nii ichautaera cacha que,” naain bajaauruhane jana:

“‘Jerihane acate Cana Coaunera Ere berane,’ naanu canu,” naa nii nerautanaa maosane janate, ¹⁸esentaarene. Esenetaaurenihana jaunte, fojiaraauru caje bajaure:

19 “Caana inara calaohineein maosaneein nejanoaa. Inasiina jana enene conoe rai nota,” naain bajaauruhane janate:

20 “Aca chujian, acate canacaanu calaohi maosaneein nejanoanaa ne. ²¹Inasiin chaaiti conoe enene rai nota. Niheichu nii rautaera coitucuhaacaanu. Cajejian bajaauche. Inae canaanai nihane coalanaala. Acate naine raaje bihane,” ²²naure nii fojiaraauru, Jorioocuru curuaanaa coasilha. “Acate Curisitone,” naain iriha chuneine, “Cau sinacoca asaae enohane jererihacacheein,” naauruha nii Jorioocuru curuaanaacurune raotojoein coitucuuruhana jaunte: ²³“Cajejian bajaauche. Inae canaanai nihane coalanaala. Acate naine raaje bihane,” naure nii fojiaraauru.

24 Nii janate coaiteen nii maosa niicha rautain cotijiain:

“Esinaen rauhijiriin beeu, Cana Coaunera notaracaae. Osaotoha nii cachane coitucuhacaanu,” naauruha Jorioocuru curuaanaane janate:

25 “Osaotoha nii cachane coitucuhaaanu canu. Acaihanejein maosa nihanune caje, inae enene conoha canota neeinchana coitucuujeueun,” naane janate:

26 “Chatohaneinte chete nitohaneein conoha inotane coinata,” naain bajaauruha coaiteenne janate:

27 “Inaera inara rai aitoonaa.

Chatonaaina nenacaen bereeun. Chanuna coaiteen enacoauneein inara rai bihanune jerequiche. Jerihane inara netonaite nere tonorana jerequiche,” naane janate:

28 “Iite laaen nii cacha ere tonoraa. Canacaanuna jana, jelai teein Moisesa ere tonoraacaanu. ²⁹Moisesa aina iriha Cana Coaunera neeichana coitucuhaacaanu. Jana nii cacha coitucuerai caoachanainejein. Chacaje chaaiti ecoonane,” naain nii maosa nerautanaa cotaicha rijitucuruhane janate:

30 “Tara canota tihane caje coitucuhichene. Niheichu: ‘Naaajoain cajete uhe,’ naain coitucuhcheeiche. ³¹Cana Coaunera bajaau osaaonaaurune tonoraeniha Cana Coaunerane coitucuhacaanu raotojoein. Acaihanejein nere tonoraain niicha jerei ichaain nena cacha bajaanete coroatajane Cana Coaunera. ³²Nihei chunei, inoaelu caje coauneein nitohaneein maosaneein nejanoaa leinjiin cachane jana nota cono tera. ³³Cana Coaunera caje unaa nenihane noote catohanai ichare,” naane janate:

34 “Osaotiin nejanoaaina jaun noote canacaanu relanaa jerecita,” naain nii maosa sitaure ita taojiaauruhana jaan loreri caje.

35 Inae nii maosa sitaauruhane coitucuuriiin, coaraa cuha Jesosone

janate que taca uhe. Nii jaunte caje bajae:

“Cana Coaunera Calaohi esenetaaina,” naain bajaane janate:

³⁶“Eenje. Carai beeuna, rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi nihane coitucuhin esenetaera Curuaanaa,” naane jana:

³⁷“Canuna acaneeun,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone janate, ³⁸nacatiha neseonraain:

“Esenetaanura Curuaanaa,” naane janate:

³⁹“Canuna caa chauratane que turuun, maosacuru niha natiin, conoha rai notane coina. Jana, notaa nocoetona-caauro maosaneein nihane coina,” naa Jesosone janate, ⁴⁰cuu aonajeuuruhana jaun:

“Canacaanu netonainoona maosaneein nihacaanu,” naa tabaauru fariseeocurune janate:

⁴¹“Maosa neeichene, caseteco coariheicheein osa coreniha niqui. Nete, ‘Itolere canacaanuhacha ichai coaraain coitucuhin ichacaanne jaun maosa nihaacaanu,’ naaichene jaun, caseteco coaraa curiquichein nii coreniha,” nae fariseeocuru rai Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

“Chariji teeinti, acuujuu edaa enoe. Niite asijiauto ne,” naa Jesosone

10 ¹Niritohane baihate: “Esihaena rauhijiriin aitoreeunni. Carenero ucuha acuujuu edaa enoite asijiauto ne. ²Jana, rauhijiriin nacuujuu cuhane enoite beraicha esine ne. ³Acuujuu beraichate, janone acuujuu joracaain, enohin curuaacuru curuaacuru que curuaatein, nii carenerocuru cotihacane tajiha uure, acaauru beraicha nihane ere coitucuuruhana jaun. ⁴Nitohanein cotihanajaain, inae saain mituuru jana, acaauru ajiniha

cuujihane jana, caajije cuure nii carenerocuru, acaauru beraicha nihane coitucuuruhana jaun. ⁵Jana nejelau cotihanaacanete, que janoriin soroore, nejelau ere nihane coitucuuruhana jaun,” ⁶naain niqui relanajae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, coitucuuruhane coina niqui. Nete, “Naonjoain quete aite,” naain aonaain coitucuurere.

Cachaauro corenihate oha cureein Jesoso

⁷Nii jaunte, rauhijiriin aonacuruhane coina:

“Leinjiin canuhachana jianacoo cacha mitaeranu que nena neeun. Cacolane cana Inaca Cana Coaunera rene turunaa nainihe chunei. ⁸Nii jauriaa cajiniha unacaaurute, nechu jataain cacha coritaeraaunu que unacaaurulu ne niqui. Nete, nere tonoraarene cacoitucueranuuru cachaauro. ⁹Leinjiin cacorenihachate naine, cana Inaca Cana Coaunera bijiu tacaain aina neeichene. ¹⁰Arajiite inara curuaanaanein nena jere, nechu jataain nohanein inara coritaain. Acaauru esenetaain, acaauru ere tonoraeraaurute caoachanainejeein nitajiha cuuruein. Canuna turuun, raotojoein rachoojoein cha latelanaala Cana Coaunera aina neeichene coina. ¹¹Canuna esinae rauhijiriin inara curuaanaanu que letononeein neeun. Nii jaunna oha cureeunni satiin canu cachaauro coreniha, nabana necairichaauruhane coataa, satiin quere tonoraain esenetaeraauru, necairichanaa coaraelanaala rauhijiriin Cana Coaunera aina nihane coina. ¹²Nii curuaanaa neein nena jereraaurute, nechu jataain core coinaacha aihuruhana jaun, niha acaauru aina nejeratein acaauru coineterane, cachaauro jaohin ratiirin sorooruhane acaauruhacha mucuhin

sooruhane, cajihaneein ita caje riaeaneure. ¹³Nitohaneente rai cachaauru ratiriin soroore, nechu jataain curuaanaa neein nenea jerecuruha core coinana jaun, coaraain cuu nainauruhane coina. ¹⁴⁻¹⁵Canunajan nenacaen caohacha nejeein curuaanaanein neeun. Charijieein teeinti cacoitucuhiche nii rijijieeina Ofa coitucuun. Nii rijijieein inachu, canu cachaauru coitucuun. Jerichanejeein techu coitucunajaanune rijijieein cacoitucuure. Canuna canu cachaauru coreniha caraajenihane neteein oha cureeunni. ¹⁶Nihachu naain nejelau canu cachaauru, cotihanaacaun nete ne, ita aina inara tihanune coina. Cotianaacaun nete, quere tonoraain uuree. Inae nitohanihanena leinjiin canuhacha inara curuaanaa neein niha cureeunni, nitohaneein ita aina inara tihanu ne.

¹⁷Nere tonoraain caletoaana jaan ichacaunna jaunte, jataain caoelai cana Inaca Cana Coaunera. Nii corenihana caraajenihane netiha cureeunni, casohin cajaanuruhane coina, nena ichanaa cureeunni. ¹⁸Canu jerenihanune, nihei chunei casohin cajaanaa nainerihe. Nena caraajenihane netiha cureeunni, nitohanihanune coina caletoa Ofa Cana Coaunerana jaun,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ¹⁹Niritoha Jesosone esenetaeraauru Jorioocurute, nii esenetaauruhichuru caje nejelau neleruhin neeure. ²⁰Niichurute:

“Chanuna caa osaonaa nechu aansai jaeloroheneein nenea cacha ere tonoraare,” naaure tabaauru itarai.

²¹Nii jana nii esenetaaurerate laaen:

“Osaocane noote caritiin erere. Chasiina jana osaocane maosacuru nota cono tere,” naaure ita rai nejesinajeein.

Cana Coaunera Calaohi Jesoso raureniha Jorioocurune

²²Inae elohena nihane janate, Jerosaleeun ita taojiaain nii loreri inoaei Teenforo besaute beseta bitoaaure Jorioocuru. ²³Nii jana nii Teenforo coonri seeonjoan- Saloomoon curuaa siriin nenea asaa amuhemuheca Cana Coaunera Calaohi Jesosone jana ²⁴curuaacotaain, acaauru cataaun teteriin:

“Cha carajana ereree ii coitucuhacaunune coina. Rauhijiriincha letonoanein eree, esinae Curisitoneeine,” naauruha Jorioocurune jana:

²⁵“Inae bihanulu. Nii jana quesentaheechelu. Inae caletoa Ofana jaan ichacaun inara notaracae. ²⁶Nii coaraqiche niqui. Nete jauriaa aitocooaunne tocohaneein canu cacha neneichene jaunte, caje nainaan quesentaeneeiche. ²⁷Coitucunajaan nihanune rijijieein techu, cacoitucuhin quere tonoraain neeure canu cachaauru.

²⁸Canuna acaauru rai nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa teeun. Chaaelai janonaa bananeriaain nitajeeuruhane. Niheichu chaen cacaje rulunajaera.

²⁹Satiin curuaanaacuru curuaanaa Ofa Cana Coaunera carai tenajaana jaun, nihei chunei cacaje rulunajaera.

³⁰Canuna, Ofa aina leinjiin Cana Coauneranein nihacaanu,” naa Jesosona jaunte, ³¹ajeri mucuutaare Jorioocuru, que bodoosihuruhane coina.

³²Nii jaunte: “Itolere caohachana ichaun satiin coarajeichene notaracae, Ofa letononeein. Chatohane corenihana nitoanein ajeri que canu bodoosicheeiche,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone janate:

³³“Caohacha ichaaine coreniha ajeri que ii bodoosiriahacaanu. Cana Coaunera niha nocoetiin, Cana

Coaunera rohecaaina jaunna ichana jerichaanu. Cana Coaunera niheeli. Raujiaain cachaneein natiinte Cana Coaunera niha nocoetohi,” naauruhane jana:

³⁴⁻³⁶“Inarate casohin cajaanaa jerequiche, ‘Ofa cana Inaca calaohi nichaaun,’ naanune coreniha. Chaaen techu nii coreniha, ‘Ofa cana Inaca Cana Coaunera rohecaaa,’ cacoeiche, Cana Coaunera chujian raajenihane, ‘Canu calaohichuru’ naa inoaelu ichaue-naauru rai, rai quiricha inoaesii cuhanena jana, esenetaaichelu satiinina jaun chujian, caa chauratane que caletooa Ofa cana Inaca, niicha jerenohi ichacaanne coina natiin. Inasiina Cana Coaunera rohecareeun, ‘Ofa Cana Inaca calaohi nichaaun,’ naanune coreniha. ³⁷Ichaa Ofane tocuhanein cha ichaenihanune coa canu esenetaache. ³⁸Aihane jaun, canu esenetaeneichene nihanatiin, nii canuhacha ichai coaraain esenetaaichene ne caohachae. Nii ainate canu aina niha Ofa Cana Coaunerane jana, canu rai Calahineein aina nihanune esenetaaichene caohachae,” naa Jesusone jana,

³⁹coaiteen mucuhin amanaa jerecuruhane jana, acaauru que janoriin amue Jesuso.

⁴⁰Acaauru que janoriin amuhinte Jorodaan jerau cauha cue. Nii jauriaa cachaauru coujunacatihalu Joanna jaaun turuhin cuu ne. ⁴¹Nii janate rene turuha uure arajiin cachaauru. Cuu turuhin coaraain:

“Esinaete chuhisi rauhijiriin aite Joaan, caa cacha que. Niicha ichai ichaain cana notaaca Jesusone rijijieein cana notaacane que airijiinte, esinae rauhijiriin aitohane tocuhane,” naainte ⁴²Jesoso esenetaaure cuu nenacaauru cachaauru.

Oha Lasarone

11 ¹Naain Betaniau coroatajai baihuru aina nenea Lasaroneein curujai jetaote, banejelanaala cunaite.

²Marata, Mariha, naa nii baihuru curuaa. Nii Marihate, Cana Coaunera Calaohi Jesoso tijia choaae erene jujui jataain coreti chorohin, couturiji que jacoraera ne.

³Nii jaunte cunaitiha nii acaauru cona Lasarona jaun, “Cunaitiha iicha belaaicha curuaanaa,” naain Jesoso rai berateeure.

⁴Nii jaunte Jesoso rene turuhin beeuruhane jana: “Coatiha nii cuaaetoha nii cunai caaun orihaain. Cana Coaunera coitucuhin, ‘Caohatoha Cana Coaunera Calaohi,’ naain Cana Coaunera Calaohi coitucuuruha satiin cachaaurune cointate cunaite nii cacha,” naainte cuelanaala cuu coroata janohin ne Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ⁵Nii baihuru aina curataain belainaca natiinte ⁶“Cunaitiha Lasaro,” naain berateeuruhane jana. ⁷coroata janohi cuu nihane baiha:

“Chajaauchete coaiteen Jodea cunichaache,” naa Jesuso, aina nerelanaa nichaanune raine janate:

⁸“Jaitinootera carajaje, ishohin ijiaonaa jerecuruha Jorioocuru, ajeri que ii bodoosiine. Nii atiin inachura coaiteen ucuaae cunaa jereeite cacha relaera,” naacaanune janate:

⁹⁻¹⁰“Tana, cojoanonaateein caletooa Ofa Cana Coauneraa jaan ichacaanune nihane coitucuhichene. Ichaenihanune, canuhachana baasoneein nedareeunni,” nae Jesuso.

¹¹Nii baihate: “Siniha cana belaaicha Lasaro, nocola inae nocola curichaaun,” naa Jesusone jana:

¹²“Aihana jaunte chujian, sinihana jaun nerautareein,” naacaanu. ¹³Esinae

sininaa que jecha aite naacaanuna jaunte,

¹⁴rauhijiriin: “Inae oha Lasaro.

¹⁵Caoacha quete cuu nenihanune jana ai. Inae laaen jataain quesenetaa curiquicheein,” naa Jesusone jana:

¹⁶“Chajaauchete cana netonai aina cunichaache, aina jiniiquiin ohacachene coina,” nae nii Tomasi canacaanu rai. (Nii Tomasite curuaateeuere Fafione neei, fafione nihana jaun.)

**Onaa ichateein, rai ichaonaa tera niha
Cana Coaunera Calaoihi Jesusone**

¹⁷Nii janate Betaniau turuha Jesusone jana, inae jena janoha atane neruujuene beeure. ¹⁸Saaneein itaraeniha Jerosaleen caje nii Betianie jaunte, ¹⁹tajiha caje turuhacoaure Jorioocuru, nii onaa cacha baihuru Marata, Mariha, naaonjoain suujua nunaauruhane coina.

²⁰Nii janate turuelalajeein tajiha uujiha Jesusone coitucuuriin que tacaa uhe Marata. Jana, Marihate, loreri asaee nedae.

²¹Nitohaneein cuhin Jesuso que tacaain: “Cau neeichene jana nihane, oriheiche canejerata curaanaa. ²²Nete, chaelai bajaachene ichei tiha cureeinche Cana Coaunera,” naa Maratane jana:

²³“Ichanaante coaiten nichaura-reeinche,” naa Marata rai Jesusone jana:

²⁴“Eenjeen airichaaanche chuhisi. Inae besautiha cana janonaane banate, coaiten ichanaain ichaoha cuurureeinche oonacaauru niquicha,” naa Maratane jana:

²⁵“Canuna onaa ichateein, rai ichaonaa nitajenaa charanejeein nenaana jaan teraneeunche. Quesenetaerate, ohane niha natiin ichaoha cureeinche. ²⁶Satiin jaiti ichaohin nenacaauru quesenetaanete, ohane niha

natiin, chabana nitajenereeinche. Caa caitoonjoan esenetaaichena,” naa Jesusone jana:

²⁷“Eenjeen, iite Curisito neein- Cana Coaunera Calaohineeinchene esenetaanuchera. Iite caa chauratane que turuha uha niicha jerecuri canacaanuhacha cohajei ineinchera,” nae Marata.

Lasaro atanebana choae chanaa Jesusone

²⁸Niritohane baihate, nocoasai Mariha cotihaca cue Marata. Rene turuhinte: “Taute turue cacha relaera. Ichotijiaeratiha jaunna ii cotihaca uun,” naa Maratane jana, ²⁹luhecotariin nimihuritiin Jesuso coaraa uhe Mariha. ³⁰Nii janate nii ratiriha Maratana jaau jelaiha ne Jesuso, jaiti nii neseu turuelanaala. ³¹Luhecotariin nimihuritiin uha Marihana jaunte caajie uure nii loreri asaee aina neein suujua nunaa nenacaauru Jorioocuru, “Naain atanebana choaee jecha inaderaa cue,” naain niqui caajie cuure nii Jorioocuru.

³²Nii janate Jesuso rene turuhin nacatiha neseonraain:

“Cau neeichene jana nihane, oriheiche canejerata Curuaanaa,” naain ³³chanaa Marihane jana, aina chanaauruha Jorioocuruna jaun, jataain inaderaain:

³⁴“Chu atane rucuhecure,” naain bajaa Jesusone jana:

“Nota taute atane rucuhecerera Curuaanaa. Chajaautejian coanicha,” naauruhane jana ³⁵chanae Jesuso.

³⁶Nii jaunte: “Jataainte coinadera,” naaure Jorioocuru tabaauru.

³⁷Nii jana leochaaurute jana: “Tajian caa cacha, maosa nota cono tihallune. Tajian jana naineriha chaelai ichaa oheniha Lasarone coinane,” naaure nii leochaauru Jorioocuru.

Oo caje ichanaa Lasarone

³⁸Nii jaunte atane bana rohan turuhin, coaiten inaderae Jesuso. Ajeri jachu

cuhane ita rucuhecuruha Jorioocuru, jelai ajeri que fuhina jaun:

³⁹“Joracaache,” naa Jesosone janate:

“Inae jerihane nirinichache cacha natiinta. Inae jena janohache aiha cachane natiinta Curaanaa,” naa nii nijiaonaa cacha bai Maratane jana:

⁴⁰“Inaera ichei, ‘Esenetaaichenete Cana Coaunera ichanohin caohati coaariquicheeincha,’ naain ichei aitoonchena,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone jana ⁴¹⁻⁴²joracaauruhane jana, dede coarajeein:

“Nariha Ofa, ii bajaanune sатиin quiicha bajanojoin tenajaaqui bajaanune naineeine coreniha. Nii jaunna ichei aitoon, aonacuruha nuricho que cau nenacauru cachaaurune coina, aonaain esinae rauhijiriin ii caletohaine esenetaauruhane coinara Ofa,” naane ⁴³baihate:

“Lasaro, mituu nii lai caje,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesoso tonijiaine jana, ⁴⁴tajiha conara tijianeein mituha uhane jana: “Batuhichuchete jianacoon mituhine,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

⁴⁵Nii ainate Cana Coaunera Calaohi Jesoso esenetaaure le lauriin Jorioocuru, nii Mariha corianiha cunacaauru.

**Jesoso mucuuruhane rai
neuruha fariseeocurune**

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁶Nii jana, acaauru tabaauru jetaote turuhin biha cuure fariseeocuru rai.

⁴⁷Nii jaun jetaote itataojiaaure fariseeocuru, batirichuru curuaanaacuru, saain cocoainanacaihuri nii que ita rai ereereecuruhane coina. Nii jaun jetaote ita rai:

“Inae itolere ichaa nii cacha. Inasirihacacheta. Maosacuru rautaain, onaa ichatein, lenone faain, itolere

ichaa inae. ⁴⁸Naajeein inauheneicha coarajihacachenete, esenetaacoaauruha sатиin cachaaurune, cana cairichaaurrein Romanocuru rai cocoainanacaihuri. Cana raite caa ita taojianaana jaan loreri Teenforo chamuhitiin cana cairichaaaurure,” naaure jetao Jorioocuru curuaanaacuru.

⁴⁹Nii jana jetaote, cuune leinjiin Caifasinein curujajaan batirichuru curuaanaa. Nii jetaote:

“Joareeinte ereereequiche. ⁵⁰Nita coitucuhichene, cana caohachanu que tejian oha cureein nii leinjiin cacha, nabana necairichanaa coaracaache sатиin Isaraeli cocoaicha nichaachene coataa,” nae jetao acaauru rai nii Caifasi.

⁵¹(Coatiha suujua caje coauneein rocohin aitohi nii Caifasi. Nii ajaana cuhane batirichuru curuaanaa neein nihana jaunte coroatajane Cana Coaunera, nabana necairichaa Jorioocurune coataa oha curichaain Cana Coaunera Calaohi Jesosone que aitohane coina. ⁵²Coatiha Jorioocuruhacha coreniha oha curihaain niqii. Sатиin chauratane sacutaain riaanein nenacauru Cana Coaunera calaochichuru jitariin taojiaane coinatae aicheein.) ⁵³Nitohanein oo caje Lasaro ichatihane caje coauneente, Cana Coaunera Calaohi Jesoso que necosuujaaure Jorioocuru rai cocoainanacaihuri, sohin jaoruhane coina.

⁵⁴Nii jaunte Jorioocuru rai cocoainanacaihuri rai ecocoelanaala nii Jodea batane caje mituhin naain Efaraaiun cue Jesoso. Cacha areroo rohan nena neseu Efaraaiun cuhin cuu ne, canacaanu aina.

⁵⁵Fasocoa cataihajeein, neseeuru neseeuru caje naain Jerosaleeun cuhajeeure, acaauru necoaauna rijijieein naunatajaain, necaonjoaain jatoroaain

Fasocoa beseta bitohauruhane coina.

⁵⁶Nii Jerosaleeun turuhinte cuu cajianein Jesoso ariirijieure. Cuu nena ita taojiahuruna jaan Teenforo asaae ita taojiaain:

“Beseta bitohanacha urichaa,” naain itacaje bajaare, ⁵⁷“Chunocoha, ‘Cuute ne,’ naain coitucuhane, beeenete mucuhin raeratihacaanu,” naauruha fariseeocuru, batirichuru curuanaacuru, naaonjoainurine jaun.

Jataain Jesoso belaiha Marihane

12 ¹Saota janonejeein lanajeeca Fasocoa janonaane janate, nii oo caje niicha ichatei Lasaro coaraa cue Jesoso naain Betaniau. ²Nii janate cuu beseta bana rijijiein Jesoso coroaateure, raaoti lenone que. Lasaro bai Maratate, acaauru rai lenone lauriae.

³Nii jana litoro cataaun uujoaain erene jujui coreti uhaain, que Cana Coaunera Calaohi Jesoso tija rujuaain, couturiji que jacoraa Marihane jana, juujijiaain bijiihaque nii loreri asajai.

⁴⁻⁵Nii jaunte: “Chanuna nichata fashai janonei amihanena core tocohanein necoretelanaala aihure, cairichaihuri coroatajanenarichaa,” nae nii canacaanu lechoonca coroataja Simoon calaohi Jodasi Isacariote, nii Jesoso coulurujueranu. ⁶Coatiha esinaae rauhijiriin cairichaihuri coroatajanena jerihane caaun aitoi. Asijiautonihana jaunte aite, nechua jataain aca nii coriqui raane jerena caaun. Aca canacaanu coriqui beraichanein nihana jaun raotojoein basijiauhane coinete aite.

⁷Niritoha Jodasine janate: “Coa roerohecaa. Cajabereeo rucuhacuruha najaannu que niicha rucujuei nihana jaunte ichae. ⁸Cairichaihuri coroatajana jereenete, nereein inoaelu

netojoein arajiin cairichaihuri. Coatiha inoaelu netojoein cau nerinaaunni inara aina,” nae Jesoso.

Lasaro sohin jaonaa jerecuruha Jorioocurune

⁹Nii baihate, Betaniau niha Jesusone coitucuruin coaraa cuure Jorioocuru. Coatiha acaacha coaraa aihuruhi. Lasaro- nii oo caje niicha ichatei coacacuruhanane coinane maajeenete aihure.

¹⁰Nii jaunte ita suujua rijitojoein, ita suujua tacaain, “Chatohaneente acaentonai sohin jaonaaneeineta,” naain ¹¹nii Lasaro netonai que necosuujuaare batirichuru curuanaacuru. Ohane jana ichatiha Jesusone coaraain esenetauruha le lauriin Jorioocuru, acaauru jianeinna jaun.

Jerosaleeun turuha Jesusone (Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹²Nii janate Jerosaleeun cuhacoaare arajiin cachaauru, Fasocoa beseta bitoaa.

Nii cojoanoote turuha urichaa in Jesone coitucure. ¹³Nitohanein coitucuhinte, elele alo saajiiin amaain que taca cuure. Que tacaain: “Caohacha quete uhicha- canacaanu coroatajaneraunu que Cana Coaunera letono. Cachuura,” naain, “Caa Cana Coaunera letono belaihuruhine itolere cachaauru. Caa Isaraeli Curuaanaa Rey belaihuruhinera,” naain, ehequiiin corojeein Jesoso raure. ¹⁴Nii janate cabario tocohanein nena boro ichoaae iniin laulauquiiin turuha uhe Jesoso, aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanene tocohanein:

¹⁵“Coa coasichachera Jerosaleen cocoaichacuru. Coaracuche, boro choaete laulauquiiin turuha ureein

inara Curuaanaa Reycha,”
naa Cana Coaunera Quiricha Inoasesi
cuhane tocohaneeinte turuha uhe
Jesoso.

¹⁶Nii janana caoachanae netojoein
aonajihacaanu aina nerelanaa
nichaanune. Nii baiha inae dedeeu cuha
Jesosone janate, canacaanu suujuau
neeorite, niriitiin aitoha Cana Coaunera
Quiricha Inoasesi cuhanene tocohaneein
aihane coaracaanune jaun.

¹⁷Oo jana nii Lasaro ichtatiha Jesosone
coaraauru cachaaurute nii leochaauru
rai beeuruhana jaun, ¹⁸nitohanein
onaa ichtatihane coitucuuruhana jaun,
Jerosaleeun turuha Jesosone jana, que
taca cuure. ¹⁹Nii janana coarajena-
jaain: “Inae coaraquiche. Inae cha
chana nainihaacacheta. Coaracuchera.
Saainte aina cuurera,” naain ita rai
ereerejeeure fariseecuru nejesinajeein.

Jesoso arihuruha Curiecocurune

²⁰Naain Jerosaleeun cuhin Fasocoa
beseta bitoha cunacaauru aina
cunacauru ²¹Curiecocuru tabaaurute
Jesoso aina nerelanaa Ferifi rene
turuhin: “Jesoso coana jerichaanura
curaanaa,” naaure. (Nii Ferifite Calileea
batane que nena Betesaaida
cocoaichane.) ²²Nii janate Aandersi rai
bihana jaun, jiniiquiin cuhin Jesoso rai
biha cuure. Jesoso rai beeuruhane
janate:

²³“Inae laen ecu tiha ohanune
cojoinaca. Canuna inaraacha cohajei
cachanein neeun. Ohanune baihate
satiin curuaanaacuru curuaanaa niha
caenoaa cureein Ofa Cana Coaunera,”
nae Jesoso. ²⁴Niritiinte, “Esinaena
rauhijiriin aitoon. Charijjeein teeinti
lecuhejeein temueraeniha arosone,
omaroelanaala jerichanejeein ne. Jana
atane choaae naluhane, omarohin
arajiin inacaain nefae. ²⁵Nii rijijeein

techu ne cacha netonai. Niicha jereicha
ichaa cachanete, temueraeniha ne, aiha
arosone rijijeein jerichanejeein ne.
Nirijieeinte, nechu jataain joareein
niha cureein. Jana cha que casilanaala
Cana Coaunera jerenohi ichaa
cachanete, Cana Coaunera bijiu taca
cureein. Jana, ainihanete nitajiha
cureeincha. ²⁶Quere tonorana jerera,
quere tonoraaine. Nii quere tonoraerate,
nii cuhanune jaun niha cureein caniha.
Chaen techu, quere tonoraera, Ofa rai
coroaenacai ichareein,” nae Jesoso.

Orichaaaine biha

Cana Coaunera Calaoihi Jesosone

²⁷Nii baihate: “Nererojoecaa jataain
casujua. Chatohanerihanu coaetaata.
Nihei, ‘Cacorataaneu Ofa, casohin canu
ateinaauruhane coataa,’ naain erenaa
nainihaun, nii coina cau turuhanune
jaun,” naane baihate, ²⁸“Ofa, coaiten
iicha ichana jerei ichaain caa cachaauru
notaacu, aihute coaraain, ‘Caohatoha
Cana Coaunera,’ naaurumiin satiin
cachaauru coaraaincha,” naain Cana
Inaca Cana Coaunera bajaa Jesosone
janate dedeeu tonii:

“Inae ichacaun cacoitucuuruhane
coina. Inae coaiten icharichaanuni
coaraain canu nichaanune coitucuu-
ruhane coina,” naain toni dedeeu. ²⁹Naa
dedeeu toniine jana:

“Arara jecha,” naaure nii cuu neein
aonajeeurera cachaauru. Nii jana
tabaauru: “Cana Coaunera letonote
aite,” naauruhane jana:

³⁰“Coatiha canu rai aitoi. Aonaqui-
chene coinete inara rai aite. ³¹Inae
chauratane curuaanaa Moconajaera aina
jaoleneein neeururichaa inae Cana
Coaunera coitucuuruhi. ³²Inae ecuun
coroso que nihanunena, satiin quesene-
taaurera raa cureeunnicha,” nae Cana
Coaunera Calaoihi Jesoso. ³³Niritohane

ainate, “Naonjoainte oha cureeincha,”
naain coitucure satiin cachaauru.

Niritoha Jesosone jaunte: ³⁴“
‘Onaachara nejeeinte nirijieein niha
cureein Curisitora,’ naa canacaanu
quiricha inoasesi cuhane natiin, chatoha-
neeina coroso que ecuun nere nii
cachaneein nejanohanaa. Charijina nii
cachaneein nejanohanaa ne,” naauruha
Cana Coanera Calaohi Jesoso rai jana:
³⁵“Canuna catcha cononeein neeun.
Basijiin reintiariinne inara aina
neeorihun. Quesenetaauche, inae inara
ratirihanune, nocohenaanu nitajeei-
chene coataa. ³⁶Cau jaiti nihanune
cojoataa quesenetaauche, canu
cachaneein neeichene coina,” naane
baiha jianatoroain acauru caje naasi
Cana Coanera Calaohi Jesoso.

Jesoso esenetaaurenihia Jorioocurune

³⁷Itolere maosa rautaain, onaa
ichateein, lenone faain, naojoaan
acaauru notaracae Jesoso natiinte,
esenetaaurene Jorioocuru.

³⁸Inae niritiin laenaain bialu inoaelu
Cana Coanera Ere bera inoasesi Isaihasi
najaunte, nii laconaa nainene:

“Cha canacaanuhacha
beebejei esenetaete
curuaanaa,”
naainte:
“Chariji jana iicha ichai
coaraain esenetaete
curuaanaa”

naain laenaclu Isaihasi. ³⁹Nii jaunte
esenetana jerecurenihaluna jaun
coaiteen laenaain:

⁴⁰“Jauriaa esenetana
jerecurenihana jaun,
inae acaauru suujua anioaan
Cana Coanerana jaunte,
turuha Cana Coanera Calaochine
jana
coitucurene,

nota que coaraain
nesoone caaun
enaraa coitucuuruhane coataa.
Nitohaneeinte
tenajae Cana Coanera,”

naainte ⁴¹laenaclu Isaihasi inoaelu,
cajiha cana rai chauratane que turuha
uha Jesosone ajiniha. Ichoaichanihate
nii coaraain caritiin laenaclu Isaihasi
inoaelu.

⁴²Nii natiinte saain esenetaurenihane
caniha, esenetaaure araijiriin. Cooain-
nacaihuru tabaauru niha natiinte
esenetaaure niqui. Nete chunei rai
beeurene, nii ita taojiauruha najaan
loreri sinacoca caje sitanajaa fariseecu-
rune coataa. ⁴³Acaauru belaiha Cana
Coanerane rautaauruhane amuritohe-
riin acaauru belaiuruha acaauru
araichurune jerecuruhana jaun.

Nereecha que cachaauru coulurujiha Jesosone

⁴⁴Nii jaunte tonijiaain: “Quesenetaera,
coatilha canuhacha esenetarinaain. Nii
caletoaera Ofa niha natiinte eseneta-
reein quesenetaera. ⁴⁵Cacoharaerate nii
caletoaera netonai coarae.

⁴⁶Canuna caa chauratane cono neeun.
Canuna caa chauratane que turuun,
nabana nocohenaana niha quesenetae-
rane coataa. ⁴⁷Quere tonoraeniha
chuneine coatilha canu couluruje-
rinaauni. Coatilha caa chauratane que
nenacaauru coulurujueranu que uhaun.
Jianacoon niha caa chauratane que
nenacaauru cachaaurune coinana
turuun. ⁴⁸Chariji teinti, ‘Caohachaita,’
naain quere tonoraene. Niite couluru-
jiha cureein caa quicha beebejei Erenaa,
inae saa cana janonaane bana,
⁴⁹casuujua caje rocohin aitenihanune
jaun. Caletoaera Ofa aitoonjoaacha
quena caa aitiin inara relaun. ⁵⁰Ofate
caletoe nitajenaachara nejeein niha

canu ere esenetaain tonoraerane caina. Nii jaunna caletohane rijijieein, caa aitoon,” nae Jesoso.

Aina nerelanacaauru tija culeeca Jesusone

13 ¹Le janojoeein lanajeeca Fasocaa besetane janate, inae Cana Inaca rene cauha cuhane catainaacane coitucue Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Itolere janonaa bana chauratane que nenacaauru cachaauru belaiha coichana aina cutainna jaunte, esinae rauhijiriin belainaacane coitucuuruhane caina raajenhane netiha cureein. ²⁻⁴Nii jaunte aina nerelanaa nichaanune aina lenone Jesoso. Nii janate cuune canacaanu aina Simoon calaohi Jodasi Isacariote, suujua saruha Moconajaerana jaun Cana Coaunera Calaohi Jesoso coulurujue-ranu. Nii jana satiin curuaanaa neein tiha Cana Inaca Cana Coaunerane baiha, Cana Coaunera caje uhane coitucuhin, inae jelaiha cauha cuhane coitucue Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Nii janane jaiti nitohaneein nerichaaaine coitucuelanaala lenonejihacaanune jana, lenoneo jiaaeriin, nobiri rocoriin, jaleri que faino balutaain, ⁵baandeja cuhane acau chotaain, canacaanu tija culejeein, nii rai faino que canacaanu tija jacorae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

⁶Nii baihate Simoon Fedoro tija culeena jeriha Jesusone jana:

“Iina catiha culeena jereeite curaanaa,” naa Fedorone jana:

⁷“Naaonjoain coinate caa ichae,’ naain coitucuhēi. Nii baihate coitucuri-quin,” naa Jesusone janate:

⁸“Chaaelai janonaa bana nihei catiha culeequine jerichaaunne,” naa Fedorone jana:

“Ii tija culejenihanune, canu aina nēnaa naineriheini,” naa Jesusone jana:

⁹“Aihana jaun, coa catihacha culeeca, cacocoi, cacoturi naaonjoaine maajeein culeecura Curuaanaa,” naa Simoon Fedorone jana:

¹⁰“Enanejeein necaojoanaa, jitariin jaberocone maajeein culeera latiheei. Leinjiin rai tija culeeraachate late, enanejeein necaojoane baiha niha natiin necalanoaeca rai tija najau. Saainte niqui culeenohineein neeiche. Nete ne inara jana leinjiin jaiti ¹¹culeenjoinelanaala,” nae Jesoso, Jodasi Isacariote que, coulurujuerichaaain Jodasi Isacariotene coitucuha najau.

¹²Acaauru tija culeecane baihate, nobiri curujuaain, coaiteen mesa choae nelauriaain: “‘Naaonjoaane jaunte caa cana tija culeje,’ naain coitucuche. ¹³Rauhijiriinte caque, ‘cacha relaera,’ naaiche. Chaen techu, ‘Curuaanaa,’ naaiche, rauhijiriin aca nichaaunna jaun. ¹⁴Canu, inara relaeraneein, inara curuaanaa neein nihanu natiina, inara tija culejeeun. Nirijieein inara suujua coaraain ita tija culeequichenete caohachae. ¹⁵Charijieein teeinti aihun, nirijiein chabana necoasitaelanaala, raotojoeein ita belaaain neeuche.

¹⁶Inara curuaanaa neein, inara relaera neein nihanu natiin, inara tija culejeein nihanune jaun, jerichanejeein carijijieein satiin cachaauru belaaain, inara suujua caje coauneein niha natiin, chaelai ichacuche, ‘Naaonjoaain nihanune jaun, naaonjoain ichana nainihaaun,’ nanaa coacuelanaala ichacuche. ¹⁷Inara suujua coaraain, ita coroataja neein, ita belaaain, caa caitono aonaain tonoraachenete, raotojoeein neriquicheein. ¹⁸Nete, caohachanainejeein satiin ena neeichene rijijieein nenereicheein. Janijiina satiin inara raain neeunlu niqui. Nete, ‘Caniha nejeratereein leinjiin caniha lenonei,’ naalu Cana Quiricha Inoaesi cuhanene

ríjijíeeinte, caniha nejeratereein leinjiin. ¹⁹Jaiti aihé níqui, nena letonoha inara rai beeun, inae caque nejeratihane, Cana Coaunera Calaohi Curisito nichaaunne coitucuhichene coina.

²⁰Esinaena rauhíjiriin aitoreeunni. Chunocoha quiicha letoai raanete, jerichanejeein canu raane ríjijíeein rareein. Nii canu raane ríjijíeein techu, caletoaera Ofa Cana Coaunera rareein,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Coulurujiha Jodasine biha Jesosone
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Nii janate: “Esinaena rauhíjiriin aitoreeunni. Leinjiin inara caje cachate cacoluruheca cureein,” naain be Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Niritiinte jataain inaderae Jesoso, coulurujuerichaain níicha belaaína jaun.

²²Nii janana, itaacha cajanacajanaain itaacha coaracaanu aina nerelanaa nichaanune, “Caa quete aite,” naain níi naitoonjoo coitucueniha caanune jaun.

²³Nii jana Jesoso roan neein lenonejianune jana, ²⁴canu cojoeluhin: “Chana icholuruherete, curuaanaa” naain caque bajaeratiha Simoon Fedorona jaun, ²⁵Jesoso roan naurutaain nuricho nainejeein metoroaain:

“Charíjina icholuruherete, curuaanaa,” naain bajaanune janate:

²⁶“Saan. Coarajeeujia. Obene que faan setejariin tihanune jana raerate, aca nereein,” naain obene que faan setejariin, Simoon calaohi Jodasi Isacariote rai te Jesoso. ²⁷Obene que setejianohin faan raain quiha Jodasine ríjijeonritiinte, Jodasi suujua sarue Moconajaera, Cana Coaunera Calaohi Jesoso coulurujiiane coina.

Nii jaunte: “Letonoaneein, ena níi iicha ichana jerei ichaaú,” nae Jesoso, Jodasi rai. ²⁸Nii janana, “Naaonjoain ichaane coinete aite,” naain coitucuenihacaanu. ²⁹Nii jaunna, “Aca canacaanu coriqui beraicha nihana jaun

jecha beseta rai chaelai inejei coretihane coina aite,” naacaanu. “Ainihane, cairichaihuru rai chaelai inejei coreteein tihane coina jecha aite,” naacaanu coitucuenihacaanune jaun. Nii janate aine. ³⁰Nii setejariin Jesosohacha tei faan quihane baihate mituha cue, inae nocohecane jana Jodasi.

Namu biha Jesosone

³¹Inae mituha cuha Jodasine janate:

“Inae laaen caohatiin, rauhíjiriin inaraacha cohajei Cacha Calaohi nichaaunne coitucuriquicheein, chaen techu canu aina cuaain, ‘Naaonjoan Cana Coaunera’ naain Ofa coitucuriquicheein. ³²Charíjíeein teinti, aca neein níha Ofane coitucuerateeun inara que. Nii ríjijíeein techu, inara que canu neein nihanune coitucueratereein inae ena sorotiin Ofa Cana Coaunera. ³³Inae carajaain inara aina nerihaaunni canaanaihuru. Canu aríriquicheein níqui. Nete, aitocooaun Joríooocuru raine ríjijíeein, canu cunajaan cunaa naineneríquicheein. ³⁴Inae ena nenea caa erenea bihanu inara rai, cacoichana aina cutaain inara belaihanune ríjijíeein jiniiquiin ita belaaín neeichene coina. ³⁵Satiin chauratane que nenacaaurute, quiicha relauríneeichene coitucuha cuurureein, jiniiquiin ita belaaichene coaracuruhane,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

Jesoso coitucuha nocoeniha Fedorone
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶Niritoha Cana Coaunera Calaohi Jesosone jaun:

“Chuna cureeite Curuaanaa,” naa Simoon Fedorone janate:

“Cuhanune jaun jaiti casaaua nainíhei. Nii baihate casaureein,” naa Jesosone jana:

³⁷“Chanuna ii sacunaa nainenereunte curuaanaa. Nainichaaun ichoreniha ohanune,” naa Fedorone jana:

³⁸“Esinae chachu naineei cacoreniha ohine. Esinaena rauhijiriin ichi aitoreeunni. Iriha ataharine ajinihate, nichata saain, ‘Jesoso cacha nihaunta,’ naa curiquiin,” nae Jesoso, Fedoro rai.

Cana Inaca rene turunaa najaan neein niha Jesosone

14 ¹“Coa nererojoeacaache. Cana Coaunera esenetaaichene rijijieein quesenetaauche. ²Lanaai Ofa loreri asaae turunaa najaan cuu turuhin raotojoein neeichene jaanu. Nenihane jananihane coatiha berihau. Aihana jaunna, inara turunajaan rucuhaca cureeunni letonoa inara ajiniha. ³Inara nenajaan rucuhaca cuhanune baihana coaiten ureeunni, inara raa tajiha caniha neeichene coina. ⁴Inarate nii curichaunnine jaan coitucuhiche. Nii jaunte nii cuhanune jaun turuha cunaa nainiquiche tonajelanaala,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone jaunte:

⁵“Nii kuhina jaan coitucuhaacaanuta Curuaanaa. Inasiina coitucuhin urichaanuta,” naa Tomasine jana:

⁶“Quere esenetaain tonoraaichenete, Cana Inaca rene turuhin aina ichaoriquicheein. Nete laen acolane turueneerein chunei, rauhijiriin ichaonaa rauhi tera nihanuna jaun. ⁷Rauhijiriin cacoitucuhichenete, Ofa Cana Coaunera coitucuhiche. Inae laen enene caje coauneein Ofa coitucuhiche, inae cacoharaichene jaun,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone jana:

⁸“Cana Inaca Cana Coaunera coarateeujan canacaanu quena, nii aina raotojoein nihacaanune coinara Curuaanaa,” naa Ferifine janate:

⁹“Inae carajaain inara aina nihanu. Ta jaiti cacoitucuhichenete, Ferifi. Caco-

raerate Cana Inaca coarae. Aihana jaun, chanuna Cana Inaca Cana Coaunera coaratihanu inara quene jerequiche. Tajian, ‘Cacoharaerate Cana Inaca Cana Coaunera coarae,’ naanune aonaquichene. ¹⁰Ta Ofa suujua que sujujaquiin nihanune coitucuhichene. Coatiha casuujua caje rocohin quiicha jerei que irihaaun. Acaihanejeein Ofaacha jerenohichana ichaaun, Ofa suujue que sujuequiin nihanune jaun. ¹¹Aihana jaan Ofa suujue que sujuequiin nihanune esenetaeneeichene nihanatiin, itolere ichacaunne coaraquiche inara nota que najaan esenetaaichenete ne.

¹²Esinae rauhijiriine aitoreeunni. Quesenetaerate quiicha ichai ichareein camuritoheriin niha natiin, Ofa rene tacaain aina nerichauina jaun. ¹³Cuu nihanune jana, cacurajateein chaelai inaraacha latei bajaachenena, tiha cureeunni. Nitohaneena Cana Inaca Cana Coaunera ichanohin coaratihaca cureeunni, Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin coroaquichene coina. ¹⁴Nii jaunna, chaelai bajaachene tereeunni.

¹⁵Rauhijiriin esinae cacoelaichene, quere tonoraauche. ¹⁶Nitohaneen neeichenena, Cana Inaca bajareeunni, inara Coroatajanera letoaane coina. Inoaelu netiin chabana satonoe lanaalate inara aina niha cureein inara Coroatajanera. ¹⁷Acate, esinae Cana Coaunera Suujue nereein. Nii Cana Coaunera Suujue coitucunaa nainecuruhi cacoitucuruhi. Inarate laen, raotojoein coitucuhiche inara aina nihanu jaun. Inoaelu netiinte, chabana satonoe lanaala inara aina niha cureein. ¹⁸Coatiha inara jaohin, inara ratiriha cainerinaain. Turuhana ureeunni, coaiten inara aina nihanune coina. ¹⁹Inae cacoharaaururinaain quesenetaachuru. Inaraachate laen cacoharaa curiquicheein, inae coaiten

turuhanune. Ohanune caje ichanarihanuhina jaunte, jerichanejeein nitajenaa-chara nejeein niha curiquicheein, ichaohin nihanune rijijieein. ²⁰Inae inara suujua cuhane enoha Cana Coaunera Suujuenete, Cana Inaca aina nihanune coitucuhin, canu aina neeichene coitucuhin, coitucuha curiquicheein. ²¹Quere tonoraain neite, esinae rauhijiriin cacoelaicha nereein. Niite belaiha cureein Cana Inaca Cana Coaunera. Canu netonainiha natiinna inara belaaain, inara que necoharaerate-reeunni, raotojoein rauhijiriin cacoitucuhichene coina,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesoso canacaanu raina jaun:

²²“Chanuna canacaanuhacha rai ecocohin, leeochoauru que necoharaerate-tenereite Curuaanaa,” naa nii leeocho Jodasine jana:

²³“Cacoelaichate quere tonorae. Niite belaiha cureein Ofa Cana Coaunera. Chaenna aina jiniiquiin Ofa aina niha cureeunni. ²⁴Cacoelaiheite, caa quiicha beebejei esenetaene. Caa inara rai quiicha beebejei inaraacha aonajeite caletoaera- Ofa Cana Coaunera ere ne. ²⁵Cau inara aina nihanune cojoataana, caritiin inara rai beebejeeun. ²⁶Chaaen, Cana Inaca rene cuhanunete, cacoreniha Suujue letoareein Ofa Cana Inaca, inara suujua lararajiaain, inara suujuateein, inara coroatajanihane coina. Acate itolere que inara relareein, itolere caitojoan que coauquichene coina. ²⁷Raotojoeinna inara rai necoeun. Canuhachana, Cana Coaunera tenojoin-raotojoein neeichene jaannu teun. Nerinaain cabaiha nii rijijieein raotojoein neeichene jaannu teraanu. Aihana jaun, chaque casilanaala, raotojoein neeuche.

²⁸Esinae rauhijiriin besichaaunlune rijijieeina, cau niha ureeunni coaiteen. Esinae cacoelaichenete rachoojoein

neriquicheein. Nii caletoaera Ofa renene cureeunni, jelai choaae jauhecootojoeriin inara coroatajanihane coina. ²⁹Amuhanune ajinihana aitoon, inae ichacaaunne, ‘Esinaete aitelu,’ naain esenetaaichene coina.

³⁰Inae nenacaeneein inara rai ereerejerinaaunni, inae urichaaain canu coitucuuurui cachaauru letoaeranu Moconajaerane jaun. Canu jerenihanune, caniha cha chana nainerihei.

³¹Nena, inauhene coarajereeunni, caletoaera Ofa belaaain nere tonoraanune coaracuruha satiine coina. Chajaauchete amuhacache. Inae jitariin bihanu inara rai, coitucuhichene coina,” naainte canacaanu amaain amue Jesoso.

“Canuna esinae rauhijiriin lenacai oba esine rijijieein neeun,” naa Jesusone

15 ¹⁻²Nii baihate aina nerelanaa nichaanune rai:

“Canuna lenacai oba esine rijijieein neeun. Charijieein teeinti, lenacai oba une beraihaca, ajaanaa nainein. Caohatiin anasitiin inaana nuune cataaun uhajein sauhin jaohaca, caohatiin nujua cutujuaain inaacane coina. Jana inacaeniha le unene, temura nainejeein tacaain sauhin jaohaca.

Nii rijijieein techu, cacoitucue lanaala, suujua coaraelanaala, rai suujua letonohacha ichara, naaonjoain jaoha cureein moconajaera rene Ofa Cana Coaunera. Jana quere tonoraain canuhacha icharatei icharate, jeelai amuritoheriin suujua lararajiaain coroatajanereein Ofa Cana Coaunera. ³Inara relaanune jaan Ofa Cana Coaunera aitojoan esenetaain, tonoraain neeichene jaunte, inae inara suujua culeje Cana Coaunera, jianacoo neeichene coina.

⁴⁻⁵Coanete jiniiquiin Ofa Cana Coaunera jerenohin ichacaache.

Ainihane, jelai chujutoroain cacolane ichana naineriheeiche. Charijieein teeinti, nujua caje nebeuha lenacai oba unene, ojoiin inae inaana nainene. Nii rijijieein techu cacolane, jelai caohachaaain Ofa Cana Coaunera jerenohi ichana naineneriquiche. Jana, jiniiquin canu aina ichaquichenete laaen esinae Ofa Cana Coaunera jerenohi ichariquicheein.

⁶Chunocoha inara tabanejei, quere tonoraane jianihanete, nitajiha cureein cahoachananejeein, Moconajaera rene jaorichaaain Ofa Cana Coaunerana jaun. ⁷Esinae rauhijiriin quere tonoraain neeichene, jiaonriha inara relaanune jaan baitiquichene. Chaelai inaraacha latei bajaachenete, tereein Ofa Cana Coaunera.

⁸Nere tonoraain, naitoojoan beebejeeiche cachaauru rainete, inara coaraain, Ofa Cana Coaunera coroaeca cuurureein inara coaraauru. Nii banate esinae rauhijiriin quere tonoraera neein neriquicheein.

⁹Cacoelaiha Ofa Cana Coaunerane rijijieeina inara belaihun. Caa inara belaihanune rijijieein, inara suujua coaraain cacha belaaain neeuche. ¹⁰Caa caitoonjoan tonoraain ichaaain neeiche-nena, itolere bana inara belaicheeunni. Charijieein teeinti caletooa Ofa Cana Coaunerana jaan tonoraain ichaaain nihanune jaun, canu belaaain ne, nii rijijieein.

¹¹Itolereneein raotojoeein rachoojoein canu aina jiniiquiin neeichene coinana aitoon. ¹²Caa inara belaaain nihanune rijijieein, ita belaaain neeuche. Nitohaneein neeuche, caa inara rai aitocoaunne rijijieein.

¹³Nainihei chatohanai, onaa niha natiin coasiin nihacane. Cana belaihaauru coreniha cana raaje netiha cuhacanetegan, nenacaaen caohachae,

ichaohin neeuruha canaacha belaihurine jerena caaun. ¹⁴Inarate quiicha belaiineein neriquicheein, caa inara letoaanune jaan ichaaain neeichene. ¹⁵‘Canu cachaauru,’ narihaunni. Rauhijiriichana, ‘Canu belaihaauru,’ nareeunni. Chabana, ‘Naaonjoainte ichae,’ naain curuaanaacha ichai coitucuhin neniha cachana jaun. Nii jaunna, ‘Canu belaihaauru,’ naaun inara que. Carai aitiin caletooa Ofa najaan coitucueratihanu inara quena jaun, nainihaun canu, ‘Canu cachaauru,’ naain irihanu inara quene. ¹⁶Coatiha inara, cariin carene uhin niheechelu. Canuna inara ariin inara raain neeunlu. Nii jaunna Ofa Cana Coaunera rai arajiin cacha ariin raeraanu que inara letoaaun, inoaelu netiin neeneinu que. Nitohaneein neeichenete, chaelai latequichene, bajaaihe cacorenihane, tiha cureein Ofa Cana Coaunera,” nae Cana Coaunera Calaoi Jesoso.

¹⁷Nii baihate: “Aonacuchena caa que aite, raotojoeein jiniiquiin ita belaaain neeuche.

**Rai cachaauru aina curuataain Jesoso
cairichaaeriin neeuruha caa chauratane
que nenacaaaurane**

¹⁸Inara coana jerelanaala, inara belaihuriha caa chauratane que nenacaaaurune, nii caje nainaauche, nenacaaen canu nichaun natiinte, cacoharanaa jerelanaala cacoelaihurene. Nii jaunte jelai amuritoheriin inara belaihuriereein. ¹⁹Chauratane que nena cacha neneeichena jaunte, inara belaaain, inara coana nainecureneerein caa chauratane que nenacaaauru cachaauru. Canuna caa chauratane que nenacaaauru caje inara raaunlu. Nii jaunte inara belaaain inara coana nainecurene caa chauratane que nenacaaauru cachaauru, inae caa chaura-

tane que nenea cacha neneichene jaun.
²⁰Aitocoaaunlune tocohaneein, nihei chunei rai curuaanaa amurijiriin nei. Nenacaen canu rohecaauruhaluna jaunte, jerichanejeein inara rohecaaa cuurureein. Quere esenetaain tonoraeraurute, jerichanejeein inara ere tonoraain esenetaaurureein. ²¹Nitohanihate, cuurureein nii caletoaera coitucuuruhi nechu aansaineein nenacaauru cachaauru. Nitohanihate cuurureein, canu ere beebejeichene coreniha.

²²Acaauru rene turuhin, acaauru relaenihanune jana nihane, chaelai ujuaihoneein neeururihei niqui. Nete inae enene acaauru osa coreniha chunijiun nichoteurenereein. ²³Nii cacoharanaa jerelanaala quere tonoraichurute, jerichanejeein nii caletoaera Ofa Cana Coaunera ere tonoraarene. ²⁴Itolere, lenone faain, itolere cunaite-nacaauru rautaaain, itolere ichaain acaauru notajaain, naonjoaain inatiinte, coaracuruha nota que natiin, canu batohin, Ofa Cana Coaunerane maajeein batohin neeuruhane corenihate caseteco coaraa cuurureein. Nii coaracuruha natiin esenetaaurenihane colane aihururihei. ²⁵Aitoha acaauru quiricha inoaei cuhanene rijijieeinte, aihure. 'Nechu jataain, joaereein corenihate aina nejerateein jerecurenereein,' naain aitoha acaauru quiricha inoaei cuhanene rijijieeinte aihure, inae nitohanihane caina laenanohineein nihana jaun.

²⁶Inae turuha urichaain inara coroatajaneraanu. Canuna Ofa caje letoareeunni. Nii inara coroatajaneraanu- Cana Coaunera Suujuete esinae rauhijiriin caitoojoan que inara relaa ureein. ²⁷Nii ainate chaque casilanaala laraajiin canu aitoonjoan Cana Coaunera ere beebejeriquicheein cachaauru rai.

16 ¹Nii jaunna inara rai aitoon, inara rohecaauruhane, nererojoecaain inara letoaanune jaan jianeeichene coataana, caa caritiin aitoon inara rai, laraajiin abaantaain neeichene caina. ²Acaauru ita taojiaauruhana jaan loreri asaae enohichene janate, caje inara sitaa cuurureein. Chaaente, chunicoha inara tabanejei sohin jaoruhane, 'Jeriha Cana Coaunerana jaunne, caa ichaun,' naa cuurureein. ³Nii chabana Ofa coitucuelanaala, canu nihanatiin coitucurenihana jaunte, nitohanain ichaa cuurureein. ⁴Inae cuutihane bana, 'Esinaete aitelu,' naaichene coinana caa aitoon.

Chaelai ichana nainiha Cana Coaunera Suujuene

Jaiti jelai inara ratirihanune rai nenihanune jaunna, jauriaa caa que inara rai erenajaqueneeun. ⁵Inae laaen curichaaunni nii caletoaera aina nihanune caina. Nihei chunicohanejein nii cunaa jerichaaunna jaan bajaane que airijiin, ⁶satiin inaderaachaquiche caa que aitocoaanu jaun. ⁷Inara rai tejian caohachare cuhanune. Jana cuenihanune, urihei inara corianeein inara suujua lararajiaain, inara coroatajaneraaunu. Acate inara suujua lararajiaain, inara corihaneein inara coroatajanereein. Inae cuhanunena, canu letoareeunni. ⁸Aca inae turuhanete, cacha relaa cureein, oaaocuruhane coitucuuruha cachaaurune caina. Chaaen techu, caohati ichaonaa que cacha relaa aicheein. Jana ichaonaa caoacha cureein sacunaa jeriheichurute, casetecaa cuureein Cana Coaunera, ⁹osaaocuruhane saijieein quesenetaaurenihane coreniha. ¹⁰Nii banate, esinaae rauhijiriin ichaonaa esine teraneein nihanune coitucuha cuurureein, Ofa nenajaun taca curichaaunnine jaun.

Inae canu coariheicheein cuutihane reentiaain. ¹¹Nii banate, Moconajaera aina jiniiquiin nosa coreniha caseteco

coaraa cuururichaaaine coitucuha cuurureein cachaauru.

¹²Niha arajjiin inara rai quiicha beeni niqui, nete 'Quete toon aite,' naain coitucunaa naineneriquiche. ¹³Inae turuha Cana Coaunera Suujuenete, rauhijiriin inara relaa cureein. Coatiha suujua caje rocohin aitoriaain. Aitoha Cana Coaunera najaan quete aitoha cureein, nitohaneein situsihane ajiniha coitucuhin neeichene coina. ¹⁴Acate corojeein canu nichaaunne biha cureein, cacoitucuhin neeichene coina. ¹⁵Charijieein teeinti, itolere coauneraneein ne Cana Inaca. Niirijjiejiein inachu canu netonai neeun, Cana Inaca calaohi nichaaunne. Aihana jaun, coaa cojoelatohache canu coitucueratiha Ofa Suujuene.

Inaderaichene baihate necoriha cureein inara suujua rachoojoenaa neein

¹⁶Satonooto, caa basijjiin cacoharaa curiquicheein. Nii baihajirite canu coaraa curiquicheein coaiten," nae Cana Coaunera Calaoi Jesoso.

¹⁷Nii jaunte ita caje: "Tonaa nena, 'Satonooto cacoharariquicheein, Cana Inaca rene curichaaunnine jaun. Nii baihajirite cacoharaa curiquicheein,' nae. ¹⁸Chatonaa nena aite," naacaanu ita rai.

¹⁹Nii jaunte, caje bajanaa jerichaaunne coarajihane jaun: " 'Satonooto basijjiin cacoharariquicheein. Nii baihajirite cacoharareeicheein,' naanune jaunna ita caje bajaaiiche.

²⁰Esinaena rauhijiriin aitoreunni. Inaderanaa caaunte chanaa curiquicheein. Nii janate inara coroaeca cuurureein caa chauratane que nenacaauru cachaauru. Nete rachoojoenaanein necoriha cureein inara suujua.

²¹Charijieein teeinti, nejanoana jeriha rai canaanaine nererojoeaure enecuru cunaa caaun. Jana inae lesajeein

nejanoaane, inae nii cuna coacuelanaala raotojoein rachoojoein ne, nii canaanai coroaeca.

²²Nii rijjiejieinte nererojoeaiche niqui ena. Nete, turuhin inara coaraa uhanune, aitohi rijtojoein rachoojoenaa neein niha cureein inara suujua cuhanai. Nihei chunei inara caje nii rulunaa nainera.

²³Nii bana inae cacaje, 'Chatohanein icharihacaanu,' naain cacaje cha bajariheicheein, inara netonai coitucuriquicheeina jaun. Chaaelai inaraacha latei bajaaiiche cacorenihanete, tiha cureein Cana Inaca. ²⁴Nihei caniha neeichene caje coaunein, cacoreniha chaaelai bajaheiche. Bajaaiiche cacorenihanete, tiha cureein Cana Inaca, raotojoein rachoojoein neeichene coina.

²⁵Inae cuutihane bana caritiin, 'Charijieein teeinti naojoaen,' naain cuaain, inara rai berihaunni. Inae cuu tihane banane, nechu jataain rauhijiriincha cuaain Cana Inaca aitojoan que inara relareeunni, rauhijiriin aonaain coitucui-chene coina. ²⁶Nii banate, inara raaje inaraacha latei bajaa curiquicheein. Nitohanihane bana, coatiha canu Cana Inaca rai aitorihauuni, ²⁷inae raujiaain caje uhanune esenetaaichene coreniha inara belaiha Cana Coaunerana jaun. ²⁸Canuna, Cana Inaca nenaja caje mituhin, caa chauratane que turuha uun. Inae caa chauratane ratiriin, Ofa Cana Inaca Cana Coaunera rene curichaaunni," naa Cana Coaunera Calaoi Jesosone janate:

²⁹"Inae laaen aonacaanu rauhijiriin aitohina jaun. ³⁰Nii jaunna esinae itolere coitucuhin, esinae rauhijiriin Cana Coaunera caje uhine esenetacaanu. Aihana jaun, nihei nenacaen canacaanuhacha bajaenenu, inae coitucuhacaunna jaun," naacaunne jana:

³¹"Nii jaunchana esenetaaiche. ³²Inae cojoinaca que tiha. Enenete satiin ita caje riatoroaain, jelai cajoahin caratiriin

amuriquicheein, nena jelai caa neneein, caniha niha Ofa Cana Coaunerana jaun. ³³Coitucuhichene jerena caunna caa aitoon, quesenetaain raotojoeiin rachoojoeiin neeichene coina. Chaaen inara netonai, caa chauratane que necairichanaa coaraa curiquicheeina jaunna, raotojoeiin rachoojoeiin necairichanaa abaantaichene coinana aitoon. Caa chauratane curuaanaa Moconajaera amuritohanune jaun, inara netonai laraajiin caa chauratane curuaanaa Moconajaera amuritohichene coinana, coitucuhichene jerena caaun aitoon,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, aina nerelanaa nichaanune rai.

**Cana Inaca bajaa aina nerelanaa
nichaanune coreniha Jesosone**

17 ¹Niritohane baihate, jabatoroaain dede coarajeein: “Inae caletoaia jaan ichacaaunne jaan cojoanonaa que turuha. Chajaain laaen cacorataaneeu, ii jerenohi ichacaaunne coina. ²Iite ii calaohineein nihanune cocoaain, caa chauratane que caletoaai, satii carai iicha teuri cachaaauri rai nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teraaunu que. ³Leinjiin iichate nitajenaachara nejeein nena ichaonaa teraneei. Nii jana canuna, leinjiin ii letono Jesocurisitoneein neeun. Nii jaunte nitajenaachara nejeein neeurureein cana coitucuhin nenacaauru. Coatiha chabana nitajeeururinaain. ⁴Inae caa chauratane que nenacaauru que ii coitucueratihanu. Chaaen nachu inae caletoaia jaan nainaan. ⁵Inoaenlu, jaiti necoaunaeniha caa chauratanene ajiniha, cocoaianacainein nihanulune rijijieein, ii rene turuhanune, coaiteen cocoaianacainein caeteuu, coaracuruha satiine coinara Ofa. ⁶Inae caa chauratane caje raain carai iicha tenojoinhuru cachaauru que ii neeine coitucueratihanu. Icheineeinte neeure, caa carai iicha teuri cachaauru.

Niichurute, chere aonaain tonoraain neeure. ⁷Inae laaen cacorataaneei jaan aina caletoi jaan ichacaaunne jaunte coaraain inae esenetaaure. ⁸Caletoaia jaan que acaauru rai aitocooaunna jaunte tonoraare, carai iicha tenojoihuru cachaauru.

⁹Coatiha caa chauratane que nenacaauru cachaauru, ii coitucuruhi coroatajaneine coina ii bajahaun. Caa carai iicha teuri cachaauru icheineein nenacaauru coroatajaneine coinana, canu Inaca neeine bajaau. ¹⁰Satii canu cachanein nenacaurute, jerichanejeein ii cachanein neeure. Jerichanejeein techu, canu cachanein neeure ii cachaauru. Nii jaunte jerichanejeein aihanune rijijieein ichaore.

¹¹Inae taenetojoeiin caa chauratane que nerihaunni. Acaaurute jana jaiti caa chauratane que nedaa cuurureein. Canuna laaen inae ureunni, ii aina nihanune coina. Ofa, carai caa iicha tenojoihuru cachaauru coroatajaneeu iicha jerei chana que. Charijieein teinti canu coroatajanein canu rai iicha tei ichana que, nii rijijieein acaauru coroatajaneeu. ¹²Enanetojoein cacorataaneeine que, caa carai iicha tenojoihuru cachaauru nihei leinjiinejei nitajilhei. Leinjiin caa, ii quiricha inoaesi cuhane been laenaerateeilune rijijieein cacoluruheraachate, inae nitaje.

¹³Inae laaen enene, nii neeina jaun urichaaunni iniha nihanune coina. Jaiti caa chauratane que nihanune cojoataana aitoon, raotojoeiin rachoojoein nihanune rijijieein, acaauru netonai canu rijijieein raotojoeiin rachoojoein neeuruhane coina. ¹⁴Ii ere bihanu acaauru raine jana, esenetaain tonorauruhana jaunte, acaauru belaaun, acaauru rautaaun, acaauru coana nainecurene ii coitucuruhi, aihanune rijijieei, inae caa chauratane que nena cachanein neurenihana jaun.

¹⁵Ofa Cana Coaunera, coatiha ena, caa chauratane caje ranajaain dedeeu amanajaaine coina caitono nihei. Acaauru que Moconajaera janoriteein, acaauru coroatajaneine jerena caunna aitoon. ¹⁶Moconajaera cachanein nenihanune rijijieein, carijijieein acaauru netonai inae Moconajaera cachanein neuruhi. ¹⁷Ii raihuruneein neuruhane jaunna aitoon, acaauru suujua rucujueein, acaauru coroatajaneute, nejelau suujua cuaelanaala leinjiin ii jerenohicha ichacurumii. Ii erete esinaae rauhijiriin ichaonaa caohacha teranein ne. Chaelai janonaa bana nihei nitajiha ii ere esenetaain tonoraain nenacaaurune. ¹⁸Charijieein teeinti, casuujua lararajaain canu cocoainaan caletoaai, nii rijijieina acaauru cocoainaan acaauru letoaaun, ii ere beebejiha cuuruha caa chauratane que nenacaauru raine coina. ¹⁹Acaauru corenihana nejelau casuujua cuaelanaala caletoaana jaancha ichaun caraajenihane, acaauru netonai aihanune rijijieein nejelau suujua cuaelanaala relanaaanune rijijieein letoanajaanune jaancha ichacuruhane coina.

²⁰Coatiha acaauruhacha coroatajaneine coina caitono nihei. Canu ere beebejeeuruhane, canu esenetaaichuru suujua rucujueein coroatajaneute, ²¹jiniiquiin aihacane rijijieein, ita aina jiniiquiin raotojoein neein, nejelau suujua cuaelanaala ita coroatajanein, neuruhinete, esinaae ii caletoaaine esenetaauruhine caa chauratane que nenacaauru. ²²Jeelai, nii canu cocoainaan neeina jaana teeun acaauru rai, ita neein nihacane rijijieein, acaauru netonai ita neein neuruhane coina. ²³Chaaen nachu, casuujua cuhane neeine rijijieein, acaauru suujua cuhane neun, jeelai ita neein neuruhane

coina, nii caje nainaan esinaae ii caletoaaine coitucuruha caa chauratane que nenacaaurune coina. Aihute, cacoelaaine rijijieein, belainaqueine coitucuruhine.

²⁴Carai tenajaana jaunna, caniha nii nerichaunnine jaun caniha neuruhane jereun, nii ii necaohacha aina canu necaohacha coarajein neuruhane coina. Chaaen necoanua caa chauratane ajiniha caje coaunein cacoelaaine coaracuruhane coinara Ofa,” naain te, ²⁵“Rauhijiriin itolere coaunera Ofa neeine coitucuruhi caa chauratane que nenacaauru niqii. Nena laaen canu ichoitucun. Caa carai iicha teeurite laaen, esinaae ii caletoaaine coitucure, ²⁶esinaae ii neeine coitucueratihanune jaun. Jelai choaae jauhecotojierine, ii coitucueratihajein sacureeunni, esinaae cacoelaaine rijijieein acaauru belaaaine coitucuruhane coina, canu netonai nihanatiin acaauru aina nihanune coitucuruhane coina,” naainte Cana Inaca Cana Coaunera bajaabajaje Cana Coaunera Calaoi Jesoso.

Casteteconein Cana Coaunera Calaoi Jesoso amauruha Romanocurune
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 ¹Cana Inaca aina irihane baihate, aina nerelanaa nichaanune amaain, Sedroon neein curujajaan nena nucuesoro jera que cue Cana Coaunera Calaoi Jesoso, cuu nii enuha inaa necojoai turuha canacaanu ainane coina.

²Nii jaunte raotojoein Jesoso cunajaa coitucuhana jaun, canacaanu caajie turuha uhe Jodasi. Belaichanein niha Jesoso natiin, Jesoso coulurujueein soondarooru uhaain turuha uhe. ³Nii soondarooru, chaaen batirichuru curuaanaacuru, fariseocuru, naaonjoainuri letono folisiaacuru uhaain turuha uhe nii Jodasi. Rejoon, sabere

ríjjíjeen nena- esefara, naaonjoain que biji achunequín, raafariin, cohínee, naaonjoain que conoquín turuha uure.

⁴Nii jaunte inae raotojoein nitohanai que siturichaaínne coitucuhana jaun, acaauru que tacaain: “Chate ariicheta,” naain bajaa Cana Coaunera Calaohi Jesosone jana:

⁵⁻⁶“Nasarete cocoaicha Jesosona arihacaanura,” naauruhane jana:

“Saán. Canune aca neeunra,” naa acaauru rai Jesosone janate, nii niicha uhauri soondarooru aina jiniiquín janori nichaae richootorolaain tocojoaai tacae nii Jesoso coulurujuera Jodasi. ⁷Nii jaunte: “Chate esinaae ariicheta,” naain coaitéen enacoaúneein bajaa acaauru caje Jesosone jana:

“Nasarete cocoaicha Jesosona arihacaanura,” naauruhane jana:

⁸“Inae rauhíjiriin bihanu inara rai. Canuna aca neeun. Cariha aaichene, caa caniha nenacaauru jianecuchete amuuruhine,” nae acaauru rai Jesoso.

⁹“Coatiha leinjiínejein nitajerinaain carai Ofa tenojoinunri cachaauru,” naain inae aitosiha Cana Coaunera Calaohi Jesosone jaunte nitohane.

¹⁰Nii janate sabere sirihana jaun rocohitiin, que leinjiin uricho raotono nichajai beuhite Fedoro. Nii niicha uricho beuhitite batirichuru curuaanaa cachanein nena- Malco ne.

¹¹Nii jaunte: “Jelaiha curu cuhane nii ishábere teeura. Ta caletooa Ofana jaan icharichaunnine coitucuhin quesentaínaeta,” nae Fedoro rai Jesoso.

**Batirichuru curuaanaa Anasi rene,
caseteconein Jesoso amaauruha
soondadoorune**

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹²Nii jaunte Cana Coaunera Calaohi Jesoso mucuure caseteconein soondadooru acaauru curuaanaa aina uhin, chaáen Jorioocuru rai folisiaacuru, naaonjoahunri.

¹³Nitohanein mucuhinte Cana Coaunera Calaohi Jesoso amaure soondarooru, Anasi loreri asaae. (Nii Anasite, Caifasi tanaa ne.) Nii janate, nii ajaanaa cuhane batirichuru curuaanaaneein ne nii Caifasi. ¹⁴Nii Caifasite, jauriaa Jorioocuru rai “Cana caohachanu quetejian, cana atane coreniha ohane ore leinjiin cachara,” naain Jorioocuru rai erenaane.

Fedoro caje bajaa nii acuujuu beraichane
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵Canacaanuna, Simoon Fedoro aina Jesoso sacuha cuhacaanu. Nii jana, canu coitucuha batirichuru curuaanaa jaunna, Jesoso jiniichaain enoon batirichuru curuaanaa loreri asaae. ¹⁶Jana Fedorote nedae airiniha acuujuu rohan. Nii jaunna, acuujuu beraicha ranuna rai ereeun, Fedoro enoaane caina.

¹⁷Nii jaunte Fedoro enoaain: “Tana taa cacha aina nerelanaaneeine,” naain bajaa Fedoro caje nii acuujuu beraichane jana:

“Acanihahaunta,” naain benaa jerene Fedoro. ¹⁸Nii jaunte, jelarotohana jaun usi mocohin que nichaateeuruha Anasi cachaauru, Jorioocuru rai folisiaacuru, naaonjoainurine jaun acaauru aina nichaatihá ne Fedoro.

**“Chaquete cachaauru relaaíta,”
naain, Jesoso caje bajaa
batirichuru curuaanaane**

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹Nii jana, cuu nii loreri asaae ucuha cuhane niha Cana Coaunera Calaohi Jesosone janate:

“Chaauru caa iicha relaaúreein ne. Chaquete acaauru relaaíta,” naain bajaa Jesoso caje batirichuru curuaanaane janate:

²⁰“Satiin aonajeeuruha cachaaurune acatiha teeinna canu, rauhíjiriin aitonajacoon. Coatiha asinojooíneein cachaauru relahaun. Sinacoca asaae,

satiin itataojiauruha Jorioocuruna jaan Teenforo asaaene acaauru relanajacoon. ²¹Chanuna nii bajaai cacaje. Nii relanajaanune jana aonaraauru caje bajaate, raajenhane acaauru relaanune jaan beeuruhine,” nae Jesoso.

²²Niritoha Jesusone janate, ecu niha Teenforo rai folisiaana jaun: “Niritiina ereree batirichuru curuaanaa rai te,” naain Cana Coaunera Calaohi Jesoso meri faohitohane jana:

²³“Baaso neeinoona aitoon. Chanuna caque ichohi teein aitoi,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso nii Teenforo rai folisiaa rai.

“Acanihahaunta,” naain nesuujiha Fedorone

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁴⁻²⁵Nii batirichuru curuaanaa Caifasi loreri asaae niha Jesusone tonohanaute, jelai cuu inae neerihia Fedorone jana: “Ta ii taa cacha aina nerelanaa neeine,” naain bajauruhane jana:

“Acanihahaunta,” naain benaa jereniha Fedorone jana:

²⁶“Tana, ii coaracaunlu aina, enuha inaa neeonjoai jana neeine jananeta,” naain bajaa leinjiin batirichuru curuaanaa cacha- nii niicha uricho beuhiti cacha araineen nenaane janate:

²⁷“Acanihahaunta,” naain nesuujiha coaiteen Fedorone jana, inae ere atahari.

Jesoso coulurjeeuruha Filato raine

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸Nii janate Caifasi loreri caje coberenadoro Filato loreri asaae Cana Coaunera Calaohi Jesoso amaauruhane jana, inae nemataracajiha janonaana jaun, enonaa nainecurene Jorioocuru, coberenadoro loreri asaae. Jorioo neniha nii coberenadorona jaunte, coberenadoro loreri asaae enonaa

nainecurene Jorioocuru, enooruhane Fasocaa beseta bitoanaa nainecure-nihane coataa. ²⁹Nii jaunte airiniha mituhin:

“Chatohanai ichaane corenihana caa cacha colurjueeiche,” naain bajaa coberenadoro Filato, Jorioocuru cajene jana:

³⁰“Nechu aansai taebinaen neein nenihanoona, ichei colurjueri-chaanu,” naauruha Jorioocurune jaunte:

³¹“Saan. Aihachuhisi niqii. Inara, amaain jeriquichene tocohaneein teeuche,” naa Filato, Jorioocuru raina jaunte:

“Nihei canacaanu rai rauhi, chunei sohin jaohacaunune coinata,” naure Jorioocuru Filato rai.

³²Rauhijiriin coitucuhin, “Naaon-joainte catinaa cuurureeinha,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesusone rijijieeinte, rauhijiriin ichacure.

³³Nii jaunte coaiteen enacoauneein loreri asaae Jesoso cotijiain, caje bajae Filato: “Ii ina Jorioocuru curuaanaa *rey* neei,” naain bajaa caje Filatone jana:

³⁴“Ishuujuu cuhane aitiina bajaai. Ainihane leochauruna ichei Jorioocuru curuaanaa nihanune que aitoa,” naa Filato rai Jesusone janate:

³⁵“Chasiinna Jorionichaaunne coalanaala caraajenhane aitiin aitoreeun. Charaichuru, batirichuru curuaanaacurute carai icholurujue. Chatohanai najian ichaaite icholuruecure,” naa Filatone jana:

³⁶“Coatiha cajiha caa chauratane que nenacaauru curuaanaa nihaaunta. Caa chauratane que nenacaauru curuaanaa nihanunetera, sonaacurure quere tonoraeraauru, catohaneen caetecuruha Jorioocurune coataa,” naa Jesusone jana:

³⁷“Aihana jaun, iina curuaanaa *rey* neeite,” naa Filatone janate:

“Ejeen, aca nichaaun. Nii aitohine rijijieeine acaneeun. Canuna caa chauratane que uhin nejanoaaunlu-cachaneein, esinae Cana Coauneraacha jerei rauhi coitucuuruha cachaaurune coina. Satiin Cana Coauneraacha jerei rauhi tonorrauerate quere tonorae,” naa Jesosone jaunte:

³⁸“Chatohanai Cana Coauneraacha jerei rauhi esinena,” naain bajaa Filato, Jesoso cajene baihate, enacooauneein coaiteen mituhin Jorioocuru aina iriha cue.

“Coatoha chatohanai ichaa carai caa cachata. ³⁹Inarate, Fasocoo beseta naineei, Fasocoo beseta catainajeein, naaonjoaain niha catohanai casetecone, nii beseta situ reeintiaain jianerate najaaquiche. Tonaquiche, jerecuchene caa Jorioocuru curuaanaa *rey* jiane beseta situ reeintiaain,” naa Filato, Jorioocuru raine janate:

⁴⁰“Aihei. Coa nii jianiha. Nii Barabasi jianeujian laaen,” naainte nujuaae soaisoaihure Jorioocuru, Filato rai, nii Barabasi asijiautoneein nena que.

19 ¹Nii jaunte Cana Coaunera Calaohi Jesoso bisichate rai soondarooru que Filato.

²Nitohaneein bisihuruhane baihate, ojoa caje janojoin comai curuhacure Jesoso couturi que. Nii baihate coaiteen que cajione lanaajiojoai curuhacure.

³Nitohaneein teeuruhane baihate, Jesoso rohan turuhin: “Caa Jorioocuru curuaanaa *rey* coaracuchera,” naain Jesoso meri faohafacooaare biji que Romanocuru rai soondarooru.

⁴Nii janate jelai caje mituhin Jorioocuru rai: “Coaraqichene coinana caa cacha mitaa uun, neniha que chatoanai baaso ichaenhane coaracaunna jaun,” nae Filato.

⁵Nii jaunte, inae ojoa que jerichanejein comaiquiin, lanaajiojoai que

cajionequiin mituha uhe Jesoso. Mituha uha Jesosone janate: “Caa cacha coaracuchera,” nae Filato.

⁶Niritoha Filatone jaunte, Jesoso coaraain: “Coroso que teeuche. Coroso que teeuchera,” naain nujuae soaisoauruha batirichuru curaanaacuru, folisiacuru naaonjoainurina jaun:

“Inara amaain coroso que teeuche. Neniha carai que chana jaunna, nitohaneein tenaa naineneun canu,” naa Filatone jana:

⁷“Canacaanu quiricha inoaei cuhanete aite, nitohaneein nei nihane sohin jaohacaunune coina. Cana Coaunera Calaohi niha nocoetohane corenihate caohachae, sohin jaohacane,” naauruha Jorioocurune ⁸aonajihane jaunte, jataain casi Filato.

⁹Nii jaunte nacoauneein loreri asaae enohin:

“Chaa cajena unaaneei,” naain bajaa Filatone jana, inauhene chujuhequiin aonaje Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ¹⁰Nitohaneein tonoraeniha Jesosone jaunte: “Chanuna catoonraeneei. Tana cocoinanacainein nihanune coitucuhine. Canune nainereun coroso que ii teratihanune. Chaaen nachu naineeun caa ii colurujueeuruhane jaan caje jianacoo chetichaaunne,” naa Filatone jana:

¹¹“Cocoinanacaine lanaala cheteein nii jereniha Cana Coaunerane, canasia nainihe. Nii jaunte, chamurijiriin osaque caa catohaneein ichei caetera,” naa Cana Coaunera Calaohi Jesosone jaunte, ¹²Jesoso jianena jere Filato niqui. Nete:

“Jiaohine jianeene. Aca, curuaanaa *rey* neein nena jerihane jaun, caohacharihei jianeene. Jianeenet, satiin inara curuaanaacuru curuaanaa enferadoro aina nejeratena neriikiin,” naauruha nujuae soaisoain Jorioocu-

rune jaun, ¹³Jesoso raerate, nii Cabata naauruha Ebereeo ere cuhanene jaan-ajeri caje ichanohineein nenea aranichoae uhauruhane caina. Nitohanein raerateuruhane jaun, raain turaauruhane jana, nii casetecocuru nerujuena jaun nelauriariin lauheque nelaurianaana jaan rori choaae, ¹⁴enoto chujutaain Fasocoa caitainajein. Nii jaunte nitohanein raeratein:

“Nocoo inara curuaanaa *rey*,” naa Filato Jorioocuru raine jana: ¹⁵“Coroso que teeuchete coaraain cuu ohine,” naain nujuae soaisoiuruhane jana:

“Chasiinna inara curuaanaa *rey* tereein coroso que,” naa Filatone jana:

“Romanocuru curuaanaa enferadorhachate canacaanu curuaanaa *rey* neein nera. Nihei nii baiha curuaanaa *reyta*,” naauruha batirichuru curuaanaa-curu Filato raine jaun, ¹⁶acaauru que Jesoso amaerate Filato.

¹⁷Nii jaunte nii Jesoso amaain, que corosonu baijieratecuruhane jana, Couturi Bejoneein curujajaain nenea atane ucuuno que baibachaain amaain, nii coroso tiha cue Jesoso. (Nii Ebereeo ere cuhane Colocota naauru najaan-Couturi Bejeroo.)

¹⁸Nii janate cuu coroatajai coroso que, cuu neeuruha coroatajaain soserena-caaurune jaun, acaaru cataaun Jesoso teeure coroso que, leinjiin jera que, leocha jera que, naonjoaain.

¹⁹Nii janate, cuu Jesoso curuaa laenaerate Filato. “Nasarete cocoaicha Jesoso, Jorioocuru curuaanaa *rey*” nasiin laenerate coroso que, tabara que teein Filato. ²⁰Nii jana arajiin Jorioocurute nii Jesoso curuaa Filatohacha laenaeratei ereretaaure, nii Jesoso teeuruha coroso quene jaan caje icharaeniha Jerosaleenne jaun. Ebereeo ere, Curieco ere, Romano ere, naonjoain que nichata lauriin erenaa

cuhane teeinte laenaare, nii que erenaa inaurea ereretaauruhane caina.

²¹Nii jaunte: “Coo, Jorioocuru Curuaanaa *rey*neein teein laenaratihara,” naaure Jorioocurunein batirichuru curaanaacuru Filato rai. “Nii Jorioocuru curuaanaa *rey* niha nocoeti, nasiin laenaerateura,” nauruhane jana: ²²“Nii rijieeincha nedaaainera,” nae acaauru rai Filato.

²³Nitohanein coroso que Cana Coaunera Calaochi Jesoso curaboaain teeuruhane baihate, Cana Coaunera Calaochi Jesoso cajione raare jenai soondarooru. Rai nobirine maajein raare. Rai nobiri, coaracuruhane jana nirijiein ijabereeonu farueraelanaala tocoonojoi inelanaala niha nii rai nobirine jaun: ²⁴“Coo soaihachete naajein amaacache, nenacaentejian caohachare naajeen amaacachene. Aihute que necoatijanaa neeine, chariji rai neeincha nedareein,” naaure soondarooru. “Ita raite cacajijione luruhin raaururein que necoatijain,” naa Cana Coaunera Quiricha Inoasi cuhanene jaunte, nii Cana Coaunera Quiricha cuhane aitohane nainaane caina nitohanein teeure soondarooru.

²⁵Nii jaunte, inae Jesoso mucuuruhane coitucuriin, coroso asaae cuhin coaraje rai neba, nichatajai enecuru aina. Nocoasai, Cureeofasi comasanein nenea- Mariha, Mariha- Maadala bene, naonjoaain. ²⁶Nii janana cuu nihacaanu, jataain niicha belaaai nichaanune temeecohacaanu neba ainane jana, neba coariin:

“Nii ii calaoita oma,” naa neba raine baiha:

²⁷“Nii chobata,” naa caraina jaunna jerichanejein cafojiara raanune rijijiein raain amaaun caloheri asaae.

Oha Jesosone niha

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸Inae nitohanein nihane caina letoaa Cana Inaca Cana Coaunerane nainaane coitucuha raotojoeinne jaunte,

inae Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhane aitosiha inaena jaun: “Cocoiin-tohanura,” nae Cana Coaunera Calaoihi Jesoso.

²⁹Nii janate baichaje laaojori nainecojoain ecu niha bino baasone jaun, enuha que sie rijijieein nena nujuateein, nii bino sisiaain Jesoso ujuaae que suesuecaauruhane jana, ³⁰nii bino baaso cohane baiha: “Inae laaenra,” naain ocoai couturi tijitiaain ohe Cana Coaunera Calaoihi Jesoso.

**Jesoso jaleri rucuaitho leinjiin
soondaro rejoin quene**

³¹Le janojoeein lanaa Fasocoa besetane janate, Filato rai aitho cuure Jorioocuru, coroso que nenacaauru anaae bacoerateein, naain nii coroso caje rocoeratenajaain, naain rucuhenaaratiha Filatone coina, nabana nebetacanaa janonaa bana cuu neeuruhane, coaranaaca cachaurune coataa, acaauru rai jataain beseta tabainein niha Fasocoa besetana jaun. ³²Nii jaun soondarooru letoaa Filatone jaun, cuhin nii Jesoso ajiniha coroso que nenacaauru anaae bucu bateichure soondarooru.

³³Nii baiha Jesoso rohan turuhin coaracuruhane jana, inae oha Jesosone jaun, rai nanaae bacoorene. ³⁴Nete laaen rai nanaae bacoorenihane caniha laaen, rai jaleri rucuaaite leinjiin soondaro rejoin que.

Nii janate rai jaleri rucuaithoane jana chujuhare ichana, acau que jasiisiin.

³⁵Canuna coaraneein aitoon inara rai, inara netonai rauhijiriin aonaain esenetaaichene coina.

³⁶“Nihei chatohaneei bacoorihainta,” naa Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhanena jaunte, Jesoso bucu bacoorene.

³⁷Cana Coaunera Quiricha Inoaensi leeocho cuhanete “Focooruhane janate,

inauhene coarajiha cuurureeincha,” naain aithoane rijijieein coarajeure.

**Oo jana ajeri jachu cuhane Jesoso
jaberoco teeuruhane**

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸Nii janate Cana Coaunera Calaoihi Jesoso jaberoco bajae Filato caje Arimatea cocoaicha Jose, rucuhacuruhane coina. (Nii Josete asinojoneein Cana Coaunera Calaoihi Jesoso ere tonoraera ne, leeochoaauru Jorioocuru coasiha.)

Nii jaunte, Jesoso jaberoco jianiha Filatone jaun, Jesoso jaberoco raain amae.

³⁹Nii janate turuha uhe nii jauriaanejeein janotiin Jesoso rene turuhin erena Necodemo netonai, nichatachoonca quironeein meentoon tocuhaneein nena ujujuai uhain.

⁴⁰Nitohaneein Jesoso jaberoco amaain, nii juujijiai que rujuaain, cajione que baluluhin conajaain, Jesoso jaberoco rucuhaca cuhe Jose, Necodemo aina.

Nitohaneinte onaa rucuhacure Jorioocuru, nitohaniha acaauru ichaona jaun.

⁴¹Nii Cana Coaunera Calaoihi Jesoso teeuruha Jorioocuruna jaaunte ne enuha inaa neeonoai. Nii enuha inaa neeonoai janate ne atanebana. Ecute ne achasineneein ajeri jachu- jaiti lesajeeinejein onaa teureenihana jaun. ⁴²Cuhanete Jesoso jaberoco teure, ichuunejeein niha cajene jaun, chaen inae beseta bitoauruhane coina neruujihajeeruha Jorioocurune jaun.

Ohane baiha ichanaa

Cana Coaunera Calaoihi Jesosone

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 ¹Semana nunuhe tomihocojoanonaa bana nocohejiriin cuhin, jaiti nocohetoojoane jana turuhin coaraa Mariha Maadala benene

jana, inae fueraene nii ajeri jachu. ²Nii jaunte soroneein jelaiha uhin, Fedoro, canu, naaonjoainihacaanune rai biha uhe. “Aanca chaainti cana curuaanaa. Chu chaainti amaureta,” ³naain biha canacaanu raina jaun coaraa cuhacaanu.

⁴Nii jaun, ita jiniichaaïn soroneein cuhin coaraa cuhacaanune jana, Fedoro reroriin cuhin, turuhin ⁵metoraain coaracaunne janate, cuu ne cona. Nena laaen enohin coaraeneeun.

⁶Nii janate canu caaijje turuhin, enohin, coaraa Fedorone jana, cuu ne jaberoco conaauru. ⁷Nii janate nejelau ne nii Cana Coaunera Calaoïi Jesocurisito couturi cona, nejelau maromarorinhineeïn seeque.

⁸Nii janane canu netonai enohin coaracaunna jaun, ichanaa Cana Coaunera Calaoïi Jesocurisitone esenetaaun. ⁹Cana Coaunera Quiricha Inoaesi cuhane biosihane jana niqui, “Naaonjoarichaaine quete aite,” naain coitucusinaaunlu. Nena canacaanu nota que coaracaanune jaun, caohachaaïn coitucuhin esenetaacaanu.

¹⁰Nitohaneeïn coaracaanune bihane nenaanajaun cauha cuhacaanu.

Oo caje ichanaaïn ecooca Jesusone
(Mr 16.9-11)

¹¹Nii janate cuu nii ajeri jachu rohan nedaain chanaechanaje Mariha-Maadala bene. Chanaaechanajeeïn metoroaain nii ajeri jachu coaraane jana, ¹²cuu lauruja laurujaaure Cana Coaunera letonocuru anjeraauru somanereï que cajionequïn Cana Coaunera Calaoïi Jesocurisito jaberoco teeuruhana jaaun, leinjiïn couturi nichajai que, leeocho tïjia nichajai que naajoain.

¹³Niichurute: “Chate coisiita,” naauruhane jana:

“Carai curuaanaa jaberoco amaauruhana jaunna coisiunra. Chu chaainti amaain teeureta,” naane baiha, ¹⁴jaotroain janori nichajai coaraa Marihane jana, rai chujuhaca Cana Coaunera Calaoïi Jesocurisitone jana, acanihane coitucue.

¹⁵Nii jana: “Chana coisiite ene. Chana arii,” naa Jesocurisitone jana:

“Nii enuha inaa beraicha niha,” beein: “Ii amaaine, carai nii amaain teeine jaa jelai beeune coaanicha,” naa Marihane janate:

¹⁶“Mariha,” naa Jesocurisitone jana, nejaorocoaaïn rautaain Jesoso coaraain: “Raboni,” nae Mariha.

“Cacha relaera,” naanete aite Ebereeo ere cuhane.

¹⁷Niritiïn coineteïn mucunaa jeriha Marihane jana: “Caiha neeu. Jauriaa coaa cadadaara, jaiti iniïn Ofa coaraenihanune jaunra. Chajaaïncha cacoelaichaauru rai canu benihura. Jaitina iniïn, Ofa Cana Inaca Cana Coaunera rene iniha cureeunnicha,” naa Cana Coaunera Calaoïi Jesocurisitone jaun, ¹⁸nii Cana Coaunera Calaoïi aina nerelanaa nichaanune rai biha uhe Mariha Maadala bene.

Aina nerelanacaauru rai ecooca Jesusone
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹Tomiho cojoanonaa bana nihana jaunna, nii cojoanotiïn cuhane ita taojiaacaanu nii Cana Coaunera Calaoïi Jesocurisito aina nerelanaa nichaanune, caohatiïn acuujuua fuhin Jorioocuru coasiha.

Nii janate enohin, canacaanu cataaun neeoritiïn: “Raotojoeïn rachoojoeïn neeuchera,” nae canacaanu rai Jesocurisito.

²⁰Niritohane baihate, biji que curabo cure, jaleri que rejoon cure, naaonjoain coarate canacaanu que.

Nii jaunna rachoojihacaanu aina nerelanaa nichaanune, coaiten canacaanu aina nihana jaun.

²¹Nii baihate enacoaunein: “Raotojoein rachoojoein neeuchera. Charijieein teeinti, caletoae Ofa, nirijieeinna caa inara letoaunra,” nae canacaanu rai Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito.

²²Niritiinte canacaanu couturi jiririin: “Cana Coaunera suujue raauchera.

²³Chunei osaaona que inara suujua acatequichenena, canu netonai nii osaaona que casuujua acatereunnicha. Jana aineinchene, canu netonai airihaunnita,” nae canacaanu rai Jesocurisito.

“Tomasi, caa canu biji alarjiaa cuhane ii biji couturi enoain coaraau,” naa Jesusone

²⁴Nii janate, inae amuha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone jana, turuha uhe Tomasi, nii fafione neein, niicha curuaateuri. Nii Tomasite Jesocurisito aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja ne.

²⁵Turuha Tomasine janate: “Cana Curuaanaa coaracaanura,” naain bihacaanu Tomasi raine janate:

“Biji larjiaa que curabo cure coaracaanune banaachane, esenetaareunni. Chaaen cuhane canu biji couturi enoain, chaaen jaleri que rejoin cure cuhane canu biji couturi enoain, naaonjoain coaracaanune banaachane nainereunni esenetaanunera,” nae Tomasi, rai bihacaanune jana.

²⁶Nii baihate foosa janonei cuhane, coaiten jelaiha enacoaunein ita taojiacaanune janate laaen, canacaanu aina ne Tomasi. Nii jana caohatiin fueraa acuujuane saijieein enohin canacaanu cataaun neoritiin: “Raoto-

joein, rachoojoein neeuchera,” nae canacaanu rai Jesocurisito.

²⁷Nii baihate: “Tomasi, caa canu biji larjiaa cuhane, ii biji couturi enoain coaraau. Chaaen chu caa canu jaleri que rejoin cure cuhane, ii biji couturi enoain coaraain esenetaachaaau, baaso coacuelanaala,” naa Jesocurisitone jana:

²⁸“Canu Curuaanaa Cana Coaunera” naa Tomasine jana:

²⁹“Inae laaen Canu esenetaaichaajehane coaraina jaun. Raotojoeinte niha cuurureein, catohanein nihanune coaraelanaala quesenetaeraaauru,” nae rai Jesocurisito.

Esenetaaichene coinete, laenanohineein ne caa erenaa

³⁰Itolere ichaaante coarate Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. Nete satiin laenanohineein nene caa quiricha cuhane. ³¹Cana Coaunera Calaochinein niha Jesusone esenetaaichene coinete, laenanohineein ne, esenetaaichene, ichaonaa caohacha, chabana nitajeniha cachane jaan raaichene coina.

Rede jaohajihacaanune jana, canacaanu rene ecooca Jesusone

21 ¹Nii baihate Calileea conemuri auhaniha, aina nerelanaa nichaanune rai ecocoe coaiten Cana Coaunera Calaohi Jesuso, rede jaoha nihacaanune jana. ²Nii janana laaen Fedoro aina nihacaanu, Tomasi nii fafione naauru najaan, chaaen nii baiha Natanaaeli, Calileea caje unaa Canaau cocoaicha, chaaen Sebedeeo calaohi nichaanune, chaaen eleochoa coroatajaain, naaonjoaain nihacaanu Fedoro aina. ³Nitohaniane coinanu quete: “Redena jaoha cureeun,” naa Fedorona jaun:

“Tana iniha uhacaanu,” naacaanune jana:

“Chajaauchetejian aihane cunichaache,” naa Fedorona jaun, cuhin bote cuhane fauhin, cuhin janoaajeein rede jaohacaanu niqui. Nii janane leinjiinejein ate mucuujenihacaanu. ⁴Nii jana, inae mataaquiin uha janonaane jana, nemuri auhaniha ecocoe Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Nii janana, aca nihane coitucuenihacaanu.

⁵Nii janate: “Enamanaacuru, ta ate mucuhichene,” naane jana:

“Aihahacaanuta,” naacaanune janate:

⁶“Cana raotono nichajai bote jera que, rede jaohichenete ate mucuriquicheein,” naane jana, nii bote jera que jaohacaanune jana, esinae ate mucuhacaanu.

Nii jaunna ate anaai caaun nii rede tijichasinihacaanu.

⁷Nii janate: “Cana Curuaanaate aitera,” naanu Simoon Fedoro raine jana, aohanrihane rijieeoritiin torosaacha baejeein nihana jaun, luhecotariin cajione curujuain acauhanau fautiin Jesoso rene turuha cue Simoon- Fedoro.

⁸Nii janane bote cuhane caaijie cuujueein turuha cuhacaanu rede tararajeein, ate caaun lemuequiin, lefasha metoroneein lanaa nemuri auha cajena jaun. ⁹Najauriaain inihacaanune jana, cuu ne canacaanu ajiniha usi lanarotiin. Nii jana nii usihanau niha leinjiin atene jana, cuu ne faan.

¹⁰Nii janate: “Nii ena inaraacha mucuhi ate uhauche,” naa Jesocurisitone jaun, ¹¹bote cuhane fautiin nii rede tararae Simoon Fedoro, carene choaae. Lefasha saoquichoona nichatajaa ate tabai natiinte, nii rede soaine.

¹²Nii janate: “Chajaauchete inara suuri noite,” naane jana, “Chaneeina” naain bajanaa nainenihacaanu, raotojoein Cana Curuaanaa Jesoso nihane coitucuhacaanune jaun.

¹³Nii janate, tajiha uhin nii faan raaoriin, canacaanu nainetiin chalue. Jerichanejeein techu, nii ate basicho chalue canacaanu nainetiin. ¹⁴Nitohaniha Cana Coaunera Calaohi Jesoso, oo caje ichanaain, canacaanu rai ecoocane nichata sai cuhane.

**“Cacoelaaina” naain bajaa
Jesoso, Fedoro caje ne**

¹⁵Inae nainaain canacaanu suri noitichaanune janate: “Jonasi calaohi Simoon, cau nenacaauru leeochoauru amuritoheriina ii coichana aina cutaain cacoelai” naain bajaa Cana Coaunera Calaohi Jesoso, Simoon Fedoro cajene jana:

“Ejeen. Iite ichoelaihanune coitucuhicha curuaanaa,” naane jana:

“Aihane quere esenetaurera beraihura,” naane baihate coaiteen:

¹⁶“Jonasi calaohi Simoon ii coichana aina cutaain cacoelaaina,” naain bajaa Jesocurisitone jana:

“Tite ichoelaihanune coitucuhicha curuaanaa,” naane jana:

“Aihane quere esenetaain tonoraeraauru beraihu,” naane jana coaiteen:

¹⁷“Jonasi calaohi Simoon, ii coichana aina cutaain cacoelaaina,” naain nichata saain bajaane jaunte, inaderaain:

“Ejeen. Iite itolere coitucuhin, esinae ichoelaihanune coitucuhicha curuaanaa,” naane jana:

“Aihane quere esenetaain tonoraeraauru beraihu. ¹⁸Esinaena aitoonra. Enamanaaneein banate, necoreetein, chunijiu cunaa jereinajaun curejetohi. Jana, inae biinaa neeinete, ichoii caeacaecaaine jana, ichajione curujuain, cunaa jereeneina jaau niha natiin chamaaurureincha,” nae Simoon Fedoro rai Jesoso. ¹⁹Niritoha Jesoso, “Naaonjoainna Cana Coaunera ere tonoraanune coreniha oha cureeunni,” naain coitucuha Fedorone coina.

Nii baihate: “Quere tonoraeraneein neeu, inoaelu netiin,” naane jana,
²⁰jaotoroaalaain canu coari Fedoro,
 acaauru caaijie cuhanune jaun.

²¹Nii jaunte: “Chataaenriha jana caa,”
 naa Fedorone janate:

²²“Chaquena aasare ichei. Canu
 jerichaaunete nacoauneein turuhanune
 que tiaaajoaain ichaonaa naine, li laaen
 quereecha tonoraau,” nae.

²³Niritohana jaunte, orihaunnijiecha
 naaure ita rai nii canu aina Cana
 Coaunera Calaohi coitucuurera. Coatiha

oenerihanuhinne que aitohi. Netechu
 jataain, “Chaquena aasare ichei. Canu
 jerichaaunnete, coaiteen turuhanune
 que tiaaajoaain ichaore,” nae Fedoro rai
 caque Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

²⁴Caraajenihane coaraain, laena-
 nune jaunte, esinae rauhijiriin erena-
 ne.

²⁵Itolerete niqui ichae Cana Coaunera
 Calaohi Jesoso nete saain
 laenanohineein neene. Satiin
 laenanohineein nihane, nerihei caa
 chauratane que tenaana jaan.

Cana Coaunera Calaohi Jesoso Cocoainanohichuru Afosotooru

Ichanohichuru

**Afosotooru rai, tururai niha Cana
Coauneraacha letoanaa jerei- Cana
Coaunera Suujuene**

1 ¹⁻²Nii nunuhe caje coauneein, niicha ichanohin ichaain, cachaauru relaalu Cana Coaunera Calaohi Jesoso dedeeu cauha cuhane que tiaaojoaaine quene, caa ichei beein, jauriaanejeein laenaunlu, jataain ii belaichaaunna jaaura Teofilo.

Chaen techu dedeeu cauha cuhane ajiniha, rai afosotooru- niicha cocoaaine- nuuru cotijiaain raain suujua tenajaerate Cana Coaunera Suujue que acaauruhacha ichanenenu coitucuhin ichacuruhane coina. ³Ohane baiha jetaote, jenachoonca janoneein cachaneein ecocohin, acaauru rai Cana Coaunera Cojoanona que ereereje esinae rauhijiriin oo caje ichanaain enacoauneein ichahane esenetaauruhane coina.

⁴Jaiti Jerosaleeun niicha cocoainaauri afosotooru aina nihane bana jetaote:

“Jiaonriha caa Jerosaleen caje chunijiun cuhichenera. Aitocoaunne rijijieein inara rai Ofaacha tenaa jerei cohacuche jauriaara,” naain chunijiun cuuru caohateein jetao,

⁵“Esinaete rauhijiriin acau que cacha baotisaain cojounacateraate Joaan.

Nete inara chaabana nejein Cana Coaunera Suujue que, baotisaain cojounacatenohineein niha curiquicheeincha,” naain jauriaanejeein acaauru rai beelu jetao Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito nitohanihane coina.

**Dedeeu iniha Cana Coaunera
Calaohi Jesosone**

⁶Jesoso aina ita taojiaain neuru najaaun jetaote:

“Enenena coaiten jianacoo Israeli cocoaicha nichaachene mitareeita Curuaanaa, raotojoeein cana ichao que ichaohacachene coina,” naain bajaauruha niicha cocoainanenuurune jana jetaote:

⁷“Nainiheeiche inara nii coitucuhichenera. Chatohanai bana chaainti, nii ichaa cureein Ofata. Leinjiin acaachate nii coitucue niquicha. ⁸Nete inara ichoae fauha Ofa Cana Coaunera Suujuene, nii aina itolere ichana naineriquicheein inara netonaicha. Chaente chatohanai que casilanaala, laraajiin itolere Jerosaleen sacutaain, itolere Jodea batane, Samaria batane, naaonjoainuri sacutaainchuru amuhemujeein canu ere beebejiha curiquicheein, itolereenein chauratane

sacutaain canu coitucuuruhane coinara,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁹Niritoha acaauru raine jaun jetaote, coarajeeurhane jana jetao, dede sacari jana nitajeeorin dedeeu cauha cue Jesoso.

¹⁰Nii jaun jetaote, coarihurenihane jaun, cuu caaijie chojaelaauruhane jana jetao, somaratohanai que cajionequin acaauru rene ecoocure coroatajai anjeraauru

¹¹Nitohanein ecocohin jetaote: “Chanuna dede chojaelaachete Calileea cocoaichacuru. Nii coarajeeichene jana dedeeu cauha cuhane rijijieeinte, coaiten turuha ureein Jesosora,” naure jetao acaauru rai.

Jodasi coreenraniha Matiasi raauruhane

¹²Nii jaun jetaote, nii Oliboneein curuajaain nenea ichatane ucuunno neeuru caje cauha cuure Jerosaleeun, Jesosohacha cocoaanaari afosotooru, ichuunnejeein le oaraanca metoro fautaeriin nebetacanaa janonaa bana amuuruha cachaaaurune jerecuruha Jorioocurune itaanejeein. ¹³Inae nii neseeu turuhin jetaote, ecuunetiin coroatajaain coaranai loreri asaae sinii aihuruhane jaun jetao, iniha cuure ita caaijie, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, Ferifi, Tomasi, Bartolomee, Mateeo, Arafeeo calaohi Saantiaao, chaen, Selote naaurunaja- Simoon, chaen, Saantiaao calaohi- Jodasi, naaonjoaainunri. ¹⁴Satiin nii afosotooru jetaote, inetono janonaa bana ita taojiaain, Cana Coaunera bajaee bajaecururejetelu, Jesoso nejeraauru, chaen neba Mariha, chaen leeochoauru enecuru, naaonjoaainunri aina.

¹⁵Nii chojaanona bananein jetaote, ita taojiaaure lefasha coroata chooncaain nenacaauru- Cana Coaunera Calaohi Jesoso esenetaeraauru. Nii jana

jetaote, acaauru cataaun nichaauraaain jetao, acaauru rai:

¹⁶“Jesocurisito coreniha canejeraauru, inae Quiricha Inoaensi cuhane laenaeratein Rabiri que beratihalu Cana Coaunera Suujuene rijijieein situhanetene. Nii jaunte Jesoso mucuha cunacaauru aina cue Jodasi, acaauru rai beranu que. ¹⁷Canacaanu aina nere beranu quete niqui ranojineein nelu. Nete nitohanein ichae. ¹⁸Nii Jodasi jetaote, coretecuruhane jaan coriqui coreniha atane coretihane jaun jetao, nii baiha nemarote. Nemarotihane jaun jetao, couturi que chujujuaain tacaane jaun jetao, nefohitoha rai surine jaun, jianacoon chatolene cacha suri. ¹⁹Nii coitucuhinte, nii atane curuaateure Jerosaleen cocoaichacuru Areserameenein. Acaauru ere cuhane, ‘Areserama’ naanete, ‘Ichana core- coriqui coreniha ranojin atane.’ naane aite. ²⁰Cana Coaunera Quiricha Inoaensi- Salmo cuhanete:

‘Rai loreri quete jaole que. Nihei nasaee ichoi.’

naain laenanohineein ne. Chaen techu:

‘Niicha ichaneni neein nenea icharaaunu quete enoe coreenranu que leeocho cacha.’

naain, Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane laenanohineein ne.

²¹⁻²²Nete, cau canacaanu aina neeure- Cana Curuanaa Jesoso baotisaa Joanne caje coauneein- dedeeu cauha cuhanereein tiaaajoaain- canacaanu corihaniha amuhemuhenaacauru cachaaauru.

Aihana jaun, canacaanu lechoonca coroatajanu que, chunocoha acaauru caje enohanete caohachare, canacaanu aina, esinae rauhijiriin ichanaa Jesosone coaracuruhane jaun, canacaanu aina beraanu que,” nae jetao Fedoro.

²³Nii jaun jetaote, “Barasaba Josto” naain acaauruhacha curuaatei Jose,

Matiasi, naaonjoainuri, jelai ita rohan tenajaain jetao, niicha jerei biha acaauru rai Cana Coaunerane caina jetao:

²⁴⁻²⁵“Cana Coaunera, iite saatiin cacha suujua coitucuera neein neeicha. Iite, canacaanu que nii coitucueratenaa naineeicha. Chariji, caa coroatajaihuri caje nainere, niicha jereeinein nosa coreniha cunaa jereña jaun cunaa corenraniiha, iicha teei amihanenaa ichana nainereta,” naain jetao, Cana Coaunera bajaare acaauru rai.

²⁶Niritiin Cana Coaunera bajaauruhane baiha jetaote, niha ajeri catu, cojunaca siriina jaun, “Cojunaca siricha mucerate aca nereeincha,” naauru jana jetaote, rauhijiriin nii cojunaca aina nena mucue Matiasi. Nii rijieoritiin jetaote, lechoonca coroatajaare Jesocurisito letonocuru, lechoonca leinjiin neuruhane baiha.

Fauha uha Cana Coaunera Suujuene

2 ¹Jorioocuru beseta Feentecosetesi jananaa bana nihane jaun jetaote, satiin le laurijieein ita taojiaain neure, Cana Coaunera bajaauruhane caina Jesocurisito esenetaeraauru.

²Nii jana jetaote, cuu le lorerijieein satiin codohacooruhana jana, luhecotariin tonijiaain cujuana rijitiin fauha uhe Cana Coaunera Suujue dede caje.

³Nitohanein tonijiaain fauhin jetaote, nii satiin- ecu nenacaauru suujueniha neeritiin, acaauru bichohe naainetiin, usi lanaro tocohanein lanalanaoananae. ⁴Nii aina jetaote, nejelau nejelaauru, lauri laurichuru caje uhin cuu turunacaauru cachaauru rai, acaauru ere cuhane ereure satiin Jesocurisito esenetaeraauru, erelanaaca Cana Coaunera Suujuene rijijieein.

⁵Nii bana jetaote, cuu nii Jerosaleeun turuhin neure lauri lauri atane

sacutaainchuru caje unacaauru- Cana Coaunera aitoonjoa rijijieein ichaonacaauru Jorioocuru, ecu Feentecosetesi beseta bitoaauruhane caina. ⁶Nitohanein inae acaauru ichoaae fauha Cana Coaunera Suujuene jana jetaote, tonijiaain ereeuruha Jesoso esenetaeraaurune jana jetaote, satiin codoone-toore nii lauri lauri caje unacaauru cachaauru, acaauru ereuru cuhane aitocuruhane aonaain. Nitohanein jetaote, suujuanu inaaritelanaala ⁷cojoaelatonajaain:

“Calileea cocoaichacuru nihanatiin, ⁸inasiina cana ere cuhane aitocure aonacaachene caina. ⁹Caute nihacache itolere sacutaain caje uhinichaachene, Partia batane caje unacaauru, Media batane caje unacaauru, Elam batane caje unacaauru, Jodea batane caje unacaauru, Capadosia batane caje unacaauru, Poonto batane caje unacaauru, chaen Asia batane caje- unacaauru, ¹⁰Firijia batane caje unacaauru, Paanfilia batane caje unacaauru, chaen Egipto batane caje unacaauru, tajiha Sirene bujua nena Libia batane caje unacaauru. Chaen techu, cau neure cana aina Romanocuru netonai. ¹¹Acaauru tabaaurute Jorionecure. Jana leeochoaurute, Jorionecurenihane saijieein Jorioonein nerotocure. Chaen techu cau neure cana aina Cureta batane caje unacaauru, chaen Arabia batane caje unacaauru, naaonjoainunri. Nitohanein araai laurii caje uhacachene saijieeinte, satiin lauri lauri caje uhin nichaachene ereuru cuhane Cana Coaunera coroaecuruhane jana aonajihancache,” naain jetao satiin cojoelatoore.

¹²Nitohanein cojoelatiin jetaote: “Chatohanihana,” naain ita caje bajaare bajaecure satiin.

¹³Jana acaauru tabaauru jetaote: “Chaquena ereure caa ajenacaauru,” naain acaauru batocure.

Cachaauru raité ere Fedoro.

¹⁴Nii jaun jetaote, lechoonca leinjiin aina ecu nenacaauru afosotooru aina nichaauraa in jetao tonijiaain:

“Aonacuche satiiin Jorioocuru. Satiiin cau Jerosaleeun neiniquichene raina aitoreeunni coitucuhichene coina.

¹⁵Coatiha aitocuhichene jana, aansijii-nijin ajeeuruhi caa cachaauruta. Inasiina jaiti janoneniha natiin ajeeuru-reta. Ena nuna macojiu teejihá enoto natiin, cha caaunna ajeeurure. ¹⁶Nete catohanihane coina, inoaenlu inae aitiin besihalu Cana Coaunera Ere bera inoaensi Joherine rijijieein:

¹⁷ ‘Inara rai quiicha tei janonaa besautelalaje raina, satiiin chauratane que nenacaauru choae

canu suujue letoareeunnicha.

Nii banate,

quiicha chana jerei coaraain beebjeiha cuurureein canu

coreniha,

inara nefoerateeurura.

Enamanaacuru niha natiinte, acaauru que quiicha coaratei coaracurureeincha.

Binaacuru nihanatiinte,

quiicha coaratei

coaraa cuurureein acaauru sinihura.

¹⁸ Nitohaneein inae cutihane banane,

saain canu cachaauru,

enecuru, quichaauru,

naaonjoainuri choae

canu suujue letoareeunni

canu ere beebjeeuruhane coinara.

¹⁹ Chaenna, naain dedeeu

jataain cojoaelanaacojoai

coaratiha cureeunnicha.

Jerichanejeeinachu,

chauratane que coaratiha cureeun-nicha.

Nii banate ecooca cureein

ichana, usi tabai, suruaa neeonjoaain, naaonjoainuri chauratane sacutaaincha.

²⁰ Nii banate conoenereein enotora.

Jana atenete,

ichana tocohanai jana niha cureeincha.

Nitohanihate cureein

inae ichuun nejeeonriha

turu rai niha inara Curuaanaane janara.

Nii cojoanonaa banate,

coasinacaain elunareeincha.

Nerinaain nii caje nichotei cachata.

²¹ Nete, cairichaaajoaain coaraa

Cana Curuaanaane coina

bajae bajajeein ichaonacaauru,

satiiin nii caje nichotiha

cuurureeincha.’

naain nere bera inoaensi Joheri que beratihalu Cana Coaunerane rijijieeinte, inae caa aihane jana coaraqichera.

²² Aihana jaun, caohachaain rautaa in aitocooaunne aonacuchena, caa que erete aonaquichera Israeli cocoaicha-curu. Satiiin coarajeeichene notaracaete, itolere ichaain inara notaarate Nasarete cocoaicha- Jesoso que Cana Coaunera rai letononeein nihane coitucuhichene coina niquicha. ²³ Nete, inae inoaenlu nitohaneein teechene coina, niicha jerei rijijieein ichaa Cana Coaunerane jaun, inara rai tiha nii terane jana, amaain teeiche nechu aansai cachaauru raine jaun, coroso que teein sohin jaorelu.

²⁴ Nete onaa caje ichatelú Cana

Coaunera, onaa caje colucohin,

amuritonaa nainesiniha onaane jaun.

²⁵ Inoaenlu jaiti caa chauratane que

turueniha Jesocurisitone janate,

aitorichaa in Jesosone rijitojoein:

‘Itolere janonaa banate,

cacorataanereein Cana Curuaa-naara.

Aihana jaun,
nerinaain chatohaneein canu terata.

²⁶ Nii jaaunte,
raotojoeein rachoojoeein ne canu
suujuara.

Chaen nechu,
chaque casilanaala raotojoeein
ichaaon,

²⁷ curu cuhane nitajiha canu
jaberecone nainatejelanaala,
niheichu
setuha canu jaberecone nainatejene-
reeinine jaunra.

²⁸ Iite canu que,
onaa caje ichananaja coarateeicha.
Nii jaunna,
raotojoeein rachoojoeein
nereunni,'

narichaain Jesuso, Cana Coaunera raine
rijitoejoeinte belu curuaanaa inoansi
Rabiri que beratiha Cana Coaunerana
jaun.

²⁹ Jesocurisito coreniha canejeraauru,
jerecuchene esinae rauhijiriin inara rai
aitete aonaquiche. Nii coitucuhichene
rijijieeinte, ohalu cana foeratera
Rabirine jana, conautecuruhane jaun
cau ne rai natanebana. ³⁰ Nete, esinae
rauhijiriin rai nere bera inoansi niha
Rabirina jaun, rai nichoala- cana
curuaanaa- Rey neein tihane coina, rai
besihalu Cana Coaunerane jaun, coara
rijijieein coitucuelu- curuaanaa inoansi
Rabiri:

'Ii ichoala ichoalacuru calaohite,
Jorioocuru curuaanaa Rey niha
cureeicha.' naain que coitucueratiha
Cana Coaunerane jaun.

³¹ Nii jaunte, inoanlu jaiti turueniha
Cana Coaunera letono- Mesihazine jana,
nota que coara rijitoejoein:

'Naaonjoaainte, turuha ureeinchu.
Nihei nitajerinaain rai jaberecota.
Niheichu ecu seturinaainta. Oo cajete
ichanareein Mesihaseicha,' naain

caohacha nainejeein jitariin
coitucuhana jaun, Jesuso coara
rijitoejoein belu curuaanaa inoansi
Rabiri.

³² Nii jaunna esinae rauhijiriin
bihalune rijijieein, canaacaanu netonai,
canaacaanu nota que ichanaa Jesusone
coaracaanu, ichatiha Cana Coaunerana
jaun. ³³ Nitohaneein ichateeinte,
enacoauneein dedeeu rae Cana
Coaunera, rai raotono nichajai que, aina
jiniiquiin nihane coina. Chaaen techu,
nitohaneein dedeeu raain, nii rai niicha
tenaa jerei rai Suujue te. Niite, caa inara
notaracae canaacaanu nainetiin
chaluhane jaun, satiin coaraain
aonaquiche. Aihana jaun, inae laen
coitucuhiche raotojoein. ³⁴⁻³⁵ Coatiha
Cana Coaunera ere bera- curuaanaa
inoansi Rabiri, dedeeu iniha cuhilu.
Cana Coaunera Calaohi Jesusote iniha
cuelu. Nii jaunte,

' "Iite satiin Curuaanaa neeicha.

Cau caraaotono nichajai que
carohan nelaurihaau,

ii que nejeratenacaauru amuritohine
coina
ichacaanne reentiaaincha,"
naa Cana Curuaanaa rai Cana
Coaunerara,'

naain Jesuso belu Rabiri, beratiha que
Cana Coaunerane jaun.

³⁶ Aihana jaun, satiin Jorioneeichene
raina caa beeun raotojoein coitucuhi-
chene coina. Nii coroso que tein
inaraacha focoi- inaraacha atinai
Jesusote, satiin Curuaanaa Mesihasi-
sineein te Cana Coaunera," naa
Fedorona jaun jetaote, ³⁷ que suujua
rerohecaain, jataaen inaderaain:

"Jesocurisito coreniha canejeraauru,
cha charihacaanuta," naain
bajaauruhane jana jetaote:

³⁸ "Cana Coaunera notaracae baaso
ichaaain, osa que nesaruhiin naosateein,

naonjoaain neeichene jiaanein, Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha nebaotisaerateeuche satiinte, inara osa caje inara mitaain, inara rai- rai Suujue teeine Cana Coaunerara. ³⁹Catohanein tihane coinata, inoanlu beratelu Cana Coaunera. Niite nenacaae inara caohachanu neein ne, satiin inara calaohichuru aina, satiin coriaae nenacaauru raine maajein. Satiin niicha cotihacuri raitte, rai Suujue tiha cureein Cana Curuaanaa- Cana Coaunerara,” ⁴⁰naain acaauru suujuatiha, nii cachaauru- baasoneein ichaonacaauru caje mituuruhane coina, Fedorone jaun jetaote, ⁴¹nii niicha beebejei esenetaain tonoraeraauru jetaote, baotisaain cojounacatenojoein, Jesoso esenetaeranein neeure, nii bananeein nichata oaraancai cachaauru.

⁴²Nii jaun jetaote, satiin rauhijiriin ichaaoe, relanajaauruha nii afosotoorune rijijieein, ita suujua rijitoejin jiniiquiin ita corotajanein, ita taojiaain ita aina Cana Coaunera bajaain, ita aina jiniiquiin lenoneein naonjoaauru.

Raotojoeinte ichaaoe Jesocurisito esenetaeraauru.

⁴³Nii jaun jetaote, satiin cojoaela-toore, itolere ichaain- cachaauru notaaratiha afosotooru que Cana Coaunerana jaun. ⁴⁴Satiin nii esenetaeraauru jetaote, ita suujua rijitoejin neein, ita rai chaelai sirichuruhane ita sihure ita acatiha tacaain. ⁴⁵Chaelai acaauruhacha sirii que necoreteeruhane nenainetiinete, ita aina nii corecoriqui teein ita rai leruhin raure, raotojoein latecuruhane rijijnanaain. ⁴⁶Cojoanoonetoejin jetaote ita taojiaaure, ita taojiaauruhana jaan coloheri- Teenforo asae. Rai lorerichuru

asaae nihanatiin jetaote, ita taojiaain, ita rai lenone chaluhi lenonecure jiniiquiin, raotojoein rachoojoein ⁴⁷Cana Coaunera corojeein. Chaen jetao techu, caohachaaain neeuruhane coaracure satiin ecu nenacaauru cachaauru.

Cojoanoonetoejinte, niicha ichoteratecuri tiha acaauru aina, Cana Coaunerane jaun nejeotejeein sacuure.

Nerautaa leinjiin bacosane

3 ¹Nuna macohi choae teejiha enotone jana jetaote, nii ita taojiaauruha Jorioocuruna jaan loreri Teenforo asae cuure Fedoro, Joaan, naonjoainuri cuu Cana Coaunera bajaauruhane coina. Jelai rijiu enoto tiaajianaain jetaote, ita taojiaaure satiin Cana Coaunera bajaauruhane coina. ²Nii jana jetaote, nii Teenforo acuujuaniha ne leinjiin bacosanein nejanoa caje coaunein nena cachaa. Cojoanoonetoejin jetaote, nii Teenforo acuujuu- Caohachajeinein- acaauruhacha curuhateihu amaain teeure, coriqui bajaa ecu enonacaauru cajene coina. ³⁻⁴Nii jana jetaote, enooru coina inijina cuuruha Fedoro aina Joanne jana jetaote, acaauru caje coriqui bajae nii bacosa. Nitohanein coriqui bajaa acaauru caje, nii bacosane jaun jetaote, coarajeein jetao:

⁵⁻⁶“Aonaunra,” naa nii bacosa rai Fedorone jana,

“Chaelai teeuruhane coina jecha aite,” naain acaauru coarajihane jana jetaote, “Nihei nohane canacaanu rai coriqui. Nena quicha sirii tereuni icheicha.

Nasarete cocoaicha Jesocurisito coreniha, nimichuhin nichaauraain amuunte coaracaara,” ⁷naain nii bacosa biji- raotono nichajai que mucuhin michuha Fedorone jana jetaote, nii rijieoritiiin caohachananejain

nerautae nii bacosa tija aina- rai tajichocuru. ⁸Nii jaun jetaote, nimichuhin nichaaurain, nii ita taojiaauruha Jorioocuruna jaan loreri Teenforo asae enoha cue jeluhate jeluhatiin Cana Coaunera coroaeejein. ⁹⁻¹⁰Nitohanein nimichuhin nichaaurain amuhin, Cana Coaunera coroaecane coaraain jetaote, satiin chojaelatiin coasichure situuruhane nainein Teenforo bacuuja- Caohachajeinein- acaauruhacha curuaateihu lauhequiin coriqui bajaera nihane coitucuhin.

**Teenforo chajenein nenea loreri
Salomoonnein- acaauruhacha
curuaateihu neein ereerejiha Fedorone**

¹¹Nitohanein jetaote, Fedoro aina Joaan caje coriaae nalunaa jerene nii bacosa nihane caje nerautaanaa cacha. Nii jana jetaote, Teenforo chajenein nenea loreri Salomoonnein curujaain nenea asaae neeuruhane jaun, soroneein ruhanihajaaintiin cuhin chojaelatiin coarajeeure satiin nii cuu nenacauru cachaauru. ¹²Nii jaun jetaote, acaauru rai:

“Chanuna canacaanu chojaelatohichete Israeli cocoaichacuru. Coatiha canacaanuhacha nejein nihane nerautarihei caa cachata. Niheichu jataain leeochoauru amurijiriin, Cana Coaunera ere tonoraeranein nihacaanune jaun niheinta,” nae Fedoro.

¹³Niritiin jetaote:

“Nii cana inoaensihuru- Abaraun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri coaunera- Cana Coaunerate, jataain nelateein nihane coina, cocoinaain rai letono Jesoso letoaelu. Acate, nii cocoinana-caihuri rai teeichene jana, jiaanena jeriha coberanadoro Filatone saijiein, caohateein jianena jereneichelu.

¹⁴Nitohanein caohachanejesina ichara

nihanatiinte, jianena jeriha Filatone jana, caohateein neeichelu. Coinanaa, nechu aansai sonajaaineein nenea jianeratequichelu. ¹⁵Nitohaneinte, nii ichaonaa tera sohin joerateeichene jana, ichatelu Cana Coaunera. Canacaanuna, nii ichatiha Cana Coaunerane coaranein nihacaanu. ¹⁶Nii Jesoso corenihate nerautae caa cacha-inaraacha coitucuicha. Jesosohacha corenihate, caoachanainejein nerautae caa cacha inara notaracaera,” naain jetao:

¹⁷“Acanihane coitucuneeichene jaun, sohin joerateeichelu inara curuanaacuru aina jiniiquine coitucuhanu raotojoeeincha canejeraauru. ¹⁸Nitohanein situhin nihanetene. Inae nere bera inoaensihuru que, ‘Naaonjoaite cairichaaeriin inae nirijieein cuaajeein sohin jaoha cuurureincha,’ naain nere bera inoaensihuru que beratihalu inoaenlu Cana Coaunerane jaunte, Cana Coaunera ere nainaane coina, nitohanein nii inoaenlu- inara coroatajaneraaunu que- niicha letoanaa jereilu Mesihasi teeichelura. ¹⁹Aihane jaun, chatohanein baaso ichaain neeichene, sujuelanaala jitariin bein, jiaanein Cana Coaunera ere tonoraain neeuchete caseteco coaraquichene rai neeichene caje inara ichotemiin- Cana Coaunera. ²⁰Chaen techu nitohanein neeichene, nii inoaenlu- inara coroatajaneraaunu que- niicha letoanaa jereilu- Mesihasi- Jesoso letoarein nacoauneeincha. ²¹Nete jaiti itolere rucuheca Cana Coaunerane reentiaan, dedeeu niha cureein nere bera inoaensihuru que, inoaenlu beratihala Cana Coaunerane tocohaneincha. ²²Nii quete, cana inoaensihuru rai:

‘Caa nere beranein caletohane rijijieinte, inara caje nacoauneein rai nere bera letoarein Cana Coaunerara.

Itolere que tonaane, nere tonoraain neeuchera. ²³Nere tonorana jeriheichurute, caohachanainejeein nitajijha cuurureeincha.' naain belu cana inoansihuru rai Moisesa.

²⁴Caritiinte aitoroaeetoorelu Cana Coaunera ere bera inoansi- Samoeri caje coauneen satiin nere bera inoansihuru, catohaneen turuhane quera. ²⁵Nii jaun inarate, nii nere bera inoansihuru que beratihalu Cana Coaunerane rijijieein, nii naitoonjoa sirichaneen neeichera. Chaen techu, inoaelu cana foeratera inoansi- Abaraun rai:

'Satiin caa chauratane que nenacaaurune, caohachaain teratiha cureeunni ii nefoerateuru coreniha.' naelu Cana Coaunera, cana foeratera inoansi- Abaraun rai. ²⁶Niritohane jaunte, oo caje nii Calaoi ichateein, jauriaanejeein inara rene letoaelu Cana Coaunera, nii coaraain neeichene, baaso ichaaechajeein neeichene jianeen neeichene, inara coroatajaneen nihane coinara," nae jetao Fedoro, nii cuu nenacaauru cachaauru rai.

**Cocoainanacaihuri acatiha neeuuha
Fedoro aina Joanne**

4 ¹Niritiin jaiti cachaauru rai ereereeca Fedoro aina Joanne jana jetaote, tajiha turuha ure saseredotecuru, Teenforo beraihurera- folisihacuru- curuaanaa, sadoseeocuru, naonjoainuri. ²Turuuruhane jana: "Coaraanachuinti oo caje ichana nainiha cachana jaun, oo caje ichanaalu Jesusone. Nii jaunne esinae rauhijiriin oo caje ichana nainiha cachane coitucuhacaanu," naain cache relaauruha Fedoro aina Joanne aonajeeuruhana jaun jetaote, obaecure sadoseeocuru: "Nihei chunei onaa ichatera. Nihei Cana Coaunera niha

natiin onaa ichatena nainiheita," naain cachaauru relaauruhana jaun.

³Nitohaneen obajeein jetaote, Joaan aina curuataain Fedoro mucuhin amaain, inae sonaina nihana jaun, caresero cuhane tenajaain cuu janoaera-tenajaature.

⁴Nii inatiin jetaote, atiin esenetaaure nii cuu aonajeeurera- arajii cachaauru. Nii jaun jetaote, ita que jooraain quichaauru nejesina janijiin, saouki oharaancaelalajeein Jesocurisito esenetaeraneen neeure, enecuru, canaanaihuru, naonjoainuri janijilanaala.

⁵Nii cojoanoo jetaote, nii que ita rai ereeuru coina, Jerosaleeun ita taojiaaure Jorioocuru curuaanaacuru, satiin acaauru bichauhenaauru, chaen Cana Coaunera Quiricha Inoansi que cache relaaurera, naonjoainuri. ⁶Chaen jetao techu, cuu neeure saseredotecuru curuaanaacuru Anasi, chaen Caifasi, Joaan, Alejaandoro, satiin nii saseredotecuru curuaanaacuru araachuru, naonjoainuri. ⁷Acaauru jetaote, caresero caje rocoeratenajaain, Fedoro aina Joaan raerateein, acaauru cataaun tenajaain acaauru rai:

"Cha cocoainanacaineen inara tihane aina caa aacheta. Cha corenihata," naain Fedoro aina Joaan caje bajaauruhane jana jetaote, ⁸coroatajaniha Cana Coaunera Suujuene jaun, cha que casilanaala jetao:

"Aonacuche satiin caraachuru curuaanaacuru, satiin Israeli cocoaichacuru bichauhenaauru. ⁹Nii cunaitenaa rai caohacha ichara coitucunaa jereen bajaachene jaaunna, inara rai berichaanuhincha, coitucuhin neeiche satiine coinara. 'Nitohaneinna nerautaa caa cachate.' naain coitucuhichene jerena caaunra. ¹⁰Satiin aonajeeichene urichoone berichaanuhin, satiin

Israeli cocoaicha neeichene coitucuhin neeichene coinara. Nii coroso que terateein- inaraacha sohin- inaraacha joerateilu Nasarete cocoaicha Jesocurisito- oo caje Cana Coauneraicha ichatei corenihate, caohachanainejeein cunai caje nerautaaain, caa canaacaanu aina inara acatiha ne caa cunai caje nerautanaa cachara. Inae satiin, inara nota que, caohachanainejeein nerautaane coaraquichera. ¹¹Caa cacha rautaaera- Jesosote, letoae Cana Coaunera, satiin cacha coroatajane- raaunu que niqiu. Nete, nere aonana jerelanaala, que jaolequiin neeichera. ¹²Acate letoae Cana Coaunera, nabana nitajeein nihacachene coataara. Nihei chunei, leeocha cacha tihei Cana Coaunera, caa chauratane queta. Leinjiin acaachate, chabana nitajenaa charanejeein nihacache jaanu teraanu que- letononeein nena ne, itolere baaso caje- jianacoo cana mitaeraanu quera,” naa acaauru rai Fedorona jaun jetaote:

¹³“Caaurute, Jesoso aina amuhemujeein nerelanacaauru nera. Coatiha jataain cana tocohaneein, caohatiin- quiricha inaaaurera niheita. Nete jataain coitucuera rijitajeein, erenaa inaaure caa cachaauru,” naaure cojoaelatiin nii cocoinanacaihuru, cha que casilanaala ereeuruha Fedoro aina Joanne jaun. ¹⁴Chaen, cuu acaauru aina, chujuhecoha nii cunai caje nerautanaa cachana jaun jetaote, nii chaque tonaain erenaa nainecurene. ¹⁵Nii jaun jetaote, nii ita taojiaauruhana jaun caje, mitaeratenajaure. Nitohaneen, mitaeratenajaain jetaote, cuu nejesinajeein, ita cotaicha rijitiin:

¹⁶“Cha charihahacache, caa cachaauru ainata. Itolere caa Jerosaleeun nenacaauru cachaaurute, cojoelanaaco- joai ichaain, caa leinjiin cacha rautaa- ruhane coitucuurera. Nii que, nainihei,

‘Casaje.’ naain, irihacacheneta.

¹⁷Coanete, taeneein cuajeein, Jesoso que- cacha relaauruhane coataa, nii caohatichaachete jianecurumiin, nabana chunei cacha rai, Jesoso que ereein neeuruhane coataara,” naain jetaote, ¹⁸Fedoro aina Joaan cotijiaain:

“Jiaonriha Jesoso coacuhin que ereerejeein chunei cacha relaiin neeichenera. Nii jianeechacuchera,” naauruha acaauru raine jana jetaote:

¹⁹“Inara suujua coaracuche jauriaane- jeeincha. Inasiina Cana Coaunera ere tonoraacaanune jianeein inara ere tonorarihacaanu, Cana Coaunera ere tonoraacaanune colaihaje tacaainta.

²⁰Nainihaacaanu nii que ereerejihaca- nune jianichaanuneta. Inasiina, canacaanu uricho que- canacaanuhacha aonai, canacaanuhacha coarai, canaca- nuhacha coitucui, naojoaihunri que cachaauru relanaa jianerihacaanuta,” naain tonoranaacuruha Fedoroorune jaun jetaote, ²¹cacha relaauruhane caohateein:

“Nenacaen nitohanai ichaain, sacuhi- chenena, jelai choae jauhecotojoeriin inara casetecarichaanuhincha,” naaure jetao, acaauru rai cocoinanacaihuru.

Nitohaneen jetaote, casetecanajaela- naala, nirijiein jianenaacure. Jianenaana jerecuruhi jetao niqiu. Ne jetaote, nii cacha rautaauruha Fedoro- rune coaraain, Cana Coaunera coroaecu- ruha satiin ecu nenacaauru cachaaurune jaun jetao acaauru jianecure.

²²Nii cojoelanaacojoaain nerautanaa cacha jetaote, jenachoonca jaanaca amurijiri.

**Cana Coaunera bajaauruha
Jesoso esenetaureraauru, acaauru
lararajihane coina.**

²³Nitohaneen jianenaacuruhanana jaun jetaote, nii neeuruha acaauru

leeochaaurune jaun, turuha cuure Fedoro aina Joaan. Cuu acaauru rene turuhin jetaote, “Naaonjoaainte, canacaanu teeure canacaanu casataain, cana araachuru bichauhenaauru, saseredotecuru curuaanaacuru ainara,” naain jitariin, nii acaauru leeochaauru rai beeuruhane jaun jetaote, ²⁴cuu jiniiquiin, aonajeuuruhane baiha:

“Cana Coanera, iite cana janonaa coauneranein neeicha. Iite cana rai dede, chauratane, cucuana, naaonjoaain coauneranein neeicha. Iite itolere cautenurijihuru coauneranein neeicha Cana Coanera. ²⁵Iite, ii Suujue que beratein, ii ere bera inoasi Rabiri que beratein:

‘Chanuna joareein
rai suujua auhacaain
nererojoecaure
laurilauri nenacaauru cachaauru.
Chanuna nitohanein
baasonein suujua coaracure
inacojoein cachaauru.

²⁶Chaen techu

Cana Coanera amurijiriin nena
coacuhin,
nii niicha letoai Mesihasi que
nejerateure
cana rai chauratane coaranein
que nenacaauru aina *reycuru*.’

naain aitiin berateelune jaun, niritiin bihalu ii ere bera inoasi Rabirine rijijieeinte, ²⁷Romanocuru curuaanaacha tei Jorioocuru curuaanaa Foonsio Filato, Jorioocuru *rey* Erodesi, chaen nejelau atane nenacaauru, chaen Israelitaauru, naaonjoainuri, caa neseu netaojiaain nejerateure, nii ii jerenohin icharaanu que- ii letono Jesoso- iicha janijii iicha rai Mesihasi ainara. ²⁸Nitohanihane caina, inae inoaelu coacuhin ichaailune rijijieeinte, aihurera. Nitohaneinte, aithine nainaurera Cana Coanera.

²⁹Aihana jaun, enene caje coaunein, canacaanu casataauruhane coaraaine, jelai amuritoheriin canacaanu coroatajaneuna, cha que casilanaala, cachaauru rai, ii ere beebjihacaanura, Cana Coanera. ³⁰Chaen, laraajiin itolere ichana nainichaanune jaannu teeu, canacaanu rai, cunaitenacaauru rautaaain, cojolanacojoai ichaain naaonjoacaanune caina, esinaae rauhijiriin nii ii letono Jesoso letononein nihacaanune coaracuruha satiin cachaaurune cainara,” naain jetao jiniiquiin Cana Coanera bajaaure.

³¹Inae Cana Coanera bajaauruhane nainaauruhane rijieeoritiin jetaote, nerurujuaa nii netaojiaauruhana jaan jelaiine jana, acaauru suujua neeoritiin, acaauru suujua lararajiae Cana Coanera Suujue. Nii aina jetaote, chaque casilanaala, chaque tonajelanaala, satiin cachaauru notaracaee laraajiin, Cana Coanera Ere beebjeure.

**Satiin rucuhete,
satiin acaauru rainein ne.**

³²Satiin Jesoso esenetaeraauru jetaote, jataain arajiin ita aina neeuruhane saijieein, ita suujua rijitoejin coacuhin jetao, “Coatilha leeinjiin cana rainuhachanu que, nihei caa canaacha sirii rucuheta. Satiin cana raineinte nera.” naaure jetao, satiin, ita rai. Nitohanein jetaote, satiin rainein ne nii itolere acaauruhacha sirii.

³³Nitohanein jetaote, jelai choae jauhecotojoeriin, laraajiin, oo caje ichanaa Cana Curuaanaa Jesosone beebjeure jetao nii afosotooru, itolere ichaain, acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane que cachaauru notajaain. Nitohanein jetaote, jelai choae jauhecotojoeriin, satiin, acaauru coroatajane Cana Coanera. ³⁴Nii jaun

jetaote, nii chunei leeinjiinejeein, chaque lanaain neeurene. Tabaauru atane sirichaauru, tabaauru loreri sirichaauru, naaonjoainuri jetao, que necoreteen, ³⁵nii afosotooru rai uhaain niicha raauri coriqui teeure, latecuruhane rijiinanaain acaauru rai lerruuhane coina. ³⁶Coaraaunachuinti jetao, nii acaauru jana nena Lebita-Joseneein curuajaain nena- Chifere cobena que nejanohanaa- Berenabee-neein afosotooruhacha curuuaatei. “Berenabeen” naanete, “suujua nunaera” nae. ³⁷Nii cacha jetaote, atane sirihana jaun jetao, que necoreteen, coreniha coriqui raain jetao, jitaain nii coriqui tee, afosotooru rai.

Osa que nesaruhin, nohaneeuruha Ananihasi, Safira, naaonjoaihunrine

5 ¹Nejetaote acaauru aina ne leecha cacha- Ananihasineein curuajai, rai comasai Safira aina. Aca jetaote, nii comasai aina leeinjiin atane que necoreteen, ²ita suujua rijitjoeein leruhin rai core raain, esi rijijieein jitariin amaera rijitiin: “Nocoo coriqui,” naain afosotooru rai teeure. ³Nii jana jetaote,

“Ananihasi, chanuna ishujua cuhane enoha Moconajaerane rijitjoeein, Cana Coaunera Suujue rai nohanena jeree leruhin coriqui raain. ⁴Nihei chunei ichei, ‘Caa atane que necoreteeura,’ naain ereein neita. Nitohaneein, eletoaera que necoretenaa lanaalate, icheineein niha satiin coriquine maajein inatiin, leruhin raain nohaneeicha. Nii atane necoreteeina jaan, coatiaa nejelau rainein nihein. Nii jaunte niqui, satiin, coriquine maajein icheineein nera. Chanuna nitohanai ichana coacuhin ichaai. ‘Canacaanuacha jecha coritaai,’ naai jerihane niqui. Nete, Cana Coaunera

notaracaae canacaanu coritaai,” naa Ananihasi rai Fedorone jaun jetaote, ⁵cuu aonajeeorihane baiha, tocojoaain tacaain, inae cuu ohe Ananihasi. Nii coaraain jetaote, satiin nii coasichure banetojoelanaala nii ecu neein coarajeerera cachaauru. ⁶Nii jana jetaote, tajiha nichuuntaain coaraain, rai jabereco conajaain amaain conautiha cuure cachaauru.

⁷Nii baiha jetaote, nichata oraa cuhane, tajiha turuhin enoha uhe nii onaa Ananihasi autana Safira: “Naaonjoaara,” naain coitucuelanaala, caohachanaenetjoeein. ⁸Nii jana jetaote:

“Esinaena rauhijiriin, nii beechene jeeoneei coreneein, inara rai atane que necoreteeiche,” naain bajaa Fedorone jana jetaote:

“Ejeen. Nii bihacaanune jeeonejeeine, necoretihacaanuchera,” naane jana jetaote:

⁹“Chanuna ita suujua rijitjoeein, Cana Coaunera notaracaae canacaanu coritaquiche. Nota tajiha ujuueeruhache ii sinijera amaain, conaute-
raauru cachaaauruchera. Inae itonaa amaaururichaaainchera,” naa Fedorone rijieoritiiin jetaote, ¹⁰Fedoro tija asaae tocojoaain tacaain, cuu ohe nii ene. Nii jana jetaote, rai lana conautecuruhane caje turuhin, enoha cuuruha nii cachaaurune jana, inae oha nii enene jaun, rai jabereco amaain, rai lana rohan tein conautecure. ¹¹Nii jaun jetaote, banetojoelanaala coasichure nii satiin Jesoso esenetaurauru, satiin nii nitohanihane coitucuererane maajein.

Afosotooru aina cuaain, itolere cojoaelanaacojoai ichaain cachaauru notaaratiha Cana Coaunera

¹²Nii afosotooru aina cuaain jetaote, itolere cunai caun cunaitenacaauru,

bacosacuru, maosacuru, naaonjoaihunri rauterateein, itolere icharateein cacha notaarate Cana Coaunera. Nii bana jetaote, nii Teenforo chajeneein nena Salomoonneein curujai asaae ita taojianajaaocure afosotooru, satiin Jesocurisito esenetaeraaauru, naojoainunri. ¹³Nejetaote, nii chunei acaauru aina netaojiana jerecurene casi caun, jataain belainaacuruha natiin. ¹⁴Nejetaote, arajiin cachaauru enecuru netonaine maajeein Cana Curuaanaa esenetajeein nejeotejeeure. ¹⁵Nii jana jetaote, itolere cunai caun cunaitenacaauru mitaacoain, cacha situnajaun bero auhaniha teeure, nela choae, rai rori choae, naajoain, tabaauru que neconaa Fedoro beraerane, nerautaauruhane caina. ¹⁶Chaen nii Jerosaleeun rohan nenacaauru- neseeuru nenacaauru cachaauru netonai nihanatiin jetaote, tajiha turuha uure itolere cunai caun cunaitenacaauru, itolere coitucuchuhi cairichanojineein ichaonacaauru, naaonjoainuri uhaain. Niichuru jetaote, rai cunai caje rautanaacuruhane, jataain raotojoein satiin nerautaaure.

Afosotooru que nejerateeeuruha cocoainanacaihunrine

¹⁷⁻¹⁸Nii jaun jetaote, itolere cacha, acaauru belaihana jaun, nechu jataain necoelai caun, nii afosotooru mucuhin amaain, caresero cuhane tenajaaure nii saseredotecuru curuaanaa aina, nii oo caje cacha ichtatena nainiha Cana Coaunerane esenetaichuru- sadoseocuru. ¹⁹Nii jana jetaote, janotiin caresero bacuujuua joracaain, acaauru mitae Cana Coaunera letono- anjera. ²⁰Nitohaneein mitanajaain jetaote:

“Naain Teenforo cuhane enohin, cacha cataaun nichaauraain, cachaaru rai beebejein, caa Ena- Cana

Coauneraacha Tei Ichaonaa beebejeeuchera,” naain jetao, letoanajae Cana Coaunera letono anjera. Nii jaun jetaote, mituhin cuhin, ²¹janohetiin nii Teenforo asaae enohin, beebejein cachaauru relaaure.

Nii nainiha jetaote, saseredotecuru curuaanaa, chaen acaauru aina nenacaauru, naaonjoaihunri, satiin-acaaauru bichauhenaauru cotihacure, netaojiaauruhane caina. Nitohanein, ita taojiaain jetaote, nii afosotooru raerateeure, caresero caje. ²²Nii jana jetaote, turuhin nii caresero joracaain coaracuruha nii acaauru letonocurufolisihacurune jana, nii leeinjiinejein, cuu neeurene. Nii jaun jetaote, letoanajaaurera rai, biha cuure. ²³Turuhin jetaote:

“Caohatiin funojoineein, acuujuua naineeinchuru soondarooru que caohatiin beraichaaain nihanatiinte, joracaain coaracaanune jana, neeurene leeinjiinejeincha,” naain beeuruhane jaun jetaote:

²⁴“Nitohaneeuruhane, chachaainti ichaa cuurureein nirijieein taeneein cuaajeinta,” naaure, satiin saseredotecuru curuaanaa, saain Teenforo beraichacuru- folisihacuru curuaanaa, jataain nelatein nenacaauru saseredotecuru, naaonjoaihunrine jana jetaote, ²⁵tajiha turuhin:

“Nota Teenforo cuhanete, cachaauru relaa neeure caresero cuhane inaraacha enoanojoihurura,” naain, acaauru rai beenajae leeinjiin cacha.

²⁶Nii jaun jetaote, nii rijieeoritiin cuhin, rai folisihacuru amaain, ranajaa cue folisihacuru curuaanaa. Nitohanein cuhin jetaote, inae erunajaain, acaauru uhae, chatohanein cunaain dadanajaelanaala cunaain, chatohanein tenajaauruhane, ajeri que bodosinajaauruha cachaaurune coataa. ²⁷Nitohanein,

turuanajaain jetaote, Jorioocuru curuaanaacuru, saseredotecuru curuaanaa, naaonjoaihunri acatiha tenajaain jetao:

²⁸“Inae inara rai, nii cacha que, cachaauru relaaichene coataa aitiin, caohatihacaanulura. Nii saijieeinte, enanetojoein, nii jianena jereneeichera. Cha ichaquiche, nii que cacha relaainta. Inae itolereneein Jerosaleeun sacutaain, nii que cachaauru relaaichera. Chaentechu, canacaanu que, ohalu nii cachane ujuaitena jerequichera,” naa acaauru rai, saseredotecuru curuaanaane jana jetaote:

²⁹“Cacha ere tonoracaanune choae jauhecotojoeriin jataain Cana Coaunera ere tonoraacaanune jaunna aihacaanura. ³⁰Nii cana inoaasihuru Coaunera- Cana Coaunera, nii coroso que teein, inaraacha sohi inaraacha joailu- Jesoso ichatelura. ³¹Nitohaneein jaurihaaneein, oo caje ichateeinte, raotono nichajai que lauriaain, nii Jesoso cocoaainae, itolere curuaanaa nihane coina, Cana Coaunera. Chaen, itolere baaso caje- cacha mitaeraaunu quene maajeeinte, te Cana Coaunera, Israeli cocoaichacuru coroatajaneraaunu que, itolere baaso ichaechajeein neeuruhane jianein neeuruhane, acaauru que suujua acatena nainiha Cana Coaunera coinara. ³²Canacaanuna, nii coitucuhin, coaaranein, que ereerejihaaanu. Chaen, nii nere tonoraain naitoonjoan icharaauru rai, Cana Coauneraacha tei Cana Coaunera Suujue netonoaite, canacaanu que nii coaratera,” naain tonoranaacure, Fedoro aina, leeochoauru afosotooru.

³³Niritiin, tonoranaacuruhane jaun jetaote, obajeein, acaauru sohin, acaauru jaonaa jerecure. ³⁴Nii jana jetaote, nii cocoaainacaihunri aina cuu ne leeinjiin fariseeo Camalieli. Aca jetaote, Cana Coaunera Quiricha Inoaesi

coitucueraneein, acaentonai cocoaainacainein, jataain suujua acatecuruha itolere cachaaurune jaan ne. Nii jetaote, nimichuhin nichaaurain, basinjiin afosotooru mitaerate, aerene. ³⁵Nitohanein, inae mituuruhane jana jetaote:

“Aonacuche, satiin- Israeli cocoaichacuru. Caohachaaain necohalajiin aihuchera. Nijiaonriha, joaenreein coitucuera lanaala, chatohanein caa cachaauru teratein neeichene. ³⁶Aihalu Teodane coaucuhenaainti. Coaracuchenachuhinti, leesajei que niqui, ‘Aca jete, jataain itolere amurijiriin nelateineenera.’ naane jaun niqui, esenetaain sacuuruha jena fashai cachaaurune. Nii jana, sohin jaoruhane jaun, ita caje riaanein, jianecuruhalucuureraauruneta. ³⁷Coaraaunachuinti, itolere sacutaain nenacaauru cachaauru janiichatiha Romanocuru curuaanaane bana, coaiteen Romanocuru aina nejeratiha leeinjiin- Calileea cocoaicha- Jodasine jana, jerichanejeein, acaentonoi sohin jaoruhane jaun, rai sacuurera netonoain, ita caje rihaanein, jianecuruhaluneta. ³⁸Nii rijijieeintechu, Cana Coaunera letononein aihureniha caa cachaaurune, raajenihane jianiha cuurureeinte, rohecanacaaurureta. ³⁹Aihana jaun, Cana Coaunera letononein aihuruhane jana, acaauru aina nejerateein, acaauru rohecaachenete, Cana Coaunera aina netonai nejerateriquicheeincha. Aihana jaun, coaa Cana Coaunera aina nejeratanaa amunena coacachera,” naa Camalieline jaun jetaote, nere tonoraacure.

⁴⁰Nitohanein nere tonoraain jetaote, raujiaain nii afosotooru cotijiaain bisichatenajaain, “Nijiaonriha nenacae Jesoso que cacha relaaain neeichenera,” naain jetao, cacha relauruhane caohatein, jianenaacure. ⁴¹Nitohanein

jianenaacuruhane jaun jetaote, nii cocoainanacaihunru notaracaa raotojoein rachoojoein, jelai caje cauha cuure, bisijnajaain mainajeein, acaauru necoejehanuuruha, Jesoso coreniha, Cana Coaunera notaracaaene jaun. ⁴²Nii atiin jetaote, jianelanaala cojoanonetojoein, nii acaauruhacha cohajei Mesihasi niha Jesosone beebejeein, cacha relaaure, Teenforo asaas, loreri naineeine maajein.

**Caainsineein acaauru
coroatajaneraaunu teeuruhane**

6 ¹Nitohanein jetaote, nii bana nenacaen nejeeontejeein cuujueein, arajiin nefaure Jesocurisito esenetaeraauru cachaauru. Nii jaun jetaote, nererojoeaure nii Curieco ere cuhane erenacaauru- Jorioocuru, nii Ebereeo ere cuhane erenacaauru que. Nitohanein, nererojoeaain jetaote:

“Chanuna lenone chaluuruhane, inara aina nenacaauru autanaauru rai teeuruhane fautaeirihanaain, canacaanu aina nenacaauru autanaauru rai quinacai teure chaluurerata,” naaure Ebereeo ere cuhane- erenacaauru rai.

²Nii jaun jetaote, jitariin, nii Jesocurisito esenetaeraauru taojiaaure nii lechoonca coroatajai Cana Coaunera letonocuru- afosotooru. Nitohanein, taojianajaain jetaote, acaauru rai:

“Coatia caohacharihei, Cana Coaunera ere beebejihacaanune jiaanein, cacha rai lenone teureera beraichanein nihacaanuneta. ³Aihana jaun, canejeraauru, caunsine cacha- itolere coitucuurera- Cana Coaunera Suujue que suujuequii nenacaauru, inara caje, chariji chaainti esinae rauhijiriin nitohanai ichana naineraaurune, niichuru janijiin beeuchene, canacaanu, acaauru rai amihanenaa tihacaanu, jelai teein, nii coaranein neuruhane

coinara. ⁴Canacaanuna laen, satiin rai, Cana Coaunera bajaebajajeein, Cana Coaunera ere beebejeein sacurichaanuhicha,” naauruhane jana jetaote, ⁵satiin, ita suujua rijitoejeein jerecure.

Nitohanein, jereein jetaote, Jesocurisito ere esentaain- Cana Coaunera Suujue que suujuequii nena Eseteba, chaen Ferifi, Poroocoro, Nicanori, Timoon, Paramenasi, chaen leeinjiin cacha- Antioquiha caje nena- Jorioonein nerotona- Nicolasi, naaonjoainuri janijiin raare. ⁶Nitohanein janijiin ranajaain jetaote, tajiha turuanajaa uure nii neeuruha afosotoorune jaun. Nii jana jetaote, acaauru couturi choae biji mercaain, Cana Coaunera bajaure, acaauru cocoainaa Cana Coaunerane coina.

⁷Nii aina, itolere sacutaain riaanein, Cana Coaunera ere beebejeeuruhana jaun jetaote, nenacaen jelai choae jauhecotojoeriin, Jerosaleeun, jataain nejeeonteure Jesocurisito esenetaeraauru cachaauru. Arajii saseredotecuru- Jorioonein nenacaauru niha natiinte, Jesocurisito esenetaaure.

Eseteba mucuuruhane

⁸Nii Eseteba jetaote, coroatajanihana Cana Coaunerane jaun, itolere que laraajiin, itolere cunaitenacaauru rautaaain, itolere ichaain cachaauru notajae. ⁹Nii jaun jetaote, Cairichaerino- jioeein Neeuruhane Caje Mitano- joihuru neein curujajai sinacoca nenacaauru- Sirene caje, Alejaandiria caje, Silisia caje, Asia caje, naajoainuri caje unacaauru tabaauru jetao, Eseteba aina, ita cotaicha rijitocure. ¹⁰Ne jetaote amuritona nainesihurene, Eseteba suujuatiha Cana Coaunera Suujuene que laraajiin irihana jaun. ¹¹Nii coreniha obajeein jetaote, tabaauru coretecure, nechu joareein caje rocohin, irijiaain:

“Baasoneein Moisesa que ereein, Cana Coaunera netonai quete erera,” naain acaauru aina coulurujueeuruha, nechu joanreeine caina. ¹²Nii jaun jetaote, niritii beeuruhana jaun, Eseteba que nejerateein, codoonetiin Eseteba mucuure- satiin cuu nenacaauru, satiin-nii Cana Coaunera Quiricha inoaesicoitucuurera, satiin- acaauru bichauhe-nauru, naonjoainuri. Nitohanein mucuhin jetaote, tararaain amaain, acaauru curuaanaacuru rai teeure, nii rucuhecuruhane caina. ¹³Nii choae tacaain jetaotechu, nohanein acaauru aina colurujueeraanu que- casaje cachaauru arihuruhana jaun:

“Canacaanu netonaina chuhisi, aonajenajaaocaanura. Inetono janona bana te, ‘Chaque jete nelatere cana rai Teenforo. Chaque jete nelatere cana rai- Moisesa aitoonjoa- Moisesa ere. ¹⁴Nii Nasarete cocoaicha Jesoso jete, cana rai Teenforo chamuhitiinjien jahaje cureeinjien. Nii ichoae tacaain jete, cana rai Moisesa aitoonjoa, cana ichao corereeinjien.’ nanajaaonca chuhisicha,” naauruha nii cocoinanacaihuri rai, nii casajeeurune jaun, ¹⁵nii Eseteba coarajeeuruha- saain- nii cuu nenacaauru- cocoinanacaihuri, satiin-nii cuu nenacaauru- cachaaurune maajeine jana jetaote, Cana Coaunera letono anjera nomeri tocokanein necore satiin rai nomeri.

Jabereco coreniha iriha Esetebane

7 ¹Nii jaun jetaote: “Esinaaena rauhijiriin, ii que erenaaniha,” naain Eseteba caje bajaa- saseredotecuru curuaanaane jana jetao:

²“Aonacuche canejeraauru, satiin ichauhenaauruna, nii que rauhijiriin aitate, aonaquichera.

Jaiti Araaun ichaoha cueniha cana foeratera inoaei Abaraaunne ajiniha

jetaote, Mesopotamia batane nihane jana, rene ecocohin: ³“Caa ii atane jiaaneein, satiin ii araichuru ratiriin, ichei quiicha coarateeni atane que ichaonihura.’ naa Cana Coaunera, Abaraaun raine jaun jetaote, ⁴Caldea atane caje mituhin, naain nejelau ataneu- Araaun neein curuajaihu ichaoha cuelu Abaraaun. Nii baiha jetaote, inae oha rai inacane jana, caa ena nihacachene jaan atane que Abaraaun letoae jetao- Cana Coaunera niqui. ⁵Ne jetaote, nihei aansijineeniiji, rai atane tenelu Cana Coaunera. Ne jetaote, nii caaniha jetao: ‘Ohine baihate, ii calaohichuru rai, chichoalacuru rai, naonjoainuri rai niha cureein atanera. Chaen coroatajajeein nefaaururihaain ii nefoerateeuruta.’ nae Cana Coaunera, Abaraaun rai. Nii bana, jaiti neniha leeinjiinejeein Abaraaun raicanaanai inatiin jetaote, Abaraaun rai niriti Cana Coaunera.

⁶Niritiin jetaote, Abaraaun rai: ‘Jauriaanejeeinte, jena fasha jaanacaneein, eroraqui nejelau atane que ichaoha cuurureein, belainohine lanaala, nechu caseteco rijijijeein ii nefoerateeurura. ⁷Nena, nii acaauru cairichaerichaauru cachaauru casetecaain, jelai caje Isaraelitacuru rocoerateein, nii caitoonjoa- acaauru que banihateein- quiicha rucujuei atane que teratenajareeunni, acaauru que banijiaain atane que ichaohin, quere tonoraain ichaooruhane cainara.’ nae Cana Coaunera, caa nihacachene jaan atane que. ⁸Chaen techu esinaae rauhijiriin, Abaraaun rai aithane coujounacanu que: ‘Quichanein nejanoha ichei canaanaine, jaberoco cari jiununuerateein saerateeura.’ naa Cana Coaunerana jaun, nejanoaa rai calaohi Isacane jana jetao, fosa janoneein nejanoha baiha catiaain

jetao, coriha cari jiununuerateein saerate Abaraaun. Nii jaun jetaote, jerichanejeein rai calaohi Jacobo icharate Isaca. Jerichanejeein jetaotechu, nii lechoonca coroatajai rai calaohichuru Israelitaauru foerateranuuru icharate Jacobo.

⁹Nii Jacobo calaohichuru jetaote, cana inoaesihurune. Acaauru jetaote, nii acaauru ocoala Jose que nererojoeaacain, que necoreteure Egiptoo cunacaauru-cachaauru rai, Egiptoo amaa'in, que necoreteeuruha Egipto cocoaicha raine coina, nechu jataain nocoelai caun cotaiha. Nejetaote, atiin nii jana, Jose coroatajane Cana Coaunera, itolere necairichanaa caje mitaain. ¹⁰Nitohaneein jetaote, itolere necairichanaa caje mitaain, coroatajaniha Cana Coaunerana jaun, itolere coitucuha Josene coaraa Egipto curuaanaa Faraaonna jaun: 'Acate, caque jauriineein- itolere coaraneein- itolere curuaanaa neein- nerora rijijieein nihane caohachaera.' naain, coberenadoro neein nii Jose cocoa'inae jetao Faraaon. Nii jaun jetaote, itolere-Faraaoncha sirii erora rijijieein, itolere atane curuaanaa neein coberenadoro neein nelu jetao Jose.

¹¹Nii baiha jetaote, carajaa'ojaa'in catiaain, necairichaaurelu satiin cana inoaesihuru, caohachanainejeein neniha quinacai, Canaaun, nii Egiptoo nihanaatiina jaun. Itolere caa cana atane sacutaain, niheilun chunijihun quinacai arihuruha cana inoaesihuru- cana fojiaraaurune jaanu. ¹²Nejetaote, nii bana Egipto curuaanaa rai niha tiricone coitucuriin, rai calaohichuru- cana inoaesihuru letoae Jacobo, Egiptoo tirico coretiha cuuruhane coina. Nii tirico coretiha cuuru que jetaote, jauriaanejeein, Egiptoo cunaa nunueteurelu- cana inoaesihuru. ¹³Nii

baiha, coroata saain cuuruhane cuhane jetao te: 'Inara caje- nenea neeine neeunra.' naain nihanacuru que, necoitucuerate Jose. Niritohane jaun jetaote: 'Acaauru caje nenea neeina nihate,' naain Jose coitucue Egipto curuaanaa- Faraaon. ¹⁴Nitohaneein jetaote, nii baiha neeoriin, acaauru inaca- Jacobo saerate, jitariin calaohichuru aina curuataain, satiin Egiptoo, cuuruhane coina, raeratenajae, rai nejeraauru que Jose. Itolere neein, caaunsichoonca sa'oquii- nenacaauru naraaichuru saerate jetao. ¹⁵Nitohaneein jetaote, Egiptoo ichaoha cuelu jetao Jacobo. Cuu neein jetaote, ohelu. Chaen jetaotechu, cuu oorelu nii calaohichuru, cana inoaesihuru netonai. ¹⁶Nii baiha carajaain neein jetaote, nii Egipto caje mituurelu cana inoaesihuru ichohalacuru- Israelitaauru. Nitohaneein mituhin jetaote, nii acaauru rinaja- Jacobo bucuuru rocohin amaa'in, Siqueeun, Amoro calaohichuru caje- Abaraauncha coretei- atane que rai bucuuru amaa'in rucuhacurelu.

¹⁷Nii baiha carajaa'ojaa'in catiaain jetaote, inae Abaraaun rai jinateein, Israelitaauru rai- atane tenaa jeriha Cana Coaunerane cataiinaecane jana, inae arajiin nefaecure- Israelitaauru Egiptoo. ¹⁸Nii bana jetaote enoelu, Jose coitucuelanaala nenea- Rey, Egipto curuaanaa- nihane coina. ¹⁹Nii Rey jetaote, cana inoaesihuru- Israelitaauru coritaain cairichaa'in, acaauru bereecuru- ana nejanoanacaauru-quicha cojoajihuru joerate, nabana arajiin nefaauruhane, Egipto cocoaichacuru que nejerateeuruhane coataa, necohalaai caun.

²⁰Nii bana jetaote, nejanoaelu Moisesa. Nii nejanoaha Moisesane jana jetaote, jataain belaa'in coaraelu Cana Coaunera. Nii jana jetaote, nichata

atejeeincha sirichurelu asinojoneein rai fojjaraauru. ²¹Nii baiha jetaote, acaauru bereecuru- quicha cojoaajihuru jaohacooauruhane coina, aitoha- nii Egiptoo curuaanaana jaun jetao, nemuri auhania, caohachajeein curuteein, nii Moisesa jiaanecure- rai fojjaraauru. Nitohaneein, curuteriin nemuri auhaniha teeuruhane jana jetaote, coaraain raain, rai beree rijijjeein- nii Moisesa fojjiae- nii curuaanaa- Faraaon cacunu. ²²Nitohanihana jaunte, Egipto cocoaichacuru rijijjeein, acaauruhacha coitucui coitucuhin, acaauru relanojoneein, leeinjiin cacha mijiaaainein, nere que, nichanaa, naaonjoainunru que laraajiin nelu Moisesa.

²³Nitohaneein jetaote, inae jena choonca jaanacaanihane jana, naraaichuru Isaraelitaauru rene, turuha cue Moisesa. ²⁴Nii jana jetaote, cuu leeinjiin- Isaraelita sohajiha- Egipto cocoaichane coaraain niqui, nii naraai Isaraelita cocoaeratiha, nii Egipto cocoaicha sohin joae- Moisesa, ²⁵nii caje nainaaain: ‘Caate, letoae Cana Coaunera, cana coroatajaneraanu quera, naauri- chaain jecha, nii naraaichuru Isaraelitaauru.’ naain. Nete caohacha naenetohecure.

²⁶Nii cojoanoo jetaote, ita sohajeeu- ruha coroatajai Isaraelitaaurune jana, runajaain: ‘Chanute nejesinajeein ita sohicheta,’ nae niqui Moisesa, nere tonorraa jerenajaain. ²⁷⁻²⁸Nejetaote: ‘Chate, nii coaranu que chenoaain, canacaanu curuaanaanu que eletoaeta. Raca, Egipto cocoaicha ichaaine tocoha- neein inoonte, casohin cajaanaa jereeta.’ naain cotaain, Moisesa saruhite nii eleecha sohajera Isaraelita.

²⁹Niritiin saruhitohane jaun jetaote, jelai caje sorohin, Madaaun batane cuhin ichaoha cuelu Moisesa. Nitoha-

nein jetaote, ucuae sorohin, coroata- jaain quicha cojoaajineein canaanai siriin, nejelau ataneu nenacaauru aina, ecu ichoaelu Moisesa.

³⁰Nii baiha, jena choonca jaanacai baiha jetaote, cacha areroo- desiereto cataaun- ichtane ucuuno- Sinaaainein curuajai rohan, chujuhechoa Moisesane jana jetao, iihane- ecu chujuhequi- enuha laajoiri cacaaerii. Nii jana jetaote, nii enuha laajoiri iihaneei cataaun ecooca leeinjiin aanjerana jaun jetao, ³¹cojoaelatiin coarajeein, caohachaaain rautaaain coaraane coina, rohan nichuuntaaoriin coaraa Moisesane jana jetaote:

³²‘Canuna, ii inoaesihuru Coaunera- Inara Coaunera neein neeunra. Canuna, ii inoaesihuru- Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri- Coaunera neein neeunra.’ naane jana jetao, coaaneene- tojoelanaala coasiha nesooneetiin rijijijianiha Moisesane jana jetaote:

³³‘Nii ii safato rocoora. Canu turuna jaan nihana jaun, nainiheei nii ii safato ruhacaain caelai shaaquineta. ³⁴Naain, Egiptoote, inaderaain necairichanaa caun chanaaure canu cachaaurura. Nii jaunna, coaracaana jaun, cau faaun, nii caje jianacoo tenajaanune coinara. Nii jaunna, eletoareeuni Egiptoo, jelai caje canu cachaauru rocoeraanuquera.’ nae Cana Coaunera, Moisesa rai.

³⁵Jauriha nejeein Moisesa batohin: ‘Chaate, canacaanu curuaanaa nuque, ii cocoaainal, nii coaranuque eletoaeta.’ naauruhalu natiin jetaote, esinae rauijiriin letono aanjera que Moisesa letoerate Cana Coaunera, nii enuha laajoiri- iihanei cataaun ecocohin cocoaainal, nii cairichaeriinajaauruha Egipto cocoaichacurune caje Isaraelitaauru rocoeranu que.

³⁶Nii jaun jetaote, nii Moisesa, Egipto caje cana inoaesihuru rocoera nelu

jetao, nii atane que, itolere ichaain cachaauru notajaain. Nii Egipto rohan nena Cucuana Lanajaijihu jetaote, nii rai biji achune tochataain jetao, aiha berone rijijieein, nii cucuana tabai jacoraain, acaterate, jera jaoorua Isaraelitaaurune caina. Chaen cachaa areroo- desieretoo jenachoonca jaanacaneein, itolere acaune maajeein ecoteein, itolere ichaaechajeein, cachaauru notaarejetelu jetao Moisesa.

³⁷Nii Moisesa jetaote: 'Leeinjin inara cajete, ecooca cureein caa caletohane rijijieein Cana Coanera letononeein rai nere beraneein neenicha.' naain belu cana inoasesihuru Isaraelitaauru rai.

³⁸Nii Moisesatechu, cachaa areroo desieretoo nasaee nedaauruha cana inoasesihuru Isaraelitaaurune jana, jelai nii ichatane ucuuno- Sinaain ichoaec ucuun iniin, Cana Coanera letono aanjera aina erelu. Nitohaneente, aanjera caje, nii cana rai Ichaonaa Tera Erenaa raain telu, cana inoasesihuru rai, cana rai beeuruhane caina.

³⁹Nitohaneein, nii raane caina, nii ichatane ucuuno que, siichoha Moisesane tonohana jetaote, renaatonoraee lanaala, Egiptoo cauha cunaa jerecurelu jetao cana inoasesihuru Isaraelitaauru. ⁴⁰Nitohaneein jetaote, acaauru rai saseredote inoasesi- Aaroon rai: 'Cha que chaainti nerurujuae, Egipto batane caje canacaanu rocohin, canacaanu uhaeralu- Moisesata. Nii jaunna, canacaanu rai, ecaantooru rijijieein chosichuru ichaaine jerichaanu, cana coroatajanecuruhane coinara.' naauruhana jaun jetaote, ⁴¹jeriha Aaroone jaun, baca calaohi rijijieein ecaanto ichacure. Nii rai nihane jetaote, lenone sohin teeuere, Cana Coanera rai ichacuruhane rijijieein. Nitohaneein jetaote, acaauru biji que ichanohin- ecaanto- chosi rai,

lenone nihane sohin teein, beseta bitoera tocohaneein ichaain, ecaantochosi coroaecure. ⁴²Nii coaraane jaun jetaote, acaauru aina obajeein, coroatajanenaacane jiaane Cana Coanera, acaauru chosichuru niha acaauruhacha bei- dedeu nenacaauru, enoto, atene, arasijie, naaonjoainunruhacha coroaecuruhane caina. Nitohanihane jaun jetaote, nere bera inoasesihuru que aitiin laenaerateein:

'Isaraelitaauru:
coatia carai, nii jenachoonca jaanacaneein, cachaa areroo- desieretoo neeichene bana, carai lenone sohin nihane terejetoheeicheluta.

⁴³Nete, acaihanejeein biji que cachaauru ichanohin inara chosi niha- inaraacha bei- Moloco raiichate, lenone nihane sohesojoeein, terejetocoichelura.

Chaen, Refaan neein curuajai inara raajenihane inara chanaa- inara chosi neein inaraacha bei- arasijie, naaonjoai raiichate terejetocoichelura.

Nii jaunna, inara atane caje inara rocohin, naain Babiloniaun bujuuau inara sitareeunnicha.'

naain, nii ajiniha bihalu Cana Coanera jaun, nii rijitojoeein laenacurelu nere bera inoasesihuru.

⁴⁴Nitohaneein nere tonoraelanaala, que jaolecooruhane saijieein jetaote, Moisesa que coarateein jetao, canii cari caje nena loreri Taberenacolo icharate Cana Coanera, nii cachaa arero- desieretoo amuhemuhecuruhane jaunru, acaauru jiniichaain, nii Taberenacolo amaauruhane caina. Nii taberenacolo jetaote, acaauru rai telu

Cana Coaunera, 'Naojoaainte cana aina ne- Cana Coaunerara.' naain itolere bana coacuruhane coina. Nii asaete, nii ajeri que teein- laenanohineein nenea Cana Coaunera Ere rucuhecure jetao. ⁴⁵Nii Taberenacolo jetaote, inae oha Moisesane baiha carajaan neein, uhaaurelu nii Moisesa coreenraniha nenea Josoe aina cunacaauru- cana inoaesihuru. Nitohaneein jetaote, nii acaauru rai Cana Coauneraacha tenaa jerei- atane que nenacaauru aina, sonohanaque nichaauraain, acaauru amuritoorelu, acaauru caje nii atane raauruhane coina coroatajanenaaca Cana Coaunerana jaun. Nitohanihalu jetao, enoha curuaanaa inoaesi Rabirinereein tiaajoaain.

⁴⁶Nii Rabiri coroatajaniha, itolere que Cana Coaunerane jaun jetaote, turuha cana foeratera Jacobo Curuaanaa- Cana Coaunerane jaannu que Teenforo ichana jerelu niqui. ⁴⁷Ne jetaote, icharatiha Rabirine caohatiha Cana Coaunerana jaun ichaenelu. Nii janate, inae oha Rabirine baiha jetao, nii Teenforo icharatelu nii calaohi Salomoon, Cana Coaunera turunajaanu que. ⁴⁸Coatiha niqui, cacha ichanohineein nenea loreri Teenforo asaae ichaohi niqui Cana Coaunera. Nitohanihane jaunte, rai nere bera inoaesihuru que beratihalu Cana Coaunerane jaun, nii aitoroatihane rijitojoein:

⁴⁹ 'Caa dedete, canu nelaurihana jaan ne. Jana chauratanete, catiha rorine.

Chaen techu, chatohanai lorerina ichacurure, cuu nebetacaanune coina.

⁵⁰ Tana, canu, caa itolere coaunaain nihanulune coitucuruhaneta,' naa Cana Coaunerara."

naain beurelu rai nere bera inoaesihuru.

⁵¹ "Nete, leecha Cana Coaunera coitucuruhi rijijieein, nere tonorana jereneeichene jaun, urichosae rijijieein neeiche, aohana jereneeichene jaun. Aiha, inara inoaesihurune rijijieeinte, inara suujuatenea jeriha, Cana Coaunera Suujuene jana, aina nejeratein, aohana jereneeichera. ⁵²Satiin inara inoaesihurute, Cana Coaunera Ere bera inoaesihuru cairichaaeriin, sohin jaoorurejetelu. Jerichanejeein techu, nii turunaalucana coroatajaneraaanu que Cana Coaunera letono turu beebejeurerane maajeein, sohin jaorelu nii inara inoaesihuru. Nii esinaae rauhijiriin, beeuruhane rijijieein turuhane janate, que nererojoeaain, nere aohana jerelanaala, colurujueein, sohin joeratein neinchelu- inara netonai. ⁵³Inara inoaesihurutejian niqui, laenanohineein Cana Coaunera Ere raurelu, laenaratein letono aanjera que, teratiha acaauru rai, Cana Coaunerane jaun. Nete tonorana jerecurenelu inara inoaesihuru. Nii inara netonai nihanatiin, tonorana jereneeichera," nae jetao acaauru rai Eseteba.

Eseteba sohin jaoruhane

⁵⁴Niritoha acaauru rai Esetebane jaun jetaote, obajeein, corajeein nujuae cari calaure. ⁵⁵Nejetaote, Cana Coaunera Suujue suujuatenojoein, najabara-caain dede coaraa Esetebane jana jetao, neyoraca dedene jaun jetao, Cana Coaunera coarae. Nitohaneein coaraane jana jetaote, Cana Coaunera raotono nichajai que chujuheque Cana Coaunera Calaohi Jesoso. ⁵⁶Nii jaun jetaote:

"Coaracuhejian inara netonai. Nota, neyoraca dedene jana, Cana Coaunera raotono nichajai que chujuheque nii canaacha cohajeilu- Cacha Calaoheinein

nenea Jesosora,” naa acaauru rai Esetebane jana jetaote, ⁵⁷nuricho mucuutaain aohana jerelanaala, nujuaae soaisohaain, codoonetiin mucuure.

⁵⁸Nitohanein mucuhin jetaote, nii nese caje naain amaaain, acaauru cajione buuri rocohin jetao, leeinjiin cacha-Saoroneein curuajai que nii acaauru cajione buuri beraichateein jetao, ajeri que Eseteba bодоosiin sohin atinaaure-nii coulurujueracuru. ⁵⁹Nitohanein, ajeri que bодоosijieeuruhane jana jetaote:

“Canu Curuaanaa Jesoso, cacorataaneun. Casuujue raaura,” naain Jesoso bajae Eseteba, rai suujue raane coina.

⁶⁰Niritohane baiha, semotorohaain auhaquiin:

“Canu Curuaanaa, jiaonriha catohanein caetein, naosateeuruhane ujuaitteei acaauru quenera,” naain inae ohe Eseteba.

8 ¹Nitohanein, Eseteba sohin jaoruhane jana jetaote, rautatelu nii Saoro.

Jesocurisito ranojihunru rohecaa Saorone

Nii bana caje coauneein nunuhetein jetaote, satiin, Jesocurisito Ere esenetaain tonoraeraauru aina nejeratein, cairichaaerihure Jerosaleeun. Nii jaun jetaote, ita caje riaanein, Jerosaleen caje soroore satiin Jesoso esenetaeraauru, Jodea batane sacutaain, satiin, Samaria batane sacutaainchuru cuhin soroore. Jana, nii afosotooruhacha jetaote, nii Jerosaleeun nedaaure.

²Nitohanein Eseteba atinaauruhane jana jetaote, mainajeein coisiin conaute-cure caohachaain rai suujua coaraain ichaonacaauru cachaauru tabaauru.

³Nii nainiha jetaote, Jesoso esenetaain- tonoraeraauru rohecaain,

lorerichuru nainein enohin, enecuru aina curuataain- quichaauru tararaain amaaain, caresero cuhane teratenajaain, cairichanajae Saoro.

Jesoso beebejeeuruha Samariaune

⁴Nitohanein, rohecanajaauruhana jaun, nii Jerosaleen caje soronacaauru jetaote, turuuruna jaunru nainein, jianacoo osa caje- cana mitaeranein niha- Cana Coaunera Calaohi- Jesosone beebejeeure. ⁵Nii jana, leinjiin acaauru caje nenea- Ferifi jetaote, nii Samaria batane que leeochoauru nese amurijiriin nenea nese tabaihu cuhin jetao, inae cuu turuhin, cuu nenacaauru rai, Cana Coaunera Calaohi- Jesocurisito beebeje.

⁶Nitohanein cuu turuhin Jesocurisito beebejiha Ferifine jana jetaote, satiin netaajiaain, niicha beebejei rautatiin aonajeeure- cachaauru, chaen itolere cunaitenacaauru rautaane coaracuruhana jaun. ⁷Nitohanein jetaote, rai suujue cuhane coitucuchichuru sirichuruha tabaaurune, acaauru caje sitaane, auhaaahaquiin, acaauru caje amuure nii coitucuchuhichuru. Chaen jihurona-caauru nihanatiin jetaotechu, rautaaain, bacosacuru nihanatiin- rautaa Ferifine jaun jetao, ⁸neebana nitohanai coaracuruha, nii neseuna jaun, cojoaelatiin coarajeein, rachoojoeure- satiin nii nere aonaa turunacaauru cachaauru.

⁹Nii jana jetaote, cuu ne- leeinjiin cacha- Simoon neein niicha curuaateeri- benane. Aca jetaote, batohi aina, Samaria cocoaichacuru coritae jetao, “Aca jete, itolere cacha amurijiriin, itolere que, jataain nelateeeinein ne,” naain esenetaauruha cachaaurune coina.

¹⁰Nitohanihane jaun jetaote, cocoaainacaihuri nihanatiin, coritaa, rai batohi ainana jaun, rautatiin esenetaain, aonacuruhane jaun: “Caa cachate, Cana Coaunera letono nera,” naure jetao, nii

Simoon que, satiin cachaauru, cocoaainacaihuri, naonjoaihunri.

¹¹Nitohaneein jetaote, enanecoriin que airijiin esenetaain tonoraure, rai batohi aina, acaauru coritaana jaun.

¹²Nete, nii saijieein Ferificha beebejei-Cana Coaunera Cojoanonaa, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoaain esenetaauruhana jaun, quichaauru, enecuru, naonjoaihunru- nebaotisaera-teeure. ¹³Nii jaun jetaote, nii- benane-Simoon netonai, esenetaain nebautisae-rateein, Ferifi corihaniha amuhemujue, itolere ichaain cojoelanaacojoai ichaa Ferifine coaraana jaun, cojoelatiin.

¹⁴Nitohaneein, inae Cana Coaunera beratenojoin esenetaain, tonoraauruha-Samaria cocoaichacurune coitucuhin jetaote, acaauru rene, Fedoro, Joaan, naonjoaihunri letoaaure- afosotooru-Jerosaleeun nenacaauru, nii Samaria nenacaauru coaraa cuuruhane coina.

¹⁵Nitohaneein, letoanajaauruhana jaun cuhin jetaote, acaauru rene turuhin, nii Jesocurisito esenetaain- tonoraeraauru rai, Cana Coaunera bajaare, acaauru coroata-janeein, rai Suujue letoaa Cana Coaunerane coina, ¹⁶jaiti leeinjiinejeein-acaauru caje nena ichoae fauheniha-Cana Coaunera Suujuene jaun, raujiaaincha- Jesocurisito corenihacha-baotisaain cojounacatenohineeincha, neeuruhana jaun. ¹⁷Nii jaun jetaote, acaauru couturi ichoae, biji meracaain Cana Coaunera bajaauruha- Fedoro aina Joanne jana jetao, tajiha, acaauru ichoae fauha uhe, Cana Coaunera Suujue.

Nitohaneein jetaote, Cana Coaunera Suujue rauure- Samaria nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru- cachaauru.

¹⁸Nitohaneein, acaauru ichoae, biji meracaain, Cana Coaunera bajaauruha afosotoorune jana, fauha uha, acaauru ichoae, Cana Coaunera Suujuene coarajihana jaun jetaote:

¹⁹“Carai netonai, nitohanai teeuchena, inara corete coriqui quete, chunicoacacha ichoae nihanatiin, cacoimeracaain, Cana Coaunera bajaanune, rai Suujue tiha Cana Coaunerane coinara,” naa acaauru rai Simoonne jana jetaote:

²⁰“Coaraain, nii ichoriqui aina jiniiquiin nitajeeura. Inacojoeein chachu, ‘Coriqui que jecha, coretenacaine Cana Coauneraacha tenojoin,’ naai chachu inacojoeeincha. ²¹Esinaae rauhijiriin, esenetaain nere tonoraeneeine jaunte, ichei nii tenaa nainene Cana Coaunerara. ²²Nii ishujua baaso jiaaneein, Cana Coaunera bajaate, ichei suujua acatena nainihane, suujua acatemiin Cana Coaunerara. ²³Jataainte, banelanala necoelaain, osa tabai que nesaruhi rauhineerilanaalara,” naa Fedorona jaun jetao te:

²⁴“Atiin carai, Cana Coaunera bajaache, nii aithine tocohaneein, chatohaneein caetein niha Cana Coaunerane coataara,” nae jetao, nii benane- Simoon, Fedoro rai.

²⁵Nitohaneein, nii Samaria neseeu, Cana Coaunera Ere beebejeeuruhane baiha jetaote, nii Samaria batane sacutaain nenacaauru- neseeu cuhe cujeein, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito que Erenaa Caohati beebejeeurane baiha jetao, Jerosaleeun cauha cuure Fedoro, Joaan, Ferifi, naonjoaihunri.

**Ferifi aina, ita que tacaauruha
Etiopiha cocoaichane**

²⁶Nii baiha jetaote, rai letono aanjera que Ferifi letoerateein:

“Chajaain nimichuhin enoto mitu uuri- cana raotono nichajai jeloon cuhin, naain Jerosaleeun caje- Casau cunaa bero cuhane cunihura,” nae jetao, Cana Curuaanaa letono aanjera. Nii

bero naitoonjoate, cacha areroo jeloon situnaane. ²⁷Niritoha rai aanjerana jaun jetaote, nimihoritiin cuha Ferifine jana, bero cuhane leeinjiin cacha- Etiopiha cocoaicha aina, ita que tacaure. Nii Etiopiha cocoaicha jetaote, Etiopiha batane curuaanaa eneneein nenea rai-coriqiu beraichanein nenea ne. Aca jetaote, Jerosaleeun cuhin, Cana Coaunera coroaeejin bajaee bajaecane caje, ²⁸tajiha cabario que tararaerain nenea namunaja cuhane lauhequuin, Cana Coaunera ere bera inoaei Isaihasicha laenai quiricha ereretajeein cauha cue, jelaiha rai nataneu.

²⁹Nii jana jetaote, Ferifi rai: “Nii cacha rohan nichuutaain ereeura,” naa rai, Cana Coaunera Suujuena jaun jetao, ³⁰rohan nichuuntaa Ferifine jana jetao, Cana Coaunera Ere bera inoaei-Isaihasicha laenai quiricha ereretate- nii Etiopiha cocoaichane jana jetao:

“Nii iicha ereretai aonaaina, coitucuhi,” naain caje baja- Ferifine jana jetaote:

³¹“Aihaaunta. Cha cajena coitucuhin aohanreeunta. Niha chunei carai berane coalanaalata. Chajaaute iniin cau carohan nelauriaera,” naa Etiopiha cocoaichane jaun jetaote, ³²iniin nelauriaain, nii niicha ereretai jelai coaraa Ferifine jana jetao:

“Carenero chacuruhane rijijieeinte, amaa cuurureein, sooruhane coina. Nii rijijieein techu, nujuin saaujiha saaujichane jana inauhene aonajiha carenerone rijijieein, inauhene aonajenajaain, caohachanaaiejeein erenereein.

³³ Nitohaneente batohin joareein coulurujueein, cojoaisi aina ajaena rocohin jaonaa rijijieein, sohin jaoorureein.

Nitohaneein sohin jaooruhane jaun, nerihain rai neferate,” naain *profeta* Isaihasiacha laenailu ereretaain coaraane baiha jetaote, Ferifi caje:

³⁴“Atiin carai beeuna coitucuera. Cha quena aite, raaje ne quena aitoha caa Quiricha laenaera *profetate*, ainihane leeocho quena aitohate,” naain baja, nii Etiopiha cocoaichane jana jetaote:

³⁵“Jesoso sohin jaoorurichaaine quete aitera,” naain jetao, nii Cana Coaunera Quiricha Inoaei- Etiopiha cocoaichacha ereretai nunuhe caje coauneein nunuhetein jetao, Jesoso que Erenaa Caohati beebejiha Ferifine jana, ³⁶nii acauna jaan rohan nichuuntaauruhana jaun jetaote, Ferifi rai:

“Caute ne acaura. Taacha nainereei, cau canu baotisaain, canu coujounacateineta,” naa nii curuaanaane jana jetaote:

³⁷“Ichoichana aina cutaain, esenetainete, naainera,” naa Ferifine jana jetao te:

“Cana Coaunera Calaohi niha Jesocurisito ne esenetaanura,” naane jana jetao, ³⁸nii acauru amaera-cabario que taraeraneein nenea suraeratein, jiniiquiin fauhin, acauhana fauha cuure. Nitohaneein fauhin jetaote, baotisaa Ferifine jana jetao, ³⁹inae acau caje inihuruhane jana jetao, Ferifi amaa- Cana Coaunera Suujuene jaun jetao, inae coaraene- nii curuaanaa. Nejetaote, raatojoein, rachoojoein bero cuhane cuujue.

⁴⁰Nitohanein amaa Cana Coaunera Suujuene jaun, cuhin jetaote, Asotoo turuhe Ferifi. Nitohaneein Asotoo turuhin jetao, caje coauneein, nunuhetein, nirijieein cuujue cuujeein, Sesareea turuhanereein tiaain, neseeuu neseeuu turunajaauru, Jesocurisito que Erenaa Caohati beebejeein, cuujue jetao Ferifi.

**Jesocurisito esenetaeraneein
nerotoha Saorone**

(Ich 22.6-16, 26.12-18)

9 ¹Nii tonohana jetaote, Cana Curuaanaa ere esenetaain, tonorae-raauru que, nejeratihajeein, atinanaana jereein sacuhane jaun jetao, saseredotecuru curuanaa coaraa cue Saoro, ²caje nitohanai ichana nainihane jaan-cocoiricha bajaane coina. Nii rai cocoiricha teuruhane, aina naain Damasoco cuhin, ucuuae nena ita taojiaain Cana Coaunera bajaauruhane jaan sinacoca asaee enohin, nii Ena Nena Ichaonaa esenetaain tonorae-raauru ariin, quichaauru aina curuataain, enecuru tararaain uhanajaa caseteconein Jerosaleeunne coina. ³Nejetaote, inae nitohanein ichaain cuujiha, Damasoco nese catainajeein, turuhelalajiha, Saorone jana jetao, luhecotariin conotiin, dede caje jilenete Cana Coaunera Cono. ⁴Nii jaun jetaote, coasiha atane ichoae nalatoha Saorone jana jetao:

“Saoro, Saoro, chanuna jataain caque nejeratein, cacairichaeriin ichaohi,” naain toniha erenaane jana jetao:

⁵“Chaneei inate Curuaanaa,” naain bajaa Saorone jana jetaote:

“Canuna, nii nejerateeine jaan neein iicha cairichaerii Jesoso neeunra. Canu esenetaeraauru cairichaa aaine nihanaatiinte ichaajenihane ijabereeo-cairichaa nii aacha,” naa jana jetaote, coasiha rijijijihanein: ⁶“Chatohanai ichacaunne jereite, Curuaanaa,” naain bajaa Saorone jana jetaote:

“Nimichuhin nichaauraaain, nii neseeu turunihunte, cuu ichei, iicha-ichanenenu beeuruhinera,” naain tonorae, nii erena.

⁷Niritohane jaun jetaote, nuricho que aonacuruha acaauru netonoaine jaun,

nesoonetoore, nii Saoro- corihaniha cunacaauru cachaauru, nii erena aonacuruha natiin, nii chuni cacha coaracurenihana jaun. ⁸Nii jana, atane ichoae tochoa baiha nimichuhin, nenotaaain coaraa Saorone jana jetaote, caohachanainejeein conohene rai nota. Nii jaun jetaote, inae caohachanainejeein conoheniha rai notana jaun, rai biji que mucuhin, amaauruha Damasocone jana jetao, ⁹cuune nichata janohin, maosanein notaelanaala, nii lenonelanaala, nii acau nihanatiin coelanaala.

¹⁰Nitohanihane jana jetaote, nii Damasoco ichoae leeinjiin cacha-Ananihasineein curuajaain. Acate, Jesocurisito Ere esenetaain, tonoraera ne. Nii jetaote, notajae Cana Curuaanaa Jesocurisito, rai irihane coina. Nitohanein, notajaain jetaote:

“Ananihasi,” naain bajaane jana jetao:

“Cauna neeura Curuaanaa,” naane jana jetaote:

¹¹“Chajaain nimichuhin, nii bero-Rauhijirinein curuajai cuhane cuhin, Jodasi loreri asaee enohin, Taroso caje unaa leeinjiin cacha- Saoronein curuajai bajaaura. Acate, Ofa- Cana Coaunera bajaebajaeane jana, notaacane jaun, ¹²coaraane jana, leeinjiin cacha- Ananihasineein curuajai- turuhin, nichoae rai biji merecae, nacoaunein conoha rai notane coinara,” naa cana Curuaanaa Jesocurisito, Ananihasi raine jana jetaote:

¹³“Netejian, ‘Nechu aansai- ataibiaen rijijiein niha,’ beeurera. Nitohanihane jaun jete, Jerosaleeun, ii ere esenetaain-tonoraeraauru cairichaaeriin ne, naauruha, coitucueracuru natiinta.

¹⁴Coaraaunachuhinti, saseredote curuaanaa caje, niicha rocohi erena uhaa aina, satiin- ii ere tonoraeraauru mucuhin, caseteconein, amaain tiha,

saseredotecuru curuaanaa raine coinaneta, Curuaanaa,” naa Ananihasine jana jetaote:

¹⁵“Chajaaincha cunihura. Nii cachana raain neeun, nejelau ataneu-nenacaauru rai nihanatiin, canu ere beebejeein nihane coinara, itolere, acaauru curuaanaacuru rai nihanatiin, canu ere beebejeein, chaen, Israaeli-taauru raine maajeein beebejihane coinara. ¹⁶Acaentonaite, canu ere beebejihane coreniha, necairichanaa coaraa cureein, baneje lanaalara,” naain letoaa Cana Curuaanaane jaun jetaote, ¹⁷nii niha Saorone jaan- loreri asaae turuha cue Ananihasi. Cuu, loreri asaae turuhin jetao te, nichoae biji merecaain:

“Ichaso Saoro, nii uhina jaan bero cuhane, ichei ecoona Cana Curuaanaa Jesusote caletoe, ichoae cacohi merecaain bajaanune, enacoauneein conoha inotane, ii suujueniha enoha Cana Coaunera Suujuene coinara,” naa Ananihasine ¹⁸rijieoritiin, jeranu nota caje naluha- ate reje rijiiinanaine jana jetaote, inae conoha rai notana jaun, nimichuhin nebaotisaerateein, inae cojounacatenohineein ne- Saoro. ¹⁹Nii baiha jetaote, inae lenoneein suujua nunaain, nii Damasoco nenacaauru- Jesocurisito ere esenetaain- tonoraeraauru aina ne, janojanoheriin.

**Damasoco Cana Curuaanaa
Jesoso Ere beebejiha Saorone**

²⁰Nii baiha jetaote, ita taojiaain- Cana Coaunera bajaauruhane jaan- sinacoca asaae enohin, cachaauru rai, esinaae rauhijiriin, Cana Coaunera Calahineein niha Jesusone beebejiha Saorone jaun jetao, ²¹cojoelatiin coarajeein:

“Taajian, caa cacha, Jerosaleeun, Jesoso aina cuaain Cana Coaunera bajaebajaeracuru que nejerateein, cairichaaerinajaain nena nihaneta.

Tana, caa jeelai cacha coaiten cau turuhalu, Jesoso esenetaeraauru jitariin tararaain amanajaain, saseredotecuru curuaanaacuru rai tenajaane coina neta,” naaure jetao, cojoelatiin cuu nenacaauru cachaauru.

²²Ne jetaote, niritiin cojoaelatoo-ruhane jana, nii que rutaain nelararajiaain laraajiin, canaacha cohajei- Curisitoneein niha Jesusone beebejiha Saorone jaun jetao, rai suujua auhacaure Damasoco nenacaauru- Jorioocuru.

Jorioocuru caje, nichotiha Saorone

²³Nii nitohaneein araai janohin Damasoco niha Saorone jana jetaote, ita suujuau tacaain, Saoro sohin jaonaa jerecure Jorioocuru. ²⁴Ne jetaote, nii sohin jaonaa jerecuruhane coitucue Saoro. Nitoaneein, que necousujuuain jetaote, ajeri caje ichanohineein nena, nii nese tionoritiin nena rijia ucuuneti bacuujuaniha, janotiinetojoein beraain cohacure, mituha cuhane mucuhin amaain, sohin, jaooruhane coina niqui. ²⁵Ne jetaote, omari seeonjoa cuhane teein jetao, janotiin tijichaaain, loreri chaje nichajai que nii nese tionoritiin nena rijia bujuaniha faaure Jesocurisito ere esenetaain tonoraeraauru, nii nese caje mituhin nichotihane coina. Nitohaneein jetaote, onaa caje nichote Saoro.

Jerosaleeun turuha Saorone

²⁶Nii nitohaneein nichoteein jetaote, inae Jerosaleeun turuhin, cuu nenacaauru- Jesocurisito Ere esenetaain tonoraeraauru aina netaojiana jeriha Saorone jana jetao, coasiha netaojiana jerecurene, inae acaentonaain, Jesocurisito Ere esenetaain- tonoraeraaneein nihane coitucuhin esenetaaurenihana jaun.

²⁷Ne jetaote, afosotooru rene Saoro amaain: “Naaonjoaain jetaote, bero cuhane cuujihane jana jetao, notajaain, rai erelu Cana Curuaanaa Jesocurisitora. Nitohanihane baiha jetaote, chaque tonajelanaala, nii chaque casilanaala, nii Damasoco nenacaauru rai, Jesocurisito Ere beebejera,” naain acaauru rai, be Berenabeen.

²⁸Nitohanein acaauru rene turuaain, acaauru que coitucueratiha Berenabeenne jaun jetaote, inae raauruha raotojoein, nii Jerosaleeun nenacaauru afosotooruna jaun, cuu acaauru aina neein amuhemujeein, chaque tonajelanaala, cuu cachaauru rai, ²⁹Cana Curuaanaa Jesocurisito Ere que ereerejeein, Curieco ere inaanrera Jorioocuru aina, ita cotaicha rijitiinchuru, ereereeca Saorone jana jetao, sohin jaonaa jerecure, nii ita cotaicha rijitohane jaancuru- Jorioocuru.

³⁰Ne jetaote, nii sohin jaonaa jerecuruhane coitucuurin, Sesareeau, Saoro amaain jetao, caje coauneein Tarosoo letoaaure, Jesoso Ere esenetaeraauru.

³¹Nii inatiin jetaote, Jodea, Calileea, Samaria, naaonjoaihunri batanecuru nenacaauru que, Jesocurisito Ere esenetaain- tonoraeraauru, jeelai choae jauhecotojoeriin, raotojoein, nii baaso coacuelanaala, Cana Curuaanaa Jesoso Ere tonoraare, acaauru coroatajaniha, Cana Coaunera Suujuene aina nejeeotejeein.

Nerautaa Eneasine

³²Cajianein amuhemujeein, Jesocurisito Ere esenetaeraauru rene bedaenihane ucuatoha jetaote, Lidau nenacaauru- Jesocurisito Ere esenetaeraauru rene netonoai, turuha cue Fedoro. ³³Nii jana jetaote, cuu ne,

leeinjiin cacha- Eneasinein curuajai. Aca jetaote, fosa ajaanacaain, niirijeein amuelanaala, nenajauhacha tocoecochoa, mucuha jiuronane jaun jetao:

³⁴“Eneasi, Jesocurisitote ii rautareeincha. Chajaain nimichuhin, chela seriin amuunra,” naa Fedorone jana jetao, nii rijieeoritiin, nimichuhin nela seriin amue- Eneasi. ³⁵Nii aichejeteenihane baiha nimichuhin, amuha Eneasine coaracuruha- satiin- Lidau nenacaauru, Saroon nenacaauru, naaonjoaihunrine janate, Cana Curuaanaa Jesocurisito ranojoihunru neein nerotojoacoaaure.

Oo caje ichanaa Dorocane

³⁶Nii bana jetaote, nii Jofe neseeu nelu, leeinjiin Jesocurisito Ere esenetaain- tonoraera- Tabita neein curuajai. “Tabita” naane jetaote, Curieco ere cuhane, Doroca ne. Nii ene jetaote, caohachanejeein- caohacha ene neein ichoae. Nii jetaote, chaaelai latecuruha cairichaurine, coroatajanein, naaonjoae. ³⁷Nirijeein, ne lacuritiin jetaote, cunaiteein. Inae caun ohane jaun jetao, rai jabereco culejeein, naain ucuun nenea loreri coroata coarana ichoae- ucuha cuhane, rai jabereco rucujeein teeure. ³⁸Nii jana, Jofeu caje, coriaae neniha, nii niha Fedorone jaan- Lidane jaun jetaote, cuu niha Fedorone coitucuuruha Jesocurisito Ere esenetaeraaurune jaun jetao, coroatajai cacha letoaaure:

“Chajaau jera, Jofeu luhecotariincha,” naauruha rene turuhine jaun jetaote, ³⁹acaauru aina cue Fedoro. Inae nii niha ene jaberecone jaan turuhin niha Fedorone jana jetaote, curuaacaain codohaquiin chanaain, Fedoro que, jaiti ichaohane bana- acaauru cajione niicha tococoi- acaauru rai niicha tei obirichurune maajeein coarateeure-

autanaauru. ⁴⁰Nii jana jetaote, jelai caje jitariin mitanajaain, nii ene jabereco rohan, neseonraain jetao, Cana Coaunera bajaain, nii ene jabereco coarajeein jetao:

“Chajaain, nimichuura, Tabita,” naa Fedorone jana jetaote, nota toretaain Fedoro coaraain, nelauhitohane jetao, ⁴¹rai biji que mucuhin, michuhitoha Fedorone jana, nichaauraane jana jetao, satiin Cana Curuaanaa Jesocurisito Ere esenetaerauru, satiin, nii autanaauru aina curuataain, cotihanajaain jetao, jabereconein chujuriaain acaauru que coarate- Fedoro. ⁴²Nii nitohanihane coitucuhin jetaote, Cana Curuaanaa Jesocurisito Ere esenetaain tonoraare-nii Jofe neseu nenacaauru- arajiin cachaauru. ⁴³Nitohaneeinte, araai janohin, nii neseu ne Fedoro, canii cari rucuhera- Simoonneein curuajai cacha loreri asaee.

Corenerio aina, Fedorone

10 ¹Nii jana jetaote ne, leeinjiin cacha, soondarooru curuaanaa-Corenerioneein curuajaain, Sesareea neseu. Nii jetaote, saota fashanei Romanocuru soondarooru, Italia cocoaicha neein acaauruhacha curuaatei, lefashai- curuaanaa cafitaan neein ne. ²Aca jetaote, niqui Romanoneein ne. Nejetaote, atiin rai sinijiera, rai bereecuru naaonjoaihunri aina jiniiquiin, jataain Cana Coaunera ere tonoraeraauru ne. Aca jetaote, cairichainein nenacaauru- Jorioocuru rai nihane, coriqui nihane tee tejeein, coroatajanenajae. Chaen jetaotechu, inetono janonaa bana, Cana Coaunera bajaebajajeein ne. ³Nii jaun jetaote, letono anjera que, coarate Cana Coaunera, sona nichae.

Nii jana jetaote, coarajihane jana, nii nihane jaun turuhin enohin:

“Corenerio,” naa nacatiha turuhine jana jetao, ⁴cuu anjera coaraain, nesoone-tiin:

“Cha ichei ichareeunte, Curuaanaa,” naain tonoraa Corenerione jana jetaote:

“Bajaebajajeein neeine aonaa Cana Coaunerara. Chaen techu, cairichaihuru coroatajaneine coaraain, satiin caohacha ichaaine rautate- Cana Coaunerara. ⁵Aihana jaun, Jofeu cacha letoaute, leeinjiin cacha- Simoonneein curuajaain nena- Fedoro cotihaca cuhinera. ⁶Nii cuu nena cucuana auhaniha loreriquiin nena- jacari nojoenlaain rucuhera rijitocojoai curuajai- leeocha Simoon loreri asaete nera,” nae jetao, rai Cana Coaunera letono anjera.

⁷Niritohane baiha, inae amuha nii aina erena- Cana Coaunera letono anjerane jana jetaote, coroatajai nere tonoraeraauru, chaen leeinjiin soondaro- Cana Coaunera ere tonoraain-jataain Cana Coaunera coitucuera rai suujua rijitoejein nena niichuru cotijiaain jetao, ⁸rai aitoha Cana Coaunera letono- anjerane bee jetao, Corenerio. Nitohanein, acaauru rai bihane baiha jetaote, letoanajae Jofeu.

⁹Nii chojano jetaote, enoto chujutae-lalajeein, turuelalajeein cuujueuruha, Jofeune jana jetao, loreri janori macararo ichoae, ucuun iniha cue jetao, Fedoro, cuu Cana Coaunera bajaane coina.

¹⁰Nii jana jetaote, rai banetojoe niha mijiitenane jaun jetao, lenonene rijitocojoaain jetao, Cana Coaunera bajae, lenone enohalauruha icharaaurune cohaca. Nii jana jetaote, notaaca Cana Coaunerane coina, ¹¹nejoracaa dede bacuujuane jana jetao, caje mituha uhe, shojoera tocohanein- jaraantiin. Nitohanein ecocohin jetaote, tajiha fauha uhe, jena turiin rulunojohinee.

¹²Nii jana, coaraane jana jetaote, nii shojoera tocohanai nainecojoaain jetao, uhe itolere cautenu rijihuru, atane ichoae terei lenone, itolere tajaecuru, itolere ataibinaae acanocuru, itolere Jorionecuruhane lenone niheichuru, naaonjoaihunri jetao, uhe nainecojoaain. ¹³Nii jana jetaote, coarajihane jana jetao dedeu toniin:

“Nimichuhin nichaauraaain, niichuru soote que lenoneicha Fedoro,” naain toniha dedeune jana jetaote:

¹⁴“Chabana, Jorionichaanune lenone-nihei quinaa nainihaaunta, lanichana nainihaaunta. Nihei ataibinaae quinaa nainihaaunta, Curuaanaa,” naain tonoraa Fedorone jana jetaote:

¹⁵“Coa Cana Coauneraacha, couluu-nojoi que, ‘Calanichareta. Ataibinaae quinaa nainihaaunta.’ naain irihara. Jauriaate chuhisi niqui, nainenelu que lenonequichenera, nete inae enene, que lenonena nainequichene coina couluu-nojoinera. Aihana jaun, Cana Coauneraacha coulucohi que, nainihein niritiin ereeineta,” naain jetao, dedeu toni. ¹⁶Nitohaneein nichata saain ecoocane baiha jetaote, inae jelaiha dedeu iniha cue, nii shojoera tocohanai.

¹⁷Nii jaun jetaote, nii que suujua rohecaain, cuu suujuaau ereerejeein, “Chatohanai ichacaunne coinacha, catohaneein canotajae Cana Curuaanaata.” naain suujuaau ereereeca Fedorone jana jetaote, turuure acujuaniha nichatajai cachaauru Corenerio letonocuru, Simoon loreri bajaebajajeein. ¹⁸Turuhin jetaote, acujuaniha netiin jetao, tonijiaain:

“Cauna niha caa loreri asaae, leeinjiin cacha- Simoon- Fedoroneein acaauruhacha curuaatei,” naain jetao bajaare.

¹⁹Nii jana jetaote, cuu jaiti, nii rene ecoona que suujuaau ereereeca Fedorone jana jetao:

“Aonaaun, nichatajai cachaaurute ii ariirijiera. ²⁰Chajaain nimichuhin, acaauru aina cunihu necoatelanaalara. Canuna acaauru letoaaun ii renera,” nae jetao, nuricho rai Cana Coaunera Suujue.

²¹Nii jaun jetaote, fauhin nii Corenerio letonocuru- cachaauru coaraain jetao:

“Canuna- nii inaraacha ariirijiei neeunra. Chate raacheta,” naa Fedorone jana jetaote:

²²“Canacaanu letoaa, canacaanu curuaanaa cafitaan Corenerione jaunne, uhacaanura. Acate, caohacha cachanein, jataain Cana Coaunera ere tonoraeranera. Nii jaunte, jataain que suujua acateein, belaihure satin Jorioocurura. Acate, ii cotiharate, rai beein, que ii cotiharatiha Cana Coaunera letono- anjerana jaunra. Nii jaunne, ii cotihaca uhacaanu, nenajaun cuhin, iicha coitucui que rai ereeine, aonaane coinara,” naure jetao, Fedoro rai.

²³Niritocuruhane jaun jetaote, nii notaaca Cana Coaunerane que nainaaun jetao, nii nihanejaan loreri asaae ranajae Fedoro, Jorionecureniha nii cachaaurune saijjeein. Nii jaun jetaote, cuu aina sinihuruhane cojoanoon, cauha cuuruhane jana jetao, acaauru aina cue Fedoro, corianiha cunacaauru- Jofeu neseeu nenacaauru tabaauru- Jesocurisis esenetaeraauru aina.

²⁴Nitohaneein cuhin jetaote, cojoanoo Sesaree turuha cuure.

Nii jana jetaote, le laurii naraichuru, jataain belaichaauru, naaonjoaihunri cotijiaain, acaauru cojoae- Corenerio.

²⁵Inae turuha Fedorone jana jetaote, mituhin raain jetao, nacatiha neseonraain coroaeca Corenerione jana jetaote:

²⁶“Nichaauraura. Canu netonaina, ichejiijeein cachanein neeunra,” naain

michuha Fedorone jaun jetaote,
²⁷ereerejeein, enoha cuuruhane jana,
 cuu najiniha netaojiaain cohacure arajii
 cachaauru. ²⁸Nii jaun jetaote, acaauru
 rai:

“Inarate raotjoeein coitucuhiche,
 canacaanu Jorionichaanune, nejelau
 cachaauru Jorioniheichuru aina,
 netaojiaain nena nainenihacaanunera.
 Niheichu. Nejelau cacha loreri asaae
 enonaa nainihaacaanuta, nitohane niha
 canacaanu ichaona jaunta. Nete, nii
 que, canu notajaain carelae Cana
 Coaunera, nabana chunein cacha que
 jaolequiin, ‘Nechu aansai ataibinaae,’
 naain irihanu chunein nejelau
 cachaauru quene coataara. ²⁹Nii jaunna,
 cacotijiaaichene rijijieein inauheneecha,
 cha que erelanaala uunra. Nii jaunna,
 ‘Chanunacha cacotijiaaureta.’ naain,
 coitucunaa jerichaaunne jaun, carai
 beeichene jereeurra,” naain jetao,
 acaauru caje baja Fedoro.

³⁰Nii jaun jetaote:

“Inae, jena janoha, enarijii, cau canu
 loreri asaae, cosinacaa casuri couu,
 canu ichaoneein Cana Coaunera
 bajaebajaecaaun sonainane jana, jataain
 somajai que, cajionequiin, cau, caatiha
 neeorite- leeinjiin cachara. ³¹Nii
 cachate, carai: ‘Corenerio, bajaebajae-
 quine aonaa- Cana Coaunerara. Chaen
 techu, cairichaihuri coroatajaneeine
 coarajeein, nii coacuhin coroaje Cana
 Coaunerara. ³²Nitohanihane jaun,
 cachaauru letoaaute, Jofeu, Simoon-
 neein curuajaain nena Fedoro cotihaca
 cuuruhinera. Nii cucuana auhaniha,
 loreriquiin, cuu nena jacari nojoelaain
 rucuhera rijitocojoai curuajai- leecha
 Simoon loreri asaete nera.’ naa carai
 nii cachara. ³³Nii jaunne, nii rijieeoritiin
 ii cotiharateeurra. Caohachate jataain
 ichaai uhincha. Aihana jaun, caute
 jiniiquiin, Cana Coaunera notaracae

nihacachera. Nii jaunna, canacaanu rai
 Cana Coauneraacha beratei que, ereeine
 aohana jerichaanura,” naain jetao,
 Fedoro tonorae Corenerio.

**Nereretaa, Corenerio
 loreri asaae, Fedorone**

³⁴Nii jaun jetaote, acaauru rai:

“Inae laen coitucuhanu, coatia
 nejelauneein, chunein cachaauru
 coaraain nihein, Cana Coaunerata.
³⁵Jerichanejeeinte, sатиin coaraain,
 naain coriajai ataneeu nenacaauru
 nihanatiin, nere tonoraane, rae Cana
 Coaunerara, caohacha ichaain
 neeuruhanera. ³⁶Nitohanihane coina,
 Israeli inamacooru rai, baaso ichaain,
 Cana Coaunera que nejeratena neein,
 niha cachane niha natiin, niha leeinjiin,
 nii rucuhera, raotjoeein neeuruha Cana
 Coaunera aina cachaaurune que
 beratelu Cana Coaunerara. Acate,
 Jesocurisitoneein- sатиin Curuaanaa-
 neein nena nera. ³⁷⁻³⁸Inarate,
 cachaauru rai, baaso ichaain
 neeuruhane jianein, nebaotisaerateeu-
 ruhane, raotjoeein acaauru raa Cana
 Coaunerane coina, biha Joanne
 coitucuhiche raotjoeeincha. Nii
 baihate, Nasarete cocoaicha- Jesoso
 baotisaa Joanne jana, nii Jesoso
 ichoae, rai Suujue letoaa Cana
 Coaunera, itolere ichaain nena
 nainihane coinane coitucuhiche. Nitoha-
 neein baotisaa Joanne caje
 coaaneeeinte, Jodea batane sacutaain,
 amuhemujuelu Jesoso, Calileea nunuhe-
 teeinte, itolere caohacha ichaain,
 moconajaera ichanohineein cunaiteein
 necairichanacaaurune maajeein
 rautaelura.

³⁹Nii jana, canacaanune, itolere
 ichaain niha Jesusone coaraneein
 nihacaanu, aina amuhemuecaanulu,
 itolere Jodea batane sacutaain,

Jerosaleeun nese sacutaain, naaonjoaina jaunra. Nitohanihane baihate, inae coroso que teein atinaaurelura. ⁴⁰Nete, atinaaauruhane jana, nichata jano cuhane, ichatelu Cana Coaunerara. Nitohaneein ichateeinte, canacaanu rai, ecoocane coina, letoae Cana Coaunerara. ⁴¹Coatia, satiiin cacha rai, ecoohai. Leeinjiin canacaanu- Cana Coauneraacha janijii nii beraanu que-niicha ranojoi nichaanune raiichate ecocoera. Nitohaneein oo caje ichanaa Jesusone baihana, aina lenoneein, aina acau cohacaanura. Inae inoaelu, nitohanihane coina, Cana Coauneraacha ranojohineein nihacaanulune jaunte, ⁴²canacaanu letoae, itolere ichaonacaauru, onacaauru, naaonjoaihunri coaraanu que- nii Jesoso teein nihalu Cana Coaunerane beebelijhacaanu, cachaauru raine coinara. ⁴³Chaen techu, inoaelu najiincha caje coauneein, nii Jesoso beebekeretocure, nere bera inoaesihuru: ‘Nere tonoraain esenetaeraaurute, baaso ichacuruhlune niha natiin, coreniha caseteco caje nichotiha cureeincha.’ naain beratihalu, nere bere inoaesihuru *profetacuru* que, aitiin Cana Coaunerane jaunra,” naain jetaote, acaauru rai beebje- Fedoro.

Cana Coaunera Suujue raauruha Jorioniheichuru netonaine

⁴⁴Nii jana jaiti niritiin beebelija Fedorone jana jetaote, nii satiiin nere aonajeerera choae, fauha uhe Cana Coaunera Suujue. ⁴⁵Nii jaun jetaote, coarajeein cojoaelatoore, nii Fedoro aina unacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru- Jorioocuru, Jorioniheinchuru rai netonai, tenojoi niha Cana Coaunera Suujuene jaun, ⁴⁶chaen, Cana Coaunera coroaecuruha, nejelau ere cuhane cuaain- nejelau ere que erenacaaurune jaun. Nii jaun jetaote:

⁴⁷“Nainihaacache cana, caa cachaauru baotisaain coujunacatechachene, Joriooneeurenihane jaunneti.’ naain erenaa nainihaacache cana, inae cana rijijijeein, Cana Coaunera Suujue que, coujunacatenohineein neeuruhane jaunta,” naa Fedoro nii corihaniha cunacaauru Jorioocuru raine baiha jetaote:

⁴⁸“Jesocurisito coreniha, baotisaain coujunacatenohineein neeuruhinera,” nae jetao, acaauru rai Fedoro. Nii jaun jetaote, nii baiha, Fedoro chunaature, acaauru aina, inata janojoein neeorihane coina.

“Chanuna Jorioniheichuru aina lenoneei,” naain Jerosaleeun nenacaauru Jesocurisito ranojoinunru Jorioocuru tabaaurune

11 ¹Jodea bataneu netiin jetaote, inae Cana Coaunera ere esenetaain tonoraauruha Jorioniheichuru netonaine coitucure Jesocurisito letonocuru afosotooru aina- cana nejeraauru Jesocurisito ranojoihunru. ²Nitohaneein coitucuuruhane jaun jetaote, inae Jerosaleeun turuha Fedorone jana jetao, necoejechanuure- Jorioneein Jesocurisito ranojoihunru tabaauru. Niritiin necoejechanuhin jetaote:

³“Chanute cocoaeraa- cana Jorionichaachene ichao rai, Jorioniheichuru rene turuhin, acaauru aina, naaonjoaacachene natiin- acaauru aina lenoneeita,” naain bajaure jetao, Fedoro caje.

⁴Nii jaun jetaote, satiiin niicha coaraai bee jitariin nunue caje coaunein:

⁵“Naain nii Jofe neseu nihanune jaaunna niqui, Cana Coaunera bajaunra. Nii jana, canu notaaca Cana Coaunerane jana coaracaanne janate, shojoera tocohaneei jaraantiin, jenaain

rulunojohineein dede caje faauha uhe caatiha, nii nihanune jaunra. ⁶Nii jana, rautaa'in cuhanai coaracaanne janate, cuu ne, itolere atabinaaecuru, atane ichoae terei lenone, tajaecuru, acanocuru naaonjoaaurincha. ⁷Nii janate, carai dedeeu tonii: 'Chajaa-joaain nimioritiin, soote que lenoneeicha.' naane janana: ⁸'Jiaohinera, Curuaanaa. Chabana cujuaae cuhane aansai calaani enohaauanta.' naanune janate, ⁹dedeeu toniin: 'Coaa, "Aansai calaani," naain iriha, ii coauneraacha coulucohi quera.' naain ¹⁰toniha nichata saain dedeeune janate, jelaaiha dedeeu iniha cue- nii shojoera tocohanaicha. ¹¹Nii rijieoritiinte turuure, Sesareea caje uhin, nichatajai canu ariha unacaauru cachaauru, nii nihacaanunejaan loreri asaera. ¹²Nii janate, caletoe Cana Coaunera Suujue, necoatoelanaala acaauru aina cuhanune coinara. Nii janate, canu aina cuure caa saotaneein Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru. Nitohaneein cuhina, Sesareea turuhin, nii canu coitihaca unacaauru letoaera- cacha loreri asaae enohacaanu saaincha. ¹³Nii janate, canacaanu rai: 'Naaajoaainte, cau ecocoe Cana Coaunera letono aanjerara. Caute chujuhequuin, "Cachaauru letoaa Jofe neseeute, Simoonneein curuajai- Fedoroneein acaauruhacha curuaatei cotihaca cuuruhinera. ¹⁴Acate, 'Naaonjoaain neeute, satii, isinejiera, charaai- churu, ichoerejeeuru, naaonjoaihunri aina, raotojoein jianaacoo neeincha.' naain ichei bereeincha," ' naa canaacaanu raine naainaa- nii loreri erorane jana, ¹⁵acaauru rai irihanune nunuetihanune janate, acaauru chochae fauha uhe Cana Coaunera Suujue, cana chohae fauha uhalune rijijieeincha. ¹⁶Nii janate casuujuanaha neeorite,

'Acau quete niqui cacha camujuuain, cacha coujounacate Joaanra. Nete inara laaen Cana Coaunera Suujue que, coujunacatenohi niha curiquicheeincha.' naain aitohalu Cana Curuaanaa Jesocurisito nera. ¹⁷Aihana jaun, Jesocurisito esenetaacachene jana, cana rai rai Suujue tihane rijijieein, leeochoaauru rai netonai, rai Suujue tiha Cana Coaunerane, nainihaaun nii caohatera rijitiin, irihanu canu neta. Chaneaina nereeun canu, Cana Coaunera colaihaje cuaain, nii caohatera rijitiin irihanuneta," naa Fedorone janate, ¹⁸inauhene cuuraato- raain, cuu aonajeeure nii Jerosaleeun nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru.

Nitohaneein aonajeeuruhane baihate, Cana Coaunera coroaecure, "Caohacha quete, Jorioniheichuru netonai coroata- jane Cana Coaunera, acaauru netonai suujua coreein ichaonaa- chabana nitajenaa charanejeein nena raauruhane coinara." naain.

Antioquiha neseeu Jesocurisito ranojoneein nenacaauru

¹⁹Eseteba sohin jaoruhane baiha neeorinte, leeochoaauru Jesocurisito esenetaeraauru netonai ariin, rohecaare. Nii jaun jetaote tabaauru Jodea batane caje sorohin, Fenisiau, chaen Chifereu, Antioquihau, naaonjoaihun- cuhinchuru sorohacoaaure. Nii cuhin sororuhane jauncuru turuhin jetaote, leeinjiin Jorioocuru raiicha Jesocurisito beebjeein, que relanajaaure. Coatia jetao laen, leeocho cachaauru- Jorioniheichuru relaauruhi. ²⁰Ne jetaote, nii baiha, Chifereu, Sireneu naaonjoaihun nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru tabaauru, nii Antioquiha neseeu turuure. Cuu turuhin jetaote, nii

cuu nenacaauru Jorioniheinichuru rai, Cana Curuaanaa Jesoso que Erenaa Caohati beebejeein, que acaauru relaare. ²¹Nii aina, acaauru coroatajaniha Cana Coaunera Suujuene jaun jetaote, jauriaa acaauruhacha esenetai jianeein, Jesocurisito esenetaare arajii cachaauru.

²²Nii coitucuuriin jetaote, “Chatohaneeruhachata,” naain Antioquihau Berenabeen letoaare, Jerosaleeun nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru. ²³Inae Antioquihau turuhin, acaauru coaracuruhane jana jetaote, caohatiin acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane coaraana jaun jetao, jataain coroaaje Berenabeen. Nitohaneein coroaeeinte, esinae rauhijiriin Jesocurisito esenetaain, baaso coacuelanaala esinae rauhijiriin nere tonoraauruhane coina, sujuatenajae Berenabeen. ²⁴Caohacha cachaneein, Cana Coaunera Suujue que suujuequiin, jataain Jesocurisito esenetaera nihana jaunte, nitohane Berenabeen. Nitohaneein jetaote suujua corein Jesocurisito ranojoinunru aina neure arajii cachaauru.

²⁵Nii baiha jetaote, Tarosoo cue Berenabeen, Saoro arihane coina.

²⁶Nitohaneein cuhin jetaote, cuu eruhin, amae Antioquihau. Cuu jetaote neurelu, itolereenein lejaanacaain, cuu nenacaauru Jesocurisito ranojoihunru aina cuu nenacaauru cachaauru relaa. Nii Antioquihau jetaote, jauriaanejeein, “Curisitianoneein” Jesocurisito ranojoihunru curuaateeruhane nunuheteurelu.

²⁷Nii bana jetaote, Jerosaleeun caje cuhin, Antioquihau turuha cuure-*profetacuru* tabaauru. ²⁸Niichuru taba-Acaboneein curajai jetaote, ita taojiaauruha Jesocurisito esenetaeraaurune jana, acaauru cataaun nichaauraaain:

“Aonacuchena, inara rai caa bete, coitucuhichera. Nerinaain jetao

carajaaajoaain quinacai, Jodea batane sacutaainta,” naain be nii Acabo, que beratiha Cana Coaunera Suujuene jaun.

Nii mijitena jetaote nelu, Romanocuru curuaanaacuru- curuaanaa niha enferadoro- Culaodione bana. ²⁹Nii niritoha Acabone jaun jetaote, naain Jodea nenacaauru Jesocurisito coreniha cana nejeraauru- coroatajana jerecure, nii Antioquihau nenacaauru Jesocurisito esenetaeraauru. Nitohaneinte, ita jeeonijianaain coriqui teein, taojiaaure, le cachaauru cachaauru caje, tenaa nainecuruhane rijiinanaain.

³⁰Nitohaneein taojiaain jetaote, nii Jodea nenacaauru Jesocurisito esenetaeraauru- bichauhenaauru rai letoaare, Berenabeen, Saoro, naaonjoihunru aina.

Saantiaao sohin jaohinte, caresero cuhane Fedoro enohaare.

12 ¹Nii bana jetaote, Jesocurisito ranojoinunru aina nejeratihane nunuhetein, tabaauru mucuerate jetao, Israelitaauru curuaanaa *rey* Erodesi. ²Nitohaneein jetaote, sabere que, Joaan nejera Saantiaao sohin joerate. ³Nii rautatiin, coaracuruha Jorioocurune jaun jetaote, Fedoro netonai mucuerate Erodesi. Jorerera colane ichanohin- faan quihurhane jaan- beseta cojoanonacuru bana jetaote, nitohaneein Fedoro mucuure. ⁴Nii mucuheratein raeratihane baiha jetaote, Fedoro enoerate caresero cuhane- Erodesi. Nitohaneein caresero cuhane enoeratein jetaote, caohatiin beraichate. Jena lauriin, janaanain, nenacaauru soondarooru que, ita rerohererjoein caohatiin beraihuruha le laurichuru cajene coina, letoanajae, nii Fasocoo beseta bitohariin, satiin coarajeurera notaracae, caresero caje rochin, coaraain chatohaneein teuruhane

coina. ⁵Nitohanein caresero cuhane caohatiin beraichaain niha Fedorone tonohanau jetaote, ita taojiaain, rai Cana Coaunera bajaure mainajein Jesocurisito ranojoihunru.

**Caresero Cajé Fedoro mitaa
Cana Coaunerane**

⁶Nii jaun jetaote, eresinejeeonriin lanajeeca, satii coarajiha cachane notaracae, chatohanein Fedoro tihanerai niha- Erosesine jana jetao, coroatajai soondarooru cataaun, jeranu *cadena* que cosiin sinitoha Fedorone jana, acujua nihacuru neein- beraihu-ruha soondaroorune jana jetaote, ⁷⁻⁸rai letono- anjera letoae jetao, Cana Coaunera. Nii jaun jetaote, luhecotariin, Fedoro rohan neeoritoha Cana Coaunera letono anjerane jana jetao, jiiichoo rijijieein conoe, caresero cuhane. Nii jana jetaote, sinitoha Fedorone jana, jaleri dada dadariin nocoain jetao:

“Chajaain nimiichuura,” naa Cana Coaunera letono anjera, Fedoro raine rijieeoritiin jetao, rai biji cajé nejasaja-sariha- nii biji ichora *cadenane* jana jetao: “Chajaaajoaain nimioritiin ichajione jiaain, ii safato jiaain, canu jiniichotaaura,” naa, nii Cana Coaunera letono- anjerane jana jetaote, nii aithane rijijieein jiniichotae jetao, Fedoro.

⁹Nitohanein jetaote, mituha cue, Cana Coaunera letono- anjera caajie cuhin, coetacainein cuhin, mituha cuhane esenetaelanaala, “Nechu jataaen sini anuu jecha aite.” naain. ¹⁰Nitohanein cuhin jetaote, jaurihaanejeein acujua beraicha cajé situure. Nii leeocho cajé situhin jetaote, nii coata que bacuujuana jaun, turuuruhane jana jetao, raajenihane neyoracae, nii coata que bacuujuanaa, naain aerene nena enonaanaja rijia bacuujuua. Nitohanein

mituhin, le cocoaantaain bero cuhane cuujueeru baiha jetaote, jelai Fedoro ratiriin amuhe- Cana Coaunera letono anjera.

¹¹Nii jaun jetaote, nainacori Fedoro. Nainacoriin jetaote: “Esinaae, rauhijiriin letono anjera letoae- Cana Coaunera. Jataain caque necosuujuaain, canasineene rijitoha Erosesi aina Jorioocurune janate, nabana chatohanein caetecuruhane coataa, letono anjera letoae Cana Coaunera, canu ichoteratihane coinara,” nae jetao Fedoro.

¹²Nitohanein, inae nainaan jetaote, Joan Maroconein curuajai- neba-Mariha rene turuha cue. Nii jana jetaote, cuu najiniha, nii Mariha loreri asaae, ita taojiaain, Cana Coaunera baja neure arajii cachaauru. ¹³Nii jana jetaote turuhin, nii aerene nena enonaanaja rijia acujua faofaorihane jana jetao: “Cha cha aite,” naain, coaraa cue leeinjiin ranuna Rodee. ¹⁴Nii jetaote, Fedoro ere nihane aonaain jetao, coroaena caun jetao, nii acujua joracae lanaala soroneein biha cue: “Fedorote aitera,” naain. ¹⁵Nii jana jetaote: “Esinaaenna aithohite,” naauruhane jana jetao:

“Esinae rauhijiriin acate aicha,” naane jana jetao:

“Rai suujuete jerihane ai caihara,” naaure.

¹⁶Nii tonohanau jetaote, nii acujua niha neein, nii acujua faofaonijiana, acauru bajaabajajeein Fedoro. Nii jaun jetaote, nii acujua joracaain coacuruhane jana, esinae aca nihana jaun, cuu nesoonetiin coarajeeure. ¹⁷Nii jana jetaote, acauru rai, biji sarasarari, nabana tonaain ereeuruhane coataa. Nitohanein jetaote:

“Naaonjoainte, caresero cajé, canu mitaeratein, canu ichoterate, Cana

Coaunerara. Caritiin, Saantiaao rai benichuchera. Satiin, cana nejeraauru- Jesocurisito coitucuurera rai netonai beeuchete, coitucuuruhinera,” naain beratihane baiha jetaote, jelai caje mituhin jetao, amuhe Fedoro.

¹⁸Nii jana jetaote, jano jana, cuu neniha Fedorona jaun, nesoonetiin: “Cha quena nerurujuae, caa aansai,” naain jetao, acaauru suujua auhacaain nererojoeaure- nii beraihurera-soondarooru. ¹⁹Nitohaneein, nenihana jaun jetaote, arihuruhaneein coina, acaauru letoaa- nii curuaanaa Erodeseine jana, nitohaneein Fedoro arihuruhaneein jana, ruurenihana jaun, nii beraihurera choae nalutiaain jetao, acaauru sohin joerate jetao Erodese. Nii baiha jetaote, nii Jodea batane caje mituhin Sesareeau ichaoha cue jetao Erodese.

Oha Erodeseine

²⁰Tiro, Sidoon, naaonjoaain cocoaichacuru aina jetaote, niqii obaje Isaraelitaauru curuaanaa rey Erodese. Nii jana jetaote, ita suujuau tacaain:

“Coanete, atiin rene turuhin raotojoeein erenaa neeina,” naain jetao, jaurihaanejeein, nii que jauriire tonoraera Balasito rene turuhin jetao, ereuree nii curuaanaa Erodese rai, nii Erodeseiicha beraai atane cajecha quinacai raajeein ichaauruha, nii Tiro, Sidoon naaonjoaain cocoaichacurune jaun. Nii jaun jetaote, nii curuaanaa Erodese rai:

“Coanete, nii cachaauru coroaatjana nena neeina,” naa nii Erodese que jauriire- Balasito najaun jetao, ²¹“Bana- jian uunite coana neeina,” nae jetao, nii curuaanaa Erodese. Nii jaun jetaote, nii aitohane bana, rene netaojiaauruhane jana jetaote, curuaanaa nihane cajione jiaain jetao, nii curuaanaa nihane nelauriana jaan- rori choae

nelauriaain jetao, ereereje Erodese. ²²Nii jana jetaote:

“Coatia caritiin erenaa nainihe, cana rijijieein cachata. Caate cana chosinera,” naaure jetao, eehequuin satiin nii cuu nere aonajeeurera cachaauru, nechu jataain acaauru belaiha Erodeseine coina. ²³Nii jana, coroaeca Erodeseine jaun jetaote, nii rijieeoritiin, letono anjera letoae- Cana Coaunera, nichoae cunai nalutiaane coina. Nii jaun jetaote, cunaiteein corianohin rihano jitanojooineein ohe, Cana Coaunera nujuaneein coroaeca ne jaun.

²⁴Nii jana jetaote, inae jelai amuritheriin, Cana Coaunera ere coitucuhajeein cuujueeure cachaauru, itolere sacutaain, amuhemujueein beebejeeuruhana jaun.

²⁵Nii jana jetaote, inae Jerosaleeun, niicha ichanenu nainaauruha najaun jetao, Antioquiha cauha cuure, Berenabeen aina- Saorocuru, acaauru jiniichaain “Maroco” naain acaauruhacha curuaatei- Joaan amaain.

Letononeein amuhemujueein, Jesocurisito beebejeeuruhane nunueteeruha- Berenabeen aina Saorone

13 ¹Nihalu jetao, Antioquiha Jesocurisito ranojoinunru coaraauru jelai teein, Cana Coaunera caje- erenaa raain acaauru rai beeureraauru *profetacuru*, chaen Cana Coaunera aitoonjoa que cache relaurerauru, naaonjoainuri. Niichuru aina jetaote neurelu, Berenabeen, chaen Simoon- jichojoaieein acaauruhacha curuaatei, chaen Losio- Sirene cocoaicha, chaen nii Calilea coberena- doroneein nenaalu- Erodese aina fohena- Manaen, chaen Saoro, naaonjoainuri. ²Niichuru jetaote, coroaatjanaaaca Cana Coaunerane coina, cosinacaa suri

couu ita taojiaain, Cana Coaunera bajaee bajaecuruhane jana jetaote:

“Carai nii Berenabeen aina Saoro letoaauchete, jelai teein acaauru rai quiicha teei amihanenaa ichaa cuuruhinera. Nii ichacuruhane coinane cotihanajaain ranajaain neeunlura,” nae jetao, acaauru rai Cana Coaunera Suujue.

³Nii jaun jetaote, coaiten cosinacaa suri couu neein, Cana Coaunera bajaee bajaecuruhane nainaan jetao, acaauru choaae biji merecaain, Cana Coaunera bajaare. Nitohaneein acaauru rai, Cana Coaunera bajaauruhane baiha jetaote, acaauru rai necoeure.

Chifereu turuuruha, nii Cana Coaunera Suujue letoaeratenojoihurru-afosotoorune

⁴Berenabeen aina Saoro jetaote, Cana Coaunera Suujue letononeein Seleosiau cuure. Jelai caje coauneein jetaote, Chifere cunaa bote cuhane fauhin, cucuana cuhane coriaae cuuhin turuure, nii Chifere coobenau nenea nese-Salaminau. ⁵Nii nese Salaminau turuhin jetaote, nii cuu nenea ita taojiaauruhana jaan loreri- sinacoca asaae netaojiaauruha Jorioocurune jana jetao, cuu enohin, acaauru rai, Cana Coaunera ere beebejeure. Joaan Maroco netonai jetaote, acaauru aina cue, acaauru coroatajanera rijijieein.

⁶Salaminau neeuruhane baiha jetaote, caje cuhin, jitariin nii obena tinonohin cuhin jetao, nii cu nenea leeocho nese-Pafosoo turuure. Nii Pafosoo turuuruhanane jana jetaote, cuu neeleenjiin benane- Jorioneein casajene-tiin- Cana Coaunera letononiha nocoetiin- cachauru coritaera-Barajesoso. ⁷Nii benane jetaote, cuu jataain nainaan nenea- Coberenadoro Serijio Faoro aina nei nejesina ne. Nii

coberenadoro jetaote, nii Pafosoo turuhin neeuuruha- Berenabeen aina-Saorone coitucuhane jaun jetao, cotiharatenajae, nenajaun cuhin, rai Cana Coaunera que ereereecuruhane aohana jerihane jaun. ⁸Ne jetaote, Berenabeen aina Saoro que nejerate nii benane- Barajesoso- “Elima” neein Curiecocuruhacha curuaatei, nabana acaauru esenetaa nii coberenadorone coataa. ⁹⁻¹⁰Ne jetaote, Cana Coaunera Suujue que suujuequin jetao, nunajeein coarajeein:

“Nechu aansai. Casaje. Moconajaera nebanein nenea. Ii te itolere caohacha aina nejeratenaanein neeincha. Chanute Cana Coaunera tenojohin ichaonaa caohacha auhacaaita,” nae jetao Saoro- “Faboro” neein curuaaneni. ¹¹Niritiin cotaicha rijitiin jetaote: “Nitohaneein neeine corenihate, ichasetecareein Cana Coaunerara. Maosaneetin nedariquiiin carajao-joaaincha. Nihei jiihoo coaaririheei-nita,” naa Faborone rijieeoritiin jetaote, maosaneein nedae nii benane.

Nitohaneein nocohenanein nedaa rai notana jaun jetaote, rai biji que mucuhin- amaeranu ari, amaa ne coina-nii Elima, inae conoeniha notana jaun. ¹²Nii jaun jetaote, cojoaelatiin, jataain caohatoha nii Cana Curuaanaa-Jesocurisito que aitiin, acaauruhacha beebejei- Cana Coaunera ere esenetae-nii coberenadoro.

Pisidia batane que nenea- nese leeocho- Antioquihau turuha Faboro aina Berenabeenne

¹³Nii Pafosoo neeuruhane baiha jetaote, leenjiin bote cuhane fauhin, Paanfiliu cue nii corihaneraauru aina-Faboro. Jelai caje coauneein jetaote, atane ichoaae cuhin, turuha cuure, nii cuu nenea nese- Perejeu. Nii jana, Joaan

Maroco jetaote, cuu ratirinajaain, Jerosaleeun cauha cue. ¹⁴Nii Perejeu caje cuhin jetaote, nii Pisidia batane roohan nenea- nese Antioquihau turuure nii Berenabeen aina Faboro. Cuu jetaote, nebetacanaa janonaa bana- ita taojiaauruna jaan- sinacoca asaae, ita taojiaauruha Jorioocurune jana, cuu enohin nelauriaain, aonajenajaau- re. ¹⁵Nii jana jetaote, cuu aonajenajaau- ruhane jana, Cana Coaunera Quiricha Inoaesi ereretaaure. Inae nii nainaa- ruhane baiha jetaote, acaauru rai:

“Chasocuru, niha chaaelai que ereeichene jaanne, ereeuche te, aonaain suujua lararajiaauruhine- caa cachaauru,” nae nii netaojiaauruna jaan- sinacoca curuaanaacuru.

¹⁶Nii jaun jetaote, nimichuhin nichaaauriin, acaauru rai, biji sarasarari Faboro, inauheneeicha curuaequiin aonajeeruhane coina. Nitohanein acaauru rai, biji sarasara- riin jetaote:

“Aonacuche satiin- Isaraelitaauru, satiin Jorioniheichuru netonai- Cana Coaunera ere esenetaain tonorana jerenacaauru. ¹⁷Egiptoo cuhin ichaooruhane ajiniha jetaote, cana foerateeurera Israeli cocoaichacuru janijiin ranajaelu Cana Coaunera. Nii baiha, rai natane nihei que cuhin, nejelau ataneu- Egiptoo ichaooruha cana inoaesihuru Isaraelitacurune jana jetaote, arajiin fanajaelu Cana Coaunera. Nitohanein nii nejelau ataneu netiin, inae arajiin nefaauruhane jana jetaote, jelai caje, niicha ichana nainei coarateein roconajaelu Cana Coaunera. ¹⁸Nii Egipto caje roconajaane baiha jetaote, nere tonoraaurenihane saijieein, atiin acaauru abaantaelu, jenachoonca janacanein desieretoo Cana Coaunera. ¹⁹Nitohanein nere tonoraaurenihane saijieein jetaote,

acaauru rai neein niha nii atanene coina, Canaanun batane que, caaunsineein nenea nese que ichaona- caauru cachaauru itaje jetao Cana Coaunera. ²⁰Itolereenein, Egiptoo cuuruhane que jojohin jetaote, jena fasha saoqui choonca ajaanacanein jetao, acaauru que banihateein inoaelu- niicha tenaa jerei- atane que tenajae jetao Cana Coaunera.

Nii baiha jetaote, acaauru curuaanaa- curu tihacoe, Cana Coaunera, enoha nere bera inoaesi- Samoerineriin tihaojoaain. ²¹Nii jana jetaote, itolere curuaanaanein- itolere sirichaaunu que jetao leeinjiin *rey* bajaure jetao. Nii jaun jetaote, Beenjamiin lauri caje neferatenaanein nenea Sisi calaohi- Saoro tee jetao, Cana Coaunera, jena choonca ajaanacanein, acaauru rai- *rey*nein nihane coina.

²²Nii jana jetaote, renaatonorae lanaala, jeriha Cana Coaunerane rijijieein, ichana jereniha Saorone jaun jetao, Rabiri que core jetao Cana Coaunera, satiin Isaraelitaauru curuaa- naanein- itolere sirichanein- *rey*nein nihane coina. Nitohanein tein jetaote: ‘Inae laen, casuujua rijitajoein nenea- cacha ruhanura. Acate, Isaihasi calaohi- Rabiri inera. Acate laen, jatoroaain ne, itolere quiicha jerenohi ichaane coinara.’ naain jetao Saoro mitaain, Rabiri tee jetao, coreeraniha, Cana Coaunera. ²³Nii Rabiri caje neferatena- caauru inamacooru caje nenaanein jetaote, nenaanelu Jesuso. Aca jetaote, letoaelu Cana Coaunera, nere bera inoaesihuru que beratihalune tocha- neein Israeli cocoaichacuru ichotera- tihane coina. ²⁴Inae turu catainajihua Jesusone jana jetaote, Joaan letoae jetao Cana Coaunera, satiin itolere Israeli cocoaichacuru sacutaain, beebjeiha Joanne coina. Nii jaun

jetaote: ‘Caohachaain inara suujua rucujueein, coaiten Cana Coaunera aitoonjoa esenetaain tonoraain neeuchte, baotisaain cojounacatenohineeichera.’ naain, Israeli cocoaichacuru rai aite jetao, Joaan. ²⁵Inae ohane catainaane jana jetaote: ‘Coatia nii inaraacha cohajei- cacaaijie- nii turuha uhenenu nihaaun. Canute, letoae Cana Coaunera, nii beraaunu que. Acate laen, caichoaae jauhecotojoeriin, jataaen cocoaainain letoanojoneein ne. Nii jaun, rai safato ichora rucuheraane que nihanatiin, nelatihahaun.’ naain jetaote, rauhijiriin be jetao, acaauru rai- Joaan.

²⁶Chasocuru, Abaraan caje neferate-naaneein nenacaauru, satiin- Jorioniheichuru netonai- Cana Coaunera ere tonorana jerenacaauru, satiin, caa inara rai quiicha beebejeite- jianacoo cacha culucihin mitaeranut, satiin- inara rai beratenojoneein ne. ²⁷Satiin- nii Jerosaleeun nenacaaurulu, acaauru curuaanaacuru, naaonjoaihunrite, cajiha turuha Jesusone jana, coitucuuarenelu. Nere bera inoaesihuru quite niqui, laenaerateein beratelu Cana Coaunera. Nii jaunte niqui, nii Cana Coaunera ere bera inoaesihuruhacha- laenanohilu ereretai nejesinanecure, nebetacanaa janonaa bana naineein. Nitohanein, ita taojiaauruhana jaan- sinacoca asaae ereretai nejesinanecuruhane sajainejeeinte, cajiha turuha Jesusone jana, ‘Aca caara.’ naain coitucuuarenelu. Nii jaunte, sohin joerateuruhana jaun, aitiin: ‘Naaonjoaante, cuureeincha.’ naain nere bera inoaesihuru que laenaeratihalu beein- Cana Coaunerane nainauruhane coina, ²⁸Filato rai colurujueein, sohin joerateeurelu, Filato que, lera colane. ²⁹Nitohanein teeinte, inae satiin aitoa Cana Coaunera Quiricha Inoaesine nainane jana, nii coroso caje fauhin, rai jabereco

rucuheecure- ajeri jachu cuhane. ³⁰Nete, nii jana, oo caje ichate Cana Coaunera.

³¹Nii jaunte, nii Calillea caje coaaunein, Jerosaleeun tiaetiajeein namu corihaniha amuhemuhenaacauru rai ecocohin, cuu araai janohi acaauru aina nerejetelu. Acaaurute, enene itolere sacutaain amuhemuhejueein, nii Jesoso que ereereecure, itolere cachaauru rai.

³²⁻³³Inara caohachanu quena, inara rai, caa caohati erenaa bihacaanu, coitucuhichene coina. Caa quite, cana inoaesihuru rai aitelu Cana Coaunera, catohanihane coina. Nii jaunte, acaauru inamaconein nihacachena jaun, cana rai, cana inoaesihuru rai naitoonjoa nainane coina, catohanein ichae Cana Coaunera. Acate, oo caje Jesoso ichate, rai Quiricha Inoaesi- Salmo- coroatajai cuhane aitothane tocohanein. Raite, ‘Tite, canu calaohineein neeicha. Canuna, chacanein neeunra.’ naain laenaeratelu Cana Coaunera, rai Quiricha Inoaesi cuhane. ³⁴Nitohanihane coinante, nii ajiniha: ‘Oo caje jene, ichatereuni, nabana setuha rai jaberecone coataara.’ naain nii ajiniharai Quiricha Inoaesi cuhane belu- Cana Coaunera. Chaentechu: ‘Satiin Rabiri rai caitoonjoane, ichaa cureunnicha.’ naain belu Cana Coaunera. ³⁵Nitohanihana jaunte, coaiten leecha cuhane, ‘Coatia laen, setuha nii ii letono jaberecone naihatejeriheeinita.’ naain laenaclu Rabiri. ³⁶Aihana jaun, esinaaente niqui, Rabiri letoaa Cana Coaunerane rijijieein, nii nihane bana nenacaauru cachaauru coroatajanelu. Nete, nii baiha ohin, rai foerateeurera ainane jana, rai jabereco inae setuelu. ³⁷Nete, nii Cana Coauneraacha ichatei- Jesoso jabereco laen cuu neein setuenelu. ³⁸⁻³⁹Aihana jaun, chasocuru, caa inara rai canacaanuhacha beebejei- Jesosohacha

corenihate, atiin, osaaocane nihanatiin, rauhijiriin esenetaane, nosa caje nichotena nainereein- saain cachaauru, Jorioniheichuru nihanatiin. Aihana jaun, nii nosa coreniha caseteco coaracuruhane rai niha- Moisesaacha benojoinurute, Jesoso coreniha laen nainecurureein nii caseteco caje nichoteeuruhane. Aihana jaun, satiin- nii Jesoso esenetaeraaurute, atiin coreniha- osa caje rocohin- culuhoca cureein Cana Coaunera. ⁴⁰Caohachaain coaracuche, batohin esenetana jereneei- chenete, inara choaae nalureein inoaelu laenaratihalu Cana Coaunerane jaun, laenacuruhalu *profetacurune* rijijieein:

⁴¹ ‘Aonacuche.

Satiin caohacha ichaonaa-
caitoonjoa que jaolequiin
nenacaauru
cojoaelatooche.

Nitajihate curiquicheein, inae ecu
tihane bana.

Nii cojoanonaa banane,
itolere ichaain inara notaaca
cureeunnicha.

Chunicoaha inara rai, nii que ereein
bihane, esenetariheecheta.’

naain laenacuruhalu *profetacurune* rijijieein,” naain jetao, nii Antioquihau nena sinacoca asaae- netaojianacaauru rai ererejeein jetao beebeje Faboro.

⁴²Inae, nii que irihane nainain jetaote, nii ita taojiaauruha Joriocurune jaan- sinacoca caje corihaneraauru aina mituha cue Faboro. Nii jana jetaote, jiniichaain cuhin mituha cunacaauru- Jorioneein nerotonacaauru jetaote:

“Coaiten leeocha- nebetacanaa janonaa bana uhin, coaiten nii que ererejiha uuni, canaacaanu rai,” naain jetao, Faboro cotihacure. ⁴³Inae sinacoca asaae netaojiaauruhane nainain jetaote, Faboro aina Berenabeen caajije cuure- arajii Jorioocuru

aina- Jorioneein nerotonacaauru- Cana Coaunera ere tonorana jerenacaauru, naonjoaihunri. Nii jaun jetaote, acaauru rai: “Nijiaonriha, inara belaiha nere aina cuaain, inara cotihaca Cana Coaunerane jaan jianequichenera. Nirijieeincha, jianelanaala, nii jelai sacuuchete, inara coroatajaneein, inara belaine Cana Coaunerara,” naain jetao, acaauru suujuateein, acaauru ratirihure.

⁴⁴Nii baiha jetaote, leeocha nebetacanaa janonaa bana coaiten, netaojiaaure- nii nese sacutaain caje uhin- coroatajaje lanaanla cachaauru, acaauruhacha beebejei- Cana Curuaanaa Jesocurisito beratenojoi aonacuruhane caina. ⁴⁵Nii jaun jetaote, nitohaneein coroatajaje lanaala, tururuha cachaauru, Faboro aina Berenabeen aonaana jaun, nechu jataaen, acaauru que necoelai caun, nabana esenetaauruhane coataa, “Nechu aansai casaje cachaauru,” naain, Faboro necoeje chanuure Jorioocuru. ⁴⁶Nii jana jetaote, nii que nelararajiaain, chaque casilanaala:

“Inara Jorioneeichene raite niqui, jaurihaanejeein nere beebejihacaanune caina canaacaanu letoaaain ne Cana Coaunera niquicha. Nete, naitoonjoa batocoichene jaun, rautaaain aohana jerelanaala que jaolecohichera. Nitohaneein, inara rai, ichaonaa sanaacharanejeein nena bihacaanune cointate niqui, canacaanu letoaaain ne- Cana Coaunerara. Nena aohanna jereneeiche coarajihacaanune jaun, Jorioniheichuru rene curichaanuhin. ⁴⁷Nitohaneein canaacaanu letoaaainte:

‘Canuna, inara letoareeuni,
satiin- caa chauratane que
nenacaauru- Jorioniheichuru rai
nihanatiin,
amuhemujueein beein, canu neein
nihanune coitucuerateein,
acaauru ichoterateein neeichene
coinara.’

naain Isaihasi que beratihalune rijijieinte, ena canaacaanu letoae Cana Curuaanaa- Cana Coaunerara,” naauruha Faboro aina Berenabeen, Jorioocuru raina jaun jetaote, ⁴⁸coroaacure- nii Jorioniheichuru.

Nitohaneein corojeein jetaote, esenetaain, “Caohatoha jataaen cana rai, Cana Coauneraacha beratenojoincha,” naain esenetaaure, satiin- nii ichaonaa sanaa charanejeein nenea raaureraanu que nenacaauru- Jorioniheichuru. ⁴⁹Nitohaneein jetaote, nii jelai batane sacutaain nenacaauru- jelai cocoaichacuru rai, Cana Curuaanaa- Jesocurisito beebjeeure. ⁵⁰Nii jaun jetaote, nii rautaain coaracurenihana jaun, nii caohachaain suujua coaraain Cana Coaunera bajaaurera- enecuru suujua tacaure- Jorioocuru. Nii cuu nenacaauru- acaauru rai jataaen nelatena- caauru cachaauru- suujuaune maajeein tacaure, satiin ita suujua rijitocoriin, acaauru que nejeratein, jelai caje Berenabeen aina curuataain, Faboro sitaauruhane coina. ⁵¹Nitohaneein, jelai caje sitanajauruhana jaun jetaote, mituuru neein, nii acaauru safato que nenea- utuune faofaohin, riariaain, ratiriin amuure. Nii jetaote ichacure: “Aihana jaun, inae canacaanu, nii ujuaihonein nihaacaanu. Coaraain aihane nitajeeuche.” naauruhane coina. Nitohaneein rai safato que nenea- utuune faofaohin riariaain ratiriin jetaote, jelai caje amuhin, Iconio cuure Berenabeen aina Faboro. ⁵²Ne jetaote, rachoojoenaa cataaun nedaaure, nii Antioquiha nenacaauru Jesocurisito ranojoihunru, acaauru suujueniha, niha Cana Coaunera Suujua jaun.

Iconio turuuruha Faboro aina Berenabeen

14 ¹Antioquiha neeuru baiha, jelai caje amuhin jetaote, Iconioo turuure jetao- Faboro aina Berenabeen. Nii Iconioo turuuruhanane

jana jetaote, nii cuu nenea ita taojiaauna- runa jaan- sinacoca asaae netaojiaaure Jorioocuru. Nii jana jetaote, cuu turuhin, enohin, Jesocurisito beratenojoi beebjeeuruha rauhijiriin, rauhi cuhane cuaaine jaun jetao, esenetaacoaaure arajii- Jorioocuru, Jorioniheichuru naaonjoainuri netonaine maajeein, esenetaacoaaure arajiiin. ²Nii jana, esenetaaichuru Jorioocuru jetaote, nii Jorioniheichuru suujuateure jetao, esenetaauruhane coataa, baasoneein Faboro aina Berenabeen que ereein, nechu jataain acaauru cotaiha. ³Nejetaote, cuu carajaain acaauru aina neeurejetocurelu jetao, nii Jesocurisito letonocuru afosotooru. Nitohaneein jetaote, acaauru corootajaneerichain Cana Curuaanaane coitucuruhanane jaun jetao, cuu neein Cana Curuaanaa ere beebjeeurejetocurelu jetao, nii afosotooru. Nii jaun jetaote, acaauru corootajaniha- Cana Curuaanaa jaun jetao, jataain catcha belaiha Cana Coaunerane beebjeein jetao, cunaitenacaauru rautaain catcha notaacure, esenetaauruhane coina, Faboro aina- Berenabeen. ⁴Ne jetaote, nelerujuacoaaure, nii jelai nese cocoaichacuru cachaauru. Tabaauru jetaote, Jorioocuru cocoaeratiha jetao, jelai tein nelerucure nejesihajeein. Nii jana, afosotooru cocoaerateeurera netonai jetao, jelai tein nelerucure. ⁵Nitohanihana jaun jetaote, cocoaainana- caainuru aina ita suujua tacaure jetao Jorioocuru Jorioniheichuru aina, Faboro aina- Berenabeen que nejeratein, ajeri que bodoosinajaain sonajauruhanane coina niqui. ⁶Nii jana jetaote, nii coitucuruin jetao, Iconio caje, Licaoniha batane cuhin, Listrau, Derebeeu, naajoainunri rohan nenacaauru neseuru cuhin jetao sorohin, ⁷amuemujuuein, Jesocurisito

beratenojoi- erenaa caohati beebejeeure jetao.

**Listrau, Faboro bодоосihuruha
ajeri quene**

⁸Nitohaneein, nii Listrau turuuruhane jana jetaote, ecu ne- leeinjiin bacosaneein nejanohanaa cacha. Nii jetaote, chabana nichaauraain amuhene, nejanoha caje coauneein.

⁹Aca jetaote, Cana Coaunera ere beebejiha Faborone jana, rautatiin, cuu lauhequiin aonaje. Nii jana, rautaain coaraa Faborone jana jetaote, esinaae rauhijiiriin, nerautaane esenetana nainihane coarajiha, suujua cuhanena jaun jetaote, ¹⁰rai tonijiaain:

“Nimichuhin nichaaurate coaracaara,” naa rai Faborone rijieeoriitiin jetaote, chujuleneein, jeluhatiin inae ruharujuae nii cacha. ¹¹Nii coaraain jetaote, ita rijitiin jachaleneein jetao, nere cuhane cuaain jetao:

“Chosichurute cacha neein cana rai faaurera,” naaure jetao, Licaoniha ere cuhane cuaain.

¹²Niritiin jetaote, nii acaauru ichanohineein nenea, acaauru chosineein acaauruhacha tei Seoso jecha naaure jetao, Berenabeen que. Jana Faboro que jetaote, leeocho chosi Eremesi jecha, naaure jetao, aca irihane jaun. ¹³Nii jana jetaote, turuha uhe jetao, nii nese coenorau nenea- acaauru chosi Seoso rai Teenforo rai saseredote. Nii saseredote jetaote, Seoso rai, lenone nihane sohin, mocohin tenajaacane tocohanein tajiha itolere torocuru, chaen, caohatiin curuteein rucuhenoehineein nenea- enuha juane, naaonjoaain uhaain turuha uhe jetao, que Faboro aina Berenabeen belaaain coroaecuruhane coina. ¹⁴Nii jana jetaote, nii coaraain, acaauru chosiniha benajaauruhane que, inae nainacori-

chure jetao, Faboro aina- Berenabeen. Nitohaneein, nainacoriin jetaote, nobiri soaisoain jetao, acaauru jana cuhin, acaauru rai nujuaaen soaisoain:

¹⁵“Chanuna nitohanain ichana jeriquiche, inara rijijieein, cacha neein nihacaanu natiin. Nitohaneein neeichene jianequichene coinana turuha uhacaanu, inara rai bihacaanune, nii jiaaneein neeichene coinara. Nii jianecuchera. Coatia chaelai que nelatejeehai niita. Inae nii jiaaneein, Cana Coaunera eesine- itolere dede, cana rai chauratane, cucuana, nii cuhane coneracuru, naaonjoaain coaunera- Cana Coaunera coroajeein, nere tonoraain neeuchera. ¹⁶Inoaelute niqui, niicha jerei ichaa cachane nihanatiin, inauheneecha coarajerejetelu Cana Coaunerara. ¹⁷Coatia, chaelai janonaa bana, caohacha ichaain nihane jianihei- Cana Coaunerata. Nete, ‘Naaonjoaaine neeunra,’ naain chabana necoharaerataene cacha notajaaincha. Acate, inara corootajane, temulejaain naaonjoaaineeneehenera. Inara temule setejiaeraanuque, elo letoaain naaonjoaera. Setejiaane, caoachaain marohin, caohatiin tihane, jeeojoiriin nihane, raotojoeein quihajeein- aina raotojoeein neeichene jaan- teraneein nenaanera,” ¹⁸naain acaauru rai beeuruha Faboro aina Berenabeenne sainejeein jetaote, erenaa tonorae lanaala jetao, acaauru chosi rai ichara tocohanein jetao, nii irihuru sohin, mocohin, acaauru coroaajeein, acaauru belaaain, acaauru ranaa jerecure.

¹⁹Nii jana jetaote, Antioquiha caje, Iconio caje, naaonjoaain caje uhin, tajiha turuha uure- Jorioocuru. Nitohaneein, turuhacoaain jetaote, nii ecu nenacaauru suujua elonaauruhana jaun jetaote, ajeri que Faboro bодоосiin

jetao soore. Nitohaneein sohin jetaote, “Inae jecha atinaauruha,” naain jetao, tararaain amaaain, nii nese caje, naain jaoha cuure. ²⁰Nii jana jetaote, sacuhin, curuhacaain netaojiaain coarajeeuruha Jesocurisito ranojoihunruna jana jetao, nimichujuaaite Faboro. Nitohaneein nimichuhin jetaote, coaiteen nii neseeu cue. Nii cojoanoo jetaote, Berenabeen aina, naain Derebeeu cuure.

²¹Nii Derebeeu turuhin, cuu raotojoein, Cana Coaunera Ere Caohati beebejeeuruhane jaun jetaote, Jesocurisito esenetaeraneein nedaare arajii cachaauru. Nitohanihana jaun jetaote, cuu neeure arajiin Jesocurisito ranojoinunru. Nii Derebeeu, cacha relaauruhane baiha jetaote, Listrau, Iconioo, Antioquihau, naonjoaainunri coaiteen cuure. ²²Cuuru turuhin jetaote, Jesocurisito esenetaeraauru suujuateeu jetao, caohatiin, nirijieein jianelanaala, esenetaain tonoraauruha, caoachaaain rauhijiriine coina. Nitohaneein jetaote: “Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaonaa jerichaane, itolere necairichanaa coaraain, necairichanaa abaantaacanete nera,” naain jetao, suujuatenajaaunre. ²³Niritiin, suujuatenajaaain jetaote, le laurichuru Jesocurisito ranojoinunru nainetiin, acaauru coaraanuurune que, acaauru bichauhenaauru tihacoaure. Nitohaneein, tihacoaain jetaote, acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane coina, suri couu neein cosinacaain, Cana Coaunera bajaain, nii acaauruhacha esenetai- Cana Curuaanaa bijju tenajaain ratirinajaaure.

**Siria batane que nena Antioquihau
jelaiha cuuruha Faboro aina
Berenabeenne**

²⁴Pisidia batane choaae situhin cuhin jetaote, Paanfiliau turuure. ²⁵Inae

Paanfiliau batane turuhin jetaote, nii neseeu- Perejeu, Jesocurisito beratenojoi beebejeeure, nii cuu nenacaauru rai. Nii baiha jetaote, Ataliau cuure jetao, Faboro aina Berenabeen. ²⁶Caje coauneein jetaote, bote cuhane fauhin cuhin, Antioquihau turuure. Nii neeuruhalune jana, acaauru teeuruhalu acaauru leeochoaauru, Cana Coaunera icharatenojoi ichacuruhane coinana jaun jetao, turuure, inae nii niicha icharatenojoi jitaauruhana jaun. ²⁷Nitohaneein cuhin jetaote, inae Antioquihau turuhin jetao, jitariin cuu nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru taojiaain jetao, acaauru rai, acaauru coroatajaniha Cana Curuaanaa- Cana Coaunerana jaun, Jorioniheichuru netonoai- rai suujua coreein, inae esenetaauruhane beebejeeure Faboro aina, Berenabeen. ²⁸Nitohaneein jetaote, cuu acaauru aina, carajaain neeurejeteurelu Faboro aina Berenabeen.

Netaojiaauruha Jerosaleeunne

15 ¹Nii Antioquihau neeuruha Faboro aina Berenabeenne bana jetaote, Antioquihau cuure nii Jodea nenacaauru tabaauru. Nii Antioquihau turuhin jetaote, nii cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru relaure jetao, aitoha Moisesane jaan que. Inoaclu aitoha Moisesane rijitiojoein:

“Inara jabereco cari jiuunuhin saerateneichene, inara osa caje inara culucuhin, inara ranaa nainerihej Cana Coaunerata,” naaure jetao. ²Nii jaun jetaote, coreniha acaauru aina, ita cotaicha rijitocure jetao Faboro aina Berenabeen. Nii jaun jetaote, inae Faboro aina Berenabeen que tacaajeein jetao, acaauru aina, nii cuu nenacaauru tabaauru naonjoaainunri letoaaure jetao- nii cuu nenacaauru- Jesocurisito

ranojoihunru- bichahenaauru, nii que iriha cuuruha nii Jerosaleen nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru bichahenaauru, afosotooru, naaonjoainuri ainane coina.

³Nitohaneein jetaote, letoanjaauru- ruhane jaun, nii Antioquihau- nese caje, Jerosaleeun cuure- Faboro aina Berenabeen, cuu nenacaauru- tabaauru aina. Nitohaneein cuhin jetaote, Fenisia batane, Samaria batane, naaonjoainuri choaae situuruneein jetao, nii cuu nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru rai beeure:

“Naaajoaainte, Jorioniheichuru netonai coroatajane Cana Coaunera, jauriaa acaauruhacha sacui jianein, nere tonoraauruhane coinara,” naain beeuruhana jaun jetaote, coroaecure jetao- nii cana nejeraauru- Jesocurisito ranojoinunru, acaauru rai nii beeuruhana jaun coitucuhin.

⁴Inae nii Jerosaleeun turuuruha- Faboro aina Berenabeen jana jetaote, raotojoein acaauru raure sathiin- nii Jesocurisito ranojoinunru, saain nii acaauru bichahenaauru, saain nii afosotooru, naaonjoainunru. Nii jana jetaote, sathiin itolere ichaain, acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane beebejeeure, acaauru rai. ⁵Nii jaun jetaote, nimichuhin, nichaauraain jetao:

“Nii Jorioniheichuru Jesocurisito esenetaeraauru raite caohachae aitocooachene, aithalu Moisesane rijijieein rai jabereco cari saeratee- ruhane coinara. Nii choaae tacaainte caohachae, sathiin Moisesa aitoonjoalu rijijieein ichaohin, esenetaain tonoraauru- ruha nii Jorioniheichurunera,” naaure, tabaauru fariseeocuru- Jesocurisito ranojoinunru.

⁶Nii niritocuruhana jaun jetaote, sathiin netaojiaaure- afosotooru, nii cuu nenacaauru ichahenaauru,

naaonjoainuri, nii que ita rai ereein, coitucuruha jiniiquine coina. ⁷Cuu nii que ereereecuruhane jana jetaote, Fedoro netonoai nimichuhin:

“Curisito coreniha- chasocuru, inarate raotojoein, inae carajaa catohaneein canu cotijiaain canu raa Cana Coaunerane coitucuhiche, jianacoo nosa caje mitunaa nainecuruha Jorioniheichuru netonaine coina, Jorioniheichuru rai nere beebejihanune, esenetana nainecuruhane coinara. ⁸Leeinjiin- Cana Coauneraachate, sathiin- cacha suujua coitucuujuera. Nii Cana Coauneraate, cana que coarateein, Jorioniheichuru rai, rai Suujue tera. Nii jaunte raotojoein acaauru raane coitucuhacache, cana rai, rai Suujue tihalune rijijieein, acaauru rai netonai, rai Suujue tihane jaunra. ⁹Coatia nejelanein, Jorioniheichuru coaraain nihei- Cana Coauneraata. Sathiin cana coaraane rijijieeinte, joareein cacha coaraain ne Cana Coaunera. Nii jaunte, esenetaauru- ruha acaauru netonaine jaun, acaauru suujue coulucoe Cana Coaunera, cana rai ichaane rijijieein. Sathiinte, itanein ne cacha. ¹⁰Aihana jaun, chanute inara raajenhane, Cana Coaunera leratena jerequiche, caa nere esenetaeraauru rai caaintati ichaonaa- anajiin tenaa jereinta. Nihei, canacaanu nihanatiin, nitohanai- ichaonaa abaantana nainera lanaalata. Niheichu cana inoaesihuru nihanatiin, nitohanai ichaonaa sacunaa nainesihuruhalune coalanaalata. ¹¹Nete, rai Calaohi Jesoso coreniha atiin nechu nirijieein core colane, cana suujue ichoterateein, couluuoca Cana Coaunerane coitucuhacachera, jerichanejeein acaauru suujue couluuocane rijijieeincha,” naa acaauru rai Fedorone jana jetaote, ereeuruhane jianein jetao, ¹²curuatoroain, sathiin- curuaequiin aonajeeure. Nitohaneein:

“Naaonjoainte, canacaanu aina cuaain cojoelanaacojoa ichaain, canacaanu coroatajane Cana Coaunera, Jorioniheichuru aina nihacaanune janara,” naain acaauru rai jetao beebejeeure, Faboro aina Berenabeen. ¹³Inae ereeuruhane nainaauruhane jana jetaote, acaauru rerohariha jetao ere Saantiaao:

“Aonacuche satiin Jesocurisito coreniha canejeraneen nenacaauruna, caa que erete aonaquichera. ¹⁴Naaonjoainte, jauriaa Jorioniheichuru raenihane baiha, inae enene janijiin niicha ranojoinunru- Jorioniheichuru coroatajane Cana Coaunera, acaauru netonoai nichao que ichaooruha jerihane rijijieeine coinara.’ naainte canacaanu rai be Simoon- Fedoro. ¹⁵Niritiin inoaelu beein, nere bera inoaesihuru que laaenaeratihalu- Cana Coaunerane tocohaneein:

¹⁶ ‘Rabiri inamacooru caje neferatenaaneein nenacaauruna, coroatajaniha cuureeunni. Leeinjiin canuhacha jerenohicha ichana jerenacaauruna, coroatajaniha cureeunnicha,

¹⁷ itolere chaauruatane sacutaain canu ere beebejeeuruhane, cacoitucuhin carohan nichuuntanaa nainecuruha Jorioniheichuru netonaine coinara.

¹⁸ Caritiinte, inoaelu caje coauneen berateen Nere laenaeratelu Cana Coaunera, coitucuhacachene coinara.’

naain Quiricha cuhane laenacuruhalu Cana Coaunera ere bera- *profetacurune* rijijieeinte, nii nainaauruhane coina aihurera.

¹⁹Aihana jaun, coa Jorioniheichuru rai, caaintati ichaonaa tenaa coacache, inae jauriaa acaauruhacha esenetai jianein, Cana Coaunera ere tonoraau-

ruha natiinta. ²⁰Raujiaainchate naine, quiricha cuhane laenaain: ‘Jiaonriha, cacha ichanohineein nenea chosi rai niicha teuri lenone quichenera. Jiaonriha, sinijieraaquichene nihanatiin, nejelau ene aina naosateechenera. Niheichu, sinijieraquelanaala neeichene nihanatiin, jiaonriha jelai tein raelanaala, ene aina ichaohichenera. Jiaoharihachu, enecuru nihanatiin, sinijieraacane nihanatiin, nejelau quicha aina ichaohanera. Niheichu, jiaonriha lanaquelanaala nihane nihanatiin, jelai tein raelanaala quicha aina ichaohanera. Niheichu, jiaonriha raro ruluhin sonojoin lenone quiin naonjoaichenera. Niheichu chaen, ichana niha natiin, jiaonriha quiichenera. ²¹Nii coataate neeure, inoaelu caje coauneen, neseeuru nainetiin, nebetacanaa janonaa bana nainetiin, nii netaojiaauruna jaan- sinacoca asaae netaojiaauruhane, nii Moisesa aitojoan ereretaain que cana relaeranuurura.’ naain laenaain letoaacachenete caohachare,” naain jetao acaauru rai ereereje Saantiaao.

Jorioniheichuru rai Jerosaleen caje letoanojioonein nenea- quiricha

²²Nii jaun jetaote, saain Jesocurisito ranojoinunru, acaauru bichauhenaauru, afosotooru, naonjoaain jetao Jesocurisito ranojoinunru nejesinanejeein netiin, coacuhin jetao, acaauru tabaauru janiichure, Antioquihau, Faboro, Berenabeen, naonjoainunru aina, letoanajaauruhane coina. Nitohaneen tabaauru janijiin jetaote, Jodasi-Barasabaneen acaauruhacha curuaatei, chaen Silasi, naonjoainunru letoaaure. Acaauru jetaote, nii Jesocurisito ranojoinunru- cana nejeraauru rai, jataain nelatineen neeure. ²³Nitohaneen letoanajaain jetaote, acaauru aina

quiricha laenaain jetao letoaaure, naain Antioquihau nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru rai, nii Jerosaleen nenacaauru- afosotooru, acaauru bichauhenaauru, naonjoainuri.

Nii quiricha- acaauruhacha laenai cuhane jetaote:

“Saainna- afosotonichaanu nena, inara coaacaanura. Saain, Jesocurisito ranojineein nenacaauru- cana nejeraauru bichauhenaauru ainane, inara coacuhin, caa laenaain letoaacanura. Saain Jesocurisito coreniha- canacaanu nejeraneein, Antioquihau, Siria, Silisia naonjoainun- Jorionelanaala- neniquichene raina, caa laenaain letoacaanu, ²⁴canacaanu letononelanaala, caa Jerosaleen caje cuhin, inara suujua roheca cuuruha, inara jabereco cari molohiche, aitoa Moisesane rijijieine que aitiin, leinjiin chacoitucuhi rijijiein, inara tenaa jerecuruhane coitucuhacaanune jaunra. ²⁵Nii jaunna, satiin coacuhin, coroatajaain canacaanu caje nenacaauru- cachaauru letoacaanu, jataaen canaacha belaihuri- Jesocurisito coreniha- cana nejeraneein nenacaauru- Faboro, Berenabeen naonjoainunru aina, canacaanu aina nenacaauru coroatajai cachaauru letoacaanu, inara coaraa uuruhane coinara. ²⁶Nii Berenabeen aina Faboro ichaote, jataaen lunajeriin ne, Cana Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraain, nere beebejeeuruhane corenihara. ²⁷Nitohaneina, nii Jodasi, Silasi naonjoaain letoacaanu acaauru ainara. Acaaurute, inara rai ereein, jitariin inara rai nirriinanai biha cuurureein, nujuuaen cajera. ²⁸⁻²⁹Cana Coanera- Suujue- suujuateno-

joineeinte, canacaanu rai caohachae, inara rai ichaonaa caaintati tenaa nainenihacaanura. Raujiaainchane inara rai aitiin laenacaanu: ‘Jiaonriha, cacha ichanohineein nena- chosi rai niicha teeuri- lenone quiichenera. Jiaonriha, raro ruluhiin sonojoin lenone quiin naonjoaichenera. Niheichu chaen, ichana nihanatiin, jiaonriha quiichenera. Jiaonriha, sinijieraaquichene nihanatiin, nejelau ene aina naosateechenera. Niheichu, sinijieraquelanaala neeichene nihanatiin, jiaonriha jelai teein- raelanaala ene aina ichaohichenera. Jiaonrihachu, enecuru nihanatiin, sinijieraocane nihanatiin, nejelau quicha aina ichaohanera. Niheichu, jiaonriha lanaquelanaala nihane nihanatiin, quicha raelanaala jelai teein aina ichaohanera,’ Nihei nenacaan nii baihata. Caa aitocoanune rijijiein, tonoraain ichaohichene, caohachaaain ichaonaa naineriquicheeincha. Raotojoein neeuchera,”

naain jetaote, nii Antioquihau- acaauruhacha letoaaene- quiricha laenaure, letoaauruhane coina.

³⁰Nitohanein jetaote, inae nainaauruhane jaun jetao, ita rai necoein, Antioquihau cuure nii Faboro, Berenabeen, Jodasi, Silasi naonjoainuri. Nii Antioquihau turuhin jetaote, nii cuu nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru jitariin taojiaain jetao, nii acaauru rai-afosotooruhacha letoai- quiricha teure jetao, acaauru rai. ³¹Nii jaun jetaote, joracaain ereretaain coaraain jetao, coroaecure jetao, nii cana nejeraauru- Jesocurisito ranojoinunru, caohatiin acaauru suujuaatein, acaauru suujua lararajiaain, ichacuruhana jaun. ³²Nii Jodasi aina Silasi netonai jetaote, Cana

Coanera caje erenaa raauruhane, cacha rai beebejeraneein neeure. Nii jaun jetaote, niha acaauru rai rauhina jaun jetao, nii Jesocurisito ranojoinunru rai ereein jetao, acaauru suujua lararajiaain jetao, acaauru suujua nunaaure, acaauru rai ereein acaauru suujuateein. ³³Nitohaneein jetaote, cuu carajaa-joaain neeuruhane baiha jetao, inae acaauru rai necoeure nii Antioquihau nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru. “Raotojoein caunichuchera.” naain jetao, acaauru rai necoeure, ³⁴jelaiha Jerosaleeun cauha cuuruha, nii letoana-jaaurera rene, Jodasi aina Silasichurune caina. ³⁵Nii jana, Berenabeen aina Faboro jetaote, cuu nii Antioquihau nedaaure. Nii cuu arajiin nenacaauru aina jiniinquin, cuu jetaote, cojoanoonetojoein Cana Curuaanaa ere beebejeein, cachaauru relaaure.

Misionero neein amuhane
coroata satiha Faborone

³⁶Nii baiha carajaa-joaain neein jetaote:

“Coanete, turunichaaca, satiin nii jauriaa Cana Curuaanaa beratenojoi beebejihacaluna jaunru- neseeuru sacutaaincha. Chatohaneeincha neeure, nii cuuru nenacaauru- cana nejeraauru- Jesocurisito ranojoihunruta,” naa Faboro, Berenabeen raina jaun jetaote niqui, ³⁷acaauru aina Joaan naain curuajai- Maroco amanaa jeriha aina- Berenabeenne jana jetaote, ³⁸rautaajoaenihana jaun, jerechoaene jetao Faboro, jauriaanejeein cuuru bana, Paanfiliau ratirinajaain, cauha cuhalune jaun jetao, acaauru jiniichaain- acaauru amihaneon ichajeein sacuenihalune jaun. ³⁹Nitohaneein jataaen amaane jerelanaala, jataaen coiintiha Faborona jaun jetaote, jelai tein jetao, nii Maroco cotijiae jetao Berenabeen,

corianeraaunu que. Nitohaneein cotijiaain jetaote, aina Chifereu cuure jetao, ucuae cunaa bote cuhane fauhin.

⁴⁰Nii jana, Faboro jetaote, jelai tein, corianeraaunu que Silasi cotijiae. Nii jana jetaote, acaauru coroatajaniha Cana Coanerane caina jetao, acaauru rai Cana Coanera bajaain letoana-jaaunre nii Antioquihau nenacaauru- Jesocurisito ranojoinunru. Nitohaneein jetaote, jelai caje nerocohin cuure jetao, ⁴¹Siriau, Silisiau naaonjoainunru. Cuuru turuuruna jaaun jetaote, nii cuuru nenacaauru- Cana Curuaanaa Jesocurisito ranojoinunru rai ereein jetao, acaauru suujuateeure, caohachaaain rauhijiriin, janelanaala Cana Coanera ere tonoraain, niicha jerenohicha ichacuruhane caina.

**Faboro aina Silasi corihaniha
cuha Timoteeone**

16 ¹Nitohaneein cuhin jetaote, Derebeeu, chaen Listrau, naaon-joaihun, turuha cue Faboro. Nii jana jetaote, cuu leeinjiin cacha- Jesocurisito esenetaera- Timoteeoneein curuajai- Jorio bene que nebaain- Curieco que inacanaa ruha cue Faboro. Nii neba jetaote, Jesocurisito esenetaera ne. ²Satiin- Listrau, Iconioo, naaonjoaihun nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru jetaote, “Aca jete, jataain, caohacha cachaneein ne,” naaure jetao que, coitucuureraauru. ³Niritiin, rai beeuruhane jaun jetaote, acaauru corihaniha cuha Timoteeone jere Faboro. Nitohaneein acaauru corihaneraanu que amaauruhane caina jetaote, Timoteeo jabereco cari jihununurateein, saerate Faboro. Nabana rautaelanaala, que nererojoeaacauruha cuu nenacaauru- Jorioocurune coataa jetaote, nitohaneein terate Faboro, inae, satiin cuu nenacaauru- Jorioocuru, Curieconein niha Timoteeo inacane coitucuuruhane

jaun. ⁴Nitohaneein, acaauru aina Timoteeo amaain cuhin jetaote, situuruna jaun nenacaauru neseuru naineein, Jorioniheichuru- Jesocurisito esenetaeraauru rai jetao, aitiin berateeuruha afosotooru aina- Jerosaleeun nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru- coaaraaurune rijitjoeein beebejeein jetao cujueeure. ⁵Nitohanihana jaun jetaote, jelai choae jauhecotojoeiin, esenetajeein cujueein nejeonteejeein, sacuure Jesocurisito ranojoihunru.

Leeinjiin Masedonia cocoaicha que, Faboro notaaca Cana Coaunerane

⁶Asia batane que nenacaauru rene cuhin beebejeeruhane jereniha Cana Coaunera Suujuene jaun jetaote, rauhijiriin cuure, Forijia batane, Galasia batane, naaonjoaihunri jeloon situhin. ⁷Nitohaneein jetaote, rauhijiriin cuhin, Misia batane- nunuhe que turuha cuure. Jelai caje coauneein jetaote, Bitiniau bataneun que turuha cunaa coaacure niqui. Ne jetaote, cuuruhane caohate jetao, Jesoso Suujue. ⁸Nii jaun jetaote, nirijjeein, rauhijiriin Misiau turue lanaala, rauhijiriin situhin, Toroasi cofauhanaun, turuure. ⁹Ecu netiin jetaote, janotiin sinihu coetacai rijitjoeein leeinjiin cacha- Masedonia cocoaicha que notaaca Cana Coaunerane jaun jetao, nii Masedonia cocoaicha aina, itaque taca cue Faboro. Que tacaain jetaote, nacatiha nichaauraa: “Atiin, Masedoniau, turuha uute, cuu canacaanu relaaicha,” nae jetao, Faboro sinihu. ¹⁰Nitohaneein notaaca Cana Coaunerane biha Faborone jaunne, nii rijijjeein neruujueein, Masedoniau cuhacaanu. “Jerihane, cuu Jesocurisito que erejeein beebejena coinata, cuu cana cotiharate, Cana Coaunerara,” naaina, cuhacaanu.

Filipoo turuuruha Faboro aina Silasine

¹¹Nitohaneina, Toroasi cofauhanaun caje, nesaruna- leeinjiin bote cuhane

fauhin, cucuana cuhane cujueein, rauhijiriin Samotoroasi cobenaun, tacanacanejeein cuhacaanu. Nii cojoanoo cuhine, turuha cuhacaanu Neapolisihu. ¹²Jelai, cajena, atane choaen cuhin, Filipoo turuha cuhacaanu. Nii Filipo te, Masedonia batane que nena- nese tabaaineein- Romanocuru nejesina que cocoaichakuin nenaane. Cuuna inata janojoeiin, neorihacaanu. ¹³Nitohaneeinna, cuu, nebetacanaa janonaa bana, naain nese edaa cuhacaanu, nucuhe auhaniha cuhin. Cuu niha netaojiaain- Cana Coaunera bajaauruha- Jorioocuruna jaan coitucuhacaanuna jaun. Cuuna turuhin, nelauriaain, cuu netaojianacaauru- enecuru rai, Jesocurisito que ereerejeein beebejihacaanu. ¹⁴Nii cuu netaojianacaauru jana nena- leeinjiinene curuaate, Lidia ne. Acate Tiatira nese caje unaaneein, cajione caohachalanaajihoojaain que- necoretiha nena ne. Nii enete, aihuruha Jorioocurune rijijjeein, Cana Coaunera coroaera nihana jaun, coroatajane Cana Coaunera, rautaaain, Faborohacha beebejei aonaane coina. ¹⁵Nii jaunte, saain loreri asae nenacaauru naraaichuru aina jiniiquiin, baotisanoinjeein neeuruhane baiha:

“Esinaaen rauhijiriin Cana Curuaanaa esenetaeraneein nihanune esenetaaichene, caloheri asaae, siniha uuchera,” naain canacaanu chunaa Lidiana jaun, cuu nihacaanulu.

¹⁶Inae, ita taojiaain- Cana Coaunera bajaauruhane jaan cuhacaanune janate, leeinjiin ranuna- coseenraneein nena aina ita eruhacaanu. Nii ranunate, saruha Moconajaerane que, enaacha, chaaelai nihane, cojoeluhinae. Nitohaneein, enaacha chaaelai nihane, cojoeluhinaane jaunte, que nihane, chaaelai cojoeluhinaerateein, coreniha

arajiin coriqui nihane, raerajeeure, nii sirichaauru. ¹⁷Nii ranunate Faboro aina, cuujihacaanune jana, canacaanu caaijie uhin, ehequiin:

“Caa cachaaurute, acaihanejei Cana Coauneraneein nena- aitoonjoa beebejeeureranera. Acaaurute, raotojoein caseteco caje nichoteein jianacoo nena nainiha cachanejaan beureranera,” nae, ehequiin- nii ranuna.

¹⁸Nii jaun jetaote, cojoanooneto- joein, niriti nejesina nihane jaun, inauhene aonajenajaocane baiha, inae tabiicha, coetae Faboro, arai janohin, niritonajaocane jaun, coetaain jetaote, nii chaelai cojoeluhinaa- enaacha- nii ranunane jaan rai:

“Cana Coaunera Calaohi- Jesocurisito coreniha, nii ranuna caje mituhin amuura,” naa Faborone rijijieein jetaote, caje mituhin amue, nii ranuna saruhera.

¹⁹Nii jaun jetaote, inae neniha saruhe- rane jaun, chaelai cojoeluhinasinihane coaracuruha nii ranuna sirichaaurune jaun inae coreniha coriqui erunaa nainecurenihane jaun jetaote, Faboro aina curuataain Silasi mucuure nii ranuna sirichaauru. Nitohaneein, mucunajaain jetaote, amanajaunre, cocoinanacaihuri acatiha, naain nese cataaun nena- ita colurujueeruhana jaun amanajaunre. ²⁰Nitohaneein, amanajaain turuhanajaain jetaote, joesiocuru rai, nechu jataain, acaauru cotaiha nohanein jetao:

“Caa Jorioocurute, satiin canacaanu nese sacutaain, satiin- cachaauru rohecaaurera. ²¹Chaentechu, cana Romanonihacachene ichao corenaa jereein, nejelau ichaonaa que ichaoha- cachene coina, que cana relaaurera. Aihana jaun nainihe, nii que ereein, que cacha relaauruhane jerichaache- nera. Nitohanei ichaonaa que ichaonaa

nainihacache, cana Romanonihacachene jaunta,” naure jetao.

²²Nii jaun jetaote, satiin acaauru aina obajeein jetao, mucunajaauruhane jana, acaauru cajione rocoerateein jetao, enuha que bisichatenajaaure joesiocuru. ²³Nitohaneein, mainajeriin bisichatena- jaauruhane baiha jetaote, caresero cuhane enohanajaaure, caohatiin berainajaan caresero beraichane coina, aitiin. ²⁴Niritiin suujuatein letoaauruha joesiocuruna jaun jetaote, caresero fuuniha, tenajae, sefo que acaauru tijia mucuerateein, nii caresero beraicha.

²⁵Nii jana jetaote, cuu dede cataaun, Cana Coaunera bajaabajajeein, nenatecuruha- Faboro aina Silasine jana jetaote, cuu aonajeeunre, nii cuu nenacaauru leeochoauru- casetecocuru. ²⁶Nii jana jetaote, luhecotariin uhe cana lialiaera, mijieeinetiin. Nii jaun jetaote, mijieeinein nerurujaaa nii caresero cuhanaine jana jetao, nejracaacoaa caresero bacuujuaarune jana, satiin- nii cuu nenacaauru- casetecocuru caje nerojoirojoiri nii acaauru biji ichoracuru- *cadenacuru*. ²⁷Nii jana jetaote, jitoroaa nii caresero beraicha notane jana, nii caresero coaraane jana, satiin jetao, nejracaacoae nii caresero bacuujuaauru. Nii jaun jetaote, “Inae jecha sorooruha, nii casetecocuru,” naain jetao, rai esefara rocohite, raajenhane nesohin nijiaohanne coina. ²⁸Nii jana jetaote, rai ehequiin:

“Coaa ichaajenhane, chatoaneein necunaitaara. Satiina cau nihacaanura,” nae jetao, rai Faboro.

²⁹Nii jaun jetaote, cono bajaain, soroneein cuhin, enohin jetao, Faboro aina- Silasi acatiha, rijijijianein coasina caaun jetao, acaauru acatiha neseonrae nii caresero beraicha. ³⁰Nii baiha jetaote, caresero caje mitanajaain jetao:

“Cachaauru, cha ichareeun, nitajilhanune coataa, nichotihanune coinata,” naain bajaane jana jetaote:

³¹“Cana Curuaanaa- Jesocurisito esenetaaute, nichoteei, ii sinijiera, ii calaoichuru, satiin ii loreri asaae nenacaauru, naaonjoaihunri ainara,” naain jetao, tonoraure, Faboro aina Silasi. ³²Niritiin tonoraain jetaote, rai Cana Curuaanaa Jesocurisito beratenojoi beebejeeure, satiin- nii loreri asae nenacaauru raine maajeein. ³³Nitohanein, dede catairijihu nihana- tiin jetaote, temuha acaauru que- acaauru bisihuruhane jaunne jaun jetao, acaauru rai culeje nii caresero beraicha. Nii baiha jetaote, inae rai sinijiera aina, saain rai loreri asaae nenacaauru aina jiniiquiin, baotisan- ojeein neeure. ³⁴Nitohanein jetaote, rai loreri asaae jetao, Faboro aina curuataain Silasi amaain jetao, coroa- tenajae nii caresero beraicha. Nitoanein jetaote, rai loreri asaae nenacaacuru aina jiniiquiin satiin- sinijiera aina jetao coroaajeein, raotojoein neeure, inae Cana Coanera esenetaauruhane jaun.

³⁵Inae jano jana jetaote, folisihacuru letoaaure jetao, joesiocuru, Faboro aina Silasi joracaeratiha cuuruha, caresero beraicha quene caina. ³⁶Nii jaun jetao te:

“Caraita, nere letoaaure joesiocuru, inara joracaain, inara jianichaaune coinara. Aihana jaun, inae nainiquiche, raotojoein mituhin, amuhichenera,” naa nii caresero beraicha, Faboro raina jaun jetaote, ³⁷nii folisihacuru rai jetao:

“Canacaanu Romanonihacaanu natiinte, caohachaaain rautaaain, canacaanu rai bajaorihei amunein, satiin coarajiha cachane notaracae canacaanu bisiin, canacaanu enoaera- teeure caresero cuhanera. Nii natiinte, nechu jataaen asinojoojoojoo, inae canacaanu mitaeratenaa jerecureera. Aihana jaun coatia miturihaacaanuhi,

raajenihane uhin, canacaanu mitaa uuruhinera,” nae jetao, Faboro, nii folisihacuru rai.

³⁸Nii jaun jetaote, turuhin beeuruha nii folisihacuru, joesiocuru raine jaun jetao, nesoonetoore jetao, Romano neeuruhane beeuruha acaauru raine beeuruha, nii acaauru letonocuru- folisihacuruna jaun. ³⁹Nii jaun jetaote, raaje cuhin jetao, turuhin, Faboro aina Silasi joracaeratein jetao:

“Atiin, inara rai, baasonein ichacaa- nuneque, canacaanu que inara suujua acatein, atiin, caelai caje amuuchera,” naaure jetao, nii joesiocuru, acaauru mitaain. ⁴⁰Nitohanein, caresero caje inae mitanajaauruhane jaun jetaote, mituhin jetao, Lidia rene, turuha cuure jetao, Faboro aina Silasi, cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru coaraain, acaauru suujuatein, acaauru suujua lararajiaa- uruhane baiha jetaote, jelai caje amuure.

Tesalonecau turuuruha Faboro aina Silasine jana, acaauru que nererojoeaain, acaauru aina baacuruhane

17 ¹Tesalonecau turuuruhanee caina jetaote, Anfipolisi, chaen Apolonia, naaonjoaain neseeu choae situhin, cuhin jetao, turuha cuure Tesalonecau Faboro aina Silasi. Cuu jetaote, ita taojiaauruhana jaan coloheri- sinacoca sirichure cuu nenacaauru Jorioocuru. ²Nii asaae jetaote, turuha cue Faboro, nitohaniha rai nichaona jaun. Nitohanein jetaote, nebetacanaa janonaa bana nainein jetao, nii sinacoca asaae cunajaque Faboro. Cuu jetaote, Jorioocuru aina nihane, ita cotaicha rijitonajaacure jetao, cuu acaauru rai, Cana Coanera Quiricha Inoasi ereretaain, nichata semanaai reeintiaain. ³Cuu nihane jetaote:

“Inae nitohanihane coina, letononeei nihana jaunte, ohin caje ichanaelu Mesihasi, Cana Coaunera Quiricha cuhane aitohane nainane coinara,” naain jetao, rauhijiriin beebeje Faboro. Niritiin been jetaote: “Caa inara raiquiiicha beebejeite, jeelai Jesusoneein, canaacha cohajei- Mesihazine,” naain jetao, beebeje Faboro.

⁴Nii jaun jetaote, tabaauru Jorioocuru, arajii Curiecocuru- Jorioocuru aina ita taojiaain- Cana Coaunera bajaaurera naaonjoainuri jetaote, esenetaacoaure, arajii enecuru-caohachanejeein nenacaaurune maajein jetao, esenetaain jetao, Faboro, Silasi, naaonjoainuri aina neeure. ⁵Nii jaun jetaote, acauru que necoelai caaun jetao, acauru aina obajein, chachaelanaala, nelanaae caaun bero cuhane amuhemuhena-caauru- neechu aansainein ichaonacauru ariin jetao taojiaaure, nii esenetaichuru Jorioocuru nii nese sacutaain acauru aina cachaauru rohecaain, cachaauru suujua auhacaeraanu que. Nitohanein jetaote, arajiin cacha taojiaain jetao, Jason loreri asaae jetao, codoonetoha cuure jetao, Faboro, Silasi, naaonjoaain ariha, runajaauruhane, acauru mucuhin, tararanajaain, cachaauru rai tenajaauruhane coina jetao, niqui. ⁶Ne jetaote, cuu Faboro aina Silasi ruurenihana jaun jetao, Jasoncha aina curuataain- cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraacuru- tabaauru amaare, tararanajaain, cocoinanacaihuru rene. Nitohanein, amanajaain jetaote, cocoinanacaihuru acatiha turuanajaain jetao, ehehequiin:

“Satiin cana rai chauratane sacutaain, cachaauru rohecaain, cachaauru suujua auhacaaurerate, inae cau netonai turuurerera. ⁷Nii inatiinte, turuuruhane

jana raotojoein ranajae, caa Jasonra. Acaaurute, Romanocuru curuaanaacuru curuaanaa eenferadoro- aitoonjoa ichoae iniin: ‘Nihaje leeocho curuaanaacuru- curuaanaa- Jesusoneein curujaiicha.’ naaure,” naain jetao, coulurujuenajaaure Jorioocuru letonocuru- nechu aansainein ichaonacauru.

⁸Nii jaun jetaote, niritocuruhane jaun jetao, aonacuruhane que nererojoe-caaure saain- nii cuu nenacaauru cachaauru, nii cocoinanacaihuru, naaonjoaihurri. ⁹Nejetaote, nii cocoinanacaihuru rai coriqui tee jetao, Jason, nii aina nenacaauru aina, inae nii nese caje mituhin amuruuha Faboroone jana, acauru rai cainacuruhane coina. Nii aina jetaote, jianenacure.

Bereau turuuruha Faboro aina Silasine

¹⁰Inae nocohecane jana jetaote, luhecotariin, naain Berea nichae, Faboro aina Silasi letoaure jetao, Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru, ucuaae cuuruha soronacanejeeine coina. Cuu turuhin jetaote, cuu nenasinacoca asaae turuha cue jetao, Faboro aina Silasi. ¹¹Nii cuu nenacaauru- Jorioocuru jetaote, naain Tesalonecau nenacaauru- Jorioocuru amuritoheriin jetao, caohachaaain suujua coaraain neeure. Nii jaun jetaote, nii Faborohacha beebejei- Jesocurisito beratenojoi aonajeure, corojeein. Nii jaun jetaote, cojoanoonetojoein, Cana Coaunera Quiricha Inoaesi ereretaaure jetao, jiniiquiin, esinaae rauhijiriin aitocuruha Faboro aina Silasine rijiichane coaracuruhane coina. ¹²Nii jaun jetaote, esenetaaure arajiin cachaauru- Jorioocuru, arajiin Curiecocuru aina acauru benecuru- caohacha nejein nenacaauru, naaonjoainuri.

¹³Nejetaote, nitohaneein, Bereau neein, Cana Coanera aitoonjoa beebejiha Faborone coitucuuriin jetao cuuhin, cachaauru suujua rohecaea cuure jetao coaiteen, nii Tesalonecau nenacaauru-Jorioocuru, acaauru que nejerateeuruha nii Bereau nenacaaaurune coina. ¹⁴Nii jaun jetaote, chajaain caeneenejela-naala, nii Bereau, Timoteo aina Silasi, naaonjoaain ratiriin, luhecotariin jelai caje mituhane coina jetao, Faboro letoaaure jetao, cana temura nichae-cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru. ¹⁵Nii jaun jetaote, Faboro corianiha cuure jetao, nii aina amuhemuhenacaauru, Atena neseeu tiaain. Nii baiha jetaote, cuu Faboro ratriin cauha cuure, chajaaajoaain coaraa cuuruha Silasi aina- Timoteeocurune coina aitiin, acaauru letoaa Faborona jaun.

Atenau niha Faborone

¹⁶Nii Atenau neseeu neein, Silasi, Timoteo, naaonjoaain cohaca nihana jaun jetaote, cuu itolere- araai laurii-cuu nenacaauru ichanohi- ecaanto coaraain jetao, jataain nererojoeae jetao, Faboro. ¹⁷Nii jana jetaote, sinacoca asaae, Jorioocuru aina ita cotaicha rijite jetao, leeochoauru- ita taojiaain- Cana Coanera coroaerauru ainane maajeein. Nitohaneein jetaote, cojoanonetojoeein jerichanetojoeein, jeelai que aitiin, ita cotaicha rijitona-jaque, nese cataaun netaojianacaauru aina. ¹⁸Chaen, cuu coroata lauriin nenacaauru- itolere coitucueracuru *filosofooru*, le laurii “epicoreeocuru,” le laurii “estooicocuru,” naaonjoaihunri aina jetaote, Faboro aina, ita cotaain jetao:

“Cha quena ereereje caa nereretanaa inatoroa,” naauruha tabaaurune jana jetao:

“Nejelau ataneu nenacaauru rai chosichuru- bera necaihara,” naaure jetao leeochoauru, raotojoein, oo caje ichanaa Jesosone beebejiha Faborona jaun. ¹⁹Nitohaneein jetaote, niha jataain chatohaneein, mijieineein rucuhencacaine, ita taojiaain rucuhecuruhana jaun jetao, ichatane ucuuno-ajerineeojoaain- Areopago neein, acaauruhacha curuaateihu jetao, Faboro cotijaain amaain, cuu turuaain jetao:

“Nii canaacaanu rai- iicha beebejei-ena ecoona- erenaa benaa naineeeina, canaacaanu rai, ²⁰Jataain canacaa-nuhacha coitucuhi que ereeina jaunna, ‘Naaonjoaain quene aitoonra.’ naain, canaacaanu rai beeine jerichaanu, jataain coitucunaa jerichaanune jaunna,” naaure jetao, ²¹satiin Atena cocoaichaneeuruhane, chaen nejelau atane caje uhin- cuu nenacaauru naaonjoaihunri, niha chatohanaine, aonaain, que ita rai ereereena rautatooruhana jaun.

²²Niritiin Faboro caje bajaauruha, nii niha chatohanaine rucuhecuruhane jaan- ichatane ucuuno- Areopago netiine jana jetaote, acaauru cataaun nichaauraaain jetao:

“Satiin inara Atena cocoaichaneeiche-nete, esinaae rauhijiriin, inara chosichuru coroaajein ichaohin neeiche. ²³Nii jaunte, ita taojiaaichene jaancuru nainein, coaracaanne jana, cuuru ne-inara chosichuru rai lenone mocohichene jaancuru rorihuru. Nii rorihuru nainein coaracaanne janate, ‘Chabana coitucueraii Cana Chosi rai’ naain laenanohine- nii leeinjiin rori. Nii coitucuelanaala, inaraacha coroaajte, Acaihanejei Nena- Cana Coaneranene. Quena, caa inara rai ereere jeein beebejeun.

²⁴Acate, Cana Coaneranenein, itolere, cana rai chaauruatane Coaneranenein, itolere, que nenacaauru Curuaanaa-

neein, itolere, satiin cana janonaa sirichanein ne. Coatia, raajenihane-cacha ichanohineein nenea loreri-Teenforo asaaecha ichaohi. ²⁵Nieichu chaen, rai chaaelai icharaaunu latihei. Acate, itolere cana rai ichaonaa teein, neraain ichaonaana jaanu teein, itolere maajeein coaunaelu cana rai.

²⁶Chaen jetaotechu, jauriaanejeein leeinjiin cacha coaunaelu, caje arajiin nefoeratein, laurilauri catohaneein-cana rai chauratane sacutaain- neenenu que. Nitohanein, cacha coaunaain jetaote, nenajaauru nenajaauru neeuuha le laurichurune coina, acaauru ichaona jaannu jelai been jetao, cuu ichaooruhane jinatelu Cana Coaunera. ²⁷Chaen, esenetaain coitucunaa nainihane, coitucuha cachane coinata, nitohanein ichaelu Cana Coaunera. Coatia niqui, cana caje corihae nihei Cana Coaunera. ²⁸Cana Coaunera corenihate, ichaohin, neruru-juuain, naaonjoaain ichaohacache. Inara araaichuru tabaauru- raotojoein erenaa que ereereena inaaureeraauru jetaote: ‘Cana Coaunera cajete, nefoeratenanein nihacache,’ naain ererejeto-cure. ²⁹Nitohanein, Cana Coaunera caje, nefoeratenanein nihacachena jaun, nainihe nejelaaunein, cana suujua cuaain, ‘Aiha coata, ajeri, naaonjoaain caje- cacha ichanohineein nenaachosichuru- ecaantoorune tocohaniha jecha, Cana Coaunera,’ naain cana suujua cuaain nihacachene. ³⁰Inoaelu jetaote laaen, coitucuueneihaluna jaun, niicha rautaai ichaa cachane jana, inauheneeicha coarajerejetelu jetao, Cana Coaunera. Jana, enenete laaen, inae jinatihana jaan que tihana jaun, coitucuhin nere tonoraa, itolere sacutaain cachane coina berate.

³¹Nitohanein beratihana jaunte, inae Cojoanonaa- que banihatein- niicha

rucujuei que tihane bana, caa chaauraa-tane que, satiin- neinichaachene coareein Cana Coaunera, esinaae rauhijiriin rai cachanein neein-caohachaa in suujua coaraauru coitucuha- nii leeinjiin cacha janijiin niicha ranojoi aina cuaaine coina. Niite raotojoein coitucuhacache, aca rai, nii ichaeraanu que, oo caje ichatein nihalune jaun,” nae jetao Faboro.

³²Niritiin, oo caje ichanarichaa in cachane biha Faborone jaun jetaote, oo baiha ichanaain nenea nainiha cachane esenetaaurenihana jaun jetao, batocure tabaauru. Jana leeochoaauru jetaote:

“Leeocha banana, ii ere aoharihacaa-nuhincha,” naaure jetao Faboro rai.

³³Niritocuruha raine jaun jetaote, cuu ratirinajaain amuhe jetao, jelai caje Faboro. ³⁴Nii jana, tabaauru jetaote, esenetaauruhana jaun, caaijie cuure. Nii jana jetaote, cuu acaauru aina cue leeinjiin cacha- Dionisio. Nii jetaote, nii ita taojiaauruna jaan- Areopago- netaojianacaauru bichauhenanein, niha chatohanaine rucuhanein nenaane. Chaen leeinjiin ene- Damari-sinein curuajai, chaen leeochoaauru naaonjoainuri jetao, Faboro caaijie cuure.

Coriintoo turuha Faborone

18 ¹Nii baiha jetaote, nii Atena caje amuhin, Coriintoo cue-Faboro. ²Cuu jetaote, Ponto batane caje uaa- leeinjiin Jorio- Aquila neein curuajai aina, ita ruure. Aca jetaote, rai comasai- Firisila aina, enanejeein Italia caje turuhin neeure Coriintoo. Nii bana, Romanocuru curuaanaacuru curuaanaa- eenferadoro neein nenea- Culaodio, nii Roma caje, satiin mituuruha Jorioocurune coina, mijieinetiin aitohane jaun jetao, jelai caje mituure. Nii jana jetaote, acaauru rene turuha cue jetao,

Faboro. ³Jerichanejeein, acaauru rijijieein, jacari caje lohanarinu que, acaauru ichanaa que amihaniha acaentonaina jaun- coaranaaca cue Faboro, cuu acaauru aina neein, jiniiquiin acaauru aina amihanihane coina. ⁴Cuu jetaote, nebetacanaa cojoanonaa bana naineein, ita taojiaain- Cana Coaunera bajaauruha Jorioocuru- runa jaan loreri- sinacoca asae turuha cuhin nejesina ne Faboro. Cuu Jesocurisito beratenojoi beebjeein, Jorioocuru relaain, Jorioniheichurune maajeein relaane, esenetana nainecur- ruhane coina.

⁵Inae Masedonia batane caje, rene turuuruha Silasi aina Timoteeocurune jana jetaote, jacari caje lohanarinu namihaneeo jianeein, Cana Curuaa- naacha beratenojoi benaacha que ne Faboro, rauhijiriin, aitoha Cana Coaunera Quiricha Inoasi cuhanene rijitojoein: “Jesosote esinaae rauhijiriin canaacha cohajei Mesihasi ne,” naain coitucuruha Joriocurune coina. ⁶Ne jetaote, rautaaurenihana jaun, aina obajeein cotaain, Faboro necoeje chanuure Jorioocuru. Nii jaun jetaote, rautaaurenihana Jorioocuru jaun, jelai caje mituhane, cojounacanu que jetao, cuu cajione romaromaain jetao,

“Inaraacha jerei ineainte, caseteconeein nitajeriquicheeincha. Inae canu enene caje coaneein, cha ujuaihoneein nihaaunra. Inarate, nii ujuaihoneein neeiche. Inae aihane amuhanu. Ena caje coauneene Jorioniheichuru rene aihane cureeunnicha,” nae jetao Faboro, Jorioocuru rai.

⁷Nitohaneein, nii ita taojiaauruhana jaan sinacoca caje mituhin jetaote, rohan nena- leeijiin cacha- Tisio Josto loreri asae turuha cue Faboro. Nii cacha jetao, Jorionihei. Ne jetaote, esiaaen rauhijiriin laaen Cana Coaunera ere

esenetaain corojeein, tonoraera ne. ⁸Nitohaneein jetaote, sinacoca curuaanaa- Curisifo, saain rai bereecuru, rai comasai, saain rai loreri asae nenacauru aina jiniiquiin, Cana Curuaanaa ere esenetaaure. Nitohaneein jetaote, arajii- Coriinto cocoaichanecur- ruhane jetao, beebjeiha Faborone aonaain esenetaauruhana jaun, baotisa- nojioonein neure.

⁹Le janotiin cuhane jetaote, coetacai rijitojoein jetao, Faboro siniha cue Cana Curuaanaa. Sinihu, rai ecocohin jetaote: “Coaa canu ere beebjeeine jianihara. Jiaohine casiin jianeeinera. ¹⁰Canuna, ii aina nereeunicha.

Nerihain, caohachanainejeein chatoha- neein cheterata, cau, caa nese que neeuruha arajiin canu cachaaurune jaunne ichei aitoonra,” nae jetao, Cana Curuaanaa, Faboro sinihu. ¹¹Nii jaun jetaote, coroata jaanacai cataaun tiaain jetao, nii Coriintoo neein, jelai cocoaichacuru rai, Cana Coaunera ere beebje jetao Faboro.

¹²Ne jetaote, Acaiha batane coberena- doro neein niha Calioonne jana jetao, Faboro aina nejerateein jetao, ita taojiaaure Jorioocuru. Nitohaneein, ita taojiaain jetaote, Faboro mucuhin amaure, ita colurujueeuruhana jaan coloheri- *tribonal* asae. ¹³Nitohaneein, mucuhin amaain, coberenadoro acatiha turuaain jetaote:

“Caa cachate, cachaauru suujua tacaain, nejelaunee Cana Coaunera corojeein tonoraauruha cachaaurune jerein ne, cana rai cocoaeraa nitohanai ichaonaane saijieein, rautanaa cojoaela- naalara,” naauruhane jana, ¹⁴cuu irihane coina, aonajiha Faborone jana jetaote, cuu Jorioocuru cotaicha rijitiin jetao:

“Jataain baaso ichaain, sonajaain jaohin, naaonjoaain que inara ere

nihane jana nihanena, nainereean canu roerohecaichene latelanaala, jeriquichene rijijieein, inara- Jorione-quichene aonacaaun tonajelanaalanera. ¹⁵Nena, inara aohana naineneean, joaereein, nitohaniha inara ichaona jaun aitiin, inara raajenihane inaraacha coacui que aitocohichene jaunra. Inara nii rucuhecuche. Coatia canu, nii que enonaa nainihaaun, nitohanai rucuhe-ranu que nenihanune jaun,” naain jetao, ¹⁶nii ita colurujueeuruhana jaan coloheri- *tribonal* caje, nii Jorioocuru sitae, coberenadoro Calioon.

¹⁷Nii jaun jetaote, sinacoca curuaanaa- Sosetenesi mucuhin jetao, faohacure, nii ita colurujueeuruhana jaan coloheri- *tribonal* acatiha teein. Ne jetaote: “Coaraain nainauruina,” naain jetao cuu coarajenajae coberenadoro- Calioon.

**Antioquihau cauhin, jelai caje
nacoauneein misioneroneein cuhane
nichata satiha Faboro**

¹⁸Araai janohin, Coriintoo nihane baiha jetaote, Jesocurisito coreniha-cana nejeraauru rai necoeure jetao, Aquila- chaen rai sinijiera Firisila, naaonjoaain aina jiniiquiin- Faboro, Siria bataneu cuuruhane coina. Nitohaneein cuhin jetaote, cucuana cuhane cuujueein, Sencurea turuhin jetao, caje amuhane coina bote cuhane fau rai, rai couturi loroaecaain joerate jetao Faboro, Cana Coaunera rai naitoon-joanlu nainane cojounacanein. ¹⁹Nitohaneein cuhin, inae Efesoo turuhin jetaote, cuu Aquila ratiri, rai sinijiera Firisila aina. Nitohaneein cuu ratiriinajaain jetaote, naain nena sinacoca asae turuha cue jetao- Faboro. Cuu turuhin jetaote, enohin cuu nenacaauru- ita taojiaeraauru- Jorioocuru rai ereerejeein jetao,

relanajae Faboro. ²⁰Nii jaun jetaote, cuu carajaain acaauru aina nihane coina, Faboro chunaaure. Ne jetaote, ainaa jerelanaala, acaauru rai:

²¹“Jeriha, Cana Coaunera nena, caa baiha inara rene turuha ureeunicha,” naain jetao necoe acaauru rai Faboro.

Nitohaneein, necoeein jetaote, leinjiin bote cuhane fauhin, Efeso caje amuhe Faboro. ²²Nitohaneein amuhin jetaote, Sesareea turuhin, jelai caje coauneein, atane choae cuhin, Jerosaleeun turuha cue Faboro, cuu nenacaauru Jesocurisito ranojoinunru coaraane coina. Nii baiha jetaote, caje Antioquihau cue jetao- Faboro. ²³Nii baiha carajaaajoaain neein jetaote, coaiten amuhemuhena nunuhetein, itolere Galasia batane, Firijia batane, naaonjoainuri sacutaain amuhemujueein, Jesocurisito esenetaeraauru suujuatein, acaauru suujua lararajiae jetao Faboro.

**Efesoo Jesocurisito que
ereerejihia Aforone**

²⁴Nii jana jetaote, amuhemuheca Faboro naniha, Efesoo turuhe jetao, leinjiin cacha- Alejaandiria cocoaicha- Aforoneein curuajai. Nii jetaote, caohatiin Cana Coaunera Quiricha Inoaesi coitucuhin, raotojoein ereerejeein, cacha relanaa coitucue jetao. ²⁵Aca jetaote, esinae rauhijiriin, Cana Curuaanaa aitoonjoa coitucuhin, esenetaain, tonoraain nenaane. Nii jaun jetaote, raotojoein ereerejeein coroaajeein, rauhi cuhane cuaain, Jesoso aitoonjoa beebejeein, que cacha relae. Ne jetaote, Jesocurisito esenetaeraauru rai, rai Suujue tiha Cana Coaunerane coitucuhelanaala, acaihanejeein Cana Coaunera ere tonoraera neein niha cachane coujounacanu que, cacha baotisaa Joaan neecha coitucuujiha natiin jetao, nitohaneein cacha relae jetao, Aforo.

²⁶Nitohaneein jetaote, chaque tonaje lanaala, ita taojiaauruha Jorioocuruna jaan loreri- sinacoca asae cacha relae, satiin aonajera urichoo. Nii jana cuu neein aonajiha Aquila, rai sinjiera Firisila ainane jaun jetao, cotijiaain bujuaihu amaain jetao, rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein jetao, beeure Aforo rai, jelai amuritoheriin coitucuhane coina. ²⁷Nii baiha jetaote, Acaiha batane cunaa jeriha-Aforone jaun jetao, quiricha laenaain, aina letoaaure, nii Acaiha nenacaauru-Jesocurisito esenetaeraauru rai, caohachaain belaaain raauruhane coina. Inae Acaiha turuhin jetaote, Cana Coauneraacha belainojieein-Jesocurisito- esenetaeraauru coroatajane jetao, jataain Aforo. ²⁸Nitohaneein jetaote, rauhi coaraain, rauhi cuhane cuaain, Jorioocuru rai ere, satiin aonajera urichoo. Nitohaneein, acaauru rai ereerejeein jetaote, acaauru rai Cana Coaunera Quiricha Inoaesi ereretae jetao, Cana Coaunera jerenohineein, letononeein Mesihasi niha Jesoso ne que, aitoha Cana Coaunerane beein. Nii jaun jetaote, chunijiu cuaain tonaain Aforo batiin tonaain erenaa nainecurene jetao, Jorioocuru, acaauru que coarateein aithohana jaun.

Efesoo turuha Faborone

19 ¹Coriintoo niha Aforone nainiha jetaote, Efesoo cue Faboro. Efesoo turuhane coina jetaote, ichtatane tabai ucuuno que iniin, ichtatane tabai choae situhin, turuha cue jetao, Efesoo Faboro. Cuu jetaote, le laurijieein Jesocurisito esentaeraauru aina ita eruure jetao. ²Nitohaneein, runajaain jetaote, acaauru rai:

“Tana, Jesocurisito esenetaichene nunuheteichene bana, inae Cana Coaunera Suujue raain neecheluneta,” naain acaauru caje bajaa Faborone jana jetaote:

“Aihahacaanuta. Coatia chaabana niritiin, esenetaeraauru rai, rai Suujue tiha Cana Coaunerane coitucuhacaanuta,” naain tonoraauruhane jaun jetaote:

³“Chatohanai quetejian, baotisanoojoneein neecheta,” naain bajaa Faborone jana jetaote:

“Cacha baotisaain coujunacatihalu Joanne rijijieeinchate, canacaanu cojunacateein neeurelura,” naain tonoraauruhane jaun jetaote:

⁴“Aiha chuhisicha. Nii Joaante chuisci rauhijiriin Cana Coaunera esenetaeraauru cojunacateelu baotisaain. Chaentechu nii caajie turuhenein-Jesoso esenetaauruha saain cachaaurune coina beebejelu,” naain beebejiha acaauru rai Faborone jaun jetaote, ⁵Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha, inae baotisaain cojunacatenohineein neeure. ⁶Chaen, acaauru choae biji merecaain, Cana Coaunera bajaa Faborone jana jetaote, acaauru choae fauha uha Cana Coaunera Suujuena jaun, itolere nejelau ere que ereein, aitoroatiha Cana Coaunerane beebejeeure. Nitohaneein jetaote, rai nere cuhanene maajeein Cana Coaunera beratenojoi ita rai beebejeeure. ⁷Itolereneein jetaote, lechoonca coroatajaure, nii cachaauru- Cana Coaunera Suujue raeracuru.

⁸Nichata ateein, cuu neein jetaote, netaojiaauruha- Jorioocuruna jaan loreri- sinacoca asae cuhin, Cana Coaunera ere beebeje jetao, Faboro, chaque casilanaala. Cuu jetaote, “Naaajoarichaaain nii Cana Coaunera Cojoananaa- Ena Turunaa,” naain beebeje, esenetaauruha cachaaurune coina. ⁹Ne jetaote, tabaauru, nechu jataain, cotaiha esenetana jerecurenihana jaun, esenetana jerelanaala jetao, satiin aonajeurera urichoo

baasoneein, nii Ena Turunaa Ichaonaa que ereeuruhane jaun jetao, cuu ratirinajaain, cachaauru relaa- leeinjiin cacha- Tiranoneein curuajaine jaan- coloheri asaae, nii Jesocurisito esenetae- raauru- jitariin amaain jetao, nelonae Faboro. Cuu jetaote, cojoanoneto- joein, Cana Coaunera ere beebeje jetao, Faboro. ¹⁰Nitohaneein jetaote, cuu coroata jaanacaain, cacha relaane jaun jetao, Asia batane sacutaain nenacaauru, Jorioocuru, Jorioniheichu- rune majeeinchuru, Cana Curuaanaa aitoojoan beebejiha Faborona jaun, aonacure.

¹¹Nitohanihana jaun jetaote, Faboro aina cuaain jetao, itolere cojoaelanaaco- joai ichaain jetao, cachaauru notajae- Cana Coaunera. ¹²Nitohaneein coroata- janiha Cana Coaunerana jaun jetaote, Faboro que, cajione turuaain, amaain jetao, cunaitenacaauru dadaauruhane jetao, nerautaaure- itolere cunai caaun cunaitenacaauru, itolere coitucuchuhi- churu ichanaaneeinchuru- cunaitena- caauru caje jetaote, nii coitucuchuhi- churu sitae.

¹³Nii jana jetaote, neeurelu- benane- neein nenacaauru- Jorioocuru- amuhe- mujueein- moconajaera ichanaaneein cunaitenacaauru rautaeraniha nenacaauru. Niichuru jetaote, “Jesoso coreniha mituuche,” naain, nii suujua cuhane moconajaera letono sirichaauru caje sitaauruhane caina jetao, coacuhin, ichaa Faborone rijijieein jetao, nii moconajaera ichanohineein coitucu- chuhi que, cojoeonacaauru rai jetao: “Faborohacha beebejei- Jesoso coreniha, nii cacha caje mituhin amuura,” naaure jetao.

¹⁴Leeinjiin Jorio- Esesebaneein curuajai calaohichuru- caaunsineein nenacaauru jetaote, nitohanecure. Nii Esesebate, saseredotecuru curuaanaa-

neein ne. ¹⁵Ne jetaote, coitucuchuhi- churu sitanaa jerecuruha, que cojoeonaa cajene jana jetao:

“Canuna, Jesoso coitucuhin, Faborone maajeein coitucunra. Jana laaen, inara coitucuhaaun. Cha nequiche chaainti inarata,” ¹⁶naa nii cacha suujueniha netiin- nii coitucuchuhine rijieeoritiin jetaote, acaauru choae tacaatiin jetao, sonajae jetao, acaauru amuritiin nunujuetohana jaun jetao, banejela- naala jataain cunaitanajaain, jitariin acaauru cajionene majeein, caohacha- nainejeein, soaisoairiin sonajae jetao, nii coitucuchuhi que- cojoeona cacha. Nii jaun jetaote, machorojoa machoro- joaain jetao, nii neurunajaa loreri caje jetao, soroore. ¹⁷Nii nitohanihana jaun jetaote, satiin- nii Efesoo nenacaauru Jorioocuru, Jorioniheichuru, naaonjoaihunri- satiin, nii coitucuhin casihure. Nii jaun jetaote, itolereenein, Cana Coaunera Calaoihi niha Cana Curuaanaa- Jesocurisitone coitucure jetao, beebejeuruhane jaun.

¹⁸Nitohaneein jetaote, arajiin cachaauru nii coaraain esenetaeraauru, satiin, aonajeeuruha cachaaurune jana jetao, jauriaa jaiti coitucuelanaala itolere baaso- acaauruhacha ichai beeure jetao, jitariin caohachanaine- jeein. ¹⁹Chaen, arajiin benanecuru jetaote, nii nerelaauruhana jaan- acaauru quiricha jitariin uhaain jetao, satiin coarajeeurera notaracae tein, jitariin mocoore. Nii acaauruhacha moco- acaauru quiricha core rocooruhane jana jetaote, saoquichoona oaraacani, acaauru coriquineein jataain coretineein jetao mitue rai core. ²⁰Nii jaun jetaote, itolere sacutaain, jelai amuritoheriin Cana Curuaanaa Jesocurisito esenetaain jetao neeure cachaauru. Nii jaun jetaote, esinaae rauhijiriin nelateein- itolere

ichaa- Cana Coaunerane coaracuu-
ruhane jaun jetao, leeochoaauru
cachaauru netonoai esenetaaure.

²¹Nii nitohanihane baiha jetaote,
coaiteen Masedonia, Acaiha,
naaonjoaihunri, cunaa jere jetao,
Faboro, nii caje cuaain, Jerosaleeun
cuhin, caje coaauneein Romau cunaa
jerihane jaun. ²²Nitohaneein coacuhin
jetaote, ichoaichania coroatajai-
coroatajaneraauru- Timoteeo, Erasto,
naaonjoaihunri letoae jetao, Masedo-
niau, Faboro, turuha curichaaine
beeuruha- ichoaichaniha, amaaine
coina. Nitohaneein, ichoaichania
letoanajaain jetaote, nii Asia batane que
nedae jetao, Faboro.

**Faboro aina, rai corihacuru que
nejerateein, ita rohecaauruha Efesoo
nenacaaurune**

²³Nii bana jetaote, satiin- nii Efesoo
nenacaauru jetao, ita que nejerateein,
ita rohecaure nejesinajejin, nii Ena
Turunaa Ichaonaa que, acaauru
relaauruhane jana, esenetaauruhane
coreniha. ²⁴Leeinjiin cache- Demetirio-
neein curuajai- coata que amihanenaa
jetaote, nii leratera ne. Nii Demetirio
jetaote, itolere ecaantoneenanain ichae
jetao, coata caje, nii acaauru
chosineein- acaauruhacha tei- eneneein
nena- Aretemiasa rai Teenforo
cojounaca sirijicoaain. Nii que coretiin
que cachaauru rai necoreteein jetaote,
nii aina amihanenacaauru coretena-
jaque jetao, jataain coretiin. ²⁵Nii
Demetirio jetaote, jitariin coroatajane-
raauru cotijiae jetao, leeochoa
cachaauru- acaauru rijijieein- jelai-
ecaanto icharaneein- amihanenacaauru
cotijiaain jetao, acaauru rai jetao:

“Niha naaonjoaain- raotojoein
amihaneein- raotojoein ichaohacache-
najaan- cana amihaneeo core aasaerane

jaunna, inara cotijiaaun, nii que erenaa
coinara,” nae jetao, nii coata caje-
ecaanto ichaera- Demetirio. ²⁶Niritiin
jetaote: “Inara netonaite, raotojoein
coitucuhin, inara uricho que, nii
aonaain neeichera. Nii Faboro naain
acaauruhacha curuaatei cachate,
cajianeein amuhemujueein, cachaauru
rai: ‘Nelatihejie caa canaacha ichai-
cache ichanohineein nena- cana
chosicha.’ naain, arajii cachaauru rai
bihana jaun jetaote, inae esenetaaure
arajiiin cachaauru. Coatia leeinjiin cau
Efesohacha nitohanai ichaaita.
Itolereenein, Asia batane sacutaae
lalajeeinte, amuhemujueein, nii chosi
esetaauruhane jiaanecuruha cachaau-
rune coina relanajaane jaun, esenetaa-
coaaure. ²⁷Niite laaen, jataain cana rai
ulunaain nedaera. Nabana chunei, cana
amihaneeon coretena nainenihane, cana
amihaneeon niha natiinte, nitajenaa
naine. Chaentechu, Asia batane
sacutaain, satiin chauratane sacutaain
coroaenjoineein niha, jataain nelateein
nihane corenihane saijieein, caa cana
rai chosi- Aretemiasa que jaolecooru-
reein cachaaurura. Chaen inae turuuru-
rihaain rai Teenforo asaee, coroaeca,”
nae jetao Demetirio.

²⁸Nii jaun jetaote, nii aonaain
obajein nujuae soaisoain jetao:

“Caohachaaain laraajiiin neeine- Efeso
cocoaichanichaachene- chosi- Aretemia-
sara,” naure jetao, nii coata que-
amihanenacaauru.

²⁹Nitohaneein jetaote, cajianeein, ita
cotaicha rijitiin jetao, nii coroatajai
cachaauru- Faboro corianiha cunacaauru-
Masedonia caje unacaauru- Caiho, chaen,
nii leeochoa- Arisitaroconein curuajai
naaonjoaihunri curuataain jetao, codoone-
tiin mucuunajaain jetao, acaauru tararaain,
ita taojiaain- chaelai coaracuruhana jaun-
teatro neein acaauruhacha curuaateihu

amanajaain jetao, ita taojiaeraauru acatiha jetao, tenajaa cuure. ³⁰Nii jaun jetaote, acaauru coreniha enohin, cachaauru rai, iriha cunaa jeriha Faborone jana jetao, caohateeure, ecu nenacaauru- Jesocurisito-esenetaeraauru, nabana, chatohaneein teeuruhane coataa. ³¹Nii cuu- Asia batane nenacaauru- cocoainanacaihuru tabaauru jetaote, Faboro belaichaauru nihana jaun jetaote, “Jiaonriha jera, nenoainera,” naerateeure jetao. ³²Nii nainiha jetaote, nii ita taojiaauruhana jaun jetao, ita rai cajianein nujuae sooaichure jetao, ita roerohecaain. Jana, tabaauru jetaote, “Naaonjoaain coinata ne caa netaojia-naara,” naain jetao, coitucurene. ³³Nii jaun jetaote, acaauru tabaauru jetao, “Naaonjoaana jaunte, nii rucuhacuruhane coina, netaojiaaure,” naain jetao, leeinjiin cacha- Alejaandoro neein curuajai rai, beeure. Nitohaneein rai beratein jetaote, acaauru ajiniha tein jetao, Alejaandoro sarasaracaain amaare Jorioocuru, nii netaojianacaauru acatiha, cuu nichaauraain, nii ita roerohecaeraauru rai, iriha Jorioonecuruhane corenihane coina. Nii jaun jetaote, turuhin, nii netaojianacaauru rai jetao, biji sarasarari, curuatoroain aonajeuuruhane, acaauru rai, satiin urichoo, Jorioocuru coreniha, irihane coina. ³⁴Nitohaneein, irihane jana jetaote, nere cajeecha nainacorichure, acaentonai, Jorionihane que. Nitohaneein, nainacoriin jetaote:

“Caohachaain, laraajiin neeine, Efeso cocoaichanihakachene- chosi- Aretemiasara,” naare jetao, ita rai nujuae soaajiin, carajaain, coroata oraain, acaauru chosi niha- Aretemiasa beuruhane jana, esenetaaurenihana Jorioocurune coitucuuruhane jaun.

³⁵Nii jana, nii neseu- acaauru raichaaelai que- ereeuruhane- laenaain rucuhera- “secretario” jetaote, inae aitoaha acaauru raine jaun, sitonaaonjoauruhane jana jetao, acaauru rai:

“Aonacuche, Efeso nese cocoaichacuru. Satiin- itolere cachate, nii jataaincana rai nelateein nenea- cana chosi loreri- Teenforo, chaen, nii dede cajejerinein Aretemiasa tocohaneein nalunaane maajeein beraihane coina nenea- neein niha- caa nese cocoaichanihakachanene coitucuurera. ³⁶Nihei chunei, nii que, ‘Nohanenaa,’ naain iriha chuneine jaanu. Nii jaun, inae nii jiaanecuchera. Coa obaecache. Coa caohachaain inara suujua coarihei amuneein, chatohaneein, baaso chana coaucachera. ³⁷Coatia, chatonaain cana chosi que ereein, niheichu Teenforo asaae asijiauhin naaonjoauruha caa inaraacha mucuhin inaraacha uhaauri- cachaaurune coaalanaalata. ³⁸Chatonaain, acaauru colurujueein niha, nii coata que amihanenaa- Demetirio, nii aina amihanenacaauru ainane, taute neeure- nii rucuheraaunu que nenacaauru- joesiocuru, chaen, acaauru curuaanaacuru, naaonjoaihunri. Niha chunicoha, acaauru coulurujueerane, taa, nii rucueraaunu que nenacaauru rene amanajaauchete, neruujueeuruhine, ecu le cachaauru jabereco coreniha irihane coinara. ³⁹Niha esinaae rauhijiriin chatohanaine, rucuhenea jerequichene, satiin cocoainanacaihuru aina, ita taojiaain, nii rucujueein neeuchera. Nii banate, esinaae rauhijiriin, caohachaain ita taojiana esinenein rucuhericuicheeincha. ⁴⁰Jana, jerichanejeein, sacunaa coaquichenete, cana colurujueenaa nainecurureein, ‘Cana jecha cachaauru suujua roerohecache,’ naain. Nii quete, jataain lunaain niyacachera. Charijieein nejeein, coitucuhin, cana caje, ‘Chatoaneein, lerateein, ita roerohecaureta,’ naain bajaauruha cocoainanacaihurune, tonaante berichaacheta,” naain jetao:

⁴¹“Chajaaíncha cauhachanichuchera,” nae acaauru rai, nii chaelai que ereeuruha nii neseeu nenacaaurune-laenaain- rucuhera.

**Masedonia, Curesia, naonjoaihunri
turuha cuha Fabrone**

20 ¹Inae nitohaneein, cajianein, ita rohecaauruhane jianecuruhane baiha jetaote, jitariin, nii Jesocurisito coitucuurera cotijiaain jetao, suujuatenajae- Faboro. Nitohaneein, suujuatenajaane baiha jetaote, acaauru rai necoein, Masedonia batane cue jetao. ²Cuu jetaote, neseeu neseeu naineein, cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru rene bedaenein, cuu acaauru suujuatein, jelai amuritoheriin Jesocurisito esenetaauruhane coina, acaauru rai ereereje Faboro. Nitohaneein, acaauru rai ererejein, acaauru suujua lararajihane baiha jetaote, Curesia batane cue jetao Faboro. ³Nitohaneein, Curesia batane turuhin jetaote, cuu ne nichata ateein. Cuu nichata ateein nihane baiha jetaote, inae Siriau cuhane coina, bote cuhane fau rai, nihane jana jetaote, que necosuujuauruha Jorioocurune coitucuriin jetao, jelaiha atane ichoae cauha cunaa jere jetao, nacoauneein Masedonia choae situhin cuhin, Faboro. ⁴Nii janate, canacaanu corihaniha uure, Berea cocoaicha- Firo calaohi Sofate, chaen Tesaloneca cocoaichacuru- Arisaroco aina Secoondo, chaen Derebe caje unaa Caiho, chaen Timoteo, chaen Asia batane caje unacaauru- Tiquico aina- Torofimo, naonjoaihunri. ⁵Satiin niichurute, ichoachania amain, Toroasihu, canacaanu cohaca cuure, Masedoniau canacaanu ratiriin. ⁶Nii janana, canacaanu, Filipino caje nesaruhacaanu,

leeinjiin bote cuhane, jorerera colane ichanohi faan quihuruhana jaan cojoanona- Fasocoa beseta bitoacaanune baiha. Nitohaneein nesaruhin cuhina, saoque janone cuhane, turuha cuhacaanu Toroasihu. Cuuna canacaanu cohacuruha, nii ichoachania cunacaauru- Jesocurisito coreniha- cana nejeraauruna jaun, cuu erunajaacaanu. Nii Toroasihuna, caaunsi janonein nihacaanu.

**Toroasihu nenacaauru
rene bedainiha Fabrone**

⁷Cuuna, semana nunuhe cojoanona bana ita taojiacaanu, cana coreniha ohalune coaacuruha, satiin esenetaaarune coina, faan chaluhiin quihalu- Jesocurisitone rijijiein, ita aina jiniiquiin faan chaluhiin quihacaanune coina. Nitohaneein netaojiaacaanune janate, Jesocurisito coreniha cana nejeraauru rai, carajaain itolere que, dede cataaun tiaain, ereereje Faboro, nii cojoanoo, jelai caje amuhane nihane jaun. ⁸Nitohaneeina, leeinjiin loreri ucuunetiin nena nichata coarana saatono que, netaojiaacaanu. Cuurute, nihacoae arajiin conooru, moconojoinein. ⁹Nii janate, jelai caje nemarote, leeinjiin enamanaa- Eoticonein curuajai. Acuujuua laaojori bacuujuaniha lauhequiin, cuu carajaain ereereca Fabrone aonajihana jaunte, amuritooriha sinirena jaun, nemarote, nii loreri ucuunetiin nena nichata coarana caje. Nii janate, soronein fauhin, michuuruhane jana, inae ohe nii enamanaa. ¹⁰Nii jaunte, fauhin nii enamanaa que baluunetiin, cuu nenacaauru cana nejeraauru rai: “Coa nesoonetohachera. Esinaaete niqui inae ohera. Nete, inae ichanaera,” nae Faboro.

¹¹Nii baihate, jelaiha iniin, faan beunebeeunein chaluhiin quihane baiha, coaiten janohajeein ereerecane

baihate, inae jelai amue. ¹²Nitohaneein, nemaroteein oha nii enamanaane jana, oo caje ichatiha Faboro aina cuaain Cana Coaunerane jaunte, jataain que nellararajiaaure.

Toroasi cajene Miletoo cuhacaanu.

¹³Nii janana, ichoaichania bote cuhane cuhin, Asoo, Faboro cohaca cuhacaanu, aca nitohaneein jereein, atane ichoae cuhana jaun. ¹⁴Inae nii Asoo, ita ruhacaanune janate, canacaanu aina, bote cuhane faain cue Faboro, Mitileneu. ¹⁵Jelai caje nesaruhinna, cojoanoo Quihoo situha cuhacaanu. Nii cajena, le janohin turuha cuhacaanu, Saamo cofauhanau. Cajena cojoanoo cuhin, turuhacaanu Miletoo. ¹⁶Asiau jeloon cuhin, carajanaa jerenihana jaunte, Efesoo cunaa jerene Faboro, Jorioonecuruhane beseta-Feentecosetesi bana Jerosaleeun nenea jerihana jaun, chajaaajoaain Jerosaleeun turuhane coina.

Efesoo nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru- bichauhenaauru rai ereerejiha Faborone

¹⁷Inae Miletoo turuhinte, jelai caje coaaneein, Efesoo nenacaauru- Jesocurisito ranojoihunru bichauhenaauru cotiharate Faboro. ¹⁸Inae turuuruha nii niicha cotiharateurine janate, acaauru rai:
 “Cau caa- Asia batane que turuhanune caje coaaneein, inara ainaacha ichaohanulune jaunte, inara raotojoeein canu ichao coitucuhichera. ¹⁹Itolere janonaa banana, joaereein cacha rijijieein inara aina amuhemujueein, Cana Curuaanaacha jerenohi ichajeein nerejetoonly, casuujua fononoichuru, itolere necairichanaa abaantain, canasinee rijitocuruha Jorioocurune abaantain. ²⁰Nena, atiin jianelanaala,

inara caohachanu que, tabaauru que inara loreri asae, tabaauru que nenaanaja cataaun, naaonjoaihun teinchuru, satii aonajeerera urichoo inara rai, Cana Coaunera ere beebejeein, inara relarejetoonly. ²¹Chaen nech, Jorioocuru rai, Joriooniheichuru, naaonjoaihunri raine maajeein: ‘Coaiteen enacoaunein Cana Coaunera ere tonoraain, rai Calaohi- Jesocurisito netonoai esenetaain tonoraachera,’ narejetoonly. ²²Enana laen, inae Jerosaleeun cureeuni, ucuae caletoha Cana Coaunera Suujuene jaun. ‘Naaonjoarichaauni cuura,’ naain coitucuelanaalana, caa cureeunicha. ²³Leenjiin, neseuru naineein, cuhanunejaauru naineeinchurute, cuu turuhanune, caresero cuhane caenoaain, cacairichaaururichaaaine benajaque canu rai, Cana Coaunera Suujue, acaihanejei niichane coitucuujuueun. ²⁴Nena, chaque tonajeneun. Coatia chaque nelatihei canu rai, canu ichao. Nenacae-najian, cacairichaauruhane que nellararajiaain, rachoojoein caletoa Cana Coaunera Calaohi- Jesocurisitona jaan nainana jereun. Niicha berateierenaa caohati beebejeein, jataain cacha belaiha Cana Coaunerane maajeeinna beebejereunni.

²⁵Esinae rauhijiriine, satii, cau nenuquichene raina, beeoricheeuni, Cana Coaunera Janonaa beebejihanune aonajera neeichene, coatia inae chunei enacoaunein cacohararihaain. ²⁶Nii jaunna, enene inara rai aitona jereun, rauhijiriin, nihei chunei coreniha, cha ujuaihoneein nenerihanuhine jaun, ²⁷nii chunei que suujuelanaala, satii cacha urichoo, Cana Coauneraacha jerei beebejihanune jaunna, cha ujuaihoneein nenereunni. ²⁸Aihana jaun, itolere que nainaaain, necohalajiin, caohachaaain necoeraain neein, Cana Coaunera rai ita

taojiaeraauru beraihuhe, acaauru coreniha, coroso que ohalu rai Calaohine jaun. Niicha ranojoihunru beraichanu quiete, inara cotijiaain, nii beraichaanu que inara te Cana Coaunera Suujue. ²⁹Inae amuhanune baihate, turuha uurureein nechu aansai atabinaaeneein cacha quicha rijijieein nenacaauru- cachaauru, nechu jataaen Jesocurisito ranojoihunru itajeene rijitiin. ³⁰Chaente, inara tabaauru nihanatiin, nechu jataaen joareein caje rocohin, relaa cuurureein, nii casaje esenetaain, acaauru aina cuuruha Jesocurisito ranojoihunrune coina. Nitohaneente, nechu jataaen casaje que, cacha relaa cuurureein, suujua caje rocohin. ³¹Nii jaun, inara aina, nichata ajaanacaain nihanune bana, cojoanoo netojoeein, janotiin inetojoeinchuru, inara suujuaterejetocaaunlu, casuujua fononohine coacuhin, que nainaan fonohalajiin ichaoche.

³²Nii jaun, Jesocurisito coreniha-canejeraneein nenacaauru, caa inara rai- quicha beebejei- naitoonjoa nerete, inara coroatajanereein, jelai amuritohe-riin caohachaaen coitucuhin, esenetaichene coina. Cana Coaunerate naine satiin rai cachaneein neeninuru rai aitothane tocuhaneein, inara coroatajanihane, nitohaneein coitucuhin esenetaeraauru coroatajanihane coina aitohaluna jaun. ³³Coatia, canu caohachanu que, inara relareje-tohaaunlu, nirijieein core colane. Niechu, chunei cacha cajione bajareje-tohaaunlu. ³⁴Nii jaunte, inara raotojoeein, cacoi que amihaneein quicha latei raain, canu aina nenacaauru rai netonaine, acaauruhacha lateine majeein ranune coaraain coitucuhichelu. ³⁵Nitohaneein, inara netonai, itolere janonaa bana ichaohichene coinana, inara que

coarateein, inara rai aitoraetoonlu, chaelai que jataaen carichainejeein nenacaauru coroatajanequichene coina: ‘Nenacaejetian, tihacane, raacane amuritoheriin raotojoeein nenea nainichaa, chaelai que, cairichainejeein nenea rai, cha teein coroatajanichane.’ naain cana relaalulu Cana Coaunera Calaohi Jesosone coacuhin ichaquichene coina,” naain jetao, acaauru suujuate Faboro.

³⁶Niritoha, acaauru raine baihate, neseonraain, acaauru aina jiniiquiin Cana Coaunera bajaee Faboro. ³⁷Nitohanihane janate, satiin Faboro que baalu baluuneeinchuru, loalocaainchuru coisichure. ³⁸‘Inae caachanijia cacoharariichenera,’ naain rauhijiriin biha Faborone jaunte, jataain coinaderaaure. Nii baihate, corianiha cuure, nii cunaa jerihana jaan- bote nenajaun tiaain.

Jerosaleeun cuha Faborone

21 ¹Nitohaneein, cuu Jesocurisito coreniha cana nejeraauru ratiriin, leinjiin bote cuhane fauhin, cucuana cuhane, rauhijiriin cuhinna, Cos cobenau turuha cuhacaanu. Nii cojoanoona, Rodasi cobenau turuhacaanu. Jelai caje coauneeina, turuha cuhacaanu, Patara neseu. ²Nii Patarauna, leecha bote Fenisiau cunaa eruhin, cuhane fauhin cuhacaanu. ³Nitohaneein cuhinna, Chifere cobena coarajejin situujihacaanu. Caje situhinna, cana ajaabiji nichajai que tacaain, nii Chifere ratiriin cuhacaanu, rauhijiriin Siria batane tiaain. Nii Siria auhaniha nenea Tiro cofauhanau, niicha amai rucuhele ratirihane niha nii botena jauna, cuu najauriha cuhacaanu. ⁴Cuuna, nii Tiro neseu, Jesocurisito esenetaeraauru eruhin, acaauru aina caaunsi janoneein nihacaanu. Nii janate, acaauru que coitucueratiha Cana

Coanera Suujuene jaun, coitucuhin, Jerosaleeun cuha Faborone caohateure. ⁵Nena, caaunsi janoneein, cuu, acaauru aina nihacaanune baiha, inae jelai caje amuhacaanu. Nii janate, satin, canacaanu corianiha uure, acaauru sinijieraauru, acaauru bereecuru, naaonjoaihunri aina jiniiquiin, naain nii nese bujuau tiaain. Cuuna, carene ichoae, acaauru aina neseonraain, Cana Coanera bajaacaanu. ⁶Nii baihana, acaauru rai necoein, bote cuhane fauha cuhacaanu. Nii janate, inae acaauru netonai, nenajaun cauha cuure, canacaanu que janoriin.

⁷Tiro caje cuhinna, cucuana cuhaneeincha cuujueein Tolemaidau turuhacaanu. Nii Tolemadauna turuhin, cuu Jesocurisito coreniha- cana nejeraauru eruhin, acaauru neeuruhane coitucuhin, cuu acaauru aina nihacaanu, le janohin. ⁸Nii cojoanoonna, jelai caje nesaruhin cuhin, Sesareea turuha cuhacaanu. Cuu turuhinna, Ferifi rene turuha cuhacaanu. Acate, Jesocurisito coitucuuruha cachaaaurune caina amuhemujuueein- Jesocurisito bera- “evangelista” neein afosotooru coroata- janeraauru caaunsine ne. ⁹Nii Ferifite, jenaain cacunuque, ichauhenaniha- coaain lanaquelanaala. Nii Ferifi cacunucurute, Cana Coanera caje erena raain- cacha rai beeurera- *profetacuru* ne. ¹⁰Inae janojanoheriin, cuu nihacaanune janate, tajiha turuha uhe Jodea caje, Cana Coanera caje erena raain- cachaaauru rai bera- *profeta* Acabo. ¹¹Acate, canacaanu rene turuhin, Faboro ichora raaoriin, canacaanu acatiha, raajenihane biji aina tija taotaain nichojoaainte:

“Cana Coanera Suujuete, carai be. Catohanein jetaote, Jerosaleeun, caa ichora erora teein, nejelau ataneu nenacaauru bijihu tiha cuurureein

Jorioocurura,” ¹²naain, bihana jaunna, Jerosaleeun cuha Faborone caohatiha- caanu, nii Sesareea nenacaauru aina, niqui. ¹³Nete:

“Chanuna chanaain, canu inaderaa- quiche. Canuna, itolere que jatoroaain neeun. Coatia, leinjiin canu ichojoaain, camaauruhaneicha caina jatoroaain nihaaun. Canuna naineenun, Cana Curuaanaa Jesoso coreniha ohanu Jerosaleeunne,” naainte, canacaanu tonorae Faboro. ¹⁴Nii jaunne, inae tonaain chunijihu cuaain caohatenaa nainenihacaanune jaun jihaneein:

“Coanete aihane, aina niicha jerei ichamiin- Cana Coaunerara,” naain jianichaanu. ¹⁵Nii baihana, inae nerujuueein Jerosaleeun cuhacaanu. ¹⁶Nii janate, canacaanu corianiha uure nii Sesareea nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru tabaauru. Acaaurute, canacaanu amaure Chifere cocoaicha- Manasoon rene, cuu sinihacaanu ainane caina. Inae carajaa Jesocurisito esenetaera neein niha nii Manasoonne.

Saantiaao rene turuha cuha Faborone

¹⁷Inae Jerosaleeun turuhacaanune janate, canacaanu corojeein, canacaanu raure, cuu nenacaauru- Jesocurisito coreniha cana nejeraauru. ¹⁸Nii cojoanoote, canacaanu aina cuhin, Saantiaao rene turuha cuhe Faboro. Nii janate, cuu neeure satiin Jesocurisito esenetaeraauru coaraneein nenacaauru- bichauhenaauru. ¹⁹Nitohaneinte, nii jitariin acaauru neeuruhane coitucuhane baiha, acaauru rai jitariin nunuhe caje coaunein, itolere que aina cuaain, Jorioniheichuru netonoai coroatajaniha Cana Coaunerane beebeje Faboro. ²⁰Nii jaunte: “Caohatoha Cana Coaunerara,” naain, Cana Coanera corojeein:

“Inae coaraai- ichaso. Arajii oharaan- canei cana araichuru Jorioocuru

netonoaite, esenetaaure. Satiin acaaurute, jataain cana rai nelatiha Moisesa aitoonjoane que aitiin tonoraa-cachene jerecure. ²¹Nete satiin, nejelau ataneu nenacaauru- Jorioocuru rai jete, Moisesa aitoonjoa tonoraauruhane caohateein, quichaneein nejanoha canaanaine, jabereco macohi cari saera teeuruhane caohateei, chaen cana ichaonijihanai que ichaooruhane jianein ichaooruhane coina jete aitoi, naain ii beeure. ²²Tonareei jana, canacaanu rai, nii queta. Cha icharichaacheta. Satiin cachate, cau turuhine coitucuha cureeincha. Nihei chunei coitucuelanaala nainejerinaainta. ²³Aihana jaun, cana Jorionichaachene ichao rijijieein, ichaohine coitucuuruhane coina, cau caa jenaain canacaanu aina nenacaauru- cana araichuru, Cana Coaunera rai naitoonjoa nainacuruhane coina-nenacaauru ²⁴amaau ii jiniichaaincha. Chaen iitonoai, Jorioniheichuru jana neein iicha ichai caje nuculucuhine coina, ii coturiji loroaecaain joerateein, nii ii aina unacaauruhacha teeninuuru-itolere coreteeute, rai coturiji loroaecaain joeratenaa nainecurumiincha. Nii banate: 'Acaeaentonaite, Moisesa aitoonjoa tonorae. Aihana jaun chujian nohanihate, joanreein nere rocohin coulurujueeure.' naaurureein-satiin cachaaurura. ²⁵Nena laen, Jorioniheichuru netonai esenetaaurera rai, quiricha cuhane: 'Coa acauru chosineein acaauruhacha tei- ecaanto rai- inara araichuru tenojoi- lenone quihachera. Nijiaonrihachu, ichana jabereco quiichenera. Nijiaonrihachu chaen, raro ruluhin sonojoin lenone niha natiin quiichenera. Nijiaonrihachu, nejelau ene- inara sinijierane lanaala nena aina ichaohichera.' naain laenecaanulura," naaure nii Saantiaao

rene turuhin nenacaauru- Jesocurisito esenetaeraauru coaraauru Jorioocuru-bichauhenaauru, Faboro rai.

Ita taojiaauruna jaan loreri- Teenforo asae Faboro mucuuruhane

²⁶Nii jaunte, niritiin Faboro letoauruhana jaun, nii jenaain cuu nenacaauru- Jorioocuru amaain, nii cojoanoo Teenforo acatiha jetao, acaauru aina jiniiquiin neculucoore. Nii baiha jetaote, Teenforo asae enohin jetao, "Naaonjoai banana, caa Cana Coaunera rai canacaanu aitoonjoa nainarichaunuhincha. Jana naaonjoaain banana, Cana Coaunera belaihacaanune jaan- itolere terichaunuhicha," naain jetao bee Faboro.

²⁷Inae caaunsi janone nainane lalajeeuruhane jana jetaote, Teenforo asae Faboro eruhin, cachaauru suujua rohecaare- Asia batane caje unacaauru- Jorioocuru. Nitohaneein Teenforo asae Faboro eruhin jetaote, ²⁸rene cuhin ruhanihajaaintiin leeochoaauru Isaraelitaneeuruhane cotijiaain, nujuae soaijiin:

"Canejeraauru, canacaanu coroatajanecuche. Caa cachate, itolere atane sacutaain, cacha relaa amuhemujera. Itolere Jorionichaache neecha rautai que, nechu jataaen cana cairichaa, itolere Moisesa aitoonjoan tonoraacachene caohateein, chaen, caa ita taojiaain- Cana Coaunera bajanaanaja-Teenforo quene maajeiin ereinchurura. Chaentechu, nejelau cachaauru-Curiecocuru cau enohain, caa ita taojiananaja- Teenforo aansaerate, jataaen colalajinacai niha, Cana Coaunera loreri nihana jaun natiincha," naaure jetao.

²⁹Jauriaa Efeso caje unaa Torofimo aina, nii neseu coaracuruhane jaun jetaotera, "Teenforo asae jecha nii

Torofimo enoaelu Faboro,” naain aitocure.

³⁰Nii jaun jetaote, cajihaneein suujua cuaain, satiin obajeein, soroneein ruhaneure, satiin- nii neseu nenacaauru cachaauru, codoonetiin Faboro mucuuruhane coina. Nitohaneein inae mucuhin jetaote, tarataracaain mitaure, nii ita taojiaauruhane jaan Teenforo caje. Nitohaneein tarataracaain mitaain jetaote, enonajaja- acujua fuhitocure jetao, ³¹cuu atinanacaneein Faboro sooruhane coina, niqui.

Nii jana jetaote, le lauriin Romano-curu soondaro curuaanaa- comandaanti rai beorihure:

“Leinjiin ainate, satiin nejerateeure Jerosaleeun nenacaaurura,” naain jetao beure. ³²Nii jaun jetaote, coitucuuriiin luhecotariin nii rijieeoriitiin, acaauru curuaanaacuru, acaauru rai soondarooru, naaonjoaain jitariin taojiaain jetao, soroneein cuhin, nii neuruha cachaaaurune jaun turuha cue comandaanti. Nii acaauru curuaanaacuru, acaauru soondarooru, naaonjoaain aina cuha nii acaauru comaandaantine coariin jetaote, Faboro faohacuruhane jianecure. ³³Nitohaneein cuhin jetaote, Faboro roha turuhin, Faboro mucuhin, coroatajai *cadena* que ichoharate. Nii baiha jetaote, acaauru caje bajae:

“Chatohanaina caa catcha. Chatohanaina ichae,” naain bajae.

³⁴Nii jana jetaote, cajihaneein joareein nujuaen soaichure. Nii jaun jetaote, cajihaneein, ohaohacooruhana jaun, caohachaaain rautaaain aonaain, rucuhena nainene nii soondarooru curuaanaa- comandaanti. Nii jaun jetaote, soondarooru que amaerate, acaauru loreri asae Faboro amaauruhane coina, acaauru comandaanti. ³⁵Inae acaauru lorerihu turuaain

jetaote, inanaana jaaun turuaain jetao, baijiaain Faboro inaaure soondarooru, nabana chatohaneein Faboro teeuruhane coataa, ³⁶satiin caijie cuhin nujuae soajjin:

“Coaraain atinaauchera,” naain nujuae soaichuruhana jaun.

Satiin catcha notaracae ereerejiha Faborone

³⁷Inae nii soondarooru loreri asae enoanaa jerecuruhane jana jetaote, enoauruhane ajiniha, nii le laurii soondaro curuaanaa- comadanti rai jetao:

“Erenaa nainichaunna, ii aina basiinjiin,” naain bajaa Faborone jana jetaote:

“Curieco ere inaanajian, ³⁸Taa ii, jauriaa Egipto cocoaichaneein- catcha areroo jena oharaancai sonajaain jaaoreraauru aina cuhin Romanonichaanune aina nejeratenaa neeineta,” naain bajae. ³⁹Nii niritiin bajaane jana jetaote:

“Canuna Joriooneein, jataaen nelateein nena- Romano nese tabai-Silisia batane que nena- Taroso cocoaicha neein neeunra. Atiin jereeunna, catchaauru rai erete, aonacurumiincha,” naa Faborone jana, ⁴⁰jeriha nii comaandaantine jaun jetaote, nii ininaanajaun nichaauraaain, catchaauru rai biji sarasarari Faboro, inauhene curuatoroaaain, curuaequiiin aonajeeuruhane coina. Nii jaun cuu inauhe-neeicha, curuatoroaaain aonajeeuruhane jana jetaote, Ebereeo ere cuhane cuaain:

22 ¹“Canu ere aonacuche, canejeraauru, ichauhenaauru, naaonjoaihunrina, canu jabereco coreniha caa que ere inara raite, aonaquichera,” ²naain jetaote, acaauru ere- Ebereeo cuhane cuaain, acaauru rai aitohane aonaain jetao, curuatoroaaain,

inauhene curuaaequiuin aonajeure. Nii jana jetaote, inauhene curuaaequiuin, aonajeuruhane jana jetao:

³“Canuhetonoaina- Joriooneun. Silisia batane que nena Tarosone, nejanhanaanein neeun. Nena laaen cau, Jerosaleeun fojianohineein nenaaneun. Jataain itolere coitucuhin nena- Camalieli relanojoeineina, rauhijiriin cana inoaesihuru jerenohi rijijieein nerelaain neeunlu. Nii jaunna, itolere bana, cacoichana aina cutaain, Cana Coaunera jerenohin ichana jereeeun, nii ena netojoeein ichaquichene rijijieein. ⁴Canuhetonainachu, caa Ena Nena Ichaonaa Caohacha esenetaain tonoraain- sacuurera rohecaain, atinanacaneinchuru, tabaauru mucuhin caresero cuhaneeeuru, teratenajarejetoonu, satiiin quichaauru, enecuru, naaonjoaihunru aina curuaae-caain. ⁵Satiiin batirichuru curuaanaa, satiiin Jorionichaachene coaraneein nenacaauru ichauhenaauru, naaonjoaihunrite, rai nota que nii coaraneein neeure. Acaaurute, nii Damasoco nenacaauru cana araaichuru- Jorioocuru rai, quiricha letoaaure, jerecuruha acaauru netonoaine, Jesocurisito esenetaeraauru ariin mucunajaain, cau Jerosaleeun uhanajaanune, caseteco coaracuruhane coina,” naain jetaote:

**Jesocurisito coitucuhin, esenetaane
nunuhetihane beebejiha Faborone**
(*Ich 9.1-19, 26.12-18*)

⁶“Nete mucunajaanune coina, Jorionichaachene coaraneei nenacaauru ichauhenaauru caje erena rocohin, aina Damasoco cuhanune jana, enoto chujutaain turuhelalajeiin, bero cuhane cuujihanune jana, luhantiin, dede caje conotiin, luhecotariin canu que jilenete. ⁷Nii jaunne, coasiha nuluna caaun, nii

canu cunaja caje nalatoon atane ichoae. Nii janate, canu curuaa que, cacurujua-teen: ‘Saoro, Saoro, chanuna, jataain, caniha nejerateein cacairichaaeriin, carerojoeacaaita.’ ⁸naain tonihana janane:

‘Chaneein inaate Curuaanaa.’ naain, bajaanune janate:

‘Canuna, nii iicha cairichaaerii Nasarete cocoaicha- Jesoso neeunra.’ naain catoonrae nii erena. ⁹Nii canu corihaniha cunacaauru netonoaite, nii cono coaraain, acaauru netonai nesoonetoore. Nete laaen, nii carai irihane aonacurene. ¹⁰Nii jaunna:

‘Chatohanaina ichareeunte, Curuaanaa,’ naain bajaanune janate:

‘Chajaain nimichuhin, nii cuujueeine jaau Damasoco neseu cunihute, cuu, ichei, iicha chanenenu beeuruhinera.’ naain, catoonrae Cana Curuaanaa.

¹¹Nii jana, maosaneein caratiriha nii conone jaunte, canu biji que canu mucuhin, canu taraetaraecaain, camaaure nii canu corihaneraauru, Damasoco neseu tiaaincha.

¹²Nii janate, cuu nelu, leinjiin cacha-Ananihasineein curuajaain, nii Damasoco neseu. Nii jetaote, jeriha Cana Coaunerane rijijieein, rauhijiriin caohacha ichaain, Moisesaacha laenailu tonoraeraneein ne. ‘Acate, caohacha cachanein nera.’ naauruha que, satiiin Damasocoo nenacaauru- Jorioocuru.

¹³Nii Ananihasite, turuhin cacoharaain: ‘Ichaso Saoro, coaiteen, enacoauneein conohine inotara.’ naane rijieeoritiinte, inae enacoauneein conoha canotane jaun, nii Ananihasi coaraaun.

¹⁴Nii baihate, carai:

‘Cana inoaesihuru Coaunera- Cana Coaunerate, ii coaraain, ichotijiae, niicha jerenohi coitucuhin, esinae rauhijiriin caoacha nejesina icharaneein nena coitucuhin, chaen raaje nujuae

caje ichei irihane aonaaine coinara.
¹⁵Iite, ichaajenihane, nii iicha coarai coaraneein, aohanraneein, beebejiha curiquiin, itolereenein chauratane quenacaauru sacutaaincha. ¹⁶Chajaain, caeneeneje lanaala cuhin, Cana Curuaanaa Jesocurisito bajaain nebaoti-saerateeute, ii colucomiincha.' naain caletoea nii Ananihasicha," naain jetaote:

"Naaonjoaainte, Jorioonihichuru rene caletoea Cana Curuaanaara," naain beebejiha Fabrone

¹⁷"Inae Damasoco caje cauhin, Jerosaleeun turuhin, cuu nenea Teenforo asae enohin, Cana Coaunera bajaanune janate, carai ecocoe Cana Curuaanaara. ¹⁸Carai ecocohinte: 'Chajaain luhecotariin caa Jerosaleen caje amuura. Cauhachaneein canu ere beebejeeine, coatia chesenetaaururihaainta.' naane janane: ¹⁹"Canu Curuaanaa, acaaurute, raotojoein, satiin sinacocacuru nainein ii ere tonoraerauru mucuhinchuru raanu, caseteconeeuruhane coinane coitucuurera. Chaentechu, tabaauru faoharatihanune coitucuuere raotojoeincha. ²⁰Chaen, ii ere beebejera Eseteba sohin jaoruhane coina, mucuhin, ajeri que bodoosihuruhane janane, cuu neeunlu canuhetonoai, sohin jaoruhane coarajihanune coinara. Chaennachu, canu, nii soeraauru cachaauru- cajione beraichaneein neeunlura.' naanune saijieente:

²¹"Chajaain cuhachanihura. Canune eletohaau, coriajai ataneeuru nenacaauru rai, canu ere beebejiha cuhine coinara.' naain caletoea, Cana Curuaanaara," naain jetaote, acaauru rai, beebeje Faboro.

Comaandaanti bijihu niha Fabrone

²²Nii jaun jetaote, inauhene aonajeonrihuruhane baiha jetao, nujuae soaijiin jetao:

"Ichaonaa nainiheine caa cachata. Letonoanein, caa cana rai chauratane caje betacaainera," naauruha ²³nujuae soaijiin, cajionene maajein romasiinchuru, cajihaneein ucuun cuaainchuru, butuuneneenanain rijaainna jaun jetaote, ²⁴soondarooru loreri asae, Faboro joerateein jetao, bisichate niqui soondarooru curuaanaa- comaandaanti, "Naaonjoain ichacaunne corenihate, caniha obajeine caque nejerateeurera," naain biha Fabrone coina niqui.

²⁵Nejetaote, inae bisihuruhane coina, ichohacuruhane jana jetao:

"Roma rai sioraranooru nihanatiin, bisichene coina nootejian- cocoainano- joineein neeicheta," naain bajaain jetaote: "Nii ichoea tacaain, niheichu, 'Naaonjoaain corenihate, ai caa cachara.' naain coitucueralanaala, Roma rai siorarano casetecana nainiheecheta," naa nii comaandaanti que jauriicafitaan rai Fabrone jaun jetaote, ²⁶nii comaandaanti coinetein jetao:

"Coaraain aihu, taa cacha ainara, Roma rai siorarano jetaora," naain jetao be nii cafitaan.

²⁷Nii jaun jetaote, Faboro rohan nichuuntaain jetao:

"Esinae chachu rauhijiriin, Roma rai siorarano neeinta," naain bajaa nii comaandaantine jana jetaote:

"Esinae rauhijiriine aca neeunra," naa Fabrone jaun jetaote:

²⁸"Caraita, banejelanaala core coriqui que, Roma rai siorarano nihanune coinara," naa nii comaandaantine jana jetaote:

"Canu nejanoha caje coauneeina aca neein neeunra," naain jetao, tonorae Faboro.

²⁹Niritoha Fabrone aonain jetaote, caje amuhacoaure nii bisinaa jereraauru. Nii comaandaanti netonoain jetaote, coasiha nesoonete, Roma rai

siorarano nihane saijieein, *cadena* que Faboro ichoaratihana jaun.

**Jorioocuru curuaanaacuru,
acatiha niha Faborone**

³⁰Nii chojoanon jetaote, caohachaain rauhijiriin, Faboro colurujueeruhane jaan leranu coitucuha rauhijiriine coina jetao, jauriaanejeein Faboro caje *cadena* batuhichateein, jitariin Jorioocuru curuaanaacuru, batirichuru curuaanaacuru, naaonjoaihunri taojiaerate comaandaanti. Nitohaneein, taojianaarateein jetaote, nii baiha Faboro raerateein, acauru acatiha te jetao, cuu irihane aonajeeuruhane coina.

23 ¹Nii jaun jetaote, nii Jorioocuru curuaanaacuru netaojiaain nenacaauru coarajeein jetao:

“Chasocuru, enanetojoeine ichaajoeein raotojoein casuujua coaraain neeun, Cana Coaunera notaracaae,” nae jetao Faboro.

²Nii jaun jetaote, cuu niha batirichuru curuaanaacuru curuaanaa- Ananihasineein curuajaine jaun jetao, nii Faboro roha nenacaauru letoae jetao, nii Faboro ujuae faohitocuruhane coina.

³Nii jaun jetaote, nii batirichuru curuaanaacuru curuaanaa rai:

“Cana Coaunera netonaite, ishoerateerein, coitucuha nocoetohi inatiin, caohachaain ishujua coariheei rijitohina jaunra. Esinae rauhijiriin baaso ichacaune coaraaine, aitoha Cana Quiricha cuhanene tocohaneein ichaaine coinat, nii ii nelauriana jaun, nelauriaai. Coatia aitoha Cana Quiricha cuhanene roroitin, casoerateine coina niheita,” naain jetao tonorae Faboro.

⁴Nii jaun jetaote,

“Niritiina, Cana Coaunera rai batirichuru curuaanaacuru curuaanaa nocoeje chanureeite,” naaure jetao, nii cuu- nenacaauru.

⁵Nii jaun jetaote,

“Batirichuru curuaanaa nihane coitucuhaaunnaate, chasocuru,” naain tonoranajaain jetao, “Cana Coaunera Quiricha inoaei cuhane: ‘Coaa inara curuaanaa que, tonaain baasoneein iriachera.’ naa natiinna, coitucuenihanune jaun aitoonra,” nae jetao Faboro.

⁶Nii baiha jetaote, “Caa batirichuru curuaanaacuru tabaaurute, sadoseeone. Jana tabaaurute, fariseeocurune,” naain, nainaan coaranajaain jetaote:

“Chasocuru, canuhetonaina fariseeoneeun, fariseeocaje nefoeratenaaneein nena nichaanna jaun. Canuhetonai, ichanana nainiha onacaaurune esenetaanune corenihate, cacolurucure,” nae jetao tonijiaain Faboro.

⁷Niritoha Faborona jaun jetaote, nejesinajeein, ita cotaicha rijitocure nii fariseeocuru aina sadoseeocuru. Niritiin jetaote, ita cotaicha rijitiin jetao, ita caje nelerucure, ⁸“Ohane baiha jera, caje ichanaai nihei cacha. Chaen jera nihei Cana Coaunera letono- anjeraauru. Chaen jera nihei cacha suujue, cacha corii,” naauruha sadoseeocurune jaun. Jana, fariseeocurute laaen, niha nitohanaine esenetaaure, itolereenein. ⁹Nitohaneein, cuu ita rai nujuae soaichuruha, satiin cuu nenacaauruna jaun jetaote, fariseeocuru laurineeruha nii cuu nenacaauru cacha relaaurerana jaun jetao, Faboro cocoeratihani nimichuhin jetao:

“Coatia chatohaneei baaso ichaain nihei caa cachata. Jerihanete, leeinjiin suujue, rai erecaihara. Ainihane, Cana Coaunera letono leeinjiin anjerate rai erecaihara,” naaure jetao, nii Cana Coaunera Quiricha Inoaei que cacha relaaurerana- fariseeocuru.

¹⁰Nii jaun jetaote, jelai choae jauheco-tojoeriin, nejesinajeein ita suujua rohecaain, ita que nejerateeuruhana

jaun jetao, nabana cunaitaain, Faboro teeuruhane coataa jetao nii coasiha rai soondarooru tabaauru cotijiaain jetao, nacoauneein jelaiha soondarooru loreri asaee jetao Faboro joerate, nii soondarooru curuaanaa- comaandaanti.

¹¹Nii cojoanotiin, Faboro rai ecocohin jetaote:

“Chaque casilanaala, laraajiin, chaque tonajelanaala, raotojoein neura. Cau Jerosaleun, quere beebejeine rijitjoein, jerichanetojoein, Romau cuhin, Romau nenacaauru rai netonai, quere beebejeinete nera,” nae jetao Faboro rai, Cana Curuaanaa.

**Ita suujuau tacaain,
Faboro sohin jaonaa jerecuruhane**

¹²Nii cojoanoon jetaote, janone ita suujuau tacaare Jorioocuru tabaauru, Faboro sohin jaoruhane coina. Nitohanein, ita suujuau tacaain jetaote:

“Faboro sohin jaonareein tiaain, coatia lenoneein, acau coriahacacheein. Jana, nii saijieein, Faboro sohin joelanaala lenoneein, acau cohin, naaonjoaacachene, cana carichaaaine Cana Coaunerara,” naaure jetao,

¹³Jenachoonca amuritiin Jorioocuru, Faboro sohin jaoruhane coina, ita suujuau tacaain. ¹⁴Nitohanein, coaacuruhana jaun jetaote, batirichuru curuaanaacuru, Jorioocuru coaraauru bichauhenaauru, naaonjoaihunri rene turuha cuure jetao. Turuhin jetaote:

“Faboro sohin jaohacaanune reein tiaain, coatia lenoneein, acau coriaacaanuhinta. Jana, nii saijieein, Faboro sohin joelanaala, lenoneein acau cohin, naaonjoacaanune, canacaanu carichaaaine Cana Coaunerara,” naaure jetao, acaauru rai. ¹⁵Niritiin jetaote: “Aihana jaun, inara le lauriin neiniquichene, inara leeochoauru aina, nii coaraneein neiniquichene, esine

rijitjoein eresi: ‘Caohachaaain rai rucuhencacai bajaacaanu cajene coina.’ naain esine rijitjoein, comaandaanti caje bajaain, cotihacuchete, inara rene jaoha uuruhane jana cojoaain, turuasi-churuhane ajiniha, sohin jaohacaanura,” naaure jetao.

¹⁶Nii jana jetaote, beeorihuruhana jaun jetao, coitucuuriin, nii Faboro rai biha cue jetao, soondarooru loreri asaee turuhin, rai calaohi riji- rai bai calaohi. ¹⁷Niritiin bihane jaun jetaote, leinjiin cafitaan cotijiaain jetao,

“Carai caa enamanaa amaaui comaandaanti renete, leinjiin erenaa beenera,” nae jetao Faboro.

¹⁸Nii jaun jetaote, nii enamanaa amaain jetao, comaandaanti acatiha turuhaain jetao,

“Nii caseteconein nena Faborote, carai ereein caletoe, ii rene caa enamanaa turuanune, ichei leinjiin erenaa bihane coinara,” naain jetao, biha nii cafitaan, nii comaandaanti raine jana jetao, ¹⁹biji que, nii enamanaa mucuuriin taratarajiaain, jelai amaain jetao:

“Tonai erenaate carai benaa jereeita,” naain bajaane jana jetaote:

²⁰“Jorioocurute, ita suujuau tacaare, ii caje bajaauruha eresine, nii coaraneein nenacaauru rene Faboro letoaaine coina jetao. Esine rijitjoein: ‘Caje rai rucuhencacai bajaacaanu raotojoeine coinara.’ naaururein jetao. ²¹Nijiaonriha, nii esenetaain neenera.

Jena choonca amuritiin acaauru cachaaurute, cohacure, bujuaihu netiin, letonoa jatoroaain, Faboro sohin jaoruhane coinara. ‘Faboro sohin jaonaa reein tiaain, coatia lenoneein, acau coriaacacheein. Jana, nii saijieein, Faboro sohin joelanaala, lenoneein acau cohin, naaonjoaacachene, cana carichaaaine Cana Coaunerara.’

naauruha jetao. Leinjiin, ii letoaineeicha jetaote, cohajeeure,” naain biha nii enamanaane jana jetaote:

²²“Nijiaonriha, caa carai beeine rijitiin, chunei cacha rai beenera,” naain jetao, nii enamanaa suujuateein letoae nii comaandaanti, cauha cuhane coina.

Coberenadoro Ferisi acatiha nerujue coina, Faboro letoaauruhane

²³Nii jaun jetaote, coroatajai rai cafitaan-curu cotijiaain, letoanajae jetao, coroata fashai soondarooru taojiaauruhane, tijaacha que cuuruhane coina. Jana, caaunsi chooncanein cabario choae cuuhenuuru, naaonjoaain nerujueeuru coina. Jana coroata fashai rejoin aina cuhenuuru, naaonjoaain jetao nerujueeure, Sesareea cuuru coina.

Nitohanein jetaote, netoona rijihu amuritoheriin, Sesareea cuuruhane coina jetao, niritiin erenaa te nii comaandaanti.

²⁴Chaen jetaotechu, nicheae cuha Faborone coina, leeiijiin cabario teratein jetao: “Nijiaonriha chatoanein cunaitaauruhane nainatejeein amaaichenera.

Nirijieein raotojoein raurono turuanichuchera,” naain jetao, caohatiin beraichateein, Coberenadoro Ferisi rene, Faboro turuerate jetao nii comaandaanti.

²⁵Chaen jetaotechu, acaauru aina quiricha laenaain letoae, Coberenadoro rai, nii comaandaanti. Cuu jetaote, nii niicha letoai quiricha cuhane jetao:

²⁶“Jataaen caohati Coberenadoro Ferisi neeine raina, ii coacuhin caa laenaain, ichei letoaaun. Canuna Calaoudio Lisihasi neeun. ²⁷Jorioocurute, caa leinjiin cacha mucuhin, sohin jaonaa coaacure. Nena, Roma rai siorarano nihane coitucuuiriin, canu rai soondarooru taojiaain, acaauru aina cuhin ichoterateeun.

²⁸Nitohaneeinna, ‘Cha jaun cha. Cha corenihacha caa colurujueeureta.’ naain caraajenihane coitucuhanune coina, acaauru coaraauru bichauhe-naauru- rene amaaunlu.

²⁹Nitohanein, amaain bajaanune janate, acaauru quiricha cuhane aitothane rijijieein que aitiin, joareein colurujueeure. Niha chatohanein, sohin jaoruhana jaan lera colane techu, sohin jaonaa jerecure niqui. Nieichu, nii caresero cuhane nihane jaanu lera nihanatiin, nete, nii choae tacaain, sohin jaonaa jerecure.

³⁰Nitohanein, sohin jaonaa coacuruha Jorioocurune coitucuurina, caa ii rene letohaun. Chaen-nachu, raotojoein, ii acatiha, caohachajein colurujueeruhana jaan lera beein, rucuhecuruha caa colurujueeurerane coina aitoonra,”

naain jetaote, quiricha laenaain letoae Coberenadoro Ferisi rai, nii comaandaanti.

³¹Nitohanein, erenaa teein letohanajaa comaandaantine jaun jetaote, Faboro amaaure jetao, janotiin nii soondarooru, Antipatriau tiaain, nii letoanajaane rijijieein.

³²Nii chojoano jetaote, jelaiha soondarooru loreri asae cauha cuure nii tija que cunacaauru soondarooru. Jana cabario choae cunacaauru jetaote, Sesareea tiaain cuure jetao, Faboro jiniichaa. ³³Nitohanein, cuhin jetaote, Sesareea turuhin jetao, nii Coberenadoro rai, nii comaandaanti letono- quiricha teein jetao, Faboro netonai teure jetao. ³⁴Nii jaun jetaote, quiricha jasaracaain ereretaain coaraane baiha jetao: “Chaa cajete, unaa neeita,” naain Faboro caje bajaa nii coberenadorone jana jetaote:

“Silisia batane cajena unaa neeunra,” naain jetao rai be Faboro. Niritiin rai biha Faborona jaun jetaote:

³⁵“Inae tururuha nii icholurueraaunena, ii ere aohareeunicha,” nae jetao Faboro rai, nii coberenadoro.

Nii baiha jetaote, nii caohatiin ajeri caje- Erodesi charatenohin- loreri asae Faboro fuerate, caohatiin beraichateein.

Coberenadoro Ferisi acatiha ereejihia Faborone

24 ¹Saoqui janohi baiha neeoriiin jetaote, turuha uhe nii batirichuru curuaanaacuru curuaanaa-Ananihasi, acaauru bichauhenaauru tabaauru, ita coulurujueerera coroatajanera Teeorotorosi neei curuajai *abogado*, naaonjoainuri uhaain turuha uhe. Acaauru jetaote, nii coberenadoro acatiha nichaauraaure, Faboro coulurujueeruhane coina. ²Inae nitohaneein, Faboro mitaain, turuaauruhana jaun jetaote, nii coberenadoro rai ere jetao nii *abogado* Teeorotorosi:

“Jataaen narihara, curuaanaa Coberenadoro. Ii corenihate, raotojoeein nihacache. Narihara, itolere coitucuhin, caohachaaain cana atane rucuhaca, nitohaneein ichaaaine coreniha. ³Itolere sacutaain, nitohaneein ichaaaine coitucuhacaanu, inetono janonaa bana. Jataaente, caohati coberenadoro neein neeicha, Ferisi. Jataaena, ii coroaajihacaanu banejelanaalara,” naain irihane baiha jetaote, inae Faboro coulurujuenaa nunuheteein jetao:

⁴“Nabana, ii rai caeneenejihacaanune coataa, atiin canacaanu aonaauna irihacaanu. ⁵Caa cachate, itolere baaso uhai nejesima ne. Acate itolere, cana rai chauratane sacutaain amuhemujueein, Jorioocuru lerurucoai nejesina ne. Acate le laurii cacha- nasarenoneein curuajaihuri curuaanaa neein nenea nera. ⁶⁻⁷Chaentechu, rautaejihacaanune asajajeein, nejelau cachaauru enoae Jorionichaanune rai Teenforo asae. Nii

corenihana, mucuhacaanulu. ⁸Caje nachuinti bajaate, esinae rauhijiriin, itolere ichaane coreniha caa coulurujihacaaune coitucuhi,” naain jetao, nii Faboro coulurujuee nii ita coulurujueeruha joricocurune, acaauru coroatajanera- *abogado* Teeorotorosi, coberenadoro Ferisi rai.

⁹Nii jana jetaote, jerichanetojoeein cuaain coulurujueere nii cuu nenacaauru leeochoauru Jorioocuru netonai. ¹⁰Nii ainate, Faboro rai, bijilalari jetao nii coberenadoro, irihia Faborone coina. Nii jaun jetaote:

“Nihei chaque tonajelanaalana, ichei erereeni cajabereeo coreniha, ii cana atane rai- itolere rucuheraanu que nenaaneei, bajaanacaain, inoaelu caje coauneeine coitucuhanune jaunra.

¹¹Lechoonca coroata janoheca, Jerosaleeun turuhin, Cana Coaunera bajaebajaecaaunera. ¹²Coatia chunei cacha aina, ita cotaihajihaanune jana caurucuruhi, chaaelai janonaa banata. Niheichu chaen, ita taojiananaja-Teenforo asae nihanatiin, chunei cachaauru rohechahaunta. Niheichu, ita taojiaauruhane jaancuru sinacocacuru asae nihanatiin. Niheichu, cuu netiin chunijiun cachaauru rohechahaun. ¹³Nii jaun, nihei, chunijiun cuain tonaain cacoluruecuruha caa cachaaurune jaanuta. ¹⁴Nena caraajenhane, canu ichao bereeunicha, rauhijiriin. Canuna cana inoaeshuru coauneraneein nenea Cana Coaunera rai niicha jerei icharaneein neeunra. Nii Ena Ecoona Ichaonaa Caohacha-Jesocurisito tenojoine, canu, esenetaain tonoraun, Cana Coaunera ere bera inoasiuruhacha laenanohineein nenea nihana jaun. Nete, nii canacaanuhacha esenetai que, ‘Caqueje nelatihei,’ naaure, caa canu coulurujueracuru.

¹⁵Aihuruhane rijijieina, canu netonai inae cuu tihane bana, satiin onacaauru ichaterichaaain Cana Coaunerana jaun, ichanacururichaaain nechu aansaineein onacaauru, caohacha cachaneein naaonjoainurine esenetaaun. ¹⁶Nii jaauna, caohachaaain rauhijiriin, jeriha Cana Coaunerane rijijieein, casuujua coaraain neeun, Cana Coaunera notaracae, satiin cachaauru notaracae maajeein. ¹⁷Itolere sacutaain, cajihanein amuhemuhecaaan bajaana-caaine baihana, coriqui uhaain, jelaiha canu ataneu caaun, itolere que necairichajeein ichaonacaauru rai teein acaauru coroatajanichaaunne coina, chaen, Cana Coaunera bajanaanaja coloheri Teenforo asae, Cana Coaunera rai, itolere lenonecuru sohin tihanune coinara. ¹⁸⁻¹⁹Nii ina ichaaun, nuculo-cohin, canu couturi loroaloroariin joeratihanune baiha, aitoha cana Quiricha Inoaesi cuhanene rijijieein. Coatia arajii cacha codoriaain, ichahaaunluta. Niheichu chunei cacha rohecaenihanune janate, nii ita taojiananaja Teenforo asae canu coaracurelu- Asia batane caje unacaauru tabaauru Jorioocurura. Acaaurutejian uhin, cacoluruhecuruhane laaen caohachae, esinae rauhijiriin chatohanai baaso ichacaunne coaracuruhane. ²⁰Nete uurene. Caa cau turunacaauru Jerosaleen caje unacaaurute, Jorioocuru curuaanaacuru, batirichuru curuaanaacuru, naaonjoaain acatiha tein, acaauru rai, cacoluruhecuruhana jana, ecu neeurelura. Acaaurute aihane jaun naine, chatohanein baaso ichacaunne coitucuhin cacoluruhecuruhane caohachae, nete nainecurenera. ²¹Acaihanejei, nii cacoluruhecuruhane banaachana, satiin codoaquiin aonajeecuruhane jana, tonijiaain: 'Ichanana nainiha onaane esenetaanune

corenihacha nachura, cacoulurujueein, canasina coaquichete.' naaunlura," naain jetao be Faboro.

²²Nii jaun jetaote, inae raotojoeein, Nii Ena Ecoona Ichaonaa coitucuha, nii coberenadoro Ferisine jaun jetao, nirijieein nii ratiriin:

"Inae turuha comaandaanti Lisihesine banana, inara cotiaratereeni enacoauneein, nii neruujue coina," nae jetao, Ferisi.

²³Niritiin jetaote, nirijieein mucuhineein Faboro sirichuruhane coina, cafitaan rai aite Ferisi. Chaen raotojoeein Faboro rene turuhin, rai niicha latei tein naaonjoaain, aina erena nainecuruha belaichaurune coina jetao aite. ²⁴Nii cojoanoo cojoanoo jetaote, nacoauneein turuha uhe Ferisi, rai comasai Dorosila aina. Nii comasai jetaote, Jorioocuru bene ne. Nitohanein turuhin Faboro cotihara-tiha Ferisine jaun jetaote, turuhin acaauru rai Jesocurisito esenetaain, tonoraane que, acaauru rai ereerejilha Faborona jaun jetao, cuu rautatiin aonajeeure, itolere que, acaauru rai ereerejihana jaun. ²⁵Ne jetaote, "Caohacha nejesina ichaechajeein ichaoinete caohachae. Jana baasohacha ichajeein ichaohine caoachai, inae cuu tihane bana, satiin colurujiha curichaaain Cana Coaunerana jaunra," naain rai biha Faborona jaun jetaote laen nesoonete, nii Ferisi. Nesoonetiin jetaote:

"Inae, chajaain caunihu. Inae nainichaaune banana, coaiten ii cotiharatereenicha," nae jetao, Faboro rai, Ferisi.

²⁶Niritiin jetaote, coriqui que, coretiha Faborone jeriha, jianihane coinana jaun jetao, araai saain nihane cotijiae, rai irihane coina Ferisi.

²⁷Nirijieein, coroata jaanacaain ichaane

baiha jetaote, coberenadoro nihane caje jetao mitue Ferisi. Inae mituha Ferisine jana jetaote, coreenraniha enoe- Forisio Fesetoneein curuajai. Ne jetaote, jecuruha Jorioocurune rijijieein ichaane coina jetao, caseteconein Faboro ratiriin jetao, mitue Ferisi, nabana baasoneein cotaairiin coaracuruha Jorioocurune coataa.

Feseto acatiha niha Faborone

25 ¹Inae coberenadoro nihane coina, Sesareea turuhin, coberenadoro neein enohane baiha jetaote, nichata janohane cuhane jetao, Sesareea caje, Jerosaleeun cue jetao Feseto. ²Nii jana jetaote, cuu rai Faboro couluru-jueure jetao, nii Jerosaleeun nenacaauru, batirichuru curuaanaacuru, Jorioocuru rai jataaen nelateein nenacaauru naaonjoainuri jetao, Faboro coulurujueure. ³Nitohanein, couluru-jueein jetaote:

“Atiin canacaanu rai, cau Jerosaleeun nii Faboro joerateeura,” naain bajaure jetao, bero cataaun coharateein, Faboro sohin joerateeuruhane coina coacuhin niqui. ⁴⁻⁵Ne jetaote:

“Cuute, Sesareea caseteconein nedaelura. Nena, ena chajaaajoaain jelaiha cureunnicha. Inae jelaiha cuhanune janate, nainecure cajiniichaain uhin, cuu teein, chaaelai que situha, nii cachane, coulurujuenaa nainecure inara rai jataain nelateinein nenacaauru- cocoainacaihurura,” naachae jetao, acaauru rai Feseto.

⁶Nii Jerosaleeun, fosa janone nihane, lechoonca janoneein nihane baiha jetaote, jelaiha Sesareea cauha cue jetao Feseto. Nii chojanoo jetaote, ita coulurujueureru rucuhacuruhana jaan coloheri- *tribonal* asae rori ichoae nelauriaain jetao, Faboro raerate. ⁷Inae Faboro turuaauruhane jana, enoha

Faborone jana jetaote, rohan nichuuntaacoaain jetao, coulurujueure Jerosaleen caje uhin turunacaauru- Jorioocuru. Itolere baaso cuhane cuaaichuru, joereein caje erenaa rocohichuru, coulurujueure jetao, baaso ichaenihane sainejeein. Nii jaun jetaote, esinae rauhijiriin erenaa nihane coitucuurene. ⁸Nii jaun jetaote, acaeaentoni, rai jabereco coreniha jetao:

“Coatia chatonai baaso que irihaun, Jorioocuru aitoonjoa, Jorioocuru ichao coacuhinta. Niheichu, ita taojiananaja Teenforo coacuhin irihaunta. Niheichu Romanocuru curuaanaa coacuhin irihaun baasoneinta,” naain jetao, ere Faboro.

⁹Nii jaun jetaote, caohachaain Jorioocuru aina nedanaa jerihane jaun jetao:

“Cureeina Jerosaleeun, cuu teein nii ichei rucuhacai rucuhecaanne coinaneta,” naain jetao, Faboro caje bajae Feseto.

¹⁰Nii jana jetaote:

“Nena jerichanejeein, Romanocuru curuaanaa- cana netonai curuaanaa- eenferadoro icharatenohi neruujuenaanaja coloherihu *tribonal* asae caa neeun, cau teein neruujuenaa nainichaaune coinara,” naain jetao, tonorae Faboro. Niritiin tonoraain jetao te: “Ti te, raotojoein Jorioocuru rai baaso ichaenihanune coitucuhin neeicha.

¹¹Esinae rauhijiriin, jataain baaso ichaain, baaso que situhin nihanune coaraain, nii coreniha casohin cajaaonaa jerera nihane, coatia nii caohaterihaaun, coatia onaa coasihaaun. Jana, esinae rauhijiriin, erenaa nenihane, nihei chunei acaauru rai canu tenaa nainihe, casohin cajaooruhane coina. Nii jaunna, ii caje bajareeunni, raajenihane canu rai- rucuhacai rucuheca Romanocuru curuaanaa- eenferadorone coinara,” nae jetao Faboro.

¹²Nii jaun jetaote, nii cuu nenacaauru rai coroatajaneraauru caohachaain

suujua rauhi coaraaauru caje jetao bajae Feseto. Nitohaneein, bajaane baiha jetaote:

“Inae Romanocuru curuaanaa, ii rucuhacane coina bajaaina jaunte, Romanocuru curuaanaa rene curiquincha,” nae jetao Feseto, Faboro rai.

Curuaanaa Aquirifa acatiha niha Faborone

¹³Nii baiha neenejeein jetaote, namujera Berenisi aina jiniiquiiin cuhin, Sesareea turuha cue, curuaanaa *rey*-Aquirifa, Feseto coaraane coina. ¹⁴Cuu araai janohin aina niha- nii curuaanaa jaun jetaote:

“Cautene leinjiin cacha caseteconein Ferisiicha ratirilura,” naain jetao, bee Feseto. ¹⁵Niritiin beein jetaote: “Jerosaleeun turuhanune janate, carai couluru-jeeurelu batirichuru curuaanaacuru, saain Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri, caseteaanune coinara. ¹⁶Nena, acaauru rai: ‘Coatiha nainihei aonaeniha cachane jana, nedaa couluru-jueein niha namute cachane, nii coulurujuenojoi cacha caseteacaain, chatoanein teein, sohin joaera jereein, naaonjoaain niha Romanocuru rai rauhineti. Niha ita coulurujueranete, ita acatiha netiin, nii colurujera aina iriha nii coulurujuenojoinete jere Romanocuru rai rauhicha.’ naaina acaauru rai beeeunra,” naain jetao beebeje Feseto. ¹⁷Niritiin beebejeein jetaote: “Nii jaunna, cau tururuha nii satiin coulurujuueurerane jana, nii cojoanoo-necoriin, cacha rucuhacaunna jaan coloheri *tribonal* asae rori ichoae nelauriaain, nii cacha raerateeun, nii rucuhacaunne coina, ¹⁸inacojoein niqui, ‘Chatohaneein jecha sosereein, chatohaneein Romanocuru curuaanaa aitoonjoa tonoraa cachane caohatihane

coreniha jecha carene letoaaure.’ naain niqui. ¹⁹Nete, leinjiin acaihanejeein, nii acaauruhacha esenetai que aitiin, chaen nii onaalu Jesosoneein curujai queecha maroain coulurujuueure, ‘Enanetojoein jete, ichoae,’ naa que Faborona jaun. ²⁰Nii jaunna, nii aina, chaa coitucuenihanune jaun, Faboro rai: ‘Cureeina Jerosaleeun, cuu nii ichei rucuhacai rucuhequine coina’ naain bajaanun. ²¹Nii janate, ‘Cana curuaanaa, Romanocuru curuaanaa eenferadoro jete, rucuhere raajenihane,’ naain bajae, cana curuaanaacha rucuhacane coina. Nii jaunna, rucuhaca eenferadorone coina letoaanunereein tiaain, caseteconein nihane coina aitoon,” naane jana jetaote:

²²“Canuhetonaina, iriha nii cachane aohana jereeeunra,” nae jetao, curuaanaa *rey* Aquirifa, Feseto rai. Nii jaun jetaote:

“Eresite aohanriquiincha,” naain jetao tonorae Feseto.

²³Nitohaneein jetaote, nii cojoanoo, ita taojiaauruha cachaauruna jaan coloheri asae, netaojiaauruhane jana, enoha cuure jetao, jataain nelateineein neeuruhane coarateein Berenisi aina, *rey* Aquirifa, chaen soondarooru curuaanaacuru aina nii cuu nenacaauru nese cocoaichacuru, jataain nelateein nenacaauru naaonjoainuri aina jiniiquiiin. Nii jana jetaote, Faboro joracateerein jetao, raerate caresero caje, Feseto. ²⁴Nii jana jetaote, inae turuaauruhane jana:

“*Rey* Aquirifa, satiin cau canacaanu aina netaojiaain nenacaauru, nocoaca cacha coulurujuenojoin. Satiin Jorioocurute, carai coulurujuueure. Saain Jerosaleeun nenacaauru, cau Sesareea nenacaauru, naaonjoaihunrite nujuauen soaisoaihanaain, ‘Sohin joaerateeura.’ naain jataain ohane jerecure. ²⁵Nete, chatoaneein baaso ichaene, caa cacha.

Nihein sohin jaoha- cachana jaan leranu carai. Nete raajenhane rucuheca- cana curuaanaa- Romanocuru curuaanaa- eenferadorone caina, bajaana jaun, inae nii jerichaauna jaun, ucuae letoareeunicha,” nae jetao Feseto. ²⁶Niritiin jetaote:

“Nete nene, ‘Naaonjoain que situhin, naaonjoain ichaana jaunte, caa cache coulurujueeurera.’ naain beein, laenaain, canu curuaanaa Romanocuru curuaanaa- eenferadoro rai, beein quiicha letoaaene. Nii jaunna, satiin cau neeichene jaun, caa raerateeun, caohachaaain, ii cau neeina jaunra curuaanaa Aquirifa. Inara acatiha teein, bajaanune, raotojoein tonaain ereeuruhane, laenaain letoanaa nainichaaun, cana curuaanaa eenferadoro raine coinara. ²⁷Jana, ‘Naaonjoain corenihana, caa ii rene, caa cache letoaaunra.’ naain chaaelai que tonaain benihanunete, ‘Chanuna joaareein, caa cache letoae, lera colane.’ naain nii que, nererojoeicare cana curuaanaa- Romanocuru curuaanaara,” nae jetao Feseto.

Coulurujueeuruha Jorioocuru najaa lera biha curuaanaa Aquirifa rai Faborone

26 ¹Nii jaun jetaote, Faboro rai: “Inae laen nainein, ii jabereco coreniha ereeinera,” naa *rey* Aquirifane jaun jetaote, acaauru rai ucuun biji sijitaain jetao:

²“Jataaenna coroaeejeun, *rey* neeine acatiha, cau ererichaaunine jaunra, *rey* Aquirifa. Aihana jaun, atiin canu ere aonaaunna, itolere que cacoluruecuruha Jorioocuru najaa que, erete aonaaun coitucuhicha. ³Iite laen, jitariin itolere Jorionichaanune ichao coitucuhin, ita rohecaain ita rai ereerecaanune jaanne maajejin coitucuhin neeicha- curaanaa. Nii

jaunna, atiin quere aonaaune jereeeunra- curuaanaa,” naain jetaote:

Jaiti Cana Coaunera coitucuhin, esenetaenihane bana, rai nichao biha Faborone

⁴“Satiin Jorioocurute, canu ichao coitucuuere, acaauru aina ichaorejeto- coaaunlu, canu ataneu, chaen Jerosaleeun, naaonjoaihun, canu enamanacane caje coauneena jaun.

⁵Chaen techu, raotojoein fariseeoneein nihanune coitucuhin, rauhijiriin benaa nainecure ii rai, jerecuruhane. Nii coitucuhichene rijijieina, leeochoaauru amuritoheriin jataain rauhijiriin, canaacha esenetai tonoraera neein nihacaanu. ⁶Cana inoaensihuru rai Cana Coaunera aitoonjoa nii niicha letoanaa jerei canaacha cohajei esenetaain tonoraanune corenihate, caa cacouluru- jueein, caa chaatiha canu turuaeratee- rera. ⁷Canacaanu lechoonca coroata laurii Isaraeli cocoaichacuru- foeraten- o- joinein nihacaanunena, nii cana foerateeurera rai Cana Coaunera aitoonjoa cohajihacaanu enanetojoein. Nii jaunte, Cana Coaunera coroaeejin bajajein, naitoonjoan niicha jerenohin ichacaun, jiicho, janotiin, naaonjoaain- churu. Nii cana inoaensihuru rai Cana Coaunera aitoonjoa- canaacha cohajei ere tonoraanune corenihate, caa cacoluruecure Jorioocurura, *rey* Aquirifa. ⁸Chanuna onacaauru ichatiha Cana Coaunerane esenetaeneeiche inara.”

Jesocurisito ranojoihunra rohecaain cairichaerichaetohalune biha Faborone

⁹“Canuhetonainechu, jauriaa, ‘Caohacha jecha ichaaun,’ naain, Nasarete cocoaicha Jesoso ere esenetaain tonoraeraauru rohecaain, acaauru cairichaaun, ¹⁰Jerosaleeun

batirichuru curuaanaa letononeein caresero cuhanena maajejin arajii Jesocurisito esenetaeraauru teraterejetoonu. Chaennachu, tabaauru sohin jaooruhane rautatiin coroaerejetoonu.¹¹ Inaaajoan saneein chaainti, acaauru casetecaraetoonlu, 'Inae jian laaen, tonorarihaacaanuhinta.' naain, nii acaauruhacha esenetai acaauruhacha ere tonorai- Jesoso ere tonoraauruhane jianecuruhane coina. Jataaenna, nechu ansainein mijiaaainein, acaauru rorohecaeraetoonlu, naain coriaae nejelau ataneu- nenacaauru neseeurune maajejin cuhinchurura.

Coaiteen, 'Naaonjoaaina, nunuheteein, Jesocurisito coitucuhin esenetaain tonorana nunuheteenlura.'
naain biha Faborone
(Ich 9.1-19, 22.6-16)

¹²Nitohanein, Damasoco neseeu nenacaauru mucuhin raanune coina coacuhin cuhanu, batirichuru curuaanaa letononeeine janate, ¹³bero cuhane cujihanu, turuelalajeine jana, enoto chujutaain, luhecotariin, canu, nii canu aina unacaauru, naaonjoainihacaanune rohan enoto cono amurijiriin conotiin, luhantiin lanaanete dede cajera, *rey* Aquirifa. Nii jaunne, saain jiniiquin, ¹⁴atane ichoae nemarotihacaanune janate, carai Ebereeo ere cuhane cuaain: 'Saoro, Saoro, chanuna jataen caniha nejeratein carerojoecaai. Nechu jataaen ichaajenihanete, baaso ichaain, ijiabereean cairichaain, cunaitaa nii aaicha.' naain canu caje bajaane jana ne: ¹⁵'Chaneenaate curuaanaa.' naanune janate: 'Canuna-nii iichaa cairichaaerii- Jesoso neeunra.' naainte: ¹⁶'Chajaain nimichuuna, ichei erete aonaaicha. Cauna ecocoon, ichei irihanune, canu letononeein neeine coinara, chaen ena, caa iicha coarai

beein, ii que caa baiha- quicha coaratenenine maajejin beein, canuneein nihanune coitucuerateeine coinara. ¹⁷Canuna, Jorioniheichuru, Jorioocuru, naaonjoaihunri caje, ii ichoteratiha cureeunicha. Acaauru renena caa ena elotoareeunnicha. ¹⁸Coanaanihute, acaauru nota jirichae-ranuque, acaauru rai canu ere beebjeeite, Acaauru Coaunera nichaanune coitucuhin, quere tonoraain, canune maajejin coitucuuruhine, nabana taeneein cuajejin, moconajaera ere tonoraain sacuelanaala, canu, nosa caje cacha mitaeranichaaunne coitucuuruhane, nosa coreniha caseteconein neeuruhane rai- neeuru caje nichoteein, Acaauru Coaunera nichaanune rene tacanaa nainecuruhane coina, leeochoaauru Jesocurisito ranojoihunru aina jiniiquin neeuruhane coinara.' naainte caletoea Cana Coaunera Calaoihi Jesosora," naain jetao:

Rai ereein letoaa Jesocurisitone tonoraa Faborone

¹⁹"Nii jaunna, dede caje ecocohin-caletoaera lacoelanaala, ²⁰jauriaanejejin Damasoco neseeu nenacaauru rene turuhin, acaauru rai Jesocurisito ere beebjeeunra, *Rey* Aquirifa. Nii caje cuaaina, Jerosaleeun nenacaauru rai beebjeiha cuun, itolereenein Jodea batane sacutaain nenacaauru raine maajeinchuru, chaen Jorioniheichuru raine maajeena beebjeeunra, baaso ichajejin, neosatihajejin ichaooruhane jianein, Cana Coaunera esenetaain, niicha jerenohi rijijieein ichaohin, inae esinae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaeranein ichaooruhane coarateeuruhane coinara. ²¹Nii corenihate, ita taojiananaja Teenforo asaae canu eruuruhane jaun, canu mucuhin, casohin, cajaanaa jerecure

Jorioocurura. ²²Nete atiin, cacorataa-niha Cana Coaunerane jaun, enaneto-joeein jaiti ichaojoein, Cana Coaunera ere beebejeein sacuurra, satiin-cairicheihuru rai, saain cocoainana-caihuru raine maajeeincha. Coatia chaaelai janonaa bana, Cana Coaunera ere bera inoaensihuru- Moisesa, naaonjoaihunri aitoonjoa jochin, rohin irihaaunti. Jerichanetojoeina, rauhijiriin, ‘Naaonjoarichaain jetao,’ narejetocuruhalune rijitoejein: ²³Ohanete ne nii Cana Coaunera letononeein unaa- Mesihasischa. Nete, nitohanein ohane baiha, aca niicha ranojoihunru ajiinchateraniha, oo caje ichanananeein niha cureeincha. Nii baihate, itolere sacutaain, beebejeno-joeein niha cureein, satiin cacha nota jirichaeraaunu quera, nii aina, Cana Coaunera coitucuruha, satiin cana araaichuru necoina, chaen nejelau atanue nenacaauru niha natiinine coinara.’ naain aitoroaetooruhallune rijitoejeina aitoonra,” naain Aquirifa rai beebeje Faboro.

Jesucurisito esenetaain, tonoraa curuaanaa Aquirifane jereein, rai ereerejiha Faborone

²⁴Niritiin, ereerejiha jabereco coreniha Faborone jana jetaote, rai nujuae soaisoain:

“Mainajiriin nerelaacha neeine jaunna, nesooneejoaain joaereein ereeite, Faboro,” naa rai Fesetone jana jetaote:

²⁵Coatiana nesooneejoaain joaereein irihaaunte, caohati coberenadoro Feseto. Caa aitocoanne jaante, esinae rauhijiriin erenaane. ²⁶Caute ne, caa curuaanaa *rey* Aquirifa- itolere niriinanai coitucuera. Nii jaunna, chaque tonajelanaala, nacatiha caa ereerejeun, acaentonai niriinanai

coitucuhin nihane jaun. Coatia chaaelai asinojoein nenea que caitono nihei. ²⁷Cana Coaunera ere beracuru-*profetacuru* inoaensihuru aitoonjoa esenetaaina, *Rey-* Aquirifa. Rauhijiriina, itonai esenetaaine coitucuurra,” naa Faborone jana jetaote:

²⁸“Basijiin lanajeje, caque jererateeine jaun, canuhetonai Jesucurisito rainein nihanunera,” naa curuaanaa *rey* Aquirifane jana jetaote:

²⁹“Coatia jerihane, iicha aiheeita, curuaanaa. Satiin cau neein aonajeeurera raina, Cana Coaunera bajaau, esenetana nainecuruhane, caa aihanune tocohanein *cadena* que cositeno-joein nelanaala esenetaauruhane coinara,” nae jetao Faboro.

³⁰Nii jaun jetaote, nimichuhin, naain jelai cuure coberenadoro aina curuaanaa *Rey* Aquirifa, chaen, Berenisi, chaen, nii leeochoauru cuu acaauru aina nelauriaain nenacaauru, naaonjoaihunri aina, cuu jelai teein, ³¹nii que ereeruha nejesinajeein, ita raine caina. Cuu jetaote, ita rai nejesinajeein:

“Coatia chatoanei baaso ichaa caa cachata. Cha corenihate, sohin joerareta. Nainiheinchu, caresero cuhane nihanatiin caseteconein nihaneta,” naaure jetao ita rai nejesinajeein. ³²Niritiin, ita rai ereeruru baiha jetaote, Feseto rai:

“Raajenhane rucuhaca satiin curuaanaanein nenea- eenferadorone caina, aithoa caa cachane colanete, jianena naaineicha,” nae jetao *Rey* Aquirifa, coberenadoro- Feseto rai.

Romau, Faboro letoaauruhane

27 ¹Inae Italiau canacaanu letoanaa jerecuruhana jaunte, casetecocuru coaraain raeraanu que le laurii soondarooru- Eenferadoro

raineein- curuajaiuru rai cafitaan- Jorio neein curuajai rai, leeochoaauru caseteconein nenacaauru teeuruhane jiniichaain, rai Faboro netonai teeure. ²Nii jaunna, Andaramitio cofauhana caje cucuana cuhane cuhin coriae nenea- Asia batane que nenacaauru neseeuuru- cofauhanau tiaain cunaa bote cuhane fauhin, nesaru rai nihana jaun, cuhane fauhin cuhacaanu. Nii janate, ecu neein, canacaanu corihaniha uhe- Masedonia batane que nenea Tesaloneca cocoaicha Arisitaroco. ³Nii cojoanoo, Sidoon cofauhanau turuhin, cuu najaurihacaanune janate, jataain Faboro belai, nii soondarooru curuaanaa Jorio. Caseteconein cuha Faboro natiinte, bote caje iniin, belaichaauru rene bedaeiniha Fabrone coarajeein, cuu rai niicha latei teeuruhane coaraje, belaiha cafitaan Jorio. ⁴Nii Sidoon caje nesaruhina, canacaanu que tacaain uha cujuanane jaun, nii cujuana que acateraain, Chifere cobene jelson cuujihacaanu. ⁵Nitohaneein cuhina, cucuana jera jaoha cuhacaanu, Silisia batane auha jelson. Inae cucuana jera jaohina, Silisia, Paanfilia, naaonjoainuri batane auhaniha situhin cuhin, Lisia batane que nenea neseu- Mira turuhacaanu. ⁶Cuute, Alejaandiria caje unaa leinjiin bote Italiau cuujenaa rue, nii soondarooru curuaanaa- cafitaan. Nii cuhanete, canacaanu fauherate, cuhane cuhacaanune coina. ⁷Nitohaneeine, araai janohin, jataain jeraaen cuujihacaanu. Nii jaunna, necairichajeein turuhacaanu Nidoneein- niicha curuaateeuuri jeraniha. Nii jana, jaiti canacaanu que tacaain uha cujuanane jaunna, Cureta cobena nichaae nitinonohin, Salomoonnein acaauruhacha curuaatei cobene jeraniha situha cuhacaanu. ⁸Nitohaneaina, necairichajeein cuhin, Cureta

auhanihacha rauhijiriin cuujueein, Laseanein curuajai nese rohan nenea- Caohatiin Cofauhanainein curuajaihu turuhacaanu.

⁹Inae carajaa cuhacaanune jaunte, nii tonohana inae cujuana aina jelarona que turuhelalajihana jaun, luhante- cucuana cuhane amunaa, banejeniha cujuanane jaun. Nii jaunte, acaauru rai:

¹⁰“Aonacuchena caa que erete, aonaquiche. Jataaina banejelanaala, cana rai lunaa curichaaain, caa amunaane coitucuun. Baana cauhacha nelanaalate, aihacachera. Saainte, nii iicha amai rucuhele aina jiniquii nitajiha cureein, caa botera. Cana niha natiinte, onaa nainichaachera,” naain niqui suujuatenajae Faboro.

¹¹Nete, nii bote erora, nii bote curuaanaa cafitaan, naaonjoainunru, ereecha tonorae, nii soondarooru curuaanaa- cafitaan, Faboro ere tonoraelanaala. ¹²Nii jaunte, caohachao- joaeniha sanein, nii neeuruhane jaan cofauhanane jaun, cuu neein cujuana aina jelarona bitoanaa jerecurene. Nii jaunte, satiin lalajeein, leeochoa fauhana- nii jeelai Cureta cobena que nenea- Fenisiau cunaa jerecure, cuu cujuana aina jelarona bitoauruhane coina. Jelaite, enoto soo jelson neein, cana raoto nichajai que, cana ajaabiji nichajai que naaonjoaain inanacae.

Cucuana cuhane niha cujuana tabaine

¹³Nitohaneainte, “Tonaje lanaala jecha cujuerichaanuhin,” naain nesaruhin cuhacaanu, enoto soo jelson neein ajaabiji nichajai caje uha raujiaain aasaaeriin jouhaquiin- cujuanane jaun. Nitohanein cuhina, Cureta auhaniha cuujihacaanu niqui.

¹⁴Nete, nii baiha neeoriin, enoto soo nichaae cuujueein cana raotono nichajai que, enoto mitu dararo caje uhe jataain

mijeeinetiin cujuana. Niite, bote que tacaain, richorocoae. ¹⁵Nitohaneeinte, richorocoain, cuanaa jerichaanune jaan edacai que, bote cuae nii cujuana, que tacaain macohi auriteein, acatena nainenihacaanune jaun. Nii jaunna, cuu canacaanu amanaa jerihane jaan jeroon, canacaanu amaane coarajihacaanu. ¹⁶Nitohaneein cuhina, leinjiin obena laaojoiiri Caaodaneein curuajai rohan situha cuhacaanu. Ucuajai que saneein mijeeinetiin tacaeniha cujuanane jaunna, jataain necairichaaoriin, tijichaaain canacaanuhacha amai- naluha botene nichoteeuruhane jaan- bote laaojoiiri inacaanu. ¹⁷Nitohaneein mucuhin tararaain inaacaanune baihate, cuu, inori que, nii cuhacaanune jaan bote ichohacure, nunaane coina. Nitohaneeinte, carene araraca-Siretenein curuajai que tacanaa coasichuruhane jaun, cujuana aina amuuruhane jaan bela serichure, ocoai nichaae cuaain, cujuana ainaacha cuujueeuruhane coina. ¹⁸Nii cojoanoo, jaiti mijeeinetiin uha cujuanane jaunte, cucuana cuhane, nii bote coneracuru jaonaa nunuheteure. ¹⁹Nitohaneeinte, nesarucuaanune nichata jano cuhane, bela nujuaauru tabaauru, chaen itolere nii nichotihacaanune que nelatelanaala nenacaaurune majeein jaore. ²⁰Nitohaneeine, araai janohin enoto coarilanaala, nii arasijie nihanatiin coarinihacaanu. Nechu jataain nirijieein nesurocorihei rijijieein, bote nalaaene amuneein sacuha fichafichanaane jaunne, "Inae jecha ecu ohacaanune nitajerichaanuhin," naacaanu niqui.

²¹Nitohaneein, araai janohin lenonelanaala nihacaanune jaunte, satiin canacaanu cataaun nichaauraain:

"Coaracuche cachaurute, quere tonoraelanaala, cuhacha nena richae, Cureta caje cana uhaichelu. Colane

chachu, cuu raotojoein nihacache. Colane, catohanai baaso que siturihaacache. Nii colane, chaaelai que siturihaacache. ²²Nijiaonriha joaereein, inara suujua cuaaichene. Coatia leinjiinejeein orihaaain chunei cacha. Caa botete laaen, nitajiha cureein. ²³Enene cojoanotiinte, canu rene, rai cacha neein- letononeein nihanune rai, letono anjera letoae- Cana Coaunera. ²⁴Canu acatiha ecocohinte: 'Coaa casihara, Faboro. Atiinte, Romanocuru curuaanaa- eenferadoro acatiha tururiquiinch. Ii corenihate, atiin onaa caje nichotiha cuurureein saain nii ii aina bote cuhane nenacaaurura.' nae carai Cana Coaunera letono- anjera. ²⁵Aihane jaun, cha que tonajelanaala, joaenreein inara suujua cuaelanaala, caa caitoonjoan esenetaachacuche. Nii aitoha Cana Coaunera letono anjerane tocohanihate cureein. Esinaete rauhijiriin aite. Canuna, esinae rauhijirin aitohane coitucuhin esenetaun. ²⁶Nete laen, leinjiin obena que tacaain baulenetoha caa botene jana, cuu nerarichaacheeincha," naain bee Faboro.

²⁷Inae coroata semanaa nesarucuaanunena janate, Ariaticoneein curuajai cucuana cuhane cuujihacaanu, janotiin. Nii janate, dede catai rijui, cuu cajianein bote amaa cujuanane jana, inae cucuana auhaniha nichuuntaacaanune que nainacure bote beraihurera-marineroroo. ²⁸Nitohaneeinte, inae coitucuuruhane jaun, nucuhaano cojounacatein coaracuruhane jana, nichatachoonca saota metorone rai nucuaano. Nii caje cuujueein, coaiteen nucuaano cojounacatein coaracuruhane janate, coroatachoonca caaunsi metorone rai nucuaano. ²⁹Nii jaunte, ajeri que tacanaa coasia, bote roeniha jenaain anajiin nena coata- aancla

nalaaure, cuu bote acateein, cuu mucuhane coina. Nii nalaecuruhane nainihate, Cana Coaunera bajaebajaaecure, chajaain janohane coina. ³⁰Nii janate, bote macohiniha anajiin nena coata- aanclaauru nalaera rijijieein, nii-naluha botene nichoteeuruhana jaan-bote laaojoi faunaa nunuheteure nii bote beraihurer- marinerooru, nii bote caje sorooruhane coina. ³¹Nii janate, coarajaaain, nii soondarooru curuaanaa cafitaanun rai beein, nii soondarooru raine maajeein beein:

“Berainajaeneeichenete, caa bote ratiriin sorooruhana acaauruhachane, nenereein nichoteeichene jaanura,” nae Faboro.

³²Nii jaunte, acaauruhacha amaemajei bote laaojoi ichora saaujihure, nii soondarooru, acauhanau naluhane coina.

³³Inae janonaa raite, satiin acaauru rai, lenonecuruhane coina:

“Inae coroata semanaa, nirijieein caohachaaain lenonelanaala neein, situha cujuana aina fichafichanaane cohaquichenera. ³⁴Aihana jaun, chajaain chaaelainiji que lenonecuchete, nii aina abaantaain nichotenaa nainequichene, nichoteeiche. Coatia nitajerihaaain leinjiinejeein nihanatiin chunei couturiujicha,” nae Faboro.

³⁵Niritohane baihate, satiin acatiha teein, faan teberiaain, nichoae Cana Coaunera bajaane baiha, nii faan tatuhin, beeeuneeuneein que lenone Faboro. ³⁶Nii jaunte, lenonena coaujueurenihane baiha, inae satiin lenonecure. ³⁷Itolereneeina, coroata fasha caaunsi choonca saotanein, nii bote cuhane nihacaanu. ³⁸Nitohaneeine jerenihacaanune jaun tiaaajoaain, nainaaain lenonichaanune baiha, nii canacaanun lenone tirico caute jaohacaanun cucuana cuhane, nesaracaa nii botene coina.

Cucuana cuhane naluha botene

³⁹Nii janate, inae janoe. Nete, “Caelai caara,” naain, nii atane coitucuuene nii bote beraihurer- marinerooru. Nete atiin, cuu -cucuana auha leororo- carene siricha coaraain, cuu nii bote jauriaanaa coacure niqui. ⁴⁰Nitohaneein, cuu jauriaanaa coacuhinte, nii bote laracaauruha acuu cataaunna jaan anajiin nena coata- aanclaauru ichora saujiin ratirihure. Nitohaneein teinte, bote cocoihacuru, roeneraaunun que nelateein nena cosileoacuracaaure. Nii baihate, bote macohiniha nena bela tocoore. Nii jaunte, nii aina inae erojoein cucuana auhanianichuuntae nii bote. ⁴¹Nitohaneein cuhinte, nichuuntaain carene araracararoaqui choae, baulenetoha cue nii bote. Nii jaunte, caohatiin baulenetoha nii bote macohi nichajaine jaun, carene rarohaco choaee liquinetiin, rurujuana-caje lanaala nedae nii bote macohi. Nii jaunte, jataaen mijieineein tacafichafichanaana jaun, fichafichanaa caaun, nefeejein, nichalunihaje bote roe nichajai. ⁴²Nii jaunte, nii caseteconeein cunacaauru sohajein jaonaa jerecure nii casetecocuru beraihurer- soondarooru, nabana joichohin sorooruhane coataa. ⁴³Nete, caohate nii soondarooru curaanaa cafitaan, Faboro coreniha, nabana Faboro netonai sohin jaoruhane coataa. Nitohaneein caohateinte, joichona inaurera letoae ichoaichania, acauhana naluhin cuhin, atane que cohanaacuruhane coina. ⁴⁴Jana, leeochoaauru, acaauru caaijie cuuruha tabara choaene jana, tabaauru leeochoaauru netonoai cuuruha nii- bote nichalunena jerooru choaene coina, letoanajae- nii cafitaan. Nitohaneeine, satiin, leinjiin obene que neraain, onaa caje nichotihacaanu.

Malata cobena neraa Faborone

28 ¹Satiin, obene que neraaina, Malataneein curuaaca nii obenene coitucuhacaanu. ²Jelai cocoaichacuru cachaurute, jataain caohacha nejeeuruhana jaun, saain canacaanu belaihure. Nii janate, uheuheca elone jaun, jelarotohane jaun, enuha codoriaain mocohin, iihane jana, canacaanu cotihacure, nichaatihacaanune coina. ³Nii janate, enuha cohi taojiaain raane jaun, usi jana tihajiha Faborone jana, iihaniha usine jaun, ajaano caaun sorohalaain, Faboro biji que tijileneein calae acano. ⁴Nii Faboro biji que tijileneein calaa acanone coaraainte: “Jerihanete, soserena necaiha caa cachara. Cucuana cuhane naluhin, onaa caje nichotihane jaunte, ichaohane jerene, dedeeu nena- nii rucuharera,” naaure Faboro coarajeein, nii cuu nenacaauru cachacuru.

⁵Nii janate, nii usi iihanei cataaun, nii acano chatachataain siheitiin, cuu tonajelanaala nee Faboro. ⁶Nii jaunte, satiin, “Laraarichaaain jecha,” naain cuu, laraacane coarajeeure. Nii janate, laracaene. “Luhecotariin jecha cora aonaain, tocojoaain tacaain oreein,” naainte niqui, cuu, carajaain coarajeeuruhane jana, tonajeerinihane jaun, suujua elonaain:

“Leeinjiin chosi necaihara,” naaure Faboro que.

⁷Nii nihacaanune jaan rohante ne nii obene que nenacaauru coara Fobirio neein curuajai cacha rai atane. Nii Fobirio, canacaanu belaaain, canacaanu rae, rai loreri asaae. Nii jaunne, cuu aina nihacaanu nichata janohin. ⁸Nii janate, ajaa que jeraain ujuee caaun cunaiteein ecu niha nii Fobirio inacana jaun, rene turuha cue Faboro. Rene turuhinte, coaraain

nichoae Cana Coaunera bajaane baiha, nichoae biji merecaain, dadaain aonaane rijieoritiiin inae nerautae. ⁹Nii coitucuhinte, satiin uure nii obene que nenacaauru leeochoauru cunaitenacaauru. Nii jaunte, rautanaaca Faborone jaun, nerautaacoaain caaure. ¹⁰Nii jaunte, satiin canacaanu belaihurhane jaun, jelai caje amuhacaanune coina, bote cuhane fauhacaanune rai, cuujueein canacaanuhacha quiinenu que- canacaanu achanojoaure, itolere amunaa rai nelatecuri teein.

Romau turuha Faborone

¹¹Nitohaneein, cuu nichata ateein nii obeneu nihacaanune baihana, leinjiin bote- Alejaandiria caje unaa- cuu cujuana aina jelarona bitoha nena bote cuhane fauhin, cuhacaanu. Nii botete, coujunacanu que nihane coina, fafione neein, acaauru chosichurune que Curiecocuruhacha tei- Castaro, Polosi, naain curuajaihuru ecaantooru- coujunaca amaerane, bote macohiniha teein. ¹²Nitohaneein cuhina, turuha cuhacaanu, Siracosa cofauhanau. Cuuna nihacaanu nichata janohin. ¹³Nii cajena, nesaruhin cuujihacaanu, cucuana auhaniha, rauhijiriin Rejioo turuhacaanune coina. Nii chojoanoonte, cuujiha- caanune jana, canacaanu cunaja bote roe caje uhe, raujiaan jouhaquiiin cujuana. Nii chojoanoon chojoanoona, turuhacaanu Poteoolihu. ¹⁴Cuuna, Jesocurisito coreniha cana nejeraauru tabaauru ruhacuhacaanu. Acaaurute, canacaanu cotijiaain, cuu canacaanu chunaaure, le semanaain acaauru aina nihacaanune coina. Nirijieein inacuhe inacujueein cuujueeina, tabiicha turuujihacaanu Romau. ¹⁵Nitohaneein cuhin, atane ichoae inacuhe inacujueein cuujihacaanune coitucuruha nii Romau nenacaauru Jesocurisito

coreniha cana nejeraaurune jaunte, canacaanu que taca uure, Apio rai Foro neseu tiaain. Nii jana, leeochoaurute, Nichatajai Taberenaneein-acaauruhacha curuuatei neseu canacaanu cohacure. Nii cuu neeuruhane coaraainte, corojeein, Cana Coanera baje Faboro. Nii ainate, raotojoein suujua aonae Faboro. ¹⁶Nii jana, Romau turuhacaanune janate, jelai loreri asae teein, nirijeein caseteconein, jianacoo teein, leinjiin soondaro que beraichain, Faboro sirichuruhane coina jerecure.

Romau niha Faborone

¹⁷Nitohaneein, nichata janojoein turu baiha neeriinte, nii Romau nenacaauru- naraichuru Jorioocuru rai nelatein nenacaauru- jitariin cotiharate Faboro, acauru rai irihane coina. Inae satiin turuhacoain, netaojiaauruhane janate, acauru rai:

“Carachuru, chaelai janonaa bana cana Jorionichaachene que baasoneein irihaaunta. Niheichu, chaelai janonaa bana, cana inoasihuru ichao coacuhin baaso neein irihaaunta. Nii atiinte, Jerosaleeun cacoulurujeein, baaso ichara nihane rucuheraaunu que Romanocuruhacha cocoainohi rai canu teeure Jorioocurura. ¹⁸Nii janate, jitariin caohachanajeein, cacaje bajaauruhane baiha, caihanenaa jerecure, neniha casohin cajooruhane jaan- leranune jaun niquicha. ¹⁹Nena, onaa caje nichotihanune jerecureniha nii cacouluruherauru Jorioocurune jaun, canu rucuhaca satiin- curuaanaa neein nena eenferadorone coina bajaau, nii neniha caraichuru coulurujihanune jaan lerane saijieincha. ²⁰Nitohanihana jaunna, inara jitariin cotiharateen, inara coaraain, inara rai irihanune coitucuhi-

chene coinara. Cana Isaraelita nichaachene, canaacha cohajei esenetaanune corenihane, cau caa *cadena* que cositenojoneein neeunra,” naa acauru rai Faborone janate:

²¹“Coatiha chaelai quirichanejeein letoaauruhi Jodea caje canacaanu rai, ii que, ‘Acate, naonjoain que situhin nera.’ Nii jaunna, ii berenaa coitucuhenehacaanura. Niheichu, ucujaji caje turunacaauru- cana araichuru- Jorioocuru nihanatiin, ‘Acate, baaso ichaehajeein ne jetaora.’ naain, ii que ereeuruhita. ²²Nena laen, nii le laurijeein- enanenaa Jorioocuru ichao beeine jerichaanura. Tonaai ii, nii queta. Itolere sacutaain, baasoneein nii que ereeuruhane coitucuhacaanune jaunna, ii, coitucuhina jaun, nii beeine aohana jerichaacaanura,” naaure Romau nenacaauru Jorioocuru, Faboro rai.

²³Niritiinte, “Naaonjoain cojoanonaa banana, turuha urichaanuhin, nii que ereei canacaanu raine, coitucuhacaanune coinara,” naaure. Nii jaunte, nii aitocuruhane cojoanonaa bana, netaojiaaure arajii cachaauru, nii niha Faborone jaan loreri asae. Nii jaunte, janone caje coauneein, acauru rai ereereje Faboro, Cana Coanera Cojoanonaa que, sonafaajeein. Nitohaneinte, Moisesa aitoonjoa quene maajeein, chaen Cana Coanera ere bera inoasihuru *profetacuruhacha* laenai, naajoainunru aina cuaain, acaauruhacha cohajei Mesihaseineein niha Jesusone esenetaauruhane coina, acauru que jererateein, acauru rai beebeje. ²⁴Nii ainate, tabaauru, nii aitoa Faborone esenetaain tonoraare. Jana, leeochoaurute, esenetana jerecurene. ²⁵Nitohaneinte, ita suujua rijitojoenaa jerelanaala, mituhajeein caunaa nunuheteeuruhane jaunte, acauru rai:

“Esinaete, rauhijiriin nitohaneeichene coitucuhin, inara foerateerera rai biha nere bera inoasesi Isaihasine coina, berateein:

²⁶ ‘Caritiin benihi,
taa cachaauru rai:
Aonaquichene nihanatiin,
caohachaain aonaain,
coitucunaa naineriheeicheeinta.

²⁷ Chaen,
nii coaraqichene nihanatiin,
coaranaa jeriheeicheeinta.’
naain berateein:
‘Banejelanaala nauhacaa
acaauru suujuane jaunte,
raajenhane aonana jerecurene,
acaauru rai beraane nihanatiincha.
Niheichu,
acaauru notaracaae nihanatiin,
coana jerecuruhita.
Nii jaunte,
coitucunaa nainecurenera,
nabana nesoone caaun,
canu rene necohaleeuruhane,

acaauru rautaaain nihanune
coataara.’

naain rai nere bera inoasesi- Isaihasi que beratelu jetao, Cana Coaunera Suujuera.

²⁸ Aonacuche. Caa acaihanejeein Cana Coaunera tenojoin jianacoon cana mitaeranu esenetana jerelanaala, aohana jereneeichene jaun, ena caje coauneein, Jorioniheichuru rai beebejiha cureeunicha. Acaaurute laen, aonaain esenetaain, tonoraa cuurureeinha,” naa Faborone jaunte,
²⁹ nejesinajeein, mainajeein ita cotaain cauha cuure Jorioocuru.

³⁰ Nitohaneeinte, cuu itolereneein, coroata ajaanacaain neelu Faboro, nasae nihane coreniha coretejeein, niicha sirii loreri asae. Nii jaunte, rene turuha cunacaaurunihane, cuu ranajaque.

³¹ Nitohaneeinte, cuu tonajelanaala, Cana Coaunera Cojoanona beebejeein, Cana Curuaanaa Jesocurisito quene maajeein ereerejenajaque, nii chunei rorohecaera colane.

Roma nenacaauru rai

Faborohacha letoai

Inara coaaucaun.

1 ¹Canune Jesocurisito letono Faboroneein inara rai caa quiricha laenaan. Cana Coaunerate canu janijiin canu raain nelu, jelai teein rai letono afosotoloneein cacha ichoteraneein enachasine ichaonaa beebejihanu cachaauru raine coina.

²Niite rai nere bera inoensihuru *profetacuru* que berateein laenaerateluru rai Quiricha Inoensi cuhane Cana Coaunera. ³⁻⁴Nii niicha berateite, Rabiri inamoconeein cachaneein niha Cana Curuanaa Jesocurisitone beraneein nenea ne. Nete rai Suujue aina cuaain onaa caje ichateein, rai itolere que laraajiin nihane jaanu teein rai Calaohineein nihane coitucuerateluru Cana Coaunera.

⁵Nii rai Calaohi Jesocurisito aina cuaainte, rai letono afosotolo nihanune jaanu teein nelu Cana Coaunera. Acane beebejeeun, chauratane sacuritaain satiin laurilauri nenacaauru cachaauru netonai Cana Coauneraneein nihane coitucuhin, nere tonoraain neeuruhane coina. ⁶⁻⁷Inara netonai nii Romau ichoainiquichenete laurilauri nenacaauru cachaauru aina jiniiquiin niicha ranojoneein neeiche. Inara belaitohane jaunte, Jesocurisito

ranojoneein neein rai cachaneein neeichene coina inara raelu Cana Coaunera.

Satiin inacaneein nenea Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito naonjoainuri inara rai raotojoeein neeichene jaanu teeurumiin.

Romau bedainiha cunaa jeriha Faborone

⁸Jesocurisito aina cuaaine satiin le cachanequichene coreniha, jataain Cana Coaunera corojeeun, esinae rauhijiriin esenetaaichene coitucuuruha itolere sacutaaine coitucuhanune jaun. ⁹Rai letononeein casuujua aina cuaritaain rai Calaohi que ereereecaunne jaan- Cana Coaunerate, itolere bana bajaanune naineein inara coaaucaunne coarajera ne. ¹⁰Chaen nechua aca jerihane, tabiicha inara coaraa uhanune coina itolere bana caje bajaabajajeeun.

¹¹Jataaine inara coana jereun, jeriha Cana Coaunerane rijijieein inara rai beein, inara corootaja nichaaunne, inara suujua corelanaala ijiin neeichene coina.

¹²Jiniiquiin esenetaacachene rijijieein, ita suujua que corajeratein nihacachene coinane caa aitoon. ¹³Cana Coaunera coreniha cajeraauru, coitucuhichene jerichaaunne jaunne inara rai bereeuni. Araain saaine niqiu inara coaraa unaa jereun. Nene

enanetjoeein nainesineun. Charijieeinteeinti leeochoaauru lauri lauri nenacaauru aina acaauru rai caohacha ichaa aihun; nii rijijieein inara rai netonai caohacha ichacaanne jerenacaanne inara rene turunaa jereun. ¹⁴Chaque nelatenihanune saijieein canu rai Cana Coaunera tenojoi raeranicahaanne jaunne, satiin cha coitucuelanaala, aansijiin relanojoeein nenacaauru, itolere coitucueracuru, cha coitucunaa jeriheichuru, naaonjoaihunru rai, nii quiicha ranojoi tenaa jereun. ¹⁵Nii jaunne, nii Romau neiniquichene rai, jataain enachasine ichaonaa que inara rai erenaa jereun.

**Itolere ichana nainiha
enachasine ichaonaane**

¹⁶Coatiba nii cana rai beratenojoi enachasine ichaonaa bihanune coejihaaun, aca niicha ichana nainei ichaa Cana Coaunerane jaan nihane jaun, satiin esenetaeraauru Jorioocuru osa caje jauriaanejeein ichoteratenojoi-niha cuururichaaaine jaun. Jorioniheichuru esenetaeraauru netonaite nichoteeurureein. ¹⁷Nii cana rai beratenojote, cana que esenetaacachene coreniha, cha ujuaihonelanaala nihacachene coina jianacoon cana tiha Cana Coaunerane coitucuerate. Nitohaneinte ichae Cana Coaunera, nechu esenetaacachene jauncha. Nitohanihane cointate: “Leinjiin acaacha esenetaerate, niicha ichai ujuaihonelanaala nena rijijieein ichaoreein,” naain laenanohinein ne, Cana Coaunera quiricha cuhane.

**Niicha ichai ujuaihoneein
niha satiin cachaaurune**

¹⁸Cana Coaunerate, caohacha que ichaauruhane coina cachaaauru rai niicha tei caohateraauru nechu

aansainein ichaonacaauru casetecari-chaain dede caje coaaneinne coarate cana que. ¹⁹Acaaurute niqui, nii acaauru que Cana Coauneraacha coitucueratei coitucure raotojoein, raajenihane coaratihane jaun. ²⁰Cana Coauneraacha ichai asinojoein nenaate coitucunaa nainichaache, caohachaaain cana suujua coaraain niicha ichai que coaaucaachene. Necoaaunaain nihalu cana rai chauratane caje coauneinte, esinae rauhijiriin Aca Cana Coauneranein nihane jaun chabana satonoenerihani nii niicha ichana naineine coitucuhache. Nii jaun, nechu aansainein coitucunaa jeriheichuru nii ujuaihoneein neuruhane caje nichoteeururinaain. ²¹Nitohanein raotojoein, Aca Cana Coauneranihane coitucuuruhane saijieeinte, chabana nere tonoraain esenetaain, niheichu chabana acanihane coroaecurene. Nitohanein nena coacuelanaalate, baasohacha que coaauruhane jaun, inae nauhacaa acaauru suujuane jaun, nocohenaanau nena rijijieein neure. ²²Itolere coitucueranihate niqui nocoetocure. Nete cha coitucuhin aitocurene. ²³Nitohanein cha coitucurenihane jaunte, Cana Coauneraacha coaunohineein- onaa inaeranein nena cacha tocohanein nena ecaanto jaaure. Nii choae tacaain techu, tajaacuru, atane choae terecuri, atane choae tijiiriin amunacaauru, naaonjoainuri tocohanein ecaanto jaainchuru que chabana ohelanaala nena Cana Coaunera necaohacha coreure.

²⁴Nitohaneuruhane jaunte, nii acaauru suujua baaso letono ichacuruhane coina, inae acaauru jianiha Cana Coaunerane jaun, nejesinajeein ita rai coejenacai ichacure.

²⁵Esinae rauhijiriin Cana Coaunera niha Cana Coaunerane saijjeeinte, aca coroaena coacuelanaala niicha coauna-nojoihunri coroaacure. Nii Cana Coaunerate, acaauru netonai coaunaain nihalune jaun, itolere bana leinjiin acaacha coroaenoinihane caohachae. Nitohanemiin.

²⁶Nii jaunte, inae acaauru que jaolecoha Cana Coaunerane jaun, itolere coejenacai ichajeein necairichaaure. Acaauru benecuru nihana-tiinte, inae aina niicha jerei ichaa acaauru lanaaurune jerelanaala, inae nichao coreein namute ene aina niicha jerei ichacure. ²⁷Nii rijijieein techu, acaauru cocoichacuru netonai, inae acaauru comasaihuru aina niicha jerei ichana jerelanaala namute quicha aina niicha jerei ichacure, baasoneein acaauru letoaa acaauru suujuane rijijieein necoelanaala. Nitohaneente, necha aansaneein, erenaa tonoraure-nihane jaun, caseteconeein raajenihane jaberoco cairichaaure.

²⁸Acanihane coitucunaa jerecure-nihane coreniha, acaauru suujua baaso letononeein niicha ichai coitucuelanaala ichacuruhane caina, acaauru que jaolecoha Cana Coaunerane jaunte nitohaneein neeure. ²⁹Nitohaneente caohacha ichana coacuelanaala baaso nejesinaacha ichaain, itolere bana niicha lateeicha que coacuhin baaso ichaain, namute cacha que necoelajaauharitiin, sonajaain jaohin, suujua acatelanaala, enaacha nohaneein, acaauru ichaonihei que ichaohin, namute cacha cairichaa casajenitiin, naaonjoaain neeure. ³⁰Chaen techu, leeochoaauru coacuhin acaauru que baasoneein ereein, Cana Coaunera que nejeratein, cha coitucualanaala enaacha cacha tonoraain, itolere baasohacha coacuhin necohasitaain,

baaso ichaain, inaca ere tonoraelanaala, ³¹cha coitucunaa jerelanaala, tonaain ereeuruhane nihanatiin chabana ichaelanaala, nihei chuni belaihuruhi, cacha que suujua acatena inaelanaala, chabana cairichaaajoaain namute cacha coaracuruhi, naaonjoaauru. ³²Raoto-joeieinte niqui, satiin nitohaneein ichaonacaauru atinanohineein neeuruhane caina, nitohanei rai rauhi tihalu Cana Coaunerane coitucure. Nete, enanetojoeein nitohaneein neeuruhane jianecurenihane jaun, leeochoaauru netonai nitohaneein neeuruhane rautatiin coaracure.

Cana Coaunerate, esinae rauhijiriin niicha ichai ujuaihoneein nenacaauru casetecareein.

2 ¹Nitohanihane jaun coatihai ii que suujua acatena nainerinaain Cana Coaunera, ii netonai acaauru rijijieein neeine saijjeein acaauru que ereeine jaun. Chatohaneineein neeine nihana-tiin coatihai nii caje nichoteriheeni. Acaauru rijijieein ichaohine saijjeein acaauru que ereeine jaunte, ii raajenihane necoluruhequi.

²Nete nitohaneein ichaonacaauru casetecaane bana, esinae rauhijiriin acaauruhacha casetecarihanine coitucuhacache raotojoein. ³Aihane jaun acaauru rijijieein ichaohine saijjeein, acaauru que ereeine jaun jiaonriha ii casetecarihani Cana Coaunerane caje nichotena coaauquine. ⁴Nitohaneente iicha jerenohicha ichaain neeine que nainaain, aca Cana Coauneranein nihane coitucuhin neeine caina, ii cojoaain ne Cana Coaunera, chabana cacha belaitohane jianenihane jaun niqui. ⁵Nete ii suujua coitucuneeine jaun, Cana Coaunera coitucunaa jerelanaala baasohacha ichaaine jaun,

inae ecu tihane bana baaso icharaauru casetecaain, ⁶Iecachaauru nainein acaauruhacha ichai nainijianaain acaauru coretiha Cana Coaunerane bana caseteco coariquiin. ⁷Nitohaneeinte jataain nelateineein chabana satonoelanaala necaohachanaa coaracuruhane coina itolere bana caohacha nejesina ichajeein ichaonacaauru rai, chabana sanaachara ichaonaa tereein Cana Coaunera. ⁸Nete laen, cha coitucunaa jerelanaala caohacha icharaauru que nejeratein baaso ichara neein nenacaauru coroatajaneraauru casetecareein obajeein. ⁹Satiin baaso icharaaurute inaderanaa aina necairichanaa coaracurureein. Jorioocurute ichoaichaniha casetecanohiniha cuurureein. Jorionihechuru netonai nihanatiinte jerichanejeein caseteco coaracurureein. ¹⁰Nete laen satiin caohacha ichajeein ichaonacaauru rai, rai necaohacha aina jataain nelateineein nihane jaan tereein Cana Coaunera. Jorioocurute ichoaichaniha nitohanai raeranein neeurureein. Jorionineichuru nihanatiinte nitohanai raeranein neeurureein.

¹¹Nitohanihate cureein leechaneein itolere cache coaraeniha Cana Coaunerane jaun. ¹²Satiin Jorionihechuru- nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoin rauhi coitucuhelanaala onacaaurute, nii rauhi colane oorureein. Nii rijijieein techu Jorioocuru, nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoin rauhi sirichuruhane jaun, inae raotojoein coitucuuruhane saijieein osaque nesaracuruhane jaun, nii acaauruhacha sirii rauhi aina cuaain colurujuenojoin caseteco coaracurureein. ¹³Coatiha nichoterinaain nii chuni nii rauhi aonaane saijieein tonoraelanaala nenea. Nii rauhi aonaain, aitohane rijijieein tonoraain ichoaite laen, nii caje nichotereein.

¹⁴Nete Jorioniheichuru, nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoin rauhi coitucururenihane saijieein, nechu acaauru ichaonein nii rauhi aitoonjoa ichacuruha suujua caje rocohinne, jelai teein nitohaniha acaauru rai rauhine jaun aihurureein. ¹⁵⁻¹⁶Nii jaunte, acaauru nerurujua caje inanacareein nii rauhi acaauru suujua cuhane acaauruhacha sirii. Acaaurute baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaauruhane coitucuerateerein acaauru suujua inae saa cana janonaane bana, Calaohi Jesocurisito aina cuaain satiin suujua cuhane asinojoneein cachaauruhacha ichai coitucueratein rucuhereein Cana Coaunera, caa inara rai aitiin inara relaunune rijijieein.

Moisesa rai rauhi rijijieein niha nocoetocuruha Jorioocurune

¹⁷Iite niqui Jorioneine jaun, Moisesa rai rauhi coitucuhin, aina inae necoasi-taain Cana Coaunera aina niha nocoetohi. ¹⁸Inarate niqui Cana Coauneraacha jerei coitucuhin, itolere caohacha nejesina janijiin coitucueratiha ii que nii rauhine jaun, itolere caohacha coitucuhi. ¹⁹Nii ainate maosaneein nenea rijijieein cha coaraelanaala nenacaauru, ²⁰cha coitucuelanaala nenacaauru, naaonjoainuri relaaain neeine coina jatoroaain niha nocoetohi, ii Cana Coaunera rai rauhi coitucuhine jaun. ²¹Nitohanein leeochoaauru relaeranein neeine saijieein, chanuna jana chaen ii raajenihane ii suujua coaraain relaanaa naineneei. “Coa asijiauha,” naain ereeine saijieein chanuna asijiauhi. ²²Chaen techu, “Nainihe nejelau ene aina ichaoha cachaneta,” naaint ereei niqui. Chanuna jana chaen, ii nejelau ene aina ichaohi. Chosichuru ecaantooru quete niqui jaolecoha

nocoetohi. Chanuna jana chaen nii saijieein, acaauru rai Teenforo asaae coretiin nenacaauru ecaantooru basijiauhi. ²³Cana Coaunera tenojoi rauhi tonoraain cha chaain ichaonaa rijjijeeinte niqui ereereequi. Nete rai rauhi tonoraain cha chaeneeine jaun, baasoneein Cana Coaunera coaratihane aitohi. ²⁴Nii quete esinae rauhijiriin nitohaneichene que: “Inara Jorionequichenete Cana Coaunera que jaoleconaaneein Jorioniheichuru terateeiche,” naain laenanohineein ne, Cana Coaunera Quiricha cuhane.

²⁵Esinae rauhijiriinte niqui nelate Moisesa rai rauhi tonoraain nihane, rai jaberoco macohi cari saerateein niha cachane. Nete nitohaneein nihane saijieein, nii rauhi tonoraain ichoanehane, nirijieein jaberoco macohi saeratelanaala nena cachane rijjijieein ne. ²⁶Nete laen Jorionihechuru, rai jaberoco macohi saeratelanaala neuruhane saijieein, nii aitoha rauhine rijjijieein tonoraain ichaauruhane, jaberoco macohi saerateein nena cachane rijjijieein coanojoinecurureein. ²⁷Nii jaberoco macohi saeratelanaala nena, nii aitoha rauhine rijjijieein tonoraain ichoaite, nii rauhi siriin rai jaberoco macohi cari saerateein neuruhane saijieein nii rauhi siriin tonoraalanaala nenacaaru colurujueeurureein. ²⁸Nitohanihane jaun, coatiha esinae rauhijiriin Jorio esine nihei nii jaberocohacha que Jorio nihane coarateein nena. Niheichu coatiha Jorio nihei nii jaberocohacha macohi cari saeratera. ²⁹Esinae rauhijiriin Jorio esinete, satiin rai suujua cuhanene maajeein aca ne. Nii jaunte, rai suujua caje coauneein coacuhin, rai jaberoco macohi saeratihane latelanaala Jorio esine neein ne. Coatiha laenanohineein niha

rauhine lateein aihei. Niite Cana Coaunera Suujue ichanohineein ai. Nitohaneein ichoai cacha, coatiha rijjijiee cacha caohacha ichaane coitucuhane coina coujuhin coarana nainerinaain. Leinjiin Cana Coauneraachate rai nichao coujuhin coaraain coitucureein.

3 ¹Nitohanihane jaun, chaque nelate Jorio neein, cana jaberoco macohi cari saerateein, naonjoaain nihaane. ²Araai laurii cointate niqui nelate Jorio nihaane. Jauriaanejeeinte, Jorioocuru rai nere beratelu Cana Coaunera, esenetaauruhane coina. ³Aihane jaun chachareein nii naitoonjoa rijjijieein neurenihane coreniha. Nii naitoonjoa rijjijieein neurenihane corenihanacha, aitohane jaan ichaenerichaaain Cana Coaunera. ⁴Aihe jerihane. Cana Coaunera, casajenetooruha satiin cachaaurune nihanatiin, itolere bana naitoonjoa rijjijieein cha chaain nereein. Nitohanerichaaaine quete:

“Inae cuu tihane banate,
esinae rauhijiriin aitohine rijjijieein
chachaaaine coitucuurureein.
Nii banate,
ii esenetaauruhi casetecaai nohanelanaalane
coitucuurureein.
Nitohaneinte
joanreein ii colurujuera amuritoriquin,”

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane.

⁵Nete nitohaneein aitocuruha tabaarune rijjijieein canaacha ichai baaso, jataain necaohachaa Cana Coaunera coaratihane, chanuna jana chaen nii baaso ichacaachene coreniha cana casetecae Cana Coaunera. Nete nii baaso ichacaachene coreniha cana casetecaa Cana Coaunera nihanatiin baaso icharaniha benaa nainenihacache.

⁶Coatiha nitohanihei. Nitohaneein baaso icharanihane, coatiha satiin chauratane que nenacaauru cachaauru ichao cojuhin coaraain rucuhena nainerihe.

⁷Nitohaneein nohaniha cachane aina jataain necaohachaa Cana Coaunera beeichene saijieein, chanuna jana chaen osaaotoha canu beeiche. ⁸Nitohanihaneete satiin baaso icharichaache, niha caohachane coina. Niritiinte, cacha relaa canacaanu beeuere, nechu acaauru esenetaain, canu que jaolecooruhane coina. Nete niritiin erenacaauru cachaauru inae caseteco coaracureein.

Satiinte cana osa ujuaihoneein nihacache.

⁹Chatonaain chaainti coaauquiche. Cana Jorio nichaachenena, Jorio niheichuru amurijiriin cacha caohachaneein nihacache. Aihei jerihane. Inae inaraque, Jorioocuru, Jorioniheichuru, naaonjoainunru aina satiin osaaoneein nihacachene coitucueratihacaanu.

¹⁰Nii quete:

“Nihei chuni cacha,
canu rai caohacha ichaain nei.
Nihei caohachanainejeein leinjiiniji.

¹¹Nihei leinjiiniji
Cana Coaunera coacuhin
caohacha coitucuhin ichara.

¹²Satiinte
baaso jeloon suujua cuaain
caohacha ichana coacuelanaala
baaso ichacure.
Nii jaunte
nene leinjiiniji caohacha ichara.
Nihei caohacha nainejeein
leinjiiniji.

¹³Acaauru rarote
leeinjiin calani ne,
neforacaa atanebanane rijjije.
Jana acaauru lelete,
enaacha cacha coritaauruhane
jaaneein ne.

Acaauru ujuaaete,
aiha acano catu corane rijjijieein
cacha cunaitaeraniha ne.

¹⁴Jana acaauru ujuaae cajete
enaacha mituhe cacha cotaain,
nechu aansainiha beeuurua ne.

¹⁵Enaachate
sonajaain jaonaa
jerecuruhane jaun
cuhin sonajaain jaore.

¹⁶Amuuruhane jaunrute
aansijiiniji cautijiaelanaala
niicha eruuri itajeeure.

¹⁷Nii jaunte,
chabana caohacha ichaain,
raotojoein ichaonaa nainecurene.

¹⁸Nii chabana
acaauru casetecarichaain
Cana Coaunerane que
coacuhin casihuruhi,”

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane.

¹⁹Nete satiin nii rauhi aitoonjoan tonoraain nenacaauru netonai, osaaoneein neeuruhane coitucuhin neeuruhane coina aitoha nii rauhine coitucuhacache. Aihane jaun cacha coujuhin coaraa Cana Coaunerane bana, nerinaain nii que tonaain erenea nainei.
²⁰Nii jaun coatiha rauhi tonoraain nacaauru nihanatiin, nii rauhi tonoraauruhane coreniha acaauru osa caje ichoteratenajarinaain Cana Coaunera, nii rauhi, esinae rauhijiriin osaaocachene coitucunaa coinaacha nelatihane jaun.

Esenetaacachene aina cuaainchate nichoterichaacheein

²¹⁻²²Nete laen, inae ena nii rauhi colane cana ichoteraterichaaaine coitucuerate Cana Coaunera. Niite coitucunaa nainichaache, nii rauhi aina nere beracuru *profetacuru* laenanohi ereretaain coaraain. Leinjiin

Jesocurisito esenetaacachene aina cuaainchate naine, cana osa caje cana ichoteratiha Cana Coaunerane. Nii rijijieein techu, satiin esenetaain nenacaauru netonai ichoteratereein. ²³Satiin osa que nesarucuruhane jaunte, Cana ichoteraneein niha Cana Coaunerane saijieein que jaolequiin neeure. ²⁴Nete jataain cana belaitohane jaun, Jesocurisito aina cuaain inara ichoterate core colane Cana Coaunera. Coatiha rai caohacha ichaain neeichene jaun, inara ichoteratihei Cana Coaunera. ²⁵Nitohaneein jeriha Cana Coaunerane jaunte ohelu Jesocurisito, rai coichana aina cuaain cana osa aninoaain, cana que suujua acatena nainihane caina. Nechu queecha jaequiin nihacachene corenihachate, cha ujuaihonelanaala nena rijijieein cana tein cana coaraane coitucuerate Cana Coaunera, ²⁶esinae rauhijiriin luhecotariin cha coetana inaenihane jaun. Enate esinae rauhijiriin caohacha ichaain, canaacha ichai ujuaihoneein nena caje satiin Jesocurisito esenetaeranichaachene ichoteratihane coarate. ²⁷Nitohanihane jaun, coatiha chaelai que nelatihei Cana Coaunera coitucuhin rai caohacha icha nocoetiin necoasitaa cachane. Nii necohasitanajate, caohacha nainejeein nitaje. Aihane jaun coatiha nii rauhi tonoraane coreniha, osa caje nichoteein nihei chuni cacha. Nechu Cana Coaunera esenetaane corenihate nichoteein ne cacha. ²⁸Nitohaneeinte, nii rauhi tonoraain nihacachene, cana ichoteraterichaaine caina aitelanaala esenetaacachene coreniha osaocaa-chene caje cana ichoteratihane caina aitoha Cana Coaunerane coitucuhacache inae.

²⁹Leinjiin Jorioocuruhacha Coaunera-neeinna niha Cana Coaunera. Tana satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru

netonai Coauneraneein nihane. Aihanete ne. Satiin lauri lauri nenacaauru netonai Coauneraneeinte ne Cana Coaunera. ³⁰Coatiha nihei nii baiha chuni Coaunera. Acate rai jaberoco macohi cari saeratelanaala neein esenetaeraaurune maajein ichoterateraneein ne. ³¹Nitohanihane jaunna, nii canaacha esenetai esenetaacachene jaun, inae chaque nelatniha nii rauhi. Coatiha aihei. Nii ainate esinae rauhijiriin nelatiha nii rauhine que aitocoaache.

Cana Coaunera esenetaa Abaraaunne que erenaa

4 ¹Nitohanihane jaun, tonarihacache cana foeratera inoansi Abaraaun que. ²Esinae rauhijiriin caohacha ichaane coreniha, osa caje colunohineein nena raane rijijieein tein raa Cana Coauneranete laen caohachare caohacha icharanihane que aitoha Abaraaunne. Nete neniha leinjiinniji caohacha icharane jaun, caohacha icharanihane que aitoha cachane rautaene Cana Coaunera. ³Nitohanihane quete: “Esenetaa Abaraaunne jaunte, osa caje colunohineein nena raane rijijieein tein rae Cana Coaunera” naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. ⁴Chunocoha amihaneein nihane jana, rai coreteraa nii rai namihaneeonne, coatiha que nirijieein joareein coreniha belaiha rai tihei nii coretera. Nii rai namihaneon coretihane jaunte, nii namihaneon cainaeraniha rai tenojoi ne. ⁵Nete laen Cana Coauneraacha que jaequiin neein esenetaera, nii esenetaaneecha coreniha osa caje colunohineein nena raane rijijieein tein rae Cana Coaunera, niicha ichai coreniha rai cha chaain neeuruhane que airijiin. ⁶Nitohaneein

osaocane nihanatiin, esenetaain niha cachane, osa caje coulunohineein nena neein tein raa Cana Coaunerane quete:

⁷ “Rachoojoeeinte neure,
baaso ichajeein osa que nesarucuru-
ruhane nihanatiin,
osa caje coulunohineein
nenaaneein tein
Cana Coauneraacha ranojoinunri.

⁸ Rachoojoeeinte ne,
nii nichotena cachaa,
rai nosa coreniha
casetecaenerichaain Cana
Coaunerane jaun,”

naain niha erenaane rijitoejeen aitelu cana inoansi Rabiri amure.

⁹Rai jaberoco macohi cari saerateerera *circuncidado*curu raacha aitenihana, nirijieein rai jaberoco cari saeratelanaala nenacaauru raine maajeen niritiin niha nii erena. Inae acaihaniji que esenetaaneecha coreniha osa caje coulunohineein nena raane rijijieein tein Abaraun raa Cana Coaunerane coitucuhacache raotojoeein.

¹⁰Chatohaneein niha Abaraunne jana osa caje coulunohineein nena raane rijijieein raelu Cana Coaunera. Inae rai jaberoco macohi cari saeratein nihane janana osa caje coulunohineein nenaaneein tein raelu Cana Coaunera. Coatiha aihei. Jaiti rai jaberoco macohi cari saeratenihane janate raelu Cana Coaunera. ¹¹Inae nitohaneein osa caje coulunohineein nena raane rijijieein tein raa Cana Coaunerane baihate laen, nii cojunacanu que rai jaberoco macohi cari saeratelul Abaraun. Nitohanihane jaunte, sating rai jaberoco macohi cari saeratelanaala neein, osa caje coulunohineein nena rijijieein neeururichaine esenetaeraauru netonai inacanein ne nii Abaraun. Nii rijijieein techu, nii esenetaauruhane coreniha osa caje coulunohineein nena

raane rijijieein ranajae Cana Coaunera. ¹²Jerichanejeein techu, jaiti rai jaberoco macohi cari saeratein nelanaala, esenetaalu Abaraunne rijijieein neein esenetaeraauru cachaaauru inacanein ne nii Abaraun. Nii rijijieein techu, jaberoco macohi cari saeratein neein, nii aihalune rijijieein esenetaeraauru netonai inacanein ne nii Abaraun.

Esenetaacachene aina cuaante, cana rai naitoonjoa terein Cana Coaunera.

¹³Cana Coaunera Abaraun rai aitelu, rai nefoerateeuru aina nirijieein core colane acaauru rai chauratane tihane, neroranein neuruhane coina. Coatiha, Moisesa rai rauhi tonoraain niha Abaraunne jaun, nii rai chauratane tihane coina aitohilu Cana Coaunera. Nechu esenetaane jaunte, nii rai chauratane tihane coina aiting, osa caje coulunohineein nena raane rijijieein tein raelu. ¹⁴Nii rauhi tonoraeraauru, nii Cana Coauneracha tenaa jerei raeranunein neuruhane jana nihane, coatiha chaque nelatein neriheii nii canaacha esenetai. Inacoojoeeinte esenetarichache, nii tihane coina aitohalu Cana Coaunerane jaan nihanatiin cana rainein neriheii. ¹⁵Nii rauhite cha ujuaihoneein caseteco coaracaachene coina nenaaneein ne. Nii niha rauhine colane neriheii cha ujuaihoneein caseteco coaraane rai nei.

¹⁶Nii jaunte sating nii rai nefoerateeuru aina Abaraun rai niicha teeni tiha core colane esenetaauruhane aina cuaante coina aitelu Cana Coaunera. Aihane jaun, coatiha nii rauhi tonoraeraauru raacha nii tihane coina aitohilu Cana Coaunera. Acate esenetaalu Abaraunne rijijieein, sating esenetaeraauru rainein nena ne. Nitohanein esenetaane jaunte, sating cana inacanein ne Abaraun. ¹⁷Rai Quiricha Inoansi cuhane: “Canune, arajii lauri lauri nenacaauru cachaaauru inacanein ii

tereunni” naain rai aitohalu Cana Coaunerane rijijieeinte, nii Abaraauncha esenetai Cana Coaunera, onacaauru rai ichaonaa teein, jaiti coaananoinelanaala nena, naaonjoainuri Coauneraneein nena ne.

¹⁸Inae calaohirichaaainne esenetaeniha Abaraaunne janate: “Arajii lauri lauri nenacaauru cachaauru inacaneeinte neriquincha” naa rai Cana Coaunerane esenetaain acaacha cohajihane jaunte, acaauru inacaneein ne Abaraaun, “Caa jeeonihate cuurureein ii nefoerateeurura” naain que arasijie coarateein rai aitohalu Cana Coaunerane rijijieein. ¹⁹Inae lefasha jaanacaneelalajein ichaohane jaun, inae rai comasai Sara aina jiniquiin biinaaneein, leinjiiniji canaanai sirilanaala ooruhane rai neeuru saijieeinte, nii rai aitoha Cana Coaunerane esenetaane jianenelu Abaraaun. ²⁰⁻²¹Nitohaneeinte, esenetaane jianena coacuelanaala, jelai amuritoheriin esinae rauhijiriin nii rai naitoonjoan icharihani Cana Coaunerane esenetaane jaun, Cana Coaunera coroajein, acaacha cohajein nelu Abaraaun. ²²Nitohaneein esenetaane jaunte, osa caje coulucohin raelu Cana Coaunera.

²³Coatiha nii esenetaa Abaraaunne jaun, leinjiin acaacha raane coina aitiin laenaeratiheilul Cana Coaunera, ²⁴⁻²⁵cana netonai quete aitiin laenaeratelu. Nii jaunte, cana netonai esenetaacachene jaun, cana colucohin cana netonai rae Cana Coaunera. Satiin cana osa coreniha cana corenraniiha ohalu. Cana osa ujuihoneein nena caje cana mitaeranu que Cana Curuanaa Jesocurisitone esenetaacachene jaunte, cana netonai rae Cana Coaunera.

Inae cha ujuaihoneein nihaacache.

5 ¹Aihane jaunte, esenetaacachene coreniha Jesocurisito aina cuaain inae cha ujuaihonelanaala Cana

Coaunera aina raotojoein nihaacache. ²Nii Jesocurisito esenetaacachene aina cuaainte, cana coroatajane Cana Coaunera. Nii ainate cana suujua letono ichana coacuelanaala rachoojihacache, rai Cojoanona que nerichaacheeinne cohajein. ³Coatiha acaacha nihei. Nii rijijieein techu, necairichanaa coaracaachene nihanatiin rachoojoein nihaacache, nii necairichanaa aina cuaain jelai amuritoheriin laraajiin itolere abaantaain nihaacachene coitucuhacachene jaun. ⁴Nii necairichanaa abaantaain laraajiin nenaate, inae esinae rauhijiriin ijiin neein canaacha cohajei cohana nainerichacheein. ⁵Nii canaacha cojoai coatiha inacojoein cohahaacache, rai Suujue cana rai niicha tei aina cuaain jataain cana belaiha Cana Coaunerane jaan nihane jaun.

⁶Nitohaneeinte, cana osa caje nichotena nainelanaala nihaacachene jana, inae cojoinaca que turuhane jana, cana baaso icharanichaachene corenraniiha ohelu Jesocurisito. ⁷Coatiha nerihei chuni, leeocho cacha baaso ichara corenraniiha nesohin nijioaenratein nei. Niheichu caohacha ichara cacha corenraniiha nihanatiin nesohin nijioaeratenaa nainihei chuni. Coaraain aihane nihane chachu jerihane, leinjiin caohacha ichara cacha corenraniiha nesohin nijioaenratere chuni. ⁸Nete jataain cana belaitohane coaratiha, cana osa coreniha oha rai Calaohi Jesocurisitone coina letoaelu Cana Coaunera. ⁹Inae nitohanein cana osa coreniha ohalu Jesocurisitone jaun, inae cha ujuaihonelanaala nihaacachene jaunte, nii amuritoheriin aina cuaain caseteco caje nichoterichaacheein. ¹⁰Nitohanein jaiti que nejeratenaneein nihaacachene jana ohalu rai Calaochine aina cuaain, aina raotojoein

jiniiquiin nihacachene coina ichaalune jaun techu, nii amuritoheriin cana ichoteratereein Cana Coaunera, inae cana que suujua acatihane jaun.

¹¹Coatiha niicha nijihe. Rai Calaohi Jesocurisito aina cuaainte, Cana Coaunera coroaecaache. Nii Curisito, Cana Coaunera que nejeratenaanein nihacachene caje, aina jiniiquiin raotojoein cana teraneein nena nihane jaun.

Adaan aina Jesocurisito

¹²Nii rijijieein techu, leinjiin cacha caje nunuhetein caa chauratane que turuhin nelu osa, cacha itajeranu que. Nii cacha itajeranu onaate satiin cachaauru lomohelu, osa que nesarucuruha satiine jaun. ¹³Nitohaneinte jaiti neniha Moisesa rai rauhine jana, inae nii ajiniha nesilu chauratane que osa. Coatiha niqui coitucueraailu nii osa, jaiti neniha nii rauhine jaun. ¹⁴Nii jaunte nihalu Adaane caje coaanein nihalu Moisesane que tiaaojoain osa que nesarucuruhane jaun, ohin nitaje rai neeurelu satiin cachaauru. Coatiha niqui, leinjiin rauhi tonoraain neeurenihane coreniha osa que nesaruhin neeuruhilu aiha Adaane rijijieein. Charijieein teeinti, nii jaurianejeein nena Adaan- jauriaanejeein osa raain nelu, nii rijijieein techu, nii Adaan amurijiriin nena canaacha cohajei-leinjiin cacha ichaonaa turuaain nelu.

¹⁵Nete nii Adaancha ichai nii chaque nelatein nedae ne, amurijiriin jataain nelatiha nii cana belaiha cana rai Cana Coauneraacha teine jaun. Nitohaneinte baaso ichaa leinjiin cachane coreniha, satiin osa que nesaruhin nitajenaanein neeurelu satiin cachaauru niqui. Nete core colane cana belaiha cana rai leinjiin Jesocurisito aina cuaain Cana Coaunera tenojoi, nii amurijiriin

nelatein, satiin cachaauru rai caohacha ichaeranein ne. ¹⁶Nii naosatiha leinjiin Adaane jaan, coatiha chaque nelatein nedaai, nii cana belaiha Cana Coaunerane jaan aina cuaain. Nii jaunte niqui, leinjiin cacha osa coreniha, satiin caseteco coaracuruhane rai neeurelu cachaauru. Nete nii cana rai niicha tei aina cuaain, nosa que namuritiin niha cachane nihanatiin, inae nii ujuaihonein neeureniha cachaaurune coina aitelu Cana Coaunera. ¹⁷Nitohanein leinjiin cacha coreniha, cachaauru que niicha ichana nainei ichaain satiin cachaauru itajiha nii onaane jaunte, nii amurijiriin niicha ichana nainei ichacurureein, jataain acaauru belaitohane jaun, Jesocurisito aina cuaain enachasine ichaonaa que ichaohin neeuruha nii core colane osa caje Cana Coaunera roconojoinunru cachaaurune coina.

¹⁸Charijieein teeinti, osa que nesaruha Adaane coreniha satiin cachaauru caseteco coaracuruhane rai neeurelu. Nii rijijieein techu, caseteco coaracuruhane rai neeuruha cachaaurune jana, niicha ichai aina cuaain, jianacoon osa caje cacha rocoheranu ichaonaa uhaain turuhelu Jesocurisito. ¹⁹Nitohaneinte erena tonorae niha Adaaneecha coreniha arajii cachaauru osa que nesarucurelu. Nii rijijieein techu, erena tonoraain niha leinjiin cachane coreniha, jianacoon neeureein cha ujuaihonelanaala arajii cachaauru.

²⁰Moisesa rai rauhine niqui, osa que nesaruhane coitucuhin jianiha cachane coina nenaanelu. Nete nii saijieein aina jelai amuritoheriin osa que namuritocurelu cachaauru. Nete nitohanein jataain osa que namuritocuruha cachaaurune jana, jeelai amuritoheriin jataain cachaauru belaitohane coarate cana que Cana Coaunera. ²¹Charijieein

teeinti cachaauru lomohin ne osa, cachaauru atinaain itajihane coina. Nii rijijieein techu itolereenein cachaauru lomoritin ne, nii osa caje cache mitaeranu que cache belaitohane jaan Jesocurisito aina cuaain ichaonaa satonohelanaala nena Cana Coaunera tenojoin.

Osa coreniha onaanein nihacachene nihanatiinte, Jesocurisito coreniha ichaorichaachein.

6 ¹Aihane jaun chajana icharihacache. Osa que nesarujueeinna ichaorichaache, jelai amuritoheriin cana belaiha Cana Coaunerane coina. ²Aihe jerihane. Inasiina inae osa jianein ichaonaa saijieein, nacoaunein osa que nesarujueein ichaorichaache. ³Tana inae cana baotisaauruhane aina cuaain, aina jiniiquiin o caje ichanaalu Jesocurisitone rijijieein inae nihacachene coitucuhichene. ⁴Nitohaneinte Jesocurisito aina jiniiquiin cana jaberoco conauteranein ne cana baotisaauruhane jaan. Aina ohin, nii o caje ichatihalu, jataain itolere niicha ichana nainei ichaain Cana Coaunerane rijijieein, cana netonai nii onaa rijijieein nena caje enachasine ichaonaa que ichaohacachene coina.

⁵Aihane jaun inae aina jiniiquiin onaa rijijieein nihacachene jaunte, o caje ichanaain nihalune rijijieein cana netonai aina jiniiquiin cana o caje ichanaain nerichaachein. ⁶Nii jauriaanejeein cana ichao que ichaohacachelune jaunte, inae Jesocurisito aina jiniiquiin coroso que tenojoinein itajenojoi nelu. Nii cana ichao rijijieein ichaohin naosatanaanaja itajenojoinein nihane jaun, inae nainihe cana saruha osane rijitjoein nacoaunein neosatihajein nihacachene. ⁷Leinjiin cache inae ohane, inae nacoaunein

naosatena nainihe. ⁸Nii rijijieein techu inae Jesocurisito aina onaanein cana jaberoco tihacachelune jaun, aina jiniiquiin ichaorichaacheine cohajihacache. ⁹Chaen techu, inae onaa caje ichanaalune jaun inae nacoaunein ohenerihani Jesocurisitone coitucuhacache, inae aina chachana naineniha onaane jaun. ¹⁰Nii ohalu Jesocurisitonete, osa itajeranu que lesajeeincha ailu, inae chabana nacoaunein ohenihane coina. Nete laen inae enene, Cana Coaunera rai ichaonaa que ichoae. ¹¹Nii rijijieein techu, inara netonai osa coreniha onaanein inara jaberoco tein, Cana Coaunera rai ichaonaa que Jesocurisito aina jiniiquiin ichaohichene caohachae.

¹²Aihane jaun jiaonriha nenacaenein inara jaberoco ohane rai nena amuritonaa jeriha osane rijitjoein, inara jaberocohacha jerei ichaain neeichene. ¹³Jiaonriha inara jaberoco aina cuaain niicha jerei baaso ichao osane coina, rai inara jaberoco tein neeichene. Nitohanein nena coacuelanaala, ohin caje ichanaain ainaa rijijieein, Cana Coaunera rai inara jaberoco teeuchete, coujuriu Cana Coaunera rai caohacha ichaeranein neeiche. ¹⁴Nitohanein neeichene, coatiha inae inara amuritonaa nainerinaain osa, inae Moisesa rai rauhi aina nelanaala, inara belaiha Cana Coaunerane jaancha aina neeichene jaun.

Jaiti osa aina ichaonaa bana

¹⁵Nitohanihane jaun chatohanerihacache. Inae Moisesa rai rauhi aina nelanaala, cana belaiha Cana Coaunerane jaan aina nena jaunna, osa que naosatihajein ichaorichaache. Coatiha aihei. Nainihe nitohanein ichaohacachene. ¹⁶Inarate raotojoein

leinjiin fatoroon letononeein rai niicha jerei ichaquichene coina aina cuhin neeichene, leinjiin acaacha letononeein rai nere tonoraain neeichene coitucuhiche. Nii rijjijeein osa letononeein nenea jeriquichenete, ohin nitajeeichene rai neriquicheein. Jana Cana Coaunera esenetaain, Aca jerihane rijjijeein neeichene coina ichohichenete, rauhijiriin ichaonaa esine que ichaori-quicheein. ¹⁷Nete jataain caohacha ichae Cana Coaunera, inae inara jauriaa osaacha sacurejetocoichene jianein, inae inara suujua aina cuaritaain inara relaacaanune jaan tonoraain acaacha esenetaain neeichene jaun. ¹⁸Nitohaneeinte osa letononeein neeichene caje, inae jianacoon neein rauhijiriin ichaonaa esine que ichaonaa tera letononeein ichaohichene coina neeiche.

¹⁹Aitoha joareein cachane rijitojoeine caa inara rai bebejeeun, jaiti joareein cache rijjijeein neeichene jaun coitucunaa nainesineeichene coataa. Charijjijeein teeinti inara jaberoco teeichelu nii baaso icharanein nenaana rai, aina cuaain baaso ichaane coina, nii rijjijeeinchu nii inara jaberoco teeuche nii caohacha ichaera rai, aina cuaain caohacha ichaane coina.

²⁰Jaiti osa letononeein neeichene bana, coatiha nii rauhijiriin ichaonaa esine rai cha chaeranein ichaohieichelu. ²¹Nete inara ichao rai caohachanu erunaa naineneeichulune jaun, ohin nitajeeichene coinaacha inara sarueranihalu nii baasone jaun, inae enene taolu inara ichao coejeein ichaohiche. ²²Nete laen inae enene, inae nii inara osa letononeein neeichene caje jianacoon neein, jeriha Cana Coaunerane rijjijeein inaraacha ichai ichaain neeichene coina jatoroain neeiche. Niite laen jataain inara

caohachanu que ichaquiche, Cana Coaunera que banijiaain nenea ichaonaa que ichaoha aaichene jaun, chabana satonoelanaala nenea ichaonaa rariquicheein. ²³Nii inara osa inaraacha sacuhite, nechuh inara rai onaa teein, inara itajeranu que nelu. Nete laen, nii ena inara belaiha Cana Coaunera tenojohin, ichaonaa sanaacharanejeein cana Curuanaa Jesocurisito aina jiniiquiin ichaohichene teranein nereein.

**Inae nisirihatein nihane aihane
cachane rijjijei que erenaa**

7 ¹Canejeraauru, inarate raotojoein Moisesa rai rauhi coitucuhin neeiche. Nii jaunte nii rauhi, jaiti ichaoha cachane tonohanau rai nelatejeeecane coitucuhiche raotojoein. ²Coaracuche nachuhinti, nii rauhi, leinjiin ene nisirihatein nihane, oha nii lanane reentiaajeein ainaacha ichaohane coina aitohane. Nete inae oha nii lanane, inae nii rauhi lanaacha aina ichaohane coina aitohane caje jianacoo ne nii ene. ³Nitohanihane jaunte niqui, jaiti ichaoha rai lanane tonohanau, leeocho quicha aina niicha jerei ichaane, osa que nesarurichaanne que aite nii rauhi. Nete inae oha nii lanane, inae leeocho quicha raane nihanatiin osa que nesaruha aihane que aitene nii rauhi.

⁴Nii rijjijeein techu inara netonai inae Jesocurisito o aina cuaain rauhi caje nichoteeichene jaun, inae inara aina chachana nainene nii rauhi. Nitohaneente inae nii o caje ichanaai nenea Jesocurisito rainein neeiche. Inae nitohanihane jaunte, jataain Cana Coaunera notaracaa rai jataain nelateinneein ne cana ichao. ⁵Jaiti joareein cache rijjijeein naosatihajeein ichaohacachene banate, cana jaberoco

aina cuaain baaso coacuhi baasohacha ichajeein nihacachene jaun, inae ohin nitajihacachene rai nihacachene coaratihä cana quene coinaacha nelateein nelu Moisesa rai rauhi. ⁶Nete laen inae ena aitoha rauhine tonoraain naitoonjoaacha ichajeein nihacachene itajeein jianichaache. Inae colane jianacoon neein, Cana Coauneraacha jerei ichajeein, rai Suujue tenojoi ichaonaa que ichaohacache, raujiaain inoaenlu rauhi laenanohineein nenaä tonoraain ichaohacachene jianein.

**Moisesa rai rauhi colane osa
coitucuhaacache.**

⁷Nitohaniane jaunna osa que cana saruhane coina nihalu rauhine que aitorichaache. Aihei, coatihä osa que cana saruhi Moisesa rai rauhi. Nihalu nii rauhine colane, coatihä “Naaonjoaite osa ne” naain coitucurihaanulu. Niheichu: “Jionrihä chamute cachacha sirii jereein coaraain que necoelaaine,” naain bihä nii rauhine colane, coatihä chabana nii coitucurihaaun. ⁸Nete nii rauhi aina cuaain nelararajiaain, nechu itolere baaso coacuhin aca jerihane rijijieein ichacaanne coina canu sarue nii osa. Nii rauhi colane nerihai naosatein nihane coitucuhin nei. ⁹Nii jaunna jaiti neniha rauhine jana, “Caohachaainne ichaaon,” narejetoonu. Nete, inae niha nii rauhine aina cuaain canu ichao coaracaanne jana, ohin nitajenaanein niha canu ichaone coitucuuunlu. ¹⁰⁻¹¹Nitohaneinte, canu rai ichaonaa telanaala, ohin nitajihanune coina, cachä itajera rai canu te osa, nii rauhi aina cuaain nelararajiaain canu coritaain canu itajihane coina.

¹²Nii inara rai aitocooaanne rijijieeinte, nii rauhi leinjin acanein ne. Chaen nii rauhi naitoonjoante casajenelanaala jataain caohachanein nenaä ne. ¹³Nitohaniane jaunna, nii

caohacha ichara canu ichao itajeriha. Coatihä aihei. Nii osa te, esinae rauhijiriin osa nihane coaratihä canu quene coina caohachanein nenaä rauhi aina cuaain canu atinaain canu itajelu. Nitohaneinte jataain banejelanaala baasoniha naosatenaane coitucuerate canu que nii rauhi.

¹⁴Raotojoeinte Cana Coaunera tenojoein niha niicha tei rauhine coitucuhacache niqiu, nete canu jaberoco, osa letononein nihanune jaun, itolere bana baaso ichaaun.

¹⁵Chanuchaainti nitohanein neeun. Coatihä canuhacha ichai coitucuhin ichahaaun. Nena laen, enaacha canuhacha ichana nainihai ichaaun.

¹⁶Nii canuhacha ichana jerihai ichacaanne laen, aina cuaain jataain caohacha icharaniha nii rauhine coitucureeun. ¹⁷Nitohaniane coatihä canu raajenihane ichahaaun, canu jaberoco cuhane nenaä osate nii ichae.

¹⁸Nii joaenreein cachä rijijieein osaaotohanune jaunte, canu jaberoco cuhane neniha caohachane jaun, caohacha ichana jerichaaunne nihanaatiin ichana nainesineeun. ¹⁹Nii jaunne caohacha canuhacha ichana jerei ichaelanaala, baaso canuhacha ichana jerihai ichaaun. ²⁰Nitohanein canuhacha ichana jerihai ichacaanne, coatihä canu inae nii ichahaaun. Nii osa canu suujueniha nenaate ichae. ²¹Nii ainane caohacha ichana jerichaaunne nihanatiin, itolere bana baaso nejesinaacha ichacaanne que inae naihaaun.

²²Canu suujua cuhanena niqiu Cana Coaunera rai nii rauhi rautatoon. ²³Nete canu suujua cuhane ne canu rai caohacha coaaucaanne caohatera. Acate nii osa rai rauhinein canu suujua cuhane neein baaso ichacaanne coina canu suujua sarueranein ne.

²⁴Cairichaaajoaanu nohane. Chajana nohane, nii canu suujua sirihá onaane caje, jelai caje canu suujua rocore. ²⁵Cana Coaunera canuhacha coroajecte, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain nainere, nii caje canu rocohin nihane. Nete jaiti joaereein cacha rijijieein nihanune jaun, jaiti canu rorohecae osa. Inae satononejeeine Cana Coaunera rai rauhi tonoraain nihanune caina aitoon.

Jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein ichaohacachene

8 ¹Nitohanihane jaun coatihá inae caseteconein neeururinaain leinjiinniji Jesocurisito cachanein Aca jerihane rijijieein aina ichaonacaauru. ²Nitohaneente Cana Coaunera Suujue rai rauhi, Jesocurisito aina cuaain cana rai ichaonaa tera, cana atinaain cana itajihane rai niha osa rai rauhine caje cana rocoeranein ne. ³Rai nichaohacha sacuhin satiin osaaotooruhá cachaaurune jaun acaauru aina cha ichana naineniha Moisesa rai Cana Coaunera tenojoin rauhine janate, Cana Coaunera laen nii Moisesa rai rauhichá ichana nainesiheilu ichaelu. Nii icharaanu quete leinjiin cacha rijijieein nenaá rai Calaohi letoaain nelu Cana Coaunera. Nitohaneente turuhin joanreein cacha osaaona rijijieein, satiin cana osa amuritiin coreniha ohelu cana amute cacha rijijieein Jesocurisito. ⁴Nitohaneente ichaelu Cana Coaunera, satiin cana nii aitohá rauhine rijijieein tonoraain nihacachene, joaereein cacha rijijieein naosatihajein ichaohacachene jianein, jeriha rai Suujuene rijijieein ichaonaa caina.

⁵Joaereein cacha osaaona rijijieein ichaonacaauru cachaaurute, joaereein suujua letonohacha ichajein queecha coacuhin ichaore. Nete laen jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein

ichaonacaauru, Cana Coaunera Suujue jerenohichá que coacuhin ichaore.

⁶Nechu jerihá cana suujuane rijijieein coaaucaanete, ohin nitajihacane caina aihaca. Nete jerihá Cana Coaunera Suujuene rijijieein coaaucaane laen, jataain raotojoein ichaonaanajá que ichaohacane caina aihacache. ⁷Nii jerihá suujuane rijijieein coacuhin ichaonacaauru cachaaurute, Cana Coaunera que nejeratenaanein ichaore, jerihá rai Suujuene rijijieein nenaá jerelanaala, niheichu tonorana jerecurenihane jaun. ⁸Nii jaun jerihá osane rijijieein coacuhin ichaonacaauru cachaaurute, Cana Coauneraacha jerei ichana nainecurene.

⁹Nete laen inará, nitohanein coacuhin ichoaelanaala, inae jerihá Cana Coaunera Suujuene rijijieein coacuhin ichaohiche. Aihachu esinae rauhijiriin inará suujuenihá niha Cana Coaunera Suujuene. Suujuenihá Jesocurisito Suujue sirilanaala nenaá cacha, coatihá Jesocurisito cachanihei. ¹⁰Nete inará suujuenihá niha Jesocurisito Suujuene, inará rai ichaonaa tíhá aicheein Cana Coaunera, inará osa coreniha inae ohin nitajeeichene rai neeichene jana, nii caje inará ichoterateein nihalune jaun. ¹¹Nitohanein inará suujuenihá ichaohá nii o caje Jesocurisito ichateralu Cana Coaunera Suujuenete, nii jeelai Jesocurisito ichateralu ohin nitajeeichene rai neeichene caje inará ichateein inará rai ena nenaá ichaonaa terein nii Cana Coaunera Suujue inará suujuenihá nenaá.

¹²Aihane jaun coatihá cana letoaa cana suujuane rijijieein, leeochoauru osaaonanein nenacaauru cachaauru ichao rijijieein ichaohacachene caina letononein nihaacacheta canejeraauru.

¹³Nitohanein osaaona cacha rijijieein

coacuhin ichaohichenete, ohichene bana nitajeriquicheein. Nete laen Cana Coaunera Suujue aina cuaain, nii baaso inaraacha coacuhi baaso itajeeichene, nitajenaacharanejeein nenea ichaonaa que ichaoriquicheein.

¹⁴Jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein naitoonjoa ichajeein ichaonacaaurute, satii Cana Coaunera calaohineein neeure. ¹⁵Nii Cana Coaunera Suujue inaraacha ranojoin coatiha coasinacai nihei, osa rene coaiteen cacha amaerane-nihane jaun. Acate esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujueneein rai calaohineein inara terane. Nii rai Suujue canaacha rai aina cuaainte, Cana Coaunera coaaucaachene nainein, “Ofa” naain coaaucaachene. ¹⁶Nii jeelai Cana Coaunera Suujue, cana suujue aina jiniiquin ne, inae Cana Coaunera calaohineein nihacachene bihacachene caina. ¹⁷Nitohaneein rai calaohineein nihacachene jaunte, nii cana que niicha banihatei naitoonjoalu raeranein nerichaacheein. Niite Jesocurisito aina jiniiquin rarichaacheein, esinae rauhijiriin rai Cojoanonaa que nihacachene coreniha necairichaacachene.

Rai Cojoanonaa que turuhenu

¹⁸Coatiha cha nihei, cau caa ena necairichaecaachene jaan, cana rai caa baiha rai necaohacha niicha teeni aina teein coaracaane. ¹⁹Itolere Cana Coaunera coaunanojoinurute, coitucueratenojoineruruha Cana Coaunera calaohineein nenacaarune que turuhane luhecaain cohaje. ²⁰⁻²¹Nitohanihalu cana necoaauna, coaunanojineein nihalune baiha cojiotanohineein nihalune jaun. Coatiha sujuua caje coaunein aca jerihane jaun nitohanein niheil. Cana Coaunera nitohanein ichaane jaunte ailu. Nete osa que nesaruhin necairichanaa tabai que ichaohane caje mitanojoinerichaaine cohaje itolere bana, jataain necaohachaain

jianacoon tenojoineruruha Cana Coaunera calaohineein nenacaaurune que nenea nainiha acaentonaine caina. ²²Nitohaneinte necairichaa canaanai cuna aina nebane rijijieein, enanetojoein necairichaaeca nii Cana Coaunera coaunanojohine coitucuhacache. ²³Coatiha acaacha necairichai. Cana rai niicha teeni ajiinchateranu que, rai Suujue tiha cana rai Cana Coaunerane saijieeinte, cananetonai necairichaacache. Nitohaneinte, Cana jaberoco netonai jataain mainajeein necairichae, inae rai calaohineein cana raain, ena nenea cana jaberoco tiha Cana Coaunerane que turuhane cohajeein. ²⁴Nii canaacha cohajei corenihate, ichoteratenojohineein nihacache. Inae nii canaacha cohajei coaracaachene jananihane, coatiha inae coharihaacache. ²⁵Nete nii Canaacha cohajei coaraenihacache jaitine jaun, itolere bana cana suujua corelanaala neein cohacaachene caohachae.

²⁶Nii rijijieein techu, necairichaachene nihanatiin, nii cana necairichanaa que cana coroatajane Cana Coaunera Suujue. Cana Coaunera bajaacachene nihanatiin, coatiha inaan bajahaacache. Nete nii rai Suujue cana rai niicha tei, cana rai Cana Coaunera bajae, canaacha coitucuhi erenaacuhane cuaain. ²⁷Nete itolere cachaauru suujua coitucueranein nihane jaun, caje nii rai Suujue bajanojoi coitucue Cana Coaunera, nii Cana Coaunera jerihane rijijieein niicha ichaneni bajanaa jerecuruha cachaaurune rijijieein bajaane jaun.

Itolere laraajiha nocoetonacaauru amuritoeraneinte nihacache.

²⁸Chaentechu rai cachanein belaichanein nenacaauru rai, inae nitohanein ichaane caina coausihalune rijijieein, itolere caohacha icharanein niha Cana

Coaunerane coitucuhacache. ²⁹Inae nii ajiniha caje coauneein niicha coitucuurite, rai nejeraneein teein raelu rai calaohi Jesocurisito, tabaauru rai nocoalaneein, tabaauru baimeein, naaonjoaain neeuruhane jana, Aca acaauru inananeein nihane coina. ³⁰Nii nunuhe caje coauneein niicha ranojoneein neenihurune maajeeinte cotijjaain, niicha ichai ujuaihoneein neeuruhane caje jianacoon mitanjaain rai Cojoanonaa que neeuruhane coina tenajaen.

³¹Tonarihacache jana nii que. Nitohaneein cana cocoaeratera neein niha Cana Coaunerane jaun, nerinaain chuni cana inasina nainera. ³²Cana coreniha oha rai Calaochine coina Cana caje chunaelanaala teein nihalune jaunte, nii amurjiriin rai Calaochi rai niicha teeni tereein, Calaochi aina jiniiquii raacachene coina. ³³Nii jaun nerinaain chuni Cana Coauneraacha janijiin niicha ranojoinunru colurujuenaa nainera, Cana Coaunera inae cha ujuaihoneein neurenihane que aitiin jianacoon tenajaane jaun. ³⁴Chajana acaauru casetecareein. Jesocurisitote cana coreniha ohin, nii caje ichanaain ena Cana Coaunera raotono nichajai que neein, cana coreniha bajaebajaje. ³⁵Cha cana belaitoha Jesocurisitone jaan caje cana rocohin nere. Necairichanaa, caaintati ichaonaa que ichaohin, arinojoneein, mijitena, cajione que latejiojoiin, onaa coasina, naaonjoaihurrina cana belaitoa Jesocurisitone jaan caje cana rocohin nerihane. ³⁶Nii quete:

“Ti corenihane saatiin ohacaanune coina jatoroaain nihacaanu.

Carenero sooruhane coina soera rene amauruhane rijijieeinte canacaanu teure,”

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane.

³⁷Nete nitohanihane saijieein, nii cana belaitora aina cuaain, itolereenein nii

cana amuritora amuritiin nihacache. ³⁸⁻³⁹Nii jaunna nenerihani nii cana belaitoha Cana Coaunerane jaan caje, cana rocoerane esenetaaun. Onaa, ichaonaa, aanjeraauru, moconajaera letonocuru, ena nenea, cabaiha neenihu, dede, chauratane, leeochoaauru Cana Coaunera coaunanojoneein nenacaauru, naaonjoaihunri nainecururinaain, cana belaitoha Cana Coaunerane caje cana rocooruhane. Niite cana que coarateein coitucuerate Cana Coaunera, rai Calaochi cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain.

Israelitacuru janijiinte raelu Cana Coaunera.

9 ¹Jesocurisito esenetaeraneein mihanune jaunne, inara que asilanaala esinae rauhijiriin caa aitoon. Coatoha nohanaha aitohaaun. Nii ichoae tacaainte, Cana Coaunera Suujue coitucueratenojoneein, esinae rauhijiriin nohanelanaala aitocoaaunne coitucue canu suujua. ²Jataaine itolere bana inaderaaun. Itolere banate jataain cunae casuujua. ³Canu araineein nenacaauru corenihane caseteconeein nenea jereeuin, jelai teein Jesocurisito colane, nii coreniha nichotenaa nainecuruhane coina niqui. ⁴Acaaurute niqui Israeli nefoerateneein neeuruhane jaun, rai calaochinein nenea rijijieein neeuruhane coina ranajae Cana Coaunera. Aca techu rai necaohacha jana acaauru aina neein, acaauru rai tonoraain neeuruhane coina Moisesa rai rauhi teein, ita taojiaain corojeein neeuruhane coina aitiin, cana rai niicha teenine maajeein belu. ⁵Acaaurute cana foerateeurera inamaconein neurelu. Acaauru caje nenaaneinte cacha neein turuelu Mesihasi jeelai itolere Coauneranein nenea. Itolere bana acanahane coroaecuruhine satiin cachaauru. Nitohanemiin. ⁶Coatoha Israeli rai ichaane coina naitoonjoan aninoaa Cana Coaunerane

jaun, nitohaneein caseteco coaracurhane rai neuruhi nii Israaeli inamaconein nenacaauru. Esinae rauhijiriin Israaeli inamaconein neurenihatabaaurune jaunte aihure. ⁷Niheichu, Abaraun inamaconein nenacaaru nihanatiin, coatiha Abaraun inamaco esinenei neuruhi tabaauru. Nii quete: “Ii inamaco esinenei neenihurute, Isacaacha caje nefoeratenaa nein neeureein,” naain Abaraun rai belu Cana Coaunera. ⁸Niite chuni Cana Coaunera calaohinein nenea nainenihanechu rai lauri coreniha cachane coitucuerate cana que. Nii cana rai niicha teeni bihane esenetaain coreniha rai calaohinein nenacaarute laen esinae rauhijiriin rai calaohi esine nein coitucunojoneein neeure. ⁹Nii coinatete: “Enene rijju nacoaunein turuhanune janate, inae canaanai siricheein ii comasai Sara,” naain Abaraun rai niicha ichaneni belu Cana Coaunera.

¹⁰Nete acaachanejene. Coaracuche nachuhinti corojatajaain, Rebeca aina cana foeratera Isacaacha sirii rai calaohichuru, nii Isacaacha que inacaain neeuruhalu niquine. ¹¹⁻¹³Nete jaiti nejanoa que telanaala, niheichu jaiti baaso aina caohacha ichaain neurenihane jana: “Rai inanate rai nocoala cachanein nereein,” naain acaauru neba Rebeca rai bihalu Cana Coaunera rijjijeein neeurelu. Nitohanerichaanne que techu: “Jacoboaacha belaanne Esao coiintereeni,” naain ne laenanohinein Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nitohaneinte inae nunuhe caje coaunein coacuhin, chatohanei ichaa cachane nihanatiin, niicha ichai coitucuhi rijjijeein, niicha janijiin raain nihane coina aitolalune nainaelu Cana Coaunera.

¹⁴Nitohanihane jaunna casajenetiin baaso icharaniha Cana Coaunera

berichaaache. Aihei. Coatiha niritiin erenaa nainihaacache. ¹⁵Nitohanihane coinatete:

“Canu suujua acatena jerichaaunne jaan quena casuujua acatereunni.

Chaen nechuchairichaaajoaain canuhacha coana jerei, cairichaaajoaain coarareunni,” naain Moisesa rai belu Cana Coaunera. ¹⁶Aihane jaun raa Cana Coaunera coina chatohanein nenea jerihacachane nihanatiin coatiha cha que nelatihei, cairichaaajoaain niicha coaraaicha raa Cana Coaunera jaun. ¹⁷Nitohanihane jaunte, Egipto curuaanaa rai: “Canune curuaanaanein ii teunlu, ii que canuhacha ichana nainei ichacaunne, canunein nihanune coitucuruha satiin chauratane sacutaain nenacaauru cachaaurune coina,” naalu Cana Coaunera jaun, laenanohinein ne rai Quiricha Inoaensicuhane. ¹⁸Nitohaneinte cairichaaajoaain niicha coarana jerei cairichaaajoaain coarae Cana Coaunera. Jerichanejeein techuchairichaaajoaain niicha coarana jeriheicoaraene cairichaaajoaain.

¹⁹Nete chunocoha nainere: “Nitohanihane cha corenihana jana cha ujuaihonein cacha tere Cana Coaunera, niicha jerei ichaane jana, niha rai nii caohatein neine coaalanaala,” naain bajaane. ²⁰Chaneeina nereei ii, Cana Coauneraacha ichai que ereeine coina. Coaraanachuhinti atane codarajoje jaera rai: “Chanuna catohanein canu coaunaain neei,” naain jaera caje bajanaa naineriha. ²¹Nii atane caje darohe janaa inaerate, aca ichana jerihane rijjijeein ichana naine. Nii jeelai atane cajete naine jataain rai nelateinein neeni, chaen raujaain rai nelateneni, naaonjoaain ichana naine.

²²Nechu cacha casetecana nainihane coitucuuruhane coinate, niicha ichana nainei coarateein, niicha casetecanohineein nitaje rai nenacaauru abaantaain cohanajae Cana Coaunera.

²³Nii aina cuaainte cairichaaajoain cana coaraane jaun, jataain rai necaohacha coitucuhin nihacachene coina, inae nii ajiniha cana rai rucuhesihalune jaun, cana netonai rai necaohacha sirichaneein nihacache.

²⁴Nitohanihane jaunte tabaauru Jorioocuru caje, tabaauru Jorioniheichuru caje, naaonjoain neinichaachene cotijiaain raain ne Cana Coaunera. ²⁵Nii quete,

“Canu cachanelanaala nenacaaurune,
inae canu cachaneein teein ranajareeunni.

Canuhacha belainohinelanaala nenacaaurune,
inae canuhacha belaaaneein teein belaicheeunni.

²⁶Jerichanejeein techu, taolu

‘Coatiha inara,
canu cacha niheeiche,’
naa Cana Coaunerane jaaun
nenacaauru raite,
‘Ichaonaa Cana Coaunera
calaohineein neure,’
naaurureein,”

naain laenaclu rai Quiricha cuhane *profeta* Osiasi.

²⁷Isaihasi netonai techu Isaraelitacuru que:

“Cucuana cuhane nenaacarene catuneji jeoneeite niqui nefaaurureein Isaraelitacuru. Nete acaauru cautecuruhacha, corotajajeein ichoteratenojineein neurureein,

²⁸ inae nii aitohalune rijijieein, satiin chauratane sacutaain naitoonjoa icharihani

Cana Coaunerane jaun,”
naain belu Isaihasi.

²⁹Nii ajiniha techu:

“Nirijieein
cana foerateracuru coarajeein
nihalu Cana Coaunerane
colanete,
aihalu

Comora aina Sodoma cocoaichacurune rijijieein
nerichaache,”

naain aitelu Isaihasi.

Jorioocuru aina ena nena

Cana Coaunera Ere

³⁰Tonarihacache jana nii que. Cana Coaunerate esenetaauruha Jorioniheichurune coreniha ichoteratenaajain nelu, nitohaneein nichoteeuruhane coacuelanaala neeuruhane jana. ³¹Nete laen Isaraelitacuru, Moisesa rai rauhi tonoraain nichotenaa coacuruhane saijieein nainesihurene, nii aitoha rauhine jitariin tonorasihurenihane jaun. ³²Chanuna nichotenaa nainecururene. Esenetaauruhane coreniha nichotenaa nainecuruhane esenetaelanaala, niicha ichai coreniha nichotenaa coaacuruhane jaun. Nii jaunte nii lacurocuruhane coina tenojoi ajeri que lacurocure.

³³“Leeinjiin ajerine teeun Sioon. Nii ajeri quete lacuroha cuurureein cachaauru.

Nii jaunte nii ajeri que jaaequiin nena jaoleneein nenereein,”

naain Jesuso que aitiin laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

10 ¹Canejeraauru, nichotenaa nainecuruha Isaraelitacurune coinane, acaauru que jataain coacuhin Cana Coaunera bajanajacoon. ²Jataainte niqui jeriha Cana Coaunerane rijijieein nena jerecure. Nete esinae rauhijiriin coitucuhin aihurenihane jaun nainecu-

rene. ³Cacha ichoterateraneein niha Cana Coaunerane coitucuhin esenetaaurenihane jaunte, niicha letoai esenetana coacuelanaala, rai suujua letonohacha sacuure raajenhane nichotena coacuhin. ⁴Nii rauhi aitoonjoante nelatelu turuhalu Jesocurisitone que tiaajein. Caje coauneente laen nechuh Jesocurisito queecha jaequini esenetaauruhane coreniha niicha ichai ujuaihoneein neeuruhane caje couluunjoineein neure satiin esenetaeraauru.

⁵Nicha bei rauhi tonoraain nihane coreniha nichotena coacuhin nei raite: “Leinjiiniji cautijiaelanaala caa rauhi tonoraain ichoai cachate, coreniha nichoterein,” naain laenaelu Moisesa. ⁶Nete laen nii esenetaauruhane coreniha couluunjoineein nihane coina aitiin, “Cha inicheein dedeeu, caje Jesocurisito fauhane coina,” coa naain coaucache. ⁷Niheichu, “Cha onacaauru rene faureein ucuun Jesocurisito inaane coina,” coa naain coaucache. ⁸“Nii erenaate inae ii rohan neein ii suujua, ii ujuaae, naaonjoaainunri cuhane ne,” naain ne laenanohineein. Caa erenaate esenetaain nenacaauru rai beratenojineein nena ne. Nii quene caa inara relaacaanu. ⁹Aihane jaun, cana Curuaanaa niha Jesocurisitone coitucuhin que ereerejein, ii suujua aina cuaritaain o caje ichatihalu Cana Coaunerane esenetaainete nichoteriquini. ¹⁰Nitohaneente, cana suujua aina cuaritaain esenetaain nihacache, couluunjoineein canaacha ichai ujuaihoneein nena caje nichotein nihacachene coina. Jana cana ujuaaete Jesocurisito coitucuhin inae nichoterichaacheeinne jaan beraneein ne.

¹¹Cana Coaunera Quiricha cuhanete: “Einae rauhijiriin icharihanine esenetaain acaacha cohajein nena, coatiha inacojoein airinaain,” naain ne

laenanohineein. ¹²Coatiha nejelau cachaneein neeuruhi Jorioocuru aina Jorioniheichuru, leinjiin Curuaanaasatiin acaauru Curuaanaa neein- caje acaauruhacha bajai teraneein nihane jaun. ¹³Nii coinete: “Cana Curuaanaa coitucuhin que ereerejein ichaonacaaurute nichoteeururein,” naain aitelu. ¹⁴Chasiina que ereereena nainecurure, coitucuhin esenetaauruhane coalanaala. Niheichu coitucuhin esenetana nainecuruhi, que acaauru rai ereein nei aonacurenihane jaun. Niheichu aonana nainecuruhi neniha acaauru rai beratenojoi berane jaun. ¹⁵Chasiina nere acaauru rai bera, niha acaauru coroatajanein acaauru letoeranune coalanaala. “Jataainte caohate cana rene turuuruha Ena nena ichaonaa tera Jesocurisito que erena turuaaunerane,” naain niha Cana Coaunera Quiricha cuhanene rijijiein.

¹⁶Nete satiinelanaa tabaauruhacha, ichoteratenojineein neerurichaaene coina beratenojoin esenetaaure. Nii quete: “Curuaana, cha ii beratenojoi canuhacha beebejei esenetae,” naelu Isaihasi. ¹⁷Nii jaunte, nii canaacha aonai caje unaaneein ne nii canaacha esenetai. Jana nii canaacha aonaite, Jesocurisito que aitiin beratenojoi ne. ¹⁸Nena canu aitoon, acaauru rai beratenojoi aonacurenihane jaunna esenetaaurenihane. Aihei jerihane, aonacuruhane saijieente esenetaaurene. Nii que te aitiin:

“Chauratane sacutaainte amuhemujuein que ereerecure. Nii jaunte itoleneein chauratane sacutaain nenacaauru rene turuhe nii erena,”

naain laenanohineein nelu Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹⁹Nii que jaiti nainacurenihane jaunna esenetaaurenihane Isaraelitacuru. Aihei

jarihane, nainacuruhanete ne. Jauriaa-
nejeein acaauru rai:

“Canu cachanelanaala nenacaauru
que
necoelaichene coinane,
acaauru aina canuhacha ichaneni
ichaaïn,
cha coitucunaa jerelanaala
nenacaauru aina
nejerateichene coina ichareeunni,”

naain beratïha acaauru rai Cana
Coaunerane jaun belu Moisesa. ²⁰Nii
baihate:

“Chabana canu aina nenea coacue-
lanaala nenacaaurute,
canu aina neeureein.
Chaen nechu
canu coitucunaa coacuelanaala
nenacaauru quene
necoitucueratereunni”

naain,

²¹ “Itolere banane
erenaa tonoraelanaala
nechu aansainein nenacaauru
cachaauru
cotijiaain cohajeeun,”

naa Israelitacuru nichaanune que Cana
Coaunerane belu Isaihasi.

Janijïin ranojoin nihalu Israelitacurune

11 ¹Nii quene canu aitoon. Rai
cachaneein nenacaauru que
jaolecohane jaunnaacha aitoha Cana
Coaunera. Coatiha aihei. Canuhetonaine
Israelita neeun, Abaraauïn ichoala
Beenjamiïn lauri caje nefoeratena
nichaaunne jaun. ²Inoaenlu caje
coaaneente rai cachaneein neeuruha
Israelitacurune coina ranajaain nelu
Cana Coaunera. Nii jaun coatiha ena
acaauru que jaolecohin nihei. Tana rai
Quiricha inoaensi cuhane Israelitacuru
que: ³“Cana Coaunera, ichei *profetacuru*
sohin jaohinte ichei rorihuru- *altar*
ranuusiïn itajeeure. Leinjïin canuha-

chane jaiti ichaaojoeun. Canune
maajeeinte inae sohin jaonaa jerecure,”
naain Cana Coaunera bajaa Irihasine
laenanohineeïn nihane coitucuhichene.

⁴Nete niritohane jana: “Inae acaauru
chosi Baal corojelanaala, caainsi
oaraancaneeïn nenacaauru cachaauru
jelai tïhanu canu cachanu que,” naain
tonorae Cana Coaunera. ⁵Nii rijijieein
techu, ena corotajajeeincha neeure
Israelitacuru nichaanune cautecuru,
cairichaaooaauruhane jaun acaauru
belaiha janijïin ranajaa Cana
Coaunerane jaun. ⁶Nitohaneeïn acaauru
belaiha acaauru raa Cana Coaunerane
jaun, coatiha rai caohacha
ichacuruhanene coreniha ranajaain nihei
Cana Coaunera. Caohacha ichacuruhanene
coreniha ranojoinecuruhanene, coatiha
chanerihei cana belaitohane jaan cana
rai Cana Coauneraacha tei.

⁷Nii jaunte niriijieein rai suujua
letonohacha ichajeeïn nichotena
coaauruhane jaun, nichoteeureeïn
Israelitacuru. Nete laen janijïin
Cana Coaunera ranojoineeïn
nenacaauru nichoteeureeïn. Jana
leechaaaurute suujua letonohacha
ichajeeïn neeuruhanene jaun nichotena
nainecurene. ⁸Cana Coaunera Quiricha
cuhane:

“Cana Coaunera
niicha ichai coitucunaa
nainecurenihane coina ichae.
Nii jaunte enanetojoeïn
cha coitucunaa nainelanaala neeure,
nechu cha coarana nainecurenihane
jaan que
acaauru nota teeïn,
cha aonana nainecurenihane jaan
que
acaauru irichotihane jaun,”

naain laenanohineeïn nihane rijijieeinte
aihure. ⁹Rabiri netonai techu:

“Ita taojiaain lenone jaain,

lenonecuruhane jaan baaso ichaain
osa que nesarucuruhane jaaneein
neeinete

caseteco coaracurumiin.

¹⁰ Acaauru nota nihanatiin

conoeneeinete,
cha coarana nainelanaala
baaso ichaain neeuruhane,
chabana satonohelanaala
caseteco coaracurumiin,”

naain aitelu.

Nichoteeuruha Jorionihechurune jaan

¹¹ Canune aitoon. Nitohaneein baaso
ichaain inae casetecanohineein
neeuruhane jaunacha, inae caohacha-
nainejeein jaoleneein neeuruha
Jorioocuru. Aihei, coatiha caohacha
nainejeein jaoleneein neeuruhi.

Nenacaaen tejian erenaa tonoraaurenih
Jorioocurune aina cuaain, inae ichotere-
tenojoineein neeurureein Jorionihei-
churu netonai. Nitohaneein inae
ichoteratenojoineein neeuruhane
coaracuruhane banate, acaauru que
necoelaihurureein Isaraelita nichaaunne
laurichuru. ¹² Aihane jaun baaso ichaain
caseteco coaracuruha Jorioocurune,
Cana Coaunera coitucuelanaala
nenacaauru Jorioniheichuru rai
caohacha ichaa aihuruhane jaan cajete,
jataain nii amurijiriin caohacha
icharichaain, inae nacoaunneein
Jorioocuru raane bana Cana
Coaunerane coitucuhacache.

¹³ Nena laen canu, inara Jorionela-
naala neiniquichene rai erenaa jereun
coitucuhichene coina. Nii cointate inara
Jorionelanaala neiniquichene rene
caletoaain nelu Cana Coaunera. Nii
jaunna jataain inara aina neein, jataain
corajejin canu amihaneon ichana
jereun, ¹⁴ inara que necoelaain, canu
foeratera caje nenacaauru tabaauru
netonai nichotena nainecuruhane

coina. ¹⁵ Nii ranojoinelanaala neeuruha
Jorioocurune coreenraniha, inae Cana
Coaunera que nejeratena rijijieein
neuru caje, ranojoeiin Cana Coaunera
aina raotojoeiin neeuruha Jorionihei-
churune jaunte, nii amurijiriin
ranojoeiin nena nainecure
Jorioocuru. Nii jaunte ohin nitaje rai
neuru caje inae nacoauneein ichaohin
sanaacharajejin nena que ichaore.
¹⁶ Coaracuche nachuhinti, coliha caje
ichoaichaniha ichanohi faan, jelai teein
Cana Coaunera que banijiaain nihane
jaun, satiiin nii coliha netonai que
banijiaineein nihane. Nii rijijieein techu
leinjiin enuha cojoaisi Cana Coaunera
que banijiaain nihane, rai nunecuru
netonai que banijiaineein ne.

¹⁷ Charijieein teeinti toroonjoan
nujuan sauriin cuhane limoon uune
temuhacane, rai nujuan que nujaaain
nena rijijieein inacae nii limoon. Nii
rijijieein techu, inara Jorioniheichuru
nequichene nii limoon uune rijijieein
neeichene jana, Joriocuru nii inara
nujuan toroonjoan nujuan rijijieein
neeure. Nitohaneinte nii toroonjoan
uune sauhin jaohin, inara Jorionihei-
churu nequichene nii limoon uune
rijijieein nii toroonjoan nujuan
necuruha nii Joriocurune jaun, acaauru
que temuratenojoeiin neeiche.

¹⁸ Aihane jaun jiaonriha uune sauhin
jaonjoineein nena coreenranein
neeine jaun, nii uune esinenein
neinichaanune amurijiriin nena
coahin nihache. Jiaonriha rai nujuan
esine neein neinichaanune cuhane teein
temunojoeiin neeichene baitiqui-
chene.

¹⁹ Nete, “Aiha niqui. Nete nii jauriaa-
nejeein uune neein nenacaauru sauhi
jaohin, canu temuurelu coreenraniha,”
nariquiin. ²⁰ Nete esenetaenihacaanune
jaun, sauhin jaonjoin rijijieein

nihacaanune jana, inara esenetaaichene jaun canacaanu coreenraniha ranojoneein neeiche. Aihane jaun jiaonriha niique necohasitaain neeichene. Necohasitanaa coacuelanaala casiin neeichenete caohachae. ²¹Nii, rai nune esineneein nihacaanune saijieein jaonojoneein nihacaanulune jaun techu nii amurijiriin inara que suujua acatena nainenereein baaso ichaquichene Cana Coaunera. ²²Aonacuche. Jataainte caohachaneje Cana Coaunera. Nete laen suujua letonohacha ichaa cachane abaantaene. Nitohaneein naitoonjoa esenetaauruhi casetecaa natiinte inara raain nelu. Nete laen inara belaiha inara raain nihalune rijjijieein ichaohichene caohachae, inara netonai sauhin jaonojoneein neeichene coataa. ²³Jorionichaanune netonaite, esenetaenihacaanune jianein inae nacoauneein esenetaacaanune, jelaiha nune que tenojoinerichaanuhi, niicha ichana nainei ichaain, jelaiha canacaanu temurichaain Cana Coaunerane jaun. ²⁴Coaracuche nachuhinti inara Jorionelanaala neiniquichene, limoon uune rijjijieein neeichene saijieein temunojoneein neeiche, nii toroonjoan uune esine neein neinichaanune coreenraniha tenojoneein ne. Nii jaun techu Jorionichaanune inara amurijiriin nacoauneein jelaiha nii rai nujua esine que teein temunojoneein nenea nainerichaanuhi.

Satononiha ichoteratenojoneein neeururichaaïn Isaraelitacurune

²⁵Canejeraauru, Cana Coauneracha ichaneni asinojoneein nenea coitucuhichenena jereeeun, nabana cha coitucuera niha nocoetiin neeichene coataa. Isaraelitacurute baaso ichacuruhane jaun, Cana Coaunera que nejerateneenein jaoleneein neeurelu, satiin Isaraelitanelanaala nenacaauru netonai

ranojoneein neeuruhane que tiaaajoaain. ²⁶Inae satiin ranojoneein neeuruha Isaraelitanelanaala nenacaaurune janate, satiin ichoteratenojoiniha cuurureein Isaraelitacuru. Cana Coaunera Quiricha cuhane:

“Sioon jelai cajete ureein jianacoon cacha mitaeranu. Baaso ichajeein niha Jacobone cajete, nii baaso rocoreein caje.

²⁷Nitohaneeinne acaauru aina caitoonjoan canuhacha ichaneni ichareeuni, inae acaauru osa caje jianacoon tenajaanune bana,”

naain nii coina ne laenanohineein.

²⁸Nete beratenojoi niha ichoteratenojoneein neeururichaaïn cachaaurune aina cuaain, Cana Coaunera que nejerateneenein neeure Jorioocuru, inara ichoaichaniha coitucunaa nainequichene teranu que. Nete enanetojoein cairichaaajoaain acaauru coarae Cana Coaunera, acaauru foerateracuru janijiin raalune jaun.

²⁹Coatiha cana rai niicha teeni ruluhin nihei Cana Coaunera. Niheichu janijiin niicha raauri que jaoleconaa nainihei.

³⁰Jauriaalute inara netonai Cana Coaunera ere esenetaain tonoraelanaala neeichelu. Nete nere tonorana jerecurenihã Jorioocurune jaun, inae enene cairichaaajoaain inara coarae Cana Coaunera. ³¹Nii jauriaalu nere esenetaain tonoraelanaala neeichelune rijjijieeinte, enene nere esenetaain tonoraelanaala neeure Jorioocuru, nechu cairichaaajoaain inara coaraain nihalune rijjijiein, ena cairichaaajoaain acaauru netonai coaraa Cana Coaunerane coina. ³²Canã Coaunerate nitohaneein ita rijjijiein nere tonoraeniha cachane coina ichae, ita rijjijiein jiniiquiin cairichaaajoaain cacha coaraain nihane coina.

³³Jataainte banejelanaala caohacha icharaneein, itolere ichara neein, cha

coitucueraneein ne Cana Coaunera. Coatiha nihei chuni, niicha coacui aina niicha ichaneni coitucuhin beranu. ³⁴Nii jaun, “Cha Cana Coaunera suujua coitucue. Cha sujuatenaa nainere. ³⁵Cha rai cha teein nelu rai cainaain nihane coina,” ³⁶Itolereite Cana Coaunera caje unaa neein ne, niicha coaanunano-joineein nihane jaun. Nii jaunte satiin itolere raineein neure.

Itolere bana coroaenohineein neeine Cana Coaunera. Nitohanemiin.

Cana Coaunera que banijiaineein nena ichaonaa

12 ¹Canejeraauru inara raine aitoon. Jataain inara belaitoha Cana Coaunerane jaun, inara raajenihane rai inara ichao teeuche jelai teein que banijiaineein, rautaa Cana Coaunerane rijijieein. Niite laen jataain Cana Coauneraacha jereineein, rai caohacha neein ichariquicheein. ²Jiaonriha suujua cuhane coacuhin ichaatoruha Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein, inae nenacaen coacuhin acaauru rijijieein ichaohichene. Nitohaneein ichaonaa coacuelanaala, inara suujua coreein ichaaochete, inara ichao coreein ichaohin, Cana Coaunera jerenohineein, “Naaonjoainte caohachae. Naaonjoaite rautae Cana Coaunera. Caate esinae rauhijiriin caohacha ne,” naain coacuhin, caohacha nejesina coitucuhin ichajeein ichaohiche.

³Jataain cana belaitoha Cana Coaunerane jaun, canu cocoinaain caletoaain beratihane jaunna satiin inara rai aitoon, nabana leeochoaauru amurijiriin nena coacuhin niha chunine coataa. Aihane jaun jiaonriha esenetaaichene coreniha inara rai Cana Coauneraacha tei rerohin, cha coacuhin ichana jereein neeichene. ⁴Charijieein

teeinti cana ichao rai nelatihane coina araai lauriin nihacoae cana jaberoco que cana nerurujuana jaan. ⁵Nii rijijieein techu arajii Jesocurisito esenetaeranichaachene, ita ichao que ichaohin Jesocurisito aina cuaain leinjiin que jaberocoanaa rijijieein ita jaberoco que jaberocohin nihacache.

⁶Nitohaneeinte le cakanichaachene rai aca jerihane rijijieein tenaa jerihane jaancuru rai, lauri lauri canaacha ichaneni ichana nainena jaanu teein ne Cana Coaunera. Aihane jaun, rai nere beraneein cana letoaa Cana Coaunerane esenetaacachene rijijieein coitucuhin ichacaachenete ne. ⁷Leeochoaauru coroatajanera neein nihachene coina, cana teein niha Cana Coaunerane, jerecuruhane rijijieein acaauru coroatajanichaachenete ne. Jana chunocoha, cacha relaeraneein nihane coina aca tiha Cana Coaunerane, leeocho ichana coacuelanaala acaacha ichamiin. ⁸Jerichanejeein chu, chunocoha cacha suujua anihoaeraneein nihane coina tenojoinihane cacha suujua anihoaeraneein neeine leeocho ichana coacuelanaala. Chunocoha cha teein niha leeochoaauru raine, chunaelanaala teeine. Jana chunocoha cacha letoaeraneein nihane, coujuriu rai namihaneenein nihane coitucuhin ichamiin. Cairicheihuru rai cha teeichene, tonajelanaala rachoojoeein teeuche.

Naaonjoaainte caohachae ichaoha Jesocurisito ranojoeinein nenaane

⁹Ita que asilanaala jiniiquiin ita suujua rijijieein ita belaaain neein, itolere baaso ichana coacuelanaala caohacha nejesinaacha ichacuche. ¹⁰Jesocurisito aina cuaain ita nejeraneein neeichene coitucuhin, jiniiquiin ita belaaain ita suujua rijijieein coacuhin, itaque inara suujua acateein ichaaoche.

¹¹Nelararajiaain coiintelanaala corajein inara suujua aina cuaritaain Cana Coaunera jerenohin ichacuche. ¹²Rachoojoein neeuche nii inaraacha cohajei coreniha. Chaen laraajiin neein necairichanaa abaantaain itolere bana Cana Coaunera bajaabajajeein ichaauche.

¹³Cha latein neeuruha Cana Coaunera cachanein nenacaaurune, inara raajenihane cha latera rijijiein acaauru coroatajanecuche. Inara rene turuhin niha cachane, raotojoein cotijiaain raauche.

¹⁴Inara rohecaeraauru rai caohacha ichacuche. Jiaonriha, “Coaraain nainamiin,” naain acaauru que ereeichene.

¹⁵Rachoojoenacaauru aina rachoojoein, inaderaain chananacaauru aina inaderaain chanaauche.

¹⁶Ita rijijiein coacuhin ichaauche. Jiaonriha chuni amurijiriin nena coacuhin neeichene. Cairichaaerinoinjoein ichaonacaauru rijijiein ichaauche. Jiaonriha leeochoaauru amurijiriin cha coitucueraneein nena coaauquichene.

¹⁷Jiaonriha chuni inara rai baaso ichaain nihane, inara netonai rai baaso ichana coacuhi nihache. Nitohanena coacuelanaala sating notaracaee, caohacha nejesina ichajeein ichaauche. ¹⁸Atiin leeochoaauru aina jiniiquiin raotojoein acaauru cotainaa coacuelanaala ichaauche.

¹⁹Canejeraauru, jiaonriha inara cairichaera cairichanaa coacuhin neeichene, Cana Coaunera, baaso ichaeraauru ichanohin coitucuhin casetecarichaaaine jaun. Nii coinat rai Quiricha inoansi cuhane:

“Canune baaso icharaauru coitucuhin casetecaain, caohacha icharaauru coretereunni,”

naain aite Cana Coaunera. ²⁰Aihane jaun iicha cotaairii mijitihane

coroaateeu. Jana cocoirihane acau que cocoaerateeu. Aihute nocoejeein aonamiin. ²¹Jiaonriha baaso nejesina coacuhin jeriha inara suujuane rijitojoein neeichene. Nitohanein baaso ichaelanaala caohacha nejesina ichajeein baaso amuritooche.

13 ¹Sating cocoinanohinein niha cocoinacaine jaun, sating rai nere tonoraain aca jerihane rijijiein neeuche. Nihei chuni cocoinanacai, Cana Coaunera tenojoinelanaala nei. Sating cocoinanacaihurite Cana Coaunera tenojoinen cocoinanohinein neeure. ²Nii jaunte chunocoha cocoinanacai ere tonoraelanaala nei, Cana Coaunera jerenohin tonoraenihane jaun aicheein. Chaen techu caseteco coaracururein, nii nere tonoraauru, ³caohacha icharaauru casetecaelanaala, baaso icharaauruhacha casetecaranein niha cocoinanacaine jaun. Aihane jaun ii casetecaa cocoinanacaine coasiinne, baaso ichana coacuelanaala caohachaain neeute, esinae rauhijiriin caohachaain neeine coaramiin cocoinanacaihuri, ⁴acaauru jeriha Cana Coaunerane rijijiein, ii rai caohacha ichacuruhane coina neeuruhane jaun. Nete laen baaso ichaain neeine, cocoinanacai coasiinne ne, esinae rauhijiriin baaso ichara casetecaane coina tein niha Cana Coaunerane jaun. ⁵Nii jaunte jeriha cocoinanacaine rijijiein nere tonoraain ichaohacachene caohachae. Coatitha cana casetecaane coasihacha nihei. Caohachaain cana suujua coaraain ichaohacachene coinat aihacache. ⁶Nitohanihane jaunte cocoinanacaihuri rai coriqui tein neeiche, Cana Coaunera jerenohinein leinjiin rai namihaneocha ichajeein neeuruhane jaun.

⁷Le cachaauru nainein, inara caje acauruhacha raaeni teeuche. Niha chatohanei inaraacha coretenenine rai coretecuche. Niha chatohanei,

cobiereno rai inaraacha coreteneni *impoestone* coretecuche. Niha cache inara suujua acatequichene jaaneeine que inara suujua acatecuche. Niha cache inaraacha belainenine belaihu.

⁸Jiaonrihachu chuni que nerebeteen neeichene. Nete laen jiniiquin ita belaaichene caohachae. Chunocoha namute cache belain ichoate, aitoa Cana Coaunera rai rauhine rijijieein, inae ichaohane jaun aicheein. ⁹Cana Coaunera rai rauhi cuhanete, “Jiaonriha ii sinijieranelanaala nenea ene aina ichaojeraquii neeine. Jiaonrihachu sonajaain jaohine. Jiaonrihachu asijiauhine. Jiaonrihachu chamute cache rucuhete, rai nirihuru, rai sinijera, naonjoaaihunri jereein neeine,” naain ne laenanohiheein. Nete satiin nii naitoonjoan coitucuhin nihacachene coina: “Ii raajenihane ijabereeo belaaie rijitojoein chamute cache belaihu,” naain ne laenanohiheein. ¹⁰Aihane jaun namute cache belain ichoai, coatiha nainihe baaso ichaa namute cache raine. Nitohaneein jiniiquin ita belain nihacachenete, satiin aitoa nii rauhine rijijieein ichaohacachene jaun airichaacheein.

¹¹Satiin sininaa rijijieein ichaohacachene caje nocohin cana ichao coaraain coitucuhin ichaohacachene cojoanonaa que turuhane que nainacaachenete caohachae, inae jauriaanejeein cana rai beratenojoi nihane jana esenetaacachene bana amuritoheriin inae ichuunejeeonriha ichoteratenojoein nerichaacheeinne jaun. ¹²Inae satonohelalajiha caa nocohenaanau ichaonaa rijijieein ichaohacachene jaan janonaa. Inae turuhelalajiha nii ena nenea janonaa canaacha cohajeine jaun, nocohenaanau nenea rijijieein baasohacha ichajein ichaohacachene

jianein coujurihu Cana Coaunera cachanein nenea tocokanein nihacachene coarateein nihacachenete caohachae. Charijieein teeinti letona jatoraa in ne sondaro, rai curuaanaa aitoonjoan ichaane coina. Nii rijijieein techu cana netonai jatoroain nihacache, Cana Coaunera aitoonjoan ichacaache chuni que asilanaala satiin notaracaene coina. ¹³Aihane jaun caohacha nejesina ichacaachene coaracuruha cachaaurune coina, nainihaacache joaenreein ene jereein, ajetoritii enaacha joaenreein cha ichaain, niheichu canamute cache cotaairiin coaraain, canamute cache que necoelaain, naonjoaain nenea nainihaacache. ¹⁴Aihane jaun nitohanein nenea coacuelanaala, coujuriu Cana Curuaanaa Jesocurisito cachanein neeichene coarateein laraajiin neeuche, joaereen cache rijijieein inara suujua letono tonoraanaala.

Jiaonriha inara nejera ichao que ereeichene.

14 ¹Inara rene turuhin niha cana nejera canaacha esenetai aina ijilanaala nenaane, rai tonaain erenaa coacuelanaala raotojoein raauche. ²Coaracuche nachuhinti tabaauru itolere lenone que ita rijijieein lenoneein neeuruhane. Jana tabaauru ijilanaala nenea, iniho quilanaala jasisichuruhacha que lenoneeine. ³Aihane jaun, itolere lenone que lenonein nenacaauru, nainihe nii itolere lenone que lenonena nainelanaala nenacaauru que ereein neeuruhane. Jerichanejeeinchu nainihe, nii itolere lenone que lenonein nenea que erenaa nainihe nii itolere lenone que lenonelanaala nenea, Cana Coaunera acaentonai raain nihilune

jaun. ⁴Aihane jaun chaneena neei ii, leeocho rai niicha latei tera que baaso ichaa been que ereein neeine coina. Nii acaauru letoaeraneein nena Cana Coauneraachate baaso ichaain aihurenihane, caohacha ichaa aihuruhane coitucureein. Nete itolereenein caohachaain raotojoeein neeurureein, Cana Curuaanaa raotojoeein neeuruhane coina icharaneein nihane jaun.

⁵Niha coaiteen tabaauru, jataain leeochoaauru janonaa amuritoheriin nelateineein lejanohane coaaraauru. Jana tabaaurute satiin janonaa ita rijijieein nelatihane que aitocure. Nii jaunte lecachanichaachene, canaacha esenetai coitucuhin esenetaacachene caohachae. ⁶Leeochoaauru janonaa bana amuritoheriin le janonaa coaraain, bana Cana Coaunera coroaena jerihane, nii janonaa bana coroaemiin. Jana Cana Coaunera rai caohacha ichaa itolere lenone que lenonein nena jerihane, itolere lenone que lenonein Cana Coaunera coroaemiin. Jerichanejeeinchu Cana Coaunera rai caohacha ichaa itolere lenonecuru que lenonena nainiheichuru, quilanaala neein Cana Coaunera coroaemiin.

⁷Coatiha cana jerichaachene jaun ichaohin, ohin, naaonjoaain nihaacache. ⁸Nii rijijieein techu ohin, ichaohin, naaonjoaain nihacachene nihanatiin Cana Coaunera rainein nihacache. ⁹Nii cointate ohin, o caje ichanaain, naaonjoaelu Jesocurisito, ichaonacaauru, onacaauru, naaonjoainunri Curuaanaanein nihane coina.

¹⁰Chanuna jana chaen nitohanihane saijieein, ii nejera ichao que ereein rai necoeje chanuhin neei, Cana Coaunera acatiha satiin tururichaacheein aca canaacha ichai coitucuhin rucuherrichaaaine saijieein. ¹¹Nitohanerichaaaine quete:

“Canu ichao coreniha esinae rauhijiriin airichaaanne quene aitoreeunni.

Satiin cachaaurute canu acatiha neseonriaain canu nichaanune coitucuhin Cana Coaunera coroaecurureein,”

naa Cana Curuaanaane ne laenanohinein Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane ne. ¹²Nitohaneinte le cacachanichaachene, cana raajenihane canaacha ichai berichaachein Cana Coaunera rai.

Jiaonriha inara nejera ichao lacurooaichene.

¹³Aihane jaun inae nainihaacache cana nejeranein nenacaauru que baasoneein ereein, chatohanei ichaain, naaonjoaain nena nainihaacache. Chatohanei ichana coacuelanaala neeichenete caohachae, nabana esenetaa cana nejerane lacurooaichene esenetaane jianihane coataa.

¹⁴Canune esinae rauhijiriin Jesocurisito esenetaeranein aitoon. Nihei chuni lenone, calanineein quichaenihane coina coaunanajoji. Nete lenone tabaauru, leeochoaauru cachaauru rai lenoneenein nene. ¹⁵Niheichu nainiheeii quinaa inaelanaala nena ii nejera notaracae rai baaso ichara tocohaneein quine. Ii lenoneecha coreniha nitajeein niha ii nejera, coreniha netonai ohin nihalu Jesocurisitone saijieeine coataa. Nitohanein neeine coatiha chamute cacha belaaine coaratiha airiheeini. ¹⁶Aihane jaun itolere lenone que lenonena nainein neeichene jaan aina cuaain nainiheeiche baasonein inara que ereein neeuruha cachaaurune jaanu ichaain neeichene. ¹⁷Jeriha Cana Coaunerane rijijieein rai Cojoanona que ichaonaa jerichaachene, coatiha joanreein lenone que lenonein nihacane latihei. Nete laen esinae rauhijiriin baaso ichaelanaala rai Suujue

aina cuaain rachoojoeiin ichaohin, raotojoeiin nihacachene caohachae.

¹⁸Nitohaneein ichaohin Jesocurisitohacha jerei ichaa cachanete laen rautatiin coarae Cana Coaunera. Cachaauru nihanatiinte esinae rauhijiriin caohacha ichaane coaracurureein.

¹⁹Aihane jaun, atiin ita aina raotojoeiin ichaohin nihacachene jaanuhacha ichacachenete caohachae. Nii banate laen esinae rauhijiriin, jiniiquiin ita coroatajaneein, jeriha Cana Coaunera Suujuene rijjijeein nerichaacheein. ²⁰Nainihe lenoneecha coreniha Cana Coaunera ichanohin itajeein nihacachene. Esinae rauhijiriinte niqui, satiin lenonecuro lenone caohachaneein neeure. Nete caohachaene que lenonela-naala nenacaauru notaracae que lenoneein acaauru suujua lacuroaera tocohaneein nihacachene. ²¹Nii jaunte caohachaene, iniho leochaauru quinojoinelanaala nena quii, bino cohin, naaonjoaain nihacachene. Niheichu leochaauru suujua lacuroaera tocohaneein nainihe joenreein chachanaa nainihaacache. ²²Aihane jaun ii joareen lenone que lenoneeine, Cana Coaunera notaracae que lenoneeu. Rachoojoeiin neeine suujua cuhane nocoatelanaala joenreen lenone que lenoneein nena. ²³Nete laen inae roatojoeiin quinaa naihenihane coituhane saijjeein que lenoneein nei, aca nii ujuaihonnein ne, niicha quinelanaala nenaanihane coitucuhane saijjeein quihane jaun. Nii jaunte inae canaacha ichana nainihe ichacaa raotojoeiin coitucuhane saijjeeine, osa que nesaruha aihaca.

Ii rainuhacha que caohacha ichana coacuelaanaala chamute cache rai caohacha ichaau.

15 ¹Inae cana, jeriha Jesocurisitone rijjijeein laraajiin neinichachene, nii ena nunuhetein sacuhaje-

raauruhacha ichai que tonaain erena nainihaacache. Atiin acaauruhacha ichai rautaenihacachene nihanatiin abaantaacachenete ne. ²Satiin canate, canamute cachaauru rai caohachanu que cha ichaain nihacachene caohachae, caa canaacha esenetai aina iijjeein sacuhajeein ichaauruhane coina.

³Coaracuchenachuhinti Jesocurisito netonai, aca jerihane rijjijeein nena nainenihane jaun: “Ti necoeje chanuure-raauru corenranihane canu caseteco coaraaun,” naain que aitiin laenanohin nane nainaalu, rai suujua letono rijjijeein nena coacuelanaalane. ⁴Satiin Quiricha Inoaensi cuhane

laenanohineein nenaate, cana suujuate-raanu que laenanohineein nelu, itolere bana jianelanaala, cairichaaajoaain cana coaraane aina cuaain canaacha cohajei ranaa nainichaachene coina.

⁵Nii Cana Coaunera itolere bana cairichaaajoaain cana coara, inara coroatajanemiin. Cana relaalu Jesocurisitone rijjijeein ⁶jiniiquiin ita belaaain rachoojoeiin Cana Coaunera coroajeein ichaoche, jeriha Cana Coaunera Cana Curuaanaa Jesocurisito Inacanein nenaane rijjijeein neeichene coina.

Jorioniheichuru rai benojoiniha Jesocurisitone que erena

⁷Aihane jaun Cana Coaunera rai caohachanu que inara raain nihalu Jesocurisitone rijjijeein, inara netonai jiniiquiin raotojoeiin ita raain neeuche.

⁸Esinaena aitoreuunni inara rai. Inae cana foeratera inoaensihuru rai, nitohanein ichaane coina aitosihalu Cana Coaunerane nainaane coinete, Jorioocuru nichaanune rai nelatihane coina turuhin nelu Jesocurisito, caje esinae rauhijiriin nohanelanaala tihane coina, naitoonjoan ichaa Cana

Coaunerane coaracuruha cachaaaurune coina. ⁹Chaen techu Jorioniheichuru netonai, aca Cana Coauneranein nihane jaun, cairichaaajoaain acaauru netonai coaraane coitucuhin, Acaneein nihane coroaecurichaaaine coitucuera-tihane coinane maajeein turuhin nelu. Nii ajinhate nitohanerichaaaine que:

“Nitohanei ichaaaine corenihane lauri lauri nenacaauru cachaaauru aina neein-
iineein neeine coroajeein nenate-
reeunni,”

naain laenanohineein ne Quiricha Inoaensi cuhane. ¹⁰Quiricha Inoaensi cuhane techu coaiten:

“Cana Coaunera cachanein
nenacaauru aina jiniiquiin racho-
jeeuche

lauri lauri nenacaauru cachaaauru,”
naain ne laenanohineein. ¹¹Rai Quiricha Inoaensi cuhane techu coaiten:

“Lauri lauri neiniquichene
Cana Coaunera cachanein
nenacaauru aina jiniiquiin
Cana Coaunera coroaecuche,”

naain ne laenanohineein. ¹²Isaihasi netonai techu:

“Isaihasi caje nefoeratenaa-
Israelitacuru curuaanaa neein nena-
Rabiri cajete
ocooreein leinjiin Curuaanaa,
Israelitanelanaala nenacaaurune
maajeein
curuaanaa neein nihane
acaacha que jaaequiin neeuruhane
coina,”

naain laenaclu.

¹³Canaacha cohajei teraneein nena
Cana Coaunera, Aca acanein nihane esenetaeraniquichene rai, raotojoein rachoojoein jiniiquiin neeichene jaanu tein, inara aina niicha ichana nainei ichaa rai Suujuene coina ichamiinte, leinjiin acaacha cohajeein neeiche.

¹⁴Canejeraauru, saain inara leeochoauru belaaain ichaohin, itolere coitucuhin, jiniinquin ita suujuatena coitucuhin ichaohichene coitucuhanu. ¹⁵⁻¹⁶Nena laen caa quiricha inara rai canuhacha laenai cuhane inara que asilanaala inara rai aitoon, nabana baitequichene chatohanei ichaquichene coataa. Nitohanein Jorioniheichuru rai caohacha ichaa Jesocurisitone beebjihanune coinete, canu rai caohacha ichaane coina canu raain nelu Cana Coaunera. Nii jaaunne Cana Coaunera beratenojoi ichoterateno-
joneein neeururichaaanne beebjeeun. Nii canuhacha beebjei esenetaauru Jorioniheichurune, Cana Coaunera rai iniho mocohin teeuruhasaseredotecuru Jorioneei nenacaaurune rijijieein, Cana Coaunera rai, jeriha rai Suujuene rijijieein couluunojoneein Jorionihe-
churu tihanune coina.

¹⁷Coujuriu Jesocurisito letononeein nena tochanein, Cana Coauneracha jerenohi ichaain nihanune jaunne raotojoeun. ¹⁸Nii jaunne Jorionihe-
churu relaaain nihanune jeriha Cana Coaunerane rijijieein neeuru coina, canu relaaain nihalu Jesocurisitone jaan caje cuaain, leeochoanein cuaain Jorioniheichuru relanaa coacueneun. Niine ichaun acaauru rai ereerejeein, acaauru aina neein canu ichao que acaauru notajaain, ¹⁹cojoelanaacojoai ichana nainichaaunne jaan aina cuaain, Cana Coaunera Suujuee aina cuaain, naonjoaain. Nitohaneine cana ichoteratanein niha Jesocurisitone beebjihanune ninaaun jataain caohatiin, Jerosaleeun caje nunuhetein itolere sacutaain Iliria batane que tiaaajoaain. ²⁰Nitohaneine chabana turuureniha leeochoaurune jaanru cuhecujeein chabana aonaeraeniha Jesocurisito que erenaane jaanru

Jesocurisito beebejeeun, nabana leeochoaauru amihaneena jaaunru turuhin, acaauru amihaneero rohecaanune coataa. ²¹Nitohanei ichana coacuelanaalane,

“Chabana que erena
aonaelanaala nenacaaurute,
inae aca Acanihane coaracurueein.
Chabana aonaelaanaala nenacaaurute,
aonaain coitucuha cuurureein,”
naain laenanohineein niha Cana Coaunera Quiricha cuhanena rijijieein ichaaun.

Romau cunaa coaauca Faborone

²²Jaiti nii ichajihanune jaaunne, araai saain inara coaraa unaa coaaucaanne nihanatiin nainesineeun. ²³Nene laen inae ena canu amihaneero nainaaun, nii canuhacha beebejei atane sacutaainchurune jaun, inae inara coaraa unaa jereun araai jaanacai baiha. ²⁴Nii jaunne Españau cuhanune ucuaetoha, cuujihataain inara rene bedaenereuni, bajaanachuhinti aineeun. Nene laen atiin, inae nainaaun inara rene bedainichaaune baiha, jelai caje amuhanune coina canu coroatajaniquichene jereun. ²⁵Nene jaiti ena Jerosaleeun cureeunni, ecu nenacauru coroatajaniha leeochoaauru cana nejeraauru taojjai tihanu acaauru raine coina. ²⁶Masedoniau nenacauru, Acaihau nenacauru, naaonjoainurite suujua caje coaaneein, Jerosaleeun cairicheinejeein nenacauru coroatajaniha letoaauruhane coina, niicha letoaenihunru taojiaure. Nitohaneinte rai suujua caje coaaneein coacuhin, jataain caohacha ichacure. ²⁷Charijieein teeinti Jorionecurenihane saijieein, acaauru que Jesocurisito coitucuerateurelu, Jorioocuru Jesocurisito esenetaeraneein nenacauru, nii rijijieeinte Jorionihei-

churu netonai, Jesocurisito esenetaeraneein nenacauru Jorioocuru coroatajanecure, acaauruhacha sirii taojiaain letoaain. ²⁸Nii jaunne inae nii leeochoaauru coroatajaniha acaauruhacha taojjai amaain tihanune baihane laen, Españau cureeunni. Nii ucuaetohane laen cuujihataain inara rene bedaenereunni. ²⁹Inara rene bedaenichaaune, cana coroatajanerichaaun jelai amuritoheriin Jesocurisitone coitucuhanu.

³⁰Inara raine aitoreeunicha canejeraauru. Atiin Jesocurisito aina cana belaiha cana rai Cana Coaunera Suujue tenojoi coreniha, caohachaain cuha canu amihaneerone coina, canu rai atiin Cana Coaunera bajaachete, ³¹canu que chachana nainecureneeine Jodea nenacauru Cana Coaunera coitucuhichuru. Chaen Jerosaleen turuhanune raotojoeein canu ranaa nainecuruha ecu nenacauru cana nejeraaurune coina. ³²Jeriha Cana Coauneranena inara rene turuhin bedaenereunni, inara coaraain rachoojoein ecu inara aina neein nebetacaanune coina. ³³Raotojoeein nihacachene teraneein nena Cana Coaunera, inara coroatajanemiim. Nitohanemiin.

Arajii cachaauru coaauca Faboro.

16 ¹Jesocurisito rai iclesia neein nenacaauruhacha latei que acaauru coroatajaneraneein Cencrea nenaalu- cana nejeraneein ene neein nena- Febe quene inara rai aitoreeunni, ²coujurihu Jesocurisito esenetaeraneein nena tochaneein, inara rene turuhane raotojoeein Jesocurisito coreniha raain, satii niicha latei que coroatajanequichene coina. Acate leeochoaauru coroatajaneein canune maajeein coroatajanelu. ³Canu rai Jesocurisito tenojoi amihanena que canu coroatajanera

neein nenacaaurulu- Aquila, Firisila, naonjoainuri coaucaanne beeuche acaauru rai.

⁴Acaaurute canu coreniha nichao itajerateuruhane rai neeurelu, canu sohin canu jaonaa jerecuruhane bana. Nii jaun coatiha canuhacha acaauru coaauhaaun, satiin Jesocurisito rai iclesianeein nenacaauru- Jorioniheichurute acaauru coreniha Cana Coanera bajanajaocure.

⁵Jerichanetojoeinchu Aquila, Firisila, naonjoainunri loreri asaae netaojianacaauru canejeraauru coaucaanne beeuche acaauru rai. Jataain canuhacha belaa- Efeneto coaucaanne beeuche. Acate jauriaanejeein Asia batane que Jesocurisito esenetaera neein nelu.

⁶Taolu carajaain inara jana neein, inara coroatajaneraneein nenea Mariha netonai coaucaanne beeuche.

⁷Chaen canu araichuru canu aina jiniiquiin caresero juhane nenacaaurulu- Andronico, Joniasi, naonjoainuri rai acaauru coaucaanne beeuche. Acaaurute afosotooru que caohacha cachanecuruhane coarateein, canu ajiniha Jesocurisito esenetaeraneein neeurelu.

⁸Jesocurisito coreniha jataain canuhacha belainein nenea- Ampliato rai coaucaanne beeuche.

⁹Chaen canu rai Jesocurisito tenojoi amihanenaa que canu coroatajaneraneein nenea- Orobano, canuhacha belaa- Estaquis, naonjoainunri coaucaanne beeuche acaauru rai.

¹⁰Jesocurisito esenetaeraneein nihane jaun, mainajeein coujunojooinein nenaalu- Apeles netonai coacuhin, Aristobolo aina rai naraichuru coaucaanne beeuche acaauru rai.

¹¹Chaen canu araai Erodion, nii baiha Narsiso aina nejeraauru Jesocurisito esenetaeraneein nenacaauru,

naonjoainuri coaucaanne beeuche acaauru rai.

¹²Jerichanejeeinchu Jesocurisito icharatenohi icharaneein nenacaauru- Tirifena, chaen Tirifosa, naonjoainuri rai acaauru coaucaanne beeuche.

Chaen cana nejera, Jesocurisito coreniha- cana bainein nenea- Persidanii mainajeein Jesocurisito tenojoi amihanenaa icharaneein nenaalu rai netonai coaucaanne beeuche.

¹³Rofo rai netonai coaucaanne beeuche. Acate leeochoauru amuritoheriin Jesocurisito esenetaeraneein nihane coarate.

Chaen rai nebate canu neba rijijieein cacoelaichanein nelu.

¹⁴Chaen Asiincrito, Fleconte, Eremesi, Patrobas, Eremasi naonjoainuri, chaen acaauru aina nenacaauru canejeraauru netonai rai acaauru coaucaanne beeuche.

¹⁵Chaen Filologo, Jolia, Nereo aina rai bai Olimpias, naonjoainunri rai acaauru coaucaanne beein, canaacha esenetai coreniha canejeraauru rai netonai acaauru coaucaanne beeuche.

¹⁶Jiniiquiin raotojoein ita rai ereein neeuche, ita nejeraneein nenea rijijieein. Satiin Jesocurisito esenetaain rai cachanein nenacaauru netonainte inara coaacuruhane berateure inara rai.

¹⁷Inara canejera neeichene raine aitoreeunni, atiin nii jelai leeochoauru lerueraneein- inara amihaneoo lacuroeranein nenacaauru coaraain, acaauru que nainaan ichaohichene caina. Nitohanei icharate relanojooinein neeichelune jaan ichaquichene caohateranein aicheein. Aihane jaun jiaonriha acaauru rohan neeichene.

¹⁸Jesocurisitohacha jerei ichana coacuelanaalate nechu acaauru jerecuruhane rijijieein- raihunhacha que chachaain

neeuire. Chaentechu enaacha cacha coritana inatiin aihuruhane jaun, acaauru coitucuelanaala nenea cacha coritacure enaacha.

¹⁹Satiinte Jesocurisitohacha jerei tonoraain ichaohichene coitucuure. Nii jaunne jataain rachoojoeuin inara coreniha. Aihane jaun baaso ichana coacuelanaala, itolere coitucueraneein neeichene coarateein caohacha nejesina ichacuche. ²⁰Aihate inara tijia asaae jaoleneein niha nii baaso icharatera moconajaerane coina ichamiin raotojoeuin nihacachene teraneein nenea Cana Coaunera. Inara coroatajanemiin Cana Curuaanaa Jesocurisito.

²¹Canu amihaneeo que cacorataanera-neein nenea- Timoteeo netonaite inara coacue. Chaen canu araaichuru- Locio, Jasoon, Sosipater, naaonjoaihunri.

²²Canu caa Faboroacha laenaeratei quiricha laenara- Tersio nichaaunena canuhetonai cana Curuaanaa coreniha inara coacuun.

²³Chaen caa nihanune jaan- loreri erora Caiho netonaite inara coacue. Acate rai loreri tee, satiin iclesianeein nenacaauru- turunacaauru nasaae netaojiaauruhane coina. Chaen caa nihacaunune jaan nese cocoaichacuru rai coriqui beraichaneein nenea- Erasto

netonaite inara coacue. Chaen cana nejera Coarto netonaite inara coacue.

²⁴Cana Curuaanaa Jesocurisito, satiin inara coroatajanemiin. Nitohaneeine.

**Raotojoeuin rachoojoeuin
Cana Coaunera coroaecuche.**

²⁵Cana ichoterateraneein niha Jesocurisitone que inara relanaanune rijijieein, leeinjiin Acaacha jerihane rijijieein neeichene coina icharaneein nenea Cana Coaunera coroaecuche. Nii inara relaanulune jaante, chuni que coitucueratelanaala sirihane caje, cana que coitucuerate Cana Coaunera. Acate asinojoeinein sirilu, jaiti cana rai chauratane coaunaenihane ajiniha caje coauneein Cana Coaunera. ²⁶Nete laen, inae enene cana que coitucuerate nere bera inoaensihuru- *profetacuru* que, aca jerihane rijijieein beein laenaeratihalu Cana Coaunera chabana satonoelanaala nenaane rijijieein. Nii niicha ichaneni asinojoeinein nenaate, satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru que coitucuerate Cana Coaunera, esenetaain tonoraain neeuruhane coina.

²⁷Leinjiin itolere coitucuhin nenea Cana Coaunera necaohacha coitucuhin coaracurumiin chabana satonoelanaala rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain satiin cachaauru. Nitohanemiin.

Coriintoo nenacaauru rai

Faborohacha letoai leinjiin

**Chatohaneein neeiche
Coriintoo neiniquichene.**

1 ¹Canune Faboro neeun. Cana Coaunera jerenohi neeinne, Jesocurisito cocoinanohi afosoto neein neeun. Cana nejera Sosenesi aina jiniiquiin neeinna ²caa quiricha laenacaanu. Satiin Coriinto neseu Cana Coaunera que banijiaineein rai iclesianein nenacaauru cana nejeraauru raina, caa laenaain letoacaanu.

Satiin inarate Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain araai laurii caje ranojoneein neeichene saijieein, Cana Coaunera que banijiaineein le laurii caje nena rijijieein neeiche, itolere sacutaain Jesocurisito coroaeejein nenacaauru aina jiniiquiin.

³Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoainuri inara coroatajanemiin raotojoein neeichene coina.

**Jesocurisito aina cuaainte
rausiaenojoinichaache.**

⁴Jesocurisito aina cuaain inara rausieca Cana Coaunerane corenihane, itolere bana coroaeeun. ⁵Nii rai Calaohi Jesocurisito ere tonoraain esenetaichene aina cuaainte, jataain inara

coroatajane Cana Coaunera, niicha jerenohin coitucuhin que ita rai raotojoein ereeichene coina. ⁶Nitohanihane ainate, esinae rauhijiriin erenaa niha Curisito quene coitucuhin esenetaain rijijieein neeiche. ⁷Nitohanihane jaun, inara rai lanarinaain caohacha ichaquichene coina inara rai Cana Coaunera tenojoin, ocooca uha Cana Curuaanaa Jesocurisitone coaraqichene que tiaojoaain. ⁸Inara berairichaa inara Coaunera satono que tiaain, inara suujua letono ichaelanaala neeichene coina, nabana turuha Cana Curuaanaa Jesocurisitone bana niha inara que tonaain ereine coataa. ⁹Itolere banate, satiin naitoonjoa ichae Cana Coaunera. Acate inara cotijiae, jiniiquiin rai Calaohi Jesocurisito aina ichaohichene coina.

**Ita caje nelerucuruha
Jesocurisito ranojoinunrunne**

¹⁰Canejeraauru, Cana Curuaanaa Jesocurisito corenihane inara rai aitoon, atiin ita suujua rijitojoein nii leechanein inara suujua cuaelanaala jiniiquiin raotojoein ichaohichene coina. Rachoojoein ichaaoche ita rijijieein coacuhin, ita rijitojoein abaantaain. ¹¹Nejesinajein ita cotaairiin neeichene coitucuhanu Clohe

laurichuru cajene jaunna, caa inara rai aitoon. ¹²Chaen techu, inara aina nenacaauru tabaaauru, “Canune Faboro lauri caje neeun,” jana leochaaurute, “Canune Aforo lauri caje neeun” jana leochaaurute, “Canune laen Fedoro lauri caje neun” jana leochaaurute, “Canune laen Curisito lauri caje neeun,” naaure. ¹³Chasiinna arai lauriin neleruhin niha Curisitone coalanaala niritiin ereriquiche. Coatihachu canu Faboro nichaaunne inara coreniha coroso que ohanulune coalanaala. Niheichu, Faboro nichaaunne coreniha baotisanojohi niheeiche. ¹⁴Cana Coaunera coroaajihanu, Curisifo, Caiho, naajoainunri baotisaanune baiha leochaauru cachaauru baotisaen nihanulune jaun. ¹⁵Nitohanihane jaun nii chuni, Faboro nichaaunne laurinihane coreniha baotisanojohiniha nocoetiin erena nainihe. ¹⁶Chaen nechu Esetefana lauri baotisaanlu. Coatiha nii baiha chuni baotisaanune coitucuaaun. ¹⁷Coatiha cacha baotisaanune coina caletoaailu Curisito. Raujiaaincha jianacoon nena nainecururichain cachaaurune bihanune cointate caletoaelu. Coatiha amurijiriin cha coitucueraneein nihanune coina caletoaailu. Nitohanihane saijjeein cha coitucueraneein nena rijijjeein nere bihanune, cha que nelaterihe cana ichoteraneein nihane coina coroso que ohalu Curisitone.

Curisitote, niicha ichana naine aina niicha coitucuhi ichaa Cana Coaunerane jaan ne.

¹⁸Nii coroso que ohalu Jesocurisitone que erenaate aonacure nii cha que nelatihei rijijjeein nii nitajeeuruhane coina nenacaauru coitucuhichuru. Nete laen cana rai jianacoon cacha mitaeranein ne nii erena, jeelai Cana

Coaunera ichanohineein. ¹⁹Rai Quiricha Inoaensi cuhane:

“Itolere coitucuureraauru coitucunojoi itajeeinne,
nainaan ichaauruha nainanacaaurune jaan itajereunni,”
naain bialu Cana Coaunera.

²⁰Inae cha que nelatein nedaauruhi itolere coitucuureraauru aina cacha relaaureaauru. Niheichu nelatein nedaauruhi, caa cana rai chauratane que nenacaauru itolere coitucuureraauru niha natiin. Satiin itolere coitucutoha nocoenacaaurute, leinjiin aaso rijijjeein ratiri Cana Coaunera.

²¹Cana Coaunerate niicha coitucui ichae, nabana nii niicha coitucui aina cuaain niicha tei ichaonaa coitucuhin nichotena nainecuruha nii coitucuhichurune coataa. Nitohanihane jaunte, rai nere letoae, satiin esenetaain jeriha cachane jianacoon ichaonaa nainihane coina. Nete, nii nere esenetaichuru, joanreein nelatihei rijijjeein aonacuruhane niha natiin, esinae rauhijiriin jianacoon cacha mitaeranein ne.

²²Nitohanihane jaunte, cojoelanaacojoi coana jerecure Joriocuru nichaaunne. Jana Curiecocuru, cha coitucuuruhane jaanu ariiriichure.

²³Nena canacaanu, jianacoon cacha mitaeranu que Cana Coaunera letono coroso que onaalu beebjihacaanu. Niite Joriocuru rai leijiin nererojoecanaaneein acaauru tee. Jana Jorione lanaala nenacaaurute, nechu joanreein nelatihei rijijjeein aonacure. ²⁴Nete Cana Coaunera cotihanoichuru, Jorionein, Curieconein, naaonjoaain nihacachene niha natiin, nii letono Mesihasi Curisitote jeelai Cana Coaunera ichanohin ichaain, niicha coitucui coitucuhin nihane coitucuhacache. ²⁵Cana Coaunera beratenojoin, joareein nelatihei rijijjeein coaraa

cachane niha natiinte, satiin cachaacha coitucui amurijiriin nelate. Chaen techu Cana Coanera icharatenohi, nelatela-naala coaraa cachane niha natiin, jataain cachaacha ichai amurijiriin, laraajiin mijiaineein nereein itolere bana. ²⁶Canejeraauru, coroatajajeeincha inara tabaauru cha coitucuera rijijieein neeichene saijieein, jitariin inara cotijiaain niha Cana Coanerane que nainaain ichaaoche. Nii ichoae tacaain techu coroatajajeeincha inara tabaauru nelateinnein nenacaauru cachaauru lauri caje neein, cocoinanacainein, naonjoainein neeichene saijieein jitariin inara rae Cana Coanera. Nii que nainaain ichaaoche. ²⁷Nitohaneein itolere que nainaa nocoetonacaauru necoeje chanunaa jerenacaunte, jaolecooruha nii nainanacaaurune jaancuru cachaauru janijiiin cotijiae Cana Coanera. Chaen techu nii leeochoaauru amurijiriin nelatenacaauru raelanaala, nii nelatelanaala acaauruhacha coaracuri cachaauru raain ne Cana Coanera, acaauru necoeje chanunaa jerenacaun. ²⁸Nitohaneeinte jerenohinelanaala, coiintenojoneein, nelatelanaala, naonjoaain cachaauruhacha coarai cotijiaain ranajaain ne Cana Coanera, nechu nii acaauruhacha itolere amurijiriin nelatiha nocoenacaauru que jaoleconaa jerenacaun. ²⁹Nitohaneein Cana Coanera acatiha nihacachene jaun, nainihaacache leeochoaauru amurijiriin nihacachene coaratihacachene. ³⁰Cana Coanerate raajenhane inara raain ne, rai Calaohi Jesocurisito aina neeichene coina. Chaen techu nii rai Calaohi Curisito coreniha chabana canaacha coitucuhi coitucuhin, coreniha osa caje mituhin, cha juaihoneein nena caje ichoteratenojoneein, jelai teein que banijiaain raotjoeein nena coina

ichae Cana Coanera. ³¹Nitohanihane quete: “Caohachaai cana raajenhane canaacha ichai coreniha necohasitaacachene. Cana Curanaacha ichanojoiincha coroaecaachenete laen caohachae,” nae Cana Coanera Quiricha Inoaensi cuhane.

Coroso que atinanojoiin Curisito beratenojoiin

2 ¹Aonacuche canejeraauru. Inara rai Cana Coaneraacha ichaneni coitucueraelanaala nena que iriha uhanune bana coatiha inaraacha coitucunaa nainihe que irinaaunlu. ²Nii inara aina nihanune bana, coatiha leeochoa coacuhin que inara rai irihaaunlu, esinae rauhijiriin coroso que neein onaalu Jesocurisitohachane coacuhin que inara relaaunlu. ³Chaen nechu inara rene turuhanune nunuhenein, joanreein cacha chaque nelatihei rijijieein turuunlu. ⁴Niheichu Cana Coanera jerenohin que inara relaanune bana coatiha canu esenetaaichene jerenacaun nii aitocuruha nii itolere coitucuerane rijitiin ereein inara relahaaunlu. Nena rai Suujue aina itolere ichana nainiha Cana Coaneraneein jaan aina cuaain inara que jererati-chaaune jaun nii aina esenetaaichelu. ⁵Leinjiin Cana Coaneraacha ichanenu esenetaain que jaecohichene coinane, nitohaneein inara relanajacoon, nabana suujua caje rocohin cachaauruhacha coitucunojoi que jaecohichene coataa.

Rai suujue aina cuaainte necoitucuherate Cana Coanera

⁶Nena laen inae acaauru suujua cuhane niicha esenetai aina iinacaauru rai jelai amuritoheriin canacaanu que Cana Coanera coitucueratenojoi que irihacaanu. Coatihaa caa chauratane que nenacaauru cachaauruhacha coitucui

que nihei. Niheichu acaauru rai cocoainanacaaihuri nitajerai nenacaauru coitucunojoneein nenea que aitoahaacaanu. ⁷Acate caa cana rai chauratane coaunaane ajiniha, enene cana necaohachanu que niicha ichanenine que inae coausilu Cana Coaunera. Nii quene caa inara rai irihacaanu. ⁸Nii coitucueraelanaala nenea niicha ichanenu coausihalu Cana Coaunerane coitucurenihane jaunte, coroso que teein nii cana rai caohacha icharaannu que letono atinaaurelu. Coitucuuruhane jananihane, coatiha coroso que teein atinaaururiheilu caa chauratane que nenacaauru cocoainanacaihuri. ⁹Nete Quiricha Inoaensi cuhane:

“Cana Coaunera
belaichaauru rai,
chabana coaanojoinelanaala nenea
aonanojoinelanaala nenea,
naaonjoainuri ichaain
acaauru que banihateein rucujue.
Niheichu chuni,
‘Naaonjoanrichaain’ naain que
coaaura,”

naain beratihalune nainaane caina ichae Cana Coaunera. ¹⁰Nii niicha ichaneni, niicha coacuilute cana que coitucuerate, rai Suujue aina cuaain Cana Coaunera. Nii Cana Coaunera Suujuete, satiin niicha ichaneni coitucue, satiin suujua cuhane niicha coacuine maajejin.

¹¹Nihei chuni ita suujua coitucuna nainera. Leinjiin nii suujua cuhane nenea, rai suujuete naine cacha suujua coitucuhane. Nii rijijieein techu nene chuni Cana Coaunera Suujua coitucuera. Acaihaniji rai Suujue rai suujuaacha cuane nenaachate rai suujua coitucue. ¹²Coatiha canacaanu, caa Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaauru rijijieein Moconajaera suuje rahaacaanu. Acaihaniji Cana Coaunera

Suujue raacaanu, aina cuaain jataain cana belaitohane jaun, cana rai niicha tei coitucunojoin aonaain coitucuhin nihacachene caina. ¹³Canacaanu relaa Cana Coaunera Suujue jaan quene aitocoaanu. Coatiha canacaanu suujua cuhane canacaanuhacha coacuhi que aitoahaacaanu. Nitohaneinna Cana Coaunera Suujue beratenojoi bihacaanu, Cana Coaunera Suujue coitucuhin nenacaauru rai.

¹⁴Nitohanihane jaunte, Cana Coaunera Suujue raenihane caina ichaonaa, nii Cana Coaunera Suujue jerenohi coitucuhin tonorana nainene, nii chaque nelatihei rijijieein aonaane jaun. Niheichu aonaane niha natiin coitucunaa nainihe, Cana Coaunera Suujue sirinihane jaun. ¹⁵Nete laen Cana Coaunera Suujue siricha itolere coitucuhin coulurujuenaa nainereein. Nerinaain que tonaain que ereein aca coulurujuenaa nainera. ¹⁶Nitohanihane coinete, “Nihei chuni suujua cuhane Cana Coauneraacha coacui coitucuera. Niheichu chuni suujuatenaa nainera,” nae rai Quiricha Inoaensi cuhane. Nete laen cana, coaauca Jesocurisitone rijijieein coaaucaache.

**Canacaanune Cana Coaunera
letononeein ita amihaneon
coroatajaneraneein nihacaanu.**

3 ¹Canejeraauru, nii jauriaanejeein inara relaa uhanune bana, coatiha Cana Coaunera Suujue letono rijijieein inae ijiin ichaonacaauru cachaauru relaanune rijijieein inara relanaa nainihaanlu. Nii jaunna Cana Coaunera coitucuhichuru cachaauru rijijieein ichaohichene jaun, Cana Coaunera Suujue letono rijijieein inara relanaa naineneunlu. ²Nitohaneechene jaunte, caaintaelanaala inara relaanulune jana, tonoraelanaala

abaantana naineneeichelu. Niheichu enanetjoeein nihanatiin tonorana nainiheeiche. ³Aihuruha Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein enanetjoeein inara suujua coaraquichene jaunte, nii ita que necoelaain, ita que nererojoeaain, naajoaain neeiche, aihuruha satiin Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaaurune rijijieein. ⁴“Canune Faboroacha ere tonoraan,” jana leeochoaauru “Canune Aforoacha ere tonoraan,” naain ereeichene jaunte, jaiti Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cachaauru rijijieein ichaohichene jaun aitocoiche.

⁵Coatilha canu Faboro nichaaunne chanihaaun. Niheichu cha nihei Aforonetai. Canacaanune raujiaain Cana Coaunera letononeein, inara aina niicha ichaneni coitucuerateraneein canacaanu letoaa Cana Coaunerane rijijieein, niicha icharatenohin icharaneein nihacaanu. ⁶Canune inara que Jesocurisito coitucuerateraneein neeun. Jana Aforote caohachaaain coitucuhichene coina que inara relaeraneein ne. Nete laen Cana Coaunera, nii aina cuaain chabana nitajenaachara ichaonaa teraneein ne inara rai.

⁷Nitohaniane jaun, nii inara que coitucueratera nichaaunne, nii inara relaera aina chanein nihaacaanu. Cana Coaunerate laen nii inara relaacaanune jaan aina ijiin ichaohichene coina icharaneein ne.

⁸Nitoaniane jaun, canu inara que nii Cana Coauneraacha ichai cotucueratera nichaaunne, nii que inara relaera aina jiniiquiin ita rijijiaanu. Nete laen nii inara que niicha ichaneni coitucueratihacaanune cainareein Cana Coaunera.

⁹Canacaanune Cana Coaunera letononeein canacaanu rai niicha tei amihanenaa que ita coroatajaneraneein nihacaanu. Inarate leinjiin ocoana aina

leinjiin loreri rijijieein neeiche Cana Coaunera rai. ¹⁰Jana canune, inara que amihanenaa nunuheteraneein neeun Cana Coaunera letononeein. Jana leeochoaurute, nii quiicha banesijiatei bucutejeeure. Nete, le cachanichaa-chene caohachaaain ichacaachene coaraain ichacaachene caohachae.

¹¹Nihei chuni nainiheii nii banesijia quiicha tenojoin coreein leeochoa tenaa nainera. Nii banesijia canuhacha teite Jesocurisito ne. ¹²Nii rai banesijia quiicha temunojoin ichoaete nainera, coata coreti, ajeri coreti, enuha, elele, jiarana nujua, naajoain caje nainecurure loreri ichacuruhane. ¹³Nete, inae le cachanichaa-chene ichao cojuhin coaraa Cana Coaunerane cojoanonaa que turuhane bana, le cacha cachaauru amihaneon inanacaa cureein. Nii banate, usi tabaineein ureein nii cana ichanaa cojuhin coaraane coina. ¹⁴Chariji ichanaa teeinti mocohelanaala nii usi abaantae, nii icharate core raa cureein. ¹⁵Jana mocoha nii niicha ichainete, nitajiha cureein rai namihaneeo. Jana nii que amihaneite, nii usi caje nichotereein cha colane.

¹⁶Tana Cana Coaunera loreri neeichene jaun, inara suujue cuhane niha Cana Coaunera Suujuene coitucuhichene. ¹⁷Nii Cana Coaunera loreri neeichene jaunte, osa que inara saruhin baasonnein inara teraniane, Cana Coaunera loreri aasaeca aicheein. Niite aca itajiha cureein Cana Coaunera, acaihaniji rai loreri neeichene saijieein inara ichao asaecane coreniha. Inarate nii rai loreri neeiche.

¹⁸Coa inara raaje necoritaache Cana Coaunera coitucuhichuru rijijieein itolere coitucuha nocoetiin. Nitoanein neeichene, nii baiteein enacoauneein Cana Coaunera coitucuhin neechete, esinae rauhijiriin cha coitucueranein

neeiche. Nii banate laen esinae rauhijiriin cha coitucueraneein neriquicheein. ¹⁹Nii quete, “Nii itolere coitucutoha nocoeuruhane jaan aina raajenhane necoritaauruha que jaoleconacaaurune cointate ichae Cana Coaunera,” naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane. ²⁰Chaen techu coaiteen, “Nii itolere coitucutoha nocoenacaauru coaunojoite, nii cha que nelatenihane coitucue Cana Coaunera,” naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane. ²¹Nitohaniane jaun chunocoha cache, joenreein namute cache rijijieein ichaohane nainihe, raotojoein niha nocoetiin necohasitaane. Satiin itolere inaraacha lateite, inara rai teein ne Cana Coaunera. Aihana jaun, Cana Coauneraachate coroaena nainequiche, inara rai itolere teein nihane coreniha. ²²Canu, Aforo, cana rai chauratane, cana rai ichaonaa, caa ena nena, cabaiha neenihun, niichurute Cana Coaunera tenojoineein neeure inara rai. ²³Jana inarate Curisito rainequiche. Jana Curisitote Cana Coaunera raine.

Afosootooru amihaneeo.

4 ¹Cana Coaunera ichanohi coitucuheralanaala nena que Curisito letononeein rai cache relaeraneein nihacaanune coitucuhichenete caohachae. ²Chelai icharaanu que letononeein nihacanete, nii cana letoera suujua rijijiein nere tonoraain ichacaane caohachae, nere tonoraain nihacane coitucunaa nainiha nii cana letoerane cointa. ³Nena laen baasoneein ichacaanne coitucueralanaala canu que ereein neeiche cocoaanacaaihuri ainane nihanatiin, cha que tonajeneun. Niheichu canu raajenhane nihanatiin baasoneein, caohachaaan,

naajoajaan ichacaanne coitucunaa nainihaaun. ⁴Nena, nii casuujua cuhane baaso ichaenihanune coaucaanne, canu baaso ichacaanne coitucunaa naineneun. Cana Coaunera laen, baaso ichaain, caohacha ichaain, naajoajaanune coitucua cureein. ⁵Aihana jaun, “Acate baaso ichae,” naain leeochoaauru que erena nainiheiche acaauru ichao coitucueralanaala. Jauriaanejeein turuha cana Curuaanaane cohacuche. Acate laen nainereein, jitariin nii suujua cuhane acaauruhacha coacuhi, acaauruhacha ichai, naajoainuri coitucuhane. Nii banate caohachaaan icharaauru lecachaauru coroaereein Cana Coaunera.

⁶Canejeraauru, inara caohachanu quene caa inara rai Aforo, canu, naajoain nichaanune ichanohin que cuaain inara rai beeun, caje coauneein canacaanu ichanohi que coacuhin, rijijieein ichaquichene cointa. Nabana Quiricha cuhane aithane edaa cuaain ichaquichene, nabana leeochoaauru amurijiriin cha coitucueraneein nena coacuhin, acaauru que jaolecohichene coataa. ⁷Chariji inara rai leeochoaauru amurijiriin neeichene jaannu teein ne. Chariji inaraacha sirii, Cana Coaunera tenojoinelanaala siriquiche. Tana Cana Coaunera, inara rai itolere tihane coitucuhichene. Nii saijieeinte inara raajenhane cha eruhera rijitiin inara necohasitaacha que neeiche.

⁸Nitohaneechene jaunte, itolere inaraacha jerei sirii, itolere cache curuaanaa *rey* niha nocoetiin, canacaanu latiha nocoeteneeiche. Bajiaanachuhinti esinae rauhijiriin *rey* esineneein neneeiche, inara caje canacaanuhacha latei bajaain, inaraacha sirii sirichaneein nihacaanu canacaanu netonaine cointa. ⁹Canacaanu afosootooru

nichaanune raite, jataain leeochoauru amurijiriin necairichanaa coaraain ohacaanune coina ichara tocoaneein canacaanu te Cana Coaunera. Chaen nech, satiin anjeraauru, cachaauru, naaonjoainuri notaracae nihacaanu, nii cairichei coaraain.

¹⁰Curisito esenetaain niicha jerenohin tonoracaanune corenihane, aaso cha coitucuhi rijijieein nihacaanu. Jana inarate, itolere Curisitoacha jerenohin coitucutoha nocoetiin neeiche. Chaen techu, joaereein nelatihei rijijieein nihacaanune jana, inara itolere amurijiriin laraajia nocoetiin neeiche. Nitohaneechene jaunte, inara leeochoauru aina jiniiquiin, canacaanu que jaolecohiche. Jana leeochoaurute, inara que suujua acatecure.

¹¹Enanetojoein mijitena, cocoiinina, cajione, naaonjoain que necairichaacaanune jianihacaanu. Nii canacaanu que jaolecooruhane ichoae tacaain techu, canacaanu que nererojoeacaure. Niheichu nii canacaanu nenaja niha natiin. ¹²Chaen nech cotaacaanu canacaanu bijiicha que amihanejeein. Canacaanu cotaicha raine, caohachaaain nihane coina irihacaanu. Chaen nech canacaanu rohecaauruhane niha natiin abaantaacaanu.

¹³Canacaanu rai baasoneei iriha cachanena, raotojoein tonoraacaanu. Nitohaneente caa cana rai chauratane que jaoleneein nena utoone rijijieein canacaanu coaraain, enanetojoein canacaanu que jaolecoore.

¹⁴Coatiha inara necoeje chanuha aitiin laenahaaun. Inara suujuatihane ichaaun. Inara belaihanu canu calaohi rijijieein neeichene jaun. ¹⁵Inara Jesocurisito ranojoneein neeichene relaeraneein neeuruha lechoonca oaraancaneein niha natiin, coatiha acaauru inara inacanihei. Canune laen

inara que, nii enene inaraacha esenetai Jesocurisito coitucueratein, nii osa caje nichotiha cachane jaan ichaonaa, naaonjoain beraneein inara inacaneein neeun. ¹⁶Nitohanihana jaunne inara rai aitoon, canu ichao rijijieein ichaohichene coina.

¹⁷Nii ichaohanune rijijieein ichaohichene coinane, nii Cana Curuaanaa coreniha cacalabi- casuujua rijijieein nena Timoteeo letoaaun. Acate Jesocurisito esenetaeraneein nihanune ichao rijijieein, Jesocurisito ranojoihunru rene turuhanune jaanru inara relaanune coaquichene coina inara rai bereein.

¹⁸Inara tabaaurute inae itolere coitucuha nocoetiin raotojoein neeure, inae inara rene nacoauneein tururichaaunine esenetaaurenihane jaun. ¹⁹Nena Cana Curuaanaa jerihane enanocoojoa inara rene bedaeniha ureeunni. Nii banane, nii itolere coitucutoha nocoenacaauru coaareunni, nii nelatecuruhane coaracaanune coina.

²⁰Coatiha erenaacha nihei Cana Coaunera Cojoanonaa. Acate canacaanu cocoinae, itolere ichana nainein, itolere rucuhena nainichaanune jaannu tein. ²¹Aihana jaun cha jeriquiche. Rauhijiriin inara casetecaa uhanunena jeriquiche. Ainihane jataain inara belain inara coaraa uhanunena jeriquiche.

Baasoneein ichoai sitaauche inara caje.

5 ¹Leinjiin nii inara jana nena, rai inaca comasai- nebaene siriha rai comasaineeinne coitucuhanu. Nitohanein ichaonaate, jataain coasinacai ne. Nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru niha natiin, nitohanein ichaonaa nainecuruhi. ²Nii saijieeinte caohacha ichaa nocoetiin rachoo-

joeiche, bana nii baaso ichaquichene que coacuhin inaderaanaala. Aihana jaun inara jana nitohaneein ichaoa cachane sitaauche.

³Canu jaberoconeein inara aina nenihanune niha natiinne, canu sujua cuhane inara coaareeunni. Nii jaunna caa inara rai canu jaberoconeein netiin aitocooaanne rijitjoeein aitoon, canu Jesocurisito cocoainanohineein nii caatoonjoa tochaneein baaso ichara casetecaaichene coina.

⁴Ita taojiaaichenena canu suujua cuhane inara coreniha Cana Coaunera bajareeunni, caohachaain inaraacha ichaneni ichaquichene coina. Chaen techu Cana Curuaanaa Jesoso netonai ecu nicha ichana nainei letoareein, ecu inara aina nihane coina. ⁵Nii jana laen, nii baasoneein ichaonaa cacha teeuche Moconajaera rai, nitajihai rai jaberocone niha natiin, inae turuha Cana Curuaanaa Jesosone bana rai suujue nii caje nichotihane coina.

⁶Nitohaneein neeichene jaun, nainiheeiche caohacha ichaa nocoetiin ereeichene. Inarate, “Coaerai curu cuhane jorerera tihacanete enaacha coerae,” naa erenaane coitucuhiche. Charijieein teeinti nii jorerera lomohe nii coaerai, nii rijijieein techu inara ichao aasaeraneein ne nii inara jana nenea baaso ichara cacha. ⁷Aihana jaun charijieein teeinti jorerera jaohin, jorerera colane faan jaure Fasocoa beseta bana quihuruhane coina. Nii rijijieein nii inara jana nenea cacha baso jaauche, nabana rai nichao baaso aina inara ichao asaecane coataa. Curisitote, carenero sooruhane rijijieein Fasocoa bana cana coreniha sohin jaorelu, jianacoon nihacachene coina.

⁸Charijieein teeinti baaso ichara cojunacaneein niha jorerera jaun, Fasocoa beseta bana nii jorerera colane

ichanohi faan quihacache. Nii rijijieein techu nii jorerera colane ichanohin faan rijijieein, aihalu Jesocurisitone rijijieein, cana jana baaso sirilanaala ichaohacachene caohachae.

⁹Nii leeocho quiricha, inara rene canu letoanojoin cuhanena beeun inara rai, nabana namute quicha aina, leeocho ene aina, canaanaihunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichana jerein nenacaauru raain neeichene coataa. Nii rijijieeinchu enecuru nihanaatiin namute ene aina, leeocho quicha aina, canaanainunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichaai ichaonacaauru ranaa nainiheeiche.

¹⁰Coatiha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, namute quicha aina, leeocho ene aina, canaanaihunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichana jerein nenacaauru caje amuhichene coina aitohaaun, Chunijiuin cuhichene niha natiin lanaenerichaa in baaso icharaaurune jaun. ¹¹Raujiaaine inara rai aitoon nabana nii Cana Coaunera coitucuhin neeuruhane saijieein, nii nejelau sinijeranelanaala nenea aina ichaonacaauru, barionein ichaonacaauru, nii ichanohineein nenea coauneraacha esenetaeraauru, casajeneitiin, ajetoriitiin, asijiauharitiin, naaonjoaain nenacaauru aina, “canejera,” naain acaauru rai ereein neeichene coataane aitoon. Jiaonriha Cana Coaunera coitucuha nocoetocuruhane saijieein nitohaneein ichaonacaauru aina nelaurihaain lenonequichene.

¹²⁻¹³Coatiha nii joaenreein Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, baaso ichacuruhane niha natiin acaauru rai ereein rucuhena nainihaaun canu. Cana Coaunera telaen, nii baaso ichacuruhane coitucuhin, acaauru que niicha ichaneni coitucureein. Nete laen

inara nainequiche, nii cana rijijieein Cana Coaunera coitucuhin nenacaauru baaso ichacuruhane rucuhequichene caohachae. Aihana jaun, nii inara jana baasoneein ichaonaa cacha sitaauche.

Jiaonriha nejesinajejin inara rai niha chatohanai rucuheneacaine Cana Coaunera coitucuelanaala nenea cocoinanacai rene cuhichene.

6¹Chunocoha inara rijijieein Cana Coaunera coitucuera, inara rai baaso ichaane jana colurujuenaa jeriquichene, nainihei nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru cocoinanacaihuri jaesiocuru rene coulurujeueichene. Raujiaainchate nainere Cana Coaunera coitucuerera bichauheneeuru rai beeichene, caohachae acaauru coitucuhin rucuhacuruhane coina. ²Tana Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaauruhane coitucuhin, rucuhericahaacheein Cana Coaunera coitucueraneeine coitucuhichene. Nitohaneein Cana Coaunera coitucuhichuru ichanohin coitucuhin rucuheneein nerichaacheeine saijieeinte, nii aansijiin laaioiri caaintaelanaala nenea rucuhena naineneeiche. ³Tana Cana Coaunera letonocuru, anjeraaurune maajejin baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaauruhane coitucuhin rucuhena nainerichaacheeine coitucuhichene. ⁴Aihana jaun chanuna jana chaen jaiti cau nenea ichaonaa que ichaohichene jana inara aina baaso ichaa inara rijijieein Cana Coaunera coitucuhene, nii Cana Coaunera coitucuerera rai chanelanaala nenacaauru joesiocuru rai coulurujeuein naaonjoaainche. ⁵Nocoejequichene jaan nuquene caa aitoon inara rai. Tana inara Cana Coaunera coreniha ita nejera

nejesinaneeinne, ita rai baaso ichaain neeichene nihanatiin niha leinjiin inara jana rucuhena nainerane coitucuhichene. ⁶Chaen techu nii ita nejera nejesinajejin ita cotaachene, nirijieein jianena coacuelanaala cocoinanacaihuri- Cana Coaunera coitucuelanaala nenea rene amaain naaonjoaainche. ⁷Nitohaneinte, nejesinajejin ita rai aasaarin baaso ichaquichene coreniha ita coulurujeuein jataain banejelanaala baaso ichaquiche. Chanuna baaso ichaain ita coulurujeueichene ajiniha, baaso icharanihane abaantaeneeiche. Chanuna coaraain inara basijiaauruhane abaantana naineneeiche. ⁸Nete nii abaantana coacuelanaala, Cana Coaunera coitucuhera nejesinaneein ita basijiauhin naaonjoaainche.

⁹⁻¹⁰Tana nitohanein necha aansaineein nenacaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que nenea nainecurenerichainne coitucuhichene. Nitohanihana jaun jiaonriha inara coritaauruha Cana Coaunera coitucuhichurune esenetaaichene. Coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que neeururinaain namute quicha aina, leeocha ene aina, canaanainunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichana jereein nenacaauru, nii rijijieenchu enecuru nihanatiin namute ene aina, leeocha quicha aina, canaanainunru aina, naaonjoaainunri aina niicha jerei ichaai ichaonacaauru, namute cacha ichanohineein nenea coauneraniha niicha beuri belaichaauru, sinijeraocuruhane niha natiin leeocha ene aina ichaojeraquiin nenacaauru, namute quicha aina ichaonacaauru, asijiautooru, coriquiicha que coacuhin ichaonacaauru, ajetoriaacuru, namute cacha cairichaa casajenetiin ichaonacaauru, nii nechu namute cacha

cairichanaa jerenacaun baasoneein suujuateeureraauru, naaonjoainurine coitucuhichene. ¹¹Nii rijijieeinte nerejetocure inara tabaauru netonai. Nete inae enene nii caje couluuno-joineein jianacoon neeiche, Cana Coaunera cachaneein. Chaen techu, inae nii ujuaihoneein neeichene caje, inae Cana Curuaanaa Jesocurisito, Cana Coaunera Suujue, naaonjoainuri coreniha jianacoon neeiche.

Suujua letono ichana nainiheí cacha.

¹²Chaen techu, “Nainichaaun joaenreein quiiha jerei ichacaanne,” naain ereeiche. Esinae rauhijiriinte niqui aitocoiche, nete caohachaene satiin itolere joareeincha ichana jerichaane. Aihana jaun nainiheí cana jaberoco amuritoeratihaca nii canaacha ichai que ne. ¹³Esinae rauhijiriinte niqui, “Itolere lenonete coaunanojoi ne, que lenoneein ichaohanune coina. Nii rijijieein techu jatoroaain ne, canu suri jitariin canuhacha quii raane coina,” naain ereeiche. Nete inae ecu tihane bana, lenone, cana jaberoco, naaonjoain satonotereein Cana Coaunera.

Nii rijijieein techu cana sinijera ainaacha ichaohacachene coina cana coaunaain nelu Cana Coaunera. Coatihá joaenreein cana sinijerelana-naala nenacaauru aina canaacha jerei ichaaí ichaonaa coina nihein.

Nii jaun nainihaacache joaenreein naosateein nihacachene. ¹⁴Nitohanihane jaunte, Aca jerihane rijijieein tonoraain nena, Cana Curuaanaa ichatihá O cajene rijijieein cana ichatihá cureein Cana Coaunera. ¹⁵Tana nii nitohanihana jaun, Curisito jaberoco niha inara jaberocone coitucuhichene. Aihana jaun nainiheí, Curisito jaberoco niha inara jaberocone jaun, leinjiin coriqui jeriha quicha aricha ene jaberoco rijijieein

inara jaberoco teeichene. Nitohaneein jerihane inara jaberoco tenaa nainiheiche. ¹⁶Tana leinjiin ene cojoaeloroe aina, niicha jerei ichaa cachane, inae ita jaberoco que jaberocoha cachane coitucuhichene. Cana Coaunera Quiricha cuhane techu, “Ene aina ita raain niha cachanete, jiniquiin ita jaberoco que jaberoconaa rijijieein ichaaurureein” naain ne laenanohineein. ¹⁷Nitohanihane jaunte Cana Coaunera coitucuhane, Cana Coaunera suujue aina suujue te cacha. ¹⁸Nitoaniane jaun leeocho ene jereein coaraain, aina inaraacha jerei ichana coaauquichene jelai caje amuuche tonoraelanaala, nii rai sinijerelanaala nena ene aina naosatelanaala. Leeocho osa que neosatiha cachane niha natiin, coatihá laen rai jaberoco aasaehai. Nii comasainelanaala nena ene aina niicha jerei ichaain niha cachanete laen, raajenihane rai jaberoco aasajein naosatiha ai. ¹⁹Tana inara jaberoco, Cana Coaunera tenojoin rai suujue nenaja nihane jaun, inara suujue cuhane ichaoha Cana Coaunera Suujuene coitucuhichene. Aihana jaun coatihá inara, inara raajenihane inara jaberoco eroraniheiche. ²⁰Cana Coaunera jataain coreein inara coreteen nihalune jaunte, acaihaniji raaichaneein neeiche. Aihana jaun naitoonjoan tonoraain niicha jerei ichaain neeichenete caohachae.

Nisinijerateein niha cachane que suujuatera

7 ¹Enane laen nii quiricha inaraacha letoai cuhane, canu caje inaraacha bajai bereeunni inara rai. Caohachariha niqui ene raelanaala niha quichane. ²Nete enaacha joareein ene aina niicha jerei ichana jeriha quichane jaun, le cacha cachaauru comasaihocane

caohachae. Nitohanihane jaunte, enecuru netonai niha natiin caohachae nelanajaain neeuruhane.

³Chaen techu jiniiquiin nii rai lana aina, ita ere tonoraain raotojoeiin jiniiquiin ita coiintelanaala neeuruhane caohachae. ⁴Coatiha nii ene inae lanaaocane raaje jaberoco eroranihei. Rai lanate rai jaberoco erora ne. Niheichu nii quicha niha natiin comasaihocane raaje jaberoco erora nihei. Rai comasaite rai jaberoco erora ne. ⁵Aihana jaun nainihei inara sinijera aina ita coiinteein neeichene. Cana Coaunera bajanaa jeriquichenete laen jiniiquiin cosinacaichene caina nainequiche inara sinijera rai been, ita suujua rijitoejin coacuhin ichaquichene caohachae. Nii baihate naineriquiche coaiteen jiniiquiin raotojoejin inaraacha jerei ichaquichene caohachae, nabana inara amuritoha moconajaerane osa que nesarucuichene coataa.

⁶Coatiha inara letoahaaun necoansajiaichene caina. Niheichu nii coatiha, “Coa necoansajiaache” nahaan. ⁷Raujiaainchane niqiu canu rijijiejin neeichene jereeun. Nete Cana Coaunera tenojoinein nejelaunihacoaain ichaohacache, tabaauru leechaneein, naaonjoaain.

⁸Ene colane nenacaauru, autanaauru, naaonjoainuri raine aitoon, nirijiejin sinijeraaona coacuelanaala neeuruha canu rijijieinne caina. ⁹Jana nichao berainaa nainecurenihane necoansajiauruhine. Nii amuritoeriinte caohachae sinijeraaocuruhane, nabana inacojoejin necairichaauruhane coataa.

¹⁰Inae sinijera aina nenacaauru raine laen aitoon, casuujua letononein que airijiin, caa caitoonjoante Cana Curuaanaa aitoojoanne. Jiaonriha inae leesajeein nisinijeratein niha enene, nii rai lana jaonaa coacuhin nihane. ¹¹Jana

nii rai lana jaohin niha nii enene, jiaonriha nacoaunein leecha quicha ranaa coaucane. Chaen techu naine nacoaunein nii quicha niicha joai rai ereein, ajetein cainaa nii enene caohachae. Nii rijijiejin techu rai comasai jaonaa nainene quicha netonai.

¹²Caa caitoonjoa caje cuaaina laen casuujua caje rocohin inara rai aitoreunni. Coatiha laen Cana Curuaanaa aitoonjoan nihei. Chunocoa cana nejeraauru inae sinijeraqujin neein Cana Curuaanaa esenetaera nihane jana nii ene Cana Curuaanaa esenetaelanaala nena niha nii enene, ainaacha ichaonaa jeriha nii enene, nainihei nii ene jaoha nii cana nejerane. ¹³Jana ene, inae leeinjiin quicha aina nisinijeratein neein Cana Curuaanaa esenetaera nenihai nii rai lanane, ainaacha ichaonaa jeriha nii lanane, nainihei nii rai lana jaoha nii enene.

¹⁴Nitohanihane jaunte nii quicha, Cana Curuaanaa esenetaelanaala nena nii Cana Curuaanaa esenetaera ene que sinijeraqujin nihane jaun, Cana Coaunera que banijiaain ne. Jerichanejejin techu Cana Curuaanaa esenetaera ene, Cana Curuaanaa esenetaelanaala nena quicha que lanaaocane, inae acaentonai Cana Coaunera que banijiaain ne, nii Cana Curuaanaa esenetaera que sinijeraaocane jaun. Nitohaneein nenihane, coatiha Cana Coaunera que banijiaain neein neeururihei inara bereecuru. Nete Cana Coaunera que banijiaain nena bereenein neeuruhane jaun, jerichanejejin inara rijijiejin Cana Coaunera cachaauru aina jiniiquin neeurureein.

¹⁵Aihana jaun nii ene, quicha, naaonjoainuri Cana Curuaanaa esenetaelanaala nenacaauru, nii rai sinijera Cana Curuaanaa esenetaera jaonaa jerihane jaohine. Nitohanihanete

nii ene cana nejera, nii quicha netonai cana nejeranihane, nii ujuaihonee-
 ruhane caje jianacoon neeurureein.
 Cana Coaunerate inara raain nelu,
 raotojoein caohacha ichaonaa que
 ichaohin neeichene coina. ¹⁶Tana ii lana
 nihane jaun, ii coreniha ichoterateno-
 joineein jianacoon nena nainerihanine
 coitucuhine. Jana ii, lananeeine tana ii
 coreniha ichoteratenojoineein jianacoon
 nena nainerihani ii comasaine
 coitucuhine.

¹⁷Atiin nainequichene rijijieein, inara
 rai cha chaquichene jaanu teein nihalu
 Cana Curuaanane rijijieein neein, nii
 inara cotijiaain nihalu Cana Coaunerane
 jana ichaohichelune rijijieein ichaaoche.
 Caa inara rai aitocooaunne jaan quene,
 satiin Cana Coaunera ranojoineein
 nenacaauru rai aitoon. ¹⁸Aihana jaun
 chuni jaberoco macohi cari molonojoin
 nihane jana cotijiaain niha Cana
 Coaunerane, jiaonriha molonojoin niha
 rai jaberoco macohi carine suujihane.
 Jana chunocoha jaberoco macohi
 moloeratelanaala nihane jana cotijiaa
 Cana Coaunerane, jiaonriha rai jaberoco
 cari moloeratihane. ¹⁹Coatiba chaque
 nelatihei, molonojoineein, molonojoine-
 lanaala, naaonjoaan cache jaberoco
 carine. Cana Coaunera aitoonjoan
 tonoraain ichaohacanete nii amurijiriin
 nelate.

²⁰Nitohanihane jaun satiin Cana
 Coaunera cotihanohichurute naine, nii
 cotijiaain nihalu Cana Coaunerane jana
 ichaohalune rijijieein jerichanejeein
 ichaohane caohachae. ²¹Aihana jaun
 inara amute cache letononeein core
 colane rai amihanejeein esclavo
 neeichene jana inara cotijiaa Cana
 Coaunerane, coa nii que tonajeein
 nihache. Nete laen inae ena nii esclavo
 neeine caje nichotena naineine,
 raotojoein jianacoo nichoteeu. ²²Nii

rijijieeinte Cana Curuaanaa jerenohin
 esenetaane coina cotihanohichuru
 osaaonacaauru, inae enene rai nosa caje
 jianacoon, Cana Curuaanaa letononeein
 neeure. Jerichanejeein techu nii
 letononelanaala nenacaauru cotihanohi-
 churu, enene Curisito letononeein rai
 niicha jerei icharaneein rai esclavo
 neein neeure.

²³Cana Coaunerate jataain coreein
 inara coreteein nelu. Aihana jaun
 nainiheeiche inara amute cache
 letononeein nena coaaquichene.

²⁴Aihana jaun canejeraauru, atiin
 jerichanejeein nii cotihanohineein
 neeichene bana ichaohichelune
 rijijieein, inara ichao corenaa coacuela-
 naala Cana Curuaanaacha jerei rijijieein
 ichaaoche.

²⁵Nii necoansajiaeniha cachane que,
 carai beniha Cana Curuaanaane jaunna
 coitucuheneeun rauhijiriin. Nete aca
 canu coroatajanihane aina cuaain, inara
 rai rauhijiriin beun. ²⁶Caraita nii
 nihane rijijieein, comasaihocane
 comasaiquelanaala, lanaaocane,
 lanaquelanaala, naaonjoaain neeuuha
 enecuru aina jiniiquiin quichaaarune
 caohachae, caa ena caaintati ichaonaa
 que ichahocachene jaun. ²⁷Aihana jaun
 comasaihoquichene jiaonriha
 jaohichene. Niheichu inara comasai
 colane neeichene jiaonrihachu
 ariichene. ²⁸Nete necoansajiaain
 neeichene naosatiha aineriquicheein.
 Niheichu leinjiin ranuna niha natiin
 nelanajaane naosatiha aihei. Nete laen
 necoansajiaain neeichene necairichaa
 curiquicheein, nitohaneeeichenena niqui
 jereneeun.

²⁹Canejeraauru, caa quene inara rai
 erenaa jereun. Inae ichuunnejeeonriha
 cana rai janonaa. Aihana jaun nii
 sinijeraonacaauru, rai sinijera colane
 nena rijijieein neeuruhine. ³⁰Jana nii

onaa coinaderaa nenacaauru, beseta que nena rijijieein rachoojoeuruhine. Jana nii beseta que nenacaauru onaa coinaderaa rijijieein inaderaauruhine. Itolere rucuhel sirichaauru, cha sirihei rijijieein neeuruhine. ³¹Jana caa cana rai chauratane que netiin raotojoeein necoriquijiaain itolere niicha latei siriin ichaonacaauru, cha sirihei rijijieein ichaauruhine, caa janonaa canaacha coarajehi saa curichainne jaun.

³²Leeocha que coacuhin neechene cajene niqúi inara rocohene rijitoejeun. Aiha sinijera colane nena, Cana Coauneraacha jerei que coacuhin nihane jaun. ³³Nete laen inae comasai-quiin nena, Cana Coaunera que coaucane jianein, rai comasai rai caohachanuhacha que coacuhin ne.

³⁴Nitohaneente ita caje neleruhin neeure. Jerichanejeein techu enecuru lana colane nenacaauru, chaen chabana lanaque lanaala nenacaauru, naaonjoainuri Cana Coauneraacha jerei que coacuhin neeure, acaauru jaberocneein, acaauru suujuenein, naaonjoaain que banijiaain neeuruhane jaun. Jana lanaaonacaaurute, acaauru lana rai caohachanuhacha que coaacuhane jaun Cana Coauneraacha jerei que coaacurene.

³⁵Coatiha inara rai caohatiha aitoahaun. Nenacaeneinjian inara caohachanu quene aitoon, caohachaaain ichaohin Cana Curuaanaacha jerei ichajejin ichaonaa nainequichene coina.

³⁶Chunocoha nii niicha jerei ene ranaa coauca inae ichauhena nihane jaunne, rai caohachaa nii coaucane tocohaneinne, nii niicha coacuhi rijijieein nii ene raaine. Coatiha naosatenaa nihei ene raain niha cachane. ³⁷Jana chunocoha nii cha que tonajelanaala jelai jinacoon netiin niicha jerei ichaane coina, rai suujua

cuhane sinijeraquenihaane coina coaucane, niite rai caohachanu que aicheein. ³⁸Jerichanejeein techu caohacha ichareein, nii niicha jerei raain nihane. Jana nirijieein sinijera-quelanaala nihanete, jelai amuritoheriin caohacha ichareein.

³⁹Inae lanaaocanete nii rai lanaacha sacunaa naine nii ene, oha nii rai lanane que tiaaajoaain. Jana inae oha nii rai lananete nainere chunocoha raain niha rai lananu quene caohachae, aihachu Cana Curuaana coitucuera quicha aina. ⁴⁰Nii amuritoheriinte niqúi nena naine raotojoeein, nacoauneein lanaquela-naala nihane. Caritoha canu suujua. Chaen nechú Cana Coaunera suujue siriin caa aitoon.

Ichanohineein nena choosi ecaanto rai tenojoin lenone

8 ¹Enane laen ichanohineein nena choosi ecaanto rai tenojoin lenone que erereunni inara rai. “Satiinte itolere coitucuhacache,” naain irihacache. Nete nii canaacha coitucui aina, inae leeochoaauru amurijiriin itolere coitucueraneein nena jerichaa-chene chaque nelatene. Jana laen Cana Coaunera Suujue jerihane rijijieein jiniiquiin nihacachenete caohachae.

²Aihane jaun chunocoha cha coitucueraneein nena coaucane, coatiha jitariin nii niicha coitucunaa jerei coitucurinaain. ³Nete laen Cana Coaunera belaaain niicha jerei ichaa cachane, nii belaiha coitucue Cana Coaunera.

⁴Ichanohineein nena choosi ecaanto rai tenojoin lenone quiha cachane niha natiin, cha ichana naineniha nii ichanohineein nena choosi ecaantone coitucuhacache raotojoeein. Nete laen ne, rauhijiriin leinjiin Cana Coaunera. ⁵Neuruha dedeeu, chauratane que,

naonjoain nii acaauru choosichuru. Tabaaaurute ichanohichurune. Arajiinte neeure nii acaauruhacha esenetai choosichuru. ⁶Nete laen cana rai ne leinjiin cana inaca Cana Coaunera-itolere Coaunera neein nenea. Chaen techu coreniha rai cachaneein nihacache. Nii rijjijeein techu, ne leinjiin Cana Curuaanaa Jesocurisito. Corenihate ne itolereeu. Cana netonaite coreniha nihacache. ⁷Nete satiin Jesocurisito esenetaeraauru nii coitucuhin neeurenihane jaun, tabaauru jaiti enanetojoein nii choosi ecaanto ichanohineein nenea rai tenojoin que lenonecure, chaelai que nelatiha been. Jaiti nii acaauruhacha esenetai aina caohachaain ijiniha acaauru suujuane jaunte, jaiti aasaeriin nii choosi ecaanto esenetaauruha acaauru netonaina jaun, “Baasojecha ichacure,” naaure. ⁸Nete Cana Coaunera jerihana jaun, joareein lenonichaane niha natiin, chaachaene nii canaacha quii. Niheichu nii canaacha quii coreniha jeelai amuritoheriin caohachaain nenea nainihaacache. Niheichu quilanaala nihacachene nihanatiin, jeelai amurijiriin baasoneein nerihaacacheein. ⁹Nete inae inara ijiin neeichene jaun, leeochoauru jaiti ijilanaala nenacaauru saruhin, osa que acaauru nalutiaaichene jianequichene caohachae. ¹⁰Ii raotojoein coitucuhi natiin, nii ichanohin choosi rai tenojoin lenone quiche nelauriaainne jana, inara coaraain niha leeocho cana nejera ijilanaala nenaane, acaentonai nelauriaain nii ichanohin choosi belaiha tenojoin lenone quinaa nainere. jaiti caohachaain coitucuenihane jaun rai cocoaeraa nitohanei icharane saijjjein. ¹¹Nitohaneente jaiti caohachaain coitucuelanaala nenea cana nejera itajeratein neeiche, jaiti rai cocoaeraa

nii chosi rai tenojoin iniho que lenonihanene saijjjein, inae ii raotojoein coitucuhi natiin, notaracaae nii iniho que lenoneeine jaun, acaentonai coreniha ohin nihalu Curisitone saijjjein. ¹²Nitohaneein cana nejeraauru caohachaain coitucuelanaala nenacaauru, niicha esenetai esenetaauruhane jana, acaauru rai bacohin neeinchene jaunte, inae Curisito que nejeratenaneein, inara raaje osa que nesarucuiche. ¹³Aihana jaun lenone que cana nejera saruhin nihanu canune, caraite caohachare chabana iniho quilanaala nihanune, nabana osa que leeocho saruhin nihanune coataa.

Esinae rauhijiriin afosotoneein nihacane

9 ¹Canune laen cha ujuaihonelanaala jianacoon neeun. Chaen techu ne canu rai rauhi afosoto nichaanne jaun. Nii ichoae tacaainechu, Cana Curuaanaa Jesoso coaraaun. Inarate, canu amihaneoo caje ecoona neeiche, Cana Curuaanaa icharatenohineein. ²Tabaauru jerihane afosotonichaaunne esenetaain coaana jerecuruhi. Inarate laen afosotonichaaunne coitucuhiche. Nii Cana Curuaanaa esenetaaichene jaan caje coaaneente, canu esinae rauhijiriin acanichaaunne coitucuhiche inara. ³Caate, nii canu que erenacaauru tonoraanune jaan ne. ⁴Niha carai rauhi joaenreein lenone, conacai, naonjoainuri tera nihane, raain naonjoannune coina. ⁵Chaen nechu naineun leinjiin ene Jesocurisito esenetaera que comasaihocaunne, aihuruha leeochoauru afosotooru, Cana Curuaanaa nejeraauru, chaen Fedoro, naonjoainurine rijjijeein. ⁶Canu, Berenabeen, naonjoinichaanune rai netonai te ne rauhi, canacaanuhacha latei teuruha Cana Coaunera coitucuerane coina. ⁷Nihei chuni raajenhane

aiha soondarone rijijieein namihaneeo coreteein nei. Niheichu chuni temule temuhane inae nihane bana quilanaala nei. Niheichu chunei, carenero beraihane rai nitaari niicha rocoi coelanaala nei. ⁸Jiaonriha cache suujue caje nenea niha caa erenaa beeichene. Moisesa aitoonjoan netonaite jerichane-tojoeein be. ⁹Jerichanejeein techu rauhi rai quiricha cuhane, “Jiaonriha rojoene jaera *buey* ujuae conaaquichene,” naain ne laenanohineein. Niheichu coatiha *buey* que coaucane jaun aitoi Cana Coaunera. ¹⁰Cana quete aite canaacha que coaucane jaun. Cana corenihate laenanohineein nelu nii rauhi siricha quiricha. Aihana jaunte nii rai nucuhe rojoera aina, nii atane retuurera netonai ita rijijieein inae taojiana que turuhane jana, acaauru netonai leruhin raauruhane coina ichacure. ¹¹Canacaanune mainajeriin inara coreniha amihanihacaanu, Cana Coaunera coitucunaa nainequichene coina. Aihana jaun coatiha baasonerihei coreniha canacaanu coroatajanequiche canacaanuhacha latei quene. ¹²Coaracuche nachuhinti leeochoaauru acaauru coroatajaneein neeichene jerecuruhane, cha caaunna canacaanu coroatajanequichene jerenerichaanu canacaanu netonai.

Nene jaiti chabana jerenihacaanu. Raujiaainchane abaantajeein nihacaanu, nabana Curisito que erenaa rohecaacaanune coataa. ¹³Inarate raotojoeein coitucuhiche, satiin Teenforo asaae amihanenacaauru, nii Teenforo asaae nenea que ichaaoruhane. Nitohaneente, nii iniho mocooruhane jaan coaraneein nenacaauru, nii iniho Cana Coaunera rai niicha teeuri caute que lenoneein ichaaore. ¹⁴Nii rijijieein techu aitelu Cana Curuaanaa, nii niicha jerenohi que cache relaera, nii namihaneeochoa que

ichaoane coina. ¹⁵Nene chabana nitohanai ichana jereneeun. Niheichu coatiha carai cha teeichene coina caa aitiin laenahaau. Jataaine raotojoeein neeun, cha teneeiche canu raine jana inara relaanune jaun. Nii colane raotiin nenea naininaaun. ¹⁶Coatiba carai coretera coina cache relahaau nii jianacoon cache mitaera que. Jataain carai caohacha nihana jaunna, chatohaneein niha natin, cache relareeunni. Cairichaaajoarichaaun cache relaeinhanune. ¹⁷Nii nitohanihane jaunte, canu raajenihane cache relaanune, inae carai cainanojoneein ne. Jana coiintihanune saijieein ichacaanunna jerichanejeein caletooa Cana Coaunerane jaan ichareeunni. ¹⁸Aihana jaunne, nii carai cainaane jaan aina, jataain raotojoeein core bajaelanaala cache relaaun. Nii canu rai rauhi tonoraelanaala, core bajaelanaa cache relaanune jaaunna, caa aitoon. ¹⁹Coatiba niqui nii chuni rai cha icharaneein ninaaun, nena satiin rai niicha jerei icharaneein neeun, nainichaaunne jeoneein Curisito rai cachaauru tenaa nainichaaunne coina. ²⁰Nii jaunna Joriocuru aina nihanune acaauru rijijieein neeun, esenetaauruhane reeintiaain. Esenetaauruhane coinane, nii Moisesa aitoonjoa rijijieein ichaonacaauru cachaauru rijijieein canuhetonai neeun, nii Moisesa aitoonjoan rijijieein nenea nainenihanune saijieein. ²¹Jerichanejeein nechu Moisesa aitoonjoan tonoraelanaala nenacaauru que coitucueratena jerenacaanu, acaauru jana turuhanune acaauru rijijieein neeun. Cana Coaunera aitoonjoan rijijieeina ichaaon, inae Curisito aitoonjoan tonoraain rijijieein ichaonune jaun. Nii saijieeina nii acaauru rijijieein neeun. ²²Nii jaiti ijii lanaala nenacaauru rene turuhanunena, acaauru ichao rijijieein ichaaon,

coitucunaa nainecuruha acaauru netonoaine coina. Satiin rijijieeinchane neeun, tabaauru ichoteratichaaunne jianacoon nena nainecuruhane coina. ²³Satiin caa caitoonjoaaurune ichaaurun jianacoon cana mitaera coreniha, ecu nena nainichaaunne coina.

²⁴Inarate coitucuhiche, jiniquiin soronacaauru satiin sorooruhane niha natiin, leinjiincha rai core raane coitucuhiche. Aihana jaun inara netonai sorohichenete ne, nii aihuruhane rijijieein rai core raaichene coina.

²⁵Nocoatijianacaaurute inae leeocho aina nocoatijiana jerecuruhane, chatohaneein acaauru jaberoco tenaa nainera que necohalajiiin neruujueeure. Aiha leeinjiin ajaena jujuhina enaicha ohina inaeraneein nena caje nena comai que coretenajaera coina. Jana canate necairichaecaache coreniha chabana ohina charanejeein nena raacachene coina. ²⁶Aihana jaun coatiha canu joereein coitucuhelanaala sorohoaun. Niheichu coatiha joereein sonacaunne faoracahaun. ²⁷Nitohanihana jaunna caraajeniha cajabereeo cairichaaun, casuujua tonorana nainichaaunne coina. Nabana leeochoaauru relaeraneein nihanune saijieein, cha colane baasoneein nedaanune coataa.

Cana Coaunera nelanaala nena choosi ecaanto belaihuruhane coataate, sujuatenajae Faboro.

10 ¹Canejeraauru, jiaonriha acaauru conaaca dede sacarine jana, satiin jana cuhin, Cucuana Lanajai jera jaaoruhalu, cana foerateracurune baitequichene. ²Nitohaneein nii Moisesa aina nii dede sacari que amaeraain cucuana jera jaaoreraaurute ita rijijieein ichaorelu. ³Jerichanejeein techu, satiin jiniiquiin Cana Coaunera tenojoi lenone

que lenoneein ⁴cuuruhane corihanune que Cana Coaunera tenojoin ajeri caje nalunaa acau que netonai cocohin cuuruhane jaun, jerichanetojoeein Cana Coaunera tenojoin acau que cocohin neeurelu. Nii ajeri, acaauru corihaneeraanu que Cana Coaunera tenojointe Curisito nelu. ⁵Nete nitohaneein acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane saijieein niicha rautaai ichacuruhane jaun, catcha areroo neleruhin amurijiriin ohacoaaurulu.

⁶Nitohaneinte nabana cana netonai rai baaso ichana coauna coataa, nii que nainaan ichaonaa jaan nuque nitohaneein ichaelu Cana Coaunera. ⁷Nitohanihana jaun, jiaonriha Cana Coaunera aina iriha niha Moisesane tonohanau nii acaauruahacha ichai choosi ecaanto coroaecuruhalune rijijieein inara netonai ecaanto coroaquichene. “Satiin nelauriaain lenoneein cocooruhane baihate, satiin nimichuhuin rachoojoeure,” naalu Cana Coaunera Quiricha Inoansi cuhanene rijijieeinte aihure. ⁸Aihana jaun niheichu nainihaacache aihuruhalune tocokanein nejelau ene dadaain nihacachene. Nitohaneeuruhane corenihate coroatachoonca nichata oaraancaain oorelu lejiichoo cuhane. ⁹Jiaonrihachu inara casetecaa Curisitone coujuha chatonaain baasoneein que ereein neeichene. Tabaauru nitohaneein baasoneein erenacaaurute acano calanojoeinein ohacoaaurulu. ¹⁰Nii rijijieeinchu inara netonai baasoneein Cana Coaunera que erenaa nainiheiche, tabaauru Cana Coaunera que baasoneein ereeuruhane jaun catcha atinaera aanjera letoaa Cana Coaunerane jaun, atinanaacane rijijieein inara atinaeratihane coataa. ¹¹Nitohaneein jetaote cana foerateracuru casetecaeratelulu Cana Coaunera, nii caje

nainaan ichaonaa coina. Chaen techu cana satiin enene ichaohacachene rai nii beeraanu que Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane laenanohineein ne. ¹²Nitohanihane jaun chunocoha baaso ichana coacuelanaala, jeriha Cana Coaunerane rijijieein satono que tiaain nena jerihane, caohachaa inecohalajii neeine. ¹³Nete inara jaiti chabana cacha nefesinaneein abaantanacainelanaala, inara coujura coaraeneiche. Aihana jaun Cana Coauneraacha que jaecoochete inara beraaine, nabana inara cairichaa inara nainatijihane, jataain abaantanacaelanaala nena que cairichanojonequichene coataa. Nii banate inae niha baasoneein inara teranune jana, caje inara ichoterate-rein, abaatana nainequichene coina, Cana Coaunera. ¹⁴Aihana jaun canejeraauru, jiaoriha Cana Coaunera nelanaala nena choosi ecaanto coroaerauru aina cuhin coroaequichene. ¹⁵Inarate caa inara rai caitoonjoan coitucuhiche. Nii jaunte baasoneein aitenihanune caohachaa in aitocooaunne coitucunaa nainequiche. ¹⁶Nitohanihane jaunte Cana Coaunera corojeein satiin cana ichao coreniha orichaa inae rai neein rai coichana niha beein Cana Curuanaacha coi, rai coco bino cohacachene, nii rai coichana aina cuaain coichana que coichanaquii nena rijijieein nihacache. Nii rijijieein techu nii jaberoco niha bein niicha taturii faan quihacachene, inae rai jaberoco aina cuaain aina ita jaberoco que jaberoco naa rijijieein nihacache. ¹⁷Charijieein teeinti arajii nihacachene nihanatiin, satiin nii leinjiin faan quihacache, nii rijijieein techu leinjiin jaberoco que jaberoco naa rijijieein nihacache. ¹⁸Coaracuche nachuhinti cana foerateracuru inoaensihuru Isarailitacuru, Cana Coaunera rai niicha

mocoori iniho quihuruhane, acauru raajenhane tera rijijieein saain que lenonecuruhane. ¹⁹Coatiha chaque nelatiha Cana Coaunera coitucuhichuru chosine jaun aitoaun, niheichu rai niicha mocoori iniho leeocho iniho amurijiriin nihane jaun aitoaun. Acate joaenreein leeocho iniho rijijieein ne. ²⁰Cana Coaunera coitucuelanaala nenacauru, acauru chosi rai lenonecuru mocooruhane, moconajaera rai ichacure. Nitohanihane jaun coatihai nii moconajaera aina enohichene jerihaaun. ²¹Aihana jaun nainiheiche nii Cana Curuanaa que banijiaain nena, rai coco bino cohichene baiha, nii moconajaera coroaeca acauru chosi rai niicha ichacuri iniho quihane nenacauru aina nena nainiheiche. Niheichu nii Cana Curuanaacha tei bino cohichene baiha nainiheiche, moconajaera coroaeca coconacauru aina cocoin naaonjoaichene. ²²Chasiina Cana Curuanaa baijiaeraanu tocohanein, jianein leeocho sacurichaache cana casetecaane abaantanaa nainerichaachene coalanaala.

Leeochaaururuhacha coacuhi que suujua acatein niha Jesocurisito ranojone

²³“Chunite nainere joaerein niicha jerei ichaane” naaiche niqii. Esinae rauhijiriinte aitocohiche. Nete caohachaene itolere bana joaereecha ichacaane. Chunite niqii esinae naine niicha jerei ichaane. Nete tabaauru joaereecha ichana jerichaane, coatiha cana coroaatajanihei nii canaacha ichai Cana Coaunera jerenohin ichacaane coina. ²⁴Nitohanihana jaun caohachaa cana rai caohachanuhacha ichacaane, satiin rai caohachanu ichacaanete caohachae. ²⁵Inara rai teraa joaenreein iniho ne, inae coitucuhichene jaun

bajaelanaala que lenonecuche, ²⁶satiin caa cana rai chauratane aina que nenacaauru, Cana Curuanaa rai nihana jaun. ²⁷Chunocoha esenetaerelanaala nena inara cotihaca lenonequichene coinane jana, cunaa jeriquichene inae coitucuhichene jaun, bajaelanaala inara rai niicha teeuri que lenonecuche. ²⁸Nii lenonequichene coina, inara cotihacuhane jana, chunocoha inara rai, “Caa inihote leinjiin nacanaan choosi rai moconojoine” naain bihane jiaonriha quiichene. Chaen inae raotojoein coitucuhichene jaun, nabana nii inara rai bera cairichaaichene coataa. ²⁹⁻³⁰Tabaaurute, “Chanuna nainichaaun joaereen lenonichaaunne saijieein caohatere nejelau cache, itolere bana ‘Nariha Cana Coaunera’ naanu lenonichaaunne naineenne saijieein, chasiinna canu que ereeurure,” naaurureen. ³¹Nitohanihane jaan caje coauneente, lenoneein, acau cohin, cha ichaain, naonjoaichene Cana Coaunera rai caohachanu que ichaquichene caohachae. ³²Jiaonriha baaso ichaain leeochoaauru relaain neeichene, niheichu nii Joriocuru rai niha natiin, niheichu Jorioniheichuru rai niha natiin, niheichu Cana Coaunera cachaneen nenacaauru rai niha natiin ichana nainiheeiche. ³³Canune laen satiincha rai caohachanu ichana jereun, canu raaicha caohachanu coacuhelanaala, acaauru netonai nichotenaa nainecuruhane coina.

11 ¹Caa canuhacha ichai rijijieein cha ichaain neeuche. Charijieein teeinti, cha ichaain nihalu Curisitone rijijieein cha ichaain neun, nii rijijieein.

Inara aina netaojianacaauru enecuru rai

²Jataaine inara corojeeun, itolere bana canu coacuhin inara relaanune

jaan tonoraain neeichene coreniha.

³Nena laen Curisito satiin quicha nichaachene couturi nihane jana, rai comasai couturi niha satiin quichane rijijieein, Curisito couturi niha Cana Coaunerane coitucuhichene jereun. ⁴Nitohanihana jaunte, leinjiin quicha, couturi conajaain Cana Coaunera bajaain, Cana Coaunera ere been naonjoaanne niha natiin rai couturiji conaaca, rai couturi niha Curisitone saijieeinna jaun, nii letoaa rai couturi Curisitone tonoraenihana jaun aicheein. ⁵Jana enete laen naine couturiji conajaain, Cana Coaunera bajaain, Cana Coaunera ere been naonjoaanne caohachae. Jana couturiji conajaelanaala aihanete, rai couturineein nena rai lana tonoraenihane jaun aicheein, loraecaain jaonjoiniha rai couturiji jaun aihane rijijieein. ⁶Nitohanihane jaun leinjiin ene, rai couturiji conajae-nihanete caohachare rai couturiji loraecaain joeratihane. Jana nii couturiji joeratiha loraecaainne coejihani enene, rai couturiji conaamiin. ⁷Jana quicha laen nainihei rai couturiji conaacane, Cana Coaunera rijijieein neein, rai cache neein nihane coaratihane coina. Enete laen lana que suujua acatihane coaratiha rai couturi conaacane caohachae. ⁸Ene caje nena neniha quicha jaberocone jana, quicha jaberoco caje nena niha ene jaberocona jaunte nitoha ne. ⁹Coatiha ene ichao coreniha necoanaain niheilu quicha. Jana enete laen, quicha ichao coreniha necoanaain nelu. ¹⁰Nitohanihana jaunte anjeraauru naonjoainuri coreniha, nii cojunacaniha rai couturiji conaaca enene caohachae. ¹¹Jana Cana Curaanaa Jesocurisito coitucuhin esenetaera nichaachene raite laen, ene colane ichaonaa nainenere quicha, jana ene netonai quicha colane ichaonaa

nainihe. ¹²Nitohanihane jaunte, esinae rauhijiriin quicha caje necoauanaain nena niha enene rijijieein, quicha netonai ene caje nejanoaain ne, nitohaneein jeriha Cana Coaunerane jaun. ¹³Caohachaana inara rai couturiji conajaelanaala Cana Coaunera bajaa enene. ¹⁴Nitohaneein niha cana necoaaunane jaan caje coauneente, necoajenaa ne leinjiin quicha rai couturiji fojiaane. ¹⁵Nete laen enecuru, nelatecuruhane coujunaca nihane jaun, rai coturiji fojiaauruhane caohachae, nii coina tenojoi niha acaauru couturine jaun. ¹⁶Chunocoha caa aitocoaaunne jaan que tonaain erenaa jerihane, Cana Coaunera ranojoihunru aina jiniiquiiin leecha ichaonaa coitucuenihacachene coitucuhin aitoimiin.

Baasoneein Cana Curuaanaa que banijiaain lenone que lenonecuruhane

¹⁷Caa, que jauhecaain canuhacha laenai cuhane laen, inara coroaena naininaaun, netaojiaaiche inara caohachanu quene niha natiin, baaso ichaquichene coreniha. ¹⁸Jauriaanejeeinte canu rai beurelu, Cana Coaunera coroaquichene coina netaojiaaichene, ita caje neleruhin netaojiaaichene que aitiin. Nii jaunna acaauru aitoonjoa tabaauru esenetaaun esinae aitocuruhane jaun. ¹⁹Nii ita caje nelerujuacoaain netaojiaaichenete ichaquiche, le nelerucuru coaraauru esinaen rauhijiriin Cana Coaunera sacueraneein neeichene coarateeichene coina. ²⁰Nii nelerujuacoaain netaojiaaichene jaun, Cana Curuaanaa que banijiaain nena lenone que lenonequichene niha natiin, coatiha jeriha Cana Curuaanaane rijijieein ichaeneechene jaun, que banijiaain nena lenone que lenoneriheecheein. ²¹Nii lenonequichene rai neeichene jana, tabaauru inae

lenonihane jana, tabaauru mijitenaana neeure, jana nitonohana leeochoaauru ajeein naaonjoaane jaunte, baaso ichaquiche. ²²Chanuna leeochoaauru sinaa jereneechene, inara loreri asaaecha lenonelanaala, Cana Coaunera cachaauru que jaolecohin, cha colane nenacaauru necoeje chanuhin naaonjoaainche. Chasiina nitohaneechene inara coroaena nainereun. Inara coroaena naininaaun nitohaneein neeichene jaun.

Cana Curuaanaa que banijiaain nena lenone.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³Canune laen Cana Curuaanaa caje, caa inara relaanune jaan raain neeunlu. Nii coulurujuenojoin nihane cojoanotiin cuhanete faan mucuhin teberiaain, “Nariha Cana Coaunera” naane baiha, ²⁴cataaun tacaain nii faan tatuhin, “Caa faante inara coreniha quicha tei canu jaberoco ne. Caa ena ichacaunne rijijieein ichacuche canu coacuhin,” naelu Cana Curuaanaa Jesoso. ²⁵Jerichanejeein techu inae nainaaain nii faan que lenonihane baiha, bino mucuhin teberihaain, “Caa binote ena nena Cana Coauneraacha tei rai rauhii coujunaca cacoichana ne. Aihana jaun caa ena ichacaunne rijijieein ichacuche canu coacuhin,” naelu Cana Curuaanaa. ²⁶Nitohanihane jaun nacoaauneein turuha Cana Curuaanaane que tiaaajoaain ohalune beeichene raite ne, nii lenone que lenonequichene nainein, chaen nii acuu niicha cohi coohichene nainein.

Cana Curuaanaa lenone que lenoniha cachane.

²⁷Nitohanihane jaunte chunocoha nii bino, nii lenone, naaonjoain que lenonihane, jeriha Cana Curuaanaane

tocohanelanaala ichaane, Cana Curuaanaa jaberoco rai coichana naaonjoain sarue osa que nii ichara. ²⁸Aihana jaunte nii lenone que lenoneein, nii bino cohin, naaonjoanne ajiniha, jaurianejeein rai suujua coaraa cachane caohachae. ²⁹Jaurihanejeein suujua coarii amuneein, “Naaonjoane jaunte caa Cana Curuaanaa jaberocone. Naaonjoane jaunte caa Cana Curuaanaa coichanaane,” naain coitucuhera amuneein que bino cohin, lenonihanete, raaje rai jaberoco casetecaa aicheein. ³⁰Nitohanihane jaunte inara tabaauru cunaiteein, aterojoeriin, tabaauru oore. ³¹Caoha-chaain cana suujua coaraain nihacachene jana nihane, coatiha cana casetecarihei Cana Curuaanaa. ³²Cana casetecaane niha natiinte, raujiaain nacoauneein baaso ichaelanaala, jeelai amuritoheriin caohacha ichana que nerelana coina cana casetecae. Coatiha nii coitucuruhi casetacaane tocohaneein nitajenaa coina cana casetecai Cana Curuaanaa. ³³Nitohanihane jaan caje coauneein, ita taojiaaiche Cana Curuaanaa lenone que lenonequichene coinane, ita jiniichaain lenonecuche. ³⁴Jana chunocoha mijitena caun leeochoaauru ajiniha lenonena jerihane, nenajaun lenonemiin, nitohaneein baasoneein ichacuruhane coreniha inara casetecaa Cana Curuaanaa ne coataa. Nitohaneein neeichenete caohachaera canejeraaauru. Inae inara coraa uhanune banane, inara rai leeochoa rucuhencai rucuhereunni.

Niicha nainei ichaa cachane jaanu tiha Cana Coaunera Suujuene.

12 ¹Canejeraaauru, niicha nainei ichaa cachane jaanu tiha Cana Coaunera Suujuene coitucuhichenena jereun. ²Inarate jaiti Cana Curuaanaa

coitucuhin esenetaeneeichene bana, nii chosi ecaanto ichanohineein nena rene inara amaauruhane, aiha maosane rijijieein curejetocohichene coitucuhiche raotojoein. ³Nitohanihane jaunte inae enene chuni, “Nechu aansainein ichaonaa Jesoso,” naain erenaa nainene, inae enene Cana Coaunera Suujue letononeein irihane. Nii coitucuhin ichaohichenena jereun. Chaen nihei chuni, “Jesosote Curuaanaa ne,” naain erenaa nainihei cacha, Cana Coaunera suujue letononeein erenihane. ⁴Araai lauriin cha ichana nainihane jaannute ranaa naine cacha, Cana Coaunera tenojoineein. Nete laen nii tera, jeelai Cana Coaunera Suujueneein leinjiincha ne. ⁵Niha araai lauriin rai nelateein nihacane jaanu, cana que jeelai Curuaanaa icharatenojoineein. ⁶Jerichanejeein techu araai lauriin ne nelateein cha ichana nainiha cachane jaannu. Nete araai lauriin nihane nihanatii nii jeelai Cana Coaunera caje satiin unaanein ne. ⁷Cana Coaunerate aina nihacachene coitucuhacachene jaa te rai cachanein neinichaachene rai, nii aina raotojoein nihacachene coina. ⁸Rai Suujue aina cuaainte, le cachaauru tabaauru rai coitucuhin erenaa nainecuruhane jaannu te Cana Coaunera. Jerichanejeein techu jataain itolereenein cha coitucuhin neeuruha cachaaurune jaanu teein ne, nii jeelai Cana Coaunera. ⁹Tabaaurute esenetaauruhane jaannu rae, jeelai Cana Coaunera Suujue tenojoineein. Tabaaurute, nelateein cunaiteenaa rautaane jaannu rae. ¹⁰Tabaaurute cojoelanaa-cojai ichaain nelatihane jaannu rae. Jana tabaaurute, Cana Coaunera caje unaa erenaa bihane coina, nelatihane jaannu rae. Tabaauru te, Moconajaera suujue ichanohin aina Cana Coaunera suujue ichanohin coitucuhane jaanu rae.

Tabaauru raitte, leeocho erena cuhane erena nainecuruhane jaannu te. Chaen techu, tabaauru rai nii leeocho erena cuhane ereeruhane jaan aonaain benaa nainiha leeochoane jaannu te. ¹¹Satiin niichurute te, tenaa jerihane jaanru rai, nii jeelai Cana Coaunera Suujue; janiijiin niicha rai cachaauru rai.

Araaichaache niqui nete leinjiin que jaberocoana rijijieein nihacache.

¹²Cacha nichaachene jaberocote, araai lauriin neleruhane niha natiin, jeelai cana jaberoconeein netiin ai. Nii rijijieeinte satiin nihacache araai laurii caje nihacachene nihanatiin Jesocurisito cachaneein neinichaachene. ¹³Nii rijijieein techu satiin cana, Joriocuru, Jorioniheichuru, letononeein nenacaauru, letononelanaala nenacaauru, naaonjoainuri aina jiniiquiin coujunacatenohineein nihacache, leinjiin jaberoco que jaberocohin nena rijijieein nihacache, Cana Coaunera Suujue ichanaaneein. Nii rijijieein techu nii jeelai Cana Coaunera suujue caje ocoona que satiin cocohin nihacache. ¹⁴Coatiha le turijieeincha nihei cana jaberoco, araai lauriinte ne cana jaberoco nelerucuru. ¹⁵Nii nitohanihana jaun cana tija, “Cacha biji nenihanune jaun coatiha cacha jaberoco nihaaun,” naane, coatiha cacha jaberoco neein nihane jianerihei. ¹⁶Cana uricho netonain, “Chanuna nota neneeun,” naain irihane, coatiha cana jaberoco que nihane jianerihei. ¹⁷Satiin cana jaberoco cana nota nejesina nihane, coatiha cha aonaain ichaonaa nainerihaacache. Satiin cana jaberoco cana uricho nihane, chaelai juuno aohanna nainerihaacache. ¹⁸Nete lauri lauri cana jaberocoora coaunaain rai caohachaain inanacaane jaan jeeloncuru teein coaunaelu Cana Coaunera. ¹⁹Le

turijieeincha ijabereeonu niha cana jaberoco, rai neleru colanene coatiha nerihe cana jaberoco esine. ²⁰Nitohanihane jaunte araai turiiin neleruha cana jaberocone niha natiin, rauhijiriin leinji cana jaberoco. ²¹Nii nitohanihane jaan caje coauneein, cana nota nainihe cana biji que, “Latinaaun,” nanaa nainihe. Niheichu cana couturi niha natiin cana tija que, “Latinaaun,” nanaa nainihe. ²²Nete nii nelatihei rijijieein canaacha coarai cana jaberoco-jataain nelateineein ne. ²³Nii cana jaberoco leeochoaauru fautaain canaacha colalajiite cajionetein sirichaache. Jana nii cana jaberoco, coanojoinelanaala nenaate, jeelai amuritoheriin cajionetein sirichaache coara coataa, ²⁴nii cacha notaracaae nena sirichaachene amurijiriin. Cana Coaunerate, nitohaneein cana jaberoco coauna, nii coaraelanaala canaacha sirii amurijiriin nii cacha notaracaae nena belaa, caohatiin beraain sirichaachene coina. ²⁵Nabana jeelai jaberoco neein nihane saijieein, rai jaberoco nelerucuru leeochoaneein coaraelanaala, rai nelatena nainihane coina. ²⁶Nii nitoanihane jaunte, chatohanein necunaitaa le turijieein cana jaberocone niha natiin, saain cana jaberoco necairichae leinjiin coreniha. Nitohanihane jaunte, cha latein niha cana jaberoco nelerune jana, rai teraa nii niicha lateine, satiin cana jaberoco rachoojoe. ²⁷Nii rijijieein techu inara, Curisito jaberoco neleroneein neeichene jaun, le cachanequichene nainein inaraacha ichaneni siriiin neeiche. ²⁸Nii coinatete jere, satiin rai cachaauru iclesianeein nenacaauru jana niha afosotooru, Cana Coaunera suujue aina cuaain ichaonaa coitucuhin beeurera *profetacuru*, cacha relaureraauru, cojoaelanaacojoai icharaauru cachaauru, cunaitenacaauru

rautaeraaauru, leeochoaauru coroatajane-raaauru, cachaaauru coaaraneein nenacaaauru, nejelau erena cuhane erenacaaauru, naaonjoainuri neeuruhane jerelu Cana Coaunera. ²⁹Nete saain rai cachaaauru afosotonena nainecurene. Niheichu saain *profetane* naanainecuruhi. Niheichu satiin cache relaeraneein nenea nainecuruhi. Niheichu saain cojoaelanaacojoai ichana nainecuruhi. ³⁰Jerichanejeeinchu saain cunaitenaa rautaaauruhane coina nelatena nainecuruhi. Niheichu saain leeocho erenaa cuhane erenaa nainecuruhi, jerichanejeeinchu nihei saain nii leeocho erenaa cuhane erenacaaauru aohana nainecuruhi. ³¹Nii jaunte inara jataain caohachaain nelatei jerena nainequiche.

**Cana coichana aina cutaain
belaina inaacane**

13 ¹Leeocha cache ere cuhane ereein, anjeraaauru ere cuhane niha natiin irihanune saijjeein, cacoichana aina cutaain belaina inaelanaala aihanunena, leinjiin coata tonijiaain nenea fautaain chaque nelaterinaaun. ²Jerichanejeein techu Cana Coaunera que ereerejeein, niicha ichanenu coitucuhin, leinjiin atane ucuunno rurujuanaa nainichaaune coina esenetaanune niha natiin, esinae rauhijiriin cacoichana aina cutaain belaina inaianhanune, coatiha chaque nelaterihe i canuhacha ichai. ³Cairicheihuru rai jitariin quiiha sirii teen, cajabereone maajeein tihanu acaauru corenihane nihanatiin, esinaen rauhijiriin cacoichana aina cutaain belaina inaianhanune coatiha nii cha que nelaterinaaun.

⁴Esinae rauhijiriin cana coichana aina cutaain belaina inaacanete abaantana coitucuhin, caohachaain leeochoaauru aina neein, chaque necoelailanaala,

cana rainuhachaque coacuelanaala, leeochoaauru amurijiriin nenea coacuelanaala, ⁵erenaa baaso que erelanaala, niheichu itolere bana cana rai caohachanuhacha que coacuelanaala, obajelanaala, baaso icharaaauru que cana suujua acatein, ⁶baaso ichacuruha leeochoaaurune coroajelanaala, caohacha icharaacha coroajeein nihacane te caohachae. ⁷Cana coichana aina cutaain belaina inaacanete, satiincha necairichanaa abaantaain, cana coroatajanihane cojoaain, itolereenein esenetaain, itolere abaantaain, naaonjoaain nihacane caohachae.

⁸Nii cana coichana aina cutaain belaina inaacane chabana sarihaain. Inae ecu tihane bana, coatiha nerihain caa Cana Coaunera ere bera *profetacuru*. Niheichu coatiha leeocho erenaa cuhane erenacaaauru niha natiin nerihain. ⁹Aihana jaun caa canaacha coitucui aina cana rai *profetacuru*hacha bei, coatiha jitariin canaacha coitucuheni coitucueratihei. ¹⁰Nete inae turuha nii cana relaera esine chaeloon baaso sirilanaala nenaane, sareein nii aasaeriin canaacha coitucui.

¹¹Jaiti canaanainichaaunne banane, canaanainichaaunne ere que ereein, canaanainichaaunne suujua que coacuhin, naaonjoan rejeetonlu. Nene inae enene ichauchenanein nii canaananein canuhacha coacuhi jianeeun. ¹²Enate aasaeriin inanacaa cana suujuane jana coaracaache. Charijjeein teeinti, acuhanau inanacaa cana cojunaca nii rijijjeein. Nete inae ecu tihane bana, caohachaain coaraain coitucurichaacheein. Aihane jaun caohachaain jaiti ena coitucuaaun. Nene inae ecu tihane bana charijjeein teeinti cacoitucue Cana Coaunera nii rijijjeein canuhetonai coitucureeunni.

¹³Nichata lauriinte ne itolere bana canaacha coacuheeni. Jauriaanejeein

Cana Coaunera esenetaain ichaohacane, nii baiha cana ichao rucujueein niha Cana Coaunerane cohajeein nihacane, satononejeein esenetaain jereein ichaohacane, naaonjoaain nihacachene te caohachae. Nete nii nichata laurii caje ne jataain nii coroatajai amurijiriin jataain itolere que nelateineein nena. Acate cana coichana aina cutaain belaiha inaacane jaan ne.

Leeocha erenaa canaacha aonaai cuhane irihacane.

14 ¹Aihane jaun atiin inara coichana aina cutaain belaina inaeraneei neeuche, chaen inara rai Suujue tiha Cana Coaunerane corajeein jerecuchete, inara que niicha beratei, que erenaa beeichene jaannu que nelatei teeine inara rai. ²Nii aonaelanaala nejelau erenaa cuhane ereite, Cana Coaunera rai iriha aite. Coatiha cacha rai aitoi. Nii jaunte aohana naineecurene cachaauru. Nii naitoonjoante Cana Coaunera Suujue caje unaanilhane jaun chuni coitucuenne. ³Nete laen Cana Coaunera aitoonjoa bera, satiin que coitucuerate, leeochoaauru quene maajeein. Chaen techu acaauru suujua aninoain acaauru suujuate jeriha Cana Coaunera Suujuane rijijieein neeuruhane coina. ⁴Nii nejelau erenaa coitucueraelanaala nena cuhane ereite, jelai acaachanejeein Cana Coaunera Suujue coitucuhin aina ijiin ne. Nete laen nii Cana Coaunera aitoonjoan berate, Cana Curuaanaa ranojooinein nenacaauru que coitucuerate aina ijiin, Aca jerihane rijijieein caohachaaain neeuruhane coina.

⁵Nitohanilhane jaunne niqii, Cana Coaunera Suujuecha tei erenaa cuhane satiin ereeichene jereun. Nena nii amurijiriin, Cana Coaunera aitoonjoan beeichene jereun. Acate jataain

caohachane, nii leeocho erenaa cuhane irihacane amurijiriin. Niite amuooraa latelanaala aonaain, jelai amuritoeriin coitucunaa naineecure Cana Curuaanaa ranojooinein nenacaauru. ⁶Nitohanilhane jaun canejeraauru, coatiha nelaterihei inara coaraa uhanune bana, inara rai leeocho erenaa cuhane irihanune. Caohacharihei inara rai cana ere cuhane Cana Coaunera aitoonjoa que erelanaala, leeocho erenaa cuhane irihanune. Ainihane ichaonaa rauhi que inara rai erelanaala, leeocho erenaa que irihanune caohacharihei. Niheichu caohacharihei leeocho erenaa cuhane, inara rai irihanu, Cana Coaunera beratenojoi erenaa que ne. Niheichu caocharihei, inara relaelanaala, leeocho erenaa cuhane inara rai irihanune.

⁷Satiin auno aina, ita rijitoojeein toniha quitarane, coatiha nejelauneein aohanrarihei rai toni. ⁸Nii rijijieeinchu, coatiha neruujueeururihei ita soha nenacaauru, nii ita sooruhane bihane toni rijitoojeein, toroonfeta toteniha toterane. ⁹Nii rijiiquiche inara netonai, aonacuruhane coina ereeichene sajijiein, leeocho erenaa cuhane ereeichene. Chasiina inara ere aohanre, nejelau erenaa cuhane ereeichene, nii ereeichene jaancuru. Nechu joareeinchate ereereeriquiche inacojooein. ¹⁰Esinae rauhijiriinte niqii ne, arai lauriin caa cana rai chauratane que erenaa. Niite le laurichuru nejelauniha-coaain ne rai toni. ¹¹Nii nitohanilhane jaun, canu rai, nere cuhane iriha nejelau cachane coatiha canu rai chaque nelaterihei nii erenaa. Nii rijijieeinchu nii nejelau cacha rai canu ere cuhane irihanune jana aonaenilhane, chaque rai nelatihei canu ere netonai. ¹²Inae inara netonai Cana Coaunera Suujue caje nena sirina jeriquichene jaun, nii Cana

Curuaanaa ranojoneein rai iclesianein nenacaauru que jeelai amuritoheriin coitucuerateraneein nenea raauche.

¹³Aihana jaun, nejelau erenaa cuhane erei, Cana Coaunera caje bajaainete, rai amuucane jaannu teeine. ¹⁴Canu nejelau erenaa cuhane Cana Coaunera bajaanunete, canu suujue ainaacha Cana Coaunera bajaau. Nete laen, canu suujua coitucunaa nainene. ¹⁵Aihane jaun Cana Coaunera bajaanune, canu suujua, canu suujue, naonjoain aina jiniiquiin bajaanunete caohachae.

Nenatichaaunne niha natiin canu suujue aina jiniiquiin canu suujua cuhane coitucuhin aitocooaunnete caohachae.

¹⁶Aihana jaun, inara suujue ainaacha Cana Coaunera coroajein que ereerequichene jana, nii inara aitoonjoan coitucuelanaala nenea, inara aonaane niha natiin, nii inara aitoonjoan coitucuenihane, coatiha inara aina turuhin nii aitocohichene jaan aohanna nainerihe. ¹⁷Nii inara aitoojoante niqui jataain nelateinere, nete, leeochoaauru coroatajanena nainene, jeriha Cana Coaunera Suujuane rijijieein coitucuruhanane coina aonacurenihana jaun.

¹⁸Nariha Cana Coaunera, leeocho erenaa cuhane irihanu inara amurijiriinne coreniha. ¹⁹Nena, Cana Coaunera coitucuurera rai irihanune, saoquijiei erenaa acaauruhacha aonai cuhane erenaa jereeun, aonaain acaauru netonai nerelaauruhane coina, inacojoein leeocho erenaa cuhane lechooca oaraancaneein erenaa que caaauru rai irihanune niha natiin aonacurenihane ajiniha.

²⁰Canejeraauru, jiaonriha suujua coaauca canaanaine rijijieein inara suujua coaauquichene. Itolere baaso rai, canaanai rijiiquichenete laen caohachae. Nete laen, inara caohachanu que coaauquiche ichauhenaneeichene suujua que cuaainne

caohachae. ²¹Ichaonaa rai rauhi rai, quiricha cuhanete, “Leeocha erenaa cuhane ne, caa cachaauru rai erereunni. Chaen nechu, nejelau caje unacaauru cachaauru que canu ere beratereunni. Nitohanein acaauru rai beratihanune niha natiin, coatiha canu ere tonoraaururinaain’ naa Cana Curuanaa,” naain ne laenanohinnein. ²²Aihana jaun, leeocho erenaa cuhane irihacanete, Cana Coaunera coitucuhichuru que, Cana Coaunera coituhacachene cojunacaniha aitocooache. Coatiha laen Cana Coaunera coitucuurera rai cojunacaniha aihaacache. Nete laen, Cana Coaunera aitoonjoan bihaca, Cana Coaunera coitucuurera raine, Cana Coaunera coitucuurera rai Cana Coaunera coitucuhacachene cojunacaniha aitocooache. Coatiha, Cana Coaunera coitucuhichuru rai nihei. ²³Satiin Cana Coaunera rai iclesianein neiniquichene netaojiaain netiin, leeocho erenaa cuhane ita rai ereerequichene jana, inara rene enohin aonaa neechu joaenreein nenea cacha aina Cana Coaunera coitucuelanaala nenea cachanete nainere, “Caa cachaaurute joaenreein ereerejeure jaeloroherihuruhanane jaun,” naain erere. ²⁴Nete laen inara ere cuhane Cana Coaunera caje unaa erenaa que ereerequichene jana, enoha uha inara rene nechu joaereein cacha, leeocho cacha Cana Coaunera coitucuhi, naajoaaurine, le cachanecuruhanane laen nainere, nii aitocoichene jaan aonaain raajenihane osaocane coitucunaa naine, jitaain nii aitocoichene aonaane jaun. ²⁵Nii banate, satiin rai suujua cuhane niicha coacuhi coitucuhin, neseonraain Cana Coaunera coroajein, inara aina niha Cana Coaunerane coitucureein.

Cha ichaquichene caohachaain ichacuche, joaenreein ichaelanaala.

²⁶Canejeraauru, aihane jaun caa inara rai caitono tocohaneein netaojiaaichene,

tabaauru salmo que nenatemiin. Jana tabaaurute nainere cachaauru relaane. Tabaauru que Cana Coauneraacha coitucueratei que ereereemiin. Jana tabaauru leeochoa erenaa cuhane ereerejeein, leeochoa erenaa aonacuruhi rai beeine, nii niicha beebjei aonaain coitucuhin aina iichuruhane coina.

²⁷Chaen leeochoa erenaa cuhane erenaa jeriquichene, coroatajaain nichatajaain netiin ita rohererojoein aitocuche le cachanequichene. Jana chunucohate nainere, nii aitocoichene jaan biha leeochoa erenaa aonacuruhi raine.

²⁸Jana neniha cacha, nii erenaa aonaain benaa coitucuelanaala, nii Cana Coaunera rai iclesianeein nenacaauru janane, jiaonriha nii leeochoa erenaa cuhane ereeichene. Nii leeochoa erenaa cuhane erenaa jeriquichene, le cachaauru ereeine jelai netiin Cana Coaunera aina.

²⁹Jerichanejeein techu, Cana Coaunera aitoonjoan erenaa que enaajeriquichene, nainequiche coroatajaain, nichatajaain, naaonjoaain netiin ereeichene caohachae. Nii jana leeochoaauru, nii inara aitoonjoan que coaacuruhine.

³⁰Jana, Cana Coaunera rai ereeichene jana, nii ecu lauhequuin aonajera rai irihane coina aitoha Cana Coaunerane, jauriaanejeein irihane jianiha nii ichoachaniha erenaane cohamiin.

³¹Nii banate satiin le cachaauru irihane jaan que turuhane naineein, Cana Coaunera aitoonjoan bihane, satiin nerelaain suujua aninoain jeriha cuurureein acaauru netonai.

³²Cana Coaunera aitoonjoan que ereite, nainere nii rai aitoha Cana Coaunerane rijijieein sacuhane.

³³Cana Coaunerate, jianacoon raotojoein nihacachene Coauneraneein ne; coatiha joareein coaunera nihei, Cana Coaunera.

Satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru ichanaa rijijieein sacunaa jaun, ³⁴enecurute nainere netaojiauruha Cana Coaunera cachaurune jana,

inauheneeicha erelanaala neeunruhane. Coatiha laen jereraai ereeuruha enecurune. Aitoha Cana Coaunera rai rauhine rijijieein rai lanaacha ere tonoraain jerecuruha acaauru lanaaurune rijijieein neeuruhine enecuru.

³⁵Aihana jaun, cha bajanaa jerecuruha enecurune, rai lana caje bajaauruhine rai loreri asaee neein. Caohachaaai leinjiin ene iriha netaojiaanaa que netiinne.

³⁶Coatiha inara janaacha nunuheteein benojoineein nihein Cana Coaunera ere. Niheichu, coatiha inaraacha nii Cana Coauneraacha beratei sirichanein niheeiche. Nii que, itolere bana nainaain ichaaoche.

³⁷Chunocoha, Cana Coaunera aitoonjoan bera *profetanein* nena coacuhin, Cana Coaunera Suujue aitoonjoa rijijieein nihanete, caa inara rai quiicha laenai, Cana Coaunera letononeein ichacaaunne coitucureein.

³⁸Jana coitucueniha nete, Cana Coaunera coitucuhenhana jaun coitucuenereein. Niheichu Cana Coaunera niha natiin acaentonain coitucuriaain.

³⁹Canejeraauru, nitohanihana jaun, jataain corajeein Cana Coaunera aitoonjoan beeuhe. Jiaonrihachu leeochoa erenaa coitucuelanaala nena cuhane ereeuruhane caohateeichene.

⁴⁰Nete cha ichaquichene rauhijiriin joanreein ichaelanaala leinjiana leinjianaain ichaquichene caohachae.

Oo caje ichanaa Curisitone.

15 ¹Canejeraauru, enane laen inara relaanulune jaan, cana ichoteraaneein nena erenaa coaauquichene jereun. Nii inara rai canuhacha bei erenaate esenetaaichene jaun, nii aitohane rijijieein baaso ichana coacuelanaala neeiche.

²Chaen techu, nii inara rai beratenojoin erenaa coreniha

raotojoein jianacoon ichoterateno-joinein neeiche. Aiha nii naitoonjoan rijjijeein, baaso ichana coacuelanaala neeichene. Jana aineeichene, inacojoeinte inara relaanune bana esenetareeichelu.

³Jaurihanejeeine, inara que nerelaanulune coitucuerateenlu. Chaen nechu, cana osa coreniha ohalu Curisitone que inara relaanlu; ⁴Ajeri jachu kuhane canautecuruhane janate, “Nichata janone kuhane ichanae,” naain laenanohiniha Cana Coanera Quiricha inoaensi cuhanene rijjijeein. ⁵Chaen techu, Fedoro rai ococoe. Nii baihate, lechooncai coroatajai afosotooru rai ococoe. ⁶Nii baihate laen ococoe saoquei fashai amurijirii cana nejeraauru rai. Tabaaurute jaiti enanetojoein ichaore, inae ohacoaauruha leeochoaurune saijjjein. ⁷Nii baihate ococoe Saantiaao rai. Nii caje cuaaante leeochoauru afosotooru rai ococoe. ⁸Satononihate inae dedeeu kuhane baiha carajaajoaain catiaain canu rai netonai ococoe, jauriaanejeein niicha ranojoneein nihanune que airijiin, esinae aca cana Curuaanaa nihane coitucuhanune coina. ⁹Nitohanihana jaunna jataen leeochoauru afosotooru fauhecaain nelateen. Cana Curuaanaa cachaauru rerohecaain sorejetocooaunne jaun chanihaaun canu afosotoneein canu curuaateeuruhane coina. ¹⁰Nena atiin jataain canu belaiha Cana Coaneranene coreniha canuneein neeun. Nete nii canu belaiha Cana Coaneranene inacojoein aine. Nii jaunna mainajeriin amihaneun, jataain leeochoauru amurijiriin caraajenhane aihanune que airijiin; jataain cana belaihana jaun, cacorataaniha Cana Coaneranene aina. ¹¹Coatiha canu ichacaaneecha que caohacharihei, niheichu leeochoauru ichaane niha natiin caohacharihei. Nete

laen caa caitoonjoan Cana Coanera aitoonjoan ne. Acate nii esenetaaichelu inara.

Oo cajete ichanacure onacaauru.

¹²Canacaanune oo caje ichanaa Curisitone que inara relaacaanu. Chanuna jana chaen inara tabaauru oo caje ichanana nainiha cachane esenetaelanaala ereeure. ¹³Oo caje ichanana naineniha cachane jana nihane, coatiha oo caje ichanarihei Curisito. ¹⁴Niheichu coatiha nelaterihei naitoonjoan inara relaacaanune jaan, oo caje ichanaeniha Curisitone. Niheichu chaque nelaterihei nii inaraacha esenetai. ¹⁵Nitohanihane chujianra nechu casajeneein Cana Coanera que ererichaanuna, Curisito ichatihane que irihacaanune jana, esinae rauhijiriin oo caje ichanaeniha onacaaurune jana aitocooaunne. ¹⁶Esinae rauhijiriin oo caje ichanaeniha onacaaurune coatiha oo caje ichanarihei Curisito netonai. ¹⁷Jana oo caje ichanaeniha Curisitone, coatiha nii chaque nelaterihei nii inaaraacha esenetai. Jerichanejeeinte inara osaacha aina ichaoriquiche. ¹⁸Nii oo caje ichanaeniha Curisitone chujianra, nitajeeurure nii esenetaain onacaauruna. ¹⁹Curisitoaacha cohajihacache caa ichaonaa que netiinne jana, oo caje ichanaeniha chujianra, Cana Coanera coitucuhichuru amurijiriin cairichaaajoaain nerichaache. ²⁰Nete esinae rauhijiriin oo caje ichanae Curisito. Acate jaurihanejeein ichoachaniha oo caje ichanaelu. ²¹Charijjjein teeinti caa cana rai chauratane que leinjiin cacha coreniha turuhelu onaa. Nii rijjijeein techu leinjiin cacha coreniha turuhelu, onaa caje ichanaa cachane jaanu. ²²Nii rijjijeein techu Adaan coreniha saain ohe cacha, nii rijjijeein techu Curisito

coreniha satiin rai nereein ichaonaa. ²³Nete laen le cachanichaachene dadaane rijijieein nerichaacheein. Curisitote nunuhe neein nereein. Nii baihate rijijieein neeurureein rai cachaauru, inae nacoauneein turuhane bana. ²⁴Nii baihate laen nii curuanaanein nenacaauru, cocoainanacaineein nenacaauru, nii nelaatiin niha nocoenacaauru, naonjoainuri amuritiin itajeen, rai cojoanonaa tiha Cana Curuanaa Cana Coaunera raine janate, inae Cana Coaunera Cojoanonaa que turureein. ²⁵Curisitote nii rucuhacane rai ne, satiin que nejeratenacaauru, rai tijia asae neseeonriaauruhane reeintiaain. ²⁶Satononiha niicha itajeenite nii cana que nejeratenaanein nena onaa ne. ²⁷Cana Coaunerate satiin itolere Curuaanaa nihane coina nitohaneein telu niqui. Nete laen itolere Curuaanaa nihane coina aitoha Cana Coaunera natiin, Cana Coaunera Curuaanaana nainene, Cana Coaunera itolere Curuaanaanein cocoinaain tihane jaun. ²⁸Inae satiin Curuaanaa niha Curisitone coina ichaa Cana Coaunerane baihate, inae satiin itolere bijiu nihane jana, nii rai Calaohi Curisito, Cana Coaunera rai jitaain nii itolere tiha cureein. Nii banate Cana Coaunera itolere Curuaanaanein nereein.

²⁹Aihana jaun nii onacaauru coreniha camujuaain baotisanoinunru niriimiin. Oo caje ichanana naineniha onacaaurune, nainihei acaauru coreniha camujuaain baotisanoinichaane.

³⁰Chanuna jana chaen, neniha ichanaa oo caje onaane jaanne saijieein, necairichaaecaache itolere bana.

³¹Canejeraauru, esinae rauhijiriine inetono janonaa bana ohanune rai neeun. Nii rijijieechu raotojoein neeun, Cana Curuaanaa Jesocurisito

esenetaeranein neeichene coreniha. ³²Chaen nechu Efesoo nii necha aansai taibinae neein nenanacaauru amuritoonlu mainajeein necairichanaa coaraain. Chaque jana canu rai jelaiha caaujue nii necairichaanune. Chanuna jana neniha onaa caje ichanaa cachane jaanne, inacojoein necairichareeun. Aihana jaun chujianra, "Lenoneein, acau cohin ichaoacache, eresi onaa ajiniha," naauruha tabaaurune rijijieein ichaorichaachena. ³³Jiaonriha inara coritaauruhane esenetaachene. Chunocohate inara rai, "Chanuna baaso ichaquiche. Nechu joaenreein casajete nii ichaquiche. Nii jianeein caa aihacaanune rijijieein ichaaoche," naain inara suujua auhacaaurureein. ³⁴Aihana jaun nacoaunein caohachaain inara suujua coaraain neeuche, naosatenaa coacuhelanaala. Inara tabaaurute jaiti Cana Coaunera coitucuurene. Necoejeeichene jaan nuquene caa inara rai aitoon.

Chatohaneeinna oo caje ichanacurure onacaauru

³⁵Tabaaurute jerihane, "Chatohaneeinna oo caje ichanacurure onacaauru. Nitohaniane chatohanai quena jana jaberocore," naaure.

³⁶Jataain aasohachate nainere niritiin coaucane. Chaaelai uche temuhacnete ohe, nii rai nucuhe ichaohin

omarona nainihane coina. ³⁷Aihana jaun coatiha canaacha temuhi nii ajaena neein omarohi. Nechu jataain aansijiin nenaajete omarohe, tirico caje, leecha uche caje, naonjoaain.

³⁸Jana Cana Coaunerate Aca jerihane rijijieein tein le laurichuru rai acaauru jaberoco te. ³⁹Coatiha saain jaberocohin neinichaachene, ita rijijieein jaberocohaacache. Cana cachanichachenete jelai tein ne cana jaberoco. Jana lenonecurute jelai tein rai

jaberoco que jaberocoore. Tajaecurute jelai tein jaberoco que jaberocoore. Ateeruru netonainte jelai tein jaberoco que jaberocohin neure. ⁴⁰Nii rijijieein techu ne dedeeu itolere jaberocoori. Jerichanejeein techu jaberocohacoaain ne itolere caa cana rai chauratane que. Nete laen nii dedeeu nena nihane jaberoco necaohacha que necaoha-chaain neure. Jana caa chauratane que nenacaaurute, chauratane que neuru jaberoco caohacha que necaohachaain neure. ⁴¹Enoto cono niha natiinte nejelauneein conohe, atene, arasijie, naaonjoaaihunri cono aina ita rijijielanaala. Jerichanejeein techu arasijieeuru niha natiin nejelaunihacoaain conohe, ita rijijieein conohelanaala.

⁴²Nii rijicha oo caje ichanaa onacaaurune jaan. Rai jaberoco conautenohinte setuhe, jana rai suujue ichanana coatiha chabana setuhi. ⁴³Jaberoco canaacha conautei nii cha que nelatihei. Jana rai suujue ichananate laen, nelateein necaohacha que necaohachaain ne. Nii jaberoco conautenohin, nii cha que nelatihei. Jana, rai suujue ichananate laen nelateein ne. ⁴⁴Nii jaberoco conatenohinte jaberocohin bucuhin ne. Jana nii rai suujue ichananate suujue nejesinaneein ne. Nete aiha jaberocohin cachane rijijieein ne, rai suujue netonai.

⁴⁵Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete, “Jaurihanejeein cache nunuheneein nena Adaante cachaneein ichaoin nelu. Jana nii baiha cache satononeein nena Adaante, suujue nejesinaneein ichaonaa teraneein ne,” naain ne laenanohineein. ⁴⁶Nitohaniane jaun coatihu suujue nejesinaneein nena ichoaichaniha niheilu. Jaberocohin nenaate, ichoaichaniha nelu. Nii baihate laen ne nii suujue nejesinaneein nena. ⁴⁷Nii jauriaanejeein cache nenaate atane caje coauna-

nojooneein nelu. Jana, nii baiha nena cachate laen dede caje nenaane. ⁴⁸Caa chauratane que nenacaauru jaberocote, nii atane caje nenaalu cache jaberoco rijijie. Jana nii dedeeu nenacaauru jaberocoorute, nii dede caje nena jaberoco rijijie.

⁴⁹Nii cache atane caje coaunahineein nena tocohaneein nihacachene rijijieein techu, nii dede caje nena cache tocohaneein nerichacheein.

⁵⁰Canejeraauru, inara raine benaa jereun, jaberocohin bucuhin nena cache, Cana Coaunera Cojoanonaa que nena nainihe. Aihana jaun nii setunaa inaera, niha nii setuhelanaala nenaane jaun nena nainihe. ⁵¹Nena laen coitucueraelanaala nena coitucuhichene jereun. Coatihu saain orihacacheein. Nete laen, corenejoin niha cureein cana jaberoco. ⁵²Inae tonihane satonotiha jaihane janate, cana nota mitaain cana nota toretana rijijieein, inae turureein Cana Coaunera Cojoanonaa. Inae Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhane janate, ichanaa cuurureein onacaauru, inae chabana ooruhane coina que airijiin. Nii jana canate laen, corenojoin niha curichaacheein. ⁵³Nii cana jaberoco setu rai nenaate, necoriha cureein setunaa inaa que. Jerichanejeein techu nii cana jaberoco onaa inaera nihane caje, onaa inaelanaala nena que corerareein. ⁵⁴Inae nii cana jaberoco setunaa inaera, setunaa inaa que coreraain, nii cana jaberoco onaa inaera netonai onaa inaa que necorihane janate, inae Cana Coaunera quiricha cuhane, “Onaate corenojoinne, chabana onaa inaa que. ⁵⁵Chu neeinte onaa. Itolere amuritiin nena jerei. Onaa, chu ne cachaauru cairichaerine jaan,” naain laenanoneein nihane que turureein.

⁵⁶Nii cacha cairichaa onaane jaante osa ne. Jana nii inoaelu rauhi, acaauru aitoonjoante nii osa lararajiaera ne.

⁵⁷Nariha Cana Coaunera. Cana Coaunerate, nii onaanaja itajerate Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain.

⁵⁸Canejeraauru, aihana jaun nii baaso coacuelanaala, raotojoein itolere bana neeuche. Itolere bana, jelai amuritohe-riin Cana Curuaanaacha jerei ichajeein neeuche. Inarate, Cana Curuaanaa aina jiniiquii canaacha ichai inacojoein nenihane coitucuhiche.

Coriqui taojiaauche cana nejeraauru rai.

16 ¹Canaacha esenetai esenetaera-neein nenacaauru- cana nejeraauru rai coriqui taojiaaichene, Galasia bataneun nenacaauru, Cana Coaunera coitucuureraauru relaanelune rijijieein ichacuche. ²Tomiho bana naineein, inara amihaneoo coreniha inaraacha eruujuei neleru rucuhacuche jelai teein, nabana turuhanune janaacha taojiana coaauquichene coataa. ³Aihune inae turuhanune bana, inaraacha letoaenenuuru cachaauru letoae, acaauru rai quiricha laenaain teein, nii coriqui inaraacha taojiai aina amaain teeuuha cana nejeraauru raine coina. ⁴Canuhetonai cunaa jerichaaunnena, acaauru aina jiniiquiin curichaanuhin.

Coriintoote cunaa jere Faboro.

⁵Inae inara rene turuha uhanunena, Masedonia batane jeloon cuhin, caje coaaneen laen Coriinto turureeunni. ⁶Jerihanena, carajaojoaain inara aina nereeunni. Nainichaaunena inara aina nereeunni, situha elohenane reentiaain. Nii banate, canu coroatajanena naineri-quicheein, jelai caje chunijiun cunaa jerichaaunne. ⁷Coatiha canu situneeicha inara coaana jerihaaun. Nii jaunna inara aina carajaeiin nena jereun, jeriha

Cana Curuaanaa ne. ⁸Nena laen Efesoo nereeunni, Feentecosetesi janonaa bana que tiaaajoaain. ⁹Aiha jataain ecu Cana Curuaanaa rai amihanihanune, caohachaaain mituha canu amihaneeonne rai nihane jaun. Arajiin caque nejeratenaaneein neeuruhane saijjeeinna aicheeunni.

¹⁰Inae inara rene turuha Timoteeone caohachaaain raauchete raotojoein inara aina neeine. Acaentonainte jerichanejeein canu rijijieein Cana Curuaanaa amihaneon ichana coitucue. ¹¹Aihana jaun jiaonriha chuni nere tonoraenihane. Raujiaaincha namu que coroatajanecuchete nii chaque situhelanaala raotojoein canu coaraa uhine. Cauna leeochoaaauru canejeraauru aina cohajihacaanu.

¹²Canejera Aforo netonai raine maajeeinne niqui aitoon, leeochoaauru cana nejeraauru aina uhin inara coaraa uhane coina. Nete unaa jerene. Caa baiha nainihane banate ureein.

Satononihate necoe Faboro.

¹³Caohachaaain nainaaain necohalajiin, itolere que laraajiin baaso ichana coacuelanaala neeuche. ¹⁴Chaelai ichaquiche leeochoaauru raine, jataain belain corajeein ichacuche.

¹⁵Canejeraauru, inarate rai naraaichuru aina curuaequiin jauriaanejeein Cana Coaunera esenetaalu Esetefana, Acaiha batane quene coitucuhiche raotojoein. Chaen techu acaauru nii cana nejeraauru coroatajaneraneen neeure, canaacha esenetai coitucuuruhanane coina. ¹⁶Nitohanihana jaunna nii Cana Coaunera coitucuureraauna, satiin acaauru coroatajaneraraunne maajeein, que inara suujua acatequichene jereun.

¹⁷Jataainne rachoojoeun inara aina nenihanune jana, canu rene

turuuruha Esetefana aina Forotonato, Acaico, naaonjoainurine jaun.

¹⁸Acaauru ainate raotojoein nedae casuujua, jerichanejeein inara rijijieein aihuruhane jaun. Acaauru rijijieein caohachaaain nenacaauru cachaauru coitucuhin neeuche. ¹⁹Asia batane que nenacaauru Cana Curuaanaa Jesocurisito ranojoinunrute inara coaacure. Aquila, Firisila, chaen rai loreri asae netaojiana-caauru naajoainunrite inara coaacure, Cana Curuaanaa Curisito

coreniha. ²⁰Satiin cana nejeraaurute inara coaacure. Raotojoein ita rene turuhichene ita raain neeuche.

²¹Canune Faboroneein inara rai canu raajenhane cacoi que caa laenaun inara coacuhin. ²²Chunocoha Cana Curuaanaa belainihane, baaso jana nijjaoine. Inae cataainjian Cana Curuaanaa. ²³Cana Curuaanaa Jesocurisito, inara rai caohachaaain neeinchene jaanu teeine. ²⁴Satiin inarane jataain belaihun cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha.

Coriintoo nenacaauru rai

Faborohacha letoai coroataja

Coriinto cocoaichacuru rai “Raotojoein neeuche,” naa Faboro.

1 ¹Canuna Faboroneeun. Cana Coaunera jerihane jaunne, rai Calaohi Jesocurisito letono afosotoneeun. Cana nejera Timoteo aina jiniiquina, Acaiha batane que nenea Coriintoo Jesocurisito ranojoein iclesianeein neiniquichene rai, chaen nii Acaiha batane sacutaain Cana Coaunera cachaneein satiin neiniquichene raine maajeeine caa quiricha laenacaanu.

²Cana Curuaanaa Jesocurisito, Cana Inaca Cana Coaunera, naonjoaihunri raotojoein jianacoon rachoojoein neeichene jaanu teuruhine inara rai.

Necairichaane biha Faboro.

³Cana Curuaanaa Jesocurisito Inacaneein nenea Cana Coaunera coroaecaachenete ne. Acate satiin Cana Inacaneein nihane jaun, cairichaojoaain cana coaraain cana necairichanaja caje cana suujua nunaeranein ne. ⁴Acate satiin itolere necairichaacachene jaanru caje, cairichaojoaain cana coaraain, cana suujua nunaeranein ne. Nitohaneinte cana netonai nii cairichaojoaain cana coaraain cana suujua nunaane rijijiein, necairichauruha leeochoaurune coaraain,

cairichaojoaain acaauru coaraain acaauru suujua nunaain nenea caina ichae Cana Coaunera. ⁵Nii mainajeein necairichaalu Jesocurisitone te, canacaanu que nerotokane jaunne nii aihalune rijijiein necairichanaa abaantaacaanu. Nii rijijiein techu nii Jesocurisito aina cuaain cairichaojoaain leeochoauru coaraain nihacaanu. ⁶Nitohaneine necairichaacaanu, inara netonai ichoteratenojoein inara suujua nunaeraanu siriin nenea nainiquichene caina. Nii rijijiein techu, Cana Coaunera canacaanu suujua nunaane, inara netonai suujua nunanohinein neriquichein, aina cuaain itolere necairichanaa abaantaain neeichene caina. ⁷Nitohanein neriquicheine esenetaacaanu. Charijjein teinti necairichaacaanune rijijiein inara netonai necairichanaa abaataain neeiche. Nii rijijiein techu cairichaojoaain cana coaraain cana suujua nunaain cana rai Cana Coauneraacha tei sirichaneein neeiche.

⁸Canejeraauru, Asia batane que necairichaacaanulune coaacuche. Ecune jataain mijiaaineein cairichanojoein cojunojoinichaanulu. Nii jaunne inae abaantasinihacaanune jaun, “Inae jecha orichaanuhi,” naacaanu, ⁹ohacaanune caina ichara tocohanein

cairichanojoinichaanune jaun. Nete Cana Coaunera onaa ichateein ichotera-nihane que jaaequiin nihacaanune coina necairichaacaanulu, Cana Coaunera colane nenea rijijieein canacaanu jaberocohacha nejesina que itolere bana jaaecohacaanune coataa. ¹⁰Nii Cana Coaunerate, necairichaaïn ohacaanune rai nihacaanune caje canacaanu ichoteratelu. Nii rijijieein techu satiin cana ichoteratereein, ohin nitajenaa rai nenea caje. Acatechu ohacachene bana nitaje rai niha cana suujuene caje, cana suujue ichoterateraneein nereein. ¹¹Nitohaneeinte cana ichoteratejeein sacureein, canacaanu aina bajaebajae-quichene. Arajii cachaauru canacaanu coreniha Cana Coaunera bajaanete, arajiin netonai Cana Coaunera coroacurureein, canacaanu rai caohacha ichaane coreniha.

Coriintoo cuenihane biha Faborone

¹²Jataaine raotojohacaanu inara coritana coacuelanaala, niheichu chatohaneein caa chauratane que baaso ichaelanaala, niheichu inara aina nihacaanulune bana inara rai baaso ichaenhacaanulune jaun. Coatiha canacaanu raajenhane cha coitucuera nihacaanune jaun aihahacaanu. Cana Coaunerate jataain canacaanu belaitohane jaun, nitohaneei ichaoha-caanune jerihana jaunna aihacaanu. ¹³Caa inara rai canacaanuhacha laenanajaqui quirichaauru cuhane, coatiha leechaneein inaraacha coitucunaa nainiheï laenahacaanu. Bajaanachuinti jitaain aonaain caohatiin coitucuneeiche. ¹⁴Nii reretaain aonaain coitucuhichene rijijieeinte, canacaanu coreniha raotojoein neriquicheein, inae nacoauneein turuha Cana Curuaanaa Jesocurisitone bana. Nii rijijieinechu

canacaanu netonai raotojoerichaanuhi inara coreniha inae turuhane bana.

¹⁵Niritiin esenetaainna niqui, jauriaa-nejeein inara coaraa unaa jereeuñlu, atiin coroatasaain inara rene bedaenchaaunne coina. ¹⁶Jauriaanejeeine niqui, Masedoniau cuujihataain inara rene bedaenena jereeuñ, coaiteen caje caaujihataain nacoaauneein bedainichaaunne baiha jelai caje coauneein Jodea cuhanune que, nainequichene canu coroatajanequichene coina. ¹⁷Niheichu canuhacha ichaneni coaucaaanne, coatiha inara coritaa inae leesajeein “Airichaaunni,” naanune, canu suujua cuhane “Airihaaunni,” naain coacuhin irihaan. ¹⁸Cana Coaunerate, inara rai cha que erenaa jerichaanune “Airichaanuhi,” naacaanune canacaanu suujua cuhane “Airihacaanuhi,” naenhacaanune coaraje. ¹⁹Nii rijijieein techu, canu, Timoteeo, Siribano, naaonjoainichaanune, inara rai canacaanuhacha beebejei Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esinae rauhijiriin acaneein ne. Nii Jesocurisitote esinae rauhijiriin ichaane coina, “Icharichaaunni,” naa Cana Coaunera, suujua cuhane “Icharihaaunni,” naelanaalane jaane. ²⁰Nii aina cuaante, satiin niicha ichaneni niicha coacuilu ichae Cana Coaunera. Nii jaunte, Cana Coaunera corojeein bajaacachene, “Nitohaneein ichamiin Cana Coaunera, Jesocurisito aina cuaain” naacache. ²¹Chaen techu Aca cana janijiin cana taojiaain Jesocurisito aina cana teein, “Caaurute canu cachaauru ne” naelu Cana Coaunera. ²²Nitohaneein cana janijiin cana raainte, rai cacha cojunacatihane jaanque cana cojunacateein, cana rai rai Suujue telu Cana Coaunera, esinae rauhijiriin cana rai niicha teenu ichoacha teranu que.

²³Nena jaiti nii coaaucaaulune rijijieein Coriinto inara rene turuha uhenihanune, inara rai caohacha ichaa aihun. Cana Coaunerate inara rai caohacha ichaa aihanune coitucue.

²⁴Coatihachu inae caohatiin coitucuhin esenetaaichene jaun inara rai, “Naaonjoain ichaquichenete caohachae” naain erenaa nainihacaanu. Raujiaainchana inara coroatajanena jerichaanu, raotojoein rachoojoein esenetaaichene rijijieein neeichene coina.

2 ¹Nitohanihane jaunne nabana inara inaderaacaaulune coataa, nacoauneein inara coaraa unaa jerichaaunne baiha aineeun. ²Inara inaderaacaaulune, neneriha raotojoein canu rachoojiaeraanune jaun. ³Nii jaunne inara rene turuelanaala, raujiaaincha inara rai quiricha cuhane aitiin laenaaulnu, canu inaderaaquichene coina inara rene turunaa jerenihanune jaun, inae turuhanune bana inaderanaa coacuelanaala, nenacaeneinjia jiniiquiin rachoojihacachene coina. ⁴Nena laen nii quiricha laenacaaulune bana, jataain inara coacuhin que nererojoeaain chanaaulnu. Coatiha nii que coacuhin inaderaaichene coina nii beein laenahaaulnu, jataain inara belaichaaunne coitucuhichene coinane niritiin beein inara rai laenaaulnu.

“Nii canu que nejeratena que inara suujua acatecuche” naa Faborone.

⁵Nitohanein inara rai baaso ichara cacha, canu raaicha inaderanaa tiha aiheilul, inara rai netonaite inaderanaa tiha ailu. Amuritiin rohin aitona jerenihanune jaunne caa caritoejin aitoon. ⁶⁻⁷Inae nii cacha aina nejeratein mainajeriin casetecaichene jianein, que inara suujua acatein, belaaain coroatajanecuche, nabana joenreein suujua cuuaain inaderaane

niicha ichanenu coitucuenihane coataa.

⁸Nii jaunne inara rai aitoon, jauriaanejein belaiquichelune rijijieein belaaichene coina. ⁹Esinae rauhijiriin, canu ere tonoraain rijijieein ichaquichene coaracaaulune coinane, nechul inara cojuha inara rai quiricha cuhane aitiin laenaaulnu. ¹⁰Nitohanihane jaunne, inara suujua acatequichene jaanque canuhetonai casuujua acatereeeunni. Aiha niha chatohanai que casuujua actichaaunne jaanunena, Jesocurisito notaracaae que casuujua acatereeeunni inara coreniha. ¹¹Nitohanein ichaohacachene, coatiha canaque niicha jerei ichana nainerinaain moconajaera, inae raotojoein rai nerurujua coitucuhacachene jaun.

Toroasihu turuhin raotochojoaeniha rai suujuaane biha Faborone.

¹²Jesocurisito beratenojoi beebelijhanu cachaauru raine coina, Toroasihu turuhanune janate, Cana Curuaanaa jerenohi ichacaaunne coina jatoroaain neeunlu. ¹³Nena ecu cana nejera Tito eruhenihanune jaun, raotenu casuujua. Nii jaunna ecu nenacaauru rai necoein jelai caje amuhin Masedoniau cuunlu.

Jesocurisito ainate namuritoroatena coacuelanaala nihacache.

¹⁴Nariha Cana Coaunera itolere bana namuritoroatena coacuelanaala, cana aina cuaaain Jesocurisitohacha ichai naitoonjoa beratihane jaun, itolere sacutaain bihacachene coreniha. Nii canaque naitoonjoa niicha berateite, aiha jujuhine rijijieein itolere lomoritiin riaanein aonanojohi ne. ¹⁵Canacaaunna Cana Coaunera rai Jesocurisitohacha mocol jujui rijijieein, inae nichotenaanein nenacaauru rene, nitaje rai nenacaauru rene,

naonjoainuri rene letono neein nihacaanu. ¹⁶Nitajerai nenacaauru raite, leinjiin jujui cacha atinaeraanunein toni nii canacaanuhacha beebejei. Nete laen nichote rai nenacaauru rai, leinjiin jujui ichaonaateraneein toni nii canacaanuhacha beebejei. Nihei chuni cacha nitohanei ichana naineraneein nei. ¹⁷Chabana aihuruha leeochoaurune tochanein, Cana Coauneraacha beratenojoi beebejihacaanune coreniha, canacaanu coretera jerenihacaanu. Nenacaennejian nitohanein nenea coacuhelanaala, esinae rauhijiriin nohanelanaala Cana Coaunera notaracae, coujurihi rai letononein netiin inara relaacaanu, rai calaohi Jesocurisito cachanein nihacaanune jaun.

Ena nenea Rauhi Cana Coauneraacha tei

3 ¹Niritiin inara rai irihacaanunete, jerihane nechua caohachaaain canacaanu raauruha itolere cachaaurune coina necoasitaa aitoha, canacaanu beeiche. Niritiin coaauquichene coataa, coatiha aihuruha nii leeochoaurune rijijieein, cajihanein amuhemujueein: “Canacaanune naonjoaineeinne nihacaanu,” naain cachaauru rai ereein nihaacaanu. Niheichu inara rai nihanaatiin chabana, “ ‘Naonjoaineeinte neeure,’ naain canacaanu beein cachaauru rai quiricha laenacuchete aina canacaanu raauruhine,” naain chabana inara rai irihacaanu. ²Inaraachane latichaanu, inara aina cuaain inanacaa canacaanu suujuau tenojoin que inara relacaanune coarateeiche cachaauru quene coina. Nii ainate canacaanu ichanaa coaraain canacaanu coitucuurureein cachaauru. ³Nitohaneinte, quiricha laenanohineein nenea rijijieein, Jesocurisito ichanohineein, cachaauru rai canacaanu aina cuaain

teratenojieein neeichene coaracure cachaauru. Coatihani aha quiricha laenanohine rijijieein niheeeiche. Inarate Cana Coaunera Suujue ichanohineein nitohanein neeiche. Niheichu atane jeeu que tein laenanohi rijijieein quirichanein neein niheeeiche. Inarate cachaauru suujuau canacaanu aina cuaain Cana Coaunera teratenojieein nenea que suujuequini neeiche.

⁴Nii jaunne, Jesocurisito aina cuaain, nii aitocoaanune rijijieein ichaa Cana Coaunerane esenetaacaanu. ⁵Coatihani canacaanu raajenihane nitohanei ichana nainerihacaanu. Cana Coaunerate, nitohanei ichana inaeranein canacaanu tein ne. ⁶Nii jaunte Aca canacaanu relae, nii enachasine rauhi naitoonjoan beranein nihacaanune coina. Nii rauhi coatihani laenanohineein nenea nihei. Acate jerihani Cana Coaunera suujuene rijijieein nenea ne. Nii laenanohineein nenea rauhite, tonoraeniha cachane ohin nitajihane coina aitelu. Nete laen nii ena nenea rauhi jerihani Cana Coaunera Suujuene rijijieein chabana nitajeniha cachane coina ichaonaa tera ne.

⁷Nii rauhi atane jeu que tein laenanohineein nenaate, uhaa Moisesane jana, rai nomeri coana nainecurenelu Isaraelitacuru, jataain jiquihacoha nii niicha uhai caun rai nomerine jaun. Nii rai cono jiquihacohi quite, jacaain satonohelu. Nete, nii rauhi cana atinarateranein nihane saijieein, jataain necaohachaaain cojoelanaacojoaain ocochin nelu. ⁸Nii jaun techu jataain nii amuritoheriin necaohachaaain cojoelanaacojoae nii ena turunaa Cana Coaunera rai rauhi- cana suujue cuhane niicha tei rai Suujue. ⁹Nitohanein, itolere canaacha ichai ujuaihonein nihacachene coina tenojoinihane saijieein, cojoelanaacojoaain nihalu, nii

cha ujuaihoneein nenea coina tenojoine jaunte, nii amuritoheriin cojoelanaacojoaain nereein ena nenea rauhi Cana Coaunera tenojoi, cha ujuaihonelanaala nenea coina canacaanuhacha beebejei. ¹⁰Nitohanihane jaun, coatiha inae chaque nelateein nihei nii jauriaanejeein nenea rauhi, caa ena nenea rauhi jataain caohachaain cojoelanaacojoaain amurijiriin nihane jaun. ¹¹Nitohaneein, nitajeraí nihane saijieein, jataain cojoelanaacojoaalu nii jauriaanejeein nenaane jauntechu, nii amurijiriin jataain cojoelanaacojoaain nereein nii chabana satonoelanaala neenihu.

¹²Nitohaneein nii que jaequiinne, satiin acatiha queecha ereerejihacaanu cachaauru rai. ¹³Coatiha aihalu Moisesane rijijieein, canacaanu meri conajaain aihacaanu canacaanu. Moisesate, nabana jacajeein cuha nii nomeri jiquihaquine coaracuruha Israelitacurune coataa, rai nomeri conajaain ereeretelulo acaauru rai. ¹⁴Nete nii naitoonjoan aonaain coitucusichurenelu Israelitacuru. Enanetojoeinte nii inoaenlu nenea cana aina Cana Coauneraacha ichanenu naitoonjoan ereretaauruhane nihanatiin aonasihurene, jaiti acaauru suujua aina, acaauru nota caje itajenojoineniha nii conaarane jaun. Jesocurisitohachate naine, nii conaara itajeein niha cacha caje ne. ¹⁵Nitohanihane jaunte, enanetojoein nii Moisesa rai rauhi ereretaauruhane nihanatiin, acaauru suujua aninoaane jaun coitucusichurene cachaauru. ¹⁶Nete laen naosatihajeein ichaohane jianein, Jesocurisito esenetaain ichaoha cachane, nii cha coitucuhane coataa, rai suujua conaara itaje rai Jesocurisito. ¹⁷Cana Coaunera Suujueneein niha Cana Curuaanaa Jesocurisitone jaunte, itolereneein niha nii rai Suujuene jaunru, raotojoein

ichaohin, cha ujuaihonelanaala neeureein cachaauru. ¹⁸Inae cana, Jesocurisito ranojoneein nihacachene jaunte, inae cana caje nii cana suujua aina cana nota conaara itajihane jaun, aiha esefejo conone rijijieein conohe, cana aina jataain caohacha ichaa Jesocurisitone jaan cono. Nii jaunte Cana ichao corihajeein sacuha itolere bana Jesocurisito rai Suujue aina cuaainne jaun, rijijieein inae ichaohacache.

4 ¹Cairichaaajoaain cana coaraane jaun, canacaanu rai nii amihanenaa tiha Cana Coaunerane jaun, nii canacaanu rai niicha tei amihanenaa bihacaanune coiinteein jianena nainenihacaanu. ²Nii jaaune coejenacai ichana coacuelanaala, niheichu asinojoneein cha ichaelanaala, itolere que jaolequiin satiin notaracaae niicha icharatei ichacaanu. Coatihachu chaen canacaanu esenetaa cachane jerenacaanu, nohanein nii Cana Coaunera beratenojoi udaa cuaain cacha relahacaanu. Nitohaneeinne cacha coritana coacuelanaala, esinaen rauhijiriin nii canacaanu coitucuhichene rijijieein, Cana Coaunera notaracaae aitocaaanu. ³Aihane jaun chunocoha, nii osa caje cana ichoteraanu canacaanuhacha beebejei aonaane saijieein coitucuenihanete, inae nitaje rai nihane jaun aicheein. ⁴Inae esenetaaurenihane jaunte, maosa rijijieein acaauru te moconajaera, nabana jataain necaohachaa Jesocurisito Cana Coaunera rijijieein nenea tenojoin ichaonaane coaraain coitucunaa nainecuruhane coataa. ⁵Coatiha canacaanu ichaoque inara relahacaanu. Acaihanijin Cana Curuanaa Jesocurisito ichao quene inara relaacaanu. Jataain canacaanu belaitoha Jesocurisitone jaan aina cuaainne inara rai caohachanu ichaera-

neein nihacaanu. ⁶Charijieein teeinti nocohena jana conoha conone coina aitoa Cana Coaunerane jaun neconaelu cono. Nii rijijieein techu nii jeelai Cana Coaunera canacaanu suujua cuhane rai cono teein ne, aina cuaain Jesocurisito merique conoha rai conone coitucuhacaanune coina.

**Canaacha esenetai aina cuaainte
ichaohacache.**

⁷Nete laen nii Cana Coaunera tenojoi jataain nelatei raain, chaque nelatelanaala aihā atane codarojoene rijijieein nēnaa cana jaberoco cuhane sirichaache.

Nitohaneeinte chāneeī nenihacachene saijieein cana aina cuaain rai nelate coarate Cana Coaunera. ⁸Nitohanihane jaunne necairichanaa coaracaanune nihanatiin, canacaanuhacha ichanenu chacaanu, chaque casilanaala. Coatiha chabana amuritonajoineein nihaacaanu.

⁹Canacaanu ariiriichuruha canacaanu sohin jaoruhane coina niqui, nete canacaanu nainatejene Cana Coaunera. Canacaanu comaauruha niqui, nete canacaanu itajēnaa nainesihurene.

¹⁰Itolereenein cuhacaanune jaunru nihanatiinte, aihalu Jesocurisitone rijijieein cairichanojoineein ohacaanune rai nihacaanu, ichaohalune rijijieein canacaanu aina cuaain rai nichao coaracuruha cachaaurune coina. ¹¹Jataaina necairichaacaanu, Jesocurisito coreniha canacaanu atinaauruhane rai neeuruhane jaun. Nitohaneeinne Jesocurisitohacha tei ichaonaa que ichaohacaanune coaratihaacaanu. ¹²Nitohaneeinne ohacaanune rai nihacaanu. Nete laen inara, inae raotojoein ichaonaaque ichaohiche, canacaanu que inara rai niicha teratei ichaonaa coreniha.

¹³Nii que te, “Esenetaanune jaunne ereeun,” naain aitoa Cana Coaunera Quiricha cuhanene rijijieeinne,

canacaanu netonai jerichanejeein esenetaacaanune jaun, que ereeree-caanu. ¹⁴Nitohaneeine nihacaanu, ohane caje Jesoso ichatihalune rijijieein, onaa caje canacaanu ichaterichaain Cana Coaunerane esenetaacaanune jaun. Nitohaneeinte onaa caje cana ichateein cana rareein nacatiha rai calaohi aina jiniiquiin nēnaa coina. ¹⁵Nitohaneeinte, jataain caohacha ichae inara rai Cana Coaunera. Nitohaneein araai laurii que inara coroatajaniha Cana Coaunerane coaracuruhanete, araai laurii cachaauru netonai Cana Coaunera necaohacha coroaecurureein. ¹⁶Nii jaunna chabana bihacaanune jianena coacuelanaala, niheichu namuritoroatena coacuelanaala nihacaanu. Cau caa ichaonaa que ichaohinte inae binaanihacache. Nete, cana suujua cuhane, itolere janonaa bana nenamanacainaacache. ¹⁷Cau caa chauratane que ichaohin necairichanaa sorotiin sareein. Nete, nii necairichanaa coreniha, jataain nii amuritoroariin, chabana sanaacharanejeein nēnaa ichaonaa rarichaacheein. ¹⁸Aihana jaun nainihei itolere cana notaracae nēnaacha que coaaucaachene. Nii chabana, coaraelanaala nēnaacha que coaaucaachenete caohachae. Nii satiin canaacha coaracurite, satiin nitajerai ne. Nete laen nii chabana canaacha coaraai chabana nitajenereein.

5 ¹Canā jaberocote cana amunajau leinjiin loanari sorotiin nelatenenu rijijieein ne. Nete laen chatohaneein itajenojiniha nii cana jaberecone niha natiin, dedeeu cana jaberoco ena nēnaa rucuhēca Cana Coaunerane coitucuhacache. ²Nii jaunte ichanohineein nēnaa, chabana nitajēnaachara jaberoco cuhane inae ichaoha cunaa jere canacaanu suujue. ³Nii jaberoco te laen canacaanu suujue que necurujuareein, machoequiin nēnaane rijijieein nihane

caje. ⁴Jaiti nii loanari rijijieein nenea cana jaberoco que jaberocohin ichaoha-caanune jaunne, cha lateein, nererjoe-caeriin, naaonjoaain ichaohacaanu. Coatiha itolere bana, nii canacaanu jaberoco que ichaohacaanune colatiha aihahacaanu. Inae nii canacaanu que banihateein Cana Coaunera ichanohi jaberoco que ichaohacaanunete, nii canacaanu jaberoco jauriaanejeein loanari rijijieein nenea, nii ena nenea canacaanu jaberoco jana nitajereein. ⁵Cana Coaunerate nitohaneein nihacaanune coina canacaanu relaa inii ichoae tacaain canacaanu rai, rai Suujue te, nii cana rai naitoonjoan sirichaneein nerichaanuhine cojunacanu que. ⁶Nii jaune satiin nii canacaanu rai naitoonjoa terichaaaine coitucuhin esenetaacaanu. Jaiti canacaanu jaberocooneein ichaohin nihacaanune jaunne, Cana Curuaanaa rohan neniha-caanu. ⁷⁻⁸Ena niqui coarahaacaanu rohan jaiti nenihacaanune jaun. Nete nitohaneein nerichaanuhine coitucuhacaanu, jataain esenetaacaanune coreniha. Inae niqui caa canacaanu jaberoco ratiriin Cana Curuaanaa rene turunaa jerichaanu. ⁹Nii jaunne cana Curuaanaa jerihane rijijieein itolere bana ichaorichaanuhin, ohin, ichaohin, naaonjoaacaanune nihanatiin. ¹⁰Inae itolere baaso ichara, caohacha ichara, naaonjoain ichao coitucuhane coina niha Cana Coaunerane bana nacatiha tururichaacheein, baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaacachene coitucuhin, lecachanichaachene ichanohi coitucuhin rai niicha tenaa jerei tihane coina.

**Aina raotojoein nihacachenete
jere Cana Coaunera.**

¹¹Nii jaunne inae coitucuhacaanune jaun, jeriha Cana Coaunerane rijijieein

ichaaoruha cachaaurune coina acaauru que jereratiha acaauru rai ereerecaanu. Cana Coaunerate canacaanu coitucuhin, canacaanu suujuane maajeein coitucue. Bajiaanachuhinti esinae rauhijiriin rai letononeein Aca jerihane rijijieein ichaohacaanune coitucueneeiche inara netonai. ¹²Coatiha canacaanu raajenihane necohasitaa caa aitohacaanu. Nenacaanejian raotojoein coitucuhin nainaan, nitohaneein suujua cuhane coaaralanaala nohaneein inara relaa nocoetona-caauru tonorana nainequichene coina caa inara rai aitocoaanu, nenacaain inara coritaauruhane esenetaaichene coataa. ¹³Jeriha Cana Coaunerane rijijieein itolere ichaain nihacaanune jaunte, leinjiin jaelorohe nerurujua cha que nelatihei rijijieein coaracure leeochoauru cachaauru. Jana inara, esinae rauhijiriin caohatiin coacuhin aihacaanune coaraqichenete, inara caohachanu que aihacaanune coitucuriquicheein. ¹⁴Jataain cana belaitohane jaunte, cana ichao rucuhaneein beraichaneein ne Curisito, aca satiin ichao coreniha ohalune coitucuhacachene caje coaaneein nunuheteein. Nii ohane aina cuaainte satiin cana netonai ohacachelu rai ichaonaa que ichaohacachene coina. ¹⁵Nitohaneainte satiin cachanichaachene coreniha ohelu Jesocurisito. Inae satiin cana coreniha ohalune coitucuhin, esenetaain nichacchene jaun jeriha cana suujuane rijijieein ichaonaa coacuelanaala, Aca jerihane rijijieein ichaohacachene coina. ¹⁶Canacaanu netonaine niqui, nii namute cacha que coaauruha Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein Jesocurisito netonai que coaurejeto-coaanulu. Nena laen inae enene nitohaneein coacuenihacaanu. ¹⁷Aihane jaun inae Jesocurisito aina jiniiquiin

esenetaain ichaoha cachanete, inae nii jauriaanejeein nenea rai nichao jianeein nii ena nenea ichaonaa enachasine que ichoae cacha.

¹⁸Nitohaneente Jesocurisito aina cuaain ichae Cana Coaunera, que nejeratenaa rijijieein nenea caje aina jiniiquiin ita belaaïn raotojoein nihacachene coina. Nii jaunte canacaanu letoae inara que coitucueratihacaanune, inara netonai aina jiniiquiin raotojoein neeichene coina.

¹⁹Cana Coaunera nitohanein Jesocurisito aina cuaain satiin cachani-chaachene osa que suujua acatihane, aina raotojoein jiniiquiin nenea coina ichaain, nii niicha ichai beranu que canacaanu telu. ²⁰Nii jaunte acaneei nenea rijijieein canacaanu teein inara rai bihacaanune coina berate Cana Coaunera. Niine raajenhane aitoha Cana Coaunerane rijitojoein, caa inara rai bihacaanu. Nitohanein Jesocurisito letononihacaanune jaunne, inara rai aitocaaanu, atiin caa inara rai Cana Coaunera beratenojoi tonoraain esenetaain neeichene, inara osa que suujua acatena nainihane coina.

²¹Coatiha aansijieeinijii osa que nesaruhiin niheiluu Jesocurisito niqii. Nete, satiin cana osa coreniha caseteco coaraelu, aina cuaain cana osa que suujua acatein jianacoon cana tihane coina nainatejiha Cana Coaunerane jaun.

6 ¹Nitohanein niicha ichai que Cana Coaunera coroatajaneranein nihacaanune jaunne, inara rai aitocaaanu. Nabana jataain inara belaitohane jaun inara rai Cana Coauneraacha beratenojoi que jaoleconaa coacuelanaala que nerausiaequichene coina. ²Nitohanihane coinatē rai Quiricha inoansi cuhane:

“Canu bajaee bajaeequine aonajihanu.

Chaen nechuu
nichotenaajereein,
canu ariirijieeine jana,
ii ichoterateeu,”

naain bein laenaerateluu, nii coina Cana Coaunera.

Enate, inae nii aitohalune rijijieein ichoteratenojoin nequichene caohachae, inae rai cojoanonaa nihane jaun.

³Coatiha chatohanein baaso ichaain chuni notajaain nihaacaanu. Nabana canacaanuhacha ichai baaso rijijieein cha ichaain neeuruhane, inara rai canacaanuhacha beebejei esenetaelanaala que jaolecohichene coataa.

⁴Nitohanein nenea coacuelanaalane, Cana Coaunera letononein nihacaanune coaratihacaanu, itolere necairichanaa, latijiojoiiriin, caaintati ichaonaa que ichaohin, ⁵taba que canacaanu bisihure, caresero cuhane canacaanu enoaain, taba que canacaanu que nererojoecaauere, jataain mainajeriin amihanenaa, sinerena, mijitena, naaonjoainurine abaantacaanu chabana nererojoecaelanaala. ⁶Jerichanejeein nechuu esinae rauhijiriin nii chatohanein baaso ichaelanaala ichaohacaanune coaratihacaanu, esinae rauhijiriin canacaanu aina niha Cana Coaunera Suujuene coaracuruha cachaaurune coina, chunique asilanaala satiin cachaauru belaaïn ichaoin. ⁷Nitohaneina nihacaanu, esinae rauhijiriin canacaanuhacha beebejei esenetaain, canacaanu aina cuaain niicha ichanenu ichaa Cana Coaunerane coaracuruha cachaaurune coina. Nitohanihacaanune jaunne, baasoneein canacaanu tenaajerera nihane, chatohanein baasoneein tenaa coacuhelanaala, rauhijiriin nohanelanaala rai irihacaanu. Nitohaneine canacaanu rai baaso icharanihane, baaso ichaelanaala ichaonaa esine que ichaohin nihaca-

nune que cuaain acaauru rai ereein necocaeratihacaanu.

⁸Nete taba que canacaanu que suujua acateein, taba que canacaanu cotaain, taba que canacaanu que raotojoein ereein, taba que cacha baasoniha canacaanu beein, naajojoain canacaanu que ereeure cachaauru. Nitohaneinte nohanelanaala cachaauru rai irihacaanu natiin, nohanein cachaauru coritaa canacaanu beure. ⁹Chaen techu canacaanu coitucuuruhane saijieein, canacaanu coitucuhi rijijieein canacaanu coaracure. Canacaanu sohinte niqui canacaanu jaonaa jerecure, nena jaiti ichaaojihacaanu. Canacaanu casetecaauruha niqui, nete canacaanu atinaaurene. ¹⁰Jataain inaderanaanajaanu tocohaneeinte niqui canacaanu ichacure, nena atiin raotojoein rachoojoein nihacaanu. Leinjiin cha coitucuhi cairichei rijijichaanu niqui, nene arajii cachaauru rausiaecaanu canacaanuhacha coitucui que, raotojoein neeuruhane coina.

¹¹Canejeraauru satiin Coriintoo neiniquichene. Esinae rauhijiriinne canacaanu suujua aina cutaain, inara coreniha canacaanuhacha coacuhi que inara rai caa suujuelanaala aitocoaanu. ¹²Coatiha aansijieeinijii inara que asiin irihacaanu. Nete laen inara niha chatohaneine nihanatiin canacaanu que asiiche. ¹³Nii jaunne atiin inara rai aitoon, nere tonoraane coina bereecuru rai iriha cachane rijijieein. Esinae rauhijiriin caa inara rai aitiin nihanune rijijieein, canu que cha suujuelanaala beein neeichene coina.

**Cana Coaunera rai Teenforo
rijijieeinte nihacache.**

¹⁴Jiaonriha chatohanai ichaain neeuruha Cana Coaunera coitucuhichurune, acaauruhacha ichai ichaain

neeichene. Baaso ichajeein ichaona-caauruhacha ichai ichana nainihei caohacha nejesina ichajeein ichaonaa cacha. Nii rijijieein techu jiichoo amuritonaa nainene nocohena. ¹⁵Charijjeein teeinti moconajaera belaina nainene Jesocurisito, nii rijijieein techu nainene moconajaera cacha aina chatohanai ichaain nena nainene Cana Coaunera cachanein nena. ¹⁶Nitohanein nena nainihaacache cana, inae Cana Coaunera rai Teenforo rijijieein niha cana jaberocone jaun. Nitohanein nihacachene cointate:

“Inara aina neeine inara aina jiniiquiin amuhemuhereunni. Canuna inara Coauneraneen. Inarate jana canu cachanequiche,” naain raajenihane aitelu Cana Coaunera. ¹⁷Nitohanihane coina techu:

“Acaauru aina neeichene caje amuhin jelai neeuche. Jiaonrihachu acaauru chosichuru rai lenone acaauruhacha tei dadaain neeichene. ¹⁸Caa inara rai aitocooaunne tonoraain neeichenena inara rareeunni, inara Inacanein nihanune jana, inara canu calaohineein, canu cacununein, naaonjoaaineein neeichene coina,” naain aitelu itolere icharanein nena Cana Coaunera.

7 ¹Niritiinte aite cana rai Cana Coaunera. Aihana jaun cana casetecarihanine que casiin, cana ichao aasajeein, cana suujuene maajeein itajenaa nainera que nechohalajiin nihacachenete ne. Nii jaun baaso ichaelanaala raujiaaincha cana rai Cana Coaunera aitoonjoan rijijieein ichaoha cachenete caohachaera canejeraauru.

**Cana Coaunera coitucuuruhane
coarateeuruha Coriinto
cocoaichacurune.**

²Caohachaaain inara suujua coaraain canacaanu aonacuche. Coatiha chuni rai

baaso ichaain, chuni cairichaaain, chuni coritaain, naaonjoahaacaanulu.

³Coatiha inara que iriha aitohaauun. Inara rai aitocaaunlune rijijieeinne, casujua aina cutaain inara belaaain inara aina jiniiquuin neein ohanune coina jatoroaain neeun, nii te raotojoeiin coitucuhiche inara. ⁴Esinae rauhijiriina inaraneein neeichene coitucuhin, nii chuni que asilanaala inara rai aitoon, raotojoeiin canu coitucuhin neeichene jaun. Itolere necairichanaa coaraain nihacaanune saijieeine, inara coacuhin jataain raotojoeiin corajejin rachoojoeiin neeun.

⁵Masedoniau turuhacaanune caje coauneein aansijieinniji nebetacaaorihacaanu. Itolereenein turuhacaanune jaaunru naineeine necairichanaa coaracaanu. Chaen nechu necairichae-curuha leeochoaurune coaracaanune jaun, canacaanu suujua cubane casihacaanu. ⁶Nete Cana Coaunera, cha ichana coasiha cachane nihanatiin, enaacha que ichana corajerateranein nihane jaun, canacaanu que corajerate turuha Titone aina cuaain. ⁷Coatiha turuhane jaauncha nihei, raotojoeiin neeichene coaraane jaun, acaentonai suujua aninoain corajihane jaunne, canacaanu netonai canacaanu suujua aninoain corajihacaanu. Acate jataain canacaanu coana jeriquichene que aitiin, canu coreniha inaderaain canu que coaauquichene beebeje canacaanu rai. Nii jaune jataain jeelai amuritoheriin rachoojoeiin neeun. ⁸Inara rai quiricha laenacaaunlune jaun, coaraain inaderaaichelune que inae enene netojoehaaun. Jariaalune niqui, nii inara rai quiricha laenacaanne jaun, inaderaaichelu carajaelanaalane coitucuhin netojoeetoonlu. ⁹Nena laen inae enene nii inara rai quiricha

laenacaaunlune corojeeun. Coatiha inaderaaichelune coroaehaaun. Nii inaderaaichelune aina cuaain inae nacoauneein jeriha Cana Coaunera rijijieein ichaohichene jaune corojeeun. Inarate jeriha Cana Coaunera rijijieein nii inaderanaa abaantaain neeichelu. Aihane jaun coatiha inara rai baaso ichaa nii quiricha laenahaacaanulu. ¹⁰Nitohanejin jeriha Cana Coaunera rijijieein, inaderaanaa abaantaain cana ichao coreein nihacane, nii coreniha nichoterichaacheeine jaun, nihei chaque netojoeeina jaanu. Nete laen Cana Coaunera coitucuhichuru nechu baasohacha que coacuhin, itolere bana inaderaauruha, niha leijiin itolere necairichanaa caje cana rocoerane que coacuelanaalane jaun inae nitaje rai neeure. ¹¹Nete laen inara, jeriha Cana Coaunera rijijieein inaderaain, cha abaantaain neeichene jaun, inara rai bihanune rijijieein ichaain canu cocoaerateeichelu. Chaen techu nii choae tacaain obajejin, casiin, naaonjoaai-chelu. Nete aitiin, nii baiha canu coaana jerejin, nii inara jana baaso ichara casetecaachene coina inae jatoroaain neeichelune jaun, esinae rauhijiriin inara nii ujuaihoneein neneeichene coarateeichelu. ¹²Nii inara rai quiricha laenacaaunlune bana, coatiha nii baaso ichara cacha que coacuhin, niheichu nii baaso ichaane jaan cacha que coacuhin, naaonjoaain laenahaanlu. Cana Coaunera notaracaae canacaanu coacuhin aitocaaunlune rijijieein ichaquichene coarateeichene coinane inara rai laenacaanulu. ¹³Niite jataain canacaanu suujua nunaain, canacaanu suujua aninoaelu.

Nete nii amuritoheriin canacaanu rachoojiae Tito, inae raotojoeiin neeichene coaraain suujua aninoain nacoauneein niicha ichaneni corajera-

teeiche quene jaun. ¹⁴Nii Tito raine, chatohaneein inara rai baaso ichaeniha-nune jaun, jataain inara aina raotojoeein nihanune que aitoonlu. Nii nohanelanaala inara rai aitocoanulune rijjijeein nechu, inara coreniha raotojoeein nihacaanu que aitocoanulu nohanelanaala Tito rai. ¹⁵Chaen techu nere tonoraain que inara suujua acateein raachelune coaucane nainein, inara ainaacha itolere bana nena jere nii Tito. ¹⁶Jataaine rachoojoeun, inae inaraacha ichaneni coitucuhin nena nainequichene esenetaanune jaun.

Arajiin niicha teenihuru taojiaauruha Masedonia nenacaaurune.

8 ¹Canejeraauru enane laen, Masedoniau nenacaauru Jesocurisitoranojoein nenacaauru belaitohane coaratihia, acaauru que Cana Coaunerane berichaanuhin inara rai. ²Jataain maainajeriin cojunojoein neeuruhalune jaun, necairichaaurulune saijjееinte, inae chaque tonajelanaala raotojoein enene neeure. Nii jaunte cairicheinejeeunruhane saijjееin, coriquihonanein nena rijjijeein jataain arajiin, Cana Coaunera rai nii niicha teenihuru taojiaaure. ³Canuna jataain arajiin nii tenaa nainecuruhane amuritoheriin, chunaelanaala nii Cana Coaunera rai niicha teenihuru teeuruhane coaraun. ⁴Chaen techu canacaanu rai aitocure nii niicha taojiaauri amaain, Cana Coaunera cachanein nenacaauru rai tihacaanune coina. ⁵Nitohaneeinte taojiaaururichaaaine coaucaanne amuritojoaain teeure. Jauriaanejeein Cana Coaunera rai benatecuruhane baihate, jeriha Cana Coaunerane rijjijeein canacaanu rai teeure. ⁶Nii jaunne Tito rai aitocoanu leeochoauru rai caohacha ichaa,

inaraacha taojiaai raa uha inara caje, jauriaa aihalune rijjijeeine coina. ⁷Inara leeochoauru amurijiriin esenetaain neein, cha que tonajelanaala leeochoauru rai erena inaa, itolere coitucuhin inara relaacaanune jaan rijjijeein jereein neeichene coina jatoroaain, naaonjoaain neeichene jaun, nii rijjijeein leeochoauru amuritoheriin, leeochoauru latijiojiriin nenacaauru coroatajanequichene coina ichaquichene ne. ⁸Coatiha inara letoaa inara rai binaaun. Caohatiin ichacuruha leeochoaurune coitucuhin aina cuaain leeochoauru belaaichene coarateein inara netonai tenaa nainequichene coina ne aitoon. ⁹Inarate jataain itolere que nelatein itolere ichana naineraaneein nihane saijjееin, jataain inara belaitohane jaun, aina cuaain rausiaenojoein raotojoein neeichene coina, inara coreniha cha que nelatihei rijjijeein cairichei coaraain nihalu Jesocurisitone coitucuhiche.

¹⁰Inara rai caohachanu quene, nii que inara rai aitoon. Inae inara, leeochoa jaanaa bana inae nitohanei ichana nunuheteichelune jaun, satono que tiaain ichana corajeeuche. ¹¹Aihane jaun nii jauriaanejeein tenaa nunuheteichene bana corajeein teeichulune coarateeichelune rijjijeein, enene tenaa nainequichene jeeonijhanaain tihajein leeochoauru coroatajaniha inaraacha teenu taojiaaichene nainacuche. ¹²Chunocoha Cana Coaunera rai cha tenaa jereein tenaa nainihane jeonejeein tihanete, raotojoein nii niicha tei rareein Cana Coaunera. Coatiha cha sirinihane saijjееin, cha tiha cachane jerihe Cana Coaunera. ¹³Coatiha cha sirineeichene nihanatiin, leeochoauru rai acaihaniji teein necairichaaichene coina erena nihein. Raujiaain ita rijjijeein ita coroatajanein

nihá cachane cointate erenaane. ¹⁴Enate inara, acaauruhacha sirihei siriquichene jaun, acaauru rai tenaa nainequiche. Acaauru netonai cabaiha inaraacha sirihei sirichuruhane, inara rai netonai tenaa nainecuruhane cointa. Nitohanihanete ita rijijieein inaraacha latei siriin neriquicheein, ita amuritoheriin sirina coacuelanaala. ¹⁵Cana Coaunera Quiricha cuhane: “Nihei cautihei amuritoheriin raera rai. Niheichu lanaai fautaeriin raera rai,” naain laenanohinihane rijijieein.

**Rai corihaneraauru aina Tito
letoaauruhane.**

¹⁶Nariha Cana Coaunera inara que coaaucaunne rijitjoeein inara que coaauca Titone cointa, casuujua rijitjoeein rai suujua tihane coreniha. ¹⁷Nii jaunte acaentonai inara que coaucane jaun, rai aitocoaunne tonoraain inae suujua caje coauneein inara coaraa uhe. ¹⁸Nii Tito jiniichaaine inara rene leinjiin cana nejera letoaaun. Acate raotjoeein coitucuure leeochoauru Jesocurisito ranojoihuru, acaauru rai ichoteratenojieein nerichaacheeine beebjia raotjoeeine jaun. ¹⁹Nii jaunte nii ichoae tacaain acajaniichure Jesocurisito rai iclesianein nenacaauru, canacaanu aina amuhemu-jueein, cairicheinejeein nenacaauru rai Cana Coaunera que canacaanu suujua acatein nere tonoraain leeochoauru coroatajanena jerichaanune coaratihacaanune cointa, taojiaain letoaajoin raeranu que canacaanu coroatajaneraanu que. ²⁰Nitohaneeine ichana jerichaanu, nabana tonaain canacaanu que ereein neeuruha cachaauru, nii leeochoauru coroatajaniha tenojoi canacaanuhacha taojiai quene coataa. ²¹Nii jaunna Cana Coaunera notaracaae, cachaauru notaracaae, naaonjoaain

itolereenein caohachaaain ichana jerichaanu.

²²Acaauru jiniichaaí nechu leeochoauru cana nejeraauru caje unaa leinjiin cana nejera letoaaun. Acate satiin canacaanuhacha ichai que canacaanu coroatajanein, acaentonai ichaane cointa jatoroaain nihane coarate. Nii jaunte teriquicheein inara netonaine esenetaane jaun, jataain ena jeelai amuritoheriin ichana jere. ²³Chunocohacuru inara caje: “Chariji cachana caa inara aina uhin turue” naain Tito bajaauruhane: “Caate Faboro corihaneranein, cana coroatajanihane que coroatajaneranein nenaane,” naain acaauru rai beeuhe. Jerichaneto-joeeinchu, nii coroatajaain aina unacaauru cana nejeraauru bajaeranihane: “Caaurute leeochoauru Jesocurisito rai iclesianein nenacaauru letononein unacaauru ne. Chaen techu Jesocurisito ere tonoraain, naitoonjoan icharaneí nenacaaurune,” naain acaauru rai beeuhe. ²⁴Chaen jataain acaauru belaaichene coarateeuchete: “Esinaenachuhisi catohanein ichaauruhane jaun, acaauru coreniha raotjoeein neeuruhate,” naain inara coreniha raotjoeein nihacaanune esenetaauruhine leeochoauru Jesocurisito rai iclesianein nenacaauru.

**Leeochoauru cana nejeraauru rai
inaraacha teenu.**

9 ¹Inae raotjoeein inara rai bihanune latelanaala, tenaa nainequichene coitucuhanune jaunna canaacha esenetai coreniha cana nejeranein nenacaauru rai, taojiaain inaraacha letoaaenu que aitiin inara rai laenaeneun. ²Nii jaunna itolere bana raotjoeein Masedoniau nenacaauru rai, inara Acaiha bataneu nena Coriintoo neiniquichene, inae taolu ajaanaa

situsina bana caje coaaneen inae nitohaneen leeochoaauru cana nejeraauru coroatajanequichelu jatoroaain neennee beebejeen acaauru rai. Nii ainate caohacha ichaa leeochoaauru coroatajaniha ichaquichene coaraain, neleruhin amurijiriin acaauru netonai ichana corajeen, inae jatoroaain neeure, acaauru netonai ichacuruhane caina. ³Nii coaranu quene caa cana nejeraauru letoaaun inara rai beranu que, letona jatoroaain neeichene caina. ⁴Nabana inae uhanune bana, canu aina uuruha Masedoniau nenacaauru tabaaunijine, acaauru aina uhin jaiti ichaeneeichene jana inara rene turuhacaanune coataa. Nitohaneen ichaquichene esenetaain leeochoaauru rai beebejihanune saijieen, jaiti ichaeneeichene jana turuhacaanunete laen jataain canacaanu rai necoejena tiha airiquicheen. Chaen techu, inara raajenihane inara rai nocojena tiha airiquicheen. ⁵Nitohanihane coataanejian, jauriaanejeen ichoaichaniha uhin inara coaraa uruha nii cana nejeraaurune jerichaaunne jaun, acaauru rai aitoon inara coaraa uuruhane caina. Jaiti nii aitocoichelune tocuhaneen taojiaaichene nainaeneeichene, inara coroatajanecuruha taojiana quene caina. Nitohaneen inae jatoroaain taojiaain neeiche jana, inara rene turuhacaanunete laen, esinae rauhijiriin chunaelanaala tenaa jereen teeichene coaratiha leeochoaauru amuritoheriin teriquicheen.

⁶“Chunocoha coroatajajeen temule jaerate, coroatajajeen taicheen. Jana arajiin temuerate arajiin taicheen,” naain niha erenaane que coaucuche. ⁷Aihana jaun le cachaaurute naine suujua cuhane coacuhin tenaa jerihane jeonijihanaain tihane caohachae. Nainihe chunocoha tenaa jerenihane,

tihane caina conujiha chunine. ⁸Itolere quete inara coroatajanereen Cana Coaunera, itolere bana latequichene rijjijieen inaraacha latei siriin neeiche cauteenne, nii caute que leeochoaauru coroatajaniha acaauru rai teen, naaonjoaain caohacha ichajeen ichaohichene caina. ⁹Cana Coaunera Quiricha cuhane:

“Cairicheinejeen ichaonacaauru cachaauru raite, chunaelanaala acaauruhacha latei te. Acate chabana satonoelanaala itolere bana caohacha nejesina ichareen,”

naain laenanohineen ne. ¹⁰Cana Coaunera temule jaera caina rai nucuhe teraneen lenonene maajeein teranihane jaun, nii rijjijieen Aca inara rai arajiin nucuhe tereen arajiin temuhin arajiin taojiaain neeichene, latejiojoriin nenacaauru coroatajaniha teeichene caina. ¹¹Nii ainate itolere siriin, cha latelanaala raotojoeen neen, jelai amuritoheriin leeochoaauru rai tenaa naineriquicheen.

Nii canacaanu aina, inaraacha letoaaun inaraacha taojiaa corenihate, Cana Coaunera coroaecurureen leeochoaauru cana nejeraauru. ¹²Coatiha acaauru rai lanaane jauncha, nii acaauru rai inaraacha taojiaa amarihacaanuhin, nechu Cana Coaunera coroaecuruha inara corenihane coinane amarichaanuhi. ¹³Jesocurisito aina cuaain, enachasine ichaonaa que ichaohichene coaratihate nii inaraacha siriin taojiaain letoaiche. Nii te coaraain Cana Coaunera coroaecurureen. ¹⁴Nii ichoae tacaain techu, jataain inara belaaun, inara rai Cana Coaunera bajaaurureen, inara belaitoha Cana Coaunerane coaratiha ichaquichene coreniha.

¹⁵Narihara Cana Coaunera, nitohane ichana nainichaachene jaanu tihane

coreniha. Nihei que tonaain erenaana-jaanu.

Afosotoroneein cocoaianohinihane coaratenaa jeriha Faborone.

10¹Canuna Faboroneein inara belaiha Jesocurisitone rijijieein inara belaaichaaunne jaun inara rai aitoreeuni. “Inara caje coriaae nihanunejane, enaacha inara rai tonaain ereeun,” naauruhane coitucuhanune jaun. ²Nii jaunna inara rai aitoon, nii joaereein cacha rijijieein, cha ichaa canacaanu beracuru aina, nii rucujueein neeichene jana, inara rene turunaa jerichaaunne jaun. Inae niritocuruhane rucuhacaun acaauru ainane coina jatoroaain urichaaunni. ³Esinae rauhijiriina niqui cachanichaanu, nena niha chatohane rucuheneacaine, aihuruha Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein rucujue-nihacaanu. ⁴Coatiha niha chatohanane caa chauratane que nena que biji achunequiin neein rucuhehaacaanu. Nii canacaanu biji achunete Cana Coauneraacha ichana nainei caje unaaneein, itolere que laraajiin nena jerenacaauru amuritiin itajenaa naineraneein nena ne. ⁵Nitohaneeine canacaanu que ereein, Cana Coaunera coitucuruha cachaaurune coina beebejihacaanune caohateraauru itajerichaanuhin. Itolere cachaauruhacha coacune Jesocurisito rai teein nihacaanu, leinjiin Acaacha tonoraain neuruha cachaaurune coina. ⁶Nii jaunne esinae rauhijiriin, canacaanuhacha beebejei esenetaain tonaraain neeichene, nii tonoranajerelanaala nenacaauru casetecarichaanuhin.

⁷Inarate itolere bana inaraacha coarai cacha esenetaquiche, itolereenein coitucueralanaala. Aihana jaun chunocoha Jesocurisitohacha jerei

icharate, canacaanu netonai Jesocurisitohacha jerei ichacaanune coaraain coitucureein. ⁸Caa cocoaianohi nichaaunne rohin canu ere tonoraichene coina inara counujichaaunne que coatiha coejinaaun. Cana Coaunera, canacaanu cocoaiaain nihalu inara que Acanihane coitucueratihacaanune, nere tonoraain neeichene coinana jaun. Coatiha inara itajihacaanune coina, canacaanu cocoaiaain niheilu Cana Coaunera. ⁹Niheichu caa quiricha cuhane cuaain inara casataa aitohaaun. ¹⁰Inara aina nenacaauru tabaaurute: “Nechu quiricha cuhaneicha cuaainjene mijiaaanein inara rai aitoon. Nete laen inae inara aina nihanune, inara rai tonaain mijiaaanein erenereeuni. Coatihaje cacha rai irihanune tonijiaain cacha rai erenaa nainichaaunne coalanaala,” naaure. ¹¹Nena laen mijiaaanein erenaa nainenihacaanune saijieein, coriaae caje quiricha cuhane cuaain mijiaaanein aitocooaanune rijijieein, inae inara rene turuhacaanune bana icharichaanuhine coitucuha nii aistine jerichaanu.

¹²Coatiha nii raajenihane necohasitaain nenacaauru rijijieein nena jerihacaanu. Nete laen acaauru cha coitucurenihane jaun, leeochoauru amurijiriin niha nocoetiin raajenihane necohasitaure. ¹³Canacaanu laen coatihacaanuhacha ichana nainei rohin necohasitanaa nainihaacaanu. Nii rijijieein chu Cana Coaunera cachaauru relaacaanune jaanru cojunacateraneein nihane jaun, nii canacaanu rai cojunacatihane jaan rohin turunaa nainihacaanu. Nii jaunte Aca canacaanu turuaelu Coriintoo neiniquichene rene tiaaojoaain. ¹⁴Aihana jaun coatihacaanuuha rai cojunaca rohin turuhacaanu. Chabana inara rene turueniha-

caanune saijjeein, ena turuhacaanune jana nihanena laen, canacaanu rai cojunaca rohitiin tururichaanu. Canacaanune jaiti inara rene turueniha chunine jana, ichoachaniha inara rene turuhin, Ichaonaa Enachasine teraniha Jesocurisitone beebjihacaanulu inara rai. ¹⁵Coatiha chabana turuenihacaanune jaan turuhin, chuni amihaneero ruluhin neroranein nihaacaanu. Nitohanein canacaanu turunajanihei cunaa coacuelanaalane, inara ainaacha neein Cana Coaunera icharatenojoin amihanenaa ichajerichaanuhi. Aiha leinjiin Acaacha esenetaain ichaohin, ichacaanune jerequichenene airichaanuhin. ¹⁶Chaen nechu, nii neeichene jaan jelai caje coriaae cuhin, osa caje nichotena nainecururichaine beebjenaa jerichaanu leeochoaauru rai. Nene laen, inae cachaauru relaauruha leeochoaurune jaan turunaa jerenihacaanu. Nabana leeochoaauru amihaneero ruluhin necohasitanaa tocohanihacaanune coataa.

¹⁷Chunocoha raajenihane necoasitanaajerihane, Cana Coaunera coasitaainne. ¹⁸Cana Coaunera coitucueraneei rai cachanein nenea cachate, Cana Coauneraacha ichanohicha coasitaain ichoae, chabana raajenihane necohasitanaa coacuelanaala.

Afotoneein niha nocoetonacaauru que ereereeca Faborone.

11 ¹Bajiaanachuhinti cha coitucuhi jaelorohe rijitojoein inara rai ereereecaanune rautaaain aonaeneeiche. Atiin aonacuchene inara rai aitete coitucuhiche. ²Jataain leeochoaauru esenetaain acaauruhacha ere tonoraain, Jesocurisito esenetaaichene jianequichene jaan rautaeniha Cana Coaunerane jaan quene inara rai aitoon. Canune rai lanaacha ere tonoraain neeuruha

eneeurune rijijeein, leinjiin Jesocurisitohacha ere tonoraain neeichene coina, rai inara teein inara que coitucuerateenlu. Nii jaunna leinjiin Acaacha ere tonoraain queecha coaauquiche leeochoanein inara suujua cuaelanaalane coina aitoon. ³Nena laen Eba coritaalu acanone rijijeein inara coritaeranihane esenetaaichene coasihun. Nabana Jesocurisitohacha que coacuhin neeichene jianein, leeochoa que coaauquichene coataa. ⁴Inarate inara relaacaanune jaan nihei que, nechu nejelaunein cuaain Jesocurisito nihei que inara rai ereeuruhane rautatiin neeichene jaan, Cana Coaunera Suujue inae inaraacha esenetailunihei esenetaain, osa caje ichotenojoineriquicheeine jaan, inaraacha esenetailunihei esenetaaiche. ⁵Coatiha nii inaraacha esenetaacuri, afosotonichaanune amurijiriin niha nocoetonacaauru fautaain nenea jerinaaun. ⁶Cacha rai irihanune que nelatinaaun niqiu, nena laen esinae rauhijiriin coitucuan banejelanaala. Niite raotojoein coitucuhiche inara, satiin canacaanu ichanaa coaranein neeichene jaan.

⁷Inara rai baaso ichaana, inara caje core bajaalanaala inara fautaeriinein nenea rijijeein neein inara relaunlu ichoteratenojoein nerichaacheeine que, canu amurijiriin neeichene jerenacaan. ⁸Nitohaneine inara caje chaelai bajanaa coacuelanaala, leeochoaauru Jesocurisito ranojoein nenacaauru coriqui ruluera tocohaneein raaunlu, inara coroatajanena nainichaaune coina, canu rai teeuruhane rijitojoein raanune jaan. ⁹Coatihachu inara aina nihanune bana, inara caje cha latein cha bajaain nerejetohaaunlu. Masedoniau caje uhin turunacaauru cana nejeraauruhachate

canu rai canuhacha latei terejetocurelu. Aihana jaun coatiha inara caje cha bajarejetohaaunlu. Nirijieeine itolere bana nereeunni. ¹⁰Nitohaneeine satiin Acaiha batane sacutaain turuhanune jaaunru naineein neeunlu, esinae rauhijiriin Jesocurisito coitucuhin rijijieein naitoonjoan tonoraain nihanune jaun. Nerinaain canu caje nii ruluera. ¹¹Coatiba inara cotaiha aithoaaun. Jataain inara belaichaaune jaunne aitoon. Cana Coaunerate jataain inara belaichaaunne coitucue. ¹²Nena laen inara aina inae canuhacha ichailu ichajeein sacureeunni, nabana nii canacaanu rijijieein raotojoein nenea coaauca nocoenacaauru rausiaecaaunne coataa. ¹³Acaaurute nechu casejenein, Jesocurisito letono afosotoniha nocoetocure. Nete esinae acaneein aitocurene. ¹⁴⁻¹⁵Coatiba enaacha nihei nitohanei. Moconajaera netonai, Cana Coaunera cononiha nocoetiin tocohanein nedaane jaunte, rai letonocuru netonai rijijieein neuruhane jaun, cacha caohacha rijijieein inanacaure. Nete, caohacha ichacurenihane jaun, ecu tihane bana casetecaain itajenojoiniha cuururein moconajaera aina jiniiquiin.

Jesocurisito letono afosoto nihane jaun necairichaa Faborone.

¹⁶Nacoauneeine coitucuhichene coina inara rai aitoreeunni. Jiaonriha cha coitucuenihanune jaun leinjiin jaelorohe rijijieein iriha canu biha chunine. Atiin canu aonacuhene inara rai aasaeriin necoasitaete aonaquiche. ¹⁷Coatiba jeriha Cana Curuanaane jaun nii necoasitarihaauni. Nechu cha coitucuhi rijijieein ereerecaane jaune aitoreeunni. ¹⁸Coaracuchenachuinti, Suujua caje rocohin niicha ichai coasitaauruha nii leeochoaurune, nii rijijieeinechu canuhetonai necohasita-

reeunni. ¹⁹Inarate niqui itolere coitucuhiche. Nete cha coitucuelanaala nenacaauru cachaauru inara relaauruhane, acaauru aonaain acaauru rautatiin neeiche. ²⁰Nitohaneichene jaun te inara basijiauhin, inara coritaain, inara que jaolequiin, inara meri faoracaain, naaonjoauruhane niha natiin acaauru abaantaain neeiche. ²¹Jataaine cojeeun, nelatihei rijijieein nii aihuruhane tocohanein nenaanaine-nihacaanune jaun. Nene laen, necoasitanaa coaacuruha nii leeochoaurune canuhetonai necohasitareeunni. Cha coitucuhi rijijieeine ena caa ereerejeeun. ²²“Canacaanune Ebereeo nichaanu” naauruhane, canuhetonaine Ebereeo neeun. Jana, “Canacaanune Isaraelita nichaanu” naauruhane, canuhetonaine Isaraelita neeun. Jana, “Canacaanune Abaraaun nefoeratenichaanu” naauruhane, canuhetonaine Abaraaun nefoerateneeun. ²³Jana, “Canacaanune Jesocurisito letononeein nihacaanu,” naauruhane, canune jataain acaauru amuritoheriin acaneein neeun. Cha coitucuhi rijijieein aitocoanne nihantaatine, esinae rauhijiriin aitoon. Canune acaauru amurijiriin amihanein araaisaain caresero cuhane enoano-joiniin, acaauru amurijiriin mainajeriin bisinojoiniin, araai saain onaa caje nichoteein, naajoaain neeun. ²⁴Saoqui sai cuhanete, nichatachoonca isocoon tacanei bisicha que canu casetecaure Jorioocuru. ²⁵Nii rijijieein techu nichata sai cuhane enuha que canu faojaain, lesajei que ajeri que canu bodoosihure. Nichata saicuhanetechu naluha cuhanune jaan botena jaun ohanune rai neeunlu. Nii jaunna lesajei que cucuana cataaun, lejiichoo lejanotiinein neeunlu. ²⁶Araai saain nucuhe cuhane amuhanune jaaunrune necairichanaa coaraaun. Tabaauru quene canu

basijiaauruha asijiautoorune que, chatohaneein canu teeuruha canu araachuru Jorioocurune que, nejelau cachaauru nihanatiin chatohaneein canu teeuruhane que, naonjoaainunri que casihun. Jerichanejeeinechu, neseeuuru nihanune jaaunru, bero cuhane, cucuhana cuhane, naonjoaainunru nihanune jaaunru, necairichanaa coaraain neeun. Nii rijijieeinechu, necairichanaa coaraain neeun, nii Jesocurisito coreniha cana nejera niha nocoetonacaauru cataaun nihanune. ²⁷Chaenechu mainajeriin amihaneein necairichanaa coaraaun. Tabaauru que sinilanaala, tabaauru que mijitena aina cocoirena abaantaain, naonjoaain. Araai saain tabaauru que lenoninaaun. Jelaronaa caaunne taba que necairichaaun neniha canu cajionene jaun.

²⁸Nitohaneein itolere que necairichaanune saijieeine, jeelai amuritoheriin satiin Jesocurisito ranojoneein nenacaauru iclesiacuru que coacuun. ²⁹Nii jaunna chunocoha cunaitihane inaderaaun coreniha. Jana chunocoha suujuateeuruha baasoneein suujua coaraane coinanete, jataain canu baijia. ³⁰Canu necoasitaanunena nelatenihanune nainejeein canuhacha ichai que necoasitareeuni. ³¹Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera itolereneein coroaenojoneein nenaate, esinae rauhijiriin nohanelanaala aitocooaunne coitucue.

³²Damasoco nihanulune banate, *rey* Aretasi rai coberenadoroneein nena rai coardiaauru letoaelu, nii nese rai rijia bacuujuaarunaineen neein canu cojoaain canu mucuuruhane caina niqui. ³³Nete nii coitucuriin, omari seeonjoa cuhane canu teein, nii nese rai rijia bujuau, acuujuua laojoiri ucuun nena cuhane cuaain canu faauruhane jaun acaauru caje nichoteeunlu.

Notajaain que necoitucueratiha Jesocurisitone beebjeiha Faborone.

12 ¹Nihei chaelai que rai cainera, raajenihane necohasitaain niha cachane. Nena laen canu, canu notajaain canu que niicha ichai coitucueratiha Cana Curuaanaane bereeunni inara rai. Aihana jaun coatiha canu raajenihane necohasitaa aitorihaauni. ²Inae lechoonca jena jaanacaa Jesocurisito esenetaerani-chaaunne dede nichata burihu amanojoinichaaunlune. Nechaainti canu jaberoconeein amanojone nihanulune canu suujueneein amanojoin nichaaunlu. Coatiha coitucuhaaun, Cana Coauneraachate coitucuuju. ³⁻⁴Nena laen esinae rauhijiriin dedeeu amanojoneein, ecu chabana aohanraai erena aonaaunlu. Nechaainti canu jaberoconeein netiin aonaenihanulune, canu suujueneein netiin aonacaunlu, Cana Coauneraachate coitucuuju. Nihei chuni cacha que chabana aohanratenojoneein nihei nii canuhacha aonai erena. ⁵Chunocoha nitohaneein nihanena naineen coasitaanune. Nene laen caraajenihane niritiin necohasitaanaa naineneun. ⁶Coatiha esinae niqui, necohasitaanune nohaniha aitorihaaun, esinae rauhijiriine casajenelanaala aitoreeun. Nena aitona jereneeun, nabana ainihanune saijieein nechu canu esenetaera caina aitoa canu beeuruha cachaauru coataa. ⁷Nitohaneein canu notajaain niha Cana Coauneraane aina cuaain nabana canuneein nihanune rerohin necohasitaanune coataate, leinjiin moconajaera tenojoi cunai tocohanein, oja que foconojoi rijitocojoaain canu jaberoco cunaitaerate Cana Coaunera. ⁸Nii jaunne niqui, canu jaberoco caje nii cunaitaera jaohane

coina nichata saain Cana Coaunera rai aitoon. ⁹Nete, “Nelatelanaala nenacaauru aina cuaain canuhacha ichana nainei coaratihanune coina ichacaane jaunte aaicha. Jataain, ii belaitohanune jereeine jaunte nii aaicha,” naain canu tonorae Cana Coaunera. Nii jaunne, canu rai niritoha Cana Coaunerane jaun, jataain rachoojoein neeun, chaque nelatenihanune saijieein canu aina cuaain niicha ichana nainei ichaa Jesocurisitone coina. ¹⁰Nii jaunna nelatenihanune que ereein, latijiojoiiriin, arinojoeinein, Jesocurisito coreniha necairichaaain, naonjoaain nihanune saijieein jataain rachoojoein ichaaon. Nitohaneeine, itolere que nelatihei rijijieein nihanune saijieein, jataain itolere que laraajiin neeun.

**Coriintoo Jesocurisito ranojoeinein
necaauru iclesiacuru que jataain
coaauca Faborone.**

¹¹Inara canu rai lerateechene jaune, cha coitucuhi jaelorohe rijijieein inara rai ereerejeeun. Inara, canu coreniha erenaa nainequichene saijieein, acaauru fautaain nelatenihanu que, inara rai ereeuruha nii Jesocurisito letono afosoto niha nocoetonacaaurune jana, acaauru rijijitoein acaauru esenetaain acaauru ere tonoraquichene jaunna aitoon. Coatiha nii canu amurijjiiriin nenea jeriha nocoein ereeuruhane que tonajihaaun. ¹²Nena laen canu Jesocurisito letono esine nichaaune jaun, inara abantaain itolere cojelanaacojoai ichaaain inara notajaain neeunlu. Nii cajete esinae rauhijiriin canu afosoto esine nichaaunne coitucuhiche. ¹³Inara rai cotainacai que irihanune, canu que inara suujua acatecuche. Jerihane leeochoaauru Jesocurisito ranojoeinein nenacaauru iclesiacuru caje, canuhacha latei

bajarejetocooaunlune rijijieein, inara caje canuhacha latei bajaenihanune jaaunne jerihane, inara rai baaso ichaaunlu.

¹⁴Inae jatoroaain nihanu, nacoauneein inara coaraa uhanune coina. Quete nichata sareein inara rene turuhanune. Nenechu inara caje canuhacha latei bajaanune coina ainereeeunni. Coatiha inaraacha sirii latichaaune jaun coina airinaauni. Inara caohachanu que inara corootajanichaaune coinane inara rene turuha ureeunni. Rai bereecuru caje cha latein nelanaalate, rai bereecuru rai acaauruhacha latei teein ne acaauru inaca. Nii rijijieeinechu canuhetonai inara inaca rijijieein nihanune jaun, inara rai nelatichaaune coina neeun.

¹⁵Nii jaunne, acaihaniji canuhacha ichana nainei ichareeunni inara caohachanu que. Canu jaberoco nihana-tiine inara coreniha tereeeunni. Nete, nitohanein inara caohachanu ichaaain, jataain inara belaaain inara corootajana jereein nihanune saijieein, canu que nererojoeaaain, canu coointeein, naonjoaain neeiche.

¹⁶Coatiha niqui inara rai chatohanei ichaaain nihaaunlu. Nete inara tabaauru: “Acaauru coritaainjena baasoneein osa que acaauru ichao saruerateen,” naaure. ¹⁷Niheichu coatiha nii cachaauru canuhacha letoaaauri que, inara coritaeratihaaunlu. ¹⁸Canu jerichaaune jaunna, nii corootajai cana nejeraauru aina Tito letoaaunlu, inara coaraa uhane coina. Chaen techu inara raotojoein Tito aina ita rijijieein ita suujua que suujuaain, inara corootajani-chaanulune coitucuhiche. Nii jaun chasiina inara coritare Tito.

¹⁹Jerihanete: “Canacaanu que inara suujua acatequichene coinajecha inara rai aitocooaanu,” naaiche. Nete aine. Nitohanei coacuelanaalane Cana

Coaunera notaracaae, cojoerihu Jesocurisito letononeein nihacaanune jaun, coitucuhichene coina aitocooanu. Satiin caa inara rai canacaanu aitoonjoate, jelai amuritoheriin Cana Coaunera coituhin ichaohichene coinanera canejeraauru. ²⁰Inara coaraa uhanune bana, baasoneein neeichene jana inara eruhanune rautaenihanune, inara netonai rautaeneeichene coataane aitoon. Nii jauna ita suujua rijijieein coacuelanaala, ita que necoelaain, ita cotaairiin, inara rainuhacha que coacuhin, leeochoaauru cairichaa nohaneein, ita que ereein, necohasi-taain, ita caje neleruhin, naaonjoaain neeichene jana, inara rene turuhanune que necoatoon. ²¹Chaen nechu nacoauneein inara rene turuha uhanune jana, inae Jesocurisito esenetaeraneein neeichene saijieein, chabana nitohanei osa que nesaruna naineniha cachane saijieein, inara amute quicha aina osa que nesaruhin neeichene Cana Coaunera notaracaae inara que necoejeein chanareeunni.

Acaauru suujuateein necoiha Faborene.

13 ¹Nii inara coaraa urichaaunine quete, inae nichata sareein inara rene tururichaaunine. Aihane jaun nii caitono tocohaneein niha chatohanei rucuhencaine, nihanete ne coroatajaain nichatajaain, naaonjoaain baaso ichaane coaarain beranu. ²Nii jauriaa osa que nesarunacaauru rai, satiin inara rai, naaonjoaain raine caa coriaae caje coauneein aitoreeunni. Nii inara coaraa uhanune coroata sacuhane, caraajenihane inara rai aitocooaunlune rijijieein, inae nacoauneein inara coaraa uhanune bana, niha chatohanei ichara inara janane inae laen nii baaso ichara que canu suujua acaterinaauni, ³Jesocurisito letononeein aihanune

esenetaeneeichene jaun. Coatiha chaque nelatenihane jaun, inara aina niicha ichanenu ichaai Jesocurisito. Acate inara que itolere que laraajihane coaratenaa naine. ⁴Esinae techuhisi cairichei ichara rijijieein coroso que teein atinaaurelu niqiu. Nete niicha ichana nainei ichaain ichatihalu Cana Coaunerana jaun enanetojoein ichoae. Nii rijijieein nechu, canacaanu netonai nelatihei rijijieein nihacaanune saijieein, niicha ichana nainei ichaa Cana Coaunerane aina, aina jiniiquiin ichaohin laraajiin nerichaanuhin inara coroatajanichaaunne coina.

⁵Aihana jaun inara raajenihane inara suujua cuhane Jesocurisito esenetaeraneein neeichene jaun, esinae rauhijiriin baaso ichaeneeichene coaracuche. Tana inara aina niha Jesocurisitone coitucuhichene. Nii jaun coujunojoinequichene rijitojoein inae baaso ichaquichene coitucuriquichene. ⁶Nena laen canacaanu jerichanejeiin nii leeochaneein coacuelanaala nihacaanune coaraain coitucuhichene jerichaanu. ⁷Nii jaunna Cana Coaunera bajaacaanu inara coreniha. Nabana nenacaan baaso chaain neeichene coataa. Coatiha canacaanu baaso ichacaanuna jaun nihei. Nechu inara caohachanu ichaquichene jerichaanuna jaunna canacaanu baaso ichara rijijieein aitocooanu. ⁸Nitohaneeine nihacaanu, canacaanuhacha esenetai que jaoleconaa nainenihacaanune jaun. Acaihaniji nii canacaanuhacha esenetai rai caohachanuhachane ichana jerichaanu. ⁹Nii jaunna nelatihei rijijieein nihacaanune que rachoojoein nihacaanu. Nii aina nelararajaaain Aca jerihane rijijieein, baaso ichaelanaala neeichene coinana, inara rai Cana Coaunera bajaabajajeein nerichaanuhi. ¹⁰Nitohanihana jaunna inara coaraa uhanne ajiniha caa inara rai beein laenaanu. Nabana Jesocurisito cocoaianohineein

nihanune coarateein, jataain mijiaineein inara rai aitocooaunne coataa. Coatiha inara itajilhanune coina, cocoinanohineein nihaaunlu, raujiaain esinae coujuriu Cana Coaunera cachaneein neein, itolere bana jelai amuritoeriin coitucuhajeein ichaoichene coina, inara coroatajani-chaaunne coinane cocoinanohineein.

¹¹Inae satononejeeine jianichaaunne coina caa aitoreeunicha canejeraauro. Jataaina jiniiquiin raotojoein ichaohin, inara ichao rucujueein baaso ichana coacuelanaala ichaohichene jereeun.

Esinae rauhijiriin corajeein, raotojoein ita suujua rijjijeein coacuhin ichaaoche. Raotojoein ichaohacachene coina cana belaitora Cana Coaunerate inara coroatajanereein. ¹²Coujuriu Cana Coaunera cachaneein, jelai amuritoheriin ita belaa in ita rai ereein neeuche. ¹³Satiin Jesocurisito coreniha cana nejeraneein nenacaurute inara coaacure. ¹⁴Cana Curuaanaa Jesocurisito, inara rausiaemiin cana belaicha Cana Coaunera aina. Cana Coaunera Suujue itolere bana inara aina neeine raotojoein neeichene coina.

Galasia batane nenacaauru rai

Faborohacha letoai

“Inara coaaucaun,” naa Faboro.

1 ¹Canuna Faboroneeun. Coatiha, cachaauru canu cocoainain canu letoain nihei. Jesocurisito aina rai Inaca Cana Coaunera- nii ohane caje ichateralute canu cocoainain caletoaain nelu. ²Cau canu aina nenacaauru- canejeraauru aina jiniiquiin neeinna, satiin Galasia batane que Jesocurisito ranojoneein neiniqichene rai caa quiricha laenaan. ³Cana Inaca Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito, naaonjoainuri aina jiniiquiin raotojoeine neeichene jaanu teeuruhine inara rai. ⁴Nii Jesocurisitote cana osa coreniha ohelu, cau chauratane que itolere curuaanaanein niha moconajaerane jaun aina jiniiquiin caseteco coaracaachene rai nena caje, aina cuaain cana ichoteratihane coina, nitohanein jeriha Cana Coaunerane jaun. ⁵Nii coreniha Cana Coaunera coroaecuruhine itolere bana. Nitohane-miin.

“Coatiha nihei nii baiha cana ichoterateraanu,” naa Faboro

⁶Jataaine inara cojoelatoon, inara belaiha rai Calaohi Jesocurisitone coreniha inara raain nihalu Cana Coaunerane saijieein, nii niicha tei erenaa que

jaolequiin leeocho cana ichoteranihei erenaa sacuhichene jaun. ⁷Nete nene leeocho cana ichoteraanu erenaa. Inara laurijiracuru tabaaurute, inara rohecaain, nii inara ichoteranein niha Jesocurisitone que erenaa corenaa jerecure. ⁸Nete laen, inae nii inara relaacaanune jaan corenaa coacuhin leeocheanein nena erenaa que inara relaera nihane casetecareein Cana Coaunera. Canu leeocho erenaa que inara relaanune nihanatiinte canu casetecareein Cana Coaunera. Leinjiiin anjera dede caje fauhin, leeocho erenaa que inara relaane nihanatiinte casetecareein Cana Coaunera. ⁹Jerichanetojoeine nacoahaunein caa aitoreeunni. Chunocoha inae nii jauriaanejeein nena erenaa inara relaacaanune jaan corein leeocheanein inara relerate casetecareein Cana Coaunera. ¹⁰Coatiha baaso ichaenihanune caohacha ichacaanune coaracuruha cachaaurune jerenacaan aitohaaun. Cana Coaunerate baaso ichaenihanune caohacha ichacaanune coitucureein. Jana jerecuruha cachaaurune rijijieein jerichaaunne coatiha esinae rauhijiriin Jesocurisito letononein nerihaaun.

Jesocurisito letono Afosoto niha nunuhetihane biha Faboro.

¹¹Aonacuche canejeraaurune caa que inara rai aitete coitucuhiche. Coatiha

cache suujua caje unaa nihei nii osa caje cana ichoterateraanu erenaa- caa inara rai canuhacha beebejei. ¹²Niheichu, leinjiin cache nii que canu relaain niheilu. Leinjiin Jesocurisitohachate canu que nii coitucuerateein nelu.

¹³Nii coitucuhichene rijijieeine, canuhetonai jaiti Jorionichaanune ichao que ichaohanune bana Cana Coaunera rai Jesocurisito ranojoiinein nenacaauru- iclesiacuru laurichuru que nejerateein, acaauru rohecaain acaauru itajenaa jereeunlu. ¹⁴Nii Jorionichaanune ichao que jaiti ichaohanune banane, jataain leeochoaauru canu araachuru, canu rijiu nenacaauru amurijiriin canacaanu foerateracuru ichao rijijieein ichaohin, nii canacaanu ichao corera caohateein beraain nerejetoonu. ¹⁵Nete, inae catohaneein rai letononeein nihanune coina- jaiti nejanoaenihanune jana canu janijiiin canu raain nelu Cana Coaunera, jataain canu belaitohane jaun. ¹⁶Nii jaunte, inae nitohaneein jerihalune jaan que inae tihane jaun, canu que rai Calaohi coitucuerate, coreniha osa caje nichoteeururichaaain cacheaurune beebejihanu Jorioniheichuru raine coina. Coatiha nii chuni aina ereein aihaaunlu. ¹⁷Coatihachu, Jerosaleeun nii canu ajiniha Jesocurisito letono afosoto neein nenacaauru coaraain acaauru rai irihanune coina cuhaaunlu. Nitohanena coacuelanaalane jauriaane- jeein Arabia batane kuhin- nii baiha Damasocoo cauha uunlu.

¹⁸Nii baiha nichata jaanacaain catiaainne Jerosaleeun cuunlu, ecu Fedoro coaraain coitucuhanune coina. Ecuna aina neeunlu lechoonca saoqui janohin. ¹⁹Nena laen, leeochoaauru afosotooru coaraeneeunlu, acaihaniji cana Curuaanaa Jesocurisito ocoala Saantiaaochane coaraaunlu. Ecu,

niheilu nii baiha chuni. ²⁰Cana Coaunera notaracaaene esinae rauhijiriin nohanelanaala aitiin caa laenaun inara rai.

²¹Nii baihane Siria, Silisia, naaonjoaiunru batanecuru cuunlu. ²²Nete, jaiti raajenihane canu coitucuu- renelu Jodea nenacaauru- Jesocurisito ranojoiinein nenacaauru iclesiacuru. ²³⁻²⁴Raujiaainchate: “Taolu jauriaa cana que nejerateein cana rohecaain cana itajenaa jerera jetaote, inae enene amuhemujueein caa canacha esenetai erenaa que cacheaauru relae,” naain canu benaa coitucuhin, canu coreniha Cana Coaunera coroaecurelu.

Afosoto niha Faborone esenetaauruha leeochoaauru afosotoorune

2 ¹Lechoonca jena jaanacaain nii baiha catiaainne, nacoaauneein Jerosaleeun cuhaacaunlu Berenabeen aina. Chaen nechu canu jiniichaain Tito netonai amaaunlu. ²Nitohaneein cuhanune jeriha Cana Coaunerane jaunne ucuaae cuunlu. Inae turuhinne, ecu nenacaauru Jesocurisito ranojoihunru coaraneein nenacaauru aina nejesinajeein ita taojiaain, “Naaon- joaainne Jorioniheichuru rai ichoterate- nojoinichaachene que erenaa beebejeeun,” naai beeun acaauru rai, nabana joaereein cacheaauru relaa canu beein baasoneein caetena coaacu- ruhane coataa. ³Nete, ecu niha canu aina Tito- Curiecocuru caje nenaanihane saijieein, jaberoco machi cari saeratihane coina aitocurene saain nii ecu canu aonajeurereraauru. ⁴Nii janate, nechu joaenreein acaneein nelanaala Jesocurisito coreniha cana nejeraauru niha nocoetonacaauru- canacaanu que nasiin turuure nechu esinae rauhijiriin- Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi tonoraelanaala Jesocurisito

aitoonjoaacha tonoraacaanune coaracuruhane coina. ⁵Nena nii aansijiiniji acaauru ere tonorana jerenihacaanu, nabana inae inara relaacaanune saijieein nii inara relaacaanune jaan jianein acaauru esenetaaichene jerenihacaanune jaun.

⁶Nii iclesianein nenacaauru curuaanaa neein coitucunojonein nenacaauru, coatiha nii canuhacha beebejei baiha cuaain cha beuruhi. Nete leeochoaauru curuaanaa neeuruhane niha natiin, canu curuaanaa neeurene, namute cacha rai chanein niha cachane niha natiin leeocheenein coaraeniha Cana Coaunerae jaun. ⁷Nitohanein canu relanaa coacuelanaalate, Cana Coaunera, Jorioocuru rene cuhin acaauru relaa Fedorone coina letoaalune rijijieein, Aca, Jorioniheichuru rene cuhin, acaauru netonai osa caje ichoteratenojonein neeururichaaone beebejihanune coina canu letoaane que inae nainacure. ⁸Nitohaneinte, nii jeelai Cana Coaunera, afosoto neein Fedoro cocoinaain Jorioocuru rene letoaera- afosoto neein canu netonai cocoinaain canu letoaelu Jorioniheichuru rene.

⁹Nii jaunte, nitohanein inae Cana Coaunera, nii canu rai amihanenaa tihane esenetaauruhane jaun, acaauru amihaneeo que acaauru coroatajanera neein Berenabeen aina canacaanu raauruhane coaratiha, satiin notaracaee canacaanu belaan raotojoein canacaanu raore, nii ecu nenacaauru rai jataain leeochoaauru amurijiriin nelateinein acaauru coaranein nenacaauru, Saantiaao, Fedoro, Joaan, naaonjoainuri. Nitohanein canacaanu raainte, Jorioocuru aina neein acaauru relaauruhane tonohanau canacaanu netonai Jorioniheichuru rene cuhin acaauru

relaacaanune jerecure. ¹⁰Raujiaainchate laen inae jauriaalu caje coaunein coaaucaanlune rijijieein, cairicheihuru coacuhin acaauru coroatajanichaanu chaelai quene coina canacaanu rai aitocurelu.

Antioquihau Fedoro suujuatiha Faboro ne

¹¹Nena laen, Antioquihau nihanune jana canu rene turuha uha Fedorone bana, rai nacatiha neein aitoonlu raijaain baaso neein ichaane jaun, ¹²jauriaanejeein Jorioniheichuru aina lenonein naaonjoaane saijieein inae ecu turuuruha Saantiaao laurichuru- Jorionein nenacaaurune jana inae nii Jorioniheichuru caje nelerue Fedoro, nii ena turunaa jaberoco cari macohi molorera coasihane jaun. ¹³Nii jaunte nitohanein baasonein ichaa Fedorone rijijieein ichacure leeochoaauru Jesocurisito esenetaeraauru Jorioocuru, Berenabeen netonaine maajeein. ¹⁴Nii jaunne, nitohanein esinae rauhijiriin naaonjoaain osa caje ichoteratenojonein nerichaacheinne que cana relaaluu Jesocurisitone rijijieein ichacure-nihane coaracaanne jaun, satiin ecu Jesocurisito esenetaeranein nenacaauru acatiha nii Fedoro teteriin: “Chanuna jataain baaso ichaa Jorioniheichuru rohecaain, Jorionein nihacachene ichao rijijieein ichaauruhane coina. Ii Jorionein, inae acaauru ichao rijijieein jauriaa ichaohilune saijieein,” naain rai aitoonlu.

Esenetaauruhane corenihachate Jorioniheichuru aina jiniiqui osa caje nichoteeururein Jorioocuru

¹⁵Canate cana foerateracuru caje coaunein Jorionein nihacache. Coatiha leeochoaauru cachaaauru, nechuu Cana Coaunera coitucuelanaala neein osa que nesarujueein nenacaauru rijijieein nihaacache. ¹⁶Nete laen, nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoi ichaonaa rai rauhi tonoraa

cachane niha natiin, itolere niicha ichai ujuaihoni hane caje nichotena naineni hane coitucuhacache raotojoein. Jesocurisito esenetaa cachanete laen, itolere niicha ichai ujuaihoneein nihane caje ichoterateno-joineein nereein. Nitohaneein nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoi- rauhi esenetaain tonoraain niha cachane nihanatiin, itolere niicha ichai ujuaihoneein nihane caje nichotena naineni hane cachane jaunejian, canacaanu netonai Jesocurisito esenetaa-caanu.

¹⁷Nitohaneein itolere canaacha ichai ujuaihoneein nena caje cana ichoteratiha Jesocurisitone jaunna, osa que nesaruhi nihacache. Aihei, coatiha Jesocurisito esenetaacacachene osa que nesaruha aihacache. ¹⁸Inae nii Moisesa rai Cana Coaunera tenojoi rauhi jianichaaunne saijieein, nacoaunein rijjijieein nena jerichaaunena laen osa que nesaruha aicheeun. ¹⁹Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera tenojoi ichaonaa que ichaohanune coinane Moisesa rai jauriaa niicha teilu rauhi tonoraain ichaohanune jianeunlu. ²⁰Nitohaneinte coroso que ohin, itolere baaso ichajeein ichaohanune jaan itajeein canu ichao coreein, canu suujueniha rai Suujue te Jesocurisito. Aihana jaun, jataain canu belaitohane jaun, canu coreniha ohalu Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone esenetaanune jaunne, acaacha que jaaequiin ichaon. ²¹Coatiha canu belai hane jaun, canu rai Cana Coauneraacha tei ichaonaa que jaoleconaa naini haaun. Nitohaneein itolere canaacha ichai ujuaihoneein nena caje cana ichoteranein niha nii Moisesa tenojoi rauhine chujianra, inacojoein cana coreniha orelu Jesocurisitona.

Moisesa rai rauhi aina canaacha esenetai.

3 ¹Galasia cocoaichacuru- aansocuru. Cha inara suujua auhacaain inara ichao core, cha coitucuhi rijjijieein ichaohichene caina. Nii coataane niqiu,

esinae rauhijiriin cana coreniha Coroso que ohalu Jesocurisitone coitucueratein, inara que coaratein inara relaacaanulu. ²Raujiaain canu tonoraichene coinane, inara caje bajareunni: Moisesa rai rauhi tonaraaichene jaunna, inara rai Suujue tein nihalu Cana Coaunera. Tana, nii inara relaacaanune esenetaaichene jaun inara rai Suujue tihalu Cana Coaunera coitucuhichene. ³Jataainachura cha coitucuhi rijjijieein neeiche, inae acaihaniji que Cana Coaunera Suujue raachelune saijieein, jerecuruha cachaaunne rijjijieein ichaohin nichotena coaauquichene coinane. ⁴Jataainachura inacojoein, nii caohacha- inaraacha esenetai jianeriquiche caohacha nainejeeinte. Aihei jerihane. Coatiha inacojoein nihei. ⁵Nii inara rai Suujue tein cojoelanaacojoai ichaa Cana Coaunerane, coatiha nii Moisesa rai rauhi tonoraichene jaan ichaai. Inae nii inara relaacaanune jaan aonaain esenetaaichene jaunte ichae Cana Coaunera.

⁶Coaracuchenachuhinti, rai aitoha Cana Coaunerane esenetaain queecha jaaecoha Abaraaunne jaun, nii esenetaane corenihacha niicha ichai ujuaiho nelanaala tein raa Cana Coaunerane. ⁷Aihane jaun, satiin Cana Coaunera esenetaain que jaaequiin nenacaauru, Abaraaun nefoerate esine neein neeururichaaine coitucuhin neeuche. ⁸Inoaelu jaiti turueniha Jesocurisitone ajiniha caje coaunein, nitohanein Jorioniheichuru netonai, itolere niicha ichai ujuaihoneein neeuruhane caje niicha ichai ujuaiho nelanaala tenajarichaaine jaunte: “Satiin caa chauratane sacutaain nenacaauru cachaaunne ii aina cuaain rausiaereunicha,” naain Abaraaun rai bein, nii caohati erena raotono

laenaeratelu Moisesa que rai Quiricha Inoaensi cuhane Cana Coaunera.

⁹Aihana jaunte, nii esenetaalu Abaraauun ne rijijieein esenetaerate rausiaereein Cana Coaunera.

¹⁰Nitohanihana jaunte, nii Moisesa rai rauhi tonoraain ichaoha cachane nihanatiin caseteco coaraa cureein, “Caseteco coaraate cureein, jitaain caa rauhi laenanohi tonoraelanaala nenea,” naain bein laenaratihalu Moisesa que Cana Coaunerana jaun. ¹¹Nitohanihane jaunte, rauhijiriin nii Moisesa rai rauhi tonoraain ichaoha cachane coreniha coatiha caohacha ichaeraneein tein rarinaain Cana Coaunera. “Jesocurisito esenetaain queecha jaequuin nenaate caohacha ichaeraneein tein rareein Cana Coaunera,” naain laenanohineein nihane rijijieein. ¹²Nete laen, nii Moisesa rai rauhi, raujiaain esenetaa cachane coreniha ichoteratihane coina aitelanaala: “Esinae rauhijiriin aitoa nii rauhine rijijieein, leinjiin niji cautijiaelanaala tonoraerate ichaoreein,” naain laenanohineein ne. ¹³Nitohaneente, cana cairichaeranu que niha nii rauhine jana, caje cana ichoteratihane coina leinjiin osaaona rijijieein cana osa coreniha ohelu Jesocurisito. Nii quete: “Niicha ichai ujuaihoneein nenea- saain enuha que ucuun tein atinanohi cacha,” naain Cana Coaunera Quiricha cuhane laenanohineein ne. ¹⁴Nitohaneente ichaelu Cana Coaunera, satii cachaauru rausiaaecane coina, Abaraauun rai aitoahalune rijijieein, Jesocurisito aina cuaain Jorioniheichuru netonai rausiajeein, nii esenetaain queecha jaeochacachene, nii naitoonjoan rai Suujue tiha cana raine coina.

Moisesa rai rauhi aina, cana rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoan.

¹⁵Aonacuchene inara rai, joanreein cacha rijijieein inara rai aitete coitucuhi-

chera canejeraauru. Leinjiin cacha, chaelai ichaane coina aitiin laenaain, ecu tein curuaa laenaa ne. Nihei nii niicha laenai jojohin, niheichu nii niicha laenai jaonaa nainihe chuni. ¹⁶Nii rijijieente, Abaraauun aina rai nefoerate, naaonjoain rai, esinae rauhijiriin niicha teenu tihane coina aitelu Cana Coaunera. Coatiha: “Nefoerateeuru,” naain laenanohinihei Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nitohaneein arajii que aitelanaalate leinjiincha que: “Ti nefoerate,” naain laenanohineein ne. Jesocurisito quete nii aite. ¹⁷Naonjoain quene inara rai caa aitoon; Cana Coaunera, Abaraauun aina cuaain cana rai niicha teeni tihane coina esinae rauhijiriin nohanelanaala aitelu. Inae jauriaanejeein Abaraauun rai besihalune baiha jena fasha jaanacanein catiaainte nenea ne nii Moisesa rai rauhi. Nii jaunte, nii ichoachaniha Abaraauun rai aitosihalune jaan itajenaa nainene Cana Coaunera. ¹⁸Nii Moisesa rai rauhi aina cuaain nii Abaraauun rai niicha benatei tiha Cana Coaunerane, coatiha chaque nelateriheii nii cana rai niicha benatei. Nete niha Moisesane ajiniha Abaraauun aina cuaain cana rai niicha teenu tiha core colanene coinete aitelu Cana Coaunera. ¹⁹Aihana jaun chaque nelate nii Moisesa rai rauhi. Acate, turuha nii nefoeratenaa- nii Abaraauun rai naitoonjoane reentiaain, esinae rauhijiriin tonoraain ichaaoreniha cachaaurune coaratihane coina tenojoinee inelu. Rai letono aanjera quete nii rauhi teratelu Cana Coaunera. Jana Moisesate cachaauru rai beranee inelu. ²⁰Nete laen, bera colane raajenihane nii niicha teenu que aitelu- leinjiin acaacha neein nenea Cana Coaunera.

Naonjoaain coinete nelu nii rauhi.

²¹Cana Coauneraacha ichanenu aina ita rijijieein niha nii Moisesa rai rauhina jaunna nii niritiin niha. Aihei, coatiha ita rijijihai. Nii

rauhi, cana rai ichaonaa teranihanechujanra, satiin nii rauhi tonoraain nenea, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nenea caje nichoteein nerichaachena. ²²Nete, Cana Coaunera Quiricha aina cuaain, satiin nii Moisesa rai rauhi tonoraain nenihacachene coreniha osaaonaneein nihacachene coitucuhacache. Nitohaneein coitucuhin, Jesocurisito esenetaacachenete, inae nii Cana Coauneraacha teenu ranaa nainerichaa-cheein.

²³Nii jaunte, jaiti turueniha nii canaacha esenetajaaeconaanaajane jana, caseteco coaracaachene coina mucuhineein cana sirilu nii Moisesa rai rauhi, turuha nii canaacha esenetaine reentiaaajoaain. ²⁴Nii Moisesa rai rauhite, canaanaihuru amaa beraichane rijjijieein, Jesocurisito rai cana amaeraneein nelu, nii Jesocurisito esenetaacachene, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nenea caje ichoterate-nohineein nihacachene coina. ²⁵Nii jaunte laen ena, inae turuha nii jaecohacachene jaan canaacha esenetaine jaun, cana beraichaneein niha nii rauhine caje mituhacache. ²⁶Nitohaneein inae Jesocurisito esenetaaichene jaunte, satiin inara, Cana Coaunera calaohi rijjijieein neeiche. ²⁷Inae nii esenetaaichene aina cuaainte baotisaain coujunacatenohineein Jesocurisito aina neeichene, niicha tei ichaonaa que ichaohiche. ²⁸Aihana jaun, Jorioneein, Curieconein, letononeein, nirijjieein letononelanaala, quichaauru, enecuru, naaonjoaainein neeichene nihanatiin, inae nihei nii que cha. Inae Jesocurisito aina jiniiquiin neeichene jaunte, lelaurijiei caje ranojoneein nenea rijjijieein neeiche. ²⁹Nii jaunte, Jesocurisito esenetaeraneein neeichene jaun, Abaraun nefoerateneein, nii rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoalu raeraneein neeiche.

4 ¹⁻²Naaonjoaane jaunne caa inara rai aitoon. Jaiti canaanainiha nii itolere rai inaca rucuhele eroraneein

neeninete, jerichanejeein letono rijjijieein ne, esinae rauhijiriin satiin nii rucuhele erora nihane saijieein, jaiti canaanai nihane jaun. Nitohaneente leeocho cacha que beraichaaain ne jinaa tiha inacane jaan que tihane reentiaaain. ³Nii rijjijieein techu, jaiti turueniha Jesocurisitone bana, nechu cana itajeranunein caa chauratane que nenea que beraichaaain nihacachelu. ⁴Nete, inae nitohanihane coina jinaa tihalune jaan que inae turuhane jaun, rai Calaohi letoaelu Cana Coaunera, cachanein leinjiin ene caje nejanoaane coina. Acaachate cana amute cachanein nii Moisesa tenojoi rauhi tonoraera rijjijieein ichoaelu. ⁵Nii corenihate cana cairichaeraneein niha nii rauhine caje cana rocohin nelu, rai calaohineein cana teein cana raa Cana Coaunerane coina. ⁶Nii jaunte, inae esinae rauhijiriin rai calaohi nihacachene coaratihara rai Calaohi Suujue te cana suujueniha Cana Coaunera. Nii rai Suujuete cana suujueniha neein: “Ofa,” naain Cana Coaunera bajae. ⁷Aihane jaun inae ii, nii rauhi tonoraeraneein niheei. Iite, inae Cana Coaunera calaohineein neei. Nitohaneein rai calaohineeine jaunte, Aca jerihane rijjijieein, ii que banijjiaainein nenea raeraneein neriiquiin.

Jesocurisito esenetaeraauru que suujuuaa Faborone

⁸Jaiti, Cana Coaunera coitucuelanaala neeichene banate, cha nelanaala nenea-cana coaunera niha nocoeonacaauru letononeein nerejetocoichelu. ⁹Nete laen, inae enene Cana Coaunera coitucuhichene jaun, inara coitucue Cana Coaunera. Aihana jaun, chanuna coaiten nacoaanein nii chaque nelatiheichuru- cairicheineein

nenacaauru tonoraain letononeein nenea jeriquiche. ¹⁰Nitohaneein neeichene jaunte, nii enanetojoeein jauriaa aichejetocoichelune rijijieein, atencuru, cojoinacaauru, ajaanaacuru, naaonjoaaihunri cojoinaca que turuhane inara rai chosichuru corojeein bitoaaiche. ¹¹Nii jaunne jataain casihun, cacoichana aina cutaain inara relaanelune saijieein nitohaneein neeichene jaun.

¹²Canejerauru, canu Jorionichaaunne jaunne niqui nii taolu inoaelu nenea rauhi tonoraain ichaorejetoonu. Nena inae enene nii jauriaa nii rauhi tonoraelanaala ichaorejetocoichene rijijieein inae enene ichaaon. Aihana jaun nacoaunein nii rauhi colane inoaelu ichaohichelune rijijieein ichaauche.

Nii jauriaanejeein inara relaanelune bana coatiha canu que jaoleconaa coaauheechelu. ¹³Nenacaaentejia cunaitichaaunne saijieein jauriaanejeein inara rai ichoteratenojoein neriquicheene beebejihanune bana, jataain rachoojoein canu corojeein canu raachelu canu coiintena coacuelanaala. ¹⁴Nii cunaitichaaunlune banate, esinae rauhijiriin, nii canu cunai coreniha canu que jaolequelanaala, niheichu canu coiintelanaala, naaonjoaain leinjiin Cana Coaunera letono- anjera aina Jesocurisito raera rijijieein canu raachelu. ¹⁵Chanuna jana chaen, inae enene nii aachelune rijijieein rachoojoein nenea naineneiche. Esinaete chuhisi niqui, nii cunaitichaaunne jana rachoojoenaa caaun roconacainiha inara notane jana nihane, inara nota rocohin teriquichelu canu rai. ¹⁶Nitohanihane saijieein rauhijiriin nohanelanaala inara rai aitocoane jaaunna inara que nejeratenaa nichaaun.

¹⁷Nii cachaaurute niqui jataain inara aina nenea jerecure. Nete, caohachaaun

inara tenaa jerenacaaun aihurene. Nechu canacaanu que jaolequiin, acaauruhacha tonoraain neeichene cointe aihure. ¹⁸Esinaetechuhisi niqui caohachae, leeochoaauru cachaauru rai caohacha ichacaane coina coaaucaane. Aiha esinaen rauhijiriin acaauru rai nelatenenu nihane. Nete itolere bana coacuelanaala, inara aina nihanuneecha que coaacuruhane nelatene. ¹⁹Cacalabi rijijieein neiniquichene corenihane, jataain coacuhin cunaiteeun. Charijieein teeinti, canaanai janoanaa jerihane cunae rai neba, nii rijijieeine inara coreniha cunaiteeun. Nirijieeine, itolere bana cunaiteeriin nereeuni, esinae rauhijiriin jeriha Jesocurisitone rijijieein neeichene reentiaaajoaain. ²⁰Bajiaana chuhinti ena inara aina neneeun, canu raajenihane inara rai leeocheenein raotojoein aitocoaaunne coina. Nena inara caje coriaae nihanune jaun inara aina cha chana coitucue- neeun.

Acara aina Sara

²¹Inara, Moisesa tenojoi- rauhi tonoraain nenea jereraauru, canu rai aitocoichenena jereeun. Tana esinae rauhijiriin, aitohalu nii Moisesa rai rauhine aohanraanein neeichene. ²²Aonacuche: “Coroatajaainte canaanai sirilu Abaraaun. Leinjiin rai calaohite sirilu rai coseenra neein nenea Acara aina. Jana, nii leeochoa rai calaohi coroatajate sirilu rai comasai esine neein nenea Sara aina,” naain aitohane coitucuhichene. ²³Nii jaunte, nii rai coseenra aina Abaraancha sirii- rai calaohi cathanichaachene ichao rijijieein nihane coina nejanoaelu. Nete laen, nii rai comasai esine- Sara aina niicha sirii- rai calaohi, rai aitosihalu Cana Coaunerane jaan nainaane coina nelu. ²⁴Naaonjoane jaunte nii

nitohane, nii coroatajai Abaraau comasaichurute, coroatajaain cana aina niicha ichanenenu ichaa Cana Coaunerane coujunacaneein neure. Nii Acarte Sinaai bichataneu, Moisesa rai ajeri caje nena- tabara que teein laenanohineein nena- rauhi tihalu Cana Coaunerane coujunaca ne. Nii rauhi tonorana nainelanaala neenihurute nii coina nejanoaain neure.

²⁵Nitohaneinte, nii Arabia nena- Sinaai bichataneu Moisesa ranojoi rauhi tonoraeraneein, Jerosaleen cocoaichaneein nenacaauru foeratera ne Acara.

²⁶Nete laen cana, nii Jerosaleen cana que banihateein coaunanojoi cocoaichaneein nihacachene coina, nii comasai esine Sara aina Abaraauucha sirii nefoerateneein nejanoaain nihacachelune jaun, rai calaohi esineneein nihacache. ²⁷Nii quete:

“Rachoojoein neeu canaanai sirina inaelanaala nena ene, cojoriin rachoojoeu chabana canaanai sirineeine saijieein.

Jaoleneein neeine nihanatiin, lanaaona amurijiriin arajiin canaanai siririquire jaun,” naain laenanohi ne.

²⁸Canejeraauru, ichaane coina aitothalu Cana Coaunera, Abaraau raine rijjijeeinte nenaanelu Isaca. Nii rijjijeeinte inara netonai nenaaneei neeiche. ²⁹Nii bana cachanichaachene ichao rijjijeein Acara aina Abaraauucha sirii rai calaohite nii Cana Coaunera Suujue ichanohineein nejanoanaa Isaca ichao rohecaelu. Nii rijjijeein techu enanetojoein inara netonai rohecaauure nii Cana Coaunera Suujue ichanohinelanaala nenacaauru cachaauru. ³⁰Nete nii que: “Nii rai calaohi aina, nii ii coseenra sitaaute amuhine. Coatiha nainihe, nii ii comasai esine aina iicha sirii- ii calaohi

aina, nii ii rucuhel eroraneein nihane,” naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. ³¹Aihana jaun, coatiha nii coseenraneein nena nefoerateneein nihacache. Nii comasai esineneein nena nefoerateneeinte nihacachera canejeraauru.

Inae Moisesa tenojoi rauhi caje jianacoon nihacache.

5 ¹Jesocurisitote, Moisesa tenojoi rauhi coreniha caseteco coaracachene rai nena caje cana rocohin nihane jaun, inae raotojoein jianacoon nihacache. Aihana jaun, nainiheiche nacoauneein nii Moisesa tenojoi rauhi tonoraain nenacaauru aina acaauruhacha ichai ichaain nihache.

²Canu Faboro nichaaunne aonacuchena, inara rai aitate aonaquiche. Aitocuruha Jorioocurune rijjijeein nii Moisesa rai ruhin tonoraain inara jaberoco macohi cari saerateeichene, coatiha inara rai cha que nelatein nerinaain jianacoon neeichene coina Jesocurisito esenetaaichene jaan.

³Coaiteen nacoauneeine aitoon. Chunocoha Jesocurisito cachanein nena Moisesa tenojoi rauhi caje ichoteratenojoein nihalune saijieein nacoauneein nii rauhi tonoraane coina rai jaberoco cari saerateein nenaate leinjiiniji cautijiaelanaala nii Moisesa rai rauhi tonoraanete ne. ⁴Inara, inae jauriaa jeriha Jesocurisitone rijjijeein ichaohichene coina esenetaaichene saijieeinte, ena Moisesa rai ruhicha tonoraain nena jeriquiche, Jesocurisito aina inara belaiha Cana Coaunerane jaan que jaolequiin. ⁵Nete laen cana, rai Suujue cana rai niicha tei aina cuaain esenetaacachene jaun, itolere canaacha ichai ujuaihoneein nena caje nichoterichaacheinne que jaeequiin cohajihacache. ⁶Aihana jaun, Jesocurisito aina

jiniiquiin nihacachene, inae nelatihei cana jaberoco macohi cari saeratihacachene. Esenetaain queecha jaaequiin nihacachenete laen nelate, nii esenetaain nihacachene aina cuaain ita belaaain ichaohacachene coina icharihanine jaun.

⁷Inarate niqui inae esenetaain queecha jaaequiin neechelu. Chariji cacha inara coritaane jaun, nii inaraacha esenetai tonoraain neeichene jianequiche. ⁸Tana Cana Coaunera jerihane jaun inara cotijiaain nihalune coitucuhichene. ⁹Nete, “Aansijiin coerati que rai coliha jasiitihacanete, jitaain nii rai coliha ichonai coeralae,” naain nihane coitucuhiche. Nii rijijieein leinjiin cacha inara ichao auhacaain aasaeraneein ne. ¹⁰Nena canu, leechaneein inara suujua cuaaichene coataa, inara coroatajanerichaaain cana Curuaanaa Jesocurisitone esenetaaun. Nete laen, nii joaenreein inara suujua auhacaera cacha casetecareein Cana Coaunera. Coatiha chunocoha aihane nihanatiin que Suujua acatena nainerinaain.

¹¹Canejeraauru, jauriaa aihanulune rijijieein enanetojoein rai jaberoco macohi saerateeuruha satiin Jesocurisito esenetaeraaurune coina acaauru conujichaaunne, coatiha canu cairichaaaururihei Jorioocuru. Nitohaneein jerecuruhane rijijieein nii Jesocurisito beratenojoi beebejihanune acaauru baijiaenerichaaunne jaun. ¹²Nete, raajenihane jitariin rai jaberoco molohin jaaoruha nii inara suujua rohecaeraaurune caohachae.

¹³Canejeraauru, inarate cha ujuaihonelanaala jianacoon raotojoein neeichene coina, cotijiaain ranojoein neechelu. Nete, inae cha ujuaihonelanaala neeichene jaun, naineneiche inara suujua letono rijijieein cha ichaain

neeichene. Nenacaaentēja caohachae nii amuritoheriin, ita belaaain, cha lateein niha leechane coroatajaneein, naajoaain neeichene. ¹⁴Satiin nii rauhi aitoonjoan cajete leinjiincha neeje. Acate: “Chamute cacha belaaain ichaao, ii raajenihane ii jaberoco belaaaine rijitoein,” nae. ¹⁵Aihane jaun, nii que necohalajiiin neeuche. Jana necohalajilanaala nejesinajein ita aina obaejieriin, ita cotaairiin, naaonjoaain neeichenete inara raajenenihane nitajeriquicheein.

Joaenreein cacha ichao aina, Cana Coaunera Suujue tenojoi ichaonaa

¹⁶Nii jaauna inara rai aitoon, jeriquichene rijijieein baasohacha que coacuhin ichoaelanaala, jeriha Cana Coaunera Suujuene rijijieein coacuhin ichaohichene coina. ¹⁷Nii cana suujua cuhane baaso canaacha coacuite, cana aina Cana Coaunera Suujue ichanenu caohateraneein ne. Nii rijijieein techu nii cana suujua, Cana Coaunera Suujue que nejerataneein ne. Nii corenihate inaraacha ichana jerei ichana naineneiche. ¹⁸Nete esinae rauhijiriin, inaraacha ichanenu ichaquichene coina inara rai beraneein niha Cana Coaunera Suujuene, inae nii Moisesa tenojoi rauhi rijijieein cha ichaquichene jianeriquicheein.

¹⁹Caaintiaai, “Acaauru acaaurute, jeriha suujuane rijijieein baaso ichajein ichaaoe,” naain coitucuhacane. Nitohaneein ichaonacaaurute, sinijeranelaanaala nena e ne que ichaojeraquuin, rai chosi rai niicha teeuri iniho que lenoneein, naaonjoaauru. ²⁰Chaen techu, acaauru chosichuru corojeein, benaneneein, ita coiinteein, ita coana jerelanaala, ita que necoelajaaumaritiin, enaacha obajein, ita amurijiriin nena coacuhin, ita caje neleruhin,

acaauruhacha coaacuruhane rijjijeein neeuuha leeochoaurune jereein, ²¹ajetoritiiin, achotoritiiin, naajoaain neeuruhane cajete enaacha nitohaneein ichaonacaauru cachaauru coitucuhaca. Nacoauneeinne inararai aitoreeunni, que nainaain ichaohichene coina. Nitohaneein ichaonacaauru, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaonaa nainecuruhi.

²²⁻²³Nete laen Cana Coaunera Suujue tenojoi ichaonaa, ita belaaain, rachoojoein, raotojoei ichaonaa que ichaohin, cha abaantaain, cana rai chaelai que cainaane latelanaala cacha rai cha teein, nii cana ichao corenaa coacuelanaala, leeochoauru amurijiriin nenea coacuelanaala, cana suujua letono tonoraelanaala nihacachene coina, naonjoaain nihacachene jaanu teraneein ne. Coatiha nihei nii chuni rauhi nitohaneein ichaohacachene caohatera. ²⁴Nitohanihane jaunte, Jesocurisito ranojoein nenacaauru, inae coroso que teein itajera rijjijeein, itolere rai nichao rijjijeein ichaohin neosateein necairichanaa, rai suujua baaso, naonjoaihunri itajeein inae ichoae. ²⁵Nii jaun, inae ena Cana Coaunera Suujue aina ichaohacachene jaun, coanete jeriha Cana Coaunera Suujuene rijjijeein ichaohacache. ²⁶Aihane jaun, necohasitaain, ita amuritonaa coacuhin, itaque necoelaain, naonjoaain nenea nainihaacache.

Le cachanequichene ita coroatajanecuche.

6 ¹Canejraaauru, osa que nesaruha chunocohane coarquichene, inae inara Cana Coaunera Suujue que suujuecohichene jaun, rai aitocuchete raajenihane baaso ichaane coitucuhin rai suujua coaraain ichaohine. Nete inara netonai, nitohaneein coujunojoein neeichene coataa que necoha-

lajiiin jataain belaaain rai aitocoichene caohachae. ²Nejesinajeein itolere que ita coroatajaneein neeichenete, esinae rauhijiriin jeriha Jesocurisitone rijjijeein ichaoriqicheein. ³Jana chunocoha, chanelanaala nihane saijjijeein leeochoauru amurijiriin nenea coauncanete raajenihane necoritareein. ⁴Nii jaunte caohachae, le cachaauru baaso ichaelanaala caohacha ichaane coitucuhin, raotojoein rachoojoein nihane caohachae. Nete laen, leeochoauru baaso ichacuruhane coaraain, acaauru que necohasitaain rachoojoein nihane caohachaene. ⁵Aihana jaun, le cachaaurute naine itolere niicha ichai coitucuhin rai suujua coaraain ichaane caohachae.

⁶Ena Nenea Cana Coaunera Ere que relanojooinein nihane, nii relaera coroatajanemiin itolere niicha sirii que.

⁷Jiaonriha inara raajenihane necoritaaichene. Chateeinti baaso ichae, niite baaso raeraneein nereein. Jana caohacha ichaerate caohacha raeraneein nereein. ⁸Nitohanihana jaunte, chunocoha rai suujua letono baasohacha ichajeein ichaonaa itajereein nii baaso- rai suujua cuhane coacuhin niicha ichai. Nete laen, chunocoha jeriha Cana Coaunera Suujuene rijjijeein itolere caohacha nejesina ichajeein ichaohane, nii caohacha- rai suujua cuhane coacuhin caohacha niicha ichaite chabana sanaacharanejeein nenea ichaonaa que tereein. ⁹Aihana jaun, caohacha ichacaachene coiinteein jianena nainihaacache, inae cojoanonaa que turuhane bana cana rai cainanohinerichaaain nii canaacha ichaine jaun. ¹⁰Nii jaunte, satiin rai, nainichaachene jaan que leeochoauru belaaain coroatajaneein nihacachenete caohachae. Chaen jeelai amuritheriin nii canaacha esenetai

coreniha cana nejeraneein nenacaauru coroatajanein nihacachenete caohachae.

**Acaauru suujuatein acaauru
rai necoiha Faborone**

¹¹Enane laen, canu raajenhane canu biji que caa quiricha laenaan. Nii jaunte, tabaanae caa canuhacha laenai. ¹²Nii inara jaberoco macohi cari molohichene coina inara rohecaeraaurute, nechu rai lauri aina caohachaain nena jerenacaan aitocure. Nabana Jesocurisito esenetaeranein neeuruhane coitucuhin acaauru sooruhane coataa acaauru coasiha. ¹³Nete, acaauru jaberoco macohi cari moloerateein neeuruhane nihanatiin, satiin aitoa nii Moisesa tenojoi rauhine rijijieein tonorana nainecurene. Chaen techu, inara netonai inara jabereco macohi moloerateichene, inae coujunaca siriha inara jaberocone que necohasitaauruhane coina nii inara rohecaare. ¹⁴Nena laen canu, joareein coreniha necohasitanaa naineneun. Canu coreniha coroso que ohalu Jesocurisitone corenihachane naineun aacha coasitaanune. Nitoha-

neein, canu coreniha coroso que ohalu Jesocurisitone jaun, coitucuelanaala ichaonacaauru cachaauru ichao rijijieein ichaonaa nainihaan. Niheichu Cana Coanera coitucuhichuru nihanatiin, canu arinaa nainecuruhi acaauru rijijieein ichaohanune coina. ¹⁵Coatiha chaque nelatihei, cana jaberoco macohi cari moloerateein, moloeratelanaala, naonjoain ichaohacane. Jesocurisito esenetaacachene jaunte, ena coauna-nojoi nihacache. Niite jataain nelate.

¹⁶Satiin caitoonjoan tonorain ichaonacaauru cairichaaajoain coaramii Cana Coanera, raotojoein neeuruhane coina, satiin Cana Coanera cacha esineeuu aina jiniiquiin.

¹⁷Ena caje coaunein, inae nenacaen canu cairichaerateichene jerinaan. Inae esinae rauhijiriin Jesocurisito letononein nihanune coujunacanein cajabereeo que, canu bisihuruhane jaan cure sirichaaune jaun.

¹⁸Canejeraauru, cana Curuaanaa Jesocurisito jataain jelai amuritoheriin corojeein neeichene jaanu teeine inara rai. Nitohanemiin.

Efeso nenacaauru rai

Faborhacha letoai

“Chatohaneeiche,” naa Faborone

1 ¹Canune, Cana Coaunera jerenohineein rai Calaohi Jesocurisito cococainanohineein rai afosoto Faboro neeun. Efeso satiin, Cana Coaunera cachaneein rai Calaohi Jesocurisito esenetaeraauru raine caa quiricha laenaan. ²Cana Coaunera aina rai Calaohi Jesocurisito inara rai raotojoein neeichene jaanu teuruhinete raotojoein neeiche.

Naaonjoainte Jesocurisito aina cuaain rai cachaauru rausiaje.

³Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera coroaecaachenete ne. Acate dedeeu cana suujue que itolere caohacha ichaain cana rausiaje, rai Calaohi Jesocurisito cachaneein nihacachene jaun. ⁴Jaiti cana rai chauratane coaunaane ajinhate, cana janijiin cana raain nelu Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain cha ujuaihonelanaala notaracae que banijiainei rai cachaneein nena coina. ⁵Jataain cana belaihane jaunte, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain rai calaohineein nena coina ichae Cana Coaunera, nitohaneein coausihalune rijijieein. ⁶Nitohaneein raotojoein nena coina cana belaiha cana

rausiaeca jataain niicha belai- rai Calaohi Jesocurisito aina cuaaine corenihate, itolere bana Cana Coaunera coroaecaache. ⁷Jataain cana belaitohane jaunte, rai Calaohi coichana aina cuaain cana osa caje cana rocohin, cana que suujua acatelu Cana Coaunera. ⁸Nii cana rai itolere coitucuhin, itolere que nainaan, naaonjoain ichaohacachene jaannu tihane cajete jataain cana belaitohane coitucuhacache. ⁹Chaen techu nitohaneein cana belaitohane jaun, cana que nii asinojoneein nena niicha ichaneni niicha coacui coitucuerate. ¹⁰Inae cuu tihane banate, nii aitiin coaualune rijijieein nii naitoonjoan nainaan, satiin nere tonoraauruha chauratane que nenacaauru, dedeeu nenacaauru, naaonjoainurine coina satiin curuaanaaneein rai Calaohi terein Cana Coaunera.

¹¹Acate cana janijiin cana raain nelu, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain rai calaohi rijijieein cana que banihatein niicha rucujuei tiha nii coausihalune rijijieein, niicha jerei ichaane coina. ¹²Nitohaneeinte jauriaanejeein cana raain nelu Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito esenetaain queecha jaaequiin ichaohacachene, cana ichao coaraain, niicha ichai coroaecuruha cachaaurune coina. ¹³Nii rijijieein

techu, esinae rauhijiriin inara osa caje nichoteriquicheeine beeuruhane aonaain, Jesocurisito esenetaain jerihane rijijieein ichaohichene jaun, rai Suujue aina cuaain rai cachanequichene cojunacate Cana Coaunera, nitohaneein ichaane coina aitalhane rijijieein. ¹⁴Rai Suujuete nii cana que banihateein niicha rucujuei tihane jaan rarichaa-cheeinne cojunacaneein ne. Nitohaneinte ichareein Cana Coaunera, satii nosa caje ichoteratenojoniha rai cachaneein neenihurune coaraain, itolere ichana nainihane coitucuhin coroaecuruha cachaaaurune coina.

**Coitucuurera rai, cha coitucuuruhane
jaanu tiha Cana Coaunerane
coina bajaa Faborone.**

¹⁵Nitohanihane jaunne, Cana Curuaanaa Jesocurisito esenetaain, satii Cana Coaunera cachaneein nenacaauru aina ita belaiin neeichene coitucuhanune jaun, ¹⁶inara coreniha bajaanune nainein inara coacuhin, Cana Coaunera coroaenajacoon. ¹⁷Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca necaoha-chaain nena Cana Coaunera cajene bajaaun, inara rai inara suujue cuhane chacoitucuhin neeichene jaanu tihane, nii caje inara aina niicha ichana jerei coitucuhin, jelai amuritoheriin Acanihane coitucuhin neeichene coina. ¹⁸Chaen nechu, “Naaonjoain cohajihachene coinat cana raain nera,” naain coitucuhichene coina inara suujua que coitucueratiha Cana Coaunerane coina caje bajaaun. Jataainte itolere caohacha amurijiriin necaohachae satii rai cachaneein nenacaauru que banihateein niicha rucujuei. ¹⁹Nii rijijieeinechu chabana satonoelanaala nena niicha ichana nainei ichaain, esenetaeraneein nena coina ichaane coitucuhichene coina caje bajaaun. ²⁰Nii jelai jataain

laraajiin mijjainetiin nena niicha ichana naineite coaratelu, o caje rai Calaohi Jesocurisito ichateein que jauriineein teein, ²¹itolere cocoainana-caaihuri, curuaanaacuru, naaonjoainuri amurijiriin cocoainanacainein niha ena janonaa que, chaen nii baiha neeni janonaa que, naaonjoain quene coina. ²²Nitohaneein itolere curuaanaanein Jesoso cocoaainainte, satii niicha ranojoihunru, rai cachaneein nenacaauru iclesia curuaanaanein telu, acaauru suujua raujiaeraneein nihane coina. ²³Nii jaunte, satii niicha ranojoihunru- rai jaberoco iclesianein neeuruhane jaun, itolere que Jesocurisito corihaneraneein neeure. Nii Jesocurisito corenihate ne satii itolere. Nihei colane nena nainihe itolere cautene rijihuru.

**Jataain cana belaiha Cana Coaunerane
corenihate cana osa caje
nichoterichaachein**

2 ¹⁻²Jauriaalute, ichaauruha cana rai chauratane sacutaain nenacaauru cachaaaurune rijijieein, baaso ichaechajeein osaque nesarujueein ichaohichene jaun, nitajenaanein nerejetocoichelu, Cana Coaunera coitucunaa jeriheichuru suujua saruera moconajaera inara suujua saruhane rijijieeincha ichaohichene jaun. ³Nitohaneinte jauriaa joareein cana suujua letono rijijieein, baaso ichaechajeein jerichaachene rijijieein ichaorejetocoaachelu satii. Nii jerichaachene rijijieein, cana suujua letononeein baaso ichaechajeein, osa que nesarujueein ichaohacachelune jaunte niqui, cana casetecaane rai nelu Cana Coaunera. ⁴Nete jataain cairichaaajoaain cana coaraain cana belaihane jaun, nii osa que nesaruhin inae nitajena neein nihacachene jana, ⁵rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain,

cana osa caje cana coulucohin nelu
 Cana Coaunera, chabana nitajenaa
 charanejeein nenea ichaonaa que
 ichaohin nenea nainichaachene coina.
 Jataain caohachanijihane jaunte, inara
 osa caje nichoteeichene jaanu terate
 inara rai. ⁶Nii jeelai Acate, inae
 ohacachene bana, nitaje rai niha cana
 suujuene jana, o caje rai Calaohi
 Jesocurisito ichtatihane jiniichaain cana
 suujue ichtatein raain, rohan cana
 suujue lauriaelu dedeeu. ⁷Nitohaneente
 ichaelu, caa baiha rai Cojoanonaa neeni
 que neein jataain cana belaiha rai
 Calaohi Jesocurisito aina cuaritaainne
 coitucunojoneein nihane coina. ⁸Inara
 belaiha Cana Coaunerane jaunte nii
 esenetaaichene jaan aina cuaain nii
 nichoteeichene jaan raain neeiche. Nii
 jaun coatiha inara raajenihane
 inaraacha eruineein nihei. Acate inara
 rai Cana Coaunera tenojoneein ne.
⁹Coatiha inara raajenihane inaraacha
 ichai que nii inara osa caje
 nichotiheeiche. Niicha ichoterate-
 nohineente nii inara osa caje
 nichoteeiche. Nii jaun nainiheeiche
 inara raajenihane, nii inara osa caje
 nichotena rijiitiin, nii que ereein
 necohasitaachene. ¹⁰Acate rai Calaohi
 Jesocurisito aina cuaain cana
 coaunaain nelu, coujuriu rai
 cachaneein, aca- Cana Coaunera nihane
 corojeein, ita belaaain, chaaelai lateein
 neeruha leeochoaurune, acaauru
 corootajanein, naaonjoaain nii
 inoaenlu coausihalune rijijieein
 nihacachene coina.

**Jesocurisito corenihate, leeochangein nii
 chuni coaraelanaala ita aina raotojoein
 nihacache**

¹¹Inara Jorioneneeichene jaunte,
 “Jaberoco cari moloelanaala nenacaauru,”
 naain inara curuaateeuore Jorioocuru. Jana

acaauru Jorionecuruhanete, rai jaberoco
 cari molooruhane jaun: “Canate laen,
 Jaberoco cari moloorera neein
 curuaacaache,” naain raaje necurujuate-
 cure. ¹²Esinaente chuhisi jauriaalu, inara
 Jorioneneeichene jaun, Jesocurisito
 cachaneein nenea nainelanaala, niheichu
 Israelitacuru rene turuhin, ita rai ereein,
 naaonjoana nainerejeteneeichelu, nii que
 coacuhin neeuche. Chaen techu, nii niicha
 ichanenu naitoonjoan tenaa nainenelu
 inara rai Cana Coaunera, inara que
 jaolecohane jaun. Nii jaunte colane nenea
 rijijieein, inara corootajanerihanane cohana
 coacuelanaala nitajenaanein neeichelu.
¹³Nete sатиin coreniha ohalu rai Calaohi
 Jesocurisitone jaun, nii rai coichana aina
 cuaain coreniha atiin Jorioneneeichene
 saijieein inara raain ne, inara netonai
 esenetaaichene jaun. ¹⁴Nii Jesocurisitote,
 canacaanu Jorionichaanune, inara Jorione-
 neeichene aina ita que nejeratenaanein
 ita coarajenaa caje, ita jaberoco que
 jaberocoanaa rijijieein raotojoein ita
 belaaain, ita corootajanein, naaonjoaain
 nenea coina, nii ita que nejeratenaanein
 nihacachene jaan itajeein, lelaurijiei caje
 nenea rijijieein rai cachaneein cana te.
¹⁵Nitohaneente nii tonoraain niha cachane
 coina nenea rauhi cacha relaalune jaan
 itajelu nii Jesocurisito. Nitohanein
 itajeente, le laurijiei caje nenea rijijieein
 cana raain ne, jiniiquiin raotojoein neein
 le laurijieein rai cachaneein nenea coina.
¹⁶Canacaanu Jorionichaanune, inara
 Jorioneneeichene aina lenoneein, inara
 loreri asaa turunaa nainelanaala,
 naaonjoacaanune janate, coroso que ohin
 nii itajeein, jiniiquii raotojoein Cana
 Coaunera cachaneein nenea coina, ita
 jaberoco que jaberocoanaanein cana te
 Jesocurisito.

¹⁷Nitohaneente Cana Coaunera
 cachaneein nenea naineneeichene caje,
 coreniha inae canacaanu aina jiniiquiin rai

cachaneein nihacachene coina, cana rai nii enachasine ichaonaa que ichaorichaa-cheeine bera Erenaa Raotono turuaelu Jesocurisito. ¹⁸Jataain caohachate ichae cana rai Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaainte coreniha Jorioniheichuru, Jorioocuru, leeochoaauru cachaauru, naaonjoaihunru aina leinjiin rai Suujueecha coreniha rai inaca Cana Coaunera rene turunaa nainichaache satiin. ¹⁹Aihane jaun inae enene nejelau natane edaa ichaonaa cacha rijijieein niheeiche. Inae inara netonaite, aihuruha Jorioocurune rijijieein ne inara rai raudi. Jerichanejeein rai cachaneein neuruha Jorioocurune rijijieeinte, inara netonai, rai cachaneein neeiche. ²⁰Inarate loreri ichacuruha icharaaurune rijijieein, loreri ichanohi rijijieein neeiche. Nii jaunte, nii loreri nunuheneein nenea ajeri rijijieein neuruha Jesocurisito cocoinanohichuru afosotooru aina *profetacurune* jana, inara acaauru ichoae tenojoonein neeiche. Jana Jesocurisitote, nii loreri ichoae satononiha nunaera aina janori bucuneein ne. ²¹Charijееinteeinti loreri jaane, jauriaanejeein anesijia temuhin jitaain bucutejeein loreri besautiae ichara. Nii rijijieein techu Jesocurisito ranojoinichaachene, inae satiin jiniiquiin rai cachaneein nihacachene jaun Cana Coaunera loreri rijijieein nihacache. ²²Nii rijijieein techu Jesocurisito ranojoonein rai loreri Teenforo rijijieein neeichene jaun, inara suujue jana ichoae Cana Coaunera Suujue.

Jorioniheichuru rai Cana Coaunera ere beebejihane coina letononiha Faborone

3 ¹Nitohaneeine canu Faboro nichaanne, Jesocurisito coreniha caresero cuhane neeun, inara Jorioneeichene rai caohachanuque. ²Inae coitucuhichene rijijieeinte, jataain inara belaihane jaun, nii inara rai caohacha icharichaaaine beebejeranu que canu

teen nelu Cana Coaunera. ³Acate canu que nii asinojoonein coitucueraelanaala nenea niicha ichanenu coarateein coitucuerate, nii inara rai been laenacaanne rijijieein. ⁴Inae ereretaain coaraqichenete, esinae rauhijiriin Jesocurisito aina cuaain Cana Coauneraacha ichaneni asinojoonein nenea coitucuhanune coitucuriquicheein. ⁵Coatiba niqui nii chuni que nii coitucueratein niheiluu jauriaa. Nete inae enene rai afosotooru, rai *profetacuru*, naaonjoainuri que coarateein coitucuerate rai Suujue aina cuaain Cana Coaunera. ⁶Niicha ichaneni asinojoonein coitucueraelanaala nenea niicha coitucuerateite, nii osa caje cana ichoteraanunein nenea esenetaauruha Jorioniheichuru netonaine jaun, inae acaauru netonai Jorioocuru rai niicha teeni raauruhane rai neeure. Inae acaauru netonai, rai jaberoconein neeuruhane jaunte, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain niicha teeni eroranein neeurureein.

⁷Jataain baaso ichaechajeein ichaoretocooanne saijieeinte, itolere ichana nainihane jaan ichaain, quichao coreein, niicha ichanenu beebejihane coina canu telu Cana Coaunera. ⁸Nitohanein leeochoaauru, rai cachaneein nenacaauru amurijiriin baasonein chaque nelatenihanune saijieeinte, canu janijiin canu cocoaain Jorioniheichuru rai janiinacajelanaala caohacha icharihani Jesocurisitone que, caohati erenaa beebejihane coina canu raain nelu. ⁹Chaen techu niicha ichaneni itolere bana coitucueraelanaala asinojoonein nenea coarateein, inara que coitucueratihanune coina caletoe nii itolere Coauneranein nenea Cana Coaunera. ¹⁰Nitohaneinte ichaelu, ena caje coauneein janijiin niicha ranojoihunru aina cuaain, itolere niicha coitucui

ichana nainihane coaracuruha dedeeu mijiainetiin nenacaaurune coina. ¹¹Cana necoaauna ajiniha caje coauneen, chabana satonoelanaala inae nitohaneen icharihanine coina coausihalune jaunte, nii coaualune rijijieen rai Calaohi Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain ichae. ¹²Nii jaunte rai calaohi Jesocurisito aina cuaain inae rene turunaa nainerichaa-cheen, tonajelanaala acanihane esenetaacachene jaanu teranihane coitucuhin. ¹³Nii jaun nainiheeiche, inara coreniha caa caresero cuhane nihanune que nererojoecaain, inara relaunune jaan rijijieen neeichene jianeen neeichene, nenacaenejia inara rai caohacha ichaane ainun, que nelararajiaain neeichene coina.

**Naaonjoainte cana belaiite Cana
Curuaanaa Jesocurisito.**

¹⁴⁻¹⁵Nii corenihane, satiin rai cachaneen dedeeu, caa cana rai chauratane que, naaonjoaain laurilauri neinichaachene Inacaneen nena Cana Coaunera bajaranacoon neseonriaain. ¹⁶Jerichanejeeinnechu inara rai, Suujue aina cuaain chachana naineen laraajiin neeichene coina, acaihaniji rai jataain caohachaneen nena tiha inara suujuaune coina Cana Coaunera bajaau. ¹⁷Chaen inara suujuau ichaonaa nainiha esenetaaichene coreniha Jesocurisito Suujuene coina, nitohaneen nii jataain inara belaiha Jesocurisitone esenetaain, jerihane rijijieen neen sacuhichenete, ¹⁸satiin esenetaeraauru aina jiniiquiin, naaonjoaain itolere cautenu rijihuru ichaa cana belaiha Cana Coaunerane coitucuriquicheen. ¹⁹Nitohaneenne jataain coitucunaa nainichaachene amuritoheriin cana belaiha Cana Coaunerane coitucuhichene coina Cana

Coaunera bajaau, Aca Acaneen nihane coitucuhin, Acaacha cohajeen queecha jaeequiin neen leeocha coacuelanaala Cana Coaunera ainaacha neeichene coina.

²⁰Aihane jaun, Acaneen nihane coitucuhin Aca coroaecaachenete ne, jataain coaaucaachene amurijiriin cana aina cuaain itolere niicha ichana naineen ichana nainihane jaun. ²¹Jerichanejeein chu coroaecuruhine, rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain niicha ranojoihunru cachaauru, cana janonaa besaute que turuhanereen tiaain. Nitohanemiin.

**Cana Coaunera Suujue aina
cuaain ita jaberoco que
jaberoconaa rijijieen neeuche.**

4 ¹Nii jaunne Jesocurisito coreniha cau caresero cuhane netiin atiin inara rai aitoon, esinae rauhijiriin caohachaain inara suujua coaraain Cana Coaunera ranojoneen neeichene jaun nitohaneen ichaaoche. ²Leeochaauru amurijiriin nena coacuelanaala, leeochoauru belaaain, chatohanai ichaa chunocoha inara leeochoaurune niha natiin que inara suujua acateen abaantaain, jiniiquiin ita belaaain neeuche. ³Atiin rai Suujue aina cuaain inara corootajanihane aina, itolere bana jiniiquiin ita suujua rijijieen coacuhin jataain raotojoeen neeuche. ⁴Leinjiin Jesocurisito jaberocohachate iclesianeen ne. Jerichanejeein techu leinjiincha ne Cana Coaunera Suujue. ⁵Leinjiin Jesocurisitohachate Cana Curuaanaa ne. Leinjiinchate ne cana osa caje cana ichoteraanu canaacha esenetai. Jerichanejeein techu leinjiincha ne cana coulucohin cana cojunacatecuruhane jaan baotismo. ⁶Nii rijijieen techu leinjincha ne Cana Coaunera, satiin Inacaneen, satiin

ichoae neein, sатиn suujue cuhane neein aina cuaain itolere icharaneein.

⁷Nete laen tenaa jerihane jaancuru rai le cachanichaachene nainetiin aina cuaain cana que niicha icharatei ichaain nihacachene jaanu te. ⁸Nii quete:

“Dedeeu cuhinte jiniichaain caseteconeein nenacaauru amaain, cachaauru que niicha icharatei ichacuruhane jaanu te,” naain belu rai Quiricha Inoaensi cuhane.

⁹Nii Dedeeu cuhalune que aitohane jaante, jauriaanejeein cana rai chauratane que turuhin nihalune baiha, jelaiha cuhalu dedeeune que aite. ¹⁰Nii jeelai dede caje unaate, jelaiha dedeeu cuelu, Aca acaneein itolereenein dedeeu netonai Acaneein nihane coaratihane coina. ¹¹Acatechu, tabaauru sacuure-raauru cocoinae afosotoneein curuaatenajaain. Jana tabaaurute cocoinae *profetanein*, jana tabaauru nosa caje jianacoo neeururichaain cachaaurune beranein, jana tabaauru esenetaain rai cachanein nenacaauru beraicha fastoronein cocoinanajaen, jana tabaaurute acaauru relaeranuurune que cocoinae. ¹²Nitohaneente acaauru relae ita belaaain ita coroatajanein neeuruhane nefaa rai jaberoco iclesiane coina, ¹³jerihane rijijieein, jiniiquiin ita suujua rijijieein coacuhin niicha ichanenu ichaane coitucuhin nihacachene coina. Nitohanein nihacachenete laen, esinae rauhijiriin itolereenein jiniiquiin canaacha esenetai aina ijiin, aiha Jesocurisitone rijijieein nerichaachein. ¹⁴Inae laen aihuruha canaanainurune rijijieein, joareein cana suujua letonoacha ichajeein, joanreein cana relaera esenetaelanaanein nechu jataain baaso que cana coritana jeriha cachaauru baasonein ichaonacaaurune nihanatiin esenetaiaacachein. ¹⁵Nenacaeneentejian

caohachae, esinae rauhijiriin ita suujua rijitojoein, ita rai ereerejeein, jeriha Jesocurisitone rijijieein ijieein ichaohacachene caohachae, aca cana suujua temura rijijieein nihane jaun. ¹⁶Nii jaunte rai jaberocoenein nenea rijijieein neein ita suujua rijijieein coacuhin raotojoein nihacache. Nitohanein neeinte, cana rai niicha tei aina cuaain jiniiquiin canaacha ichana nainei ichacaachene aina raotojoein ijiin nihacache.

**Jesocurisito ainate, enachasine
ichaonaa que ichaohacache.**

¹⁷Atiin Jesocurisito corenihane, caa que inara rai erenaa jereeun. Jiaonriha inae nenacaaen aihuruha, Cana Coaunera coitucuuruhine rijijieein ichaohichene. Acaaurute joareein suujua letonohacha ichajeein, niicha ichai coitucuelanaa chachaaain neeure. ¹⁸Nii jaun coatiha niicha tei ichaonaa que ichaauruhi baasohacha coaauca acaauru suujuane jaun, nii niicha tei ichaonaa que jaolecooruhane jaun. ¹⁹Nitohanein nauhacaa acaauru suujuane jaunte, inae ichaonaa baaso que ichaohin, rai nichao colalajilanaala itolere baaso ichajeein ichaao. ²⁰⁻²¹Nete laen inara nabana nitohanein ichaohichene coataa, Jesocurisito coitucuhin neeiche, esinae rauhijiriin naitoonjoan aonaain tonoraain neeuche. ²²Aihane jaun nii jauriaanejeein inara ichao, nechu inara coritaa inara suujuane sacuha baaso ichajeein ichaohichene jaan jianein ichaaoche. ²³⁻²⁴Inarate inae nainequiche inaraacha coacui coreein, inara suujue coreein, naaonjoain ichaohin, nii ena jerihane rijijieein ichaohichene coina Cana Coaunera tenojoin ichaonaa que ichaohin, inae esinae rauhijiriin ichaonaa esine que ichaohichene coarateein neeichene caohachae.

²⁵Aihana jaun inae ita jaberoco que jaberocoanaa rijijieein nihacachene jaun,

le cachanequichene inae nainiheeiche inara amute cacha coritaachene. Chaelai que erenaa jeriquichene, esinaen rauhijiriin nohanelanaala aitocuche. ²⁶⁻²⁷Jiaonrihachu ita que nejerateein ita sonaa coacuhin neeichene. Itaque nejerateeichene nii rijieoritiin baitecuche. Coa inara suujua cuhane enoha moconajaerane jaanu tera tocohanein sonafaajein obaecache. ²⁸Asijiautoneein ichaorejeti, asijiauhane jianein amihaneinetete, chaelai sirijieecane, chalateraauru rai chaelai tenaa nainemii. ²⁹Jiaonriha erenaa baaso que ereeiche leeochoauru raine. Erenaa caohacha nejesina que ita rai ereeuchete, caohati erenaa que aitocochene aonaain, jeelai amuritoheriin esenetaain tonoraain neeuruhine aohanraauru cachaauru. ³⁰Inae ecu tihane bana, inara osa caje nichoteeichene coina jelai teein rai cachanequichene jaan cojunacanein inara cojunacatiha Cana Coaunerane jaan rai Suujue nocoeje chanuera tocohanein nena nainiheeiche.

³¹Jiaonriha obajeein, ita cotaairiin, ita que nererojoecaeriin, leeochoauru que ereein, naaonjoaain neeichene. ³²Charijieinteinti Jesocurisito coreniha, inara osa que suujua acateein ne Cana Coaunera, nii rijijieein ita que inara suujua acateein, jiniiquiin ita belaa in ichaaoche.

Chatohanein nainere ichaoha Cana Coaunera cachaaurune.

5 ¹Jataain inara belaa in rai calaohinein teein inara raa Cana Coaunerane jaun, inara netonai belaa in naitoonjoan tonoraain ichaaoche.

²Charijieein teinti rai coichana aina cutaain jataain cana belaihane jaun chaelai jujui mocohin que Cana Coaunera belaihurua saseredotecurune

rijijieein cana coreniha rai jaberoco telu Jesocurisito, nii rijijieein inara coichana aina cutaain jiniiquiin ita belaa in ichaaoche.

³Inae inara, rai cachanein neeichene jaun, inae nainiheeiche leeocho ene coacuhin, niheichu que ninichajejin, erenaa baaso que ereein, inaraacha lateeicha que coacuhin, barijiitiin, naajoain ichaonaa nainiheeiche.

⁴Jiaonriha erenaa baaso que ereein neeichene. Coatih cha que nelatejeehai niritiin iriha cachane. Nenacaantejian, niritiin erenaa coacuelanaala, Cana Coaunera corojeein ichaohichene caohachae. ⁵Inae coitucuhiche, sinijera-nelanaala nena ene aina ichaohin, erenaa baaso que ereein, niicha lateeicha que coacuhin, barijiitiin ichoae, nii Cana Coaunera aina Jesocurisito Cojoanona que ichaonaa nainihe. ⁶Jiaonriha rai suujua caje rocohin joanreein inara rai chaque iriha cachane tonoraain neeichene. Nitohanein joanreein rai suujua caje rocohin erenacaaurute, raujiaerilanaala casetecareein Cana Coaunera, rai aitoonjoan tonoraelanaala que jaolequiin aitocuruhane coreniha.

⁷Aihana jaun acaauru rijitiin ereein, acaauru rijijieein ichaonaa nainiheeiche inae inara. ⁸Inae nocohena tabai jana nena rijijieein ichaorejetocoichelune caje, ena Jesocurisito esenetaain naitoonjoan tonoraichene jaunte, inae nii nocohena caje jianacoon ena ichaohiche. Aihane jaun cojoeri jianacoon ichaohichene coarateein, ⁹chaelai lateein neeuruha leeochoaurune acaauru coroatajanein, esinae rauhijiriin baaso ichaelanaala, niheichu nohanelanaala, naaonjoaain ichaaoche.

¹⁰Atiin Cana Coaunera jerenohicha ichajejin ichaaoche. ¹¹Jiaonriha nii nocohenaanau nena rijijieein, chachae-

raauru cachaauru rijijieein ichaohichene. Acaauru rijijieein ichaonaa coacuelanaala, nii nocohena caje acaauru mitaauchete, acaauru netonai jianacoon mituhin, niicha ichai coaraain coitucuhin ichaauruhine. ¹²⁻¹³Jataainte coejenacaain benacatocojoelanaala nihanatiin, asinojoneein chachaain neure. Nete inae nii nocohena caje mitanajaaichene jianacoon neuruhane, jitariin niicha ichai coitucuhin coaraain neeurureein, inae jianacoon nocohena caje mituhin neeuruhane. ¹⁴Nitohanei que tejian: “Sininaa rijijieein neeichene caje inara nota jirichaauche. Ohin nitajeeichene rai neeichene caje Jesocurisito aina ichaaochete, inara que itolere coarateeinet, coaraain coitucuhichera,” naain ne erenaa. ¹⁵Aihana jaun chatohanei ichaquichene que necohalajiiin neeuche. Jiaonriha chacoitucuhi cacha rijijieein ichaohichene, itolere coitucuhin, itolere que nainaa in ichaauche. ¹⁶Atiin necohalajiiin neeuche, jataain baasoneein ichaonacaauru cachaauru cataaun ichaohichene jaun. ¹⁷Jiaonriha chacoitucuelanaala nenacaauru cachaauru rijijieein, joareein chachaain nena coacuhin neeichene. Atiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein inaraacha ichai ichaain ichaauche. ¹⁸Jiaonrihachu ajeeichene, nabana ajenaacha que coacuhin baasohacha ichajeein ichaohichene, inara ichao aasajeein neeichene coataa. Nenacaain tejian, ajenaa coacuelanaala Cana Coaunera Suujue jerenohi nejesinaacha que coacuhin, jerihane rijijieein ichaohichene caohachae. ¹⁹Nejesinajeein ita rai salmo beebejeein, nenatenanaja que nenateein, inara suujua aina cutaain Cana

Curuaanaa corojeein rachoojoeuche. ²⁰Itolere bana Cana Curuaanaa Jesocurisito aina cuaain, Itolere Inacanein nena Cana Coaunera coroaecuche itolere niicha tei coreniha.

**Raotojoeein sinijiera aina ichaauruhine
Jesocurisito ranojoihunru.**

²¹Jesocurisito que inara suujua acatequichene coarateein, jiniiquiin ita suujua rijijieein ita belaa in ichaauche. ²²Enecuru nihanatiin jeriha Cana Coaunerane rijijieein jerecuruha acaauru lanaaurune rijijieein neeuruhine. ²³⁻²⁴Charijieein teeinti niicha ranojoihunru iclesia neein nenacaauru coturineein niha Jesocurisitone jaun, rai jaberoconeein itolere neein jerihane rijijieein neure niicha ranojoihunru, nii rijijieein rai sinijiera coturineein neeuruhane jaun, rai lana jerihane rijijieein nere tonoraain ichaauruhine enecuru. Nii jeelai Jesocurisito techu, nii rai jaberoconeein nenacaauru iclesia ichoterateranein ne. ²⁵Charijieein teeinti rai coichana aina cutaain, jataain niicha ranojoihunru belaihan jaun, acaauru coreniha rai jaberoco telu, sohin jaaoruhane caina Jesocurisito, nii rijijieein rai coichana aina cutaain sinijiera jereein belaihuruhine acaauru lanaauru. ²⁶Nitohaneinte niicha ranojoihunru coulucoelu rai naitoonjoan aina cuaain, acau que camujuaain, ²⁷esinae rauhijiriin niicha ranojoi iclesia neein, jelai tein rainein que banijiaain necaohachaa in osa colane neeuruhane caina. ²⁸Charijieein teeinti ii rai caohachanu ichaain neei, nii rijijieein ii comasai rai netonai caohacha ichaain neeu. Rai comasai belaa in ichoai cachate, raaje rai caohachanu icha aicheein. ²⁹⁻³⁰Nihei chuni raajenihane rai jaberoco que nejeratein nei. Nitoha-

neenin nenea coacuelanaalate, raotojoein lenoneein, rai jaberoco colalajiin ichoae. Nii rijijieein techu, rai jaberoco rijijieein neeuruha niicha ranojoihurine jaun, acaauru colalajiin ichaolanajaen Jesocurisito. Canate nii jaberocooneein nihacache. ³¹Nii quete:

“Nii jaunte rai inaca aina rai neba naaonjoain ratiriin, rai sinijiera raain nereein cache, ita jaberoco que jaberocoanaa rijijieein neeuruhane coina,” nae Cana Coaunera Quiricha cuhane. ³²Niite asinojoin rijijieein nihane jaun, coitucunaa nainene chuni. Nene laen canu, aiha niicha ranojoinunru iclesia aina Jesocurisitone que aitoon. ³³Aihane jaun le cachaauru rai jabereco belaihanerijitojoein rai sinijiera belaihanerijitohine. Enecuru netonai rai lana que suujua acateein, niicha jerei rijijieein neeuruhine.

**Inaca ere tonoraain ichaauruhine
acaauru calaohichuru.**

6 ¹Ranunacuru, enamanaacuru, naaonjoaineeichene, Cana Coaunerane belaihanerijijieein inara inacaauru belaihanerijijieein neeuche. ²Jauriaa nejeein tonoraain ichaoha cachane, rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoate: “Ii inaca, ii neba, naaonjoainuri belaihu Cana Coaunera belaihanerijijieeine, ³raotojoei ichaonaa que nerausiaaejeein ichaohi,” naain ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁴Aihana jaun, inara acaauru inacaneein, inara belaihanerijijieein Jesocurisitone rijijieein, inara bereecuru baijiaelanaala belaihanerijijieein ichaane coataa suujuateein relaauche.

⁵Nii rijijieein chu caa cana rai chauratane que acaauru fatorooneein nenacaauru ere tonoraain, que suujua acateein, amurijiriin nenea coacuelanaala, que asinojoneein cha coacuela-

naala, naaonjoain neenin letoaane jaan ichamiin rai cache, Jesocurisito rai ichaane rijijieein. ⁶Cojuriu Cana Coaunera cachaneein neeichene jaun, jerihane rijijieein inara fatoroon icharatenohin ichaain neeuche. Jiaonriha nechu inara aina caohachaain nihane coina, notaracaacha caohachaain chachaain neeichene. ⁷Inara letoaane jaan ichaquichene, jiaonriha rai ichaquichene que coacuhin ichacache, Cana Curuaanaa Jesocurisito rai ichaquichene que coacuhin, corajein ichacuche. ⁸Fatoroon cachanein neenin, fatoroon cachanela-naala, naaonjoain netiin, caohacha ichaachane, rai cainarihani cana Curuaanaa, niicha ichai rijijieeine coitucuhin neeuche.

⁹Jana inara acaauru fatoroon nequichene, nii leechanein chuni coaraeniha Cana Coaunerane coitucuhin, nii inara que suujua acatein jeriquichene rijijieein neeuruha inara cachaaurune rijijieein, inara netonai acaauru que inara suujua acatein nii chatohanein acaauru tenaa coacuhelanaala, naaonjoain acaauru belaihanerijijieein, inae acaauru aina jiniiquiin Cana Coaunera cachanein neeichene coitucuhin.

**Jesocurisito aina cuain
laraajihururichaain niicha
ranojoihurine.**

¹⁰Jesocurisito aina jiniiquiin neenin, nii itolere que laraajin neeichene jaanu niicha teenu aina cuain, itolere que laraajin neeuche canejeraauru.

¹¹Nabana inara coritaa moconajaerane esenetaain neeichene coataa, que acatena nanequichene coina, inara bijiachune, inara rai Cana Coaunera tenojoi que acatein tonoraalanaala neeuche.

¹²Coatiha cana tocohaneein cachanein

bucuhin nenea, cana que nejerateein cana saruhin nihein. Acaaurute moconajaera letononeein dede caje uhin, nechu joanreein baasoneein cacha saruhin, Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru que niicha ichana nainei ichaane coina letononeein nenea neeure. ¹³Aihana jaun inara rai nitohanei acateein neeichene jaanu que, inara rai Cana Coauneraacha tei aina jatoroaain neeuchete, chatohaneein inara tenaa coaauca moconajaerane niha natiin, abaataain amuritiin neeiche. Inaen leesajeein jatoroaain neein amuritohichene, nii namuritoratena coacuelanaala neeuche.

¹⁴Nitohaneein namuritoratelanaala, niheichu nohanenea coacuelanaala, naaonjoaain neein esinaen rauhijiriin ichaohichene que necouhateein neeuche. ¹⁵Itolere bana jatoroaain neeuchete, Ena Nenea ichaonaanaja que jiniiquiin raotojoein neriquicheeinne coina beratenojoi beebejeiche amuhemujeein. ¹⁶Nii itolere caje inara ichoteratena nainera inaaraacha esenetai, moconajaera rai usi cofatojoi bujuatein caje inara ichoteratemiin. ¹⁷Jana inara rai Suujue tenojoi rai Nere, inara biji achune neeine. Jana nii jianacoon cha ujuaihonelanaala neeichene coina inara mitaera, inara asihoneein inara coturi bujuatera niha neeine, chatohaneein inara amuritonaa nainiha moconajaerane coataa. ¹⁸Itolere bana Cana Coaunera bajaebajajeein, rai

Suujue jerenohin rijijieein neeuche. Itolere que nainaain jatoroaain inara suujua corelanaala neein, satiin rai cachanein nenacaauru coreniha Cana Coaunera bajaauche. ¹⁹Bajaichene nainein, atiin canu coacuhin canu rai netonai bajaauchete, canu rai laraajiiin ereein nihanune jaanu teeine ne, aina laraajiiin ereein Aca cana osa caje cana ichoteranihane beebeje coitucuelanaala nenacaauru raite coitucuurumii. ²⁰Acate corenra niha canu tein rai naitoonjoan beebejihanune coina caletoaain ne. Nii corenihate caa caresero cuhane canu enoaauruhane jaun, ena caresero cuhane neeun. Chaque casilanaala, Acanihane beebejihanune coina canu rai atiin bajaauche.

Necoiha Faborone.

²¹Canu rai Cana Coaunera tenojoin amihanenea que casuujua rijijieein cacorataanera cana nejera Tiquicote, inara rai canuhacha ichai beein, canu ichaone maajeein bereein. ²²“Naaonjoaainne nihacaanu,” naain inara rai beein, inara suujua aninoaane coinane nii inara rene letoaaun. ²³⁻²⁴Cana Inaca Cana Coaunera, rai calaohi Jesocurisito aina esenetaain jiniiquiin ita belaaain raotojoein ichaoruha canejeraaurune jaannu teeine. Jerichanejeeinchu itolereenein, satiin belaaain naitoonjoan rijijieein jianelanaala nenacaauru canejeraauru rai, raotojoein neeuruhane jaanu teeine.

Filipoo nenacaauru rai

Faborohacha letoai

Caresero cuhane neein Filipoo
nenacaauru Cana Coaunera coitucuurera
rai laenaa Faborone

1 ¹Canuna Faboro neeun. Timoteeo
ainane Cana Coaunera Calaohi
Jesocurisito cachanein nihacaanu.
Satiin nii Filipoo neiniquichene Cana
Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetae-
raauru raina caa laenain letoacaanu.
Saain nii inara beraihurera ichauhe-
naauru, chaen nechu nii inara coroata-
janeraauru- diaconooru, naaonjoainuri
rai reein tiaaina caa letoacaanu.

²Raotojoeein neeichene coina, inara
belaain inara coroatajaneine Cana
Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa
Jesocurisito, naaonjoain.

**Cana Coaunera Ere esenetaeraauru rai
Cana Coaunera bajaaj Faborone**

³Inara coaaucaauinne naineeine,
“Nariha” naaun Cana Coaunera rai
inara coreniha. ⁴Cana Coaunera
bajaanunena, rachoojoein bajaau
inara rai, inara coroatajanihane coina,
⁵nunuhe caje coaauneein, Cana
Coaunera Calaohi Jesocurisito Ere que
cacha relaacache jiniiquiin ena
netojoeina jaun. ⁶Rauhijiriina
coitucuun, inara suujua rucujuein
coriha Cana Coaunerana jaunte, jericha-

nejeein rucuhejeein sacureein, enacoau-
neein turuha rai Calaohi Jesocurisito
nereein tiaan. ⁷Cacoichana aina cutaa
satiin inara belaihanuna jaunte ne carai
rauhi, nitohanein inara que
coaaucaauinne coina. Caresero cuhane
nihanune janate, cacoelaain cacorataane
Cana Coaunera. Chaen techu nii choae
tacaain, cocoainanacaaihuri acatiha
teen cacorataane, esinae rauhijiriin
jianacoo cana mitaera neein niha Cana
Coaunera Calaohi Jesocurisitone que
irihanune coina. Nii cacoratanihane
rijijieein inara coroatajanerichaa
Cana Coaunerane coitucuhanu.

⁸Esinae Cana Coauneraate coaraje,
inara belaa inara jeriha Cana
Coaunera Calaohi Jesocurisitone
rijijieeina jataain inara belaihun.

⁹Jeelai amuritoheriin Cana Coaunera
Ere coitucuhin, Cana Coaunera Calaohi
Jesocurisito jereein, ¹⁰nii que inara
suujua coarain, inara suujua coitucui-
chene coinana Cana Coaunera bajaau
inara rai. Nitohanein neeichenete
nenerein inara que cha, coaiteen
turuha Jesocurisitone bana. ¹¹Nitoha-
nihanete inara coroatajanereein Cana
Coaunera Calaohi Jesocurisito,
raotojoein jiniiquiin ita coroatajanein
leeochoaauru aina ita belaa in neeichene
coina. Nitohanein neeichenete,

caohatiin inara coroatajaniha Cana Coaunerane aina cuaain rai caohacha ichaquichene coaraain, nii coreniha Cana Coaunera coroaeca cuurureein cachaauru.

“Chanu nihei ohanune, jerichanetoheca carai,” naa Faborone

¹²Aonacuchena inara rai erete aonaquiche. Caresero cuhanete niqui caenoaain, cacairichaaure niqui. Nenacaeen tejian carausiaaeca catohaneein caetecure, nenacaeen jeelai amuritoheriin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito Ere beebelijhanu cau nenacauru raine coina. ¹³Nii jaunte Jesocurisito ere tonoracaunne coreniha, caa caseteco neein nihanune coitucuure saain Roma curuaanaa rai soondarooru, saain cau nenacauru, naaonjoainunru. ¹⁴Nitohaneein caseteco neein nihanune coitucuruhaneruhane jaunte, nii que nelararajiaain laraajiin nihei chaque casiirilanaala Cana Coaunera Ere beebjeeure cana nejeraauru Cana Coaunera coitucurera cachaauru.

¹⁵⁻¹⁶Tabaaurute caichoae ininaa coacuhin Jesocurisito ere beebjeeure. Leeochaaurute laen esinae rauhijiriin, suujua coaraain Jesocurisito ere beebjeeure cacoelaain cacorataanena jerena caun, laraajiin Jesocurisito ere beebelijhanune coreniha cau caseteco neein nihanune coitucuruhanu jaun. ¹⁷Nii caichoae ininaa coaauraurute, suujua coaraelanaala Jesocurisito ere beebjeeure, cacairichanaa jerena caaun niqui. ¹⁸Chanu nihei caohatoha nitohanai caraina jaun. Joaenreein cacha Jesocurisito Ere beebelijhanena nenacaeen rachoojoein nereeunni.

¹⁹Nitohanihana jaunna carai Cana Coaunera bajaebajaequichene coreniha cacoratanerihani Jesocurisito suujuene coreniha, raotojoein jianacoo miturichaaunine coitucun.

²⁰Nii jaunna chunei que necoejela-naala nihanune jereun. Jerichanejeein cuaajeein nenacaeen nauruta naurutaain Jesocurisito rijjijeein nihanunena jereun. Chanu nihei ohanune jerichanetoheca carai.

²¹Ichaojihanunena jataain Jesocurisito ere tonoraera neein niha cureeunni. Jana ohanunena jian nenacaeen raotojoein aina nereeunni. ²²Jana ainihanena carijieein atiin ichaojoein sacuhanunena, cana Curuaanaa Jesocurisito tenojohin amihanenaa ichana nainereeeunni. Chariji teeinti carai caohachare. ²³Tabaquena ohanune luhecaun, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito aina niha cuhanune coina. Niite laen jataain carai caohachare.

²⁴Nete laen inara caohachanu que caohachae carijieein ichaojoein sacuhanune. ²⁵Aihana jaunna jaiti ichaojoreeunni, inara coroatajani-chaaunne Jesocurisito ere esenetaain, tonoraain raotojoein rachoojoein jeelai amuritoheriin neeichene coina. ²⁶Nitohanihana jaunna coaiteen enacoauneein inara aina nereeunni. Nii banate raotojoein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coroaeriquicheein, caohatiin cana belaihana jaun.

²⁷Atiin coujurihu Jesocurisito coitucuera neein nena tocohaneein, inara suujua coaraain inara ichao que ichaaoche. Inara coaraana uhene rijjitojoeun niqui, nechaainti nainerichaaunni. Jana inara coaraa uhenihanune nihanatiin, jiniiquiin laraajiin Jesocurisito ere tonoraain neeuche atiin. Nii inara aina nejerenacauru coasijirilanaala raotojoein neeuche atiin.

²⁸Nitohaneein neeichenete chaque casineeichene coaracuruha inara aina nejerenacaurune, raajjenihane Moconajaera rene tacaa cuururichaine

coitucuha cuurureein. Nitohanein coitucuhinte esinae rauhijiriin Cana Coaunera coreniha jianacoo neechene coitucuha cuurureein, que acaauru notaarichain Cana Coaunerana jaun.

²⁹Coatiha raujiaain esenetaaichene coinaacha jianacoo inara mitaai Jesocurisito. Coreniha necairichanaane maajein abaantaain neechene cointe jianacoo inara mitae.

³⁰Ita rijitjoeinte necairichanaa abaantaain laraajihacache. Inarate necairichanaa abaantaanulu laraajiine coaraquichelu. Nii rijijieine chu nii inara rai beeuruhane tocohanein laraajiin enanetjoein necairichanaa abaantaain neeun.

Suujua coaraa Jesocurisitone rijijiein inara suujua coaraain neeuche.

2 ¹Inaderaaichene nihanatiin inara belain, inara coroatajanein, inara suujua laraajiaain, naonjoaan Jesocurisito suujuena jaun, ²ita belain raotjoein jiniquuin neeuche, coujurihu Jesocurisito ere tonoraera neein nena tocohanein. Aihuna inara coaracaanne, raotjoein rachoojoein ne.

³Coa leeochoauru choae ininaa coacuhin, leeochoauru que necohasitanaa coacuhin nihache. “Acaaurute jian cana amuritoherihure,” naaiche neechate caohachae.

⁴Coa inara caohacha nuhacha que coacuhin inaraacha ichai ichaain nihache. Leeochoauru rai netonai caohachanu quene maajein nelateneni coacuhin ichaain neeuche.

⁵Charijiein teeinti suujua coarae Cana Coaunera Calaoi Jesocurisito. Nii rijijiein inara suujua coaraain neeuche. ⁶⁻⁷Jerichanejoein Cana Coaunera rijijiein niha natiinte, Cana Coaunera letono neein cacha neein nejanoaa

natiinte, “Naaonjoaina Cana Coaunera rijijiein neeun,” naain erenelu.

⁸Nitohaneinte nejanoaain ichauhena neein letoaa Cana Coaunerana jaun, nere tonoraain leeocho ataibinae necojenaachara rijijiein coroso que ohe, Cana Coaunera rijijiein nihanaatiin.

⁹Nii jaunte satiin leeocho cocoinanacaihuri choae jauhecotojoeiriin Jesocurisito cocoinae Cana Coaunera, ¹⁰jataain cocoinanacai neein nihane coitucuhin, nere tonoraauruha saain dedeeu nenacaauru, caa chauratane que nenacaauru, saain cana asae nenacaauru, naaonjoaihunri nihanatiin nere tonoraauruhane cointe. ¹¹Jataain acaauru curuaanaanu que Jesocurisito tiha Cana Inaca Cana Coaunerane coitucuhin, “Iite Cana Curuaanaa neei, nitohanein jeriha Cana Coaunerana jaun,” naain ereeuruha saain caa chauratane que nenacaurune cointe satiin leeocho cocoinanacaihuri choae jauhecotojoeiriin Jesocurisito cocoinae Cana Coaunera.

Chauratane que nenacaauru rai cono rijijiein neeuruha Cana Coaunera esenetaaurerane

¹²Aihana jaun, caa ena inara caje coriaae inara caje nihanune jaun, inara aina nihanune bana quere tonorarae-tohichene amuritoheriin quere tonoraauche. Inara suujua coaraain, raotjoein Jesocurisito ere tonoraain neeuche atiin, inara casetecaa Cana Coaunerane coataa. ¹³Inara coroatajane-richaain Cana Coaunera, inara suujua coaraain nere tonoraain niicha jerei ichaquichene cointe.

¹⁴⁻¹⁵Chatohanai amihanenaa que inara letoaera nihane, nii inara letoaera que chaque ere lanaala raotjoein ichacuche, nabana baaso chaquichene

inara necoejechanuha chuneine coataa. Nechu aansai ataibinae cachaauru quete laurijiraquii neeiche. Aihana jaun coa nohaneein, cacha coritaain, asijiauhin, naosateein, naaonjoaain nihache, Cana Coaunera Calaoehineein neeichene jaun.

Aihute neneeine inara que tonaain baasoneein chaque erei. Cana Coaunera Ere tonoraachene corenihate jianacoo osa que lanaala neeichene coitucuha cuurureein nii inara curuhacaain nenacaauru, Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru.

¹⁶Nitohaneinte coitucuha cuurureein, ichaonaa tera Cana Coaunera ere que ereeiche acaauru raine.

Nitohaneein neeichenena raotojoeiin nereeunni, coaiten enacoauneein cau turuha Jesocurisitone, inacojoeiin laraajiin inara relaenihanune coitucurichaaunine jaun.

¹⁷Chanu nihei coaraain casohin cajaanruha Cana Coaunera Ere bihanu inara raine coreniha ne. Nenacaenna jian raotojoeiin nereeunni ohanune nihanatiin, atiin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraa curiquicheeina jaun.

¹⁸Nitohaneein raotojoeiin nihanune jaun, carijitojoeiin caniha raotojoeiin neeuche inara netonai.

Timoteeo letoanaa jeriha Faboro ne

¹⁹Jeriha Jesocurisito nena, enanecoojoa Timoteeo letoaaene rijitojoeun, inara coaraa uhane coina, inara coaraain chunocoha que carai beratihane raotojoeiin nihanune coina.

²⁰Coatiha nihei nii Timoteeo rijijieein coaaucaanne rijijieein inara caohachanu que coacuhin nei. ²¹Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitohacha jerei ichana amuritoheriin acaauruhacha ichana jereeicha que coaacuruha saain nii leeochoauruna jaun. ²²Nii coitucuhichene tocha-

neeinte caohatiin cacorataane Cana Coaunera Ere beenaa que nii Timoteeo, Fojiara coroatajanuha rai calaoehine rijijieeinte cacorataane.

²³Cha teeinti ichacurureein caniha cocoinanacaihuri. Inae nii coitucuhununa letoaaene rijitojoeun, inara coaraa uhane coina niqui. ²⁴Jeriha Cana Curuaanaana, canu netonai inara coaraa ureeunni enanecoojoa.

²⁵Caraita caohachare nii cacorataane-raannu que inaraacha letoailu cana nejera Efaforoto letoaanu ichoaichanihane. Acate laraajiin cacorataane camijianeoo que. ²⁶Cunaitihane coitucuhichena jaunte, nii que suujua rohecaeriin nihana jaun jataain inara coana jere. ²⁷Esinaete chuhisi rauhijiriin banejelanaala ninauhene neein cunaitelu niqui. Nete cairichaa-joaain coaraana jaun rautae Cana Coaunera. Coatiha leinjiin acaacha cairichaa-joaain coaraai Cana Coaunera, canu netonai nihanatiin techu cairichaa-joaain coaraana jaun rautae Cana Coaunera, ohane ena amuritoheriin jataain inaderaain nihanune coataa.

²⁸Nii jaunna letoanaa jereeun, luhecotariin turuhin inara coaraa uhane coina. Inara netonai coaiten coaraain raotojoeiin rachoojoeiin neeichene coina. Nitoanihanena canuhetonai raotojoeiin niha cureeunni. ²⁹Inara coaraa uhane, corojeein belaaen raauche, coujurihu Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha ita nejera neein nena tochaneein. Jerichanejin chu rijijieein nenacaauru belaihuhe. ³⁰Basijiiin lanajeje Jesocurisito jerenohin ichaane coreniha oha ne. Inara raajenihane canu coroatajanenaine neeichene janate, lunaa nitohanai ichana saijieein acaacha canu coroatajanelu.

**Ena nenea Cana Coaunera Ere
rauhi que acaauru relaa Faboro ne**

3 ¹Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuera neein neeichene jaun raotojoein rachoojoein neechera chasocuru. Jauriaana inara rai laenasihunlu niqui. Nena jerichanejeein coaiteen enacoaaneein caa laenaain letoareunni, raotojoein coitucuhin neeichene coina.

²⁻³Coaracuche, “Esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere tonorana jeriquichene, inara jaberoco cari sauhichenete neere,” naain inara coritaa nii nechu aansai, jaberoco cari saaurerane coataa. Nitoaneeinte niqui cojunacaocoa nitohanaine coina cacha relaelu Moisesa inoanlu niqui. Nete inae cau chauratane que turuha Jesocurisitone jaun, inae nene nitohanai, inae Jesocurisito Suujue que cana suujua cojunacatiha Cana Coaunerana jaun.

⁴Canuhetonaina Israeli nefoerate esine neein- Moisesa aitoonjoan tonoraera neein neeunlu jauriaa itolere amuritoheriin. ⁵Inae fosa janoniha nejanoaanune janate, cajabereeon cari jiununuhin moloorelu, Israeli esine nichaaun- Israeli niha canu inacane jaun. Canuna Beenjamiin lauri caje nefoeratenaa neeun. Ebereeo ere quete ereeure cafojiaraauru, jerichanejeeina chu acaauru rijijieein Ebereeo ere que ereeun. Canuna fariseeo neein Moisesa aitoonjoan rijijieein ichaera neein neeunlu. ⁶Casuuja coarihei amuneinne Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraaurera cairichae-riin nerejetoonu. Jataainna rauhijiriin Moisesa aitoonjoan rijijieein icharae-toonlu.

Nii jaunte caque chaque erenaa nainenelu chunei.

⁷Nitohaneeinte carai nelateenneein nelu carai nii Moisesa aitoonjoan niqui. Nena inae canu ichao coriha Jesocurisitona jaun, inae enene jianeun, inae nelateniha caraine jaun.

⁸Nitohaneeinte inae Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuhanune jaun, carai inae nelatene, nii jauriaa carai nelatei. Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraanuna jaunna jitariin nii itajeeun. Coatiha canu rai chaque nelatejeehai nii jitariin canuhacha itajei, inae que jaolecohaneun jaun. Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuhin ⁹aina nihanune coreniha inae chaque nelatihei nii jauriaanejeein nenea. Coatiha nii Moisesaacha aitoonjoan tonoraanune coreniha jianaco caeterihei Cana Coaunera. Jesocurisito esenetaanune corenihate, jianaco caete Cana Coaunera.

¹⁰⁻¹¹Aihana jaunna Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito suujua que suujuaquiin nihanune jereun. Acaihanejein nitohanein nihanunena coacuun. Charijiein teeinti necairichanaa abaantaain ohane caje ichanaain nelu Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito. Nii rijijieeina canuhetonai nenea jereun.

**Itolere jianeeinna satono que turuhane
rentiaain laraajiin nereeunni.**

¹²Coatiha, “Inae esinae rauhijiriin aca jerihane rijijieein nihanu,” naain irihanune jaun aitohaaun. Nena laen Aca jerihane rijijieein sacureeunni, caa baiha rijijieein nihanune coina.

¹³Coatiha, “Rijijieeinna inae neeun,” naanune caun aitohaaun. Itolere canuhacha icharaaetilu jianeeinna jelai choae jauhecotojoeriin laraajiin nereeunni satono que tiaain, ¹⁴Jesocurisito aina cuaain cana rai niicha teeni tihane coina cana raain nihalu Cana Coaunerane jaan raanune coina.

¹⁵Caitono tocohaneein coaaucaache-nete ne, esinae rauhijiriin cana suujua coitucuhin, Jesocurisito esenetaeraneein ijiin niha cana suujuane coina. Jana ainihanete, inara que nii coaratereein Cana Coaunera, inara netonai nii coaraain coitucuhichene coina. ¹⁶Nete laen inae nii coitucuujiyacachene rijijieein tonoraain ichaohacachene caohachae.

¹⁷Chasocuru charijieein teinti cha ichaain neeun, nii rijijieein inara netonai cha ichaain neeuche. Chaen nii aihacaanune rijijieein nenacaauruhacha ichai rijijieein cha ichaain neeuche inara netonai.

¹⁸Inae araai saain aitocooaun. Niite jataen canu inaderajae. Atinne coaiteen aitoreeunni. “Cana Coaunera coitucuhanu,” naainte niqui ere cacha tabaauru, nete satiin coreniha coroso que ohin nihalu Jesocurisitone saijieein aina nejeratenaa tocohaneein ichaaoire, joanreein necairichanaa abaantanaa nainecurenihane jaun.

¹⁹Nitohaneein ichaonacaaurute nitajiha cuurureein, necoejena charaneein ataibinae rijijieein ichaauruhana jaun. Cana Coaunera coacuelanaala, acaihanejein caa chauratane que nenacaauru itolereeicha que coacuruhane jaun. ²⁰Nitohaneein nihaacache laen cana. Dede curuaanaa neein niha cana Curuaanaa Jesocurisitona jaunte, dede cocoaichanein nihaacache. Aihana jaunte enacoaunein dede caje fauha uha nii jianacoo cana mitaera Jesocurisitone cohajihacache. ²¹Acate cana jaberoco coriha cureein culocohin rai jaberoco tocohaneein necaohacha que necaohachaain. Itolere amuritonaa nainihane jaan aina cuaainte nitohaneein ichareein.

Raotojoein inetono janonaa bana rachoojoein neeuche

4 ¹Nitohaneein rauhijiriin Cana Curuaanaa ere tonorauchera cacoelaichaauru chasocuru. Jatainna inara coana jeretoon. Inara ainana raotojoein rachoojoein neeun, quesenetaichene coreniha Cana Curuaanaa coitucuhichene jaun. ²Aonacuchena inara rai aitate, acaauru rai aitocoiche. Ita aina obaejerihuruhane jianeincha, jiniiquiin ita belaijieeincha neeuruhine, nii Ebodia, Siintique, enecuru, naonjoaihunri coujurihu Cana Coaunera coreniha cana nejera neein nena tocohaneein.

³Nii Filipoo nihanune bana saain Culemente, leeochoaauru, naonjoain aina cajiniichaain ichaonaa tera erena que amihaneeuruhane jaun. Acaauru curuaate inae laenanohinein ne ichaonaa tera- Cana Coaunera Quirichacuhane.

⁴Raotojoein inetono janonaa bana rachoojoein neeuche, Cana Curuaanaa Jesocurisito aina neeichene jaun. Aonacuchena coaiteen inara rai aite. Raotojoein rachoojoein neeuche.

⁵Aihute esinae rauhijiriin inara amute cacha belaina inaera cachanein neeichene coaraain inara coitucuurumiin saain cachaauru itolere bana. Inae cataainjia turuha Cana Curuaanaane.

⁶Jiaonriha aansijiin laojiori coreniha nererojoeaiche ne. Niha inara que chatohanane Cana Coaunera corajejin bajaain, rai beechete coitucuhine.

⁷Nitohaneein ichaquichenete, inara suujua rachoojiaa cureein Cana Coaunera, raotojoein neeichene coina.

Nitohaneinte itolere chaaauruhacha coitucunojoi amurijiriin raotojoein ichaonaanaja tereein inara rai Cana Coaunera. Nii Cana Coaunera tenojoin

cana suujua rachoojiaerate inara suujue suujuatereein Jesocurisito aina jiniiquin neeichene coina.

Coa cajihaneein inara suujua coaracache

⁸Satononejeeinne ena cuhane ichei caa que erereeeni. Coa cajihaneein inara suujua coaracache. Acaihanejein rauhi cuhane cuaain cana suujuatera erena que inara suujua ereein nii que coaoucuche. “Leeochaauru belaaïn, caohatiin leochaauru coaraain, caohatiin camijianeonee maajeein ichaaïn, naaonjoain nihanunete caohachae,” naain inara suujua tocharaaïn inara suujua coaracuche.

⁹Nii inara relaanulune jana aonaain esenetaaichelune tocuhaneein neeuche. Charijieein teeinti cuu nihanune bana quichao que ichaorejetoon, nii rijijieein inara netonai caohachaaïn inara ichao que ichaooche. Nitohaneein neeichene, inara aina niha cureein cana suujua rucuhera Cana Coaunera, raotojoeein neeichene coina.

Cairicheineein nihanune nihanatiina jerichanejeein raotojoeein nereeeni.

¹⁰⁻¹¹Tabiicha carajaain cacaoauquichene jaunna, Cana Curuaanaa coroaeejeun. Naaonjoaante, “Cacaoaucurenera,” coatiha naa casuujuane caaun caitono nihei, neniha chuni letoaichene jaannune jaun, cacaoalaichene jaannu coriqui letoaneeeichene coitucuhane jaun. Coatiha inara caje chaaelai bajaa caitono nihei. Cairicheineein nihanune nihanatiina jerichanejeein raotojoeein nereeeni. Inae nitohaneein nerelaain nihanune jaun. ¹²Aihanune banana necairichanaa coaraain neeun. Ai banana, chaque latijiojoi lanaala neeun. Nii jaunna itolere necairichanaa, mijitena, naaonjoaain ichaonaa que ichaonaa

coitucuhin neeun. Inae nitohanei coriaanune jaunna, neniha chaaelai caraine nihanatiin chaque tonajelanaala neeun. ¹³Jatoroaaina neeun, chatohaneein caetera nihane abaantaain nihanune coina. Nitohaneeinna joaenreein abaantana naineeun, casuujua lararajiaa cacorataaniha Cana Coaunera Calaoï Jesocurisitona jaun. ¹⁴Chaen caohachate ichaquiche, necairichaaecaunne jana canu rai coriqui letoaaïn.

¹⁵Coaaquiche chachu inara netonai natiin, taolu inara ratiriin Masedoniau cuhanune bana techu, inara Filipoo Jesocurisito ranojoneein neiniquichene coaiten carai coriqui letoaaichelu. Acaihanejein inaraachete Jesocurisito que cacha relaanune nunuhetihanune caje coauneein cacorataanera neein neeiche, Cana Coaunera Calaoï Jesocurisito que inara relaanune cainaera rijijieein. ¹⁶Atiin Tesalonecau nihanune jana techu, coroata sai cuhane coaiten le cachaauru cachaauru caje coriqui taojiajeein carai letoaaichelu.

¹⁷Coatiha cacorataaneeeichene coina caitono nihei. Nitohaneein cacorataaneeeichene corenhate jeelai choae jauhecotojoeriin nii cainaa cureein Cana Coaunera dedeeu.

¹⁸Ena cuhanena raaun latichaaunne amuritoheriin Efaforoto aina inaraacha letoai que jojohin. Nitohaneein inara suujua caje coauneein ichaquiche Cana Coaunera notaracaena jaunte, nii coaraain rachooje Cana Coaunera, nitohaneein ichaera cacha rautaana jaun. ¹⁹Nii jaunte chaelai lateein neeichene inara rai ecotiha cureein Cana Coaunera, Jesocurisito ere tonoraera neeichene jaun. Acaachate Cana Coaunereein nihana jaun nitohanai ichana naine.

²⁰Aihana jaun coanete Cana Inaca Cana Coaunera coroaeejein nihacache

inoaenlunetiin. Nii rijjijeein neeine
atiin.

**“Inara coaauca jera Faboro,”
naain beeuche.**

²¹Satiin nii cuu nenacauru
Jesocurisito coitucuurera rai, “Inara
coaauca jera Faboro,” naain
beeuche. Cau caniha Cana Coaunera
Calaohi coitucuurerate chu inara

coaacure. ²²Romanocuru
curuaanaa loreri asaae nenacauru
netonai techu inara coaacure,
saain cau nenacauru Cana
Coaunera coitucuurera netonai
techu inara coaacure.

²³Inara suujua laraajiaain, inara
coroatajaneeine Cana Curuaanaa
Jesocurisito.

Inae jianichaaun.

Colosau nenacaauru rai

Faborohacha letoai leinjiin

Chatohaneein neeiche Colosau neiniquichene.

1 ¹Canuna Cana Coaunera jerenohineein, rai Calaohi Jesocurisito letono- afosotoro Faboroneun. ²Jesocurisito coreniha cana nejera Timoteeo aina jiniiquiine caa quiricha laenacaanu, satiiin Cana Coaunera cachaneein, canacaanu suujua rijijieein Colosau Jesocurisito coreniha canacaanu nejeraneein neiniquichene rai. Cana Inaca Cana Coaunera jeelai amuritoheriin inara coroatajaneine jiniiquiin raotojoeein neeichene coina.

Jesocurisito esenetaeraaru rai Cana Coaunera bajaa Faborone

³Inara rai Cana Coaunera bajaacaanune naineeine, itolere bana: “Narihara Cana Coaunera,” naain Cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera coroaeaanu, ⁴aiha Jesocurisito esenetaain neein, satiiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru aina jiniiquiin ita belaaain neeichene coitucuhacaanune jaun. ⁵Inae dedeeu inara que banijiaain rucuhenojoeein nenea rariquicheeine cohajeiin neeichene jaunte, leeochoaauru aina ita belaaain neeiche. Cana osa caje cana ichoteraneein nenea erenea caohacha aonaquichene caje

coauneente, nii inaraacha cohajei sirichaaneein neeiche. ⁶Nii erenea inara rai beratenojoite, itolere chauratane sacutaain coitucuhin, inae rijijieein ichaaore cachaauru. Charijieein teeinti esinae rauhijiriin cana belaitoha Cana Coaunerane beeuruhane aonaaain, esinae rauhijiriin erenea nihane esenetaichelune rijijieein. ⁷Nii quete jeriha Jesocurisitone rijijieein inara relaaain nelu, nii jataain canuhacha belaineein nenea Efaforasi. Acate canacaanu amihaneon que canacaanu coroatajaneraneein, inara rai jeriha Jesocurisitone rijijieein cha ichaeraneein nenea ne. ⁸Aca techu canacaanu rai, inara suujuatiha Cana Coaunera Suujuene rijijieein leeochoaauru belaaain ichaohichene benaa belu.

⁹Nii jaunna coituhacaanune caje coauneein jianelanaala inara rai Cana Coaunera bajaacaanu, inara que jeelai amuritoheriin niicha jerei coitucueratein, itolere inaraacha ichai coitucuhin, rai Suujue jerenohin coitucuhin, naaonjoaainchene coina. ¹⁰Nii ainate Cana Curuaanaacha jerei rijijieein itolere caohacha nejesina ichaain neriquicheein, jeelai amuritoheriin Cana Coaunera coitucuhin coujuriu Cana Coaunera cachaneein nenea tocohaneein. ¹¹Nii coinana itolere

amurijiriin niicha ichana nainei aina cuaain, inara lararajiaa Cana Coaunerane, laraajiin nererojoeacela-naala neeichene coina bajaacaanu. ¹²Nii ainate rachoojoein, nii satii notaracae rai cachaneein nenacaauru rai niicha teenu- rai Cojoanonaa raain neeichene coina, inara rai teranuneein nena Cana Inaca Cana Coaunera coroaquiche.

¹³Cana Coaunerate, cana curuaanaaneein niha moconajaerane jana, caje cana ruluhin Cana Curuaanaa niha rai Calaohi Jesocurisitone coina rai Cojoanonaa que cana telu. ¹⁴Nii rai Calaohi corenihate cana osa caje cana ichoteratein, cana que suujua acatelu Cana Coaunera.

Ohalu Jesocurisitone corenihate Cana Coaunera aina raotojoein ichaohacache.

¹⁵Chabana Cana Coaunera coarahaacache niqui. Nete rijijieein nena- rai Calaohi Jesocurisito coaracaache. Acate, jauriaanejeein rai Calaoheinein nelu, itolere coaunaane ajiniha caje coauneein. ¹⁶Aina cuaain techu itolere dedeeu neenihuru, chauratane que neenihuru, chabana coanojoinelanaala neenihuru, chabana inanacaelanaala itolere ichana naineraneein itolere que mijiaaanein neenihuru, naonjoainuri coaunaeratelu Cana Coaunera. Satii niichurute rainein nihane coina, aina cuaain coaunanojoein nelu.

¹⁷Nitohaneeinte itolere ajiniha nenaanelu Jesocurisito. Chaen techu coreniha, Aca jerihane rijijieein neeure satii niicha coaunaauri. ¹⁸Chaen techu satii niicha ranojoein nenacaauru, rai iclesia neein neeure. Nii iclesiate Jesocurisito jaberoco ne. Jana nii jaberoco coturite jeelai Jesocurisitohacha ne. Aca techu itolere ajiniha nihalune rijijiein, aca satii

ajiniha o caje ichanaelu. Nitohaneeinte nelu, itolere que satii ichoaichateraneein nihane coina. ¹⁹⁻²⁰Jesocurisito aina itolere bana nena jerihane jaunte, aina cuaain satii itolere cana rai chauratane, dede, cana janonaa, naonjoainuri que neein, que nejeratenaaneein neeuruhane caje, aina raotojoein neeuruhane coina ichaelu Cana Coaunera. Niite ichaelu, coroso que rai coichana jahin ohalu Jesocurisitone aina cuaain.

²¹Jaurialute niqui Cana Coaunera cacha nelanaala aina inara suujua cuhane que nejeratenaaneein neeichelu, nechu baasohacha ichajeein ichaohichene jaun. ²²Nete laen inae enene, aina raotojoein rai cachaneein que banijiaaanein neeichene coina, inara que suujua acatelu Cana Coaunera. Nii coinat joanreen cacha rijijiein, atinanohinelu rai Calaohi Jesocurisito. Nitohaneeinte inara coluocoelu, nacatiha cha ujuaihonelanaala, osa colane neeichene coina. ²³Nete nitohaneein nena jeriquichene, inara rai benojoiniha ichoteratenojoein neriquicheeine jaanune jana, aonaain esenetaaichelune rijijiein, leinjiin acaacha cohajeein, leeocha ichana coacuelanaala neeichene caohachae. Nii jeelai inara rai beratenointe, satii chauratane sacutaain benojoineein ne. Chaen canu Faboro nichaunnena nii que cachaauru relaurera coroatajaneranein neun.

Jesocurisito cachaneein iclesiacuru coroatajaneranein niha Faborone.

²⁴Ena inara coreniha necairichanaa coaracaane jaunna rachoojoeun. Nii Jesocurisito jaberoco- niicha ranojoein nenacaauru- iclesiacuru coroatajanena quete Jesocurisito coreenraniha necairichanaa coaracae

cajabereeo. ²⁵Nitohaneeinte Jesocurisito cachaneein iclesiacuru coroatajaneranein nihanune coina, canu telu Cana Coanera, inara caohachanu que, inara rai niicha beratenojoi beebejihanu, aca jerihane rijjijeeine coina. ²⁶Nii niicha coitucuerateite inoaelu caje coauneein chuni que coitucueratela-naala asinojoneein sirilu Cana Coanera. Nete laen inae enene, satiin rai cachaneein neinichaachene que coitucuerate. ²⁷Nii jataain caohachaneein niha Jesocurisitonete, satiin Jorionelanaala nenacaauru que coitucuerate Cana Coanera. Nii asinojoneein nenea niicha coitucuerateite, Jesocurisitoneein inae inara suujueniha ne. Acaachate cohajeeiche.

²⁸Nii jaunna Jesocurisito que cachaauru relaacaanune, itolere niicha ichai coitucuhin ichacuruhane coina acaauru suujuatihacaanu, esinae rauhijiriin caohachaaain aca jerihane rijjijeein, Jesocurisito rai tenajaacaanune coina. ²⁹Nitohanei amihanenaa ichacaanune coina canu lararajiaain, itolere ichana nainichaaunne jaanu tiha Jesocurisitone ainana caa niicha icharatei ichaaain neeun.

2 ¹Laodiseau nenacaauru, chae inara, chaen chabana canu coaraelanaala nenacaauru- canu benea caje cacoitucuereraauru, naonjoainuri neeichene corenihane, jataain mainajeriin necairichaaun. ²Nitohaneeinne caohachaaain rai suujua lararajiaain, jeelai amuritoheriin jiniiquiin corajeein, itolere bana ita belaaain neein, nii chuni que Cana Coaneraacha coitucueratelanaala nenea- Jesocurisito coitucuhin neeichene coina jataain laraajihun.

³Esinae rauhijiriin Jesocurisito coitucuhin neeichenete, rai caohacha aina itolere coitucuhin neriquicheein.

⁴Nabana chuni inara coritaa raotojoeein

inara rai ereein, osa que inara saruhane jana, esenetaaichene coataane caa inara rai beeun. ⁵Inara aina canu jaberoconeein nenihanune niha natiine, itolere bana canu suujua cuhane inara coacuun. Nii jaunna jiniiquiin rauhijiriin inaraacha ichai ichaaain neein, Jesocurisito esenetaaichene jaun, aca jerihane rijjijeein ichaohichene coitucuhanune jaun jataain rachoojoeun.

Ena nenea ichaonaa teraneeinte ne Jesocurisito.

⁶Nitohaniane jaun jeriha Jesocurisitone rijjijeein ichaohichene coina esenetaaichelune jaun, itolere bana aca jerihane rijjijeein ichaaoche. ⁷Aihana jaun, leinjiin acaacha jerihane rijjijeein inara suujua aina cutaain ichaohin nii acaneein nenea rijjijeein ichaohichene coina inara relauruhalune jaan esenetaaichelune rijjijeein, itolere bana Cana Coanera coroaecuche. ⁸Itolere que necohalajiin neeuche, nabana nechu joaereen nichao que inara coritaaain nenea jereranihane, esenetaain neeichene coataa. Nii cacha coritaeraneein nenacaauru, coatiha Jesocurisitohacha jerei icharaneein neuruhi. Acaaurute nechu Cana Coanera coitucuelanaala nenacaauru cachaauru ichao que cacha relaaain, moconajaera icharatenohin icharaneein neeure.

⁹Jerichanejeeinte rai Inaca Cana Coaneraacha ichai ichana naineraneein ne nii rai Calaohi Jesocurisito. ¹⁰Nii jaunte Jesocurisito aina neeichene jaun, rai Inaca Cana Coanera aina netonai neeiche. Nii Jesocurisitote, itolere que laraajiin satiin Cana Coaneraacha cocainanojoneein nenacaauru Curuaanaanein ne. ¹¹Chaen techu inae Jesocurisito aina neeichene jaun, inae

cojunacatenohineein neeiche. Coatiha rai jaberoco que coujunacatenohineein neeuruhalu Jorioocurune rijijieein nihei. Niite inae necoriha inara suujuane jaun, inoaenlu osa que nesarujueein ichaohichene jianeein neeichene jaan cojunacaneein rauhijiriin Jesocurisito caje unaa neein ne. ¹²Nii atinaain conauteno-joineein nihalune caje ichanaalu Jesocurisitone rijijieeinte, inara atinaain inara itajihane rai niha osane caje, Curisito aina cuaain nichoteeichene coujunacaniha acauhanau teein baotisa-nojoineein neeichelu. Nitohaneeinte neeiche, niicha ichana nainei ichaain oo caje ichateralu Cana Coaunera esenetaain neeichene jaun. ¹³Inara Jorionelanaala neiniquichenete jauriaa inara jaberoco que coujunacatenohine-lanaala neeichelu, jauriaanejeein nena Moisesa tenojoi rauhi tonoraelanaala nitajenaanein neeichelune jaun. Nete laen inae ena, Jesocurisito aina jiniiquiin ichaohichene coina, inara rai ichaonaa teein ne Cana Coaunera, nii Jesocurisito cana osa caje cana ichoterateranein nihane jaun. ¹⁴Nii jauriaanejeein nena Moisesa rai rauhi tonoraenihacachene jaunte niqui, caseteco coaracaachene rai nihacachelu. Nete coroso que ohalu Jesocurisitone aina cuaain, nii itajeein nelu Cana Coaunera. ¹⁵Nitohaneeinte Jesocurisito aina cuaain, moconajaera aina rai letononein nenacaauru amuritheratelu Cana Coaunera, satiin coarajeeu-rera notaracae tenajaain.

Itolere dedeeu nenaacha que coacuhin neeuche.

¹⁶Aihana jaun, inara ichao que ichaohin, inara lenone que lenoneein, inara coco que cocohin, naaonjoaain neeichene, nihei chuni nii que ereein nena nainei. Jiaonrihachu nebetacanaa cojoanonaa

bitoaain neein, atene ujuarichuru bitoaain, naaonjoaauruhane rijijieein ichaohichene coina inara counujeeunruhane tonoraichene. ¹⁷Nete satiin necoreerein inae ecu tihane bana. Jana Jesocurisito tenojoi ichaonaa chabana necorerinaain, niheichu chabana satonorinaain. ¹⁸Jiaonrihachu baaso ichaa inara beein, acaauru rijijieein neeichene coina, inara rai aitiin neeuruha nii Cana Coaunera letono aanjeraauru letononiha nocoetiin, acaauru notaaca Cana Coaunerane beein, nechu jeriha acaauru suujuane rijijieein ichaohin necohasitaacha que nenacaaurune tonoraain neeichene. ¹⁹Jesocurisito cachanein rai suujua cuhane sirichurenihane jaunte, jeriha Cana Coaunerane rijijieein, jiniiquiin neein ita belaa in ichaohacahene coina cana teein niha Jesocurisitone saijieein ita caje neleruha cachane jerecure.

²⁰Jesocurisito esenetaain neeichene jaunte, inae nii jauriaanejeein inara relaauruhalune jaan jianeein neeichelu. Aihana jaun, inae nainiheeiche ichaauruha Jesocurisito coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein ichaohichene. ²¹⁻²²Nii jaiti Jesocurisito coitucuelanaala ichaohichene bana: “Jiaonriha dadaain, niheichu quiichene. Niheichu inara biji cuhane teberiana nainiheeiche,” naain dadaain quiichene caohatein inara relaauruhalune jaunte, nechu cachaauru suujua caje unaanein nihane jaun inae nitaje. ²³Esinaete chuhisi niqui rauhijiriin Cana Coaunera coitucuera rijijieein neein aitocure. Nete cana jaberoco cairichaeranein ne. Nii acaauru aitoonjoan osaacha que coacuhin nena caje cana suujua corenaa nainenihane jaunte, nii chaque nelatene.

3 ¹Nitohaneein inae ohin nitajena rijijieein neeichene caje Jesocurisito esenetaain neeichene jaun, rai Inaca Cana Coaunera aina jiniiquiin,

rai raotono nichajai que niha Jesocurisitone jaan- dedeeucha que coacuhin ichaaоче. ²Nii jaun, inae nainiheeiche Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru rijijieein coacuhin neeichene. Dedeeu nenacaauruhacha que coacuhin neeuche. Jiaonriha caa chauratane que nenacaauruhacha que coaauquichene. ³Nitohanihana jaun, inae jauriaalu nenea inara ichao que ichaoheeiche, ena nenea inara ichaote, Jesocurisito aina Cana Coaunera aina asinojoneein ne. ⁴Nitohaneein Jesocurisito, inara ichao sirichaneein nihane jaunte, inae ecu tihane bana nacoauneein turuhane bana, aina jiniichaain inara ocotilha ureein, aina jiniiquin necaohacha que ichaohichene coina.

**Jauriaanejeein nenea ichaonaa
aina ena nenea ichaonaa.**

⁵Aihane jaun, coaacuruha Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein coacuhin ichaohichene jianecuche. Jiaonriha joanreein ene aina ichaohin, quicha nejesina neein ichaohin, ene nejesinaneein ichaohin, naonjoaain Cana Coauneraacha rautaainelanaala nenea ichaain, chaelai siriquichene chunaain, naonjoaaincha que coacuhin ichaohichene. Nitohanei ichaonaate jataain cana ichao aasaatera ne. ⁶Nere tonoraalanaala nitohaneein ichaonacaaurute, jataain mainajein caseteaceratereein Cana Coaunera. ⁷Nii rijijieeinte inara netonai ichaorejetocoiche, jaiti necoreniha inara ichaone bana. ⁸Nete inae necoriha inara ichaone jaun, ita cotaairiin, ene aina ichaohichene coinaacha baasoneein coacuhin, inara amute cacha baijiaain, rautanacaai que ereein, naonjoaain ichaohichene jianequiche. ⁹Inae nitohaneein necoriha

inara ichaone jaun, jiaonriha jaiti necoreniha inara ichaone bana, inaraacha ichai ichaain, ita coritaain, naonjoaain ichaohichelune rijijieein ichaonaa nainiheeiche. ¹⁰Nitohaneente, ena nenea ichaonaa que ichaohin, ena nenea cachaneein nenea rijijieein, jeriha Cana Coaunerae rijijieein ichaohichene, itolereenein niicha jerei coitucuriquicheein. ¹¹Aihana jaun, coatiha chaque nelathei, Curieconein, Jorionein, Jorionelanaala, leeocha cachanein, cha coitucuelanaala cairicheineein, letononeein, letononelanaala, naonjoaain nihakane. Jesocurisito cachanein nihacanete, jataain itolere amurijiriin nelate.

¹²Jataain inara belaitohane jaunte, rai cachanein neeichene coina, inara janijiin inara raain nelu Cana Coaunera. Aihana jaun, coujurihu inara ichao coreein nenea tocohaneein esinae rauhijiriin cairichaaajoaain ita coaraain, ita coroatajaneein, leeochoauru amurijiriin nenea coacuelanaala, ita que nererojoecaelanaala, naonjoaain ichaaоче. ¹³Jiniiquin ita que nererojoecaelanaala neein, tonaain itaque ereein neeuruha chunocohacurune, que inara suujua acateein, naonjoaain neeuche, inara que suujua acatein nihalu Cana Coaunerae rijijieein. ¹⁴Itolere baaso caje inara suujua coreein, ita belaaain jiniiquin neeuche. ¹⁵Nitohaneein neeichenete, inara suujua raujiareein Jesocurisito, raotojoein neeichene coina. Nii cointate inara raain nelu Cana Coaunera, jiniiquin rai jaberoco rijijieein neeichene coina.

¹⁶Itolere bana inara rai Jesocurisitohacha beratei coaacuche inara suujua cuhane. Inara suujua que coitucueratilha Cana Coaunerae rijijieein, jiniiquin ita relaain, ita

suujua aninoain, chatohanai ichaain niha chunine coataa ita suujuateein, naonjoaain neeuche. Inara suujua aina cutaain Cana Coaunera corojeein, salmo que nenatein, itolere nenatena Cana Coaunera coroaenanaja que nenatecuche. ¹⁷Itolere inaraacha ichai ichaquichene, jeriha Jesocurisitone rijijieein aina cuaain ichacuche. Jerichanejeeinchu chaelai que ereein neeiche cacha raine, aca jerihane rijitoojeein ereein neeuche. Chaen chu, nii rai Calaohi Jesocurisito aina cuaain, rai Inaca Cana Coaunera coroaecuche.

Curisito ranojooinein nenacaauru ichao.

¹⁸Inara ene neeichene, inara lanaauru ere tonoraain jerecuruhane rijijieein neeuche, acaachate inaraacha ichanenineein ne, coujuriu Jesocurisito esenetaeraneein nenea tochaneein neeichene coina. ¹⁹Jana inara lananein inara comasaihuru belaaain neeuche, jiaonriha inara comasaihuru cotaairiin coaraqichene.

²⁰Canaanaihuru nihanatiin, rai fojiaraauru ere tonoraain neeuruhine. Nitohanein neite rautaaain coarae Cana Curuaanaa Jesocurisito. ²¹Jiaonrihachu, inara acaauru inacanein, inara bereecuru baijiaain neeichene, nabana caoacha coroaecuruhane jianecuruhane coataa.

²²Fatoroon letononeein nenacaauru, cau chauratane que acaauru fatoroonein nenacaauru ere tonoraain neeuruhine. Jiaonriha coarajeeuruhane notaracaacha acaauru belaihuruhane jerenacauncha acaauru ere tonoraain neeuruhane. Coaracurenihane jana nihanatiin, suujua aina cutaain, jerecuruha acaauru fatoroocurune rijijieein neeuruhine, nitohanein jeriha Cana Curuaanaa Jesocurisitone jaun.

²³Itolere inaraacha ichai ichaain

neeichene, esinae rauhijiriin corajeein ichacuche, inara amute cacha rai ichaquichene que coacuelanaala, Jesocurisito rai ichara rijitoojeein.

²⁴Inarate inae ecu tihane bana, inara rai aca cana Curuaanaa nihane rai niicha jerei ichara neein neeichene jaun, rainein nenea que inara coreterihani Cana Curuaanaa Jesocurisitone coitucuhiche raotojooein. ²⁵Nii choae tacaain coatiha nejelaunein chuni coaraain nihei Cana Coaunera.

4 ¹Inara, fatoroon neeichene, inara letonocuru aina caohachaaain inara suujua coaraain, rauhijiriin acaauru aina neeuche. Inara netonai leinjiin dedeeu nenea Curuaanaa letononein neeichene jaun, rai inaraacha ichai beeichene rai neeichene que nainaaain ichaaaoche.

²Itolere bana Cana Coaunera corojeein bajaee bajajeein itolere que nainaaain ichaaaoche. ³Canacaanu rai netonai Cana Coaunera bajaachete canacaanu rai acuujuu joracaaine ne itolereenein kuhin Jesocurisito que Erenaa coitucueraelanaala nenea- niicha beratei beebejihacaanu. Nii coitucueraelanaala nenea Erenaa canuhacha beebejei corenihane, caa caresero cuhane neeun. ⁴Cacoreniha Cana Coaunera bajaachene raotojooein aohana nainecuruhane coina, rauhijiriin nii Erenaa beebeje cachaauru rai.

⁵Chaen techu Cana Coaunera coitucuhichuru que caohacha nejesina ichajeein itolere bana ichaohichene coaratein, caohachaaain coacuhin nii canaacha esenetai que acaauru rai raotojooein beebejeeche caeneenejelanaala. ⁶Nitohanein ereeichene raotojooein ereeuchete itolere bana rautatiin aonacurumiin aohanraauru. Chaen tonaain ereeuruhane nihanatiin, raotojooein baaso coacuelanaala acaauru tonoraain neeuche.

Necoiha Faborone

⁷Canu suujua rijijieein, Jesocurisito icharatenohi amihanenaa que cacorataa-nera- jataain canuhacha belaa- Jesocurisito coreniha cana nejera Tiquicote, inara rai canu benaa bereein. ⁸Nii coinane inara rene aca letoaaun, inara rai: “Naaonjoaaine nihacaanu,” naain inara suujua lararajiaane coina. ⁹Ainate uhe inara laurijiranein nenaalu- jataain canuhacha belaa- Jesocurisito coreniha cana nejera Onesimo. Acaaurute inara rai caaelai benaa beeurureein. ¹⁰Canu aina caresero cuhane nena- Arisitarocote, inara coacue. Chaen Berenabean calaohiriji- Maroco netonaite inara coacue. Inae inara rai bihanulune rijijieein, inara rene bedainiha nii Marocone raotojoein raauche. ¹¹Chaen techu Josto neein acaauruhacha curuaatei- Jesoso netonai inara coacue. Acaauruhachate canu araaichuru- Jorioocuru caje, Cana Coaunera icharatenohi amihanenaa que cacorataa-neranein, jataain canu suujua nunaeranein neeure. ¹²Inara laurijiranein nenaalu Jesocurisito cachanein nena- Efaforasite inara coacue. Acate itolere bana inara rai Cana Coaunera bajaee bajaenaja que, leeocho ichana coacue- lanaala itolereenein Cana Coauneraacha jerei ichaquichene coina. ¹³Canune

nitohanein, Laodiseau nenacaauru, Erapolisiu nenacaauru, chaen inara, naaonjoaineeichene que, jataain coaauunajaoca nii Efaforasine coarajenajacoon. ¹⁴Canuhacha belaa-inein nena- docotoro Locasi netonaite inara coacue, chaen Demasi netonai.

¹⁵Laodiseau nenacaauru Jesocurisito coreniha cana nejeranein nenacaauru rai acaauru coaaucaanne beeuhe. Chaen Ninfasi aina rai loreri asaae netaojianacaauru coaaucaanne beeuhe. ¹⁶Inae nainain caa inara rai canuhacha laenai quiricha reretaain coaraquichene nainaquichene, Jesocurisito ranojonein Laodiseau nenacaauru rai letoaauchete, acaauru netonai reretaain coaracurumiin. Acaauru netonai, acaauru rai quicha letoai quiricha, letoaauruha inara rene ne, reretaain coaracuche inara netonai. ¹⁷Chaen Arquivo rai: “‘Atiin ichei Cana Curuaanaacha icharatei amihanenaa ichaauje, nii icharatiha- lue rijijieeincha.’ naainte ichei nere letoae Faboro,” naain beeuhe.

¹⁸Inae satonotichaaunne raine Canu Faboronichaaune caraajenhane, caa quiricha cuhane inara coaaucaanne laenaun. Atiin Caresero cuhane nihanune que coaacuche. Jeelai amuritoheriin inara coroatajanemiin Cana Coaunera.

Tesalonecau nenacaauru rai

Faborohacha letoai leinjiin

Tesalonecau nenacaauru rai laenaauruha Faboroorune

1 ¹Canuna Faboro neeun. Inara raina Siribano, Timoteo, naonjoain nichaanunena laenaain letoarichaanuhin. Saain nii Tesalonecau nenacaauru Cana Coaunera rai ita taojiaera neeichene raina caa laenaain letoacaanu. Saain nii Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoain coitucuhin neeichene raina caa letoacaanu. Inara belain, inara coroatajaneine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naonjoainte raotojoeiin neeiche.

²Cana Coaunera bajaacaanune naineeina, “Nariha,” naain coroejeein, inara rai bajaacaanu inara coroatajanejeiin sacuha Cana Coaunerane coina.

³Nitohaneina inara coacuhin nihacaanu, Cana Inaca Cana Coaunera bajaacaanune naineeinna rauhijiriin inara coroatajanerichaaain Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone esenetaain, caohachaaain laraajiin necairichanaa abaantaain amihanein leeochoaauru belaaain neeichene jaun.

⁴Coichana aina cutaainta inara belai Cana Coaunera. Aihana jaunna, janijiin Cana Coaunera ranojoneein neeichene coitucuhacaanu.

⁵Coatiha joanreen erenaa rijijieein nihei caa cacha relaacaanune jaan Cana Coaunera Ere. Mijiaainetiinte cacha suujua que tacaе, nitohanein tiha Cana Coaunera Suujuene jaun. Nitohanihana jaunna esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere neein nihane coitucuhacaanulu.

Inarate canacaanu ichao coitucuhiche, inara aina nihacaanune bana inara nota que canacaanu coaraquicheluna jaun. Nenacaen inara caohachanu que tejian canacaanu coaraquichelu inara nota que, jerichanejeein caohachaaain ichaohichene coina.

⁶Nii jaunte jerichanejeein canacaanu ichao rijijieein, Cana Curuaanaa Jesocurisito naonjoain rijijieein inara netonai inara ichao que ichaohiche. Nitohanein caohacha ichaaain ichaohichene corenhate inara rohecaain, inara cairichaerihure niqui, nete inara coroatajanein naonjoaan Cana Coaunera Suujuene jaun, raotojoeiin rachoojoeiin Cana Coaunera Ere aonaain tonoraache atiin.

⁷Nitohanein atiin laraajiin necairichanaa abaantaain raotojoeiin neeichene jaunte, inara coitucuuruhana jaun, jerichanejeein inara rijijieein ichaonaa caohacha que ichaonaa coaacure saain Masedonia, Acaiha, naonjoaihunri nenacaauru Cana

Coaunera coitucuureru. ⁸Nitohaneente Masedonia batane, Acaiha batane, itolere sacutaain Cana Curuaanaa Ere coitucuerateechene jaun, esinae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaain rauhijiriin nere tonoraain neechene coitucuure itolere neein. Nitohanein itolere neein raotojoein inara coitucuruhanu jaunna, inae cha que erenaa nainenihacaanu canacaanu inae.

⁹Nii jaunte inae acaauru rai cha que irihacaanune latecurene, jauriaa nejein inara rene turuha uhacaanune jana, canacaanu belaaain, canacaanu raain, canacaanuhacha beebejei Cana Coaunera Ere esenetaain tonoraain, nii enuha caje cacha chanohinein nena inara coaunera niha inaraacha tei jianein raatiriin, esinae rauhijiriin nii ichaohin nena Cana Coaunera Esine Ere esenetaain tonoraain, nii beebejeeiche leeochoauru raine coitucuruha itolere neeina jaun.

¹⁰Chaen techu enacoanein dede caje turuha uha nii Cana Coaunera Calaochi, nii oo caje Cana Coaunera ichatenohin Jesosone cohajeeichene beebejeeure. Nii Cana Coaunera Calaochi Jesosote cana casetecaeratihane rai niha Cana Coaunerane jana jianacoon cana mitaeranein ne.

Tsalonecau namihaneeo ichaa Faborone

2 ¹⁻²Nii coitucuhichene tocohaneeinte jauriaa nejein Filipoo turuhacaanune jana, canacaanu batohin, canacaanu necoejehanuhin, canacaanu que jaolecoorua natiinte, inae enene esinae rauhijiriin aitocoanune coitucuure. Nii coitucuhichene tocoaneeinte canacaanu aina nejerateeuruha nii Tsaloneca cocoaichacurune jana, canacaanu coroatajane Cana Coaunera, acaauru que casilanaala laraajiin inara rai nere bihacaanune coina.

³Nitohaneina joenreein caje rocohin inara relaenihacaanu. Nitohanein

rauhijiriin aitocoaanu natiinte canacaanu ataibinaene beein, naaonjoaaunre canacaanu belaiheichuru, chaelai chunei coritana coacuhin joenreein canacaanu ereniriaala que aitona rijiitiin.

⁴Canacaanu suujua coarajihana jaunte, canacaanu letoae Cana Coaunera, jianacoon cana mitaain, Cana Rai Ichaonaa Tera Nere bihacaanune coina. Coatiha canacaanu belaaain niha cachane jerena caaun cacha relaaain nihaacaanu. Canacaanu belaiha Cana Coaunerane jerena caaunna jerihane tocohaneein cacha relaaain nihacaanu.

⁵Nii coitucuhichene tocohaneein, coatiha canacaanu coretequichene coina inara belaihaacaanu. Esinae Cana Coaunerate coaraje.

⁶Canacaanu cocoaain canacaanu letoain niha Cana Coaunera Calaochi Jesocurisitona jaunte niqui neere canacaanu rai rauhi. Nena “Naaonjoain canacaanu que suujua acatein neeine cachara,” naain erenihacaanu inara rai nihanatiin. ⁷Nechu jataen joenreein cacha rijijieein turuhin, canacaanu nerotohin inara belaaain inara jana amuhemuhecaanulu. Charijieein teeinti bereecuru belaaain fojiae neba. Nii rijijieeina inara belaaain inara relaacaanu. ⁸Coatiha Cana Coaunera Ereeicha que inara relaacaanuneeicha coina turuhin inara aina nihaacaanulu. Inara netonai canacaanu ichao coaraain jerichanejein canacaanu rijijieein ichaohichene coina itolere necairichana abaantaain turuhin nihacaanulu, canacaanu coichana aina cutaain inara belaaain nihacaanune jaun.

⁹Jauriaana janotiinnetojoein, laraajiin mainajein amihaneraetoacaanulune coaauquiche chachu natiin. Nitohaneina canacaanu raajenihane amihanein, coreniha canacaanuhacha

latei coreteen, Cana Coaunera Ere beebejein ichaorejetocooaunlu, nabana inara cairichaacaanune, chaelai que latejihojoiriin neeichene coataa.

¹⁰“Baaso chaainjene nihacaanu,” naain iriha cacha natiin, chatohanein baaso chaain nihaacaanu. Inara, Cana Coaunera, naonjoain neeichenete rauhijiriin canacaanu suujua coaraain, Cana Coaunera coitucuera neeichene que canacaanu suujua acatein nihacaanune coarajerejetocoichelu. Nii jaunte nene nihei chaelai que ujuaitein canacaanu coulurujiha chuneine jaannu.

¹¹Nii choae tacaainachu calaohi suujua nunaain lararajiaa inacane rijijieein inara suujua nunaain lararajiaain nihacaanune coitucuhiche.

¹²Nitohanihana jaun, coujuriu Cana Coaunera coitucuera neein nenea tocokanein rauhijiriin ichaoche, nii jauriaa inara rai aitocoaanulune tocokanein raotojoein rachoojoein aina neeichene caina inara cotijiaain nihalu Cana Coaunerana jaun.

¹³Coatiba joenreein cacha ere aonajenea rijijieein Cana Coaunera Ere aonajiheeichelu inara rai bihacaanune jana. Nii jaunna Cana Coaunera bajaacaanune, “Nariha,” naain bajaacaanu. Nii caje coauneente esinae rauhijiriin caohachaain inara ichao coreein ichaohichene coaratein neeiche. Nitohanihane cajete esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere nihane que necoarate.

¹⁴Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraichene corenihate inara aina nejerateurelu inara araaichuru. Nii rijijieein techu nii Jodeau nenea Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere tonoraaurera aina nejerateurelu acaauru araaichuru Jorioocuru. ¹⁵Nii Jorioocurute acaauru rai Cana Coaunera ere beera inoansi sohin jaaoruhane

rijijieein Cana Curuaanaa Jesoso sohin jaaorera ne. Nitohaneeuruhana jaunte acaauru aina nihacaanune bana canacaanu sitaurelu. Nihei aansijieei-niji Cana Coaunera jerenohin ichana coaacuruhi, nechu satiin cacha aina obaejeriin ichaauruha neechate laen jerecure. ¹⁶Nii jaunte jianacoon mituhin neeuruha Jorioniheichurune caina, Jorioniheichuru rai Cana Coaunera Ere benaa jerichaanune, caohateure. Nitohaneeuruhana jaunte jataen mululuhin osaquiin neeure. Nii jaunte tabiicha acaauru abaantana nainene Cana Coaunera. Nii jaunte inae cuu tihane, nii core coaraa cuurureein acaauru notaanaa.

Coaiteen Tsalonecau turuha cunaa jeriha Faboro ne

¹⁷Inara caje amuhacaanune caje coauneena, inara coacuhin nihacaanu. Carajaain ita coarinihacache natiine jericha nejeen inara coacuhin nihacaanune jaun, inara coaraa uhene rijitojoihacaanu.

¹⁸Inara coaraa unaa jerichaanune naineeinte canacaanu acate Moconajaera. Canuna Faboro neein caraaje nihane inara coaraa unaa jereun araa saain.

¹⁹Inae coaiteen cau turuha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone banana, raotojoein rachoojoein nereunni, cacoreniha coitucuhin rai cacha neeichene jaun. ²⁰Nii jaunna esinae rauhijiriin raotojoein rachoojoein nihacaanu.

3 ¹Jataenna inara coaraa unaa jeretohacaanu niqiu, nena nainenerichaanuhin. Nii jaunna cau Atenau nerichaanuhin. ²Acaihanejein cana nejera Timoteeochana letoarichaanuhin inara coaraa uhane caina. Acate Cana Coaunera letononein canacaanu

coroatajane, Cana Coaunera Ere benaa que. Nii jaunte inara coaraa ureein, inara suujua lararajiaain nihane, nii aina nelararajiaain, inara suujua nunaain neeichene coina, ³nabana chatohaneein nejelau suujua cuaain niha chuneine coataa. Inarate raotojoein niriinanai coitucuhiche. Saain nitohaneein necairichanaa coaraain nihacache nete ne. ⁴Nii inara aina nihacaanune bana, inara rai aitocaaanulune tocohaneeinte nelu cana suujua reroecaeraauru. Nitohaneainte situelu, nii coitucuhichene tocohaneein. ⁵Nitohaniha jaunna inara coarateeunlu. “Esinaete chuhisi rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere esenetaain tonoraain neeure,” naain nitohaneein coitucuhane jereca caunna inara coarateeunlu. “Baaso que sarunajaain niha Moconajaerane, baaso chaain neeuruhane inacojoein inachujian acaauru rai Cana Coaunera Ere benaa que amihanihacaanulu,” naanune jaunne, inara coarateeunlu, nitohaneein coitucuhanune coina.

⁶Nii jaunna nitohaneein esinae rauhijiriin Cana Coaunera Ere esentaain, tonoraain ita belaaain, raotojoein neeichene coitucuun, inara caje turuhin biha Timoteo canacaanu raina jaun. Chaen techu canacaanu belaaain canacaanu coacuhin, canacaanu coana jeretohichene be. Inara coana jeretohacaanune rijitjoein canacaanu coana jeretohichene be canacaanu rai.

⁷Nii jaunna necairichaacaanu natiin, raotojoein nii que nelararajiaain atiin rachoojoein nihacaanu. ⁸Nitohaneein rauhijiriin Cana Curuaanaa ere tonoraain neeichene jaunna, cha que tonajelanaala nihacaanu. ⁹Nii jaunna inara coreniha, “Nariha jataen,” naacaanu, Cana Coaunera notaracae.

¹⁰Nii jaunna janotiin netojoein Cana Coaunera bajaain nihacaanu, canacaanu coroatajanihane inara rene turuhin inara rai beebjihacaanune, jataain jelai amuritoheriin esenetaain queecha jaaequiin neeichene coina.

¹¹Aihana jaunna canacaanu coroatajaniha Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naaonjoaine jerichaanu inara coaraa uhacaanune coina. ¹²Inara coroatajaneine Cana Curuaanaate jelai amuritoheriin esenetaain, tonoraain neein ita belaaain, cachaauru belaaain, naaonjoaain neeiche inara belaichaaunne rijitjoein.

¹³Aihute nitohaneein rauhijiriin inara suujua coaraain ichaohichene jana inara eruhine Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito, rainein nenacaauru aina turuha uhane bana.

Nitohaneein ichaoha cachane jeriha Cana Coaunerane

4 ¹Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuera neeichene jaunna, atiin inara rai aitorichaanuhin, nii jauriaa inara relaacaanune rijijieein ichaohin neeichene coina. Nenacaenjian jelai choae jauhecotojoeriin neeichene coinana aitocaaanu, nitohaneein jeriha Cana Coaunerana jaun.

²Inarate nere coitucuhiche, canacaanu que inara relaeratiha Cana Curuaanaa Jesocurisitona jaun. ³Acaiha nejein nere tonoraaiiche neechate jere Cana Coaunera. Nabana ita raelanaala ene aina ichaojeraquiiin niha chuneine coataa. ⁴Acaiha nejein sinijiera ainaacha ita jereein jiniiquiin suujua coarain niha cacha nete caohachae. ⁵Caohachaa, Cana Coaunera coitucuu-ruhi rijijieein inara suujua coarihei amunein neeichene. ⁶Coa nejesinajeein ita coritaain ita shaquiiin nihache. Nitohaneein neinihanete banajelanaala

choae osa nalutiareein Cana Curuaanaa, nii core coaraain nihane coina, nii inara rai aitiin inara relaain bihacaanulune tocohaneein. ⁷Coatiha canaacha jerei ichaechajeein ichaonaa coina cana cotijiaain, cana raain niheilulu Cana Coaunera. Rauhijiriin cana suujua coaraain ichaohacachene coinete cana raain nelu Cana Coaunera. ⁸Cha teinti, caa inara relaacaanune jaan batoo. Nihei canacaanu batoha aitorinaain. Nechu nii rai Suujue que cana suujua lararajiaera Cana Coaunera batohate aitoreein.

⁹Jiniiquiin raotojoeiin ita belajijeein saain itolere cacha belaa ineeichene coina, inara relaa Cana Coaunera jaunna, inae nii que inara relanaa nainenihaana. ¹⁰Nitohaniha jaunte, saain Masedonia nenacaauru Cana Coaunera coitucuurera belaa ineeiche. Nii jaunna jelai choae jauhecotojoeriin inara suujua coaraain inara amute cacha belaa ineeichene jereun. ¹¹Inara letoacaanune tocohanein raotojoeiin ichaohin, nihei casaje que erena coacuelanaala inara amihaneecha ichacuche. ¹²Aihute inara que suujua acatein naaonjoan-ruhine Cana Coaunera coitucuruhi.

Coaiten turuha uha Cana Curuaanaane

¹³“Naaonjoaante neeure Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaain onacaauru,” naain inara netonai coitucuhicheneja jerichaanu. Nabana cha coitucuneeichene ohin naaonjoan chuneine, nabana Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru rijijieein jataen tabai inaderanaa que inaderaain neeichene coataa.

¹⁴Charijieein teeinti, ohin ichanae Cana Coaunera Calaohi Jesoso, nii rijijieein techu aina ichanaa cuurureein esenetaain onacaauru.

¹⁵Nii jaunna inara rai aitocooaanu, cacha relaa Cana Curuaanaane rijitoejin. Cha teeinti, coaiten turuha uha Cana Curuaanaa neren tiaain ichoae, nii ichoachaniha onacaauru ajiniha Cana Curuaanaa aina niha curinaain. ¹⁶Letonocuru- anjeraauru curuaanaa que beratiha Cana Coaunera- nete inae toniha Cana Coaunera rai jaihane jana, dede caje fauha uha nii Cana Curuaanaane, ichanaa cuurureein esenetaain onacaauru. ¹⁷Nii baihate acaauru aina jiniiquiin nihacachene coina, dede sacari jana Cana Curuaanaa aina ita ruhini curichaacheein jiniiquiin. Nitohanihanete Cana Curuaanaa aina niha curichaacheein cha bana satonoe-lanaala. ¹⁸Aihana jaun caa erena que ita suujua lararajiaain neeuche raotojoejin.

5 ¹“Naaonjoain banate turuha ureein Cana Curuaanaara,” naain coitucuhichene tocohanein. ²Nii coitucuhichene tocohaneinte cha coatajeniha chuneine jana turuha ureein. Charijieein teeinti janotiin turue asijiauto. Nii rijijieinte turuha ureein. ³Nitohanerichaine banate, “Jataain raotojoeinte ichaohacache. Coatiha nihei cana que nejeratein chatohanein cana ichao itajeranu,” naain ereein neeurureein Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru. Nii lacuritiinte caseteco coaraa cuurureein luhecotariin, acaauru casetecaa Cana Coaunera ne. Nihei chunijihun cuhin nichotena naa necururinaain. Charijieein teeinti, canaanai sirihane, inae saa rai batenene, rai cunaane, cuna caje nichotena nainene. Nii rijijieein techu luhecotariin cau turuha Cana Curuaanaane acaauru casetecane nii cuna aonacurureein. ⁴Jana inara laen nesoona coariheecheein, cohajeichene jana

tururichaaina jaun. ⁵Cana Curuaanaa jerenohin coitucuhin tonoraachene jaunte, jiichoo conaera- cono cachanein neeiche. Coatiha Cana Curuaanaa ere tonoraauruhi rijijieein nocohenaana nenea cacha neein nihaacache. ⁶⁻⁷Nii jaun nainihe ninauhene neein ajenacaauru rijijieein nihacachene. Itolere bana cana suujua coaraain nihacache nete caohachae. ⁸Charijieein teinti, nalarijia que coata teure soondarooru, acaauru jaberoco acateraanu que, nabana chatohanein tenajaera nihane, acaauru que temuhin nihane coataa. Nii rijijieein techu inara netonai, cana acateraanu que Cana Curuaanaa esenetaain, tonoraain, ita belaaain, cacha belaaain, naaonjoain nihacachenete cana acatera niha nereein nii canaacha esenetai. Nitohaniha cachene cana rohan nichuutaain cana coritana nainenereein Moconajaera. Charijieein teinti, coata caje ichanohin asiho lauriae soondaro, nabana chatohanein couturi tiha aina nejerateine coataa. Nii rijijieein techu, chatohanein cana suujua tenaa nainenereein Moconajaera, batoelanaala esinae rauhijiriin jianacoo cana mitaa Cana Mitaerane esenetaacachene. ⁹Coatiha caseteco coaraain nihacachene coina, cana raain nihei Cana Coaunera. Rai Calaoihi Jesocurisito coreniha jianacoo mituhin nihacachene coinete cana raain ne Cana Coaunera. ¹⁰Ohacachene nihanatiin aina nihacachene coinete cana coreniha ohe Cana Coaunera Calaoihi Jesocurisito. ¹¹Nii jaun nii aachene rijijieein jiniiquiin ita suujua lararajiaain laraajiin neeuche.

**Satono nejeein Cana Coaunera
coitucuurera suujuatiha Faborone**

¹²Aonacuchena inara rai irihacaanu. Nii inara beraihurera que inara suujua

acatein, nere tonoraain neeuche, Cana Coaunera coitucuurera beraichanein neuruhana jaun. ¹³Nii jaun acaauru que inara suujua acatein belainajaain, leeochoauru aina jiniiquiin raotojoein neeuche.

¹⁴Amihanenaa jeriheichuru cotaicha rijitiin suujuatein letoaauche. Chaen chu nererojoeaain nenacaauru belaaain suujuateechete, suujua tocharaain suujua nunaain neeuruhine. Chaen chu nacanacaenaauru coroatajanecuche. Raotojoein satii acaauru suujuatein, acaauru suujua lararajiaain neeuche.

¹⁵Coaracuche, jiaonriha inara rai baaso chara nihane coa nacatiha tacaain cainaain nihache. Ita belaaain, saain itolere cacha, Cana Coaunera coitucuuru nihanatiin belaaain neeuche.

¹⁶Raotojoein rachoojoeeriin neeuche inetono janonaa bana. ¹⁷Cana Coaunera bajaabajajeein neeuche inetono janonaa bana. ¹⁸Chatohanein inara tera nihane nihanatiin coraaecuche, nitohanein coujuriu Cana Coaunera Calaoihi Jesocurisito esenetaera neein nenea tocohaneein neeichene jeriha Cana Coaunerana jaun.

¹⁹Inara suujuatenaa jeriha Cana Coaunera Suujuene, aonaain tonoracuche.

²⁰Cana Coaunera Ere biha Cana Coaunera letonone, nijiaonriha batohin neeichene. ²¹Esinae rauhijiriin suujua coaraain inara relaacaanune rijitojoein inara relaaauruhane esenetaain tonoraacuche. ²²Itolere baaso jianein neeuche.

²³Acaiha nejein nere esenetaain tonoraera neein neeichene coina inara suujua coreine atiin cana rai raoti ichaonaa tera Cana Coaunera. Aihute neculocohin neeine inara jaberoco, inara suujue aina coaiteen turuha Cana Curuaanaa Jesocurisito nereein tiaain.

²⁴Nitohaneeinte ichareein nii Inara Cotiharalu, nitohaneein nihana jaun.

**Laenaane satononiha acaauru
corojeein acaauru coaucane biha
Faborone**

²⁵Cana Coaunera bajaauche canacaanu rai atiin.

²⁶“Inara coaacuruha jera Faborooru,” naauche satiin cana

nejeraauru Cana Coaunera coitucuu-rera rai.

²⁷Aihana jaun acaauru rai caa canuhacha laenai ereretaauche, Cana Curuaanaa letoeratenojohin neein nihana jaun.

²⁸Inara coroatajaneene Cana Curuaanaa Jesocurisitote raotojoein neeiche.

Nitohaneein neeine.

Tesalonecau nenacaauru rai

Faborohacha letoai coroataja

“Chatohaneein neeiche” naa Faborone

1 ¹Canu Faboro nichaaune, Siribano, Timoteeo, naaonjoain nichaanu-nena caa laenaain letoarichaanuhin. Saain nii Tesalonecau nenacaauru Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naaonjoaunri coitucuurera raina caa laenaain letoaacaanu. ²Inara coroatajaneein Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naaonjoainte raotojoeein neeiche.

“Nariha” naain coroaajeiin
Cana Coaunera bajaa Faborone

³Esinae rauhijiriin jelai choae jauhecoto-joeriin Cana Coaunera esenetaain, ita belaaain neeichene jaun, “Nariha,” naain Cana Coaunera rai inara coroaecaanunete caohachae. ⁴Nii jaunna Cana Coaunera rai ita taojiaeraauru rai raotojoeein inara beebejihacaanu, Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuhichene coreniha inara rohecaain, inara cairichaauruhane nihanatiin, cha que erelanaala abaantaain itolere necairichanaa abaantaain neeichene jaun. ⁵Nitohanein abaantaain neeichene jaunte esinae rauhijiriin caohattiin inara raain niha Cana Coaunerane coaraa cuurureein inara coaaraauru.

⁶Nii inara cairichaaeriin nenacaauru cairichaaain niha Cana Coauneranete

caohachae. ⁷Inae dede caje turuha uha Cana Curuaanaa Jesocurisito, rai letonocuru mijiaainetoori- anjeraauru ainane banate, nebetacanaa tereein cana rai Cana Coaunera. Nebetacaacachene jana, acaauru cana rerohariha necairichaauruhane coina. ⁸Cana Coaunera esenetaauruhi, chaen nii jianacoo cana mitaera Jesocurisito ere esenetaauruhi, casetecaa usi tabai quene cointate turuha ureein Cana Coaunera Calaohi. ⁹⁻¹⁰Canacaa-nuhacha beebejei esenetaaichene jaunte, Cana Curuaanaa coroaecurureein saain esenetaeraauru inae turuhane bana. Nii banate caseteco coaraa cuurureein, cha bana jelai caje mituuruhane coina que aina rijjijieein. Nii banate coriae Cana Curuaanaa coarihei rijjijieein niha cuurureein nii nere esenetaauruhi.

¹¹Nii jaunna inara rai Cana Coaunera itolere amurijiriin nena bajaacaanu, inacojoeein inara cotijaeniha Cana Coaunerana jaun. Chaen nachu caohachaaain coaauquichene rijjijieein inara tiha Cana Coaunerane coina Cana Coaunera bajaacaanu. Chaen nachu nii nunuheteichene rijjijieein, jerichanejeiin inara amihaneeo ichaain neeichene coina Cana Coaunera bajaacaanu, esenetaain ichaquichene jaun. ¹²Nitohanein ichaquichene jaunte, inara coreniha Cana Curuaanaa Jesocurisito coroaecurureein satiin. Nitohanein Jesocurisito

letononeein neeichene jaunte inara coroaeca cuurureein, nitohaneein jeriha Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoaine jaun.

**Inae cuu tee lalajiha Cana Curuaanaa
turune janate niha cureein
leinjiin cacha coritaraanu**

2¹⁻²“Naaonjoainte turuha ureein Cana Curuaanaa Jesocurisito,” naain bihacaanulu inara raina jaun, coa inara coritaera nihane esenetaain nihache. Inara rene turuhin, “Canacaanu rai beein beratiha Cana Coaunerana jaunna coaiteen turuha Cana Curuaanaane bihacaanune coina, cau inara rene turuha uhacaanu,” naa chuneine nijiaonriha esenetaaichene. Chaen chu, “Canacaanuhacha letoai je,” naain inara rai quiricha tera nihane nijiaonriha esenetaain neeichene. ³Nijiaonriha chatohaneein nihanatiin, tonaain inara coritana jerera nihane esenetaain neeichene. Inae cuu tee lalajiha Cana Curuaanaa turune janate niha cureein leinjiin necha ansai cacha coritaera, Cana Coaunera niha nocoetiin. Nii erete tonoraa cuurureein, Cana Coaunera ere tonorana coacuelanaala. Niqui nete nii acaauruhacha ere tonorai itajiha cureein Cana Coaunera. ⁴Niite Cana Coaunera aina nejerateein, niicha tonorai tonoraa cachane, aina nejeratereein. Acaihanejin acaacha ere tonoraacachane jereein Cana Coaunera niha nocoetiin nelauriaa cureein Jerosaleen nena Cana Coaunera Loreri asaas.

⁵Coaquiche chachu natiin, inara aina nihanune banana chu caritiin inara rai bihacaanulu. ⁶Inarate cojoinacatiha Cana Coaunerane ajiniha turuenerihanine coitucuhiche raotojoein. ⁷Inae nunuejiha nii Osa Neba amihaneon asinojoeinein. Inae jianiha nii acatera neechate cohaje, ⁸ecocca nii nechu aansai atebinaene coina. Nii banate turuha uha Cana Curuaanaa

Jesocurisitone, neraaicha que jiheitiin itajiha cureein Cana Curuaanaa Jesocurisito. ⁹Nii nechu aansai ataibinaen osaaonate turureein nechu aansai atebinaen Moconajaera letono neein, nechu jataen itolere ichaain cacha coritaeraanu que, nohaneein itolere ichaain cacha notaaranu que. ¹⁰Nitohaneinte itolere que nohaneein ichaanaa rauhi aonana jerecuruhi coritaa cureein. ¹¹Nitohaneinte casajeje esenetaauruhane coina, inauhene coarajenajareein Cana Coaunera, ¹²nitajeeuruha nii nere rauhi jerelanaala casajeicha tonoraeraaurune coina.

¹³Nii jaunna inetono janonaa bana, “Nariha,” naain Cana Coaunera coroaecaanu inara coreniha. Jataaente inara belai Cana Curuaanaa, canejeraauru, jauriaa nejeein inara que tacaajeein inara raa Cana Coaunerana jaun. Nere rauhi esenetaaichene corenihate, rai Suujue que inara suujua coreein inara rae Cana Coaunera. ¹⁴Nii jaunte nii canacaanuhacha beebejei nere aina cuaain inara cotijiae Cana Coaunera aina Cana Curuaanaa Jesocurisito rijijieein aina neeiche caohatiine coina.

¹⁵Aihana jaun nitohaneein rauhijiriin ichaaoche. Coa nii quiricha cuhane reein tiaain inara suujuateein nihacaanune jaan baitichache. ¹⁶⁻¹⁷Inara suujua lararajiaain, nunaaine Cana Curuaanaa Jesocurisito, Cana Inaca Cana Coaunera nii inoanlu caje coaaneein cana belaicha, nii cha bana satonohane que ainaa rijijieein aina niha curichaacheine tera. Aihute inara suujua coaraan raotojoein ereerejeein caohacha ichaain neeiche, Cana Coaunera coreniha.

**Cana Coaunera bajaachete,
canacaanu corotajaneeine**

3¹Inae satono nejeeine caa inara rai aitoreunicha canejeraauru. Cana Coaunera bajaachete canacaanu

coroatajaneetine, itolere sacutaain turuhine caa canacaanuhacha beebejei Cana Curuaanaa ere. Aihute nii aaichene rijijieein caohachaaain esenetaain, caohatiin raain tonoraauruhine. ²Esenetaeniha saain cachana jaun, aihute nii aansainein nenacaauru canacaanu que janoriteeine Cana Coaunera, nabana chatohaneein canacaanu teuruhane coataa. ³Cana Curuaanaate inetono janonaa bana inara suujua lararajiaain inara beraicheein, nabana chatohaneein inara tiha joaenreein chaelaine coataa. ⁴Nitohaneainte esinae rauhijiriin inara coroatajaniha cureein Cana Curuaanaa caa canacaanu aitoonjoan rijijieein ichaechajeein ichaohichene coina.

⁵Inara coroatajaneeine Cana Curuaanaate, inara belaaain niha Cana Coaunerane coitucuhin, aiha Curisitone rijijieein chatohanai nihanatiin abaantaain neeiche.

⁶Cana Curuaanaa Jesocurisito cocoainanohineeinna mijiaainetiin inara rai aitiin letoarichaanuhin, chunei cana nejera, Cana Coaunera coitucuera amihanena jerelanaala, caa inara relaacaanune jaan tonorana jerenihane ratiriin caje amuuche. ⁷⁻⁸Inarate raotojoeein coitucuhiche, inara aina nihacaanune bana chelai janonaa bana nirijieein amihanelanaala nirijieein core colane inara caje lenone bajaain nenihaacaanune coitucuhiche. Nitohaneaina janotiin inetojoeein amihaneein coreniha canacaanu lenone coreteein nerejetocoaanulu, nabana canacaanu coreniha chelai que latejiojoiiriin niha chuneine coataa. ⁹Niha canacaanu rai rauhi, inara caje chaelai bajaacaanune natiina amihaneein coreniha canacaanuhacha latei coreteein nerejetocoa-

nulu, jericha nejeein canacaanu rijijieein neeichene coina. ¹⁰Nii inara aina nihacaanune bana inara rai aitocoaanulune rijijieein, “Chunei amihanena jerenihane coa lenoniha,” naacaanulu. ¹¹Nii inara laurijiracuru tabaauru jetaote, “Nechu jataen nirijieein amihanelanaala nechu jataen amuhemujeure, joaenreein acaauruhacha jerei ichaechajeein,” naaina coitucuhacaanu. ¹²Aihana jaunne Cana Curuaanaa Jesocurisito cocoainanohi neein nihacaanune jaun aitorichaanuhin, acaauru rai aitocochene raotojoeeincha amihaneein ichaauruhane coina.

¹³Coa caohacha ichaain neeichene jianichache cointeein. Jericha nejeeincha sacuuche.

¹⁴Cha teinti, erenaa tonoraalanaala caa quiricha cuhane aitiin, aitocoaanune tonoraene; nitohanei nihane, nijiaonriha tonaain eriehenete necoejeeine. ¹⁵Nijiaonriha aina obajeein nejeraateichene. Coujuriu Cana Coaunera coreniha ita nejera neein nena tocuhaneein, raotono que cuuain suujuateein neeuche.

Satonotihane rai,

“Raotojoeein neeuche” naa Faborone

¹⁶Inetono janonaa bana inara coroatajaneeine cana rai raoti ichaonaa tera Cana Curuaanaate, raotojoeein neeiche. Satiin inara coarajeeine Cana Curuaanaa.

¹⁷Canuna Faboro neein caraaje nihane cacoi que laenaain caa quiricha letoaaun. Catothaneaina laenaain letoaaun canu.

¹⁸Satiin inara coroatajaneeine Cana Curuaanaa Jesocurisito.

Nitohanemiin.

Timoteo rai

Faborohacha letoai leinjiin

**Jauriaa nejeein Timoteo rai
Faboroacha letoai quiricha**

1 ¹Canuna Jesocurisito letono Faboro neeun. Cana Coaunera corenihate jianacoo nihacache. Aihana jaun, Jesocurisitohachate cohajihacache coaiten enacoauneein cau turuhane chabana satonoelanaala rai Cojoanonaa que nihacachene coina. Cana Coaunera, Calaohi Jesocurisito, naaonjoainte canu cocoaanaain caletoa.

²Ii raine caa quiricha laenaunra cacalabi Timoteo. Cacoreniha Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuhina jaunte, cacalabi neeinha. Raotojoein neeine coina rai raotonoque ii rausiajeein ii coroatajaneeine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naaonjoain.

**Baasoneein cache relaaunera que
necoeraain niha Timoteeone coina
suujuatiha Faborone**

³Masedonia cuhanulune ajiniha ichei aitocoaunlune tocohaneein nii Efesohacha neeu. Coa baaso que nii quiicha relaaunera relaaneranihane, coa inauhene coarajiha. ⁴Coa nereretanaa inoaesi baasoque nereretanaaauru aina inara suujua cuain nihache. Coatiha Cana Coaunera Aitoonjoan ichaain

tonoraacachene coina cana letoaera nihei. Rauhijiriin relanajaau Cana Coaunera esenetaain tonoraauruha caohatiin saaine coina.

⁵Baaso coacuelanaala caohatiin inara suujua coaraain, esinaaen rauhijiriin Cana Coaunera esenetaain, ita belaaichene coinana caa caritiin inara rai laenaun. ⁶Baaso erena que ita rai ereerejeein, Cana Coaunera Ere esine tonorana jihanein raaje nitajeuruha tabaaurune jaunna aitoon. ⁷Nitori-jihane cacheaurute, cache relaaneein nena jerecureurein nechu jataen joaenrein.

**Jeriha Acane rijijieein ichaoha cachane
coinate, aitiin Naitoonjoan laeneratelu
inoanlu Cana Coaunera**

⁸Acaihanejein Cana Coauneraachate, rauhijiriin caohacha ichae. Baasoneein ichaoha cachane coataate niicha jerei tocohaneein aitiin laeneratelu inoaenlu Cana Coaunera, Moisesa que. Aihana jaun, caohachaain rauhijiriin Cana Coaunera Aitoonjoan tonoraacachenete caohache. ⁹Coatiha caohacha cacheauru suujuateraanu que aitiin Naitoonjoan laenaeratiheilul Cana Coaunera. Erenaa tonoraauruhi, itolere cache amuritohe-riin suujua coaraain niha nocoetocuri suujuateraanu quete aitiin Naitoonjoan

laenaeratelu Cana Coaunera. Nechu aansai osaonaauru, Cana Coaunera Ere tonoraauruhi suujuateraanu quete nitohaneein laenaeratelu Cana Coaunera. Fojiara que suujua acatiechuru, sonajaain jaorera, ¹⁰chaenchu sinijeranelanaala nenea ene aina ichaojeracoori, ene rijijieein namute quicha aina ichaojeracoori, quicha rijijieein namute ene aina ichaojeraqui, cacha basijiauhin necoretenacaauru, casajeuru, chaenchu “Cana Coaunera te coaraje,” naain nohanenacaauru, naaonjoainuri suujuateraannu quete niicha jerei tocokanein aitiin Naitoonjoan laenaeratelu Cana Coaunera. Caohati cacha relanaanajaa caohateranein nenacaauru suujuateraannu quete, niicha jerei tocokanein aitiin Naitoonjoan laenaeratelu Cana Coaunera.

¹¹Caa inara relaanune jaan caletoaera Cana Coaunera Ere rijijieeinte aite caa Cana Coaunera Aitoonjoan Inoaensi.

Faboro letoaa Cana Coaunerane

¹²Jataainna corojeeun, laraajiin cacha relaanune coina caletoa Cana Curuaanaa Jesocurisitona jaun. Caohachaaain rauhijiriin icharichaaunnine coitucuhana jaunte caletoe niicha jerenohin ichacaaunne coina.

¹³Baasoneeinna Jesocurisito que erin nere tonoraaurera cairichaerichae-toonlu. Nii atiinte atiin cacoelaain carae Cana Coaunera. Nii bana esenetaain coitucuenihanuluna jaunna nitohaneein nerejetoonlu. ¹⁴Jataen cacoelaiha Cana Curuaanaa jaunna, nii ucuaetoha caa esenetaain jereein neeun.

¹⁵⁻¹⁶Esinaente rauhijiriin turuha uhe caa chauratane que Jesocurisito, jianacoon osaonaauru mitaane coina. Jana canuna osaonaauru nujuanein

neeunlu niqui. Nete atiin cacoelai Cana Coaunera, osaonaauru nujua belaiha Cana Coaunerane coitucuuurua satiin cachaaurune coina. “Charijieeinteinti Faboro belai Cana Coaunera. Nii rijijieeintechu canu belachein,” naain Cana Coaunera esenetaerate nitajenaa charanejeein nenea ichaonaa raa curenein.

¹⁷Nii coreniha coanete caohatiin chabana onaa charanejeein nenea Cana Curuaanaa que raotojoein ereerejeein nihacache. Coanete acaihanejein chabana coarai Cana Coaunera ere tonoraain, caohatiin que ereerejeein nihacache inoaenlu netojoein.

Timoteo suujuatiha Faborone

¹⁸Nere beracuru que eletoeratitua Cana Coaunerane rijijieein, laraajiin, neeunaain nere tonoraain ichaaura cacalabi Timoteo. ¹⁹Tabaaurute Cana Coaunera sacunaa jerecuruhane nihanaatiin, suujua coaraelanaala neein, rauhijiriin ichacurenihane necairichanaa coaracure. ²⁰Nitohaneainte situurelu Imeneeo, Alejaandoro, naaonjoaunri. Nii caajiiena Moconajaera que casetecaeratenajaaunlu, coaiten enacoauneein Cana Coaunera que baasonein ereeuruhane coataa. Nijiaonriha iitonai nitoanein situhine.

Bajaebajaecuchete satiin cachaauru coroatajanemiin Cana Coaunera

2 ¹Jauriaanejein Cana Coaunera bajaebajaecuchete satiin cachaauru coroatajanemiin. ²Bajaichenete, satiin curuaanaacuru, cocoainanacaihuri, naaonjoaunri suujuatiha Cana Coaunerane, raotojoein Cana Coaunera ere tonoraain ichaaurureein cachaauru. ³Nitohaneainte jeere nii jianacoo cana mitaera Cana Coaunera. ⁴Acate satiin jianacoo neein, nere esine coitucuhin

neen nihacachene jeere. ⁵Jana, Jesocurisitote laen, Cana Coaunera aina caohachaaain nihacachene coina, nii rucuheraanu que nenea ne. Cana rijijieein cachaneen nihana jaunte naine. ⁶Inae nitohaneen letoaa Cana Coaunerana jaunte, raajenihane cana coreniha coroso que ohe Jesocurisito, coreniha osa caje jianacoo nihacachene coina.

⁷Nii jaunna Jorio niheichuru relaeraannu que Cana Coauneraacha letoanojooineen neen, rauhijiriin Jesocurisito coitucuruhanene coina. Curisito esenetaera nihanuna jaunna, rauhijiriin aitoon noanenaanelanaala.

Caohachaaain suujua coaraain neeuruha quichaauru aina enecurune

⁸Nii jaunna itolere sacutain, Cana Coaunera bajaauruha satiiin cachaaurune jereen canu. Ita baijiaelanaala, raotiin suujua aina neen, biji michuin Cana Coaunera bajaa satiiin nere tonoraeraaurune jereen.

⁹Coa cajione jataen coreti que necoreeteuruha enecuru. ¹⁰Coujuriu Jesocurisito esenetaeraneen nenea tochaneen cacha belaihuruhine enecuru. ¹¹Cacha relaa relaerane, inauheneicha aonajeein nerelaauruhine enecuru. ¹²Coatihachu chaen quichaauru relaaauruha enecurune jerinaaun. Nijiaonria quichaauru amuritiin letoaaauruha enecurune, ¹³necoaunaa Ebane ajiniha, Adaan coaunaain niha Cana Coaunerana jaun. ¹⁴Cachaauru coaunaa Cana Coaunerane bana, coatiha nii Adaan coritaa Moconajaera. Acaihanejein nii Ebaachate laen coritae. Nii jaunte osa que nesaruelu nii ene. ¹⁵Nii jaunte canaanai sirihane, inae janoaane rai cuna caaun necairichanaa coareein ene. Nete atiin jianacoon niha cuuruein

ichoteratenajarichaaain Cana Coaunerane esenetaain nere tonoraaurera enecuru.

Cana Coaunera cachaauru beraicha neen nenacaauru

3 ¹Esiinaena rauhijiriin aitoreeunni. Cana Coaunera coitucuurera beraicha neen nenea jeriha chuneinete, caohati amihanenaa ichana jererein. ²Caohachaaain ichaohanete caohachae, neniha cotaichane coina. Leinjin ene lananeen nihanete caohachare. Chaen suujua coaraneen nihanete caohachae. Chaen nenajaun turuhi nihane, caohachaaain raeraneen neinihanete caohachae. Chaen caohachaaain cacha relaanete nere. ³Niheinchu chaen ajetoritelanaala, cacha leratelanaala, que tonaain chaque ereinihane abaantaain, coriqui mucuhanajaacha que coacuelanaala, naaonjoain nihanete caohachae. ⁴Chaen, caohachain sinijiera suujuateen, bereecuru suujuateen, saain nii loreri asaae nenacaauru suujuateen nihanete caohachare. Chaen suujua acateen, erenaa tonorain neeuruha bereecurunete caohachare. ⁵Inasiinte comasai suujuatenaa inaelanaala, niheichu bereecuru suujuatenaa inaelanaala nihane, chaen Cana Coaunera coitucuurera beraicheberaichacuru. ⁶Chaenchu ena Cana Coaunera aina enonaa nihane, caohacharihei leeocho cachaauru amuritoheriin suujua coaraain itolere inaa nocoetohane. Charijieein teenti ai Moconajaera, nii rijijieein situhane casetecaa Cana Coaunerane coataa. ⁷Chaenchu Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru rai nihanatiin, suujua coaraneen nihanete caohachare, nabana batocuruhane coritaa Moconajaerane, nabana baasoneen ichaane coataa. Nitohaniha Cana Coaunera coitucuurera beraichanete caohachae.

**Cana Coaunera coitucuurera
coroatajanera- diaconooru**

⁸Suujua coaraneein niha Cana Coaunera coitucuurera coroatajanerane nete caohachare. Chaen chu casajenete-lanaala, ajetoritelanaala, nihein chu chaen coriqui basijiauna coacuelanaala, ⁹chaen chu chatohaneein teinti nerejetelu Jesocurisito, caohatiin nii coitucuera nihanete caohachare. Chaen chu nii niicha coitucui suujuelanaala nihanete caohachare. ¹⁰Nitohaneein neeuruhane acaauru coujuhin acaauru coaracuchete, neniha acaauru rai lanaine Cana Coaunera coitucuurera coroatajaneraneein neeuruhine.

¹¹Jerichanejeein enecuru netonai, caohachaa in suujua coaraain neeuruhane nete caohachare. Chaen chu casajenete-lanaala, nihein chu erenacaotelanaala neeuruhanete caohachare. Itolereneein rauhijiriin caohachaa in neeuruhanete caohachae. Nitohaneein neeuruha Cana Coaunera coitucuurera coroatajaneraneein nenecaauru- diaconooru enecurunete caohachae. ¹²Jana quicha nihane leinjiin ene sinijieranein nihanete caohachare. Chaen chu, sinijiera suujuatein bereecuru suujuatein, saain nii loreri asae nenacaauru suujuatein nihanete caohachare. Nitohaneein neite caohachae Cana Coaunera coitucuurera coroatajanera- diaconoonein nihane. ¹³Nitohaneein caohatiin acaauru amihaneon ichacuruhanete, acaauru belaiha cuurureein cachaauru. Chaentechu jeelai amuritoheriin laraajiin Jesocurisito que cacha relanaa nainecurureein.

Cana Coaunera ranojoihunru cachaauru

¹⁴Enanecojoana turuhin ichoharaa uhene rijitoeun niqiu, nechaainti

nainerichaaunni. ¹⁵Nii jaunna inaeen ichei caa quiricha letoareeunni, cojoainihanune, coujuriu Cana Coauneraacha ranojoinnein nenea nicha tei idesia neeichene jaan tocohaneein caohachaa in neeichene coina. Cana Coaunera Ere Rauhi acateranihate neeure Cana Coaunera ranojoinunru cachaauru. ¹⁶Jataainte caohate esinae rauhijiriin nii canaacha esenetai Jesocurisito niqiu, nete coitucuurene Cana Coaunera coitucuuruhi cachaauru.

Caa chauratane quete ecocoe Jesocurisito cachanein.

Nii janate coujuhin coaraa Cana Coaunera Suujuene jana caohate.

Coujuhin coaraane janate, coarajeure Cana Coaunera letonocuru anjeraauru.

Nii jaunte amuhemujeein laurilaurichuru nenacaauru cachaauru rai beebjeeure Cana Coaunera coitucuurera, itolereneein caa chauratane sacutaain coitucuuruha cachaaurune coina.

Chaentechu enacoauneein dedeeu rae Cana Coaunera. Nitohaneinte saain coitucuhacache.

Baaso que cachaauru relaaunera

4 ¹Rijieeori banate Cana Coaunera ere jianein ratiriin casaje que acaauru relaa in, acaauru coritaa osaaonaaurune esenetaain tonoraa cuururein tabaauru. ²Nitohaneinte necoejena charaauru casaje cachaauru ere tonoraa cuurureein, niritiinte be rauhijiriin Cana Coaunera Suujue. ³Nitohaneite ene ranaa jeriha cachane caohatiha cuurureein. Chaentechu nelanajanaa jeriha ene ne caohatiha cuurureein. Chaentechu joaenreein lenone que lenoniha cachane caohatiha cuurureein. Raotojoein coraajeein Cana Coaunera bajaain que neleeeoni-

jiaain niha Cana Coaunera Ere coitucuhin esenetaaurera cachaaaurune coina, itolere lenone coaunaain niha Cana Coaunera natiinte, que neleoni-jiaain niha cachane caohatiha cuurureein.

⁴Itolere Cana Coauneraacha coaana-nohinte caohachae. Nii jaun nainihe chaque irihacane. Nitohanihana jaunte, coraajein Cana Coaunera bajaain joaareein raacachene caohachae.

⁵Nitohanein biha Cana Coaunera Erena jaunte caohachae. Chaenchu lenonichaachene ajiniha bajaacachenete caohachae.

Jesocurisito letono esine

⁶Caa caitoonjoan que cana nejeraauru- Cana Coaunera cachaauru relaainete, esinaaen rauhijiriin Jesocurisito letono esinenein niha curiquiin. Charijieein teeinti, lenonihane baiha raotojoein nelararajae catcha. Nii rijijieeinte Cana Coaunera ere coitucuhine laraajiin niha curiquiin, nii caohati nerelana najaan coitucuhin tonoraaine. ⁷Aihana jaun, casaje tonoraelanaala Cana Coauneraacha jerenohincha ichajeeincha neeu.

⁸Najaicharooa cana jaberocone coinete nelate cojoanoonetojoein necoatijiaacane. Nii amuritoheriinte nelate itolere que rauhijiriin Cana Coaunera Ere tonoraacachene.

⁹Esinaaena aitoon, aihane jaun esenetaachenete ne. ¹⁰Acaihanejin Cana Coaunera esenetaacachena jaunte cana bathoin, cana necoeje chanuuruhane niha natiin, neeunaain mainajeein amihanihacache.

Satiin cachate coroatajane Cana Coaunera. Jana esinaen rauhijiriin esenetaauruhanete, nii esenetaaurera coroatajaniha cureein, leeochoaauru

coroatajanihane amuritoheriin.

¹¹Caritiin suujuatenajaain relanajaau.

¹²Enamanaa neeina jaun, ii bathoin, ii necoeje chanuuruhane niha natiin, coa tonoraa. Aihana jaun, atiin caohacha ichaain neeute, ii coaraain ichejjieein caohachaaain neeuruhine Cana Coaunera esenetaaurera. Caohatiin ereerejeein, caohatiin ii ichao que ichaohin, Cana Coaunera, leeochoaauru, naaonjoaainunrii belaaain, Cana Coaunera Ere esenetaain, ishujua coaraain, naaonjoaain neeu atiin.

¹³Turuhanune reeintiaain, ita taojiaa cachaaaurune jana Cana Coaunera Ere coaraain itolere bana ereretaau.

Chaenchu Cana Coaunera coreniha cana nejeraauru suujuateein relanajaau.

¹⁴Jiaonriha ichei Cana Coauneraacha tei amihanenaa jianeene. Acaauru letoaa Cana Coaunera Suujuene jaunte, ichouturi ichoae biji teein, ii cocoinaunre Cana Coaunera coitucuurera ichaahenaauru, nii niicha tei amihanenaa nainaaaine coina. Aihana jaun, coa jianiha.

¹⁵Atiin itolere bana ii amihaneon chaaechajeein neeute, taeneein naurutanaurutaain cuujiha ii amihaneonne coaracurumiin satiin cachaauru.

¹⁶Aonaau. Caohatiin ishujua coaraain necohalajiin neein rauhijiriin cachaauru relaau laraajiin. Nitohanein ichaainete, nichoteein jianacoo nerequiin ii ere aohanraauru aina.

Cana Coaunera coitucuurera aina suujua coaraain nihane

5 ¹Baasoneein ichaa chunei ichaahenane, coa cotaicha rijitiin suujua-tiha. Charijieein teeinti chaca suujuateeine suujuateei. Nii rijijiein raotojoein belaaain suujuateeu. Chaenchu choaalacuru belaaaine rijitojoein enamanaacuru belaihu.

²Jericha nejeeinchu choba aina caoachaain neeine rijjijeein enecuru aina caoachaain neeu. Jericha nejeeinchu ii baihuru aina caoachaain neeine rijjijeein ranunaauru aina netonai caoachaain neeu.

³Niha autananeein enene coroataja-neeu, esinaen rauhijiriin cairichaineen nihane. ⁴Jana, niha calaohi, nichoala, naonjoainne fojiaraauru nihane coitucuhin, coitucueracuru neein nihane coitucuhin coroatajanecuruhinete, nii acaauru fojiaa acaauru fojiarane acatitha tacaain cainaauruhine, nitohaneen jeriha Cana Coaunera jaun.

⁵Canaanai sirilanaala jataen jelai nihanete, Cana Coaunera bajaebajaecure janotiin netojoein autanaauru esineeruru, acaauru coroatajanena nainiha Cana Coaunera coitucuuruhana jaun. ⁶Jana, itolere rucuheluuruhacha coacuhin caohatiin neruujuein raotojoein ichaonaa coaauca autananeen, ninauhene nena rijjijeein niha cureein.

⁷Caritiinchu acaauru relaa, suujuatera latecuruhane coataa. ⁸Chunicoha chaelai latiha naraaichurune jana coroatajanena jerenihane choae tacaain fojiaraauru coroatajanena jerenihanete, Cana Coaunera coitucuuruhi fautaeriin nereein, “Cana Coaunera coitucuhanu,” naane niha natiin, Cana Coaunera Ere tonoraenihane.

⁹Coa joaenreein autana curuaa laenaa, autana esine canaacha coroatajaneeni curuaacuru siricha quiricha cuhane. Caohachaain saota choonca ajaanaca niha autanane curuaa laenaa. Chaen leiijiin quicha aina neein autana nihane, curuaa laenaa. ¹⁰Chaenchu jaiti jiniiquiin ichaohin neeuruhane caje coauneen, caohatiin bereecuru fojiara neein, rene bedaenecuruha niicha coitucuuruhi cachaaurune jana caohatiin raera neein, rene bedaenecuruha cana nejeraauru- Cana Coaunera

coitucuurerane jana jataen belain raera neein, necairichaa chuneine jana coroatajanera neein, naonjoaain neinihanete caohachare.

¹¹Jana jaiti ena nichauhenane cataaun tiha autanane, coa curuaa laenaa quiricha cuhane. Nabana “Inae coaiteen nelanajariaunni,” naain iriha Jesocurisito raine baiha, ¹²Jesocurisito ere tonorana coiinteein enacoauneen nelanajaane, caseteco coaraane coataa. ¹³Chaenchu bajeritiin neein, le lorerichuru asae cuhin cajihaneen casaje que ereerejeein itolere cachaacha rautaai que enohane coataa.

¹⁴Nii jaunna, jaiti ranunaniha autanane nelanajaane jereun. Nelanajain bereecuru fojiaain, rai namihaneon ichaane jereun, nihei cha que lerateen coulurujuenaa naineniha Moconajaerane coina. ¹⁵Tabaauru Cana Coaunera jianein, Moconajaera ere tonoraauruha autanaaurune jaun.

¹⁶Cana Coaunera coitucuhin esenetaeraauru enecuru, autananiha chuni naraaine coroatajanemii. Nabana jataen mainajeein amihanein coroatajanecuruha Cana Coaunera rai ita taojieraauru cachaaurune coataa. Nitohaneen ichaquichenete, esinaen cairicheineen nenacaauru autanaauru coroatajanena nainecurureein Cana Coaunera rai ita taojieraauru cachaauru.

**Cana Coaunera rai ita taojieraauru
cachaauru ichauhenaauru
coroatajanecuche**

¹⁷Atiin caohatiin Cana Coaunera rai ita taojieraauru cachaauru suujuateen beraihurera ichauhenaauru belain coroatajanecuruhine. Chaenchu acaihanejein Cana Coaunera Ere beebejeein cachaauru relaaureraacha coroatajanecuruhine, leeochoauru coroatajanecuruhane amuritoheriin.

¹⁸“Baca amiharateeiche aroso rojoenaa quene, coa aroso quihane

coataa borasa que nujuaen conajain amiharatihache,” aitoha Cana Coaunera ere cuhanaine jaun, amihanihane coreniha quihanete caochae. Nii rijijiein core raauruha nii Cana Coaunera Ere beebejeein cacha relaaurera ichauhenaurunete caochae.

¹⁹Neniha coroatajaain, nichatajaain, naaonjoain coaraaurune jana ii rai ichauhena coulurujihane chuneine coa tonoraa. ²⁰Chaenchu baaso ichaechajeein nosatihajeein sacuha chunei ichauhenane, ita taojiaauruha cachaaurune jana, aonajeeuruha satiinne urichoo mijjainetiin rai aitiin suujuateute caje coaraain casihuruhine nii leochaauru.

²¹Chunei jataain ii suujua acateeine jaan niha natiin baaso ichaane, ita taojiaauruha cachaaurune jana acaauru suujuateeu, caa aitocoanne tocoaneein. Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, chaen janijiin nii niicha raauri letonocuru anjeraauru, naaonjoaihunri notaracaena caa caritiin eletoaun, atiin nitohaneein ichaine caina.

²²Ena Jesocurisito esenetaera nihane, coa Cana Coaunera rai ita taojiaeraauru bichauhenaneein enoha, nabana enoin baasonein ichaane, coroatajaneranein ii nerotohine coata. Atiin ishujua coaraain neeu.

²³Cunaitejerii ii suriquene rijijiein, coa jeesiaanca nejeesinaacha coha. Aansijiin bino cohin coaraau.

²⁴Inanacaa tabaauru osaque nesaruhane, “Naaonjoaainte nera,” nain que iriha chuneine latelanaala. Jana tabaauru raite inanacaene, “Naaonjoaainte nera,” nain que erei colane.

²⁵Jericha nejeeintechu nii rijijiein inanacae caohacha ichaain niha

cachane. Jana jauriaanejeein inanacae-nihane nihanatiinte nirijiein cuaajeein inanacaa cue.

Niha fatoroonne

6 ¹Rebeeocuruha fatoroon quene, nere tonoraauruhine. Nabana Cana Coaunera que ereein, nii Jesocurisito que cacha relaacachene que ereein cana que baasonein ereeuruhane coataa. ²Chaenchu Jesocurisito coitucuhin esenetaera niha fatoroonne jerichanejeein nere tonoraauruhine. Jesocurisito coitucuha fatoroonne coreniha acaauru nejera rijijiein nihane coreniha, coa baasonein nere tonoraauruha. Nii choae jauhecotojoeriin coroatajanecurumiin nere tonoraain, Jesocurisito esenetaera fatoroon nihane.

Itolere coitucuha nocoetocuri

³Caritiin relanajaeniha chuneine, Cana Curuaana Jesocurisito ere rauhi tonoraelanaala neeuruhane coataa, rauhijiriin cana relaa cana relaaurerane jaan tonoraelanaala nenaate, ⁴itolere coitucuera niha nocoetoreein. Niite ita cotainaa jererein joaenrein casaje coreniha nejesinajeein. Nitoaneeinte ita inasinee rijitoherrijitoein, ita cotaain, ita que ereein, ita esenetaelanaala, ⁵ita que nejesinnajeein nejeratein ita cotaairiin neeurein. Nitohaneeinte neeurein esinaen erenaa rauhi baitein naasaenacaauru. Nitorijia neeinchurute necoriquijiaain, nerujueleitein nena coacuhin Cana Coaunera Ere tonorana jererein inacojoein. Nitohanaa nihane, caje neloona.

⁶Jataante nelate, caa chauratane que nena rucuhale que cana suujuatelanaala, raotojoein Cana Coaunera esenetaain tonoraacachene.

⁷Charijiein teeinti nejanoaacachene cha colane nejanoaacache. Nii rijijiein-

techu ohacachene, cha amaelanaala curichaachein dedeeu. ⁸Aihana jaun neejija cana lenone, cana cajione naajeine, niicha aina raotojoein nihacachenete caohachae.

⁹Jana coriqui, rucuhele, naaonjoain taojiana jereraaurute raaje necairi-chaaure. Inacojoein necoriquihana que sujuateente, raajenhane necoritaain necairichaaureein nitohanein nenea jereraauru. ¹⁰Caoha-chaai jataen coriquiicha jeriha cachane, cacha aasaeranein niha coriquina jaun. Nii corenihate Cana Coanera esenetaain tonorana jianein, raajenhane necairi-chaure cacha tabaauru.

Jesucrisito esenetaain neunaain ichaau

¹¹Jiaonriha nitohanei ichaain neei Cana Coanera coitucuera neeina jaunne. Cana Coanera Ere tonoraain, Cana Coanera Ere esenetaain, Cana Coanera belaaun, cachaauru belaaun, joaenreein abaantain, ishujua coaraain, naaonjoaain nii ichaonaa caohachaacha sacuu.

¹²Arajiin aonajeurerera urichoo, “Inaen Cana Coanera Calaohi Jesucrisito esenetaain nere tonorarichaanui,” naailune jaun, laraajiin neunaain, caohachaain nii sanaachara nejeein nenea ichaonaa caohati que nemucuhin atiin ichaau. Nii ichaaine coina ichotijiaa Cana Coanera jaan ichaau.

¹³Itolere cachaauru rai ichaonaa tera Cana Coanera notaracaae, chaen nii cocoainacai Ponso Filato rai caohati erena que erei Jesucrisito notaracaena, ichei caa aitiin eletoaun. ¹⁴Caa ichei aitocoanne rijijiein rauhijiriin ichaau. Nabana coaiteen caa chauratane que turuha Jesucrisitone bana que necocauhataaaine coataa.

¹⁵Inae cuu tihane banate, Jesucrisito ecotiha cureein acaihanejin Cana

Coanera- canaacha belaa satiin curuaanaacuru curuaanaa. ¹⁶Acate chariji bana onaachara nejeein ne. Chabana cacha turunaja nihein cono tabai jana ne nii Cana Coanera inanacaelanaala nenea. Acate acanein nereein itolere amuritoheriin laraajiin itolere bana coroaenohinein.

Nitohanein neeine.

Coriqui nebaauru sujuatihane

¹⁷Coriqui neba niha chuneine, coa “Chabana, cha lateriaunni,” naain leeochoaauru que necohasitaain niha. Enaichate nitajihane, nitajeoricheein coriqui. “Cana coroatajanerihani Cana Coanera jaun cha lateriaunni,” naauruhine. Acate canaacha latei teranein ne, raotojoein cha latelanaala nihacachene coina. ¹⁸Aihana jaun cairichaihuru coroatajanejeein neein, raotojoein neein chelai latecuruha leeochoaurune, acaauru rai tahajeein neeuruhine coriquihonaauru. ¹⁹Nitohanein neeuruhanete, nii acatiha tacaain belainaanca Cana Coanera, nii niicha tei ichaonaa chabana nitajenaa-achara nejeein nenea raa cuurureein, necairichanacaauru coroatajanecuruhane jaun.

Satonotihane rai Timoteeo sujuatiha Faborone

²⁰⁻²¹Caa ichei caitoonjoa erena rauhii tonoraa inoaenlu netojoein. Coa caa chauratane que ecocohin nenea erena tonoraa. Coa, coitucuhera rijitiin turuhin casaje que inara relaeranihane coa tonoraa. Nitohanai tonorauruhane, Cana Coanera bero rauhii edaa cuuruha tabaaurune jaun.

Ichoelaain ii beraaine Cana Coanera Timoteeo.

Inaen saa.

Timoteo rai

Faborohacha letoai coroataja

Coaiteen enacoauneein Timoteo rai
quiricha laenaa Faborone

1 ¹Jeriha Cana Coaunerana jaunte caletoe, Jesocurisito que cachauru relaanune, esenetaauruhane ichaonaa esine raauruhane coina. ²Ii raine enacoauneein laenaunra quicha belaa cacalabi Timoteo. Raotojoein neeine coina, rai raotonoque ii rausiajeein ii coroatajaneeuurine Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito, naonjoain.

**“Nariha,” naain ichoreniha
Cana Coaunera corojeeun**

³Jerichanejeein aichejetocuruha caferateracurune rijijieina Cana Coaunera belaa, nere tonoraain casuujua coaraain neeun. Itolere banana janotiin netojoein Cana Coaunera bajaebajaecaanne jana casuujuanaha neeoritohine, “Nariha,” naain ichoreniha Cana Coaunera corojeeun.

⁴Itolere banana inonta baca raainaa coaajeeun. Nii jaunna ichoaranaa jereun, jataen raotojoein raachoojoein nihanune coina. ⁵Ishuujua coarain Cana Coaunera esenetaaine quena, casuujua ereerejeun coaaucaanne. Jerichanejeein techu Cana Coaunera esenetaurelu edaae

Loira, choba Eonise, naonjoaaihunri. Nii jaunna, “Daae, rai neba, naonjoaaihunri rijijieinte esinae rauhijiriin Cana Coaunera tonorae Timoteo,” naain casuujua ereerejeun.

**Atiin coejelanaala, “Canacaanu
Curuaanaa Jesocurisito ere
tonoraera nichaun” naain
joaenrein cache rai beeu.**

⁶Nii jaunna ichei aitoon, atiin enacoauneein que nemucuhin, nii Cana Coaunera tenojoin amihanenaa ichaaine coina. Nii ichouturi choae cacoi meecaanune jana Cana Coauneraacha tei amihanenaa ichaau. ⁷Coa casiha. Coatiha casiinaa najaannu que rai esenetaera suujua corihe Cana Coaunera. Laraajiin, neunaain, Cana Coaunera, leeochoauru, naonjoain belaa nererojoecaelanaala neein, suujua coaraain nihane coinete esenetaera suujua core Cana Coaunera.

⁸Atiin coejelanaala, “Canacaanu Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraera nichaun,” naain joaenrein cache rai beeu. Coa caresero cuhane caseteco neein nihanune que necoejiha, Jesocurisito que cache relaanune coreniha caseteco neein nihanune jaun. Aihana jaun, iitonai Jesocurisito que cache relaaie coreniha, iitonai

rerohecaauruhane, atiin laraajiin neeunaain neeu. Ii coroatajanerichaain Cana Coaunerana jaunte, abaantaain neunanaa naineriquiin.

⁹Caohachaaain nihacachene que ainaa tocohaneente, cana cotijiaain cana rae Cana Coaunera, acaihanejein nere tonoraera neein nihacachene coina. Niritiin jauriaanejeiin aitiin cacha coaunaane jaunte, Jesocurisito cacha nichaachene coreniha cana belaaain cana rae Cana Coaunera. ¹⁰Nitohanihana jaunte jianacoon cana teranu que Jesocurisito letoae Cana Coaunera, coaraain coitucuhacachene coina. Cana coreniha ohin ichanaa Jesocurisitona jaunte, ohacachene necairichanaa coaraelanaala, neculucohin onaachara-nejeiin nerichaachein coaiteen turuha Jesocurisitone.

¹¹Nii jaunte canu cocoaain caenoaain caletoe Cana Coaunera, rai nere beebejeiin Jorioniheichuru relaanune coina. ¹²Nii jaunna chaque casilanaala nere beebejeiin cachaauru relaanune coreniha, caa catohaneein caseteco neein neeun niqiu, nena coejelanaala caa neeun, cana coroatajana coitucuhanune jaun. Acate laen naine cacorataanein cacoeraiha ne, coaiteen enacoauneein turuhane reentiaain.

¹³Nii jauriaa ichelaanulune rijijieein ichaechajejin neeu. Jesocurisito cacha nichaachene jaun, coanete Jesoso esenetaain, Cana Coaunera, leeochoaauru, naonjoain belaaain nihacache. ¹⁴Cana suujua cuhane ichaoha Cana Coaunera Suujua jaun uhaain, atiin que neeunaain nii ichei Cana Coauneraacha tenojoin erenaa rauhi tonoraain ichaa.

Cacoelaain cacorataaniha Onesiforo ne

¹⁵Nii coitucuhine tocohaneente caque jaolecoore saain Asia cocoaichacuru.

Fijelo, Eremojene, naonjoaihunri nihanatiinte saain caque jaolecoore.

¹⁶Onesiforo sinijiera, bereecuru, naonjoain belaaain coroatajaneine Cana Coaunera atiin carai, araai saain cacoelaain cacorataanihane coreniha. Acate caseteco neein nihanu natiin, cacoreniha necoejelanaala cacorataane. ¹⁷Cau Romau turuhinte, mainajejin amuhemujeein caariin, tabiicha cauruhin atiin cacorataane. ¹⁸Nii choae tacaain techu, nii Efesoo nihaca jiniiquiine bana, jataain cana coroatajanelu nii Onesiforo. Nii coreniha atiin belaaine Cana Curuaanaa Jesocurisito, inae coaiteen cau chauratane que turuhane bana.

Coujuriu Jesocurisito ere tonoraera neein nena tocohaneei necairichanaa abaantaain neeu

2 ¹Laraajiin atiin neeunaau, ichorataaniha Jesocurisitona jaunna cacalabi.

²Cha teinti letoaera nihane erenaa tonorain ichae, nii coaraain relaaute leeochoaauru relaera neein neeine. Inae araai saain cachaauru relaanune jana, aonajerejetohilune jaun, nii rijijieein acaauru relaau.

³Charijiejin teeinti letoaa acaauru curuaanaane, atiin necairichanaa abaantain ichacure caohati soondarooru laraajiruhane. Nii rijijieein coujurihu Jesocurisito ere tonoraera neein nena tocohanein necairichanaa abaantaain neeu. ⁴Joanreein cacha rijijieein ichaonaa nainihe soondaro. Curuaanaa ere tonoraain nihanete ne. Nii rijijieein chu cana Curuaanaa neein niha Jesocurisitona jaun, abaantaain nere tonoraacachenete ne, rai letono neein nihacachene jaun.

⁵Charijiejin teeinti necoatijiacane, cacha amuritona nainenihaca necoati-

jianaa beraicha ere tonoraain necoati-
jiae nihacane. Nii rijijieein techu nii
Moconajaera amuritonaa nainenihaca
Cana Coaunera Ere tonoraenihacane.

⁶Charijiein teeinti temule jaacane jana
inae nihane, tonajelanaala caje raain
que lenoneein nihacache. Nii rijijieein
techu Cana Coaunera tenojoin
amihanenaa ichacaachene, tonajela-
naala raotojoein nerichaacheein,
itolere que cana belairichain Cana
Coaunerana jaun.

⁷Caa caitoonjoan que ishuujua
ereerejeein coaacute, coitucueenein
ichorataanemiin Cana Coaunera,
aonain coitucuhine coina.

Jesocurisito que coaacu

⁸Cana Curuaanaa inoaainsi Rabiri
feratenojieein niha Jesocurisitone que
ishuujua ereerejeeu. Acate ohane caje
ichanae. ⁹Nii beebejein relanajaanune
corenihate, leeocho ataebinae chara
tocohanein *cadena* que canu cositeein,
catohanein cacasetacaure niqui, nete
caa quere cacha relaanune jaan
cositena naineurene laen.

¹⁰Nii jaunna itolere necairichanaa
abaantaain atiin Cana Coaunera
janiinohinchuru relaun, Jesocurisito
coreniha jianacoo neein, nitajenaa
charanejeein neuruha Cana Coaunera
janiinohinchuru cachaaaurune coina.

¹¹Esinaena rauhijiriin aitoreeunni.

Cana Coaunera esenetaain
ohacachenete aina ichaorichaa-
chein.

¹²Necairichanaa abaantaacachenete,
aina rai Cojoanonaa que
nerichaachein.

Que jaolecohacachenete, acaetonai
cana que jaolecoreein.

¹³Cana aitoonjoan ichaenihacache-
nete, aca laen naitoonjoan ichaa
cureein.

Nitohaneein laen niha acana jaun.

Caohachaaain suujua coaraain niha Timoteeone

¹⁴Caohachaeniha nitohanaina jaunna
ichei aitoreeunni, suujuatenajaain
neeine coina, nabana nitohaneein
neuruhane coataa. “Coa erenaa
laojoiiriicha coreniha ita cotaaine
rijitocoache,” naain Cana Coaunera Ere
beurera suujuateeu, atiin Cana
Coaunera notaracae. Nelathei erenaa
laojoiiriicha coreniha ita cotaicha
rijitiin iriha cachane, nabana que
nererojoecaain neuruha aohanraaurune
coataa.

¹⁵Atiin naineine jaun uhajein Cana
Coaunera Ere que relanajaan rauhijiriin,
charijieein teeinti ai leeinjiin cacha,
laraajiin amihanihane letoera que
necasaene nii rijijieein Cana Coaunera
acatiha caohatiin ichei amihanenaa niicha
tei ichaa. “Caohatoha chamijianeonra,”
naain ichei iriha Cana Coaunerane coina.
Jana rauhijiriin relanajaeneinete ii
necoeje chanureein Cana Coaunera.

¹⁶Aihana jaun, coa Cana coaunera
coitucuuruhi rijitiin erenaa baaso que
irihache, nabana nirijiein cuaajein
Moconajaeraacha ere tonoraachene
coataa.

¹⁷Charijieein teeinti, nijiriha cachane,
inae suujua lomoha nii cunaine ohe. Nii
rijijieein techu, nii erenaa baaso que
ereerejein tonoraachene, inara suujua
lomoha nii erenaa baasone nitajiha
curiquicheein. Nii corenihate nitajeure
Imeneeo, Fileto, naaonjoaaihunri,
¹⁸“Chabana oo caje enacoaunein
nejaberecaain nichaaurain nerinaain
cacha,” naauruhana jaun. Niritiin
ereuruhana jaunte, nererojoecaure
acaauru aohanraauru tabaauru.

¹⁹Nii jaun, “Cana Coaunerate esinaen
esenetaeraauru suujua coitucue. ‘Cana

Coanera coitucuera nichaaun, ' naain iriha chunei cachane, baasoneein ichaohane jianemiin, " naa Cana Coanera Erena jaunte, esinaen Cana Coanera cachaneein nihacachene coitucuhacache, inae nii jianein nihacachena jaun.

²⁰⁻²¹Charijieein teeinti coriquihona loreri asaae ne itolere coata coreti caje ichanohin ojoaichu, baichaje, atane caje ichanohin ojoaichu, baichaje, darohe, enuha caje ichanohin jecoro, coshara, erauru, naaonjoain; tabaauru nelateein joaenreein lenone curunu que; jana tabaauru nechu jataain joaenreein calani joanaana jaannu que nelatei. Nii rijijieein techu, osa jianein Cana Curuaanaa Jesocurisito ere tonoraacachene, nelatiha curichaacheein Jesocurisito cachaneein joaenrein amihanenaa caohati ichacaachene.

²²Aonaau. Enamanaa neeine rai caohacha tocohaneein nenea baaso caje naururuu. Suujua coaraauru cachaauru aina jiniiquiin Cana Curuaanaa bajaabajajeein neeu. Cana Coanera tenojoin ichaonaa rauhi sacuhin, esenetaain Cana Coanera, chamute cacha naaonjoain belaa in raotojoein neeu.

²³Casaje que ita rai ereerecuruha leeochoaurune coa iriha, nabana ita baijiaain ita cotaachene coataa. ²⁴Nainihe i Cana Curuaanaa Jesocurisito ere que cacha relaeraneein nenea namute cacha aina nejerateein nihane. Itolere cacha aina jerichanejjein ita belaa in nihanete caohachae. Chaen chu raotojoein caohatiin rai suujua coaraain, cotailanaala relaa in ²⁵raotono que cuain cacha suujuateein nihanete caohachae. Caitono tocohaneein nihanete jerecureniha tabaaurune nihanatiin, acauru suujuateein acauru suujua corenaa nainereein Cana Coanera. ²⁶Inae nitohaneein acauru

suujua coriha Cana Coauneranete, erenaa rauhi coitucuuruhane caohachanainejjein nichotiha cuurureein Moconajaera caje.

Naaonjoante curureein cana janonaa satono rai coateen cajija turuhelalajija Jesocurisitone bana.

3 ¹Aonaaute coitucuhi. Cana janonaa satonohelalaje raite, Cana Coanera coitucuurera cairichaeriin roheca courureein Cana Coanera coitucuuruhi. ²Nitohaneeurite nelaetoha nocoetiin, jataain coriqui mucunaa coacuhin leeochoauru que necohasitaain, ita cotaain, niheichu fojiaraauru ere tonoraelanaala, nechu jataain aansai ataibinaen rijijieein Cana Coanera Ere tonoraelanaala niha cuururein. ³Chaen-techu necairichanacaauru coroatajanena coacuelanaala, casajenetiin, baaso ichana jerecurehane suujua coaraelanaala ichaain, naaonjoaan cuurureein. Chaen techu nechu aansai ataibinaen rijijieein itolere ichaonaa caohacha aina nejerateein, naaonjoaan cuurureein. ⁴Chaen techu itolere coitucuha nocoetiin niicha jerei ichaain niha cuurureein, Cana Coanera arinaa coacuelanaala. ⁵Baaso neein ichaohinte Cana Coanera coitucuha nocoetoha cuurureein.

Coa nitohanai cacha raa. ⁶Nabana raachene jana, nechu aaso ene cojoaelorohe coritaain nihane coataa. Nitohaneeurite, suujua coaraelanaala niicha ichana jerei ichaain neeururein. ⁷Itolere banate niqui nerelaaururein, nete chabana ichaonaa rauhi coitucurenereein.

⁸Charijieein teeinti Moisesa ere tonoraarene nii coroatajai benanecuru-Janesi, Jambresi, naaonjoaanri. Nii rijijieein techu Cana Coanera Ere Rauhi tonoraarenereein nitorijiane i

cachaauru. Naasaheca acauru suujua cuhanena jaunte, Cana Coauneraacha tei ichaonaa rauhi aasaana jerecureein. ⁹Jataain chatohanai ichacururiaain, nechú aasoneojoaunruhane coitucuurichaaín saain cachaaaurune jaun. Charijieein teeinti aihure nii Moisesa ere tonoraauruhi. Nii rijijieeinte situha cuurureein nitohaneuri.

**Timoteo suujuatiha
necairichanaa que Faborone**

¹⁰Ichelaanune tocohaneente chuhisi caohachaain neei. Chaen techu cachaauru relaanune jaan coitucuhin, quichao coitucuhin, camijianeon coitucuhin, esenetaain quiicha belaaí coitucuhi. Chaen techu neunaa casuujuane coitucuhi. ¹¹Chaen techu caniha nejerateeuruhane jana abaantaa-nune coitucuhi. Antioquiha, Iconia, Listra neein curuajaihuri neseuru nihanune janate, caniha nejerateein carerojoecaauruhane jana, jianacoo camitaa Cana Coaunerane coitucuhi.

¹²Esinae rauhijiriina caa aitoon. Jesocurisito ere tonorana jereraaurute roheca cuurureein niqui, nete ¹³raajenihane necairichaa cuurureein nechú aansai casajeuru. Nechú jataain nii rijijieeinte ita coritajeein jeelai amuritoheriin necairichaa cuurureein nechú jataain casajene jaun

¹⁴Ii laen rauhijiriin nii que nerelaaina jaun iicha esenetai sacuu. Iite nii ichelaera coitucuhi. ¹⁵Canaanai neeine caje coaaneente, Cana Coaunera Quiricha coitucuhi. Nii Cana Coaunera Quiricha que nerelaain esenetaaiche-nete, jianacoo inara tereein Jesocurisito.

¹⁶Satiinte Cana Coaunera tenojoinnein ne Cana Coaunera Quiricha. Acate cacha relaaín, cacha suujuateein, cacha suujua raujiain, naonjoainu que nelate,

ichaonaa rauhi coitucuhin caohachaain ichaoha cachane coina. ¹⁷Itolere Cana Coaunera jerenohin amihanenaa ichaaín niha Cana Coaunera coitucurerane coina.

**“Atiin aohana jerecureniha cachaaurune
nihanatiin beeu,” naa Faborone**

4 ¹Cana Coaunera aina nii turuha uhenenu, nii cau chauratane que nenacauru ichaonacauru, saain onacauru, naonjoaaihunri rucucheranu notaracaena caa mijiaainetiin eletoaan Cana Coaunera Ere beebjejeine coina. ²Atiin aohana jerecureniha cachaaurune nihanatiin rauhijiriin beeute esenetaauruhine. Baaso ichacuruhane raotojoein raujiaain cuaain suujuatenajaaun, ³inae ecu tihane bana erenaa rauhi aohana jerecurenerichaaíne jaun. Nitohaneente, baasoneein coacuhin arajiin acauru relaeranu ariha cuururein, acaauruhacha jerei tocohanein baaso que relanajaeraanu que. ⁴Nitohaneente erenaa rauhi aohana jerelanaala que janoriin amuurureein. Amuhin joaenreein casajeeicha esenetaain tonoraain raaje necairichaaurureein. ⁵Ii laen ishujua coaraain necairichanaa abaantaain Cana Coaunera Ere beebjejeu, jianacoo osa caje mituhin neuruha esenetaaurerane coina. Nitohaneein caohatiin chamijianeon ichaaú.

**Inae Cana Coaunera tenojoin
amihanenaa jitaanu**

⁶Inae ichuunejeeonriha ohanune que tihane.

⁷Inae Cana Coaunera tenojoin amihanenaa jitaanu jianelanaala rauhijiriin ichaaín. ⁸Inae nerichaaín canu amihaneoo core, caque banihaatein Cana Coauneraacha rucujuei,

acaachana inae caa cohajeeun. Inae turuha nii Cana Curuaanaa Joesio, caohacha nejesina ichara neein nenaanete, Aca nii canu amihaneoo coretereein. Coatiha canuhacha rai coreterinaain. Satiin nii turu jereein cohajeraauro rai netonaite coretereein.

Saatono

- ⁹Cacoharaa uu atiin chajaaajoaain.
¹⁰Caquete jaoleque Demasi, caa chauratane que nenacaauro itolere rucuhele cautenu rijihuru jerihana jaun. Nii jaunte naain Tesalonecau cue. Jana Cresentete Galasia bataneu cue. Jana Titote Dalmasia bataneu cue. ¹¹Acaihanejein Locasichate caniha ne cau. Maroco ariin cotijaaain ijiniichain uhaau. Acate laen camijianeoo que cacorataanena naine.
¹²Tiquicono laen letoaaun Efesoo.
¹³Toroasihu nihanune banana Carpo loreri asaae quela ratirihunlu, uhaau carai uhine. Chaenchu nii canu quirichaauro nii quiicha laenajacoaine maajeein uhau.
¹⁴Nii coata que amihanenaa Alejaandorote, jataain baaso neein caete niqi, nete inae cacocaeratereein Cana Curuaanaa. ¹⁵Coaraau. Necoeraain neeu, Cana Coaunera Ere- canaacha beebejei que nejeratihana jaun.
¹⁶Camucuhin, cacaje bajaauruha cocoainanacaaihurine janate, cajaohin

caratiriin amuure satiin. Nii coreniha jiaonriha chatohanein tenajaa Cana Coaunerane.

- ¹⁷Nii janate, canu coroatajanein casuuja laraarajie Cana Curuaanaa. Nii jaunna, itolere caa chauratane que nenacaauro Jorio niheichuru rai Cana Coaunera Ere beebejeeun, jianacoo neeuruha esenetaaurerane coina.
 Nitohaneinte necha aansai atabinaen leeon ujuaae caje jichorocooain jianacoon caete Cana Curuaanaa.
¹⁸Itolere baaso cajete canu mitaain canu beraicheein, aina dedeeu nihanune coina. Coanete Cana Curuaanaa corojeein belaihacache inoanlu netiin. Nitohanein neeine.

Cana Coaunera esenetaeraauro rai necoiha Faborone

- ¹⁹“Inara coaaujiha jera Faboro” naain beeu, Firisila, Aquila, Onesiforo araaichuru, naaonjoaihunri rai.
²⁰Coriintoote nedae Erasto. Jana Torofimona ratirihun Miletoo, cunaitihana jaun. Naineeine elohena ajiniha uu. ²¹Eobolo, Poreente, Lino, Cularia, naaonjoaihunrite ii coaacure. Chaenchu saain cana nejeraauro Cana Coaunera coitucuerate ii coacue.
²²Ii aina neeine cana Curuaanaa Jesocurisito. Satiin inara belaa inara coroatajaneine atiin Cana Coaunera. Nitohanein neeine.

Tito rai

Faborohacha letoai

“Inara coaaucuaun” naa Faborone

1 ¹Canu Faboro nichaaunnena, nii coitucuhiche raotojeeinne rijijieein, Cana Coaunera jerenohineein rai Calaohi Jesocurisito letono afosotoneeun. Acate caletoeae, satiin chauratane sacuritaain janijiin nii ranojoihunru rai amuhemujueein beebelijhanune, ²rauhijiriin coreniha cana osa caje nichoteein jianacoon neein, chabana satonoelanaala nenea ichaonaa teranihane cohajihacachene coina. Chabana cana coritaai Cana Coaunera. Acate nitohaneein cana rai ichaonaa tihane coina aitelu, cana rai chauratane coaunaane ajiniha. ³Inae nii jihanteein aitohalune jaa que turuhane jaaunte, inae nii aca jianacoon cana osa caje cana mitaeranihane coitucueratein beebelijhanune coina caletoaclu Cana Coaunera.

⁴Nii jaunna caa ichei quiricha laenaain letoaaunra Tito. Iite esinaen rauhijiriin canu calaohineeii, cacoreniha nii canaacha esenetai Jesocurisito esenetaaine jaun. Cana Inaca Cana Coaunera, Cana Ichotera Jesocurisito, naaonjoaain raotojoein neeine jaanu teeuruhine ii raite aina raotojoein jianacoo neeine coina.

Curetau Cana Coaunera
coitucuurera relaa Titone

⁵Nii Curetau cobenau ii ratirihanune ajiniha taone, jaiti rucuhera coina lananacaauru rucujueein, iclesiacuru naineein Cana Coaunera coitucuureraauru- canaacha relaaauri coaranu que acaauru bichauhenaauru cocoaainaine coina ichei aitoonlu. ⁶Nii le iclesiacuru bichauhenaauru bichauhena cocoaainohichuru, cojuriu nitohanei coaraneein nenea tocohaneein suujua coaraain ichaohine, nabana que tonaain iriha chunine coataa. Chaen techu leinjiin eneecha que sinijeraaocane caohachae. Jana rai calaohichuru netonai Jesocurisito esenetaeranein, caohachaaain suujua coaraain erenaa tonoraain neeuruhine, nabana baasoneein erenaa tonoraelanaala ichaauruhane, acaauru que ereein niha chunine coataa. ⁷Nii Cana Coaunera ranojoinuri iclesia coaraneein- acaauru bichaheneanein nenaate, jeriha Cana Coaunerane rijijieein caohachaaain suujua coaraain, que Cana Coauneraaacha icharatei ichaain rauhijiriin ichaohane caohachae. Nainiheii erenaa tonoraelanaala, namute cacha coiintetiin, ajetoritiiin, ita cotainaa rautatiin, asijiautoneein,

naonjoaain ichaohane. ⁸Nitohaneein baasoneein ichoaelanaala, turuhin niha cachane belaaïn, cotijiaain, loreri asae raain, naonjoaain ichaohine. Chaen techu caohacha ichaera cachaneein, caohatiin suujua coaraain, Cana Coaunera que banijiaaineein neein, chabana jeriha suujuane rijijieein ichoaelanaala, naonjoaain nihane caohachae. ⁹Nii esinae rauhijiriin aitiin relaeraalune jaacha tonoraain, acaacha esenetaain que leeochoaauru relaaine, acaauru netonai leeochoaauru suujua lararajiaain nerelaacachene jaan coitucuerateeuruhane coina. Chaen nii caohateein erenacaauru relaain acaauru suujua baaso aninoainete, acaauru netonai esenetaauruhine.

Relanajaurera baaso

¹⁰Arajiichurute, nii acaauru relaacane jaan tonorana jerelanaala, “Jorionihei-churu jaberoco macohi cari saeratelaanaala nena, nainihei Cana Coaunera esenetaeraneein ranojoneein nihane,” naain nechu jataain cha coitucuure-nihane jaun cachaaauru coritaaure. ¹¹Niritiin erenacaauru erete, caohachare niritocuruhane coataa caohatihacane. Nii casaje aina cuaainte laurijiracuru aina arajii cachaaauru suujua auhacaain, cachaaauru coritaaïn, arajii coriqui ranaa coaacure.

¹²Coaraunachuhinti nii Cureta cobenau nena *profeta*, nii jeelai acaauru araacha: “Satiin Cureta cocoaichacurute casajenetiin, necha ansai ataebinae rijijieein neein, bajoritiin, achotoritiin, naonjoaauru,” naain acaauru ichao bihalune. ¹³Esinae rauhijiriinte acaauru ichao coaraane jaun aitelu. Aihana jaun, caohachaaïn laraajiin acaauru relaau, coujurihu Jesocurisito esenetaeraneein nena tocoaneein neeuruhane coina, ¹⁴nabana,

nii suujua caje rocohin relanajaaunruha Joriocurune jaancha esenetaauruhane coataa. Niheichu nainecuruhi Jesocurisito esenetaeraneein neeuruhane sainejeein que jaolequiin, nii naitoonjoan tonoraelanaala nenacaauru ere tonoraauruhane.

¹⁵Caohachaaïn suujua coaraain niha cachanete, itolereneein nichanaane maajeein caohachaaïn coanojoi ne. Jana canaacha esenetai esenetaelanaala nenaate baaso nejesina que coacuhin itolere bana baasoneein ne, nichanaane maajeein, nechu jataain baasoneein coacuhin cha ichacuruhane jaun. ¹⁶Cana Coaunera coitucutohate niqui nocoetocure, nete acaauru ichanaacha caje coitucunojoinecure baasoneeuruhane. Namute cacha cotairiin, namute cacha que erenajaauharitiin, erenaa tonoraelanaala neein, nii charijibana caohacha ichaaïn neuruhi.

Nohanelanaala relanajaacachene jaan

2 ¹Caohachaaïn nii ichelaanune jaan tonoraain, esinae rauhijiriin que acaauru relainete caohachae. ²Nii acaauru bichauhenaaurute, esinae rauhijiriin tonaain ereeuruha chaachacuruhane coinane, nii naitoonjoa ichaaïn ichaauruhane caohachae. Esinae rauhijiriin nii niicha esenetai rijijieein neein, satiïn belaaïn, laraajiin, naonjoaain ichaohine, itolere necairichanaa abaataain nena nainihane coina. ³Jerichanejeein techu, coujuriu inara bene bichauhenaauru jeriha Cana Coaunera rijijieein ichaohin, ajetoriaanelanaala, erenacaaotelanaala, naonjoaain que coacuelanaala, caohachaacha que coacuhin neeuruhane caohachae.

Coujurihu ranunaauru bichauhenaneein nena tocohaneein, ranunaauru notajaain, ⁴rai sinijeraauru aina rai

bereecuru belaa'in neeuruha ranunaaurune coina acaauru relaa'in, ⁵caohachaa'in itolere que nainaa'in suujua coaraain, loreri asae nenacaaurune maaje'e'in beraain, osa que nesaruhi'n, barijii'tiin, naaonjoaain neeuruhane coataa acaauru suujuate'e'in nihanete caohachae. Chaen acaauru sinijeraauru aina ita suujua rijjijee'in coacuhin neeuruhine, nabana tonaain Cana Coaunera coitucueranee'in neeuruhane sainejee'in acaauru que iriha cachane coataa.

⁶⁻⁷Jerichanejee'inchu caohacha nejesina ichaa'in nii enamanaacuru notajaain acaauru que corajeratee'u. Acaauru relaaine caohachaa'in ii suujua coaraain, coujuriu ichauhenanee'in nena'a tocohanee'in, ⁸raotojoe'e'in acaauru rai eree'in canaacha esenetai que aitiin acaauru relaa'u, nabana tonaain baasonee'in cana que erena'a nainiha chunine coataa. Nitohane'e'in ichaa'inete cana que nocoejee'uree'in nii acaauru relaacane jaan caohatera rijjii'tiin erenacaauru.

⁹Chaen rai fatoroon ere tonoraain, letoanajaa acaauru fatoroone jaan ichaa'in, tonaain baasonee'in tonorana coacuelanaala neeuruha rai letononee'in nenacaaurune coina suujuate'e'in relanajaa'u. ¹⁰Jiaonrihachu asijiauhin neeuruhane. Baaso coacuelanaala caohatiin suujua coaraain neeuruhine. Nii banate, acaauru ichao caje jataain caohatoha Cana Coaunera cana ichoterateranee'in nena'a que acaauru relaachachene jaan coaracurue'e'in satii'n cachaauru.

¹¹Cana Coaunerate cana belaitohane coaratiha, satii'n caa chauratane que rai cachane'e'in neinichaachene ichoteraanu letoaelu. ¹²Acate cana relae, Cana Coaunera coitucuhichuru rijjijee'in baaso ichaaechaje'e'in

nihacachene jiane'e'in, caohacha que coacuhin, coujuriu Cana Coaunera cachane'e'in nena'a tocohanee'in rauhijiriin Cana Coaunera coroa'jee'in caa chauratane que ichaohacachene coina. ¹³Nitohane'e'inte nii cana rai tihane coina naitoonjoan nainaa'ne cohaje'e'in raotojoe'i ichaonaa que ichaohin, turuha urichaa'in nii Cana Coaunereanee'in cana ichoteranee'in necaohachaa'in nena'a Jesocurisitone cohaje'e'in nihacache. ¹⁴Acatechu itolere baaso canaacha ichai cana osa caje cana ichoteratihane coina rai jaberoco te'e'in nelu, oha cana corenihane, nii baaso caje cana coulucohin rai cachane'e'in caohacha ichanaacha que coacuhin nena'a coina ichaelu.

¹⁵Nii ichei aitocoaaunne rijjijee'in, coointee'uruhane nihanatiin, acaauru que corajeratee'in acaauru relaa'u, coujuriu cocainanohinee'in nena'a tocohanee'in, nabana nii relanajaaine jaan tonoraelanaala ii que jaolecoha chunine coataa.

Esinae rauhijiriin caohachaa'in suujua coaraain neeuruha Cana Coaunera coitucuerane

3 ¹Nabana baitecuruhane coataa, acaauru rai nacoaaunee'in aitoote, coujuriu Cana Coaunera coitucueranee'in nena'a tocohanee'in, rai curuaanaa, cocainanacaaihuri, naaonjoainuri ere tonoraain itolere bana jatoroaain neeuruhine caohacha nejesina ichacuruhane coina. ²Jiaonriha tonaain baasonee'in chuni coacuhin ere'e'in neeuruhane. Niheichu ita sonaa coacuelanaala caohacha cachane'e'in ichaohin, jiniiquiin ita belaa'in, caohachaa'in neeuruhane coarate'e'in neeuriin.

³Jauriaalute cana netonai tonaain irihacachene joaenree'in ererejeto-coache, Cana Coaunera ere tonoraela-

naala nechu jataain nitajenaaneein neein, cana suujua letono rijijieeincha itolere baaso ichaonaa ichaaechajeein nerejetocoaachelu. Nitohaneeinte baaso ichaaechajeein ichaonaa jana, cana que nererojoecaeriin nerejetecuruha leeochoaurune rijijieein ita que nererojoecaeriin nerejetocoaachelu.

⁴Nete satii caa chauratane que cachaneein ichoainichaachene belaitohane coaratiha, satii cachanichaachene ichoteratelu cana osa caje Cana Coaunera. ⁵Coatiha rai caohacha ichacaachene jaun nii cana ichoteratiheil. Cairichaaajoaain cana coaraane jaunte, nii cana osa caje cana coulucohin cana ichoteratelu. Rai Suujue aina cuaain cana coulucohinte, nacoauneein nejanoaain nenea rijijieein nenea coina cana rai nacoauneein ena nenea ichaonaa telu Cana Coaunera.

⁶Jataain cana belaitohane jaunte, rai Calaohi cana Ichoteraneein nenea Jesocurisito aina cuaain, cana rausiaaeca jelai amuritoeriin rai Suujue telu cana rai Cana Coaunera, ⁷itolere ujuaihoneein nenea caje caohachaain neein nii chariji bana sanaachara nejeein nenea- canaacha cohajei ichaonaa que nenea coina.

⁸Esinaetechuhisi nitohaneein cana osa caje cana coulucohin cana raain ne Cana Coaunera. Nii jaunna ichei aitoon, nii Cana Coaunera esenetaeraauru itolere bana caohachaacha que coacuhin neeuruhane, nii leocha relanajaera ere tonoraelanaala neeuruhane coina acaauru rai aitohine coina. Nitohaneein ichahacachenete, jataain cana rai nelateineein nereein. ⁹Nete laen nii cana rai aitocuruhalu cana coitucueracurune esenetaain,

Moisesa aitoonjoan que ita rohecaain naaonjoaain nenea naineneei. Niite nechu jataain nohanenaaneein nii chaque nelatene cana rai.

¹⁰Niha nitohanei que cachauru relaaain lerunaa jererane, coroata saain, nichata saain, naaonjoaain cotijiaain rai aitohine jana chere tonorana jerenihane, jelai caje sitaaute amuhine. ¹¹Nitohaneein nenacaauru cachaurute itolere osa que nerotocuruhane jaun aihure. Nitohaneeinte acaauruhacha ichai caje osa que nesarucuruhane coanojoi ne.

Nicopolisihu canu cohacu

¹²Inae ichene Artemasi letoaeniha-nune, Tiquico letoaanune, atiin Nicopolisi cuhin canu cohanihute ecu ita coaraca. Ecu ne jelarona bitoaanune coina ucuae ureeunni. ¹³Chaen nii ecu nenea *abogado* Senasi aina Apolo coroatajaneun acaauruhacha latei tein, nabana nii cuuruhanejaun turuuruhanee reetiaain lanaa acaauru rai acaauruhacha lateine coataa. ¹⁴Canaacha relaneein nenacaauru, itolere que caohacha ichaain, cha latein niha chunucohane coaracuruhane coroatajanena que nerelaaurumiin, nelateineein niha acaauru ichaone coina.

Raotojoein neeuruhane coina aitiin necoiha Faborone

¹⁵Satii caniha cau nenacaaurute ii coaacure. Nii ecu nenacaauru canaacha esenetai Jesocurisito coreniha canaacha belaihuri- cana nejeraauru coaucaune beeu acaauru rai. Satii raotojoein neeichene jaanu tein, inara coroatajanemiin Cana Coaunerate raotojoein neeiche.

Filemoon rai

Faborohacha letoai

Acaauru coaacane biha Faborone

¹Canune Faboroneein Jesocurisito coreniha caresero cuhane neein cana nejera Timoteeo aina, ii canacaanu amihaneoo que canacaanu coroatajaneraneein neeine rai, caa quiricha laenaain letoaacaanura Filemoon.

²Chaen Jesocurisito ranojoneein iclesianein nenacaauru- ii loreri asaee ii aina netaojianacaauru, chaen canacaanu amihaneoo que canacaanu coroatajaneraneein nenacaauru- cana nejera ene neein nena- Apia aina Arquipo, naaonjoainuri rai netonaine caa laenaain letoaacaanu. ³Cana Inaca Cana Coanera, rai Calaohi Jesocurisito, naaonjoainuri jeelai amuritoeriin inara coroatajanecurumiinte raotojoein neeiche.

Coichana aina cutaain belaina inaain esenetaain niha Filemoonne

⁴Cana Coanera bajaanune naineeine, itolere bana ii coacuhin Cana Coanera coroaajeun, ⁵Cana Curuaanaa Jesocurisito belaaain jataain esenetaaine rijijieein satiiin Cana Coanera cachanein nenacaauru belaaaine beeuruhane jaun. ⁶Nii jaunne ii canacaanu rijijieein acaacha esenetaain neeine jaun, jataain canacaanu rai

caohacha icharaneein, canacaanu coroatajaneraneein niha Jesocurisitone coitucuhin neeine caina, Cana Coanera bajaain ii rai. ⁷Jataaina jeelai amuritoheriin corajejin rachoojoeun casuujua cuhane. Jataainte caohacha ichaai canejera, Jesocurisito esenetaeranein nenacaauru belaaain, acaauru suujua nunaaaine jaun.

Atiin canu coreniha ii letono Onesimo raau.

⁸Canu Jesocurisito rai afosoto nichaaunne jaunte niqúi ne canu rai rauhi, iicha chanenu ichaaine caina ii letoaanune caina. ⁹Nena raujiaain nii canaacha belaainein canaacha esenetai coreniha ichei aitoreeunni. Canuna Faboronein- inae biinaanein- Jesocurisito coreniha caresero cuhane netiin ichei aitoon, ¹⁰cau cajinichaaain caresero cuhane neein, Jesocurisito coreniha cacalabi rijijieein nena Onesimo belaaaine caina.

¹¹Jauriaalute niqúi ichei chaque nelatelanaala, ii letononein nelu Onesimo. Nete laen inae ena jiniiquiin cana rai jataain nelateinnein ne. ¹²Inae nacoauneein jelaiha ii rene cauhane caina letoaanu. Atiin canu coaraaine rijijieein nii coaraain neeu. ¹³Cana Coanera ere beebejihanune coreniha,

cau caresero cuhane nihanune jaunne, iineein nenea rijijieein canuhacha latei icharaneein nihane coina, cau canu aina nihane jereun niqui. ¹⁴Nena jereneeine coataa aihane jereneun. Nabana canu ii caje bajaanune jaancha jereeine coataa, ii suujua caje coauneein jereeine jerichaaunne jaun. ¹⁵Jerihane ena chabana satonoelanaala ii aina nihane coinata, ii caje amuhin nelu- nii ii letono Onesimo. Nete inae naineneei ii letono siriine rijijieein siriine. ¹⁶Raujiaain ii letono siriine amuritoheriin, ii nejeraneei teein belaaïn coaraau. Jataaina belaaïn coaraaun canu. Nete nii amuritoheriin joaenreein cacha rijijieein coaraelanaala, Cana Curuaanaa Jesocurisito coreniha, ii nejeraneei teein coaraaine caohachae.

¹⁷Aihane jaun canaacha esenetai coreniha ii nejeraneein canu coaraain neeine, nii canu coaraain neeine rijijieein acaentonai coaraain raau. ¹⁸Ichei chatohaneein baaso ichaain, ichei rebequiiin, naaonjoaain nihalune canu cobaraau coreniha. ¹⁹Canuna Faboroneein ichei aitiin caraajenihane caa laenaanun. Nii ichei aitocoaaunne

rijijieeina, canu ichei coretereuni. Nainichaaun niqui canu que ijiabereeo coreniha rebeoquine coaaucaaanne. ²⁰Aihara canejera. Cojuriu Jesocurisito cachaneein nenea tocohaneein caa ichei bajaanune rijijieein atiin ichaain, Jesocurisito coreniha canejeraneeine jaun canu suujua nunaau. ²¹Canuhacha bajai amuritoheriin ichariquiiin quere tonoraaine esenetaanune jaunne caa ichei aitiin laenaanun. ²²Nii choae tacaainechu turuhanune jaanu rucuhequine jereun, caresero cuhane nihanune jaun, cacoreniha bajaaba-jaaequichene tonoraain, inara coaraa uhanune jererichaaïn Cana Coaunerane cohajihanune jaun.

Ii coaacuruha raotojoein neeu.

²³Jesocurisito coreniha caresero cuhane canu aina nenea Efaforasite ii coacue. ²⁴Chaen Maroco, Arisitaroco, Demasi, Locasi, naaonjoainuri canu coroatajaneraneein nenacaaurute ii coaacure.

²⁵Cana Curuaanaa Jesocurisito jeelai amuritoheriin inara coroatajanemiin.

Ebereeocuru rai

letoi

Rai Calaohi aina cuaainte cachaauru rai erelu Cana Coaunera.

1 ¹Inoaelu jetaote nere bera inoasesihuru- *profetacuru* aina cuaain araaisaain cana inoansihuru rai ere Cana Coaunera, ecoetacaaneen mituhelanaala, taba que acaauru sinihu, taba que letonocuru anjeraauru letoae, acaauru rai ecocohin beeuruhane coina, naaonjoaain. ²Nete laen inae enene Calaohi que nere berate Cana Coaunera, Cana Coaunera nihane coitucuhacache itolereeneinne coina. Nii rai Calaohi aina cuaainte, itolere cana rai chauratane, dede, itolere cautenu rijihuru, itolere cana janonaa, naaonjoainuri coaunaain niichuru Curuaanaa neein telu Cana Coaunera.

³Nihei chunei cacha niqui Cana Coaunera coaraai. Nete caje uhin canaacaanu rene ecooca rai Calaochine jaun, canaacaanu rohan turuaain coaracaanune jaun, “Naaonjoaan Cana Coaunera,” naain coitucuhacaanu, jeelai Cana Coaunera tocohaneein necaoha-chaain nichao que ichaohana jaun. Acate Cana Coaunera Calaohineein itolere sirichaneein coaraneein ne. Acate Cana Coaunera Calaohineein caa chauratane que ohelu, jianacoon osa caje cana mitaeranu que. Nitohaneinte inae osa caje cana mitaeranu que ohane baiha, rai Inaca Cana

Coaunera raotono nichajai que rori- *trono* ichoae nelauriaa cuelu.

Anjeraauru amurijiriinte cocoinanojoneein ne Cana Coaunera Calaohi.

⁴Jataain rai letonocuru anjeraauru cocoinaane amurijiriinte, rai Calaohi cocoinaelu Cana Coaunera, acaauru amurijiriin nihane coina. ⁵Nitohanihane jaun, nihei chuni letono anjera rai:

“Iite cacalabineein canuhacha jereinein canuhacha teineein nenaaneeicha,”

naain irihe Cana Coaunera. Niheichu chuni letono anjera que:

“Leinjiin acaacha canu calaohineein nihane janana, Canu, leinjiin inaca neein nereeunicha,”

naain irihe Cana Coaunera. ⁶Caa chauratane que nenacaauru cachaauru que, leinjiin acaacha rai calaohineein nihane coitucueratihane coinatae laen:

“Quere tonoraain canu coroaeequichene rijijieein, jerichanejeein nere tonoraain coroaeequiche satiin,”

nae, rai letonocuru anjeraauru rai, Cana Coaunera. ⁷Nii rai letonocuru anjeraauru quete laen:

“Canu letonocuru- anjeraaurute laen
aiha cujuanane rijijieein, usi
rijijieein
naonjoaain canuhacha jerei ichara-
neein neeurueein,” nae Cana
Coaunera.

⁸Jana rai Calaoihi quete laen:
“Chabana sarinaain
itolere Curuaanaa neein-
itolere Coaunera neein neeine.
Chaen techu
chabana satonoenereein
caohacha ichaain neeine.

⁹Nii rijijieein techu
caohacha nejesina ichara
curuaanaa neein neeina jaun,
esinae rauhijiriin
baaso ichaain nenacaauru aina
nejerateein,
caohacha icharaauru belairiquiin.

Nii coinane
Canu, Itolere Coaunera neein
ii Coauneranichaaunne
ii tein neeun,
ii, jataain
leechaaauru amuritoheriin
raotojoeein rachoojoeein
neeine caina,”

nae Cana Coaunera.

¹⁰Chaen techu:
“Ii canuhacha tei
Curuaanaa neeinete,
jauriaanejeein
nunuhe caje coauneein niha
cana rai chauratanene caina
aitiin dede coaunaailu.
¹¹Satiin iicha coaunanojoite sareein.
Jana iite laen chabana nitajene-
reeini.

¹²Inae ecu tihane banate,
siriteein saa cajionene jaohin,
enachasine que coreein jianaa
rijijieein,
janonaa coreriquiin.
Nete laen,

ii chabana satonoelanaala
ichaoriquiin,”

naelu rai Calaoihi rai Cana Coaunera.

¹³Nii jaun coatiha chuni, rai letono
anjera rai:

“Chajaaute
caraaotono nichajai que nelaau-
riaena,
ii tijia asaae
iniha nejeratenacaauru
amuritiin tee te coaraaicha,”

naailu Cana Coaunera. Chabana nii
Calaoihi que aitohane rijijieein letono
anjeraauru que irihe.

¹⁴Nechu raujiaain ichoterateno-
joeein nerichaacheeinne rai, cha
beraneeichate suujueneein Cana
Coaunera tenojoeein neeure rai
anjeraauru.

**Cana ichoterateraneein nenea que
jaoleconaa nainihaacache.**

2 ¹Nitohanihana jaun, nere beracuru
que Cana Coauneraacha beratei
aonaain tonoraain- esenetaain
nihacachenete caohachae. Jana nii cana
rai niicha beratenojoin aonaain
caohatiin coitucunaa saijieein tonorae-
nihacachenete, aihuruha coitucuela-
naala nenacaaurune rijijieein nitajeri-
chaacheein. ²Coaracuche nachuhinti, nii
rai letonocuru- anjeraauru que niicha
teratei niha nii rai jauriaanejeein nenea-
rauhine saijieein tonoraelanaala
naosatenacaauru cachaaauru- esinae
rauhijiriin baaso ichacuruhane coreniha
caseteco coaracurualune. ³Nitoha-
nihane jaun, caseteco caje nichotenaa
nainerihacacheein, nii jauriaanejeein
nenea amuritoheriin, cana ichotera-
neein nenea esenetaenihacachene.
Esenetaain nihacachene coinete,
jauriaanejeein raaje nihane cana rai
beein nelu Cana Curuaanaa Jesocurisito.
Nii baihate cana rai beeurelu aina

amuhemujeein nota que coaraaauru.
⁴Nii ichoae tacaain techu, cana que coitucuerate Cana Coaunera itolere cojoelanaacojoaihuru ichaain. Chaaen techu Aca jerihane rijijieein, le cacha nichaachene rai niicha tei- Suujue aina cuaain cana que coitucuerate.

Cana nejera rijijieein niha Jesocurisitone

⁵Coatiba rai letonocuru anjeraaauru, nii cabaiha neenihu rai Cojoanona caa ereereecaachene jaan coaraneein neeuruhane coina aitohi Cana Coaunera.

⁶Nitohanenihane quete:

“Chaneein ne cacha.

Chatohananeeina nenaane cacha.

Chanuna acaacha coacuhin,

jataaen queecha coaauqui.

⁷Jauriaanejeeinte niqui

ii letonocuru- anjeraaauru

cocoinaaine fautaain cocoinaailu.

Nete nii baiha laen,

jataain leeochoaauru amurijiriin

cocoinaain,

que itolere Curuaanaa nihane comai

lauriaain,

⁸satiin nere tonoraain

neeuruhane coina ichaain,

tijia asaae que nejeratenacaauru

teeilu,”

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nitohaneein satiin nere tonoraain nihacachane coina, cocoinaain rai tijia asaae que nejeratenacaauru tihane coina, aitohane saijieein jaiti nitohaneein ichaa Cana Coaunerane coarahaacache. ⁹Nete laen, inae anjeraaauru fautaain nelatihei rijijieein turuhin nihalu carajaojoaain Jesocurisitone coaracaache. Nitohaneein turuhinte, rai chaneein nenihacachene saijieein, jataain cana belaitohane jaun, cana coreniha ohane coina ichaelu Cana Coaunera. Nii cana coreniha cairichanojoneein ohalune corenihate,

itolere curuaanaacuru Curuaanaa neein nihane cojunacaneein necaohachaa Cana Coaunerane que comaiteno-joineein ne.

¹⁰Satiin itolereite Cana Coaunera raineein ne, niicha coaunanojoneein niha itolereine jaun. Nii jaunte niicha coaunanojoneein rai calaohi neein nihacachene jaun, rai Cojoanona caa baiha neeni que nihacachene jere Cana Coaunera. Nii jaunte cana coreniha necairichaa Jesocurisitone aina cuaain, nii aansijiiniiji osa colane telu, satiin niicha coaunanojoinunru ichoteraneein nihane coina. ¹¹Nitohanenihane jaunte, ita Inaca que Inacaain nihacache, nii cana osa caje cana ichoteratera aina jiniiquin. Nii jaunte, rai nejera neein inae nihacachene jaun coejelanaala: “Canejeraaauru,” nae cana rai Cana Coaunera Calaohi. ¹²Niritorichaine quete:

“Canejeraaauru raine

Iinein neeine beebejeein,

netaojiaain

Ii coroaeraaauru cataaun

nenatereeeunni,”

naalune, laenananojoneein nelu Cana Coaunera Quiricha cuhane.

¹³Chaen techu:

“Leinjiin Acaachane

niicha ichai ichaane coina

cohajereeeunni,”

naain.

“Cauna neeun,

canu rai Cana Coaunera

tenojoihunru- cacalabihuru

ainara,”

naain ne laenanohineein.

¹⁴Charijieein teeinti, ita araaneein niha cachane, ita iniho que inihoquiin, ita coichana que coichanaain, naaonjoaen cacha, nii rijijieeinte cacha iniho que inihoquiin cacha coichana que coichanaain naaonjoaelu

Jesocurisito, caa chauratane que ohin, nii cacha itajeraneein nenea moconajaera amuritothane coina. ¹⁵Nitohaneein moconajaera amuritiinte, ohin nitajeeururichaaine que satiin casiiriin ichaonacaauru- cachaauru ichoteratelu.

¹⁶Aihane jaun, coatiha anjeraauru coroatajanihane coina turuhin niheil, Abaraan nefoerateneein nenacaauru coroatajanihane coinata turuhin nelu.

¹⁷Nitohanianehane coinata, jerichanejeein cana nejeraneein, nihacachene rijijieein tenojoineein nelu, Cana Coaunera notaracae coujurihi cana rai saserodotecuru curuaanaacuru Curuaanaaneein, cairichaojoaain cana coaraain, cana coreniha cairichei coaraain ohane, satiin cachaauru osa que suujua acatena nainiha Cana Coaunerane coina.

¹⁸Nitohaneein raajenihane necairichanaa coaraain, cojunojoeineein nihalune jaunte, rijijieein necairichanaa coaraain, cojunojoeineein niha cachane coaraane, coroatajanein naonjoaen.

**Moisesa amurijiriin
cocoainanohi niha Jesusone**

3 ¹Canejeraauru, aihane jaun Cana Coaunera ranojoineein, inae rai cachaneein neechene jaun, niicha icharatenohi icharaanu que niicha tei-Jesocurisitohacha que coaauce.

Nariha jataain coreniha chabana satonoelanaala esenetaacachene jaun.

²Jerihane rijijieein nere tonoraain niha Jesocurisitone jaunte, niicha icharatei icharaanu que cocoainaan nelu Cana Coaunera. Nii rijijieein techu, Cana Coaunera cachaneein nenacaauru aina, niicha icharatenohi icharaneein nelu Moisesa. ³Charijieein teeinti, niicha jai loreri amurijiriin jataain nelateineein ne loreri ichara, nii rijijieeinte, jataain Moisesa amurijiriin nelateineein nelu Jesocurisito. ⁴Itolere lorerite, niha

icharane jaun neein naonjoaen. Nete laen Cana Coaunera coaunaane jaun, neein naonjoaen itolere. ⁵Nii rijijieein techu, rai cachaneein nenacaauru rai Cana Coauneraacha icharatei icharaneein nihane jaun, raujiaain nota que coaraain, que niicha beratei beraneein nelu Moisesa. ⁶Nete laen rai Calaohi Jesocurisito, cana rai cachaneein- rai loreri rijijieein nihacachene amurijiriin, cocoainaan cana inana neein telu. Nii jaunte, rai loreri rijijieein nerichaacheein, esinae rauhijiriin jerihane rijijieein neein, chabana cohajihacachene coiinteein jianelanaala canaacha cohajei cohajihacachene.

**Acaauru que Cana Coauneraacha
banihatihu turuurenerichaa in rai
cachaauru tabaaurune**

⁷Nitohanianehane jaun, rai Quiricha Inoaensi cuhane:

“Enene cojoanonaa
cuhane inara rai niicha jerei
biha Cana Coaunerane,

⁸jiaonriha

inara suujua aohana jerelanaala,
aihuruhalu nere tonoraelanaala,
nechu acaauru casetecaa
Cana Coaunerane cojuhin coaraa
cacha areroo ichatane janane
rijijieein nihache.

⁹Ecute

jenachoonca jaanacaneein
mainajeriin acaauru notajaain,
acaauru coroatajanichaaunne
saijieein,
acaauru casetacaanune coujuha
quere tonoraurenelu- inara foerate-
racuru.

¹⁰Nii jaunna,

nii inara foerateracuru aina
obajein:

‘Nechu itolere bana

joanreein rai suujua cuaauruhane
jaunte,
acaauru que
canuhacha coitucueratena
jerei coitucunaa jerecurene.’

naain:

¹¹Aihane jaun,
coatiha acaauru que banihateein
canuhacha rucujueihu
turuururinaain,”

naain biha Cana Coaunera Suujuene
jaun ne laenanohineein.

¹²Aihane jaun canejeraauru, le cache
nequichene- inara netonai nabana cana
rai Cana Coaunera beratei esenetaain
neeichene jianequichene coataa, que
nainaain necohalajiin ichaaoche.

¹³Nitohaneein nena coacuelanaala,
jianeein lecacha nequichene jiniiquiin
ita suujua lararajiaain neeuche: “Enene
cojoanonaa,” naain aitoha Cana
Coaunera Quiricha cuhanena jaan que
turusihane ajiniha. Nabana inara
tabaauru saruhin niha osane,
rijitoejin chatohanai ichaquichene,
inara netonai canaacha esenetai
esenetaelanaala naitoonjoan tonorae-
neeichene coataa. ¹⁴Nitohanihane jaun,
esinae rauhijiriin Jesocurisito aina
nena jerichaachene, nii esenetaaca-
chene bana canaacha cohajei que
turuhane reentiaain esenetaacachenete
ne.

¹⁵Nii cointate:

“Enene cojoanonaa cuhane
inara rai niicha jerei biha
Cana Coaunerane,
jiaonriha
inara suujua aohana jerelanaala,
aihuruhalu
nere tonoraelanaala
nenacaaurulune rijijieein nihache.”

nae Nere Inoaesi.

¹⁶“Charijihuru Cana Coaunera ere
aonacuruhane saijieein nii baiha nere

tonorana jerecurenelu,” naaichena.
Acaaurute, satiin Egipto batane caje
Moisesaacha rocoorinelu. ¹⁷Nii
jeelaihuru que techu, nitohaneein nere
tonoracurenihane jaun, acaauru que
nejerateein acaauru coroatajanihane
jianiha jenachoonca jaanacaneein Cana
Coaunerane jaun, ichataneu cache
areroo satiin ohacoaurelu. ¹⁸Chae
techu nii jelaihuru, rai nitohaneein nere
tonoracurenihane jaun, esinae
rauhijiriin acaauru que banihateein
niicha rucujuihu enoorenerichaaaine que
aitelu Cana Coaunera. ¹⁹Nii jaunte,
esenetacurenihane coreniha nii acaauru
que banihateein niicha rucujuihu
turuurenerichaaaine coitucuhacache
raotojoein.

4 ¹Aihane jaun, jaiti cana rai niicha
teeni, rai nebetacanaa cojoanona
tihane rai niha Cana Coaunerane jaun,
ecu turunaa nainichaachene coina,
jataain necohalajiin ichaohacachenete
caohachae. Nabana inara tabaauru, ecu
turunaa nainecurenihane coataa.

²Nitohaneein cana netonai ecu
turunaa nainichaachene cointate, nii
Moisesa que beratihalu acaauru raine
rijijieein, cana rai netonai beratelu.

Nete laen inacojoejin acaauru rai
beratelu, aonacuruhane saijieein,
aihuruha nii niicha beratei esenetaain
tonoraeraaurune rijijieein, acaauru
netonai esenetaaurenihane jaun.

³Nete laen cana, esenetaera neein
nihacachene jaun, nii Cana Coaunera
aitoonjoan- nebetacana jaan enorichaa-
cheein. Nitohaneein nere tonoraauri-
chaaaine jaun, aitorichaaaine quete:

“Nii jaunna obajeein,
esinae rauhijiriin
nebetacaanune jaan
turuurenerichaaaine que aitoon”

naain belu Cana Coaunera. Nete cana
rai chauratane coaunaane nainaalune

caje coauneen nelu, nii nebetacanjaa cojoanona naitoonjoo.

⁴ Nii jaunte rai Quiricha Inoaensi cuhane:

“Caainsi janone cuhane jetaote, itolere coaunaane nainaan- bana nebetacaelu Cana Coaunera,”

naain laenanohineein ne.

⁵ Nii baihate coaiteen rai Quiricha cuhane, nii Israelitacuru que:

“Coatilha canu nebetacana jaun turuururinaain,”

naalu Cana Coaunerane, ne laenanohineein.

⁶ Nete, nere tonoraain ichoterateno-joinnein neeurichaaaine aonacuruha ichoaichaniha natiin, esenetacurenihane jaun, nii nebetacana jaan Cana Coaunera aitoonjoaun turuureniha Israelitacurune coina aitohalune saijieein, jaiti neeure satononiha nii naitoonjoan esenetaeraauru, acaauru coreenraniha nii nebetacana jaun turuheninuunru.

⁷ Nii jaunte, nii nacoauneein le janonaa que cojoinacate Cana Coaunera:

“Enene cojoanona,”

naain. Nii Quiricha Inoaensi caje coitucuhichene rijijieeinte, que beratilha Cana Coaunerane jaun:

“Enene cojoanona cuhane niicha jerei beratilha Cana Coaunerane, jiaonriha tonoraeneichene,”

naain belu Rabiri.

⁸ Nii aina cunacaaurulu- Israelitacuru turuaalu Josoe ne jaan jelai que, aitohalu Cana Coaunerane jana nihane, coatilha leeocho janonaa berihei Cana Coaunera, rai nebetacana jaun nihacachene que aitiin. ⁹ Nitohanihane jaunte, satiin Cana Coaunera cachanein nenacaauru rai, ne jelai teein acaauru que banijiaain

nebetacaauruna jaanu. ¹⁰ Charijieein teeinti itolere coaunaane nainaan nebetacaelu Cana Coaunera, nii rijijieein techu, rai namihaneoo caje nebetacaa aicheein, nii Cana Coaunera nebetacanjau turuhin nei. ¹¹ Aihane jaun, nii nere tonoraelanaala nenacaauru rijijieein nena coataa, atiin caaintati ichacaachene coina cana letoaane nihanatiin nere tonoraacache-nete ne, nii rai nebetacanjau turunaa nainichaachene coina.

¹² Nii cana rai Cana Coaunera beratenojoi Erenaate, cana ichao coreein, cana rai leeocho ichaonaa teraneein, naajoainein nena ne. Acate aiha soondarooru rai sabere-gerane ajinaain nenaane amurijiriin nihane jaun, cana suujua cuhane enohin cana suujuene maajeein coitucue. Nii jaunte cana suujua cuhane canaacha coacui, canaacha ichana jerei, naaonjoainuri baasoneein, caohachanein, naaonjoaane coitucue raotojoein. ¹³ Nitohanihane jaun, nihei chuni Cana Coaunera coaunano-joinnein nena, que nasiha nainera. Acate inae ecu tihane bana rai canaacha beenei coitucue.

Saseredotecuru curuaanaa Curuaanaa Jesoso

¹⁴ Cana Coaunera Calaochi Jesosote, acaihaniji cana rai saseredotecuru curuaanaacuru Curuaanaa neein dedeeu cuelu. Aihane jaun, leinjiin acaacha esenetaain cohajihacachene rijijieein, itolere bana jianena coacuelanaala beebejeein, acaacha cohajihacachenete caohachae. ¹⁵ Acate cana rai saseredotecuru curuaanaacuru Curuaanaa nihane jaun, coujunojoinichaachene enaacha osa que nesaruna nainichaachene coitucue; acaentonai aihacachene rijijieein coujunojoinnein nerejetoha-

lune jaun. Nete laen, nii saijieein chabana osa que nesaruenu. ¹⁶Aihane jaun, chaque tonajelanaala, atiin cana belaicha Cana Coaunera rori- *trono* rohan netichaachenete ne; cairichaa-joaain cana coaraain, latichaachene naineein cana rai caohacha ichaain cana coroatajanena nainihane coina.

5 ¹Satiin saseredotecuru curuaanaa-curu curuaanaate, cachaauru jana janijiin, Cana Coauneraacha teineein ne, aca cachaauru osa coreniha, Cana Coaunera rai itolere teein, inihocuru mocoeranu *sacrificios* que nihane coina. ²Nii jaunte acaentonai joenreein cacha rijijieein nihane jaun, cairichaa-joaain- cha coitucuelanaala nenacaauru, nitajeraí nenacaauru, naonjoainuri coarae. ³Nitohaneein joaenreein cacha rijijieein nihane jaunte, rai nosa, cachaauru osa, naonjoain coreniha, Cana Coaunera rai itolere lenonecuru *sacrificios* sohin moco. ⁴Niheí chuni raajenihane jerihane rijijieein, saseredote neein cocoinanohineein nei. Aaroon janijiin raain cocoinaalune rijijieein, raain cocoinaa Cana Coaunerane banaachate laen saseredote neein nena naine cacha. ⁵Nii rijijieein chu coatihá raajenihane saseredote neein nihane coina, cocoinanohineein niheilú Jesoso, Cana Coaunerate cocoinaain nelu. Acate rai:

“Iite canu calaohineein,
enene canuhacha teineein
nei,”

naelu. ⁶Chaen techu, rai Quiricha Inoaensi cuhane:

“Iite chabana satonoelanaala
saseredote neein neriquiin,
aihalu Melquisedee ne
rijijieeincha,”

naain ne laenanohineein.

⁷Jaiti cana rai chauratane que ichaohane bana, atinaaururichaaaine cajé

ichoteratiha Cana Coaunerane coina, jataain chanaain, cajé bajaa Jesocurisitone janate, jataain nere tonoraeranihane jaun, coroatajanelu nii cairichaaaururichaaaine abaantana nainihane coina rai Inaca Cana Coaunera. ⁸Nitohaneente Cana Coaunera Calahinihane saijieein, necairichaaanaa coaraain nelu Jesocurisito, jeriha rai Inaca Cana Coaunerane rijijieein nenaá jerenacaáun. ⁹Nitohaneein jataain Inaca ere tonoraeraneein nihane jaunte, Aca, satiin nere tonoraain neinichaachene ichoterateraneein ne. ¹⁰Nii jaunte Melquisedee rijijieein nenaá saseredote neein cocoinaelu Cana Coaunera.

Jataainte elunae esenetaain nihancane jianichaane.

¹¹Niha jataain arajiin inara rai irihanune jaanu niqú. Nete jataain caaintate inara rai bihanune, cha aonaquichene nihanatiin coitucusineeichene jaun. ¹²Inae niqú carajaa, inara cacha relaeraneein neeichene jaanu rijijieein Jesocurisito coitucuhin neeichene. Nete enanetojoein caaintajelanaala cana relaa Cana Coaunerane jaan que nihanatiin nacoauneein inara relaera jerequiche. Nii jaunte aihá leinjiin canaanai ujuarine rijijieein neeichene jaun, iniho quinaa nainenihane jaun, itariicha cohajiha canaanai ujuarine rijijieein jataain caaintaelanaala nenaá que inara relaera jerequiche. ¹³Nii itari coha canaanai ujuarine rijijieein, caaintajelanaala relaera jereraaurute, leinjiin canaanai rijijieein neein niicha ichai coitucuelanaala ichoae. ¹⁴Nete laen nii iniho que cuaain inara relaanune jaan Cana Coaunera Ere neein nenaá ne. Acate, inae acaauruhacha coacui coitucuhin, “Naaonjoainte baaso ne,” jana, “Naaon-

joainte caohacha ne,” naain coitucuhin nenacaauru rai benojoi ne.

6 ¹Aihane jaun, inae caohatiin jauriaanejeein Jesocurisito que nerelacaachelune jaun, inae leeochangeein coacuelanaala, ainaacha iicha cana suujuane reentiaain sacuhacachene ne.

Inae nainihe nacoauneein jauriaanejeein esenetaacachene nunuhetihacachelune rijijieein neein, baaso ichaquichene coreniha cana nitaje rai nihacachelune rijijieein nenea nainihaacache. ²⁻³Raujiaain Cana Coaunera esenetaain, cachaauru baotisaain, biji que Jesocurisito esenetaeraauru dadaain acaauru rai Cana Coaunera bajaain, o caje ichanaain neeurichaain onacaaurune, nerichaain chabana satonoelanaala casetecone, naonjoainuri coitucuhacache caohatiine jaun, jianein nenea coacuelanaala que leeochoauru relaacachenete ne. Jeriha Cana Coauneranete nitohanein icharichaachein.

⁴Nitohanihane jaun, inae le sajeein itolere coaraain coitucuhin, Cana Coaunera Suujue siriin, ⁵jataain caohatoha cana rai Cana Coaunera beratenojoine coitucuhin, itolere que jataain nelateineein nerichaain caa baiha neeni janonaa quene coitucuhin, ⁶naonjoaain neeichene saijieein jianequichene, inae nacoauneein jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaonaa naineriheicheein, coroso que Jesocurisito teein, nocoeje chanuuruhalune tochanein rai nocoeje chanuha airiquicheeine jaun. ⁷Nete laen atane caohacha que temule jaera rai, atane setejiaa elone caohatiin omarohin inacaain nihane rijijieein, jeriha Cana Coaunerane rijijieein neeichene, inara rai caohacha ichaain inara coroatajaneerein Cana Coaunera. ⁸Jana nii temule

jaera rai ojoo aina omane neeojoaain niha nii temulene rijijieein neeichenete, laen inara cojiotaain inara mocoerateerein Cana Coaunera.

Canaacha cohajeite leinjiin acaacha cohajihacachene icharanein ne.

⁹Nete, inara rai caritiin aitocooaunne rijijieein, inara inae jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin iiquichene caina, nichoterichaacheeine esenetaichene caje cuaain leeochangeein coacuelanaala neeichera canejeraauru. ¹⁰Nii jaunte, chabana baaso ichaenhane jaun, nii enanetojoein ichaquichene rijijieein, leeochoauru cana nejeraauru- canaacha esenetai esenetaeraauru belaiquichene coarateein, coroatajanequichelune baitenereein Cana Coaunera. ¹¹Nete laen, jataain ainaacha iiquichene reentiaain, acaacha cohajein, esinae rauhijiriin corajein ichaquichene coarateein, inaraacha ichai ichaquichene caohachae. ¹²Coatiha chaque nelatihei chachaain neeichene coiinteein ichaquichene. Charijieein teeinti itolere bana jianelanaala esenetaain neeuruhane jaun acaauru rai tihane caina Cana Coaunera aitoonjoa raeranein neeure esenetaeraauru, nii rijijieein neeuche inara netonai.

¹³Abaraun rai niicha teeni tihane caina aitoahalune banate, leinjiin Acaacha itolere amurijiriin nihane jaun, inae neniha amurijiriin neine jaun, aca Cana Coaunera neein coarajein icharichaaine caina: ¹⁴“Canune ii coroatajanein, arajiin janiinacajelanaala nefaauruha iicha foerateeurine caina ichareeunicha,” naain Abaraun rai biha Cana Coaunerane jaun, ¹⁵luhecaelanaala carajaain cojoaain, nii rai tihane caina Cana Coaunera aitoonjoa raelu Abaraun. ¹⁶Nete laen

cachaauru cha chana jerecuruhane, “Cana Coaunera coarajihane jana icharihanine que,” aitiin ichae. Nii jaunte, cha chana jereein nihane esinae rauhijiriin icharihanine esenetaera coina, “Cana Coaunera notaracaae icharihanine coina,” aithohane, inae nene nenacaaen rorehecaera. ¹⁷Nii rijijieein techu, nii niicha teeni raeraneein neenihuri rai, aansijiinniji nii aithohane corelanaala, esinae rauhijiriin icharichaaeine coitucuuruhane coina, aca Cana Coauneraneein coarajeein icharihanine que aitelu Cana Coaunera. ¹⁸Cana coritaelanaala niicha teeni naitoonjoan, aca- Cana Coauneraneein coarajeein icharihanine coina, Cana Coaunera aitoonjoante raacache, Aca itolere baaso caje cana beraichaneein nihane coina, naitoonjoaacha cohajeein nihacachene jaun. ¹⁹Nii cana rai niicha teeni- canaacha cohajeite, nitajihane coataa cana suujue nunaeraneein ne. Charijieein teenti, cujuana nichajai que auriteein bote nunae rai nunaera- ancla, nalaa fichafichaanaane coataa nii rijijieein. Nii canaacha cohajeite chabana turunaa nainenihacache Teenforo cuhanai bujuaneein nena ne jaun- cana turuhaeranu que nenaaneein ne. ²⁰Nitohaneein ecu cana turuaeranu quete cana rai chabana satonoelanaala nena saseredoteneein nelu Jesoso, aihalu Melquisedee ne rijijieein.

Saseredote inoansi- Melquisedee rijijieeinte nelu Jesoso.

7 ¹Nii Melquisedee jetaote- Cana Coaunera rai saseredote neein, Saleen batane curuaanaa neein nelu. Nii Melquisedee jetao techu, leeochoaauru curuaanaacuru reychuru cachaauru amuritiin sohin jitariin acaauruhacha sirii ruluha acaauru cajene baiha

caaujiha Abaraaunne jana, que tacaain cuhin, coroatajaniha Cana Coaunerane aina leeochoaauru amurithohane que aitiin cojiotaain coroajelu. ²Nitohaneein coroaecane jaun jetaote, nii leeochoaauru amuritiin sohin acaauru caje niicha ruluhi lechooncanu telu rai Abaraaun. “Melquisedee” naane jetaote: “Caohacha ichara curuaanaa” naane aite. Jerichanejeein jetao techu: “Saleen” naane: “Raotojoein nena” naa aite. Nii jaun jetaote, nii Saleen batane curuaanaa nihane jaun: “Raotojoein nihacachene tera curuaanaa” naaure Melquisedee que. ³Nihei coitucueraai rai inaca, rai neba, foerate-racuru, naaonjoainuri. Niheichu coitucueraai nejanoa, ohin, naaonjoaane. Nii jaunte, acaihaniji chabana satonoelanaala nena Cana Coaunera rai saseredoteneein ne, aihalu Cana Coaunera Calaoehine rijijieein.

⁴Coaracuche nachuhinti jataain nelateineein niha nii Melquisedee ne jaun, nii leeochoaauru curuaanaacuru cachaauru sohin, niicha rului lechooncanu tihalu rai, cana foeratera inoansi Abaraaunne. ⁵Moisesa tenojoi rauhite niqui, Lebi nefoerateneein nenacaauruhacha- saseredote neein leinjiin acaauruhacha, satiin cachaauruhacha sirii lechooncanu raauruhane coina aitelu, satiin cachaauru, acaauru araaneein- acaauru rijijieein Abaraaun nefoerate neuruha acaauru netonoaine saijieein. ⁶Nii Melquisedee coatiha laen niqui, Lebi inamoco nihei. Nete nii saijieein, nii Cana Coaunera aitoonjoa raeraneein niha Abaraaun natiin, caje nii niicha rului lechooncanu bajaain Abaraaun cojiotaain coroaje. ⁷Nii coitucuhacachene rijijieeinte, nii cojiotaain niicha coroajei cacha amurijiriin nelateineein ne, nii cojiotaera. ⁸Satiin caa chauratane que cachaauru

caje acaauruhacha sirii lechooncan raaurerate ooruhane rai neein aihure. Nete laen nii Cana Coaunera Quiricha cuhane, Melquisedee que naitoonjoa enanetojoein jaiti ichaonaa que aitona rijitjojoein aite. ⁹Nii rai niicha rului tiha Abaraaunne cajete, nii Lebi inamoconeein nenacaauru- saseredotecuru, enene cachaauru caje acaauruhacha sirii lechooncanu bajaain raeraneein neenihuru netonai, Melquisedee rai niicha sirii teeuruhalone coitucuhacache. ¹⁰Nii que taca cuha Melquisedeene jana, rai jaberoco cuhane jaiti najanoelanaala neeuruha niicha foerateenihurune jana, rai niicha rului tihalu Abaraaunne jaunte, jaiti nejanoelanaala netiin acaauru netonai acaauruhacha sirii lechooncanu teein neurelu.

¹¹Nii coitucuhichene rijijieinte, Aaroon foeratenojoein nenea- Lebi inamocooru- saseredote neein nenacaauru aina cuaain, Israelitacuru rai rauhi teein nelu Cana Coaunera niqiu. Nete nii rauhi tonoraeraauru, esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijiein neeurenelu. Nii jaunte nacoaaunein saseredote letoaelu Cana Coaunera. Nete laen, nii niicha letoai Aaroon nefoerate caje nenaanelanaala nihalu Melquisedeene rijijiein nenaane. ¹²Nii jaunte, nitohanein necoriha saseredotene jaun, Cana Coaunera rai rauhi netonai necore. ¹³Nii ena nenea cana rai saseredotecana Curuaanaate, leecha Israelitacuru lauri caje nenea nihane que aitiin laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹⁴Nii jaunte, nii coitucuhacachene rijijiein, Jodaa lauri caje nenaanein nelu cana Curuaanaa. Jana Moisesa coatihai nii Jodaa lauri caje nerichaa in saseredotene coina coacuhin iriheilu, neeururichaa in saseredotecurune bihane bana.

¹⁵Nii jaunte, jataain caohati saseredote Melquisedee rijijiein niha,

nii ena nenea cana Curuaanaa- saseredotene coitucuhacache. ¹⁶Aihane jaun, coatihai aihuruha leeochoaurune rijijiein, “Acate rai laurinein ne,” naain rauhi cuhane laenanohineein nihei. Acate chabana nitajenaachara ichaonaa caje unaanein ne. ¹⁷Nii jaunte, nii rai:

“Iite Melquisedee rijijiein chabana satonoelanaala saseredote neein neriquiinha,”

naa Cana Coaunerane, ne laenanohineein Quiricha Inoaensi cuhane.

¹⁸⁻¹⁹Nitohaneinte nii jauriaanejein nenea rauhi, Moisesa rai rauhi, naaonjoain aina chaque nelatenihane jaun, jeriha Cana Coaunerane rijijiein cachaauru ichao rucuhena nainenihane jaun, itajein nacoaunein jataain amurijiriin nelateinein nenea te Cana Coaunera. Acate laen Cana Coaunera rene cana turuaeranein ne.

²⁰Chaen techu, aca Cana Coaunera neein coarajein chabana satonoelanaala nihane coina, cocoainarihanene esenetaacachene coina raajenihane aitelu. Jana leeochoauru saseredotecuru, coatihai chabana satonoelanaala neeuruhane coina, aca Cana Coaunera neein coarajein cocoinaane coina aitohi Cana Coaunera. ²¹Nete laen cana Curuaanaa, chabana satonoelanaala nihane coina, aca raajenihane coarajein cocoinaane que:

“Canune

Cana Coaunera neein caraajenihane coarajein icharihanuhine coina aitoon.

Nii jaun

nii caitoonjoan corerihaaunni.

Iite chabana satonoelanaala saseredote neein neriquiin,”

naain ne laenanohineein rai Quiricha Inoaensi cuhane.

²²Nitohaneeinte nii jauriaanejeein nenea amuritoheriin nenea, cana rai Cana Coauneraacha teeni terateraneein nenaane Jesoso. ²³Leeochaauru jauriaanejeein saseredote neein nenacaaurute, cana rijijieein cachaneein neeuruhane jaun, arajiin neeurelu, ohin nii baiha ichanana nainecurenihane jaun. ²⁴Nete laen Jesoso ohin nitajenaa nainenihane jaun, leinjiin acaacha chabana satonoelanaala cana rai saseredotenein ne.

²⁵Nii jaunte, aina cuaain Cana Coaunera coacuhin ichaonacaauru ichoteratereein chabana satonoelanaala nihane rijijieein, acaauru netonai chabana satonoelanaala Cana Coaunera aina neeuruhane caina. Nitohanihane jaunte, chabana ohenihane jaun, itolere bana satiin esenetaeraauru coreniha bajaee bajaareein Cana Coaunera caje.

²⁶Nitohaneeinte esinae rauhijiriin canaacha latei saseredotecuru curuaanauru Curuaanaa neein letono neein ne Jesoso. Acate Saantoneein baaso colane- niheichu osaquelanaala-osaonacaauru caje, jelai dedeeu tenojoineein ne. ²⁷Coatiha leeochoauru saseredotecuru rijijieein, jauriaanejeein rai nosa coreniha, nii baiha cachaauru osa coreniha, naonjoaain inihocohin Cana Coaunera rai tihane caina nenea nihei. Nitohanelanaalate, le sajeein chabana coaiteen ohenihane caina, raajenihane cana coreniha rai jaberoco telu sohin atinaauruhane caina. ²⁸Jana nii Moisesa rai rauhi que cocoainohineein nenacaauru saseredotecurute- nechu joareein cachaneein osaonanein neeurelu. Nete laen, nii Moisesa rai rauhi que cocainanohichuru baiha, ena nenea saseredote cocainane caina, aca Cana Coaunera neein coarajeein icharihanine que aithalune jaan, rai Calahineein osaquelanaala- chabana satonoelanaala

saseredote neein nihane caina cocoinaelu Cana Coaunera.

Ena nenea- cana rai, Cana Coauneraacha teeni terateraneein niha Jesoso ne.

8 ¹Nii cana rai saseredote curuaanaa- curu Curuaanaa- caa inara rai ereereecaaunne jaante- jataain itolere amurijiriin nelateineein Cana Coaunera rijijieein nihane jaun, Cana Coaunera nelaurihanaja raotono nichajai que nelauriaelu Cana Coaunera rohan.

²Acate cana rai esinae rauhijiriin saseredote esine neein Cana Coaunera ichanohineein nenea- *santuario* cuhane neein, Cana Coaunera rene cacha turuaeranein ne. Coatiha aihuruha leeochoauru saseredotecurune rijijieein, raajenihane cacha ichanohineein nenea- *santuario* cuhane nihei. ³Satiin saseredotecuru Cana Coaunera rai chaaelai teraneein, inihocuru mocohin teranihane caina cocoinanohi nihane jaunte, Jesocurisito netonai nii rijijieein cana osa coreniha raajenihane netelu atinaauruhane caina. ⁴Coatiha caa chauratane caje nenea nihane, saseredote nenea nainerihe. Inae caa chauratane que arajiin neeuruha saseredotecuru, Moisesa rai rauhi cuhane aithane rijijieein niqiu, Cana Coaunera rai nii Teenforo asaee lenonecuru sohin mocooruhane caina. ⁵Nii saseredotecurute, nechu dedeeu ichacuruhane cojunacanein nitohanei icharanein neeurelu. Canate esinae rauhijiriin, nechu dedeeu nenacaauru rijijieei icharanein ichacuruhane coitucuhacache, *santuario* ichaa Moisesane caina rai: “Aonaaun. Nii ichei ichatane ucuunno coaratihanulune rijijieein ichaaura,” naalu rai Cana Coaunerane caje. ⁶Nete cana rai saseredote laen, jataain nii leeochoauru amurijiriin, jataain cana rai caohacha

ichaain, cana rai tihane coina aitohalu
Cana Coaunerane rijijieein, Cana
Coaunera rene cana turuaeraneein ne.

⁷Bana caohachaain cachaauru ichao
rucuhena nainiha, nii jauriaanejeein
nena Cana Coauneraacha teine,
coatiha neriheilu Jesocurisito caa ena
niicha tei ichaane coina.

⁸Nete nii jauriaanejeein niicha tei
rijijieein neureniha cachaaurune jaun:

“Inae cojoanonaa que turuhane
banane,
Israeli, Jodaa, naonjoainuri aina,
enachasine canuhacha ichaneni
ichareeunnicha.

⁹Nii ena acaauru aina
canuhacha ichanenu,
coatiha
Egipto batane caje
acaauru foerateracuru
rocohanulune coina,
canuhacha ichailu rijiirinaai.

Nene,
nii acaauru aina
canuhacha ichanenu
tonoraelanaala
ichaaoruhane jaun,
acaauru que jaolecoonlu.

¹⁰Nii caa baiha Israeli aina
canuhacha ichanenu,
acaauru suujua cuhane
laenanohineein niha
Canu rai rauhine,
suujua caje coaaneein
coitucuuruhane coina
canuhacha ichanenu ne,
Canu,
acaauru Coauneraneein
nihanune coitucuhin,
canu cachaneein neuruhane coina.

¹¹Nii bana,
inae le cachaauru,
leechoaauru,
acaauru laurichuru,
acaauru araichuru,

naonjoainuri,
inae Canu que
ita relaauruhane latelanaalate,
Canu,
acaauru Coaunera nichaaunne
coitucuurureein
satiin ichauhenaauru,
canaanaihunru,
naonjoainuri.

¹²Nii banane
baaso ichacuruhane que casuujua
acateein,
acaauru osa que canu suujua
acatereeeunni,”

naelu Cana Coaunera.

¹³Nii cana rai nacoaneein enachasine
niicha ichanenu biha Cana Coaunera-
nete, inae chaque nelatelanaala nitaje
rai niha nii jaurihaanejeein niicha
ichanenune coitucueratiha aite.

*Santuario chauratane que nenaalu aina
dedeeu nena santuario.*

9¹Nii jauriaanejeein Cana
Coauneraacha teite, caa chauratane
que rene nichuuntaauruhane jaanu que
santuario neein telu Cana Coaunera.
²Nitohaneente, nii jauriaanejeein
santuario neleru asaae jetao nelu leinjiin
usi nujua, leinjiin mesa Cana Coaunera que
banijiaain nena faan siriin, naonjoaain.
³Jana, que jauriin nena bujua cuhane
jetaote, jelai teein Cana Coaunera
turunajaneein curuajaelu. ⁴Nii cuhane
jetaote, nelu oro caje ichanohineein nena
rori, jujui- incienso mocooruhane jaanu
que, chaen camela itolereenein oro que
carihanojoneein nena. Nii camela cuhane
jetaote nelu, oro caje ichanohineein nena-
leinjiin baichaje, cuhane manaa neein
curuajaain nena quinacai- manaa siriin.
Chaen jetao techu, nii camela cuhane nelu
Aaroon bastoon omaronalu, Cana
Coaunera rai rauhi- ajeri caje nena tabara
que teein laenanohineein nena,

naonjoainuri. ⁵Nii camela ichoae jetaote nelu- coroatajai cacha rijiinanai itaroojia-naain. Acaauru jetaote, ecu niha Cana Coaunerane beraneein jetao, nii nitaro que nii camela fuera asaaraneein ne. Nete ena nelatene jitariin nii coitucuerateein niique irihacane. ⁶Inae nitohaneein satein ichanohineein nihane jana jetaote, itolere bana nii nunuheneein nenea- Cana Coaunera rene nichuuntaauruna jaau turuure saseredotecuru, ecu Cana Coaunera rene nichuuntaain ereereecuruhane coina. ⁷Nejetaote nii que jauriin nenea- jelai teein Cana Coaunera turunaja neein nenaau jetao, saseredote curuaanaa- curuhacha ecu turue le sajeein le jaanacaauru nainein. Ecu enohane nainein jetaote, lenonecuru coichana amaaure, jauriaanejeein rai nosa coreniha teein, nii baiha coitucuelanaala neosateeruha cachaaurune coreniha tihane coina. ⁸Niite cana que coitucuerate Cana Coaunera Suujue, nii nunuheneein nenea- Cana Coaunera rene nichuuntanaanaja neein nihane jaun, jaiti neniha nii jelai teein Cana Coaunera turunajaau cana turuaerane jaau, ecu turunaa nainenihacachene que. ⁹Satein niite, nechu cau jaiti ichaohacachene tonohanau cana que coitucuerateranu que nelu. Nii itolere inihocuru mocohin Cana Coaunera belaihuruhane jaan, coatiha nitohanei ichaain coroaeraauru cachaauru suujua couluoona nainiheilu. ¹⁰Acate raujiaain lenonecuru, conacaihuru, naonjoainuri couluoranein, cachaauru netonai chatoanai ichacuruhane, rai jaberoco caje niicha ichai jaoruhane coaratecuruhane jaanu que nelatelu, cana suujue coriha Cana Coaunerane que turuhane reentiaa- jeein.

¹¹Nete laen inae turuhelu Jesocurisito. Acate enene inae cana rai saseredotecuru curuaanaa Curuaanaa esineneein- chabana satonohelanaala nereein. Nii

saseredote neein niicha ichai ichaane jaan- *santuariote*, esinae rauhijiriin nesineneein nenea ne. Coatiha raajenihane cacha chanohineein nenea nihei, niheichu cau chauratane que nihei. ¹²Nitohaneinte *santuario* cuhane enohelu Jesocurisito, coatiha aihuruha caa chauratane que nenacaauru saseredotecurune rijijieein, Cana Coaunera rai, cabara curuanaa, toro narejeen, naonjoainuri coichana tihane coina nihei. Acate raajenihane rai coichana tihane coina, le sajeein enohelu chabana coaitenihane coina. Nitohaneinte cana rai ichaonaa chabana satonolanaala nenea teraneein nihane jaanu raelu. ¹³Esinaete niqui, nii toro narejeen coichana, cabara curuaanaa coichana, baca narejeen moco bajane, naonjoainunri que, chaaelai Cana Coaunera que banijiaelanaala nenea cabuuruhane couluorejete- lu, Cana Coaunera que banijiaaenein nihane coina. Nete laen cacha suujue couluoona nainenelu nii ichanacuru. ¹⁴Nete laen jataain nii amuritoheriin nelateineein ne Jesocurisito coichana, aca Cana Coaunera Suujue, chabana nitajenaacharanejeein nenea aina cuaain, raajenihane Cana Coaunera rai cana coreniha ohane coina netihalune jaun. Nitohaneinte cana suujua letononeein, canaacha ichai coreniha, cana nitaje rai nenea caje, cana suujua corein nelu nii rai coichana- osa colane nenea- Cana Coaunera jerei ichaain nihacachene coina.

¹⁵Nii cointate ohelu Jesocurisito, ena nenea Cana Coauneraacha ichaneni aina cuaain, ichoachaniha neein onacaaurulu, ena neinichaachene, naonjoaini- chaachene Cana Coaunera aina cana tihane, nii inoaenlu jauriaanejeein niicha ichai, raujiaain cachaauru osa bujuateranein nihane caje, acaauru osa

que suujua acatena nainiha Cana Coaunerane, satiin niicha ranojoneein nenacaauru netonai nii naitoonjoa niicha teeni chabana satonohelanaala nena ichaonaa raeraneein neeuruhane coina. ¹⁶Oha cachane baiha, rai rucuhele niicha cocoirichai raauruhane coinete, jauriaanejeein oha nii cachane coitucuuruhane rai ne. ¹⁷Nii jaun, jaiti oheniha nii rucuhele erora cachane, coatiha nii niicha cocoirichai rucuhele ranaa nainihe cache. Inae ohane baihate laen naine nii rucuhele raa nii banihatihane jaan ne. ¹⁸Nitohanihane jaunte, nii jauriaanejeein nena Cana Coaunera ichai tonoracuruhane coina, carenero sohin rai coichana chororejetucurelu. ¹⁹Jerichanejeein jetao techu, aina nenacaauru cachaauru rai jetao, nii Cana Coaunera aitoonjoa rauhi bihane baiha jetao, carenero ujui caje, lana caje ichanohi cajione lanajai aina, leinjiin enuha- isopo uune raain jetao, toro narejeencuru, cabara curuaanaa, naaonjoainuri coichana acau que jasiitenohineein nena que setejaain jetao, Cana Coaunera tenojoi rauhi laenanohineein nena ichoae rijaain cachaauru ichoae netonai rijaie Moisesa. ²⁰Nitohaneein acauru ichoae rijaain jetaote: “Caate nelaterichain nii cana rai tonoraacachene coina Cana Coaunera tenojone coitucuhichene coina, coitucuerateranein nena Cana Coaunera icharatenohi ichananera,” nae jetao Moisesa. ²¹Chaen jetao techu, loanari *santuario* aina, nasaae enhane saseredote rai nelatenei corujueleuru, naaonjoainuri ichoae rijaie Moisesa. ²²Nitohaneinte, satiin itolere coichana que rujuaain, jelai teein culuoono-joineein nihane coina aitelu nii rauhi. Nii jaun, neniha coichana joera cana corenihane, nerihe cana osa que suujua acatiha Cana Coaunerane jaanu.

²³Nitohaneinte carenerocuru sohin rai coichana que, nii dedeeu nenacaauru cojunaca neein nena couluoocurelu. Nete laen, jataain nii amuritoheriin couluoora latelu nii dedeeu esinenein nena.

**Cana osa caje cana rocoeranu
quete ohelu Jesocurisito.**

²⁴Coatiha nii Cana Coaunera nenaja esine cojunacatiha cachaauruhacha ichai asaae enohilu Jesocurisito. Acate rauhijiriin Cana Coaunera nenaja dedeeu cuhin, Cana Coaunera rai, enene cana coreniha iriha ne. ²⁵Coatiha aihuruha saseredotecuru curuaanaa-curu, le jaanaca nainein nejelau coichana teeuruhane coina araa saain nii *santuario* enohine rijijieein, araa saain ohilu Jesocurisito. ²⁶Nitohanihane chujianra, necooaunaa cana rai chauratanene caje coauneein, ore araa saain Jesocurisitona. Nete aca satononiha ecocohin- le sajeincha raajeniha neteein ohelu- chabana satonoelanaala cana osa caje cana rocoeranu que. ²⁷Charijieein teeinti le sajeein ooruhane caseteco coaracure cachaauru, ²⁸nii rijijieinte le sajeein atinaain, arajii cachanichaane, osa aina nena caje cana rocoeranu que tenojonein nelu Jesocurisito. Inae nacoaunein tururichain niqui. Nete osaonacaacuru ichoteratihane coina ainereein, esenetaain aacha cohajeein nenacauru ichoteratihane coinete aichein.

10 ¹Nii Moisesa rai rauhi, nechurajiaain nii turuha uhenenilu rijijieein nihalu nesinenelanaalane jaunte, acauru osa caje- nii le jaanaca nainein- araa saain jeelai lenonecuru mocohin Cana Coaunera rai teerera couluoona nainenelu. ²Bana nii acauru osa caje acauru couluooca nii Moisesa

rai rauhine jana nihanete, inae osa caje couluoonohineein neeuruhane coitucuhin, inihocuru mocohin teeuruha Cana Coaunera raine jianecurure.

³⁻⁴Nete nii toro narejeencuru, cabara curuaanaa, naaonjoainuri coichana, acaauru osa caje, acaauru couluoona nainenihane jaun, osaaonaneein neeuruhane coaauca, nii le jaanacaauru naanein, nii inihocuru mocohi teure Cana Coaunera rai.

⁵Nitohanihane jaunte, inae chauratane que uhane rai:

“Ii rai lenonecuru teein,
que ii belaihuruhane
jereneeine jaunte,
ii rai canu jaberoco tihanune coina
caletoaacha.

⁶Niheichu

acaauru osa caje
couluoonaquine coina,
ii rai iniho mocohin teein,
chaelai que
ii belaihuruhane coina jeriheei.

⁷Aihane jaun, nocoaaun,

nii Quiricha cuhane
laenanohineein nihane rijijieein,
iicha jerei icharaneein
nihanune coinara
Cana Coaunera,”

naelu Jesocurisito Cana Coaunera rai.

⁸Niritiin nii acaauru osa caje couluoona-jaane coina, rai lenonecuru sohin teein, chaelai que belaihuruhane coina aitiin, rai lenonecuru mocoaruhane coina aitiin, naaonjoaan, rai naitoonjoan rauhi rijijieeine saijieein, rautaniha Cana Coaunerane que rai aitohane baihate:

⁹“Nocoa inae cuhanu iicha jerei ichacaanne coina” naain aite Cana Coaunera rai. Nitohaneinte nii lenonecuruhacha sohin teeuruhane coina nena rauhi itajeein, raajenihane rai jaberoco tee, ena nena cana rai Cana Coauneraacha teineein nihane

coina. ¹⁰Nitohaneein jeriha Cana Coaunerane rijijieein, le sajeein chabana coaitenihane coina, cana coreniha ohane coina, raajenihane rai jaberoco tihalu Jesocurisitone corenihate, cana osa caje cana couluocoelu Cana Coaunera.

¹¹Chabana osa caje cacha couluoona nainenihane lenonecuru sohin teeuruhane saijieinte, satiin saseredote Jorionein nenacaauru, araai saain itolere bana lenonecuru sohin teurelu. ¹²Nete laen Jesocurisito, le sajeein, chabana coaiten ichaenihane coina, osa coreniha rai jaberoco tihane baiha, Cana Coaunera rohan nelauriaelu.

¹³Ecute ena neein, que nejeratenacaauru amuritoeratiha Cana Coaunerane cojoae, ¹⁴rai jaberoco teein coreniha Cana Coaunera cachaneein neeuruha cachaaurune coina couluoocane jaun.

¹⁵⁻¹⁷Jana Cana Coaunera Suujuete:

“Inae chabananiji
acaauru rai canuhacha ichanenite;
acaauru suujua cuhane
laenanohineein niha
Canu rai rauhine,
suujua caje coaaunein coitucuu-
ruhane jaan nereein.

Nii jaun inae nenacaanein
acaauru osa aina baaso ichacu-
ruhane coaaurihaaunni,”
naain aitohalu Cana Coaunerane
coitucuerate cana que.

¹⁸Aihane jaun, inae nitohanein cana osa que suujua acatiha Cana Coaunerane jaun, inae nainiheini nenacaen osa coreniha iniho mocohin tenaa nainiheini cacha.

**Cana Coaunera rohan
nichuuntaacachenete ne.**

¹⁹Nitohanihane jaunte rai coichana jaohin ohalu Jesocurisitone coreniha, aina cuaain, inae enene nainichaache,

chaque casilanaala tonajelanaala Cana Coaunera nenaja esine *santuario* turuhacachenera canejeraauru.

²⁰Nitohaneente Cana Coaunera rene turunaa nainenihacachene jaan bujuateraneein nena itajeein, nii ena nena ichaonaa que turunaa nainichaachene jaanu ajiinchateraneein, rai jaberoco telu Jesocurisito. ²¹Nii jaunte Jesocurisito cana rai saseredote esine neein nihane jaun, aca Cana Coaunera nenaja acatiha cana turuaeraneein ne.

²²Aihane jaun cana suujua cuhane asinojoneein cha coacuelanaala, niheichu leecha coacuelanaala, canaacha cohajeeicha que coacuhin, esinae rauhijiriin cana suujua cuhane coitucuhachene saijieein, chachaain nihacachene jianein, Jesocurisito aina cuaain couluoonojoneein Cana Coaunera rohan turuhacachenete ne.

²³Nii jaun coujurihu Jesocurisito esenetaeranein nihacachene jaun, itolere bana esenetaacachene rijijieein nihacachenete ne. Inae ecu tihane bana, cana rai niicha teenu naitoonjoalu terichaaain Cana Coaunerane jaun.

²⁴Nitohanihane jaun ita rijijieein caohachaaain neein, itolere bana ita belaaain nihacachene coina, ita coroatajanein nihacachenete caohachae.

²⁵Aihane jaun nainihe iahiruha leeochoaurune rijijieein, ita aina netaojiaain ereerecaachene coiinteein jianena nainihaacache. Coiintelanaalate naine, inae tururichaaain Cana Curuaanaa cojoanonaa que turuelalajihane que nainaaain, jiniiquin itaque corajerateein, ita rai coitucueratihacachene caohachae.

²⁶Jana inae raotojoeein Jesocurisito coitucuhin nihacachene saijieein, naosatenaa coacuhin nihacachene inae nerinaain nacoauneein cana osa coreniha ohenu. ²⁷Nechu usi tabai jana

necairichanaa coaraain nitajeeururi-chaain Cana Coaunera coitucunaa jerelanaala que nejeratenaa rijijieein nenacaaurune que banijiaain nenaachate cohajerichaacheein.

²⁸Chunocoha, Moisesa rai rauhi tonoraelanaala nihane jana, neeuruha nichatajaain coaraain beeureranete, cairichaaajoaain coaraelanaala, sohin jaaorurejetucurelu. ²⁹Tana, nii amurijiriin casetecanohiniha cuururichaaain, chaque nelatihei rijijieein Cana Coaunera Calaoihi teein, cana coreniha ohin rai coichana jaohin naaonjoaan, cana belaiha Cana Coaunera Suujuene saijieein, que jaolequii nenacaaurune coitucuhichene. Nii rai coichana cana coreniha ohin niicha joailute niqii, acaauru rai niicha teeni terichaaain Cana Coaunerane coitucuerateein, jelai teein Cana Coaunera cachaneein neeuruhane coina, acaauru couluoranein nenaane. ³⁰Chaen techu: “Canuna cachaauru rai caohacha icharanein coretereunni,” naain “Cana Coaunerate rai cachaauru rucuhereein,” naelu Cana Curuaanaa. ³¹Nii jaunte, jataain coasihacaine Cana Coaunera nere tonoraain nenihacane.

³²Nete inara, jauriaanejeein Jesocurisito esenetaaichene nunuhe-neein, itolere que laraajiiin necairichanaa abaantaachelune coaauquichene caohachae. ³³Inara tabaaurute, satiiin notaracaae teein nocoeje chanuhin bisihururejetelu. Nii jana inara tabaaurute, inara aina jiniiquiin necairichaururejetelu inara coinaderaa. ³⁴Jerichanejeein techu, cairichaaajoaain caresero cuhane nenacaauru coaraain acaauru coinaderarejetocoichelu. Chaen techu inara rucuhele ruluuruha inara cajene nihanatiin, raotojoeein rachoojoein nerejetocoichelu cochunaelanaala. Inae nii amurijiriin chabana nitajenaa nainelanaala dedeeu niha

inaraacha raenine coitucuhichene jaun.
³⁵Aihane jaun, jiaonriha nitohanein rariquicheeine esenetaain ichaohichene jianiquichene. Acate inara rai jeelai amuritoheriin cainareein. ³⁶Nii jaunte, jataain jeelai amuritoheriin necairichanaa abaantaain nenea nainequichene jaanu que, itolere que laraajiin neeichene jaanu latequiche. Cana Coaunera jerei ichajejin ichaohichene, tihane caina naitoonjoa raeranein neeichene caina. ³⁷Nitohanihane coinata:

“Inae ena caeneenejelanaalate turureein nii turuha uheni. Coatihana inae carajarihaain.

³⁸Canu cachanein, canuhacha esenetaain ichaonacaaurute, chabana nitajeurenererein. Nena laen canu cachanein nihane jianein, jauriaa ichaohalune rijijieein ichoai que nejeratereunni,”
 naalu Cana Coaunerane, ne laenanohinein rai Quirichana inoansicuhane. ³⁹Jana cana, coatihana nii rai cachanein neeuruhane jianein, jauriaa ichaoruhane rijijieein ichaonacaauru caseteco coaracuruhane rai nenacaauru nihaacache. Canate esenetaain ichaoruhane jaun, ichoteratenojinein neeurichaaaine rai nenacaauru rijijieein nihaacache.

Cana Coaunera esenetaain niha cachane

11 ¹Esinae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaacanete, chabana canaacha coaraai terichaainga cana raine cohajejin ichaohaca. ²Cana foerateracurute raujiaain esenetaauruhane jaun, cacha caohacha rijijieein acaauru coarae Cana Coaunera.

³Cana Coaunera esenetaacachene jaunte, nereecha que chauratane coaunalune coitucuhacache. Nii jaunte,

chabana cachaacha coaraai caje coaunanojinein nene, caa enene canaacha coaraai.

⁴Cana Coaunera esenetaane jaun techu, nii rai nihana Caain amurijiriin, jataain caohacha nejesina mocohinga que Cana Coaunera belaiha Abeline jaun, caohacha icharanein raain nii rai niicha tei raelu Cana Coaunera. Nii jaunte, inae ohalune saijieein enanetojoein Abeli coaaucaache, Cana Coaunera esenetaeranein nihane coitucueratiha cana quene jaun.

⁵Cana Coaunera esenetaane jaun techu, nabana ohane coataa jaberoconein Enoco raa Cana Coaunerane jaun, inae nii baiha coarihurenelu. Cana Coaunera Quirichana inoansicuhane, jaiti raeniha Cana Coaunerane ajiniha, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohalu Enocone que aite. ⁶Nete esenetaeniha Cana Coauneraacha jerei ichajejin ichaonaa nainene chunichaca. Cana Coaunera aina nenea jerichaanete, niha Cana Coaunerane esenetaain, aina nenea jerenacaauru, niicha jerei ichajejin ichaonacaauru cainaeranein niha Cana Coaunerane esenetae esenetaera.

⁷Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae chabana acaauruhacha coaraai icharichaainga beeing suujuatiha Cana Coaunerane tonoraain, leinjiin bote tabai jaelu Nohe, cuhane rai comasai aina saain rai bereecuru aina nichotihane caina. Nitohanein esenetaane jaun techu, nii esenetaelanaala chauratane que satiin nenacaauru cachaauru caseteco coaracuruhane jana, esenetaain nenacaauru ichoteratenojinein neeuruhane rijijieein ichoteratenojinein nelu Nohe.

⁸Nii rijijieein techu, Abaraain netonai Cana Coaunera esenetaane jaun, cotihacane tonoraain rai natane ratiriin,

nii cunaja jelai coitucuelanaala cuhin, esenetaeraneein nihane cainaeraneein, rai Cana Coaunera teenu atane que ichaoha cuelu. ⁹Nitohaneein Cana Coaunera esenetaane jaunte, nii rai Cana Coaunera teenu atane que leeocho atane caje unaaneein ichoaelu Abaraaun. Ecu jetaote, neloheritela-naala raujiaain loanariicha asaae ichoaelu, aihuruhalu nii rai, Cana Coauneraacha tei raeraneein neeninunru Isaca, Jacobo, naaonjoainurine rijijieein. ¹⁰Cana Coauneracha ichai- chabana nitajenaachara nese que ichaonaa jerihane jaunte, leeocho neseu cuhin ichoaelanaala loanariicha asaae ichoaelu Abaraaun.

¹¹Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae camotojoe nihane jaun canaanai sirina naineniha Sarane jana, inae Abaraaun netonai biinaa nihane saijieein, rai naitoonjoan icharihani nohanelanaalane esenetaane jaun, lararajiaa Cana Coaunerane aina nelararajiaain canaanai sirilu Abaraaun. ¹²Nitohaneainte, inae jataain biinaa nihane saijieein, janiinacajelanaala cucuana cuhane nena carene catu aina arasijie jeoneein, cachaauru foerateranein nelu Abaraaun.

¹³Satiin nii cachaurute ohelu, jaiti nii acaauru rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoa jitaain raelanaala. Nete jataain Cana Coaunera esenetaauruhane jaun, nota que coara rijijieein coitucuuruhane jaun, nechu leeocho atane caje unaaneein, caa cana rai chauratane que ichaauruhane coitucuru.

¹⁴Nitohaneein ichaauruhane coitucuhacachene cajete, jaiti caa chauratane que, nii acaauru rai Cana Coauneraacha teenu chabana satonoelanaala acaauru ichaonajaanu atane raarenihalune coitucuhacache. ¹⁵Bana

nii jeelai nataneecha que coaauruhane jana nihanete, jelaiha caaururelu. ¹⁶Nete nii acaauru rai Cana Coaunera teenu atane raauruhane coina, jelaiha caunaa nainecurenelu. Nii atane acaauruhacha raaenute dedeeu nenaane. Nii jaunte, nitohaneein acaauru que leinjiin nese banihateein rucuhacane jaun, acaauru Coauneraneein nihane coejene Cana Coaunera.

¹⁷Nitohaneein Cana Coaunera esenetaane jaun techu, esenetaane cojuha rai calaohi Isaca sohin mocohane coina, rai aitoa Cana Coaunerane jana, Isaca sohin mocoha nejerelu Abaraaun. ¹⁸Nitohaneainte: “Ii calaohi Isaca cajete nefoerateeurureein iicha foerateeuricha” naa rai Cana Coaunera natiin, acaihaniji rai calaohiniha Isaca ne saijieein rai sohin mocoha Abaraaun ne jere Cana Coaunera. ¹⁹Ohane caje, cacha ichtatena nainiha Cana Coaunerane esenetaane jaunte, nii rai calaohi atinaain tihane jere Abaraaun. Nii jaunte, Cana Coaunera rai tihane baiha, nacoauneein nii rai calaohi raelu. Nitohaneainte jataain chaque nelateineein nelu nii Abaraaun.

²⁰Cana Coaunera esenetaane jaun techu, rai calaohichuru- Jacobo, Esao, naaonjoainuri coroatajanerichaaain Cana Coaunerane coitucuhin cojiotaelu Isaca.

²¹Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae ohane rai netiin, rai calaohi Jose calaohichuru- le cachaauru cojiotaain coroatajanerichaaain Cana Coaunerane que aitiin, rai nunera que netemeriaain, Cana Coaunera coroajelu Jacobo.

²²Cana Coaunera esenetaane jaun techu, inae ohane rai netiin, Egipto caje mituururichaaain rai naraaichuru Israelitacurune que aitiin, rai jaberoco amaauruha acaauru jiniichaaaine coina aitelu Jose.

²³Cana Coaunera esenetaauruhane jaun techu, canaanaihuru soaajeratiha Egipto curuaanaa *reyne* jana, nejanoaa Moisesane jana casilanaala, nichata ateein asinojineein aina sirichurelu, jataain caohachajei canaanai nihane jaun, rai fojiaraauru.

²⁴⁻²⁵Cana Coaunera esenetaane jaun techu, *Rey* Faraaon cacunu, calaohi rijijieein nenea jerenihane jaun, inae ichauhenaneein rai naraaichuru- Cana Coaunera cache neein nenacaauru aina jiniinquin cairichanojineein nelu Moisesa. Jaiti caa chauratane que osaonacaauru aina ichaohane bana.

²⁶Nitohaneeinte, jataain Cana Coaunera esenetaane jaun, rai cainarichaa in Cana Coaunerane coitucuha nota que coara rijijieeine jaun, Egiptoo raotojoei ichaonaa que ichaonaa nainihalune que jaolequii, jataain nii amuritoheriin nelateineein cache ichoteratera- Mesihasi rijijieein cocoinanohineein necairichanaa jerihane jaun, naraaichuru rene cuelu Moisesa.

²⁷Cana Coaunera esenetaane jaun techu, sohin jaohane coina arichatiha curuaanaa *reyne* jana, casilanaala Egipto batane caje amuhin, ecu aina neein coarajiha Cana Coaunerane jana ainaan rijijieein, Aca jerihane rijijieein nelu Moisesa. ²⁸Nitohaneein esenetaane jaun techu, besetaneein neeni- Fasocoo janonaa nunuhe bitoaa in, sating Isaraelitacuru nenaja bacuujaauru rujuaerate ichana que Moisesa. Nabana Isaraelitaneeruhane calaohichuru ajichacuru atinaa Cana Coaunera letono anjerane coataa.

²⁹Cana Coaunera esenetaauruhane jaun techu, atane jacoro que ainaa rijijieein, cucuana jera jaorelu Isaraelitacuru. Jana Egipto cocoaichacuru acaauru caajie cuhalaain sating naluhin oorelu.

³⁰Cana Coaunera esenetaauruha Isaraelitacurune jaun techu, caainsi janoneein cojoanonetojoein cuhin, caainsi saneein Jericoo nese tinonocuruhane jana, neranuha tinonoritiin nenea nii ajeri caje ichanohineein nenea nii nese tinoritiin ucuuneti rijiane jana, sating cocoaichacuru sohin jaaorelu.

³¹Cana Coaunera esenetaane jaun techu, nii Jericoo nenacaauru cachaauru sohin jaoruhane ucuatoha, nii ecu nenea ene cojoaelorohe sohin jaaorenelu. Nitohaneein esenetaane jaun, acaauru letonocuru coroatajai cunacaauru raa raotojoein rai loreri asaaene jaun.

³²Jaitite lanacure Gedeeon, Baraca, Saansoon, Jefete, Rabiri, Samoeri, chaen *profetacuru*, naaonjoainunri que inara rai irihanune, nena inae jianeun.

³³Sating niichuru jetaote, Cana Coaunera esenetaauruhane jaun, lauri lauri nenacaauru atanecuru ruluhin jetao, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaain jetao, acaauru rai niicha teeni Cana Coaunera aitoonjoan atane raaorelu. Tabaauru leon ucuha cuhane jaonojineecuruhane nihanating quinaa nainenelu leon, leoncuru ujuae fuhane coina, rai anjera letoaa Cana Coaunerane jaun. ³⁴Jana tabaauru jetaote, Cana Coaunera esenetaauruhane jaun, usi tabai jana jaonojineecuruhane nihanating, tonajelanaala usi caje nichoteeurelu. Chaen tabaauru jetaote, sabere caje nichoteein sonaana que casihuruhane saijieein, nii baiha nelararajiaain sonaana que acaauru que nejeratnacaaauru amuritoorelu.

³⁵Tabaauru enecuru rai jetao techu, acaauru araaichuru onacaauru ichatecurelu.

Jana tabaaurute cairichanojineein neeruhane caje nichotena coacuelanaala oorelu, ooruhane nihanating Cana Coaunera aina raotojoei ichaonaa que

ichaaorurichaaaine esenetaauruhane jaun. ³⁶Jana tabaaaurute acaauru nocoeje chanuhin bisinojoneein, *cadena* que ichoanojoneein caresero cuhane tenojoneein, naaonjoaurelu. ³⁷Jana tabaaaurute, ajeri que bodoosiin, sera que cataaun terunojoneein, sabere que sonojoneein, naaonjoaain oorelu. Chaen techu, cajihaneein amuhemu- jeein cairicheinejeein, carenero, cabra, naaonjoainuri ujui que cajionecoo- joein, cairichanojoneein nererjoe- caaeriin, naaonjoaain neeurelu. ³⁸Nii cachaaurute chauratane que, nelatihei rijijieein, cunaja coitucuelanaala cajihaneein, cacha areroo cuhin, ichatane ucuunno cuhin, ajeri jioararo jachu cuhane neein, atane jachu ucuacaain nenea cuhaneuru cuhin amuhemujueein nerejetocurelu.

³⁹Nete nitohaneein esenetaain neeuruhane coreniha cacha caohacha rijijieein coaranaaca Cana Coaunera natiin, chuni rai naitoonjoan niicha teeni tenelu, ⁴⁰cana coacuhin cana rai jataain caohachaneein niicha tei esenetaeraneein neinichaachene aina cuaain, acaauru netonai cana aina jiniiquuin esinae rauhijiriin caohacha icharaneein ranojoneein neeuruhane coina.

Jesoso coarajein nenea rijijieein, itolere bana queecha coaacuche.

12 ¹Nitohaneein inae cana que Cana Coaunera esenetaauruhane coaaratein coitucuhateeuruhalu nii cachaaurune jaun, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaonaa jerichaa- chene nihanatiin itolere bana osaacha ichana coacuhin nihacachene coina cana acateraneein nenea jianein, canaacha esenetai jerenohi ichajein laraajiin ichaohacachenete caohachae. ²Aihane jaun, nii esenetaacachene jaan

tera neein aca cana suujua rucuhera- neein niha Jesosone jaun, queecha coaacuachenete ne. Inae nii baiha raotojoein rachoojoein Cana Coaunera rori- *trono* raotono nichajai que nelauriaain nerichaanne coitucuhane jaunte, rai nocoeje chanuhin coroso que tein atinaau- ruhane jana, coejenelu.

³Nitohaniane jaun, itolere bana Jesoso cairichaaeriin neeuruhalu osaaonacaauru cachaaurune que, inara suujua cuhane coaacuche. Aihane jaun, chatohanei coaraain neeichene nihana- tiin, jiaonriha coiinteen esenetaachene jianequichene. ⁴Niheichu nii osa que nesarucuhichene coataa necairichanaa coraquichene jaun coreniha oriheei- cheein. ⁵Nete inae inara, rai calaohi suujuatiha casetecaane rijijieein, inara suujuatiha inara casetecaa Cana Coaunerane jaan baitequiche. Rai Quiricha cuhanete:

“Jiaonriha
ii suujuatiha, ii casetecaa
Cana Curuaanaa que jaolecoinaa
cacalabi.

Niheichu
baaso ichaaaine coreniha
ii casetecaane,
nainiheei
esenetaaine jianeine.

⁶Niicha belaaite suujuate
Cana Curuaanaa.
Jerichanejeein techu,
rai calaohi rijijieein
niicha rai casetecaain ne,”
naain ne Cana Coaunera Quiricha
cuhane.

⁷Nitohaniane jaun, inara casetecaane abaantaain neeichenete, rai calaohi belaihaneein inara belaiheein Cana Coaunera. Nihei chuni canaanai- inacaacha suujuateinelanaala nei. ⁸Jana rai calaohi rijijieein nenacaauru casetecaa

suujuatihane rijijieein inara suujuatiha, inara casetecaeniha Cana Coauneranete, rai calaohi esinenelanaala, rai nere tonorae neeichene jaun aicheein. ⁹Chaen techu, caa chauratane que nenacaauru- cana fojiaraauru- cana casetecaain cana suujuateeuruhane, tonoraain nerejetocoaachelu, tonaain erenaa coacuelanaala. Nitohanihane jaun, cha caaunna nii amuritoheriin dedeeu nena Cana Inaca Cana Coaunera cana suujuatiha, cana casetecaane abaantaain nenerihacache, chabana satonohelanaala nena ichaonaa raacachene coina. ¹⁰Cana fojiaraaurute, jaiti caa chauratane que ichaohacachene jana, nechu raujiaain acaauru jerecuruhane rijijieein nihacachene coina, cana suujuateurelu. Nete Cana Coaunera laen, Nesineneein caohacha icharaneein nihane jaun cana rai caohacha ichaa cana suujuatiha cana casetecae. ¹¹Coatiha niqui raotohi caseteco coaracaane, rijieeoritiin cunaain tacaane jaun. Nete nitohaneein cana teein cana relaera tonoraain ichaohacane, rauhijiriin raotojoei ichaonaa que ichaohaca.

Jataainte elunae cana rai Cana Coauneraacha beratei que jaolecohacane

¹²⁻¹³Aihane jaun, nacoauneein nelararajiaain caohachaaain ichaaoche. Nacoauneein caohachaaain rauhijiriin inara suujua coaraain ichaohin, jerichanejeein nacanacaana coacuelanaala neeichene coina.

¹⁴Satiin cachaauru aina raotojoeein ichaaoche, cojoerihu jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohichene coina. Jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichoaniha cachane, nihei chuni Cana Curuaanaa coarana nainerinaain. ¹⁵Atiin jiniinquin, jeriha Cana Coaunerane rijijieein, ita coroatajaneein neeuche. Nabana chuni nitohaneein nihane jianihane, cache atinaa ajaena corainei rijijieein leochaauru ichao aasaecane

coataa. ¹⁶Jiaonrihachu chunocoha inara caje, nejelau ene aina ichaohane. Niheichu rai Cana Coauneraacha tei que jaoleconaa nainihe. Nitohaneein ichaane jaunte, nechu lenoneecha coreniha, aca nihana saijieein, raineein nena telu rai nocoala rai Esao. ¹⁷Nii jaunte, nii coitucuhichene rijijieein, rai caohachanu tiha rai inacane coina bajaane saijieein telu rai inaca. Mainajein chanaain bajaane saijieeinte, telu inae nitohanihane jaun.

¹⁸Nete laen inara, aihuruhalu Isaraelita-curune rijijieein, chatohanai dadaain coanacai, usineein iihanei, nocohena tabai, cujuana tabai aina nocohena, naaonjoain nena rohan nii nichuuntae-neeiche. ¹⁹Niheichu toniha jaihane aonaheiche. Niheichu toniha Cana Coaunerane aonaheiche. ²⁰Nii aohanraauru jetaote laen, nii naitoonjoan tonorana nainesihurenihane jaun, abaantasilanaala acaauru rai iriha Cana Coaunerane jianeratecurelu. “Chunocoha, caa nihanune jaan- ichtatane ucuunno rohan nichuuntaain, ecu turuhin, jelai shaquiin, naaonjoainte ajeri jaberoco, rejoin, naaonjoain que sohin jaonojoneereein, lenone neein aihane nihanatiin” naain iriha Cana Coaunerane jaun.

²¹Nitohaneein jataain coasinacaa, nii acaauruhacha coaraine jaun jetaote: “Jataaine rijijijianeun canu nesoone caaunra” nae jetao Moisesa. ²²Nete laen inara nii amuritoheriin, Cana Coaunera nenaja esine Sioon bichatane ucuunno, dedeeu nena Jerosaleeun nichuuntaaiche. Chaen techu oaraanca neein netaojiaain Cana Coaunera coroaecuruha coina, netaojiaain neeuruha anjeraaurune jana coaraqiche. ²³Chaen techu, ichoaichaniha Cana Coaunera calaohi neein dedeeu cocoirichanojoneein nenacaauru rohan turuhin coaraqiche. Nitohaneinte satiin caohachaaain ichaonacaauru cachaauru, aca jerihane rijijieein tein niicha

ranojoihnuru rai Joesionein nenea- Cana Coaunera rene turuhiche. ²⁴Chaen techu nii ena nenea Cana Coauneraacha teratei teraneein nenea Jesocurisito- rai coichana que cana couluoorane maajeein coaraqiche. Nii rai coichanate jauriaanejeein cana cairichaeranu que nihalu Abeli coichana jana, jataain nii amuritoeriin cana rai nelateineein ne.

²⁵Nitohanihane jaun, cana rai ereein niha Cana Coaunerane que jaolecohin, batiin neeichene que necohalajiin neeuche. Coaracuche nachuhinti nii jaiti cau chauratane que ne bana, suujuatenajaane coina Cana Coauneraacha cotihacurilu, caje nichotena nainecururaha. Aihane jaun, nii amuritoheriin nichotena nainerihacacheein dedeeu netiin cana suujuatihane que jaolequiin nihacachene. ²⁶Nii iriha Cana Coaunerane bana jetaote, nii rai nereecha caun nerurujaelu canarai chauratane. Nete ena laen: “Nacouneeina chauratane rurujuareunni le sajeein. Coatiha Chauratane nerea nerurujuareein, cana rai dede netonaite nerurujuareein,” nae Cana Coaunera. ²⁷Niritiin: “Nacoouneein le sajeein” naain aitohanete, satiin niicha coaunanojoneein nerurujuanaa naineein nenacaauru itajihane jana, nerurujuanaa nainelanaala nenaacha nedaane coina aitoha Cana Coaunerane coitucuerate cana que. ²⁸Nii cana rai Cana Coauneraacha tei- rai Cojoanonaate chabana nitajena nainene. Nii coreniha “Narihara Cana Coaunera,” naain jiniiquiin rai cachaneein neeuruhane coarateein aca jerihane rijijieein coroaerauru aina coaroaecaachenete ne, ²⁹itolere baaso itajera- usi rijijieein niha Cana Coaunerane jaun.

Naonjoaain, rai suujua rijijieein nihacachenete jere Cana Coaunera.

13 ¹Jiaonriha ita nejeraneein nenea rijijieein, jiniiquiin ita belaaain neeichene jianein neeichene.

²Niheichu inara rene turunacaauru belaaain raachene jianein nenea nainiheiche. Nitohanein nenacaaurute, acanihane coitucuelanaala Cana Coaunera letonocuru anjeraaurune maajeein raurelu rai loreri asaae.

³Aitiin caresero cuhane nenacaauru netonai coaacuche, acaauru aina jiniiquiin caresero cuhane nenea rijijijieein. Chaenchu cairichaerinojonein nenacaauru netonai coaacuche, inara netonai acaauru rijijieein cairichanojoneein nenea nainequichene jaun.

⁴Nitohanihane jaun, inara quichaauru, enecuru, naonjoaineeichene nisiriha- teein neeichene, itaque inara suujua acatein, leecha inara sinijerane lanaala nenea coacuelanaala, inara sinijera ainaacha ichaaoche; satiin baaso ichaain rai sinijerane lanaala nenea aina ichoai casetecarichaain Cana Coaunerane jaun.

⁵Jiaonrihachu coriquiicha que coacuhin neeichene. Inara rucuhele inaraacha sirii ainaacha raotojoein ichaaoche: “Chabana nihei inara jianein inara que jaolecohanune” naalu Cana Coaunerane jaun.

⁶Niritohalu cana rai Cana Coaunerane jaun chaque tonajelanaala nainichaache:

“Cana Coaunerate canu coroatajane- ranein ne.

Nii jaun chaque casinaaun.

Chatonai ichana nainihe canu que camute cacha,” naain erena nainichaache.

⁷Inara suujuatein Cana Coaunera ere que inara relaaureralu coacuhin, acaauru ichao que coacuhin, esenetaain ichaauruhane rijijieein ichaaoche.

⁸Jesocurisitote jeelainein nereein, chabana satonoelanaala. ⁹Aihane jaun jiaonriha nelajau cuain inara relanaa-

jerera nihane, rijitjoein esenetaain neeichene. Nii amuritoeriinte jataain nelate, jeriha Cana Coaunerane rijijieein cana suujua ilaain ichaohacachene. Coatiha chaque nelatihei, nii niicha quiinelanaala nenea iniho quiniha cachane nihanatiin. Coatiha chabana cana rai chaque nelatejeehai nii.

¹⁰Canate coroso que ohalu Cana Coaunera Calaoi Curisitone coreniha jianacoon osa caje nihacache. Nii *santuario* tein saseredotecuru ichanaa coatiha inae chaque nelateein nedaai.

¹¹Jana jauriaanejeein nenaalute, saseredotecuru curuanaacha lenonecuru sohin, *santuario* cuhane rai coichana terejetelu osa anihoeraanu que. Nete laen, nii lenone jaberocooru, acauru loanari caje naain amaain jelai tein mocorejetocurelu.

¹²Nii rijijieein techu Jesoso netonai, naain nese caje amaain jelai tein atinanohinelu; rai coichana que satiin rai cachaneein neinichaachene culuocane coina. ¹³Aihane jaun, aina jiniiquiin nese caje amanajoinein cana netonai necarichanaa abaantacachenete ne, aihalune rijijieein.

¹⁴Coatiha caa chauratane que nihei cana rai leeinjiin nese chabana nitajenaacharanejeein nei. Nii jaun, chabana nitajenaacharanejeein nenea ariirijiacachenete ne.

¹⁵Aihane jaun, itolere bana Cana Coaunera coroaecaachenete ne, rai Calaoi Jesocurisito aina cuaain. Nii Cana Coaunera coroaecaachenete belaiha rai canaacha teenineein nereein. Aihana jaun cana ujuaae caje coroaecaachenete ne.

¹⁶Jiaonriha caohacha ichana baitein, leeochoaauru rai inaraacha sirii tein naonjoaain neeichene jianequichene. Nitohaneein ichoaita rautaaain coarae Cana Coaunera.

¹⁷Inara relaaurera ere tonoraain jerecuruhane rijijieein neeuche. Acaaurute nebetacaelanaala inara beraaihure, Cana Coaunera rai jitaain

inara aina nichanaa beeuruhane rai neeuruhane jaun. Aihane jaun, acaauru jerecuruhane rijijieein, inaraacha ichai ichaain neeuche; acaauruhacha rautai ichaelanaala. Jana aineechene, coatiha inara rai chaque nelateriaain inaraacha ichai.

¹⁸Atiin canacaanu coreniha Cana Coaunera bajaauche. Jataain raotojoiha canacaanu suujuanena jerichaanu; itolere que caohachaaain ichana jerichaanune jaun. ¹⁹Jataain inara aina nacoauneein nenea jerichaaunne jaunna, inara aina nihanune coina Cana Coaunera bajaaiichene coina, inararai aitoon.

Raotojoein jiniiquiin neeuche.

²⁰Rai coichana aina cuaain chabana satonoelanaala nenea ichaonaa tera- rai cachaneein nihacachene beraichaneein nenea- nii o caje Jesoso ichatera Cana Coaunera, ²¹inara ichao rucerateeine Jesocurisito que, aca jerihane rijijieein cha chaain neeichene coina. Chaen Jesocurisito aina cuaain canacaanu que niicha jerei ichamiin. Itolere bana satonoelanaala, Curisitoneein niha Curisitone coitucuumiin satiin cachaauru. Bajaanachuhinti aihurene.

²²Atiin raotojoein caa inara suujua nunaeraanu que inara rai canuhacha laenai raauchera canejeraauru. ²³Cana nejera Timoteeote, inae caresero caje mitue. Enanocoojoa turuhanena, inae inara coaraa uhanune, canu jiniichaain uhareunni.

²⁴Satiin inara bichauhenaauru aina, satiin Cana Coaunera cachaneein nenacaauru rai, acauru coaaucaaanne beeuche. Italiau nenacaauru netonoaite inara coaacure.

²⁵Jataain jeelai amuritoeriin inara coroatajanemiin Cana Coaunera, satiin raotojoein neeiche.

Saantiaaocha

letoi

Jesocurisito esenetaeraauru rai Saantiaao letono quiricha

1 ¹Canuna Saantiaao neeun Cana Coaunera ere tonoraera neein, calaohi Jesocurisito naajoain ere tonoraeraneeinne neeun. Nii Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito ere esenetaain nenacaauru, caa cana rai chauratane sacutaain riaanein nenacaauru raina, caa quiricha letohaun.

²Aonacuche satiin Cana Coaunera Calaohi coreniha canejeraauru. Chatohaneein nihanatiin inara tera nihane chaque tonajelanaala raotojoein rachoojoein neeuche.

³⁻⁴Cana Coaunera esenetaaichene coreniha itolereque coujunojoinequichene coitucuhin, nelararajiaain itolere necairichanaa abaantain neeuche. Nitohanihane banate itolere necairichanaa nihanatiin abaantana naineriquicheein aina iiquichene. Nii banate esinaae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohi ichana naineriquicheein. Aihute coujurihu Jesocurisito ere tonoraera neein nena tocohaneein neeiche rauhijiriin.

⁵Inaraacha chanenu coitucuheneechene, Cana Coaunera caje bajaauchete inara coroatajanemiin. Acate inara rai

coitucuhichene jaanu tereein, Cana Coaunerate canaacha latei tera ne chaque tonajelanaala. ⁶Cana Coaunera bajaauchene, esinae rauhijiriin esenetaain necoatoelanaala bajaauche. Necoatiin Cana Coaunera bajaerate, esinaae rauhijiriin Jesocurisito ere tonorana nainene, cajjaneein suujua letono sacuhane. ⁷Nitohanein neeichene, inara coroatajanena nainerihei Cana Coaunera esenetaeneechene, ⁸leinjiincha que suujua cuaain nena naine niha nitohanein nenacaauru cachaaurune jaun.

⁹Cairichaneein neeichene jana, inara raa Cana Coaunerana jaun, raotojoein rachoojoein neeuche. ¹⁰⁻¹¹Cana Coaunera coitucuhin esenetaera coriquihona neein nihane, coriqui que nanejiaane niha natiin raotojoein rachoojoein neeine, Cana Coauneraacha tenojoin amuritoheriin jataaen nelatena naineniha coriquine coitucuhin. Cana rai Cana Coauneraacha tei ichaonaa laen, chaaelai janonaa bana nitajenaa nainihei. Nii coitucuhin raotojoein rachoojoein neeine.

Chabana nitajenaachara ichaonaa terichaain Cana Coaunerane

¹²Nerausiaaequiche esinaae necairichanaa abaantain Cana Coaunera coitucuhin, esenetaain, jereein, nere

tonoraain neeichenete, chabana nitajenaa charanejeein nenea ichaonaa caohacha esine tereein inara rai Cana Coaunera, belaa'in nere tonoraeraauru rai nitohaneein tihane coina aitiin nihalune jaun.

¹³Chunei chatohanei baaso ichana coacuhin nihane, coaa “Cana Coaunerate jere caa baaso coaucaanne coina,” naain iriha. Coatiha joaereein cacha rijijieein chabaaso coacuhin nihei Cana Coaunera.

¹⁴Nii cana raajenhane canaacha coacuite, ecocoe cana suujua caje baasoneein. Aihana jaun baasoneein sacuichechene coataa, caohachaain coaracuche.

¹⁵Baasoacha coacuhin nenaate, nechujataaen caohacha nainejeein nitajiha cureein. Coatiha Cana Coaunera jerihane jaun, nii baaso neein ichaoheehiche. Niheichu nii nitajiha chuneine jerihe Cana Coaunera.

¹⁶Coaa inara raajenhane nohanihache canejeraauru. ¹⁷Coatiha Cana Coaunera caje uhi chabaaso. Coatiha chaaelai janonaa bana suujua lonaai Cana Coaunera. Leinjiiin acaachate aca neein ne. Itolere neeincha caohacha nejesinaachate uhe Cana Coaunera caje. Acate itolere rai cono neein ne. Aca techu enoto, atene, arasijie, naajoainunri coaanaelu dedeeu. Chabana coreenrai Cana Coaunera. ¹⁸Nii jaunte nere berate cana rai, aonaain, coitucuhin, esenetaain tonoraacachene coina. Nii jaunte, nere esenetaain tonoraacachene jaun, ichaonaa esine tee cana rai, raotojoeein Cana Coaunera nihane coroaeejin niicha jerei ichacaachene coina.

¹⁹Nii coreniha canejeraauru, caohachaain rauhijiriin esinaae Cana Coaunera ere aonaain, Cana Coaunera ere tonoraache, chaaenchu erenacaotelanaala, chaaenchu joaereein coreniha obaje lanaala, naaonjoain. ²⁰Joaereein coreniha obaje cacha, nihei Cana

Coauneraacha jerenohi ichaai. ²¹Aihana jaun itolere baaso nejesina inaraacha sacui jianecuche. Nii Cana Coaunera ere, inara suujua cuhane inaraacha rucujuei Cana Coaunera ere tonoraache, caohachaain inara suujua coaraain. Acate osa caje jianacoo inara suujue mitareein.

²²Cana Coaunera ere coitucuhin neeichene jaun, tonoraain Cana Coaunera jerenocha sacuuche. Aineechene nelatihei raujiaain aonaquichene. Niite nechujataaen inara raajenhane necoritariquicheein. ²³Cha teeinti Cana Coaunera ere beebejiha beebejerane aonaa natiin tonoraene. ²⁴Niite enaaicha Cana Coaunera ere baitereein. ²⁵Cha teeinti aitoaha Cana Coaunera erene baitelanaala rauhijiriin tonoraain ne, niite raotojoeein nereein. Cana Coaunera ere tonoraacachene nainichaache caohachaain ichaohachene. Niicha jerenohicha ichacaachenete caohachae. Nii jaun Cana Coaunera ere tonoraain naitoonjoan ichajeein sacuhachenete caohachae, cana aina niha caohachaain Cana Coaunerane raotojoeein ichaohacachene coina.

²⁶“Aitoaha Cana Coaunerane rijijieeina caohachaain rauhijiriin neeun,” naa natiin joaenreein baaso neein leeocho cacha que irihanete raajenhane necorita. ²⁷Chalatein neeuruha ujuatejeeurune coroatajanein, chalatein niha autanaaurune coroatajanein nihacanete, esinaae rauhijiriin aitoaha Cana Coaunerane rijijieein nerichaacheein. Nainihe Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito coitucuruhi rijijieein nihacachene.

Nejelauneein leeocho cacha coaana naineniha cachane

2 ¹Nitohanihane jaun Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito esenetaera neein neeichene jaun, jiaonriha nejelauneein chunei coaraain neeichene. ²Ita

taojiaain Cana Coanera bajaichene jaan coloheri- Teenforo asaae ita taojiaaichene jana, enoha leinjiin coriquihona, oro que anichoquiin, cajione caohacha que necoreeteerein jana, cajione siri ruhacaain enoha cairichaiineein nenaane, ³nii oro que anichoquiin cajione caohacha ruhacaera belaaain, rori caohacha choaae lauriaain, nii cairichai cache rai, “Nihu chujuhecoo. Ainihane nihu atanichoaae nelaurihau,” naaichenete, ⁴baaso ichariquicheein, caohachaaain cairichai belaaain coaraeneeichene. Nii coriquihona belaaichene rijijieein, cairichaihuru belailanaala, “Nelatihei cairichaihuru belaihcane,” naaichene jaun. Satiin coriquihona, cairichai, naajoainunri belaihcaneete caohachae. Nihei cana belaihuruha caohachaaaine jerena caaun nihei. Nitohanai ichaqui-chenete baaso ichariquicheein.

⁵Caohachaaain aonacuchena inara rai caa que aite te coitucuhiche. Nere esenetaain tonoraa cairichaineein nena cache netejian, nenacaaen belaaain coroatajane Cana Coanera, jeelai amuritoheriin esenetaain tonoraaain nihane coina. Cairichaineein caa cana rai chauratane que nihane niha natiinte, belaaain coroatajane Cana Coanera, aitothane tocokanein chaelai janonaa bana satonoelanaala aina nihane coina. ⁶Nete inara, cairichaihuru necoejechanuhin neeiche. Coatiha cairichaihuru, inara necoejechanuhi, inara cairichaiiriin neeuruhi chaelai janonaa bana. Coriquihonaaurutejian, inara necoejechanuhiriin, inara cairichaaeriin neeure. Cunaa jereneeichene niha natiin, inara tararaain inara amaain cocoaana nacaihuru rai inara teeure, caseteconeein neeichene coina. ⁷Chaaen techu inara que baasoneein ereein neeure, Cana Coanera Calaohi Jesocurisito

sacuhin neeichene coreniha. Caohachaaain inara belaihuruhanecoaraelanaalate inaraacha acaauru belaaiche, cairichaihuru belaaichene amurijiriin. Coaa nitohaneein nihache.

⁸Quiricha cuhane aitoaha Cana Coaneranecoahaneein, charijieein teeinti nii raotojoein ichaonaa jereein neeiche. Nii rijijieein raotojoein ichaonaa nainecuruha acaauru netonaine coina, nii leeocho cacheaauru coroatajanecuchete, acaauru netonai raotojoein ichaonaa nainecurumiin. Nitohaneein neeichenete esinaae rauhijiriin Cana Coanera aitojoan ichariquicheein. ⁹Inara araachuruhacha caohachaaain coaraain belaaain, coroatajanein, nii nejelaauru coroatajanena jereneeichenete osa que nesarureeicheein, Cana Coanera notaracaae aitoaha Cana Coaneranecoaraelanaala, nitohaneein rauhijiriin ichaeneeichene.

¹⁰Cana Coanera aitoonjoan tonoracache neniha natiin, jitariin caohachaaainejeein Cana Coanera aitoonjoan tonoraenihacachenete, cana nii ujuaihoneein nerichaacheein. ¹¹Nabana nitohaneein neeichene coataa: “Jiaonriha chu chaaen nejelau ene, inara sinijerane lanaala nena aina naosateein neeichene. Chaaen techu jiaonriha sinijera nelanaala nena quicha aina naosateein niha enene,” nae Cana Coanera. Chaen techu, “Jiaonriha sonajaain jaohine,” nae Cana Coanera. Aihane jaun rai sinijeranelanaala nena aina ichoanenihane nihanatiin sonajaain jaohanete, Cana Coanera rai rauhi tonoraenihane jaun aicheein. ¹²Aihana jaun coa nejelauneein chunei coaraain nihache. Cairichaineein nihacachene sajainejeein, cana belaaain cana raa Cana Coaneranecoaraain jaun jerichanejeein belaaain cache coaraain nihacachenete caohachae. ¹³Inae ecu

tihane banate caseteco coaraa cuurureein nechú ansaineein nenacaauru, necairichanacaauru que “cairichaaajoaa” naelanaala nenacaauru. Necairichanacaauru coroatajanena jeriheichurute, “cairichaaajoaa” naelanaala casetecae-ratiha cureein Cana Coaunera. Jana, necairicha nacaauru que, “cairichaaajoaa” naain coroatajaneraaurute, caseteco caje nichotiha cuurueein. Niite belaaín raa cureein Cana Coaunera.

**Cana Coaunera coitucuhin esnetaane
coaaratihá cachane**

¹⁴Cana Coaunera coreniha canejeraauru, chaque nelatihei raujiaain Cana Coaunera coitucuhin esenetaerani-chaaun naain iriha cachane. Coatiha nii coreniha osa caje jianacoon nerianaain jeriha Cana Coaunerane rijijieein cha lateein niha namute cachane belaaín coaraain coroatajanein netiín naitonone nihane jaun. ¹⁵Lenone, cajione, naajoain que, anejiín niha, Jesocurisito coreniha cana nejera, cana bai naajoain ine jana, ¹⁶“Cairichaaajoaa nohane, bajiaa nachuhinti chunijihu lenone, cajione, naajoain eruujue ne,” naaca cha telanaalane, nihei cairichai coroatajanihaaca. Niicha laatei tein coroatajanichaa nete caohachae. ¹⁷“Cana Coaunera coitucuhinu,” naaichene jaun esinaae Cana Coaunera coitucueranein neeichene, leeochoauru notaaquiche nete caohachae. Jana leeochoauru notajaelanaala, raujiaain esenetaaichene chaque nelateein nedariheecheein.

¹⁸Inasina caohacha ichaain cache notajaenihane, “Esinaete chuhisi Cana Coaunera coitucuhin esenetaera ne,” naain coitucuurure cachaauru. Jana esinaae rauhijiriín Cana Coaunera

coitucuhin esenetaera nihanete, quiricha cuhane aitoha Cana Coaunerane rijijieein ichaa cachane laaen esenetana nainichaache. ¹⁹“Cana Coaunera coitucuhinu canu,” naa chuneine, caohacharia niqúi Cana Coaunera esenetaane niqúi, nete nechú aansai ataibinaaecuru coitucuhichuru niha natiín, niha Cana Coaunerane esenetaain que casihure nere tonoraurenihane coreniha, acaauru casetecarihani Cana Coaunerane coitucuuruhane jaun. ²⁰Niicha jerei ichaelanaala, raujiaain esenetaa cachane rarihaain Cana Coaunera. Tana nii coitucuhin neeiche ne.

²¹⁻²³Coaraauna chuhinti nii coitucuhichene tocohaneein, nihei leinjiinejeein canaanai sirilanaala biinaa niha Abaraaunne jana jetaote, “Inae nerichaaín ichai leinjiín canaanaicha,” naa Cana Coaunerane jana, esenetaa Abaraaunne jaun, laenaeratelú quiricha inoaesi cuhane Cana Coaunera. Nitohaneein Cana Coaunera esenetaa Abaraaunne jaunte, caohachaain rae Cana Coaunera. Nii baihate Abaraaun coujuhin coarae Cana Coaunera, nechú jataaen coujuha, “Carai nii acaihanejein leinjiín nenaá ichalabi Isaca uhaain, sohin mocoo carai,” naa Abaraaun rai Cana Coaunerane jana, nere tonoraain calaohi sohin jaohane coina, inae anojooan mucuha Abaraaunne jana: “Ichalabi sohin jaohine coataa, caa carenero soora. Coa canaanai sohin jaohara. Esinaete chuhisi quesenetaain quere tonorana jereeina jaunte, caohacha ichaaicha,” nae Abaraaun rai Cana Coaunera. Nitohaniha Abaraaunne jaunte Cana Coaunera belaihaneein Abaraaun curuaateure satiín cana inoaesihuru.

²⁴Jerichanejeein techu coitucuhin, nere tonoraain, caohacha ichaain nenacaauru rae Cana Coaunera. Coatiha

raujiaain esenetaaneecha coreniha nihei.

²⁵Charijieein teeinti ai leinjiin ene-Raba neein curuajaain nenea, jaurihanejeein jaelorohe neein nihane jianein, esinae Cana Coaunera coitucuhin esenetaane jaun, coroatajaniha Cana Coaunera que tonajelanaala, nihei chaque casilanaala Jericoo turuuruha coroatajai Israeli cocoaichacurune jana, coitucuuriin arinajaauruha sohin jaonajaauruhane coina Raba araachurune jana, acaauru coasilanaala nii coroatajai Israeli cocoaichacuru asi loreri asaae teein Raba, sohin jaonajaauruha Jerico cocoaichacuru Cana Coaunera coitucuuruhine coataa ichoteratenajae.

Nitohanein caohacha icharate belaaïn rae Cana Coaunera. ²⁶Esinaae rauhijiriin Cana Coaunera esenetaerate, nere tonoraain naitoonjoan ichaaïn ne. Jana “Cana Coaunera coitucuhanu,” naain iriha natiin Cana Coaunera jerenohi ichaelanaala nenaate Cana Coaunera coitucue. Nitohanein niha cachane coatiha ichaonaa chabana sanaacharanejeein nenea ranaa nainerinaain.

Caaintaeniha baaso que iriha cachene

3 ¹Cana Coaunera ere benaa que cache relaera neein nenea jeriquichene caohachaaïn aonacuche. Nelatihei joareein cache, caohachaaïn suujua coarae lanaala Cana Coaunera ere benaa que arajiin enonaa jerihane. Niite nere aohanraauru ichoaae jaucotojoeiriin caseteco coaraa cureein, nii cache rai beebelijane rijijieein Cana Coaunera ere tonoraenihane.

²Inaaojoan saneein chaainti Cana Coaunera rai baaso que nesarucuaache satiin. Chaen techu inaaojoan saneein chaainti baaso que irihacache, jereniha-

cache neniha natiin. Nihei caaintiaai baaso que irihacachene. Chateeinti tonaain baaso que erene. Niite itolere neein caohachaaïn ichaonaa naine.

³Aonacuche. Tasinojoan cabario natiinte nujuae cuhane coata laaojoiri teein, que raujiaeraujiajeein jerichaane jaan jelson rauhijiriin amaaca. ⁴Jerichanejeein techu timoon laaojoiri que, jerihanajaan jelson raujiaeraujiajeein rauhijiriin bote seeojoan niha natiin amae timoon inaera. ⁵⁻⁶Charijieein teeinti ocoana mocohaca fosocoro busi laaojoiri quene, nii fosocoro busi laaojoiri caje necoaaunaain tabaaïn neleereein, jitariin ocoana mocohe nii usi. Nii rijijieein techu chatohanein, cache cunaitaaïn cache itajenaa nainere baasoneein cana ujuae caje mitunaa cana ere, chatonaain, cache inauhene cunaain cache janoriteein nihaca ne. Moconajaerate nii que cana saruhin ne, nitohanein usi tabai que cache saruera-nihane jaun.

⁷Caaintatohane sainejeeinte, itolere nunaana nenacaauru, itolere tajaacuru, itolere atanichoaae teerei cana lenone, itolere ataibinae, janolari, acano, itolere acauhana nenacaauru, taji, itolere cautenu rijihuru irilaaure irilaeraauru. ⁸Nete chunei, rai nere baaso jianein nenea nainene. Charijieein teeinti cache calaa acanone nii acano catu caje cuhin, nii cache coichana lomoha nii acano catu corane, ohe nii acanoacha calai. Nii rijiiicha cana suujua baaso caje coaunein, cana ujuae caje mitunaa cana ere, leeochoauru cana laurijira-curu, naaojoainunri jitariin aasaecane jaun.

⁹Nii jeelai cana suujua baaso, cana ujuae caje mitunaa Cana Inaca Cana Coaunera coroaecaachene jaan quete rijijieein niicha coananojoneein nihane baiteein, “Cha quete nelatere caa

cacha,” naain irihacache obajeein cacha aina nererojoecaacachene, “Coaraain nainaaaine caa aansai,” naain irihacache, coaraain cuu necairichaane coina, chatohaneein necairichaa cachane coaracaachene. ¹⁰Nii jeelai cana ujuae caje mitunaa quete, Cana Coaunera coroaecaachene jaan que techu cachaauru cotaihacache. Caohachaa nitohaneein nihacachene, canejeaauru.

¹¹Charijieein teeinti le curuhacha caje mitunaa nainene acau ichonai, acau elonai, naajoain. Nii rijijieein techu cana suujua cuhane nefaa baasone, erenaa caohacha que erenaa nainenihacache.

¹²Charijieei teeinti leecha enuha inaaque inaana nainene *iquera*, nihechu acau cotebei nihana natiin ichonainein nerotona nainihe. Nirijieein techu caohacha que erenaa nainene cacha, baasoneein niha rai suujuane.

Cana Coaunera coitucuhane coaratihha cachane

¹³Esinaae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohi coitucuhin neeichene, inara suujua coaraain, leecha cachaauru rai caohacha ichaain, itolereneein caohachaa raotojoeein neeuchete, esinaae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohi ichana coitucuhichene coaracurumiin cachaauru. ¹⁴Jana inara leeochoaauru que necoelaain, inara suujua cuhane obajeein, inaraacha jerei ichaquichene, “Cana Coaunera coitucuera nihanu,” naain coa raotiin nena coaucache. Niite laen nohanenaa ne, Cana Coaunera esenetaenihana jaun. ¹⁵Nitohaneein neeichenete Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru rijiiquicheein. Acaaurute nitohaneein coaacure, nitohaneein acaauru suujua tiha Moconajaerane jaun. Nihei leeochoaauru cachaauru aina, ita belaiha

cachane jerihe Moconajaera. Moconajaerate ita belai lanaala, itaque nejeratiha cachane jere. ¹⁶Nenainetiin rai caohachanuhacha que coacuhin nenacaauru cachaaurute, ita que nererojoecaain, ita que necoelaain naajoaauruhane jaun, nainecurene ita belaa leeochoaauru cachaauru aina caohachaa nena nainecurene. ¹⁷Nii Cana Coaunera coitucuhin nenacaaurute, nejelaunein caohachaa inachaore. Cana Coaunera ere tonoraauruhana jaunte, caohachaa inachaore, rai caohachanuhacha que coaacuruhane jianein, leeochoaauru belaa, ita belaa, ita que nererojoecaalanaala, inae nohanelanaala, leeochoaauru corotajanein, cha latiha leeochoaurune tein, suujua coaraain, naajoaain neeuruhana jaun. ¹⁸Nitohanein neeichenete, Cana Coaunera jerenohi ichaaechajeein, nauruta naurutaain cuujein, jelai choaae jauhecotojoeiin caohachaa inachaohichene, ita aina, leeochoaauru, naajoainunri ainane coaraanete, raotojoein nereein inara aina Cana Coaunera. Acate inara suujua cuhane raoti ichaonaa esine tereein, rachoojoein neeichene coina. Nitohanein raoti ichaonaa esine que ichaohichene, coaracuruha leeochoaauru nete, acaauru netonai nii inara rai raotojoein ichaohichene jaan ichaonaa esine teera Cana Coaunera, ere tonorana jerecururein.

Caa chauratane que nena baasohacha jereein sacuha cachane

4 ¹Nitohanein Cana Coaunera jerenohicha, ichana coacuhincha ichae lanaala, inaraacha jereicha coaaquichene jaunte, ita que nejeratein, ita que nererojoecaain neeiche, leeochoaauru aina ita belaa ineeichene jeriha Cana Coaunerane niha

natiin. ²Cha teeinti chaaelai sirihane jana, inara rai nenihane que necohe-laain, nii niicha sirii rucuhele coreniha que nererojoecaain cotaain, coaraain inae nii niicha sirii basijiauhichene jana tonaa nii nerorane, inae coreniha sonaa coacuhin que nererojoecaain, tabaque sohin jaohin, naajoaainche, cha lateein neeichene Cana Coaunera caje bajaalanaala. ³Tabaque bajaachene niha natiin inara rai terihaain Cana Coaunera, niicha jerei ichana coacue lanaala leinjiin inara raihuanca que bajaachene.

⁴Cana Coaunera coitucuruhi cachaauru. Tana caa chauratane que nenaacha jereein sacuera cacha, Cana Coaunera que nejeratenaa neein nihane coitucuhichene. Aihane jaun chunocoha caa chauratane que nenacaauru jereein Cana Coaunera aitoonjoan que jaolequiin nenaate Cana Coaunera que nejeratiha aicheein. ⁵Nii que nainaquichene jaanu quete quiricha inoaesi cuhane, laenaera que laenaeratein aitoa Cana Coaunerane rijijieein, esinaae rauhijiriin aitothane rijijieein inetono janonaa bana inara suujua letonohacha ichana jerequiche. ⁶Nete jataain cana belaihane jaun, itolere janonaa bana cana coroatajane Cana Coaunera, rai Quiricha Inoaensi cuhane aitothane tocohaneeinte que ninichaa-jenaa tocohaneein rai baaso icharaauru que nejerate Cana Coaunera. Jana esinae rauhijiriin esenetaain nere tonoraeraaurute belaaain coroatajane Cana Coaunera. ⁷Nitohanihana jaun nelararajiaauche, Cana Coaunera ere tonorana que. Atiin nii Moconajaera sitaauhete inara caje amuhine. ⁸Aihana jaun, Cana Coaunera rai caohacha rene nichuuntaain Cana Coaunera jerenohicha ichajein ichaaoche. Aihute inara rohan neeine Cana Coaunera.

Enate ichaonaa baaso que ichaohiche. Nii jaun Cana Coaunera bajaauche. Aihute inara suujua rucujueein, baasoneein neeichene caje jianacoo inara mitaain, inara coroatajanemiin Cana Coaunera. Aihute nii baaso ichaquichene jianein itolere bana Cana Coaunera jerenohicha ichaquiche. Aihana jaun cajihanein inara suujua coaraquichene jianecuche. Coaa cajihanein inara suujua coaracache. ⁹⁻¹⁰Cana Coaunera jerenohi ichaquichene jianein neeichene coejeein, inara jaberoco coinaderaain, baaso ichaain neeichene coitucuhin, rauhijiriin suujuelanaala been Cana Coaunera bajaauche. Bajaachenete inara coroatajanereein jeelai choaae jauhecotojoeriin Cana Coaunera.

Cunaain nejera coacuhin niha cachane

¹¹⁻¹²Canejeraauru jiaonriha cunaain ita coacuhin, ita janoriteein neeichene. Chunei Cana Coaunera coreniha rai nejera inauhene nejeratein nenaate Cana Coaunera rai baaso ichareein. Inasiina Cana Coaunera colaihaje tacaain nejelaauru ichao coaraain, “Acate naajoaain ichoae,” naain coulurujuera rijitiin ereriquiche. Leinjiin Cana Coaunera laen, chatohanein baaso ichaain, caohacha ichaain, naaonjoaain ichaonacaauru coaraain, nii que, “Acaauru acaaurute, naajoaain jataaen baaso ichaechajeein ichaaoe,” Jana, “Acaauru acaaurute laen caohachaain suujua coaraain caohachaain ichaaoe,” naain cacha ichao coitucuhin que erenaa naine. Aitoa quiricha cuhane Cana Coaunerane tonorae lanaala, leeochoauru ichao coaraain coulurujuera rijitiin ereichenete, chatohanein inara itajein, chatohanein inara tena nainereein Cana Coaunera. Aca techu

chaen naine, jianacoo baasoneein neeichene caje inara mitaane.

“Naaojanrichaain eresi,” naain coitucueniha cachane

¹³Tabaaurute, “Naaojain neseuna cureeunni, cuu amihanenaa que necoreteein coriqui taojiaa,” naaure. Caohachaai nitohaneein coauquichene. ¹⁴Niheichu, “Naaojanrichaain eresi,” naain coitucueheiche. Inoaclu netojoein inoo tejian ichaoriquicheine coitucuhiche. Tana janoneecha mituhin nii baiha nitajiha suruaa neeojoaine rijiicha inara ichaone coitucuhichene. ¹⁵Raujiaaincha caohachaain coaacuche. “Cana Coaunera jerihanena ichaaojihanune caa ichaain, leeocha ichaain, naaojanreeunni,” naauche. ¹⁶Nii natiinte chaelai nihane coasitaain ereiche. Caohachaai niritiin irihacane. ¹⁷Cana Coaunera jerenohi coitucuhache natiin, nii canaacha coitucuhachi caohachaain ichaenihacache nete osa tabai que nesarurihacacheein.

Caseteco coaracuururichaain cairichaihuru cairichaurera coriquihonaaurune

5 ¹Aonacuche satiin coriquihona neein nenacauru, nii que caohachaain casiin neeichene coina. Tabai inaderanaa caaunte chanaa curiquicheein, ecu tihane bana necairichaa curiquicheeina jaun. Satiin nii inara coriqui aina caohacha nainejeein nitajeichene coina, tururichaa inana Coaunera jaun. ²Inara coriquihona neeichenete arajiin coriqui jaohiche, leinjiin inaraacha latei corenihacha. Nihei chaque nelaterinaain nii inaraacha sirii rucuhel. Nii inaraacha rucujuei rucuhel nacodohaqui, nii inara coriqui, inara cajione, inara lenone nacodohaqui, nechu inacojoein

nelaterinain, cororoneein setuhin naaojanrichaaine jaun, chaen quirichaa in cojoanone jaun. ³Coriqui niha natiinte, caohatiin rucuhequichene niha natiin nitajiha cureein.

Inae saa cana janonaane banate satiin baaso icharaauru itajeratereein usi tabai que Cana Coaunera. Nii banate, nii nacododojoanei acaauruhacha rucujuei rucuhel, chabana latein neeuruha cairichainein nenacaurune, acauru corotajaneein, naaojoaunrenihane coaraane jaun, nii coreniha coriquihonanein nenacauru casetecareein Cana Coaunera. ⁴Nitohaneein cairichaihuru cairichauruha acauru amihaneeo corete lanaalanete rautaene jataain Cana Coaunera. Cana Coauneraate jana, nii cairichaihuru cachaauru cairichae-riin neeuruha coriquihona neein nenacaurune coaraje. Nihei chaen aohana jerecuruhi rai namihaneon coreniha aitucuruha cachaurune. Cana Coauneraate laen aitocuruha cairichaihurune aonaje.

⁵Satonoote raotojoein caa chauratane que ichaohiche, itolere inaraacha latei que nerujueleteein, nete inae nii coreniha inara que, nii core coaratihane cureein Cana Coaunera inae cuutihane bana. ⁶Joareein lera colane cairichai cha coitucuruhi cachaauru sohin jaohin naaojoaache, inara rijijieein neurinaauruhane jaan que airijiin. Nii corenihate inara casetecaain, jataain inoaclu netojoein inara cairichareein Cana Coaunera.

Cana Coaunera bajajeein raotojoein cohacuruhine Cana Coaunera coitucuurera

⁷Nitohaneein cuu tihane bana nii core coaraterichaa inana Coaunera jaun coa nererojoeacache. Nii inara cairichaurera aina abaantaain, turuha

Cana Coaunerane reeintiaain cohacuche. Charijijieein teeinti, nocoanajaauruhane, temule jaauruhane, omarohin nihane cohajeure, inacaain, tainacaa que turuhane taihuruhane coina. ⁸Nii rijijieein turuha Cana Coaunerane reeintiaain cohacuche. Jiaonriha Cana Coaunera ere tonorana jianiquichene. Atiin cohacuche, inae charajarinaain turuha caa cana rai chaaratane que Cana Curuaanaa Jesocurisitone. Nii coreniha atiin inara suujua lararajiaain, Cana Coaunera ere tonoraain sacuuche. ⁹Canejeraauru jiaonriha ita que inara suujua rohecaain ita que nejerateein neeichene. Nitohaneein neeichenete inara casetecaeratereein nii rucueraaunu que nenea, nii turuha uhenenu Cana Coaunera.

¹⁰Chatohaneein necairichaaichene niha natiin, charijieein teeinti aichejete-curelu *profetacuru*, nii rijijieein neeuche. Inoaelu aitiin acaauru letohaa Cana Coaunerana jaan que, catchaauru rai ereerejeein beebejeeure, jataain necairichaaauruhane niha natiin. Nii necairichanaa abaantaain, nihei Cana Coaunera ere beebejeeuruhane jianelanaala, nii aihuruhalune rijijieein nihacachenete caohachae. ¹¹Acaaurute jataain caohatiin neeurelu Cana Coaunera aina. Coaraauna chuhinti, nii inara netonai coitucuhichene tocohaneein jetao, tabai inaderanaa que situhin nihalu Joobe ne. Nii baiha caohacha icharichaaain rai Cana Coaunerane esenetaana jaunte, nitohaneein jeelai amuritoheriin coroatajaniha Cana Coaunerana jaun, enacoauneein calaojoiin, cacunuquiiin, baca siriin, caohatiin raoti ichaonaa que ichaohin nelu Joobe. Aiha Joobene rijijieein necairichanaa abaantaain, inara coroatajanerihani Cana

Coaunerane coitucuhin esenetaain neeuche.

¹²Caohachaaain aonacuchena inara rai aite. Baasoneein ichaonaa corihaaichena jaunte joanreein, “Cana Coaunerate coaraje. Acate esinae aitocooaunne coitucue,” naain esinae rijitiin nohaneeeiche. Coa niritiin nohanihache inara casetecaa Cana Coaunerane coataa. “Icharichaaunni,” naain chaelai que ereeichene ichacuche. Jana, “Coatiha icharihaaunni,” naaichene coa ichacache. Jiaonrihachu chaen, “Cana Coaunerate coaraje,” naain nohanenaa coaaquichene, nabana inara casetecaa Cana Coaunerane coataa.

¹³Chatohaneein necairichajeein niha chuneine, Cana Coaunera bajaaine. Jana chunei inae raotojoein nihane, rachoojoein Cana Coaunera coroaeejin nenatemiin.

¹⁴Chatohaneein cunaitiha chuneine, Cana Coaunera coitucuerera ichauhe-naauru cotihacuchete, erene que rujuaain rai Cana Coaunera bajaauruhinete, nii cunaitenaa rautaaaine Cana Coaunera.

¹⁵Esinae rauhijiriin, nii cunaitenaa rautarichaaain Cana Coaunerane esenetaain bajaauruha nete, nerautareein nii cunaitenaa. Aihute, chaen chatohaneein osa que nesaruhiin nihane niha natiin, atiin que suujua acatena nainemiin Cana Coaunera. ¹⁶Nitohanihane jaun, chatohaneein baaso ichaaain osa que nesaruhiin neeichene suujue lanaala ita rai beein, ita rai Cana Coaunera bajaauche jiniiquiin. Nii banate, chatohaneein baaso ichaaain osa que nesaruhiin naajoaain neeichene niha natiin, atiin inara que suujua acatena nainereein Cana Coaunera. Caohachaaain nere tonoraera caohachanejein catcha bajaau nete tonorae Cana Coaunera.

¹⁷Coaraauna chuhinti Cana Coaunera ere bera inoasesi Irihasi. Cana rijijieein catcha neein niha natiin jetaote, uheniha

elone coina Cana Coaunera bajaane jana, nichata jaanaca cataaun tiaaajoaain uhene elo aansijieeinijin. ¹⁸Nii baiha coaiteen Cana Coaunera bajaa Irihasine jana jetaote, elo letoae Cana Coaunera, atane setejiaane enacooauneein omarona nainiha temulene coina.

¹⁹⁻²⁰Aonacuche, saatono neeina inara rai aitoreeunni. Chunei baaso ichaaechaejeen ichaoha Cana Coaunera baiteein inete, ohane bana cuhanete nereein necairichana jaun, cuu nitajihane coina. Nihei nitohaneein chunei casetecana jerihe Cana Coaunera niqui. Esinae Cana Coaunera esenetaera neein nena tocuhaneein, nii Cana Coaunera esenetaauruhi rai ereein relaacache-

nete jere Cana Coaunera, Cana Curuaanaa Jesocurisito naaajoaain, acaauru netonai Cana Coaunera esenetaain nere tonoraauruhane nii baaso neein neeuruhane caje roconajaain ranajaa Cana Coaunerane coina. Chaen techu tabaauru Cana Coaunera coitucuurera, inae nere baiteein baaso ichacure. Nabana caseteco coaraa nii Cana Coaunera baiterane coataa, caohachaain aina ereein coroatajanecuchete nacoauneein Cana Coaunera ere esenetaain tonoramiin. Nitohaneein osa que nesaruha namute cachane jana, Cana Coaunera rai caohacha que namute cache suujua raujiaain nenaate, osa que namuritohane niha natiin que suujua acatereein Cana Coaunera.

Fedoroacha

letoai leinjiin

Inara coaaucaun.

1 ¹⁻²Canuna Jesocurisito letono afosoto Fedoro neeun. Inae jauriaalu caje coauneein coaausihalu cana Inaca Cana Coaunerane rijijieein nii niicha ranojoinequichene, Poonto, Galasia, Capadosia, Asia, Bitinia, naaonjoainuri batane que cuhin inara atane udaa riaaneein neinequichene raine caa quiricha laenaain letoaaun. Nitohaneein rai cachaneein naitoonjoan tonoraain neeichene coinata, jelai teein rai Suujue que inara suujue teein, Calaohi Jesocurisito coichana aina cuaain inara coulucohin inara raain nelu. Aihane jaun, jeelai amuritoheriin inara coroatajanemiin Cana Coaunera jiniiquiin raotojoeein neeichene coina.

Itolere bana canaacha cohajei ichaonaa

³Cairichaaajoaain cana coaraain, cana coreniha ohane baiha caje ichanaa Jesocurisitone aina cuaain, nacoauneein ena nejanoaain nenea rijijieein nenea jaun, cana Curuaanaa Jesocurisito Inaca Cana Coaunera coroaecaachenete ne. Nii Cana Coaunerate itolere bana canaacha cohajei ichaonaanaja tereein cana rai. ⁴Chaen techu aca inara que banihateein dedeeu Cana Coauneraacha rucujuei- nii

ichaonaa caohacha inaraacha cohajei tereein. Nii inara rai niicha teeni nii chatohaneein nitajenaa nainerinaain. ⁵Nitohaneein esinae rauhijiriin inara ichoteraterichaaain Cana Coaunerane esenetaain neeichene jaunte, niicha ichana nainei ichaain inara beraicheein, jianacoon neein nii inara ichoteraterichaaaine jaan que turuhichene, inara que banihateein niicha rucujuei coitucuera-tiha inae ecu tihane bana inara quene coina.

⁶Nitohaneein neriquicheeine jaunte, raotojoeein rachoojoeein neeiche ena, itolere que coujunojoeein cairichanojoeein neeichene nihanatiin. ⁷Charijieein teeinti usihanau oro teein mocoore caje mituha baasone coina, nii rijijieeinte inara netonai coujunojoeein neriquicheein. Inae nitohaneein coujunojoeein coaanojoeequichene jana, itolere necairichanaa abaantaain, inara sarunaa jeriha moconajaerane tonoraelanaala, itolere que laraajiin neeichenete, nii jataain coreti- nitaje rai nenea oro amurijiriin nelateineein neriquicheein. Nitohaneein coujunojoeein neeichene abaantaain laraajiin neeichenete, coroaenojoeein neriquicheein inae turuha cana Curuaanaa Jesocurisitone bana.

⁸Coatilha niqiu charijibana Jesocurisito coaraain niheeiche inara. Nete coara rijitoejin jataain belaa

coroajeein rachoojoeein neeiche. Chaen techu, “Naaonjoaan,” naain inara ere nejesinaacha que benaa nainiheeiche, jataain necaohachanaa nihane jaun.

⁹Nitohaneein inae ichoteratenojoeinin niha inara suujuene jaunte, raotojoeein rachoojoeein neeiche. Nitohaneein neeichene coinete Jesocurisito esenetaain neeiche.

¹⁰Nitohanihane coinete inoaenlu caje coauneein jianacoan cana ichoteraanu que cuaain caohachaaain coitucuuruhane coina que nerelaain, cairichaaajoaain cana coaraain ichoteratenojoi nichaachene jaanu terichaaain cana rai Cana Coaunerane beebejerejetecurelu *profetacuru*. ¹¹Nitohaneainte inae jauriaalu caje coauneein *profetacuru* que coitucueratelu Jesocurisito Suujue, ateinaauruhane baiha nacoaauneein ichanaain rai caohacha icharaanu que tiha Cana Coaunerane coitucueratelu. Nii jaunte niqui: “Charijicha nii aicheein. Chatohanai banacha aicheein,” naain niqui coitucunaa jerecure, acaauru que coitucueratiha Cana Coaunera Suujuene jaun. ¹²Nete acaauru rainein nenerihani nii Cana Coauneraacha beratenojoi- inara rai caohachaneein neeninu coitucueratelu acaauru que Cana Coaunera. Nii jaunte nii ichoteratenojoeinin neeichene jaan, inae inara que coitucuerateure nii Ena Nena Cana Coaunera Ere beracuru dede caje letononeein nena Cana Coaunera Suujue aina cuaain. Niite niqui jataain caohatiin coaraain coitucunaa jerecurelu Cana Coaunera letono anjeraauru netonai.

**Esinae rauhijiriin aca jerihane
rijijieein ichaonaa coinete cana
cotijiaain ne Cana Coaunera.**

¹³Nitohanihane jaun jatoraaain niicha que coacuhin coujurihu inara suujua

coaraain, nacoauneein turuha uha Jesocurisitone jana inara rai Cana Coauneraacha tenaa jereiicha que jaaequiin neeuche. ¹⁴Coujuriu Cana Coaunera calaohineein nena tocokanein naitoonjoan tonoraain neeuche. Jiaonriha jauriaalu Cana Coaunera coitucuelanaala inara suujua letono rijijieein ichaohichelune rijijieein ichaohichene. ¹⁵Nitohaneein ichoaelanaala, Cana Coauneraacha que banijiaaunein saantoneein ichaaoche, nii inara cotihara acaihanejei Cana Coauneraacha Saantoneein nihane jaun. ¹⁶Nitohanihane jaunte rai Quiricha inoaensi cuhane: “Acaihanejei inara Coaunereein Saantoneein nihanune jaun, canu que banijiaaunein saantoneein leinjiin canuhacha cachanein ichaaoche,” nae Cana Coaunera.

¹⁷“Cana Inaca Cana Coaunera,” naaiche Cana Coaunera quene jaun, aca chuni ichotelanaala canaacha ichai caje cana ichao coaraain rucuheranein nihane coitucuhin esenetaain ichaohichene coarateein ichaaoche, jaiti cau chauratane que ichaonaa que neein.

¹⁸Inara foerateracuru ichao rijijieein nii chaque nelatelanaala nitaje rai nena ichaonaa que ichaohichene janate, inara ichoteratelu Cana Coaunera. Nii jaunte inara nii nitajerai nena oro, coriqui, naaonjoain que coretenohineniha nii inara ichaone raotojoeein coitucuhiche. ¹⁹Nitohaneinte caohatiin chaeloon baasoneerilanaala nena carenero narejeen sohin acaauru osa coreniha coichana terejetocuruhalu cana inoaensihurune rijijieein, nii chaeloon osaaojoejelanaala nena Jesocurisito sohin, coichana jataain necaohachaaain nena que coretenojoeinin ne nii inara ichao. ²⁰Inae nitohaneein cana coreniha orichaaaine

coinate jaiti necoauaeniha cana rai chauratanene ajiniha caje coauneen nesilu Cana Curuaanaa Jesocurisito. Nii jaunte inae ecu tihane jaun jeriha Cana Coaunerane jaun, nii bana inara caohachanu que ecocohin nelu.

²¹Jesocurisito aina cuaainte, nii oo caje ichateen rai caohacha icharaanu teraneein nena Cana Coaunera coitucuhin esenetaain neeiche. Nitohaneen inara coroatajaneraneen niha Cana Coaunerane jaunte, leinjiin acaacha cohajeen que jaaequiin neeiche.

²²Inae nitohaneen Cana Coaunera beratenojoi esenetaain tonoraain neeichene jaunte, inae couluunojoneen ne inara suujue, jataain inara suujua aina cutaain jiniiquiin Jesocurisito ranojoneen nenacaauru canejeraauru aina ita belaaain neeichene coina. Nitohaneen le cacha nequichene atiin ita acatiha tacaain, inara suujua aina cutaain ita belaaain neeuche, nii baaso coacuelanaala. ²³Enate nacoauneen nejanoaain nena rijijieen neeiche. Coatiha cacha onaa inaeraneen nena jaberoco caje nii nejanoaheeiche. Cana Coaunera Ere chabana nitajena charanejeen satonoelanaala nena aina cuaainte nii nacoauneen nejanoaache. ²⁴Nitohanihane coinate: "Satiin cachate nejanoaain fojoeen ichauhenaneen inae biinaanihane ohe. ²⁵Nete laen Cana Coaunera ere nii charijibana satonoelanaala nereein," naain laenanohineen ne Cana Coaunera Quiricha cuhane. Nii inara rai beratenojoneen nena Erenaa esenetaaichene jaunte, inae ichoteratenojoneen neeiche.

2 ¹Inae nitohaneen ichoteratenojoneen neeichene coina, inara rai beratenojoin Erenaa esenetaaichene jaun, jauriaalu baasoneen ichaohin inara amute cacha cairichaa nohaneen, necoelajauhari-

tiin, inara amute cacha cotaairiichene nihanatiin belaiha rijitjoeen rai ereen neeichene coarateen neeichene jianeen neeuche. ²Aiha ena nejanoanaa canaanai ujuari, itaaricha que coacuhine rijijieen, Cana Coauneraacha jerei que coacuhin, aca jerihane rijijieen ichaohin, inara suujua ilaauchete ichoteratenojoneen neeiche. ³Nitohaneente neriquicheen, esinae rauhijiriin caohacha teraneein niha Cana Coaunerane coitucuhin esenetaain neeichene.

Ajeri neloheriteeuruhane jaan rijicha Curisitone que cuaain acaauru relaa Fedorone.

⁴Nii Cana Coaunera rai ajeri ichaohin nena Jesocurisito, nii chaque nelatihei rijijieen jaolecotin neeuruhalu Isaraelitaacurune jaancha que coacuhin raaicha nelateen neeuche. Nitohaneen nelatihei rijijieen coaracuruhane sainejeente, ajeri ichaohin jataain itolere que nelatineen janijiin Cana Coauneraacha teratenojoneen nena ne. ⁵Nirijieen techu esinae rauhijiriin aca jerihane rijijieen ichaohichene- ajeri ichaohin nena caje Cana Coaunera lorerineen ichanohin Teenforo rijijieen rai saseredote esine neen Cana Coauneraacha jerei ichajeen saantoneen neriquicheen. Nete inoanlu aichejetocuruha saseredotecurune rijijieen, carenerocuru sohin coichana teraneeen nenereicheen. Inarate Jesocurisito aina cuaain Cana Coauneraacha jereineen, rai cachaauru suujuateraneen neriquicheen. ⁶Nitohanerichaaينة que:

"Sioon neseune, ajeri jataain nelateinneen nena quiicha janijii teun.

Aihana jaun esinae rauhijiriin caohachaniha nii ajeri quiicha teine coitucuhin esenetaain nena que chabana jaolecorinaauni,"

naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha cuhane.

⁷Cana, esenetaera nichaachene rai nii Cana Coauneraacha tei ajerite jataain nelateineein ne. Nete Cana Coaunera Quiricha cuhane laen nii esenetaelanaala nenacaauru que:

“Jaolecooruha loreri icharaaurune jaan ajerite, loreri nunuheneein temuraneein nerotoha cureein.

⁸Acate leinjiin ajeri jaberoconeein lacurocuruhane jaaneein nereein,” naain laenanohi nihane rijijieeinte, inae lacurocure, nitohaneeuruhane coina inae ichanohineein neeuruhane jaun.

⁹Nete inara le lauriineechene, Cana Curuaanaa rai saserdoteneein niicha janijiineein, Cana Coauneraacha jereineein rai cachaneein neeiche. Nitohaneente inara raain nelu Cana Coaunera, jataain rai caohachaneein nenea niicha beratei beeiche leeochoauru raine coina. Acate nocohenaanau nenea rijijieein neeichene jana, inara cotijiaain nelu, rai caohachaneein nenea Cojoanonaa que neeichene coina. ¹⁰Jauriaalu niqúi cairichaaajoaain inara coaraain niheilú Cana Coaunera, rai cachaneein neneeichene jaun. Nete inae enene rai cachaneein neeichene jaun, inae cairichaaajoaain inara coarae Cana Coaunera.

Cana Coauneraacha icharatei ichajeein ichaaoche

¹¹Canejeraauru, atiin inara suujua coaraain, inae nejelau cachanequichene ichao que ichaaoche, nabana nitajiha inara suujuene coataa. ¹²Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru aina neeichene nihanatiin, coujurihu Cana Coaunera coitucueraneein neeichene coarateein neeuche. Nitohaneein ichaohichenete, baaso ichara niha inara beeuruhane nihanatiin caohacha ichaquichene coaraain Cana

Coaunera coroaecurureein, inae le cachaniquichene caje inaraacha ichanohi rucuhecane cojoanonaa que turuhane bana.

¹³Inae Cana Coaunera cachaneein neeichene jaun, satiin inara amute cachaauru- cocoainanacainein nenacaauru ere tonoraain neeuche. Chaen leeochoauru cocoainanacaihuru amuritoheriin cocoainanacainein nenea enferadoro ere tonoraain neeuche. ¹⁴Nii rijijieeinchu nii rai letonocuru- baaso icharaauru casetecaain caohacha ichaeraauru coroaeraneein nenacaauru ere tonoraain neeuche. ¹⁵Nitohaneein neeiche- nete jere Cana Coaunera, nabana tonaain ereeuruha inara que caohacha ichaera cacha nocoeje chanuheriin ichaonacaauru aina cha coitucuhichuru cachaaurune coataa.

¹⁶Inaraacha jerei ichana nainequiche niqúi. Nete laen nii inaraacha ichai aina cuaain naineneeiche leeochoauru rai baaso ichaquichene. Aihana jaun coujurihu Cana Coaunera cachaneein caohacha ichaain neeuche. ¹⁷Satiin que inara suujua acateein jiniiquiin ita belaaín- jeriha Cana Coaunerane rijijieein neein- enferadoro que inara suujua acateein neeuche.

Cana relaeranu que necairichaaín nihalú Curisitone

¹⁸Nitohanihane jaun rai fatoroon ere tonoraain aca jerihane rijijieein neeine letononeein nenea. Jiaonriha caohachaaín belaaín aca jerihane rijijieein sirihá fatoroone jauhancha nere tonoraain nihane. Nechu aansainein cotaitiin niha fatoroone nihanatiin nere tonoraain neeine. ¹⁹Jerihá Cana Coaunerane rijijieein ichaohacachene coreniha, lera colane rai cacha nihacachene corenihacha cana casetecaain cana cairichaane nihanatiin, jianelanaala abaantaacachenete jataain caohate. ²⁰Jana esinae rauhijiriin baaso ichaquichene coreniha inara casetecaain

neeuruhane abaantaain neeichene, coatiha caohacha ichaa airiheicheein. Nete laen caohacha ichaquichene coreniha, inara casetecaain inara cairichaeranihane, soroelanaala abaantaichene Cana Coaunera notaracaae caohacha ichaa airiquicheein. ²¹Nitohaneein neeichene coinata, inara cotijjaain nelu Cana Coaunera. Inara coreniha necairichanaa abaantaain nihalu Curisito inara que coarateeine rijijieein, inara netonai necairichanaa abaantaain neeuche. ²²Coatiha niqui aansijieeiniji osa que nesaruhin nihei chuni coritaain niheilul Curisito. ²³Niheichu nocoejchanuuruhane nihanatiin coatiha acaauru nocoejchenuhin nerejetohilu. Niheichu cairichauruhane nihanatiin tonaain ereein nerejetohilu. Cana Coaunera esinae rauhijiriin baaso icharaauru coitucuhin nii rucuhecane coinaachate aitoraaetelu. ²⁴Nii Curisitote jaberoco aina cuaain cana osa amaain coroso que ohin aina jiniiquiin cana osa atinaelu, aina cuaain ichaonaa esine que ichaohin osa colane nena coina. Nitohaneeinte cana osaacha que nesarujueein nihacachene caje cana mitaeranu que coroso que ohelu Curisito. ²⁵Jaurihaalute niqui aiha beraicha colane nena carenerone rijijieein nitajenaa neein nerejetocoaachelu. Nete laen inae ena carenerocuru beraicha beraichane, nitajenaa nainecurenihane rijijieein inara beraain niha Curisitone jaun, nitajenaa naineneeichene jaan ichaonaa que ichaohiche.

**Naaonjoaai ichaauruhine
sinijeraonacaauru.**

3 ¹Aihana jaun inara lanaauru ere tonoraain neeuche enecuru. Aihute inara ichao cajecha coaraain, acaauru rai erenaa latelanaala, nii Cana Coaunera beratenojoin erenaa coitucuhin esenetaain neeuruhine esenetana jerelanaala

nenacaauru inara lanaauru, ²esinae rauhijiriin caohachaaain neein, nii baaso ichaelanaala inara suujua acateein ichaohichene coaracuruhane. ³Esinae rauhijiriin caohachaaain nena jeriquichene, nii nitajenaa inaurera rucuhele oro caje ichanohichuru, cajione caohachaaauru, naaonjoainuri que coacuelanaala, ⁴inara suujua aina cutaain esinae rauhijiriin Jesocurisito suujue que coacuhin neeuchete ratojoeein neeiche. Caohachaaain Cana Coaunera notaracaae nihacanete jataain nelate. ⁵Nii rijijieein techu nerejetocure cana inoaensihuru benecuru- jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaonacaauru. Nitohaneein jeriha Cana Coaunerane esenetaauruhane jaunte, jeriha acaauru lanaaurune rijijieein acaauru ere tonoraain neeurelu nii acaauru benecuru. ⁶Nitohanihane jaun techu: “Canu curuaanaa,” narejete lana Abaraaun rai Sara, nere tonoraain aca jerihane rijijieein nihane jaun. Nii aihalu Sarane rijijieein casilanaala coejelanaala neeichene, rauhijiriin coujuriu nii Abaraaun aina Sara nefoerateneein nena rijijieein neriquicheein.

⁷Jana inara acaauru lananequichene, jeriha inara sinijeraaurune rijijieein jiniiquiin ita suujua rijijieein neeuche. Coa ene neeuruhane amihaneon amurijiriin, inara sinijeraauruhacha ichanenu tein nihache. Inara rijijieein acaauru caohachane quete, nitohaneein acaauru rai ichaonaa tein nelu Cana Coaunera. Aineeichenete Cana Coaunera bajaain neeichene, inara ere tonoraenereein Cana Coaunera.

**Satiin Cana Coaunera ranojoeinein
nenacaauruhacha ichanenu**

⁸Aihana jaun ita suujua rijijieein neein ita janojera rijijieein ita belaaain, leeochoauru coroatajaneein, nii leeochoauru amurijiriin nena coacuela-

naala neeuche. ⁹Jiaonriha tonaain baasoneein inara que ereein neinihane, nii tonaain que baasoneein ereechene. Niheichu inara nocoeje chanuharanihane, coa inara netonai nocoeje chanuhache. Nitohanenaa coacuelanaala acaauru rai caohacha ichacuche. Nitohaneein inara rai caohacha ichaane coina inara raain nihalu Cana Coaunerane rijijieein. ¹⁰Nii coinate:

“Chunocoha nichao colalajiin raoti ichaonaa que ichaonaa jerihane, namute cacha que baasoneein erelanaala, nii casajenelanaala,

¹¹baasoneein ichaonacaauru aina nelanaala, caohachaacha ichaain raotojoeein ichaohane jaanuhacha ariin acaacha sacuhine.

¹²Caná Coaunerate caohachaain suujua coaraain ichaonacaauru beraichaneein nihane jaun, bajaauruhane aonaain ne. Nete laen baaso ichajeein ichaonacaauru que jaoleconaa rijijieein ne,”

naa Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane.

¹³Nitohaneein itolere bana caohacha nejesinaacha que coacuhin neeichene, nerihai inara rai baaso ichara. ¹⁴Nete laen caohacha ichaquichene coreniha necairichanaa coaraqichene nihanatiin rachoojoeein nerausiajeein neriquicheein. Jiaonriha nii chuni que casiin nesooneein neeichene. ¹⁵Nesoonenaa coacuelanaala raujiaaincha inara suujua cuhane Cana Curuaanaa Jesocurisito coacuhin bajaebajaecuche. Chaen letona jatoroain neeuche chunocoha inara caje, “Chatohanihana nii jaecoichene

jaan,” naain bajaa inara cajene, raotojoeein belaaín beeuchete coitucuhin neeine. ¹⁶Nete acaauru amurijiriin nenea coacuelanaala, acaauru que inara suujua acateein acaauru rai beeichene caohachae. Nitohaneein coujuriu Jesocurisito esenetaeraneein caohacha nejesina ichaain neeuchete nocoejecurumiin inara que baasoneein erenacaauru.

¹⁷Baaso ichacaachene coreniha necairichanaa coaracaachene amuritoeriinteja nenacaaneein caohachae caohacha ichacaachene coreniha necairichanaa coaracaachene, nitohaneei jeriha Cana Coaunerane jaun. ¹⁸Nii rijieein techu Jesocurisito netonai lesajeeincha cana osa coreniha cairichanojoeein ohin nelu. Coatiha niqui nii chatohanai baaso ichaain osa que nesaruhin niheilú aca, nete erenaa tonoraelanaala baasoneein ichaonacaauru coreniha necairichaan nelu, rai Inaca Cana Coaunera rene cana amaane coina. Joanreein cacha rijijieeinte niqui ohin nelu rai jaberoco. Nete aca Cana Coaunera suujuenihane jaun oo caje ichanaain enanetojoeein ichaohin ne. ¹⁹⁻²⁰Nitohaneinte suujue nejesineein cuhin, acau tabai itajenojoeein moconajaera casetecanohineein nitajenacaauru suujue relaelu. Acaaurute bote nainaa Nohene reentiaain esenetaauruhane cohaca Cana Coaunerane sainejeein, esenetaurenihane jaun nitajeurelu. Acaauru tabaauru esenetaerauruhachate, itolereneein fosanejeein acau tabai caje nichoteurelu. ²¹⁻²²Nii acaute cana osa jianein ichaohacachene coina baotisanoinichane jaa cojunacanein nenaanelu. Nii aina cuaainte, inae ichoteratenojoeein nihacache cana netonai. Coatiha raujiaain culuonojoiniha cana jaberocoine coina baotisanojoi

nahaacache. Acate raujiaain cana jaberoco coulocohin, oo caje ichanaai dedeeu cuhin Cana Coaunera raotono nichajai que neein, itolere anjeraauru amurijiriin, cocoainanacaihuru amurijiriin nihane caina nenea Jesocurisito aina cuaain, aina nenea caina cana suujue coulooca Cana Coaunerane jaan neein ne.

**Cana Coaunera tenojoi inaraacha
ichana nainei que leeochoauru
coroatajanecuche.**

4 ¹Aihane jaun cana coreniha jaberoco cairichaaain nihalu Curisitone rijijieein, inara netonai necairichanaa coaraquichene caina jatoraain neeuche. ²Suujua letono rijijieein ichaohane jianein Cana Coaunera jerenohicha ichaane coreniha necairichanaa coaraain neite osa caje nichotereein. ³Jauriaalute inara netonai aihuruha nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaaurune rijijieein nerejetocoichelu. Nitohaneechene jaunte, jataain baasoneein ichaohin, inara suujua coaraelanaala necha ansaineein nerejetocoichelu, jianelanaala cocohin, tonijiaain ichaain ajenacaauru aina niha natiin neein, nii ichanohichuru ecaantooruniha natiin corojeein, naaonjoaain nerejetocoichelu. ⁴Nete laen inae enene, chabana jianelanaala baaso ichaain nenacaauru aina ichaoretocoichene jianequichene jaun, inae inara coaracureniha acaauru aina nejaun inara cojoelatiin inae baasoneein inara que ereeure. ⁵Nete inae ecu tihane bana onacaauru, ichaohin nenacaauru, naaonjoainuriicha ichai coitucuhin nii rucuheraanu que nenea cojoanona que tihane bana, raajenihane niicha ichai biha cuurureein. ⁶Nii onacaauru raite Cana Coaunera ere berejetecurelu, ohin neuruhane nihanatiin aitoa Cana

Coaunerane rijijieein suujue nejesina-
neein ichaohin neuruhane caina.
Jerichanejeein techu niqui, aitocuruha
cachaaurune rijijieein caohacharelu jaiti
jaberoconein neuruhane bana rucuhe-
nohinihalu niine.

⁷Inae satonoha itolerene que
tururichaje. Aihane jaun inara que Cana
Coaunera icharatenohin ichajeein Cana
Coaunera bajaee bajaee ichaaoche.
⁸Itolereenein inara suujua aina cutaain
jiniiquiin ita belaaain ichaaoche. Jataain
ita belaaain ichaoha cachanete arajii rai
nosa que suujua acatereein Cana
Coaunera. ⁹Inara rene turuhin niha
chunine tonaain leeochoauru que
erenaa coacuelanaala inara loreri asaae
raauche. ¹⁰Coujuriu lauri lauri inara que
Cana Coauneraacha icharatenohi
icharaneein nenea tocuhanein, ichana
nainequichene rijijieein inara rai Cana
Coauneraacha tenojoi aina cuaain
leeochoauru coroatajanecuche.
¹¹Chunocoha tonaain erenaa jerihane
jaa que irihane, jeriha Cana Coaunerane
rijijieein ereein neeine. Chunocoha
coroatajanera latihane, ii rai Cana
Coauneraacha tei que laraajiin coroata-
janeeu. Itolere iicha ichai ichaaine,
itolere bana caohachaaain ichaute ii
coroatajaniha Cana Coaunera aina
Jesocurisitone coaraain coroaecuruhine
cachaauru. Acate rai necaohacha que
necaohachaaain itolere ichana nainera-
neein ne- chariji bana satonoelanaala.
Nitohanemiin.

**Coujuriu Jesocurisito ranojoneein nenea
tocuhanein necairichanaa abaantaauche.**

¹²Canejeraauru, jiaonriha mainajeein
coujunojoneein neriquicheeine que
jatoroelanaala neeichene.
¹³Raujiaaincha aihalu Curisitone
rijijieein necairichanaa coaraain
neeichene nihanatiin rachoojoein

neeuche- inae turuha necaohachane bana rachoojoein neriquicheeine jaun.

¹⁴Curisito cachanein neeichene coreniha inara batohin nei nihanete, nerausiaaequiche jataain caohachaa in nena Cana Coaunera Suujue inara aina nihane jaun. ¹⁵Nitohanihane jaun necoejemiin, sonajaain jaohin, asijiaotonein, leeochoaauru rai cotainacai ichaain, naaonjoain ichaane coreniha cairichanojoein nena. ¹⁶Jana Jesocurisito cachanein neeichene coreniha inara casetecaain neinihane, jiaonriha nocoejequichene. Raujiaaincha coreniha Cana Coaunera bajaain corojeein neeuche.

¹⁷Inae cana rai cachanichaachene ichanohi rucuheca Cana Coaunerane cojoanonaa que turuha. Nitohanein rai cachanichaachene que nunuhetein, nitohanein icharichaa inne jaun, chatohaneurichaa in Cana Coaunera ere tonoraelanaala nenacaauru. ¹⁸Coaracuche nachuhinti rai cacha nichaachene saijiein, necairichanaa coaraain nichoterichaa-cheeine. Nii jaun chatohaneurichaa in chaaanti, nechu aansainein osaaonacaauru. ¹⁹Nitohanihane jaun, Cana Coauneraacha jerei ichaquichene coreniha necairichanaa coaraain neeichene nihanatiin, itolere bana caohacha ichajeein ichaohin, naitoonjoa rijjijeein cha ichaeranein nena Cana Coaunera bijiu inara suujue teeuche.

**Jesocurisito ranojoein
nenacaauru suujuatera**

5 ¹Enane laen nii inara aina ita taojieraauru bichauhenaauru suujua-tenaa jereun. Canuhetonaine acaauru rijjijeein ichauchenanein cana coreniha necairichaa lu Jesocurisitone beranein neeun. Nii rijjijeeinechu canuhetonai acaauru aina jiniiquiin Cana Coaunera Cojoanonaa que nereeunni, inae ecu tihane

bana. ²Nii inara que Cana Coauneraacha beraichatenojoi, rai cachanein nenacaauru beraihuche. Nii coinate inara que beraichatenajae Cana Coaunera. Caohachaa in inara suujua coaraain jeriha Cana Coaunerane rijjijeein acaauru beraihuche. Jiaonriha inara letoaera latein core coinaacha ichaquichene. Raujiaain jeriha Cana Coaunerane rijjijeein corajeein ichacuche. ³Acaauru curuaanaanein nena coacuelanaala, raujiaain caohacha nejesina ichaain neeichene coarateeuche acaauru quete, acaauru netonai inara caje nerelaaurumii. ⁴Nitohanein neeichenete, inae turuha cana beraicha esinenei nenaane bana, inara que rai necaohacha que necaohachaa in nena-comai lauriareein inara couturi que. Nii comai chariji bana setuhin naasaerinaain.

⁵Jana inara enamanaacuru, jerecuruha inara bichauhenaaurune rijjijeein neeuche. Satiin ita suujua rijjitojoein ita amurijiriin nena coacuelanaala nii:

“Cana Coaunerate,
itolere amurijiriin nena jereraauru lacuroaeranein,
cairichanojoein nenacaauru
cairichaa ojaain coaraain
coroatajaneranein ne,”

naain niha erenaane que ninae. ⁶Aihane jaun Cana Coaunera bijihu neein, nii chaque nelatihei rijjijeein neeuche. Acate inae ecu tihane bana jataain nelateinein neeichene caina ichareein. ⁷Coa itolereecha que coacuhin nererojoecaaeriin nihache, itolereecha que inara berairichaa in Cana Coaunerane jaun.

⁸Aihana jaun caohachaa in jataain itolere que ninaain neeuche. Charijieein teeinti jatoraa in quihane rai netiin nesari ariirijie janolari, nii rijjijeeinte jatoraa in inara ariirijie

moconajaera inara itajihane coina.

⁹Charijieeinjin chatohanai que inara sarunaa jereranihane, jiaonriha rijitojoeichene. Raujiaaincha nii inaraacha esenetai aina cuaain laraajiin, satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cana nejeraauru netonai, nii jelai necairichanaa abaantaain neeuruhane coitucuhin abaantaain neeuche. ¹⁰Nete inae carajaaajoaain necairichanaa abaantaain neeichene baiha, inara coroatajaniha Cana Coaunerane aina rauhijiriin baaso ichana coacuelanaala laraajiin acaacha esenetaain neriquicheein. Nii jeelai Cana Coaunerate, jataain cana belaitohane jaun, rai calaohi Jesocurisito aina cuaain cana cotijiaain cana raain nelu, rai Cojoanonaa que aina nenea coina. ¹¹Nitohaneein itolere ichana naineraneein neeine chaabana satonoelanaala. Nitohanemiin.

Satono tihane rai nocoiha Fedorone.

¹²Casuujua rijjiejiein nenea cana nejera Siribano quene caa quiricha laenaerateeun inara rai- chaque tonaelanaala inara suujuatiha. Chaen jataain esinae rauhijiriin inara belaiha Cana Coaunerane jaun, coujunacaniha rausiaenojoeinein neeichene jaanu tihane coitucuhichene coina. Aihane jaun jataain inara belaiha Cana Coaunerane jaun, aca jerihane rijjiejiein ichaaoche itolere bana.

¹³Janijiin inara raain nihalune rijjiejiein, Babiloniau janijiin Cana Coaunera ranojoeinein nenacaaurute inara coacue. Cacalabi rijjiejiein nenea-Maroco netonaite inara coacuhe. ¹⁴Ita rene turuhin neeichene, raotojoeinein jiniiquiin ita belaa in ita raain neeuche. Satiin Jesocurisito cachaneein neiniquichene raotojoeinein neeuche.

Fedoroacha

letoi coroataja

Acaauru coaucane biha Fedoro

1 ¹Canuna Jesocurisito letononeein- rai afosotolo Simoon Fedoroneeun. Cana Coaunera, chaen nii cana ichoteraneein nena Jesocurisito, naaonjoainuri chabana nohanelanaala cana rai caohacha jataain nelatei teraneein neeuruhane esenetaeranequiche canacaanu rijijieeine raine caa quiricha laenaan. ²Nii Cana Coaunera aina Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuhichene jaan aina cuaain, itolere inaraacha latei que inara rausiaemiin Cana Coaunera, jeelai amuritoheriin raotojoeein neeichene coina.

Jesocurisito ranojoi ichao

³Cana Coaunerate itolere niicha ichana nainei ichaain, cana ichao rai canaacha latei teein, leinjiin cana suujua coaraain nihacachene jaanu teein ne. Nitohaneente nii niicha ichana nainei ichaain, cana cotiharaaneein nena coitucuerate cana que Cana Coaunera. ⁴Satiin nii cana rai niicha tei aina cuaainte, cana rai tihane coina naitoonjoa jataain itolere amurijiriin itolere que nelatein nena te Cana Coaunera. Nii aina cuaain niicha tei ichaonaa que ichaohin, nii itolere bana baaso coacuhin nitajera niha cachane jaan jianein ichaohichene coina.

⁵Aihana jaun, jereniha inara suujuane nihanatiin, atiin jeelai amuritoheriin jeriha Cana Coaunera rijijieein esenetaain cha coitucuheraaneein neeichene coarateein, ⁶inaraacha coitucui aina cuaain caohatiin coacuhin, baasoneein coaauquiche inara suujua cuhanene tonoraelanaala, nererojoeacelanaala neein, ⁷inara belaiha Cana Coaunera rijijieein jiniiquiin ita belaiin ichaaoche.

⁸Nitohanai ichaain ichaohichene, coatiha inacojoeein nelatelanaala nerinaain inara ichao. Niheichu inacojoeein Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuriheeicheein. ⁹Nete laen, nitohanai ichaelanaala nena, leinjiin maosa rijijieein cha coaraelanaala nihane jaun, jauriaalu rai nosa caje couluonohiniane baiteein nihane jaun aicheein. ¹⁰Canejeraauru, nitohaniane jaun, inae inara janijiin inara raain nihalu Cana Coaunera jaun, esenetaaichene ilaauche inara suujua cuhane. Nitohanein neeichene coatiha chabana esenetaaichene jianeriheeicheein. ¹¹Chaen techu nitohanein neeichene, cana Curuaanaa Jesocurisito Cojoanona chabana satonoelanaala nena bacuujuja neyoracaane jana ranojoeinein neriquicheein.

¹²Nii jaunne, inae caohachaain inara relaauruhane jaan coitucuhin jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohichene nihanatiin, itolere bana inara rai coaureeunni nabana baitequichene coataa. ¹³Jaiti ichaaojihanune jaunte ne carai rauhi inara suujuateein nihanune coina. ¹⁴Cana Curuaanaa Jesocurisitote, inae enanocoojoa orichaaunine coitucuerate canu que. ¹⁵Nena atiin nainichaaunne jaau taaajeein inara corootajanereunni, inae ohanune baiha satiin canuhacha ichai coacuhin neeichene coina.

Itolere amurijiriin niicha ichana nainei ichaa Jesocurisitone

¹⁶Nii niicha ichana nainei ichaain, turuhalu Cana Curuaanaa Jesocurisitone que inara relaacaanune jaan, coatihau raujiaain nereretanaa neein nena nihei. Niheichu coatihau canacaanu suujua caje rocohin cojoeluinnaan nohanihau aitohacaanu. Canacaanu nota que itolere ichaa Cana Curuaanaa Jesocurisitone jana coaracaanune jaan quena aitocooanu. ¹⁷Coarajihacaanune jana techu, rai necaohacha teein jataain erena raotono que ereein rai Calaohi nihane cocoainaa: “Caate jataain canuhacha belaaaneein, janijiiin canuhacha tei cacalabine,” naain rai nii Calaohi cocoainaelu Cana Coaunera. ¹⁸Nitohaneeeine que banijiaain nena ichtatane ucuunno neein, Cana Curuaanaa aina jiniiquiiin neein, dedeeu neein rai iriha Cana Coaunerane jana aonacaanlu.

¹⁹Niite, esinae rauhijiriin berejetocuruha *profetacurune* coitucuhin esenetaain neeichene jaanu neein nena ne. Aihana jaun, caa canacaanuhacha beebejeite, leinjiin nocohanaanau jeraaen conohajein conoha conone rijijieein inara conoera neein, janonaa

rai mituhin conoha soaaene rijijieein, inara suujua cuhane conaeraneein nereein, turuha rai cojoanonaane que tiaain. ²⁰Aihana jaun, esinae rauhijiriin berejetocuruha *profetacurune* esenetaaichenete ne. Nii jaun, satiin Cana Coaunera Quiricha cuhane laenanohineein nena, coatihau suujua caje rocohin aitocuruha *profetacurune* jaan nihei. ²¹Aihana jaun, satiin *profetacurune* coatihau rai suujua caje rocohin aitoroaetocuruhi, Cana Coaunera Suujue acaauru que coitucueratihane jaunte, acaauru que coitucueratihane rijijieein berejetocurelu.

Nechu joaenreen nohaneein cacha relaauruhane.

2 ¹Isaraelitaauru jana nihalu nohaneein cacha relaaurera *profetacurune* rijijieeinte, inara jana netonai neeureein cacha coritaain cacha relaaureraauru. Acaaurute jerichanejein inara relaa nocoetiin, inara que asinojooineein nechu nohaneein inara relaaurureein suujua baaso caje rocohin. Nitohaneeeinte inara ichoteraneein niha Jesocurisitone saijieein, acaacha esenetaaichene caohateraneein neeureein. Nitohaneeuruhane jaunte itajenojohi necureein. ²Arajiichurute nechu nichao aasaeraanu que acaauru ichao baaso rijijieein ichaaurureein. Nii coaraante chabana satonohelanaala nena ichaonaanaja coero cuhane cana amaeraneein niha Jesocurisitone saijieein que baasoneein ereureein cachaauru. ³Nitohaneeuruhane jaunte, coriquiicha que coaauruhane jaun inara cairichaaureein, inara coritaain inara relaauruhane coreniha. Nete inae inoanlu caje coauneein casetecanohineein neeuruhane coina, inae ichanohineein nihane jaun caseteco

coaracuruhane rai neeure. Nerihaain nii caje acaauru ichotera.

⁴Cana Coaunerate, osa que nesaruhin neeuruha rai letonocuru aanjeraaurune jana, acaauru que suujua acatelanaala, usi tabai aina nocohena tabai jana *cadena* que ichohanohineein jaonajaelu, satiin coulurujuenojoi niha cachaaaurune cojoanonaa que turuhane reentiaain cuu neeuruhane coina. ⁵Nii rijjijieein techu satiin coitucuelanaala nenacaauru cachaaauru que suujua acatenelu Cana Coaunera, inoaenlu acau tabai que chauratane jooratihane bana. Acaihaniji Nohechate esinae rauhijiriin aca jerihane rijjijieein ichaohin nihane coaratihane jaun ichoterateein, chaen aina caainsineein nenacaauru cachaaauru ichoteratelu. ⁶Jerichanejeein techu, Sodoma, Gomora, naajoaihunri neseeuuru cocoaichacuru mocoeratelu ajaneneein nitajeeuruhane que tiaaajoaain Cana Coaunera. Nitohaneinte ichaelu Cana Coaunera, nii baiha neenihuru baaso ichajeein ichaonacaauru cachaaauru notaaca niqui, nii caje nainain baaso ichaelanaala ichaauruhane coina. ⁷Nete laen Loto ichoteratelu, aca caohachaain ichaohin, nii baaso ichacuruha necha aansainein ichaonacaauru cachaaaurune rautaain coaraenihane jaun. ⁸Nitohanein jetaote, cojoanoonetojeein baaso ichaain neeuruhane coaraain, baasoneeinchuru ita rai ereeuruhane aonaane jaun, que suujua rohecaeriin niha Lotone jana ichoteratelu Cana Coaunera.

⁹Nitohaneinte esenetaain rai cachanein nenacaauru ichoterate cairichanojoneein neeuruhane caje Cana Coaunera. Nii rijjijieein techu, caseteconein neenihuru casetecae, rai cojoanonaa que turuhanereein tiaain caseteco neeuruhane coina. ¹⁰Nitoha-

neeinte letoaa suujuane rijjijieein baasohacha ichajeein, Cana Curuaanaa Jesocurisito batojoeriin nenacaauru casetecareein Cana Coaunera. Chaen techu erenaa tonoraelanaala enaacha joaenreein cha chaain, chaque casilanaala acaauru amurijiriin nenacaauru necoeje chanuhin naajoaaurunre. ¹¹Nete laen anjeraauru acaauru amuritoheriin cocoinanohineein neeuruha natiin, acaauru amurijiriin Cana Coauneraacha cocoinanohineein nenacaauru nocoeje chanunaa nainecurene.

¹²Nii suujua letono rijjijieein baaso ichajeein ichaonacaauru cachaaaurute, nechu aiha leinjiin ataebinaene rijjijieein cha coitucuelanaala ichaauruhane jaun, cha coacuelanaala joaereein niicha ichai ichacure. Chaen techu sohin jaonojoneein itajenojoneein neeuruhane coina inae ichanohineein neeure. Chaen techu niicha coitucuhi que nihanatiin enaacha baasonein ereeure. Nete ooruha ataebinaecurune rijjijieein ohin, ¹³acaauru netonai leeochoauru cairichaaain neeuruhane coreniha cairichei coaracurureein. Raotojoein niha nocoetiin niqui rachoojoenaa nitaje rai nena que rachoojoeure. Chaen techu jataain coejenacai aina osa que inara saruha inara aina rachoojoeure nechu inara coritaa beseta ichaain neeichene.

¹⁴Chaen techu ene coaracuruhane itolere bana jereein coaracure. Nii jaunte chabana osa que nesarucuruhane coejein jianena nainecurene. Chaen techu enaacha osa que leeochoauru saruhin, itolere niicha latei jereein, queecha coacuhin nechu aansainein ichaaore. ¹⁵Nitohanein neeuruhane jaunte, inae nitajenaanein neeure; Cana Coaunera bero rijjijieein rene cana turuaeranein niha Jesocurisitone

saijjein, sacuelanaala jianein neeuruhane jaun. Nii jaunte aihalu Beor calaohi *profeta* Balaamne rijijjein neeure. Aca jetaote coriqui jeriha baaso ichana jerihane jana jetao, ¹⁶rai suujua coarihei amunein baaso ichaa cuhane coataa jetao, cache rijitiin rai ereein, baaso ichaane caohate nii amaera cabario rijijjein nena asno.

¹⁷Nitohaneei cache relaeranein nenacaaurute, caohacha que cache relaelanaala, nechuchacha ichao asaeranein nena que cache relaaure. Nii jaunte chabana satonoelanaala nena nocohenaanau caseteconein neeureein. ¹⁸Itolere quete niqui ereeure. Nete jataain joanreein aitocure. Nitohaneinte, acaauru ichao rijijjein ichaauruhane jianein, ena Cana Coanera coitucunaa nunuhetejeeureraauru- cachaauru saruure osa que. ¹⁹Itolereinein niicha ichana jerei ichaa cachane jereinte niqui ereeure. Nete acaauru itajeranu letononein netiin aitocure, satiin cache, rai suujua saruhera tonoraain nena rai letononein nihane jaun. ²⁰Nitohanihane jaunte inae Cana Coanera coitucuhin, cana ichoteranein nena Jesocurisitone maajein coitucuhin nihane jaun, inae Cana Coanera coitucuelanaala nenacaauru ichao rijijjein ichaohane caje nichoteein nihane saiijjein, nacoaunein nii jauriaalu aihalune rijijjein ichaohin niha cachane, jauriaa aihalune amuritoheriin baasonein ichoae. ²¹Nitohanihane coataate niqui nirijjein, cana ichoteranein niha Jesocurisitone coitucuelanaala neeuruhane caohachae. Nabana acaauru rai tenojoinein niha nii cana rai beratenojoi Cana Coanera caje nenaane saiijjein que jaolecooruhane coataa. ²²Nete inae nitohaneururichaaaine que: “Narohane baihate

jeelai naro qui remaae. Caohatiin culeenojoinihane saiijjeinte inae nacoaunein naticho cuhane cue coosi,” naa acaauru que erenaane rijijjein neeure.

Nacoauneei tururichaaain Jesocurisitone

3 ¹Caa quete, inae coroata sae quiricha laenaain letoaanu jataain canuhacha belaaeinein neiniquichene rainera canejeraauru. Nii coroatajai canuhacha laenai quiricha cuhanena inara suujuateen, caohachaaain inara suujua coaraain, baaso coacuelanaala rauhijiriin coacuhin neeichene jerichaaunne jaun. ²Inoanlu inara rai berejetocuruha Cana Coanera tenojoinein nenacaauru *profetacurune* coacuhin, inara relaeratein nihalu rai afosotooro que cana ichoteranein nena Jesocurisitone coacuhin neeuche.

³⁻⁴Inae caa baihate nechuchacha inara necoeje chanuha: “Aanca Jesocurisito. Nacoaunein turuhane cointate niqui aitelu. Inae ohacoaauruha cana foerate-racuru niqui, nete jerichanejeein sacue necoaaunaa cana rai chauratanene caje coaaunein nihane rijijjein,” naain ereeururichain nechuchacha jeriha acaauru suujuane rijijjein baaso ichajeein ichaonacaauru cachaaurune que nainaa inachaache. ⁵Nitohaniha acaauru ichaone jaunte, jaiti necoaaunaniha satiin itolere ajiniha, inae nesiha dedene jana, acau nejesinanein niha caa chauratanene jana, nitohanein jeriha Cana Coanera jaun, acau caje coaanohinein nihalu caa cana rai chauratanene coitucuhin esenetana jerecurene. ⁶Nii rijijjein techu, elo tabai aina cuaain itajenojoinein nelu caa cana rai chauratane. ⁷Nete laen, caa ena nena dede, chauratane, naonjoainuri, inae nitohanein jeriha Cana Coanera jaun, usi tabai que

nitajeeuruhane coina rucuhenehineein neeure. Nii usi tabai, baaso icharaauru itajeranuneein nenaate, acaauru mocoreein cana janonaa satono bana.

⁸Canejeraauru, jiaonriha Cana Coaunera rai le jiichoo, le oaraanca jaanacanei carajanihane jana, le oaraanca jaanacanei le jiichoonejihane baitichache. ⁹Coatiha niqui aitocuruha esenetaaichuru tabaaurune rijijieein, cana rai naitoonjoan tihane baitihane jaun, caeneenejihei Cana Coaunera. Chuni nitajihane jerenihane jaunte, saain nichoteein niha cachane jerihane jaun, jaiti inara cojoae Cana Coaunera.

¹⁰Nete inae ecu tihane bana, coitucue-raelanaala turuha asijiautone rijijieein, coitucueraelanaala turoreein cana Curuaanaa Jesocurisito. Nii janate tonijiaain coasinacaain neranuha cureein caa canaacha coarajei dede. Itolere, que nenacaauru netonaite itajereein usi. Jana chauratanete satiin que nenacaauru aina jiniiquiin coaraain benojoinereein Cana Coaunera rai.

¹¹Nitohaneein nitajerichaaain itolerene jaun, leeocho que coacuelanaala, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaaoche.

¹²Aihana jaun, chajaain jeriha Cana Coaunerane rijijieein neeuchete carajae-lanaala turuhine. Inae turuhane banate, usi tabai que itajenojoiniha cureein caa dede canaacha coarajei. Itolerete nii usi jana neein mocoreein. ¹³Nete nitohanihane nihanatiin, cana laen ena nena dede, ena nena chauratane, naonjoaihunri cana rai tihane coina Cana Coaunera aitoonjoa cohajerichaa-cheein. Ecu coatiha inae nerinaain baaso, caohacha nejesinaachate nereein.

¹⁴Canejeraauru, aihana jaun, nii que turuhane cohajeein, caohachaaain ichaaochete osa colane raotojoeein cha ujuaihonelanaala neeichene jana, inara eruhine Cana Coaunera. ¹⁵Aihana jaun, satiin nichoteneaa coina, cana cohaca jaiti turueniha cana Curuaanaane coitucuhin que nainaan neeuche. Nii quete inara rai niicha laenai quiricha cuhane been laenaeraete cana nejera Faboro, que coitucueratiha Cana Coaunerane caje coitucuhin. ¹⁶Le quirichaauru niicha laenai nainetiinte, nii que aitiin been laenaeraete cana nejera Faboro. Nete tabaauru coitucuna-caene caaintatiin aitohane jaun. Nii jaunte, leeochoaauru Quiricha laenanohineein nena ichacuruhane rijijieein, acaauru jerecuruhane rijijieein rotohi que cacha relaaure, tabaauru caohachaaain suujua coaraelanaala nenacaauru cachaauru. Nii corenihate, caseteco coaracurureein inae ecu tihane bana.

¹⁷Canejeraauru, nitohanihane jaun, inae nii ajiniha caje coauneein nii coitucuhin neeichene jaun, inara coritaaauruha nechu aansai cachaaurune esenetaaichene coataa que nainaan ichaaoche. Nabana inara coritaaauruhane esenetaain inara suujua coreein acaauru rijijieein neeichene coataa. ¹⁸Nete jeelai amuritoheriin cana ichoteraneein nena Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuhin, jiniiquiin aca jerihane rijijieein ita belaaain neeichene caohachae. Aca acaneein nihane coitucuhin coroaecuruhine chabana satonoelanaala. Nitohaneein neeine.

Joancha

letoi leinjiin

Ichaonaa esine tera erenaa

1 ¹Necoaunaa cana janonaane ajiniha inoaclu caje coauneein nesina, canacaanuhacha aonai, canacaanuhacha coarajei, naaonjoainne caa beein inara rai laenaain letoacaanu, canacaanu nota que coaraain, biji mucuhin, naaonjoacaanune jaun. Acate, ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nenea esine tera Erenaa ne. ²Canacaanu rene ecocohin iriha nii ichaonaa esine chabana sanaacharanejeein nenea terane jaunna, inara rai nii que ereerecaanu. Acate, Inaca Cana Coaunera aina nelu. Nii jianeein ratiriin turuhinte, canacaanu aina neein, jianacoon teteriin satiiin rai beebeje, amuhemujueein itolere sacutaain. ³Nitohaneeinte itolere ichaain satiiin cachaauru notajae. Niine canacaanu raajenhane coaraain beebejihacaanu, inara netonai canacaanu aina jiniiquiin esenetaain neeichene coina. Charijieein teeinti canacaanu, Cana Inaca Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito, naaonjoain aina jiniiquiin nihacaanu, nii rijijieein inara netonai canacaanu aina jiniiquiin raotojoeein neeichene coina. ⁴Nii jaunna, jitariin beein inara rai laenaain caa letoacaanu, inara netonai coitucuhin neeichene, raotojoeein

rachoojoeein jiniiquiin nihacachene coina.

Cacha cononeein niha Cana Coaunera

⁵Caa erenaa- canacaanu relaa Jesocurisitone jaan- inara rai canacaanuhacha beebejeite, cacha cononeein niha Cana Coaunera jaun, nota berotenihacaacha ichaine jaan ne. Nihei charijieein niha natiin jetao, que nasina nainihe chaelai, Aca itolereenein baaso ichaain nihacachene nii coarajeein nihane jaun. ⁶“Ainate jiniiquiin nihacache,” naain irihacachene saijieein, asiin canaacha jerei ichacaache suujueeinete, cana raajenhane nohanein necoritarichacheein. ⁷Nete laen satiiin acatiha cana ichao teteriin aiha Cana Coaunera rijijieein asinojoinelanaala chachaain jiniiquiin ita suujua rijijieein nihacachene, cana osa culeereein rai coichana que rai Calaohi Jesocurisito.

⁸“Chatohanai baaso ichahaan. Coatiha chaque osaojoeehaun,” naain irihacachenete, cana raajenhane necoritarichacheein. Cuute casajenetiin nedarichacheein. ⁹Jana laen chatohanein baaso ichaain nihacachene, suujuelanaala beein, Cana Coaunera nitohanei rucuhanein nihane que jaecohacachenete, cana osa coreniha

caseteco coaracaachene rai nihacachene caje, cana que suujua acatein, itolere baaso ichacaachene berotiha cureein cana caje Cana Coaunera. ¹⁰“Chaaelai janonaa bana, chatohaneein naosatein nihaaun,” naain irihacachenete, Cana Coaunera ere tonoraene richaacheein. Cuute casaje tocuhaneein Cana Coaunera ratiririchaacheein.

Cana Coaunera acatiha cana rai cha rucuherranu Jesocurisito

2 ¹Cana Coaunera coreniha cacalabi rijijieein nenacaauru, nabana Cana Coaunera ere lacohin, chatohaneein nosatein neeichene coataane catohaneein laenaain letoaaun. Chunocoha chatohaneein baaso ichaain osa que nesaruhin nihane, niha cana rai Cana Coaunera acatiha nii rucuherranu Jesocurisito- esinae rauhijiriin caohacha esine coitucuhin rucuherranein nenea. ²Osaotohacachene caje cana que suujua acatiha Cana Coaunera cointate raajenihane netelu Jesocurisito, coroso que tein atinaauruhane coina. Coatihaleinjiin cana corenihacha aiheilul. Satiin caa chauratane sacutaain que nenacaauru caje osa berotihane cointate nitohaneein nelu.

³Esinae rauhijiriin naitoonjoan tonoraacachenete, esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucuera nihacachene coitucunaa nainerichaacheein. ⁴Jana tabaauru: “Cana Coaunera coitucuhanu,” naa natiin naitoonjoan tonoraenihanete, nechu jataain casajenetohane jaun aitoreein. ⁵Esinae rauhijiriin, nere tonoraerate esinae rauhijiriin Cana Coaunera belaichaneein nihane coitucunaa nainereein. Nii ainate esinae rauhijiriin jiniiquiin, aina nihacachene coitucunaa nainichaache. ⁶Chunocoha “Jeriha Cana Coaunera rijijieeine ichaaon,” naain erei, nii

ichaohalu Jesocurisitone rijijieein ichaohine.

Ena nenea Cana Coaunera aitoonjoan

⁷Chasocuru, caa inara rai canuhacha laenai canuhacha letoai- Cana Coaunera aitoonjoan, coatihalein ena ecoonanein nihei. Acate inoaelu caje coaunein, inara rai beratenojieein nenaane. Nii Cana Coaunera aitoonjoante, inae inoaelu caje coaunein inae inaraacha aonai ne. ⁸Nete laen, caa ena inara rai quiicha laenai quiicha letoaite, ena Cana Coaunera aitoonjoan- ena nenea ne. Esinae rauhijiriin Curisito aina jiniiquiin nenea neein, inae nocohena caje mituhajein, jihanacoo jiichoo mituhichene jaunte, inara raajenihane nii coaraain coitucunaa naineri- queein.

⁹“Cana Coaunera cono conohanau neeinne, jianacoon teteriin chachaain neeun,” naa natiin nejelau namute cacha belainiha chunocohanete, jaiti moconajaera aina nocoenaana nihane jaun aicheein. ¹⁰Chunocoha nejelau namute cacha belaaain neite, jianacoon ichaohane coaratiha aicheein. Nitohanein ichaohane nerinaain chuni osa que sarunaa nainera. ¹¹Jana, namute cachaauru aina nejerateein belaiheite, nocohenaana joenreein moconajaera aina jaiti amuhemujue aiha maosane rijijieein, nii nocohena rai suujua aninoane jaun.

¹²Nii jaunna, cacalabihuru rijijieein neiniquichene rai caritiin rauhijiriin inara rai beein laenaain letoaaun, inoaelu beratihalune tocuhanein nere nainaane coina, Acanein nihane aina cuaain inara caje inara osa beroteratiha Cana Coaunera coitucuhichene coina. ¹³Saain ichaohenaauru, inara rai netonaina caa laenaain letoaaun, inoaelu caje coaunein nii nesina

coitucuhin neeichene jaun. Saain enamanacaauru raine maajeeinna, caa caritiin laenaain letoaaun moconajaera amuritiin ichoae iniichene jaun.

¹⁴Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin neeichene jaunna, caa caritiin inara rai laenaain letoaaunra cacalabihuru. Saain inara ichauhena-neeichene raine maajeeinna laenaain letohacaanu, nii inoaelu caje coauneein nii nesina coitucueraneein neeichene jaun. Saain enamanacaauru raine maajeeina letoaaun, chaae inara coichana aina cutaain Cana Coaunera Ere esenetaain, caohachaain laraajiin moconajaera choae iniichene jaun.

¹⁵Coa nechú jataain cacha sarueraanu que caa chauratane curuaanaa moconajaera tenojoin nichaae inara suujua letoaache. Chunocoha nii moconajaera tenojoin itolere nichaae suujua letoaerate, nechú Cana Coaunera que jaolequiin belainihane jaun aicheein, ¹⁶Cana Coaunera caje nenea neniha nii chauratane que tenojoine jaun. Nii chauratane que tenojoite, nechú jataain osa que cacha sarueraanu que nenea ne. Acate cana nota rai caohati tocohanihane nichaae suujua letoaera, niicha sirii aina cuaain leeochoaauru amurijiriin nenea coacuhin, naonjoaain niha cachane jaan tera ne. ¹⁷Nete inae cuu tihane bana, chauratane aina jiniiquiin nitajihá curreein, nii satiin cacha sarueranu tera moconajaera. Nete laen chaaelai janonaa bana nitajenaa charanejeein niha cuurureein Cana Coaunera jerenohi ichajejin ichaonacaauru.

Esinae rauhijiriin nohanelanaala niha leinjiin ereine, nii caje mitunaa naineniha casajene.

¹⁸Aonacuche cacalabihuru. Inae besaute nichaae cuujiha cana janonaa.

Nii jaunte, inae uhe lalaje nii Curisito aina nejerateein nenea cacha cairichaera moconajaera. Nitohaneente, inae caa arajiin ocojoacoaure Jesocurisito que nejerateein nenacaauru. Nii cajete inae besaute nichaae cuujiha cana janonaane coitucuhacache. ¹⁹Cana ainate neeure-rejete niqí, nete mituhin amuurelu cana caje. Coatiha acauru, cana suujua rijijieein coacuhin neeurehílu. Baana cana suujua rijijieein coacuhin aihuruhalunete enanetoojeein cana aina neeure. Nitohaneente neeurelu, acauru caje esinae rauhijiriin cana suujua rijitoojeein neeureniha cana aina nenacaurune coitucunaa coina.

²⁰Nitohaneente inara rai Cana Coaunera Suujue tein nelu Curisito, aina cuaain inara itolere coitucuhin neeichene coina. ²¹Esinae nohanelanaala erenaa niha Curisito que erenaane coitucueeneichene jauna caritiin inara rai laenaanu, coatiha coitucueeneichene jaun nihei. Nitohanihane jaun inarate coitucuhiche, casajenelanaala nenea caje mitunaa naineniha casajene.

²²Aihana jaun, chateeinti casajenetiin ichoae, niite: “Canaacha cohajei Mesihasi nihei Jesocurisito,” naain Jesocurisito esenetaelanaala que erereein. Acatechu, nii rai Inaca Cana Coaunera aina rai Calaohi Jesocurisito batohin acauru que nejeratenaaneein ne. ²³Chunocoha cacha, Jesocurisito coitucunaa jerenihanete, acaentonai ranaa jerenereein rai inaca Cana Coaunera. Nete laen chunocoha, nii rai Calaohi Jesocurisito coitucuhin leeochoaauru que coitucuerateraneein nihane, acaentonai coitucuhin rareein rai Inaca Cana Coaunera.

²⁴Nii inoaelu caje coauneein, inara rai beratenojoin inaraacha aonai rucujueein sirichuche, inara suujua cuhaneicha.

Chaen jiaohine Cana Coaunera Calaohi caje naluhichene. Aihate Cana Coaunera caje netonai naluheneeiche. ²⁵Nii cana rai tihane coina aitoha Jesocurisitone jaante chabana nitajenaacharanejeein nena ichaonaa esine ne.

²⁶Nabana inara coritacuruha nii inara coritana jereraaurune coataane, caa inara rai aitiin laenaan. ²⁷Nete laen inara, inara relain inara suujuateranu lateneeiche, Jesocurisitohacha teratenojoin, Cana Coaunera Suujue siriin neeichene jaun. Nii inara rai niicha teratei Cana Coaunera suujuete, caohachaain rauhijiriin inara relaa cureein, inara suujuateein. Inara rai cha bihane, coatiha nohanenaa nerinaain. Esinaete erenaa nereein. Aihana jaun, Curisito esenetaichene jianena coacuelanaala aina jiniiquiin neein inara relaa rai Suujuene rijijieein ichaaoche.

²⁸Aihana jaun cacalabihuru, enene caje coauneein, jiaohine Jesocurisito esenetaaichene jianein neeichene. Aihate chaque casiin necoatelanaala jiniiquin queecha jaaequiin, niheichu Jesocurisito que coejelanaala nihacache enacoauneein turu bana. ²⁹Inarate raotojoein esinae rauhijiriin caohacha ichaeranein ichaoha Jesocurisitone coitucuhin neeiche. Nii rijijieein techu, baaso ichaelanaala esinae rauhijiriin caohacha nejesina ichara cacha, Cana Coaunera calaohineein inae nihane coitucuhin neeiche.

Cana Coaunera calaohineein nenacaauru

3 ¹Aonacuche. Jataain mainajeein cana belain niha Cana Inaca Cana Coaunerane que nainain coitucuhin neeuche. Nii jaunte nainecure, Cana Coaunera calaohi inein cana curuaateuruha cachaaurune, esinae rauhijiriin acanein nihacachene jaun. Nii jaunte cana coitucuhin, cana belain cana coaana nainecurene caa chauratane que

nenacaauru cachaauru Cana Coaunera coitucurenihane jaun. ²Canejeraauru, inae esinae Cana Coaunera calaohi neeinte nihacache. Nete nii baiha: “Naojoain ineente niha curichachein,” naain rauhijiriin coitucuenihacache. Leinjiin, coaiteen enacoauneein cau turuha Jesocurisitone bana, rijijieein niha curichacheinnete laen coitucuhacache, aitohane rijijieein, jerichanejeein coaraa curichacheinna jaun. ³Satiin acaacha esenetaain queecha jaaequiin nenaate, raajenihane itolere baaso caje necoulucohin neeureein, baaso colane ichaoha Jesocurisitone rijijieein ichaauruhane coina.

⁴Nete laen, satiin osa que nesaruhin nenacaauru baaso ichaain neeure, baaso icharanein niha satiin osane jaun.

⁵Inara netonaite cana caje osa beroteraanu que caa chauratane que turuhalu Jesocurisitone raotojoein coitucuhin neeiche. Coatiha Aca charijieinniji chaque osaaojoejeein niheilu. ⁶Nitohanihane jaun, Cana Coauneraacha jerei ichajeein jianelanaala nenaate, osa que nesaruna nainenereein. Nete osa que nesaruhin nenacaauru, coaracuruhane niha natiin chabana coitucurenereein, nii jaun coatiha rai cacha necururinaain. ⁷Coa inara coritaain neeuruha nejelau cachaaurune esenetaain nihachera cacalabihuru. Chateeinti baaso que jaolequiin caohacha nejesina ichae, niite caohacha ichara ne, aiha nii caohacha nejesina icharane rijijieein.

⁸Chateeinti osa que nesarujeein ichoae, nii te moconajaera rainein nihane jaun aicheein, inoaelu caje coauneein osa neba niha moconajaerane jaun. Nii jaunte caa chauratane que turuha uhelu Cana Coaunera Calaohi, nii moconajaera ichanaa itajeein beroteraanu que.

⁹Cana Coaunera coitucuin, Cana Coaunera calaohineein nenea, inae osa que nesarujueein ichaonaa nainihein, inae rai Cana Coaunera tenojo i chaonaa que ichaohane jaun. Chaen inae Cana Coaunera calaohi nihane jaunte, inae osa que nesarujueein ichaonaa nainene. ¹⁰Coitucuno-joineeinte neure Cana Coaunera calaohichuru. Nii rijijieein techu coitucunojoineeinte neure moconajaera calaohichuru, caohacha ichaelanaala, namute cacha belailanaala, naaonjoaain nenacaauru, Cana Coaunera cachaneein neureenihane jaun.

**Leeochaauru aina jiniiquiin
ita belain nihacane**

¹¹Caate nitohaneein nihacachene coina: “Jiniiquiin ita belain, leeocha cachaauru niha natiin belain, naaonjoaain ichaaoche,” naain inoaelu caje coauneein beratenojoineeinte nenea ne. ¹²Aihana jaun, nainihaacache moconajaera cacha neein nihalune jaun nocoala sohin jaohalu Caainne tocohaneein ichaohacachene. Chanuna nocoala sohin joae Caain. Caohachaain suujua coaraa nii rai nocoalane jaunte sohin joae, baasoneein ichaoha nii Caainne jaun.

¹³Inara belaihireniha Cana Coaunera coitucuuruhine coaa nii que nererajoecaache. Coatiha enaacha inaraacha coarai inerinaainta canejeraauru. ¹⁴Ohin nitajenaa rai nenea janate nii caje cana ichoterate, chabana nitajenaa charanejeein nenea ichaonaa que ichaohacachene coina. Nii jaunte cana amute cachaauru belain naaonjoaacache, inae raotojoeein coitucunaa jaun. Chateeinti namute cacha belaine, niite ohin nitaje rai nihane jaun aicheein. ¹⁵Satiin namute cacha que jaolequiin nenacaaurute leinjiin nechu aansai sonajainein ne. Inarate raotojoeein

coitucuhin neeiche, nitohaneein nechu aansai sonajain nenea, coatiha chabana ichaonaa nitajenaa charanejeein nenea ranaa nainihe. ¹⁶Coichana aina cutaain cana belaiha Jesocurisitona jaunte, Cana osa corenia coroso que neteein ohalune coitucuhacache. Nitohanihana jaunte, raotojoein jianacoon ichaoha cana amute cachane coina coreniha itolere necairichanaa abaantaain acaauru coroatajanein nihacachene caohachae. ¹⁷Raotojoein ichaohane jaunu que coriqui siriin niha chunine jana, jataain cairichei inejeein coroatajanera lateein niha leinjiin namute cachane jana tenihanete, aina cutaain Cana Coaunera belainihane jaun aicheein. ¹⁸Cacalabihuru, nainihe cana ereecha que cana amute cacha belaiha nocoetiin ereein nihacachene. Esinae rauhijiriin cana amute cacha belaihaacachene, niicha latei tein belaihaachenete ne.

**Chaque necoatoelanaala tonajelanaala
Cana Coaunera acatiha nihacachene**

¹⁹Nitohaneein nenaate, esinae rauhijiriin ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nenea tera aina esinae nihacachene coitucuha curichaachein, Cana Coaunera acatiha nenea bana. ²⁰Chatohanei ichaain nihacachene coreniha cana coulurujija cana suujuane sainejeeinte, canaacha ichai coitucueraneein ne jianacoon cana tera Cana Coaunera, Aca itolere coitucueraneein nihane jaun. ²¹Canejeraauru, jana cana suujua cuhane chatohanein baaso ichacaachene coaracaachene jana, chatohanei ichaeniha cachene, Cana Coauneraacha que jaaequiin nacatiha nerichaachein. ²²Acate satiin canaacha bajai tereein, cana rai naitoonjoan tonoraain, Aca jerihane rijijieein chachaai nihacachene jaun. ²³Nitohanein tonoraain nihacachene coina cana rai naitoonjoante, rai Calaochi Jesocurisito esenetaain, le

catcha nichaachene jiniiquiin ita belaa in ichaohacachene coina ne. ²⁴Satiin naitoonjoan tonoraain nenacaaurute, nii naitoonjoan jianena coacuelanaala, aina jiniiquiin neeuruhane jaun, acaentonai acaauru aina ichoae. Nitohaneente cana aina ichaohane coitucuhacache, cana que coitucueratiha nii cana rai niicha tei rai Suujuene caje.

Cana Coaunera Suujue aina nejeratiha moconajaera suujuene

4 ¹Aonacuche canejeraneen cacoelai-chauruna caa que erete aonaquiche. Coa Cana Coaunera letono niha nocoheti inara rai satiin erenacaauru esenetaain nihache. Nitohaneen inara coritana jerera nihane, esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujue sirichuruhane coitucuhichene coina coujunajaain coaranaacuche, jataain lanaeniha arajiiin caa chauratane que casajeeurune jaun, tabaauru cana Coaunera letononiha nocoetiin ereruhane jaun. ²Nitohaneen coujunajaain coaranaa-quichenete, esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujue siricha coitucuriquicheen. Satiin, cachaneen turuhin nejanoaalu Jesocurisitone coitucuhin nenacaaurute, esinae rauhijiriin Cana Coaunera Suujue siricheen. ³Jana nitohaneen niha Jesusone coitucunaa jerelanaala nenacaauru, coatiha Cana Coaunera Suujue siririnaain. Leinjiin Curisito aina nejeratena moconajaera suujuete siricheen. Inarate coitucuhin neeiche, inara uricho que bera aonaain naonjoaain neeichene jaun. Nii moconajaera suujuete inae caa chauratane que turuhin ne. Acate Curisito que nejeratena nera cacalabihuru.

⁴Jana inarate Cana Coaunera Suujue siriin neeichene jaun, nii casajeeuru ichoae inii neeiche. Nii inara suujua cuhane inaraacha siriite, jataain mijiaainetiin ne, caa chauratane que nenacaauru rai

tenojoin ichoae jauhecotojoeriin. ⁵Acaaurute jelai teein caa chauratane que nenacaauru neein neeure. Nii jaunte raujiaain caa chauratane que nenacaauru itolereeicha que ereereecure. Nii jaunte acaauru ere aonaain esenetaain tonoraauru acaauru rijijieein caa chauratane que nenacaauru cachaaauru. ⁶Jana canate Cana Coaunera caje nena nichaache. Nii jaunte Cana Coaunera coitucuurera, cana ere aonaain tonorae. Jana Cana Coaunera coitucuuruhite cana aohana jerene. Niicha cajete nainacaache, “Acate Cana Coaunera Suujue siri. Jana acate casaje moconajaera suujue siri,” naain coitucunaa nainichaache.

Jataain catcha belaiha Cana Coaunerane

⁷Canejeraauru, coanete cana laurijiracuru, chaen nejelau cachaaauru, naonjoainuri belaa inihacache, Cana Coaunera caje coauneen unaaniha ita belaihaachene coinane jaun. Satiin nitohaneen namute cachaaauru belaiatche Cana Coaunera calaohineen ne. Niite esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucureen. ⁸Chateeinti namute catcha belaine, niite Cana Coaunera coitucue. Cana Coaunera coitucuera, aiha Cana Coaunerane rijijieein jataain catcha belaihane jaun. ⁹Cana quete jataain cana belaitohane coarate Cana Coaunera, caa chauratane que acaihanejeein rai Calaohi letoain, nitajenaa charanejeein nihacachene coina. ¹⁰Belaa in cana arihacachene que ainaa tocohaneen cana belaiha Cana Coaunerana jaunte Calaohi letoaelu, cana osa coreniha raajenihane onaa que netihane coina, nabana cana osa coreniha necairichanaa coataa, atiin cana ichoterate cana osa coreniha necairichanaa caje.

¹¹Aonacuche canejeraauru. Nitohaneen jataain cana belaa in niha Cana Coaunerane jaun, coanete cana netonai

cana laurijiracuru, nejelaauru, naonjoain belain nihacache. ¹²Coatitha Cana Coaunera coaraain nihei chunei cacha niqui, nete, ita belaaain, cana laurijiracuru, nejelau cachaauru, naonjoain belaichaa-chene cana aina nereein Cana Coaunera. Nii cajete cana belaitoha Cana Coaunerane rijijieein ichaohacachene coaracurureein cachaauru. ¹³Nitohaneainte aina nihacachene jana, acaantonai cana aina nihane coujunacanu que cana rai Suujue te Cana Coaunera. ¹⁴Canacaanune, caa chauratane que osa caje cachaauru ichoteratihane caina, nii rai Calaohi letoaa Cana Inaca Cana Coaunerane coaraneein caa beebejihacaanu. ¹⁵Satiin cacha, Cana Coaunera Calaoehineein niha Jesusone coitucuhin berate Cana Coaunera aina ne. Jana Cana Coaunera netonaite, aina nereein.

¹⁶Nitohanihane jaunna Cana belaiha Cana Coaunerane coitucuhin esenetaacaanu. Cana Coaunera cana belaichaneein nihane jaun, rijijiein namute cacha belaichate, Cana Coaunera aina ne. Jana Cana Coaunerate aina netonai ne. ¹⁷Nitohaneeine esinae rauhijiriin jianacoo teteriin cacha belaaain nihacaanune jaun, chaaelai que casilanaala, chaque tonajelanaala nerichaanuhin, inae cacha coulurujuihane caina coaitee turuha Cana Coaunera Calaoehi Jesocurisito bana. ¹⁸Esinae rauhijiriin cana amute cacha belaaain ichaohacachene, nihei chaque casiin ichaonaana jaanu. Ita belaaain ichaohacanete, jaoleneein ne nii cana casataera cana casetecaeraanu. Jana chaque casiin nihacachenete, cana amute cacha belai ichaoenihacachene jaun airichacheein.

¹⁹Canacaanune Cana Coaunera belaaain nihacaanu, aca jauriaanejein ichoaichaniha canacaanu belaaain nihilune jaun. ²⁰Chunocoha: “Canune Cana Coaunera belaihun,” naain iriha natiin, namute cacha belainihane, acate leinjiin casaje neba ne. Coaracuche

nachuhinti, notaracaae neeuruha nii namute cachaaurune saijieein acaauru belairiha. Nii jaun techu, nii amuritohe-riin Cana Coaunera belaina nainene, chabana coaraain esenetaenihane jaun. ²¹Jesocurisitote cana rai: “Chateeinti Cana Coaunera belaaain ne, nii namute cachaauru belaaain neeine,” naain cana letoaain cana ratirilu.

Canaacha esenetai aina cuaainte moconajaera amiritohacache.

5 ¹Satiin Cana Coaunera letoon Mesihasi niha Jesusone esenetaaurerate Cana Coaunera calaoehineein neeurureein. Nii cana inaca Cana Coaunera belaichate, satiin rai calaoehineein nenacaauru belaicheein. ²Cana Coaunera belaichaache esinae rauhijiriinete, cana letoaane jaan icharichaachein. Nii banate Cana Coaunera calaoehineein nenacaauru netonai belaichaachene coitucurichacheein. ³Cana Coaunera belaihanete, nii cana letoaane jaan tonoraain rijijieein chaachacaane ne. Niheichu coatitha caaintai ichaonaa nihein nii naitoonjoan. ⁴Satiin Cana Coaunera calaoehineein nenacaaurute, chauratane que nenacaauru itolere baaso choae ini. Satiin nii canaacha esenetaite cana suujua lararajiain cana corootajane, chauratane que nenacaauru cana que nejeratenacaauru amuritoeraneein nihacachene caina. ⁵Cana Coaunera Calaoehineein niha Jesusone que jaequiin nenaate, caa chauratane que nenacaauru moconajaera letonocuru amuritoreein.

**Caa nichata laurii enaate,
“Naonjoaaineeinte ne Jesocurisito,”
naain berane.**

⁶Cau chauratane que niha Jesocurisitone janate, acau que baotisa-

nojoinnein neein, coroso que ohin rai coichana jaohalune que, naaonjoain que cojunacatenohineein nedaclu. Cana Coaunera suujue esinaen nitohanihane coitucuerate cana que. Nii Cana Coaunera Suujue chabana nohanelanaala cana rai beraneein ne. ⁷Nichatajaainte neure rai Suujue que, nii Aca nihane coitucuhin beracuru. ⁸Nii coitucuhin nenacaaurute, Cana Coaunera Suujue, acau, ichana, naaonjoainuri ne. Acaaurute ita suujua rijijieein beraneein neure. ⁹Cachaauru, cana rai nii acaauruhacha coarai beebejeeurane esenetana nainichaache niqui. Nete jataain nii amuritoeriin nelate, “Naaajoaan” naain biha Cana Coaunera, nii rai Calaohi que aitothane jaun. ¹⁰Cana Coaunera Calaohi esenetaerate, esinae rauhijiriin aitoaha Cana Coaunera rucujueein siricheein suujua cuhane. Chateeinti Cana Coaunera esenetaene, niite casaje tochaneein Cana Coaunera tereein, Calaohi que aitoaha Cana Coaunera esenetaenihane jaun. ¹¹Nii erena cajete cana rai chabana nitajenaa charanejeein nena ichaonaa tiha Cana Coaunera coitucuhacache. Jana rai Calaohi Jesocurisitote nii ichaonaa chabana satonoelanaala nena teraneein nena ne. ¹²Chateeinti Cana Coaunera Calaohi esenetaain ne, nii netonaite chabana ichaonaa nitajenaa charanejeein nena rareein. Jana Cana Coaunera Calaohi esenetaaite raenereein.

Niicha letoai satonotihane rai acaauru suujuatiha Joanne.

¹³Cana Coaunera Calaohi esenetaera niquichene raina caa caritiin laenareeunni, ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nena raeraneein neeiche inara netonaine coitucuhichene coina.

¹⁴Cana Coauneraache quete jaeequin nihacache, jeriha rai Suujuene rijijieein caje cha bajaain nihacachene cana rai nii canaacha bajai teraneein nihane coitucuhacachene jaun. ¹⁵Nii caje cha bajaacachene aonaa Cana Coaunera coitucuhin nihacachene rijijieein techu, cana rai nii canaacha bajai terichaaaine coitucuhin nihacache.

¹⁶Osa que nesarujiuha chunei cana nejerane coara chuneine, rai Cana Coaunera bajaaine. Aihate jianacoon osa caje teeine Cana Coaunera, jataain nitajena jaanu osa tabai nenihane. Jana nitajena jaanu que, jataain osa tabai que nesaruhi nei nihane, coa rai Cana Coaunera bajaache. ¹⁷Satiin itolere osate baaso neein ne. Nete ne cacha itajeranune lanaala nena osa.

¹⁸Saain canate, inacaneein tein Cana Coaunera coitucuera, inae osa que nesaruna nainenihane coitucuhacache. Inae Cana Coaunera Calaohi que beraichaaain nihane jaun inae dadanaa nainihei moconajaera. ¹⁹Canate Cana Coaunera caje nena nichaachene coitucuhacache. Jana caa chauratane sacutaain nenacaauru Cana Coaunera coitucuuruhite satiin moconajaera bijiu neure. ²⁰Chaen techu rai Inaca Cana Coaunera coitucuhin nena coina turuhin cha coitucuhin nihacachene jaanu tein cana que rai Inaca Cana Coaunera esine neein nena coitucuerateein nihalu rai Calaohi Jesocurisitone coitucuhin nihacache. Nii jaunte, nii esine neein nena rai Calaohi Jesocurisito aina ichaohacache. Acate Cana Coaunera esine neein, ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nena teraneein ne. ²¹Caalabihuru caohachaaain necoeraain neeuche, nabana inara coritana coaacuruha nechu aansainein nenacaauru, Cana Coaunera letononiha nocoetonacaauru casajeeurune coataa.

Joancha

letoi coroataja

Ichaonaa rauhi aina ita belaiin nihacane

¹Canuna, Cana Coauneraacha janijiineein rai ita taojiaain coroaeraneein neiniquichene bichauhenaneein, inara rai caa quiricha laenaain letoaaun. Jataaine casuujua aina cutaain inara belaihun. Coatiha canuhacha nii inara belaihaaun. Satiin nii canaacha esenetai ichaonaa nitajenaachara tera esenetaeraaurute inara belaihure. ²Ichaonaa chabana nitajenaa charanejeein nena tera coitucuichene corenihane inara belaiin neeun. Nii ichaonaa niicha tei cana suujua cuhane nenaate cuu niha cureein, nirijieein inoaelu netiin nitajenaa charanejeein. ³Atiin cairichaaajoaain inara coaraain inara belaiin inara coroatajanemiin Cana Coaunera, rai Calaohi Jesocurisito aina.

⁴Jataaina rachoojoeun, jeriha Cana Coauneraane rijijieein caohachaain ichaauruha inara caje nenacaaurune jana erunajaanune jaun. ⁵Aonacuche quiicha belaihuri canejeraaurune caa que inara rai aite, inara laurijiracuru, nejelauru catchaauru, naonjoain belaiin ichaaoche. Coatiha niqui ena ecoona cana letoaa Cana Coauneraane jaan nihei, jeelai inoaelu caje coauneein cana letoaa Cana Coauneraane jaan quene, aitiin caa inara rai laenaan.

⁶Nii cana letoaa Cana Coauneraane jaante, belaiin neein ichaohacachene jaan ne. Nii nunuhe caje coauneein aitoa Cana Coauneraane aonaquichene rijijieein ita belaiin ichaaoche.

Cachaauru coritaa amuhemuhenaacaauru

⁷Caa chauratane sacutaainte amuhemujeeure nechujataain casajeeuru catcha coritaa. Acaaurute itolere que nelatei cachaneein cau nejanoaain turuhalu Jesocurisitone esenetaain coitucunaa jerecurene. Nitohaneein ichaonacaaurute, Jesocurisito que nejeratenaaneein ichaoruhane jaun, aihure. ⁸Coaracuche, nabana inara coritaaain neeuruhane nii esenetaain neeichene, joanreein nitajiha inara relaacaanune jaanne coataa. Aihute coreniha inara rai nii cainaain neeine Cana Coaunera. ⁹Chateeinti, catcha relaaluu Jesocurisitona jaan edaa cuaain catcha relae. Niite Cana Coaunera coitucuenihane jaun aicheein. Chateeinti, jerichanetojoein rauhijiriin aitoa Jesocurisitone rijitojoein catcha relae. Niite Cana Inaca Cana Coaunera coitucuhin, nii Calaohi netonai coitucuhana jaun aicheein.

¹⁰Jana, caa caitono tocohanelanaala rauhijiriin catcha relaelanaala, nejelauneein cuaain catcha relaeraneei, inara

rene turuhane, coa inara loreri asaae raache. Coachu tonaain rai irihache.

¹¹Chateeinti, rai ereein loreri asaae raain ne. Niite nii baaso turuaane ujuaihoneein nereein.

**Satononejeeinne caa inara rai
aitoreeunni.**

¹²Banejelanaalate ne inara rai irihanune jaanu niqui. Nena quiricha cuhane cuaain aitona jereneeun. Nii

jaunna inara rene turuha unaa jeretoon caraajenhane. Inae turuha uhanune banana inara rai beebejereeeunni, inara netonai nii coitucuhin neeichene, jiniiquin raotojoein rachoojoein nena coina.

¹³Cana Coaunera rai ita taojiaain Cana Coaunera bajaaurera aina nenacaauru- janijiin Cana Coaunera ranojoinunru inara nejeraaurute saain inara coaacure.

Joaancha

letoi nichataja

Caiho coroaeca Joanne

¹Canu inara bichauhenaneeinne, caa quiricha laenaain letoareunni jataain esinae rauhijiriin quicha belai Caiho rai.

²Cana Coaunera coreniha quicha belai Caiho, icheina Cana Coaunera bajaau ichorataanihane, nii ena caohatiin jeriha rai Suujuene rijijieein neeine tocohaneein raotojoeein raurohin neeine coina. ³Jerichanejeein caohachaain rauhijiriin ii suujua corelanaala Cana Coaunera aitoonjoan tonoraain neeine beeuropa cana nejeraauru tabaauru turuhinne jaunna, nii coitucuhin jataain rachoojoeun.

⁴“Esinaete chuhisi aitoha Cana Coaunera tonoraajeein neeure Cana Coaunera coreniha cacalabihuru,” naaina jataain rachoojoeun.

⁵Casujua aina cutaain quicha belai, jataain caohatiinte erena tonoraain nii cana letoaa Cana Coaunera jaan ichaain neei. Leechaauru cana nejeraauru coroatajanein, nii coriajai caje uhin turunacaauru cana nejeraaurune maajeein coroatajaneine jaunte, jataain jelai amuritoheriin caohacha ichaai. ⁶Nii jaunte, turuhin satiin aonajeuruha Cana Coaunera ranojoein nenacaaurune jana, jataain

acaauru belaiin caohatiin ichaain neeine beebejeeure. Atiin chaelai latecuruha namuna jaan raine quene acaauruhacha latei teeu, jeriha Cana Coaunera rijijieein. ⁷Acaaurute Jesocurisito que erena beebejena que amihanena ichaai nii uure. Coatiha acaauru coroatajanena jerecuruha Cana Coaunera coitucuhichurune jana jerecuruhi. ⁸Nii jaunte, cana itolere que acaauru coroatajanichaachene caohachae, aina raotojoein abaantaain Cana Coaunera ere beebejeeuruhane coina.

Baasonein ichaai Diotrefesine jana, caohacha ichaane coaratihia Demetirione

⁹Cana Coaunera rai ita taojiaain Cana Coaunera bajaaurera raina leinjiin quiricha laenaain letoaaunlu. Nete cocainanohinein nihacaunune ere tonorana jerene Diotrefesi, acaacha cacha letoaaane rautatohane jaun. ¹⁰Chaente jataain casajenetiin, nechujataain joanreein canacaanu ere rocohin canacaanu irijiae. Nii jaunna rautaenihacaanu. Chaen jetaote, Cana Coaunera coroacuruhane coina ita taojiaauruhane jana tururuha cana nejeraaurune, enooruhane caohatein sitanajae. Chaen jetaote, niha cotijiaain ranajaerane caohate. Niina jataain

rautaenihanune jaun, inae turuha
uhanune bana cotijiaain rai aitoreeunni.

¹¹Aonaun canejera. Jiaonriha ii netonai,
nitohaneein baaso jelson ii suujua cuaain
neeine. Caohachaacha que ii suujua coaraain
neeun. Caohacha ichaera cachate, Cana
Coaunera aina nereein. Jana baaso ichaera
cacha, Cana Coaunera aina nerinaain.

¹²Satiin cachaaurute caohachaain suujua
coaara cachaniha Demetirione beure, esinae
rauhijiriin caohachanejeein nihane jaun.
Canacaanu netonainechu caohachanijihane
bihacaanu. Iite chabana nohanelanaala
irihacaanune coitucuhi.

**Niicha laenai quiricha
satono tiha Joanne**

¹³Jataainte ne banejelanaala ichei
irihanune jaanu. Nena quiricha
cuhane cuaain ichei aitona jereneeun.

¹⁴Nii jaunne ena ichoharaa unaa
jereeun, caraajenihane ichei
aitocooaunne coina.

¹⁵Chaque tonajelanaala raotojoein
neeun. Satiin cana belaichaurute ii
coaaucure. Atiin, “Inara coaacuruha-
jera,” naain nii cuu nenacaauru cana
belaichauru rai beeu.

Jodasiicha

letoi

Inara coaaucaun

¹Jesocurisito cachaneein Saantiaao nejera Jodasi nihanunena caa quiricha laenaun, Cana Inaca Cana Coaunera niicha jereineein niicha cotihacuri-Jesocurisito berainojoinnein nenacaauru rai. ²Cairichaaajoaain inara coaraain inara coroatajanemiin Cana Coaunera, leeochoaauru aina jiniiquiin ita belaaain raotojoeein neeinchene caina.

Nechu jataain nohanenaa que inara relaaureraauru

(Fe I 2.1-7)

³Jataaina niqui inara aina jiniiquiin cana ichoterateraneein nenea que cuaain laenana jereenlu niqui inara rai, canejeraneein neeinchene jaun. Nete laen jataain ena caohachae inara rai laenacaauune, Cana Coaunera cachaneein neeichene jianelanaala, canaacha esenetai esenetaain neeinchene caina. ⁴Inae Cana Coaunera Quiricha cuhane besihalune rijijieein, inara aina neeruha nechu jataain nohaneein catcha relaaureraauru, caseteco coaracuruhane rai nenacaaurune coitucuhanune jaun. Acaaurute jataain necha aansai catchaauru ne. Necha jataain cana belaiha cana rai Cana Coaunera tenojoinnein nenea

aasaeraneein nenacaauru ne. Chaen techu cana eroraneein nenea- Cana Curuaanaa Jesocurisito coitucuha nocoetelanaalane maajeein aihure.

⁵Inae niqui coitucuhiche inara, nena nacoaauneein inara rai benaa jereen, Egipto caje coitucuurera Israeli cocoaichacuru rocohane baihate, esenetaaurui catchaauru itajelu Cana Coaunera. ⁶Coaracuche nachuhinti coujurihu Cana Coaunera letononeein nenea tocohaneein neureenihalu anjeraaurune jaun, charijibana satonolanaala nenea nocohena tabai jana neeruha, satiin rucuheca Cana Coaunera que tihanereen tiaaine.

⁷Nirijieein techu ailu Sodoma, Gomora, naaonjoainuri cocoaichacuru aina curuaequiin, rohan nenacaauru neseeuru cocoaichacurune maajeein, nejelau ene aina ichaohin, ajenaacha que namuritiin, namute quicha aina ichaojeraquiin naaonjoaaunrelu, nitohaniha cana ichaone que airijiin. Nii jaunte charijibana satonoelanaala nenea usihanaun caseteco coaracure. Niite satiin cana suujua coaraain, que nainaain ichaohacachene caina ailu.

⁸Nitohaneein inae coitucuuruha sainejeeinte, nii inara rene turunacaauru catchaauru, nechu joaereen raaje osa que jaberoco

aasajein, sini anuu caje cha coitucuha nocoetiin cachaauru relaain, Cana Curuaanaa Jesocurisito nocoje chanuhin, acaauru amurijiriin cocoainanacainein nenacaauru quene maajein mainajein ereeure. ⁹Coaraanachuhinti nenacaenein Moisesa jaberoco amanaa jeriha moconajaerane jana, nii tonaain batohin, que baasonein ereein nocoje chanunaa coacuelanaala, raujiaain acatein: “Ii suujua raujiaaine Cana Coaunerara,” naain nihalu moconajaera rai anjeraauru curuaanaanein nena Miqueline. ¹⁰Nete niritiin erenaa nainiha cacha natiin, niicha coitucuhi que nihanatiin ereein neeure cachaauru. Nechu jataain leinjiin ataebinae rijijieein neein, nitajia acaauru jaberocone coina, jaberoco teeure.

¹¹Jataainte cairichaaajoaure, aihalu Cainne rijijieein ichaaoruhane jaun. Aihalu Balaam aina Corene rijijieein coriquiicha que coaacuruhane jaunte, Cana Coaunera sacuruhane jianecuruha erenaa tonoraelanaalane jaun nitajerai neeunre. ¹²Ita belaaihuruhane jaa beseta bitoaaiche jiniiquiine jaaunrute, nechu jataain inara rai nocojena tiha, inara aina lenonein acau cohin rachoojoein naonjoaunre nocojelanaala, nii chuni sinaa coacuelanaala. Cacha beraicha niha nocoetiin churute aihure. Nete nii chuni berailanaala, nechu jataain jaberocohacha beraihure. Acaaurute nii conacainelanaala nena acau rijiichure. Aiha temule inaacane cojoanonaa bana, inacaelanaalane rijijieeinte neeure. Chaen cojoaisi aina curuataain enuha rocohin jaohacane rijijieeinte neeure. ¹³Enaachate baaso ichaa cucuana cuhane fichafichanaane rijijieein, chunijihun nihanatiin baaso ichacure coejelanaala. Chaentechu sona nalu rijijieein mituhin janoajein cuujueein,

jaiti cunajaun turuelanaala, nocoenaanaun nitajia arasijiene rijijieein nitajihacuureein nocoenaanaun acaauru netonai.

¹⁴⁻¹⁵Chaen techu nitohaneururichaaain nii cachaaurune que aitoroatiha Cana Coaunerane jaun, Adaan que jauriichuru baiha, acaauru caaunsini inein nena- Enoco netonai jetao: “Satiin nere tonoraerauru cachaauru janijiin raain, jataain necha aansainein ichaonacaauru, naansaine aina cuhaain nocojena charanein, osaacuruhane jaun naansaine caaun que baasonein erenacaauru casetecaain itajenajaane coina, arai oaraancanei rai nere tonoraerauru anjeraauru uhaain uha Cana Coaunera Calaoi Jesocurisitone janane coaraaun,” naain belu beratiha Cana Coaunerane jaun. ¹⁶Chaen techu acaauru cha coitucueraniha nocoetiin, satiin que nererojoeaain, satiin que maihajein ereein, niicha jereeicha que coaacure. Nechu jataain cacha que niicha jerei ichacuruhane coinaachate, cacha rai raotojoein ereeure.

Cana Coaunera coitucuerera erohecaerauru

¹⁷⁻¹⁸Canejeraauru, inara rai: “Cana janonaa satonoelalaje raite nereein, nechu jataain baasonein suujua letonohacha ichajein ichaonacaauru cachaauru,” naain inara rai beeuruhalu Cana Curuaanaa Jesocurisito rai afosotoorune coaacuche. ¹⁹Acaaurute ita caje neleruhin niha cachane jereein, nechu jataain suujua letono rijijieein ichaohin ichacuruhane jaun, Cana Coaunera Suujua sirichurenihane jaun aihure.

²⁰Nete inara, coujurihu Cana Coaunera esenetaeranein, rai cachanein Cana Coaunera Suujue que suujuequiin, Cana Coaunera bajaebaja-

jeein neeiche inarane caohachaera cacoelaichaneein nenacaauru canejeraauru. ²¹Cairichaaajoaain inara raain, inara belaaain nihaalune rijijjeein ichaohin, chariji bana satonoelanaala nena tiha Cana rai Cana Coaunera Calaohi Jesocurisitone cohajeein neeunche.

²²Atiin cairichaaajoaain nii esenetana jeriheeichuru coaraain neeuche.

²³Nabana nitajeeuruha usi tabai jana nii esenetaichurune coataa, cairichaaajoaain acaauru coaraain, tabaauru ichoteratecuche usi tabai caje, acaauru que nocohalajiin, jataain baasoneein

ichaohin nichao aasajeein neeuruhane jaun.

Raotojoein rachoojoein neeuche

²⁴⁻²⁵Acaihanijin cana ichoterateraneein nena Cana Coauneraachate, inara beraicheein chatohaneein baaso ichaain neeinchene coataa. Nii chaeloon baasoneerilanaala, aca Cana Coaunera nihane acatiha rachoojoein turuhin neeinchene coina. Jauriaa caje coauneein nii chariji bana satonoelanaala, aca itolere que laraajiin cocoinanacaineein niha Cana Coaunerane coitucuerateein neeine Cana Curuaanaa Jesocurisito. Nitohanemiin.

Jesocurisitohacha Coaratei

Afocarifisi

“Naaonjoanrichaain,” naain
coaratiha Jesocurisitone

1 ¹Caate, inae nichuuntaa nitohaneri-
chaainene jaun rai cachaneein
nenacaauru que coaratiha rai Calaohi
Jesocurisito aina cuaain Cana Coaunerane
jaa ne. Nii jaunte rai nere beraneein nena
Joan nichaanne rene, rai nere bera
anjera letoae Jesocurisito, canu que niicha
coaratei coaratiha nii anjerane coina.
²Nii jaunna, canu que coaratiha
Jesocurisito aina cuaain Cana Coaunerane
rijjijeein, esinae rauhijiriin nii coaranein
coaracaanne rijjijeein laenaan.

³Nerausiaecururichaain caa Cana
Coaunera beratenojoin reretaera aina
aonaain caa laenanohinein nihane
rijjijeein tonoraain nenacaauru, inae
ichuunejeeoriha nitohanerichaainene
jaun.

**Caaunsi laurineein Jesocurisito
ranojineein nenacaauru iclesiacuru
rai laenaa Joanne**

⁴Asia batane que caainsii laurineein
Jesocurisito ranojineein nenacaauru
iclesiacuru raine canu Joannein caa
laenaan. Raotojoein neeichene jaanu
teen neeuruhine- nii nunuhe caje
coaanein neein- ena acaneein neein
turuha uhenein neein nena Cana

Coaunera, rai nelaurianajaan- *trono*
acatiha caainsiineein suujuenein
nenacaauru aina, ⁵chaen esinae
rauhijiriin, aca jerihane rijjijeein neein
nere beraneein nena Jesocurisitone
maajeein. Acate jauriaanejeein ohane
caje ichanaelu. Nii jaunte, satiin chaura-
tane sacuritaain nenacaauru curuaanaa-
curu curuaanaanein ne Jesocurisito.
Nii Curisitote jataain cana belaitohane
jaun, rai coichana aina cuaain osa caje
cana rocoelu. ⁶Nitohanein cana teeinte,
jelai teein rai cachaneein aihuruhalu
saseredotecurune rijjijeein- rai Inaca
Cana Coaunera rai caohacha
icharanein- niicha jerenohin ichacaa-
chene coina cana teein nelu. Aihana
jaun Cana Coaunera necaohacha aina,
itolere niicha ichana nainei itolere bana
Jesocurisito rainein neeine. Nitohane-
miin.

⁷Inae nacoaaunein dede sacari jana
uhin fauha uha Curisitone janate,
satiin coanojoinerein.

Nii sohin jaaoreraluiha natiinte
coaraa cuururein.

Nii jana caa chauratane que laurihu
laurihu ichaonacaauru cachaau-
rute,

chanaa cuururein coreniha.
Aiha nitohanerichaain.

⁸“Canune nunuhe caje coaaunein itolere coauneranein satono que tiaain acaneein neeun,” naa Cana Curuaanaa Cana Coaunera- itolere curuaanaanein turu rai nena.

**Jataain caohacha que necaohachaa
necoaratihia Jesocurisitone**

⁹Canune satiin inara nejera Joanneeun. Jesocurisito corenihate, canu nejeranein neeiche. Nii rijijieein techu, jiniiquiin coujunojoneein necairichanaa abaantaacache, laraajiin cana coroatajaniha Cana Coaunerane jaun. Nitohanihane jaunne, Cana Coauneraacha jerei Jesocurisitohacha coitucueratei beebelijhanune coreniha caseteconein Patmo cobeneu neeun. ¹⁰Ecute tomihō cojoanonaa bana, caniha neeoritoha Cana Coaunera Suujuene jana, canu janori nichaae toniin: ¹¹“Leinjiin quiricha cuhane iicha coarai laenaain, caainsii laurineein Asia batane que nenacaauru- Efeso, Esmirna, Pergamoo, Tiatira, Sardisi, Filadelfia, Laodisea, naaonjoainun Jesocurisito cachaneein nenacaauru rene letoaa,” naain mijiaaonein toniha carai jaiha rijijieein nena- toroonfeta rijitiin erenaane jana aonaan. ¹²Nii carai erena coaracaunne coina nauriteri- chaunne janate, tirichotiin jiquihaquuin ne ecu caainsineein cono nujua- oro caje ichanohin. ¹³Nii caainsiineein cono nujua- oro caje ichanohin cataaunne cacha tocuhanein- tijia que uujoai cajionequuin, somajain cajione que cajionequuin- nalarijia que uujoaain oro caje ichanohin sintoroon que ichoraane coaraan. ¹⁴Nii jana rai couturi ujuite dede sacari tocuhanein somajae. Jana, rai notate tirichotiin usi lanaro tocuhane. ¹⁵Nii jana rai tijiaaurute, orono cuhane tucuhacaain ichanohin bronze tocuhanein jiquihaque. Nii jana

rai nerete, jataain mijiaaonein caraturi toni rijitiin tonihane jana, ¹⁶rai raotono nichajai que caainsiineein arasijie siri biji cuhane. Nii jana rai nujuae cajete mitue jerane jataain ajinaain sabere. Nii jana rai merite, jataain conotiin conoha enotone tocuhanein jiquihaque.

¹⁷⁻¹⁸Nii jaanne coariin tijia asae comoon onaa rijijieein. Nete biji raotono nichajai que canu mucuhin: “Jiaonriha casiine. Canune ichaohin itolere coaunaain satono que tiaain Coauneraneun. Canune niqiu oonlu, nene ichanaaun. Inae charijibana orinaaunni. Canune cana asae nitajena- caauru rai chabi sirihun. ¹⁹Caa ena nena iicha coarai laenaain, caa baiha neeninu iicha coarai laenaan. ²⁰Caa canu biji raotono nichajai que caainsiinei arasijie, chaen caainsiinei cono nujuanein nena oro, naaonjoainuri iicha coaraite, charijibana coitucueraelanaala asinojonein nena ne. Nii caainsiinei arasijiete Cana Coaunera ranojonein nenacaauru- iclesiacuru beraihurera anjeraauru ne. Jana nii caainsiinei cono nujua oro caje ichanohinte, caainsii laurineein Cana Coaunera ranojonein nenacaauru- iclesiacuru ne.”

**Caaunsi laurinei iclesiacuru rai
beratenojoin. Caate nii caainsii
beratenojoi caje Efesoo Cana Coaunera
ranojonein nenacaauru iclesia beraicha-
anjera rai beratenojoin**

2 ¹“Caritiin Efesoo Cana Coaunera ranojinuri- iclesia beraichanein nena- anjera rai laenaau.

‘Aonacuche, caritiinte inara rai laenarate nii biji raotono nichajai que caainsiinei arasijie siichaain- cainsiinei oro caje ichanohi usi nujua cataaun amunaa: ²Canuna, itolere iicha ichai

coitucuhin, caaintatohane niha natiin jianelanaala neeine coitucuun. Chaen nechuh, nii necha ansaneein ichaonacaauru abaantasineeine coitucuun. Chaen techu, afosotooru niha nocoetonacaauru niha natiin coujuhin coaraaine jana aca necurene. Nitohaneeinte casajenetooruhane coitucuhi. ³Itolere banate coiinteein jianelanaala jataain canu coreniha necairichanaa abaantaai.

⁴Nete jauriaanejeein aailune tocohaneein corajeein quicha jerei icharaneeneneei. ⁵Aihane jaun, jauriaa aichejeto hilune que coacuhin, nii nunuhenein corajeein icharejetohilune rijijeein nacoauneein corajeein quicha jerei icharaneeneneun, jeriha Cana Coauneraane rijijeein. Ainihanena, nii nihane jaa jelai caje, nii cono nujuaneeneneena rulureeuni ii caje, nacoauneein Cana Coauneraacha jerei icharaneeneneichoaneeneine. ⁶Nete caohacha ichaai, nii Nicolasa sacuureraauru ichanohichuru rautaain coaraeneeneine jaun. Canuhetonaichu acaauru ichanohichuru rautaain coarahaauun.

⁷Aohana jereraauru, caa ereretaain Cana Coaunera ranojoinuru- iclesiacuru rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin. Itolere necairichanaa abaantaain satono que tiaain sacuerate, nii chariji bana sanaachara ichaonaa tera enuha inaa Cana Coaunera nenajaun nena que lenoneenein, 'naain laenaau Efeso beraicha- anjera rai,"

nae nii canu notaara.

Esmirnau Cana Coaunera ranojoineein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

⁸"Caritiin Esmirnau Cana Coaunera ranojoinuri- iclesia beraichaneeneneena- anjera rai laenaau:

'Aonacuche, caritiinte inara rai laenaerate nii nunuhe caje coauneein satono que tiaain acaneein nena-ohalune caje ichanaain nena: ⁹Canune jataain necairichanaa abaantaain, cairichanejeein neeichene coaraauun. Nete chaque lanaeneriquicheen dedeeu. Chaen nechuh jataain baasoneenenei ereeuruha Jorionniha nocoetonacaaurune coitucuun. Acaaurute esinae rauhijiriin moconajaera letono laurineeneneue. ¹⁰Jiaonriha necairichanaa coariquiiine que casiiin neeine. Moconajaerate caresero cuhane inara tabaauru enoaeratereenenei, nii aina cuaain satiin inara coujunojoineein coanojoi neequichene coina. Jataainte necairichariquicheen lechoonca janohin. Nete ohichene que tiaajoajaan niriijeein jianelanaala abaantaain sacuhichene, canu nii cainaraaunque chariji bana nitajenaacharanejeein nena ichaonaa tereunni inara rai.

¹¹Aohana jereraauru caa Cana Coaunera ranojoinunru- iclesiacuru rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin. Laraajiin itolere necairichanaa amuritiin nenacaaurucoatiha ooru baiha nacoauneein ohin nitajerinaain acaauru suujue,' naain laenaau Esmirnau Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraichaneeneneena anjera rai,"

nae nii canu nae nii canu notaara.

Pergamoo Cana Coaunera ranojoineein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

¹²"Caritiin Pergamoo Cana Coaunera ranojoineein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai laenaau:

'Caate aitiin laenaerate nii nujuaae cuhane jerane jataain

ajinaain sabere siricha: ¹³Raotojoeine moconajaera rori rohan ichaohichene coitucuun. Nete atiin caitoonjoa esenetaain canuhacha icharatei ichaquichene jianelanaala neeiche. Niheichu nii canu ere bera Antipas sohin jaoruhalu, nii moconajaera neseu natiin, canu esenetaain neeichene jianein niheeiche.

¹⁴Nete neeje ichei baaso, niha nenacaauru que ichei aitocoaaunne jaanu coitucuhine coina. Nii iniha nenacaauru tabaaurute, Israeli inoensihuru relaain nihilu Balaamne jaacha tonoraain jianena jerecurene. Nii Balaamte baaso que Balac suujuatihane jaun, ecaantooru que banijiaain nenea lenone que Israeli-taauru coroaatein, itolere osa que sarueratenajaaine maajeein naaonjoaenlu. ¹⁵Chaen techu, tabaauru iniha nenacaauru acaauru relaain nihilu Nicolasa sacuurerane jaan jianena jerecurene.

¹⁶Aihana jaun, chajaain ena esinae Cana Coaunera esenetaeraneen jeriha Cana Coaunerane rijijjeein quiiha jerei icharaneen neeuche. Ainihanena ena inara rene uhin, nii canu ujuae cuhane jerane ajinaai nenea- sabere que acaauru soreeunni.

¹⁷Aohana jereraauru Cana Coaunera raonjoinuru iclesia rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin. Itolere necairichanaa abaantaain satono que tiaain sacuurera raine chariji bana coaraelanaala asinojoneein nenea manaa que acaauru coroaatereeeunni. Chaen nechu, nii chariji bana coitucueraelanaala nenea- cacha curuaa siriin laenanohineein leinjiin ajeri somajain nenea tereeeuni acaauru rai. Nete laen nii ajeri raera, nii curuaa erora

coitucureein, ' naain laenaa Pergamoo Cana Coaunera ranojoinuru iclesia beraichanein nenea anjera rai,"

nae nii canu notaara.

Tiatirau Cana Coaunera ranojoinuru beraicha- anjera rai beratenojoin

¹⁸“Jerichanejeeichu, Tiatirau janijiiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai laenaa:

‘Caritiinte aitiin laenaerate nii usi lanaro tocohaneei notaain- coata lanajai jicharoanohi tocohaneei tijiaain nenea- Cana Coaunera Calaohi:

¹⁹Canune jitariin iicha ichai coitucuun, jataain cachaaauru belaaain, iicha esenetai esenetaain, itolere necairichanaa abaantaain itolere ichaaine coitucuhane. Chaen nechu, jataain jauriaalu amuritoheriin ena caohachaaain ichaaine coitucuun.

²⁰Nete neejen ichei aitocoaaunne jaanu, Canu cachaneen nenacaauru coritaa, nechu Cana Coaunera coitucueraniha nocoetiin, ecaantooru que banijiaain nenea lenone que acaauru coroaatein, chabana nitohanai osa que nesaruna nainenihua cachane saijjeein itolere osa que acaauru roerohecaaa nii ene Jesabeline abaantaaine jaun. ²¹Canune niqui Cana Coaunera coitucueraneen nihane cojoaaun. Nete ainaa jerehanaala, niheichu osa tabai que nesaruhane jianena jerene.

²²⁻²³Nii jauna, nii ene cunaitaain bereecurune maajeein ateinareeunni. Chaen nechu, nii ene aina ichaojeraquiiin neeuruhane jianelanaala nenacaauru ateinaain, jataain necairichanaa tabai que cairichanajareeunni. Nitohanein

ichacaauune banate, suujua cuhane cachaauruhacha coacuhi coitucuhanune que nainaa cuurureein satiin Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesiacuru. Jana inara raine, le cacha cachanequichene rai, inaraacha ichanohin rijijieein inara rai tereeeunni. ²⁴Nete laen inara Tiatirau neinequichene, nii relanajaain neeuruhane jaan moconajaera suujua asinojoneein nenea coitucuhin tonoraain neneeichene, nihei nii que tonaain inara rai irihanune jaanu. ²⁵Aihana jaun, turuhanune reentiaain jerichanejeein sacuuche jianelanaala.

²⁶Itolere necairichanaa abaantaain satono reentiaain canuhacha jerei ichajeein sacuureraaurune cocoaainareeunni, lauri lauri nenacaauru cachaauru curuaanaanein neeuruhane caina. ²⁷⁻²⁸Charijieein teenti canu cocoaainain nelu Ofa Cana Coaunera, nii rijijieeine inara cocoaainareeunni, lauri lauri nenacaauru cachaauru curuaanaanein neeichene caina. Nii banate coata caje nena otiha que erena tonoraanaala lauri lauri nenacaauru tuteneriquicheein, darohe tutenecuruhane rijijieein. Chaen nechu nii choae tacaain janonaarai mitunaa arasijie tereeeuni acaauru rai.

²⁹Aohana jereraauru, caa Cana Coaunera ranojoinuri iclesiacuru rai, Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin, ”

naain laenarate nii canu notaara.

Sardisihu Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

3 ¹“Caritiin Sardisihu Cana Coaunera ranojoinunru beraicha anjera rai laenaau, naain laenarate nii caainsiinei Cana Coaunera suujue aina caainsiinei arasijie siricha:

‘Canune jitariin iicha ichai coitucuuin. Ichaochte niqui ii beeure. Nete inae ohi. ²Aihana jaun, itolere que caohachaaain nainaanii cautenacaauru lararajiaau. Inae ohin nitajeeuruhane raita neeure. Chaen nechu esinae rauhijiriin Cana Coaunera notaracaae, caohachaaain iicha ichai ichaain neneeine coitucuuin. ³Nii jeriha Cana Coaunera rijijieein, caohachaaain ichaohin neeine caina nerelaailune coacuhin- nacoaaneein caohachaaain ichaao. Canu jerichaaune rijijieein, itolere que nainaanii caohachaaain ichaeneeine ne, coitucueniha cachane jana turuhin basijiauha asijiautone rijijieein cha coatejeneeine jana turuhin ii casetecareeunni.

⁴Nete nii Sardisihu neeure corojatajajeein chabana cajione calanoajelanaala nenacaauru. Acaaurute cajione somajai jiaain cajiniichaaain amuhemuhecureeunni, nitohaneein neeuruhane caina nelatecuruhane jaun. ⁵Itolere necairichanaa abaantaain, canu jerichaaune rijijieein nenacaaurute, nitohaneein cajione somajai que necoreteeurureein. Nii choae tacaainchu, canu quiricha caje acaauru curuaa elonarinaaunni. Chaen nechu, canu Inaca, rai anjeraauru, naonjoainuri acatiha teein acaauru coitucureeuni.

⁶Aohana jereraauru, Cana Coaunera ranojoinuri iclesia rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin, ”

naain laenarate nii canu notaara.

Filadelfiau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

⁷“Caritiin Filadelfiau Cana Coaunera ranojoneein nenacaauru iclesia-beraicha rai laenaau:

‘Caate aitiin laenaerate nii Rabiri rai chabi siricha- Cana Coaunera esineneein nenea. Acate acuujuua joracaane, nii chuni funaa nainene. Jana acuujuua fuhane, nihei chuni joaracaera. ⁸Canune jitariin iicha ichai coitucuun. Aonaaun, ii raine joaracanojineein canu acuujuua siricheeunni, nerinaain chuni funaa nainera. Jataain laraajiin neeineque airijiinte, quere tonoraain quiicha jerei icharaneein neei. ⁹Canune ichareeunni nii nechu moconajaera rai cacha raeraneein nenacaauru- nii Joriooneeuruhane que airijiin Joriooniha nocoetonacaauru- casajeeuru itiha asae neseonriaauruhane coina. Nii banate, jataain ii belaitohanune coitucuha cuurureein. ¹⁰Esinaete rauhijiriin, itolere bana caitoonjoan tonoraain canu jerichaaunne rijijieein neei. Nii jaanne, inae cojunojoinecuruhane coina, satiin colurejenojinecururichaaain caa chauratane que nenacaaurune bana, ii beraicheeunni chatohaneein teraaaine coataa.

¹¹Enane nacooauneein turureeunni. Aihane jaun, caa ena neeine rijijieein jerichanejeein sacuu, nabana chuni ii que banijiaain nenea ruluhin raane coataa. ¹²Itolere necairichanaa abaantaain sacuureraaurune, Cana Coaunera loreri banesijianein tihanune, nii chariji bana satonoelanaala caje mituelanaala ecu neeurureein. Chaen nechu, acaauru jaberoco que teein Cana Coaunera curuaa laenaain, dede caje ena nenea Cana Coaunera nenajan Jerosaleen curuaane maajeein laenareeunni, acaauru jaberoco que teein. Chaen nechu acaauru jaberoco que teein ena nenea canu curuaa laenareeunni.

¹³Aohana jereraauru, Cana Coaunera ranojoinuri iclesia beraicha-

anjera rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin, ’”

naain laenarate nii canu notaara.

Laodiseau Cana Coaunera ranojineein nenacaauru iclesia beraicha- anjera rai beratenojoi

¹⁴“Caritiin Laodiseau Cana Coaunera ranojineein nenacaauru beraicha-anjera rai laenaau.

‘Caate aitiin laenarate nii Cana Coauneraacha ichai coaraneein, nohanelanaala beraneein itolere Cana Coauneraacha coaunai Coaunera Esine neein Nenea: ¹⁵Canune jitariin iicha ichai coitucuun. Bajianachuhinti canu jerichaaunne rijijieein, corajeein quiicha jerei ichaeneei. Jana ainihane corajeein moconajaeraacha jerei ichaeneei. ¹⁶Nete quiicha jerei corajeein ichaelanaala, niheichu moconajaeraacha jerei corajeein ichaeneeine jaun, nii chaneein neneei. Nitohaneein ajajainein niheichu, jelajerilanaala, naajojoain neeine jaun, chaneein neneeine jaunne ii narooareeunni canu ujuaae caje. ¹⁷Lite niqui Inae jataain raotojoein nihanu cha latejelanaala, inae caohacha ichacaune jaun, naain ereei. Nete jataain cairichaojoai, cairichanojineein aiha leinjiin cairichai cha colane nenea rijijieein neein- maosa rijijieein neeine jaun. ¹⁸Nii jaunne ichei aitoon, canu caje mocohin tucuaanohin oro coreteine coina. Nii banate esinae rauhijiriin canu jerichaaunne rijijieein neein, aiha leinjiin cairichainejeein cha colane nenea rijijieein neeine caje, cha caohacha ichaain, caohachaain chaachaain neeine coaraain neriquiin.

¹⁹Canune satiin canuhacha belaa i canu cachaauru baaso ichaain neeuruhane coaracaunne, acaauru

cotaain acaauru suujuatein cairichanajaun. Aihane jaun, nii baaso ichajein neeine jianelanaala baasonein jerichanejeein sacuhinene ii cairichareeunni. Aihane jaun, chajaain ena caje coauneen nunuhteetein jeriha Cana Coaunerane rijijiein ichaao.

²⁰Aonaaun, canune itolere bana acuujuua beraicha rijijiein acuujuuanii neein inara cotijiaaun. Chateeinti bajaee bajaecaauune aonain canu raain ne rai suujua cuhane, nii ainane jiniiquiin lenonerichaanuhin.

²¹Chateeinti itolere necairichanaa abaantaain jerichanejeein jianelanaala sacue, nii raine canu rohan nelauriaane jaanu rori tereeunni. Charijiein teeinti, itolere necairichanaa abaantaanune jaun, canu Inaca Ofa nelaurianajan rori ichoae jiniichaain nelauriaaun, nii rijijiein.

²²Aohana jereraauru Cana Coaunera ranoinuri iclesia beraichanjera rai Cana Coaunera Suujue beratenojoin aonacurumiin,”

naainte laenarate, nii Cana Coauneraacha ichai coaraneein nohanelanaala beraneein- itolere Cana Coauneraacha coaunai coaunera esine neein nena.

Dedeeu Cana Coaunera coroaecuruhane

4 ¹Niritoha caraine baiha dede coaracaun jabatoroainne janate, joacaeratihanein ne cana dede bacuujuua. Nii janane, jauriaanejeein leinjiin jaiha rijijiein nena- toroonfeta rijitiin tonihane jana aonacaauune janate:

“Chajaau cajiha iniha uune, caa baiha nitohanein airichaine coarate ii quete coaraaicha,” naain carai toni eheona.

²Nii rijieoritiin, caniha neeoritoha Cana Coaunera Suujuene janane, dedeeu jataain caohatiin nelauriananaja rori- *trono* coaracaauune janate, ecu nii nelauriananaja rori- *trono* ichoae laujuae leinjiin. ³Nii nelauriananaja rori ichoae nenaate, ajeri jataain caohati colohin nena- jaspe tocohanenihane cornalino tocohanein jataain caohatiin colohe rai jaberoco. Nii nelauriananaja rori tinonoritiinte, tinohanre leinjiin iino, jataain conotiin beraurosihojoaain colonaa esmeralda tocohanein. ⁴Chaen nechu nii nelauriananaja rori- *trono* tinonoritiin niha jataain caohatiin coroata choonca jenaain rori caohachaurune jana coaracaauune janate, ecu nichoae neure coroata choonca jenaain ichauhenaauru, somajaain cajione que cajionecohin, oro caje ichanohin comai siriin. ⁵Nii rori- *trono* cajete, jataain mijiaanein mitue jiacano, erena, arara, naonjoainuri. Nii janate, nii rori acatiha lanalanaque caainsinein siricho. Nii caainsine lanalanaqui sirichote, nii caainsine Cana Coaunera suujuenein ai. ⁶Chaen techu, nii rori- *trono* acatiha cucuana baca tocohanein, jataain ajiaroeritiin asaaun tiaain jiquihaquuin inanacae. Nii nelauriananaja rorihuru cataaun nena rori tinonoritiinte ne, jenaain cacha tocorijianein, janori, nacatichai, naonjoain jeloon notaacoain. ⁷Nii leinjiinte aain tabai- leon tocohane. Leechate jana, baca curuaanaa toro tocohane. Jana nii acaauru nichatajate leinjiin cacha tocohane. Jana acaauru nejenate, uujuirii tabai- aquila tocohane. ⁸Nii jenai jelai rai nichao que ichaohi nenacaaurute, nenainetiin saotanein itarohin, jianacoon, asaaun, naonjoaain acaauru jaberoco nainecojoaain nota sirichure. Janotiin, jiichoo, naonjoaainte:

“Cana Curuaanaa Cana Coaunera esine,
itolere que laraajiin
itolere ichana naineraneein nena,
iite iineein neeilu,
enanetjoeein acaneein neei-
iineein turuha uriquiin,”

naaure jiiichoo, janotiin, naaonjoaain
jjanelanaala.

⁹⁻¹⁰Nii cacha tocohanein nenacaaurute, acaneein necaohachaain niha- nii rori caohacha ichoae- nii chariji bana ohelanaala nenaane coroaacure. Nii nainihate coroata choonca jenai ichauhenaauru, nii ecu nenacaauru nacatiha neseonriaain corojeein, nii rori acatiha acaauru rai comai siheitiin:

¹¹ “Iite esinae rauhijiriin,
canacaanu Curuaanaaneein
canacaanu Coauneraaneein-
ii necaohacha que iineein neei,
laraajiin.
Iite itolere coaunaain neeilune
jaaun,
ii jereeine rijijieein necoaunaain
nihacoaelu,”

naaure coroaecuruhane naineein.

**Quiricha laenanohineein nena aina
carenero narejeen**

5 ¹Nii janate nii rori caohacha choaae lauheconaa coaracaanne jana biji raotono nichajai que leinjiin Quiricha sichaain lauheque. Nii quirichate retutonohineein, jeranu laenanohineein ne, caainsinei fuera que caohatiin funojoonein. ²Nii jana coaracaanne janate ecu ne leinjiin anjera jataain itolere ichana nainihane que nelateein. Nii anjerate jataain tonijiaain: “Chana jataain nelate que nelateein, caa quiricha fuera beuhin joracanaa naaine,” naain bajae.

³Nete dedeeu, chauratane tinocoritiin, chauratane asaae, naojoaain niha natiin nene chunei nii quiricha joaracaain coana nainera. ⁴Nitohaneein neniha chunei nii coina nelateein nii quiricha joracaain coaraain ereretanaa nainera cachana jaaunne jataain chanaaun. ⁵Nii janate: “Coo jataain chanaa. Niha leinjiin nii coina nena- nainera. Acate Joda laari caje nena Leon- cana curuanaa inoansi Rabiri nefoerate ne. Niite nitohanei ichana nainihane coina itolere amuritiin nihane jaun, nii cainsineein nena rai fuera soaain joaracareein,” nae canu rai leinjiin acaauru bichauhena.

⁶Nii janate, nii nelauriananaja rori caohacha- *trono* aina nii jenaain rai nichao que ichaohin nenacaauru, nii coroata choonca jenai ichauhenaauru, naaonjoaainunri cataaun niha Carenero Narejeen ne jana coaraaun. Nii Carenero Narejeen coaracaanne janate ecu chujuheque, cairichaain atinanojoinihalune saijieein, Cana Coaunera Calaoihi Jesosoneein. Nii Carenero Narejeente, caainsiniha rai jichone jana caainsine rai nota. Niichurute Cana Coaunera suujuenein sатиin chauratane que letononeein neeure. ⁷Nii Carenero Narejeente cutiin, nii rori caohacha choaae raotono nichajai que quiricha siichaaain lauheconaa caje quiricha raaori. ⁸Nitohaneein nii quiricha raaoriha nii Carenero Narejeenne rijieeoritiinte, neseonriaaure nii Carenero Narejeen acatiha, nii jenaain ichaohin nenacaauru aina, nii coroata choonca jenaain nenacaauru ichauhenaauru. Satiin acaaurute, nenainetiin quitara rijijieein nena- arapa sirichure. Chaen techu, nenainetiin oro caje nena acau cooruhane jaan- curu nainecojoaain enuha sacari jujuaaain nena sirichure- nii coroata choonca jenai ichauhenaauru. Nii enuha sacari juujuite Cana Coaunera

bajaauruha Cana Coaunera cachaneein
nenacaaurune jaan neein ne. ⁹Nitohaneein
neeinte ena nenea nenatena que nenateein:

“Iite nii quiricha fuera soaain
joracanaa naineei.

Ii sohin jaaoruhane janate,
ii coichana que acaauru coreteei,
acaauru ranaa nainiha Cana

Coaunerane coina.

Nitohaneeinte,
satiin caa chauratane tinonocoritii
lauri lauri neein nenacaauru
cachaauru,

lauri lauri nere que ereein,
naaonjoaainunri caje raain,
cachaauru coreteei
acaauru ranaa nainiha Cana

Coaunerane coina.

Nitohaneein ichaaina jaunte,
quiricha fuera soaain joracanaa
naineei.

¹⁰ Nitohaneeinte acaauru cocoaainai,
saseredote neein, curuaanaa neein,
naaonjoaaineein neeuruhane coina.
Nii jaunte, satiin chauratane
sacutaain curuaanaa neein
neure,”

naain nenatecure nii coroata choonca
jenai ichauhenaauru.

¹¹Nii baiha coaracaauune janate, ecu
ereerecure arajiin nii rori- *trono* caohacha
rohan nenacaauru anjeraauru. Nii baiha nii
jenai ichaohin nenacaauru, nii coroata-
choonca jenai ichauhenaauru
naaonjoainuri. Nii janate ecu neeure
jataain arajiin oaraanca milloonneein
amurijiriin. ¹²Acaaurute jataain tonijiaain:

“Jataainte nelate
nii sohin jaonojoneein nenaalu
Carenero Narejeen.

Nii jaunte,
itolere ichana nainihane jaanu,

itolere nerausiajeein nihane jaanu,
itolere coitucuhin nihanu jaanu,
itolere que laraajiin nihanu jaanu,
coasitanojoinihane jaanu,
necaohacha que necaohachaane
jaanu,
coroaenojoneein nihane jaanu,
naaonjoaain raeraneein ne,”

naaure nii araai oaraanca milloonneein
nenacaauru anjeraauru.

¹³Nii rijieoritiiinne, ereerecuruha
satiin Cana Coauneraacha coaunanohine
jana aonaaun. Satiin dede que teein
niicha coaaunai, atane que teein niicha
coaaunai, nii baiha satiin cana temurau
cucuana cuhane nenacaauru, atane
cuhane nenacaauru, naaonjoaainunri
Cana Coauneraacha coaaunai ere
aonaaun.

“Nii rori choae lauheconaa,
chaen nii Carenero Narejeen, naaon-
joaaihunrite,
coroaenojoneein aca neein
necaohacha que necaohachaain
nelate que
nelateein neeuruhane jaanu teeure,”

naain ereerecure.

¹⁴Nii janate, “Nitohaneein neeine,”
naaure nii jenai ichaohin nenacaauru.

Nii jana, nii coroata choonca jenai
ichauhenaaurute, nii Carenero Narejeen
acatiha neseeonriaain coroaecure.

Caainsine fuera

6 ¹Jaurihanejeein, leinjiin fuera
joracaa nii Carenero Narejeenne
jana coarajihanune janate, nii jenaain
ichaohin nenacaauru caje leinjiin ere
arara rijitojoaaintiin tonijiaain toniin:
“Chajaau cajiha,” naane jana,
²coaracaauune janate ecu leinjiin
cabario somajain choae lajuae leinjiin

cache tenuna sijjaain. Nitohaneein comai teeruha nii cache raine baihate, amue nii que nejeratenacaauru amuritiin, itolere bana acaauru amuritoeraneein nihane coina.

³Nii janate, nii fuera que jaurii joracaa nii Carenero Narejeenne jana, nii ichaohin nenacaauru coroataja: “Chajaau,” naane jana aonaain coaracaaunne jana, ⁴ecu mitue leeocho cabario lanajaain. Nii janate nii cabario choaae nelaurianaa rai nelatei teure, ita sohin ita jaaoruha caa chauratane sacutaain nenacaauru ne coina. Nitohaneeinte leinjiin Sabere seonjoa teuree nii cabario choaae nelaurianaa cache rai.

⁵Nii baiha, nii fuera nichataja joracaa Carenero Narejeenne jana coarajiha-nune janate, nii ichaohin nenacaauru caje acaauru nichataja:

“Chajaau” naane jana coaracaaunne janate, ecu mitue cabario jichojoaain. Nii janate, nii cabario jichojoai choaae lauheconaa leinjiin balaansa siichae.

⁶Nii janate, nii jenai ichaohin nenacaauru caje ecu toniin:

“Le quilojoei aroso rijijieein nenea tiricote corereein le janohin amihanenaa neein. Nii jana, nichata quiloj aroso rijijieein nenea sebadate corereein le janohin amihanenaa neein. Coa laen erene, bino, naaonjoaain aasaeca,” naain toni erenaa nii jenaain ichaohin nenacaauru cataaun toniin.

⁷Nii fuera nejena joracaa nii Carenero Narejeenne janate: “Chajaau,” nae nii jenai ichaohin nenacaauru caje leinjiin. Nii jana coaracaaunne janate, ⁸ecu ne cabario somaajiojoaain. Nii cabario choaae nelauriaain cunaa curuaate Onaane. Nii ichohachaniha unaa caaijie unaate onaa curuaanaa moconajaerane. Nii Onaa curuaanaa- moconajaera raite, chauratane neleru nejena que niicha

ichana nainei ichaane jaanu teure, ita sohin ita jaaoruha arajiin cachaaurune coina, tabai mijitena caaun ooruha cachaaurune coina, cunai caaun ooruha cachaaurune coina, cachaauru sooruha atane que nenacaauru aain tocohaneein nenacaauru coitucuchuhichurune coina.

⁹Inae nii fuera nesaogui joracaa Carenero Narejeenne jana coaracaaunne janate, Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori- *altar* asaae neuree Cana Coaunera beratenojoin beeuruhane coreniha atinanohichuru. ¹⁰Nitohaneein ecu neeinte jataain tonijiaain: “Itolere curuaanaacuru amuritoheriin Curuaanaa- osa colane nenea saantocha ichaaine coina aithone icharanein nenea, chatohanai bana caa chauratane que nenacaauru ichao colurujueein, canacaanu atinaeraauru cairichareei,” naaure nii ecu nenacaauru onacaauru.

¹¹Niritocuruhane janate, acaauru rai cajione somajain teein: “Jauriaa nebetacaorihuche coa carajaeeriin. Jaiti lanajeeca, inara sohin jaaoruha ne rijijieein, leeochoaauru inara nejeraauru Jesocurisito beratenojoin beeurera sohin jaaoruhane nainaauruhane reeintiaain cohacorihuche,” nae acaauru rai.

¹²Nii fuera nesaotane joracaa Carenero Narejeenne jana coaracaaunne janate, uhe jataain mijiaaieein carora tabai. Nii janate, jataain jicholeneein conoene enoto. Nii janate, atene netonai conoelanaala ichana tocohaneein ne. ¹³Nii janate, jataain mijiaaieetiin uhin liaaca cujuanane jana naluha *iquera* inaa nujuarine amuneein nalue dede caje chauratane choaae arasijie. ¹⁴Nii janate, retutunohi-niha faferone tocohaneein nereetuhitiin nitajiheite dede. Nii janate, nerurujuaa-coaain nelonae satiin situha cataaun nenacaauru obencuru aina ichtatane ucuunooru. ¹⁵Nii jaunte, chauratane que

satiin curuaanaa neein nenacaauru atane jachuuru cuhane, ichatane cataaun nenacaauru ajeri cuhaneuru nasichure, tabaaihuri aina jiniiquiin, chaen soondarooru curuaanaacuru, coriquihonacaauru, jataain itolere que laraajiin nenacaauru. Cairichanojoneein nenacaauru, chaen cha ujuaihonelanaala nenacaauru, naonjoainuri nasichure atane jachu, ajeri jachu, naonjoainunri cuhane. ¹⁶Nitohaneinte: “Canacaanu choaae nefaruhin canacaanu asihu, canacaanu coaraa taa rori caohacha- *trono* choaae laujuaine coataa, jataain necairichanaa cuhane canacaanu casetecaa Carenero Narejeenne coataa. ¹⁷Inae catohaneein caseteco coaraain necairichanaa cojoanona que turuhane jaun, nerinaain chunei abaantanaa nainera,” naaure.

Israeli laurichuru cojunacatenohineein nenacaauru

7 ¹Nii baiha coaracaanne janate, enoto mitu jeloon, enoto soo jeloon, enoto soo coarajeein cana raotono jeloon, enoto soo coarajeein cana ajaabiji jeloon, naonjoainuri jeloon chujurijiatocure jenaain anjeraauru. Ecu neeinte situha nii jenai laurii jeloon caje uhin cujuanane coataa acatecure. Nabana situhi chauratane, cucuana, nuna, naonjoainuri ichoae situhin jiatuhane coataa. ²Chaen techu coaracaane jana, enoto mitu asajai caje uhe leinjiin anjera. Acate Cana Coaunera ichaohin nena cojunaca *seecho* siri. Nii anjerate tonijiaain eheque, nii jenaain nenacaauru anjeraauru, chauratane, cucuana cuhanai, naonjoainuri aasaena nainecuruhane jaanu raaurera rai. Nitohanein tonijiaain ehequiinte:

³“Jiaonriha jaiti Cana Coaunera cachaneein nenacaauru nauri que Cana Coaunera cojunaca siricha *seecho*

tenihacachene jana, chauratane, cucuana, nunacuru, naajoainunri aasaecache,” naain, eeheeque nii leinjiin nii jenaai naraai aanjeraauru rai.

⁴Nii jana, aonacaanne janate, le faasha jena choonca oaraancaain satiin Israelitaauru lauri caje nauri que Cana Coaunera cojunaca *seecho* sirichaauru curuaacuru janiichure. ⁵Nitohaneinte,

Jodaa lauri caje lechoonca coroata oaraancaain nauri que Cana Coaunera cojunaca *seecho* que cojunacatenoine.

Jana Robeen lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Gada lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

⁶Jana Asere lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Nefatalii lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Manasee lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

⁷Jana Simeon lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Lebi lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Isacara lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

⁸Jana Saboloon lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Jose lauri caje lechoonca coroata oaraancaain.

Jana Beenjamiin lauri caje lechoonca coroata oaraancaain naonjoain Cana Coaunera cojunaca siricha *seecho* que acaauru auri que cojunacatenoinecuruhane janiichuruhane jana aonaan.

Arajiin cachaauru somajai que cajionecooruhane

⁹Nii baiha coaracaanne janate, ecu araai lauriinchuru satiin chauratane sacutaain nenacaauru, araai lauriin nere que ereein nenacaauru, jelai natane que ichaohin nenacaauru, naonjoainuri

cachaauru ecu arajiin neeure. Acaaurute rori caohacha- *trono* aina Carenero Narejeen acatiha ecu arajiin chujuhacoore janiinacaje lanaala. Nitohaneente cajione somanerei que cajionecohinte, elele tocorijiane sijjiariin cuure. ¹⁰Nitohaneein cuhinte, tonijiaain ehequiin:

“Cana Coaunera- rai rori caohacha- *trono* ichoae nenea aina nii rai Carenero Narejeente, arajiin itolere, que nejeratenacaauru amuritoeraneein ne,”

naaure tonijiaain nii ecu satiin caa chauratane sacutaain nenacaauru araai laurii cachaauru. ¹¹Nii janate nii rori caohacha aina nii coroata choonca jenai ichauhe-naauru, nii jenai ichaohin nenacaauru, naaonjoainuri tionoritiin chujuhacoore satiin anjeraauru. Nitohaneente nii rori caohacha acatiha neseeonriaain, atane que nauri turuanacanejeen nenorocoain Cana Coaunera coroaacure nii anjeraauru.

- ¹² “Nitohaneein neeuruhine. Jataain caohatoha Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana. Necaohacha que necaohachaa Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana. Jataain itolere coitucueraneein niha Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana. ‘Narihara,’ naauruhine acaauru rausiaaeca Cana Coaunerane coreniha itolere bana. Jataain nelatiha Cana Coaunerane coitucuuruhine itolere bana. Acaneein nihane coitucuhin, itolere icharaneein laraajiin nihane coitucuuruhine. Nitohaneein neeuruhine chabana satonoelanaala. Nitohaneein neeine,”

naain, Cana Coaunera cocoasitaure satiin nii ecu nenacaauru anjeraauru.

¹³Nii janate, nii coroata choonca jenaain ichauhenaauru caje leinjiin canu rai:

“Chaaauruna caa somajai cajione que cajionecohacoain cau ne. Chaaelai cajena uure,” naain canu caje bajaane janane: ¹⁴“Iite acaauru coitucuhicha curuaanaa,” naain tonoraau.

Nii jaunte canu rai: “Caa cachaaurute necairichanaa tabai abaantaauruhana jaaun, Carenero Narejeen coichana aina cuuain somarianohiniha acaauru cajionene jaaun nesomariaain nedae acaauru cajione.

¹⁵Nii jaaunte,

nii Cana Coaunera rai rori caohacha- *trono* acatiha neeure, jiichoo, janotiin, naaonjoain Cana Coauneraacha jerei ichacuruha rai Teenforo asaane coina.

Nii rori caohacha choaae lauhec-naate acaauru beraicheein acaauru rohan neein.

¹⁶ Mijitena, cocoirena, enoto ajaano, ajaaronaa, naaonjoain niha natiin acaauru roeocarinaai,

¹⁷ acaauru beraiha nii rori caohacha cataaun nenea Carenero Narejeen ne jaaun.

Nii Carenero Narejeente acaauru beraicheein, carenero beraihu-ruha beraihurerane rijjiejiein.

Acate, esinaaeca caohacha-ichaonaa tera que acaauru cocoa-reein,

raotojoein ichaaoruhane coina.

Inae acaauru coroatajaniha Cana Coaunerane jaun necairichanaa coaraain chanaauru-rinaai chabana,”

nae nii coroata choonca jenaain ichauhenaauru caje leinjiin.

Nii fuera caainsine aina jujuai mocooruhane jaan curu oro caje nenea

8 ¹Nii fuera caainsine joracaa Carenero Narejeenne janate, carajaaajoaain curuatoraain curuaae-coore dedeeu nenacaauru.

²Nii catiariine ecu caainsinei anjeraauru coaraaun Cana Coaunera acatiha chujurujua chujurujuaauruhane jana. Nii janate nii caainsiine anjeraauru nainetiin nii toroonfeta teure. ³Nii janate uhe leeocho anjera, jujuai mocooruhane jaan curu oro caje nenea uhaain. Nitohaneein uhinte, nichaaurae nii Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori *altar* acatiha. Nii janate tabaain nii enuha sacari jujui teure, nii rori caohacha oro caje ichanohi *altar* acatiha, ichoae tein mocohane coina. Nitohaneainte mocohane nainiha Cana Coaunera bajaaure nii ecu satiin Cana Coaunera cachanein nenacaauru. ⁴Nitohanein nii enuha sacari jujuai mocoha nii anjerane janate, rai biji caje Cana Coaunera acatiha ecuun cue rai cousuraca. Mocohane nainiha Cana Coaunera bajaaure nii ecu satiin Cana Coaunera cachanein nenacaauru. ⁵Nii baiha, nii enuha sacari jujuai mocohane jaan curu raoriin, Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori caje, usi biine taotaoriin nii curu cuhane tein, usi biine joae nii anjera atane choaae. Nii janate, toni arara, erenaa, jiacano, carora, naaonjoainunri jataain mijiaaenein.

Toroonfeta toteeuruha anjeraaurune

⁶Nii janate, inae neruujeeure nii caainsine anjeraauru acaauru rai toroonfeta toteeuruhane coina.

⁷Inae rai toroonfeta totiha nii leinjiin anjerane janate, chauratane ichoae nalue jelajinaa jaberoco aina usi ichana que jasisiin. Nii jaunte chauratane neleru nichataja mocohane jaun, satiin

chauratane neleru nichataja que nenacaauru nunacuru, chaen omanecuru, naaonjoainunri mocoe.

⁸Nii jana rai toroonfeta totiha nii anjera corootajane janate, dede caje nalue jataain tabai usi jaberoco cucuana cuhanene jana, nii cucuana neleru nichataja neleruhin ichana tocokanein nedae rai baca. ⁹Nii naluha usi jaberocoene jaunte, itolere nii cucuana cuhane nenacaauru nichata saain neleruhin oore. Nii cucuana cuhane nenacaauru boteeuru netonaite nichata saain neleruhin mocohin nitajeeure.

¹⁰Nii janate, rai toroonfeta totiha anjera nichatajane jana, siricho tocokanein mocohin dede caje nalue arasijie seenjoa, satiin nucuhecuru nichata neleru aina atane jachu caje mitunacaauru esinaaeca ichoaae. ¹¹Nii arasijie curuaate Elonaine. Nii jaunte nichata saain neleruhin elonaa nucuhecuru baca aina atane jachu caje mitunaa esinaaecane jaun, ohacoaure arajiin cachaauru.

¹²Nii janate rai toroonfeta totiha nii anjera nejenane jana, nichata saain nelerujuacoaain nocohejaaitiin naasajein conoene enoto, atene, arasijie, naaonjoainunri. Nii jaaunte, jiiichoo aina nocohena nichata neleru que carajaain conoene nii enoto, atene, arasijie, naaonjoain.

¹³Nii jana coaracaanne janate, dede catai jelon jiaauluhin situha cuha leinjiin uujuirii tocokaneine jana aonacaanne janate: “Jataainte cairichaaajoaururein caa chauratane que ichaonacaauru cachaauru, inae toroonfeta toteeuruha nii leeocho nichatajai anjeraaurune,” nae leinjiin uujuirii tocokanei tonijiaain.

9 ¹Nii janate, toroonfeta totiha anjera nesaoquine jana dede caje naluha uha arasijie chauratane choaaene jana

coaraaun. Nii arasijie raite, cana asajai cochabi teeure. ²Nii cana asaae nenea atane jachu bacuujuua joaracaane janate, jelai caje mitue suruaa orono caje aihane tocohaneein. Nii suruaate nocohenaneein enoto teein, cujuanane maajeein nocohena neein te. ³Nii janate, nii suruaa caje mituhin chauratane sacuritaain riaanaha sisiincho semanaane jana, aiha canaunne rijijieein cacha cunaitaane jaanu teeure rai. ⁴Nitohaneeinte letoanajaain, omane, ajaena, enuha, naaonjoainunri aasaacuruhane caohateein, nii nauri que Cana Coaunera cojunaca siricha *seecho* que cojunacatenohine lanaala nenacaauru cunaitaauruhane coina aitocure nii sisiincho semanaa rai. ⁵Nete cachaauru atinaauruhane coina letononeeurene. Raujiaaincha cacha atinaelanaala cusihane, canaun cusi rijitocojoaain cunaain saoqui ateein cacha cunaitaauruhane coina aitiin letononeeure. ⁶Nii cojoanonaa banate niqui onaa jerecureein cachaauru, nete ooreneerein jaiti ooruhane jaan que turuenihane jaun. ⁷Nii sisiinchoorute, sonaana que neeuruhane coina relanojoneein nenacaauru cabario tocorijianeein, oro caje nenea- comai tocohanei que asihocoin cacha meri tocorijiane acaauru meri. ⁸Nii sisiinchooru couturi ujuite caratohanae ene couturi ujui tocohaneein. Rai catute aain tabai tocohaneein nenea- leon catu tocorijiane. ⁹Acaauru jaberocote, coata que bujuaain ne. Jana acaauru itarote jataain mijiaaineein toni jiaauluuruha ne. Sonaana que neein caro tararaa cabarione jana tonihane rijitocojoaain toni. ¹⁰Jana rai cusite rai nuseei que ne, canaun cusi tocohaneein. Nii rai cusi que cacha cunaitaraneente neurelu saoqui ateein. ¹¹Nii sisiinchooru curuaanaate cana asaae

atane jachu cuhane nenea anjerane. Jana rai curuaate Ebereeo ere cuhane Abadoonne. Jana Curieco ere cuhanete, Apolihoonne.

¹²Nitohaneeinte situe nii necairichanaa nunuhe. Nete jaiti lanae coroatajai.

¹³Inae rai toroonfeta totiha nii anjera nesaotanene janate, Cana Coaunera acatiha oro caje nenea rori- *altar* que jenaain nenea jicho caje toni eheeona.

¹⁴Nitohaneein toniinte:

“Nii jenaai anjeraauru ichoharaain nenacaauru jihaneeu. Acaaurute nucue tabai Eofarate auhaniha ichohanohineein neeure,” nae nii eheeona.

¹⁵Nitohaneeinte, nii jenai anjeraauru jianecure, cachaauru nichata neleru sohin jaaoruhane coina. Nitohanei ichacuruhane coina jatoroaain neeuruhane bajaanaa, rai batene, cojoanonaa, naaonjoain que inae tihane jaun. ¹⁶Nii jana aonanaacaunne janate, ecu neeure coroata fasha millonneein cabario choaae cunacaauru soonda-rooru.

¹⁷Nii cabario choaae nelauriana-caauru coaracaunne janate, usi lanaro tocohaneein nenea que bujuatenohinijiacoe acaauru nalarijiaauru. Nichata lauriinte coloe nii acaauru nalarijia que nenea coata, beraurusiojoaain, lanajiojoaain, asofere tocohaneein, naaonjoaain. Jana nii cabariocuru couturite janolari couturi tocorijianihane jana acaauru ujuae caje mitue suraa, usi, asofere, naaonjoain. ¹⁸Nii cabariocuru ujuaae caje cacha cairichae-ranu que mitunaa suraa, usi, asofere, naaonjoaain caaunte nichata saain neleruhin ohacoaure cachaauru.

¹⁹Nitohaneeinte rai nujuaae cuhane, rai nuseei que, naaonjoaain nii nitohanei ichaane jaanu rai nelate sirichure nii

cabariocuru. Nii rai nuseeite acano tocohane. Chaen rai coturi quete cacha cunaitaure. Arajii cachaaurute ohe nii necairichanaa caaun.

²⁰Nete acaauru cautecuru nii necairichanaa caje nichotenacaauru, enanetojoein baaso ichacuruhane jianecurene. Nii jaunte, Moconajaeracuru bajaebajae-curuhane jianecurenihane jaun jerichanejein oro caje nenea ecaantooru, coata-bronce caje nenea ecaanto, coata plata caje nenea ecaanto, ajeri caje nenea ecaanto, chaen enuha caje nenea ecaanto, naaonjoaain bajaebajaeure, ichaohin, nerurujaain, amuhin, ereein, notaain, naaonjoaauruhane que airijiin. ²¹Niheichu sonajaain jaohin, benane neein, nitohanai osa que nesaruhin nenea naineniha cacha natiin namute quicha aina ichaohin niha natiin, baaso osa que nesaruhin, asijiauhin, naaonjoaain ichaauruhane jianecuruhi.

Quiricha laenanohi siichaa anjerane

10 ¹Nii jana coaracaanne janate, dede sacari cataaun, couturi ichoaae iino baijiaain, dede caje fauha uhe-jataain nelate que nelatei leeocho anjera. Enoto tocohaneein jiquihacoha rai merine janate, usi lanaro tocohane rai fero. ²Nitohaneente biji cuhane retutunohineein joaracanojoi quiricha sichaain, cucuana ichoaae rai tija raotono nichajai teein, rai jera najaa biji nichajai te chauratane ichoae. ³Nii anjerate, nesari corajiha mijiaaenein aitoha aainne rijitiin tonijiaain ere. Nii jana, caainsinei araracurute tonihure. ⁴Nii toniha caainsinei ararane baiha, quiricha cuhane laenana jerichaaunne janate:

“Ii suujua cuhane aitiin toniha nii caainsinei ararane jaan rucuecu chunei rai belanaala. Coa quiricha cuhane laenaa,” naain dedeeu toni.

⁵Nii ereeuruha caainsinei araracurune catiaaeriinte, nii cucuana choaae raotono nichajai tija chujuhecaain, chauratane que jera chujuhequera, raotono nichajai biji sijitae.

⁶⁻⁷“Inae nenacaen nerinaain cojoanona. Inae toroonfeta totiha nii anjera necaainsine janate, inae asinojoeinein Cana Coauneraacha sirii que turuhane jaan aicheein, nii aitiin berejetocuruhalu nere bera inoaensihurune rijijieein,” nae, itolere bana ichaohin, dede, chauratane, cucuana, chaen itolereeuu coneraneein nenacaauru, naaonjoaainunri coauneranein nenea Cana Coaunera notaracaae neein aitohane coarateein nii anjera.

⁸Coaiteen nii dedeeu toniin quicha aonai erenaate:

“Chajaain cuhin, nii cucuana aina chauratane choaae chujuhequi anjera caje nii quiricha laojori joracanojoeineiniicha siichai raaorinihu,” nae canu rai.

⁹Niritoha canu raine jaun, cuhin nii quiricha bajaanune janate:

“Nocoo. Quihu. Chujuaae cuhanete irichaje rijitocojoaain ichohantoreein. Nete laen ii suri cuhane elonainein nerotoreein,” nae carai nii anjera. ¹⁰Nii jana nii anjera biji caje nii quiricha raaoriin quihanune janate, canu ujuaae cuhane irichaje rijitocojoaain ichohante. Nete inae quihanune baiha, canu suri cuhane elonainein nerotoe. ¹¹Nii janate:

“Coaiteen, araai laurii cachaauru, lauri lauri jelai tein atane siriin que ichaonacaauru, nere que ereein nenacaauru, itolere curuaanaacuru, naaonjoaainunri que aitiin Cana Coauneraacha beratei beebjeiha cuhinet ne,” naaure canu rai.

Niicha icharatei coaranuuru letoaa coroatajaain Cana Coaunerane

11 ¹Nii baihate, carai jiarana tocohaneein leinjiin bara tein: “Chajaain nimichuhin cuhin

Jerosaleeun nenea Cana Coaunera bajaauruhane jaan coloheri, Cana Coaunera belaihuruhane jaan rori, naonjoainunri cojunacateu. Chaen ecu janiichu, inaojoaaincha Cana Coaunera coroaacea neeureein. ²Cana Coaunera bajaauruhane jaan coloheri rohan nenea airiniha cojunacatiha. Niite teure Jorioniheichuru rai. Acaaurute Cana Coaunera nese cooaichacuru amiharateeureein, jataain cairichanajaain, jena choonca coroata ateineein. ³Canune coroatajai canu ere beeurera letoareeunni, uhin le oaraanca coroata fasha saota choonca janoneein canu ere beeuruhane coina,” naain canu letoaare.

⁴Nii coroatajai Cana Coaunera ere beracurute coroatajai olibo nujan aina coroatajai usi temura neein neeure, cana rai chauratane coauneranein nenea Cana Coaunera acatiha. ⁵Chunocoha chatohanein acaauru tenaa jerera nihanete, acaauru ujuaae caje usi mitaaurureein jitariin acaauru que nejeratenacaauru mocohane nitajeeuruhane coina. Nitohaneinte oorureein nii acaauru rohecaeraauru. ⁶Nii coroatajaihurite nelate que nelatein, cana dede funaa nainecurureein Cana Coaunera ere beebejeeuruhane jana uha elo ne coataa. Chaen techu, ichana neein acau corenaa naainecurureein. Nii rijijieein techu, araai laurii necairichanaa turuanaa nainecurureein caa cana rai chauratane que, acaauru jerecuruhane tocohanein.

⁷Inae acaauru que Cana Coauneraacha beratenojoi benaa naainaauruhane janate, mitureein cana asajai caje leinjiin neecha aansai ataebinae tabai, acaauru sohin acaauru jaohane coina. ⁸Nitohanein acaauru sohin acaauru jaohane janate, Cana Coaunera Calaohi cairichaauruha coroso

quene jaan nese coero cuhane nereein acaauru jaberoco. Jerosaleen nihane saijieein Sodoma, Egipto, naonjoainein acaauruhacha curuaateihu. ⁹Nichata janohin cataan uujue banate acaauru jaberoco coaraa cuurureein araai laurii nenacaauru, coriaae caje unacaauru, lauriu lauriu nichao que ichaohin nere que erein nenacaauru cachaauru, naonjoainuri. Nete, acaauru jaberoco conautecuruhane caohatereein. ¹⁰Nii nainihate jataain rachoojoeureein caa chauratane que nenacaauru cachaauru, ooruha nii coroatajai Cana Coaunera ere beebejeeurerana jaun. Nitohaneinte rachoojoein beseta ichaain ita belaiha cuurureein itolere nijihanai que, jataain acaauru cairichaeranuneein aihuruha nii coroatajai Cana Coaunera ere beebejeeurera rautaaurenihane jana, inae atinanohineeuruhane jaun.

¹¹Nete coaiteen nichata janohin cataan uujue bana acaauru ichtiha Cana Coaunera jaun ichanaain nimichucuruhane coaraain jataain casihure satiin nii acaauru coaraauru cachaauru. ¹²Nii catiaaeriinte, dede mijaanein toniha erena jana, “Chajaauchete ini,” naain toniha nii erenaane aonacure nii coroatajai Cana Coaunera ere beebejeeurera. Niritoha nii erenaane aonaante nii acaauru que nejeratenacaauru notaracae dede sacari aina cuhin dede iniha cuure. ¹³Nii rijieeoritiinte uha carora tabaine jaun comoe nii nese neleru lechooncaniu nenacaauru lorerichurune jana, oorureein caainsi oaraancani cachaauru. Nii jana acaauru caute-ecu nedana-caauru cachaaurute nesoone caun Cana Coaunera coroaecurureein.

¹⁴Nitohaneinte situe nii necairichanaa tabai coroataja. Nete nii baiha coaiteen ureein necairichanaa nichatajanu.

Toroonfeta totiha anjera necaainsinene

¹⁵Nii baiha, toroonfeta totiha nii anjeraauru caainsinene janate, mijiaaaineen dede que toniin:

“Caa chauratanete
Cana Coaunera aina rai Calaohi
Jesocurisito raineen nihane jaun,
acaauruhacha satonoreein tiaain caa
chauruatane Curuanaaneen
neroranereein,”

naaure. ¹⁶Nii jana, nii coroata choonca jenaain rai rori ichoae Cana Coaunera acatiha neen laurujualaaurujuanacaauru ichauhenaaurute neseonraain atane que tiaain nenorocoaain:

¹⁷“Ii, nunuhe caje coauneen satono que tiaan
itolere Coauneraneen-
itolere ichana naineraneen neeine
coroaeaanura Cana Coaunera.
Iite ichaohin itolere janonaa bana
neen
itolere que laraajiin chabana
satonoelanaala
Curuanaaneen neeine
nunuhetei inae.

¹⁸Ii ainata niqiu obaaecure
caa chauruatane que nenacaauru ii
coitucuhichuru.
Nete inae turue acaauru
cairichaaine jaan cojoanonaa.
Inae turuha onacaauru rucuequine
jaan cojoanonaa.
Ii letonocuru- ii ere beebejeen
amuhemuhenaacaauru
profetacurute
coroatajaniha curiquiin;
acaauru ii cachaneen ii jereine
rijjijieen neeuruhane jaun.
Inae ii sacuurera coroatajaniha
curiquiin,

itolere canaanaihuru, ichauhe-
naauru, naonjoaain.
Nitohaneeite
itolere caa chauratane que
nenacaauru itajeraneen nena
itajeriquiin,”

naain Cana Coaunera coasitaature.
¹⁹Nii janate, neyoracae dedeeu Cana Coaunera coroaecuruhane jaan coloheri Teenforone jana ecu inanacaain ne Cana Coaunera rai rauhi curu camela. Nii janate dede caje ococoe jiacanocuru, tonijiaunuri, araracuru, caroracuru, jelajinaa jaberocooru, naonjoainuri.

Leinjiin ene aina leinjiin ataebinae *dragon*

12 ¹Nii janate dede que ecooca leinjiin cana dede cojunacane jana, inanacae leinjiin ene- enoto que conaanojineen que cajioneconaa rijjijieen- rai tijia asaae atene siriin, leinjiin comai lechoonca corootajai arasijie siricha lauhecaain. ²Nii enete canaanai cosuriu nihane jaun janoanaa jereen cuna caaun necairichajeen auhauhaque. ³Nii catiaaeriinte coaiteen ecooca cana dede cojunacane jana inanacae leinjiin ataebinae- *dragon* lanajai tasinojoain- caainsinei couturiin lechoonca jichohin. Satiin nii caainsinei couturi nainetiinte ne rai comai. ⁴Niite rai nuseei que dede nichata neleru caje arasijieuru joae chauratane ichoae. Nii ataebinae- *dragonte* ococoe nii ene rene, nii beree nejanoaneni quiha nejanoaha rijjieoritiiinne coina. ⁵Nii janate, inae quicha cojoaajiineen nejanoae nii ene beree. Aca satiin chauratane que lauri lauri nenacaauru curaanaa nihane coina- coata caje nena otiha que biji achunequiin. Nete inae nejanoa rijjieoritiiin nii beree raain amaure Cana Coaunera aina rai rori acatiha.

⁶Nii jaaunte, neniha cachane jaan cuhin soroe que banihateein Cana Coauneraacha rucujueihu cuhin nii ene, ecu teein beraichateein coroaterate le oaraanca coroata fasha saota choonca janohin Cana Coaunera.

⁷Nii baihate, nii dedeeu ita soore nii tabai ataebinae- *dragon* aina, Miqueli aina rai anjeraauru. ⁸Nitohaneein ita sooruha nii tabai ataebinae ainane janate, acaauru amuritonaa nainesihurene nii ataebinae rai anjeraauru. Nii jaaunte, inae dede que nenea nainecurene nii tabai ataebinae aina rai anjeraauru. ⁹Nitohaneeinte, nii ataebinae- *dragon* tabai jaaore dede caje. Nii ataebinae- *dragonte* inoaenlu caje coauneein nenea acano tabai inoaensi- Moconajaera ne. Acate satiin chauratane tinonoritiin cache coritaeranein ne. Acate, nii rai anjeraauru aina jiniiquin chauratane que jaonojoinecure.

¹⁰Nii janane dedeeu mijiaaenein toniin:

“Inae ichoteratenojoi niha cachane jaan cojoanonaa que turuha. Niicha ichana nainei ichaain itolere curuanaa neein niha Cana Coaunera aina cocoinanacai niha Mesihazine jaan cojoanonaa quete inae turue. Inae Cana Coaunera sacuurera coulurujuera Moconajaera jaaoruha. Acate acaauru coulurujuue, jiichoo, janotiiin, itolere cojoanonaa bana, naonjoaain Cana Coaunera acatiha neein. ¹¹Cana Coaunera coreniha cana nejeranein nenacaaurute cana osa coreniha atinanojoinein nenea Cana Coaunera Calaohi coichana aina, niicha beratei acaauruacha beebejeei, naonjoainuri aina cuaain inae amuritoore. Nitohaneeinte Cana Coaunera ere beebeejeeruhane coreniha coasilanaala ooruhane coina jatoroaain neein aihure.

¹²Rachoojoeuche dedeeu neiniquichene. Jana, chauratane que nenacaauru, cana temurau- cucuana cuhane nenacaauru, naonjoaainunrite jataain cairichaaajoaure, inae ichuunnijia necairichanaa coaraane cojoanonaa que turuhane que nainaane jaun, acaauru rene fauha cuha jataain obajeein Moconajaerane jaun,” naane jana aonajeeun.

¹³Chauratane choaae jaonojoinihane que nainacoriin, nii ene canaanai janoaera cointeein soha cue nii nechu aansai ataebinae. ¹⁴Nii janate, nii ene itaro jaaure tasionjoaain uujuiri tabai itaro tocohaneein, coriaae cuhin nii acano inoaensi caje soroha neniha cachane jaun cuhine coina. Ecu teeinte, nii ene coroateeure nichata jaanacai cataaun reein tiaain. ¹⁵Nii acano inoaensite nujuae caje acau mitaain nucuhe jae, raotojoein nii ene sohin jaohane coina. ¹⁶Nete, nii ene coroatajane chauratane, nujuaae caje acau jaohin nucuhe jaa nii ataebinae tabai-*dragonne* jana lichurujuuaaitiin jacolohitiin. ¹⁷Nii jaaunte, jataain nii ene cotaain coraje nii ataebinae- *dragon*. Nii jaaunte cuhin, nii eneecha foerateeuri aina rai bereecuru, satiin Cana Coaunera ere tonoraain Jesoso cachanein neeruhane beeuruhane que casilanaala nenacaauru, naonjoainuri soha cue nii ataebinae tabai.

Coroatajai ataebinae tabai

13 ¹Nii janane caainsine couturiin, le choonca jichohin, naajoaain cucuana caje mituhin iniha uha leinjiin ataebinae tabaine jana coaraaun. Le jichoore nainein niha comaine janate, Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin couturichuru nainein laenanohinein ne erena. ²Nii ataebinae tabai canuhacha coaraite, leinjiin aain

tocohanein acomari tija tocohane rai tija. Nii jana rai nujuaante, aain tocohanein nena leon ujuaae tocohane. Nii leeocha ataebinae- *dragon*te, nii aain tocohanein nena rai, jataain nelatein nihane jaane maajein rai tein cocoaain, nelaurianaja rorine maajein rai te. ³Nii aain tocohanein nena ataebinae couturi leinjiinte, ohane coina ichanohin tocohanein jataain temuhin cunaitanohi ne. Nete nii rijijiein coichanojonei nerautaa nii necoasajane coaracuruhane jaun, jataain cojoelatiin coaraain, nii janolari tocohanein nena ataebinae tabai esenetaain sacuure, sating chauratane sacuritaain nenacaauru cachauru. ⁴Nii jaunte, nii aain tocohanein nena cocoaain nii leeocha ataebinae- *dragon*ne jaun, acanein neeuruhane coroaecure, “Cha caa leinjiin ataebinae tabai- aain tocohanein nena amuritonaa naine. Nihei chuni amuritonaa nainera,” naain acanein niha nii aain tocohanein nena ataebinae tabaine coroaecure, nii leeocha aina curuaecaain.

⁵Chaen techu, Cana Coanera baijaraanu rijitiin, itolere que netaetoha nocoetiin iriha nii janolari tocohanein nena ataebinae tabaine jerein, jena choonca coroaata atein cocoaain nacainein nihane coina cocoaain nii leeocha ataebinae- *dragon*. ⁶Nitohaneinte, Cana Coanera baijaraanu rijitiin que nejeratein, rai nenaja *santuario* quene maajein erein, dedeu nenacaauru quene maajein nejerate. ⁷Chaen techu nii ichoae tacaain, coaiten nii leeocha ataebinae cocoaain nii *dragon*. Cana Coanera cachanein nenacaauru que nejeratein, acaauru amuritohane reentiaain sonaana que nihane jerein, lauri lauri nichao que ichahin, lauri lauri nere

que erein, lauri lauri natane que ichahin, naaonjoainuri curuaanaanein nihane coina cocoaain. ⁸Nii janolari tocohanein nena ataebinae coroaeraaurute, sating caa chauratane que ichoteratenojone lanaala nacaauru cachauru neeure. Coatiha laenanohi- nihei acaauru curuaa nii necoaanaalu chauratanene caje coaanein nichotee- neuri curuaacuru siring nena quiricha cuhane. Nii quirichate cana coreniha sohin jaonjoin Carenero Narejen rai nichoteeneuri curuaa cocoiricha ne.

⁹Chunocoha aonana naineraauru aonacurumiin:

¹⁰Caresero cuhane neeuruhane coina nenacaaurute, caresero cuhane amanojonecureein.

Jana sabere que sohin jaonjonecure- ruhane coina neeninurute sabere que sohin joeracureein.

Caute coararein esinae rauhijiriin itolere que laraajiin, niicha esenetai esenetaauruha Cana Coanera cachanein nenacaaurune.

¹¹Nii baihane, atane caje iniha cuha leinjiin ataebinae tabaine jana coaraaun. Nii jana rai jichote carenero narejen jicho tocohanein coroaatae. Nete nii leinjiin ataebinae- *dragon* tabai rijitiin ere. ¹²Acate nii jauriaanejein nena ataebinae tabai rijijiein jataain cocoaanohinein ne, nii jauriaanejein nena acatiha nein. Nii jaunte, nii jauriaanejein nena ataebinae tabai- temuhin cunaitanohin couturii- coroaecuruha sating caa chauratane que nenacaauru cachaurune coinane maajein ichae. ¹³Chaen techu, sating cachauru notaracae itolere cojoelana- cojai ichaain, dede caje atane choae usine maajein nalutiae. ¹⁴Nii jauriaane- jein nena ataebinae tabai notaracae

cojoaelanaacojoai ichaane aina cuaainte, caa chauratane que nenacaauru cachaauru coritaain-acaauru que nii sabere que temuhin cunaitanohin niha natiin ichaohin nenea ataebinae tocohaneein ecaanto jaerate. ¹⁵Nii ataebinae tocohaneein niicha ichacuri ecaanto rai ichaonaa teeinte erelate nii ataebinae tabai coroaataja. Nii jaunte, satiin corojelanaala nenacaauru cachaauru sohin joerate nii ecaanto acaauruhacha ichai. ¹⁶Nii choae tacaain techu, satiin canaanaihuru, ichauhenaauru, coriquihonacaauru, cairichaihuru, letononeein nenacaauru, letononela-naala nenacaauru, naaonjoainuri, biji raotono nichajai que, acaauru auri que, naaonjoaaine maajeein rai cachaneein neeuruhane coujunacanein acaauru coujunacaterate. ¹⁷Nitohanihane jana coaracaaunne janate, chuni nii ataebinae curuaa aina rai coujunaca sirilanaala nenea, nii chaelai coreteein, chaelai que necoreteein, naaonjoana nainecurene.

¹⁸Caute laen coaarareein itolere coitucuurera. Coitucuerate, nii ataebinae coujunaca janijiin coitucureein. Nii ataebinae coujunacate, catcha coujunaca rijijieein ne. Acate, saota fasha saota choonca saotaneineein ne.

Nenatecuruha le fasha jena choonca jena oaraancai cachaaurune

14 ¹Nii baiha, Sioon bichatane ucuuno ichoae chujuhechoha Cana Coaunera rai Carenero Narejeene jana coaracaaunne janate, ecu rai nauri que Carenero Narejeen- atinanohineein nenaalu curuaa aina rai Inaca curuaa siriin ecu aina neeure le fasha jena choonca jena oaraancaain cachaauru.

²Nii janane, caraturi caje naluha acaune rijitiin, toniha ararane rijitiin,

naaonjoaain jataain mijiaaaineein toniha dedeeune jana aonaun. Aonacaaunne janate, arajii quitara rijijieein nenea arafa toteeuruha arajiiin cachaaurune rijitiin netonijiae. ³Nitohaneein netonijiaainte ena nenea nenatena que nenatecure, nii rori caohacha ichoae nenea, chaen nii catcha tocorijianein jenaain nenacaauru, chaen nii ichauhe-naauru, naaonjoainuri acatiha neein. Nihei nii chuni, nii nenatena que nenatena nainera. Acaihaniji caa atane caje le fasha jena chonca jena oaraancaain ichoteratenojieein nenacaauruhachate, nenatena naine nii nenatena que. ⁴Acaaurute, chabana suujua corelanaala niheichu nii chuni acaauru suujua corera tonoraelanaala neein-cunaa jerihane jaaun cuha nii Carenero Narejeene jiniichaain amuhemujeein neeurure. Niichurute, satiin cachaneein neinichaachene caje ichoaichaniha ichoteratenojieein nii Carenero Narejeen aina Cana Coaunera belaiha tenojieein neeure. ⁵Acaaurute, nii chariji bana casaje ujuaihonelanaalanniheichu baasoneein ereein, naaonjoaain neeurene.

Nichatajai Cana Coaunera letono anjera benojoin

⁶Nii janane dede catai jelon jiaauluhin situha uha leinjiin anjera, nii chariji bana satonoelanaala nenea beratenojoin erenaa biha uha, lauri lauri natane siriin nenacaauru, lauri lauri nichao que ichaonacaauru, lauri lauri nere que ereein nenacaauru, lauri lauri nenaja que nenacaauru, naaonjoainuri raine jana coaraaun. ⁷Nitohaneein jiaauluhin situhinte:

“Baaso ichara casetecaera niha Cana Coaunerane coitucuhin Cana Coaunera coroaecuche. Inae caohacha ichaeneechene, baaso ichaquichene coitucuhane

jaa cojoanonaa que inae turuha. Cana rai dede, chauratane, cucuana, atane suujua caje nalunaa acau, naaonjoainuri coauneraneein nenea Cana Coaunera coroaecuche,” nae tonijiaain ehequiin.

⁸Nii baihate coaiteen caajie uhe rai coroataja- leeocha anjera. Nitohaneein uhinte: “Inae nitajeeuruha Babilonia cocoaichacuru, nechu joaereein jataain baasoneein ichaoha cachane coina ichao ajaelaera que satii chauratane lauri laurii ichaonacaauru cachaauru ichao ajaelae ajaelajeein nerejetilu,” nae nii anjera coroataja.

⁹Nii baihate coaiteen caajie uhe rai nichataja leeocha anjera. Acate: “Chunocoha nii ataebinae tabai coroajeein nii tocohanein nenea ecaantone maajeein coroajeein, rai nauri, biji, naaonjoain que cojunaca sirichate, ¹⁰obajeein nitohanai icharaauru caseteco coaracuruhane coina acaauru que banihatein Cana Coauneraacha rucujei bino que cocohin, asojoere tocohanein moconaa usi tabai jana mocoorureein, Cana Coaunera rai anjeraauru, rai Carenero Narejeen, naaonjoainuri acatiha netiin. ¹¹Nii chariji bana satonoelanaalate itolere janonaa bana mocooha cuurureein, janotiin, jiichoo, naaonjoaain nii ataebinae coroajeein, nii tocohanein nenea ecaantone maajeein coroajeein, rai curuaa cojunacane maajeein sirichaauru,” nae ehequiin nii anjeraauru nichataja.

¹²Enate laen itolere que laraajii neuruha Cana Coaunera cachanein nenacaauru, nere tonoraain itolere bana jianelanaala jeriha Jesusone rijijieein ichaauruhane necoharareein.

¹³Nii jana aonacaaunne janate: “Aonaain laenau: Nerausiaecate cuurureein ena caje coauneein nunuhe-teen Cana Coaunera esenetaain

ooruhane que tiaaajoaain nere tonoraain ichaonacaauru,” naain toniha dedeeune jana:

“Aihachuhisicha. Acaaurute nebeta-caaurureein namihaneon caje. Canune acaauru que acaauru amihaneon coaratereunni,” naain tonorae Cana Coaunera Suujue.

Caa chauratane que nenacaauru taojiaera

¹⁴Nii jana coaracaunne janate, dede sacari jana laujuae leinjiin cacha tocohanein nenea- coturi que oro caje ichanohin comai siriin- sabere ajihanti que biji achunequiin. ¹⁵Nii janate Teenforo asajai caje mitatiin: “Chajaain nii taojiaaine jaanu que iicha amai que- nii iicha raaeninuru taojiaain ranajaau, inae cataa caa iicha raaeninuru- caa chauratane que nenea- inae rai cojoanonaa que turuhane jaun,” naain eheque nii leeocha anjera, dede sacari jana lajuuai rai. ¹⁶Nii jaunte, nii niicha amai sabere que niicha raaeninuru taojiaain, caa chauratane caje ranajae nii dede sacari jana lajuuai.

¹⁷Nii baihate coaiteen dedeeu nenea Teenforo caje mitue leeocha anjera- acaantonai sabere ajinai que biji achunequiin. ¹⁸Nii janate Cana Coaunera belaihuruhane jaa rori caje mitatiin: “Chajaain nii ii sabere que nii chauratane que nenea oba inaa saau. Inae cataa nii oba inaacuru,” naain ehequiin nii sabere que biji achunequiin nenea cotijiae, nii leeocha anjera- usi curuaanaa.

¹⁹Nii jaunte, sabere que nii chauratane que nenea oba taain, raain, rucuhane jaa cuhane te, ecu teein oba baca rocohane coina. Nii oba tainate inae caseteco tabai letoaa Cana Coaunerane beraneein ainaa ne. ²⁰Nitohanein nii rucuhacuruhane jaan cuhane rucujeein, nese udaa nii oba baca rocooruhane

janate, ichananeein mituhin nichata fasha oaraanca metoroneein jelaai jojoe cabario ujuaae ucuunejeein ucuacaain.

Caaunsine anjeraauru- caainsii laurinei itolere necairichanaa satono uhaaurera

15 ¹Nii jana dede coaracaauinne janate que ococoe jataain cojoe-lanaacojoai- coaara caina ecotenojoin tasionjoaain. Nii janate, ecu neure caainsiineein anjeraauru, itolere necairichanaa que cacha cairichaeranu uhaain. Nii quete, jataain nobaaeneein niicha coacui satonote Cana Coaunera.

²Nii jana cucuana baca coaracaauinne janate, usi que jasisii tocohaneein ajarotiin ne. Nii cucuana baca tocohaneein ajarotiin nena auhanihate, acaauru rai Cana Coauneraacha tei quitara rijijieein nena arafa sijjariin neure arajiin cachaauru, nii atabinae tabai, chaen nii tocohaneein nena ecaanto, chaen nii coujunaca aina curuaa, naaonjoainuri amuritoorerauru cachaauru. ³Acaaurute, Cana Coaunera ere bera inoansi Moisesa nenate que nenatecure. Chaen Cana Coaunera rai Carenero Narejeen naaonjoainuri nenate que nenateinte:

“Jataainte, cojoelanaacojoaain janiinacajelanaala itolere que laraajiin, esinae rauhijiriin aito hine rijijieein caohacha ichaaicha Cana Coaunera.

Iite, satiin lauri lauri rai natane que ichaonacaauru cachaauru curuaanaa Reyneein neeicha.

⁴Nihei nii chuni ii que suujua acatelanaala naineijeita Curuaanaa. Neiheichu nii chuni ii corojelanaala nainejei.

Nii jaunte, leinjiin iicha saantoneein neeine jaun, satiin lauri lauri rai

natane que ichaonacaauru cachaauru ii coroaecurureein, itolere baaso, caohacha, naaonjoain ichaain coarateeine jaaura,”

naain nenatecure.

⁵Nii baiha nojoracaa dedene jana coaracaauinne janate, ecu niha acaauru aina niicha ichaneni ichaane caina Cana Coauneraacha icharatei Teenforone jana, ecu ne Cana Coauneraacha turunajaanu jeelai *santuario*. ⁶Nii Cana Coaunera turunajaanu jeelai cajete mituure caainsiineein anjeraauru, itolere caainsii laurini que cacha cairichaeranu amaain cunacaauru. Cajione somaratiin jiquihaqui que cajionecohin, jaleri cataaun oojoaain oro caje ichanohin siintoroon que siintorooncohin.

⁷Nii cacha tocorijianein ichaohin jenaain nenacaauru caje leinjiinte, nii caainsiinein nenacaauru anjeraauru rai, oro caje ichanohin cocoorunajaan curu nainocojoaain casetecocuru que banijiaain nena- nii chariji bana satonoelanaala nena Cana Coaunera caje unaa te le anjeraauru nainetiin. ⁸Nitohaneinte, itolere que laraajiin necaohacha que necaohachaane coaratiha Cana Coauneraane jaansuruaa caaun nocojoe nii Cana Coaunera turunajaan- *santuario*. Nii jaunte, nii chuni ecu turunaa nainene, nii caainsii laurinei que cacha cairichae-ranu jitariin berotecuruha nii amaaurerauru caainsiini anjeraaurune reen tiaain.

Casetecocuruhacha coheni curu muruaae

16 ¹Nii janane nii Cana Coaunera turunaja *santuario* tonii: “Chajaain nii casetecocuru que baniha-teen Cana Coauneraacha tei caainsii

curuneein nena- muruaae cuhane nena chorocuche chauratane ichoae,” naa tonijiaain nii caainsiini anjeraauru rai erenaane jana aonaaun. ²Nii janate, nii curu muruaae cuhane nena necairichanaa tera choroha leinjiin anjera chauratane ichoane jana, ataebinae cojunaca siriin nii tocohaneein nena ecaantone maajeein corojeein nenacaauru cachaauru jaberoco que cunaain mitue abero jataain tasionjoaain.

³Nii janate, cucuana cuhane leeocho curu muruaae cuhane nena necairichanaa tera choroha nii anjera coroatajane jana, ichana nejesinaneein nerotoe cucuana baca esinaeaca, sonajaain jaoha cachane aihane tocohaneeine jaun satiin oore nii cucuana cuhane ichaohin nenacaauru.

⁴Nitohaneente, nucuhe cuhane, atane jachu caje acau nalunajaaunru cuhane, naonjoaain nii necairichanaa tera choroha nii curu muruaae caje anjeraauru nichatajane jana, ichana nejesinaneein nerotocure nii nucuhe bacaauru esinaeacaauru. ⁵Nii catiariin aonacaunne janate:

“Iite, esinae rauhijiriin nitohaneein caohacha aina baaso icharaauru coaraain casetecaraneein neei.

Iite Cana Coauneraneein acaihanejei Saantoneein inoanlu caje coauneein neei.

Chaen techu, nii chariji bana satonoelanaala neriquiin.

⁶Acaaurute ii cachaauru sohin jaohin ii ere beebejeraneein nena *profetacurune* maajeein sohin jaorelu.

Nii jaunte, nii niicha sohin niicha jaaorilu coichana que cocooruhane coina

acaauru cairichaa ichaai, baasoneein ichaauruhane jaun. Nitohaneein terate latecure,”

nae nii nucuhe bacaauru esinaeaca asaecane coina que banijiaain nena Cana Coaunera rai anjera.

⁷Nii janate, Cana Coaunera rai jujuai mocooruhane jaan rori rohan toniin: “Aichuhisi laesinaera, itolere ichana naineraneein neeine jaunra Cana Coaunera, esinae rauhijiriin nii baaso ichaelanaala nenacaauru casetecaelanaala, baaso icharaneein nenacaauru casetecaraneein neeine jaunra,” naane jana aonaaun.

⁸Nii janate, nii niicha amai muruaae conera chohitoha enoto ichoae nii anjeraauru nejenane jana, nii aina cuaain niicha ichana naine ichaain cachaauru mocoe najaano que nii enoto cono. ⁹Nii jaunte, jataain banejelanaala mocoore. Nete nitohaneein mainajeein mocooruha natiin, Cana Coaunera coroaena coacuelanaala baijiaraanu rijitiinchuru jataain baasoneein que ereure, nii itolere cunaiharu amurijiriin niicha ichana nainei icharaneein niha Cana Coaunerane saiijeein.

¹⁰Nii jana, nii niicha amai muruaae conera chohitoha nii ataebinae nelauriannajan rori ichoae nii anjeraauru nesaoquine janate, jataain caohacha nocohenaneein nedae rai cojoanonaa. Nii jaunte, nii mocooruhane curiha cuna caun lele calaure cachaauru. ¹¹Nete nitohaneeuruha natiin, nii baaso ichacuruhane jianelanaala, nii acaauru abero aina acaauru moco curihuruha natiin, Cana Coaunera que nejerateein baijiaraanu rijitiin ereure.

¹²Nii jana, nucuhe Eofarate cuhane nii niicha amai muruaae conera chohitoha anjera nesaotane janate, jera jaonaa nainecuruha enoto mitu nichajai caje unacaauru *reychurune* coina jacoroe nii nucuhe baca.

¹³Nii janane, nii ataebinae tabai-*dragon* ujuae caje, chaen nii necha

aansai ataebinae tabai caje, chaen nii *profeta* niha nocoeti, naaonjoainuri ujuae caje mituha dari tocorijianein nichatajaain nechu coitucuchuhi suujuene jana coaraaun. ¹⁴Acaaurute nii nichatajai coitucuchuhi suujuenein itolere cojoelanaacojoai ichaain, satiin chauratane sacuritaain rai cachanein nenacaauru *reychuru* taojiaain sonaana que niha uurureein, inae itolere ichana nainera Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhane bana.

¹⁵“Aonacuche, nii nainajeneiechene janane aiha leinjiin asijiautone rijijieein inara rene luhecotariin neeoritoreeuni. Jataainte nerausiaeca cureein caohachaain nainaa in letona jatoraa in cajione ruhecaain canu cohara, nabana machoharohane, nii machoharohane que cojeein cacha cataaun nihane coataa,” nae Cana Coaunera.

¹⁶Nitohaneente, nii nere cuhane Armajedoonnein Ebereocuruhacha curuaatei ita taojiaaure- nii satiin chauratane sacuritaain nenacaauru *reychuru*.

¹⁷Nii janate, joaereein nii curu muruae cuhane nenea cabuhitoha nii anjera caainsiinene jana: “Inae jatoroaa,” naain tonijiaain toni erenaa dedeeu nenea Cana Coaunera turunaja *santuario*- nii nelaurianaja rorihu toniin.

¹⁸Nii janate, jataain mijiaaenein niha jiaacane jana, jataain mijiaaenein toni erenaa arara aina. Nii janate jataain mijiaaenein luhecotariin uha carorane jana, jataain mijiaaenein nerurujuae atane, niha caa chauratane que cachaaurune jaan caje coaunein niha leeocho caroracurune amurijiriin jataain mijiaaenein uhane jaun. ¹⁹Nii janate, mijiaaenein uha carorane jana nichata turiin nefaruhe Babilonia nese tabai. Nii jana nefaaruusiha satiin chauratane

sacuritaain nenacaauru neseeurune janate, nii Babilonia nese tabai coacue Cana Coaunera, nii nobaaenein casetecocuru cocoaane coina niicha rucujuei bino elonai que acaauru cocoaane coina. ²⁰Nii jana satiin obenecuru, ichatane ucuunooru, naaonjoainurite nefaruusiin nitajihane jana, ²¹dede caje cachaauru ichoae naluhacoae ajeri jaberoco rijijieein nenea- jelajinaa jaberoco jeenachoonca quiro amurijiriin anajiin. Nii jaunte, acaauru ichoae nichoroha dede caje uhin nii ajeri jaberoco rijijieein nenea- jelajinaa jaberocone jaun, jataain necairichanaa tabai caseteco nihane jaun, Cana Coaunera que nejerateein baijiaraanu rijitiin ereeure cachaauru.

Jataain ene cojoaeloroheri esinenein nenea casetecauruhane

17 ¹Nii caainsii laurinei cacha cairichaeranu curu muruaae amaaurera caainsiini anjeraauru caje leinjiinte: “Chajaaune, naaonjoain casetecanohinerichaain taa cucuana baca ichoae lauhequi ene cojoaelo-rohene coarate ii que. ²Caa chauratane curuanaa *reychurute*, taa ene cojoaelo-roheri aina ichaojeraquuin neeure. Chabana nitohanai ichaain ichaonaa naineniha cachane saijieein, rai nichao baaso aina cuaain satiin chauratane que nenacaauru ichao aasajeein osa que sarunajaelu,” nae canu rai nii anjera.

³Nii baihate, Cana Coaunera Suuju coaratenoojoo coaracaanne jana, cacha areroo canu amae nii anjera. Nii janate, ecu niha leinjiin ataebinae tasionjoaain lanajaaanne jana, nichoae laujuae leinjiin ene. Nii ataebinae tabaite, Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin jaberoco sacuritaain laenanohineein rai curuaa siriin, caainsiine couturiin lechooncae rai

jicho. ⁴Nii jana nii ene cajionete, lanajaain jichohajiojoai que jasisiin, oro caje ichanohin que corujuelequiin, jataain coretiin nenea ajeri jaberoco que urerianohinein, jiquihaquiin nenea perla, naaonjoainuri que urerianohine rai cajione. Oro caje ichanohin acau cooruhane jaa curu muruaae que biji achunecohin, nainecojoaain rautaaain coanacaaajoaelanaala nenea siri, nechua jataain leinjiin calani dadana-caaajoaelanaala nenea amae nechua joanreein cachaauru que ichaojera-quiin neosateein nihane jaun.

⁵Nitohaneente: “Babilonia nese tabai, ene cojoaeloroherihuru nebanein satiin chauratane sacutaain itolere cachaa-ruhacha rautaaai icharaneein nenea,” naain laenanohinein curuaa siri nauri que, chabana coaraa nitohanaine que airijiin.

⁶Nii baihane nainaaun, Cana Coanera cachanein rai nere beebeje-ranein neeuruhane coreniha, chaen Jesocurisito beebejeuuruhane coreniha ateinanohinein nenacaurulu, naaonjoainuri coichana caaun ajiha nii ene cojoaeloroherine que. Nii jaunne coarihanune rijijieein jataain cojoelatoon.

⁷Nii jaunte canu rai: “Chanuna jataain cojoelatohi. Tane ichei caa ene ichao coitucueraelanaala nenea aina nii caainsiinei couturiin lechoonca jichohin- nii amaera ataebinae tabai, naaonjoainuri beete coitucuhi. ⁸Inoaen-lute niqui ichoaelu nii iicha coarai necha aansai ataebinae tabai, nete inae nitaje. Nii jaunte, caohacha nitajeeriin nitajesihane ajiniha, nii chariji bana satonoelanaala nenea atane jachu caje inicheein. Nii necoaanaa cana rai chauratanene jaa caje coaaunein Cana Coanera coitucuurera curuaacuru siricha quiricha cuhane laenanohinein

curuaa sirilanaala caa chauratane que nenacaauru cachaaurute, nii necha aansai ataebinae tabai cojoelatiin coaraa cuurureein, inoaenlu ichaohalu natiin inae nitajihane jaun. Nete inae nacoaaunein ichaoorein.

⁹Caute laen esinae rauhijiriin coaara-rein niicha coitucui coitucuhin biha coitucuerane. Nii caainsiinei couturiite, caainsiinei ichatane ucuuno nii lauhaca ene cojoaeloroherine jaan beranein aihane. Chaen nii caainsiinei couturi-churute nii caainsiinei *reychuru* beranein ainaa ne. ¹⁰Nii saouqui *reychurute* inae chaque nelateein nedaurene. Leinjiinchate jaiti itolere curuaanaanein ne. Nii jana leechate jaiti turuene. Nii acauru caaijie nedanaa turuhene inae turuhane bana coatiha carajaain nerinaain. ¹¹Nii inoaenlu ichaonaa necha aansai ataebinaete, acauru curuaanaa *reyn*eein acauru fosaneinein nelu. Nete inae nitaje. Nii choae tacaain techu, nii caainsiinein nenacaauru caje nenea nelu. Nitohaneente, jataain caohachanainejeein raajenihane itajeranu ichajeein sacue.

¹²Nii lechooncaain jicho iicha coaraite, lechooncai *reychuru* neein jaiti curuaanaanein cocoainanohi nelanaala nenacaauru ne. Nete inae carajaelanaala, nii necha aansai ataebinae jiniichaain aihuruha *reychurune* rijijieein cocoainanohi neeurureein.

¹³Nii lechooncai *reychurute*, ita suujua rijitoojein niicha ichana nainei ichaa nii necha aansai ataebinae tabaine coina cocoainaa cuurureein. ¹⁴Nitohaneente, nii Carenero Narejeen aina ita soha cuurureein. Nete acauru amuritoa cureein nii Carenero Narejeen. Nii suujua rijijieein janijiin Cana Coanera ranoojoinurilu rai cachanein nenacaauru aina, satiin

curuaanaacuru curuaanaa neein, satiin *reychuru* rai *Reyneen* niha nii *Carenero Narejeenne* jaun,” nae carai nii anjera.

¹⁵Chaen techu canu rai: “Nii lauhaca nii ene cojoaelorohetine jaan- iicha coarai acaute, nenaanaja, cachaauru, nere que ereein nenacaauru, natane que ichaohin nenacaauru, naaonjoainuri beraneen ainaa ne. ¹⁶Jana nii necha aansai ataebinae tabai jicho lechooncaain iicha coaracurite, nii ene cojoaeloroheri que nejeratein, machorocoain que jaolecogin, rai jaberoco quiin usihanau mocoourichaaaine jaan beraneen ainaa ne. ¹⁷Cana Coaunerate, acauru suujua jichochoe, aca jerihane rijijieein niicha jerei ichaain, jiniiquiin ita suujua rijitojoein, nii *reyneen* cocoinanohineein neeuruhane jaan teeuruha nii necha aansai ataebinae raine coina. Nitohanein jeriha Cana Coaunerate que tihane jaan que tiaajeein. ¹⁸Nii ene iicha coaraita, itolere amurijiriin nena Babilonia nese que satiin chauratane sacuritaain nenacaauru *reychuru* amuritoeranein nena beraneen ainaa ne,” nae carai nii anjera.

Nitajiha Babilonia nesene

18 ¹Nii baihane niicha ichana nainei ichaane coina cocoinanohineein, rai necaohacha que necaohachaaain dede caje fauhin chauratane jiliitoha rai cono necaohacha que leeocha anjerane jana coaraaun. ²Nii janate tonijiaain:

“Inae nitajiha itolere amurijiriin nena Babilonia nese tabai. Inae moconajaera nenajaneente, itolere lauri lauri coitucuchuhi que suujuequiin, chaen rautaaain coaanacaaajoae lanaala nena itolere ataebinae

coitucuchuhi, tajaacuru coitucuchuhichuru, naaonjoainuri ucuhaneein inae nerotoe.

³Nitohanihane jaunte, chabana nitohanai ichaain ichaonaa nainenihane cachane saijieein, rai nichao baaso aina cuaain, satiin chauratane que nenacaauru cachaauru ichao aasajeein osa que sarunajaelu. Chaen techu, que ichao jeraquin nerejetocure satiin chauratane que nenacaauru curuaanaacuru. Chaen techu, satiin caa chauratane que necoretenacaauru coriquihocure, nechu jataain joareein baaso ichacuruhane jaanuhacha que necoreteein,”

nae carai nii anjera.

⁴Nii janate, nacoaaunein dedeeu tonii.

“Chajaain nii nese caje amuuche inara canu cachanequichene. Nabana nii osaaonacaauru aina neeichene acauru osa leruhiche acauru ainane, necairichaaiche nii necairichauruhane jaan quene coataa.

⁵Dede quete turuhelalajeein laujuae jataain acauru osa tabai. Nii jana Cana Coaunerate, nii baaso chacuruhane coitucuhin chabana baitenereein.

⁶Leeochaauru cairichane amurijiriin, coroata saain jeelai amuritoheriin nii niicha coheni jataain coaerai jasiiteein que cairichaa.

⁷Jataain necairichanaa tabai que cairichaa,

leeochaauru cairichaane amuritohe-
riin.

Nechu jataain joareein nocohasitaa
nocoetohane jaunte,
rai suujua cuhane:

‘Caune aiha curuaanaane rijjijeein
raotojoein neeun.

Coatiha aiha autanane rijjijeein
necairichanaa coarinaauni,’
naain necohasitae.

⁸Nii jaunte,

le jiichonijin cuhane nichoa
nalureein itolere necairichanaa,
onaa, mijitena, nererojoecana,
naonjoainuri.

Chaen techu

usihanau moconojoiniha cureein.

Jataain itolere que laraajiin niicha
ichana nainei ichaain

cha rucuharaniha nii caseteaera-
neen nenea Cana Coaunerane
jaun,”

naa erenaane jana aonaun.

⁹Inae moco caaun suruaa tabai niha
nii nesene coaracuruhanete, jataain
inaderaain chanaa cuurureein caa
chauratane que nenacaauru curuaanaa-
curu, nechu joanreein nichao aasajeein
nii nese aina ichaojeraconacaauru, nii
baaso ichacuruhane que netojoejein.

¹⁰Nii jaunte, inae caseteconihane
coaracuruhane coasiha rohan nichuun-
tanaa nainelanaala caje coriae netiin:

“Jataainte cairichaaajoaai itolere
que laraajiin niha
nocoetohi natiin Babilonia nese
tabai, coatejeneeine
jana luhecotariin ii rene turuha
casetecone jaun,”

naaurureein coarajeein.

¹¹Satiin chauratane sacuritaain ecu
necoretenacaauru techu, nii nese

coinaderaain chanaa cuurureein. Inae
nenerihani nii coroatajajelanaala
acaauruhacha sirii rucuhale coreterane
jaun. ¹²Nii itolere, oro, plata neein
curujaaain nenea coata coreti, ajeri
jataain caohatiin coreti, jataain cajione
caohacha, cajione lanaajionjoai, cajione
lanajai, itolere araai laurii enuha jujuhi
caje nenea, ebucu caje ichanohichuru
rucuheleuru, enuha jataain coretiin
nenea, coata lanajai boronce, leeocho
lauri coata, ajeri jaberoco jataain
nojoein nenea, ¹³arajiin jujuaain nenea
canera, sacari jujuaain nenea, miraa
chaen leeochoauru jujuaain nenacaauru,
perfume, bino, erene, arina caohacha,
tirico, atane choae terei anajiin
icharaauru, carenero, cabario, cabario
que tararaeraain nenacaauru, chaen
cachaauru letononeein nenacaauru,
naonjoainuri que necoreteeuruha, nii
Babilonia cocoaichacuru raine jaun,
jataain coinaderaaure. ¹⁴Nii janate
jataain inaderaain:

“Inae nihei iicha rautati rucuhale
coreti satiin iicha sirii.

Inae chabana nihei jerichanejein
sirii neeine,”

naaurureein nii neseu necoretena-
caauru.

¹⁵Nii neseu necoretenacaaurute jataain
coriquihotiin neeure. Inae caseteco
coaraane janate, caje coriae neein coinade-
raain chanaain coarajeeurureein jataain
coasina caaun. Chaen techu jataain coisiin:

¹⁶“Jataainte cairichaaajoaai, itolere
nese amurijiriin tabaain nenea.
Cajione caohacha que necoreteein,
lanajaain jichohajiojoai que
necoreteein oro,
chaen jataain coretiin nenea ajeri
jaberoco, perla, naonjoainuri

que urerihanohin cajione que
necoreetiha leinjiin enene tocoha-
neei niqui.

¹⁷ Nete luhecotariin coacueneeine
jana, inae nitaje nii itolere iicha
sirichuri,”

naaurureein.

Satiin bote cuhane curuaanaaneein
nenacaauru curuaanaacuru cafitaan-
curu- cucuana cuhane amuhemuhena-
caauru, chaen marinerooru, satiin
cucuana cuhane nichao que ichahin
raotojeein amuhemuhenaacauru,
naonjoainurite coriae netiin
coarajeeure. ¹⁸Inae moco caaun suruaa
niha, nii nesene coaraainte: “Coatiha
catohaneein jataain leochaauru
amurijiriin jataain caohatiin nenea nese
caa catohaneein nedaai,” naure
tonijiaain.

¹⁹Chaen techu, coinaderaain
chanaain, couturi ichoae atane bujuinaa
chorohin:

“Jataainte cairichaaajoae taa nese
itolere amurijiriin nenea, naain
chanaaurureein,
satiin nii cucuana cuhane bote sirii
amunacaauru,
nii nese aina cuaain coriquihona-
neein nedanacaauru.

²⁰ Nii nese cairichaa Cana Coaunerane
coroaacuche
dedeeu Cana Coaunera cachaneein
janijiin niicha cotihanohineein
nenacaauru,
chaen afosotooru, *profetacuru*,
naonjoainuri. Acaauru casete-
caane ucuatohate, inara rai
caohacha ichae Cana Coaunera,”

²¹Nii jaunte, nii itolere que nelateein,
niicha ichana nainera neein nenea

anjera, nii leinjiin ajeri jaberoco
seeonjoan- cha tutuuruhane jaa
tocohaneein nenea baihataain cucuana
cuhane sihetiitin:

“Catohaneainte,
itolere amurijiriin nelaetiin niha
nocoetohinatiin,
inae chaque nelatelanaala neei
Babilonia nese. Inae chaelon
nihei nacoaauneein jerichane-
jeein neeine jana ichoharaau-
ruhane.

²² Inae chaelai janonaa bana nihei
nacoaauneein ii que aohanraa,
nenateein quitara rijijieein nenea
toteein, aunone maajeein toteein,
coreneta tocohaneein nenea
toroonfeta, naonjoainuri toteeu-
ruhane.

Inae nerinaain ii que amihaneeni.
Niheichu aohanrarinaain tonijiai-
niha natiin ichaain cha tutuera.

²³ Chaen chu
chaelai janonaa bana nihei, ii que
niha conone jana,
ii que aohanraa tonijiai ichaain
nisirihateeuruhane jaa besetane.
Coatiha
inae chaque nelateein neeuruhi
ichei rucuhele que necoreteein
nenacaauru,
satiin chauratane que nenacaauru
amurijiriin itolere que nelaetoha
nocoetiin neeuruhalu natiin.
Chaen techu,
benanenihua nocoetohine que,
satiin lauri lauri nenacaauru
cachaauru coritaain nerejetohi,”

nae nii anjera.

²⁴Nii nese quete erunojoi ne niicha
sohin niicha jaaorilu *profetacuru*
coichana, chaen nii janijiin Cana
Coauneraacha ranjoinurilu rai

cachaauru, chaen satiin caa chauratane que sohin niicha jaorilu coichana, naaonjoainuri.

19 ¹Nii baiha jataain arajiin dedeeu tonijiaain ereeuruha cachaaaurune jana aonacaaunne janate:

“Cana ichoteraneein nenea cana Curuaanaa coroaecuche. Nii itolere ichana naineein, rai necaohacha que necaohachaain, naaonjoaain nihane jaunte cana ichoteraneein Cana Coaunera-neein ne.

² Acate

esinae rauhijiriin baaso icharaauru coaraain casetecaeraneein ne. Nitohanihane jaunte, rai jaberoco aina cuaain satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cachaauru saruhin niha osa quene jaun, nii ene cojoaeloroheri rijijieein nenea casetecae. Cana Coaunerate rai cachaneein nenacaauru atainaain nihilune core coarate que,”

naaure.

³Nii baihate nacoaauneein:

“Cana ichoteraneein nenea cana Curuaanaa coroaecuche. Nii chariji bana jianelanaalate ecuun niha cureein nii ene cojoaeloroheri rijijieein nenea-Babilonia nese moco cousuruca,”

naaure dedeeu tonii.

⁴Nii janate, curuaanaa nihane jaan rori- *trono* ichoae lauhaca Cana Coaunerane jana, nacatiha neseeon-riaain: “Cana ichoteraneein nenea cana

Curuaanaa coroaecuche. Nitohane-miin,” naain Cana Coaunera coroaecure, nii coroata choonca jenaain nenacaauru ichaughenaauru, chaen nii jenaain cacha tocorijianein ichaohin nenacaauru naaonjoainuri. ⁵Nii janate, nii curuaanaa nihane jaan rori- caje toniin:

“Satiin inara canaanainuru, ichaughenaauru, naaonjoaineichene Cana Coaunera coroaecuche, nelateein acaneein nihane que casiichene coarateein neinequichene,”

naain toniha erenaane jana aohanrae.

Rai cachaneein nenacaauru aina beseta ichaa Carenero Narejeene jaan cojoanona que turuhane

⁶Chaen nechú tonijiaain toniha arara aina caraturine rijitiinchuru iriha arajii cachane jana aonaaun. Nii janate:

“Cana ichoteraneein nenea Cana Curuaanaa coroaecuche. Inae itolere Curuaanaa neein nihane nunuhetiha cana Curuaanaa, itolere que nelateein, itolere ichana naineraneein nenea Cana Coaunera.

⁷ Aihane jaun

coanete rachoojihacache.

Esinae rauhijiriin

rai necaohacha que necaohachaain niha Cana Coaunerane coroaecaache,

inae nisirihatiha Carenero Narejeenne jaan cojoanona que turuhane jaun.

Inae letona jatoraain neruujiha rai comasainu.

⁸ Nitohaneein jereraane jaunte, somajai cajione caohacha jiquihaqui que necoreete nii Carenero Narejeen comasainu.

Nii cajione caohacha somajaain
jiquihaquiin nenaate,
esinae rauhijiriin jeriha Cana
Coaunerane rijijieein
niicha ranojoneein nenacaauru ne,”

naain tonijiaain toni erenaa. Satiin rai
cachaneein nenacaauru raa Cana
Coaunera Calaohi Jesocurisitone que.

⁹Nii janate canu rai: “Caa laenaan:
‘Raotojoein turuuhine nii Carenero
Narejeen beseta que cotihanohichuru.’
naa caraine baihate: ‘Caa erenaate, inae
rauhijiriin Cana Coaunera beratenojoin
erenaane,’” nae carai nii anjera.

¹⁰Nii jana coroaecaaune coina, nii
anjera tija asaee neseoriaanune janate:
“Coa nitohanai ichana coauca. Canu-
tonaine Cana Coaunera cacha neein
neeun, jerichanejeein nii aaine rijijieein.
Aihuruha nii ii nejeraauru, acaauru rai
aitoha Jesocurisitone rijijieein, naitoon-
joan tonoraain nenacaaurune rijijieein.
Aihane jaun, Cana Coauneraacha
coroaecu,” nae canu rai nii anjera.

Nii Jesocurisito que erenaa techu,
profetacuru que beratenojoneein nelu.

Cabario somajain ichoae cunaa

¹¹Nii janate dede que ecooca
somajaain cabarione jana, nichoae
laujuae- nii suujua rijijieein nesinenein
curujai. Acate esinae rauhijiriin baaso
icharaauru cachaauru ichao rucujueein,
que nejeratenacaauru amuritiin nelu.

¹²Rai notate jiquihaquiin usi lanaro
tocohane. Nii janate, arajiin rai coturi
que comai amaane jana, que
laenanohineein ne rai curuaa. Leinjiin
acaachate nii curuaa coitucujue. ¹³Nii
jana rai cajionete, ichana que lomono-
join tocohane. Jana rai curuaate: “Cana
Coaunera Ere,” nae. ¹⁴Nii janate caaijie
uure dedeeu anjeraauru- cajione
caohacha somajai que necoreetein-

cabario somanerei ichoae uhin. ¹⁵Nii
janate rai nujuaae caje mitue sabere
ajihantiin, satiin lauri lauri nenacaau-
ruru amuritoheraneein nihane cojunaca-
neein. Acate coata caje nenea otiha que
biji achunequiin, acaauru Curuaanaa
niha cureein. Acate, cana tija que oba
shaoquiin, rai baca rocohacane
rijijieein, baaso icharaauru coaraain
casetecaain, rai nobaeneein caseteco-
curu que banihatein niicha rucujei-
bino que acaauru cocoa cureein nii
itolere que nelateein- itolere ichana
naineraneein nenea Cana Coaunera.
¹⁶Chaen techu rai cajione, rai nanaae,
naaonjoain que:

*Reychuru rey-
curuaanaacuru Curuaanaa*

naain laenanohineein ne Acaneei nihane
coitucueratera rai curuaa.

¹⁷Chaen nechu enoto conohanau
chujuhcoha leinjiin anjerane jana
coaracaaunne janate, satiin tajaee iniho
que lenoneein ecuun jiaauluhin amuna-
caauru rai tonijiaain: “Chajaauchete
netaojiaete tabai lenone que inara
coroaatemiin Cana Coaunera. ¹⁸Aihate
Curuaanaacuru *reychuru*, soondarooru
curuaanaacuru, laraajiin nenacaauru
cachaauru, cabariocuru, nichoae
cunacaauru, itolere inihocuru, letonone-
lanaala nenacaauru, letononeein
nenacaauru, nelatelanaala nenacaauru,
nelateein nenacaauru, naaonjoainuri
iniho que lenonequiche,” naain
ehequiin nii iniho que lenonenacaauru
tajaacuru cotihacane aonaan.

¹⁹Nii baihane, nii necha aansai
ataebinae tabai aina, satiin caa chaura-
tane que nenacaauru curuaanaacuru
aina sonaana que neeninuru acaauru
soondarooru coaraan. Acaaurute, nii
cabario ichoae lauheconaa aina rai

anjeraauru sooruhane caina netaojiaaure. ²⁰Nii janate, nii necha aansai ataebinae tabai mucuhin casetecaure, nii rai *profeta*- nacatiha neein itolere cojoelanaacojoai ichara aina curuaaecaain. Nii itolere cojoaelanaacojoai ichaane aina cuainte, nii necha aansai ataebinae tocohaneein niicha ichacuri cojunaca terateein rai ecaanto coroaeraauru cachaauru coritae nii rai *profeta* niha nocoeti. Nii jaunte, nii *profeta* niha nocoeti aina curuaecaain, nii necha aansai ataebinae tabai jaaore ichaaojihane jana, usi conemuri asojoereneein moconaa cuhane. ²¹Nii jana leochaaurute, sohin jaonojoinecure, nii cabario somajai choae lajuuaan cunaa ujuaae caje mitunaa sabere ajainai que. Nii janate, nii onacaauru iniho quihure nainaaan obejeein nii iniho que lenonenacaauru tajaacuru.

Le oaraanca jaanacaneei ichohanojoi niha moconajaerane

20 ¹Nii janane, *cadena* que bijichunequiin atane jachu chariji bana satonoelanaala nenea cochabi uhaain fauha uha leinjiin anjera dede cajene jana coaraaun. ²Nii anjerate fauhin, nii ataebinae tabai acano inoansi- moconajaera ichojoae, le oaraanca jaanacai que tihane reein tiaaajoaain. ³Nitohaneein ichojoaainte, nii chariji bana satonoelanaala nenea atane jachu tabai cuhane fuhin, nii fuera que nii cochabi te, le oaraanca jaanacanei que tihane reein tiaaajoaain, nabana caa chauratane que nenacaauru cachaauru coritaane coataa. Inae le oaraanca janacanei que turuhane banate jianenohiniha cureein carajaelanaala.

⁴Nii jana, nii curuaanaacuru roritrone coaracaaunne janate, nichoae launereure nii baaso icharaauru

coaraain rucuharanu que cocoaainohineein nenacaauru. Chaen nechu, Cana Coaunera aitonjoan beebejeein, jataain esinae rauhijiriin beratenojoi-nihane rijijieein Jesocurisito aitonjoan tonoraauruhane coreniha, coturi molonojoneein onacaauru suujue netonai ecu neeure. Acaaurute, rai biji, nauri, naaonjoain que nii necha aansai ataebinae coujunaca teeuruhane jerelanaala, chaen nii necha aansai ataebinae tabai aina nii tocohaneein nenea ecaantooru corojelanaala nenacaauru nelu. Acaaurute nii ooruhane baiha nacoaauneein ichanaain le oaraanca jaanacaneein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito jiniichaain curuaanaanein neeuruhane jana coaraaun. ⁵Niichurute ichoachaniha oo caje ichananacaauru ne. Leochaauru laen ooruhane baiha ichanacuruhi, le oaraanca jaanaca reein tiaaain. ⁶Jataainte nerausiaaejeein niha cuurureein nii ichoachaniha oo caje ichananacaauru, inae Cana Coaunera cachaneein aina jiniiquiin neeuruhane jaun. Oha cachane baiha itajeraneein nenea coatiha acaauru aina chaachasihei. Acaaurute Cana Coaunera aina rai Calaohi Jesocurisito rai saseredoteneein le oaraanca jaanacane reein tiaain aina curuaanaa neein neeurureein.

Moconajaera amuritooruhane

⁷Inae le oaraanca jaanacanei baihate, caseteconihane caje mitanojoi niha cureein atane jachu tabai caje nii moconajaera. ⁸Nitohaneein mituhinte satiin caa chauratane que lauri lauri natane que ichaonacaauru cachaauru rene cuhin, enoto mitu nichajai jeloan, enoto so nichajai jeloan, enoto mitu nichajai coarajeein cana ajaabiji nichajai jeloan, enoto so coarajeein cana ajaabiji nichajai jeloan,

naonjoainuri nii Gog aina Magog neein niicha curuaateeri coritareein. Nitohaneeinte cucuana cuhane nenea carene catuniji jeoneein acaauru cachauru taojiareein sonaana que nihane caina.

⁹Nitohaneeite satiin chauratane sacuritaain cuhecujeein, jataain nii Cana Coauneraacha belaa nese tinonohin, nii Cana Coaunera cachanein nenacaauru curuacaain tinonocure. Nete inae dede caje naluha usine jaun, jitariin acaauru mocohin acaauru itaje. ¹⁰Nii jana, nii acaauru coritaera moconajaerate, usi conemuri asofere neein mocohin nenea cuhane jaonojoneei ne, nii *profetaniha* nocoeti aina curuaecaain, nii necha aansai ataebinae tabai jaoruhane jaan cuhane. Ecute janotiin, jiichoo, naonjoaain caseteconein mocoha cuurureein nii chariji bana satonoelanaala.

Rori somajai acatiha teein caohacha ichacurenihane, baaso ichacuruhane coitucuuruhane

¹¹Nii jana curuanaacuru rori- *trono* somajai coaracaanne janate nichoae lauhaca leinjiine jana notaracae jataain caohacha nitajeeriin nii chunijihun coarinojoinelanaala nitaje chauratane aina dede. ¹²Nii janane itolere que nelateein nenacaauru, chaque nelatelanaala nenacaauru, naonjoainuri onacaauru coaraaun, nii curuaanaacuru rori- *trono* acatiha chujunereeuruhane jana. Nii janate, ecu joaracaeraain nihacoaa quirichaurune jana, nii chabana satonoelanaala nenea ichaonaa que ichaohenihuru curuaa siricha leeocha quiricha netonai ecu joaracaeraain ne. Nii onacaaurute colurujuenee neeure- acaauruhacha ichai rijijieein, nii quiricha cuhane laenanohineein nihane rijijieein. ¹³Nii

jana satiin nii cucuana cuhane jaonojoneein onacaaurute caje mitaain tenojoinecure. Jerichanejeein techu nii ohin aina nenacaauru te, nii onaa curuaanaa neein nenea. Nii janate satiin acaauruhacha ichai rijijieein rucuhenee- johineein neeure le cacha cachauru. ¹⁴Nii baihate, usi conemuri cuhane jaonojoneein ne nii onacaauru curuanaa neein nenea, nii nitajeraai nenacaauru aina jiniiquiin. Nii usi conemurineein nenaate, oha cachane baiha cacha itajeraneein nenea ne. ¹⁵Ecute jaonojoneein neeure, chabana nitajenaachara nejeein nenea ichaonaa que ichaohenihuru curuaa siricha quiricha cuhane laenanohineein curuaa sirilanaala nenacaauru.

Ena nenea chauratane aina ena nenea dede

21 ¹Nii baihane ena nenea chauratane, ena nenea dede, naonjoaain coaraaun, inae nitajiha nii jauriaanejeein nenea dede, chauratane, cucuana, naonjoainurine saijieein. ²Nii janate, dedeeu Cana Coaunera acatiha nihane caje fauha uhe Cana Curuaanaa nese neein nenea- enachasine Jerosaleen. Charijieein teeinti, nelanajanaa jerihane caohatiin necoreteein ne leinjiin ene, nii rijijieeinte jataain caohatiin rai necaohacha que necaohachain niha nii ena nenea Jerosaleenne jana coaraaun. ³Nii janate, nii Cana Coauneraacha nelaurianajana rori caohacha tonii: “Inae ena caje coauneete, cachauru aina ichaoreein Cana Coaunera. Nii janate, acaauru aina ichaohane jana, rai cachaneein niha cuurureein. Chaen techu nii jeelai Cana Coaunera, acaauru Coauneraneein acaauru aina nereein. ⁴Nii bana inae nerinaain chananaa, nerinaain onaa, inaderanaa, cunaeriin niha cachane

jaan, naonjoainunri. Nitohaneein inoalenlu nenea ichaonaate inae nitaje,” naa erenaa dedeeu toniine janane aonaan.

⁵Nii janate:

“Canune nacoauneein enachasine neein itolere coaanaaain neeun. Caa erenaa ichei aitorichaaunine jaan laenaan. Acate esinae rauhijiriin nohanelanaala ichei aitorichaaunine rijijieein airichaanne coina erenaa ne,” nae canu rai, nii rori caohacha ichoae laujui.

⁶Nii baihate:

“Inae nitohaneein ichanohiniha. Canune itolere nunuheteraneein satono teraneein neeun. Chateeinti cocoirihane jesinaeca arihane rijijieein Canu ariin ne, niine core colane cocoareeuni, nii chariji bana satonoelanaala ichaonaa tera jesinaeca que. ⁷Chateeinti itolere necairichanaa abaataain satono que tiaain ne, nii raite cainanohiniha cureein. Chaen techu rai Coaunera nichaaunne jana, aca canu calaohineein nereein. ⁸Nena laen nii Canu sacunaa jeriheichuru, nii Canu esenetana jeriheichuru, namute cache cotaairiin nenacaauru, sonajaain jaoreraauru, rai sinijeranelanaala nenea ene aina ichao jeraquuin nenacaauru, namute quicha aina ichao jeraquuin nenacaauru, benaneein nenacaauru, nii ichanohichuru ecaanto coroaeraauru, satiin casajeeuru, naonjoainurite, nii ohane baiha cache itajeraneein nenea usi conemuri asofereneein moconaa cuhane jaonjoiiniha cuurueein.” nae canu rai.

Ena nenea Jerosaleen nese

⁹Nii janate, nii caausineein anjeraauru nii caainsii muruaeneein satononejeein cache cairichaeranu que bije achunequuin nenacaauru caje nenea leinjiin anjera:

“Chajaaute caa coarae. Caate Carenero Narejeen comasainu que nenacaaurune,” nae carai, nii satiin Jesocurisito ranojineein nenacaauru coarateein.

¹⁰Nii janate, nii canu que Cana Coaunera Suujue coaratenojoin ichatane ucuuno seeonjoan que canu amaain, dede caje Cana Coaunera acatiha fauha unaa Cana Coaunera nese Jerosaleen coarate canu que, nii leinjiin anjera. ¹¹Nii janate, conoha Cana Coaunera necaohachane tochaneein, jataain caohatiin cono te nii nese. Jataain coretiin nenea ajeri jaberoco tochaneein jiquihaquuin, ajeri jataain nojoeein nenea jaspe tochaneein asaaun tiaain inanacatiin. ¹²Nii nese tinonocoritinte ne, jataain ecuuneein rijia lechoonca coroata bacujuuaain. Nii janate, nii acuujuua nainetiin neeure leinjihanaain anjeraauru. Nii nese bacujuua nainetiinte ne, laenanohineein lechoonca coroata lauriin nenacaauru Isaraelitacuru nefoerate curuaacuru. ¹³Nichatajai acuujuate ne, enoto mitu nichajai que. Jana nichatajai acuujuate ne, enoto soo nichajai que. Jana nichatajai acuujuate, enoto soo coarajeein cana raotono nichajai que ne. Jana leeochoa nichatajai acuujuate, enoto soo nichajai coarajeein cana ajaabiji nichajai que ne. ¹⁴Nii ajeri laenanohineein niha lechoonca coroatajai Carenero Narejeen rai afosotooru curuaacurune jaan ajeri quete temurae nii nese coriha rijia.

¹⁵Nii canu aina erenaa anjerate, oro caje ichanohin cojunacatihane jaannu amae, que nii nese coujunacateein acuujuuaauru, rijia, naonjoainuri cojunacatihane jaanu que. ¹⁶Nii janate, rai caare aina ita jaraaone rai jaratono. Nii cojunacatihane jaanu que niicha amai que, nii nese cojunacatiha nii

anjerane janate, coroata oaraanca coroata fasha quilometorone rai caare, jaratono, nucuuno, naonjoainuri. ¹⁷Nii baiha nii rijia ucuuno cojunacatiha, joanreein cha cojunacatiha cachaaurune rijijiei metoro quene janate, saota choonca saouqui metoro.

¹⁸Ajeri jataain nojoein nenea jaspe caje ichanohiniha rijiane janate, bidirio jicharaoain ichanohin tocohaneein, oro nejesima caje ichanohi ne nii nese. ¹⁹Nii janate, jataain coreein nenea araa laurii ajeri caohacha que urerianohineein ne, nii rijia temuracuru ajerichuru. Nii jauriaanejeein nunuhe neein nenea rijia temurate, ajeri nojoein nenea jaspe caje ichanohi ne. Jana nii coroata temurate, ajeri caohacha safiro neein niicha curuaateuri caje ichanohi ne. Jana nii nichatajate, jataain jiquihaquiin nenea agata caje ichanohi ne. Jana nejenate, esmeralda caje ichanohi ne. ²⁰Nii jana nesaouquite, ajeri onesi caje ichanohi ne. Nesaotanete, lanaajiojaain nenea cornalino caje ichanohi ne. Jana caainsiinite, jataain jiquihaquiin nenea crisolito caje ichanohi ne. Jana fosanite, berilo caje ichanohi ne. Jana isconite, topasio caje ichanohi ne. Lechooncanite, beraurosiojaain asauntiaain inanacaain nenea curisoprasa caje ichanohi ne. Jana nii lechoonca leinjiinte, jataain coretiin nenea ajeri jasinto caje ichanohi ne. Jana nii lechoonca coroatajate, jichosijiojaain nenea amatista caje ichanohi ne. ²¹Nii lechoonca coroatajai acuujuate ichanohi ne, lechoonca coroatajaain jataain ajeri caohachaneein nenea perla caje. Le bacuujuaauru acuujuate ichanohi ne, leinjihanaai ajeri perla caje. Jana nii nese cataaun cunaa nese coerote, bidirio tocohaneein jiquihaquiin asaun tiaain inanacaain oro nejesima caje ichanohi ne.

²²Nii jana coatihai nii leinjiinijin Teenforo coarinaaun nii neseu, cana

Curuaanaa itolere que nelateein itolere ichana naineraneein nenea Cana Coaunera, rai Calaohi- Carenero Narejeen aina ecu nenea Teenforo neuruhane jaun. ²³Nii jaun coatihai enoto, atene, naonjoainuri lateein nihei nii nese conaeranu que, inae rai necaohacha que conaa Cana Coaunerane jana, rai cono neein niha Carenero Narejeene jaun. ²⁴Satiin lauri lauri ichaonacaauru cachaaurute, nii nese que conaeraain nii nese que amuhemuhecurureein. Nii jana satiin caa chauratane que nenacaauru curuaanaacuru *reychurute*, itolere acaauruhacha latei teeurureein acaauru rai. ²⁵Niheichu nii chariji bana nefurinaain acuujuu. Niheichu ecu nerinaain nocohena. ²⁶Satiin lauri lauri ichaonacaauru cachaaurute, raotojoein neuruhane jaanu, acaauru necaohacha que necaohachaaun neuruhane jaanu, naonjoinunru amaaurureein nii neseu. ²⁷Nete laen, nii chariji bana enooreneerein nii Cana Coaunera rai caohachanelanaala baasoneein nenacaauru. Niheichu, nii namute cacha cotaairiin casajenetiin nenacaauru enonaa nainecururinaain. Leinjiin nii Carenero Narejeen nii chabana satonoelanaala nenea ichaonaa que ichaonihuru curuaa siricha quiricha cuhane laenanohineein curuaa sirichaauruhachate, enonaa nainereein nii neseu.

22 ¹Nii baihate, leinjiin nucuhe ajiarojoeritiin nenea ichaonaa tera nucuhe coarate canu que nii anjera. Nii janate, Carenero Narejeen nelaurianaja aina, Cana Coaunera nelaurianaja rori *trono* jeelai caje mitue nii acau- ajiarojoeritiin asaun tiaain inanacanaa. ²Nii nese cataaun cunaa bero cuhane, chaen nii nucuhe auhaniha, naonjoaainta ita jeraniha omarohin le ateeuru nainein inacae nii

ichaonaa tera enuha. Nitohaneente le jaanaca cuhane lechoonca coroata saain inacae nii enuha. Jana nii enuha ichaonaa tera alote nelate que necoichacuruha lauri lauri ichaonacaauru cachaaaurune coina. ³Nerinaain ecu nechu aansaineen ichoai. Cana Coaunera aina Carenero Narejeente, nii neseu nereein jelai Curuaanaa neein cocoainacaineen. Nii jana rai cachaaaurute coroaeca cuurureein. ⁴Cana Coaunera ainata ita acatiha neein ita coaraain rai nauri que Cana Coaunera curuaa sirichurureein. ⁵Ecu nerinaain nocohena. Cono laatecururinaain nii rai cachaaauru. Enoto niha natiin laatecururinaain. Cana Coaunerate, acaauru cono neein nereein. Nii rai cachaneen nenacaaurute curuaanaa niha cuurureein chabana satonoelanaala.

Ichuunijija turuha Jesocurisitone

⁶Nii baihate:

“Caa erenaate esinae rauhijiriin, nii nohane lanaala ichei aitorichaaunine rijijieein airichaaaine coina erenaa ne. Nii Cana Coaunera, nere beebejeeuruha *profetacurune* coina berateralute rai anjera letoae, inae ichuunejeeonriha nitohanerichaaainene jaun, rai cachaneen nenacaauru que coaratihane coina,” nae canu rai nii anjera.

⁷Nii janate aonacaanne jana: “Carajae lanaalane inae turuha ureeunni. Nerausiaaecate cuurureein caa quiricha cuhane laenanohineein nenea Cana Coaunera beratenjoin tonoraain nenacaauru,” nae Cana Coaunera Calaohi Jesoso.

⁸Canune Joaan neein coaraain aonaaun. Nii coaraain aonacaanne baihane, nii canu que coaratera anjera tija asaae neseeonriaaun, coroaecaune coina.

⁹Nete canu rai:

“Coo nitohanai ichaa. Canu netonaine aaine rijijieein, Cana Coaunera cachaneen neeun. Satiin ii nejeraauru, caa quiricha reretaain coaraain tonoraauru, Cana Coaunera ere que erenacaauru- *profetacuru*, naaonjoainuri rijijieein neeun canu netonai. Cana Coauneraacha coroaecu,” nae nii anjera canu rai.

¹⁰Nii baihate coaiten aite carai:

“Cooa leeochoaauru rai belanaala caa quiricha cuhane laenanohineein nenea- Cana Coaunera ere rucuheca ii suujuaacha cuhane. Leeochoaauru rai beeu. Inae jataain ichuunijija nitohanai cojoanona que turuhane. ¹¹Chunocoha cacha Cana Coaunera ere aohana jerenihane, nihei tonaain erenaa najaanu. Nirijieeincha baaso ichajeein sacuhane coina roeocanaa nainihacache. Esinae rauhijiriin caohachaaain suujua coaraain Cana Coaunera sacunaa jeriha cachane, jelai tein Cana Coaunera cachaneen nihane jeriha Cana Coaunerane rijijieein sacuhane raite ne,” nae nii anjera canu rai.

¹²Niritiinte: “Aiha. Carajaelanaalane turuha ureeunni. Chaen nechu, acaauruhacha ichai nainejeein cainacaune jaanu uhaain ureeunni, le cacha cachaaauru rai tihanune coina. ¹³Canune jauriaanejeein itolere nunuhteraneen satonoteraneen nenea neeun” nae Cana Curuaanaa Jesoso.

¹⁴Nerausiaaecate cuurureein canu esenetaauruhane coreniha rai nosa caje canu ichoteratenojineen nenacaauru, nii ichaonaa tera enuha inaa leein, Cana Coauneraacha rucujuei nenaanjaun enonaa nainecuruhane jaun. ¹⁵Nete laen enoelanaala jianacoon nedaaurureein, nii Cana Coaunera coitucuelanaala nenacaauru, baasoneein ichaonacaauru cacha baasoaru, benanenein

nenacaauru, sinijerane lanaala nenea ene aina ichaojeraconacaauru, enecuru nihanatiin rai lananelanaala nenea quicha aina ichaojeraquiin nenacaauru, sonajaain jaaorera, ichanohin ecaanto corojeein nenacaauru, satiin nechujataain coritaraacha ichajeein, acaacha ichajeein nenacaauru, naonjoainuri. Nii janate:

¹⁶“Canune Jesosoneein caa canu rai anjera letoaaun, satiin caa aitohane rijitoejin, janijiin canuhacha raauri canu cachaauru rai biha cuhane coina. Canune Rabiri caje nefoeratenaaneein neeun. Canune janonaa rai mitunaa arasijie rijijieein neeun,” nae.

¹⁷Cana Coaunera Suujue, Carenero Narejeen comasai, naonjoainurite: “Chajaau,” naauruhane jana: “Chajaaujian,” naaurureein aohanraauru. Chunocoha cocoireein acau conaa jereein uhite, nii core colane ichaonaa tera acau coreein.

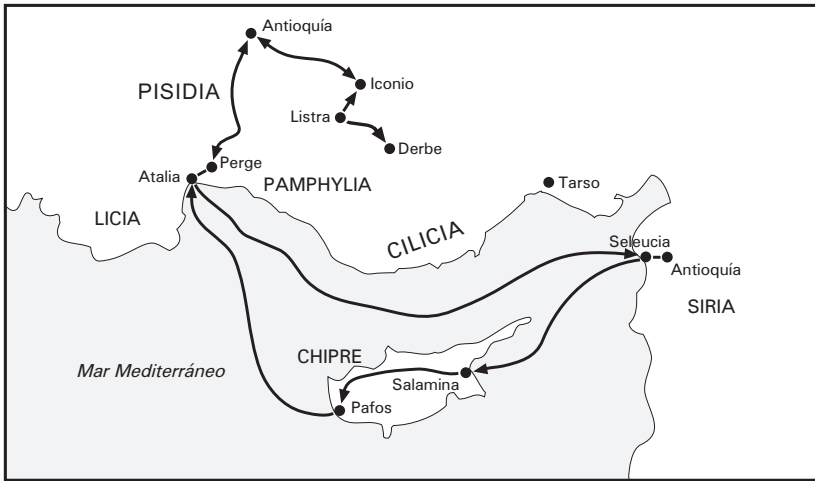
¹⁸Satiin caa quiricha cuhane laenanohineein nenea caitoonjoante

aitocooaunne rijijieein situreein. Chunocoha cau caa quiricha cuhane nihane amurijiriin jojoin nenaate, caa quiricha cuhane laenanohineein niha caainsii laurini cacha cairichaeranu jaan que cairichaa cureein Cana Coaunera. ¹⁹Jana chunocoha caa canuhacha beratei quiricha cuhane laenanohineein nenea coreein, que cacha relaelanaala, naonjoain nenea cajete, nii ichaonaa tera, que banihateein niicha rucujei enuha inaa rulureein. Chaen caa quiricha cuhane laenanohineein nenea Cana Coaunera nese neein nenaane maajeein caje rulureein.

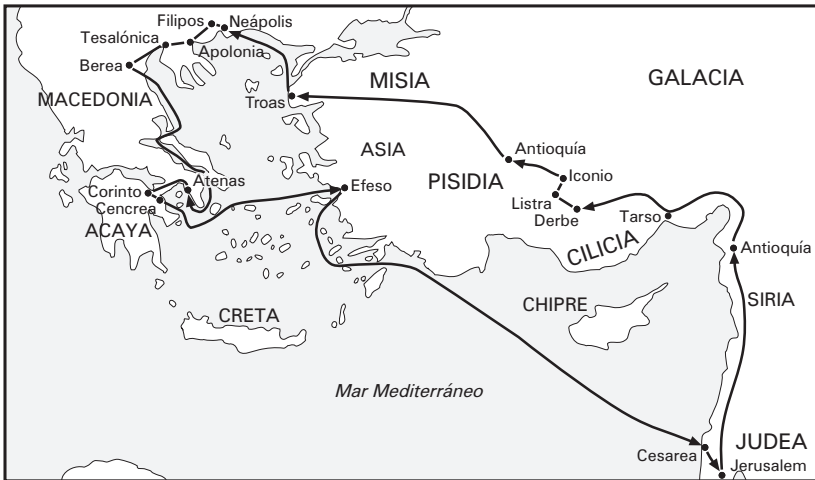
²⁰Caritiin aitiinte: “Aiha, carajaela-naalane inae turuha ureeunni,” nae Cana Curuaanaa Jesoso.

Nitohanemiinjian. Chajaain sorotiin uu Cana Curuaanaa Jesoso.

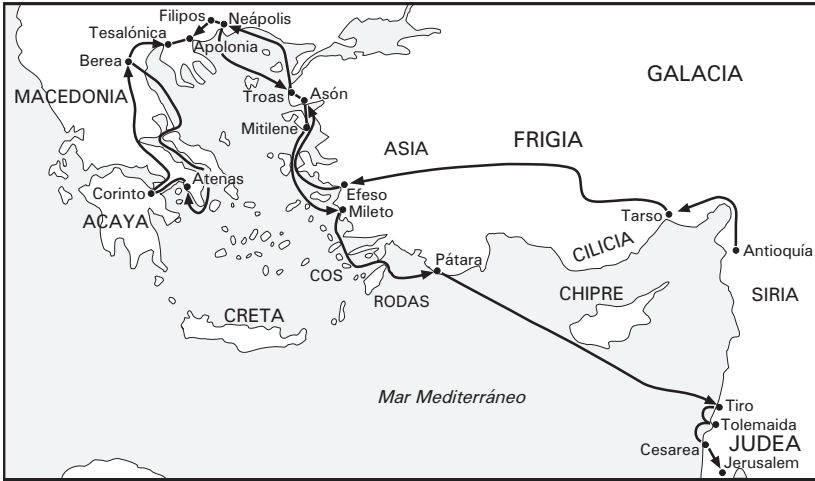
²¹Cana Curuaanaa Jesoso itolere inaraacha latei teein inara rausiaae-miinte raotojoein neeiche.

PRIMER VIAJE MISIONERO DE PABLO

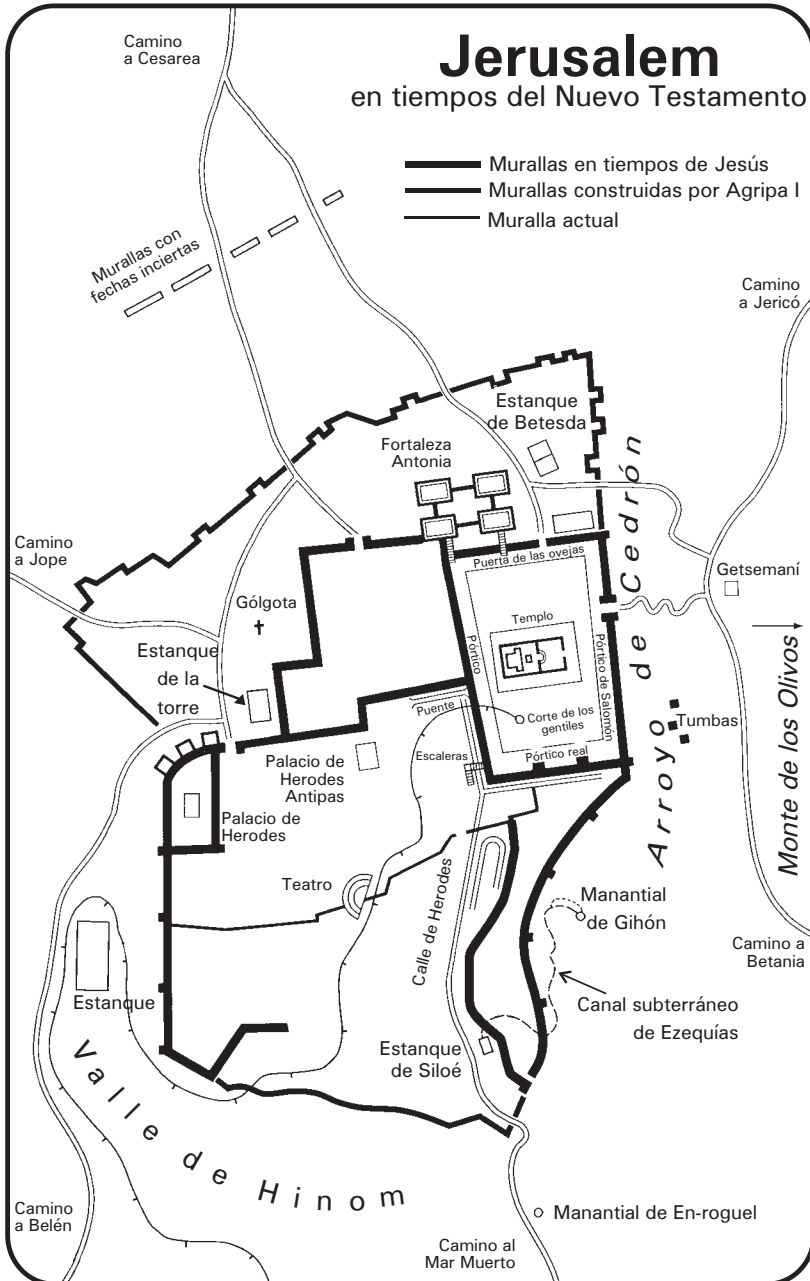
SEGUNDO VIAJE MISIONERO DE PABLO

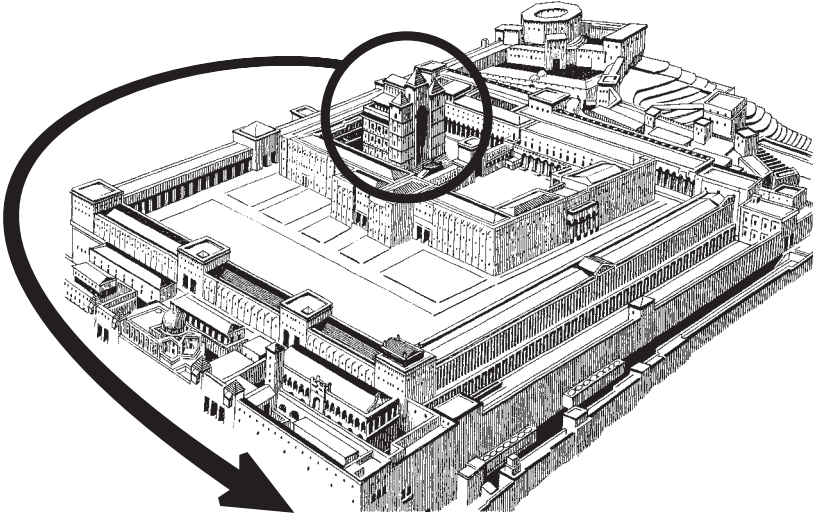
TERCER VIAJE MISIONERO DE PABLO

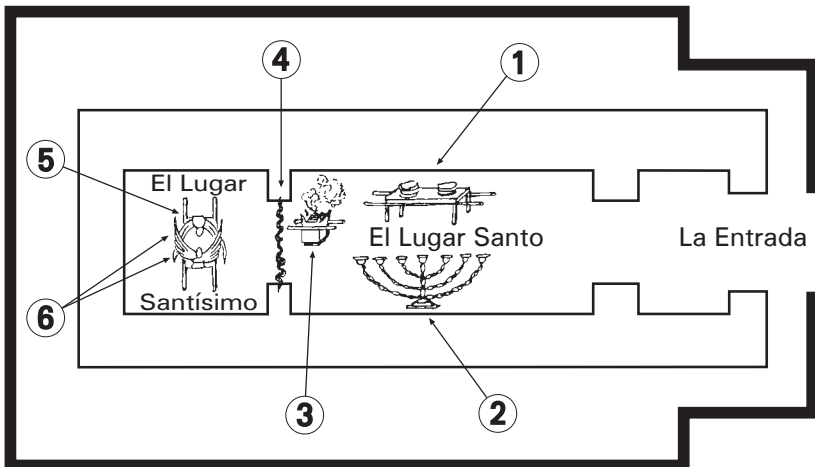
VIAJE DE PABLO A ROMA

El Templo en el tiempo de Jesucristo

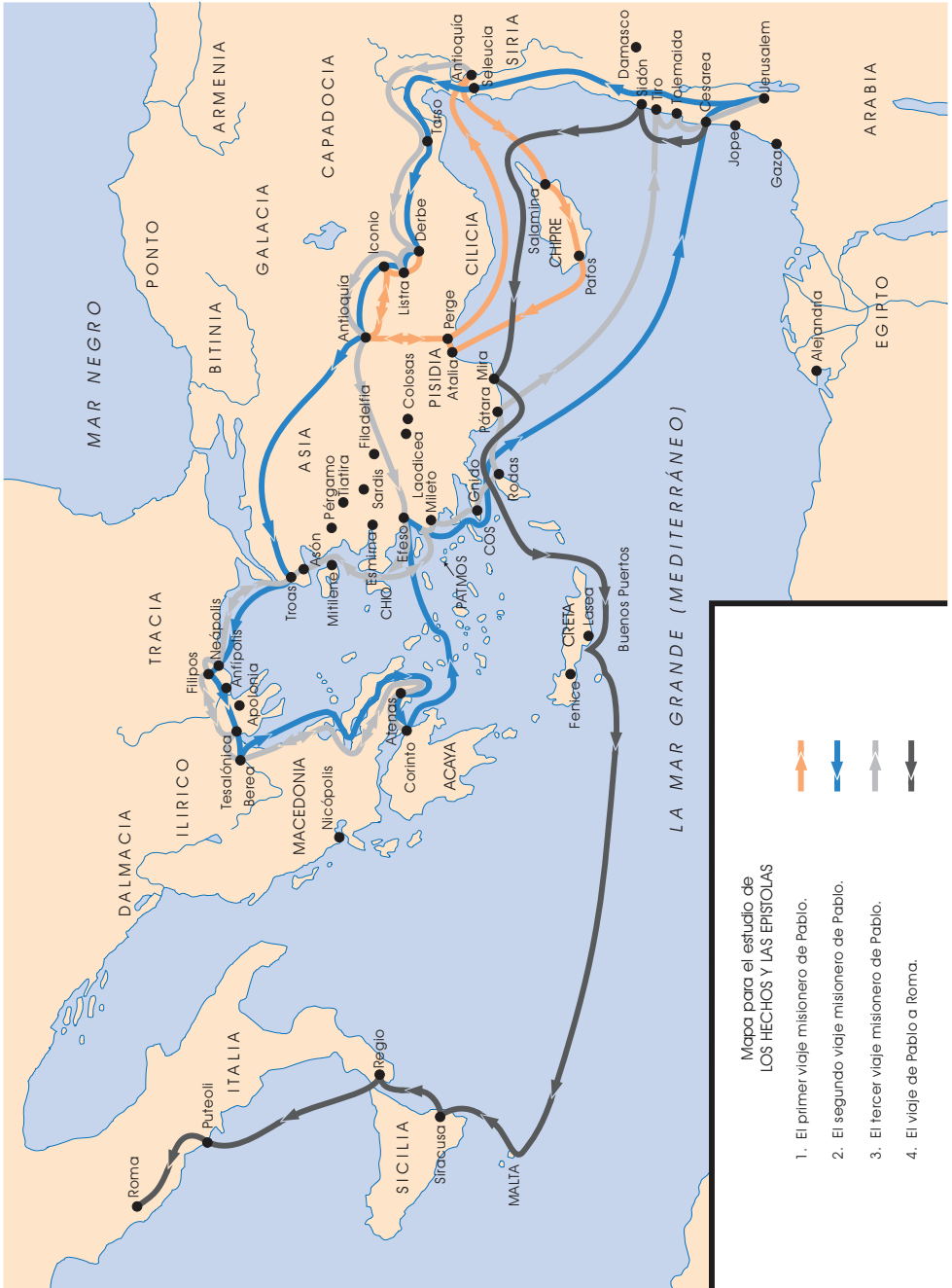

Plano del Interior del Templo

1. La Mesa y los Panes de la Proposición
2. El Candelabro
3. El Altar del Incienso
4. El Velo
5. El Arca del Pacto
6. Los Querubines

Mapa para el estudio de
LOS HECHOS Y LAS EPÍSTOLAS

1. El primer viaje misionero de Pablo.
2. El segundo viaje misionero de Pablo.
3. El tercer viaje misionero de Pablo.
4. El viaje de Pablo a Roma.